vészi értékről egyik kép sem tanuskodik, bár a Szent Mihály ábrázolás mindenesetre iskolázottabb kézre vall.

Az azóta többször átépített orgona is Bíró János plébánossága alatt készült Nagyszebenben.[168] Nachtigall János hét szobrot készített díszítésére. Ezek ma az Erdélyi Múzeum régiségtárában találhatók.

A templom egyéb felszerelései vagy a mult század végéről, vagy ebből a századból való. Újak a neogótikus papistallumok, a szentélykorlát rácsa, a stáció képek, a Misszió keresztje, a torony alatti kápolna egész berendezése és a gyóntató székek. A keresztelő medencét kovácsolt vasból Demjén Ágost készítette. Ugyancsak az ő ajándéka a nagy kovácsoltvas csillár. (1880.) A főkapú mellett elhelyezett két faragott tölgyfa szenteltvíztartó Schnell Lajos munkája.

[168] U. o. 62.

Nachtigall János és Schuchbauer Antal együtt készítették 1740-től 1750-ig a Szent Mihály templom szószékét is[164] (34. kép), amely pompás, gazdag barokk díszítésével Erdély összes többi ilyenféle alkotásait felülmúlja.[165] Nachtigall műve a szószék alsó része: a törzs és a lépcsőfeljárat, valamint a szószék hátsó támlája. Schuchbauer faragta a hangfogót.[166]

A szószék talapzatát öt konzol alkotja, amelyek palmetta koszoruba futnak össze, rózsa és levélfüzérrel vannak összekapcsolva. A törzs négy mezejében a négy evangélista domborműve látható. Az erősen domború reliefeken az alakok arca, keze barna, a háttér és a ruházatuk arany. Általában az arany-barna színhatások uralkodnak az egész szószéken. Az egyes alakok mozdulatai drámaiak, arckifejezésük szenvedő. A domborművek között az egyházatyák szobrai foglalnak helyet. (Szent Gergely, Szent Jeromos, Szent Ambrus és Szent Ágoston.) Jellemzésükre ugyanazt lehet mondani, mint a domborművek alakjairól: küzködő, szenvedélyes, lélekkel teli ábrázolások. Küzdelmük kifejezésre jut testtartásukban, arckifejezésükben. A szobrok általában nagyvonaluan, erőteljesen vannak kidolgozva. Arányaik azonban nem tökéletesek, fejük és kezük igen nagyra méretezett. A feljárat fala két konzollal három részre van osztva. Mindegyik mezőn egy-egy jelenet foglal helyet Krisztus életéből. Az első jelenet Jézust a bethániai Márta házában ábrázolja, a második a csodálatos halászatot jeleníti meg, a harmadik pedig Jézust a kisdedekkel. Ezek a szószék külső domborműveinél laposabbak, kivitelben és művészi értékben messze elmaradnak az előbbiek mögött. Távlatuk és epikai törekvéseik kezdetlegesek. A hátfalon a Jó Pásztor nagyméretű ábrázolása foglal helyet, ragyogó arany- és ezüst színekben. A hangfogó, Schuchbauer munkája, öt volutából van képezve, amelyhez kétoldalt két harsonás angyal repül. A voluták levelekkel vannak díszítve és kis angyalok serege táncol rajtuk. Csúcsán Szent Mihály hatalmas, szárnyas, sisakos alakja áll, kezében a kereszttel. Az egész alakítást könnyedség és bájosság jellemzi, Nachtigall komor felfogásával szemben.

Biró József a szószéket is, mint az oltárokat, az egykori osztrák, délnémet művészet ugyanilyen természetű emlékeivel hozza kapcsolatba. Különösen felhívja a figyelmet arra a messze szétáramló hatásra, amelyet a bécsi jezsuita templom szószéke Magyarország hasonló alkotásaira tett. Közvetlen analógiát sem oltárokkal, sem a szószékkel kapcsolatban eddig még nem sikerült találni.

Az orgonakarzaton két hatalmas méretű olajfestmény függ a falon. Az egyik Szent Mihályt, a másik az Utolsó Vacsorát ábrázolja. Ezek is a templom barokk-korszakából valók. Az elsőről Biró József feltételezi, hogy a templom első barokkoltárának középképe.[167] Nagy mű-

[164] U. o. 47. l.
[165] Hekler Antal: *A magyar művészet története*, 153. l.
[166] Roth még Kőnig Jánosnak tulajdonította a szószéket, i. m. 48. l.
[167] Biró, i. m. 38. l.

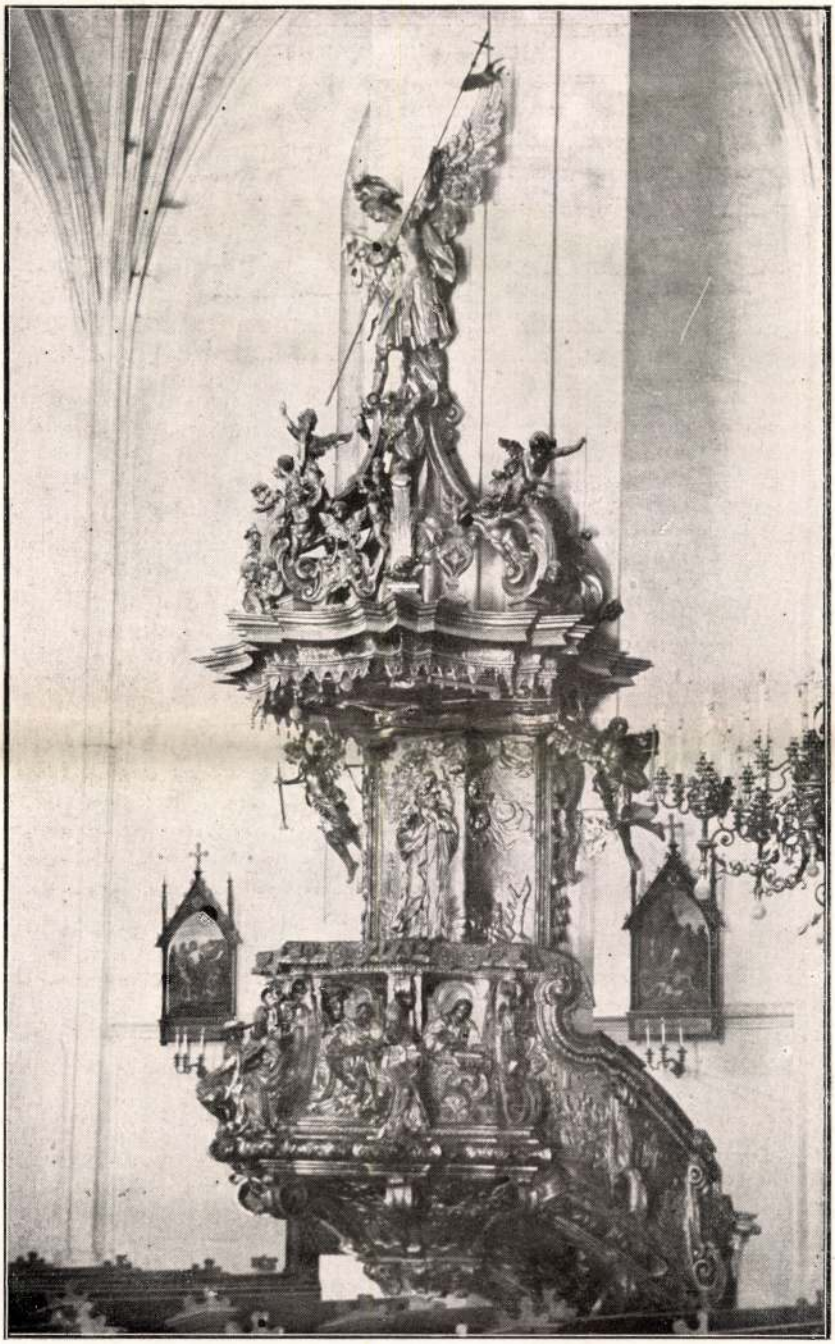

34. kép. A templom szószéke 1740—1750-ből.

33. kép. Kis Szent Teréz oltár.

Szent Katalin szobrot készíttetett az oltár számára.[159] Ez utóbbi ma nem lelhető fel.

A harmadik oltár, amelyet Biró János plébános emeltetett, és amely reánk maradt, a Szent Kereszt oltára,[160] ma lisieux-i kis Szent Terézнek szentelve. (33. kép.) Az oltárra először Ferenczi András szándékozott alapítványt tenni, s halála után a plébános rábeszélte özvegyét, Koncz Évát, hogy hajtsa végre halott férje kívánságát.[161] Koncz Éva engedett a rábeszélésnek és alapítványt tett egy Szent András oltárra. Igy az oltár eredetileg Szent Andrásnak volt szentelve. Ismeretlen okoknál fogva az oltárképet kicserélték.[162] Az 1818-as és 1832-es canonica visitatiók említést tesznek a Szent András oltárképről, amely a hajó hátsó oszlopán függött. Ma az Erdélyi Múzeum régiségtárában található. Méretei megfelelnek a mostani oltárképnek. A szobrászmunkát Schuchbauer Antal, az asztalosmunkát Pech Severinus, a festést pedig Kaczler András végezte. 1756 körül állíthatták fel. Színezése aranyos, barnás és zöld. Felépítése eltér az előbbi két oltárétól. Felső tagozata sokkal magasabb s egészben véve nagyobbra méretezett és nehézkesebb. Az oltárkép aranyozott farelief, a világ bűne alatt összeroskadó Jézust ábrázolja. Krisztus fején töviskoszorú, vállán a kereszt és körülötte a bűnök neveit viselő keresztek tömege. (Ira, Avaritia, Superbia, Invidia, Blasphemia, Homicidium, Ebrietas, Detractio, N(on) Felix Matrimonium, Mendacium, Inquieta Constientia, Gula, Acedia, Luxuria.) A kép felső részén négy kis angyal tekint ki a gomolygó felhőkből. Az oltárképet három-három erős profilu konzol szegélyezi. A két belsőn Keresztelő Szent János és Szent János Evangalista hatalmas méretű szobra áll, bőredőzetü ruhában, tipikusan barokk testtartással. A két szélső konzolon két pillér, a két hátulsón pedig két angyal szobra helyezkedik el. A felső párkány szélein egy-egy szent szobra áll, közöttük a középső mezőben pedig a keresztre feszített Jézus teste jelenik meg glóriától övezve a néző szeme előtt. A zárópárkány felett Istenszem és két puttó fejezi be az oltárt.

Schuchbauer még két oltárt készített a templom számára:[163] a Szentháromság oltárát és Nepomuki Szent János oltárát. Az első adományozója Gyulaffy László gróf, erdélyi kancellár volt. Az oltár 1756-ban készült el és a baloldali mellékszentélyben, az u. n. Capella Regiaban helyezték el a mai Szent Szív oltár helyén. A másikat 1758-ban állították fel a jobboldaliban, a Capella Reginae-ban, a mai lourdes-i Szűz Mária oltára helyén. Az oltárok ma nincsenek ott, részleteik az Erdélyi Múzeum régiségtárában találhatók.

[159] U. o. 54. l. p. 31.

[160] Biró József Vizkereszt oltárnak nevezi tévesen, mert a Három királyok oltára azonos a Vizkereszttel (jan. 6.), a plebánia leltára helyesen Szent Kereszt oltárnak határozza meg, az oltárkép is megerősíti ezt a meghatározást.

[161] Biró i. m. 86. l. p. 48.

[162] U. o. 86. l. Biró János bejegyzése szerint kiadása volt egy jobb dombormüre.

[163] Biró, i. m. 58.—59. l.

munkákat. Az oltárt Graszler György aranyozta és festette.[153] Zöldesarany színhatású, rendkívül gazdag díszítésű, eredetien tagolt munka. Predelláján az oltár-építményt tartó konzolok között négy sötét-barna puttó kuporog. A középső mezőt betöltő oltárképtől jobbra és balra díszes talapzatokon, két-két szobor foglal helyet, melyek a három szent királyt s egy negyedik, ikonográfiailag felismerhetetlen szentet ábrázolják. Gazdagon, exotikusan öltözött alakok, negédes rokokó testtartással. Az oltár fölé függönyszerű baldachin borul, aranybojtokkal, a két oldalt elhajló függöny szárnyait egy-egy puttó tartja szét. A baldachin koronája a párkányívet két részre osztja. A belső félpillér szélén két szárnyas angyal térdel, mögöttük kis angyalka. Felette ezüst felhőkoszorú látható, középen a szív és I. H. S. monogramm, szélein két-két angyal. Legfelül ötlevelű palmetta koronázza és zárja le az oltárt. A legnagyobb értéket az oltárkép képviseli. Az adatok szerint Bécsből hozatta Biró János plébános (1748): *pro imagine Trium Regum misi Viennam ex illa summa Rh 20 vide infra.*[154] Ez az egyetlen adat, amely a kép eredetére vonatkozik. Magán a festményen se évszám, se mesterjelzés nincsen. Biró József stíluskritikai alapon az osztrák festészet legnagyobb alakjának, Maulbertschnek, tulajdonítja.[155] Feltevése igazolására analógiákat hoz fel, pl. az esztergomi Szent Családot, az ulmi Szent Walpurgát, a nürnbergi Három királyok imádságát.[156] Megállapításában, amelyet F. M. Haberditzl is elfogadott, igen sok a valószínűség.[157]

Időrendben a Szent József oltár után Szent Anna oltára következik. (20. kép.) Hajdan Szent Katalin-oltár volt, amely 1750-ben állíttatott fel Csáki Zsigmond gróf özvegye, Haller Katalin grófnő adományából. Készítője az említett Nachtigall János.[158] Fehér- és aranyszínű. Felépítése azonos a Három király oltárával. Az oltárkép helyén azonban festmény helyett aranyozott fareliefet találunk, amely jeleneteket ábrázol Szent Katalin életéből. Az egyes jeleneteket barokk kagylódísz választja el egymástól. Az alsó részén jobboldalt Szent Katalin vitáját, baloldalt kivégzését láthatjuk. A középső részen holttestét három angyal az égbe viszi. A felső részén pedig, amelynek művészi része a leglendületesebb és a legszebb, az égbe érkező Szent Katalin térdre hull Szűz Mária és Jézus előtt. Az oltárkép mellett, itt is, mint a Három királyok oltárán, két-két szobor áll, mely női szenteket ábrázol. Szent Appolóniát fel lehet ismerni tartozékáról, a harapófogóban tartott fogról, a többiek meghatározhatatlanok. A szobrok talapzatát díszítő faragványok, a baldachin bojtjai és általában az oltár egész ékítménye fínomabb, ötletesebb és szebben faragott, mint a Három királyok oltáráé. A baldachin felett sugárkoszorú látszik, középen a Haller-címer foglal helyet. A számadások szerint 1756-ban Biró János plébános

[153] U. o. 85. l. p. 47.
[154] U. o.
[155] U. o. 64. l.
[156] Biró József i. m. 65. l.
[157] U. o. 65. l. 348. sz. jegyzet. 1934. V. 19. 22.VI. 6.
[158] U. o. 86. l. 47. p.

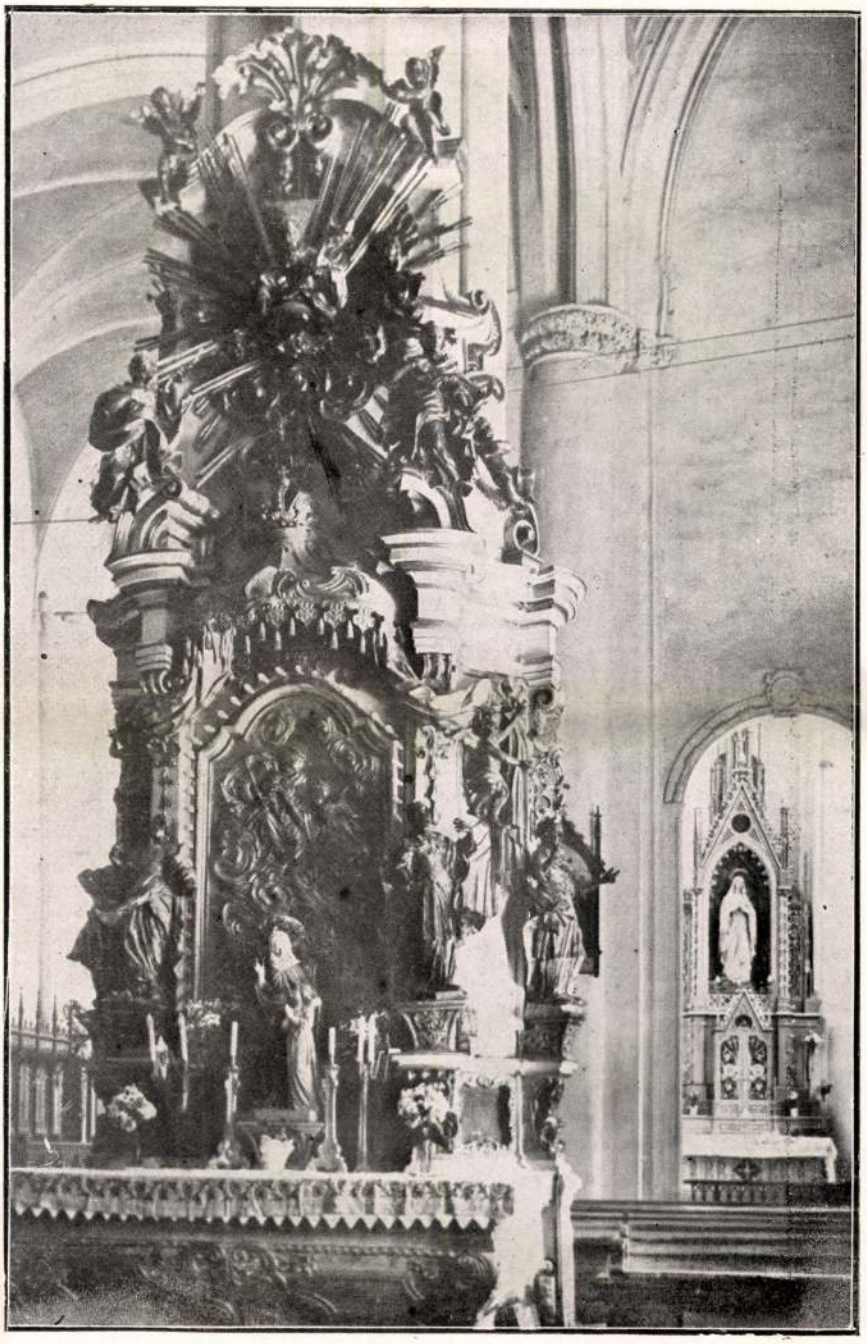

32. kép. Szent Anna oltár 1750-ből.

31. kép. Szent József oltár 1747—1750-ből.

A szentély déli falán hatalmas feszület díszlik. Gipszmásolata Fadrusz János ismert alkotásának, melyet a Szegedi Múzeum őriz.[144] A mester 1901-ben ajándékozta az egyháznak,[145] amikor Mátyás szobrát a főtéren, a templom oldalán leleplezték.[146]

Felszerelése.

A főoltár újgótikus stílusú és a mult század végéről való. A templom XVIII. századi felszerelésekor Antalfi János plébános 1725-ben egy barokk főoltárt emeltetett. Ezt 1816-ban Radnai Sándor püspök újjal cseréltette ki.[147] Majd 1873-ban Lönhardt Ferenc segédpüspök a Radnai-féle oltárt kitétette s helyébe Bak Lajos műasztalossal állíttatta a mostani neogótikus „stílszerű" oltárt,[148] mely az 1873-as bécsi világkiállításon díjat nyert. Lönhardt a magyar Műemlékek Országos Bizottságához 1878-ban intézett levelében meg is emlékezett erről az oltárról.[149] Ezt az alkotást Hirschler József, a mostani plébános, 1904-ben átalakíttatta.[151] A főoltár művészeti értéke nem nagy. A szerencsétlenül archaizáló neogótikus iránynak egyik kévéssé sikerült alkotása. Egészben véve hideg, művészet és eredetiség nélkül való. Anyaga fa, fehérre és aranyra festve. A középső fülkében Madonna szobor áll. Jobbról és balról Szent István és Szent László szobrai. A középrész felett hatalmas feszület emelkedik.

A két mellékszentélyben hasonló jellegű oltárok állanak. Mindkettő Münchenben készült[151]; jobboldali a lourdes-i csodatevő Máriának, a másik Jézus Szent Szívének szentelve. Stílusuk a főoltáréval azonos. Művészi értékük alig van.

Sokkal nagyobb a művészi értéke és érdekessége a főhajó három pillérének oldalára állított barokk oltárnak, amelyek jelenleg Szent Józsefnek, Szent Annának és lisieux-i Szent Teréznek vannak szentelve. Eredetüket, mestereiket a közelmultig homály borította. A mult év folyamán bukkant a kutatás oly levéltári adatokra, amelyeknek alapján keletkezési idejüket meg lehetett határozni.[152]

Szent József oltárát eredetileg a három királyok imádásának szentelték. (31. kép.) Időrendben ez a legkorábbi a Szent Mihály templom barokk oltárai között. 1747—50 között készült. D. Grimer adománya. Mestere Schuchbauer Antal volt, ez az Erdélyben sokhelyütt tevékeny tehetséges barokk szobrász. Ő végezte a szobrászi és tervezési

[144] Lázár: *Fadrusz János élete és művészete*, XXVII. tábla.
[145] A templom leltára szerint.
[146] Lázár: i. m. 92. l.
[147] Biró J.: i. m. 37. l.
[148] A plébánia leltára.
[149] U. o.
[150] M. O. B. 61. sz. (1878.)
[151] A szemtanuk szerint ezzel szemben még a kilencvenes években is a barokk oltár állott a mai főoltár helyén.
[152] Biró, i. m. *Rationes Ecclesiae Claudiopolitanae de anno 1739. Diarium Parochialis Ecclesiae.*

kép.) Barokk kompozició a rokokó stílus halvány visszfényével, bár talapzata még gótizáló. A kereszt tövét térdeplő Mária Magdolna öleli át. A másik oldalon zsúfoltan egymás mellett kehely, koponya és kígyó látható, valamint lehulló sárkány emberfejjel, eltorzult vonásokkal. A csoport hátterét felfelé gomolygó felhőkoszorú alkotja, szélesen, csigaszerűen mintázva. Krisztus felfelé, az Atya felé emeli fejét, mellette két kis angyal lebeg. Az Atyaisten jobb kezét kinyújtja a felhőtömegből, mögötte két kis puttó buvik meg, felette a Szentlélek galambja röpdös. A szépen faragott mozgalmas csoportozat valószínüleg Nachtigall János alkotása.

Az említett jezsuita ünnepséggel kapcsolatban Biró János megemlékezik Szent Kristóf képéről, mely régi időtől fogva a torony oldalánál áll s amelyet ő megújíttatott.[141] A mű, mely szobor is és kép is lehetett, azóta megsemmisült.

A barokkori díszítés egyik leghatalmasabb darabja az a diadalkapú volt, amelyet 1896-ban eltávolítottak. (30. kép.) Ezt is Bíró János készíttette az 1738—42-i pestisjárvány után, mint fogadalmi emléket. A kapuzat diadalív formában emelkedett. A középső nagyobb kaput poligonális pillérek választják el a két oldalsótól. Ezeknek pillérei hajdan a cinteremfalban folytatódtak. Eredeti formájában a barokk megszokott díszítőelemeivel volt ékesítve. Amikor 1896 körül a főtér rendezése alkalmából átvitték a külső Szent Péter templom elé, a barokk díszítményeket eltávolították, az emléket erősen leegyszerűsítették. A főkapú felső részén elhelyezett sajátságos szoborfülke szerencsére megmaradt, a koronázó Szent Mihály csoportozattal és hat nagy álló szoborral együtt.[142] Valamennyi szobor erősen rokokó jellegű, kisméretűek, fínomkodó testtartással. Bíró József stílus-analógiát tételez fel a gyulafehérvári Károly-kapú és a kolozsvári diadalív között, s mert ebben az időben, a XVIII. század elején, Gyulafehérvárt Kőnig János dolgozott, valószínűnek tartja, hogy ezt is Kőnig János készítette.[143]

Az északi hajó belső falán több barokkori síremlék áll. Kilatalykai Roll Sámuel sírköve 1791-ből és Pásintos Antal sírköve a XVIII. század legvégéről, mészkőből készült. 1773-ban a Bánffy-család kriptát készíttetett a templom alatt, amelyet az északi falon nagy négyszögletes tábla jelöl a Bánffy címerrel és a következő felírattal: *Monumentum familiae comitum Banffi anno 1773 erectum.* A baloldali mellékszentélyben báró Ditterichné († 1772.) címeres epitáfiuma tűnik elő későbarokk kagylómotivumú stukkó-keretben. A nepomuki Szent János kápolna alatt található a báró Kemény-család kriptája. Az északi fal mentén hatalmas fekete márványsírkő áll, az 1794-ben elhunyt gróf Bánffy Anna Mária, férjezett gróf Rhédey Jánosné emlékezetére.

[141] U. o.

[142] Keresztelő Szent János, Ev. Szent János, Szent Sebestyén, Szent Rókus, Nepomuki Szent János, Borromeoi Szent Károly.

[143] Biró, i. m. 45. l.

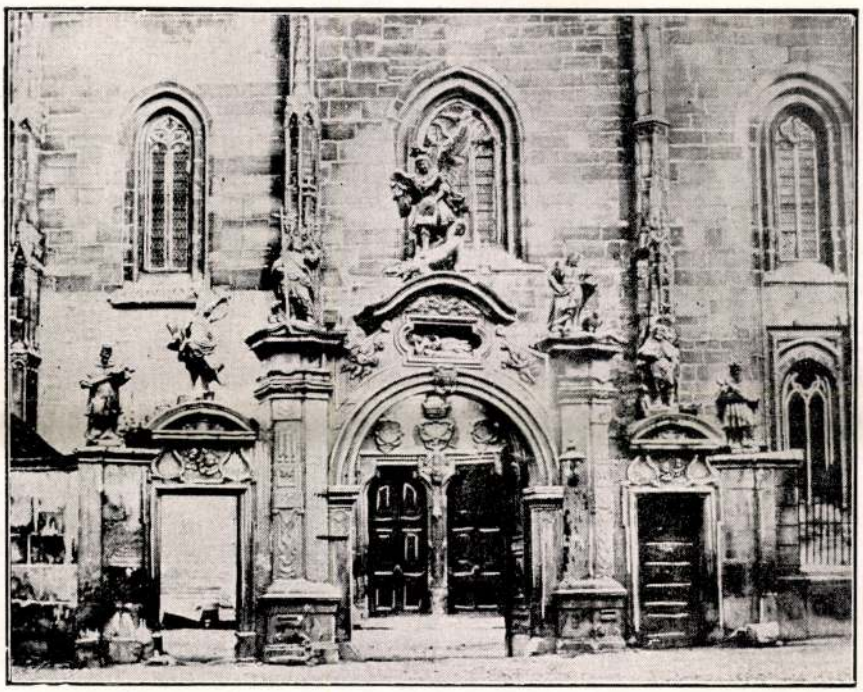

30. kép. Diadalkapú 1742-ből a cinterem bejáratában.

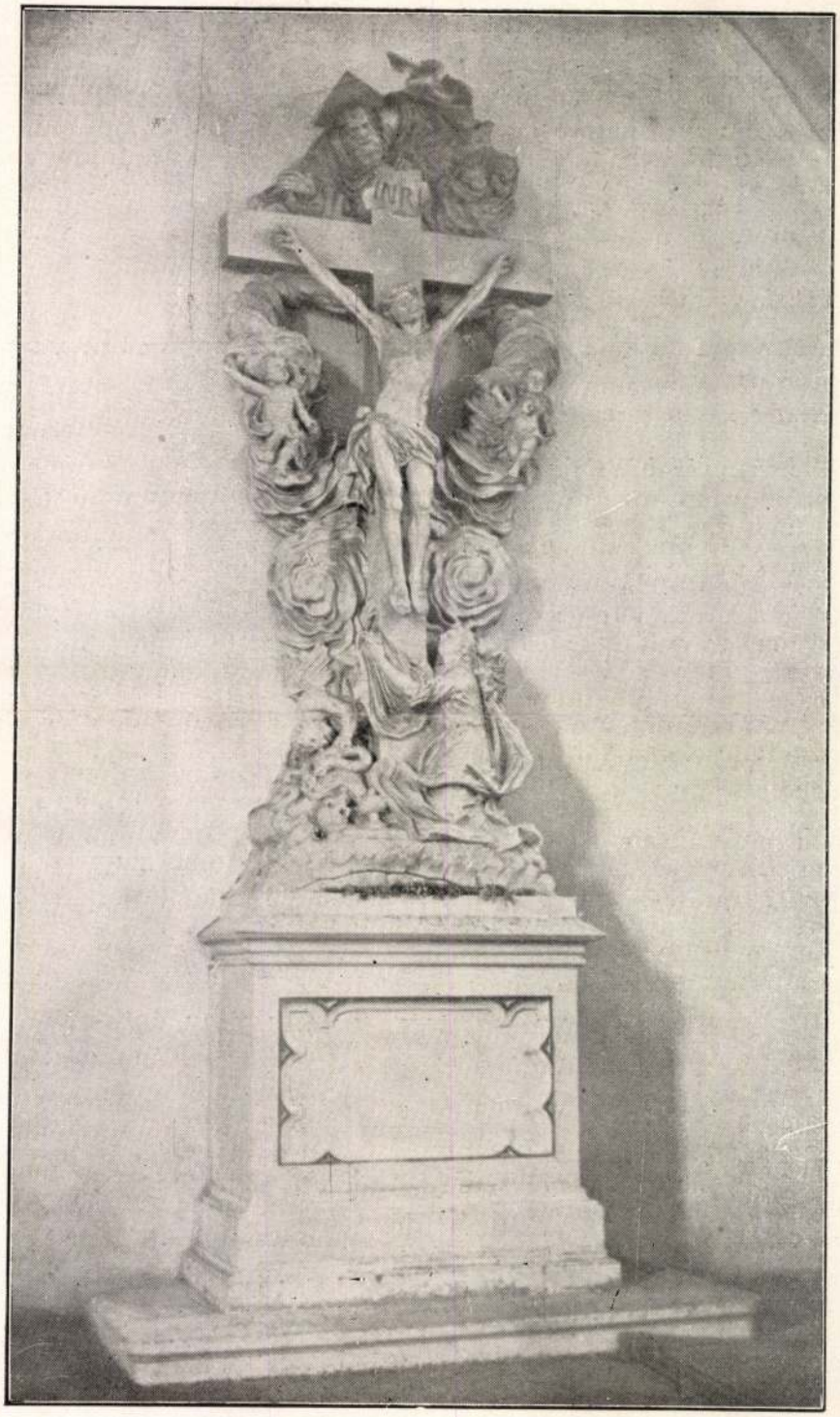

29. kép. Szoborcsoportozat 1748-ból az orgonakarzat alatt.

Sírkövek és szoborcsoportozatok.

A déli kaputól nyugatra négy különböző méretű és stílusú sírkő van utólagosan befalazva, a templom körül elterült hajdani cinterem maradványai. Egyik közülük reneszánsz, kettő barokk stílusú, a negyedik annyira összetöredezett, hogy csak kékszínű festés nyomai vehetők ki rajta. Valamennyi meglehetősen megrongálódott és feliratnélküli. Művészeti szempontból legérdekesebb a reneszánsz síremlék. Közülük ez a legnagyobb méretű. Jobb sarkán tisztán olvasható dátum: 1505. Ehhez a korai dátumhoz képest igen fejlett a technikája és művésziek az arányai. Erőteljes párkányzat koronázza, I N R I felirattal. Közepét a kereszt díszíti, róla Krisztus teste letöredezett. Két oldalt tájkép, a háttér előtt még aránylag jól kivehetők a Jézust sirató nők ruháinak redői.

A barokk emlékek közül az egyik Szent Katalint, a másik Szent Mihályt ábrázolja. Harold Krasser szerint a Szent Mihály reliefet a jezsuiták állíttatták fel az alatt a két év alatt, amikor a XVII. század elején a templom a birtokukban volt[134] (1603—5). Biró József, a templom barokk emlékeinek ismertetője, inkább későbbre datálja ezeket.[135] Abban azonban egyetért Harold Krasserrel,[136] hogy a Szent Mihály reliefet a Hubert Gerhard müncheni Szent Mihályéval hozza kapcsolatba.[137], [138] Az analógia főkép ikonográfiai értékű, a két mű stílusa nem fedi egymást annyira, hogy közvetlen kapcsolatot lehetne feltételezni.

A templom történetével kapcsolatban már megemlékeztünk arról a nagyarányú díszítő tevékenységről, amelyet a XVIII. század elején, a katholikus birtoklás visszaállítása után Bíró János plébános fejtett ki. Bíró János templomszépítési újításait az újabb kutatás részletesen méltatta.[139] Ezért a vele kapcsolatos emlékeket röviden soroljuk fel. Bíró 1748-ban a jezsuita misszió alkalmából szoborcsoportot állíttatott fel[140] az északi oldalon, amelynek főalakja a kereszten függő Jézus volt, felette pedig az Atyaisten, jobboldalon Szűz Mária, baloldalon Szent János evangélista, a kereszt lábánál Mária Magdolna foglalt helyet. Magasan állhatott, mert lépcsők vezettek fel hozzá. Mikor a tornyot 1764-ben lebontották, a csoport egy része áldozatul esett, Szűz Mária és Szent János evangélista szobrai elvesztek. A csonka mű a templom belsejébe került és hosszú ideig Szent Kereszt oltárul szolgált. Ma az orgonakarzat alatt a nyugati fal mentén áll. (29.

[134] *Frühbarockes St. Michael-Relief in Klausenburg.* Siebenbürgische Vierteljahrschrift, 54. Hg. 318—319. l. Átveszi Roth is.
[135] Biró J.: *A kolozsvári Szent Mihály templom barokk emlékei.* 36. l. 233. jegyzet.
[136] Id. m., illetve, Roth, u. o.
[137] Biró, u. o.
[138] Brickmann: *Handbuch der Kunstwissenschaft.* Barock Skulptur, 131. l. 150. ábr.
[139] Biró J.: *A kolozsvári Szent Mihály templom barokk emlékei.*
[140] U. o. 46. l.

dül áll. Balogh Jolán szerint nem kapcsolódik e stílus további termékeihez, hanem külföldi import.[133] Kétségtelen, hogy az általa közölt reneszánsz emlékek egyikével sem mutat rokonságot. Stílusa, tárgya és szerkezete Erdélyben egészen szokatlanul, társtalanul áll. Balogh Jolán valószínűnek tartja, hogy Ioannes Clyn, aki szerinte Bécsben tanult, német mesterrel, talán a Daucher-iskola valamelyik tagjával faragtatta. A német analógiára Pilgram nevének említése már rámutatott. Nézetünk szerint az ajtókeret stílusa két forrásból táplálkozik. Az egyik, mely döntő hatással volt az ismeretlen mester formafelfogására, a délnémet reneszánsz szobrászat, közelebbről az augsburgi művészet, melynek legkiemelkedőbb képviselője e korban a Daucher-család. Ez a délnémet stílus az Olaszországból átszivárgó reneszánsz elemeket használta fel és változtatta át a német szellemnek megfelelően. Donatellónak és kortársainak, az olasz quattrocentonak, vidám puttóraja itt is nagy szerepet kapott, a formák azonban mások, az alakon realisztikusabbá, kifejezésben élesebbé, megjelenésben nyersebbé változtak. A puttók mintázásának feltűnő realizmusa a szobrászatban itt kezdődik, grafikában az ú. n. kismesterek (Beham, Flötner, Aldegrever) párhuzamosan ugyanennek a szellemnek megtestesítői. A kolozsvári sekrestyeajtó durva kifejezésű, kövértestű, gödröcskés és hájráncos, anatómiailag elrajzolt gyermekalakjai a német reneszánsz szellemét hirdetik s nem a formai kánonokat mindig tisztelő s az emberi alak ideálizálására törő olasz szellemmel rokonok. Ez az egyik forrás, melyből eredetét veszi; a másik, mely csak a feliratos mellképet ihlette meg, Pilgram művészete. Pilgram nemcsak a sajátságos megjelenésre és tartásra hatott, hanem a redők éles és töredezett mintázására, de elsősorban az arckifejezés szelid melankóliájára, fájdalmas pátoszára s az arc formáinak realisztikus megjelenítésére.

A kolozsvári sekrestyeajtó nemcsak a gazdag díszítésével áll egyedül a magyar művészet történetében, hanem igazodásával is. Mohács miatt az olasznál később kibontakozó német reneszánsz hazánkban alig hatott, annak ellenére, hogy a német művészet előbb évszázadokig a magyar szobrászat és festészet kialakulásában erősen résztvett. Az ajtókeret a német reneszánsz ritka emléke, s ennek tulajdonítható, hogy Balogh Jolán a művet nem tartja Magyarországon készültnek. Ennek a véleménynek azonban ellene mond az, hogy a munka behozatalának feltételezése esetén a középkorban rendkívüli távolsággal kellene számolni, amely ily nagy méretű és súlyos alkotás szállításánál csaknem elképzelhetetlen. Valószínűbb ennél — ez a valószínűség is csak onnan származik, hogy emlékanyagunk javarésze megsemmisült — hogy az ajtót idegenből jött mester a helyszínén készítette. Ez utóbbi is azonban csak feltevés s a jövendő kutatás talán jut valamikor oly szerencsés helyzetbe, hogy a feltevést megerősítse vagy mással pótolja.

[133] Balogh Jolán, i. m. 136. l.

sem haláláról nincsenek pontos adataink. A nevek eltérő írása a középkorban mindennapos jelenség volt. Bizonyos, hogy Clyn és Cleen azonos, mindakettő a Klein név középkori változata; bizonyossá teszi: 1. a két szó közötti rokonság. Az eddigi kutatás nem vett tudomást a mondatszalag Y betűje felett látható hullámvonalról, amely pedig annyit jelent, hogy rövidítéssel állunk szemben, a teljes név ezek szerint Clyn lehet. 2. A körülmények egyezése, Cleen, a templom plébánosa 1521-ben, ugyanaz a Clyn a templom díszes kapuzatát 1528-ban adja át a használatnak. Ilyen díszes mű nem készült néhány hét alatt, gazdag részletei sokáig tartó faragást igényeltek. 3. A név előtt látható D(ominus) egyházi személyre vonatkozik. Ezek után a két név azonosítása több mint feltevés.

Más kérdés a mondatszalagot tartó férfi kilétének megfejtése, amely az analógiák és viselettörténeti adatok kapcsán az eddigi kutatás bizonytalanságával szemben tisztán áll előttünk. A mellképet a kutatás eddig felváltva vagy a mesternek[129] vagy a donátornak[130] tulajdonította. Egyesek szerint a donátor földi vonásait őrizte meg. Ez a feltevés a mellkép és a kézben tartott mondatszalag hibás azonosításából következett. Ugyanebből a téves azonosításból származik az a vélemény, amely szerint a D(ominus) betű a név előtt kizárja azt a feltevést, hogy a férfialak a mestert ábrázolná. A középkorban valóban képtelenség volt, hogy egy képfaragó magát ezzel a ranggal tüntesse ki. Az sem lekicsinyelendő viselettörténeti adat, hogy a portré barettet visel, ami a középkorban a munkások, iparosok viselete volt. Nem lehet feltételezni, hogy egy előkelő papot a kézművesek viseletében ábrázoltak volna. Más oldalról a szobor sajátságos kényszeredett elhelyezése nagyon emlékeztet az ez időből való faragott önarcképekre. Hasonlatossága Anton Pilgramnak a bécsi Szent István templom orgonalábán elhelyezett szobrával szembeszökő.[131] Anton Pilgram 1510—15 között dolgozott Bécsben[132], tehát fel lehet tételezni, hogy a kolozsvári ajtó mestere tőle nyerte ihletét. Azt hisszük, hogy az említett érvekkel a mellkép és az ajtó donátora körüli homályt és bizonytalanságot eloszlattuk. A feliratszalagon lévő név nem vonatkozhatik a mesterre. A dominus szó kizárja ezt a feltevést. A portré ezzel szemben nem ábrázolhatja a donátort, elhelyezésének módja és a viselete ennek ellene mond. A mellkép a mestert ábrázolja, aki a donátor nevét mutatja meg a nézőknek.

A másik kérdés az ajtó stílusbeli hovatartozása. Az erdélyi reneszánsz egyik legkorábbi emléke, és helyi kortársai között egészen egye-

[129] Szőnyi: *Régi magyar templomok*, 206. l. Gerevich: *Az erdélyi művészet*, 236. l. (Magyar Szemle. XXII. köt.) Csabai, i. m. 47. l.

[130] Sándor I. i. m. 48. l., Kelemen L.: *Sf. Mihail din Cluj.* Balogh Jolán: *A renaissance építészet és szobrászat Erdélyben*, (Magyar Művészet.) Dr. Balogh Jolán: *Kolozsvár Műemlékei*, 19. l.

[131] Csabai István: *Az erdélyi reneszánsz*, 47. l. Pilgram műve és a kolozsvári mellkép között fennálló hasonlatosságot Csabai is észrevette.

[132] Roth: *Die deutsche Kunst in Siebenbürgen*, 108. l.

valamennyi gazdag és változatos faragott dísszel. A jobboldali félpillér alján Kolozsvár hárombástyás, ormós várfalas, nyitott kapus címere áll, baloldali párján a fiait vérével tápláló pelikán pajzsba foglalva, a paizs mellett I és C betűk. Az utóbbi valószínűleg a donátor címere és a két kezdőbetű az ő monogrammja lehet.[125] A két címer alatt 15 és 28 késő gótikus számjegyek állanak, melyek együtt a kapu készültének évét adják. A két félpillér díszítése nagyjából megegyezik. A szembenlévő oldalakon állatoknak, növényeknek, gyermekeknek és sziréneknek összeszövődő kompoziciója. A bélleteken két-két puttó áll egymás felett, az alsó magas konzolon. Kelyhet, földgömböt, homokórát, halálfejet és napkorongot tartanak a kezükben. A frizt két oldalról szatírfejek szegélyezik, magán a szalagon szőlőgerezdeket tartó és táncoló puttók csoportja vonul végig. A timpanon félköríve volutákban végződik, hajló párkányán száraz faágakon madarak ültek, sajnos, nagyrészük letöredezett. Alatta széles szalagon virágfüzérekkel játszó gránátalmákat görgető bájos puttók csoportja elevenedik meg. A csoportot két oldalt rozetták zárják le. A kapunak legérdekesebb és legtöbbet vitatott dísze a timpanon kicsiny körszeletébe szorított férfimellkép. A javakorbeli, borotvált arcú, fájdalmas kifejezésű férfi fején barett-sapka látható, öltözete pedig római tunika. Úgy jelenik meg, mintha igen szűk ablakon dugná ki fejét, vállai számára nincs hely, szépen mintázott kezei épen csak hogy kifférnek. Mondatszalagot tart *D(ominus) Ioannes Clyn*[125a] felírattal. Az ajtószárny vasból van, 1534-es évszám és J B betűk találhatók rajta.

Az ajtó keletkezését két bűnbocsánati levéllel hozták kapcsolatba. Az elsőt Raphael kardinális püspök bocsátotta ki 1513—1517 között,[126] a másikat pedig Sándor kardinális püspök 1524—1527 között[127] azok részére, akik a Szent Mihály templom feldíszítéséhez adományokkal vagy tárgyakkal hozzájárultak. A kapu lábazatába az 1528-as évszám van bevésve. A kitekintő alak kezeiben tartott feliratszalag *D. Ioannes Clyn*-t említi. Baloldalon alul a címer melletti I és C betűk megfelelnek a felső mondatszalagnak. Nem kétséges, hogy a díszes kapú megrendelőjét IC-ben, azaz a vele azonos Ioannes Clyn személyében kell keresni, annál is inkább, mert a neve előtt álló D betű, amely dominust jelent, kizárja, hogy a felirat a művészre vonatkozhassék. A titokzatos név megfejtését egy 1521-ből származó adat bizonyítja. Ebben az évben ugyanis a templom plébánosa Ioannes Cleen volt,[128] akinek sem beiktatásáról,

[125] Sándor Imre: *A Szent Mihály templom művészi emlékei*, 47. l.

[125/a] A nyomdai szedés megkönnyítése céljából az *y* felett levő hullámvonalú rövidítésjelt itt és az alábbiakban a megfelelő *n* betűre feloldva közöljük.

[126] Jakab: *Oklevéltár*. I. CCIV.

[127] U. o. CCVIII.

[128] Sándor Imre: *A Szent Mihály templom műemlékei*, 48. l. Sándor Imre: *Kolozsvár címeres emlékei*. Geneologiai füzetek. 1913. 33. l. Sándor nem mondja meg honnan veszi ezt az adatot, bár a 2. sz. jegyzete szerint ebben az időben Ferenczi Gervasius volt a kolozsvári plébános. Kelemen Lajos: *Erdélyi művészeti emlékek a mohácsi vész korából*. Pásztortűz, 1926. 399. l.

28. kép. A templom sekrestyeajtaja 1528-ból.

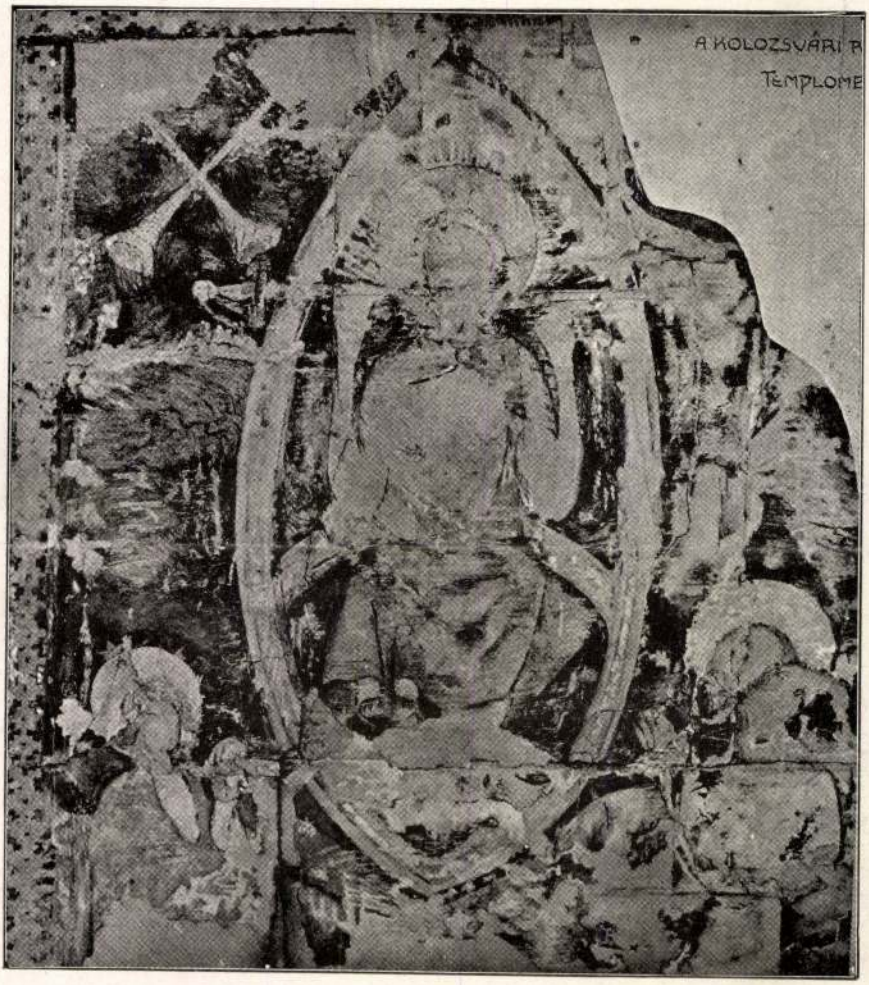

27. kép. Utolsó ítélet. Falfestmény az orgonakarzat szobájából.

tartó Krisztus ikonográfiailag ritka, de nem szokatlan ábrázolás. Nálunk még a poprádi templomnak diadalívén fordul elő, egy falképen, amelyet Divald Kornél XIV.—XV. századinak tartott s amely pontosabban 1350 körül készülhetett.[124] Ez a példa is mutatja, hogy ilyféle ábrázolás nálunk is meggyökeresedett. Annak idején, a falképek pusztulása előtt, biztosan több is akadt ebből a fajtából.

Rómer megfeledkezett még arról a hosszú ciklusról, mely az említettek alatt húzódik; legalul foglal helyet és rendkívül rongált. A képsorozat egyes tagokra oszlik, köztük látható, vagy inkább sejthető balról jobbra az utolsó vacsora, majd jóval odébb Judás csókja s végül az Olajfák hegye. A freskó kétharmada teljesen megsemmisült, az említett jelenetek is csak apró töredékekből gyaníthatók.

Valamennyi ismertetett falképről jó színes vízfestmény másolatot őriz a Magyar Műemlék-Bizottság. Gróh István készítette 1904-ben. Maguk a falképek ma is ugyanolyan állapotban vannak, mint a vízfestményen. Lezárt helyiségben lévén, nem romoltak tovább.

Ismeretlen mesterük a XIV. századi magyar festészet egyik érdekes és egyéni képviselője. Műveiből néhány itt kerül először bemutatásra, mert az irodalom velük eddig nem sokat törődött. Mesterüknek a finomságok iránt nincs érzéke. Részben még dekoratív értelemben alakítja a formákat, másrészről azonban az ébredező naturalizmusnak is engedményeket tesz. Tipusai durvák, gyakori a tömpe orr, széles száj, még a női arcok is inkább kemények és jellegzetesek, mint szépek. A ruhák hatalmas redőkben omlanak a földre. A kezek és lábak elnagyoltak és durvák. Maga Krisztus alakja sem ment ettől az élesen jellemző ábrázolástól. Az ismeretlen festő nem tartozott kora jelentékenyebb mesterei közé. Stílusa szerint a német-középeurópai áramlathoz kapcsolódott, melyet a művészettudomány sokáig cseh stílusnak nevezett. Azóta világossá vált, hogy ez a stílus nemcsak Csehországban, hanem Ausztriában, Lengyelországban, Sziléziában és Magyarországon egyaránt virágzott s az emlékek nem vallanak arra, hogy Csehország lett volna a kezdeményező, a stílusalakító. A falfestmények színezése is, a világos harmóniák mellett erős ellentétes színek alkalmazásával erre a kúlturkörre vall. E jellegzetes mester egyéb munkáit ezideig nem sikerült felfedezni. Korukat a templom építése eleve meghatározza, de stílusuk is elárulja, hogy 1420—30 körül készültek.

Sekrestyeajtó.

A freskókon kívül a Szent Mihály templom legszebb, legérdekesebb s azoknál jóval ismertebb műemléke kétségkívül az 1528-as évszámmal ellátott sekrestye ajtó, illetőleg annak kőből faragott kerete. (28. kép.) A 2.23 m. magas és 0.96 m. széles faragvány finom szemcséjű homokkőből készült. A kapu-keret két félpillérből áll, melynek fejét figurális friz köti össze, felette pedig félkörívű timpanon látható,

[124] Divald Kornél: *Szepesvármegye művészeti emlékei*. II. 15. l.

osztja a képet. Tőle jobbra a fájdalomtól megtört Szűz Máriát támogatja Magdolna és a másik Mária. Valamennyien bő köpenybe burkolva állanak, glóriával fejük körül; szépen elkülönített egységes csoportot alkotva. Mögöttük három lovas egy dárdával közösen nyitja meg Krisztus oldalát. A lovak ábrázolása naturalizmusra törekszik, nóha az egyiknek a feje cégérszerűen bárdolatlan. A kép alján sziklák nyomai láthatók. Balra a kereszttől Szent János evangelista tördeli kezét. Közvetlenül a kereszt lábánál jobbról és balról egy-egy fiatal ember nyújtja Krisztus felé az ecetes vízben megmártott szivacsot. Szent János evangelista mögött köpenyes, kardos, szakállas római százados áll s a keresztre mutat. Mögötte lándzsás, zászlós katonák. A tájképi háttér ezen az oldalon — ha ugyan volt — sokkal inkább megrongálódott és elmosódott, mint a másikon. A tizenöt alakos kompozició a csoportok ritmikus elosztása miatt sikerültnek mondható. Maga a jelenet annyira kötött az ikonográfia évszázadok óta kialakult hagyományai által, hogy az ismeretlen festőtől eredeti leleményt nem lehet várni. Feltűnik a típusok pompás, kissé durva jellemzése, az alakok markáns volta, a széles és tömpe orrok alkalmazása. Ez a többi képet is jellemzi és kétségtelenné teszi, hogy valamennyit ugyanaz a kéz festette.

A nyugati ablak melletti falsíkot az Ecce Homo képe tölti ki. A kép erősen rongált. Középütt az Üdvözítő félalakja látható, amint a kereszt előtt áll. A kompozició ikonográfiailag szokásos formában a Megváltó körül bemutatja a kínzószerszámokat és a passzióra vonatkozó szimbólikus személyeket és tárgyakat. A rongált képből elsősorban a kereszt felett jobbról kitekintő Szent Péter feje vehető ki, alatta a vödörrel és a lebegő kézzel, balról alul a zsidókalapos gúnyolódó fiatal férfi feje és a létra, melyen a kiszenvedett Üdvözítőt leemelték a keresztről. Az erős rongálódás miatt nem lehet látni a további szokásos jelvényeket, így a kelyhet ostyával, lándzsát, korbácsot, három kockát és a harminc ezüst pénzt. Szűz Mária alakja sem jelenik meg, mint a szimbólumokon általában szokott. Rómer feltételezi, hogy a térdelő alak Schleynig Gergely lehet, mert a szoba zárókövén az ő címere látható.[123] Az ilyen természetű Ecce Homo ábrázolásokon a donátornak semmi ikonográfiai szerepe nincs s ezért Rómer feltevése elesik.

A déli falon foglal helyet a Rómer által nem említett kép, melynek tárgya Krisztus, mint a világ bírája vagy az Utolsó Ítélet. (27. kép.) Krisztus trónon ül, fogai között kétélű, német ízlésű, egyenes pallost tart, olyant, mint aminővel a XIV. és XV. században a magyarok is harcoltak. Alakját mandorla veszi körül. Tőle balra fenn két angyal harsonázik. Az angyalok az erősen rongált freskón már kivehetetlenek. Krisztus lábainál jobbról és balról szentek állanak. Utolsó Ítéletnek nevezni a kompoziciót azért nehéz, mert hiányzik az üdvözültek kara s hiányzanak a pokolba taszítottak. A freskó mégis e jelenetre utal, midőn Krisztust, mint bírát mutatja be. A fogai között kardot

[123] Rómer: *Régi falképek Magyarországon*, 117. l.

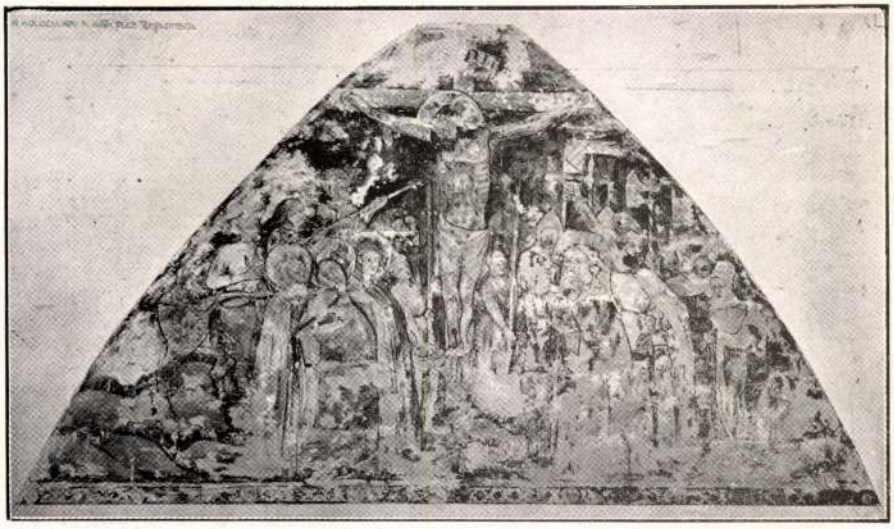

25. kép. Kálvária. Falfestmény az orgonakarzat szobájából.

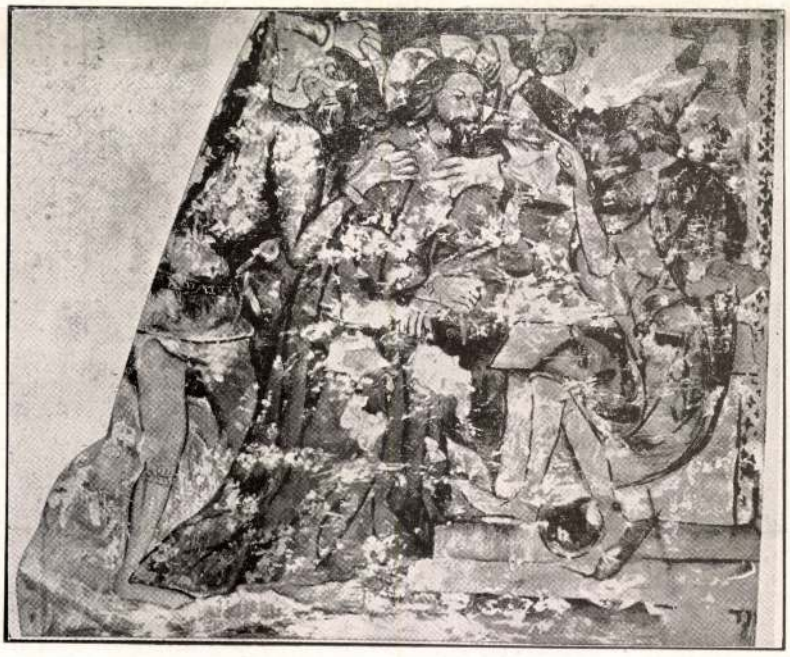

26. kép. Krisztus Kaifás előtt. Falfestmény az orgonakarzat szobájából.

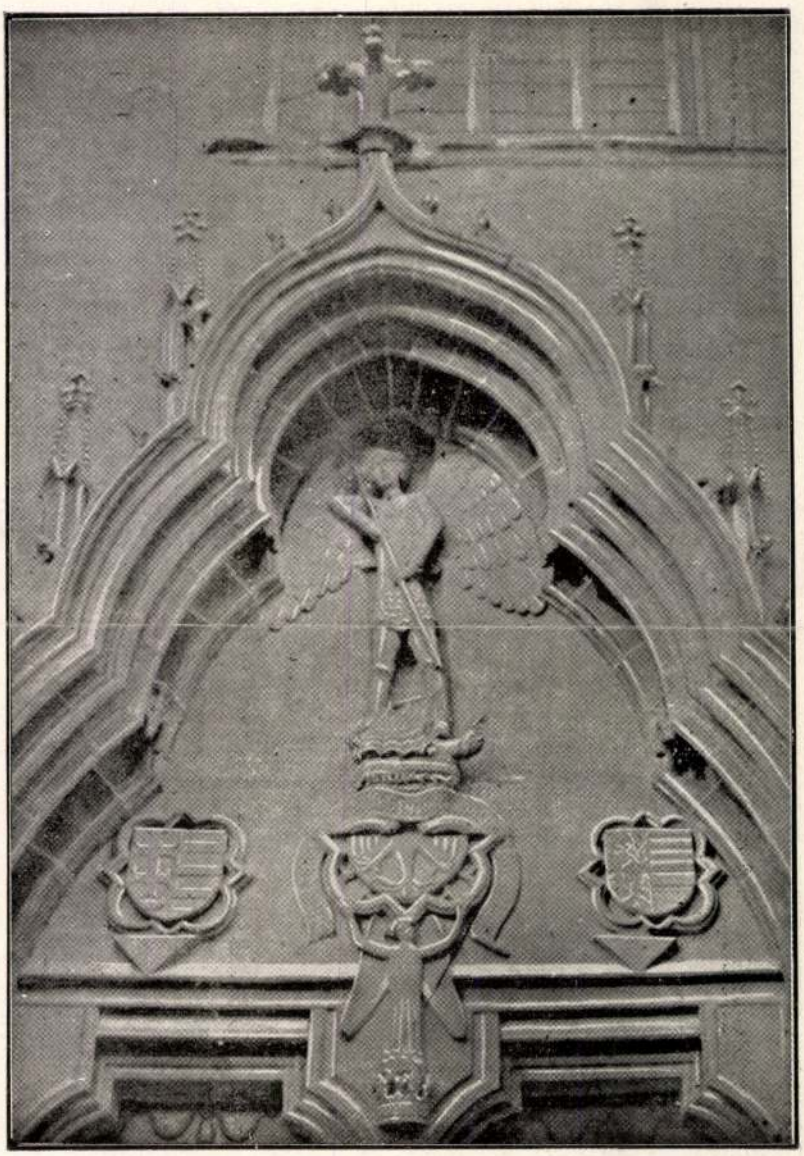

24. kép. Szent Mihály szobra a főbejárat timpanonjában.

hullott s néhány helyen a festés felbukkant. Két évvel később kezdett neki a vakolat lebontásának. Ebben ketten segédkeztek neki. Kiszabadították az északi falat és a nyugati fal egy részét.[122] Az északi fal boltívét a Golgota tölti be, alatta három jelenet látható Krisztus kínszenvedéseiből: Krisztus Kaifás előtt, a töviskoronázás, Krisztus ostorozása. A nyugati ablak mellett Ecce Homo ábrázolás tünt elő. Ezeket említi Rómer. Rajtuk kívül még egy jelenet található a nyugati falon: Krisztus mint a világ bírája, vagy az utolsó ítélet. Nem tudni, hogy ez utóbbiról miért hallgat Rómer. Ezeken kívül még egy nagyon töredékes képsorozat található az északi fal alsó részén. A képek tárgya tehát a szokásos passzió sorozat.

A falfestmények a fal nedvessége, meg a lehámozás következtében nagyon megrongálódtak. A színek erejüket vesztették, de még így is feltűnő a sok világos szín használata. Az első alsó kép tárgya: Krisztus Kaifás előtt (26. sz. kép). A kép középpontjában áll Krisztus bő köpenyben, glóriával feje körül, kezei összekötözve. Arca féloldalt fordul a nézők felé, hosszú haja, bajusza és szakálla van. A poroszlók botokkal ütlegelik s Krisztus az ütések súlya alatt meggörnyed. Kaifás a balsarokban ül, fején csúcsos süveget visel, baljában jogart tart, jobbjával Krisztus felé mutat. Rómer ezt az alakot Pilátusnak tartotta, holott a kézmosót tartó apród hiánya és a kalap kétségtelenné teszi, hogy Kaifással van dolgunk. Szűk ruhát és csőrös orrú cipőt visel, bő köpenye szép körvonalba fogja össze alakját. A katonák arca és arcjátéka durva. Az ellentét erős köztük és Krisztus fínom, megtört alakja közt. Öltözetük rövid ruha, fémővvel, szűk nadrág, hegyes orrú cipő. Baloldalról a szélső orrvédős sisakot hord, mely a XIV. századra és a következő elejére jellemző s ugyanerre jellemző a fémővek alkalmazása. Hasonlók kerültek elő igen nagy számban a Kecskemét környéki sírokból s ma a kecskeméti múzeumban láthatók.

A középső kis kép Krisztus töviskoronázását mutatja. A pribékek a hónuk alá helyezett bottal nyomják a töviskoronát az Üdvözítő halántéka köré. Jézus baljában nádbuzogányt tart, zilált haja vállára omlik. Az arca nagyon elmosódott, általában az egész kép erősen megrongálódott.

A harmadik kép tárgya Krisztus ostoroztatása. Krisztus középen áll oszlophoz kötözve, derékig ruhátlan testét vércseppek borítják. Jobbra két, balra egy poroszló emeli ütésre az ostort. A kép bal szélén a zsidó főpap áll, fején hegyes süveggel. A kínzástól megtört Üdvözítő szinte lecsúszni látszik az oszlopon, melyhez kötözve van. A pribékek öltözete póriasan egyszerű, csőrös cipő helyett bocskort viselnek.

A bemutatott képek felett a boltív egész mezejét a Kálvária sok alakos jelenete tölti be. (25. sz. kép.) A falkép alakja derékszögű háromszög, mely az átfogón áll. Középen Krisztus függ a kereszten. A feliratból csak az R. I. betűk maradtak meg. Krisztus ábrázolása a szokásos. A testét borító vércseppek stilizáltak, szögekkel átvert kezeiből is vércseppek hullanak a kereszt töve felé. A kereszt két egyenlő részre

[122] Dr. Rómer Flóris: *Régi falképek Magyarországon*, 114. l.

Művészeti emlékei.

A templom legrégebbi önálló műemléke a falképeken kívül az 1442-ben felállított Szent Mihály-szobor a főkapú timpanonján. (24. kép.) Szent Mihály rövid pikkelyes páncélban áll, kissé jobbra hajolva, kétkézre fogott lándzsával döf a lábainál heverő sárkány torkába. Hatalmas szárnyai kétoldalt szétterülnek. Arca kifejezéstelen és merev. A gyulafehérvári székesegyház hasonló tárgyú nagyméretű domborművéhez képest, mely legkésőbb a XIII. századból származik, sok haladást nem mutat. Formai felfogása száraz, ugyanez mondható el a címert tartó angyalról is. A letöredezett Mózes-szobor szintén ebből az időből való lehet, amit az igen hasonló, gótikus minuszkulákkal kezelt felirat bizonyít. Nem sokkal későbbi lehetett a csigalépcső melletti pilléren álló fejetlen szobor, amelynek pontos stíluskritikai meghatározását megközelíthetetlen magasságban való elhelyezése megnehezíti. (15. sz. kép.) Egy, ezeknél jóval korábbi domborműről értesít IX. Bonifác pápa 1401 jún. 3.-án kibocsátott bullája. E szerint a templom oldalán felállították azt a kőből faragott csoportot, mely az olajfák hegyén imádkozó Krisztust ábrázolja. „*Cum itaque, sicut accepimus, in latere-parochialis ecclesiae beatis Michaelis Archangeli de Colosvar, Transilvanae diocesis, quaedam ymago domini nostri Jesu Christi, sicut oravit ad Patrem nostrum Omnipotentem in Monte Oliveti in Coena Domini, in honorem redemtoris nostri Jesu Christi ex lapidibus sculpta, existat, ad quam magna concurrit populi multitudo.*“[119] Az oklevél ből kiderült, hogy nem annyira egyetlen, zárt szoborról van szó, hanem inkább egy festőies, tájhátteres domborműről. A bullát Karácsonyi János ismertette és a szobrot kapcsolatba hozta az Olajfák hegyén imádkozó besztercebányai Krisztus-csoporttal.[120] Erdélyben a szászsebesi és a szebeni ev. templomokon találkozunk hasonló ábrázolásokkal, bár ezek Róth megállapításai szerint, a XV. század elejéről valók, tehát egy jó századdal későbbiek.[121] Hogy a kolozsvári szobor-csoport milyen lehetett, ennek megállapítására semmiféle támpont nem áll rendelkezésünkre. A nagyobbszabású, mozgalmasabb besztercebányai kompozició a késői gótika jellegzetességeit mutatja. Kétségtelen, hogy az elpusztult kolozsvári mű a korábbi szigorubb és kötöttebb stíluskorszak emléke volt. Ennyit tudni róla, ha minden egyéb ismeretlen is.

Falfestmények.

A templom történetének első korszakából valók lehetnek a Römer Flóristól felfedezett falfestmények is. Az orgonakarzat elfalazott harmada alsó szobájának északi és nyugati falán helyezkednek el. Römer figyelme 1864 aug. 25-én fordult feléjük, amikor a vakolat egy része le-

[119] *Monumenta Vaticana*, IV. 334. l. CCCCIV. 1401. jún. 3.
[120] Karácsonyi János: *IX. Bonifác bullái*, 496. l. Századok, XXIV. évf. Bp. 1891.
[121] Roth: *Die deutsche Kunst in Siebenbürgen*, 64. ábr. 27.

A 204-ik oldalon nincs és demleges adat.

megkapó közvetlenséggel világitotta meg. Konrády zborói plébános az ottani templom kincstárának két legbecsesebb darabját: pompás reneszánsz bronzgyertyatartókat, egy parasztasszonytól vásárolta meg, a ki ezeket egyéb ócska vasakkal egyetemben a bártfai vásáron akarta eladni.

Amateurjeink száma különösen a vidéken kevés s meglevő magángyűjteményeink közül is nem egy teljesen ismeretlen, ami főleg a szakirodalom szempontjából káros, mely, hogy mily hézagpótló anyagot talál gyakran az ilyen magán-múzeumokban, annak a példájával nemcsak a külföldön találkozunk, de immár minálunk is egyes főuraink és műbarátaink magángyűjteményéből nem egyszer merítettek tudósaink témát, történelmünk és művészetünk múltját egyaránt megvilágító példákat. Hogy magángyűjteményeink művészi és műtörténelmi szempontból véve mily becses anyaggal dicsekedhetnek, ennek fényes bizonysága volt az évekkel ezelőtt rendezett ötvösműkiállítás, ezredéves kiállításunk történelmi osztálya, a mely gazdagságát és változatosságát jórészt azok, továbbá főpapi s főúri kincstáraink tulajdonosai részvételének köszönhette. Hogy e nyilvános kiállításainkon gyűjtőink nem mind vettek részt, azt jól tudják szakembereink; sokféle körülmények játszanak közre, a melyek egyeseket minden nyilvános szerepléstől visszatartanak, azonkivül nálunk, ahol a társadalmi érintkezés még az egyforma kedvteléseknek hódoló, rokon-lelkülettel biró emberek között is nehézkes, ahol nincs Hotel Drouot, mint Párisban, sem találkozó-helyül szolgáló jelentős műkereskedés, a mely a gyűjtés szenvedélyének élőket összehozná, bizonyára nem egy magángyűjtemény van, a melyről tulajdonosának bizalmas ismerősein kivül senkinek tudomása nincsen, legkevésbbé a szakirodalomnak.

PÁRIS ITÉLETE.
Öntött ezüst plakett. Kaczvinszky Lajos gyűjteményéből.

Magyar Iparmúzeum
1899-

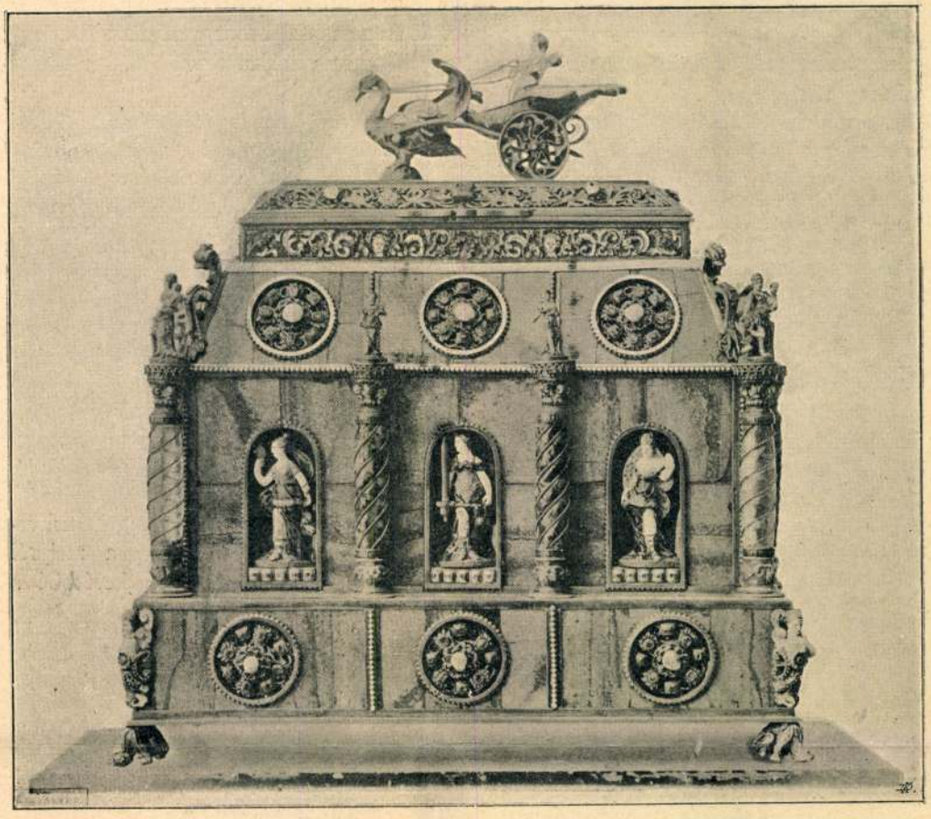

ÉKSZERTARTÓ-SZEKRÉNY.

Lapis lazulival burkolva, zománc szobrocskákkal s hegyi kristály oszlopokkal. Kaczvinszky Lajos gyűjteményéből.

Ilyen a szakemberek előtt eddigelé teljességgel ismeretlen magángyűjtemény jelentősebb műtárgyainak a reprodukciói gazdagítják jelen füzetünket. Tulajdonosa Kaczvinszky Lajos lovag, a „Magyar Szemle“ című hetilap főszerkesztője, a ki kipróbált finom ízlésének nemrégiben adta először nyilvánosan bizonyságát azzal a fényes kiállítású albummal, a melyet lapja tizéves fönnállása alkalmából adott ki, s a melyet a sokszorosító műipar remekeként egy régebbi füzetünkben mi is ismertettünk. E gyűjtemény, mely gazdagságát és változatosságát tekintve méltán sorakozhatik kiválóbb magán-múzeumaink mellé, vagy másfélszáz különböző régi iskolákból való festményt tartalmaz, a melynél számra és művészi értékre nézve azonban jóval jelentősebb az iparművészet különböző ágainak remekeit feltűntető apróbb műtárgyainak a kollekciója. A festmények között a miniaturképek is ide sorozhatók s ezek között nem egy műtörténelmi jelentőségü is van, mint például Kovachich történettudósunk kitünően karakterizált s egykorú filigrán érckeretbe foglalt tenyérnyi mellképe, a melyet Krafft, a budapesti egyetemi templom falképeinek a mestere festett.

Leggazdagabb e magángyűjteményünk ötvösmű-tárgyakban, a melyek javarészt a XVI—XVIII. századokból valók. Egy fölötte változatos gyűrű és eredeti alkotásokban gazdag melltűkből áll a gyűjtemény e része, továbbá vert művű ezüst munkákból,

a melyek sorában szintén nem egy a figyelemre méltó s magyarországi eredetű műtárgy; ilyen azonban a legtöbb a zománcmunkák között van, a melyek a zománctehnika csaknem valamennyi nemét képviselik s a francia-, német- és olasz mesterek modorán kivül, a magyar, különösen pedig az erdélyi festett zománc-művességet tűntetik föl mintaszerű példákban.

Az apró plasztikát nehány elefántcsont-munka képviseli és egy válogatott darabokból álló metszettkő-gyűjtemény. Ismét a diszítő festés lép előtérbe a művészi kivitelü burnót-szelencék fölötte gazdag sorozatán, a mely a múlt század miniatűr festésének s műipara e téren kifejtett pazar tevékenységének fölötte érdekes képét s csaknem egész fejlődését tükrözteti vissza.

Kaczvinszky Lajos gyűjtési kedvét élénken jellemzi, hogy csak hibátlan s harmonikus egészet alkotó műtárgyakban telik kedve. Ha kitűnő tehnikájánál vagy más kiváló tulajdonságánál fogva valami csonka műtárgyat be is kebelez múzeumába, a franciákéhoz hasonló amateur-természetének engedve, rögtön annak kiegészítésére tör. Tudvalevő dolog, hogy a régiségtudósok fölötte kárhoztatják az ilyen restaurálási kedvet, mivel, ha útat engednek neki, a mint ezt a párisi Louvrenek is nem egy kiegészített antik szobra bizonyítja, a restauráló művész egyénisége gyakran annyira előtérbe tolakodik, hogy miatta a mű eredeti kvalitásai alig érvényesülhetnek. Ha arheologiai szempontból mindennemü helyreállítás káros is, tagadhatatlan, hogy esztetikai, sőt gyakran művészi szempontból véve is nagy haszonnal jár. A sok restaurálás, a melylyel a francia szobrászoknak antik remekművekkel kapcsolatban foglalkozni alkalmuk nyilt, bizonyára nem volt minden hatás nélkül a modern francia szobrászat fejlődésére, különösen ennek tehnikáját és elegáns formáit illetőleg.

Ehhez hasonló példát iparművészetünkre vonatkozólag is említhetünk. Ipolyi Arnold, a ki ötvöseinknek múlt idők remekműveivel behatóan foglalkozni alkalmat nyújtott, ezzel valóságos megújhodást idézett elő, sokáig vásári portékán kivül mitsem nyujtó ötvösművességünk terén.

Első sorban ötvöseinket foglalkoztatja Kaczvinszky Lajos is, midőn egy-egy apróbb műtárgyból, töredékből harmonikus dísztárgyat készíttetni kiván.

Egy gyűjteményében levő csonka borostyánkő szobrocskát, a mely, tehnikáját tekintve, XVII. századbeli firenzei munka lehet, a minővel akkoriban

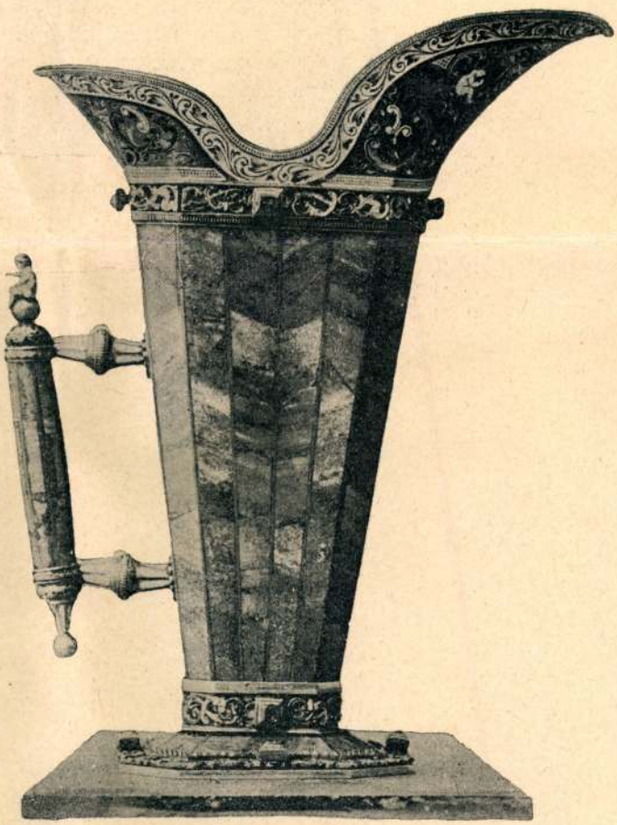

ÉRCKANCSÓ.

Lapis lazulival burkolt zománcfestésü diszítéssel. Kaczvinszky Lajos gyűjteményéből.

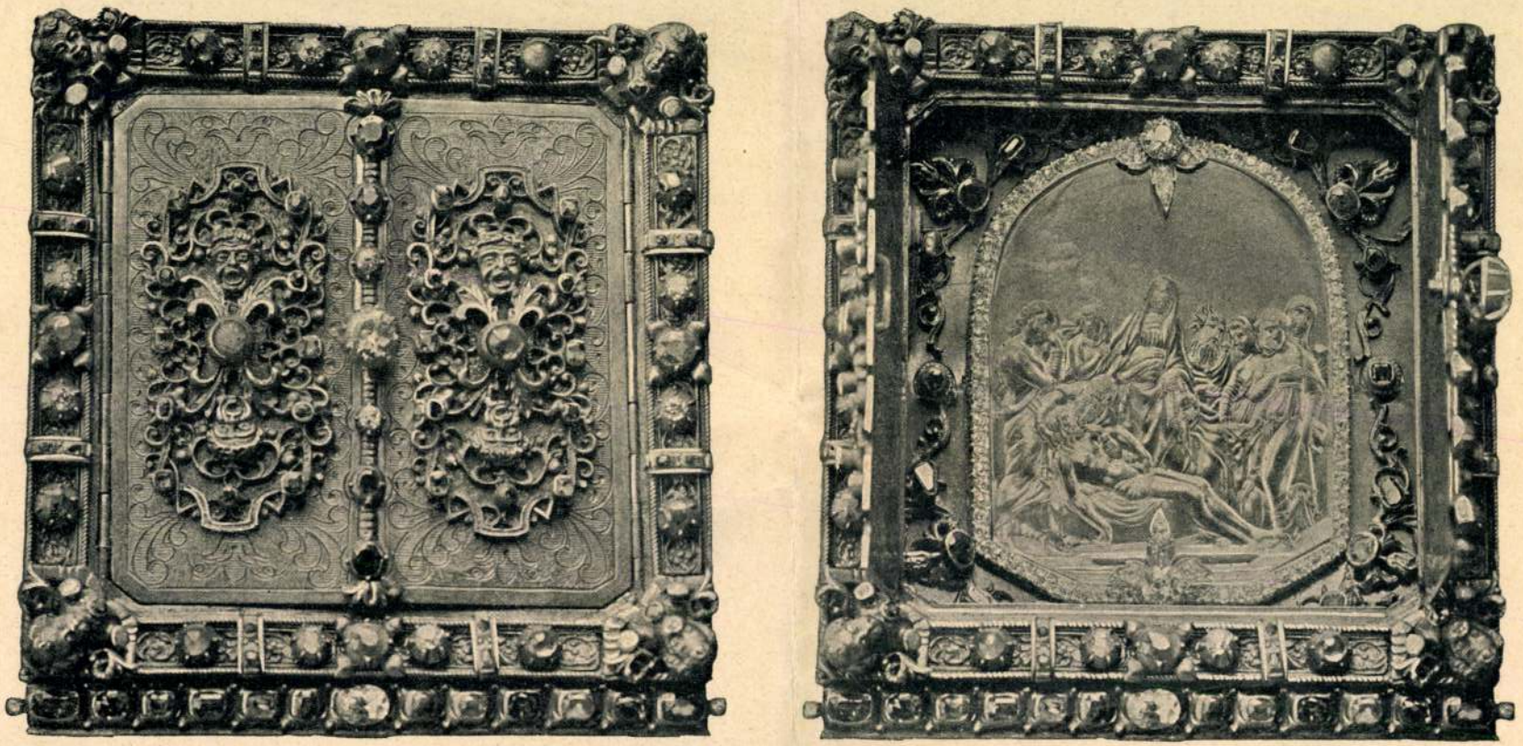

KRISZTUS SIRBATÉTELE.

Hegyi kristály Kámea, triptichon formájú ötvösművü keretben. Kaczvinszky Lajos gyűjteményéből.

a Mediciek városában a Barçello ily tárgyakban gazdag gyűjteményének a bizonysága szerint is sűrün és nagy sikerrel foglalkozott a kis plasztika: e santa concezionet ábrázoló Mária szobrocska hiányzó fejét és kezét Herpka tanár készítette trébelt aranyból, s gazdag művü talapzatát is, a melylyel a mű így kiegészítve fölötte sajátos és pompás hatást tesz, miként egy másik hasonló módon oltárszerű talapzatra állított s körülbelül tíz centiméternyi magas koral-szobrocska is, a melyen az ötvösmunkát Dorn Jenő, e fiatal, tehetséges mesterünk végezte.

Valósággal remeke az ötvöstehnikának a gyönyörű triptichon, melyet nyitott és zárt állapotában csaknem természetes nagyságban képen is bemutatunk. A díszes oltárszekrényke gazdag tagozásu keretének négy sarkán trébelt kerub-fejek láthatók odaforrasztva, a közbül sorakozó külömböző ékkövek színei az arany alappal pompás harmoniába olvadnak. A triptichon ajtószárnyainak külsejére vésett ékítményes alapon smaragdot magábafoglaló, gombban összefutó groteszk öntött arany-ékítmény van forrasztva; az oltárszekrényke belsejében domboru művü, drágaköves lombdiszítménynyel övezve, apró brilliánsokból tömötten összerakott szemkápráztató keretben foglaltatik a Krisztus sirba tételét ábrázoló s hegyi kristályba domboruan metszett kő, a melyet reflexei miatt nem sikerült élesen lefotografálni s azért képünkön is elmosódnak kompoziciójának valójában hajszálnyi finoman pontos körvonalai. Ez Olaszországból való s alighanem a XVI. század végén vagy a következő elején készült metszett-kő egyike e csak nagyjában ismertetett magángyűjteményünk legremekebb műtárgyainak. Kerete, a kis triptichon, magának Kaczvinszky Lajosnak a terve után, a budapesti Roger ötvösműhelyében készült s a mi művészi szempontból első sorban figyelemre méltóvá teszi, ez a pazarul reáhalmozott drágakövek finom ízléssel véghez vitt megválogatása, csoportosítása. Valami bűbájos színharmonia ömlik végig e műalkotáson, a mely pompájának jelentős művészi tartalmat kölcsönöz s a mely legfőképp azért emelendő ki, mivel műtárlataink tanusága szerint, ötvöseink még mindig nem fordítanak elegendő gondot a színek harmoniájára az ékkövek elrendezésénél s a színakkordok, a melyekbe ezek olvadnak, gyakran hamisak, rikítók, sok esetben pedig a szinharmonia követelményeinek figyelmen kivül hagyása miatt unalmasak, erőtlenek.

T. G.

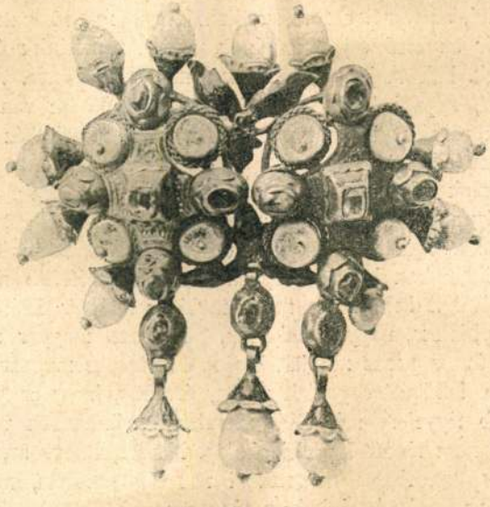

GYÖNGYÖS NÁSFA.

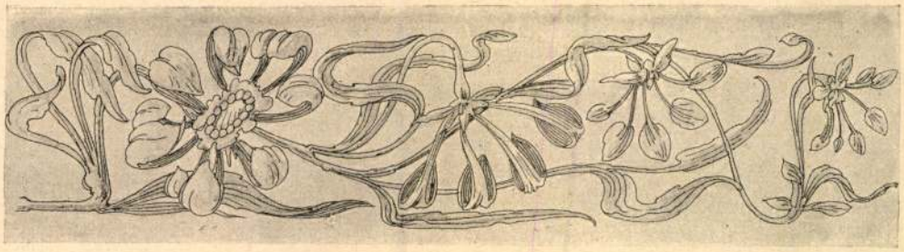

Petrides J. rajza.

MŰVÉSZI CÍMLAPOK.

A művészeti pályázatok nem mindig biztatók minálunk. Legtöbbjük — főképp, ha monumentális alkotásról van szó — balul üt ki, erre emlékezetes példával szolgál a magyar főváros néhány szobordíszes tere. De a kisebbszerű műalkotásokra hirdetett pályázatok sem sokkal szerencsésebbek. Az ily versenyeknél mindenekelőtt feltűnő, hogy a dilettánsok és szárnypróbálgatók egész özöne kacérkodik a kitűzött pályadíjjal, holott a művészek legjava elegánsan tartózkodik a részvételtől. Nem hinnők, hogy valamely arisztrokrata-hajlandóság tartaná vissza a java tervelőket a tömeg közé való vegyüléstől, mert ily hajlandóságot eddig nem fedeztünk föl művészeink képein és szobrain. Higyjük el, hogy ők is legalább oly jó demokraták, mint az átlagos vezércikkírók. Ez tehát bizonyára nem tarthatja vissza őket attól, hogy a par excellence demokrata pályázatokon résztvegyenek, ahol a személyi szempont egészen háttérbe szorúl és a munka beszél mesteréért. Azt sem mondhatja senki, hogy nem fizeti ki magát az ilyfajta fáradozás. Az a pályázat például, amelyről e sorok szólanak, egy 13×18 cmter kis címlapot kiván és 500 koronát igér az első díj nyerőjének, 250-et a második és 150-et a harmadik helyen megdicsértnek. Hát ez jól, becsületesen meg van fizetve. A munka maga nem kiván tőkebefektetést, anyagi kockázatot. Egy sikerült ötletre van mindössze szükség, amely hozzásimul a pályázat kívánalmaihoz. Az igazi művészkéz aztán kisebb fáradsággal, elég rövidesen elkészül vele.

És mégsem vesznek részt ezeken a pályázatokon mindazok, akiknek jelenléte ott kívánatos volna. Még akkor sem, amidőn arról van szó, hogy előkelő művészi díszszel ékesítsük föl a párisi világkiállítás magyar osztályának katalógusát, tehát oly könyvet, amelyet sok ezer példányban fognak megvenni a legkülönfélébb nemzetiségű látogatók s amely már külsejével is kell, hogy reprezentálja a magyar ízlést. A kiállítás magyar osztályának kormánybiztosa, nagyon helyesen, az összes magyar művészekre appellált, hogy igazi modern és magyaros munkát kapjon s az összes magyar művészek közül alig méltatta figyelemre e felhivást egynéhány. Úgy érezzük, hogy ez nincsen egészen rendjén s hogy nagyobb figyelemre és több szeretetre számíthatott volna ez a csekélynek látszó, de hatását el nem tévesztő párisi címlap. Nem mindegy az, hogy minő névjeggyel kopogtatunk be ama finom nemzetközi társaság portáján, nem mindegy, főképp miután tudjuk, hogy versenytársaink igen fényesen nekiöltözködtek e bemutatóhoz.

Kaczur Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 MÁJ 17

Ifjúsági plakátkiállítás Szegeden

Tegnap a Móra Ferenc Múzeum kupolatermében ünnepélyes keretek között került sor a KISZ Csongrád megyei bizottsága, a Csongrád megyei tanács vb és a Szeged m. j. városi tanács vb művelődésügyi osztályai által rendezett *országos ifjúsági plakátkiállítás* megnyitására. Beszédet *Joó* Ferenc, a KISZ Csongrád megyei bizottsága úttörőtitkára mondott.

A pályázatra beérkezett közel 200 alkotás közül 25 plakátot, 20 KISZ-fiatal művét tartotta bemutatásra méltónak a bíráló bizottság. Közülük 17-en Szegeden élnek, és néhányuk kivételével a tanárképző főiskola hallgatói. A kilenc díjazott között is csak egy olyan található, aki nem Szeged lakója. Első díjat, ezer forintos pénzjutalmat *Kaczúr* Gyula, második díjat 600—600 forintot *Dakó* Erzsébet és *Kerti* Károly, harmadik díjat, 300—300 forintot, *Boda* Krisztina, *Honti* Katalin, *Kratochwill* Mátyás, *Sinkó* János, *Tandi* Lajos szegedi lakosok és *Kovács* Gáspár Leninváros lakosa kapta. A díjakat Joó Ferenc nyújtotta át.

nagy-
z NB.
nem
n bó-

ortúj-
szom-
hogy
Baj-
neki
mmal

Megy a Halál!

Vess rám bögrét,

en.
an,

m!
őt,

bam.
lcsöm,
öm:
ály,

már.
fia,

BÖGRE

felhőből az á
gyomromat tipo
vérvető patások.
Kenyérhéj-n
őrőld!
Gyertyaláng
rágjad!
Bádogbögre
fel!

SZEMÖLCS

félfalut vár
Engem is h
ne
Elküldöm sz
Sem előtte
sem utánar
Szótalanba lép a
Füstöl, pusztul a
kilenc tollban sze

KÁCS

SZABADIDŐ

AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁG CSÜTÖRTÖKI MELLÉKLETE

1993. JÚLIUS 29.

KERTBARÁT

„Kell egy ilyen menedék!"

Sok híres embernek hobbija, szenvedélye, kikapcsolódásának tárgya a kert. Moldoványi Ákos televíziós riporter két könyvet is írt híres-neves emberek kertjeiről. A Boldog lett-e ki kertre vágyott? című könyvéből szemlézünk most néhány véleményt.

Bálint György, avagy „Bálint gazda a televízió főkertésze":...Így öreg fejjel is merem mondani, hogy nincs párja a fáról frissen szedett gyümölcsnek. Annál jobb ízű gyümölcs nem létezik. Vagy amikor a paradicsomot az ember leveszi a bokorról, és odaviszi a reggeliző asztalhoz, hát az nagyszerű dolog."

Bánffy György színművész: „A kamaszkorban épült a lelkembe a kert szeretete. A természettel való közösség, a természetben való élet mind a mai napig elementáris igényem. Ezért is járom egyre kurtábbra szabott szabad időmben az erdőt, a tájat... Ez az egyetlen igazi kikapcsolódásom."

Bánffy György

B. Kéry Ilona, a Kertem című nagysikerű könyv szerzője: „A kert és a gyermekkorom? Talán arra emlékszem, hogy nem messze volt egy nagy virágos rét, ahol én időnként szerettem elbújni. Lefeküdtem a földre, alig látszottam ki a virágok közül, és beszélgettem a Jóistennel."

Gorka Lívia kerámikus művész: „Azt amolyan operettcselekvésnek tartom, hogy az ember felvesz egy nagy kertészkalapot, levág két szál rózsát és akkor azt mondja: jaj, de jó nekem, most kertészkedem!"

Győrffy István szemészprofesszor: „Egyszer Szarvason meglátogattam az arborétumot, és teljesen bezsongtam, elhatároztam, hogy megpróbálok én is a Duna-parton valami hasonló, ha nem is olyan nagy kertet építeni."

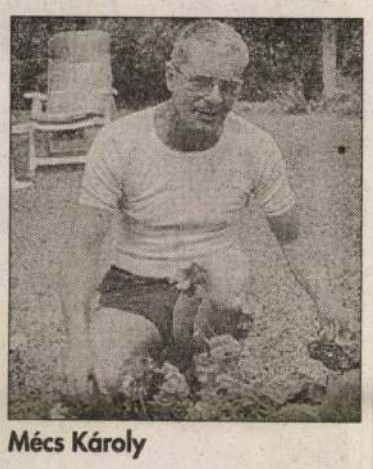

Mécs Károly

Mécs Károly színművész: „Azt hiszem, mi gyártjuk a legdrágább bort itt a hegyen... Minden évi termésből hat-hét palackot leviaszolok és elteszem, aztán majd meglátjuk, hogy mi lesz belőle később. Gyerekkoromban nem szerettem a kertészkedést. De sok mindent megtanultam apámtól, és valahogy az életkor előrehaladtával ezek a dolgok úgy megnemesedtek. Valószínűleg ez is olyan, mint a bor: egy ilyen élmény az életkorral megváltozik, átalakul."

Kosáry Domokos akadémikus: „Kell egy ilyen menedék... Ha lejár a szolgálat, végleg lemenekülök ide, bár barátaim gyakran mondják, hogy nem köll ide menekülni. Mire én azt válaszolom: én itt leszek és ti fogtok hozzám menekülni... És akkor majd meglátjátok, milyen remek érzés, mikor az ember két leírt gondolat között lekaszálja a kertet..."

Egy korty Magyarország

HAJDU IMRE

A bor férfihiúság. Akadnak persze nem kevesen, akiknél olyan értelemben az, hogy mennyit képesek meginni belőle egyszerre, de én most nem rájuk gondolok. Sokkal inkább azokra, akik termelik a szőlőt, és saját készítésű borokkal bírnak. E borosgazdák esetében mondom én, hogy a bor férfihiúság. Mert ugye ki látott már olyan gazdát, ki nem mondaná: ez az én borom!, ki ne hinné: ez az én jó borom! Kevés dolog van, amire ennyire érzékeny, hiú és büszke a férfiember, légyen egyszerű földmíves, neves professzor, vagy közismert színész. Ettől legfeljebb a férfiasság nagyobb hiúsági ügy. Ismerek olyan jónevű orvost (természetesen szőlővel, pincével és sok jó nedűvel rendelkezik), akinek, ha azt mondanánk, úgy áll a szike a kezedben, mint másoknak a bugylibicska, nem sértődne meg annyira, mintha a borát ócsárolnánk, vagy azon fintorognánk. Csoda hát, hogy a borról őszintén, kritikusan nagyon nehéz beszélni!? A szó ugyanis könnyen húsba vág, s a boros ember sajnos előbb sértődik meg, mint gondolkodik.

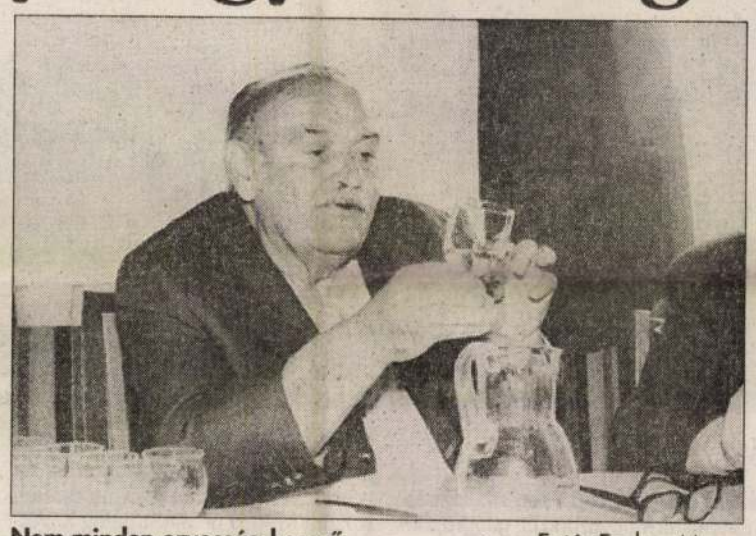

Nem minden orvosság keserű — Fotó: Farkas Maya

Itt van például a tokaji esete. Erről a borról a Napkirály, XIV. Lajos – nála nagyobb ínyencet keveset termett a föld – azt jelentette ki: ez a bor a királyok bora, ez a bor a borok királya. Ami azt illeti, nem akárki mondta, és nem akármit mondott pátriánk nedűjéről. Fehéren-feketén ugyanis azt állította, hogy ez a világ legjobb bora. Azóta is tetszik nekünk fenemód ez a kijelentés! Igaz, hogy közben a világ nagyot változott, a maiak nem ismerik jobban a magyar bort, így a tokajit sem, mint a bolgárt, az albánt, vagy a görögöt, de ennek ellenére, mi még ma is verjük a mellünket, íme: ez a földkerekség legjobb bora! A világ meg mosolyog rajtunk, s közben talán sajnál is bennünket, mert a világ már régóta nem hiszi el, nem fogadja el a legjobb bor meséjét.

Olyannyira nem, hogy még az olasz „tokajit" is jobban ismeri és vásárolja (nem beszélve más márkás itáliai borokról), mint a miénket.

Térjünk csak vissza XIV. Lajosra! Róla is, meg a mai tokaji borról is egyszer már ki kellene mondatni egy anderseni kisfiúval: hisz ez a király meztelen!

1. Azért, mert a Napkirály szeretett nagyokat mondani! Egyébként nem értett jobban a borokhoz, mi több, feleannyit sem értett hozzá, mint mondjuk a Mádon élő Szepsy István, aki Szepsi Laczkó Máté prédikátornak, az első aszúbor készítőjének leszármazottja. Mellesleg maga is szőlész-borász, s véleményem szerint, kiváló. (Hogy miért kerül ide a neve, arra még később majd visszatérek).

2. Annak ellenére, hogy XIV. Lajost nem tartom elsőszámú borszakértőnek, ha a szóban forgó kijelentésének túlzásait leszámítjuk, elfeledjük, véleményem szerint őszintén nyilatkozott meg, s valójában igazat mondott. Ugyanis sallangok nélkül ez a mondás valahogy így hangzik: uraim, ez egy nagy bor!

3. De melyik is volt az a nagy bor? Ugyanis a mi bajunk az, hogy a mondást, a tokaji fogalmát ráhúzzuk minden Tokaj-Hegyalján termett borra. S ez egy óriási tévedés! Tokaj-Hegyalján helyileg, illetve kiváló gazdák jóvoltából ma is terem – mint ahogy régen – valóban világhírű ilyen-olyan puttonyszámú aszú, édes és száraz szamorodni, és itt-ott finom furmint, hárslevelű. Ennyi. Ez az összes itt termelt szőlő, bor mennyiségnek maximum egyharmada. Sőt még annyi sem. Sokak szerint csak 10 százalék. Mindössze ennyi a TOKAJI, így nagybetűvel. Ezekről, saját tapasztalat alapján, de főleg szakemberek véleményére alapozva aláírom, hogy nagy borok. De a többi!? Bor mindenféle elragadtatás, különösebb nagy élmény nélkül. Egy cseppet sem különb mint a bükkaljai, a mátraaljai és felsorolhatnám az ország összes borvidékét. Sőt, az ott termeltek inkább keresettebbek, kedveltebbek, úgynevezett kvaterkázásra sokkal alkalmasabb, fűszeresebb zamatú borok.

Kétszer volt módomba eljutni – tokaj-hegyaljaiakkal – Németország leghíresebb borvidékére a Rheingauba. Első utunkkor – autóbusszal 11 órás út – csoportunk egyik tagja „tokajis göggel" azt mondta a buszon: az ottani német borok legfeljebb bableves ízesítésére valók. Addig én a német rajnai rizlingnek csupán az irodalmi hírét ismertem, s ez alapján hihetetlenkedve fogadtam az előbbi megállapítást. Ugyanakkor a 11 órás utazás során módom volt megállapítani, hogy a társaim által félóránként kóstolásra kínált borok egy része (ugyanis jó magyar szokás szerint demizsonokkal felszerelve mentünk a hosszú útra) nekem – aki nem sok savval büszkélkedhetem – 2-3 perc múlva majd szétmarta a gyomromat. Édes, félédes ízekkel „lefedett" durva savak jellemezték ezen tokajiak egy részét. Ez lenne a világ legjobb bora?! A magyar NB II-ben is legfeljebb huszadik. Ezzel szemben a német borok íze nem fedett le semmit. Szó szerint magukat adták. S bár az első ízleléskor savanykásnak tűnnek, az ember hamar rájön arra, hogy ezek igen finom savak, hogy ezek igen finom borok. S a németek – pedig hát nem szerény nép – egyszer sem mondták övék a világ legjobb bora. Viszont többet és drágábban eladnak abból a rajnai rizlingből, mint a Dunán-inneni fél Magyarország el tud adni. Újra visszatérek a Napkirályhoz. A férfihiúság az oka, hogy a borainkról szívesen halljuk azt a dicséretet: a legjobb. Kedves borosgazdák! Ébredjünk már fel, nincs legjobb bor, nincs a világ legjobb bora cím! Jó, márkás borok vannak, s egymástól különböző borok. Két minőségi bort egy szakember nem a jobb, hanem a más jelzővel különböztet meg.

A bor egy kicsit olyan, mint anyánk húslevese. Van akinek a családjában fűszeresen főztek, van akinél kevés sóval. De mindenki az anyja főztjét szokta meg, s szereti legjobban. Az az etalon. A bor is ilyen. Tokaj-hegyaljai borász ismerősöm mesélte: Zalában élő apósának minden látogatáskor visz egy demizsonnyi általa legjobbnak vélt tokajit.

Az após kortyolgatja is nagy-nagy szakértelemmel, bólogat is elismerően, mondja is, hogy jó-jó bor ez fiam, ámbár ez az enyém ez a zalai vegyes fehér nekem mégiscsak jobban ízlik. Minden tokaj-hegyaljai büszke a tokajira. Védi is, sokszor nem okosan, hanem melldöngetve. Pedig arra kellene gondolniuk, ami nekik jó (lásd anyánk húslevesének íze) nem biztos, hogy másnak is ízlik, főleg ha az egyedi propaganda még öntömjénező is. És itt térek vissza én Szepsy Pistához. Mádi pincéjében sok jóféle nedűt kóstolgattunk egyik, a borhoz tőlem is kevesebbet értő kollégámmal. Nem én, hanem ő lelkendezett gyakorta: hű ez csodálatos, hű ez de nagyszerű. Pista ilyenkor szerényen csak annyit mondott: nem rossz. Nem verte a mellét, nem bizonygatta, hogy nem is isztok ti ilyen jót egész Hegyalján, vagy a világon. Csak azt mondta: nem rossz, de jövőre és aztán szeretnék még ettől is jobb bort előállítani. S amiért előhozakodom vele, annak az az oka, hogy Szepsy Istvánnál és még néhány termelőnél ez már nem csupán ábrándozás, vágyálom. Idén tavasszal az ő szőlőjéből végleg eltűnt a szálvessző, de még a hosszúcsap is, sőt a kordon is fokozatosan egyre közelebb jön a földhöz. Drasztikus terméscsökkentést akar, ám nagy minőségi javulást.

Jelenleg Tokaj-Hegyalja kincse az a tíz-huszonöt százalék, ami aszú, szamorodni, s különlegesen finom furmint vagy hárslevelű bor. És a többi? A többit el kellene felejteni. (Mint tokaji márkával fémjelzett terméket mindenképpen el). Ehhez még annyit tennék hozzá: azzal, hogy valaki Tokaj-Hegyalján egy vagy több szőlőterületet birtokol korántsem jelenti azt, hogy tokaji bort előállító szőlősgazda.

A bor férfihiúság, így egyedi, de ugyanakkor lokálpatrióta – sőt nacionalista hiúság is. Nemcsak nálunk, másfelé is a világban. Egy mádi nem ismeri el, hogy Tolcsván, vagy Tállyán jobb bor terem. (Egyébként nem terem jobb bor, más bor terem!) Egy egri, egy badacsonyi ugyancsak a saját borára teszi le a nagyesküt, s nem a tokajira. Egy olasz, egy francia, egy német vagy spanyol szintén a saját borát szereti legjobban és nem a miénket.

De... a jó borász, a jó borfogyasztó (s egyre több van ilyen, sőt a turizmus révén sok el is jut hazánkba) azt is mondja, például egy tolcsvai, vagy tibolddaróci bor kóstolása közben: más mint a miénk, de nem rossz. Sőt...

A másságot a táj, a klíma, a talaj, a fajta adja, de a „jóságot" a szőlész-borász ügybuzgalma, szakértelme és tisztessége. Jó bort kell előállítani és sok mindenben követni kell az előttünk járó világot! A bor megjelenésétől kezdve a vendéglátás fortélyaiig. A magyar bor (is) bizonyítvány rólunk magyarokról. Nem mindegy hát az, hogy milyennek érzi a vendég kortyolgatva Magyarországot. S eközben talán szerényebbnek és szimpatikusabbnak tűnik számára ha a gazda szájából nem azt hallja: ez a királyok bora, a borok királya, hanem azt: uraim, amit kóstolnak egy korty Magyarország! Mindannyiunk egészségére!

A jó bor a szaporítóanyag előállításával kezdődik

Fotók: Fojtán László

Nem üzettünk ki a Paradicsomból

HAJDU IMRE

Lippai János ferences atya 1664-ben írt híres neves Posoni kert című munkájában olvasom: „...Vallyon mi lehet ez világon hasznosabb az embernek, mint maga életének hosszabítása, egésségének oltalmazása, fáratt erejének meg-nyugotása, súlyos gondgyainak enyhítése, és minden tagjainak vigaztalása? Azt pedig sohult inkább föl nem talállya, mint a kerti mulatságban."

Ezt vallották a régi kínaik is: ha egy életen át boldogságra vágyol, légy kertész! Egy másik, méghozzá híres kertről, szívvel-szerelemmel megírt könyvben valami hasonlót olvasok, hogy az eljövendő világban nem az lesz a gazdag ember, aki gyárat, bányát, hajót, drágakövet, aranyat birtokol, hanem, aki néhány négyzetméter anyaföldet mondhat magáénak, és aki almafái alá leülve nézegetheti a meghódított csillagokat. Túlzás lenne? Talán. En ennek ellenére hiszem a tartalmát, átvitt értelmét, alapvető igazságát. A gazdagság ugyanis ez esetben boldogságot, barátságot, egészséget, életértelmet, önmegvalósulást takar. S ezt együtt így leginkább az a pár négyszögöl biztosítja, amit úgy hívunk: kert. Föld, gyümölcsfák, szőlő, házikó, így együtt, s természetesen benne, a tevékenykedő kertésszel, emberrel. Aki egyébként kohász, bányász, orvos, tanár a polgári életben, de ott a kertben valamennyien ugyanazok: kertészkedők, kertbarátok.

Lapunk megújult struktúrájában jogos helyet követelt magának e sok-sok ezer embernek kikapcsolódást, egészséget, anyagi megélhetést biztosító nemes tevékenység. Nem valami új vállalkozásról van szó, hisz lapunk már a kertbarát-mozgalom bölcsőjénél is ott volt, s azt követően is gyakorta – igaz nem mindig kellő gyakorisággal és részletességgel – tudósított, beszámolt az eseményekről, propagált jó termesztési példákat, s adott konkrét szakmai segítségeket is.

Most újra megújult a kertbarát rovat, s reméljük a kertészkedők örömére, megelégedettségére.

Van miről beszámolni. S mi igyekezni fogunk kéthetenként érdekes információkat közreadni a kertészkedés fortélyairól éppúgy, mint a földet művelő ember érzéseiről, s arról a nagyszerű látványról, melyet az a sok száz, ezer kert nyújt Miskolc, Kazincbarcika, Edelény, s megyénk nagyon sok településének határában. (A magyar mezőgazdaságnak talán csak ezen a területén nem következett be nagy megrázkódtatás a rendszerváltás óta).

Ma még egyetlen idegenforgalmi prospektusban sem szerepel kínált programként, hogy látogasson el a Miskolc melletti erenyői, pingyomi, az Edelény melletti ludmillai, császtai (és sorolhatnám mert se szeri se száma) kertközösségekbe. Pedig nem lenne haszontalan ajánlat. Van (volna) mit látni!

Mi ebben is segíteni akarunk, s a szép, gondozott kertek megmutatásával igazolni, amit ezek az emberek csinálnak ugyan nem csoda, de csodálatos. Hisz látva e művelt négyszögöleket, hallva a gazda féltő, óvó, szenvedélyes lelkes szavait az ember úgy érzi: nem üzettünk ki a Paradicsomból!

Csemegézők

Nem térkép e táj: Tibolddaróctól Kácsig

Ki géppel száll fölébe, annak térkép e táj, s nem tudhatja, hogy hol laktak a bencés szerzetesek, hol vert tábort a „naccságos fejedelem", II. Rákóczi Ferenc, hol építette vitéz leveldi Kozma Miklós Magyarország hajdani belügyminisztere az első házat, amelyet a barlanglakók kitelepítésére szánt, hol terem és milyen ízű a daróci és kácsi bor. Ám aki géppel száll fel e táj fölébe, az előbb ámul szájtátva a természet e nagyszerű, emberléptékű térformáit látva, a kecsesen völgybe simuló, zöld üstökű hegyeket, a mélyben kanyargó, fénytől csillogó patakokat, a piros tetős házakat, mezők, rétek, szántók, szőlők és újra csak szőlők kavalkádját. Nos az előbb ámul ott odafent, aztán lekívánkozik nagyon gyorsan ide a földre átélni mindazt, amit e táj szépsége s egyedisége kínál minden emberfiának.

Mai idegenvezetőnk megyénk újabb mikrotájegységére kalauzolja el Önöket. Most is a Bükkaljára, ezúttal a Kácsi-patak völgyébe, hol két ősi, történelmi község Tibolddaróc és Kács nevezetességeivel, látnivalóival ismertetjük meg lapunk olvasóit.
Jó barangolást!

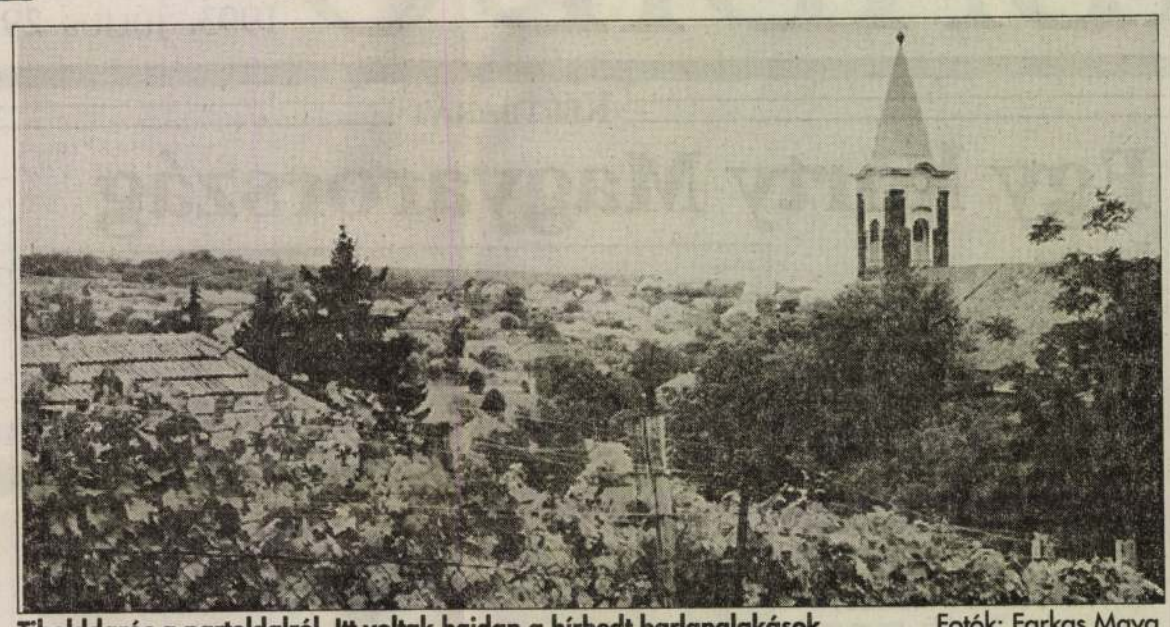

Tibolddaróc a partoldalról. Itt voltak hajdan a hírhedt barlanglakások Fotók: Farkas Maya

HAJDU IMRE

Fényes Elek, aki 1851-ben elkészítette a történelmi Magyarország geographiai szótárát a kis településeket 4-5, esetleg 10 sor terjedelemre méltatta. Ám e könyvben voltak kivételek is, természetesen történelmi múltjuk, rangjuk alapján. Ilyen két rangos falu mai kirándulásunk két helyszíne. Tibolddarócról 92, Kácsról 88 sor leírás olvasható a nevezett könyvben, mind-mind csupa érdekes adat.

Anonymus szerint e tájon átvonuló honfoglaló magyarok itt tartottak pihenőt. Árpád fejedelem pedig Örösúr apjának szállásbirtokot adott. Ezen a helyen – egészen pontosan Kácson az Örösúr nemzetség holttestjeinek őrzésére a nemzetség tagjai monostort alapítottak. De nemcsak a honfoglaló magyarok telepedtek meg e tájon. Századokkal később, egészen pontosan 1706. október utolsó napjaiban, majd valamivel később 1710. január 9-15 között, tehát kétszer is tábort vert Tibolddarócon II. Rákóczi Ferenc.

E néhány történelmi példa is igazolja, jeles települések múltját és jelenét kutatjuk kirándulásunk során. Bükkábrányt északi, északnyugati irányban elhagyva, az addig alföldi jellegű táj előbb észrevétlenül, majd egyre inkább szembetűnően domborodni kezd, s mire feltűnnek Tibolddaróc házai, már egy, két nagy part között nyugvó települést látunk, melyre merőlegesen, a látóhatárt mintegy lezárva a Bükk termetes hegyvonulata látható.

Az első, ami a változatos térformák mellett a szemünkbe tűnik, a nekünk balkézre eső partoldalon húzódó, fehérlő pincék se szeri, se száma. Tibolddaróc ősi, neves bortermelőhely, ám e pincék funkciója koránt sem ilyen egyértelmű. Mert ugyan ma már e pincék 90 százaléka jóféle leánykát, zweigeltet, vagy rizlinget őriz, korábban a századforduló táján, sőt még utána is évtizedekig emberi lakhelyül szolgáltak ezek a mésztufába (ahogy errefelé nevezik kőporba) vájt üregek. Ezek voltak a barlanglakások, s Bükkalján itt Darócon volt belőlük legtöbb. Szabó Zoltán híres szociográfiájában a Cifra nyomorúságban írja „Az a borsodi falu, ahol legtöbb a barlanglakás és ahol mintegy összegyűjtve és kristályosan jelennek meg a föld alá szorult szegényparasztság bajai: Tibolddaróc. A Bükk lábainál fekszik a „partokon". Lépcsőszerű lejtőn vájódnak odúi a talajba és ha valami óriás ezen a lépcsőn indulna fölfelé a Bükkbe, úgy járhatna, hogy minden lépését házak tetején teszi meg."

A másik szociográfus Kovács Imre meg azt írja: „sok lakás a ferde hegyoldalakban oly szerencsétlenül helyezkedik el, hogy a szomszédos disznóól valamivel magasabban van, és a disznók áttúrták a vékony falat, s most a szűk nyíláson állandóan szivárog a trágyalé a lakásba." Mindez ma már szerencsére csak történelem. A barlanglakások felszámolása a Horthy korszakban elkezdődött. Szabó Zoltánnál olvasható: „Egy miniszter Tibolddarócon átutazván megrémült e látványtól és építtetett egy házat saját költségén."

Ez az első ház, – alig változott a külleme – ma is áll a Sályi út 2. szám alatt. Kriston József lakik most benne. Az ő apósa Szulányi Miklós és családja kapta ezt az épületet vitéz leveldi Kozma Miklóstól, Magyarország akkori belügyminiszterétől. Az egykori házavatásról fotó is készült Frisch Oszkár miskolci fotográfus jóvoltából. A megsárgult fotót azóta is ereklyeként őrzi a Kriston család. Kozma Miklós példáját pedig követte az akkori Borsod megyei főispán vitéz Borbély-Maczky Emil is. Ő is építtetett házat, majd pedig a Révay Irodalmi Rt. – afféle reklámcélra – 40 ezer pengőt adományozott házépítésre, azzal a kikötéssel, hogy az új házakkal beépített falurészt Mikszáthfalvának nevezzék. Így van ma is Tibolddarócon belül Mikszáthfalva vagy népiesen Mikszárd.

Persze Daróc nemcsak e „cs-lakásairól" volt ismert. Már Fényes is írja 1851-ben, hogy „épületei közt a Majthényiak, gróf Péchy, Szalay, Fáy urak csinos lakházaik kitűnnek."

E kastélyok, kúriák neve tulajdonosonként változott. Ma Bottlik, Majthényi, Halassy, Gencsi kúria neve-

Mária-szoborral ékesített forrás Kácson

ket emlegetnek. Mert az épületek ma is állnak, igaz többségük rogyadozva, kihasználatlanul. A Halassy kúriához például partner keres a helyi önkormányzat, itt ugyanis szeretnének – a turizmus elősegítendő – olcsó szálláshelyeket kialakítani. Ugyancsak vendégre, illetve előbb új gazdára vár a műemlékjellegű Bottlik kastély. A jelenlegi tulajdonosa a Lion Crest Kft. eladásra kínálja a közelmúltban nagy pénzeken felújított, most mégis lakatlan épületet. Az 1830 körül klasszicista stílusban épült kastély nagy, több hektáros, de elhanyagolt park közepén fekvő impozáns épületet szemrevételezni, megtekinteni minden erre járó turistának feltétlen javasoljuk.

Miként a falu közepén található ugyancsak védett XVIII. századi rokokó Nepomuki Szent János szobrot, mely megkopottságában is impozáns alkotás. Ettől ötven méterre Kossuth Lajos bronz mellszobra található (néhány éve avatták) száz méterre pedig a későbarokk-klasszicizáló római katolikus templom. 1816-ban kezdték építeni Répássy András plébános kezdeményezésére Zwenger József egri kőműves tervei alapján. A falakat csak félig tudták felhúzni, mert időközben a pénz elfogyott. S csak jóval később 1831-ben sikerült végleg befejezni az építkezést. A nagyméretű épület dísze a főoltárkép, Jakobey Károly alkotása és Árpádházi Szent Erzsébetet, a templom védőszentjét ábrázolja.

A templomhoz közel kezdődik a híres daróci pincesor sok szép régi présházzal, melyek közé az utóbbi években néhány igazán ronda „tájidegen" hétvégi ház építését is engedélyezték. Nagyon sajnálatos, mert itt egy építészeti rendezéssel Magyarország egyik legszebb, leghangulatosabb pincesorát, vendéglátó helyét lehetne kialakítani. Így is megéri oda fellátogatni, egyik másik pincében, vagy az Erdei borozóban felhörpinteni egy pohárkával a daróci borokból, amelyeket rangjuknak megfelelően legjobb ünnepkor inni (például mikor az anyós beugrik a kútba), de ha nincs ilyen ünnepnap akkor sem ártalmas. Sőt... Kis mértékben gyógyszer, nagymértékben pedig orvosság.

Darócról az utunk Kácsra vezet tovább, méghozzá szőlőkkel, erdőkkel, s ligetes rétekkel kísért gyönyörű tájon. Engedtessék meg nekem az elfogultságot: véleményem szerint Kács a megye egyik, ha nem a legszebb fekvésű települése. Úgy búvik a Bükk ölelő karjaiban, mint gyermek anyja ölébe. Engem Kács központja egy kicsit Szentendrére emlékeztet. Kevés hozzá hasonló romantikus faluközpont van a megyében, mint az itteni. A Kácsi patak, a Bodnár féle, sajnos pusztuló vízimalom, a Mária szoborral ékesített forrás, az újonnan avatott világháborús emlékmű, Petőfi szobra és a dombtetőn az 1724-ben a közeli románkori kolostor romjainak anyagából épült neoromán római katolikus templom így együtt sok-sok fával lenyűgöző látványt nyújtanak. Kács kincse maga a táj, a levegő s a táj adta források, melyek már az Árpád korban idevonzották a bencéseket, akik létrehozták a Szent Péterről elnevezett bencés apátságot. Ők voltak az elsők, aki a forrásoknál épületet emeltek, s a langyos források vízével, meg a környék gyógyfüveinek kivonatával gyógyították előbb magukat, majd később a kívülállókat is.

A fürdőterületen ma is állnak – természetesen már átalakulva – a fürdő épületek. Ma is meg van az üst, amiben a gyógyfűfőzet készült a későbbiek során is, s a hangulatos parkban strandmedence is várja a fürdőzőket.

A korábban az LKM tulajdonában lévő fürdőt mára megvásárolták. Horváth Zoltán kácsi lakos családi vállalkozásban megvette a 4,6 hektár területet, s nagy tervekkel vág neki a vállalkozásnak. További külföldi tőke segítséggel meg kívánják venni a már említett daróci Bottlik kastélyt is, s a gyógyidegenforgalmat valamint a gyermekturizmust akarja fellendíteni. Újra üzemelne a boszorkányüst, lennének kádfürdők, van itt lefolytva egy 72 fokos termálvíz, amit ugyancsak szeretnének hasznosítani, s persze a vadászat is programjukban szerepel, vonzva ide a nyugati turistákat.

Szabó Sándor ugyancsak kácsi lakos szerényebb vállalkozással, ugyancsak a vidék idegenforgalmát kívánja lendíteni. A 30-as évek hagyományait felújítva, amikor Kács messzeföldön híres üdülőhely volt. A Magyar Falusi Tanyai Vendégfogadók Szövetsége égisze alatt szervezi a falusi vendéglátást, s már 8 család van a faluban aki rendszeresen kiadja lakását s üdültett. Érdeklődőből pedig nincs hiány.

Nem csoda. Kácsot látni annyi mint szépet látni. S ami mégtöbb: nyugalmat lelni. Nagyobb élmény, mint egy konzerves itáliai út!

Legközelebb Tardon és Cserépváralján barangolunk.

Kácsi hívogató

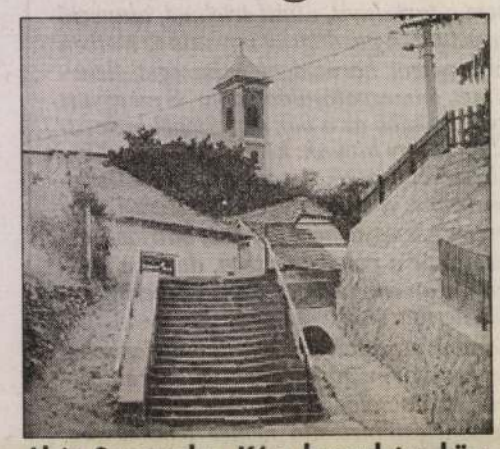

Akár Szentendre. Kács hangulatos központja lépcsősorral, templomtoronnyal

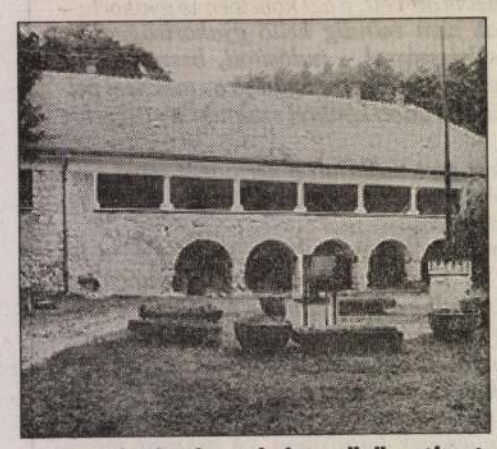

A kácsi fürdőtelepet helyi vállalkozók vásárolták meg

A szép környezetű hidegvizes strandmedencét megyénkben kevesen ismerik

Így a legromantikusabb. Budapesti fiatalok sátortábora

Cserkész-túrák

Cserkészcsapat táborozik a fürdőtelep feletti tisztáson Kácson. Budapestről a XVII. kerületből jöttek, s a 264-es Hunyadi János cserkészcsapat nevet viselik. Vezetőjük Kovács István szerint nagyszerűen érzik itt magukat, mert a vidék gyönyörű, a kácsi embereknél vendégszeretőbbeket keveset termett a föld. Hogy ők milyen programot ajánlanak legszívesebben az idelátogatóknak?

– Mindenekelőtt a Zsendicei-barlangot. Ez egy kb. 10 méter mély lyuk ahova kötélen kell leereszkedni. Nagyon izgalmas. Lent pedig egy osztályterem nagyságú barlangüreg található. A másik ilyen látványosság a Farkaskő vagy Farkasszoros. Olyan mint a híres Békás szoros csak patak nincs benne. Rejtelmes sziklák völgye. Felejthetetlen látvány. Aki nem hiszi, járjon utána

A turista olykor megéhezik...

... ám az nagy baj. Mármint a megéhezés. A táj sok-sok látnivalójával a szemet valósággal jóllakatja, ám a két község szó szerint megböjtölteti a vendéget, legalábbis ami a gyomrot illeti. Éppen ezért jó tanács: ha valaki e szép út megtételét választja úticéljául egy dologról ne feledkezzen meg, háromnapi hideg élelemről. E tájegység legnagyobb kritikája, hogy se Darócon, se Kácson egyelőre nincs mód étkezésre. Darócon – hallottuk a polgármester úrtól – ha nagyobb csoport előre jelzi ilyen szándékát megoldható a főzés az óvoda konyháján, az egyéni turista viszont csak tarisznyából tud étkezni. Talán jövőre e téren is lesz változás. Horváth Zoltán ugyanis ígérte, hogy a fürdőtelepen az Előre feliratú épületet étteremmé alakítja át. Mi mást tehetünk hozzá a megajánláshoz? Előre.

Daróci „tárlat"

Nepomuki Szent János

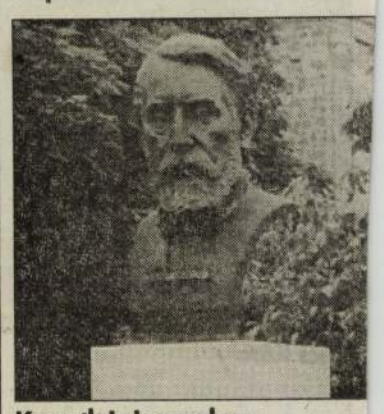

Kossuth Lajos szobra

Árpádházi Szent Erzsébet, a daróci templom védőszentje

Kacsanovszky Emilia

Végbiz. jó credm.

Bőímisk 1916/17. 30. l.

Textil szakbol dicsérő
és elismerő okm.
[illegible] o. 30-31 l.

Kabold

A hegyes vidék előterében
lyet árok vesz körül, a hol a
ta:

ARX CABOLD /// ad O

Rm., mér. a vk.

126-94-

Kacsanovszky

Emilia

textil

1914–17

Éimisk.

1930. 84. l.

ister, Capitain ... Adelichen Leibgarde

gehalten hat

KOTMÁNY
1 András templomában
agyar gyalog ezred által
rezeg Esterházy Miklós
rnok mester, a' Nemes Magyar Testőrző Sereg Fő Százados Ni
s.a.t.
rt inneplet gyász isteni szolgálat alkalmával
y hava 21kén felállítva volt.

méretei a hátterrek 35: 66 Ym.

2.

248/94.

Kacsanovszky Emília

Textilszakból 10 k-ás
kis aranydíj.

Érmiek 1915/16.

44. l.

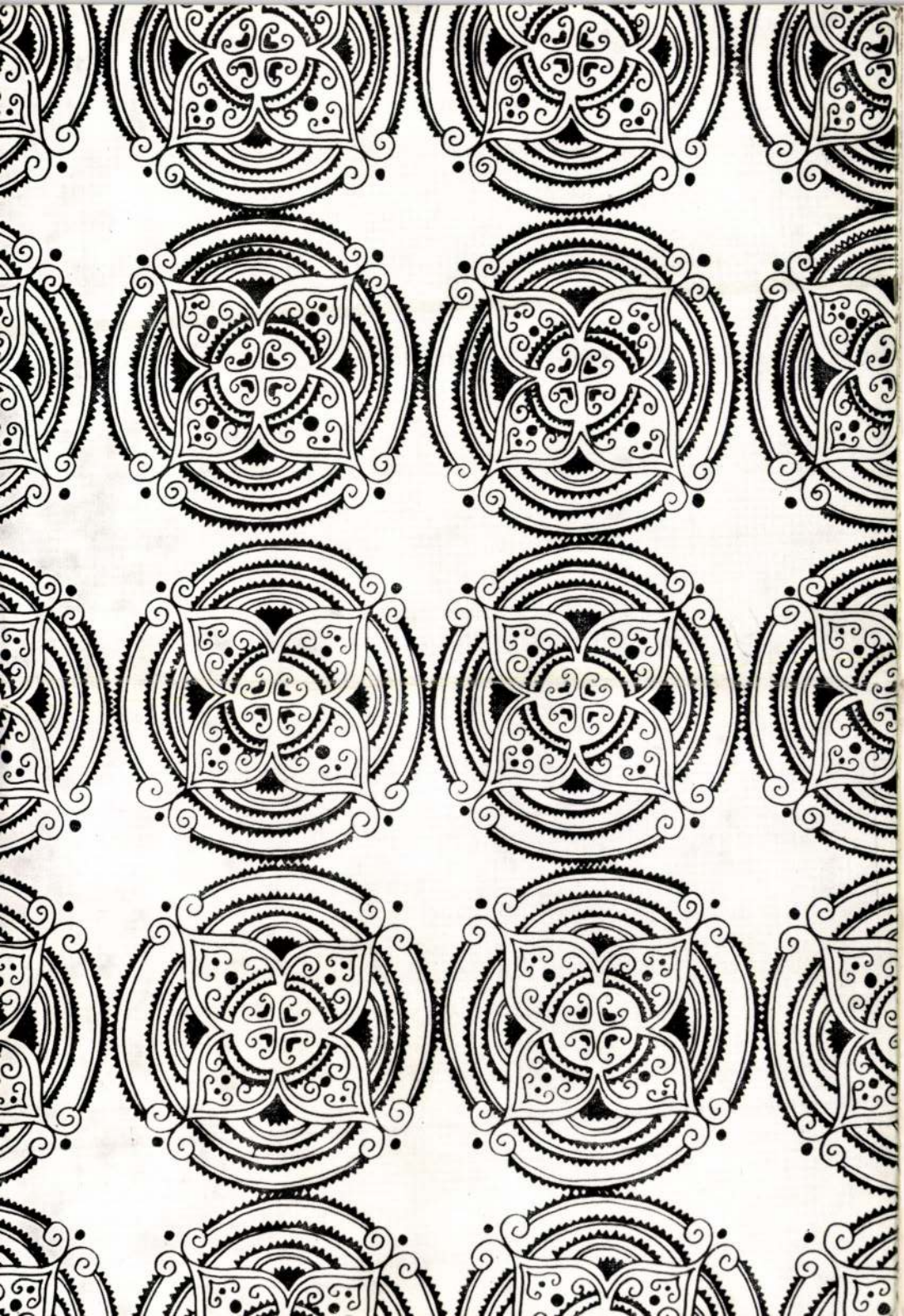

KACSÁRINÉ
KRASZNAI MÁRIA
TEXTILTERVEZŐ
KIÁLLÍTÁSA
1974 OKTÓBER 31 –
NOVEMBER 13
DERKOVITS TEREM
BUDAPEST
VI. LENIN KÖRÚT 63

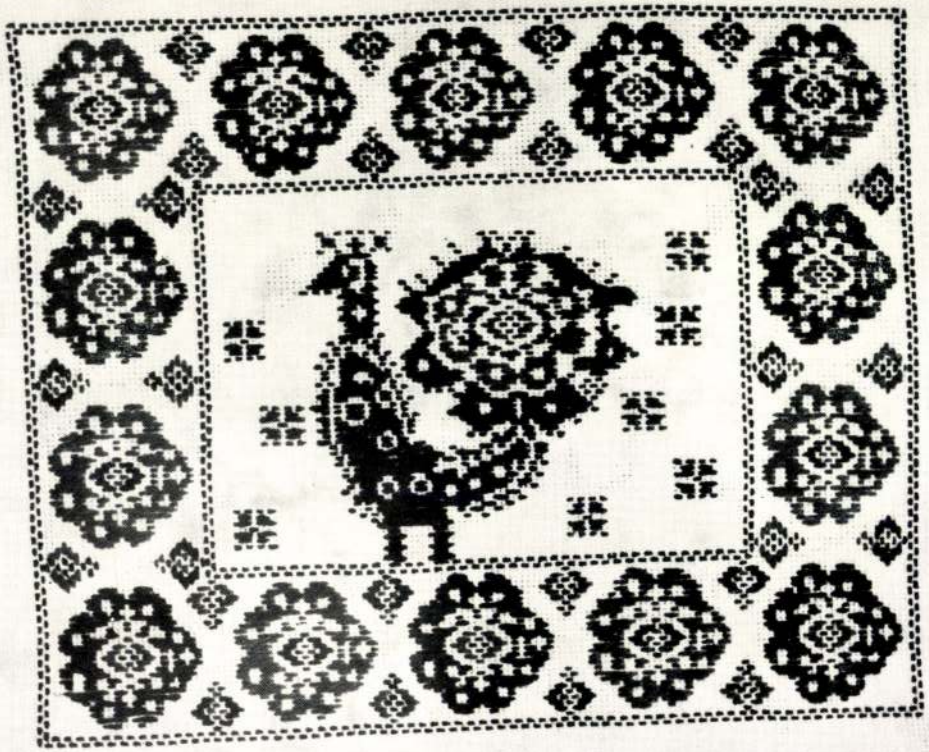

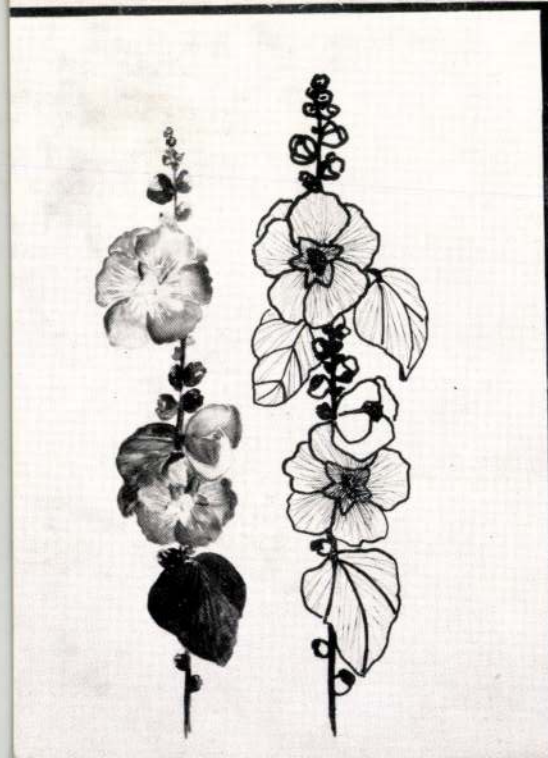

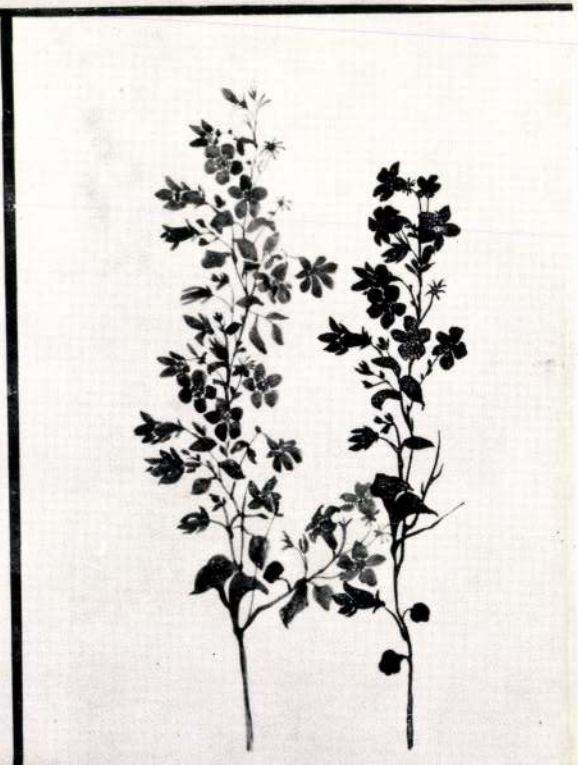

„Az a legszebb a mi világunkban, amit
a munka, az okos emberi kéz hozott létre!"
(Gorkij)

1928-ban születtem Pécsett. Középiskoláimat is ott végeztem. 1952-ben, mint nyomottanyag-tervező, de mint első és egyetlen kézifestő iparművész diplomáztam az Iparművészeti Főiskolán. Mesterem és tanárom Molnár Béla volt. Szerepeltem minden hazai iparművész kiállításon, ezenkívül Moszkvában, Belgrádban, Stockholmban, Szófiában és Oslóban. 1955 tavaszán, mint önálló kiállító a Csók Galériában, 1962 augusztusában a Fényes Adolf teremben mutatkoztam be.

Mostani kiállításom célkitűzése olyan anyagot bemutatni, ami modern, de nem moderneskedő, népi jellegű, de nem népieskedő, haladó hagyomány, de nem avult kispolgári. Alkotni, adni elérhetőt a széles vásárlóközönségnek, hozzájárulva az egyetemes, jó izlést nevelő, formáló kultúrpolitika megvalósításához. Alkotói felelősséggel végezni munkám, bízva, hogy egy-egy művemen keresztül sikerül a rohanó mai embert kiragadni a hétköznapok szürkeségéből, egy-egy színt varázsolni életébe, esetleg egy percre örömet szerezni.

KRASZNAI MÁRIA

MEGHÍVÓ

KÁCSER LÁSZLÓ

KIÁLLÍTÁSÁRA

STÚDIÓ GALÉRIA, 1054 BUDAPEST, BAJCSY ZS. ÚT 52.
MEGNYITÓ: 1994. MÁRCIUS 31. 18.00 ÓRA
MEGTEKINTHETŐ: 1994. MÁRCIUS 31-ÁPRILIS 15-IG
NAPONTA 10.00-18.00 ÓRÁIG

KACSER LÁSZLÓ

Hallgatói díjazottak:

KÁCSER LÁSZLÓ
TOLNAY IMRE
RASZLER GYÖRGY
TÓTH GÁBOR
CSOMA GÁBOR
BUKTA NORBERT
FÓTH GÁBOR

Fiatal művészek:

KORONCZI ENDRE
MÉREI SZILÁRD
ZSANKÓ LÁSZLÓ
KÓTAI TAMÁS

A BARCSAY KURATÓRIUM
ÉS A
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

tisztelettel meghívja kedves családjával együtt

DÍJÁTADÁSI ÜNNEPSÉGRE
1992. január 14-én, kedden du. 4 órára a
Barcsay Gyűjteménybe (Szentendre)

Harmadik alkalommal a díjakat és emlékérmeket átadja

Deim Pál
elnök

Kéri Ádám

KÁCSER László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1969 JAN 14

1021

A FERTŐI NÁDGAZDASÁGBAN KACSÓ ANDRÁS IPARMŰVÉSZ TERVEI ALAPJÁN KÍSÉRLETKÉPPEN TÖBB LAKBERENDEZÉSI TÁRGYAT KÉSZÍTETTEK NÁDBÓL.

Kacsó András

lakatosokat, hegesztőket, kovácsokat, csőszerelőket, ács-állványozókat, segédmunkásokat, A DCM kemencéjének szerelése kb. két évig tart.

Bér: megegyezés szerint.

Igen jó kereseti lehetőség.

44 órás munkahét.

Idénypótlék, egyösszegű utalvány, különélési pótlék, egészségügyi pótlék, szállás, étkezés, útiköltség-térítés.

JELENTKEZÉS JANUÁR 22-IG KIRENDELTSÉGÜNKNÉL, A VÁCI DCM-BEN

Gép- és Felvonószerelő Vállalat

(1. sz. Gépszerelő Vállalat) Munkaügyi osztály

ÖVES,
ETASZTALOS,
ANYSZERELŐ
(e szakmákra csak kitűnő rendűek jelentkezhetnek),
BAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
(e szakmára csak budapesti lakással rendelkezők jelentkezhetnek),
VASBETONSZERELŐ
(e szakmában a tanulóidő 2 év),
ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ,
BÁDOGOS-TETŐFEDŐ ÉS SZIGETELŐ
(akik e szakmákban tanulmányi szerződést kötnek, azoknak felemelt ösztöndíjat fizetünk).

A fiataloknak tanulószállást, teljes ellátást, munka- és védőruhát, szerszámot és ösztöndíjat adunk.

Jelentkezés személyesen vagy írásban:

Pest megyei Állami Építőipari Vállalat

Budapest XXI. (Csepel), Kiss János altábornagy u. 19—21.

Kacsó Benjámin

470

A brüsszeli világkiállításra készülnek Mezőtur népművészei

NÉPMŰVÉSZET. A színek, a formák, a díszítések csodálatos gazdasága sűrűsödik ebben az egy szóban. Népművészet: az egyszerű emberek művészi alkotóerejének kifejezése.

Nemrégen egy fazekasmester jellemezte így előttem a népművészetet. Kacsó Benjámin elnök. Négy fány dolgozik egy kisebbfajta helyiségben. Április ötödikén vették fel őket a ktsz-hez. Irókás díszítést végeznek, s mondhatni, máris meglepő szakértelemmel. Szeretik a szakmát? Sablonos kérdés. Boldogok, hogy tagjai lehetnek a fazekasok nagyrabecsült családjának. Ezt Guba Jolánka mondja, és a többiek szerény mosollyal adják tudtomra egyetértésüket.

A nagy műhelyben a korongosok, köztük a népművészek: Veress Lajos, Jakucs Imre, Borsos Géza, Trinyik István, Lévai Albert és Varga Gábor. Hírük messze túljutott már városunk határain. Edényeik országszerte keresettek, sőt külföldön is egyre nagyobb irántuk az érdeklődés. Jelenleg — ez év második negyedében — a Dunántúlról 200 ezer, Kelet-Magyarországról 150 ezer, Dél-Magyarországról 60 ezer forint értékben érkezett a ktsz-hez megrendelés. Svájcnak is 60 ezer forintos megrendelése van, de ezt csak a harmadik negyedévben tudják teljesíteni. S ekkor kerül majd sor annak a több mint 350 ezer forint értékű árunak a legyártására is, amit már ezekben a hónapokban szerettek volna megkapni a megrendelők. Egyelőre azonban 450 ezer forint negyedévenként a legfelső határ. Kicsi a műhely, a mostani 58-nál nem lehet benne több embert foglalkoztatni. Nagy kár, hiszen a mezőturi népművészek alkotásai ezután még jobban meghódítják a művészetért rajongó közönséget. Hogy miért? Erre Veress Lajos népművész válaszol.

— TAVALY MÉG — a felsőbb szervek túlzott beavatkozása miatt — aránylag szűk területre szorult a ktsz dolgozóinak kezdeményezése. A fentről előírt bizonyos gyártmányok mármár azzal a veszéllyel fenyegettek, hogy megakad a fazekas művészet fejlődése. Az alkotási terület az utóbbi időben kitágult. Ez lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakozásához, s ezzel együtt számos új szín, új forma, új díszítés kialakításához. Mióta önállóbban dolgozhatunk, 40 újfajta edény gyártását kezdtük meg. Köztük ott szerepel a már régebben is igen kedvelt mezőturi vizesedény, kisszilke, kisbödön, lapostányér, étkészlet, és még egy sor más dolog.

S VALOBAN: a polcokon sorakozó edények bizonyítják, hogy újszerű díszítések, színezések, az eddigiektől gyakran eltérő, de az itteni fazekasok sajátos stílusát mégis hűen tükröző formák jellemzik a ktsz gyártmányait. A már felsoroltakon kívül nagyon szépek az úgynevezett batikolt vázák, színárnyalatuk valósággal lenyűgöző.

És mindez közönséges agyagból készül, olyan kemencékben, amilyenekben évszázadok óta égetik a cserépedényeket. Ám a fejlődés itt sem áll azért meg véglegesen. Június 1-én hidrociklont (anyagfeldolgozó gépet) kapnak Budapestről. Ez majd a porcelánnal egyenlő minőségűvé dolgozza fel az anyagot, és így a gyártmányok is azonos minőségűek lesznek a porcelánnal.

No, de ezekkel az értékes adatokkal a tarsolyunkban nézzünk be kis időre a metsző-díszítőkhöz, akik a mintákat varázsolják az edényekre. Ismerős arcok, munkadarabok fölé hajol-

A NÉPMŰVÉSZEK lázasan készülnek a brüsszeli világkiállításra. Nem kétséges, hogy a jellegzetes turi korsók, butykosok, tulipánkulacsok, virágvázák nagy sikerrel versenyeznek majd más népek népművészeti alkotásaival.

Busi Vince

SPORTJA

Sporthírek

Iharos Sándor visszatér Magyarországra, — írja hétfői számában a brüsszeli Les Sports című lap. A cikk szerint befejezett tény, hogy Iharos rövidesen hazatér. A magyar versenyző vasárnap már nem is indult el a Racing Club Brüsszel — Trekvogels (Hága) egyesület közötti atlétikai viadalon.

•

Elvileg helytelennek minősítette a testnevelés és sport[illegible]

pítanak meg. Az aranykoszorús jelvényt az nyeri el, aki a világcsúcsszinthez viszonyítva legalább 95 százalékos eredményt ért el.

•

Pályalátogatási igazolvánnyal látják el a megyei és budapesti sportfelügyelőségek dolgozóit, hogy irányító és ellenőrző tevékenységüket zavartalnul gyakorolhassák a sportesemények[illegible]

— H — I —

MÁJUS 18 Szombat Erik

A nap kél: 4.0[illegible] h-kor, nyugszik 19.17 h-kor.

— **Csütörtök este megnyílt** a szolnoki kertmozi. A látogatók az Yvette millió című német filmet tekintették meg.

— **A sziámi ikrek** meghaltak az operáció után. Los Angeles-i jelentés szerint Terry és Larry Powel sziámi iker[illegible]

[illegible] megye nagykiterjedésű homokföldjein mintegy 30 000 holdon termelik e táj fontos kenyérgabonáját.

— **Értékes egzotikus** állatokat, oroszlánkölyköket, — mungókat, ormányosmedvét, aranysünt és afrikai tarajos sünt kapott ajándékba a Tel-Aviv-i állatkerttől a budapesti állatkert.

— **Hatvanezer csomag** zellerkrémleves-konzerv készült el eddig a Kecskeméti Alföldi Konzervgyárban. Az új konzervporított állapotban tartalmazza az összes fűszereket, ízanyagokat és a rántást. — Zsemlekockát adnak mellé.

— **A Jászapáti** Mészáros Lőrinc Gimnázium IV. osztályos tanulói készülődnek a május 22-i ballagásra, amikoris búcsút intenek diáktársaiknak, nevelőiknek és iskolájuknak.

DETÉSEK

37 ÉVES asszony férjhezmenne MÁV alkalmazotthoz, saját há[illegible]tam és gyümölcsösöm van. Csak [illegible]ertészetet kedvelők jelentkez[illegible]enek. Leveleket: „Tiszavirág" [illegible]eligére a kiadóba kérek.

ÉRTESITJÜK a Balogh Kálmán [illegible]t és környéke, valamint a Sajtó [illegible]tca és környéke lakosait, hogy [illegible] Balogh Kálmán utcában és a Sajtó utcában elhelyezett szemétgyűjtő ládát május hó 22-én megszüntetjük és a szemét szállítását naponta pontos időben megjelenő csengető kocsival fogjuk megoldani.

MAGUNKHOZ vennénk egy gyermektelen magányos nőt családtagnak örökbe. — K. Szabó Zsigmond, Rákóczifalva, Ady Endre u.

MAGASNYOMÁSÚ permetezőgép; vörös-rézfürdő-henger; zuhanyozóval, komplett eladó: — Szolnok, Szellő u. 18. Tel.: 16-90.

OLCSÓN eladó egy darab 6 lóerős vízhűtéses négyütemű benzinmotor. Varga Ferenc Turkeve, Árpád u. 10.

TISZAVIDÉK
A
Magyar Szocialista Munkáspárt
Szolnok megyei elnöksége
és a Megyei Tanács lapja
Felelős kiadó: Kalmán István
Szolnoki Nyomda Vállalat
Szolnok, Malinovszki u. 19.
Felelős nyomdavezető:
Mészáros Sándor

[illegible]eszélgetés dr. Orbán György [illegible]yetemi tanárral. — 17.45: Liszt [illegible]ongoraművek. — 18.00: Könnyű [illegible]ene. — 18.20: Lányok, asszonyok. — 18.40: Szentlőrinczi Marianne [illegible]egedül. — 19.05: Népi zene. — [illegible].50: Válaszolunk hallgatóinkak. — 20.00: Prágai tavasz. — Közvetítés a Smetana-teremből. — 22.00: Magyar nóták. — 22.20: [illegible]ji zene.

Május 26. vasárnap.

KOSSUTH RADIO:

8.10: Múzeum-kalauz. — 8.15: Magyar népdalok és táncok. 8.55: [illegible]des anyanyelvünk. — 9.00: Uj [illegible]enei Ujság. — 10.00: Vasárnapi [illegible]ersek. — 10.10: Tánczene. 10.30: Gyermekrádió műsora. 11.10: [illegible]lexander Cfazman szerzői estje [illegible]oszkvából. — 12.15: A Belügyminisztérium népi zenekara játszik. — 12.50: Hétvégi jegyzetek. — 13.00: Szív küldi szívnek szívesen... — 13.40: Beszélgetés [illegible]ardos Lajos egyetemi tanárral. — 14.00: Szimfónikus zene. 15.30: [illegible]ét nap a külpolitikában. 15.45: [illegible]uzsikáló városok: Varsó és Bucharest. — 16.45: Gyurkovics Mária [illegible]nekel. — 18.00: Tánczene. 19.00: Közvetítés bajnoki labdarúgó [illegible]érkőzésekről. — 20.10: Köznapi [illegible]olgokról. — 20.25: Közvetítés a Magyar Néphadsereg Színházából: Esperanza. Dráma három [illegible]elvonásban. — 22.10: A vasárnap [illegible]portja. Totó. — 23.30: Kamara[illegible]ene.

PETOFI RADIO:

8.00: Orgonamuzsika. — 9.00: [illegible]agyar daljátékok zenéjéből. — [illegible]30: Ajándékműsor a gyermek kívánságára. — 10.10: Térzene. — 10.30: Szív küldi szívnek [illegible]ívesen. — 11.20: Zenekari hang[illegible]erseny. — 12.30: Az elbeszélés [illegible]esterei. — 13.00: Művészlemezek. — 14.15: A Gyermekrádió [illegible]ősora. — 14.55: Népszerű operett[illegible]peretthangverseny. — 16.05: Robert Burns versei és dalai. — [illegible].45: A Confrey Phillips-trió műsorából. — 17.00: Múzsák a zene[illegible]örténetben. Előadás. — 18.00: [illegible]avaszi történet. Elbeszélés. — [illegible].20: A Magyar Néphadsereg Művészegyüttese énekkarának [illegible]angversenye. — 19.20: Magyar [illegible]épdalok. — 20.03: Beethoven [illegible]ongoraszonáták. — 20.50: Lámafénynél... — 21.15: Tánczene. — 22.00: Zenekari hangverseny.

(A műsorváltoztatás jogát a [illegible]ádió igazgatósága fenntartja.

TISZAVIDÉK,
SZOLNOK
1957 MÁJ 18
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kacsó Edit,
Diósgyőri Munkás
1966 VI 14

1021

Pihenők

Fiatal művészt mutatunk be: Kacsó Editet, elsőéves ipari tanulót. Noha rajzain érződik és látszik még a fiatalok rutintalansága, a vonalak vezetésének gyakorlatlansága, nem lehetetlen, hogy néhány év múlva komoly művészt köszönthetünk személyében. Pihenők című rajzát szívesen mutatjuk be lapunk olvasóinak.

ói tévedésekkel

naújváros 0:0

A második félidő elején nagy meglepetésre a dunaújvárosiak kezdtek jobban. Tamás többször is nehéz helyzetben tisztázott és a csatárok hibáztak a kapuja előtt.

Aztán fokozatosan ismét feljött a DVTK, s az 55. percben megint gólhelyzet volt. Ezúttal Hajashoz került a labda, de a csatár elhamarkodottan Aczélba lőtt. 3 perccel később Sikora beadását Vass kapásból lőtte kapura, de a nagyon jól védő Aczél ezt is hárította. Most már ismét állandósult a DVTK fölénye és a 73. percben a korábbi jelenetek ismétlődtek meg. Ezúttal az előretörő Werner ívelte be a labdát, Ligeti a kapu előtt elesett, de labda mellé fejelt. A 75. percben a diósgyőri csatár két védőt is kicselezett, ekkor azonban Aczél mentett vetődéssel. 3 perc múlva Szamek 6 méterről elhamarkodottan kapu mellé lőtt. Az utolsó percekben is a Diósgyőr rohamozott, de gólt nem tudott szerezni.

A DVTK-ban Tamás hibátlanul védett, a védelemnek nem volt nehéz dolga, de így is látszott, hogy jó formában van. Szigeti bizonyult a legjobbnak, de Werner is ügyesen játszott. A fedezetek közül Szucsányi nagy területen ügyesen játszott. Gál is igyekezett. A csatársorban nehéz volna bárkit is kiemelni, hiszen jó húzások után bosszantó hibákat vétettek.

Vadas J. nagyon rosszul bí-

Hol, mi?

A BARTÓK BÉLA MŰVELŐDÉSI HÁZ PROGRAMJA

Június 15-én, szerdán: **A becsületes szélhámos.** Széles vásznú, verekedésekkel tarkított jugoszláv filmvígjáték. Kezdés este 7 órakor.

Június 19-én, vasárnap: **Fügefalevél.** Nagyszerű szélesvásznú, új magyar filmszatíra.

Június 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a filmmatiné keretében az **Angyalok földje** című többszörösen díjat nyert magyar film kerül bemutatásra.

Június 15-én, szerdán este 18 órai kezdettel **térzene** Lillafüreden.

A DVTK TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET PROGRAMJA

Június 18: **Kurtabérc — Pénzpatak.** (Min. túra). Közép-Garadna — Tekenős — Svédfenyves — Kurtabérc — Kecskelábrét — Pénzpatak — Csúnya völgy — Gyertyán völgy — Hollóstető — Szinva-forrás — Lillafüred. Indulás: 6.30 órakor Közép-Garadnáig. Vezető: Nenicska Lászlóné.

Június 18—19: **Barlangkutatók és túrázók találkozója.** Az MTSZ rendezésében későbbi értesítés szerint.

A DIÓSGYŐRI ADY ENDRE KULTÚROTTHON PROGRAMJA

Június 17-én, pénteken délelőtt 9 órakor **tanácsülés.**

Június 18-án, szombaton este 20 órától reggel 4 óráig **Pettyesbál.**

Képek, pokrócban

Kacsó István, a korondi is-ola rajztanára, két évharmad gjobb rajzaiból, akvarelljei-ől kiválogatott huszonötöt, s ;y jókora pokrócba becsoma-olta, felszállt velük a buszra elhozta V—VIII. osztályos ınulóinak „munkáit" Kolozs-árra, s itt kiállította a Ion ndreescu Képzőművészeti Fő-kola Mátyás-házban lévő lubjában. Aztán újra vissza-omagolta a pokrócba s elin-ult velük tovább.

A korondi gyermekeknek erencséjük volt: a főiskola végzése után, a tavaly ősz-el Kacsó István éppen Ko-ondra került rajztanárnak, s a már tanárnak, tanító em-ernek került ide, tanítani is kart s akar.

Azt mondta Kacsó István, iközben a képeket nézeget-ik: — Nagyon sok a jó raj-ló készséggel megáldott yermek Korondon, s jóné-ány pedig kimondottan te-etséges. Nem véletlen ez, hi-zen — a fazekasság révén — özvetlen kapcsolatuk van a ıűvészettel. A tanárnak tehát önnyű a dolga: van akikkel olgozzon. És ugyanakkor ne-éz is, hiszen a rajzolás eddig öbbnyire kimerült a másolás-an. Erről kellett leszoktatni ket. Arra törekedtem és tö-rekszem, hogy megtanítsam *látni* is ezeket a tehetséges gyermekeket. Kezdtük a szí-nekkel, a színek jelentéseivel, a fény és árnyék hatással, az-tán lassacskán eljutottunk o-dáig, hogy felfedezzék a pers-pektívát, tudjanak szerkeszte-ni, komponálni... Innen a Főiskoláról is többen megte-kintették ezt a kis kiállítást. Olyasmi is elhangzott: kizárt dolog, hogy ne dolgoztam volna bele ezekbe a képekbe, e-gyik-másik annyira szép és jó. Nos, úgy érzem, két évharma-di közös munkánkat ennél na-gyobb elismerés nem is érhet-te volna. Mert egyetlen képbe sem dolgoztam bele, s csak örvendeni tudok — a gyere-kekkel együtt —, hogy mégis úgy tűnik, mintha beledolgoz-tam volna...

Miközben a képeket néze-gettem, próbáltam visszaemlé-kezni: milyenek is voltak a mi hajdani rajzóráink a ko-rondi iskolában? Hát bizony, amolyan potya órák voltak; az éppen rajzot tanító tanár-nak éppúgy, mint nekünk, gyermekeknek. És, sajna, még ma is hány és hány iskola van, ahol a rajz vagy az ének, a testnevelés csak amolyan mellékes, katedra-kiegészítő tantárgy! Számtalan sok évti-zeden át így volt ez Korondon is. Ott, ahol valósággal bele-születtek a gyermekek a „mű-vészkedésbe": a fazekasság a-páról fiúra öröklődő mester-sége kialakított bennük egy-fajta művészi készséget, forma- és színérzéket. Tehetség-ben itt sohasem volt hiány, csak épp az értő és lelkiisme-retes ember hiányzott mindig: a rajztanár.

Aki figyelemmel kísérte az utóbbi években is a különböző gyermeklapok szervezte rajz-versenyeket, felfigyelhetett arra, hogy milyen szép számmal szerepeltek ezeken a vetélke-dőkön például gyimesi gyer-mekek, s nem is akármilyen eredménnyel. S mindez azóta van így, mióta olyan ember tanítja nekik a rajzot (Antal Imre), aki szívügyének tekinti a gyermekekkel való foglalkozást, még akkor is, ha ez ren-geteg időbe és energiába ke-rül.

És eszembe jut, hány és hány faluban jártam, ahol év-tizedek távlatából is vissza-emlékeznek, állandóan felidé-zik egy-egy tanító vagy tanár alakját, aki — mondjuk — da-lárdát szervezett, zenekart, vagy pedig a színjátszás volt a szenvedélye, s e szenvedély magával ragadta az egész kö-zösséget.

Embereken múlik s a lelki-ismereten, hogy egy közösség, iskola milyen szellemi szintet ér el. A korondi rajztanár, Kacsó István tenni akar, s szívvel, lélekkel, hozzáértéssel dolgozik. Ezért mondtam az elébb: szerencséjük volt a ko-rondi gyermekeknek.

MOLNOS LAJOS

érezni kell mindezt a szöveg írójának és látnia is mindezt a képek készítőjének — egyféle teljesség elérése érdekében.

KABAY BÉLA

A posta június 13-ig fogad el előfizetéseket és előfizetés-megújításokat.

Vers egy ághoz

Dsida Jenő versének első négy sorát rejti a vízszintes 7., 1., függőleges 13., vízszintes 35. és a függőleges 62. számú sor.

VÍZSZINTES: **1. Az idézet második sora** (zárt betűk: R, I). 5. Háziállat. 7. **Az idézet első sora** (zárt betűk: A, R, Á, Á). 13. A legjelentősebb szárazföldi közlekedési vonalak. 15. Bánat. 16. Az Olasz Szocialista Párt 1897-ben alapított központi napilapja. 17. Heveny. 18. Apró szemű zúzalék. 20. Épületrészek. 22. Azonos mássalhangzók. 23. Tésztát készít. 24. Találom. 26. Titokban figyel. 27. Havas része! 28. BL. 29. Súlyt, hosszat állapított meg. 30. Régi űrmérték. 32. Közép-keleti országba való. 35. **A függőleges 13. sor folytatása, az idézet harmadik sora** (zárt betű: Ö). 36. Fejedelmi cím egyes mohamedán országokban. 37. Oltaná a szomját? 38. Ingatlanrész! 39. Azonos mássalhangzók. 42. NÁ. 43. Női név. 45. Hüvelyes vetemény. 47. A-val a végén női név. 49. Életben van. 51. Honorál. 53. A brazíliai Pará állam fővárosa. 55. Baba közepe! 56. Művészi alkotás. 58. Szín, festék — franciául, fonetikusan. 60. A legkisebbek fehérneműje. 63. Lefolyástalan sóstó Szovjet-Közép-Ázsiában. 65. Hint. 67. Torz mosoly. 68. ... csillagok, Gárdonyi Géza regénye. 73. Sír. 74. „Isten ..., tíz év múlva / Elvehet'd" — Vörösmarty: Petike. 76. Útközet. 77. Halász szerszám. 79. Törvény, franciául. 80. EMC. 82. Bellini-opera címe. 84. Oltalmazva. 85. Néma sír. 86. ...-szigetek, szigetsor Alaszka és Kamcsatka között. 88. ...ny, területi székhely a Szovjetunióban, az Oka folyó partján. 90. Oxigén és fluor. 91. Ausztriai folyó, völgyéről kapta nevét a Magas-Tauern egyik hegysége. 93. Részlet, hányad. 95. Leszármazottja.

FÜGGŐLEGES: 1. Szín
tene (SS=S). 3. Vízlelőhely
szafut! 8. Latin köszöntés.
gozása. 10. Fakultás. 11. Ba
re való. **13. Az idézet har**
tatása a vízszintes 35. szár
színhelye. 19. Skálahang. 2
Örökzöld fás növény (ilex).
retében. 31. Vissza: ezekből
nos mássalhangzók. 40. Az
44. Ila kevert betűi. 46. No
vidítése. 48. Lakást használ
Megszid. 57. Az ilyen fecsk
ban fészkelnek. 59. Szalad.
utolsó sora (zárt betűk: T,
miai reakciók lefolytatására
69. Dicsőség, fénykoszorú.
71. Essek! 72. Madarak. 75.
igazat. 78. A legkisebbek
83. Időmeghatározás. 86. N
89. Alma-... 92. Liza egy

A 21. számban közölt *H*
Párkányra kúsztunk / és
ránk rengeteg erdők / söté

FŐSZERKESZTŐ: LÉTAY LAJOS
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: SZILÁGYI ISTVÁN
SZERKESZTŐSÉGI FELELŐS TITKÁR: MIKÓ ERVIN

Kéziratokat nem őrzü
Az UTUNK előfizetés
A szerkesztőség címe:
str. Dr. Petru Groza n

A SZENTENDREI FERENCZY MÚZEUM
Tisztelettel Meghívja Önt

KACSÓ ISTVÁN

korhelyművész

ŐSOK c.

kiállításának megnyitójára, amelyet
1994. szeptember 24-én (szombaton)
du. 17 órakor tartunk

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBAN
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A megnyitón a művész
„LÉGZÉSGYAKORLATAIT"
láthatjuk és hallhatjuk

A kiállítás megtekinthető:
1994. szeptember 24 – október 23.
(Hétfő és kedd kivételével,
naponta 11-től 17 óráig)

— Felelős kiadó: Socs Sándor Igazgató —

Kácsó István: Áldozat, installáció fekvő testhelyzettel, 1993

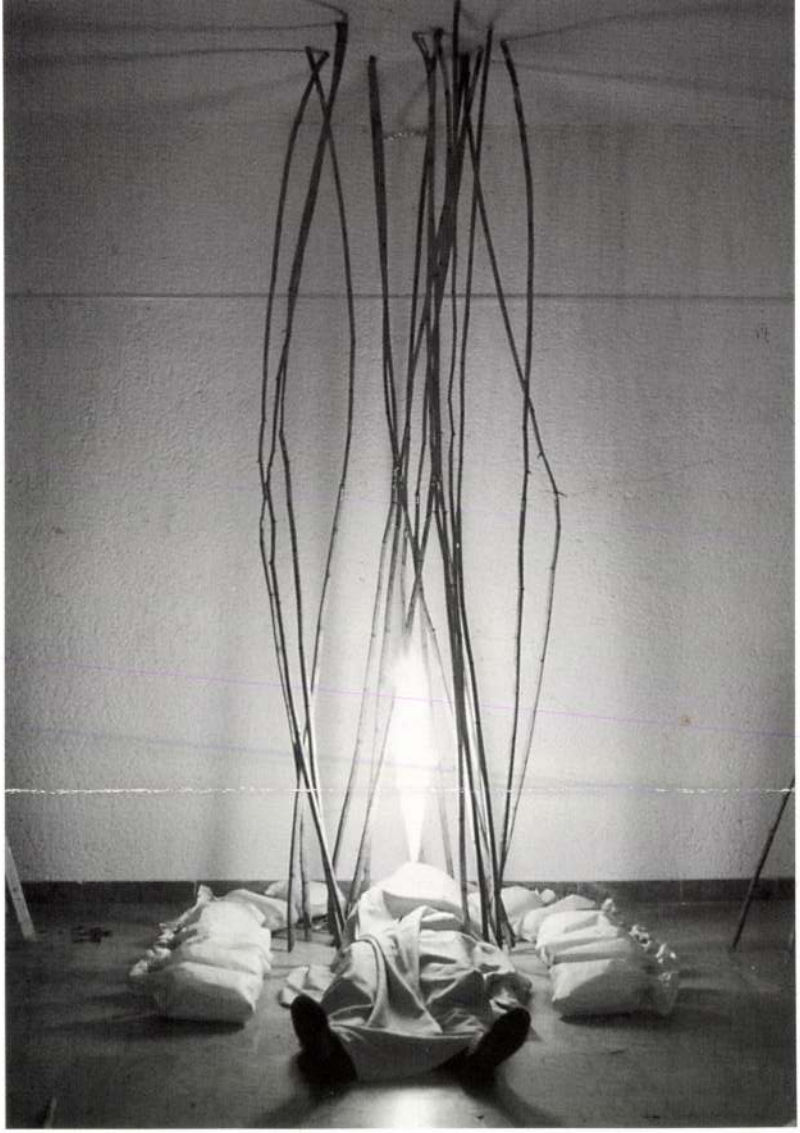

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA

SZENTENDRE

Tisztelettel meghívom Önt 1993. április 30-án 17 órára

KACSÓ ISTVÁN

kiállításának megnyitójára

Megnyitja:

Novotny Tihamér
művészeti író

Zongorán előad:

Selmeczy György

•

A kiállítás megtekinthető:
vasárnap kivételével 1993. május 10-ig, 10-17 óráig.

AktivART

MUVESZETI GALERIA

Szentendre, Pátriárka u. 7.

Kacsó Kálmán
épitész
lásd
Sellyei Kacsó
Kálmán
alatt is

védő rostélyokat, dynamókeféket, habarcs

Csiktu
kossá
részbe
n. gö
bölyü
ó kér
fak
ilis
ndó
eli ár
rveré
ebbi
thető
vár.
őbán
min
s h
n d.
árve
Busty

m. kir. erdőhivatal tanácstermében ma
s 30-án d. e. 12 órakor a felsőszinevéri
gondnokság rakpartjain és a bustyaházai
artokon a mult évekből visszamaradt és a
yaházai rakpartokon átadandó mintegy
00 m³ fenyő tutajfának a bustyaházai gőz-
z egy évi bérletével kapcsolatos, vagy e
il való eladása végett ujabbi verseny-
alás fog tartatni. Kikiáltási árak: 1. A
yaházai fürész egy évi bérletével kapcso-
an a tiszamenti szokványárak 90 %-a.

árve
özbir
ódési
nökné
nztár
sővisó
állami
járási

Maros
olt urb
üzemo
1 kbr
.-re b
p r i l
zséghá
zóbeli
8 000
urbére
eteend
telek a
elnökénél és a szász
gondnokságnál megte

Liptóujvár. (F a e l
erdőhivatal kerületé
oszadai erdőgondnok
termelt és még az
melendő és a rakod
likavai erdőgondnok
1908. évben termelt
fenyő műfaanyag ér

'TELLEN KIVÜL :: :: ajánljuk :: :
arketgyár r.-t
áky-utca 3. sz. ◇ Telefon 79—4

oz csatolandó. Egyéb zerződési részletes és oglaltatnak, amelyek zerződés tervezetével özponti igazgatóság- állanak.

l t ö n y ö k s z á l l i ga 1909. május 1-től t szükséges mintegy ny (4000 drb. sapka, 10.000 drb. nadrág) irdet. Az ajánlatok 2 óráig beterjesztenévi értékének 5%-át á r c i u s 22-én déli központi főpénztárlap, ajánlati felhivás k az anyag és lel- l (VI, Andrássy-ut minden üzletvezetőy a feltételekért járó mellett a máv. budaegszerezhetők.

r e k s z á l l i t á s a.) észére szükséges iró, z és egyéb papiráprilis 1-től, 1912. vi időtartamra m á r akor az ideiglenes a) gazdasági ügys fog tartatni. Óvatok a kitüzött napon talpfa szállitására árlejtést hirdet. A részl feltételeket magában foglaló ajánlati felhiv kolozsvári üzletvezetőségnél megszerezhet a máv. igazgatóságánál és üzletvezetőség megtekinthető. Ugyancsak az emlitett hi loknál tekinthetők meg a szállitásra vonat általános és különleges feltételek is, mely u biak a máv. budapesti nyomtatványtárából szerezhetők. Az általános feltételek ára 5 különlegeseké pedig 30 fill. db-kint. Az i kint 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlatok n c i u s 27-én déli 12 óráig a kolozsvári ü vezetőség általános osztályának főnökénél t tandók be. Bánatpénz gyanánt az ajánlott m nyiségek értékének megfelelő 5% m á r c 26-án déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezet gyüjtőpénztáránál leteendő.

c) **Adás, vevés, bérbeadásra.**

Budapest. (T i s z t o g a t á s i m u n A m. kir. Curia elnöksége az igazságügyi p tában (V., Országház-tér 12.) székelő m. Curia, budapesti kir. itélőtábla, koronaügy ség, budapesti kir. főügyészség és igazság ministeri számvevőség három osztályának ös helyiségei, valamint a palota nagy előcsarn a folyosók, külső és belső ablakok, ajtók, ka stb. tisztogatására árlejtést hirdet. A pályázati tételek és a szerződési tervezet a m. kir. Curia gédhivatali főigazgatójánál (V., Alkotmány utc betekinthetők. Az 1 kor. bélyeggel ellátott ajá tok á p r i l i s 9-én d. e. 11 óráig ugya

Schenectudyben 250 tudományosan képzett mérnököt tart kísérletezésekre.

Németország a világ elektrotermelésében az 1920-beli 34%-ról lesüllyedt 1921-ben 21%-ra, 1922-ben már újra 26% s 1923-ban 34·8%, tehát értékét tekintve majdnem elérte az 1913-as nívót.

A világ elektrifikálása növekvőben van, a vízierők, vasutak elektrifikálása még alig indult meg. *Cz. G.*

Szakirodalom.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: LÓSY SCHMIDT EDE egyleti könyvtárnok.

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: IV. Reáltanoda-u. 13—15. sz. II. em. küldeni.)

Magyar hidakra vonatkozó megjegyzések Lindenthal amerikai mérnöknek az Engineering News Record jubileumi számában közreadott tanulmányában. Az eredeti közlemény nyomán ismerteti *Müllenhoff* német mérnök *„Der Brückenbau der letzten 50 Jahre"* című cikkében. (Der Bauingenieur. Zeitschrift für das gesamte Bauwesen. 1925. évi 6. folyam, 1. szám, 22. l.)

Lindenthal világhírű amerikai hídépítő mérnök a legutolsó 50 év alatt Amerikában és Európában épült nagyszabású hidakról írt s az Engineering News Record-ban közzétett tanulmányában többek között hosszabb fejezetet szentel azoknak a törekvéseknek az ismertetésére is, amelyek főként európai hídépítéseknél a művészi szempontokra is figyelemmel voltak s a hidaknak külsőleg is tetszetős építészeti kiképzését célozták.

Müllenhoff német mérnöknek ezt az amerikai tanulmányt ismertető s a Der Bauingenieur-ben megjelent cikkében örömmel olvassuk, hogy hidaknál a művészi szempontok kidomborítására sehol a világon olyan nagy gondot nem fordítottak, mint Budapesten, a Dunát áthidaló két híd építésénél. (Az Erzsébet- és a Ferenc József-hidakról lehet itt csak szó, amit azonban a cikk írója nem említ meg!)

A nemzetközi tervpályázat eredményeként beérkezett mintegy 50 pályamunka mellőzésével a két híd állami mérnökök tervei szerint épült meg. Még pedig az egyik mint lánchíd (Erzsébet-híd), a másik pedig (Ferenc József-híd) mint csuklós többtámaszú (Gerber-tartójú) híd. Bármily szépek is ezek a hidak — mondja Lindenthal — a nézőt mégis hidegen hagyják az 1846-ban épült régi lánchíddal szemben, melynek csodaszép kőpilonjai vannak. *Lósy Schmidt Ede.*

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1924/25-ben a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: LÓSY SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

I. közlemény. (XLIX.) (Folytatás.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Rédey István okl. mérnök, m. kir. térképészeti főtisztviselő: *Térképkészítés a Hugershoff-Heide-féle légifotogrammetria eljárással.* A m. kir. pénzügyminisztérium XIII. C. oszt. (állami térképészet) megbízásából írta: —. H. n. (Budapest), 1924. 8°, 120 l. 65 ábrával és 20 táblázattal. A m. kir. állami térképészet kiadása.

Tettamanti, E. Prof. a. d. königl. ung. Hochschule für Bergingenieure und Forstingenieure in Sopron (Ungarn): *Die Theorie der Sicherheit gegen Seilgleiten bei Treibscheiben-Fördermaschinen.* (Aus „Fördertechnik und Frachtverkehr". 1924. Heft 14, 15, 16, 17, 18 und 20.) Erfurt, 1924. 1vrét 20 l. 12 ábrával.

Janicsek József okl. mérnök, műegyetemi adjunktus: *A gurítódomb alakja és a gurulókocsik menetellenállása.* A Királyi József Műegyetem mérnöki szakosztályához a műszaki doktori cím elnyerésére benyujtott értekezés. Budapest, 1923. Nagy 8°, 103 l. 19 ábrával és egy rajzmelléklettel (könyomat).

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei

Jegyzőkönyv a Budapesti Mérnöki Kamara 1925. évi február hó 28-án tartott rendkívüli (IV.) közgyűléséről.

Elnököl: *Sármezey Endre* kamarai alelnök.

Jegyzőkönyvvezető: *Thoma Frigyes* kamarai titkár.

Jegyző: *Petter Gyula* kamarai tag.

Elnök üdvözli a megjelenteket és jelenti, hogy *Herrmann Miksa* kamarai elnök betegség folytán akadályozva van a megjelenésben.

Jelenti továbbá, hogy a közgyűlés a kamarai hivatalos lapban szabályszerűen kihirdettetett és a vonatkozó szabályzat értelmében a napirendre kitűzött székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagjelölésre nézve a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

A jegyzőkönyv hitelesítésére *Pompéry Elemér* és *Szigeth Gábor* kamarai tagokat kéri fel.

Titkár előadja, hogy a Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságába a belügyminiszter előterjesztése alapján az államfő a Kamara 12 jelöltje közül 3 tagot nevez ki. A 12 jelöltet, a vonatkozó jelölési szabályzat értelmében előzetes ajánlás alapján a közgyűlés választja az arányos képviseleti rendszer szerint. Ha pedig csak egyetlen egy érvényes ajánlás érkezik be, akkor a közgyűlés az ajánlottakat szavazás mellőzésével jelöli.

Minthogy a jelen alkalomra hirdetett jelölésre csak egyetlen egy szabályszerű és érvényes ajánlás érkezett, ennélfogva:

Titkár javaslatára és *Elnök* felhivására

a közgyűlés egyhangulag elhatározza, hogy Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságainak 3 tagsági helyére: *Herrmann Miksa, Schiffer Miksa, dr. Kossalka János, Verebély László, Pompéry Elemér, K. Császár Ferenc, Dorner Gyula, Martos Viktor, Éltető Ákos, Szily Kálmán, Szentgáli Antal* és *Viczián Ede* kamarai tagokat jelöli, s e jelölésnek a m. kir. belügyminiszter úrhoz való felterjesztését elrendeli.

K. m. f.

Jegyezte: *Thoma Frigyes* s. k., kamarai titkár.

A jegyzőkönyvet hitelesítik: *Pompéry Elemér* s. k., *Szigeth Gábor* s. k. kamarai tagok.

A Kamara választmányának 17. üléséből. A választmány február hó 28-án ülést tartott.

Tudomásul vette, hogy a Hungária magyar technikusok egyesülete jubiláris 5. közgyűlésén tartott zászlószentelésen az egyesület meghivása folytán a Kamarát *Herrmann Miksa* elnök képviselte.

A választmány tudomásul vette *Hoepfner Guidó* választmányi tagnak az építkezések megindítása pénzügyi alapjának megteremtésére irányuló egy régebbi választmányi határozattal kapcsolatos tárgyalásairól szóló jelentését és megbízta az elnökséget, hogy a kérdés folytatólagos tárgyalására 3 választmányi tagot küldjön ki. Másfelől *Kelemen Móric* indítványára megbízta az indítványozót, hogy az egyéb mérnöki munkaalkalmat nyujtó beruházások előmozdítására párhuzamos javaslatot dolgozzon ki.

A választmány megkereséssel fordul a műegyetem közgazdasági szakosztályának dékánjához, hogy a közgazdasági mérnöki oklevélhez fűződő képesítő erőre és a közgazdasági mérnökök működési- és hatáskörére nézve véleményét közölje.

Tudomásul vette, hogy a pénzügyminiszter úr a pénzügyigazgatóságoknál őrzött kataszteri térképek másolása ügyében a Kamara kérelmének eleget tett és felhatalmazta az elnökséget, hogy erre hivatkozva az igazságügyminiszter úrtól a telekkönyvi térképek másolásának jogát a Kamara tagjai részére újból kérelmezze.

A választmány a 16. üléséről szóló közleménnyel kapcsolatban kimondta, hogy a mérnöki képesítéssel nem bíró egyén által teljesített tervezési munka díjazása tekintetében hozott határozata csak a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet díjszabásának a konkrét esetre való alkalmazására vonatkozik és a jövőre nézve elvi jelentőséggel nem bír.

A pénzügyigazgatóságoknál őrzött kataszteri birtokvázlatok másolása tárgyában a választmánynak 12. üléséből a pénzügyminiszter úrhoz intézett kérelem a következő intézkedéssel teljesítést nyert.

Magyar Királyi Pénzügyminisztérium

4951/1925.—XIII. a. szám.

A Budapesti Mérnöki Kamarának.

Budapest (IV. Reáltanoda-u. 15.)

Az 1925. évi január hó 2-án 807/1924. sz. alatt kelt előterjesztésére, méltányolva az abban felsorolt indokokat, a mérnöki kamarák igazolt tagjai részére a m. kir. pénzügyigazgatóságoknál őrzött birtokvázlatokról másolatok vételét engedélyezem.

Vonatkozó körrendeletem másolatát tudomásul, valamint miheztartás és további értesítés végett mellékelten kiadom.

Budapest, 1925. évi február hó 16-án.

A miniszter rendeletéből: *Dr. Fejér* s. k. h. államtitkár.

A fenti rendeletben a további értesítésre vonatkozó rendelkezéshez képest itt közöljük a pénzügyminiszter úr körrendeletét.

A m. kir. Pénzügyminisztériumtól.

4951/1925.—XIII. a. szám. *Másolat.*

Körrendelet.

Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak a székesfővárosi kivételével, a pénzügyigazgatósági kirendeltségeknek és a székesfővárosi m. kir. adófelügyelőnek.

A „Budapesti Mérnöki Kamara" az 1925. évi január hó 2-án 807/1924. szám alatt kelt felterjesztésében annak megengedését kérte, hogy a mérnöki kamarák tagjai a m. kir. pénzügyigazgatóságoknál őrzött kataszteri birtokvázlatokról a szabályszerű díjak lefizetése mellett a pénzügyigazgatóságok hivatalos helyiségében, a hivatalos órák alatt másolatokat vehessenek.

Méltányolva azon körülményt, hogy a közönség részéről a mérnököknek adott megbízások teljesítése a megbízók érdekeinek sérelme nélkül gyakran nem halasztható arra az időre, míg a szükséges másolatot az előírt hivatalos úton megkapnák, ennélfogva elrendelem, illetőleg megengedem, hogy a mérnöki kamarák azon tagjai, kik magukat kellően igazolják, a m. kir. pénzügyigazgatóságok hivatalos helyiségében, az illetékes tisztviselő jelenlétében a hivatalos órák alatt az alább részletezett díjak ellenében a kataszteri birtokvázlatokról sajátkezüleg, saját papíron és saját eszközeikkel másolatokat vehessenek.

A másolatok díját az 1924. évi augusztus hó 25-én 91.059. szám alatt kelt rendeletemmel kiadott „Hirdetmény" *D)* pontjában foglaltak szerint az alábbiakban állapítom meg.

1. Egész községre, vagy egyes szelvényekre való kiterjedésben holdrészletenként 2 egész és $^5/_{10}$ fillér;

2. kivonatban 10 holdrészletig 2 korona, 25 holdrészletig 2 korona 50 fillér, 50 holdrészletig 3 korona, 100 holdrészletig 4 korona, ezenfelül minden további holdrészlet után 3 fillér árban.

A felsorolt díjak aranykoronában értendők.

A holdrészletek számát a holdak és részletek számának összege adja.

A másolatok vétele kizárólag csakis áttetsző másolópapír felhasználásával történhetik.

A másolatokon a pénzügyigazgatóság részéről hivatalos igazolásnak, záradékolásnak vagy hitelesítésnek egyáltalán helye nem lehet.

A másolatot vevők a birtokvázlatok kíméletes kezelésére mindenkor felhívandók.

A másolás engedélyezését — egy oly értelmű írásbeli nyilatkozat beszolgáltatása mellett, mely szerint az illető mérnök a birtokvázlatok épségeért a másolás tartama alatt teljes anyagi felelősséget vállal — a pénzügyigazgatótól vagy helyettesétől kell kérni. Az engedély vétele után a fél a neki egyidejűleg kiszolgáltatott *„Befizetési lap"*-on (1924. évi 5200/P. M. számú Utasítás 1. számú minta) a kataszteri irattár kezelésével megbízott tisztviselő által kiszámított másolási díjat a pénzügyminisztérium, egyenes adó 60.601. sz. csekkszámlán *„Földadónyilvántartás"* rendeltetéssel befizeti, az *„Elismervény"*-t a kataszteri irattár kezelésével megbízott tisztviselőnek átadja, azután a kívánt másolatot elkészíti s a másolat vételét az erre a célra vezetett nyilvántartásban aláírásával elismeri.

Budapest, 1925. évi február hó 16-án.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Fejér s. k.
h. államtitkár.

A hivatalos másolat hiteléül:
Budapest, 1925. évi február hó 18.
Aláírás s. k.,
miniszteri irodaigazgató.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagokra nézve a törvényes felebbezési határidő alatt felebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1925 február 19-étől:

Alpár Ignác építész, Budapest, II, Bólyai-u. 11, — szentannai *Almásy Dezső* mérnök, Budapest, VIII, Tisza Kálmán-tér 20, — *Dömény Ede* mérnök, Budapest, VI, Eötvös-u. 4, — *Ehrlich Mihály* mérnök, Budapest, VI, Eötvös-u. 4, — *Freufeld Ferenc* mérnök, Szeged, Kelemen-u. 8, — *Friedrich István* gépészmérnök, Budapest, I, Attila-körút 4, — *Herczegh Sándor* mérnök, Budapest, I, Horthy Miklós-út 32, — *Hubay Ferenc* mérnök, Szolnok, Magyar-u. 2640, — ifj. *Kuzmik Pál* gépészmérnök, Budapest, VIII, Múzeum-körút 37, — *Kendoff Antal* gépészmérnök, Budapest, II, Rókushegyi lépcső 10, — *Lábas Endre* gépészmérnök, Budapest, II, Csalogány-u. 50, — *Liszer Dávid* mérnök, Nagykálló, — *Mészáros Zoltán* mérnök, Mezőtúr, Piac-u. 91, — *Neumann Zsigmond* gépészmérnök, Budapest, VII, Károly-körút 3, — *Patloch Károly* gépészmérnök, Gyöngyös, — *Petro István* gépészmérnök, Budapest, I, Bertalan-u. 24, — *Rácz Lajos* mérnök, Győr, Dunaszer 10, — *Skala Vince* mérnök, Győr, Ágyúgyártelep 37, — *Simon József* mérnök, Eger, Király-u. 9, — *Szabó Gyula* gépészmérnök, Szombathely, Csillag-u. 36, — *Szesztay Sándor* mérnök, Budapest, I, Villányi-út 13, — *Szekeres Sámuel* mérnök, Budapest, VII, Aréna-út 64, — *Takács Ferenc* mérnök, Győr, Attila-u. 20.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1925. évi február hó 28-án tartott ülésén az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Dabasi *Halász Géza*, szül. 1878, okl. építész, Budapest, I, Krisztina-körút 91, — *Kacsó Kálmán*, szül. 1893, okl. építész, Budapest, VII, Thököly-út 75, — *Kőfalusi Győző*, szül. 1871, okl. erdőmérnök, Gyöngyössolymos, — *Rusznyák Géza*, szül. 1891, okl. építész, Budapest, V, Zrínyi-u. 7, — *Tóth János*, szül. 1899, okl. építész, Szombathely, Rózsa-u. 29, — *Trautmann Róbert*, szül. 1873, építési vállalkozó (70. §), Budapest, V, Pozsonyi-út 12/a, — ifj. lovag *Ybl Miklós*, szül. 1895, okl. építész, Pesthidegkút, Szegfű-u. (postacím: Budapest, I, Hűvösvölgy, Remete kertváros, Hollós-villa).

A felvételről szóló hirdetés 1925. évi március hó 4-én kifüggesztetett.

Nevezettek felvétele ellen a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát április hó 3-án déli 12 óráig a Kamara bármely tagja élhet felebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.

A felebbezés a Kamaránál nyujtandó be és ennek címére küldendő.

Intézkedések a mérnöki cím védelme iránt. Egy szaknévsor közeli megjelenésével kapcsolatban a mérnöki címhasználat körül tapasztalt sorozatos visszaélésekre való tekintettel a Kamara elnöksége, a Budapesti Közlöny ez évi február 24., 25. és 26.-i számaiban az alábbi „Hirdetményt" tette közzé, a napilapokban pedig a közönség figyelmét a hirdetményre külön is felhívta.

Budapesti Mérnöki Kamara.

602/1925. sz.

Hirdetmény.

Tekintettel arra, hogy a Mérnöki Rendtartás életbelépte és többszöri figyelmeztetés dacára a mérnöki cím használatával tömeges visszaélés tapasztalható, a Budapesti Mérnöki Kamara a mérnöki cím használata tekintetében újólag a következőkre hívja fel a figyelmet.

A Mérnöki Rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. (a következőkben M. R.) 1. §-a értelmében:

A technikai tudományok bármelyik ágában szerzett főiskolai képesítés egységes megjelölésére a „mérnök" cím, a képzettség közelebbi megjelölésére pedig az illetékes technikai főiskolák által kiadott oklevelekben szereplő cím (mérnök, építész, gépészmérnök, vegyészmérnök, bányamérnök, kohómérnök, erdőmérnök, közgazdasági mérnök) szolgál.

A „mérnök" címet, vagy a képzettség közelebbi megjelölésére való, valamint a „mérnök" és „építész" szavakkal összetett címeket csak az használhatja:

1. aki valamely hazai műegyetemtől a mérnöki tudományok valamelyik ágazatára vonatkozólag oklevelet kapott; vagy

2. aki a m. kir. bányászati és erdészeti főiskolától (akadémiától) oklevelet kapott; vagy

3. aki az 1. vagy 2. pontban említett képesítés valamelyikének megfelelő minősítést külföldön szerezte meg és oklevelét az illetékes hazai főiskolai honosító záradékkal ellátta; vagy

4. aki a mérnökök nyilvántartásába a 69. vagy 70. § kivételes intézkedései alapján felvetetett.

Külföldi állampolgár, amennyiben nem felel meg az előbbi bekezdés rendelkezéseinek, kereseti tevékenység körében a „mérnök" címet, vagy a képzettség közelebbi megjelölésére való rokon címeket csak akkor használhatja, ha erre a jogszabályaink szerint megkívánt fel-

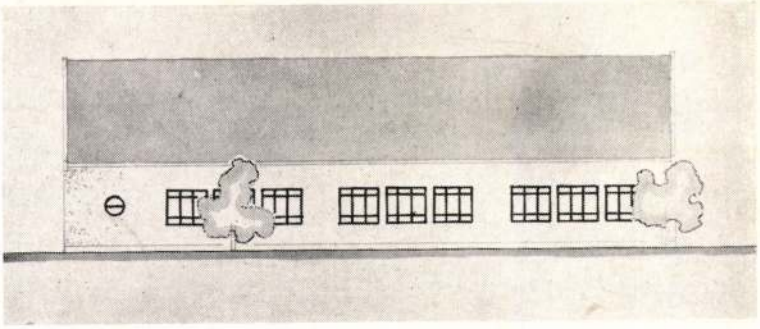

A III. ker. Perényi-utcai elemi iskola tervpályázata.
Kéri Gyula tervének homlokzata.

A III. ker., Perényi-utca iskola tervpályázata.
Kéri Gyula tervének földszinti alaprajza.

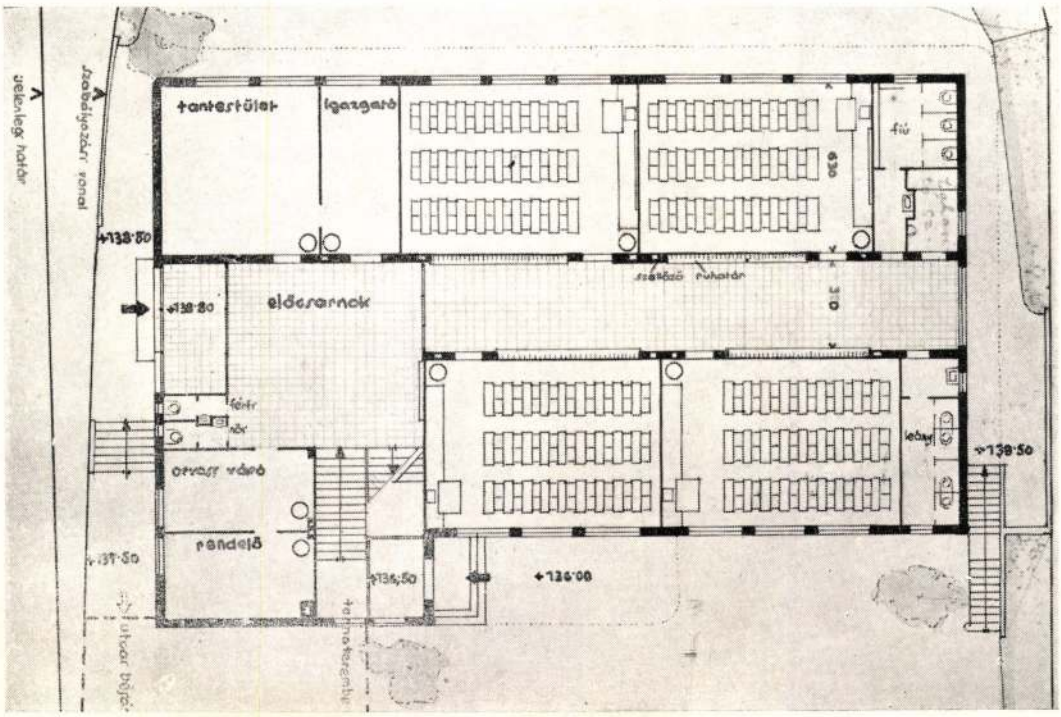

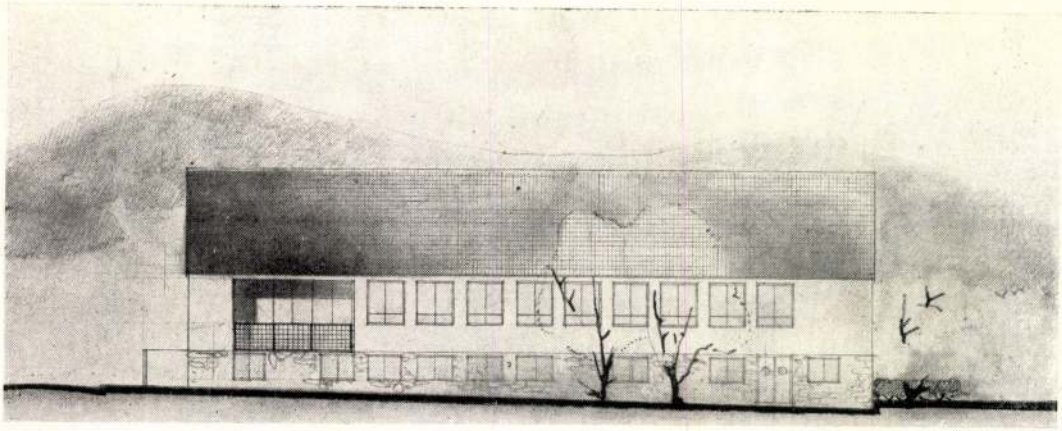

A III. ker., Perényi-utcai elemi iskola tervpályázata.
Éhn József tervének keleti homlokzata.

A III. ker., Perényi-utcai elemi iskola tervpályázata.
Éhn József tervének földszinti alaprajza.

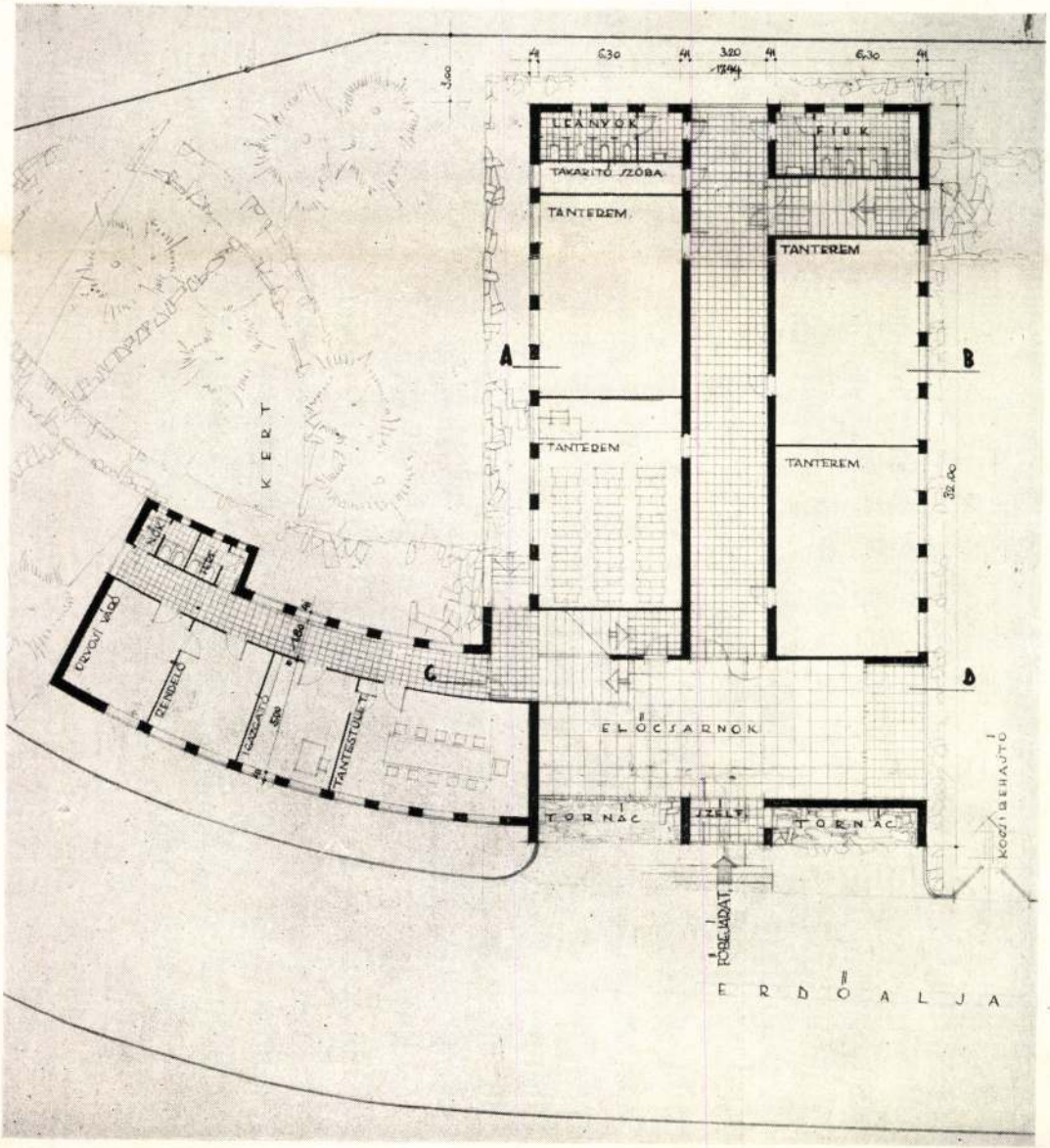

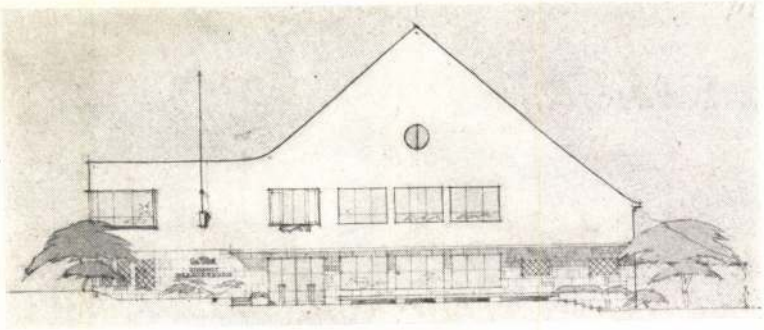

A III. ker., Perényi-utcai elemi iskola tervpályázata.
Hübner Tibor I. díjas tervének homlokzata.

Kivitelre legalkalmasabbnak a bírálóbizottság egyhangúan *Hübner* Tibor műépítész tervét tartotta, aki a részletes tervek kidolgozására megbízást is kapott.

A III. ker., Perényi-utcai elemi iskola tervpályázata.
Hübner Tibor I. díjas tervének földszinti alaprajza.

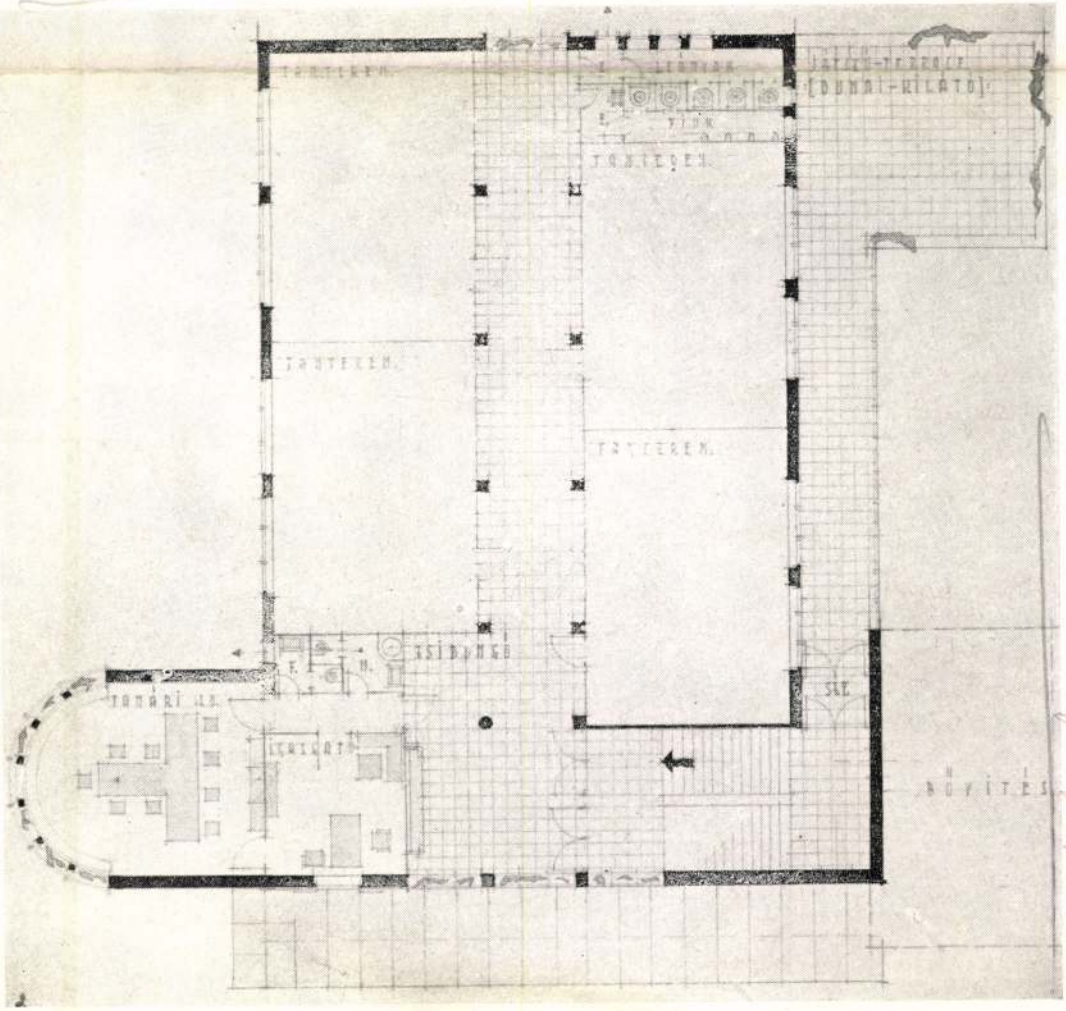

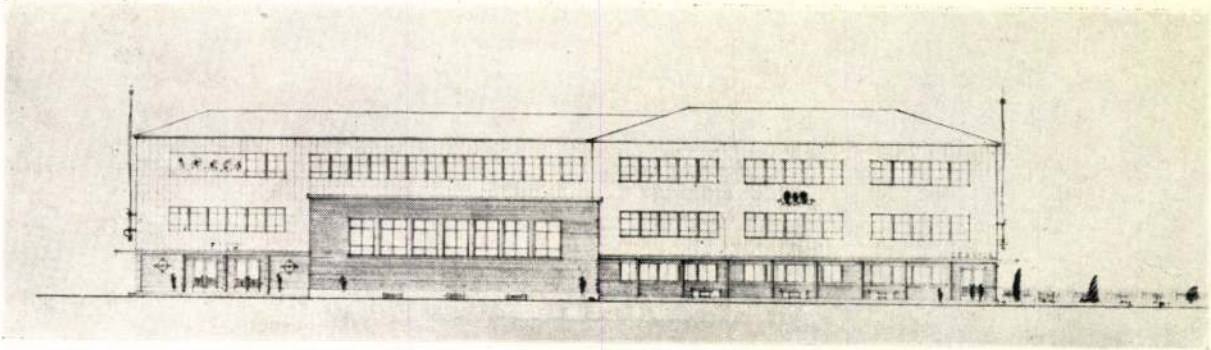

A XIII. ker., Hajdú- és Fáy-utcai elemi iskola tervpályázata. Koromzai Vilmos III. díjat nyert tervének homlokzata.

Knittel Jenő, *Körmendi* Nándor, *Sárkány* István és *Wannenmacher* Fábián, *Wossala* György, *Zsitva* Tibor tervét ajánlotta.

A bírálóbizottság azt is javasolta, hogy a pályadíjakon és megvételeken kívül *Kéri* Gyula, *Károlyi* Antal, *Nagy* Márton, továbbá *Schall* József és *Weltz* János pályamunkáját részesítsék dícséretben.

A III. KER., PERÉNYI-UTCAI ELEMI ISKOLA.

A táborhegyi iskolaköteles gyermekek számának jelentékeny gyarapodása új elemi iskola sürgős megépítését tette szükségessé, miértis a polgármester szűkebbkörű tervpályázat útján megfelelő tervek beszerzését rendelte el.

Az iskolaépület céljaira a III. ker., Perényi-utcában jelöltek ki egy 948 négyszögöl méretű telket, amelyből az utcaszabályozás keresztülvitele után 580 négyszögöl áll majd az iskola rendelkezésére.

A végleges alakjában 8 tantermet és tornatermet magábanfoglaló épületből egyelőre 4 tanterem és a hozzátartozó helyiségek, tehát igazgatói és tantestületi szoba, orvosi rendelő, altiszti lakás stb. épülnek meg.

A szűkebbkörű tervpályázaton való részvételre *Éhn* Józsefet, *Hübner* Tibort, *Kacsó* Kálmánt, *Kéri* Gyulát és *Orbán* Ferencet szólította fel a magasépítési ügyosztály.

A XIII. ker., Hajdú- és Fáy-utcai elemi iskola tervpályázata. Koromzai Vilmos III. díjas tervének földszinti alaprajza.

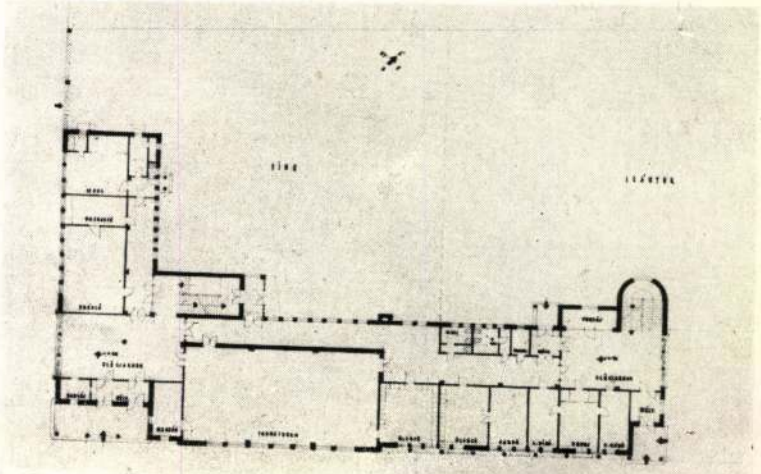

„Azok a formák, tárgyak, képek, amelyeket képességeink szerint jól, rosszul elkészítünk, csupán formák és tárgyak.

Lehetnek szépek, csúnyák, megnyugtatóak, agresszívek, izgalmasak vagy unalmasak. Hasonlíthatnak valamire, emlékeztethetnek, gondolatokat indíthatnak el, vagy érdektelenségükkel hatnak. Arra, hogy egy tárgy mikor válik művészi alkotássá, nehéz válaszolni. A titok maga a gondolat, mely sokszor tűnik megfejthetetlennek, de legalábbis megfoghatatlannak.

Egy művet lehet leírni, lehet elemezni, értékelni, lehet magyarázni, de szavakkal megmagyarázni soha!
A műhelyekben keressük a titkot, de a műhelyekben nincs titok. A titok a gondolat, az ember, aki az alkotást létrehozza. A titok az emberben van, aki alkotta, a csoda pedig a nézőkben jön létre, akik megértik, megérzik a tartalmat, mely hozzánk szól."
Fekete Tamás

Kacsó Péter

Születésem óta, 50 éve Rákoshegyen lakom, gyermekkorom, felnőtté válásom ide köt, ehhez a környezethez. 1980 óta foglalkozom agyagozással, első mesterem Zsichla Károly virágcserép-készítő iparosmester volt (rákoshegyi). 1991-ben vettem részt először kiállításon, azóta rendszeresen láthatók kerámiáim egyéni és csoportos kiállításon. Budapesten állandó jelleggel jelen vannak alkotásaim a Ludvig Galériában (XIII., Szent István krt. 30.)

Kacsó Gergely

Tanuló, 13 éves. A művésztelepeken — családtagként — eltöltött idő keltette fel érdeklődését a festészet iránt. Két éve fest nem iskolai tematika szerint. 1999-ben művésztelepi csoportos kiállításon vett részt. Elérhető álma a festészet mellett, hogy állatorvos szeretne lenni.

A RÁKOSHEGYI KÖZÖSSÉGI HÁZ
meghívja Önt és kedves ismerőseit

Kacsó Péter és Kacsó Gergely

„APA és FIA" című kiállításának megnyitójára

február 12-én — szombaton — este 6 órára

A tárlatot **Ádámffy Pál** nyitja meg.

Közreműködik: **Berencsi Gergely**

Cím: Rákoshegy, Podmaniczky Zs. (volt Paraj) u. 3.

A kiállítás megtekinthető: március 8-ig
— szombat és vasárnap kivételével —
naponta 14 és 19 óra között.

A Rákoshegyi Közösségi Ház megközelíthető:
Kőbánya–Kispest-ről a 98-as,
az Örs vezér teréről a 168-as busszal, vagy
átszállással az Örs vezér teréről a 61E, majd
a rákoskeresztúri végállomástól a 98-as busszal,
a rákoshegyi vasútállomásig.

MEGHÍVÓ

Kácsor László (

Uj tükör 1979/32

Szász Imre: Bar

BARÁTOM A TERMÉSZET

Kácsor László fotóalbuma

Remélem, a fotósok esztétikai rendjében nem sértés az, ha valakit lírainak neveznek. Nekem Kácsor László mindig lírai fotós volt: felvételein többnyire azt mutatta be, amit ő nagyon szeret — vizet, halat, a természet egy-egy érzelemmel telített darabját — s amit én is nagyon szeretek. Ezáltal érzelmileg társává fogadott, felidézve bennem

Kácsor László 2

hasonló élményeket, amulásokat, nosztalgiákat. Idézett fel bennem — valamennyi könyvével — irigységet is: milyen jó neki, hány helyre eljut, ahol én sohasem jártam, a horgászszenvedély és fotósszenvedély szárnyain — illetve dehogyis szárnyakon, sártaposó gumicsizmában, derékroppantó hátizsákot cipelve. Fotóesztéta nem lévén, képkompozícióról s egyéb mesterségbeli finomságokról beszélni nem tudok; csak

Uj tükör 1979/32/2

Szász Imre: Barátom a természet

Kácsor László 3

arról, hogy napot, szelet, vízszagot, életet érzek a képeiben (a víziekben főként: erdei képeit, állatait korántsem érzem egyenrangúnak vízi világával). Kellemesek, olvasmányosak kis történetei, reflexiói is, melyekkel a képeket kíséri, bár nem olyan erőteljesek, mint képei. A képaláírásokban — ebben az ördögi műfajban — én az ő helyében jobban igyekeztem volna elkerülni a közhelyeket. De hát Kácsor László elsősorban a képeivel fejezi ki mondanivalóját. Szépen és érthetően.
(Gondolat)

Szász Imre

Uj tükör 1979/32/2

Szász Imre: Baráto

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Kácsor László

1021

Vízparti témák

Kácsor László természetfotóinak kiállítása

Dr. *Tildy* Zoltán egy tehetséges ifjú fotóművész tárlatát nyitotta meg az *MTI Tanács körúti bemutatótermében: »Vízparti témák«* címmel. E color- és monokrom képanyag a vadregényes vízpartok, ártéri füzesek, tuskós nádszegélyek, homokzátonyok, viharos erejű, örvényes forgók, csukás-sarkok, süllő-tartások, »pontypaloták« és hínár- és sulyommezők világába vezeti el nézőit.

Kácsor László, a szerző nemcsak a természetfotózás fiatal mestere, hanem horgász-művész is. *»Horgászösvényeken«* címen nemrég megjelent egy gazdagon illusztrált könyve. A hozzáértő horgász és a kitűnő fotós művei e kiállítással újabb fórumot kaptak.

Kácsor László fotóit az ábrázolás céltudatos realizmusa, keménysége és ugyanakkor a természet költészetének mély átérzése jellemzi. Nem hajszolja a rafinált kép- és fényhatásokat, nem keresgéli, nem számítja ki az »odavárt« felhőzetet, hanem vállalja az eszköztelen, egyszerű, puritán világítást és nézőszögeket. Igazi eleme az ősz és a kora tavasz. Kedveli a lassan beálló hűvösségben pusztasággá változó, a láthatár széléig húzódó csupasz víztükröt, a rideg decemberi szeleket, az éles körvonalú kopasz ágak és a világos égháttér markáns kontrasztját. Képei kemények, acélosak, őszinték. Stílusa szinte rideg, sportszerű, férfias.

L. I.

A Minisztertanács a
gazdasági és élelmezésüg
niszter, valamint a Te
szövetkezetek Országos
csa elnökének együttes
latára határozatot hoz
múlt évi termelési verse
legjobb eredményeket el
mezőgazdasági termelőszövet-
kezetek vándorzászlóval és
»Kiváló termelőszövetkezeti
gazdaság« címmel, illetve elis-
merő oklevéllel történő kitün-
tetésére.

A Minisztertanács a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter és a művelődésügyi miniszter javaslatának megfelelően határozatot hozott az agrár- (kertész-) mérnökképzés időtartamának meghosszabbítására.

A külkereskedelmi miniszter beszámolt a Budapesti Nemzetközi Vásár előkészületeiről és megnyitásának programjáról.

A Minisztertanács ezután egyéb ügyeket tárgyalt.

A kitüntetett

kezetnek.

A városi és a városok körüli, túlnyomóan kertészkedéssel foglalkozó termelőszövetkezetek közül a Budapest XVIII. kerületi Szabadság, a tokodi Aranykalász, a nagykovácsi Vörös Hajnal, a szamostatárfalvai Ady, a siófoki Egyetértés Termelőszövetkezetnek.

A mezőgazdasági mérnökképzés korszerűsítése

A mezőgazdaság szocialista átszervezésének befejezése szükségessé tette a mezőgazdasági mérnökképzés korszerűsítését is. Az új műszaki-technológiai eljárások széles

Határozat

Kacsur Ernő

kereskedelmi minisztert 600 K államsegély

Éinnisk 1914-15.

83. l.

georg Fritz: Handbuch
der Lithographie.

litográfia feltalálója, Alois
elder 1771-ben született Prágá-
tyjának egy ideiglenes ottartó
sa alatt. Alois jogot kerdett
ulni, de atyja halála után
z-ben kénytelen volt az

Kacsur Ernő

kultuszminisztériumi
100 K. államsegély

Étimisk 1913-14.

Kacsóh Ernő

a Kassai Kereskedelmi és Iparkamariától 100 K segély.

Címisk. 1913–14.

Trade Bros.

Kacsur Ernő

Antisztervező

1912–13.

Élmük 1930. 84. l

1260 sz.

Arpa 8939.

átható diszes trónuson, koronával a fején s jogar
T Terenc, kinek palástja térdeit takarja. Körü-
~~[illegible]~~ az igazságot, bölcsességet, előrelá-
t és a háborut jelképezi L előtte, a ~~legfelső~~ lép-
sas ~~[illegible]~~ van. A kocsás padlózatú terem kö-
~~[illegible]~~ bőség-szarvval ~~[illegible]~~
hódoló egyházi és világi főurak, számszerint ti-
helyet, míg jobbról, a Sphynxes korláton innen a le-
kúr az ellenséget és az irigységet parancsolja el, kik
ngvó orosszlán hever. ~~[illegible]~~ Az oszlopcsarnokon át a
~~[illegible]~~ kupolás épületre s ~~[illegible]~~ szökőkutas
~~[illegible]~~ kilátást. A diszes keretben, melyet fölül Magyar
öktől elvett hadi tropheáktól körülvett czimere
ét angyal szt. István koronáját tartja, eltekint-
HUNGARUS", huszonnégy részint oval, részint pe-
és kerek keretben ~~melyek a gyümölcsfűzér köz~~
infile) szöveg olvasható. Felirata a belső keret jobb
tin
tian Fridr. Lottes sculpsit"
ecker delin.",

1021 Kada Alajos

bb 9. félévszázada festi mozsgót és környékét kada alajos festőművész, a nemzeti szalon egykori alapitótagja

vid/fm/tné/m/fm 1963. május 21.

közel félévszázada él a baranya megyei mozsgón kada alajos festőművész, aki 1901.ben végezte el el budapesten a képzőművészeti főiskolát, székely bertalan, benczur gyula, balló ede voltak tanitómesterei, kisfaludy strobl zsigmond, pór bertalan, herman lipót pedig iskolatársai. ismerte az egész akkori művésznemzedéket, külföldi utazásokon, művésziskolákon vett részt velük együtt, és sok kedves emléket őrzött meg művésztársairól. a nemzeti szalon alapitótagjai közé tartozott, és évfolyamából ő rendezett elsőként önálló kiállitást a nemzeti szalonban.

az idős művész mozsgói lakása valóságos muzeuma életművének. ötven képen festette meg mozsgót és környékét az év a nap különböző szakaiban, utcáival, házaival, embereivel. számos képe ábrázolja az ország más vidékeit, sőt más országbeli, főként olasz és francia tájakat is.

a tervek szerint kada alajos életművének megismertetésére kiállitást rendeznek a mozsgói, valamint a szigetvári járási művelődési házban. /mti/

bb 7. /rádiózás ... 1. folyt./ m

- gyakorlati alkalmazásaik közül elsősorban azokat a földi állomásokat említhetjük meg, amelyeken az űrhajók rádiójeleit felfogják. legutóbb a vénusz- és a mars-rakéta jeleit amerikai és szovjet tudósok százmillió kilométeren felüli távolságból észlelték. a hiradástechnikai mesterséges holdak közvetítéseinek földi erősitőiben is helyet kaptak a maser-ek. ugyancsak ezek segitségével tanulmányozzák a világ nagy csillagvizsgálóiban elhelyezett rádióteleszkópok sok-sok millió fényévnyi távolságból hozzánk érkező rádiósugárzásokat is, amelyek a rádióhullámok nyelvén értesitenek bennünket a kozmoszban végbemenő folyamatokról.

- a legutóbbi években ugyanilyen elvek alapján a látható és nem látható /például, az infravörös/ optikai tartományokban működő kvantumelektronikus eszközök, a laser-ek sok példányát készitették el világszerte. az itt kinálkozó lehetőségeket, a meglepően uj tulajdonságok egész sorának a tudomány és a technika különböző ágaira gyakorolt hatását ma még szinte fel sem tudjuk mérni. nem kétséges, hogy a kvantumelektrónika kifejlődése forradalmi változásokat fog okozni korunk civilizációjában - mondotta takács sándor. kvantumelektronikus eszközökkel hazánkban is megkezdődtek már a kutatások. /mti/

-.-

Kada Alajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MTA MAL

Dunántúli Napló

— **Érdekes kézimunka-kiállítás nyílt** május elsején Mozsgón. A kiállítás érdekességét emelte, hogy egyúttal Kada Alajos Mozsgón élő festőművész is kiállította képeit.

dessel, elismeréssel hallgatták
a vezérigazgató beszámolóját

...zói kuriozitások II.

A falu festője

...sson ki hozzám Mozsgóra és írja meg előző riportjának, a „Mozsgói kuriozitások"-nak második részét — ajánlotta hozzám küldött levelében Kada Alajos, aki fél évszázada festi Mozsgót, jelenleg a 82. életévét tapossa és éveinek magas száma ellenére energikus, szellemileg teljesen friss, kitűnő memóriájú, remek humorú „fiatalember", érdekes arcú, markáns művészegyéniség. Nagyszerű mesélő, öblös hangján bőven áradnak a művészanekdoták, a kortársi visszaemlékezések, nem is kell tehát tovább mennem, adva van a riport, az újabb „mozsgói kuriozitás".

A ház két szobája a falut és környékét ábrázoló valóságos képtár. Az év és a nap különböző szakaszainak hangulatát idézve, a színek gazdag skálájával jelenik meg előttem a Jedinka, Bükkfa, Aranyos, Szulimán, Endrőc és a Homokbánya, a Virágzó almafák és a Virágzó akácok, a Kastély, egyszerű falusi házak, sorba végig a kies mozsgói tájak, fél évszázad művészi termése. Alkonyodik, mind kevesebb fény szüremlik a szobába. A sorrakövetkező portrékat, jellegzetes mozsgói alakokat az ablakhoz hozza Kada Alajos, hogy a bőségesebb fényben jobban érvényesüljenek a színek és vonalak. Festményeinek bemutatását szüntelen mesélőkedvvel kíséri.

— Kisfaludy Stróbl-lal, Hermann Lipóttal, Burghardt Rudival — szegény most halt meg — egy időben látogattuk a Képzőművészeti Főiskolát, Poór Berci pedig osztálytársam volt. Vele egyszerre végeztünk 1901-ben, de ő képzőművész és *tanári* szakra járt — ragaszkodik a precíz meghatározáshoz.

— Akkor se volt már könnyű behatolni a művészet berkeibe. A főiskolára negyvenen jelentkeztünk, tizönket vették föl és négyen maradtunk. A végzősök közül egyedül nekem volt önálló kiállításom a Nemzeti Szalonban, melynek alapító tagja voltam — jegyzi meg nem minden büszkeség nélkül. Egy képemet meg is vásárolták, sokáig Szinnyei Merse festménye mellett függött.

— Kik voltak a tanárai? — érdeklődöm.

— Székely Bertalan — tudja az, aki a pécsi székesegyház freskóit is festette — Benczur Gyula és Balló Ede. Apropo — Benczurról eszembe jut egy kedves stori. Amikor a kultuszminiszter protekcióval gyengébb tehetségű hallgatót juttatott be a Főiskolára. Benczur nem volt hajlandó annak rajzait korrigálni. — Korrigáljon nála a miniszter, aki felvette — dörmögte méltatlankodva. A korrigálás persze már megfelelő mesterségbeli tudást, művészi érettséget feltételezett. A Mester ahhoz ment oda, aki ígényelte és a tanítvány az elejtett, szűk szavakból is megértette őt. Néha csak megkopogtatta a készülő képet és ennyit mondott: — „Bádog" — és azzal továbbindult. A moderneket mestereim nem szerették. Székely Bertalan meg-megállt egynémely modernkedő növendék előtt és jelentőségteljesen kérdezte: — Mit csinál Ön?

— Festek — válaszolt az illető.

— Ön fest? — ismételte gúnyosan, tettetett csodálkozással, és otthagyta. Másik esetben Benczur Gyula nézegette hosszan, vizsgálódva a csinos modellt és annak a vásznon formálódó „mását".

— Miért így fest? — kérdezte imitált érdeklődéssel az ifjonc talentumot.

— Mert így látom — válaszolta az fontoskodóan.

— Fiam, ha maga így látná a nőt, akkor soha nem venné feleségül — jegyezte meg lakonikusan.

Nekem rajzokat ajándékozott Benczur, ezek a lányomnál vannak, aki a Kül-Bankban dolgozik, illetve most éppen Szocsiban nyaral. Én nem mennék oda, nekem elég az a meleg, ami itt van — jegyzi meg tréfálkozva, és visszatér az eredeti témához, most már a századeleji élet színes ecseteléséhez.

— Tudja remek stikliket csináltunk — ragyog fel pergamentszerű arca és félig hunyt nagy, sötét szemei tágabbra nyílnak, csillogással telnek meg. — Volt egy Donáth nevű művésztársunk, akit mi — emlékeztetve nagy olasz elődjére — Donthellónak neveztünk. Donath-elló sírkőszobrászatra adta fejét és hibás magyarságával így húzott bennünket: Ti csináltok rossz szobor, én csinálok jó sírkő a temetőbe. — Egyszer azután megtréfáltuk az elefánthiánizmussal, tudja azzal a betegséggel, ami olyan óriásira növeszti a végtagokat. Lefűrészelgettünk a botjából, — a gumivégződést mindig gondosan visszaraktuk — és közben célzásokat tettünk növekvő testrészeire. A kétségbeesés környékezte és végül nehezen hitte el, hogy az egész csak tréfa volt. Remek pofa volt a Hermann

désével együtt rohamosan növekszik a tsz-alkalmazottak száma, azonban beállításukról, fizetésük mértékéről, módjáról nem mindig a tagság dönt.

Éppen ebből erednek a különböző bérfeszültségek. Az irodai dolgozók, különösen a havi fizetésesek (beosztott könyvelők, adminisztrátorok, munkaegység-nyilvántartók stb.) sokszor lényegesen többet keresnek, mint a fizikai munkát végzők, vagy az azonos munkakörben munkaegységért dolgozók.

Több határozottságot!

A másik véglet is fellelhető a vezetés részéről. Nem ritkán meghátrálnak, amikor határozott „nem"-et kellene mondani, s a tagságot meg is lehetne győzni a helyes álláspontról.

Minden apró-cseprő ügyet közgyűlési döntésre bíznak, nem ritkán saját felelősségük áthárítása végett. Rendszerint ilyen tsz-ekben hoznak jogsértő határozatokat, s itt a vezetés is széteső, sok az ellentmondó intézkedés, ami fokozza a zűrzavart és a fejetlenséget.

Itt a vezetők nem mérlegelik, hogy a tagság véleménye és érdeke nem mindig azonos, hanem *engednek az önzésből eredő nyomásnak abban a hiedelemben, hogy ez az igazi tsz-demokrácia.* Az ilyen felfogásból eredő a szabadszentkirályi, a kozármislenyi, a vigetvári Uj Élet és sok más

ráciának. Ez bizonyos objektív körülményekből is ered, mert *az intéző bizottságokban rendszerint képzettebbek az emberek, mint az ellenőrző bizottságokban, szinte sértőnek tartják, hogy képzetlenebb emberek gyakoroljanak ellenőrzést tevékenységük felett,* s ilymódon gyakorlatilag korlátozódik ennek a tagság által választott fontos szervnek a hatásköre.

A megyei és járási párt- és állami apparátus részéről is tapasztalható néhány esetben indokolatlan (közvetlen) beavatkozás, ami sérti a tagság, vagy a vezetőség jogkörét. Ez különösen a tervtárgyalások, beruházások elosztása, vagy különböző kampánymunkák idején fordul elő, s főként olyan tsz-ekben, ahol a vezetők kritika nélkül elfogadnak hibás javaslatokat is.

A gyorsabb előrehaladás érdekében javítani kell a tsz-demokrácia érvényesülésének feltételeit.

1. Mindenekelőtt a tsz-i kommunistákra hárul a legnagyobb feladat ebben a vonatkozásban is. Ezért helyes, ha kibővített taggyűlésen alaposan megvitatják és megszabják az ezzel kapcsolatos feladataikat.

2. Nagy figyelmet fordítsanak a járási párt- és állami szervek a közgyűlések és küldöttgyűlések előkészítésére, különösen a beszámolók és a tagság tájékoztatásának ellenőrzésére.

némi zavart a rendszeres ellát[illegible]ban. rozta, hogy a félkész gyártmán[illegible]okat A közeli napokban nyílik meg a bolt szám alatt.

Felavatták az orosz[illegible] hőerőművet

Csütörtökön ünnepélyesen átadták az oroszlányi 200 megawattos hőerőművet. *Vajay Istvánnak,* az MSZMP központi pártszervezőjének megnyitó szavai után *dr. Lévai András* nehézipari miniszterhelyettes tett jelentést a pártnak és a kormánynak a felszabadulás óta létesült nyolcadik nagy erőmű építésének befejezéséről.

Ezután *dr. Lévárdi Feren[illegible]* nehézipari miniszter mondott ünnepi beszédet.

A miniszter beszéde után kitüntetéseket adott át a tervező, építő munkában kitűnt dolgozóknak. Végül az építkezésben részvevő 10 vállalat legjobb dolgozóinak pénzjutalmat osztottak ki.

Augusztus 17—31. között rendezik meg a badacsonyi borheteket

Badacsonyban, az úgynevezett Hableány-parkban augusztus 17-től ismét megrendezik a borheteket, melyre sok pécsi és baranyai vendéget várnak. A tizennégynapos kiállításon Badacsony legkiválóbb borait kóstolhatják meg a bel- és külföldi vendégek. A badacsonyi borvidék központjában ezekben a napokban nemcsak a borellátás lesz kiváló. Az éttermekben kaphatók lesznek az elmúlt esztendők borhetein nagy sikert aratott ételek, ízletes kacsasült, disznótoros ételkülönlegességek, halászlé és a magyar gulyás.

A borhetek megnyitója augusztus 17-én délelőtt 11 órakor lesz a badacsonyi Hableány-parkban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kada Alajos

DUNÁNTULI NAPLÓ

'93 AUG 16.

Lipót is, akiről kevesen tudják milyen kitűnő karikaturista volt. Egyszer lerajzolta a növendékeket és a tanári Kart, ahogyan felfelé vonultak a Főiskola lépcsőjén. Most is emlékszem minden alakjára, olyan szenzációsan sikerült. Önmagát sem kímélte: — Fiúk én olyan ronda vagyok, hogy csak mesz sziről lehet elviselni — tréfálkozott csúnya, de rokonszenves vonásain. Tőle származik az a mondás is: — „Festeni művészet, de eladni kunszt." No és a Kisfaludy Stróbl Zsiga — akivel most is levelezek — ő sem maradhatott ki a tréfákból. Felhívtuk egy közeli telefon fülkéből azzal, hogy itt a főkapitány beszél... Ezt azonban hagyjuk, még megharagszik.

Ifjabb korombán Budapesten eljártam a Kőfaragó utca 6-ba, hallgattam Mignait, Bokányit, Weltnert és Buchinger, baillérvizsgára készítettem elő kőműveket és itt ismertem meg Bíró Miksát is, aki Fischer Tiborról mintázta a szociáldemokraták híres, vörös kalapos emberét. A Landler fiúk — Ernő és Jenő, — klubtársaim voltak. Landler Jenőről megjegyzem, hogy később a Vörös Hadsereg parancsnoki tisztjét töltötte be.

— No látja, ha ő élne, nekem is jobban menne a sorom. Tagja voltam a „Szabad művészek csoportjának", sok képemet a szabadkőművesek vásárolták meg. Öcsém a Vörös Hadsereg katonája volt, amiért 1956-ban meghurcolták. Ebbe a megrázkódtatásba halt bele.

Távozáshoz készülődök, kilépünk a külső szobába, ahol törékeny, fehérhajú asszony, Kada Alajosné, született báró Biedermann Margit üldögél. Búcsúzkodom, amikor megkapó szépségű kisfiú remekbesikerült arcképe tűnik a szemembe.

— A fiam az, akit a fasiszták Endrőc határában kivégeztek három nálunk rejtegetett zsidóval együtt — mondja Kada Alajos elcsukló fájdalommal. Ez olyan defekt, akkora katasztrófa az életünkben, amit soha nem heverünk ki. Volt egy Árje Magdolna nevű zsidó kislány is nálunk, őt sikerült megmentenünk, Pozsonyban él, oda ment férjhez. Itt a kép, amit festettem róla — mutatja.

— A legszörnyűbb a háború volt az életemben, a legtöbb szépet ölte ki a lelkemből. Kímélje meg a sors magukat ettől. A fiam Angliából jött haza azért, hogy ne aggódjunk érte és itt ölték meg Lőrincz János és Krisztián Rausch SS-legények 22 éves korában. A gyilkosok jelenleg Bécsben élnek. Nem lehetne kiadatni őket? — kérdezi az elégtétel követelésétől fűtött hangon.

— Névtelen feljelentésre engem is elfogtak a nyilasok, de a fonyódi állomáson sikerült megszöknöm, amikor egy ellenséges repülőgép üres üzemanyagtartályok ledobásával keltett zűrzavart. A háború után mint ellenállónak száz hold földet meghagytak, amit 1948-ban megvételre felajánlottam az államnak. 15 700 forintra becsülték, az összeg azonban útközben eltűnt, soha nem kaptam kézhez. Jelenleg itt, az egykori urasági kertész házában lakunk — mutatja a terebélyes fák lombjai mögött megbúvó, elhanyagolt külsejű épületet. Hétholdas kertészetben gazdálkodunk, korábban eléggé jól jövedelmezett, most már azonban lehetetlen a termelőszövetkezettel konkurálni. Jó lenne, ha az idősebbik fiam, aki a siófoki 7. számú Autójavítónál segédmunkás, ideiglenesen visszatérhetne. A szociális otthonban van egy beszerzői állás, az megfelelne neki. Nem tudna valamit tenni az érdekünkben? Szeretnénk együtt lenni velük öregségünkre.

— Mit mondjak még? — Talán azt a német közmondást idézem, hogy fiatalnak lehet, öregnek muszáj meghalni. Mé, ha esetleg abban tudna segíteni, hogy a családi kriptát, amelyben a fiamat eltemették, ne bontsák le. Elvégre műemléknek számít, ugyanaz a Kirchstein Sándor építette, aki a pécsi dómon is dolgozott. Igaz, hogy elhanyagolt, a színes ablaküvegek betöredeztek, de nincs pénzünk a megcsináltatására. Képek festésére nem kapok megbízást. Hiába vagyok a Képzőművészeti Alap tagja, az ismerősök azt írják, hogy a fiatalok nagyon nyüzsögnek, ők szereznek meg mindent. Megfestehém pedig Szigetvárt, vagy akár mást is. A vásárlók is nagyon jól jönnének, sereg képem van, amiből válogathatnak. Itt Mozsgón és környékén megvásároltak körülbelül harmincat, többet már nem tudok elhelyezni.

Alkotásait, életművét megismertető kiállítás szervezésének ötletét vetem fel, ezt azonban nem pártfogolja, mert attól tart, hogy számára olyan költséget jelent, amit nem tud előteremteni.

Búcsúzóul még egyszer körbejár pillantásunk a falakat borító és padlóra helyezett képeken.

Nézem a század elején megfestett „Kastélyt"-t, amely jelenleg magukramaradt öregeknek nyújt otthont, nézem a valamikor Biedermannokat gazdagító endrőci tájat, ahol most az urak jármától megszabadult falubeliek, az évről évre gyarapodó mozsgói termelőszövetkezet magabiztos tagjai gazdálkodnak, nézem Kada Alajost, aki más körülmények között talán lehetett volna ismertebb nevű, sokkal szélesebb skálájú művész. Kada Alajos ezt nem is cálfolja. De ma már nem akar mást: nyugodtan élni, békében eltölteni hátralévő éveit a faluban, amelyet félévszázadon át festett.

Igaz Sándor

a: angol vonatrablók körül

London.

Sikerrel kecsegtet az angol vonatrablás ügyében indított nyomozás. A hírügynökségek legújabb jelentése szerint *a Scotland Yard* közölte, hogy *„a rablótámadással kapcsolatban"* a rendőrség letartóztatott két gyanús személyt Bournemouth dél-angliai fürdőhelyen. Egy másik tudósítás szerint Londonban őrizetbe vettek két férfit és egy nőt. Ez utóbbi eseményt azonban hivatalosan nem erősítették meg.

Korábban már közöltük, hogy a bankrablás színhelyétől körülbelül 32 kilométernyire felfedezték a banda búvóhelyét. A banditák azonban, akik egy Glasgow és London között közlekedő vonatról 2 500 000 font sterlinget raboltak el, kereket oldottak.

A lengyel sportvezetőkkel dor Szálló halljában beszélg csütörtökön délelőtt, amik kosárlabda-csapat edzést ta mérkőzés színhelyén, az pedig pihenték az utazás f meit. Grele Andrzej, a ko da-csapat vezetője elmo hogy nagyon elégedettek a lyes vendéglátással, maj folytatta:

— Most vagyunk először Magyarországon, hogy „viszonozzuk vendéglátóink tavalyi látogatását Lengyelországban. A budapesti mérkőzésen úgy léptünk pályára, hogy minden csapat nyerhet. A magyarok más játékstílusban küzdenek, mint mi. Az első félidőben ők vezettek és volt néhány játékosuk, aki kiemelkedő teljesítményt nyújtott, különösen a távoli dobások tekintetében.

— Milyen helyezést vár a lengyel csapattól a pécsi tornán?

— Az itt játszó iskolás válogatottunk nem teljes, mert négy játékosunk Romániában szerepel az ifjúsági válogatottban. Elég erősek vagyunk ahhoz és igyekezni is fogunk, hogy Pécsett szép eredményt érhessünk el. Szeretnénk sajátos játékunkat „rákényszeríteni" a magyar csapatokra. Természetesen számunkra nagyon fontos a lengyel—magyar sportbarátság további erősítése.

A lengyel atléták harmincan vannak. Fiatal diákok, középis- küzdelmek várhatók, hogy a magyar iparitanuló-válogatott nem a legjobb felkészülés után áll ki a versenyre. A nyári szünet miatt több versenyző nem vett részt rendszeresen az edzéseken és ezért nem kerülhettek be a válogatott keretbe. A kosárlabdázók mérkőzései közül ma délelőtt a a Magyar középiskolás válogatott —Iparitanuló válogatott találkozó fél 10-kor kezdődik, majd Baranya iskolai válogatottja a lengyel csapattal mérkőzik. Délután fél ötkor folytatódnak a kosárlabdatorna küzdelmei, amikor a Lengyelország—Iparitanuló válogatott és a Baranya iskolai válogatott—Középiskolás válogatott találkozókra kerül sor. A tegnap délután lejátszott mérkőzésen egyébként a következő eredmények születtek: *Lengyel iskolai válogatott—Magyar középiskolás válogatott 51:56 (21:27), Magyar iparitanuló válogatott—Baranya megyei iskolai válogatott 52:59 (22:34).*

(Bartó)

ZKVA NAGYCIRKUSZ

PÉCSETT A VÁSÁRTÉREN

OV Lenin-díjas Vörös Zászlórenddel kitüntetett kiváló művész 370 idomított állatával. (Viziló, fóka, pelikán, majom, boxoló kengurú, éneklő elefánt, farkas, róka, medve stb.)

FIGYELEM!

e este 1/2 8., Vasárnap de. 1/2 11, 1/2 8 órakor.

Jegyek elővételben válthatók a színház pénztáránál. Telefon: 24-36.

Kada Alajos

vod

Bencsúr kiáll.

28. l.

A kiállítás festészeti anyagát Czencz János, Kiss Rezső; Déry Béla és Csánky Dénes; Komáromi Kacz Endre és Kukán Géza; Benkhardt Ágoston és Szablya Frischauf Ferenc; Iványi Grünwald Béla;

a szobrászati anyagot pedig: Róna József és Margó Ede; Gách István és Pásztor János; Kisfaludi Strobl Zsigmond és Szentgyörgyi István, valamint Simay Imre rendezték.

ELADÁSI FELTÉTELEK.

Az *eladó művek* árai, a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. *A vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási ára nincsen kiírva, *nem eladók.* A vétel megkötésekor a vevő egy vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyedrésze a vásárlási nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *négy nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be, a törvényes forgalmi adóval együtt.

A kiállított és megvásárolt művek biztosításáról azok tulajdonosai tartoznak gondoskodni.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a befizetést igazoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni, de csakis a kiállítás bezárása után.

Az 1924 július 10-én túl visszahagyott művekért a Társula semminemű felelősséget nem vállal,

Az Igazgatóság.

Kada Alajos

Csendélet

Szeged 1917

SCHULEK JÁNOS

Müépitész.

A Müemlékek Országos B

Mai póstával elk

dányának eladásából befolyt öss

A készlet mai na

Roskó várőrnél v

Az Erdőhivatalna

Nálam van:

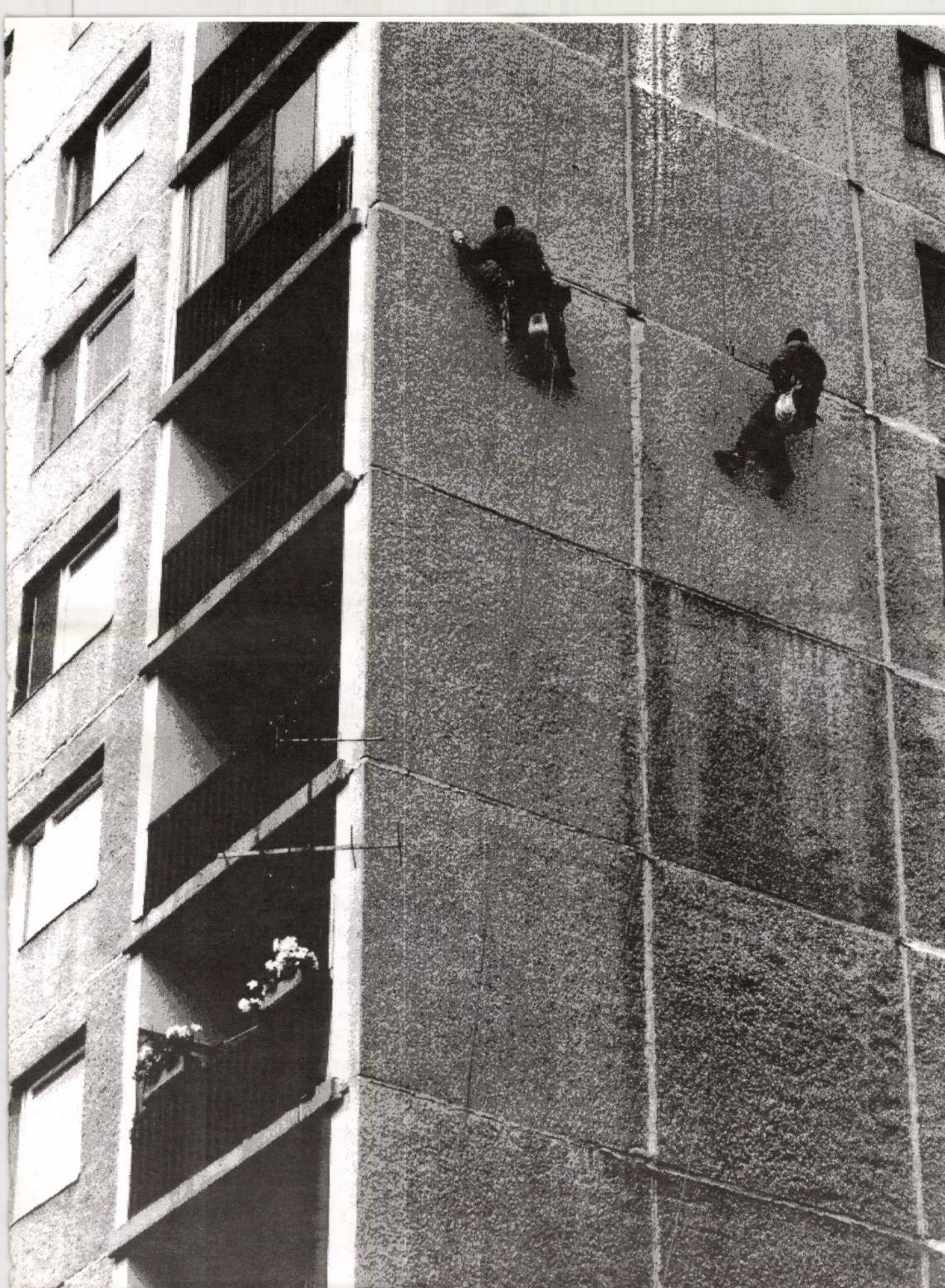

Kaczur Pál fényképe

Kaczur Pál több, mint 60 éve fényképez ebben a városban. Ezúttal róla készül portré, igaz, nem fényképezőgéppel, hanem tollal. Remélhetőleg így is fölismerhető és életszerű lesz, olyan, mint egy jó fotó.

A képhez tartozó aláírás szerint Kaczur Pál 1918-ban született Cegléden, élete legnagyobb részét szülővárosában töltötte el. Ez a jellegzetesség nem nagyobbítja s nem kisebbíti érdemeit, de természetesen meghatározta eddigi tevékenységét. Élete során volt kifutó, hentesinas, fiatalon leszázalékolt rokkantnyugdíjas, mozitulajdonos, hirdetőiroda vezető, fotóriporter, amint azt a sors éppen magával hozta. A fényképezést azonban maga választotta, hiszen gyermekkora óta érdekelte ez a sajátos foglalatosság. Talán nem véletlenül, mert Cegléden a múlt század 80-as éveitől kezdve tevékenykedtek fényképészek, hivatásosak és amatőrök egyaránt. Ez utóbbiak közé tartoztak az iparosok, tisztviselők vagy a kereskedők, köztük Kaczur Pál első munkaadója, Havas Imre, aki azért vett fényképezőgépet, hogy lányát és kertjének szép virágait megörökítse. De a fiatalok ugyancsak fölfigyeltek a kor technikai csodájára és a közös érdeklődés összehozta a műkedvelő fotográfusok táborát. Nem volt ez formális közösség, elég volt találkozási helynek Tury László cipészműhelye, ahol bárki megmutathatta felvételeit, tanácsokat kaphatott a haladóktól s bátoríthatta a kezdőket. Kaczur Pálnak az itt összegyűlők jelentették az első iskolát, de az alapismereteket saját tapasztalatai árán kellett elsajátítania. Így tanulta meg, hogy mi az a perspektíva, mi a különbség a „hívó" és a „fixír" között, vagy mitől lesz színes a kép.

A ceglédi amatőrök szerettek volna a nyilvánosság előtt is bemutatkozni, ezért rendezték meg 1939-ben a hangzatos című „I. országos művészi fényképkiállítást". A városháza nagytermében 299 képet állítottak ki, a válogató bizottságba a helyi szervezőkön kívül két országos szaktekintélyt, Vadas Ernőt és Ramhab Gyulát is meghívtak. „Az Önképző Egylet ifjúsága ifj. Kaczur Pál vezetésével dicséretes munkát végzett, mert ha szerény keretek között is, de lelkiismeretesen dolgoztak és új színt

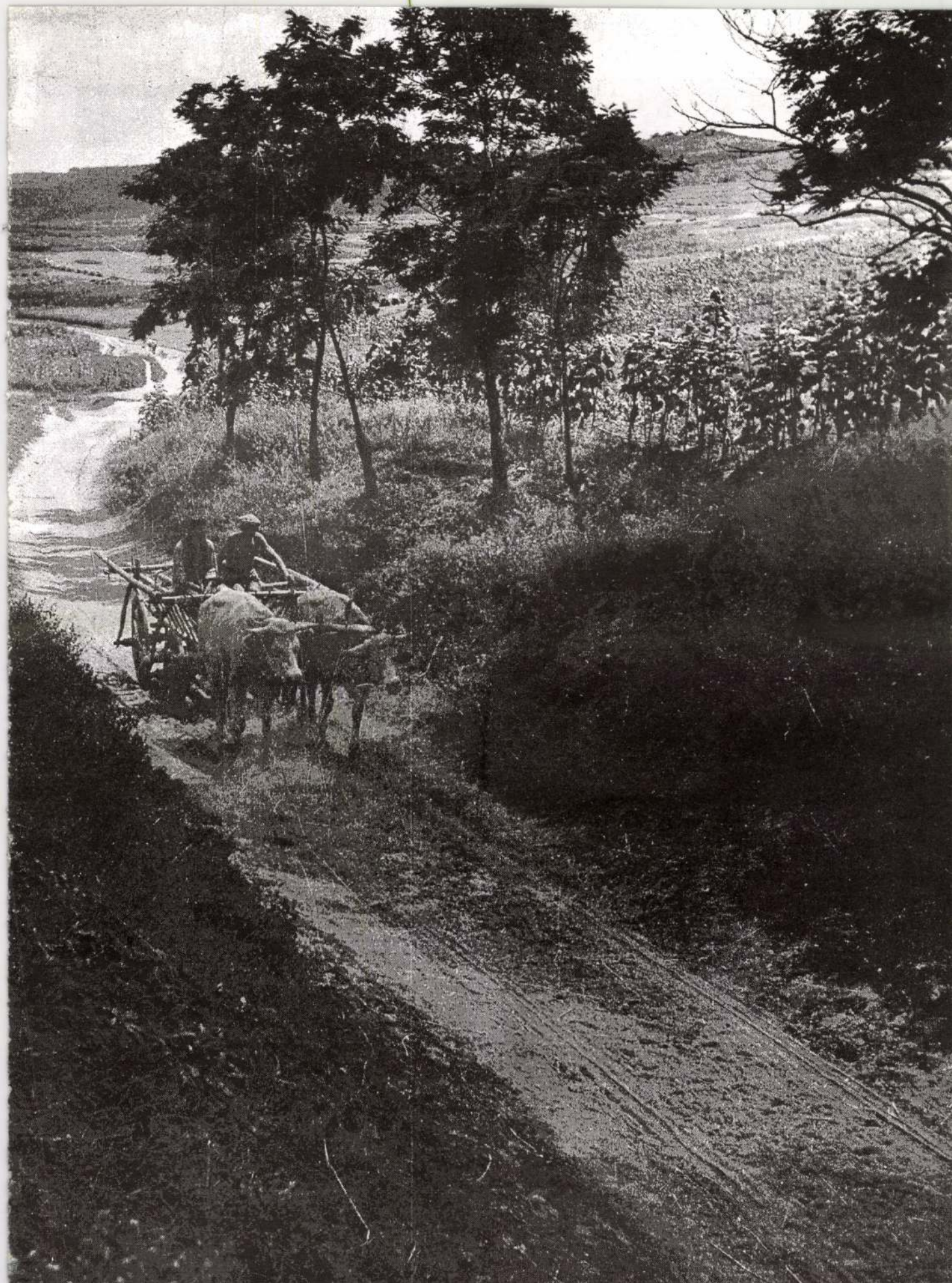

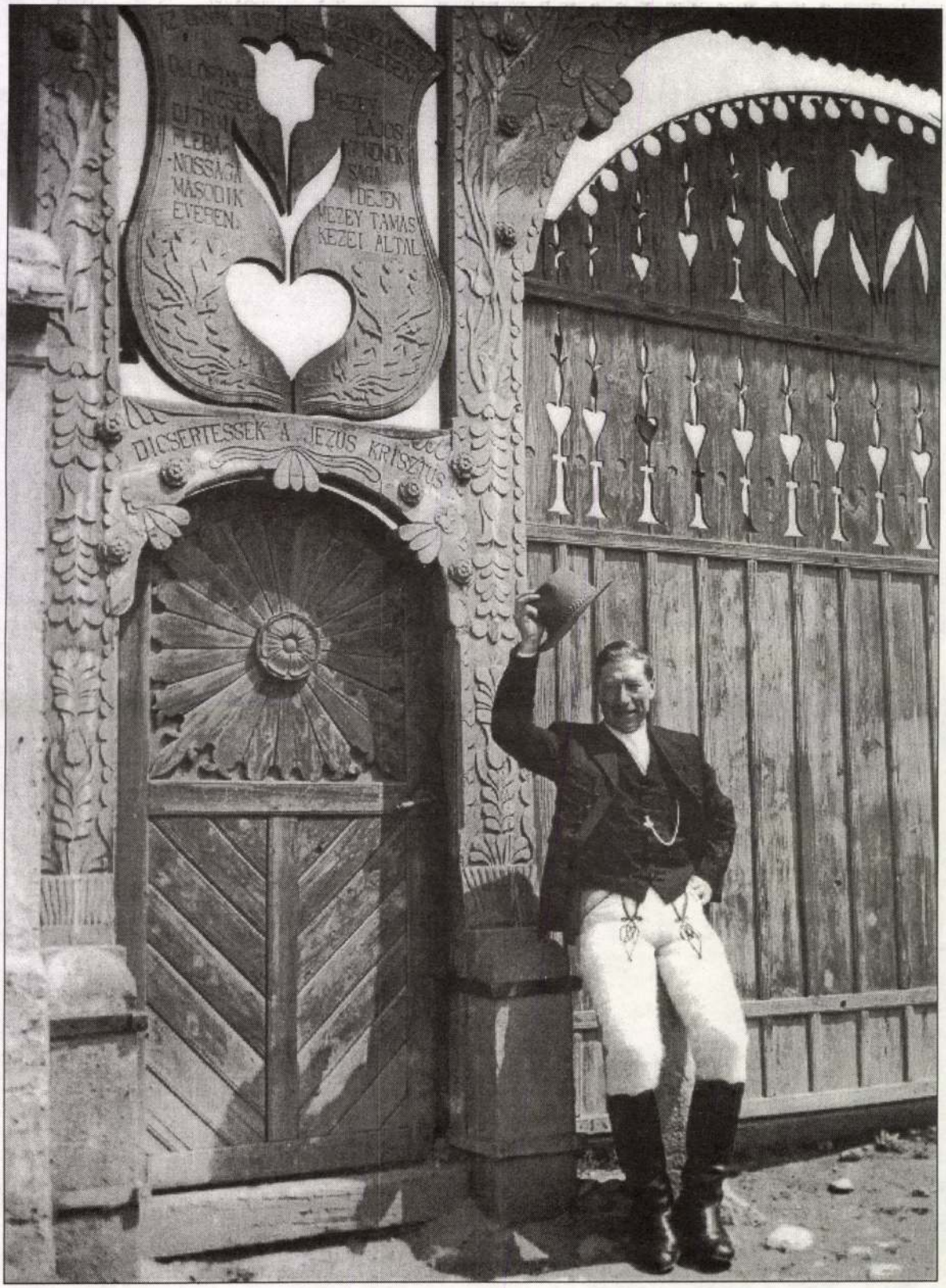
MEZEY TAMÁS
KEZEI ALTAL
DICSERTESSÉK A JEZUS KRISZTUS

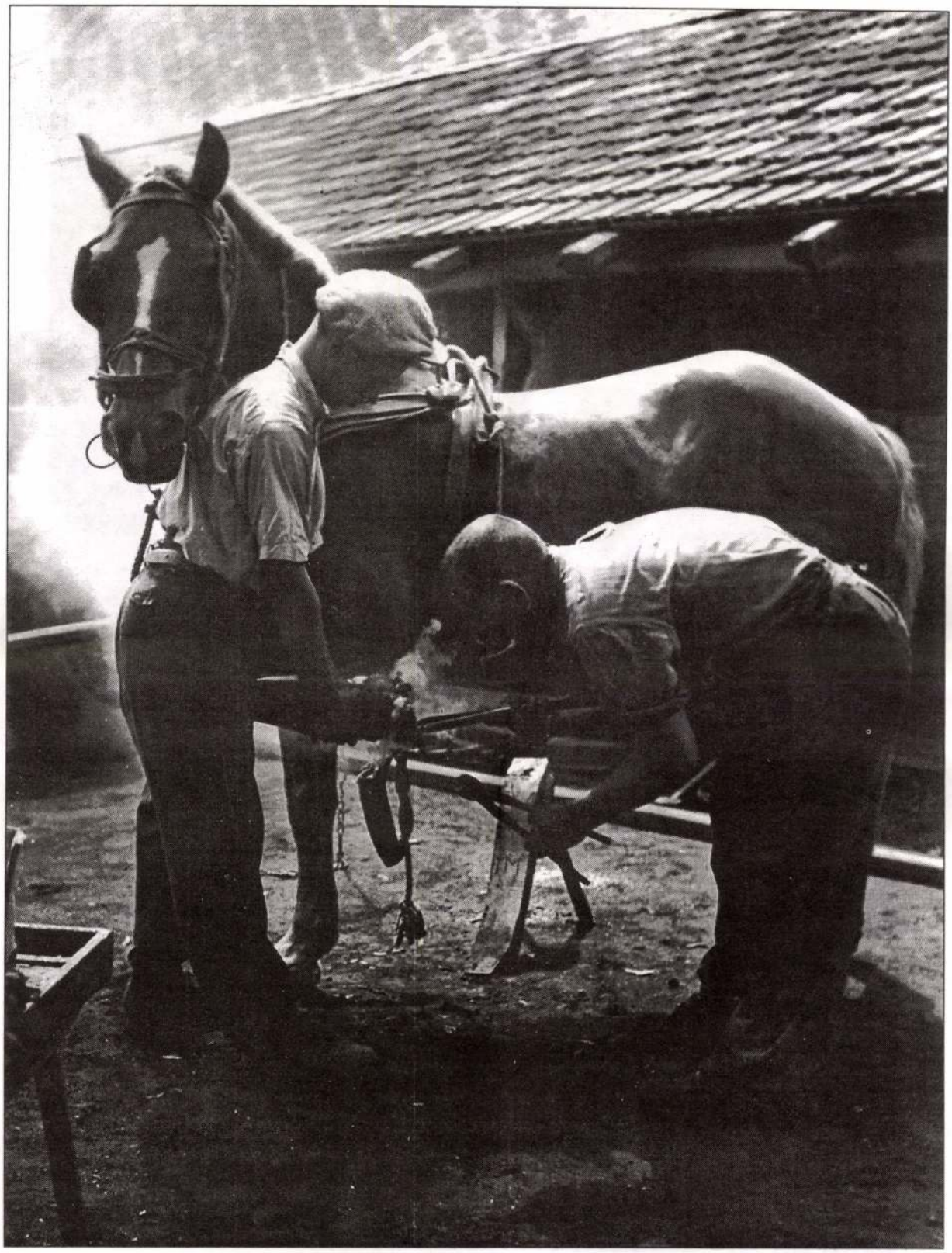

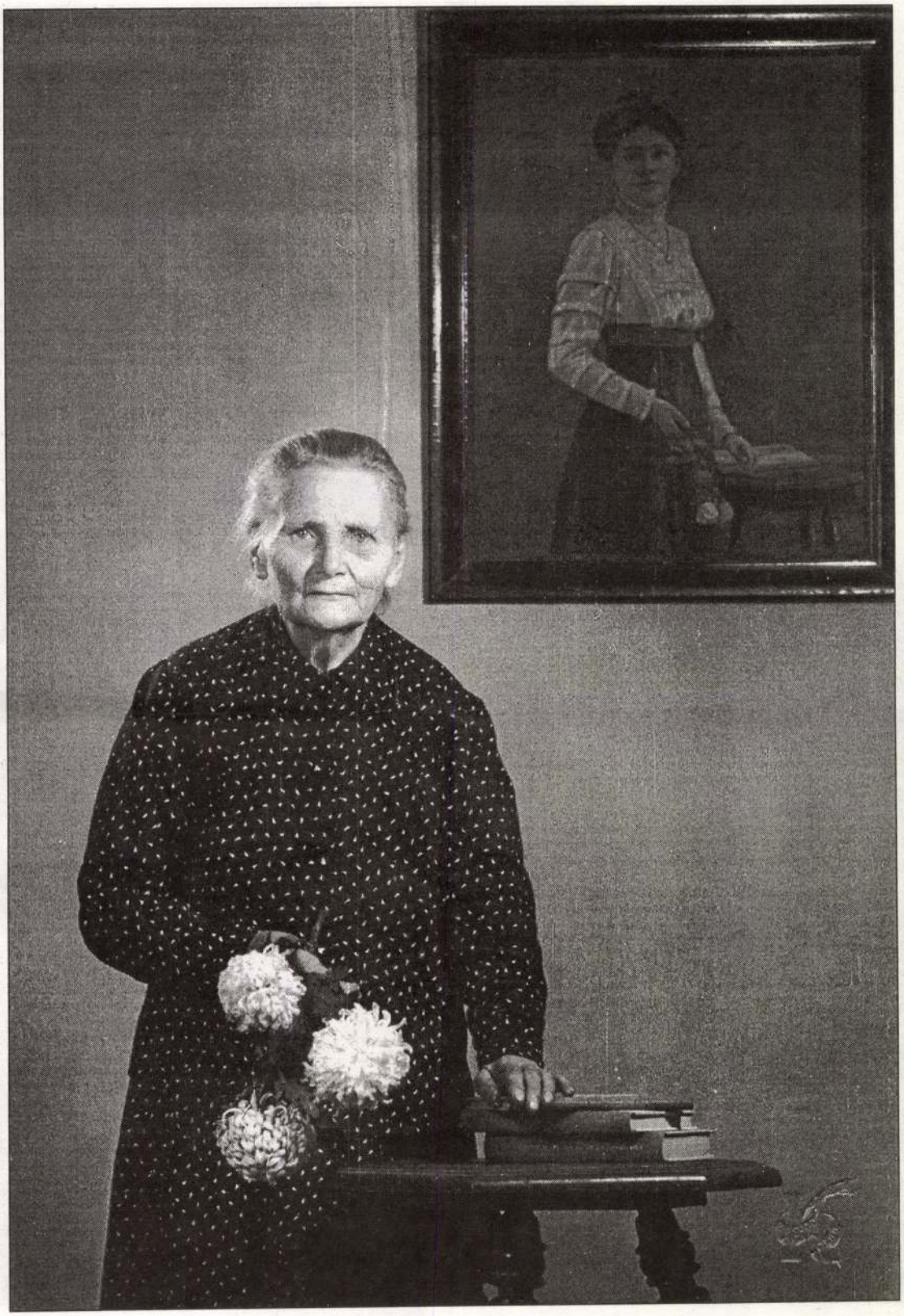

vittek ennek az alföldi városnak az életébe" – méltatta a kiállítást a Fotó c. újság száma.

Az Önképző Egylet, azaz a Ceglédi Iparos Ifjúság Önképző Egylete pedig a sikeren felbuzdulva 1940-ben külön fotószakosztályt szervezett, alapító tagjai között – drogistákkal, nyomdászokkal, kereskedőkkel együtt – természetesen ott volt Kaczur Pál is. 9 éven át jártak ide az amatőrök, tanultak és tanítottak, ahogyan az illik az önképző köri tagokhoz. Az 1949-es betiltás után sem adták föl, több hosszabb-rövidebb életű közösség után a „Látomás" Színesfényképezők Baráti Köre bizonyult a legkitartóbb csoportnak. Kaczur Pál vezetésével 1974 óta rendszeresen találkoznak a Kossuth Művelődési Központban, a régiek és az újak időről időre bemutathatják felvételeiket, összemérhetik tudásukat.

Bár a fényképezés igazán egyéni műfaj, Cegléden Kaczur Pál és kortársai mindig arra törekedtek, hogy társas tevékenységgé formálják azt. A közös érdeklődés és az önkéntesség tartotta össze a fotósokat; érdekes színfolt ez a XX. századi helytörténetben!

Kaczur Pál közismert ember a városban, hiszen hosszú évekig készített tablóképeket, riportképeket és klasszikus műtermi képeket. Felvételei – az „Égő gyertyák", a „Merengő", a „Csemege", az „Anyám", a „Barátom" vagy az „Utolsó vonat" – gyakori szereplői voltak a hazai és külföldi kiállításoknak, katalógusoknak, újságoknak is. Legsikerültebb fotói a magyar fényképezés hagyományait követve a realista stílus jegyében készültek. 1997 végén a Ceglédi Galéria kiállításán a látogató is meggyőződhetett e gazdag életmű sokféleségéről, változatosságáról.

Kaczur Pál szívesen minősíti önmagát amatőrnek. A saját örömére fényképezett, munkaidejében és szabadidejében egyaránt. „Én nem érmekért harcoltam; ha a kiállításon elfogadták egy képemet, örültem, ha kettőt fogadtak el, még jobban örültem" - mondja, igazi műkedvelő módjára. Megszámlálhatatlan darabból álló negatívgyűjteménye azt jelzi, hogy a mondanivaló kifogyhatatlan volt. Ezért váltak képei az évek során a kor pótolhatatlan dokumentumaivá.

Reznák Erzsébet

Tanítani? Meghatározhatatlan élmény

(Interjú Kaptás Dénesnével)

„Ha jár a vidéki városban,
gyerekek köszöntik ősz fejét,
Kicsinyek és nagyok, régi tanítványok,
elmúlt életükre emlékezve lassan
leveszik kalapjuk..."
(Kosztolányi Dezső)

Hosszú tanítói pályája idén ért véget. Úgy döntött, itt az ideje, hogy nyugdíjba menjen és a több, mint 30 év alatt összegyűjtött emlékeket otthon tovább ápolgassa. „Zeneis" tanító néniként több száz gyermekkel szerettette meg a muzsikát, a kusza hangjegyek világát, a számokat, a betűk rajzolásának tudományát a legkisebb iskolások – az elsősök – tőle tanulták évekig a Táncsics iskolában. Idén szeptemberben azonban neki már nem szólt a csengő, átadta helyét másnak, pihenni szeretne, pedig fiatalos lendülete feledteti korát, érveit mégis meg kell értenünk: „a családdal is kellene már foglalkoznom." A családdal, amely annyiszor nélkülözte őt, mert Sárika néni egykor nem szakmát, hanem hivatást választott, amely egész embert követelt az utolsó pillanatig. De vajon miért pont tanító néni lett – kérdeztem tőle, amikor utoljára találkoztunk.

– Eleve meghatározó volt, hogy egy népes pedagógus családból származom, ahol kiskorom óta csak ez a pálya volt előttem példaként, ebben nőttem fel. A családban – a nagyszülőktől a nagybácsikig, nagynénikig meg még azok házastársai is – csak pedagógus volt, kivéve a szüleimet. Őket, sajnos, nem is ismertem, mert két éves koromban a háború messzire sodorta őket, és engem ezért az apai nagyszüleim neveltek.

Így a pályám végén azt hiszem, elmondhatom, hogy örököltem, a génjeimben hordoztam a tanítás szeretetét, ami segített abban, hogy ösztönösen együtt tudtam érezni a gyerekekkel.

– *A pályaválasztás hogyan befolyásolta életét?*

– Én középfokú tanítóképző végeztem, mert akkor – ha valaki tanító szeretett volna lenni – ennek az volt a rendje. Ez a Lővei Klára Tanítóképző volt; a nyolc általános után ide jelentkeztem. Igen intenzív volt a Lőveiben a képzés, emlékszem, nagyon nehéz volt. Az 5. év szakmai gyakorlat volt, a végén pedig képesítő vizsga. Úgy tudom, mi voltunk az utolsó évfolyam ebben a képzési fajtában, amit utólag már nem tartok valami jónak, mert bár szakmailag igen jól felkészítettek, de az általános műveltség „alakítására" nem fordítottak elég figyelmet.

Miután az iskolát elvégeztem – 1960-ban – kijelölték, hova menjek dolgozni. Nem lehetett válogatni, mert pedagógus hiány volt. Így kerültem pesti lány létemre Újszilvás -Újföldre. Kicsit elkeseredtem, amikor megláttam, hogy hol kell a gyakorlóévemet eltölteni. Akkoriban villany sem volt az iskolában, összevont osztály, olajos padló, nagyon mostoha körülmények viszont igen. Egy családnál kaptam lakást. Három gyerekük mellé engem negyediknek befogadtak, családtagként bántak velem. Annyi szeretetet adtak, és annyi mindent tanultam tőlük – amit a városban ahová a szívem vágyott, biztosan nem kaptam volna meg –, hogy a mai napig eszembe jutnak és meleg szívvel gondolok rájuk. Később megismertem a férjem, összeházasodtunk, megszületett a fiam. Külön lakásba költöztünk, ami egy földes, igen rossz állapotú kis ház volt, de legalább a miénk. Néhány év elteltével bejöttünk Ceglédre lakni, ahonnan továbbra is kijártam Újszilvásra tanítani. Közben vártam a második gyermekemet és az utazás egyre nehezebben ment, ezért kértem az áthelyezésemet Ceglédre. Fél évig a Mészárosban, majd a Várkonyiban, a Szűcs telepen tanítottam, aztán idén 25. éve – saját kérésemre – kerültem a Táncsics iskolába. Pályám legszebb éveit töltöttem el ott, fantasztikus szülők, kiváló kollegák, nagyon értelmes gyerekek között. Hálás vagyok a sorsnak, hogy befogadtak engem, és 22 éven át rám bízták a zenei tagozatos gyerekek tanítását.

am Nationalkonservatorium, beendigte dieselben am Wiener Konservatorium und errang in Wien mit der Komposition eines vierstimmigen Chores den von der Akademie der Tonkunst ausgeschriebenen Preis. 1858 wurde er zum Dirigenten der Kolozsvárer Oper berufen und war später in Bukarest und Arad tätig, bis er 1874 seinen Wohnsitz nach Budapest verlegte, wo ihn der Budapester Philharmon. Verein nach dem Scheiden Johann Richters zum Dirigenten wählte. 1881 wurde K. zum Regisseur des Nationaltheaters, 1884 zum Oberregisseur der neu eröffneten königl. Oper berufen. 1889 gründete er mit Alexander Nikolics die Ungar. Musikschule und entfaltete als deren Direktor, wie auch gleichzeitig als Professor der Landes-Musikakademie für ungar. Musik eine äusserst eifrige, erspriessliche, musikpädagog. Tätigkeit. Im Jahre 1894 wurde er zum Musikprofessor am königl. Ungar. Pädagogium ernannt und im selben Jahre, nach dem Abgange von Arthur Nikisch, zum Direktor der königl. Oper. K. war einer der fruchtbarsten und nationalsten ungar. Tondichter. Unsterbliche Verdienste um die ungar. Musik erwarb er sich durch die Sammlung und Ausgabe der altungar. Kriegs- und Kurutzenlieder, die er auf diese Weise der Vergessenheit entriss, und auch durch die Ausgabe der 48/49-er Freiheitslieder und Gesänge. K. komponierte auch mehrere Operetten, Volksstücke, Männer- und Frauenchöre, Volkslieder, Tänze u. s. w. Bekanntere Werke: *Régi magyar zenekincsek* (Alte ungar. Musikschätze, für Klavier, 1890), *Kurucdalok Thököly és Rákóczi korából* (Kurutzenlieder aus der Zeit Thököly's und Rákóczi's, 1892), *Kurucdalok férfikarra* (Kurutzenlieder für Männchor, 1893), *Régi magyar harci dalok és verbunkosok a XVIII. sz.-ból* (Alte ungar. Schlacht- und Werbelieder aus dem XVIII. Jahrhundert, 1894), *Az 1848/49-iki szabadságharc dalai és indulói* (Die Lieder und Märsche des 1848/49-er Freiheitskampfes, 1895), *1821/61 években keletkezett magyar történeti énekekről és indulókról* (Über die 1821/61 entstandenen ungar. histor. Sänge und Märsche, 1895), *A régibb és újabb magyar táncokról* (Über die älteren und neueren ungar. Tänze, 1896), *XVI., XVII., XVIII. századi magyar történeti énekek* (Die ungar. histor. Gesänge des XVI., XVII., XVIII. Jahrhunderts, 1897), *Kuruc tábori élet* (Kurutzisches Feldleben, Bühnenspiel, 1896).

Kalecsinszky, Alexander, Chemiker, geb. 27. Feb. 1857 in Sátoraljaújhely, gest. 1. Juni 1911, wurde 1880 zum chemischen Assistenten an der Budapester Universität ernannt und 1883 zum Chemiker des geolog. Institutes befördert. Seine Fachstudien erschienen in ungar. und deutschen Fachblättern.

Kalinka, Joachim, Kirchenschriftsteller, geb. 1600 in Trencsén-Tepla, gest. 1678 in Zittau, war luther. Geistlicher und Superintendent, musste jedoch wegen der gegen ihn gerichteten religiösen Verfolgungen sein Vaterland verlassen und begab sich nach Preussen, von wo er nicht mehr zurückkehrte. Er veröffentlichte mehrere Grabreden und kirchenhistor. Werke.

Kalivoda, Käte, Malerin, geb. 6. Apr. 1883 in Letenye, absolvierte ihre Kunststudien in Budapest, München und Paris und erzielte mehrere Preise. Bedeutenden Erfolg erntete

die Künstlerin mit ihrem Gemälde *Fahnenweihe* und mit ihrer Kollektivausstellung (1911).

Kállay, Andreas v., Politiker und Schriftsteller, geb. 1. Apr. 1839 in Npkor, absolvierte seine Studien in Wien und war von 1889 bis 1897 Obergespan des Komitates Szabolcs. Seine Werke erschienen gesammelt in drei Bänden 1912 unter den Titeln: *Politikai beszédeim és ujságcikkeim* (Meine polit. Reden und Zeitungsartikel), *Vegyes költemények* (Vermischte Gedichte), *Köz- és mezőgazdasági viszonyaink* (Unsere allgemeinen und landw. Verhältnisse).

Kállay, Benjamin, Staatsmann, geb. 22. Dez. 1839 in Pest, gest. 13. Juli 1903 in Wien, wurde 1869 zum österr.-ungar. Generalkonsul in Belgrad ernannt, wo er wesentlich zur Festigung der freundschaftl. Verhältnisse zwischen Österreich-Ungarn und Serbien beitrug und sich als Diplomat vortrefflich bewährte. 1875 kehrte K. nach Budapest zurück, wo er das polit. Tageblatt *Kelet népe* (Volk des Ostens) als Organ der gemässigten konservativen Partei gründete und mit grossem Geschicke und ausserordentl. Selbständigkeit redigierte, wegen seines Freimutes jedoch in verschiedenen Fragen mit seiner polit. Partei in Widerspruch geriet, so dass er schliesslich von der Leitung des Blattes zurücktrat. K. begab sich hierauf nach der Türkei, wo er Gelegenheit fand, die oriental. Frage noch eingehender zu studieren. Seine gründliche Kenntnis der oriental. Fragen, sein ausserordentl. diplomat. Geschick und Feingefühl liessen es begreiflich erscheinen, dass K. zum Sektionschef im gemeinsamen Ministerium des Äussern berufen wurde, wo er, Hand in Hand mit dem Grafen Julius Andrássy, die bosnische Okkupationspolitik inaugurierte. Als gemeinsamer Finanzminister leitete er, vom Juni 1882 angefangen, die Verwaltung Bosniens und Herzegovinas mit solch glänzendem Erfolge, dass unter seiner Ära eine Epoche der Blütezeit und des Aufschwunges für diese Provinzen anbrach. Er galt als der gründlichste Kenner der Balkanhalbinsel, über die er auch mehrere gründliche Studien publizierte. Aus seiner Feder stammt ferner: eine Geschichte Serbiens, eine Studie über die oriental. Aspirationen Russlands und das gross angelegte Essay: *Az Árpádok és a magyar állam* (Die Arpaden und der ungar. Staat, 1896).

Kállay, Franz, Philosoph und Philologe, geb. 4. Dez. 1790 in Debrecen, gest. 1. Jan. 1861 in Pest, war Militärauditor in Erdély und trat mit dem Hauptmannsrange in den Ruhestand, um sich ganz seinen Studien widmen zu können. Grössere Werke: A *nemes székely nemzet eredetéről régi hadi és polgári intézeteiről* (Der Ursprung, die alten Kriegs- und Zivilinstitutionen der edlen Székler-Nation, 1832), A *magyar nemzetségről* (Von der ungar. Nation, 1836), *Az esküdtszékekről* (Von den Geschworenengerichten, 1844), *Finn-magyar nyelv* (Die finnisch-ungar. Sprache, 1844) u. m. a.

Kállay, Julius, Philanthrop, geb. 1845 in Székesfehérvár, entfaltete eine rege Tätigkeit auf volksw., kulturellem und humanitärem Gebiete. Als Gründer und Vizepräsident des Theresienstädter Kasinos und des Theresienstädter Bürgerklubs, als Stadtrepräsentant, — welche Würde er seit 1894 ununterbrochen bekleidet — als Mitglied des Zentralausschusses

se waren seine Feuilletone und Novellen, in denen er das Volksleben der kernigen magyarischen Bevölkerung des Alföld schilderte, besonders beliebt. Selbständige Werke: *A vasutak keletkezése és fejlődése* (Die Entstehung und Entwicklung der Eisenbahnen, 1891), *Magyar történeti album* (Ungar. histor. Album). Auch als Dramatiker schuf K. sich einen im ganzen Lande verbreiteten Ruf.

Kada, Aloys Alexander, Maler, geb. 10. Dez. 1882 in Budapest, absolvierte die Musterzeichnen-Lehrschule, an der er ein Zögling Berthold Székely's und Eduard Balló's war, und unternahm hierauf eine Studienreise durch Italien, Frankreich und Dalmatien, von wo er, mit Eindrücken und Motiven reich beladen, zurückkehrte. Bekanntere Werke: *Scenerie bei Lugos, Im Innern des Waldes, An den Ufern der Vág, Nebelstimmung, Haupteingang der Salute, Das Meer bei Chioggia, Strasse in Venedig.*

Kadelburg, Gustav, bekannter deutscher Lustspieldichter, geb. 26. Juli 1851 in Budapest, widmete sich dem Schauspielerstande und war in Berlin und in Wien als Bonvivant tätig. K. bereicherte die deutsche Literatur mit einer Unzahl von Lustspielen und Schwänken, die er zum teil allein und zum teil in Gemeinschaft mit anderen Autoren, wie Franz v. Schönthan, Oskar Blumenthal u. A. geschrieben. Wir nennen nur: *Goldfische, Im weissen Rössel, Das Husarenfieber, Hans Huckebein* u. s. w. Die Stücke wurden auch in Ungarn oft aufgeführt und in alle Sprachen übersetzt.

Kadelburg, Heinrich, Schauspieler, Bruder des Vorigen, geb. 24. Feb. 1856 in Budapest, hat sich als Regisseur des Wiener Volkstheaters um das deutsche Schauspielwesen Verdienste erworben. Er schrieb auch mehrere Dramen und die Memoiren: *Fünfzehn Jahre deutsches Theater in San Francisko.*

Kadics, Ottokar, Geologe, geb. 29. Juli 1876 in Stara-Pazova (Slavonien), absolvierte die philosoph. Fakultät in Zagreb und München und ist seit 1911 Beamter des königl. ungar. geolog. Institutes. Er befasst sich vorwiegend mit Höhlenforschungen. Bekanntere Arbeiten: *Studien über das Labium der Coleopteren* (1901), *Mesocetus hungaricus Kadič* (1907), *Die fossilen Säugetiere der Balatongegend* (1911), *Paläolithische Steingeräte aus der Szalitahöhle in Ungarn* (1912).

Kadocsa, Julius, Enthomologe, geb. 20. Feb. 1880 in Magyarkimle, war 1909 Assistent der Station für Insektenkunde und wurde 1914 Adjunkt derselben. Auf dem Gebiete der landw. Insektenkunde entwickelte er eine bedeutende literar. Tätigkeit. Seine Studien erschienen in den Fachzeitschriften und auch selbständig. Er ist auch belletristisch tätig.

Kadosa, Marcel, Schriftsteller, geb. 7. Apr. 1874 in Kishegyes, redigierte 1900 im Vereine mit dem berühmten Parlamentarier und Publizisten Wilhelm Vázsonyi die Wochenschrift *Új Század* (Das Neue Jahrhundert), 1905 das polit. Tageblatt *A Nép* (Das Volk), 1910 aber wurde er Mitredakteur der *Szociálpolitikai Szemle* (Sozialpolit. Revue). Selbständige Werke: *Blanka* (Gedichte, 1898), *A kupica bolondjai* (Die Narren des Gläschens, 1902).

Kaffka, Ladislaus, v. Tarczafalva, geb. 1. Mai 1856 in

Belényes, trat, nach Absolvierung seiner jurid. Studien, 1876 in den Dienst des Innerministeriums. 1901 wurde er zum Ministerialrat, 1906 zum Staatssekretär ernannt. Er schrieb Studien über die Modalitäten der Verstaatlichung der Administration.

Kaffka, Margarete, Schriftstellerin, geb. 10. Juni 1880 in Nagykároly, widmete sich der Pädagogik, war von 1902 bis 1907 in Miskolcz als Professorin tätig, von wo sie nach Budapest berufen wurde. Die begabte Pädagogin bereicherte die ungar. Literatur mit zahlreichen Gedichten und Romanen, die sich durch Phantasie und Formvollendung auszeichnen. Selbständige Werke: *Versek* (Verse, 1903), *Kaffka Margit könyve* (Das Buch M. Kaffka's, Gedichte), *Gondolkodók* (Denker, 1905), *Levelek a zárdából* (Briefe aus dem Kloster), *Csendes válságok* (Stille Krisen, 1909), *Csonka regény* (Roman-Bruchteil), *Tallózó évek* (Schwindende Jahre, Verse, 1910), *Süppedő talajon* (Auf Sumpfboden), *Szinek és évek* (Farben und Jahre, Roman, 1912), *Maria évei* (Die Jahre Marie's, Roman), *Utólszor a lyrán* (Letzte lyrische Klänge, Gedichte), *Szent Ildefonso bálja* (Der Ball des heil. Ildefonso, unter der Presse).

Kaiblinger, Philipp, Pädagoge, geb. 1878 in Budapest, verbrachte, nach Absolvierung seiner Universitätsstudien, ein Jahr an der Pariser Sorbonne und wurde 1903 Professor der hauptstädt. Realschule. Seit 1913 ist er hauptstädt. Fachinspektor. Er schrieb mehrere Lehrbücher der deutschen Sprache und die Werke: *Brassai Sámuel nyelvtanitási reformja* (Die Reform des Sprachunterrichtes des Samuel Brassai, 1910), *Alkotó nyelvtudomány* (Schöpferische Sprachwissenschaft, 1912).

Kain, Albert, Techniker, geb. 26. Dez. 1858 in Nagykálló, gest. 16. Dez. 1909, trat, nach Absolvierung seiner Studien, in den Dienst der ungar. Staatsbahnen. Er war Leiter der Bauten der Tunnels von Brajdica und Pozsony, wie auch der Balaton-Bahn. Als technischer Schriftsteller beschäftigte er sich hauptsächlich mit bahnbautechnischen Fragen. Grössere Studien: *Az alagutak szellőztetése* (Das Lüften der Tunnels), *A Simplon-alagút épitése* (Der Bau des Simplon-Tunnels), *A pozsonyi alagút* (Der Pozsonyer Tunnel), *A londoni földalatti vasút* (Die Londoner Untergrundbahn), *A berlini újabb városi vasutak* (Die neueren Berliner Stadtbahnen), *A párisi métropolitain* (Die Pariser Metropolitain-Bahn), *Budapest forgalmi viszonyainak rendezése és a központi fővasút* (Die Regelung der Budapester Verkehrsverhältnisse und die zentrale Hauptbahn).

Kainz, Josef, deutscher Schauspieler, geb. 2. Jan. 1858 in Moson, gest. 20. Sep. 1910 in Wien, trat zum ersten Male 1873 in Wien auf, gehörte von 1877 bis 1880 dem Meininger Ensemble, 1880 bis 1883 der Münchener Bühne an, wo der geniale Tragöde der Liebling König Ludwigs II. war. Von München kam K. nach Berlin, unternahm später eine grössere Tournée nach Nordamerika, von der er wieder an die Berliner Bühne zurückkehrte. Seine letzte Station war das Wiener Hofburgtheater, wo K., als Nachfolger des gleichfalls in Ungarn gebürtigen Tragöden Sonnenthal, bis zu seinem Tode rauschende Triumphe feierte. Er galt als einer der bedeu-

BUDAPEST
928 AUG. 22 E12
D 2 D

Kada Alajos: Tömö u. 62. T. 26.

R Ajánlott	Budapest gyüjtö 80
Bp. gy. 80	494

10

Nagyságos

Dr. Szendrei János úrnak

min. o. tanácsos, a m. tud. Akadémia tagja, stb.

Budapest

I., Atilla-utcza 23.

KADA ~~Iván~~ ELEK

IN MEMORIAM E. KADA

Részlet A kecskeméti Művésztelep tíz éve c. kiállítás megnyitójából, Kecskemét, 1968. augusztus 18-án, a Katona József Múzeumban.

... Évtizedekig szünetelt itt a munka, s tíz évvel ezelőtt épült újjá a telep egyik műteremháza, amelyik most hajléka, otthona az elvonuló, munkálkodó festőknek és szobrászoknak.

A bejárat előtti márványtáblán a következő szöveg olvasható: „Az 1909-ben létesült kecskeméti Művésztelep adott otthont azoknak a festőknek, akik Iványi Grünwald Béla 1912–1920 és Révész Imre 1920–1932 vezetésével innen indultak útnak, hogy a magyar művészetet gazdagítsák. 1959." Mindez igaz, és a szöveg fogalmazása is nemes, mégis hiányzik innen valami, amit jóvá kell tenni, mert nélküle az igazságot kendőznők. Ugyanis éppen annak a neve maradt ki, aki a művésztelepet életre hívta, aki megküzdött a közönnyel, ellenállással, hogy városából, Kecskemétből a magyar műveltség egyik gócát alkothassa meg. Kada Elekről van szó, aki a város polgármestereként Kecskemétből modern, lüktető életű várost varázsolt, aki megépítette a Műkertben levő Művésztelep kertes műteremházait. Hadd áldozzunk most néhány szóval e nagyszerű ember emlékének. Személy szerint nem ismerhettem, hiszen 1913-ban halt meg. Hatvanegy éves volt, amikor végleg elhagyta életművét, a tizenhat éves pol-

Lányi Gyula: Művészetről, művészekről
Bp. 1974. Magvető

nak éreztem magamat. Nemcsak otthonom volt már enyém, hanem a *Mona Lisa* is, ki tudná kitépni belőlem? Enyémek a görögök, az olasz primitívek, Grünewald s Rudnay, mindenki az enyém, bennem van, akit valaha megszerettem, aki valaha ablakot nyitott bennem a világ szépsége felé. Nem tudom leírni, mi ment végbe bennem, de ha Mozart *Hallelujá*-ját hallom, azt érzem: valami hasonló.

Nos, itt van az alkalom Önök számára is, hogy megismerkedjenek valakivel, akiben az élet becsülete képekké vált, aki rácsodálkozott az életre, s festett, festett, mert festőnek született. Nézzék e képeket olyan bensőséggel, hogy soha senki meg ne tudja többet fosztani Önöket attól, hogy az élet még szomorúságában is nagy ajándék, még a meggyötört szemekből is fényesség fényesedik.

gármestersége alatt újjáalkotott Kecskemétet. Sokat beszélt róla nekem néhai Szabó Kálmán, a nagyszerű népkutató, e múzeum egykori igazgatója. Tőle, élményszerűen hallottam Kada Elek küzdelmét, sokéves, nem lankadó erőfeszítését a Művésztelep megszavazásáért és az építkezések korszerű szépségéért. Tudnunk kell róla, hogy szenvedélyesen szerette a magyar népet, s mint író abba a körbe tartozott, amelyet Tömörkény István és Móra Ferenc tett emlékezetessé. Az alföldi parasztember mindennapjának mély megértője és magára hagyottságának megszólaltatója volt. Novellái és a *Darázs mérge* című regénye, valamint újságírói igényessége, becsületessége megérdemelné, hogy a ma élő kecskemétiek is olvashassák. Városvezetése is ennek jegyében érthető meg: az elmaradottságot, a szellemi mozdulatlanságot, a szegénysor szomorúságát igyekezett intézményes úton megváltoztatni. Ebbe a széles munkatervbe illeszkedik bele a Művésztelep alapítása is. Nem egyéni ötlete, önkénye hozta létre, hanem az, hogy Kada Elek városát szebbnek akarta látni, és a magyar műveltség egyik központját akarta megalapozni Katona József szülőhelyén. Annak idején a város a Művésztelepre települt idősebb és fiatalabb mestereknek megélhetését is megkönnyítette, amennyire a költségvetés ezt lehetővé tette. Azután a trianonira zsugorodott ország szegénysége lassan ráülepedett a telepre is, majd pedig Révész Imre halála után gazdátlanná vált: a háború hadikórházai települtek épületeibe, hajléktalanok költöztek az elhagyott lakokba. A második világháború rombolása ijesztő módon tönkretette azt is, ami megmaradt. A Képzőművészeti Alap építette újjá a legnagyobb

műteremházat, s ez nyílt meg tíz évvel ezelőtt, ezért a tábla rajta: „A Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja. 5. sz. Művésztelep."

Ezzel azonban meg is szakadt a benső kapcsolat a város és a Művésztelep között. Manapság csak abban mutatkozik meg, hogy a város nemes melléállással biztosítja a művészek munkáját a zománcárugyárban és a kőnyomó nyomdában... De mi marad a kecskemétieknek városuk Művésztelepéről? Semmi!... Ha valamilyen módon minden itt járt művésztől sikerülne egy-egy munkát, esetleg többet itt tartani, akkor Kecskemét rövid idő alatt az ország egyik legjelentősebb modern képtárával rendelkeznék, s amellett olyannal, amelynek köze is van a városhoz!

Ez az egyik gondolat... a másik pedig az, hogy – szerencsére – nem alakult ki itt semmiféle elkülönülés, amely valamiféle mondva csinált egységbe szorítaná az idekerülőket. Ez a helyes. A mi kicsi földünkön bizarr lenne külön dunántúli, alföldi, tiszántúli, felföldi s más szellem kialakulása vagy éppenséggel a „bűnös fővárossal" való szembeállása. Annak kell örvendenünk, hogy művészetünk sokrétű, boldogok lehetünk, hogy egy tehetséges nép fiai vagyunk, s a világról, az életről s benne magunkról való festői látomásaink gazdagok. Őrködnünk kell, hogy a dús kibontakozást ne akadályozza semmiféle dogma. Ennyiben talán nem is baj, hogy a kecskeméti Művésztelep nem épül úgy bele a városba, hogy a szűkebb városi érdekek uszályába kerüljön, esetleg provinciális eszközzé váljék. Másrészt azonban fájdalmas, hogy az itt megforduló művészegyéniségek nem hagynak nyomot a város életében.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JUN 24

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Kada István parasztfestő

1021

Jászkun amatőrművészek sikere

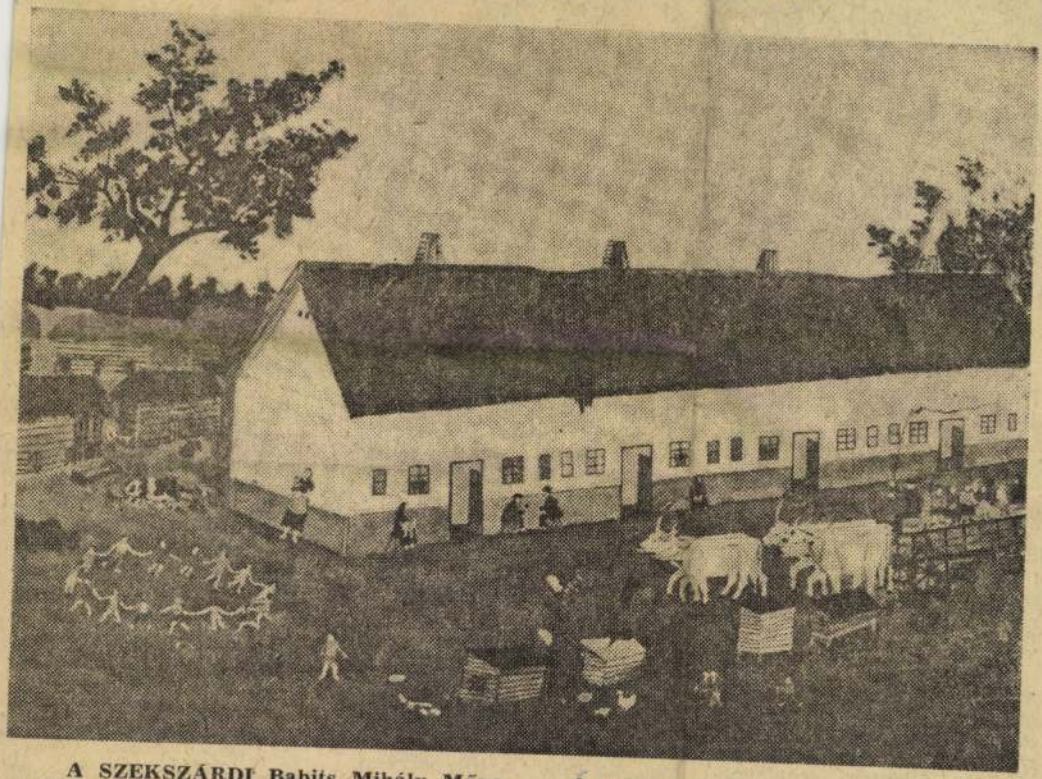

A SZEKSZÁRDI Babits Mihály Művelődési Központban tegnap megnyitották a IX. országos amatőr képzőművészeti kiállítást. A Jászkunság amatőr művészei közül Kada István törökszentmiklósi parasztfestő szerepel igen nagy sikerrel a tárlaton, beküldött öt képe közül négyet kiállítottak, és a Népművelési Intézet azonnal meg is vásárolta őket.

A zsüri Kada Istvánnak juttatta a kiállítás egyik fődíját. Az országos tárlaton szerepel Örsi Imre karcagi fafaragó is, a Nyugdíjas portás című kompozíciójával. Örsi Imre is folytatja tavaly, Debrecenben megkezdett sikersorozatát, ezúttal is rangos díjat nyert az országos kiállításon. Képünkön: Kada István: Cselédházak

A 10-es Molnár gólt fejel

MÁV-sporttelep, 1400 n. v.: Tóth L. SZMÁV: Fehér — Csontos, Repka, Földesi (Tóth Gy.), Nagy A., Varga S., Pagonyi, Kollár Gy., Kalmár, (Kalmár), Molnár, Géczi. Edző: Himer István. Kilián FSE: Kupai — Tóth M., Kántor, Kiss J., Nagy, Márta, Plausin, Csillik, (Szaszovszki) Rozsán, Moldván, Török (Terjéki). Edző: Keserű László.

Mérsékelt iramban indult a játék. A 4. percben Csontos tört előre, de lövése a kapu mellé vágódott, Kalmár lövését pedig Kupai elcsípte. Csontos szögletrúgását majd ezt követően a 13-osról lőtt szabadrúgását hárította a tömören védekező Kilián védelme. A 13. percben egy remek elfutás után Fehér csak merész rávetődéssel mentette meg kapuját a Kilián góljától — szögletre. Kiegyenlített, változatos lett a játék. A 17. percben egy kapu előtti kavarodásnál Molnárhoz került a labda, és a csatár nagy erővel lőtte a hálóba a vezető gólt, 1:0. A MÁV fokozta az iramot: a 24. percben Kalmár erős lövését védte Kupai, majd Nagy A. közeli lövése elkerülte a kaput.

Szünet után a 48. percben egy jól sikerült beadásnál a berobbanó Kollár közelről megszerezte a második gólt, 2:0. Ettől kezdve a MÁV sorozatosan vezette a támadásait, de csak a 67. percben tudták megtörni a határtalan lelkesedéssel védekező Honvéd-védelmet: Géczi nagy lövése kivágódott a kapus kezéből, és a befutó Kollár a hálóba lőtt, 3:0. Néhány bravúros védés után Pagonyi szerezte meg

...itett
perc-
háló-
78.
d ro-
szög-
jobb
. Az
MÁV
fergeteges [illegible] vágott ki;

Szegedi Dózsa—Szal

Szeged, 300 n. v.: Turcsányi. Sz. Dózsa: Újhelyi — Szalai, Emődi, Zödi, Nagy, Pikó, Vörös, Csanádi, Csömör, Héger dr., Nyári. Edző: Zallár Andor. Szabó L. SE: Frák — Neumann, Lakatos, Jancsa, Halla (Csicsely), Mondi, Gáspár, Fekete (Hajdú), Tóth, Kirschner, Gugyerás. Edző: Bencsik Gyula.

Rekkenő hőségben kezdődött a mérkőzés, és ez meg is látszott a játék színvonalán. A jobb csatársorral rendelkező dózsások nem boldogultak a jól záró mezőtúri védelemmel, és az ellentámadások egyike során a gyors Fekete megszerezte a vezetést a vendégcsapat szá-

Hajdú Vasas—Le

Téglás, 500 n. v.: Kristóf. Hajdú Vasas: Kiss A. — Molnár, Tóth, Pistár, Kiss Gy., Lukács, Kiss B., Fohn, Szabó, Mikle, Kontor, Edző: Komlóssy Imre: Lehel SC: Vasas — Hajdú (Bugyi). Benke, Sárközi, Kátai, Kar-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 FEB 17
MAGYAR HÍREK

Kada István, naiv festő

1021

BAROMFIETETÉS *(Kada István naiv festő kecskeméti kiállításának anyagából)*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

1978 FEB 24

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

Kada István
naiv művész

1021

MÚZEUM

SZERKESZTI: ÉRI ISTVÁN

Egy naiv festő tárlata

A kecskeméti *Katona József Múzeumnak* szép vállalkozása az az állandó kiállítás, amelyen bemutatja legjobb naiv művészeink munkáit. Ezen a régebbi anyagon kívül egyre több eddig ismeretlen alkotónak a művével találkozunk. A törökszentmiklósi születésű, hetvenhárom esztendős *Kada* István szintén az utóbbi években hallat magáról. Ő is, mint legtöbb sorstársa, hosszú munkás élet után, nyugdíjasként jegyezte el magát végképp az ecsettel. Népes iparoscsaládban látta meg a napvilágot. „Ő asztalos vagy kerékgyártó szeretett volna lenni, de kovács édesapja maga mellé vette tanoncnak. Kezdetben idegenkedett ettől a munkától, de a tűzben formálható vasat végül is megszerette. Olyan munkásemberré vált, akinek mindenre rááll a keze. Dolgozott kovácsként, volt szántógépkezelő és öntödei munkás, a világgazdasági válság éveiben kaszált, vályogot vetett, és kifutói, valamint segédházfelügyelői állást is vállalt Budapesten, amíg 1937-ben haza nem hívták ismét gépkezelőnek. Mint munkás mindig a legjobbak közé tartozott, s ma ugyanúgy fest, ahogyan iparosemberként dolgozott, ugyanaz a magatartás — az utolsó csavarig mindenre figyelő lelkiismeretesség — vezeti ecsetét, és jellemzi egyéni karakterű művészetét" — írja róla *Bánszky* Pál a művész katalógusának előszavában.

Kada István élvezettel fest, s nagy szeretettel tekint emlékeire, élményeire, a körülötte lélegző világra. Friss, derűs színvilágú festményein kitárul előttünk a falu, a parasztember hétköznapja, ünnepe úgy, amint az festőnk emlékezetében él. Az állatvásároknak, a mezőgazdasági munkáknak — az itt látható képen egy kisgazda portáján a cséplésnek —, a leánykérésnek, a falusi búcsúnak néprajzi és történeti hitelességét a képek tiszta derüje, gyermeki őszintesége és ragyogó színei nemesítik kitűnő naiv művészetté.

Dr. Egri Mária

Hosszú életű sztratoszféraléggömb

Francia kutatók olyan sztratoszférakutató léggömböt készítettek, amelynek élettartama eléri a három hónapot — ellentétben az eddigi hasonló léggömbök néhány órájával. Az új típusú léggömb 30 km magasságra emelkedik, s a hasznos terhek (a műszerek), amelyeket magával vihet, elérhetik a 30 kg-ot.

E léggömb tervezésekor az Eole típusú űrszonda-családot vették alapul: ennek tagjai több hónapig, némelyek egy évnél hosszabb ideig is keringenek Földünk körül. Csakhogy míg az Eole átmérője mindössze 4 m, a most elkészített sztratoszférakutató léggömbé 25 méter!

Képünkön a léggömb prototípusa látható. *(Nouvelles de France)*

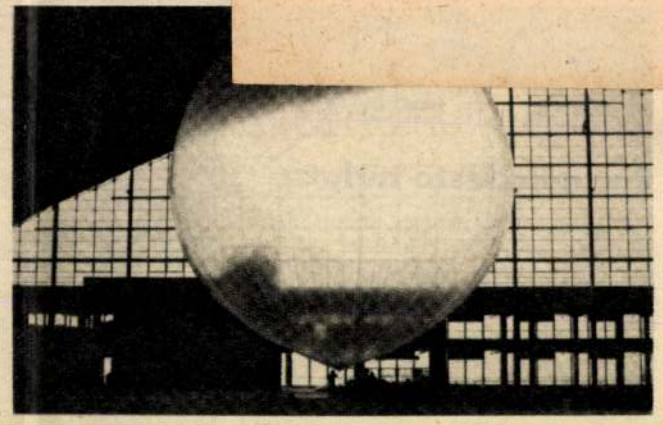

Több hasznú „csodatakarmány?"

A Közép-Amerikában honos *Leucaena* nevű növényről megállapították, hogy alkalmas lehet az állatok takarmányozási gondjainak enyhítésére. E *pillangós virágú* növénynek kilenc faja él Közép-Amerika legsilányabban termő és legmostohább éghajlatú vidékein. Különféle fa- és cserjefajai *évelők*, s többjüknek a *magja takarmányként* használható, vagy *szerves trágyát* készíthetnek belőle. (Megjegyzendő: némely fajának magjától az állat szőrzete kihull, de amikor az állat már nem fogyasztja tovább e magot, szőrzete egy idő múltán ismét kinő, csakhogy „kiszőkülve", mert pigment nem termelődik benne többé.) A növény lombozata szintén komposztálható, faanyagából cellulózt — papírt — gyártanak, vagy szerény épület- és tűzifa lesz.

Háztartási hulladékból fűtőanyag

A franciaországi *Lavale*-ban olyan gyárat építettek, amely *háztartási hulladékból* brikett formájában *tüzelőanyagot* gyárt. Az új gyár évi 18 000 tonna hulladékot dolgoz fel, s ebből 10 000 tonna brikettet készít. Ez a mennyiség 4000 lakásnak a fűtésére elegendő.

Az eljárás azon alapszik, hogy a hulladékot, miután porították, megfelelően kiválasztott baktériumokkal és enzimekkel *erjesztik*. Ezen a módon — a fémek kivételével — szinte minden háztartási hulladék feldolgozható. A gyár közlése szerint a késztermék kalóriatartalma kétszeresen meghaladja a fáét, költsége pedig 40 százalékkal kisebb, mint az ipari fűtőanyagoké.

(Nouvelles de France)

Egy kilométeres fúrás az Antarktiszon

Kada István naiv festő

A NÉPMŰVÉSZET MESTERE

cím kitüntetettje:

Barna István táncos; **Bárácz György** dudás; **id. Csiszár József** fazekas; **Domak István** vesszö-, szalma- és csuhéfonó; **Horpácsik János** táncos; **Horváth Antal** szalmafonó mester; megosztva: **Hosszú Lázár** és **Hosszú Lázárné** énekesek; **Józsa Gergely** táncos; **Kada István** naiv festő; **Kádár Zsigmond** faragó; **Komsa Jánosné** hímző; megosztva: **Kurtyán Györgyné Keczán Amália** és **özv. Lázár Mihályné Keczán Johanna** énekesek; **Magasházi Mihály** harmonikás; **Mares György** mesemondó, furulyás és táncos; **Nácsa János** faragó, citerakészítő; **Pünkösd István** énekes, táncos; **Sáfrány Géza** fazekas; **Simon Istvánné** hímző; **özv. Sulyok Kopár Lászlóné** énekes; **özv. Ulicza Jánosné** énekes, táncos.

–: Közművelők és népművészek kitüntetése.

4

Népszabadság, Bp. 1978 aug. 19.

Kada István

KADA ISTVÁN naiv művész alkotásait Kecskeméten, Németh József Munkácsy-díjas festőművész alföldi tájakat ábrázoló képeit Szentesen, Szatmári Juhos László szobrászművész agyagból égetett szobrait Szekszárdon tekinthetik meg az érdeklődők. A kiállítások vasárnap nyíltak.

(I.16)

Magyar Hirlap 1977/14/1o

Kada István, naiv festő

MÚZEUM

SZERKESZTI: ÉRI ISTVÁN

Egy naiv festő tárlata

A kecskeméti *Katona József Múzeumnak* szép vállalkozása az az állandó kiállítás, amelyen bemutatja legjobb naiv művészeink munkáit. Ezen a régebbi anyagon kívül egyre több eddig ismeretlen alkotónak a művével találkozunk. A törökszentmiklósi születésű, hetvenhárom esztendős *Kada* István szintén az utóbbi években hallat magáról. Ő is, mint legtöbb sorstársa, hosszú munkás élet után, nyugdíjasként jegyezte el magát végképp az ecsettel. Népes iparoscsaládban látta meg a napvilágot. „Ő asztalos vagy kerékgyártó szeretett volna lenni, de kovács édesapja maga mellé vette tanoncnak. Kezdetben idegenkedett ettől a munkától, de a tűzben formálható vasat végül is megszerette. Olyan munkásemberré vált, akinek mindenre rááll a keze. Dolgozott kovácsként, volt szántógépkezelő és öntödei munkás, a világgazdasági válság éveiben kaszált, vályogot vetett, és kifutói, valamint segédházfelügyelői állást is vállalt Budapesten, amíg 1937-ben haza nem hívták ismét gépkezelőnek. Mint munkás mindig a legjobbak közé tartozott, s ma ugyanúgy fest, ahogyan iparosemberként dolgozott, ugyanaz a magatartás — az utolsó csavarig mindenre figyelő lelkiismeretesség — vezeti ecsetét, és jellemzi egyéni karakterű művészetét" — írja róla *Bánszky* Pál a művész katalógusának előszavában.

Kada István élvezettel fest, s nagy szeretettel tekint emlékeire, élményeire, a körülötte lélegző világra. Friss, derűs színvilágú festményein kitárul előttünk a falu, a parasztember hétköznapja, ünnepe úgy, amint az festőnk emlékezetében él. Az állatvásároknak, a mezőgazdasági munkáknak — az itt látható képen egy kisgazda portáján a cséplésnek —, a leánykérésnek, a falusi búcsúnak néprajzi és történeti hitelességét a képek tiszta derüje, gyermeki őszintesége és ragyogó színei nemesítik kitűnő naiv művészetté.

Dr. Egri Mária

Hosszú életű s

Francia kutatók oly
készítettek, amelynek é
— ellentétben az eddig
jával. Az új típusú lég
dik, s a hasznos terhek
val vihet, elérhetik a 3

E léggömb tervezés
családot vették alapul:
melyek egy évnél hossz
körül. Csakhogy míg az
most elkészített sztrato

Képünkön a léggömb
de France)

Több hasznú ,

A Közép-Amerikában
megállapították, hogy a
mányozási gondjainak
növénynek kilenc faja é
termő és legmostohább
fa- és cserjefajai *évelő*
mányként használható,
nek belőle. (Megjegyzen... fajának magjától az állat szőrzete kihull, de amikor az állat már nem fogyasztja tovább e magot, szőrzete egy idő múltán ismét kinő, csakhogy „kiszőkülve", mert pigment nem termelődik benne többé.) A növény lombozata szintén komposztálható, faanyagából cellulózt — papírt — gyártanak, vagy szerény épület- és tűzifa lesz.

... Ezen a módon — a fémek kivételével — szinte minden háztartási hulladék feldolgozható. A gyár közlése szerint a késztermék kalóriatartalma kétszeresen meghaladja a fáét, költsége pedig 40 százalékkal kisebb, mint az ipari fűtőanyagoké.

(Nouvelles de France)

Egy kilométeres fúrás az Antarktiszon

naiv művész

1021

KIÁLLÍTÁS A NAIV MŰZEUMBAN

A termő öregkor képei

A naiv művészek kecskeméti múzeuma ezúttal egyéni kiállítást rendezett: Kada István huszonhét festményét láthatják az érdeklődők két hónapon keresztül. A képek alkotója 72 éves nyugdíjas gépészkovács, törökszentmiklósi, ott él ma is. Édesapja is kovács volt, ő maga hét fiútestvérével együtt szintén falusi iparos lett, csupán kilencedik fivérük választotta a földet. Kada István gyermekkorától kezdve rajzolt, festegetett, de csak szórványosan. Igazi alkotói periódusa nyugdíjaztatása után kezdődött el. A szülőfalujában rendezett bemutatótól eltekintve ez az első önálló kiállítása.

Ha szabad személyes élménynyel kezdeni egy beszámolót: nem valami nagy bizalommal léptem át négy évvel ezelőtt Kada István portájának küszöbét. Unokaöccse ajánlotta, mint riporttémát, s erősen kételkedtem benne, hogy egy hetedik X-hez közeledő, pikturát soha nem tanult, sem kiállításon, sem publikációban még nem szerepelt falusi mesterember művészeti riport alanya lehet.

Még mielőtt bármit is láttam volna tőle, a szavainak hitele volt. Valami tiszteletet keltő kötelességtudattal, szépen, szemléletesen pergő mondatokkal bizonygatta, hogy nem hírnevet, dicsőséget keres. Életét keményen végigdolgozta, gyermekkel nem áldotta meg a sors, lehetetlen úgy távoznia, hogy ne hagyjon emléket maga után, muszáj festenie.

Képei, melyeknek válogatott anyaga most Kecskeméten látható, aztán arról is meggyőztek, hogy érdemes ecsetet fognia a kezébe.

A nézőt azonnal megragadja a részletek aprólékos és eleven feltárása. Ez rendkívüli emlékezőkészségre vall, hiszen több évtizedes élményeket ábrázol a művész.

A régi majorsági cseléd- és summásélet hétköznapjait, ünnepeit és rendkívüli eseményeit jeleníti meg főként. Állatterelléstől az esti pihenőig, az emberpiactól a tüzes cséplőgép pokláig, padkaporos báltól a menyasszonytáncig, sorozástól az aratósztrájkig. Sok alakkal benépesített, soha sem zsúfolt képein olyan gondos csoportosításban, a szereplők funkcióját olyan aprólékosan feltáró részletezésben, szinte zajos mozgalmasságban épülnek fel a jelenetek, mint egy szakmailag is pontos, nyelvében is zamatos néprajzi leírásban.

Minden mozzanata valódiságot sugall. Lóvásáráról úgyszólván lehallik a parolázó tenyerek csattogása, a csikók prüszkölése. A csúf tanyasi iskolaudvart örömkertté varázsolja a hógolyózó, jégen csúszkáló, hosszú fülű tarisznyákkal verekedő gyerekek hancurozása. A hejehujázó legényekkel, gondterhelt asszonyokkal megrakott summásszekér futása és a borjúját, bárányát őrző leányka sóvár mozdulatlanságának ellentéte igazi drámai helyzet.

Kada István tulajdonképpen nem is fest, hanem elbeszél, írja a képet. Nem díszít, mégis csupa dekorativitás: ezt az alakok ritmikus elrendezésével, hullámzó mozdulatok megragadásával és természetes tüzű színekkel éri el. A Baromfietetés, Az én házam, vagy a Bátyám tanyája című képein például egyetlen olyan elem sincs, ami ne fordulna elő bármely parasztudvaron. A magot hintő asszony áhitatos mozdulata, a házra boruló cserjék, a virágkelyhek, a baromfitollak és tarajak pompája mégis szinte ünnepi hangulattal ruházza föl az egyszerű témát. A perspektíváról sokszor szándékosan nem vesz tudomást. Egy-egy alakot, — hogy szerepük fontosságát hangsúlyozza — természetellenesen nagyobbra rajzol, mint a Vízárusítás című festményen az árust, vagy a tüntetőket szemmel tartó csendőrt.

Az említett sajátosságok Benedek Péter, Süli András festészetében épp úgy előfordulnak, mint a népi díszítőművészetben, s Kada Istvánnal is nyilván azért jelennek meg, mert nem tanult a népművészetből, hanem benne élt.

Kada István munkásságának mára kecskeméti kiállítás előtt jóval híre kelt Törökszentmiklós határain kívül is. Az Országos Népművelési Intézet szakemberei, múzeológusok és műbarátok támogatják, sőt elhalmozzák megrendeléssel.

Tévedés lenne valószínűleg ebben csak a naiv művészet újbóli divatját látni. Társadalmunk és művelődéspolitikánk egyre többfelé figyelő, folyton humanizálódó törekvéseit dicséri, hogy az örömmel végzett alkotás kezdete lehet olyan életkor, amely a képek témáinak idején szinte kivétel nélkül a magára hagyott, megrokkant, elmúlásért rimánkodó öregség ideje volt a magyar faluban.

Á. Sz. J.

● **Tanyasi iskola.**

● **A felső kép: Summások.**

● **Jobbra: Menyasszonytánc.**

● **Az első képen: Kisgazdák csépelnek.**

KÖZLEMÉNYEK

A DÉL-MAGYARORSZÁGI Áramszolgáltató Vállalat értesíti a lakosságot, hogy Kiskunfélegyháza külterületén Kiss A. Dezső, Dongó Dezső, Czombos István és Fekete István valamint társai részére épített 20 és 35 kV-os nalakat, transzformátor-állomások a hozzá csatlakozó kisfeszültségű lózatokat 1977. február 3-án feszü alá helyezi, ezért a fenti időpont támszerkezetek, illetve villamos rendezések érintése, rongálása til életveszélyes!

Gyászhír

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapám

TÓTH LÁSZLÓ

Kecskemét, Erzsébet krt. 29/a szám alatti lakos elhunyt. Temetése f. hó 3-án, délután negyed 2 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 45 730

* * *

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapám, apósom, nagyapánk, dédnagyapánk

PATAKI JÁNOS

életének 74. évében, hosszú betegség után, csendesen elhunyt. Temetése f. hó 2-án, negyed 2 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 45 736

* * *

Fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. VINCZE LAJOSNÉ
Frank Vera

január 31-én, életének 90. évében, csendesen elhunyt. Búcsúztatása f. hó 5-én, szombaton negyed 2 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 45 740

Köszönetnyilvánítás

Hálás szívvel mondunk köszönet a rokonoknak, szomszédoknak, merősöknek, a szolnoki fűtőház szocialista brigádjának, akik felejthetetlen férjem, édesapánk

TÓTH LÁSZLÓ

temetésén részt vettek, bánatunkat megjelenésükkel enyhíteni igyekeztek. Gyászoló felesége és három fia. Kígyós. 85

* * *

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett férjem, felejthetetlen édesapánk

DRUMÁR LÁSZLÓ
nyug. tanítóképző intézet tanár

elhunyta alkalmából részvétükkel gyászunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Baja. 55

* * *

Ezúton mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, akik szeretett édesanyánk, nagyanyánk

TÓTH IMRÉNÉ
Vas Viktória

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, ezzel fájdalmunkat enyhítették. Gyászoló család, Kiskunhalas. 97

Építkezők, beruházók, kislakásépítők!

Most érdemes SAJTOLT TETŐCSERÉPET vásárolni! Családi házak fedésére ajánljuk a tetszetős kivitelű, hófogós, tökéletesebb víz- és légzárást biztosító 269-es típusú cserepet.

Most rendelje, most szállítsa,

Békéscsaba III.

cserépgyárunkból!

(BÉKÉSCSABA, KÉTEGYHÁZI ÚT)

Sajtolt 269-es cserép közületek részére megrendelhető vállalatunktól:

BÉKÉS MEGYEI TÉGLA- ÉS CSERÉPIPARI V.
Békéscsaba, Szigligeti u. 6.

lakossági szükségletre az utalvány megvásárolható az

ALFÖLDI TÜZÉP VÁLLALAT
TÜZÉP- és ÁFÉSZ-telepein.

1977. március 31-ig történő elszállítás esetén

az alábbi kedvezményt adjuk:

— közületi megrendelés — vasúti szállítás — esetén vagonberakási költség mellőzésével,

— lakossági — művi — kiszolgálásnál az áru fuvareszközre történő felrakását térítés mentesen végezzük el.

BÉKÉS MEGYEI
TÉGLA- ÉS CSERÉPIPARI VÁLLALAT

72

INGYENES

szak- és betanító tanfolyamokat indítunk

SZAKMUNKÁSKÉPZŐ

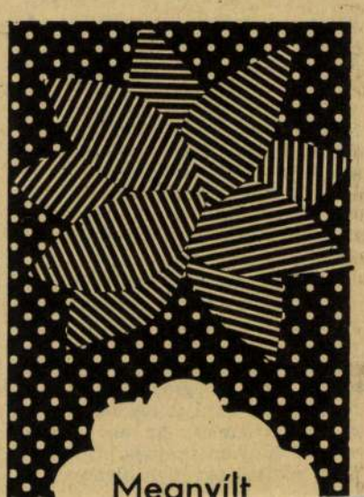

SEK

motor és Máté, Mácsai 146

ixe fe- tartott, ntes el- Mátyás ól, nap- ben. 75

dó. Kis- 12. 78

eladó. ny 18. 88

Speciál Balassa 94

zer- km- ch Nán- knál. 56

féléves, eladó. ág út 92. tán. 57

15 000 Szabad- renc. 59

igényes- unhalas, 112

jó ál- vadkert, 96

sürgő- unhalas, 98

el

organy- val, tele- igulihoz eg, por- unhalas, 70

zekrény, r, 407-es tó mű- llanyre- matra- eladó. u. 7. 101

hemsír- dó. Ba- a 25. sz. 62

nónapos, 16 hó- Baja, V. tmonos- öpék.) 69

zskönyv- ök. Har- 2. Bör- 109

db ne- eladó. skunha- lyai ál- 99

zs, mo- y eladó. ási bolt 79

VEMHES üszőket 7 hónapostól vennék Bakó István 7733 Geresdlak Dózsa György u. 70. 114

SZEKRÉNYSOR, rekamié, fotelek eladók. Kiskunhalas Fazekas Gábor u. 32. 81

TRÁGYA eladó. Kiskunhalas, Bogárzó 31. Nagy Kálmánné. 93

Vegyes

RAKTÁRNAK, műhelynek helyiségek kiadók. Leveleket: „Világos" jeligére a Bajai Hirdetőbe kérem. 32

POSTATISZTA magyar bélyeggyűjteményt átvennék. Kiskunhalas, Vihar u. 1. 105

B—C kategóriás hivatásos gépkocsivezető elhelyezkedne. Ajánlatot „Gyakorlattal" jeligére a Kiskunhalasi Hirdetőbe kérek. 83

HÁZTARTÁSBAN vagy vállalatnál takarítást, mosást vállalnék, heti 1—4 napra. Ajánlatot „Megbízható" jeligére a Kiskunhalasi Hirdetőbe kérek. 89

A VÁROSI Tanács V. B. Pénzügyi, Terv- és Munkaügyi Osztálya értesíti az érdeklődőket, hogy a Kiskunhalas Szántó Kovács utca 4. sz. alatti, Szabadkai út 7. sz. alatti, Achim András u. 1—3. és 5. szám alatti házingatlanokat lebontás céljára versenytárgyalás útján értékesíti. A versenytárgyalás időpontja 1977. február hó 8-án (hétfő) de. 9 órakor. Tárgyalás helye: Városi Tanács I. emelet 31-es szoba (tervcsoport). Várjuk az érdeklődők versenytárgyaláson történő részvételét. 153

Házasság

51 ÉVES, nőtlen férfi, lakással házias nő ismeretségét keresi házasság céljából. Leveleket: „Rózsa" jeligére a Bajai Hirdetőbe Szabadság u. 22. alá kérek. 61

66 ÉVES, magányos tsznyugdíjas özvegyasszony megismerkedne házasság céljából korban hozzáillő nyugdíjas férfivel, aki saját lakással rendelkezik. Leveleket: „Nehéz a magány" jeligére a Bajai Magyar Hirdetőbe kérem. 66

JÓ MEGJELENÉSŰ, 39 éves, 170 cm magas, elvált dolgozó szakmunkás fiatalember, megismerkedne házasság céljából 33—39 éves korig dolgozó elvált asszonnyal. Egy gyermek nem akadály. Lakásom van. Leveleket: „Hűség" jeligére a Bajai Magyar Hirdetőbe kérem küldeni. 70

ari Vállalat

nyek rmelők

ezután köt sertéshizla- egész évben 1,— Ft/kg

ési

erződés alapján adja le ses felárat kap, a követ-

Munkaalkalom

A KISKUNHALASI Ügyvédi Munkaközösség gyors- és gépírót felvesz. 76

KÉPESÍTETT könyvelőt felveszünk. Jelentkezés az Alföldi TÜZÉP Vállalat gazdasági igazgatójánál, Kecskemét, Nagykőrösi u. 32. II. emelet. 379

A BÁCS-KISKUN megyei Művelődési Központ gyors- és gépírót azonnali belépéssel felvesz. Jelentkezés a Megyei Művelődési Központ munkaügyi főelőadójánál, Kecskemét, Május 1. tér 1. 151

FÉRFI segédmunkást, női adminisztrátort felveszünk. PIÉRT Kecskemét, Hornyik János utca 2. 255

A KECSKEMÉTI Fémipari Szövetkezet azonnali belépéssel felvesz szerszám- és készülszerkesztésben, valamint célgép-tervezésben gyakorlattal rendelkező műszaki dolgozókat. Jelentkezés: a személyzeti vezetőnél a szövetkezet Szentistvánváros 17. szám alatti telepén. 147

A VILLAMOSSZIGETELŐ és Műanyaggyár 2. számú Gyáregysége, Kiskunfélegyháza, B—C—D—E. kategóriás jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőt azonnal felvesz. Jelentkezni lehet a gyáregység munkaügyi osztályán. 131

FELVÉTELRE keresünk gyakorlattal rendelkező főiskolát végzett épületgépészt, erősáramú képesítésű technikust, 1—5 éves gyakorlattal rendelkező üzemmérnököket és mérnököket célgépszerkesztő és rendszertervező munkakörbe, valamint technikusokat. Keresünk továbbá üzemviteli osztályvezetőt és tmk-vezetőt, főiskolai ületve, technikusi képesítéssel, bérelszámolót, anyagkönyvelőt és pénztárost. MMG. Automatikai Művek Kecskemét, Korhánközi út 5. szám. 385

Eladásra felkínálunk

éves viszonylatban 160 db

OSZTRÁK TARKA X HOLSTEIN FRIZ BIKABORJÚT.

Ár és szállítási ütemezés megegyezés szerint.

ÚJ ÉLET MG. TSZ
Tiszakécske, Kerekdomb.

350

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
1977 FEB 2

Kada István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

naiv festő

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 NOV

1021

Kada István naív festőnek, a Népművészet Mesterének képeiből nyílt kiállítás Törökszentmiklóson, a városi művelődési központ galériájában. A tárlat november közepéig tekinthető meg

: Bratka László

Tenki László: A megnyitó

Dali Zsuzsa:

Ezúttal olyan rend volt, mintha senki nem lakott volna a kétszobás, második emeleti lakásban. A konyha délre nyíló ablakán Kriszti behúzta a sárga sötétítő függönyöket, s így még kellemesebb volt a helyiség. A gyerekszoba szintén félhomályban, és csend, mozdulatlanság mindenütt.

Ha több ideje van, megfürdik, az is lehet, hogy kifesti magát egy kicsit, de nincs ideje soha, arra sem, hogy éljen.

Reggel rohanás a bölcsődébe a két gyerekkel, azok nyafognak, visszahengerednek az ágyra, nem engedik, hogy zoknit húzzon a lábukra — legszívesebben jól odacsapna valamelyiknek. Aztán mégsem teszi.

Jóska megpróbál segíteni, áll mögöttük Kriszti táskájával felöltözötten, rá-rászól a gyerekekre, de ez inkább idegesítő, sehogy valami haszna volna.

Végül kint vannak az ajtón, Jóska bezárja, Kriszti minden őszinteség nélkül rámosolyog, és azt mondja: Szia!

Elvágtat a gyerekekkel.

Munka után rendszerint ő ér előbb haza. Ez jó. Szeret egyedül lenni, kávét főz magának, elszív mellette egy cigarettát, és kibámul a konyhaablakon.

Ezeknek a csendes, napi egy óráknak az a hátránya, hogy el-

Jóskával, örült, hogy a fiú elvette. Minek is tagadná, akkor még örült.

Egy küret után lézengett kiégve és valahogy külsőleg is leromolva, amikor jött ez a fiú. Együtt jártak néhány hónapig, aztán Jóska nagy nehezen beleegyezett, hogy összeházasodjanak.

Az új volt, asszonynak lenni, tartozni valakihez hivatalosan is, Kriszti egy ideig szinte élvezte. És mielőtt unalmassá kezdett volna válni a dolog, jött az első gyerek, volt ami lekösse, aztán a második is. Mire Imike megszületett, a vállalat támogatásával megkapták ezt a lakást.

Nagyon gazdagoknak érezték magukat, csonttá fogytak mire egészen berendezték, sok mindent maguk készítettek benne. Így az előszobafalat, könyvespolcokat, az öntapadós tapétafalakat.

Mire mindez meglett, már folyamatosan kopott is az egész a gyerekek jóvoltából.

A faltól falig szőnyegen felmoshatatlan étel- és ürülékfoltok, az előszoba falának lerugdalt

KADA ISTVÁN

Az első emeleti mini-galériában folytatódnak a képzőművészeti bemutatók. Ezúttal egy idős naiv festőé, a közel nyolcvanesztendős Kada Istváné volt a tárlat. A Kiszomborban élő naiv művész eredetileg kovács volt, évtizedek óta festeget saját kedvtelésére. A naiv festők kecskeméti tárlatain találkozhatunk képeivel, több helyütt volt már önálló kiállítása. Tizenhat éve nyugdíjas, szabad idejének eltöltését teszi kellemessé a festés, képein a tanyasi élet motívumait láthatjuk.

Kada István, naiv festő
Sheldon Williams: A naiv művészet határai.

5 Kada István: A művész és felesége, tehenekkel

Művészet, 1984. 10., 53-old.

Kada Katalin II. é

fest. nak

Ferkápzomfoiskávk

1935-36. 70. l-

938. KÉT MELLSZOBROCSKA, biscui
ban. Jegye „Prag" benyomva. Prá
M. 13.5 cm.

939. VÁZA, porcellán, domboru, virág
cséres, körülötte három bőségszaru
M. 31 cm.

940. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, don
Haas) 1840—41.

941. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szir
1845.

942. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, ara
jeggyel. Dallwitz 1830 k.

943. CUKORTARTÓ FEDŐVEL, porc
diszitéssel. Schlagenwald 1835.

944. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porc
mankós füllel, testén elől szines ké
genwald 1832.

945. DISZCSÉSZE, porcellán, gazdag
érseki palota; az alj közepén szine

946. TINTATARTÓ, porcellán, a neob
és porzótartó csésze van elhelyezv

947. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kül
die Hausfrau, den 28-ten August

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MKI – 8

PAJTÁS

Kádár Ágnes, tanuló

1021

"Művész-sarok"

Tavaszi munka. Tusrajz. Kádár Ágnes, Kiskunhalas, Felsővárosi Általános Iskola

Döntő pillanatok: a versenyző készítik válaszaik rövid vázlatá galom tükröződik az arc

„... Voltak, akik nem nyugo junta ellen fegyvert fogtak. A gyekbe felvonultak, puccsistákra lecsaptak. De te, munkás, azért dolgozz! Junta miatt ne siránkozz. Nyílik még hazádban virág, veletek az egész világ!" — szavalta Papp Laci a Jánoshegyen. Költeményét lelkes taps fogadta. Azután Kamonya — népszerű ifivezetőjük, Simon László autószerelő-tanuló — hazaindította az irodalmárokat Csillebércre.

Kádár Anna

"Pilaszter"

(Magyar Iparművészet)

III. kategória, I. díj.

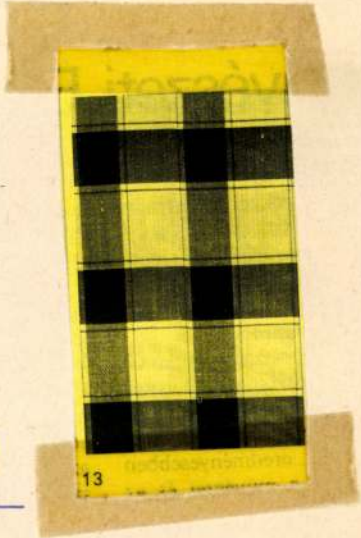

I. Ipari Textilművészeti Biennálé

(Művészet, 1975. 8.

Kádár Anna

"Gavardo"

(Magyar Pamutgyár)

II. kategória, III. díj.

II. Ipari Textilművészeti Biennálé,

Műcsarnok, 1975. I.

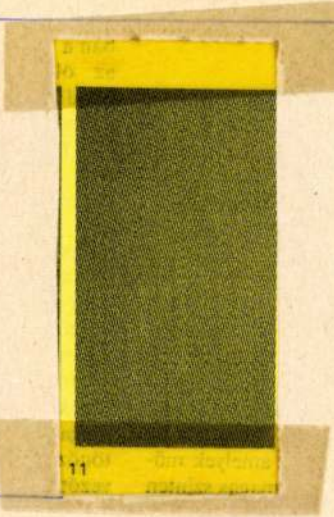

Kádár Anna

„Gavardo"

II. kategória III. díj

Kovács Anikó: II. Ipari Textilművészeti Biennálé.
Művészet, 1975. augusztus - 27 oldal

Kádár Anna

„Pikeszter"

III. kategória II. díj

Horváth Anikó: II. Ipari Textilművészeti Biennálé, Művészet, 1975. augusztus - 27 oldal.

Kádár Anna, iparművész

Minisztériumi nívódíjasok

A könnyűipari miniszter az idén először *nívódíjat* adott át az ágazatban legjobb eredményt elért tervezőknek és kollektíváknak. Egyéni nívódíjat kapott a Magyar Posztógyárban kifejtett munkájáért *Kádár Anna*, a Magyar Divat Intézet textiltervező iparművésze, *Farkasinszky Zoltán*, a Budapesti Bútoripari Vállalat és *Palócz Sándor*, a Bútoripari Vállalat belsőépítésze. Kollektív díjban részesült a Lenfonó és Szövőipari Vállalat kollektívája: *Tóth Ilona* textilmérnök, *Oláh Enikő* iparművész és *Schwarcz Jenőné* technológus; a Pécsi Kesztyűgyár tervezőcsoportja: *Németh Ágnes* művészeti vezető, *Sperczel Jánosné*, *Gál Mária* és *Hornyák István* tervező; a Békéscsabai Kötöttárugyár szakemberei: *Hiczkó Katalin* modelltervező, *Mészáros Sándor* kelmetervező és *Kulcsár Ferenc* technikus; a Fékon tervezőegyüttese: *Kisgyörgy Sándorné* és *Paszkasz Károlyné* modellszerkesztő, *Grimm Judit* és *Szücsi Ágnes* gyártmányfejlesztő; a Székesfehérvári Bútoripari Vállalat kollektívája: *Heincz Gábor* faipari mérnök, *Palócz Sándor* belsőépítész, *Rácz Lajos* és *Kotrobay László*né technikus.

– Minisztériumi nívódíjasok.

Népszabadság. Bp. 1980. apr. 2.

4

KACZIÁNY ALADÁR

A/18. KACZIÁNY ALADÁR

L.K.GY.

501. HUGHES, ARTHUR

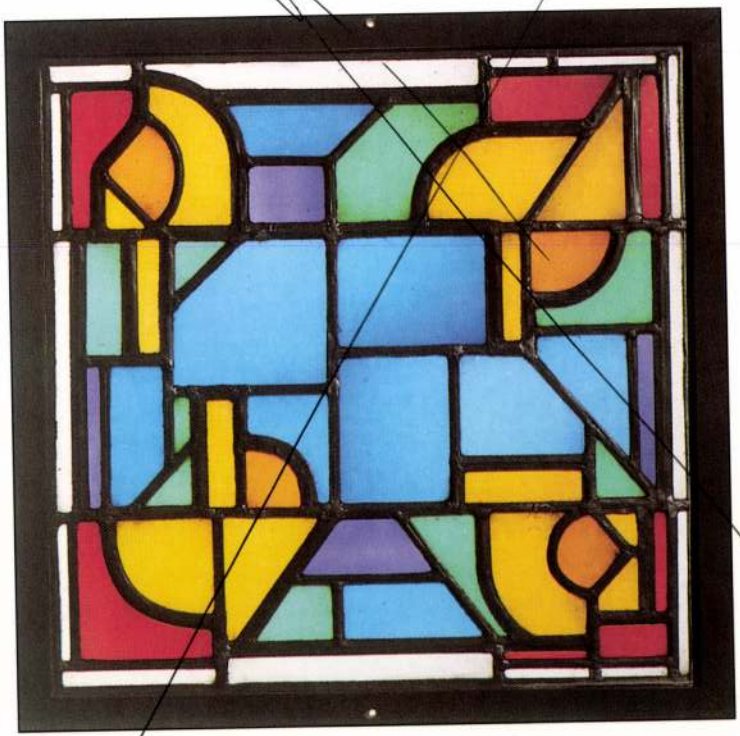

522. HUSZÁR VILMOS

300. HUSZÁR V

M.D.K

Kacsiba Ferenc
építész

Az Archivum végső formáját
lesverte.

Sz.B.: A budapesti Bartók Archivum kiállítása
Művészet. 1962. február — 27 l.

Kacziba Ferenc IMK

Calvin tér 8.

Kasselik Fidél épitette egyemeletesre. 1853/1816.
Dieschor József átalakitotta és az udvari szárnyat épitette Rottenbiller Lipótnak. 1853
A Kálvin téri részre II. emeletet huzott és a homlokzatot átalakitotta 1862-ben.
Bergh Károly tervei szerint épült a Török Pál utcai rész 1870-ben.
Kacziba Ferenc 1954-ben helyreállitotta.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
170.l.

Kaczíba Ferenc

Tervezte a Majakovszkij u. 47 sz.-ú ház helyreállítását

Zádor Mihály: Bernáneló a fővárosi műcemlék ~~[illegible]~~ felügyelőség 1961-ben végzett munkáiról

Műcemlékvédelem 1962 4. s. 204. l.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Kacziba Ferenc

M.d.K.

müvezetés

Az Országház utca 9. sz. épület / Budavár / müemléki kutatása és tervdokumentációja

Czagány István: Müemlékhely reállitásunk....
Müemlékvédelem, 1961-1962, Bp. 1966.

64.1.

Kaczíba Ferenc

Tervezte az Alpár Gy. u. 9. helyreállítását

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1965 1 sz. 50. l.

Ké

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatá

Kacziba Ferenc

okl. építészmérnök

szül. Csongrád 1910

Oklevelet nyert 1941.

József nádor 1940/41.

178. l.

talán hosszúra nyúlt beszéd...

Befejezésül a Mindenhatóhoz fohászkodom, kérem Őt, segítse a mi Műegyetemünket a jövőben is, hogy a magyar kulturális és gazdasági jólét fokozására irányuló országépítő munkájában a jövőben is az eddigiekhez hasonló, sőt azokat fölülmúló eredményeket érhessen el.

A beszéd elhangzása után *dr. Vendl Aladár* rector magnificus az ünnepi közgyűlést az alábbi szavakkal zárta be:

Mélyen Tisztelt Közönség!

Őszinte hálás köszönetemet nyilvánítom szíves megjelenésükért, amellyel ünnepélyünk fényét emelték és ezzel díszdoktoravató ünnepi közgyűlésünket bezárom.

MDK

Kacziba Ferenc

III.e.ép. hallg. 1938-39. Kotsis-tanszék.

Bérházépület csoport az V. kerületben. Technika 1940. 170-172 l. alaprajzzal.

Kacziba Ferenc

A Bp.VI. Népköztársaság útja 57.sz. házat Petschacher Gusztáv tervezte kétemeletesre 1873-ban; 1893-ban Schubert és Hikisch harmadik emeletet épitett rá. - A helyreállitás terveit Kacziba Ferenc készitette.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban. - Müemlékvédelem, 197o.2.sz.91-lol. l.

loo-lol. l.

M. D. K.

KACZIBA Ferenc építész

Ybl-féle Várbazár restaurálása

Horler Miklós: Budapesti műemlek-

védelem

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 195. l.

K. D. K.

KACZIBA Terenc építész

Vásznegyed műemlék-épületeinek restaurálása

Horler Miklós: Budapesti műemlékvédelem
Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 194. l.

Kacziba Ferenc MDK

Várkertbazár. Ybl Miklós 1872.

A várbazárt / Ybl MikLós tér 2-6/ 1959-60-ban Kacziba Ferenc állitotta helyre.
Az Ásatás folyamán a várbazár mögött előkerült középkori várfalrészek és lépcsőtorony maradványait Helyreállitotta Gerő László 1959-1960-ban.

Repr. 126. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

67

65.1.

Kacziba Ferenc

Uri utca 15. sz. ház.

1873-ban Melczer István részére átépitette Preisz és Kirchenhauer.

Helyreállitotta 1959-ben Kacsiba Ferenc.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 57.1.

Kacziba Ferenc MDK

Országháztér 14.

1846-ban Tenczer /Lejthényi/ Károly a Baudirectio tisztviselője vette meg Ferenczy Istvántól, ő épitette ki mai alakjára, valószinüleg saját vagy a a Baudirectionál készült terv alapján.
Ferenczy -emléktábla Sidló Ferenc müve.
A házat 1959-ban Kacziba Ferenc helyreállitotta.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

37.1.

Kacziba Ferenc MDK

1958-ban helyreállította a Fortuna u. 8. sz. házat.

Képr. : 37. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

22.1.

Kacziba Ferenc épitész M.D.K.

KÖZTI

A Bp. I. Országház u. 2. müemlék lakóház helyreállitásának egyik tervezője

1957. barokk-kori északi udvar lebontása

Budai Aurél: Bp. I. Országház u. 2. müemlék lakóház helyreállitása

Müemlékvédelem, 1965/1 . 41-49. l.

Kacziba Ferenc

KÖZTI

V. Alpári Gy. u. 9. sz. un. Pichler-féle ház tatarozásának terve .

Hudapesti hirek

Műemlékvédelem, 1964. 1. sz. 50. l.

Kacziba Ferenc

A Magyar Tud. Akadémia budavári kongresszusterme, Bp.I.Országház u. - Épitész: Borsos László, munkatárs Kacziba Ferenc, statikusok Göczey András, Mondok Tamás. Kerttervezés Borzaváry László. - Müemlékhely-reállitás ismertetése, fotók: Heltay László. -

Magy.Ép.müv. 1972. 6. sz. 54-55.l.

Kacziba Ferenc

A Vigadó újjáépitésének tervezését 1960-64-ben a Középülettervező Vállalat tartotta kezében, Borsos László, Pintér Béla és Kacziba Ferenc vezetésével.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje.
Éptud, 1970. /II.köt./ 1-2.sz. 173-268.l.

204.l.

Kacziba Ferenc

építész tervei szerint 1954-ben állitottát helyre a IX. Kálvin tér 8. sz. ház üzletnyilásokat.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

576 l

Laczika Ferenc

1958-ban állította helyre Ly I. Fortuna u. 8. sz. lakóépületet.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 133-34

Kaczíba Ferenc

Gerlóczy u. 5. sz. épület
helyreállításának tervező építésze
(1965)

Magyar Műemlékvédelem 1971-72
Bp. Akadémiai Kiadó 1974 72. old.

Kaczíba Ferenc

Úri u. 37.sz. épület

helyreállításának építész-tervezője

(1966)

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 72.old.

Kaczíba Ferenc

Úri u. 45. sz. épület

helyreállításának tervező építésze

(1962)

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974 72. old.

Kacziba Ferenc

IV. c. ép. hallg. 1939-40

Kotsis-tanszék

Szálloda a Magyar-ut-
cában. (Tervezet)

Távlati kép, alaprajz

Technika

1941. 151. l.

xapla

Jadera
Lucas Vitaliani et filii
1894

Kaczìba Ferenc

IV. é. ép. hallg. 1939-40

Kotsis-tanszék

Erzsébettéri kioszk.

(Terveret) Kismuta,

tavlati kép és alap-

rajzok.

Technika

1941. 119. l.

10

Müv.

6.13

1 köt. 4r

Ephemeris Spalatensis

quae monumenta in primis Spalatensia
in honorem I. congressus christianae
antiquitatis cultorum consilio et
auctoritate VI virorum instituendo
congressui societatis archaeologicae
historicae Bihać nec non ephemeridis
archaeologicae historicae Dalmaticae
illustrantur

Kaczíba Ferenc

nig. ép. hall. 1940-41.

Gimnázium Csongrádon (Terverd) abrázzal.

Technika

1942. 66. l.

V. 1.–403. ll., I.–XIV. képes tábla (címlap hiányzik) + korrespondenzblatt 1.–9, 11. füz. _____ u.o., 1886.

Ergänzungsheft III. Herausgegeben von Prof. dr. K. Lamprecht. 1.–290. ll. ____ u.o., 1886

VI. 1.–407. ll., I.–XI. képes tábla + korrespondenzblatt 1.–304. füzet _____ u.o., 1887.

VII. 1.–392. ll., 1.–12. képes tábla (címlap h.) + korrespondenzblatt. 1.–288. füzet . _____ u.o., 1888

Ergänzungsheft III. Herausgegeben von Prof. dr. K. Lamprecht. 1.–324. ll ____ u.o., 1888

Kaczko grafikus,
Rajza után készült:
Czetter Sámuel rézmetszete: gróf
Wurmser regementje, 179o

Századok 1874.26-44m o.
Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

MDK

Kaczko

gr. Wurmser regementje, rajz, /rézm. Czettertől/

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. Századok, 1874, 26-44 l.

Kaczkó Pál

1918/19 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

97.1.

(Leipzig, 1000/.

Kackéi ref. templom

Klenodiumok leírása és rajzai.

Biblia.

Templom alaprajza és képe.

Debreczeni László 1932

103-104, 261 — 262. l.

BUDAPEST, 1943 február 3.

IX., RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 81-5-95

telendő

E N D R E urnak
székesfőkáptalan nagyprépostja

E G E R

MDK

Kaczler András

festési munkák

Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Bp. 1936.
40 l.

Zichy Mihály (1827—1906).

549. SZATIR (Ein Satyr), Jelezve (be
Szépiafestés (Sepiazeichnung). 22

Zichy Mihály (1827—1906).

550. BACCHÁNSNŐ (Bacchantin). Jele
Színes krétarajz (Kreidezeichnung)

Zuccari, Federigo, (1543—1609) **után (**

551. IV. HENRIK HÓDOLATA VII. GI
Fametszet (Holzschnitt). 45×23 c

(Szene aus der ungarischen Geschichte). A hátoldalon

nische Landschaft mit Jagdszene). Jelezve (Bez.): Hofrat
achten von).

Illusztr. VII. tábla.

NRIK ELŐTT (Katharine von Arragon vor Heinrich VIII.)

Jelezve (Bez.): F. Wheatley 1783.

K HÁGÁRT (Sara stellt Hagar Abraham vor). C. W. E.

is eines jungen Mädchens).

Kaczler András

festő

lásd

Grandpierre Edit

A kolozsvári szent

Unitárius templom.

Bpest, 1936. 40 l.

Kaczler András Antal

Magyar Művészet

1934. 369. l.

(59)

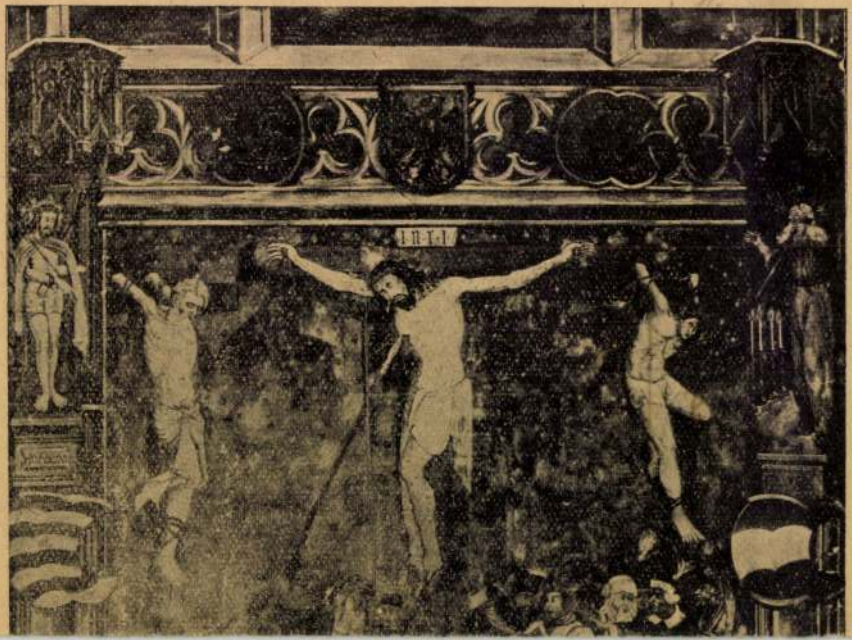

Kaczler András Mihály

Festő". 1738-1756 között Váradon él.
Kolozsvárra 1756-ban költözik. 1756
Kolozsvár: Szent Mihály templom, a
Szentháromság oltárát aranyozza és már-
ványozza.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk
Erdélyben, Bukarest, 1970. 307 l.

Kaczler András Mihály

1756 uo. aranyozza, ezüstözi és szinezi a Szent Katalin oltárt. 1757 uo. a Szent András faragványt és kónontáblákat szinezi.

B. Nagy Margit: Renesszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

30.7.l.

M.D.K.

Kaczmarski, Jerzy építész

Lengyel Építőművész Szövetség

10 000 forintért megvett terv

Társtervezők: J. Kozlowski, K. Seibert, Z.Wolak és z. Tuszinski

repr.

Lux Kálmán: A magyar szocialista falu tervpályázat

Magyar Építőművészet 1961. 4.sz. 9 -25.l.

Kaczogi Zsuzsanna

rajzai
~~folvételei~~ illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1974. 7. számát

Kaczur György

festő

1926–29

Élniük 1930. 84. l.

~~Dig~~ balra ~~nézve~~ fordult ~~Tején~~ Karimás kalapot ~~van~~ viel
l; hosszú hajat, bajuszt és kecskeszakált hord.
körülcsavart nyakkendőjét csomóra kötötte mel-
s kabátja egy elejű. Felirata a kép alatt

Aigner"

HÖFELICH"

r

nagysága 21 Cm.
huber J.

943. (chin. papiros).

Kaczur György

Festő

1926-28, 1929-30,

1931-32

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l

Kaczur György

díszlet festő

1932. végén jött.

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 47. l.

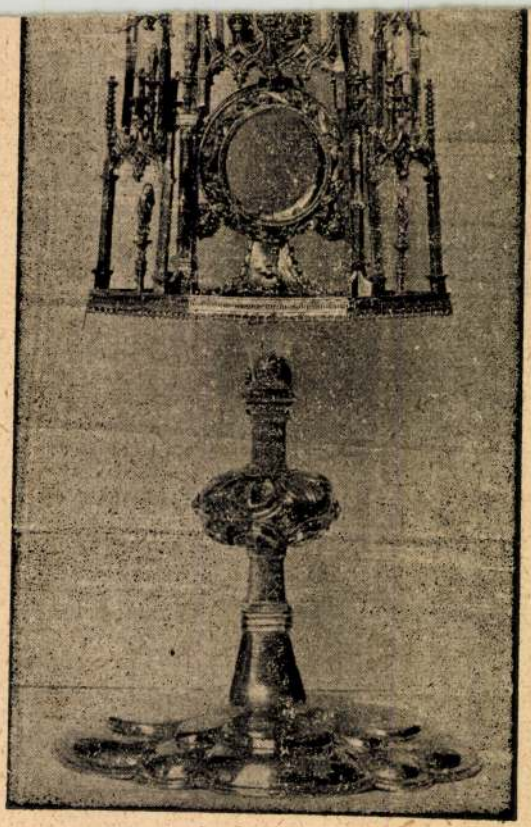

250. kép. *Urmutató, XV. sz. vége.*

2
97

Kaczur Gyula

I. Díjat nyert

Ifjúsági plakátkiállítás nyílt
Szegeden Csongrád Megyei Hírlap
1970 máj. 17.

Kassai Gyula

I. Díjat nyert

Ifjúsági plakátkiállítás Szegeden

Délmagyarország Szeged 1970. május 17.

Kaczurka Marczi

Otvös imas

Mestere Gönczy István Kassán 4 évre szegődött 1648. máre 2 ai felszab 1652 (?) febr. 19 én. Apja István.

Mihalik József. Kassaváros [illegible] története. Nyeszt 1906. 320 l.

Révész Györgyike

festő.

Kacsai János
ötvös Győrben
neve 1677-ben tűnik fel a győri
ötvösök jegyzőkönyvében.

Jankó László: Győri
ötvösök a 16-17. században.
Győri Hírlap.
1936. 10. sz. -l-

1222

KACSÁN György (1952)
101. Augusztus 20., 1987
August 20th
offset, 66x23 cm
j.b.l. Kacsán György – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 90.13

A változás jelei : Plakátok, 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin, Bp. : MNG, 1990 18.

Kocsán György

Vicellián Dunakeszin

Magyar Nemzet 1984. IX. 29.

Kaczáriné Krasznai Mária
textilfervező

Kiállítása nyílik meg a
Derkovits Teremben okt. 31-én.

– :□ Kaczáriné

2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1974. okt. 30.

Kacsárné Krausnai Mária textiltervező
és Kállai István ötvös

Kiállításuk ma nyílik a
Derkovits Teremben

Magyar Nemzet 1974

Oktober 31
4. old.

MDK

Kacsári Györgyné

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

Kácsay Lajos

l. Kelp

99. l.

Leutschovia h. n. IV. 83.

Kacsay Lajos

festő

länd okv.

Soproni Szemle

1941. 56. l.

MAGYAR BANK
BUDAPEST

M.D.K.

Kacsay Pál.

Kassai szültésü nyomdász aki 1686-1696-ban a debreceni nyomdát vezette.

Városok Lapja 1939. XXXIV.évf. 13.szám. 292.oldal
A Magyar városok országos szövetségének rendkivüli közgyülése.

MDK

Kácser Anna

V. Orsz. Iparm. Kiáll. Műcs. 1969.

MDK

Kácser Anna, cipőterv

4. orsz. iparműv. kiáll. Műcs. 1959.

MDK

Kácser Anna

cipőterv

4. Orsz. Iparműv. kiáll. MGcs. 1959. dec.

MDK

Kácser Anna

Kácser Anna / cipőterv/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitas.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan. 31.Kat.

MDK

Kácser János **építész**

Építési eng. ÉIÉM. 1931. aug. 1. 120 l.

KÁCSER KATA, porcelán tervező

Grofcsik János, vegyészmérnök, keramikus, ~~Andor-Vilmos~~ Öccse
Andor-Vilmos 1940-ben kötött házasságot Gácser Ilonával, a
aki Kácser Kata keramikus, porcelántervező huga.
Függelék 3. 299.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A varoslódi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971.

KÁCSER László

Art Hamburg

Második alkalommal került megrendezésre az Art Hamburg 1991 december 7. és 11. között a hamburgi Vásár- és Kongresszusi Centrumban, melynek mottójául a rendezők ez évben a „Találkozások" címet választották. A 10 000 nm kiállítási területen 13 ország mutatta be műveit, elsősorban fiatal művészek alkotásait. Ezúttal a hangsúly arra esett, hogy a Kelet és a Nyugat művészi értékei közel kerüljenek egymáshoz, találkozzanak a különböző országokból érkezett művészek, galériások, gyűjtők, látogatók, s találkozzanak a különböző művészeti irányzatok. Az eveART Galéria elsősorban az általuk támogatott, illetve felkutatott fiatal, tehetséges festők és grafikusok részére kívánt lehetőséget adni a nemzetközi bemutatkozásra Baksai József, Boros Isván, Kácser László, Gaál József, Máthé Zsolt, Tzortzoglou G. Gendova munkáinak kiállításával. A középkorosztály kitűnő képviselőinek Iványi Katalin, Végh András, Vilhelm Károly és Szabó Tamás festményeivel művészeik itthoni egyéni törekvéseiből kívántak egy kis betekintést adni, ugyanígy a '90-ben elhunyt Bolmányi Ferenc munkáival.

ÉS 1992. jan. 31. 16. p.

KÁCSER Sándorné, dr.né M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 339.l.

M.D.A.

D. KÁCSER Sándorné

1927.-ben Nagybányán a Szamdiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 330.l.

KÁCSER Sándorné, dr.né M.D.K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1927.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 338.e.

Kácsi (apátsági) monostor

Legrégibb adat 1248-ból
A XVI. században pusz-
tult el.
Ma már nyoma sincs,
nehány szerény töredéke
ismeretes.

Szabó Borsodarjoktempl.

12-15. l.

u. o. irodalma

71, 72, 73-l.

Érkezett 1904 október 13.

767/904 (Budapest 1904 október 12 – 1334 sz. a.)

A Magyar Nemzeti Muzeum igazgatósága köszöni a főfelügyelőség 1903. évi jelentésének megküldését. (Tudomásul szolgál 1904 X/13)

Kácsi templom

l.

Szabóárpéj

348-l-

Ich bitte Sie, mir
Ihre Photographie
zu senden.

Kácsi egyh. monostori
templ.

l.

Ger. MRE
helyreáll.

3803. Katona Nándor. 1864

Sz. ~~Baján 1857 február 21~~

Lepes ó faluban

Viharos idő. 1 jobbró

A napnyugtakor ~~4~~ észlelhető világitásb
zivataros sötét felhők kóválygna
nos fa áll, a melyet a szél megha
fák közül földszintes ház bontak
lalja el. Jelzése alól jobbra: Ka

Fa, mér. 43:57.5 cm.
Vétetett az 1908. április
K-án (704-908).
Elszámoltatott 1908. május

Vés 43506-908

Kácsik Jenő

Takács Győző művész-tanár tanítványa, az alig tizesztendős Kácsik Jenő jó vonalvezetésű üde folthatású akvarelljeivel részt vett a makói kiállításon.

Moldvay Győző: Csongrád képző és díszítőművész köreinek kiállítása.

Népművelés 1970/7 42 old.

M.D.K.

Kacsinda Stária, gobelinszövő

Kivitelezte Medgyessy „Sarlózó" és „Szoptató anya" c. gobelin terveit két-két példányban. (XIX - XX. rajz).

László Gyula: Medgyessy Ferenc, /1881-1958/

Bp. 1968. Corvina, 45. old.

Kacska János

hires nyíregyházi szücs.

124

l.

Kiss Lajos: A nyíregyházai szücsmesterség és szücsornamentika. Bp. 1929.
50-53. l.

lche Begeisterung geweckt hatte, keinen Widerhall. In Wien hatte der
ako Sorgen um das tägliche Brot. Bis er schließlich — körperlich und
er leidend — am 8. März 1889 seinem Leben freiwillig ein Ende be-

— * —

Kacskovics Jenny

szül. Pécsett 1893 okt. 18.
Rk. 4 polg.
1916/17 II. elsőéves művész-
nőv. Bosznay Istvan

Hosszumacsi templom maradványok
helyének ásatása VIII. 126, 127

Kacskovics Géza

Mikszáth Kálmánról készitett szobormüvet Kacskovics Géza, "Mikszáth Kálmánnak" felirás látható a szobron a müvész aláirásával. Az iró temetésének alkalmával hozza a lap. Repr.

Mikszáth Kálmánról készitett portrét Glatz Oszkár. A képet bemutatja a lap. Repr.

ÉLET, Bp. 1910. juni. 5. II. évf. 23. sz. 739, 743. lap.

Kacsó

Kőműves (asztalos)

Gamás (Somogy vm.)

XIII. 4.

Lásd

Bocsár alatt.

piper belle

bételbors

Kacsó András iparművész

Tervei alapján Térzitenel iparművé-
szeti tárgyalat a fertői nádgazdaságban

Pestmegyei Hírlap 1969 január 14
3. old.

KACSÓ ISTVÁN

Új Művészet
2004. január
XV. évf. 1.

25 oldal

u-Rhône)

e)

ek (K KH), Bp. 1982

Kacsó, kőműves

~~Bocsár~~

kőműves (artifex)

Gamás (Somogyvm).

Fenti fiai, Mikola a fiával Nyög(ö)vel és ennek öccse Maradék a fiaival Kacsóval és öcséivel. Valamennyien kőművesek a tihanyi apátság szolgálatában a XIII. sz. elején.

Erdtihanyiapáts

377. l.

514. l.

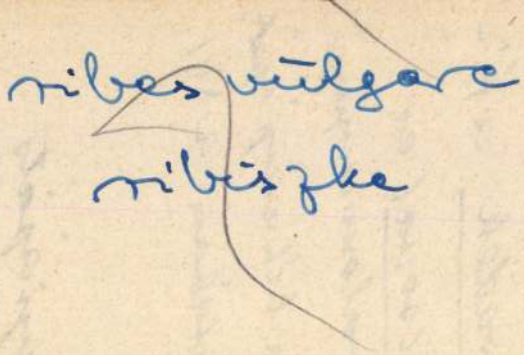
ribes vulgare
ribis zlka

KACSÓH fazekasmester – MDK

1930. táján Bertalan fazekasmesterrel a Udvarhely megyei Korondon edényjáró néven kerámiai telepet létesített szejényeho fazekasmesterekkel.

Gáspár Gyula: Székely ezermesterek. Bp. 1944, 33-34 l.

KATALOGUSA

Kacsó Béla

egy képével gyarapodok az alábbi múzeum művészeti gyűjteménye

Évkönyve, Az Erdélyi Múzeum-Egyesület

– az 1943. évre

Kolozsvár, 1944.

12. l –

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

FERENCNÉL
KERETEZTETI
Képeit.
BUDAPEST-IV.

~~Kcsó~~ Kacsó Benjamin MDK

fazekasmester

mezőturi népmüvész

elnök.

Busi Vince: A brüsszeli világkiállitásra
készülnek Mezőtur népmüvészei.
TISZAVIDÉK. 1957 máj. 18.

Kacsó Benjámin MDK

a mezőturi fazakasok Népmüvészeti Háziipari Szövetkezetének elnöke.

B.J.: A mezőturi fazekas népmüvészek 35 ujvonalu vázát küldenek az iapari vásárra. SZOLNOKMEGYI NÉPLAP. 1962. máj. _ /9 ?

A Hatvan Közművelődéséért Alapítvány
és a Kristálycoop Rt.

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

Kacsó István

kiállításának megnyitójára

1999. április 10. szombat 18 órára.

A kiállítást **Vécsi Nagy Zoltán**
művészettörténész, a galéria vezetője
nyitja meg.

A megnyitón **Fáy G. Tünde** énekel.

Támogatók:
Transact-60 Kft., Hatvan Városért Alapítvány

CZOBELGALÉRIA
KRISTÁLY KASTÉLY HATVAN

3000 Hatvan, Boldogi út 1.
☎ 37 341012
email: czolibel@freemail.c3.hu

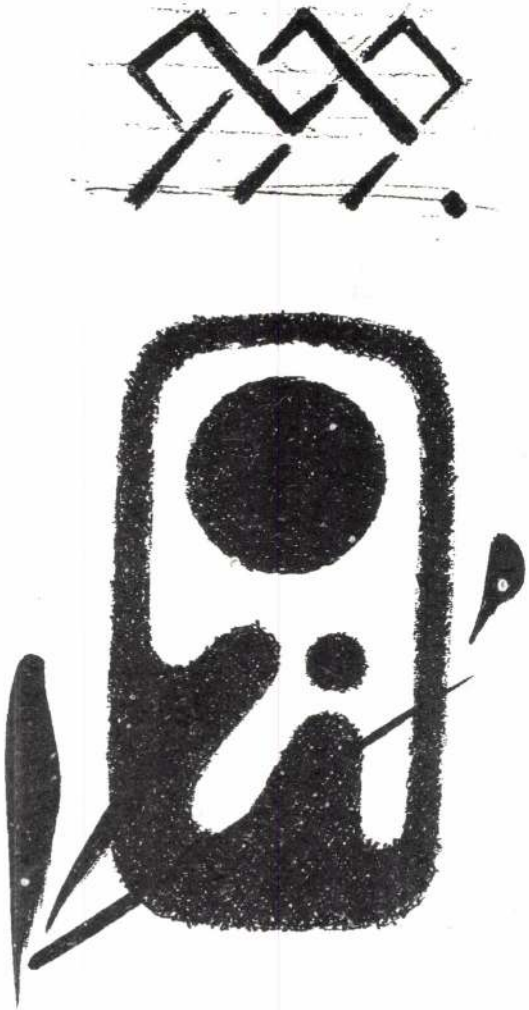

KACSÓ István Attila
Marosvásárhely, 1952. július 25.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus
(1984 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

KACSÓ ISTVÁN

Szőttes,1991,vegyes technika,applikációk, 280x13o -91.12.51

Új Művészet

MDK

Kacsó Kálmán építész

Halászközép 1941. Tervrajzok

mDK

379. Kacsó Kálmán, ép.

Szül.: Nagykároly, 1893. okl. kelte: 1919. Sz.: 6427.

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.

EP-IP - EP-MÜV. 1931. márc. 1. 41. l.

le. D. K.

KACSÓ Kálmán építész

1961. febr. 21-én elhunyt

Magyar Nemzet 1961. febr. 24. 6. l.

Kacsó Kálmán

MDK

épitész

A Kamara uj tagjai.

Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közlönye 1925. 87.o.

Kacsó Kálmán

épitész

A III. k. Perenyi utcai elemi iskola szürcebb-körü tervpályázatán 1941-ben vészt. vett.

Halászközép 1941

131. l.

Kacsó Kálmán

Bptaivb. 1940. sept

Kacsó Kálmán sellyei építész-
mérnök, VIII. József-u. 16/18.
137-880

kű,
i-
é-

nyil-
le-
n
lő-
ék
be-
íl-
meg-
apon

:t
vé-
)s
:e-

Kacsó Kálmán

építész,

szül. Nagykároly 1893

okl. nyert 1919.

Nevjegy-Művészetem

Kacsó Károly, építész M.D.K.

Nonn Gyulával együttesen nyert megbírást a Nagykárolyban építendő új hasznó terveinek elhesítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

Jan. 15. sz. 2 old.

-2-

M.D.K.

Kacsó Károly, építész

Nonn Gyulától függetlenül készítette a nagyrárolyi kasinó terveit. A két tervezet körött a kasinó választmánya fog dönteni

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

márc.19. sz. 3. old.

M.D.E.

Kacsó Károly, főmérnök

bemutatta a Nagy-Károlyban épitendő uj szálloda terveit, melyek elfogadása után kiirtáik a tervezési pályázatot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVI. évf.
ápr. 8. sz. 3. old.

KACSÓ Károly építész (Nagykároly)

Mérk, ref.t., 1900

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 737.

Kacsó Lajos

műve:
Vonalparádé. - Karikatúragyűjtemény
Bp. 1966, Zrínyi Kiadó.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

279. l.

Kacsonovszky Emmi

ipsum.

Est. 1928

455

1908.

mbe nézve ábrazolt leány[illegible] a kinek
emöldöke világos-barna, szeme
a E.Tito 96.4.

08. február 23-án (323-908).

M.D.K.

Kácsor Ferenc, ácspallér

nevét említik Kreffli.
Mátyással kapcsolatban a pékje
plebánia kar építésénél 1854-ben

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

348. old.
+ 355.

M.D.

Kácsor László
fotós

A Vadas Ernő Terembe állította
ki fotóit.

– kiállítások.
Művészet, 1967. szeptember. 47 lap.

Kácsor László

L. l.: Kácsor László természet-
fotóinak kiállítása.

Magyar Nemzet, 1967. V. 12

MDK

Kacsur Ernő

keresk. miniszt. segélye 600 kor.

Éimisk 1914-15. 83-84 l.

Kálmán Lánló

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 9.számát

7.l.

Kálcz László

fölvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 6. számát

14-15. l.

Kaiser László

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. ~~ix~~ 2. számát

3.l.

KÁCSOR Ferenc ácspallér. A pélyi rk. plébániaház építésénél --+ Kreffli kőművesmesterrel együtt működik 1833-ban, majd a borsodnádasdi templom munkáinál --+ Streimelwöger épitőmesterrel együtt dolgozik 1844-5o között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Kassor László

felvételei illusztrálják Szüts László: Budapest - "mezőváros" c. cikkét.

Budapest, 1969. 4.sz.

2-5. 1.

KadaAlajos MDK

Királylehtai templom, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Kada Alajos

Bűnbánó Magdolna olajf.
Bucsuzkodás "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 24. l.

Kada Alajos MDK

Pihenés, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kada Alajos MDK

Várakozás, olf.

Mücsarnok 1919.Hadviselt müvészek kiáll.

MDK

Kada Alajos

Arcképtanulmány, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 47.l.

MDK

Kada Alajos

Művészet 1918. 5.l.

Kada Alajos

MDK

Virágzó akácok, olf.

Micsarnok 1924 február-március

Kada Alajos MDK

Őszi reggel, olf.

Miscarnok 1924 február-március

Kada Alajos

A levél

Micsarnok 1924 február-március

MD K

Kada Alajos, festőm.

429. Naplemente. Olf.

KMT 1912. tav.kiáll. kat.MK 62.l.

MDK

Kada Alajos

Erdő este, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 38.1.

MDK

Kada Alajos

Olvasó leány, c. életképe.

Művészet, 1917. 6.1.

Kedv Aladós

Olvasó Jelmy, c. életképe.

Művészet, 1917. 6.l.

Kada Alajos

MDK

Kocsisok, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Кева Ала́ов

Хосгазок, -олг.

Kada Alajos MDK

Buzakeresztek, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli tárlat

Kada Alajos MDK

Krisztus és az emmausiak, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kada Alajos

Olvasás, olf.

Virágszedés, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállítás

Kada Alajos MDK

Gitáros nő, olf.

Nicsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kada Alajos

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kada Alajos

MDK

Patak az erdőben, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Kada Alajos

MDK

Dunapart májusban, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kada Alajos MDK

Napnyugta Alsólugoson, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Kada Alajos

Erdő este, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

Kada Alajos

MDK

A Vág mellékéről, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kada Alajos MDK

Dunapart májusban, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi kiállitás

Kada Alajos MDK

Faluszéle, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Kada Alajos

MDK

Anyám, olf.

Miccarnok 1916. tavaszi tárlat

Kada Alajos MDK

Utca Veneziában, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Kada Alajos

MDK

A Salute főbejárata, olaj.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Zeus Alastos

A Satyre Tobel-Tudo, Vie.

Kada Aladajos MDK

Falu patakja, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Kada Alajos MDK

Napkelte a Vág mellett, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Kada Alajos MDK

Alkony a fenyőerdőben, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Kada Alajos /1882-

371. Ősz a Balatonon. Olajf. 93x71 vászon.
372. Parasztlány. Olajf. 52x62 vászon.
374. Borus idő. Olajf. 80x100 vászon.

/A 373. számozás itt kimarad, mert a füzet 25. oldalán a téves -363 helyett jegyzett 373- számozás maradt meg. Lásd!: Juszkó Béla, 373."Őszi idő" c. müvénél./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 26. l.

MDK

Kada Alajos

Falu a Magas Tátrában, of.

Fürdés előtt, of.

N.Szal. 1913. tsv. 16 l.

MDK

Kada Alajos

Uj hold, of.

Spanyol nő, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 13. 1.

MDK

Kada Alajos

Nyári délután, of.

Tengerparton, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 29. l.

Kada Alajos festőművész

Virágzó akácok

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

Kada Alajos MDK

Krisztus és az emmausiak, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kada Alajos MDK

Pihenés, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kada Alajos MDK

Vasárnap délelőtt, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Kada Alajos MDK

Napsütés az erdőben, olf.

Műcsarnok 1920-21. téli kiállitás

Kada Alajos MDK

Erdő széle, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Kada Alajos MDK

Tépelődés, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

M.D.K.

Kada Alajos

A Műcsarnok tavaszi tárlatán bemutatott 443 kép és szobor között szerepel festménye.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli 2. X. évf. 26. sz. 19. l.

MDK

Kada Alajos

Fiatal leány rózsákkal, of.

Művészet 1917. 90.l.

MDK

Kada Alajos

Ősz a Balatonon, o.

Parasztlány, o.

Borus idő, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Zeggin, Paul /Münche
német éremművész Münch
György/

Kada Alajos

MDK

Virágzó akácok, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Kada Alajos MDK

A levél, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Kadá Alajos

Őszi reggel, olf.

Műcsarnok 1924. febr.-márc.

Kada Alajos MDK

Buzakeresztek, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Kada Alajos MDK

Gitáros nő, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

Kada Alajos

MDK

Gitáros nő, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

Kada Alajos

MDK

Olvasás, olf.
Virágszedés, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Kada Alajos, festöm.
szül.1882

Interier leánnyal. Vászon. 60x51

Ernst Muzeum anyagából. XXVIII. Kat. 24.1.

1924.

Kada Alajos MDK

Krisztus megkeresztelése, olf.

Egyház és Művészet
Nemzeti Szalon 1919

KADA ALAJOS

194. Napkelte a Vág mellett. Olajf. Eladó

KMT 1912. tav. kiáll kat. 47.oldal.

Kada Alajos MDK

Virágzó akádok

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

Kada Alajos MDK

Jegenyék, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Kada Alajos MDK

Szeptember elején, olf.

Az "Uj M„vészcsoport" első kiállitása.
Nemzeti Szalon 1917-1918.

Kada Alajos MDK

Őszi reggel. olf.

Májusban. olf.

Az "Uj Művészcsoport" első kiáll.
Nemzeti Szalon 1917-1918.

MDK

Kada Alajos, festö

Az arany palota Velenzeiában.

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 5.1.
Szépm.Muz.

MDK

Kada Alajos

Fiatal leány rózsákkal, of.

KMT. 1917. tav. kiáll. kat. 24.l.

Kada Alajos

MDK

Olvasó nő

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Kada Alajos.

416. Olvasó nő.

KMTárs. 1927.őszi kiáll. KMLT 13.1. Kat.

MDK

Kada Lajos

DDéli pihenő, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 64 l.

MDK

Kada Lajos

Merengés, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

63 l.

Kada Lajos
Buzakeresztek, olaj

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-20. 22 l.

226. kép. *Hallstatti edény Süttőről.*

yhez hasonló csak a nápolyi múzeum óriási
jteményében található. Helyi jelentősége több
őnek van. Ilyen Solvának, az említett Jucun-
azal törzsfő leányának sírköve, továbbá C.
o lovaskatona domborműves sírköve, aki
anniából szakadt Pannóniába, hogy Duna-
ntmiklós határában fiatalon kerüljön sírba.
üttői mérföldmutatók, a különböző oltárkövek
ászárok és az istenek kultuszának változandó-
ról, illetve összekeveredéséről tanúskodnak.
eti, palmyrai írást mutat pl. az az agyag-
sítelő, mely egy kis edényke kíséretében Toko-
került elő. Az őskereszténységnek is van érté-
emléke: a sárisápi sírkápolna freskótöredékei.
mészetesen a kerámika készítményei itt is nagy
nmal vannak és üvegtárgyakban, ékszerekben
szintén nincs hiány.
népvándorlás korából ugyancsak a kerámia
ítményei tűnnek ki: germánok, hunok, ava-
ittartózkodásáról tanúskodva. A kezdetleges
ítmények közül kiemelkedik egy Eszter-
ntkirályról való fínom edényke, mely jellegze-
arany fülbevaló kíséretében került elő. Törté-
ni szempontból nem csekély a jelentősége

Kada Lajos
Tépelődés, olaj

[illegible] tárlat. Műcsarnok. 1919-20. 14 l.

fínomságú viaszszobrocskáin kívül
e régészeti tárgyakra is kiterjedt,
képtár jelentőségével; főként érem-
zi régész, Schnütgen közvetítésével
s muzeális érzékét bizonyítja, hogy
akkönyvtárat létesített. Megszerezte
kísérte az új megjelenéseket, járatta
és hasonmásos kiadványokra, többek
em mult színes nyomataira. Bátran
árak könyvtáraival egy szinten állott.
nagánkönyvtára is volt, mint ahogy
az esztergomi bazilika belső művészi
érsekiszékben, Vitéz és Bakócz, ő is
ket részben külföldi útjairól hozott
gyűjteményszerűen, a nagyközönség-
felépíttette a Dunára néző új prímási
lön épületszakaszt biztosított szeretett
nom műveltségű és világlátott Masz-
budavári plébános, később esztergomi
meg első, 1891-ben második kiadása.
va olvassuk, nem kell elfelejteni, hogy
ette magát soha annak), s hogy abban
t is még gyermekcipőkben járt. . .

Kada Alajos festőmüvész
Májusban
Szeptember elején
Nemzeti Szalon, 1917-18
Uj Müvészcsoport Első Kiállitása

PISANELLO (?) (veronai festő, 1397—1455)

Szent Jusztina egyszarvúval (110. kép)

Fa, tempera, 100×90 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Restaurálta Kákay Szabó György, 1939.

Lepold—Homor 97. l. — Van Marle, VIII., 1927., 208. l. (Pisanello isk.) — Gerevich PA, 236—238. l. (Képe 239. l.) (Pisanello.)— Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Benesch Belved, 70. l. (Galasso Galassi.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 70. szám. (Képe hátul.) — Gerevich IPGY, 99. l. (Képe 91. l.) — Berti Toesca, 959. l. (Képe 958. l.) (A Torchiara-kastély freskóinak mestere.) — Esztergom. MM, IX., 1933., 61. l. — Delogu, 184. l. (A Torchiara-kastély freskóinak mestere.) — Pellicioli (szóbelileg): Giovannino de'Grassi. — Lepold—Lippay 55. l. (Képe XV. táblán.)

PITTONI GIAMBATTISTA (velencei festő, 1687—1767)

Bemutatás a templomban

Vászon, olaj, 95×90 cm.

Borromei Szent Károly áldoztat (111. kép)

Vászon, olaj, 30×25 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. (Maulbertsch.) — Maszlaghy II., 315. szám. (Maulbertsch.) — Gerevich: PA, 220. l. (Maulbertsch.) — Jajczay János: A művészet hódolata az eucharisztia előtt. Bp. 1938., 79. kép. (Maulbertsch.) — Pellicioli (szóbelileg): Pittoni köre. — Lepold—Lippay 56. l.

Kada Alajos festőművész
Merengés
Nemzeti Szalon, 1918-17
Uj Művészcsoport Első kiállitása

1480 körül: Szárnyasoltár.

SZEPESI MESTER, 1480 körül

Szárnyasoltár (28. kép)

Szekrényében Madonna-szobor, kétoldalán fülkékben négy szent nő szobrocskája. Belső szárnyképek: Bal felső: Mária és Erzsébet találkozása, alsó: Angyali üdvözlet, jobb felső: Jézus születése, alsó: Háromkirályok. Predella: Veronika-kendő két angyallal. Kontárok külső szárnyképek kontár a XVIII. századból.

A szárnyképek 88 × 57 cm, predella 44·6 × 188 cm.

A szepesmegyei Nagyszalók r. k. templomából.

Restaurálta Nikássy Lajos 1933.

A „szmrecsányi főoltár mestere" névvel jelölt igen termékeny szepesi festő műve.

Gerevich PA, 219. l. — Fenyő—Genthon: A Magyar Nemzeti Múzeum szárnyasoltárképei MM, VII., 1931., 459. l. — Genthon RMF, 69—70. l. — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 52. l. (Képe LII. táblán.) — Lepold—Lippay 54. l. (Képe XIV. táblán.)

Kada Alajos festőművész
Őszi reggel olaj
Májusban
Szeptember elején olaj
Nemzeti Szalon, 1917-18
Uj Müvészcsoport Első Kiállitása

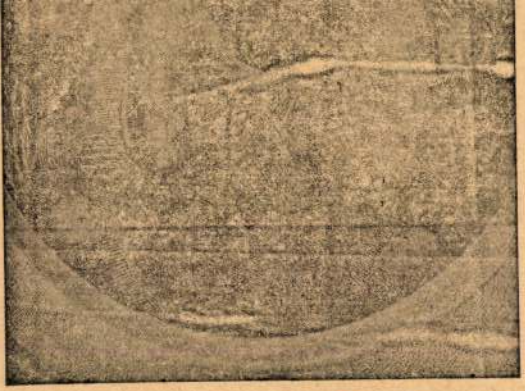

109. kép. *Pinturicchio követője: Madonna angyalokkal.*

Mária találkozása a keresztet vivő Krisztussal
Fa, olaj, 34·5×43 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 65. szám. — Gerevich PA, 99. l.

PRETI, FRA MATTIA (calabriai festő, 1613—1699)
Ábrahám megvendégeli az angyalokat
Vászon, olaj, 159×165 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. l. (Preti.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 240—241. l. (Preti.) — Berti Toesca, 960. l. (Képe 960. l.) (Preti.) — Jajczay János: A művészet hódolata az eu-

Kada Alajos

Az arany palota Veneziában, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 5 l.

Története: Az 1814-es Hist
az iskola helyén épült, ah
minden elhunyt hivő /Omniu
emelték. Lebontották 1775-
ettől az időtől kezdve áll
költségén, Batthyány eszter
Felszentelve nincs, csak m
Kőből való, zsindelly
torony ugyancsak. Három ha
A templom villámcsapás köv
1814-ben renoválják, ekkor
palánk filiája volt.
Jellege: Barokk, épült 177
Külseje: Egyhajós, egyetle
alsó tagozata enyhe ívelt
Falpillérekkel három részr
kosárives, záróköves kőker
lette aránytalanul nagy ab
puttó-szobrokkal, alattuk

MDK

Kada Alajos

Virágzó akácok, olaj

Főv. Képtár jub. kiáll. 1944. jan.

OK

Gy.P.L: Újból munkában a M. Betlehemesek Rendje.
Nemz. Ujs. 1943. ápr. 4. 1o l.

Kada Lajos
Gitáros nő, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 11 1.

Kada Alajos
Olvasásá, olaj
Virágszedés, "

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 15 l.

Kada Alajos
Öreg ember, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
1920. ápr. 6 l.

MDK

Kada Alajos

Alkony a fenyőerdőben, of.

EMT 1912. tsv. kiáll. 53.l.

MDK

Kada Alajos, festöm.
sz.1882.

Velence. J.alul jobbra: Kada Alajos, Venezia

77 x 92 Vászon.

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921

Ma t. 16.l.

MDK

Kada Alajos, festőm.

Templomban. olf.

,Mücs.-OMKT. Tavaszi kiáll. 1921. Kat. 6.1.

Kada Alajos MDK

Virágzó akácok, olf.

Mücsarnok 1944 A Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

Kada Alajós 16. l.

Kádár Béla 16. l

Kandó László 16. l.

Karlovszky Bertalan 16. l.

Kárpáthy Jenő 16. l.

Kassai Nándor 16. l.

Katona Nándor 16. l.

Kemenyfi Jenő 16. l.

Kernstok Károly 16. l.

Kisfaludy Károly 17. l.

Knopp Imre 17. l.

Konek Ida 17. l.

Arváb

1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061.

l. Eggenberger aukciói I.

1036. **Pohár,**

üveg, köszörült vadászjelenettel. Empire. — GLAS mit eingeschliffenem Jagdszene. Empire.

1037. **Aubusson szőnyeg,**

virágos mustrával, francia, XVIII. sz. v. — AUBUSSON TEPPICH, Blumenmuster, Französisch, Ende XVIII. Jahrh.

1038. **Ribera, Jusepe** (1588—1652):

KÖNYÖRÜLETESSÉG. Olajfestmény, vászon, mérete: 150—185. — BARMHERZIGKEIT, Öl auf Leinwand.

1039. **Tabernakulum,**

fényezett diófa, szalagberakással, alsó része fiókos, felső részén sokfiókos beosztás. XVIII. sz. m. f. — TABERNAKEL aus polit. Nussholz, intarsiert. Zw. H. XVIII. Jahrh.

1040. **Két fedeles váza,**

talapzattal, porcellán, két kosfejes füllel, színesen festett pásztorjelenettel és virágcsokrokkal. Fedelének gombja három rózsa. Sèvresi jeggyel. — Zwei DECKEL VASEN mit Postament, Porzellan. Beiderseitz plastische Widderköpfe, bunt bemalt mit Schäferszene und Blumensträussen. Als Deckelknauf drei Rosen. Mit Sèvres-Marke.

1041. **Zsebóra,**

ezüst, számlapján trofeák közt ovális keretben ékkő. Német, XVIII. század. — TASCHENUHR, Silber, am Zifferblatt zwischen Trofäen ovaler Rahmen Edelstein. Deutsch, XVIII. Jahrhundert.

1042. **Bot,**

Kada Alapos:

10, 79, 82

Kada Alajos 10, 79, 82

Kada Alajos MDK

Levelet olvasó leány, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Kada Alajos

MDK

Ruhapróba, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Kada Alajos MDK

Olvasásközben, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Kada Alajos

Fekvő nő, olf.

Micsarnok 1916-17 téli tárlat

Kada Alajos

Andromeda, olf.

Micsarnok 1916-17 téli tárlat

Kada Alajos MDK

Fiatal leány rózsákkal, olf.

Műcsarnok 1917. tavaszi tárlat

Kada Alajos MDK

Tépelődés, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kada A lajos, festöm.

Olvasás közben. Repr.

Müvészet. 1918. 82.1.

MDK

Kada Alajos.

irod.

Benczur kiáll. 28.1.

MDK

Kada Alajos

Merengés, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 7.l.

MDK

Kada Alajos

Déli pihenő, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 8.l.

MDK

Kada Alajos

Egyházmüvészeti kiáll. plakátpályázata.Nemzeti Szalon. 1926.

Kada Alajos

MDK

Buzakeresztek, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kada Alajos MDK

Templomban, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Kada Alajos

Naplemente, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 62.l.

Kada Alajos MDK

Tépelődés, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kada Alajos MDK

Napsütés az erdőben, olf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Kada Alajos

MDK

Vasárnap délelőtt, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Kada Alajos

MDK

Erdő széle, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Kada Alajos, festöm.

életképpel szerepelt az V.-ik teremben.

Mücsarnok.-Kiállitás.
Müvészet.1918. 5.l.

MDK

Kada Alajos

A Műcsarnok háborus kiállításán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

Kada Alajos MDK

Merengés. olf.

Az "Uj Müvészcsoport" első kiáll.
Nemzeti Szalon 1917-18.

Kada Alajos (1882-)

Ősz a Balatonon.
Olj f. 93x71 vászon. Ltsz: 4016.

Parasztlány.
Olj f. 52x62 vászon Ltsz: 3567. Sign. 918.

Borus idő.
Olj f. 80x100 vászon. Ltsz: 244. Sign. 1912.

A Fővárosi Képtár haborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Kada Alajos

Várakozás, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

15 l.

Kada

alkotását a maradiak panionak tekintették.

Forrás 1969/1 29

Heltai N: A Tanácsközt. művelődéspolitikája Kecskeméten

KADA ALAJOS :

122. Virágzó akácok. - Olajf., v. 62.5 x 52.5 cm. Jelz. a.j.s.: "Kada Alajos".

Székesfőv. képt. jub. kiáll. 1944.

Kada Alajos

133. A Duna Nyergesujfalunál. - Olajf.,v. 115 x 78 cm. Jelz.l.j.: "Kernstok Károly 915".

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ / 1864 - 1942 / :

134. Holdkelte a Velencei tavon. - Olajf. v. 185.5 x 125 cm. Jelz.l.b.: "Kézdi Kovács L. 1898."

KISFALUDY STROBL ZSIGMOND :

135. Dávid. - Szobor, br. Mag.: 52 cm. Jelz.a talapz.:"Kisfaludi Strobl/1912".

Kada Alajos

Jegenyék

1932 főv új szerzeményi Műcsarnok

Kada Alajos

Olvasás közben c. Egész
repr.
Művészet 1918. 81. l.

Kada Alajos

Krisztus és az emancipáció c. képe reprodukálva: Vas. Ujs. 1920. 101. l.
(A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállítása.)

Budapest, il 12 gennaio

Kada Alajos

Jegenyék, olaj

Tm. Bp. 1932.

3057

46. J. F. Danhauser.

(Sz. Bécsben 1805. augusztus 18-án. † ugyanott 1845. május 4-én.)

A szunnyadozók.

Egy szoba belsejében, zöld terítővel letakart asztalnál, öreg házaspár ül. Az asztalon virágok vannak két cserépben és pohár, föl nem használt fél-czitrom és kanál tűnik szemünkbe. Balról a férj foglalt helyet keresztbevetett lábakkal, ölbe tett kezében dohányzacskót tart és baljával az asztalra dőlve, hosszú szárú pipáját fogja. Fején bojtos hálósapka van, arcza és bajusza lebarnult, ingének gallérja lehajtott, házi köntöse szürke. Jobbról az asszony telepedett le s pápaszemét kézbe véve, a kutyabőr-kötésű nyitott könyvre dől. Fodros főkötője fehér, vállkendője piros, ruhaderekának ujjai pettyezettek, szoknyája rózsaszinű. Mindketten szunyókálnak; a földön heverő kutya és a rajta fekvő macska alszik. Az ablakon át, hol a kalitkában kanárimadár pihen, a szabadba nyerünk kilátást, mely hegyes vidéket ábrázol a falusi házak felett uralkodó toronnyal. A spaletta egyik szárnya kissé ki van nyitva.

Kada Alajos

1909. tavaszi

ki II. Nemzeti Szalonban

Canale grande, olaff.

150 K.

Holyoake: Segits magadon V.79.

Kada Lajos

1899/900 - 1902/3
1918/19 - 1920/21.

Ferkèpzomfoiskàvk

97 l.

Kada Alajos

1907. őszi kiáll. Nemzeti szalonban

Bábolnai tanya, olajf.
250 K.

Virágzó fák, olajf.
250 K

Kada Alajos

1915, dec. kiáll. N. Szalon
Női arckép, olaf.
Leányarckép, olaf.

1916. apr. kiáll. m. o.
Uj hold, olaf. 800.—
Spanyol nő, olaf. 700.—

1918. dec. kiáll. u. o.
Buzakeresztek, olaf. 2500.—

Vácz X. 53.

Kada Alajos

vk. szul. 1882. Bpest

1919–20-ban a Benczúr

mesteriskola tagja

MÁRCIUS

23

Kada Alajós

vrod Benczúr kiáll, 28 l.

1921. Benczúr kiáll –

Merengés, olajf.

Déli pihenő, olajf.

Szegedi Somogyi Könyvtár és Városi
Múzeum V. 310.

Rexa Dezső: A budapesti Nemzeti Szinház könyv- és levéltára

II. 63 — 67.

Kada Alajos

Jező-

erod

Krück

I. 585. l.

Érkezett 1905 jún. 30.

571/1905 sz. (13 pest, 1905 jún. 23. 48347 sz. a.)

A v. és k. o. minisztérium lekuldi Ugrai József, szombatság lakosnak régiségi kutatáshoz szükséges engedélyt kérő beadványát. (Felterjesztés. VII. 13.)

Kada Algos

A levél, olaszt

Budapest székesfőv.

tulajd.

~~Bronz szobrocska, római IX. 117~~

~~Csont tőrdék V. 33~~

Kada Alajos

Virágzó akácok
alatt

Budapest nékesfőv. tulajd.

~~Bronzveret, sómai VI. 131.~~

~~Jos. II Kunstalbo~~

Kada Alajos

6 órai reggel, olaszt

Budapest székesfőv. tulajd.

3. Faragott remekmű bronzkeret I. Mátyás királyra vonatkozó irodalommal.

magas 300.
széles 178.

Kada Alajos Sándor, festő, szül. 1882 december 10-én Budapesten. Hat középiskola elvégzése után 1899-ben a budapesti orsz. mintarajziskolába lépett, hol 1903-ig Székely Bertalan és Benkó Ede vezetése alatt végezte tanulmányait. 1907-ben Velencében volt, 1908-ban pedig bejárta Dalmáciát. 1914-ig festett képei közül jelentékenyebbek: Patak az erdőben, Két pásztor gyerek, Salute főbejárata, Borús idő a Tátrában és Anyám arcképe.

A művész közlése.

Kada Alajos

szül. Budapesten 1882 dec. 10
6 polg
1899/900 I-II. 1 évés
mint vesznav –

Györ V. 141

Kada Alajos

Mincsarnok Bpest

1906. tav. kiák. 528

1906-7. téli kiák. 243

Hd. Hessen Homburgban 1833 d
1904 oktober 13-án.
A budapesti ferencvárosi

-1868

1866. Lotz Károly:

1866 Rebeka.

Egész alakban és ~~abban a~~ azon (pil
lépcsőjéről lelép és balra ind
védi, a melynek leomló részét
felgyűrten viseli.

Szénrajz, méretei 221:
A budapesti ferenczvár
Az 1898: XI. 14-diki e
sz. leirat alapján vétetett (3
22-én (18/99). Az elszámolást 1
900)

Jegyzékbe foglaltatott 1

904: v. 6.

1898

Kada Alajos

Műcsarnok

1911. tav. kiáll. 279

1911–12. jub. kiáll. 839

1912. tav. kiáll. 194, 288, 429

1913–14. őszi kiáll. 401, 406

Zrínyi járás VI. 186.

Kada Alajos

szül. Budapesten 1882
dec. 10. Rk.
1918/19 II. elsőéves festé-
szeti mesterskolai nőv
Benczur Gyulamat.
1919/20 I-II. elsőéves n.o
1920/21 I-II. másodéves
mesterskolai nőv.

Honfoglalárkori temető Micskepusztán

VIII. 201-206.

KADA *Alajos*, festő. * Budapest 1882 dec. 10. A bpesti mintarajziskolában, azután a Benczúr-mesteriskolában tanult. Főleg arc- és tájképeket fest. A levél, Virágzó akácok és Őszi reggel c. olajfestményei a főváros tulajdonában vannak.

E-G. I. 578 l

48. Ereklyemuz.

erube

zeit karba ~~tette~~ téve tartja. Haja, szemöldöke, sze-
akálla barna. Nyakkendője fekete, zsinó-

cm.
zi emlékek muzeumából (107/95. No. 151).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

524

Kada Alajós

Műcsamok

1914. tav. kiáll. 427, 451, 455

1915. tav. kiáll. 89. 161

1915-16. téli kiáll. 156

1916. tav. kiáll. 97

1916-17. téli kiáll. 267, 271

1917 tav. kiáll. 24, 224

1917-18. téli kiáll. 165, 169, 174

1918. tav. kiáll. 235, 236, 239

1918-19. téli kiáll.

Kada Lajos

1919. hadviselt műv. kiáll. 150. nem volt harctéren

1919-20. téli kiáll. 238. 461

1920-21. téli kiáll. 283, 289, 347

1921. tav. kiáll. 79.

1922. jub. kiáll. 579.

Kada Alajos Mozsgó

Somogy megye

1927. őszi kiáll. 416.

Szombathelyi művtörténeti kiállítás

VI. 285.

Kada Aljos Sándor

Thieme Becker T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy* **Postán** *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság	Sztár		
köznap	vasárnap							

Kelt.....

.....

aláírás.

mdk

Kada Elek rajzoló

Bugac pásztoréletét tanulmányozta

Nirek: Bugac vendégei

Pestmegyei Hirlap 1894, 43 sz jul. 15 3. l

LDK

Kada Elek,

alkotása, a müvésztelep

a Kecskeméti müpártoló Egyesület célkitüzése, hogy a müvésztelep sorsát elöbbrevigye.

Nemz. Szal. 388. kiáll.
Képzőm. vidéki szövetségének 1. kiáll. Kat.
1928. jan.

Hada István

Témaválasztásá a földmüvelés,
a falusi szokások, a gyermekkori
emlékek hiteles néprajzi megörökitésének szándéka vezeti.

Bánszky Pál: A naiv művészet határai.
Művészet, 1979.junius - 10. lap

Kada István, naiv festő

● KADA ISTVÁN naiv festőművész kiállítása ma délután nyílik a szolnoki Damjanich János Múzeumban.

12

O-: Kada István

Esti Hírlap, Bp. 1977 ápr. 07.

Kada István
naiv festő

— **Kada István** 73 éves törökszentmiklósi naiv festő műveiből csütörtökön kiállítás nyílt a szolnoki Damjanich János Múzeumban.

a törökszentmiklósi naiv festő müveiből
kiállitás nyilt a szolnoki Damjanich János
Muzeumban.

Népszava, 1977. április 8.
4. oldal.

Kada István, náv művész

Kecskeméten, a Bolyás Házban megnyitatták a náv művészek állandó kiállítását. Látható itt Süli Andor, Benedek Péter, Kada István és mások alkotásai.

(-t-a): Képtár a Bolyás Házban.

Szövetkezet, 1977. jún. 1.

Kada István

nár művész

Kecskeméten a Bánó házban van a nár művészek múzeuma, állandó kiállítása. Teljesen új együttest ad a „Kötődve a valósághoz" c. realista jellegű gyűjtemény. Itt látható Kada István kimerevített fotószerű műve. Kada törökszentmiklósi lakós.

Halász Ferenc: A nár művészeti múzeum csodái. Petőfi Népe, 1977. ápr. 24.

Kada István, náv festőművész

A népművészekben leginkább az emlékőrzés képessége csodálatos: Benedek Péter negyven év távollét után is úgy festette meg legénykori cimboráit, hogy az öreg uszódi parasztok ráismertek. A törökszentmiklósi Kada István közel a hetvenhez nyúlt ecsethez és képén a legkisebb csavart is a helyére tette a gyerekfővel megfigyelt szénfűtésű csep-lőgépen. Mi ennek a titka? Kérdezi e cikk írója Oviseknie Farsang Erzsit, aki megválaszolja a kérdést.

(cisz): Tíz éve vándorúton.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. júl. 6.

Kada István, náv festő

a Miskolci Galériában e hó 19.-én megnyílt a Magyar Naiv Művészek kiállítása. A Naiv Művészek Múzeuma Kecskeméten van, most válogatott darabjait Miskolcon láthatjuk. — Kada István azt örökíti meg, hogyan csépeltek egykor a kisgazdák. Hiteles minden, a tüzes gép, a vizes lajttal vágtató lovak, az asztagállások, a zsákosok. |említve|

(gyarmati): Naiv művészek a Galériában.
Észak-Magyarország, 1979. okt. 28.

Kada István, naiv festőművész

A londoni Royal Festival Hall-ban 1984. júl. 20-aug. 22. között nemzetközi kiállításon láthatók a ma és a közelmúlt naiv művészei Magyarországról is; 14 magyar naiv művész munkája látható a kiállítás magyar szekciójában. Szerepel Kada István műve.

Sheldon Williams: Naiv művészek kiállítása Londonban.
Petőfi Népe, 1984. 19. aug.

Kada Istvánné

hímző (mezőkövesd) a Népmüvészet Mestere kitüntetést kapta

Népmüvelés 1968/9 36old.

Kada Istvánné, hímző MDk

Emlékérmet és 3000 ft jutalmat nyert a mezőkövesdi hímzőasszony.

– : Kiosztották a Kisjankó Bori hímzőpályázat díjait 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 14.

Kada Istvánné

Kimző (Merőkövesd) a Népművészet mestere kitüntetést kapta az abrotmáj-ünnep alkalmából.

Kiváló népművelők és a népművészet mesterei
(Harai Kárhép)

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 19. 6. l.

MDK

Kada Istvánné, népművész

Kétszer nyert a pályázaton.
A hagyományos motívumok továbbfej-
lesztésével kéníti hímzéseit.

– : Huszonhat matyó népművész kéníti
vizsgamunkát a Kis Jankó Bozi pályázatra

8.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 21.

Kada Istvánné himző M.D.K.

Mezőkövesd

Kis Jankó Bori-díjat és a vele járó 3 000 Ft pénzjutalmat kapta.

Napi krónika

Magyar Nemzet 1964. augusztus 20. 6.1.

Kada Istvánné, hímző MDK

Kada Istvánné mezőkövesdi hímzőasszony Kis Jankó Bori Emlékérmet kapott.

–: Kiosztották a Kis Jankó Bori-díjat

12.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. aug. 20.

Kada János

Cselédház

Népmüvelés 1975/8/37

Kada Katalin

II. éves fest. nakos hallg.

Képrm. Fönk. Évk

1936/37. 73. l.

Ferk pzomfoisk vk

M.D.K.

Kada Lajos

"...Leányképe különleges finomságával tünik fel."- irja a lapnak a tárlatra vonatkozó beszámolója, azonban a kiállitán helyét és megnyitásának idejét nem közli.

Kárpát: Tavaszi tárlat c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf.
14. sz. 8. l.

Kada Katalin

II. éves fest. nakos hallg.

Képrm. Fönk. Évk

1936/37. 73. l.

Ferk pzomfoisk vk

M.D.K.

KADALA, Carolus muravicus

Albertfalva

1 sodae

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.l

MDK

Kádár

és Romecsini nagyméretű képpel dolgozták fel Dózsa seregének átkelését a Tiszán. A festmény szerepel a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Sz. É.: Séta a II. magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Nők Lapja, Bp. 1951. november 7. [10–11. l.]

EDK

Kádár

s.f: Grafikai ... művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

Kádár Anni

Szerepelt ruhatervei az Iparművészeti Főiskola végzős esti textil-növendékeinek a kiállításán.

László Emőke: Művész az iparban; Ipari Művészet, 1970. 3. sz. 49. l.

Kádár Anna, textiltervező (Magyar Posztógyár).

A szombathelyi kiállításon szerepelt „Pilaszter" nevű anyaga. (említve)

Nagy Ildikó: II. Ipari Textilművészeti Biennálé.
...tika, Budapest, 1975. 10. 30. old.

Kádár Anna

(Magyar Posztógyár)

„Pilaszter" anyaga szerepel a II. Ipari

Textilművészeti Biennálén, Gombathelyen

Kritika 1975/10

30. old.

Kádár Anna/Magyar Posztógyár/

nyerte a férfi felsőruházati kategoria III. díját a II. ipari textilmüvészeti biennálén.

YMagyar Hirla p 1975/219/6

Kádár Anna

nyerte a tinédzserkategoria II. dijá t a II. ipari textilmüvészeti bienná lén.

Magyar Hirlap 1975/219/6

Kádár Anna

Textiltervező részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún - júl.

Kiadár Anni

szövöttanyagtervező

Diplomamunka

—— : Diplomamunkák

Vöt Lapja, 1970. március-11 szám

Kádár Anna iparművész

(Nyíregyháza, 1936 –

1970-ben végzett az Iparművészeti Főiskolán

„Marokko" szövete díjat nyert a III. Ipari Textilművészeti

Biennálén 1978-ban a nyombathelyi Savaria Múzeumban.

– katalogus a könyvtárban –

MDK.

Kádár Antal antalos

Kócsa János üzlethirahat

Belv. Uri u. Trattnerhár

1861. - ——

MDK-A-III/376.

MDK

Kadar, kolozsvári ötvös a XVII. sz,-ban.

Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története II. és III. kötetéhez. II.k.Bp. 1888. 730.l.

KÁDÁR - KONECSNI

festő

Vihar előtt

Xantus Gyula: Rajz kézikönyv az általános iskolák rajzot tanitó nevelői számára. Bp., 1960. /Ált. iskolai tanári kézikönyvek/

137

Kádár festő MDk

Művei mai fejlődésünket tükrözik.

Benesse Gyula: A Magyar Képzőművészek Szövetségének Közgyűlése elé 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. febr. 13.

Kádár „Jestő" MDK

Tanítója volt a főiskolán Kondor Lajos grafikusnak.

Hárs György: Akikkel most ismerkedünk

Népszabadság. Bp. 1960. máj. 19. 8. l

M.D.K

Skà dár
festő

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Húsz év után
Művészet, 1965. ápriliss – 3 lap

MNK

Kádár

A moszkvai kiállitáson /1958 dec/ kiállitják

Kádár-Konecsni "Vihar előtt" c.
Rozsa-kompozicióját.

Dersi Tamás: Tizenkét ország 4000 műve a moszkvai kiállitáson.

Esti Hirlap. 1958.okt. 10.

M.D.K.

Kádár-Konecsni

"Vihar előtt" c. müve kiállitotta a Nemzeti galériában.

havas:
Tizenöt év és a tizenötödik év képzőművészete.
Népszava 1960. ápr.17. 4.old. 92.szám.

Kádár.

Horváth Márton „Megjegyzések a képző-művészeti vitához" c. füzetében a II. Képző-művészeti Kiállítással kapcsolatban műveit elemzi.

„Dózsa-tablója" t elemzi (emlékezve)

Magyar Nemzet, 1952. máj. 25.

MDK

Kádár

Asztalos S: Megjegyzések a képzőműv. vitához.
Magy.Nemz. 1952. máj. 25. 5 l.

Kádár M.D.K.

Plakátokat tervez

Bauer Jenő: Az elmunlt 20 év plakáttermése Magyarországon Müvészet 1965. febr.

MDK

Kádár - Konecsny

Vihar előtt, of.

Iroldalmi Ujs. 1951. nov.8. 4.l.

Fénykép

Milyné

Kápfőnnevépeti Főiskola

Kádár osztály

Fénykép

Fény kép

Milyné

Képzőművészeti Főiskola: 119 lbg

Kádár - Koncesni: bihar dött. Dózsa szerepének hajnali átkelése a Tiszán (Főiskolai Tanárok)

Festmény

Diapozitív van.

Diapositiv Milyné

Kiepőművészeti Főiskola: 119. tkr

Kádár - Koncesni.. Vihar stott. Dózsa szerjé-
nek hajnali átkelése a Tiszán. (Főiskolai ta-
nárok)

Festmény

Kádár – Koneczni

Dózsa seregének átkelése a Tiszán

Séda a II. magyar képzőművészeti kiállításon

Nők Lapja Budapest 1951. nov. 7.

Kádár Béla
festő
Bródy Sándor u. 17

MKSz 1947

KÁDÁR BÉLA

Új művészet

1996/ márc

22.o.

KÁDÁR BÉLA

Új művészet

2002. nov.

18.o.

Kádár Béla

koll. kiáll. 1947

l.

Szabad Művészet

1947. 6 3. l.

ESZTERGOM

Bahóz - kápolna

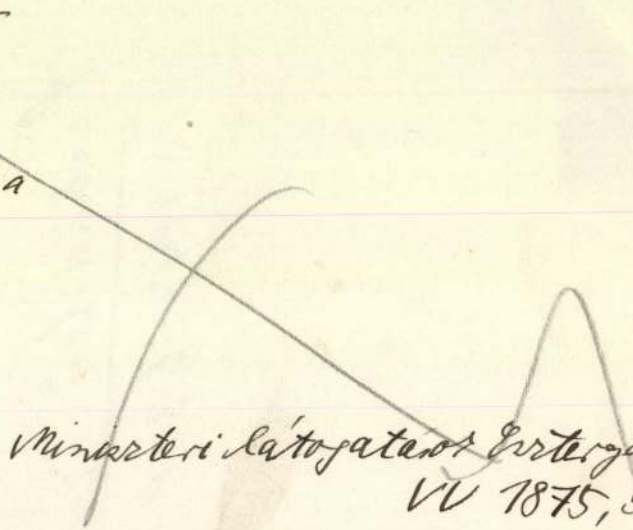

Miniszteri látogatás Esztergomban.
VL 1875, 540 l.

sonló erővel adta elő a férfi és a nő gondolati, érzelmi és érzéki egymásra utaltságát. Az érzékiséget azonban nem tárgyias jelenetezéssel vagy cselekménnyel, hanem a megfestés miként jével „ábrázolta" — fejezte ki. Színei és formái ilyenkor fölhevültek, s a modern életérzésnek megfelelően idézték meg az érzékiséget sugalló mondanivalót.

A hazai közönség alig méltányolta szép külföldi sikereit. Nehezen tudta eladni képeit, s még az alkotómunkájához szükséges kellékeket is nehezen szerezhette be. Közben nagy családjáról — négy gyermekéről — kellett gondoskodnia.

Münchenben 1937-ben megrendezték az „elfajzott művészet" — az *entartete Kunst* — fogalomkörébe

KÁDÁR BÉLA MŰVÉSZETE

Szólnunk kell a *zene* iránti fogékonyságáról is. Lelki alkatánál fogva képes volt rá, hogy a zenei szólamokat átfordítsa a festészet nyelvére. Még elbeszélő tárgyú műveiben is fölleljük a vonal, a folt és a szín ritmikus váltakozása nyomán keltődő zenei hatást. Megértette, hogy a zene a dolgoknak, a világnak a belső összhangját, az egyén és a közösség lelki békéjét fejezheti ki és jelképezheti. De alkotásainak már a puszta címével is megmutatta a zenéhez való őszinte vonzódását *(Zenélők, Gitáros legény, Házi koncert* stb.).

*Rajzolóművész*ként szintén megbecsült helyet vívott ki magának. Rajzait a lendületesen húzott, egyszerre ábrázoló és díszítő szerephez jutó vonalak meg a formákat övező körvonalak, kontúrok művészi rendeltetése jellemzi. Legszívesebben az emberi testnek és mozgó lovaknak, lovasoknak a formáit kötötte kompozíciós egységbe. Aktjainak, egyéb alakjainak és más motívumainak sokszor egyetlen megjelenési formája a hajlékony, kifejező vonal volt.

Gondok és félelmek

Tulajdonképpen egész életében, de különösen a húszas évek végétől kétségekkel, gondokkal, a harmincas évek végétől pedig félelemmel küzdve kellett végeznie alkotómunkáját.

taszított művek hírhedt kiállítását, s azon Kádár művészetét is pellengérre állították. Ennek nyomán a hazai sajtóban a jobboldali műkritikusok támadásai szintén elszaporodhattak. Már nem csak az avantgárd képalakítói módszereinek alkalmazása, hanem a származása miatt is támadhatták.

A második világháború befejezésétől — a tragikus meghurcoltatások után — ő is joggal remélte az igazi felszabadulást, a jobb és igazságosabb életviszonyok eljövetelét. Ám ekkor is családnia kellett. Az egymást követő sorscsapások — szeretteinek: feleségének és két fiának — az elvesztése, a háború utáni súlyos nélkülözések és az 1948 utáni korszak merev, művészetellenes esztétikai elvei újabb szorongást ültettek el lelkében. Mégis állhatatosan dolgozott tovább.

Azt mondhatjuk, hogy mesterünk elfeledetten halt meg 1956. január 22-én, vagy legalábbis mindvégig a mellőzöttséget kellett éreznie. Azután — mint ez az arra érdemes alkotókkal történni szokott — az érdeklődés ismét feléje fordult. Napjainkban — úgy látjuk — már nem csak hazai, hanem a világ minden tájáról jelentkező külföldi hívei és tisztelői is nagyrabecsüléssel és felfokozott figyelemmel adóznak kivételes életművének.

Szíj Béla
művészettörténész

Az angol nyelv diadalútja

Kétségkívül ma az angol a legelterjedtebb nyelv a világon. Eredetileg csak a brit szigeteken beszélték, ma Földünk minden táján. Szókincsének mintegy a fele germán, a többi francia és mindenféle más eredetű. Amikor az első angolszászok 450 körül átkeltek a csatornán a Britannia nevű római provinciába, még semmi valószínűsége sem volt annak, hogy nyelvük valaha is világnyelv lesz. Korunkban a technikai fejlődés, a közlekedés, a számítógép új terminológiát, új nemzetközi nyelvet tett szükségessé. Az új szakkifejezések nem csak a szótárba kerültek be, hanem azokat a számítógép is megérti, így ezen a nyelven „beszélhetünk" hozzá. Ma már hatéves gyermekek játszanak számítógépeken, s eközben — akarva-akaratlanul — kóstolót kapnak az angol nyelvből.

Az angol nyelv az idegen számára eleinte könnyűnek látszik, de később kiderül, hogy nehéz is. Könnyű, mert nyelvtanilag igen egyszerű. Nem kell bajlódnunk például a német „der, die das"-szal. A hétköznapi élet szókincse is aránylag könnyen elsajátítható, a németül tudónak kapaszkodót adnak a germán eredetű szavak. A szórend is igen egyszerű és logikus. Ezzel szemben komoly nehézséget okoz a kiejtés, illetőleg a beszélt és az írott szöveg közti egyértelmű kapcsolatnak a szinte teljes hiánya. A használt betűknek a száma (26) ugyanis lényegesen kisebb a beszélt nyelvben előforduló hangok számánál. Ha angol ismerősünknek megmondjuk a nevünket, ő azonnal megkérdezi: „How do you spell your name?" (Hogyan, milyen betűkkel írja a nevét?) Ugyanez történik, hogyha ismeretlen szót hall, vagy rosszul ejtünk valamit. A „spelling" (betűzés) nélkülözhetetlen az érintkezésben. A beszéd és az írás között a laikus

nosavak és *nukleinsav-alkotórészek* radioaktív változatát szintén felhasználják az agydaganatok kiterjedésének megállapítására. Az idejekorán végzett korszerű kórismézésnek is köszönhető, hogy százezer ember közül mindössze négyen halnak meg agydaganatban napjainkban.

Az agyi érbetegségek közül jól elkülöníthető PET-tel a *helyi vérszegénység* miatt támadó állapot az érelzáródás okozta *infarktus*tól. Ennek alapján gyorsan és pontosan eldönthető, hogy az ér belsejének a kimetszésével vagy az elzáródott érszakasz áthidalásával jobb-e gyógyítani a beteget. A véráramlás és az oxigén-anyagcsere mérése azonban arról is tájékoztat, hogy menynyire volt sikeres a gyógyszeres vagy a műtéti beavatkozás. A véráramlás mértéke és az oxigén-anyagcsere üteme ugyanis szorosan összefügg az egészséges agyban, míg *szélütés* esetén e két folyamatnak az egyensúlya megbomlik. PET-tel ez már 48 órán belül fölfedezhető, számítógépes rétegröntgenezéssel ellenben jóval később (akár tíz-tizenöt nap múltán) figyelhető csak meg a röntgensugár elnyelődésének számottevő módosulása. Megesik ugyanis, hogy a csekély véráramlás ellenére aligalig csökken az agyszövet oxigén-anyagcseréje, mert a sejtek az *átlagosnál hatékonyabban* vonják ki az oxigént a vérből. De az is előfordul, hogy a véráramlás nem csökken, hanem éppenséggel fokozottabb a rendesnél. Az oxigén-anyagcsere tehát jobban jelzi az agyszövet *életképességét*, mint az, hogy mennyi vér áramlik át rajta. Ha az oxigén-anyagcsere a kritikus szint alá csökken, az agy természetszerűleg helyrehozhatatlanul károsodik.

Szélhűdés esetén, persze, nemcsak az oxigén, hanem a szőlőcukor anyagcseréje is romlik. A véráramlás módosulása meg az anyagcsere-változás hamarább megmutatkozik az *agyműködésben*, mint szerkezetének a rendellenességében, ezért a PET gyors beavatkozást tesz lehetővé. Ha e vizsgálattal az agyszövet életképesnek bizonyul, nincs akadálya a már említett műtéti beavatkozásoknak. Az oxigén és a szőlőcukor anyagcseréjének súlyosabb zavarakor többnyire *gyógyszerrel* csökkentik az agy anyagcseréjét. A kezeléskor azonban ügyelni kell arra, hogy az anyagcsere nagymérvű megcsappanása helyrehozhatatlan folyamatokat indít el az idegsejtekben, s ezeknek sejtpusztulás lesz a vége

Elbutulás, Parkinson-kór

Minthogy az *öregkori elbutulás*ban szenvedők 30 százaléka érelzáródás miatti *vérkeringési zavar*nak köszönheti betegségét, további 20 százaléknak pedig az egyszerre szedett gyógyszerek okozta *mérgezés* miatt támad baja, PET-tel elég biztosan elkülöníthető az elbutulás e két fajtája. De a véráramlás, valamint az oxigén- és a szőlőcukor-anyagcsere nyomon követésével az is valószínűsíthető, hogy az agynak melyik része felelős az értelmi működések romlásáért. Rendszerint az agykéreg *fali* (koponyatetői) lebenye marasztalható el érte, de nem megy az sem ritkaságszámba, hogy a szomszédos *halánték-* és *nyakszirt*lebenyben van a baj góca.

Sikerrel alkalmazható a PET az *Alzheimer-kórra* jellemző, továbbá az agy számos helyén bekövetkező *infarktus* miatt támadó elbutulás kórismézésére. (Az Alzheimer-kórról lapunk 1985. évi 21. számában írtunk részletesen. — *A szerk.*) De föltárhatók vele a *Huntington-betegség*ben tapasztalható kémiai rendellenességek is. A Kalifornia Egyetemen dolgozó J. C. *Mazziotta* és munkatársai figyeltek fel arra fél évtizeddel ezelőtt, hogy a Huntington-betegségben szenvedő betegek agyának *farkos mag* nevű idegdúcában megcsappan a szőlőcukor anyagcseréje. Az esetek egyharmadában jóval a *tünetek jelentkezése előtt* kimutatták ezt a változást. Ezeknek az egészséges, ám veszélyeztetett embereknek egy részén a későbbiekben valóban megjelentek a betegségre jellemző szabálytalan, dobáló jellegű végtagmozgások (az úgynevezett *vitustánc)*.

Feltérképezhetők PET-tel azok az idegrendszeri *érzékelők* (receptorok) is, amelyeknek megfogyatkozása súlyos betegségekre vezethet. Ilyen például a *Parkinson-kór*, ez az idült, súlyosbodó, elfajulásos betegség, amely elsősorban azért támad, mert az agy bizonyos részén megcsappan a *dopamin* nevű ingerületközvetítő anyag képződése. De annak is szerepe lehet a kifejlődésében, ha valamilyen ok miatt kórosan *megkevesbedik* azoknak a receptoroknak a száma, amelyeknek révén a dopamin hat.

Nem sokkal azután, hogy az adrenalin és a noradrenalin nevű ingerületközvetítő anyagokkal rokon szerkezetű dopamint fölfedezték, s utánanéztek, hogy *mi a szerepe* a szervezetben, észrevették: minél kevesebb dopamin képződik az agyban, annál súlyosabbak a Parkinson-kór tünetei. Ebből logikusan következett, hogy e betegséget a *hiányzó anyag pótlásával* kezelni lehet. Evégett a dopamin előanyagát, a levodopát juttatják a beteg szervezetébe, amelyből ott dopamin alakul ki, s az ideig-óráig megteremti az egészséges agyműködés föltételeit. Ahhoz azonban, hogy ez az ingerületközvetítő anyag hathasson, *elegendő receptornak* kell helyet foglalnia a megfelelő idegsejtek felszínén, s azoknak *olyan szerkezetűeknek* kell lenniük, hogy a dopamin kapcsolódni tudjon velük. A dopaminreceptorok vizsgálatára kiválóan alkalmas a radioaktív atommal jelzett N-metil-spiperon, amely ezekhez a sejtérzékelőkhöz hozzákötődik. Ha ezután PET-tel átpásztázzák az agyat, a radioaktivitás ereje alapján megbecsülhető a dopaminreceptorok *száma*, és azoknak a radioaktív molekulákkal való *kapcsolódási képessége*. De az is pontosan megmondható, hogy az agynak melyik részében lelhetők fel ezek a receptorok. Kiderült, hogy azokban az agykéreg alatti idegdúcokban, amelyek a *mozgásokkal* és az *érzelmekkel* vannak kapcsolatban.

Szkizofrénia

A nyolcvanas évek elején végzett vizsgálatok hívták fel a figyelmet arra, hogy a dopaminreceptorok száma a 19. életév betöltése után csökkenni kezd. A csökkenés java része a negyvenévesnél fiatalabb korra esik, ezt követően a csökkenés üteme lelassul. Nem véletlen tehát, hogy a Parkinson-kór jobbára az *élet delén vagy azután* támad. Ezeknek a receptoroknak azonban a *szkizofrénia* (a tudathasadás) kialakulásában szintén szerepet tulajdonítanak. A svéd *Carlsson* figyelte meg, hogy a szkizofréniás betegek állapotán javító gyógyszerek gátolják a dopaminreceptorokat. Azok a készítmények ellenben, amelyek az idegcsatolódás helyén növelik a dopamin töménységét, súlyosbítják a szkizofrénes betegek tüneteit, sőt az *egészséges emberen is* szkizofréniára emlékeztető pszichotikus állapotot idézhetnek elő.

Három évvel ezelőtt fedezték föl a PET segítségével, hogy néhány szkizofréniás betegben nemcsak több dopamin szabadul fel az idegvégződésekből, hanem nekik eleve több dopaminreceptoruk van, tehát fogékonyabbak erre az ingerületközvetítő anyagra. Úgy tetszik azonban, hogy a receptorszám növekedése egymagában nem idéz elő tüneteket. Ezt az sugallja, hogy az antipszichotikus gyógyszerek szedése körülbelül egy hétig nem javítja a beteg gondolkodási zavarait, holott a „lecsendesítő" hatásuk nyomban a kezelés elkezdése után megfigyelhető.

Végezetül a PET kiválóan alkalmas arra is, hogy *egyéb* ingerületközvetítő anyagokat és receptorokat szintén vizsgálhassanak vele. Egyebek között az a jelenség is tanulmányozható ezen a módon, hogy bizonyos idegrendszeri receptoroknak miképp módosul a *molekuláris szerkezete*. Emiatt fordulhat elő ugyanis az, hogy bizonyos körülmények között *ellentétes* lesz a receptor működése: a vele kapcsolódó ingerületközvetítő anyag hatására nem serkentés, hanem gátlás következik be.

Az ember *egészségére ártalmatlan* radioizotópok és a kimutatásukra alkalmas PET alkalmazása annyiban forradalmasította a kórismézést, hogy lehetővé tette az *élő agy* vegykonyhájának a tanulmányozását. A régebbi eljárásokkal ugyanis csak a halál beállta után, illetőleg az élő agyból kimetszett szöveten (tehát megint csak nem élő körülmények között) lehetett utánanézni annak, hogy milyen biokémiai folyamatok mennek végbe az agyban bizonyos betegségek folyamán.

(A **JAMA** *című folyóirat nyomán)*

Az úttörők útjain

KÁDÁR BÉLA MŰVÉSZETE

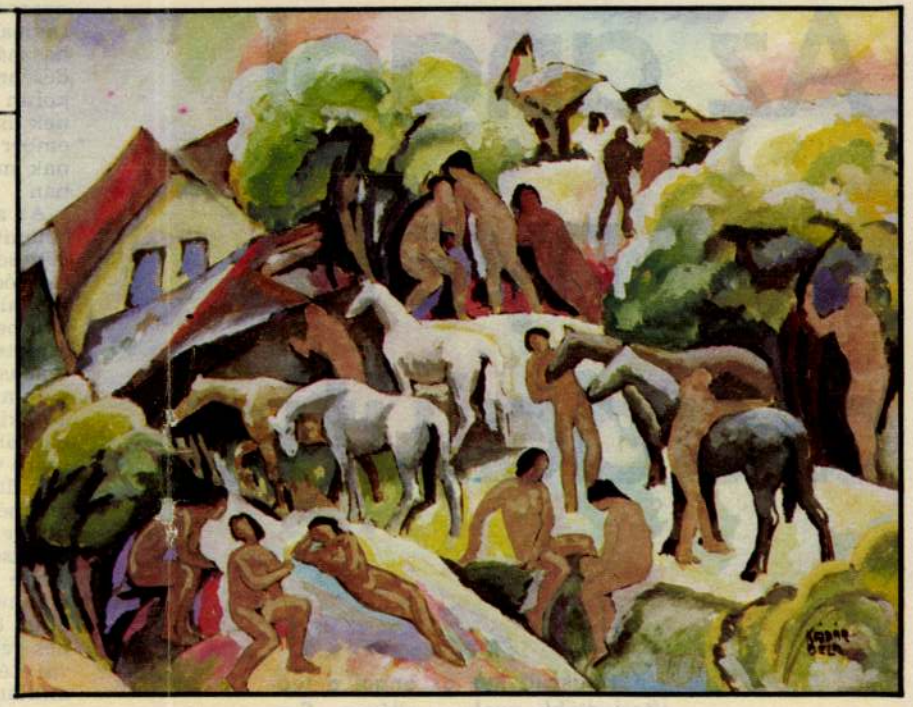

Jelenet szabadban, emberekkel és lovakkal (1918 tájáról)

Házi koncert (1940 tájáról)

Századunk magyar festészetének és rajzművészetének ez a kiemelkedő alakja 1867. június 4-én Budapesten született a fővárosunkba több évtizeddel azelőtt bevándorolt szülők gyermekeként. Eredetileg vaseszstergályosnak készült. A századforduló táján gyalog bejárta Ausztriát, Németországot és Franciaországot, s Párizsba is eljutott. Akkor még nem kereste tudatosan a művészpálya felé vezető utat, hazatérte után azonban megkezdte a rendszeres felkészülést: előbb hazai, majd külföldi művészképző iskolákban tanult.

Természetszeretet és romantika

Pályakezdésének időszakából elsősorban *arcképeket* ismerünk. Nemsokára *tájképek* és *sokalakos kompozíciók* is kikerültek ecsetje alól. Legrégebbi művei a tapasztalati valóság gondos megfigyeléséről és megértéséről tanúskodnak, de a *Ripl-Rónai* József művészetéből leszűrt tanulságok nyomait is megtaláltuk bennük. A későbbiek folyamán nyilvánvalóvá vált, hogy Kádár lényét bizonyos *panteista* természetszeretet* hatja át, s valaminő romantikus hajlam is rejlik benne, amely talán érzelmileg túlhevült vérmérsékletéből táplálkozott. De a *tapasztalati valóságon túli* — mondjuk így: a költői — valóság, az egyéni átélés nyomán támadt mondanivalók kifejezése, képi értelmezése szintén foglalkoztatták.

A tizes években a *monumentális* képalakítás érzéke és készsége is megmutatkozott. Ennek igazolásaképpen elmondjuk, hogy 1910-ben megbízást kapott: készítsen falképet a *Magyar Színház* számára, később — 1918-ban — pedig a budapesti *Erzsébet Sós-fürdő* falaira festett freskókat.

Az első világháború idején katonaként szolgált, járt a harctéren, de hacsak tehette, szüntelenül festett és rajzolt.

Női akt lóval (1933 tájáról)

Új idők, új stílus

A háború utáni műveit az új — *avantgárd* stílustörekvések felől érkező — ihletések nyomán alkotta meg. A természeti motívumokat: az embereket, a fákat, az épületeket a *mértani testek*hez hasonlóvá egyszerűsítette, s lehetőleg a képfelület síkjához igazította. Színeit pedig úgy választotta meg, hogy azok saját lelki hevületeit a lehető legérzékletesebben mutathassák meg.

Munkásságára a külföld is felfigyelt, s művei 1923 és 1925 között már a Herwarth *Walden* vezette berlini *Der Sturm* kiállítási intézményben, majd 1926-ban és 1928-ban New Yorkban a *Brooklyn Múzeumban* és az *Andersen Galériában* szerepeltek, mégpedig egyértelmű sikerrel. E képein az *expresszionizmus*nak és a *kubizmus*nak sajátos — csak az ő művészetében föllelhető — összeötvöződését követhetjük nyomon. Kiállító társai között az egyetemes művészet nagyjai közül ott volt például *Archipenko, Braque, Campendonk, Kandinsky, Marc és Picasso:* ők mind szívesen látták társaságukban Kádár Bélát.

Amerikából hazatérve

A harmincas és a negyvenes években Kádár főképp *Tamás* Henriknek a modern művészetet pártoló intézményében, a *Tamás Galéria*ban mutatta be művei javát, s ezenkívül *Fränkel* Józsefnek az egykori Mária Valéria utcabeli kiállítóhelyiségében nyílt kiállítása. Ez utóbbi helyen az *anyaság* tárgykörében sorozatban festett műveit állította ki. Az újságok rendszeresen beszámoltak munkásságáról. Méltatói közül külön is megemlítjük *Rózsa* Miklóst, *Justus* Györgyöt, *Kassák* Lajost és *Rabinovszky* Máriuszt.

Ekkor már teljes következetességgel munkálta ki művészetének tartalmi és formai sajátosságait. Elsősorban az emberi kapcsolatok kifejezése számára kereste a képi formát. De festett tájképeket is lovakkal vagy lovak nélkül, városképi részleteket utcákkal, terekkel és néhány emberrel. Festett szobabelsőket, bennük meghitt hangulatot árasztó berendezést, kevés mozgású, szép testű fiatal nőket. Érett korszakának művei azt bizonyították, hogy lelkében dekoratív értékű és emlékszerű formáknak óriási tömege él, s azokat igyekszik — az expresszionizmus, a kubizmus és a szürrealizmus lehetőségeit kamatoztatva — megfesteni a maga fölöttébb gazdag színskálájába ágyazottan. Lírai hevülettel mutatta be a fiatalság és a viruló szépség varázsát. Ha-

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

V. AKADÉMIA UCCA 8

1931 okt.-nov.

IV. ÉV

28

XXXVI. KIÁLLITÁS

A XX. SZÁZAD MAGYAR FESTÉSZETÉNEK KIALAKULÁSA

Negyven képen keresztül bemutatni a huszadik század magyar festészetének kialakulását, csodás gazdagságát, európai jelentőségét, legfőbb eredményeit és legnevezetesebb értékeit: ez a vezető gondolat hívta életre Galériánk évadnyitó kiállítását. Alkalmazkodva az adott kerethez, kimerítő teljességre ilyenformán persze nem törekedhettünk. Be kellett érnünk — mintegy antológia-szerüen — a jellemző szemelvények csoportosításával. Oly módon azonban, hogy a gondosan összeválogatott kollekció mennél hívebb és mennél méltóbb tükre legyen a Ferenczyvel kezdődő művészi fejlődés minden fontos szakaszának, egészen napjaink legújabb törekvéseiig. Elsősorban tehát a modern magyar piktura fejlődési vonalát igyekeztünk kiemelni és szemléletessé tenni. De számolnunk kellett néhány olyan kiváló művész alkotásainak beillesztésével is, (Mednyánszky, Gulácsy, Nagy-Balogh, Csontváry, stb.) aki bár nem simul szorosan a folyamatos fejlődés korszerű vonalához, a maga elszigeteltségében is önálló becsű remekművekkel gazdagította az utolsó három évtized magyar festészetét. Ha a teljesség nem is volt célunk, úgy éreztük, nélkülük mégis csonka lett volna ez a sokfelé mutató, külső szétágazásokat és benső összefüggéseket egykép hangsúlyozó kollekció.

A legtöbb művész egy-egy művével szerepel kiállításunkon. Több darabot csupán ott vettünk fel, ahol a kiemelkedőbb fordulatok, a fontosabb egyéni periódusok jelzése azt elkerülhetetlenné tette. (S ahol módunkban állt az anyag beszerzése.) Különben a számszerűség itt sem akar külön, vagy éppen egyedüli értékmérő lenni, ha pl. Rippl-Rónai esetében ennek ellenkezőjét sem tartottuk feleslegesnek tudatosan aláhúzni. Általában: úgy fogtuk fel a dolgot, mintha egy ideális gyüjtő reprezentatív gyüjteménye lenne az egész kiállítás, amely a huszadik század magyar pikturájának legjellemzőbb kvalitásait összegezi.

Hogy mennyiben sikerült megoldanunk a magunk elé tűzött — nem könnyü — feladatot, annak elbírálása nem ránk tartozik. De annyit nyugodt lélekkel elmondhatunk, hogy munkánkban egyedül a művészet egyetemes érdekeinek önzetlen szolgálata vezetett, mind a művészek, mind a müértő közönség irányában. Ehhez a munkához lelkes segitőtársakat kaptunk a legkitűnőbb modern magyar műgyüjtők személyében, akik lekötelező szivességgel engedték át kiállításra a birtokukban levő értékes képeket s akiknek ezért ezen a helyen is hálás köszönetet mondunk.

mindenütt: festm.

1. Ferenczy Károly: Testvérek. A Tamás Galéria gyüjteményéből
2. Iványi-Grünwald Béla: Interieur. Dr. Majovszky Pál úr gyüjteményéből
3. Fényes Adolf: Város széle. Özv. dr. Hoselitz Gyuláné úrnő tulajdona
4. Csók István: Akt. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
5. Csók István: Csendélet. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
6. Rippl-Rónai József: Család. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
7. Rippl-Rónai József: Nők mályvák között. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
8. Rippl-Rónai József: Interieur. Dr. Majovszky Pál úr gyüjteményéből
9. Rippl-Rónai József: A Róma-villa kertjében. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
10. Rippl-Rónai József: Ménesi-út. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
11. Kernstok Károly: Fiu-akt. Komor Marcell úr tulajdona
12. Koszta József: Marokszedők. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
13. Báró Mednyánszky László: Galicia 1915 A Tamás Galéria gyüjteményéből
14. Rudnay Gyula: Lovasok. A Tamás Galéria gyüjteményéből
15. Csontváry Tivadar: Híd. Bedő Rudolf úr tulajdona
16. Gulácsy Lajos: Hűvös csarnok árnyékában. Dr. Eisler Mihály József úr tulajdona
17. Nagy-Balogh János: Önarckép. Magántulajdon
18. Vaszary János: Csendélet. Révész István úr gyüjteményéből
19. Vaszary János: Kelet és Nyugat. Révész István úr gyüjteményéből
20. Vaszary János: Cirkusz. Révész István úr gyüjteményéből
21. Czóbel Béla: Szolgáló. A Tamás Galéria gyüjteményéből
22. Márffy Ödön: Lugasban. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
23. Márffy Ödön: Olasz tengerpart. Eladó
24. Egry József: Kikiáltó. Magántulajdon
25. Egry József: Badacsonyi tájkép. A Tamás Galéria gyüjteményéből
26. Egry József: Kristóf a Balaton partján. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
27. Bornemisza Géza: Gellérthegy. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből

Továbbítással

Tamás Galéria

28. Perlott-Csaba Vilmos: Kilátás a műtermemből. A Tamás Galéria gyüjteményéből
29. Kmetty János: Önarckép. Fenyő Miksa úr tulajdona
30. Kmetty János: Csendélet. A Tamás Galéria gyüjteményéből
31. Szobotka Imre: Olvasó nő. Magántulajdon
32. Berény Róbert: Női portré. Jakobovits Jenő úr tulajdona
33. Szőnyi István: Asszonyok a vízparton. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
34. Bernáth Aurél: Tájkép. Nádor Henrik úr gyüjteményéből
35. Scheiber Hugó: Spanyol táncosnő. A Tamás Galéria gyüjteményéből
36. Kádár Béla: Muzsika. Révész István úr gyüjteményéből
37. Aba-Novák Vilmos: Viharos ég. A Tamás Galéria gyüjteményéből
38. Derkovits Gyula: Kettős arckép. Fruchter Lajos úr gyüjteményéből
39. Derkovits Gyula: Művész és felesége. A Tamás Galéria gyüjteményéből
40. Bortnyik Sándor: A festő " " " "

Kádár Béla
Kerustok Károly
Kmetty János

A vitrinekben GÁDOR ISTVÁN, GORKA GÉZA és KOVÁCS MARGIT iparművészek kerámiái. A kiállított szőnyegek VÉRTES ÁRPÁD iparművész munkái

1231.31. Hungária R. T.

Legközelebbi kiállításunk:

Modern Lakás- és Iparművészet

Kádár Béla: Muzsika MFI. Petrás felv.

stok Károly *Legelő ménes* c. vízfestménye magán viseli a mester rubensi vitalitásának és japános kecsességének jegyeit. A karcsú lovak testében a vegetatív lét gyönyörűsége lüktet, s a táj, melyben legelnek, körülöttük s alattuk szinte ritmikusan kering a kavargó fényben. *Kádár* Béla kétfigurás képe raffinált mondén kompozíció: kompozíció a szó eredeti értelmében, ravasz összetétele testnek, síknak, vonalnak, fényfoltnak, festészetnek s grafikának.

Scheiber Hugó kevésbé ismert oldaláról mutatkozik be. A *Szabadság-teret* ábrázoló pasztellje kolorisztikus raffinement-al s tört kontúrok halmozott, szeszélyes ritmusával tűnik ki. *Egry* Józsefet egy régi portréfején kívül egy új fénnyel dúsan átitatott, misztikusan színes balatoni tája s egy kézzel színezett mesteri kőrajza képviseli. Igénytelen méretű, de fölényes biztonsággal épített akvarell-lappal szerepel e gyüjteményben *Kmetty* János: mozgalmas elemekből teremtett szilárd szerkezetet. *Szőnyi* István rőt tónusú, Millet-hangulatú vízfestménye s *Medgyessy* Ferencnek, a szobrásznak, egy pasztell-remeke, valamint *Franck* Frigyes, *Klie* Zoltán, *Bene* Géza és más fiatal művészek jól válogatott munkái egészítik ki a gyüjteményt.

Révész István ma színben, fényben és értékben gazdag gyüjtemény ura. De nem elégszik meg azzal, hogy maga is gyüjt, hanem, mint az Új Művészet Barátai Egyesületének igazgatója, makacs kitartással működik annak érdekében, hogy másokat is gyüjtőkké tegyen. S aki ennyi rajongó lelkesedéssel csüng az új művészeten, nyilvánvalóan még nem fejezte be gyüjtői tevékenységét.

RABINOVSZKY MÁRIUS

Révész István gyüjteménye.
Magyar Művészet 1936. 214. l.

Kmetty János: Balaton MFI. Petrás felv

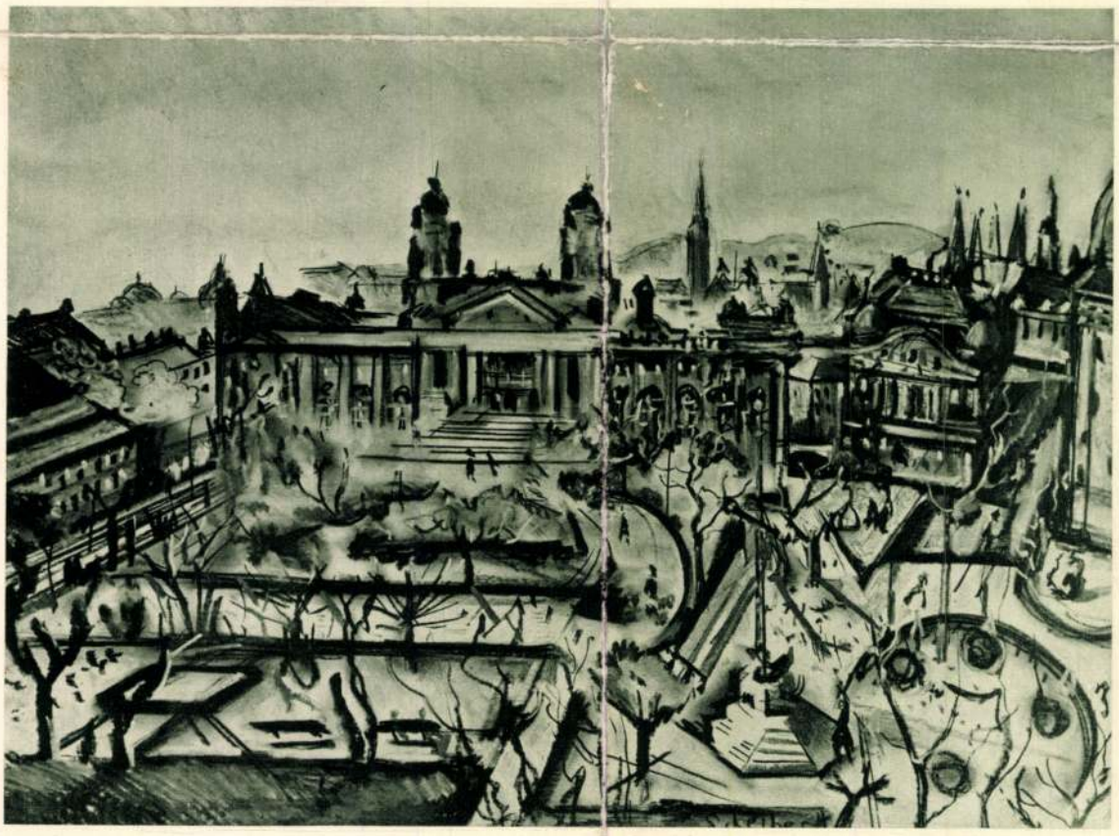

Scheiber Hugó: Szabadság-tér MFI. Petrás felv.

EGY PONTIAC ÉS A HÜLLŐK

A Kurír-zsaru újra színre lép

Egy bankókkal bélelt kisvállalkozó márkás kocsit kívánt meg. Kiderült: Kiscsatári nagymenő. Az örömcsúcsoknál a lebukás szakadéka következett, avagy majd hétszázezres kártérítés után ingyenbilincs. Egy „menő" ügyvéd a balhék közt bicegett. Az ügyeskedő vámtisztet a határon vágta nyakon a pech és a főfelügyelő. Egy nyomozócsoport lepipálta a zöldeket is. És mindezek csupán a nagy balhé első fejezetei...

Az óbudai kisvállalkozó addig-addig fuvarozott Salgótarjánból Gyöngyösvisontára kibányászott szénmaradékot, kohósalakot, miegymást öt tehergépkocsijával, míg szorgoskodásának eredményeként kies otthonában már kezdte élére rakni a bankókat. A vállalkozó úriembernek, bizonyos Veres Józsefnek arra szottyant kedve, hogy egy amerikai szuperautóval rója ezentúl az utakat. Mindjárt egy gyönyörű, fekete Pontiacot „lőtt ki" magának. El is ment egy maszek autókereskedőhöz, hogy megvegye álmai autóját egymillió-százhuszonkilencezer forintért.

Már „kóstolgatta" a Pontiacot, amikor összeismerkedett Kiscsatári Tamással. – *Itt ez a finom járgányom* – panaszolta Veres úr Kiscsatárinak –, úgy megszerettük egymást, csak hát hátra van még a vámoltatás, papírok kellenének... Kiscsatári arca földerült: Ó, kisujjad sem kell mozdítani, ha valaki, akkor én tudok segíteni. Van egy jó ismerősöm a vámosoknál. Hozok én papírt, amivel mehetsz vizsgáztatni a kocsidat.

A mesékre emlékeztető fordulatot („Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál!") tettek követték. Kiscsatári nyélbe ütötte a vámosügyletet és hozta azt a pirosas okmányt, amelyen a vámhivatal értesíti a BM-igazgatásrendészetet, hogy a Pontiac megvámoltatott, azaz forgalomba helyezhető. Ez a „csekély segítség" potom kétszázezerjébe került Veres úrnak, aki újabb húszezer forintot szurkolt le azért, hogy levizsgáztassák neki a kocsit. Érdekes módon ezen ügyletben éppen annak az autóügynökségnek a keze volt benne, amelyiktől Veres vásárolta a Pontiacot. Hiába, az embernek semmi sem lehet drága, ha igényei kielégítéséről van szó...

Az amerikai luxuskocsi magyar rendszámmal belépett a honi forgalomba, s talán nem is lett volna gond, ha Veres úrnak újabb ötlete nem támad. De támadt. Csakhogy e ponton belépett a budapesti főkapitányság, Simon Tamás őrnagy által vezetett, vegyes bűncselekmények ellen küzdő speciális csapata, amelyik egyébként sem sokat tartózkodik hivatali szobáiban. Olvasóink előtt is ismert Eppel Judit, Imre Sándor, Pinkóczi József, Varga Imre, Csaba József, Tomasek Árpád s mások neve megannyi eredményes akció nyomán. A részben Bodrácska János és Illés Gyula szárnyai alatt nevelkedett gárda ezúttal is rögtön munkához látott, miután jelzést kapott arról, hogy a szóban forgó Pontiac össze fog törni, mert Veres úr némi készpénzre akar szert tenni.

A „baleset" be is következett március 12-én, mikor Veres fölszedett Budán egy alkalmi csapodárságra hajlamos hölgyet, akivel – némi ellenszolgáltatásért – az öröm csúcsára hágott a János-hegyen.

Lefelé jövet állítólag 80–100 kilométeres(?!) sebességgel haladtak, amikor a Jánoshegyi út végén nekicsúsztak egy kőfalnak. De furamód nem a Pontiac eleje tört össze, ahol a párocska ült. Hogyisne, akkor mindketten súlyos sérüléseket szenvedtek volna!... A nagyszerű ütközés dacára a hölgy saját lábán távozott a helyszínről. Esetleg tényleg megtörtént a „találkozás" a kőfallal, akkor viszont a ladyt a környék jótékony humuszába rejtette Veres, ugyanis az „anyósülésen" szörnyet kellett halnia. Mindez nem valószínű, ismerve Veres úr puha habitusát. Inkább az történhetett, hogy a kocsit nekiengedték a kőfalnak. A lényeget majd a szakértők megállapítják.

A másik lényeg, hogy Veres úr fölmarkolt a biztosítótól mintegy hatszázkilencvenezer forintot. S még egy fontos körülmény: ez a Pontiac fedezetül szolgált egy hárommillió forintos Áfész-kölcsönhöz. A Pontiacot 2,7 millióra – új árában – értékelték föl a biztosítási szakértők.

Simon Tamás és speciális csapata épp a III. kerületi irodalakásában érdeklődött Veres úr után, amikor a talán Tarjánban rejtőzködő Veres – pechére – odatelefonált e lakásra, kérdezvén, hogy van-e valami újság. Az egyik nyomozó mindjárt lecsapott a telefonra és közölte Veres úrral, hogy szeretettel várják a Deák téri BRFK-n kihallgatásra.

Veres József mit tehetett, befáradt a „főkap."-ra, ahol egy nem várt fordulattal gépkocsicsempészéssel gyanúsították meg a detektívek. – Elismerem – hajtotta le fejét a furfangos vállalkozó –, de hát ezt nekem Kiscsatári Tamás intézte. *Hát akkor hallgassuk meg Kiscsatári urat is!*

– Semmiről nem vagyok hajlandó nyilatkozni – szögezte le az újabb ügyfél –, *csak ha megmondják, mivel gyanúsítanak!* Ebből a nyomozók nyomban sejtették, hogy ilyen embernek nem csupán egy balhé terheli a számláját. Kiscsatári következő lépése a sakktáblán: – *Csak az ügyvédem jelenlétében...*

Bebicegett az ügyvéd s a detektívek – meg a Kurír-zsaru – elképedésére közölte, hogy ő egy nagymenő, majd értetlenkedett: – *Miért kell kihallgatni, engem, meg berángatni éjnek évadján?* Ugyanis ő arra a balhéra gondolt, ami miatt Kiscsatári és társai ellen a dunakeszi kapitányság folytat ejárást lopott kocsik miatt. (A dunakeszi detektívek ekkorra már egy csomó kocsit lefoglaltak.)

– *Teljesen más ügyről van szó, uram!* – közölte lakonikusan Simon őrnagy. E szavakra az ügyvédről tíz kilót leszedett az izgalom, kiverte a veríték.

– *Elolvasnám a jegyzőkönyvet* – *nyögte ki.* – Máris, amint átadja a meghatalmazását! – felelték a „vegyes" csoport nyomozói.

Az ügyvéd úr átfutotta Kiscsatári jegyzőkönyvét s rögvest lecsapott: – *Ez a gyanúsítás nem jó, mert ez a tett nem csempészés, hanem vesztegetés!* A detektívek elégedetten néztek össze, gondolván, mégiscsak szép ez az éjszaka, mert egy helyett mindjárt két balhéja is van Kiscsatárinak.

TAMÁS TIBOR

(A történet folytatását a délutáni számunkban olvashatják.)

AIR-KURÍR

Bővül a Malév-flotta

Új géppel bővül a Malév repülőgépparkja. Ma érkezik meg a légitársaság első Boeing 737–300 gépe, amelyet két másik fog követni májusban és júniusban. A gépek korunk legmodernebb utasszállítói közé tartoznak. Az új típus a nálunk már repülő Boeing 737–200-as továbbfejlesztett változata, csendesebb, energiatakarékosabb hajtóművel és nagyobb befogadóképességgel. Százhuszonnyolc utast vihet el egyszerre – a 200-as típus száztíz férőhelyével szemben. A General Electric hajtóműveinek fogyasztása is húsz százalékkal kevesebb, mint az előző típusé, és a paraméterei megfelelnek a legszigorúbb zaj- és környezetvédelmi előírásoknak. Lényegesen leegyszerűsödött a pilótakabin műszerezettsége is. A pilóták előtt monitorok vannak, ezeken tudják lehívni a szükséges információkat. A repülést számítógépek vezérlik és ellenőrzik. Az utasoknak öt stewardess viseli gondját a korábbi néggyel szemben.

A repülőket a Malév az írországi GPA Group Ltd.-től lízingeli nyolc évre, amelyek letelte után a gépek megvásárlása is lehetővé válik. A szerződésben azt is vállalta az ír vállalat, hogy negyvenhat műszakit és négy pilótát ellenszolgáltatás nélkül kiképeznek a légitársaság számára. Az új 300-as széria három gépével már hatra fog bővülni a Malév Boeing flottája, amelyhez majd 1993-ban csatlakozik még két darab Boeing 767-es transzkontinentális gép. Ezek már lehetővé fogják tenni, hogy a Malév is beindítsa tengerentúli és távol-keleti járatait.

S. N.

Légi tünemény

A repülésnek ezúttal egy olyan változatáról írunk, amelyre a szokványos repülés során általában nem kerül sor, de gyakorlása a pilóta számára elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy bármilyen helyzetben tökéletesen ura legyen gépének. Nem más ez, mint a *műrepülés.*

Ebben a mifelénk nem igazán ismert, ám igen látványos sportágban pedig valamikor – 1962-ben – a világ előtt jártunk! A Budaörsön megrendezett II. Motoros Műrepülő Világbajnokságon mind egyéniben, mind pedig csapatban bajnok volt a magyar válogatott. A Tóth József, Katona Sándor, Fejes Péter alkotta együttes csapatban, Tóth József egyéniben lett világbajnok.

Azóta persze sok bárányfelhő elúszott már az égen, és ebbéli csillogásunk is a múlté. Annak ellenére, hogy az utóbbi években ismét visszaküzdöttük magunkat a nemzetközi élvonalba. Hosszú évek eredménytelensége után – amely a mellettünk elszáguldó technikai fejlődés következménye is – megint van, pontosabban volna okunk büszkeségre. A már múlté lett MHSZ „fennhatósága" alatt ugyanis felnőtt egy új csapat. *Besenyei Péter* személyében pedig egy olyan kitűnő adottságú versenyző – akitől ismét tart a nemzetközi mezőny. Besenyei egyébként évek óta nyeri a nemzetközi és hazai versenyeket, s tavaly a Svájcban rendezett motoros műrepülők világbajnokságán a dobogó második fokára küzdötte fel magát. A szó szoros értelmében, hiszen a valamikor még élvonalba tartozó Z–50 típusú versenygép – amellyel egyébként kényszerűségből még ma is repülnek – lassan inkább múzeumi tárgy, mint „ütőképes" versenymasina. Az MHSZ tavalyi költségvetéséből vegetálnak, ami talán még egy-két hónapra elég.

Ennek ellenére megkezdték a felkészülést a legközelebbi nagy világversenyre, az augusztus elején a franciaországi Toulouse-ban rendezendő Európa-bajnokságra. A Besenyei Péter, Szász Alajos, Szegedi Béla, Talabos Gábor és Veres Zoltán összetételű válogatott a pillanatnyilag rendelkezésre álló *egyetlen darab* versenygéppel megkezdte a gyakorlást.

Komolyabb megmérettetésre előtte aligha lesz módjuk, hacsak nem akad egy szponzor némi pénzzel, aki lát fantáziát ebben a szépreményű csapatban és sportágukban. Ők mindenesetre bizakodnak leendő támogatóban, sikerekben egyaránt... Annak ellenére, hogy (repülő-)óráik igencsak meg vannak számlálva.

(LÁTÓ)

Fotó: TÓTH BÉLA

Kék Angyalok

Kékre festett F–18-asok húznak el a közönség fölött. Oldalukon aranysárga felirat: *Blue Angels. Hivatalos nevük: az Egyesült Államok Haditengerészetének Műrepülő Százada.* A csillogó gépek és pilótáik márciustól novemberig tartják bemutatóikat az USA különböző repülőterein.

Kék Angyalnak lenni kiváltság. Alapvető követelmény, hogy a jelentkező legalább 1500 repült órát tudjon maga mögött, a haditengerészet vagy a tengerészgyalogság valamelyik géptípusán. Ezek után kerülhet a műrepülő századhoz, ahol két évet tölt el egy pilóta. Sok fiatal repülőgépvezető álma, hogy a kötelékben repülhessen, de évente csak két-három újonc felvételére van lehetőség. „Csodálatos dolog egy ilyen csapatmunkában részt venni. Amikor bekerültem, óriásit nőttem – a saját szememben!" – nyilatkozta egy fiatal százados.

A bemutatószezonra való felkészülés közben két hónapon keresztül, a hét minden napján naponta kétszer emelkednek a levegőbe, hogy mire a nézők elé kerülnek, minden a lehető legprecízebben menjen. Az airshow-kon hét kilométer hosszú és háromezer méter magas légtérben, harminc különböző manőver kombinációit repülik.

A repülőknél van egy régi, de találó mondás: *Kötelékben egy akarat van, a vezéredet figyeld!* Itt ez különösen érvényes. A manőverek alatt tilos rádión beszélgetni, illetve a földre figyelni. Valamennyi pilóta köteles a vezérgép utasításait végrehajtani. Ez teljesen érthető, mivel gyakran alig egy méterre vannak egymástól, miközben hatszáz kilométeres sebességgel repülnek. A parancsnok óriási felelősséget vállal, hiszen a sajátján kívül még öt másik életért is felel. A közönség előtt hat gép repüli a programot. A hetedik pilóta a földön magyarázza a látottakat.

A repülőgépvezetőket, műszakiakat, kiszolgálókat, szervezőket is beleértve, összesen 88 ember tartja üzemben a századot. Nem titkolt szándéka a bemutatóknak, hogy sok fiatalban kedvet ébresszenek a repülés iránt.

1946-os megalakulásuk óta szinte valamennyi haditengerészeti vadászgépet kipróbáltak a kék-sárga színekben. Hosszú ideig repülték a jól bevált A-4 Skyhawk típust. A jelenleg is használt F–18 Hornet a nyolcvanas évek vége óta szolgálja őket.

Amikor az ember katonai gépről hall, általában a háború, a pusztítás jut eszébe. Hogy ezek a vadászgépek csak hatalmas élményt és szórakozást nyújtsanak nekünk, arról ők gondoskodnak, a Kék Angyalok.

SZÓRÁD TAMÁS

KÁDÁR Béla

ÁLLJON MEG A MENET! „ANYAGIAS" DIREKTOROK

Mondhatnánk: éreztük előre...
Az évad elején több színház vezetőjét megkérdeztük, mire számítanak, ha az önkormányzatok döntenek arról, mennyi pénz jusson nekik.
Nos, a fővárosi önkormányzat döntött, az eredményt többen többféleképpen kommentálják.

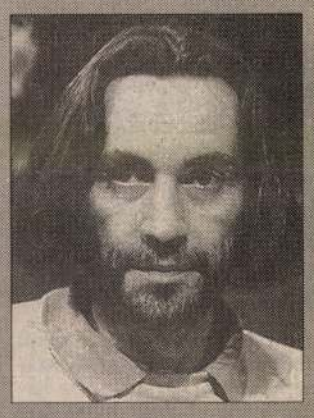

Kerényi Imre, a Madách Színház igazgatója:

– A nézőszám alapján a törvény szerint úgy százmillió forint normatív támogatás járna színházunknak. A fővárosi önkormányzat viszont csak nyolcvannyolcmilliót utalt nekünk vissza. Mérges vagyok és nyugtalan, mert ennyi dotációval nem tudom megcsinálni a programomat. A legtöbb nézőt és bevételt az évadban mi produkáltuk, rengeteg külföldit hoztunk be a színházba – ennyit ér ez a fővárosnak?

A másik probléma: vannak minisztériumi és vannak önkormányzati színházak. Amelyeket a minisztérium támogat, azok jobb helyzetben vannak, több gázsit tudnak fizetni. A Belügyminisztériumban van egy ötmilliárd forintos alap a főváros működési anomáliáinak orvoslására. Ebből az összegből – vagy másból – a hiányzó pénzt ki kell pótolni. A Madách esetében ez pontosan 23 millió forint.

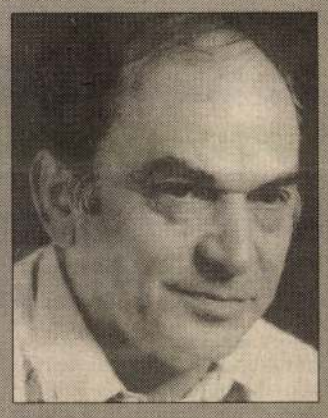

Bodrogi Gyula, a Vidám Színpad igazgatója:

– Még nem tudom, mennyit kaptunk, őszintén szólva nem is érdekel, semmi értelmét nem látom a siránkozásnak. Tudja, mi érdekelne igazán? Azt mondják meg nekem, hogy azt az összeget, amit mégsem adnak meg a színházaknak, pedig a költségvetés megszavazta, mire fordítják?

Mert ha a nyugdíjasok közt osztják szét, nem szólok egy kukkot sem. Minden országnak kutyakötelessége tisztességesen tartani a nyugdíjasait. De ha ez a pénz más színházakba kerül, ha amit elvesznek az egyiktől, azt a másiknak adják, akkor álljon meg a menet! Mert hogy van az, hogy a Katona József az tehetségesebb színház, mint a Vidám? A munka mindkettőben egyforma nagy – az egyik egyik oldalát vállalja a színháznak, a másik a másikat. Ők játsszák a Lulut, mi a Bubust – mi is a különbség?!

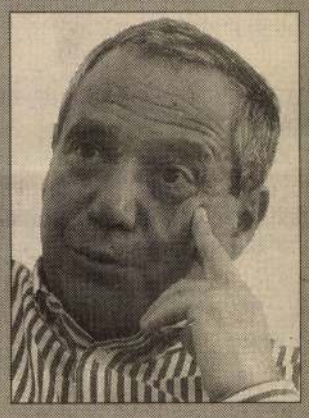

Léner Péter, a József Attila Színház igazgatója:

– Tulajdonképpen nincs okom panaszra, mert a támogatás mindössze ezer forinttal kevesebb, mint az előző évben. Igaz, azóta minden megdrágult.

A színházak központi támogatása két forrásból tevődhet össze: a normatív támogatásból és az önkormányzati hozzájárulásból, tehát a törvény szerint az önkormányzat kiegészítheti a támogatásunkat.

Úgy kell dolgoznunk, hogy a meglévő pénz még jobb beosztásával ne kelljen művészi megalkuvásra kényszerülnünk. Nem gondolunk újfajta vállalkozásokra sem, hisz például éjjeli előadásokra úgysem jönne be a közönség. Jó produkciókat kell létrehoznunk abból, amink van.

RÉVI

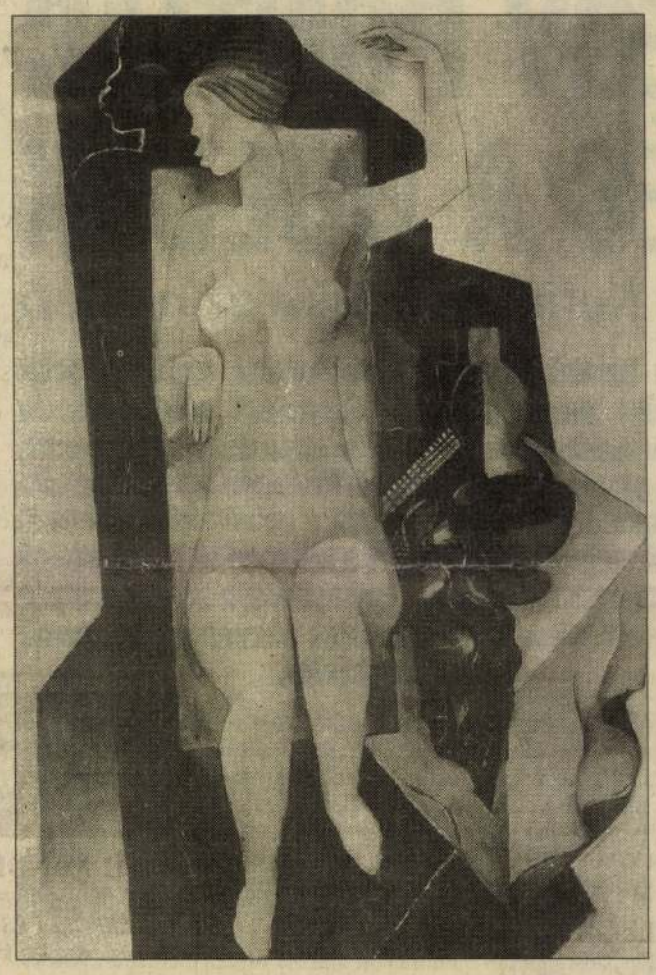

Kádár képei

Chagallal, Picassóval, Kokoschkával közösen állította ki képeit Európa több városában. A Guggenheim Múzeum őrzi művét, rajzaiért, festményeiért versengenek a műgyűjtők. Itthon? Amikor még együtt állt a Magyar Nemzeti Galéria modern bemutatója, *Kádár Bélát* nagyítóval keresték a műértők. A kivételes tehetségű festőművész soha nem kellett a hivatalos művészköröknek, háború előtt a kiátkozott művészek listáján szerepelt. A hitleri művészetpolitika „elfajzott művészet" címmel kötetbe foglalta a kiátkozottakat, a címlapon átlósan áthúzva Kádár Béla festménye. A háború után „Dies Irae" címmel grafikai kötetet jelentetett meg a művész. Rajzok a háború rémségeiről. Az előszóban így ír: *„És beszélj róla gyermekednek, hogy unokád is emlékezzék. Ismételd fennhangon és suttogó szavakkal; tollal, ha írni tudsz, hogy olvassák; vésővel és ecsettel, ha ehhez értesz, hogy lássák. Tudd és tudja meg az embernek fia, mi és miképpen történt..."*

Ezután? Hallgatás, vagy még inkább az elhallgatás nyomasztó némasága zárta el a világtól. Igaz, 1971-ben rendeztek műveiből egy emlékkiállítást, de még azon a héten a hivatalos sajtó el is marasztalta. Hazai visszhang nélkül élt, s úgy is halt meg 1956-ban.

Am a gyűjtők, a világ műkereskedői, akik az értéket pénzzel, nemritkán nagyon nagy pénzzel fizetik meg, bámulatos gyorsasággal fedezték fel újra a húszas évek briliáns festőcsodáját, Kádár Bélát. Aukcióról aukcióra emelkedik az ázsiója, egy-egy alkotásáért forintban rekordösszegeket fizetnek ki, New Yorkból, Párizsból, Bécsből érkeznek vevők, s ádázan licitálnak egy-egy különleges Kádár-műért.

Most az elegáns belvárosi Piktúra Galéria nyitott Kádár Béla-emlékkiállítást. Magángyűjteményekben lévő festményeket és grafikákat vonultat fel. A kiállítás igazi csemege és meglepetés. A nagyszerű életmű értelmezése, igényes összeállítása, a különböző korszakok felvillantása a naturalizmustól a szürrealizmusig vezetnek végig, válogathatunk az expresszionista absztrakt és a dekoratív között egyaránt. A Piktúra Galéria e hiánypótló kiállítása igazi közönségsiker. A csak érdeklődő s áhítatos néző nem kap a pénztárcája után, beéri a csodálattal, a kispénzű művészetszerető bizony néhány évet elkésett a vásárlással, pedig néhány száz forintért vehetett volna egy remekművet a bizományiban.

Szerényebb össszegért – ha nem is kevésért – ma vásárolhat a kiállítás színhelyén Kádár-albumot, amelyet az Interart Stúdió jelentetett meg „A papír két oldala" címmel.

A bibliofil Kádár-album s a kiállítás igazi mai történet. A vállalkozó a közönség felé fordul, megkérdezi: Kell ez nektek? S miután a válasz pozitív, megcsinálja, amit tervezett. Az aktatologatók, a kétkedők, a kákán is csomót keresők, a gáncsoskodók némán hallgatnak, mint annak idején Kádár Béla.

L. GY.

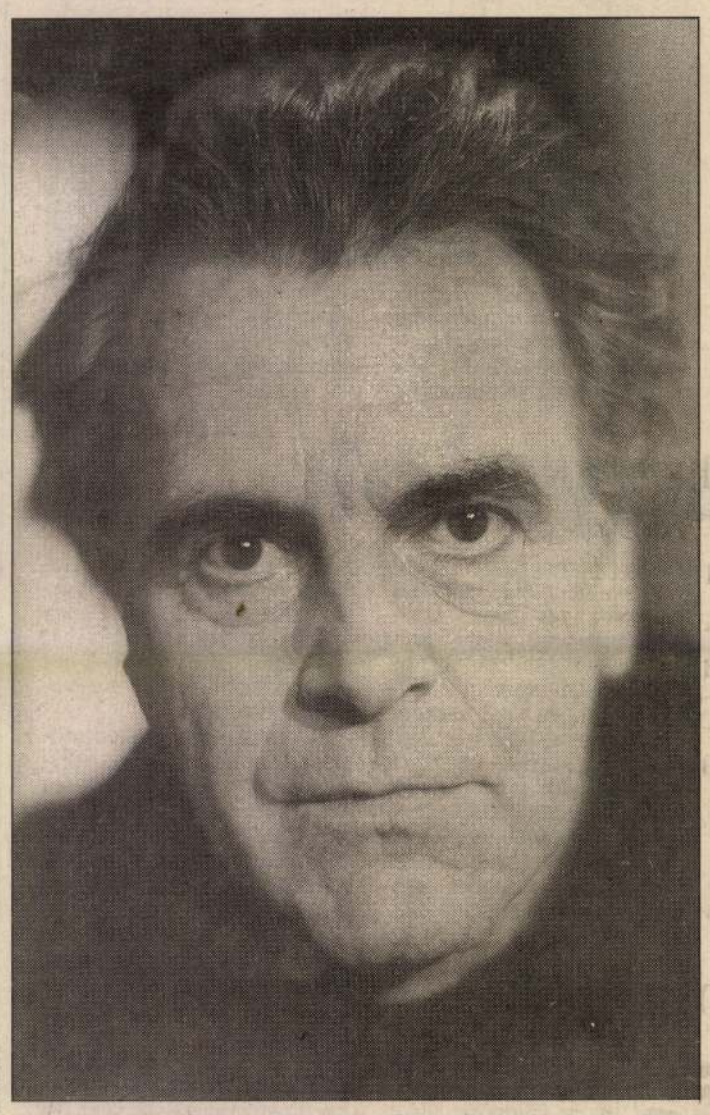

Milyen egy világsztár?

Interjú Maximillian Schell-lel

Az interjú Prágában készült. Filmet forgattak Kafkáról, annak szünetében kerítettek rá sort. Schell bő köntöst viselt, nyakában sál. Olyan volt szállodai szobájában, mint a múlt század nagy utazói azokon a metszeteken, melyeket mostanában árusítanak ki nálunk az antikváriumok hátsó traktusaiban – valutás külföldieknek.

Néztem az arcát. Nem színészarc. Vonásai nem feszülnek azonnal vigyázzba a csapó után, mint startpisztoly dörrenésekor a futók izmai. Megvárja, míg lezajlik a nagy tülekedés, a könyökök csatája, s csak akkor lódul neki.

Az első kérdésekre kivétel nélkül egyszavas válaszokat adott. Igen. Nem. Lehet... Ezektől szokta kitörni a frász a kérdezők legtöbbjét.

A bécsi televízió riportere, szerencsére, nem billent ki nyugalmából. Érezte, tudta, Schellnél ez nem szándékos. Schell ilyen. Ha nem forgat, ha nem rendez, ha nem játszik vagy nem ír, akkor civil. Bár a régi metszetekről ismerős múlt századi utazók sem voltak fecsegősek.

Meglehet, a kérdező is erre gondolt, amikor a beszélgetést kezdte:

– *Az ön élete jobbára hotelszobákban telik. Azt jelenti ez, hogy gyökértelen?*

– Tökéletesen.

– *Huszonkilenc évesen nem tartották érettnek a bécsi Burgtheater színpadára. Ez igaz?*

– Igaz.

– *Elhagyta Bécset, s utóbb bebizonyította, hogy tévedtek. Érez valami elégtételt utólag?*

– Nem. Nem vagyok túl jó színész. Rendezőnek igen, annak időnként egészen jó vagyok.

– *De hát önnek nagy sikerei voltak a német színpadon...*

– Ahogy vesszük... A német színházat nem értettem, a német kritikát és a német nézőket se – mindmáig.

– *Gyakran játszott nácikat. Furcsa embereket. Milyen érzés volt?*

– Tudomásul vettem, hogy ezek furcsa emberek...

– *Amikor Oscar-díjat kapott, hozott-e a díj változást a megítélésében, művészetében?*

– Nem hiszem. Habár... Amit először gondoltam akkor: na végre, mostantól nem úgy beszélnek majd rólam, mint a híres Maria Schell testvéréről.

– *Ez zavarta önt?*

– Persze. Volt egy kis lakásom Münchenben. Amikor hazajöttem a díjátadásról, elmostam azt az edényt, amit előtte nem tudtam, mert sietni kellett. Ilyen voltam akkor...

– *Milyen egy világsztár?*

– Olyan, aki ismeri a világot.

– *És milyen egy világsztár, akit Maximillian Schellnek hívnak?*

– Változó... Egyszer Görögországban töltöttem egy hetet Dürrenmattal. Zavartalanul, mert senki nem ismert. Nagyszerű volt. Pár hónappal később ismét Görögországban jártam. Mindenki megismert. Hogyan? – kérdeztem. Kiderült, hogy három filmemet játszották közben. Aztán újra eltelt néhány hónap, és megint zavartalanul járkálhattam. Már nem játszották a filmeket. Nagyjából ezt jelenti sikeresnek lenni.

– *Sokat van úton. De ennek, úgy tudom, családi oka is van...*

– Igen. A feleségem orosz, jobban beszél angolul, mint németül, ráadásul Amerikában talált munkát. Ez számomra lelkileg konfliktushelyzetet teremtett. A konfliktus oka, hogy kulturális téren függőségben vagyok Európától.

– *Mi áll az útlevelében? Milyen foglalkozás?*

– Nem tudom. Tényleg nem... De megnézhetem, ha akarja.

– *Hagyjuk...*

– Annak örülnék legjobban, ha az állna benne, hogy egyetemi hallgató. Diák. Hihetetlenül vágyom arra a kíváncsiságra, azokra a lehetőségekre, amik egy diák előtt állnak.

– *Most?*

– Bármikor...

– *Egyik filmjében, a „Gyalogos"-ban, ha jól tudom, mindent csinál. Játszik, rendez, s a forgatókönyvet is maga írta. Ön eszerint filmszerző valójában?*

– Filmszerző? Nem... Utálom ezt. Tényleg. Egy remek kollégám, G. B. Shaw azt mondta egyszer: az író az az ember, aki nem szívesen ír. Azt hiszem, én is ilyen vagyok. Olyan ember, aki nem szívesen csinál filmeket.

– *Mit csinál szívesen?*

– Ténfergek...

– *Ön kitűnő kapcsolatban volt Leonard Bernsteinnel. Nem sajnálja, hogy nem lehetett partnere? Hogy nem zenész?*

– Megpróbáltam, mert úgy véltem, nincs késő semmire. Szorgalmasan gyakoroltam a zongorán, aztán elmentem a lakására, s ott játszottam vele. Nagy öröm volt... Érzem a zenét. Hogy technikailag képes vagyok-e kifejezni ezeket az érzéseket, nem tudom.

– *Mit tart a barátságról?*

– Hogy van valaki, akivel beszélgetni éppúgy lehet, mint hallgatni. Apám volt ilyen. Vele le lehetett ülni egy padra, bár ő meg úgy vélte, vitatkozni csak azzal lehet, akivel egy véleményen van az ember. Nekem mégis inkább Goethe jut eszembe: sétái Karslbadban Mayerrel, amikor félóránként szóltak egyet...

– *Érdekli a politika?*

– Olvasom az újságokat... De mire gondol? Napi politikára?

– *Az jutott eszembe, hogy ön valószínűleg nem elérni akart valamit, sokkal inkább megmutatni vagy befolyásolni...*

– Az utóbbit nem. Inkább megmutatni. De politizáló művész sosem akartam lenni. Elsősorban azért, mert sose osztottam a politikusok véleményét.

– *Ha lehetne egy kívánsága, mi lenne az?*

– Hogy tetszésem szerint gondolkodhassak e kívánság felől...

V. A. S.

Kádár Béla

Pesti Napló képes mell.
1937 febr 7.

Kádár Béla.

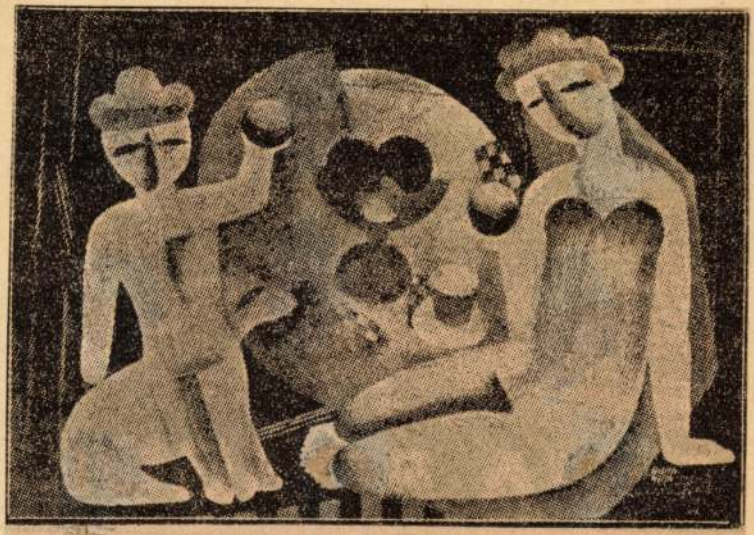

Kádár Béla: „Asztal körül"

Ujság, 1927. ápr. 14.

A SELECTION OF EAST-EUROPEAN CUBIST, EXPRESSIONIST, FUTURIST and CONSTRUCTIVIST

WORKS OF ART: 1920 – 1930

S. BORTNYIK ▲ B. KADAR ▲ L. KASSAK ▲ E. LADANYI

J. MATTIS - TEUTSCH ▲ A. SCHONBERGER ▲ A. SCHEIBER

B. UITZ ▲ A. WEININGER

H. Scheiber — Ink and Watercolor 1924 15½ x 25½

MAY – JUNE 1982

MATIGNON GALLERY, INC.
897 Madison Avenue New York, 10021 (212) 628-6886 / 737-4563

N.Y. TIMES
Sun. March/15/81
Hilton Kramer

....''We are reminded...from the works of Bortnyik, Kassak that Eastern Europe too, was part of the International Avant-Garde and Berlin was as much it's artistic capital as was Paris...''

PICTURES ON EXHIBIT
1980
Harriet Zines

....''Works by...Expressionist and Constructivist artists Kadar Kromka, Kassak, Janos Mattis Teusch (with fine landscape)... show the Modernist Spirit knew no geographical boundaries... Hugo Schreiber's decorative gouches have a Futurist ebullience... Bela Uitz indicates the vitality of Eastern European artists...''

THE ONION
Oct./1980
Canada
Arpad Mezei

....''The emhasis on spontaneity...seems to be responsible for the dynamism inherent in all his works...Marinetti, the leader of the Futurists, looked upon Scheiber as one of them, no doubt on account of this...which also channeled his thematic preferences: he liked to paint dancers, scenes in bars or carousels.

ART ECONOMIST
Vol.II No.1
Jan. 13 / 82

....''Kassak...Hungary's outstanding member of the Dadaist and Constructivist Movement...''

BOSTON GLOBE
Oct.14/81
Christine Temin

....''Kassak...spawned the Hungarian wing of the Constructivist Movement...''

From the TV film:
"ALLEGRO BARBARO"
BELA BARTOK AND THE HUNGARIAN AVANT- GARDE
Peg Weiss

...''Kassak...was among the first in Europe to turn whole-heartedly to purist forms introduced by the Russian Constructivists in graphic design...''

....''Of all the Hungarians, it was Mattis-Teutsch who was perhaps the most strongly influenced by the work of Vassily Kandinsky. But his work at times also revealed the influence of Fauvism and Futurism.''

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE
July / 81
Mary Blume, interviewing
Pontus Hulten recently of the Pompidou Centre

...'' Esatern Europe is an enormous resevoir of imagination'' ...

KÁDÁR BÉLA

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

RÓZSA MIKLÓS ELŐSZAVÁVAL.

BUDAPEST, 1918.

A MŰTEREM IV. KER., FERENCIEK-TERE 9. SZ.

KÁDÁR BÉLA.

A magyar művészi életben legnehezebb dolga, a modern magyar művészet születése óta sorompóba lépett második nemzedéknek van. Az első generáció; a honfoglaló ősök — a millennáris évben felvonult nagybányaiak — igaz, töretlen rögöt találtak idehaza: nekik kellett megtanítaniok az akkor még művészileg fejletlen magyar közönséget és műkritikát *látni;* nekik kellett kiharcolniok annak az elemi igazságnak elismerését, hogy a művészi alkotást csak művészi szempontból szabad megítélni, de viszont velük szemben csak egy magát jórészt már lejárt, kivénhedt, elfáradt és a maga akadémikus sémáiba belefagyott konzervativ művészet állott, mellyel szemben könnyű volt a fiatal és tehetséges forradalmároknak a maguk — azóta már a magyar köztudatba is teljesen átment — igazságait kiküzdeniök. Az utánok következett második nemzedék azonban, ha egyrészt már jóindulatú, a művészet iránt fogékony és lelkes közönséget talált is magával szemben, valósággal két tűz közé szorult. Még előtte jártak a nagybányaiak s az első forradalmat kiharcolt, amazokkal egy úton járt mesterek, a maguk nagy népszerűségének és presztizsének glóriás fényében s utánok

máris nyomult előre egy új, bátor és harcias harmadik nemzedék, mely valósággal szembe fordult a még alig hogy elismert művészi igazságokkal s szinte fanatikus hévvel igyekezett elpusztítani azokat az értékeket, melyeknek áhítatos tiszteletében ez a második nemzedék felnevelkedett. A közönség pedig — melyet zavarba hoztak az egymással szemben álló táborok ellentétes harci jelszavai — ösztönszerűleg az immár tekintélyekké nőtt első generáció mesterei felé fordult s míg félfüllel az újaknak, a legújabbaknak fülsiketítő harci lármáját leste, alig maradt érkezése a két tábor közé szorult második nemzedék méltatására és értékelésére.

Kádár Béla is ebből a tragikus sorsú második nemzedékből való, sőt egyik legkiválóbb, legmarkánsabb alakja ennek a kvalitásai jogán érdeméhez képest távolról sem honorált — második generációnak. Ezek a művészgirondisták — s köztük *Kádár* Béla — még máig is úgy élnek a köztudatban, mint „fiatalok", pedig mindnyájan benne vannak már a férfikor teljességében: egy-két évvel innen, vagy túl a negyvenen. *Kádár* mögött is ott van már egy zajos, lázas, élményekben, nélkülözésekben, keserűségekben és tiszta művészi sikerekben gazdag művészi múlt, melynek egyes etape-jai Európa nagy művészi gócpontjaihoz; mások a hazai művészi fórumokhoz fűződnek, de amelynek eredményeit több más sorstársáéval egyetemben, csak egy szűkebb, minden igazi művészi eseményt számontartó, de aránylag mégis csak kicsiny művészi közvélemény tartja számon, a nagyközönség azonban alig.

Pedig — éppen *Kádár* Béla impozáns oeuvrejében — ugyancsak van mit számon tartani. Ez a közönség kegyét sohase koldult ifjú mester ugyanis talán hors concours legérdekesebb és legegyénibb, de mindenesetre leggazdagabb művészi vénájú, legvérbelibb alakja a második nemzedéknek. Megjárta ő is és igen jelentékeny számban egyenesen hallatlan, de klasszisban is mindig feltünő művekkel gazdagította ő is a magyar naturalista és impresszionista művészetet, azonban mindig éppen akkor fordított hátat a magaválasztotta ösvénynek, mikor a nagy, szélesebb rétegekre kiterjedő siker integetni kezdett feléje. Nyugtalan vére, szilaj temperamentuma, töprengő, mindig ujat kereső intellektusa, egyre újabb és újabb útakra csábította és nem engedte, hogy egyetlen — bármily tökéletessé kialakult — formanyelvében is kiélje magát. Naturalisztikus nevelésén azonban végül is elhatározó győzelmet vett a benne ösztönszerűleg kifejezési módok után kiáltó művészi romanticizmus, melyben par excellence komponáló tehetsége legjobban tombolhatta ki magát. Így születtek meg évről-évre mind érettebben azok a meglepő és mindig nagyobbszabásuakká nőtt, stilizált kompoziciók, melyek egészen külön helyet jelölnek ki a magyar művészetben *Kádár* Béla számára.

E sorok semmiben sem kívánnak prejudikálni az elfogulatlan művészi közvélemény és az arra hivatott kritika megnyilatkozásának, a kiállítás egyes darabjainak és azok értékeinek méltatását tehát tudatosan elmellőzik. Egyszerűen arról van szó, hogy beállítsuk a művészt — és vele egyivású társait — abba a sorozatba, mely

a magyar művészet törvényszerű folytonosságát lesz hivatva egykor igazolni, akkor, mikor a jelszavak s a divatos — sokszor csak művészetpolitikai és nem művészi — célokat szolgáló osztályozások és értékelések már a multéi lesznek. Ez a ma már nagyon is közeli idő igazságot fog szolgáltatni a sokáig méltatlanul mellőzött második nemzedéknek és egyben *Kádár* Bélának is. Be fogja igazolni s talán már e kiállítás perdöntő lesz ebben, hogy az első — ma már muzeális szempontból is klasszikusnak elismert — nemzedék után nem a tabula rasa jött s hogy nem a minden hagyományoktól elszakadt, mindig csak a szélsőségek után lelkendező, à tout prix a feltünőt és ujat harsonázó kicsinyke tábor képviseli a magyar művészi jövendőt, hanem hogy van itt egy kiérett, a legszebb magyar művészi tradiciókon nevelkedett s azokat hittel, tehetséggel és tudással továbbfejlesztett és sok új s komoly művészi értéket hozott tábor is, mely joggal aspirálhat rá, hogy a beérkezettek között kapjon helyet.

Kádár Béla bizonyára köztük lesz s már ma is a legelső sorban áll közöttük.

Rózsa Miklós.

KATALOGUS.

KÁDÁR BÉLA MÜVEI:

1.	Nők a szabadban	K	1,000
2.	Hegytetőn	„	600
3.	Tanulmány	„	400
4.	Nyaralók	„	800
5.	Tanulmány	„	1,000
6.	Havas fák	„	500
7.	Arcképtanulmány	„	1,000
8.	Kettős arcképtanulmány	„	1,000
9.	Szilaj lovak	„	1,200
10.	Képmás	„	2,000
11.	Bachanália	„	1,400
12.	Tájkép	„	1,200
13.	Kirándulás	„	700
14.	Gyermekarckép	„	1,500
15.	Gáláns társaság	„	600
16.	Arcképtanulmány	„	1,000
17.	Ujpesti táj	„	500
18.	Szeszgyár	„	600
20.	Gyermekarckép	„	800
21.	Compositió	„	600
22.	Szerelem	„	500
23.	Vásár	„	600
24.	Havas híd	„	400
25.	Tél	„	400

26. Anya és gyermek	K	1,200
27. Nyári tájkép	„	350
28. Lovaspár	„	200
29. Fa árnyékában	„	1,200
30. Ujpesti vásár	„	250
31. Utcarészlet	„	300
32. Ég az istálló!	„	800
33. Szilaj lovak	„	1,000
34. Aranykor	„	600
35. Csendélet	„	500
36. Kovácsműhely	„	500
37. Vadásztársaság	„	1,200
38. Parkban	„	2,400
39. Anya és gyermeke	„	1,000
40. Fürdőző nők	„	1,400
41. Gyermek-képmás	„	1,500
42. Fürdőző nők	„	1,400
43. Rajz	„	800
44. Három nő	„	600
45. Árnyékban	„	1,200
46. Parasztudvar	„	1,200
47. Pihenő pár	„	600
48. Pipára gyujtó fuvaros	„	500
49. Tájkép	„	500
50. Fasor	„	500
51. Vásár	„	400
52. Táncoló nők	„	500
53. Tanulmány	„	1,200
54. Fa alatt pihenő parasztok	„	1,200
55. Este van.	„	1,000

56.	Compositio	K	400
57.	Tóparton	„	2,000
58.	Vázlat	„	300
59.	Fresko vázlat	„	600
60.	Nőrablás	„	800
61.	Tájkép	„	600
62.	Vázlat	„	500
63.	Utcarészlet	„	300
64.	Vénusz	„	400
65.	Piac	„	800
66.	Küzdelem	„	1,000
67.	Utca	„	600
68.	Visszatérés	„	700
69.	Fürdés előtt	„	800
70.	Fürdés után	„	800
71.	Lovasok	„	400
72.	Vázlat	„	500
73.	Compositió	„	150
74.	Ég az istálló	„	1,600
75.	Akt	„	600
76.	Vázlat	„	500
77.	Fürdőző nők	„	1,200
78.	Pihenő társaság	„	1,200
79.	Falfestmény vázlat	„	800
80.	Árnyas fa alatt	„	1,200
81.	Öltözködés	„	1.200
82.	Ősz	„	2,000
83.	Bűnbánat	„	10,000
84.	Ifjúság	„	2,000
85.	Tavasz	„	10,000

86.	Fekvő nő	K	600
87.	Compositió	„	1,500
88.	Táj	„	500
89.	Tájkép	„	500
90.	Idill	„	800
91.	Tájkép	„	600
92.	Fürdő után	„	2,000
93.	Vihar előtt	„	1,200
94.	Délutáni csönd	„	1,200
95.	Idill	„	1,000
96.	Compositió	„	600
97.	Erdei idill	„	500
98.	Tél	„	600
99.	Compositió	„	500
100.	Keresztlevétel (vázlat)	„	2,000
101.	Nőrablás (kis vázlat)	„	2,000
102.	„ („ „	„	1,500
103.	„ (nagy vázlat)	„	4,000
104.	Páris almája (vázlat)	„	1,500
105.	Halászok	„	2,000
106.	Compositió	„	1,500
107.	Nőrablás	„	8,000
108.	Menekülés	„	6,000
109.	Fürdés után.	„	5,000
110.	Nyomorultak	„	4.000
111.	Holdvilág (nagy)	„	3,500
112.	Holdvilág (kis)	K	2,500

RAJZOK.

	darabja	K	100

Kádár Béla

Műtem 1918.

Eötvös nyomda, Budapest.

FÓKUSZ GALÉRIA

következő kiállítása

1947 május 1—7-ig

ROMÁN KIÁLLÍTÁS

1947 május 10—21-ig

GULÁCSY LAJOS-EMLÉKKIÁLLÍTÁS

*

FÓKUSZ FESTŐISKOLA

AKADÉMIAI ELŐKÉSZÍTŐ

Alakrajz és festés

naponta 1/2 10—1 óráig és d. u. 1/2 3—1/2 5 óráig

HETÉNYI TIBOR

Vízfestés és grafika:

hetenként kétszer 1/2 10—1 és d. u. 1/2 3—1/2 5 óráig

HEGEDÜS LÁSZLÓ

Művészeti anatómia:

hetenként egyszer: 1/2 3—1/2 5 óráig

HEGEDÜS LÁSZLÓ

Tájfestés a szabadban:

Megbeszélés szerint

HEGEDÜS LÁSZLÓ

Mozdulatrajzolás (kroki): naponta 5—8 óráig

Jelentkezés a Galéria irodájában

*

Felelős kiadó: Hegedüs László

2618.47 Független-nyomda, Budapest. Felelős: Lengyel Lajos igazgató

FÓKUSZ GALÉRIA V. KIÁLLÍTÁSA

1947. ÁPRILIS 19-TŐL APRILIS 27-IG

KÁDÁR BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

FÓKUSZ GALÉRIA

HETÉNYI TIBOR—HEGEDÜS LÁSZLÓ

BUDAPEST, V., SZTÁLIN-TÉR 3.

	Ft
1. Rajz (tuss)	Eladó
2. Rajz (tuss)	Eladó
3. Rajz (tuss)	Eladó
4. Vásár (tuss)	1200
5. Rajz (tuss)	Eladó
6. Rajz (tuss)	Eladó
7. Bölcselkedők (tuss)	1200
8. Fel-fel!	1200
9. Feltörekvő erők (tuss)	1200
10. Kimérák (tuss)	1200
11. Generációk (tuss)	1200
12. Megegyezés (tuss)	1200
13. Higyjek-e Benned? (tuss)	1200
14. És a népek találkoznak (tuss)	1200
15. Töprengők (tuss)	1200
16. Emlék (tempera)	2000
17. Romantika (tempera)	2000
18. Intérieur (tempera)	2000
19. Szónok (tempera)	2000
20. Anya gyermekével (tempera)	2000
21. Fürdő nők (tempera)	2000
22. Anya (tempera)	2000
23. Római emlék (tempera)	2000
24. Vízhordó lány (tempera)	2000

	Ft
25. Kompozíció (tempera)	2000
26. Tünődés (tempera)	2000
27. Kompozíció (tempera)	2000
28. Kompozíció (tempera)	2000
29. Kompozíció (tempera)	2000
30. Nő gyümölccsel (tempera)	2000
31. Kompozíció (tempera)	2000
32. Megindul az utca (tempera)	2000
33. Intérieur (tempera)	2000
34. Ostrom után (tempera)	2000
35. Csendélet (tempera)	2000
36. Ló és lovas (tempera)	2000
37. Zsuzsanna és az öregek (tuss)	1200
38. Kufárok a templomban (tuss)	1200
39. Töredék egy freskóhoz (tuss)	1200
40. Fiatalok (tuss)	1200
41. Megbokrosodott lovak (tuss)	1200
42. Az átlátszó ember (tuss)	1200
43. Afrika (tuss)	1200
44. A hívők (tuss)	1200
45. Az idő telik (tuss)	1200
46. Rajz (tuss)	300
47. Anya és gyemeke (tuss)	1200
48—55-ig: Rajz (tuss)	Eladó

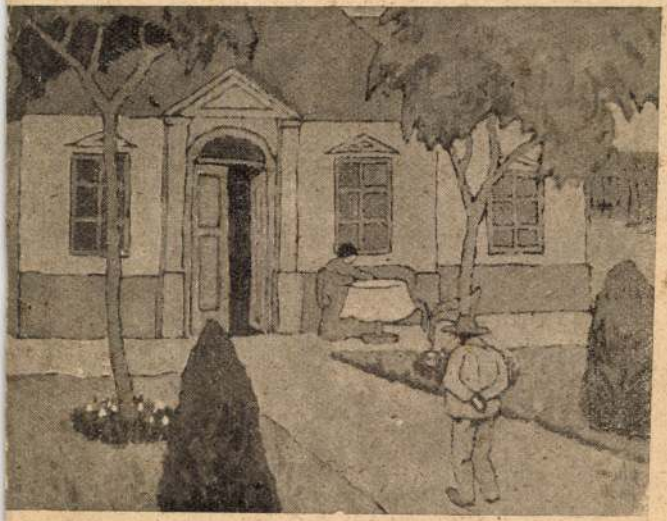

KÁDÁR BÉLA FESTMÉNYE

NYARALÓ

(Sopron) 1911. II.

folev 17-18 n.

az erkölcsi posványok Eulenburgos mocsárait idéz
törvényszék elé és aki az irónia és perziflázs csod
latos szókincsével intézi támadásait a Bismarck detr
nizálását követő német korszak erkölcsi és politik
fonákságai pinkerterrorizmusa ellen. A Bismarc
házi zsidaja néven gúnyolt Harden nem érdemel
meg a Karl Kraus „Hinrichtung"-ját, az a leszám
lás, melyet vele ez a bécsi erkölcsbíró tartott csa
a vetélytárs gyűlölködő irigysége, a háladatlan tani
vány gyűlölete a mester iránt, mert Max Harde
életében és pályájában egy pár túlságosan kiéleze
reklamtrükköt leszámítva, csupán a demokratiku
világeszme, a szabad szellemi érvényesülés és a bete
hagyományokból való kilépés tűzes, harcos, neme
propagandáinak gyönyörű sorozatát látjuk. Ma
Harden természetesen hangos szavú kiméletlen, mi
a redakciók világában élő ‚borzas zsidó gyerek
generáció minden tagja, de lelkében ‚hatalmas ízz
hevületek égnek a szépség, erő és művészet herosz
iránt és ez az ember, ki szinte hihetetlen hősies val
merőséggel nézett farkasszemet Vilmos imperatorr
és potsdami testőrségével, aki a megsértett és hatalr
polcáról egy császári kézlegyintéssel letaszított Bi
marck egyetlen élő expozitúrája nemcsak sebeket üt
de meleg rajongással ölelni is tud. Megértő ölelés
nek gyönyörű gyűjteménye, a „Köpfe", amolyan Bró
Sándor „Rembrandtfejek" című könyvének zsanerjába
írt arcképgyűjteménye, a szeretetnek és a művészet
való elmerülésnek igazi evangeliuma. A sorok, a mikb

Hitler a lefegyverzésről, a spanyol és francia kérdésről

— Németországnak meg kell egyeznie Angliával a flottakérdésben. Annakidején Anglia azt követelte, hogy Németország korlátozza fegyverkezését. Ezt elsősorban azoknak kellene megtenniök, akik ezt Németországtól követelik.

— A fegyverkezés mértéke elsősorban az országot fenyegető veszély nagyságától függ.

— Örül az Olaszországgal való barátságnak, még boldogabb lesz, ha ezt Európa összes népeivel megvalósíthatja.

— Németországnak nincs más érdeke Spanyolországban azokon a gazdasági érdekeken kívül, amelyeknek megvédéséhez Eden miniszter is ragaszkodik.

— A mi szimpátiánk Franco tábornoké. Ez a rokonszenv általános jellegű, emberi szimpátia, amelyet minden szenvedő néppel szemben érzünk. Hajlandók vagyunk mindent elkövetni, ami hozzájárul a rend helyreállításához Spanyolországban.

— Az a megállapodás, amelyet Németország Japánnal a komintern elleni küzdelem érdekében kötött, élő bizonysága annak, milyen kevéssé gondol a német kormány elszigetelődésre és milyen kevéssé érzi magát elszigeteltnek.

— Németország — és ezt ünnepélyesen újból hangsúlyozom — állandóan hangoztatta, és például közte és Franciaország között nincs egyáltalában semmi ütközőpont. Ezenkívül a német kormány biztosította Belgiumot és Hollandiát, hogy hajlandó bármikor garantálni ezeknek az államoknak semlegességét és területi sérthetetlenségét.

— Gazdasági téren a német igyekszik élénkebbé tenni az áruforgalmat a szomszéd országokkal.

Beszéde végén *Hitler* köszönetet mondott a német anyáknak.

— Hála és köszönet illet meg minden anyát, aki az utolsó négy esztendőben gyermeket adott a Harmadik Birodalomnak.

Ezzel Hitler negyednégykor befejezte beszédét.

Hitler örökre megtiltotta német állampolgárnak a Nobel-díj elfogadását

Berlin, január 30.

Hitler kancellár szombaton rendeletet adott ki, amely német állampolgároknak örökre megtiltja, hogy Nobel-díjat fogadjanak el. A tiltó rendelet szövege a következő:

»Hogy egyszer s mindenkorra elejét vegyem a szégyenteljes precedensekne, a mai napon megalapítom a művészeti és irodalmi német nemzeti díjat. Ezt a tiszteletdíjat évente fogják kiadni három olyan német állampolgárnak, aki erre érdemesnek bizonyul. Egyenként 100—100.000 márkát kapnak a kitüntetettek.«

»Ugyanakkor egyszersmindenkorra megtiltom a német állampolgároknak azt, hogy elfogadják a Nobel-díjat.«

A rendeletet Hitler Adolf kancellár és Göbbels propagandaügyi miniszter írta alá.

HEZOLITE
RAPID
gyorsborotvakrém
Tökéletes borotválkozás viz, szappan és ecset nélkül 1 perc alatt. Nem pattan fel, nem ég az arcbőre, nem rontja a penge élét. Állandó használatnál az arcbőr jólápolt és üde lesz.
Próbadoboz 24 fillér,
ezt is visszatérítem azután eredeti tubus vagy doboz vásárlásánál,
nagy tubus 88 fill. nagy doboz P 1.50
óriási tubus P 2.— óriási doboz P 3.—
Kapható minden üzletben és a készitő, Dr. HOLCZER vegyész illatszertárában, VI., Teréz körút 8

Fontos minisztertanács volt ma

A képviselőház és a felsőház tegnapi ülése miatt *a szokásos pénteki minisztertanács mára maradt. Darányi Kálmán miniszterelnök a minisztertanács megkezdése előtt hosszabb megbeszélést folytatott dolgozószobájában Kozma Miklós belügyminiszterrel*, aki hír szerint tegnapi kormányzói kihallgatásáról számolt be.

Aminiszterelnök ezután *Marschall* Ferenc földmüvelésügyi államtitkárral tanácskozott, majd *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszterrel folytatott megbeszélést azokról a készülő törvényjavaslatokról, amelyeket a pénzügyminiszter a költségvetés benyujtásával egyidejűleg terjeszt majd a Ház elé.

Ezután *megkezdődött a minisztertanács. Kozma* Miklós belügyminiszter beszámolt azokról a módosításokról, amelyeket az ajánlási rendszer reformjáról szóló törvényjavaslaton kíván elvégezni. Ezután eltávozott a miniszterelnökségről, *a közegészségügyi tanács ülésére ment, ahol beszédet mondott.*

A minisztertanácson ezután *Fabinyi* pénzügyminiszter számolt be készülő javaslatairól.

Bejelentette *Fabinyi* pénzügyminiszter a minisztertanácsnak azt is, hogy a pénzügyminisztériumban már *elkészült a köztartozások késedelmi kamatainak mérséklésére vonatkozó rendelet, amelyet bemutatott a minisztertanácsnak.* A minisztertanács ezt a rendeletet elfogadta és úgy határozott, hogy rövidesen a 33-as bizottság elé terjeszti.

A minisztertanács ezután folyó ügyeket tárgyalt és félhárom órakor ért véget.

A vakbélgyulladás veszélye elleni védekezés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az ember a beleit hetenként legalább egyszer a természetes **Ferenc József** keserüvízzel — reggel éhgyomorra egy pohárral — **alaposan kitisztítja.** Az orvosok ajánlják

Állami egykéz az osztrák gabonaforgalomban?

Bécs, január 30.

(A Magyarország bécsi szerkesztőségének telefonjelentése.) A bécsi áru- és terménytőzsde mai forgalma rendkívül izgatott hangulatban folyt le. A terménytőzsde tagjai és látogatói között ma délben az a hir terjedt el, hogy a kormány, miként hónapokkal ezelőtt a rozsnál, ugyanúgy a búzánál, az árpánál és a tengerinél is a kereskedelmet koncentrálni akarja egy, a budapesti Futurához hasonló osztrák állami intézmény, a Verband Ländlicher Genossenschaft kezelben.

A hír a gabonatőzsdére politikai körökből terjedt el, ahol azt állítják, hogy a kormánynak ez a szándéka az osztrák parasztság kérelmére vezethető vissza, amely a terményeknek az üzemét szivesebben látja egy központosított állami szerv kezelben.

— Ha a kormány szándéka valóra válik, — amit ebben a pillanatban még senki sem tud, — akkor *a gabonakereskedelem koncentrálódik* és a gabonakereskedők egyszerű gabonabizományosok lesznek, az importőrök tevékenysége nagyjából megszünik és a kereskedelem kizárólag a kormány e célra megjelölt állami szervének a kezében fog koncentrálódni.

Időszakos időben szopogasson Anacot pastillát!

HIREK

Hármaskönyv-szelvény az első oldalon!

Tessék kivágni és eltenni!

ISMÉT HIDEG LESZ

A Meteorológiai Intézet jelenti január 30-án délben 12 órakor:

A napok óta felénk áramló enyhe légtömegek a magasabb rétegekbe emelkednek és a hideg északi levegő alájuk nyomul. Ennek következtében egész Közép-Európa, de különösen hazánk időjárása ismét hidegebbé és csapadékosabbá válik. Az északi megyékben kisebb havazás volt. A magasabb hegyeken javultak, az alacsonyabbakon romlottak a hóviszonyok.

Hóvastagságok ma reggel: Svábhegy 16, Szépvölgy 20, Csúcshegy—Virágosnyereg 50, Dobogókő 36, Nagyvillám 22, Kevélynyereg 20, Nagyszénás 26, Nagyhideghegy 55, Kisinóc 25, Kékes 50, Gallyatető 25, Egri Várhegy 22, Újhuta 20, Sopron Lövérek 30, Brennbergbánya 13, Farkasgyepű 16, Zirc 20, Micsinatető 12 cm.

A Balaton jégvastagsága Keszthelyen 24, Siófokon 20, Kenesén 21 cm.

Budapesten január 30-án, szombaton

délben a hőmérséklet minusz 2 Celsius fok,

a tengerszintre átszámított légnyomás 752 mm, erősen emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonégy órára:

Mérsékelt szél. Főkép az északi megyékben havazás. A hőmérséklet süllyed.

Kádár Béla új képei. Művészi eseménynek tartjuk a *Tamás Galéria* holnap megnyíló kiállítását, mely *Kádár* Béla új festményeit mutatja be. A kitűnő festőművész új arcát látjuk itt, fejlődésének friss és meglepő állomását. Három évtizeddel ezelőtt Kádár Béla a magyar expresszionizmus egyik úttörője volt. Sokan végérvényesen elkönyvelték expresszionistának. Ezek most kénytelenek lesznek megváltoztatni véleményüket. Mert megváltozott Kádár Béla művészete is — megváltozott, anélkül, hogy hűtlenné lett volna a multjához.

Az expresszionizmusból megtartotta a lényegretörtést, a tömörséget és a színezés nagy szabadságát. De legtöbb új képében hátatfordított az elvontságnak. Újra felfedezi az anyagi valóságot, a természetet. Leheletfinomságú csendéletein csodálatosan friss, meghitten finom színekben pompáznak gyümölcsök és virágok. Költőiek ezek a csendéletek, a növények örök poézisét ismerik fel és hirdetik szinte japános finomsággal és odaadással. Ugyanilyen harmonikus szépség sugárzik Kádár Béla néhány rendkívül vonzó, nemesen leegyszerűsödött női arcképén is. Úgy érezzük, hogy a kiváló művész most érkezett el pályájának csúcspontjára. *(B. Gy.)*

Házasság. *Römer* **Zsófia és dr.** ***Boris*** Alfréd röntgen-szakorvos, a gróf Apponyi Poliklinika asszisztense, házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Artin
drágéc a biztos hashajtó!

Az »ismeretlen nagybácsi« ki akarta fosztani a lakást. Ma délben a főkapitányságról az ügyészség Markó uccai fogházába kísérték *Hofmann* István 28 éves állásnélküli magántisztviselőt, akit csütörtök délután érdekes körülmények között értek tetten, amikor *egy gazdagon berendezett belvárosi lakást akart kifosztani.*

Csütörtök délután az Irányi ucca 1. számú ház IV. emelet 3. számú lakásában senki sem tartózkodott. Ez a lakás *Stux Mór bankigazgató özvegyének tulajdona.* Estefelé érkezett haza özvegy Stuxné 13 éves fia nevelőjével együtt. Amikor beléptek a lakásba, *a szalónban ismeretlen fiatalembert találtak.* Az ismeretlen *átölelte a fiút, össze-vissza csókolta:*

— Nem ismersz meg engem? — kérdezte a csodálkozó fiútól. *Hiszen a nagybácsid vagyok.* — Hát persze, nem ismerhetsz meg, *sokáig külföldön voltam.*

A nevelő azonban *gyanusnak találta a dolgot,* észrevette, hogy *a lakásban rendetlenség van, a vitrin-ajtó nyitva áll.* Nem szólt semmit, hanem *egy alkalmas pillanatban a házmesterhez szaladt.* Bezárták a kaput és rendőrt hívtak. Mire a rendőr felért a lakásba, *az ismeretlen fiatalembert már nem találta ott.* Átkutatták az egész házat és *a melléklépcső egyik zugában meg is találták a betörőt.* Kiderült, hogy *Hofmann* Istvánnak hívják, 28 éves állásnélküli magánhivatalnok. A lakásban megtalálták télikabátját, amelynek *zsebei tele voltak ékszerekkel és értéktárgyakkal.* A holmikat a lakásban szedte össze. Azonnal *elővállították a főkapitányságra.* Kiderült, hogy *Hofmann* álkulccsal hatolt be az üres lakásba, ahol már mintegy *40.000 pengő értékű ékszert és dísztárgyat szedett össze,* amikor a fiú hazaérkezett a nevelőjével és megzavarta. Megállapították, hogy *Hofmann valóban hosszú évekig külföldön tartózkodott és több bűncselekményt követett el.* Ezek miatt több *külföldi börtönben töltött több évet.*

A főkapitányságon *letartóztatták Hofmannt és ma délben átkísérték az ügyészség Markó uccai fogházába.* A délutáni órákban *Enyedi* Róbert vizsgálóbíró kihirdette előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzést.

Megnyílik az Elektromos Művek első kerületi irodája. Az Elektromos Művek a fogyasztóközönségnek kényelme és gyorsabb kiszolgálása érdekében kerületi irodákat fog létesíteni. Az első ilyen kerületi iroda *1937 február 1-én az V., Honvéd ucca 22. számú »Elektromos Ház«-ban* kezdi meg működését, hol a Lipót körút páratlan, Vilmos császár út páros, Deák Ferenc ucca páros házszámú oldala és a Dunapart által körülzárt területen levő fogyasztók villanyfogyasztási ügyeit fogják intézni. Február elseje után tehát a villanyszámlára vonatkozó reklamációkkal, számlabefizetésekkel, lakás- vagy üzletcserékkel kapcsolatos bejelentésekkel közvetlenül a fenti irodához kell fordulni. Az áramszolgáltatásra és a berendezési tárgyakra vonatkozó esetleges felvilágosításokat is a kerületi iroda készséggel megadja.

Francia hó-vicc

Ski? Nem... wishky.
(Le Journal)

A Magyarország világhírszolgálata jelenti:

VIDÉK

Még 1915-ben esett hadifogságba *Tiringer* József székesfehérvári iparos. Tegnapelőtt tért haza *tizéves fiával.*

#

Gyilkosság egy botütéssel. *Czirják* György abapusztai legény faluja főuccáján összetalálkozott haragosával, *Kujbos* György gazdával. Kujbos hátulról *botja egy csapásával agyonütötte Czirjákot.* A gyilkost letartóztatták.

#

Vándorambulanciát *létesít Békés vármegye a tanyák között. A tanyai mozgókórház nagy gépkocsiból áll, amellyel röntgen-készüléket, különböző műszereket visznek a tanyavilágba.*

#

A Dunaföldvárról Dunapentelére vezető országúton a járókelők egy hatvan év körüli férfi holttestére bukkantak. Az ismeretlen, munkáskülsejű ember megfagyott.

KÜLFÖLD

Angol pénzügyi körökben örömmel vették tudomásul, hogy a Franciaországnak nyujtandó hitel kérdésében létrejött a megegyezés. Ez is bizonyítja, hangoztatják, hogy az üzérkedők nem tudják áttörni az angol-amerikai-francia egyezményben megalkotott pénzügyi arcvonalat.

#

A Newyork Herald párizsi kiadása közli *Jost* őrnagynak, a német hadügyminisztérium sajtófőnökének nyilatkozatát, amely szerint a német haderő jelenleg 39 hadosztályból áll 36 helyett, amennyit az 1936. évi ujoncozási törvény előírt.

A Baleári szigetek közelében a nagy viharban elsüllyed az 1700 tonnás Jacobus nevű holland gőzös. A 23 főnyi legénység egy tagja sem menekült meg.

#

Kínában továbbfolyik a harc a kormány hadereje és a kommunista haderő között. A kormánycsapatok Szianfu előtt állanak.

#

Keryllis francia jobboldali képviselőt, a valencia kormánynak juttatott hadianyagszállításról hangoztatott állításai miatt álhírterjesztés címén vád alá helyezték. A Blum-kormány azonban hír szerint nem fogja kérni a képviselő mentelmi jogának felfüggesztését.

#

A félhivatalos olasz Stefani-iroda az olasz és török külügyminiszterek legközelebbi találkozásával kapcsolatban hangsúlyozza, hogy ez a találkozás is nagyban hozzá fog járulni a nemzetközi helyzet tisztázásához.

#

Befejezés előtt áll Amerikában a csendesóceáni kikötők tengerészsztrájkja. Az ideiglenes megegyezést már megkötötték. Az autógyári munkások sztrájkja még tart.

#

Boris bolgár királyt 43. születésnapja alkalmából meleghangú cikkekben ünneplik a bolgár lapok.

#

Szovjet-Oroszország fegyverkezési költségvetése az előző évvel szemben 50 százalék emelkedést mutat. Főleg a hadiflotta kiadásai emelkedtek.

#

Mihály román trónörökös állapota, firenzei jelentés szerint, rosszabbodott. A herceg tüdőgyulladást kapott.

Villamos főzés, fánksütés és háztartási készülékek bemutatása. A farsangra való tekintettel az V., Honvéd ucca 22. szám alatti Elektromos kiállításon a hetenként *szerdán délután ½6 órai kezdettel* tartandó bemutató előadáson és a *minden hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órakor* kezdődő főzési gyakorlatokon szalagos farsangi fánk sütését, valamint a villamos háztartási készülékeket is bemutatják. Belépés, ruhatár díjtalan. A kiállítás nyitva: hétköznapokon d. e. 8—2 és d. u. 4—7 óráig.

Gyászrovat. A tragikus körülmények között elhúnyt *Arató Endre* és *Arató Lajos* temetése vasárnap, e hó 31-én délután 3 órakor lesz Rákoskeresztur község temetőjének halottasházából ugyanazon temetőben. (Vonat indul a keleti pályaudvarról délután 1.35 órakor Rákoshegyre.)

Betegesen száraz arcbőr házi ápolása kitünő eredménnyel jár az orvosi utasítással ellátott Dr. med. László V.-féle: Arcolaj. Zsíroskenőcs és Arcpúderrel. Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22.

Göllner Aladár előadása. A Magyar Külügyi Társaság parlamenti helyiségében (bejárat a XI. kapun) február 4-én, csütörtökön délután hat órakor ülést tart, amelyen dr. *Göllner* Aladár *A francia-orosz paktum és a nemzetközi jog* címen tart előadást.

Csillárt Meteor csillárgyár
üzleteiben vásároljon! 11 üzlet.
Központ: Podmaniczky ucca 27

TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG RENDEZÉSÉBEN

V., AKADÉMIA-UTCA 8 — TELEFON: 254—23

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

nemesdédi Király Kálmán úr
úrnő

BUDAPEST

IX Gyáli út 15/6

7300.29. Hungária Rt.

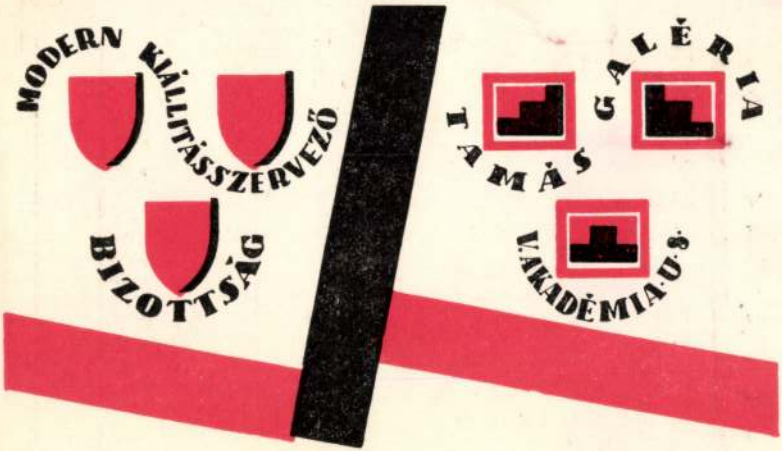

XV.

TISZTELETTEL MEGHIVJUK

KÁDÁR BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

NOVEMBER HÓ 16-ÁN, SZOMBATON DÉLUTÁN 5—8
ÉS 17-ÉN, VASÁRNAP D. E. 10—2 ÓRAKOR
MEGNYILÓ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

EZ A MEGHIVÓ VAGY A VERNISSAGE-RA VAGY A
KIÁLLITÁS BÁRMELY NAPJÁN KÉT SZEMÉLYRE
BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

A KIÁLLITÁS NYITVA: NOVEMBER 27-IG
VASÁRNAP DÉLELŐTT 10—2-IG,
KÖZNAPOKON DÉLELŐTT 10-TŐL ESTE 6-IG

U

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

IV. ÉV

XXXVIII. KIÁLLÍTÁS

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

KÁDÁR BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ FOLYÓ ÉVI NOVEMBER HÓ 22-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR MEGNYILÓ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

EZ A MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS BÁRMELY NAPJÁN KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: NOVEMBER 30-IG
VASÁRNAP DÉLELŐTT 10—2-IG
HÉTKÖZNAP D. E. 10-TŐL ESTE 6-IG

BUDAPEST 5 1 NOV 19 33

7030

MAGYARORSZÁG *002 FILLÉR

NYOMTATVÁNY

~~Nagyméltóságú~~
~~Méltóságos~~
Nagyságos

Király Kálmán

úrnak
~~úrnőnek~~

BUDAPEST

IX Gyáli-út 15/B f.2

HARMADIK TEREM.

KÁDÁR BÉLA MÜVEI.

77.	Gyermekarckép	4000.—
78.	Nyár	1200.—
79.	Luca	3000.—
80.	Pihenés	1000.—
81.	Fürdés előtt	3000.—
82.	Kovácsmühely	1500.—
83.	Tanulmányfej	1500.—
84.	Nőrablás	3000.—
85.	Keresztlevétel	2000.—
86.	Nevető fiu	2500.—
87.	Nőrablás	2000.—
88.	Szilaj lovak	5000.—
89.	Küzdelem	2000.—
90.	Pihenő nők	3500.—
91.	Barátkozás	1200.—

165—171. Bain.

VITRINÁBAN:

GARA ARNOLD

keramiai munkái.

Árak jelezve a tárgyakon.

Ernst Museum Kiállításai
XXX (1918)

4

Kádár Béla

K 1

NEGYEDIK TEREM.

IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA MÜVEI.

92. Fürdőzők . . . . . 4000.—
93. Kálvária. Képtervezet . . . . . 12000.—
94. Délután . . . . . 4000.—
94a. Akt . . . . . 3500.—
95. Menekülés. Vázlat . . . . . 5000.—
96. Csendélet . . . . . 7000.—
97. Krisztus a kereszten. Képtervezet . . . 10000.—
98. Kecskeméti tanya . . . . . 5000.—
99. Menekülés. Vázlat . . . . . 3500.—
100. Kecskeméti parkrészlet. Magántulajdon.
101. Országut. Magántulajdon.
102. Menekülés . . . . . 35000.—
103. Esti hangulat. Magántulajdon.
104. Menekülés. Vázlat . . . . . 4000.—

LÁNYI DEZSŐ SZOBRAI.

105. Amerikai bölény. Bronz . . . . . 4500.—
106. Leopárd. Bronz . . . . . 3500.—
107. Kőhordó. Bronz . . . . . 5500.—
108. Nehéz uton. Bronz . . . . . 3500.—
109. Itatás. Bronz . . . . . 3000.—

A TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSAI, AKADÉMIA-U. 8.

MEGHIVÓ.

Tisztelettel meghivjuk

Kádár Béla

festőművész

és

Gádor István

szobrászművész

gyüjteményes kiállitására,

mely február 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg.

Nyitva: február 25-ig.

Vasárnap délelőtt 10 órától 2-ig. Hétköznap délelőtt 10 órától este 6-ig.

Ez a meghivó a kiállitás bármely napján két személyre belépőjegyül szolgál.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA JAN. 14-TŐL JAN. 24-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula urnak
urhölgynek

Szépművészeti Múzeum Arena

1934

Kádár Béla festő.

MEGHÍVÓ.

TISZTELETTEL VAN SZERENCSÉNK MEGHIVNI

KÁDÁR BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,
AMELY JANUÁR 14-ÉN NYILIK MEG.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSE DÍJTALAN.

FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

TELJES TISZTELETTEL
A VEZETŐSÉG

LÖBL D. ÉS FIA

Kádár Béla

Pesti Napló
képes mell.
1937 febr 7.

Kádár Béla : Piroska és a farkasok

Nemzeti Szalon

Gádor István: Kerámia

A zseni a XX-ik században

Ha igaz, mint ahogyan nyilván igaz a feltevés, hogy a zseni mindenha meg nem értett, mellőzött gyermeke korának, ugy kétszeresen igaz ez a XX. század első felében.

Ez a század az intellektualizmus diadalának százada. Kialakulásának rendkivül kedvező előfeltétele volt a mult századvégi természettudományos gondolkodásmódnak folyományaként egyre szélesebb rétegben terjedő racionalista világnézet. A lét apró és nagy kérdéseinek természettudományos rendszerekben való fejtegetése és nem egyszer felderitése, olyan irányu ideológiát teremtett, amely szükségképpen a filozófiában is reál-tendenciát hozott.

A reál-filozófia exaktan kijelölte a felnövekvő uj generáció útját.

A tudásvágy oly gyorsan és oly széles rétegre terjedőn növekedett, mint valami epidémia s a tudással együtt fejlődött a mesterségeknek a tudomány szinvonalára való fejlesztése. Szerény iparágak, melyeknek művelői azelőtt egyszerü, tudatlan emberek voltak, mindinkább gyárüzemekben összpontosultak, ahol a termelést tudományosan képzett elemek irányitják.

Nincs semmi bizonyitásra szükség, egyetlen futó pillanatnyi elgondolás nyilvánvalóan rávezet a megismerésre, hogy a ma Európájának képe ebből az egyetlen körülményből szükségszerüen rajzolódott ki olyanná, amilyen most.

Az emberi együttmüködésben rejlő erőt, amelyet spontán megérzett már az ókor autokratája, most felfedezte a tudomány is, kihasználásának lehetőségeit felderitette és hozzálátott, hogy meg is szervezze. Tulajdonképpen nem is történt egyéb, csak ez. Mert minden más logikusan innen

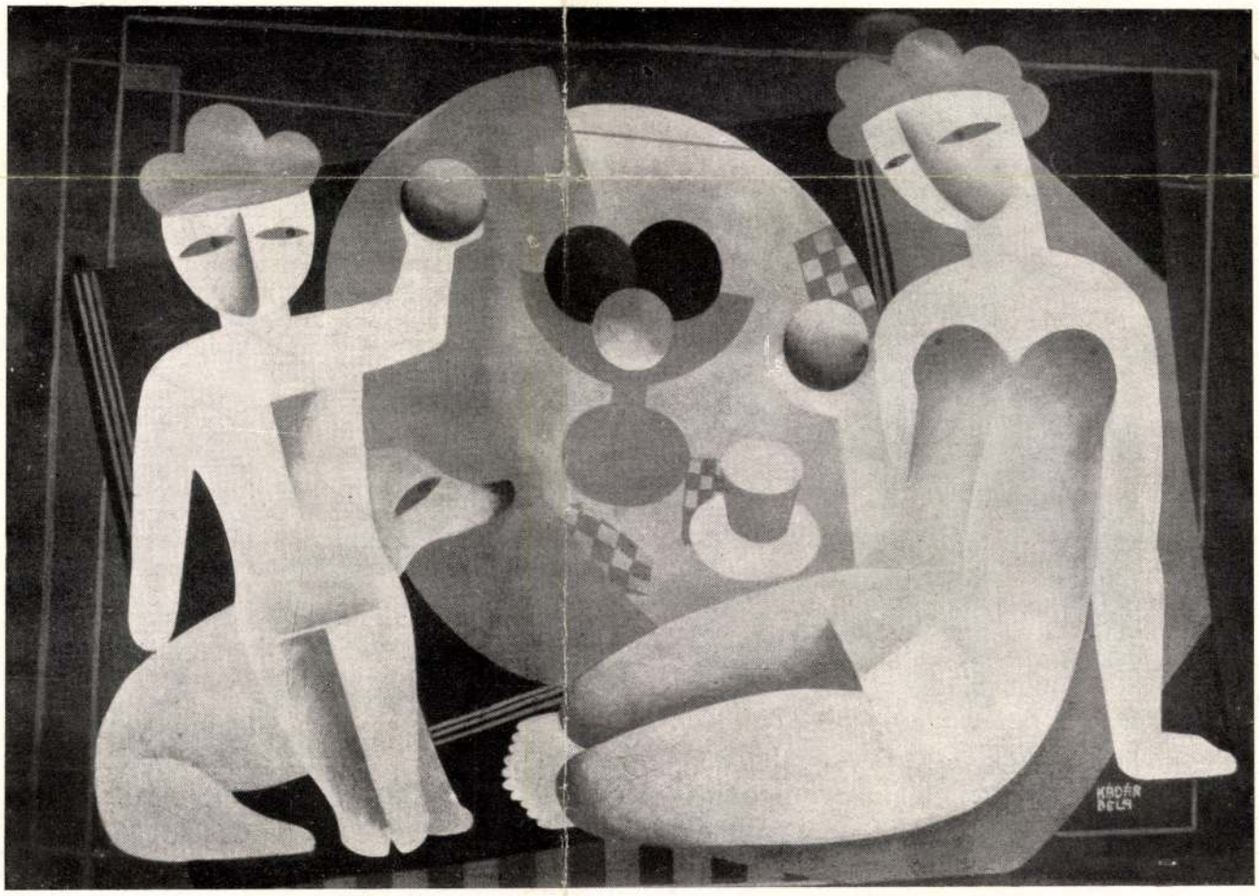

KÁDÁR BÉLA: ASZTAL KÖRÜL

A KUT tavaszi kiállitásából

Kut 1927. 2-30.

igyekszik a szemlélő itéletét és állásfoglalását, az életről való meggyőződését határozott irányba befolyásolni. Az anyagban megmutatkozó életjelenségek variációs lehetőségei minden dilettantikus és az ábrázolás tárgyával belekerülő szentimentális hatáskeltés elhatalmasodását kizárják. Az anyag tulajdonságaival járó variációs lehetőségek természetesen a tapasztalhatón felül, de nem a tapasztalat anyagának és alaptörvényeinek megtagadásával kell, hogy kibővittessenek. Az ábrázolás tárgya tehát szükségkép elvonatkozik mindannak utánzásától, ami esetlegesség a tapasztalat tényein, mint a folyamatok és körülmények véletlen kereszteződésén mulik csupán. A képzőművészet elvonatkozó jellege tehát a tapasztalás tárgyain megmutatkozó szükségszerüség látszatát érinti csak. Utóvégre a jelen művésze épp ugy nem vetheti le érzékeit és a velük járó tapasztalatok tömegét, mint elődei. Ezt nem teheti és nem is teszi. A velük való célja változott csak. Nem a tapasztalat hatásait ábrázolja, igaz, ez nála, mint öncél, meg nem állhat. De felhasználja azokat, mint az ábrázolás megjelenitésének kellékeit és minden nélkülözés megkerülésével él is velük teljes mértékben. De megválasztásukat

PÁTZAY PÁL: KIS BRONZ

A KUT tavaszi kiállitásából

SZŐNYI ISTVÁN: A DUNA PARTJÁN

A KUT tavaszi kiállitásából

és összeszerkesztésük módját az anyag fogja meghatározott irányban befolyásolni. Igy természetesen első sorban azok a tapasztalatok kerülnek előtérbe, melyek az anyaggal együtt járnak. Ezek az uralkodó tényezők s a művész ideálja: pusztán ezekkel az adatokkal teljes művet konstruálni

Az anyagi lehetőségek ökonómikus kihasználása érdekében megfelelő korlátok közé kombinált technika idővel kénytelen lesz a legegyszerübb eszközökre redukálódni. Vissza kell nyulnia a mértani ábrák és alapszinek tömör hatásaihoz. Ezek az elemi formák nyujtják a hatás tisztasága mellett azt a meggyőző erőt, melyet a mind szélesebb rétegekre terjeszkedő szükséglet kielégitése feltétlenül megkövetel. A személyes közreműködést elváró problémák kizárása és a kollektiv hatás hangsulya teszi egyébként is megokolttá a kor művészetének puritán megjelenését.

Az ilymódon önállóvá egyszerüsitett sikábrázolás nem tarthat többé attól a veszélytől, mely a képzőművészet másik oldaláról fenyegeti. A mult század halott épitészete uj életlehetőséget kapott a jelenkor világnézetétől. Mint a konstruktiv elvek természetes megtestesitője, rövidesen az érdeklődés középpontjába került és vezérhelyre jutott a képzőművészetben. A kollektiv hatás szükségének mind elterjedtebb belátása pedig csak megerősitette pozíciójában. A lakóházak problémája mint képzőművészeti megoldás is elsőrangu jelentőséggel bir manapság. A festészet létjogát azonban mindenképpen csorbitatlan épségben véljük fenntarthatni. A fejlődés jövője pedig biztositva van azokban az eredményekben, melyek a fentemlitett tények és elvek tudatában határozzák meg a jelenkor sikábrázolóinak meggyőződését.

Justus György.

Kádar Béla

ben és fanyarul, hanem a szín és fény mosolyával az arcán, szelíd szépségeiben tündökölve.

Czóbel Béla — amint kiállítása mutatta — Párizsban is társtalan, senkit sem követ, csak önmagát. A művészi kiélés igazi lényege számára a — ritmus. Rajzban sokszor szándékosan keresi a groteszket, disztonál, hogy megkeresse hozzá az egyetlen ritmust. És megtalálja. Színei sűrűk, tónusa nehéz, szinte tropikus atmoszféra árad tájképeiről, de nem a szikrázó fénycsóvák, hanem a dzsungel fátyolozott, fojtott levegőjének trópusa az ő világa. Keserny és, sokszor tragikus ízű művészet ez, de minden ecsetvonásában monumentális,

Szobotka Imre és Kádár Béla egyszerre állítottak ki. Szobotka (a Tamás-Galériában) hűvös és tartózkodó, logikus és szabatos, de szívével mégis annyira elmerül a színek világában, hogy mikorra a festői problémát megoldja, ezzel együtt megcsendül rokonszenves, férfias lírája is. Kádár Béla (Kovács-Szalón) előadásában még a szolídabb festői mondanivalók is érdekesek. Szellemes

Cselényi-Walleshausen Zsigmond Fasor a Balaton mellett

Kiállítások

A kiállítási idény nagyobbik fele már mögöttünk van, s most hátranézve, azt tekinthetnők legátfogóbb, jelentősebb s talán legkevésbé vitatható értékű eredményének, hogy végre a magyar képzőművészet progresszív frontja is kialakult. A Tamás-Galéria s mellette a Kovács-Szalón ősz óta olyan biztos operációs bázisokká jegecesedtek ki, ahonnan, noha legtöbbször csak látens összefüggésekben, de progresszivitásában egységesen vonulhat fel a magyar képzőművészet baloldala. Aki a hazai képzőművészet utolsó tíz esztendejének sorsát ismeri, annak tudnia kell, hogy ehhez az állapothoz eljutni éppenséggel nem volt könnyű dolog s hogy nemcsak a művész, hanem a közönség szempontjából is fontos volt, hogy minden valóban stílust jelentő irányzat találjon állandó hajlékot, ahol fesztelenül, a maga meggyőződése hangján

Kádár Béla — Kompozíció

Új Szó 1931. I. 45. l.

TAMÁS HENRIK

MŰVÉSZETI KIADÓ

BUDAPEST

v. Vilmos császár-út 34

Telefon 54-23

Kádár Béla

K á d á r B é l a képei:

1.	Kompozició	P 150.-
2.	"	" 150.-
3.	"	" 150.-
4.	"	" 250.-
5.	"	" 150.-
6.	"	" 150.-
7.	"	" 150.-
8.	"	" 250.-
9.	"	" 400.-
10.	"	" 250.-
11.	"	" 250.-
12.	"	" 150.-
13.	"	" 170.-
14.	"	" 150.-
15.	"	" 170.-
16.	"	" 400.-
17.	"	" 170.-

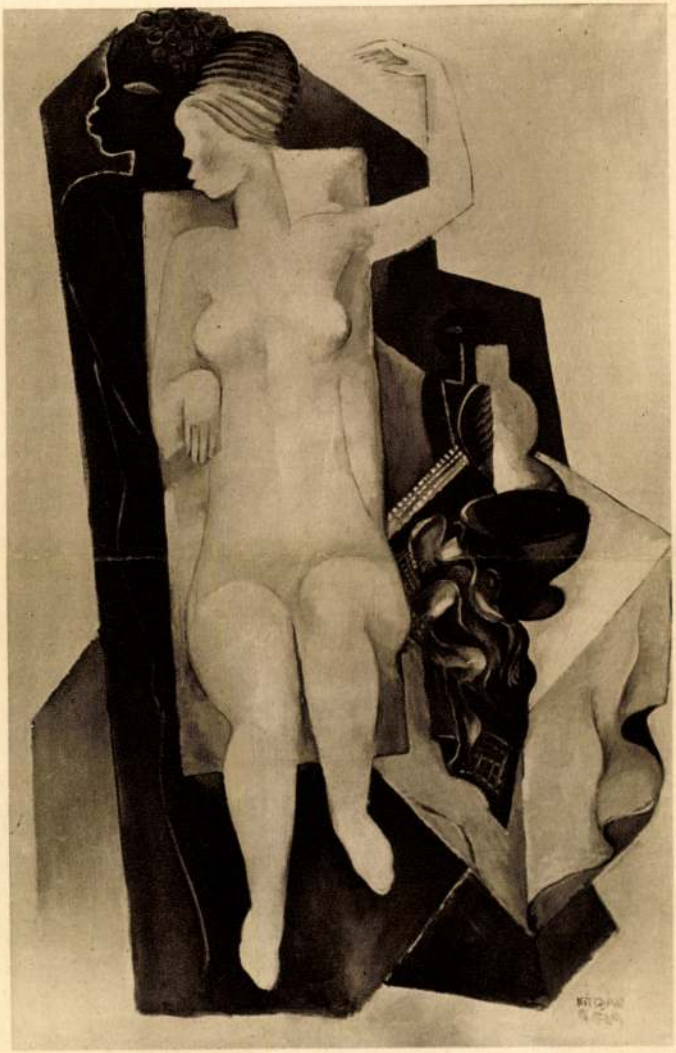

KÁDÁR BÉLA: KOMPOZICIÓ

Képrismův. Társ. 1930. tav. Riáll

Kádár Béla

BRŐ

X.—X. SZÁZAD

„... a művész művelete, tevékenysége a benső kényszer, és senkitől nem kap megbízást, hogy csinálja, amit csinál, és ha jól csinálja, idővel elfogadják és méltányolják, de csak idővel, amikor fel tudják mérni annak súlyát és jelentőségét, egyikmásiknál annak mély átalakító hatását az egész társadalomra."

(Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987. 11–12. szám, 61. old.)

A kiállítás megtekinthető: 1999. december 1-től 22-ig

SZIGET GALÉRIA

Meghívó

KÁDÁR BÉLA GRAFIKÁI

című kiállítás megnyitójára

Megnyitja:
Bodó Tamás,
Kádár Béla unokája, a hagyaték kezelője
1999. december 1-jén,
este 6 órakor a
Sziget Galériában.

H-1056 Budapest, Váci utca 63.
Telefon/Fax: (36-1) 266-6549
E-mail: galeria@szigetgaleria.hu
http://www.szigetgaleria.hu

Nyitvatartás:
hétfő–péntek: 10–18 óra
szombat: 10–15 óra

Kádár Béla

(*) Kádár Béla új képei. Néhány éve nem láttuk már *Kádár* Béla képeit s ezeket az esztendőket Amerikában töltötte el — a *Tamás-galériában* most bemutatott kiállítása alapján — művészete számára sem eredménytelenül. Művészetfelfogása, szándékai és céljai a tengerentúl sem változtak s megmaradt az avant-garde szélső állomásán. S ez nála meglepetés. Mert a legutóbbi másfél évtized alatt éppen ő volt az, aki a fiatalok között elől járt, ha arról volt szó, hogy új szempontok új kísérletei útján lehetett elindulni. A késői impresszionizmustól az expresszión át a konstrukciós célkitűzésekig minden formában leadta a maga névjegyét komoly teljesítményekkel. De most, amikor kint és itthon is a vele rokontörekvésűek visszakanyarodással keresnek új közeledést a valósághoz és természethez, ő e visszatérés helyett legutóbbi állomását fejleszti tovább a síkszerkesztésnek érdekes problémavilágában. Legutóbbi esztendőinek eredményei ebben a stílusformában megtisztulást és nyugalmat hoztak számára. — színeiben és egész oeuvrejének hangjában meglágyult és megszelidült. Főleg a színeire vonatkozik ez, ahol új hajlandósággal fordult különösen egy newyorki ucca képének opalizáló foltjaiban — az enyhe és szordinós színekhez. *Macskák a háztetőn* című nagy kompozíciója a geometria-formák hibátlan szerkesztésében adja legjellegzetesebben Kádár piktúráját. Rajzlapjain ötletes a formák és vonalak szerkezetbeli játékában s mindenütt a mesterségnek fölényesen biztos tudását adja. *(be.)*

M. H. 1929. XII. 17.

Kádár Béla.

festőművész.

(5)

— **Kádár Béla nagy sikere Amerikában.** *Newyorkból* írja *Az Est* tudósítója: *Kádár* Béla festőművész, aki a *Brooklyn Museum*, Amerika egyik legelőkelőbb művészeti intézménye meghívására jött Amerikába, nagy sikerrel állította ki képeit a Brooklyn Museum nyári tárlatán. Tizenhat festővel együtt rendezte *Kádár* a kiállítását és a megnyitás napja után az összes newyorki lapok *első helyen számoltak be Kádár képeiről*. A *New-York Times* kritikusa azóta is naponta *újabb és újabb cikkekben méltatja Kádár művészetét* és többek között kijelentette, hogy *Kádár festményeinek kiállítása után valószínűleg többször fognak alkalmat adni a konzervatívabb művészi körök a Kádár zsánerű festőművészek képeinek kiállítására.*

Az Est, 1928. Jún. 28.

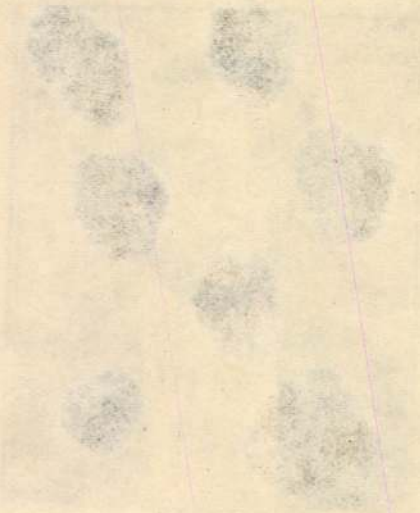

Kádár Béla

P.H. 929. XI. 21

— **Kádár Béla kiállítása.** Kádár Béla már nem fiatal ember, más festő, az ő korában, régen beérkezett már, vagy „leszűrődött", ahogy a kisebb-nagyobb megalkuvást finoman nevezni szokták. Mégis, ha Kádárnak a *Tamás-galériában* megnyílt kiállítását nézi az ember, az az érzése, hogy itt egy fiatal művész meg nem alkuvó céltüzéseivel és problémáival áll szemben. Kádár Béla, aki egy ideig Amerikában élt és dolgozott, kitünő Párizst hoz magával az Ujvilágból, ami természetes, mert aki a kor hangján akar szólni pikturában, az ma éppúgy, mint tegnap, csak Párizs nyelvén szólhat, de neki még a legmaibb élet. Amerika lelkébe is alkalma volt belenézni és ettől az élménytől, ha nem is mélyebbekké, de valahogy egészségesebbekké váltak festői problémái. Egyébként: ő is formákat bont, absztrakciókba mélyed, ritmus és dimenzióbeli problémákkal kisérletezik, kevés olyan mond, amit Picasso vagy Gris el ne mondott volna már, de valahogy mintha több vasbetón volna abban, amit csinál, mint a legtöbb párizsfestő magyar munkáiban. Vasbetón: gerinc, erő és logikus rend, ha ugyan erről az utóbbiról egyáltalában beszélni lehet, abban a káoszban, amely, mint mai piktúra, a jövendő piktúrájának vajudó méhe. Viszont, Kádárnál épp az adja meg a logikus rendnek ezt az illuzióját, hogy nála több tudatossággal és kevesebb absztrakcióval érezzük ugyanazt a csirázó klasszicizmust és rajzbeli elmélyedést, mint a Tamás-galéria előbbi kiállitójánál, Martyn Ferencnél. Különösen 17-es számú rajza, Wall-Street, Őserdő és Csendélet (10. sz.) című festményei azok, amelyek jelezni tudják: mi lesz a mai piktúrából, ha sikerül levetnie jelenlegi formanyelvét, amey egyelőre még érdekes, de hovatovább sablónná válik. Ennyire csábító, de veszedelmes formanyelve tán még sohasem volt a festőművészetnek . . . *(f. j.)*

Agnes hetvennegy eves parasztasszonyt es Maria

Kádár Béla kiállítása

Kádár Béla, akinek új képeit ma délután mutatják be a *Modern Kiállítást Szervező Bizottság* rendezésében a *Tamás-Galériában*, korra nézve talán a legöregebb a »fiatalok« között, de az új művészetért küzdők legszélsőbb baloldalán áll és igazán fiatalos, friss fejlődéssel éri el művészetének új és új állomásait. Külföldön jobban ismerik és becsülik, mint Magyarországon. A berlini *Sturm* sok sikerének volt már színhelye és legutóbb Amerikában hódította meg a műértő közönséget.

Kádár Béla legabsztraktabb korszakában sem szakadt el teljesen a természettől, amelyhez most ismét közelebb kerül. Amikor a legelvontabbnak látszott, akkor is csak mesélő játékos kedvvel stilizálta a természeti motívumokat, művészi önkényességgel formált belőlük kedvére való képalkotó elemeket. Mostani kiállításán egyes számú »*Macskák a háztetőn*« című képe mutatja legjobban ezt az eljárását. Szinte mértani formákból van komponálva ez a kép, mégis a macskák legtermészetesebb formáira emlékeztetnek a sikok.

Legújabb képein, különösen rajzain még jobban megtartja a természeti formákat. Női akt-variációi bravúros kompozíciók, amelyeken a női test dekoratív körvonalait szellemesen stilizálja. Bravúros ügyességgel rajzol, technikája, amelyet éppen szélsőséges stílustanulmányain edzett, a legbonyolultabb problémák könnyed, elegáns megoldását is lehetővé teszi. Ezelőtt a kiforrott rajztudásos, komponáló készség előtt már nincs akadály. De arra is vigyáz, hogy a túlságos rutin ne uralkodjon képein.

Meggyőződött arról is, hogy a festőnek minél szélesebb tömegekhez kell szólnia, ezért tudatosan kerüli a kísérletezés hatását és minden képe megnyerő erejű kész munka. Olajfestményeinek színharmóniái behízelgően finomak és előkelőek.

A kiállítás ma délután nyílik meg a közönség részére. *(m—i.)*

Farkasházy Miklós festőművész sipucai műtermében mutatja be legújabb képeit a közönségnek. A modern magyar gárda egyik igen tehetséges tagja ez a művész, aki különösen egyéni technikájú és stílusú krétarajzaival kelt most is méltó feltűnést.

Műteremkiállítást rendezett új munkáiból *Radnay* Miklós festőművész is, a szolnoki gárda egyik fiatal tagja.

M. H. 1929. XI. 17

Kádár Béla

APLÓRA

vágni!

LÓ-JEGY

egy borítékban postán beküldeni)

adóhivatalának BUDAPEST

napra és kérem a lap azonnali megindí-
tkozó okmányok beküldését.
kérem címemre elküldeni.

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

V. AKADÉMIA UCCA 8

IV. ÉV

XXXVIII. KIÁLLITÁS

KÁDÁR BÉLA GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

ugranak elő, másutt elhalkulnak s szinte észrevétlenül vesznek bele az alap-tónus gyöngyszürke, selymes felületébe. Elpendülnek, mint a húrtól elszakadó dallam, amely a végtelen csendben talál teljes megnyugvást. A valóságtól messze elvonatkoztatott művészet ez, önálló képi-tartalmú és jelentőségű, egyedül a képszerűség követelményeihez igazodó. Mégsem annyira elvont, hogy hiányoznék belőle az értelem gyors és világos áttekintését biztosító, valóságelemekkel segítő emlék-kép. Álomban ilyen tiszta és sejtelmes csak a valóság . . .

Figurális kompozíciók vannak itt, a kiváló művész legérettebb korszakának legegységesebb stilus-eredményei, amelyeket valami benső kapcsolat úgy fűz egymáshoz, mintha egyetlen szonáta tételei lennének. A hasonlat talán nem is egészen véletlen. Kádár delikát színekben, raffinált formákban, de főkép változó ritmus-játékban bujálkodó piktúrája mély rokonságot tart a zenével. Szordinós lilái, zöldjei és rózsaszínei tüzes pirosokkal, dallamos fehérekkel és harsány kékekkel kötődnek különös, lágy színakkordokba, míg elmosódó plasztikitása valami reliefszerű, halk szólam-vezetésre emlékeztet. A sík mindig ott érzik alakjai mögött. És ez a sík nem zárul le a kerettel, hanem túlnő rajta, a freskó szabad, nagy, tágas felületébe. A született freskó-festő nosztalgiája csendül ki ennek a gazdag fantáziájú, dekoratív előadású, egyéni tehetségű, modern művésznek kiegyensúlyozott kompozícióiból. Vajjon hozzájut-e egyszer, hogy művészi vágyait a maguk valóságában, levegős falsíkokon is kiteljesítse? A mai idők nyomasztó súlya, zsugorgó szegénysége nem igen kedvez efféle vágyak betöltésének. Pedig ha valaki, Kádár igazán méltó lenne ilyen nagyszabású, kivételes képességeihez mért feladatok megoldására. Talán még sor kerül rá.

De — mint most bemutatott kollekciója mutatja — addig sem marad adósunk semmivel. Kádár Béla képein, kényszerű határok közé szorítva is, a maguk teljes szépségében, gazdagságában és erejében fejeződnek ki alkotójuk nyugtalanító álmai. Egy mélylírájú, igaz és tiszta művész viziós vallomásai mindarról, ami a lélek legmélyén él és munkál, mint teremtő emlékezés, költészet és valóság.

KÁDÁR BÉLA KOMPOZICIÓI

1.	Kompozició, tempera	---	P 450
2.	„	„	P 450
3.	„	„	P 450
4.	„	„	P 450
5.	„	„	P 450
6.	„	„	P 450
7.	„	„	P 450
8.	„	„	P 450
9.	„	„	P 450
10.	„	„	P 450
11.	„	„	P 450
12.	„	„	P 450
13.	„	„	P 250
14.	„	„	P 250
15.	„	„	P 250
16.	„	„	P 250
17.	„	„	P 250
18.	„	„	P 250
19.	„	„	P 250
20.	„	„	P 250
21.	„	„	P 250
22.	„	„	P 250
23.	„	„	P 250

Kádár Béla

5

TAMÁS GALÉRIA

MODERN KÉP-, LAKÁS- ÉS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

MODERN SZŐNYEGEK, BUTOROK, KERÁMIÁK ÉS TEXTILIÁK

MODERN KERETEZÉS

Legközelebbi kiállításunk:

Iparművészeti kiállítás

Kádár Béla gyüjteményes kiállitása a Tamás-galériában

Kádár Béla festői egyéniségének legjellemzőbb eleme a nyugtalan keresés, a művészi mondanivalók ujabb és ujabb átszövegezése, a keretek folytonos tágitása és a művészi lényeg, az élmény minél mélyebbről való kibányászása. *Kádár* Béla ezen az uton eljutott odáig, hogy az *önkéntelen* helyébe a *tudatost* ültette és most az a veszély fenyegeti, hogy az akarat az intellektus zsarnoki hatalma alá hajtja benne a művészi benyomásokat és kifejezést. A képeiből hiányzik a közvetlenség, minden élménye, minden kis lelki, sőt esztétikai megrezzenése is, bonyolult, travesztált, sokszor az érthetetlenségig kusza és zavaros formában nyer kifejezést. Programszerüen fest, rendkivül sokat akar mondani minden képpel, talán minden ecsetvonással és az a tragédiája, hogy a sok és talán mély mondanivalói érthetetlenek. Stilusát jellemzi, hogy a külső világ expresszionisztikus benyomásait művészi áttételben, de végeredményben mégis csak érzelmi alapon formálja képpé. Képei technikában kiforrottak, dekorativek és érthetetlenségükben is kellemesek a szemnek — sőt elismerjük, — van bennük valami nemes elegancia is. Rajzai és temperái vagy tul vannak már, vagy még nem jutottak el az elvont kisérletezésnek ahhoz a szakaszához, amelynél a képei vesztegelnek, — s épen ezért — rajzai és temperái sokkal hatásosabban tüntetik fel Kádár Béla mély talentumát. Egy-egy darabja kitünő alkotás, mely őszinte elismerésre tarthat számot.

Márjás Viktor

Kádár Béla
Nov. 1929. XI. 17.

Kádár Béla emlékének idézése

Szíj Béla

Új Művészet, 1991. 1. II. évf

Kádár Béla, mielőtt 1956 januárjában meghalt volna, elfeledett embernek vagy legalábbis teljesen mellőzöttnek érezte magát. Utolsó hazai kiállítása 1948-ban nyílt meg. Ezután nemsokára be kellett látnia, hogy semmi keresnivalója sincs az 1948 utáni művészetpolitika merev sorompói között. Hiszen az ő festményei az expresszionizmus, a kubizmus és a szürrealizmus felől kapott ihletések nyomait mutatták. Azonkívül díszítő és stilizáló hajlamával is eltért az akkor ajánlatosnak nyilvánított alkotói szemlélettől. A mellőzöttséget azért is megszenvedhette, mert noha ő világéletében a magukba merülten dolgozó művészek közé tartozott, annakelőtte idehaza és külföldön is sok-sok kiállítást rendeztek képeiből, mégpedig úgy, hogy művei rendszerint a világ legismertebb és a művészettörténet új fejezeteit író művészeinek – *Campendonknak, Chagallnak, Marcnak, Kandinszkijnak, Matisse-nak, Picassónak* – az alkotásaival együtt, azok között szerepeltek. E művészek személy szerint is nagyra becsülték őt, és szívesen látták kiállítótársként maguk között.

Kádár Béla: Parasztlányka rózsafüzérrel / Peasant girl with beads, 1910. o. v. 79×68 cm

Kádár Béla Budapesten született 1877. június 4-én, a fővárosban már több évtizede letelepedett izraelita szülők gyermekeként. Tízéves volt, amikor a szűcs szakmában dolgozó édesapja meghalt, s édesanyjára várt, hogy neki és testvéreinek a jövőjét biztosítsa. Művészünk eredetileg vasesztergályosnak készült. A századforduló idején gyalogszerrel bejárta Ausztriát, Németországot, Franciaországot, s Párizsba is eljutott. Ott döbbent rá, hogy az ipari munka már nem töltheti ki további életét. Hazatérte után meg is kezdte a rendszeres művészi felkészülést: itthoni, majd külföldi iskolákban is képezte magát.

A Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításain 1906-tól szerepelt. Pályakezdésének idejéről hagyományos, azazhogy realista jellegű *arcképek* maradtak fenn, s ezek a tapasztalati valóság gondos megfigyelőjének és hű tolmácsolójának mutatták. 1909-ben a *Rózsa* Miklós szervezte *Művészház* első csoportos kiállításán tizenöt művét tárta a nyilvánosság elé. Azok a szecesszió formajegyeiről és a *Rippl-Rónai József* művészetéből leszűrt tanulságok nyomairól vallottak. Már a tízes években megmutatkozott a monumentális képfogalmazás iránti készsége. A *Magyar Színház* 1910-ben, az *Erzsébet Sós-fürdő* 1918-ban festetett vele falképeket.

Ábrázolókészségét elsősorban a magyar mesterek művein – azokat figyelve és tanulmányozva – csiszolta, fejlesztette. Közben 1913-ban két olyan

THE MARILYN-CONSTELLATION

NEW SCULPTURES OF GYULA GULYÁS

"America belongs to Americans"
(The Monroe-doctrine, 1823)

Marilyn Monroe occupies a distinguished place in the iconosphere of pop as a permanent falling star, defused sex-bomb, 51st star of the US-banner and the Mona Lisa of America. The "disadvantage" of pop art is that its points can be cracked generally only once: after the hundredth canned soup, Coca Cola and Lisa Monroe we begin to feel sickish. *Thirty is more than one*—says Warhol but this is just thirty-one!

Gyula Gulyás has recently started to make sculptures of Marilyn Monroe; he collected enough for an exhibition and showed them in the gallery of Műcsarnok in Dorottya street. The series starts with a hyperrealistic plaster portrait from 1984, in a period when Gulyás portrayad famous figures such as *Hitchcock, Andy Warhol* and others. The opening piece of the new cycle is linked to that period: it is an almost-life-sized female torso: Marilyn Monroe strutting on a pink pedestal in disco-blue bathing suit, like a headless Venus of Milo. The other works in the exhibition are brandnew, produced in the last two years. Objects, small sculptures and "colorist reliefs in constructivist frames" as *János Frank,* the organiser of the show, calls them. The constructivist-minimal-art past of Gulyás looms in these works—one could say that this part of the material is nothing else than the combination of its formal-sculptural evokation and the coloured pictures cut out from *Norman Mailer*'s book on Marilyn. We see the blonde film-star at the bottom of a cube illuminated by a pocket-lamp from above, (*Marilyn Monroe commemorative box,* I–III), then in front of a coloured triangle or raised on a suprematist configuration *(Bathing Marilyn).* Despite some remarkable ideas such as the application of a tulle cushion in a lead frame (*Marilyn Monroe* cushioned lead cassette I–II), all these works remain somehow on the level of illustrations with one or two exceptions which reveal their creator's sculptural vision seizing the essence of things. *(Hollywood express)* According to Gulyás his aim was to find out the *reason for creating such a myth around one woman.* Unfortunately this exhibition tells us very little of it. Thanks to tooth-paste and brassiere-ads, Monroe-facsimiles and the multitude of works "revealing the mystery", the "myth" has become the same commonplace cliché as the over-reproduced smile of the sex angel, and Gulyás was unable to break through this syrupy medium, neither with irony nor with frivolous identification. He only managed to produce a kind of stylistic combination sale which can certainly be paraphrased attractively with the self-justificatory conceptarsenal of postmodern eclecticism but which requires also a sociological confrontation. Nobody would be possibly interested if a budding artist pasted photos of Marilyn Monroe or Cicciolina into a copper triangle but here we have to do with something else: it is done by a well-known artist in a gallery of rank "authenticated" by the Soros-Foundation of the Hungarian Academy of Science and the magazine *Playboy* incarnating the "style of success". (Maybe it is not an exaggeration to conclude from the great success of the exhibition that the way of adapting modern art to Hungarian general taste leads mainly through postmodern "kitsch".)

Gulyás Gyula: Hollywoodi expressz / Hollywood Express, 1989, fa, ólom, réz, ezüstlemez, magazinkép, 84×87×66 cm (fotók Tahin Gyula)

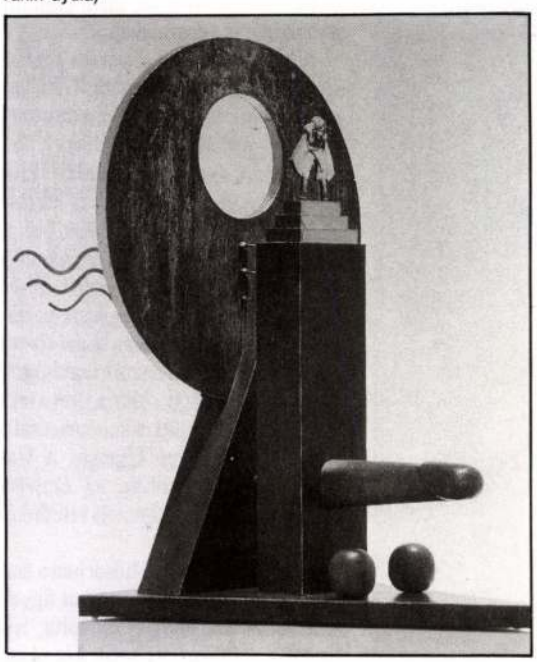

The Monroe-works of Gulyás fit well into the international trend characterized by the advance of the elements of trash and the *entertainment-effect* in contemporary art. This tendency is especially strong in sculptural genres, hence we were surprised at the *total absence* of this kind of vision at this year's International Small Sculpture Triennial. *Wolfgang Max Faust* felt that this tendency culminated at the Venice Biennial. He characterized it in his article *Revolt against good taste* (*ART,* 1990/9) in the following terms: "Kitsch art takes the side of those who speak of the end of modernism and wish to free themselves from the avantgarde dogmas... The kitsch artists quote, combine and confront with each other things they found and discovered. They play with trivial elements affectionately, ironically and cynically, and go firmly to the very last." Gulyás has found such a "last" point in the commercialized Marilyn-myth, adding his works to the legend of whose irradiation he benefits himself. But we have lost an avantgarde artist. *(Gallery of Dorottya utca, Sept. 25–Oct. 13, 1990).*

Géza Boros

Translated by Év Polgár

Kádár Béla: Falusi körmenet / Village procession, 1914 k. tempera, 45×68 cm

kiállítást láthatott Budapesten, amely világosan megmutatta, hogy a magyar és az európai naturalista és impresszionista művészet egyaránt hatalmas változáson ment át a századforduló után. A Művészházban *Nemzetközi posztimpresszionista kiállítás* címmel nyílt nagy tárlat. Ezen a magyar avantgárdot képviselő mestereken – *Kernstok Károlyon, Berény Róberten, Czóbel Bélán* és másokon kívül – külföldi művészek, például *Archipenko, Delaunay,* Matisse, Picasso és mások számos alkotásukkal vettek részt. A Nemzeti Szalonban az olasz futuristák és a német expresszionisták mutatkoztak be. Közöttük volt *Boccioni, Carlà* és *Kokoschka* is. Kádár ugyan bizonyosan sokat tanult a látottakból, de egyelőre még változatlanul a hagyományosnak tekinthető formajegyekkel festette műveit.

Az első világháború idején katonai szolgálatot teljesített, s a harctéren is járt. Szabad idejében – de szolgálat közben is – szüntelenül festett. Első gyűjteményes kiállítását 1918-ban rendezte meg a *Műterem*ben, s ott több száz alkotását mutatta be. A forradalmak alatt – 1918-ban és 1919-ben – ő is, akárcsak többi haladó szellemű művésztársa, nemcsak a társadalmi, hanem a képzőművészeti élet megújulását és jobbulását is várta. Csalódott, s az események úgy alakultak, hogy külföldi kiállítási lehetőségek után kellett néznie. Mindazonáltal a művészeti direktórium vezetői négy művét megvásárolták az állam számára.

1921-ben Bécsben *Scheiber Hugóval* közösen rendezett kiállítást *Max Hevesi* galériájában. Ott bemutatott művein már az expresszionizmus eszközeivel keresett képi formát a belső feszültségeit feltáró és a lélek tájairól érkező szenvedélyes üzeneteknek. És még csak 1922-t írtak, amikor Budapesten megjelent *Hevesy Iván*nak Kádár Béla munkásságát ismertető kis könyve, s ebben őt Hevesy a magyarországi expresszionista festészet jeles alakjaként méltatta, ma is helytálló elemzéseket adva akkori műveiről.

Különösen nagy fontosságúvá vált Kádár Béla számára a berlini *Der Sturm* vezetőjével, *Herwarth Waldennal* való találkozása. Képei láttán Walden önnálló kiállítások rendezésére hívta őt Berlinbe, s Kádár a Der Sturm rendezésében több egyéni kiállításon szerepelt is. Walden akkorra már szoros kapcsolatot teremtett *Kassák Lajossal*. Kassáknak a háború és a forradalmak alatt megjelent *Tett* és *MA* című folyóiratait Kádár ismerte, hiszen a MA az ő alkotásaival is foglalkozott.

A Der Sturmban kiállított műveit – például a *Disznóölést* vagy a *Viszontlátást* – avantgardista töltettel és formajegyekkel festette meg, miközben azok tárgyát gyakran a

hazai népélet jellegzetes mozzanataiból merítette. Azt is elmondhatjuk, hogy eleven érdeklődéssel fordult a néprajzi emlékek: a falusi házak, udvarok és általában a paraszti életforma tartozékai felé. Tehenek, juhok, nyájat őrző kutyák jelentek meg képein emlékképszerű, merész átköltésben. A népi ruhaviselet érdekesebb darabjait szintén felhasználta, de saját formaelemeivel átértelmezve festette meg őket. Közben epikai hajlandóságát, mesélő kedvét is felcsillantotta. Ebben az alkotói magatartásban az őreá – szinte már a kezdetektől – oly jellemző *művészi romanticizmus* jeleit láthatjuk.

A hazai művészeti élettel való kapcsolata a berlini kiállítások idején sem szakadt meg. 1923 decemberében Kádár Béla, Hevesy Iván és *Palasovszky Ödön* – magukat *Manifesztum-csoport*nak nevezve – *Munka* címmel előadást rendeztek. A műsoron Kádár vetített képeit is láthatta a közönség. Ugyancsak művészünk munkásságának megbecsülését és sokrétű kapcsolattartását igazolja, hogy a *Periszkóp* című folyóirat 1925. évfolyamában – egy Kádár-mű reprodukcióját közölte. (A Periszkóp Aradon jelent meg, *Szántó György* szerkesztette, s a magyar és az európai avantgárd céljait szolgálta.) Arról is érdemes megemlékeznünk, hogy 1924-ben jelent meg Herwarth Waldennak *Einblick in die Kunst – Expressionismus, Futurismus, Kubismus* című könyve, s abban a Kádár-művekről készült reprodukciókat ugyanúgy megtaláljuk, mint ahogyan a Der Sturm című folyóiratban is.

A külföldi esztétáknak és a kiállítási intézmények vezetőinek érdeklődése tovább fokozódott Kádár munkássága iránt. Művei 1926-ban a Der Sturm nemzetközi „absztrakt" kiállításán, azonkívül New Yorkban – a *Brooklyn Museumban* – szerepeltek. A Brooklyn Museumban kiállított anyagát a következő esztendőben az *Andersen Galériában* is bemutatták. Tizenhat nemzet neves művészeinek alkotásai szerepeltek ott. Közöttük volt Picasso, Archipenko, *Braque*, Chagall, Campendonk, Kandinszkij, Marc és mások. Ezeknek a művészeknek a munkássága nagy hatással volt Kádár fejlődésére. Ők is jelképes tartalmú mondanivalókat fejeztek ki expresszionista, kubista, szürrealista stb. módon. Ők sem a jelenségeket, hanem azok emlékképeit mutatták fel alkotásaikon, persze ezeket is erősen átszűrve a maguk képzeletén. A természeti formáktól ugyan nem szakadtak el teljesen, de gyakran éltek a formabontás eszközeivel. Franz Marc – tudjuk – szeretettel fordult az állatvilág felé, mintha ott jobban meglelte volna a harmonikus szépséget. Kiváltképp a *lóábrázolásokat* kedvelte. Ez a motívum is erősíthette Kádár vonzalmát Marc művészete iránt.

A Brooklyn Museumban 1928-ban amerikai és európai művészek munkáiból nyílt *újabb* kiállítás. Akkor Kádár maga is Amerikába utazott, és huszonhat művével vett részt a kiállításon. Az eseményről és a kedvező fogadtatásról az amerikai és a hazai hírlapok egyaránt beszámoltak. Az amerikai újságok közül a *New York Times*, a *Brooklyn Citizen* és a *Brooklyn Times* részletesen foglalkozott Kádár művészetével, s egyöntetűen elismerték kétségtelen sikerét.

Kádár a húszas években nagyon elmélyülten dolgozott, s méltán megérdemelte bécsi, berlini és amerikai sikereit. Kassák Lajos is okkal becsülte Kádár művészetét. Amikor Kassák 1926-ban visszatért az emigrációból, és szerkeszteni kezdte *Dokumentum* című lapját, munkatársai közé – sok jeles írón, költőn és zeneszerzőn kívül – Kádár Bélát is meghívta. A Dokumentum 1927. évi januári számában közölte Kádár egyik rajzát. 1927-ben Kassák 40. születésnapját ünnepelték. Kassák ebből az alkalomból készítette a *40 év jubélium* című kollázsát. Erre a kollázsra Kassáknak szinte minden barátja és munkatársa felírta a nevét. Mesterünk aláírását szintén megtaláljuk rajta.

Amerikából való visszatérése után Kádár ismét bekapcsolódott a hazai művészeti életbe. Legtöbb művét Tamás Henriknek a modern művészetet pártoló intézményében, a *Tamás Galériában* állította ki. Első ottani kiállítását 1929-ben rendezte meg. A műkritikusok egybehangzóan megállapították, hogy egyéniségében a legjellemzőbb vonás változatlanul a nyugtalan útkeresés és a kifejezési formák folytonos tágítása, s végül leírták: *alkotói magatartásában a legszélső baloldalon áll!*

Azután 1930 táján az ő festményein is megjelentek a *klasszicizáló* vonások. A klasszicizáló formaelemeken kívül – mintegy azok ellensúlyozására – groteszk jegyek is helyet kaptak. Háromévi újabb elmélyült munka után az *Ernst Muzeum*ban nyílt kiállítása. Díszítő és stilizáló hajlamának gazdagodása közepette színbelileg is elmélyült. Színei között ekkor az alaphangot a *gyöngyszürke* adta meg. 1934-ben a *Fränkel József* vezette – egykori Mária Valéria utcai – kiállítóhelyiségben az *Anya és gyermeke* tárgyköréből festett műveit mutatta be. Erre az ősi Madonna-motívumra építette föl képei mondanivalóját, mégpedig oly módon, hogy szinte minden lehetséges változatot megkeresett és megjelenített. Attól óvakodott, hogy túlhangsúlyozza az érzelmi elemeket, inkább a harmonikus formákkal, a nagy biztonsággal húzott vonal szép lendületével, a színek árnyalt hatásával fejezte ki az anyaság iránt érzett tiszteletét.

A műkritikusok – Kádár 1930 után festett műveit látva – a *zenei kifejezés* iránti vonzalmáról írtak. Szerintük az új alkotások egyik legfőbb sajátossága a zeneiség benyomását keltő illuzió. 1935-ben ismét a Tamás Galériában rendeztek műveiből kiállítást. *Boross Mihály*, az Esti Kurir műkritikusa a kiállításról szólva megállapította, hogy „Kádár a művészi felkészültség és hivatottság letörölhetetlen bélyegével jelentkezett" már pályakezdésekor, s munkássága során „a legelvontabb, legérthetetlenebb alkotó időszakában is hittel, reménnyel teli művész maradt". Boross ezzel rámutatott mesterünk alkotótevékenységének *erkölcsi* oldalára is.

Kádár Béla:
Hidas városkép,
1910 k. olaj, dekli,
69,5×100 cm
(Fotó: Sulyok Miklós)

Kádár az élet örömét és szépségét ünneplő művein szinte egész életében úgy dolgozott, hogy közben anyagi gondokkal küszködött. A harmincas évek végétől más természetű gondok is megnehezítették munkáját. Münchenben 1937-ben megrendezték *„az elfajzott művészet, az entartete Kunst"* fogalomkörébe száműzött művek hírhedt kiállítását. Azon az ő műveit is pellengérre állították. Attól kezdve nemcsak az avantgardizmus kifejezőjegyeivel festett művei miatt kellett éreznie a mellőzöttséget, hanem származása miatt is. Bár a mi hazai művészetpolitikusaink türelmesebbek voltak, mint az egykorú Németország ideológusai, Kádár lelkébe mégis beköltözött a politikai megszorításoktól való félelem.

Ám a körülmények kedvezőtlen alakulása ellenére lankadatlanul dolgozott tovább. A harmincas évek második felétől újabb pazar szépségű *szobabelsőket és csendéleteket* festett. Enteriőrjeibe rendszerint az emberi alakot, főképp a *szép testű fiatal nőket* is bevonta. Az őket körülvevő tér minden részlete hozzájuk igazodott. Ilyen jellegű művei a szemet gyönyörködtetés újabb diadalai voltak. Amellett a lélek tájairól is küldtek üzeneteket. A harmóniának minden emberben lobogó vágya ugyancsak emelkedett képi formában öltött testet. Ebben az emelkedettségben a vezető szólamot a derűs életszemlélet diktálta.

A legnagyobb megpróbáltatásokat 1944 nyarán kellett elviselnie. Feleségével és két leányával kénytelen volt a Dohány utcai zsinagóga környékén kijelölt kényszerszállásra költözni. Az embertelen körülmények között is rajzolt – hacsak tehette. Több tusrajza maradt fenn ezekből a tragikus időkből. A háború befejezésétől ő is az igazi felszabadulást várta. Ismét csalódnia kellett. Felesége meghalt, két fia sohasem tért vissza hozzá. Keservesen meggyászolta őket. Anyagilag is súlyos megpróbáltatásokat élt át. Egészségi állapota megromlott. Kínozták az öregedéssel járó testi-lelki bántalmak. Leánya, Kádár Zsuzsa a Szociáldemokrata Párt segítségével a Bródy Sándor utcában szerzett lakást a Kádár család számára. Mesterünk ott dolgozott élete utolsó tíz esztendejében. Akkori életérzését valamiféle *elvágyódás* határozta meg. Leginkább a Földközi-tenger menti, közelebbről az ókori görög művészet iránti vonzalom virágzott ki lelkében, s ezt a vágyakozást fejezték ki képei. De voltak művei, amelyeknek mondanivalóját a hétköznapok szürke valóságából merítette.

Úgy tetszik, hogy a körülötte kialakuló állapotokat nehezen bírta elviselni. Pedig elmagányosodása idején, pontosabban 1950-ben szintén rendeztek kiállítást a műveiből – igaz, nem itthon, hanem Amerikában, a *Yale University Art Galleryben*. E kiállítás kapcsán *Ch. Brinton* ismert amerikai esztéta és műgyűjtő – egyebek között – megállapította: *„A falusi jeleneteket nagy életerővel és képzelőerővel ábrázoló képeknek van egy olyan kategóriájuk, amelyben három művész találkozik: a magyar Kádár Béla, az orosz Marc Chagall és a német Heinrich Campendonk."* Majd így folytatta: „Míg Chagall képei időnként a zsidó miszticizmus komorságát tükrözik, Campendonk képeit pedig a teuton romanticizmus hatja át, Kádár képei szabad, minden béklyótól mentes tehetséget képviselnek." Tehát ismét összemérték a világ legismertebb művészeivel, s az újabb megmérettetés után megint nagy elismeréssel írhattak róla. Itthon azonban az ilyen írásokban a dekadens nyugati esztétikai gondolkodás káros befolyását vélték felismerni.

Kádár – immár erősen megfogyatkozott erővel is – álhatatosan dogozott. A halála előtti utolsó napon még szintén festett egy kicsikét. A Rókus kórházban halt meg. Halálát – orvosai szerint – tüdőgyulladás és szív-

elégtelenség okozta. Családja a temetés költségeit nem tudta előteremteni. Hiába maradt utána sok festmény és rajz, akkoriban senki sem kívánt Kádár-képet vásárolni. A budapesti izraelita hitközség végül saját halottjának nyilvánította, s eltemettette.

To the Memory of Béla Kádár

Béla Kádár was born on June 4, 1877 in Budapest, into an Israelite family settled since a long time in the capital. At the age of ten he lost his father working as a furrier, and his widowed mother had to provide for him and his brothers and sisters. Originally our artist prepared for the trade of iron turner. Around the turn of the century he toured Austria, Germany and France, all on foot, and reached also Paris where he realized that industrial work could not satisfy him any more. Back in Hungary he started to study for an artist's career, he learned in several schools at home and abroad.

Since 1906 he had exhibited his works in the Műcsarnok and the National Salon.

He developed his skill of representation primarily by watching and studying the works of Hungarian artists. In 1913 he had the opportunity to see two exhibitions in Budapest which showed clearly that after the turn of the century both Hungarian and European naturalist and impressionist art had changed tremendously. In the *Művészház* (Artist House) a big show opened under the title *International postimpressionist exhibition* with the works of Hungarian avantgarde artists such as *Károly Kernstok, Róbert Berény, Béla Czóbel* and others—as well as the paintings of *Archipenko, Delaunay, Matisse, Picasso,* etc. The *Italian* futurists and German expressionists presented themselves in the National Salon including *Boccioni, Carlà* and *Kokoschka*. Kádár most certainly learned a lot from the things he saw but for the time being he painted his works with conventional forms.

During world war I he did military duty and was also on the front. He painted ceaselessly in his spare time and also during service. He organized the first exhibition of his collected works in 1918 in the *Műterem* (Studio) where he showed several hundred paintings.

In 1921 he organized an exhibition together with *Hugó Scheiber* in the gallery of *Max Hevesi*. On those

Kádár Béla: Vágyakozás / Longing, 1924 k. tempera, papír, 35×44 cm (Fotók Mester Tibor)

works he already sought to give pictorial forms to the passionate messages revealing the inner tensions of his soul with the means of expressionism. *Iván Hevesy*'s booklet about the work of Béla Kádár appeared as early as 1922 where he appreciated him as an outstanding representative of Hungarian expressionist painting; Hevesy's analyses of Kádár's works are still valid today.

The meeting with *Herwarth Walden*, leader of the Berlin *Der Sturm*, proved to be of great importance for Kádár. Walden invited him to Berlin to arrange one-man shows, and he participated in several exhibitions organized by Der Sturm. By then Walden had already close connections also with *Lajos Kassák*.

The works exhibited in *Der Sturm*, e.g. *Pig Killing* and *Meeting Again*, were avantgarde works with regard to form and message but their themes had been drawn from the characteristic moments of Hungarian popular life. He was also greatly interested in ethnographic relics, village houses, courts and the general accessories of peasant life. Cows, sheeep, shepherddogs appeared on his pictures in bold, engram-like transpositions. He also utilized some interesting pieces of national costume but he reinterpreted them with his own form—elements. He showed also his epic propensities and storytelling talents. This artistic attitude revealed the signs of *artistic romanticism* which had characterized him right from the atart.

His connections with Hungarian art life remained alive during the time of his Berlin exhibitions. In 1923 Béla Kádár, Iván Hevesy and *Ödön Palasovszky*, calling themselves *Manifesto-group*, organized a show entitled *Work;* the program included the projection of Kádár' pictures. Another proof of his being widely known and appreciated was the reproduction of one of his works in the periodical *Periszkóp* of 1925. (Periszkóp appeared in Arad, edited by *György Szántó*, in the service of the Hungarian and European avantgarde). It should be mentioned further that Herwarth Walden's book *Einblick in die Kunst — Expressionismus, Futurismus, Kubismus* (Insight into art—expressionism, futurism, cubism) appeared in 1924, and in it we find the reproductions of Kádár's works just as in Der Sturm.

Kádár Béla: Női akt házak előtt / Female nude before houses. 1936 k. tempera, papír, 80×60 cm

Foreign aesthetes and the managers of exhibition establishments increased their interest for Kádár's works. They could be seen in the big "abstract" international exhibition of Der Sturm in 1926 and also in the *Brooklyn Museum* in New York. The latter material was shown next year in the *Andersen Gallery* among the works of famous artists from 16 nations including Picasso, Archipenko, *Braque, Chagall, Campendonk, Kandinsky, Marc* and others. Their activity exerted a great impact on the further development of Kádár.

In 1928 the Brooklyn Museum opened *another* exhibition of American and European artists. Kádár himself travelled to the USA; he had twenty-six works at the exhibition. Both the American and the domestic press wrote of this event and the favourable reception: the *New York Times,* the *Brooklyn Citizen* and the *Brooklyn Times* concerned themselves with Kádár's art in detail and acknowledged his uncontested success.

In the 1920s Kádár became deeply engrossed in his work and merited his successes achieved in Vienna, Berlin and the USA. Lajos Kassák had every reason to appreciate his art, and when he returned from emigration in 1926 and started to edit his paper *Dokumentum* (Document) he invited several out standing writers, poets and composers to become collaborators, and also Béla Kádár.

Back from the USA Kádár got connected again with the Hungarian art scene: he exhibited most of his works in the *Tamás Gallery,* an establishment of Henrik Tamás sponsoring modern art. He had his first exhibition there in 1929. Art critics stated unanimously that his most characteristic feature, the restless search for new ways and means, and the continuous expansion of his modes of expression, have remained unchanged, and they wrote finally that his *creative attitude placed him on the extreme left.*

Around 1930 his paintings began to snow the marks of *classicism.* Apart from them,—quasi as counterpoints—grotesque elements appeared also on his works. After three more years of serious work he had an exhibition in the *Ernst Museum.* The enrichment of his decorative and stylizing skills was accompanied by the development of his colour schemes. At this time his basic key was *pearl grey.* In 1934 he had an exhibition in the gallery of *József Fränkel:* he showed his pictures based on the *Mother and Child*-theme whose messages relied on the ancient Madonna-motif so that he represented almost all possible variations of it. He refrained from overstressing their emotional elements, and expressed his respect for motherhood rather with his harmonious forms, the beautiful sweep of lines drawn with a sure hand and the nuanced effect of colours.

Art critics wrote of Kádár's affection for *musical expression* when they saw his pictures painted after 1930. According to them a major feature of these new works was the illusion of musicalness they created. In 1935 he had again an exhibition in the Tamás Gallery.

Kádár worked at his paintings celebrating the joy and beauty of life struggling with financial difficulties almost all along his life. Since the late 1930s he had also other problems. In 1937 there was a notorious exhibition in Munich of works brandmarked as *Entartete Kunst*—degenerated art where his paintings were also put on the pillory. From then on he was slighted not only because of his pictures painted with the stylistic marks of the avantgarde but also because of his origin. Although the representatives of official Hungarian art policy were more tolerant than the ideologists of Germany at the time, Kádár began to fear possible political restrictions.

Despite the unfavourable conditions he continued to work without respite; since the second half of the 1930s he had been painting more splendid *interiors* and *still-lifes;* in the former he included also human figures, chiefly *young women with beautiful bodies.* Every detail of the space around them was adjusted to their figures: these works were the new triumphs of eye-delight.

He had to bear the saddest trials in the summer of 1944 when, with his wife and two daughters, he was torced to move to an accomodation near the synagogue of Dohány street. Whenever possible, he continued to draw inmidst those inhuman conditions. Several pen-and ink drawings survived those tragic times. With the end of the war he expected true liberation, like many others but had to suffer disappointment again. His wife died, his two sons did never return to him; he mourned for them bitterly. His financial situation worsened, his heath deteriorated; the physical-psychical ailments of ageing tormented him. His daughter, Zsuzsa Kádár, obtained an apartment for the family with the help of the Socialdemocrat Party. The master continued to work there in the last ten years of his life: his attitude to life at the time was determined by a wish to *get away.* He was attracted especially to the ancient art of the Mediterranean region, to the art of Greece, and his works expressed this longing except some whose theme reflected everyday grey reality.

It seems that he found conditions around him almost unbearable although when he got quite lonely, in 1950, his works were still exhibited; true, not at home but in the *Art Gallery of Yale University, USA.*

Although his forces diminished, he continued to work persistently: on the day before his death he still painted a little. He died in the Rókus hospital—from pneumonia and cardiac failure,—as his doctors said. The family was unable to raise the money for his burial; although many paintings and drawings were left, nobody wanted to buy Kádár-pictures at the time. Finally the Israelite religious community of Budapest gave him a funeral.

Szij Béla

Translated by Éva Polgár

VASÁRNAPI HÍREK 910317

Tárlatunk

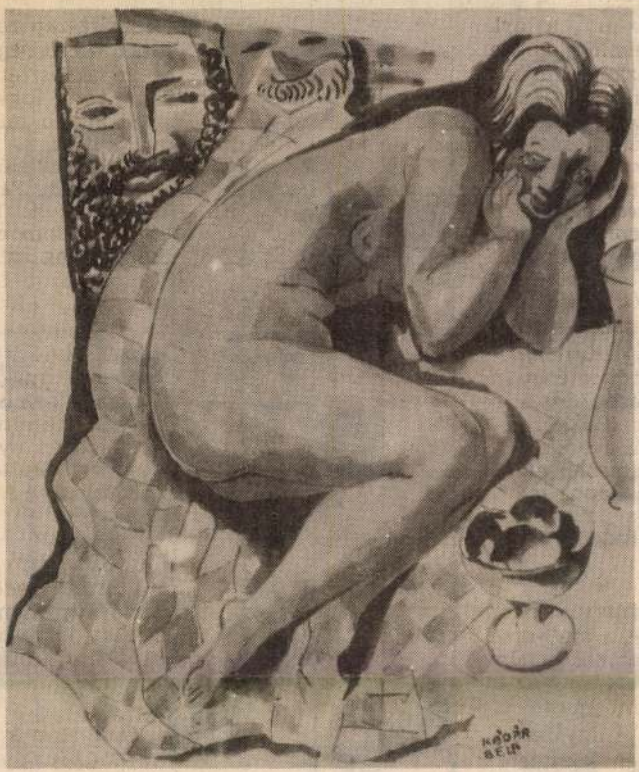

KÁDÁR BÉLA

Kádár Béla: Zsuzsanna és a vének

Mese az ABC-ről címmel ma, március 17-én, délelőtt 10 órakor nyílik meg a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület Chagall kamaragalériájában (Bp., Garay u. 48. I. em.) Kádár Béla festőművész ismeretlen grafikáinak kamarakiállítása.

Remekművek a hátoldalon

Ez nem mese, ez valóság. Egy eddig ismeretlen *Kádár Béla*-kézirattal és hátoldalán varázslatos rajzokkal ismerkedhet meg a művészetszerető közvélemény. A *Mese az ABC-ről* nagy ívű írás, legenda az emberiség kultúrájának keletkezéséről, a gondolkodás, az írás forrásvizéről. Mint ilyen, önmagában is érdekes, de jelentőségét mégis az a körülmény adja meg, hogy minden bizonnyal takarékosság miatt a lapok *hátoldalán* egy-egy Kádár-rajz található. A most először napvilágra kerülő írás és grafika ismét bizonyítja Kádár Béla zsenijét, nemzetközi mércével mért nagyságát, még akkor is, ha a hazai közvélemény erről igen lassan vesz tudomást.

Kádár Bélát *Herwarth Walden* már a század első negyedében felfedezte, s *Picassóval, Chagallal, Kandyskyval* együtt 1924-ben rendezett kiállítása megalapozta hírnevét. Remélhetően az Interart gondozásában hamarosan megjelenő fakszimile kiadvány, s az ezt beharangozó mai kiállítás révén e nagyszerű művész a szűk szakma rajongóin kívül szélesebb hazai körben is ismertté, megbecsültté válik.

F. E.

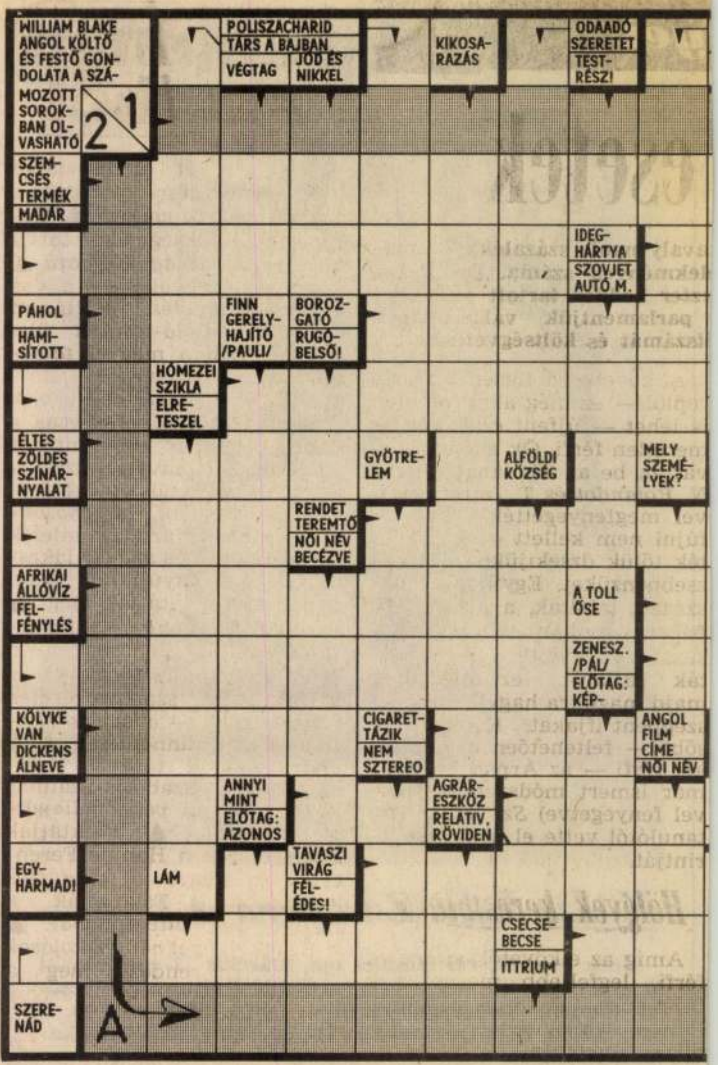

Az előző heti rejtvény megfejtése: Az egyén kötelességei mindig az összesség jogaiból származnak.

A 9. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtéséért 300—300 forintos ajándékutalványt és a Rejtvényfejtő miniszótár egy-egy kötetét nyerték: *Takács Gézáné*, Szombathely, Szent István király út 119.; *dr. Tihanyi Jánosné*, Budapest XXII., Vihar u. 3/b.; *Krasznai István*, Dombóvár, Teleki u. 2.

Reklámnak jó

Fényes bóvli

Hogy nem minden arany, ami fénylik, azt megtapasztalhatták azok, akik a Helvécia Kft. országjáró túráin a cég arany ékszer-kiállítását megtekintették. A Helvécia ugyanis kiváló reklámfogással

Zenés

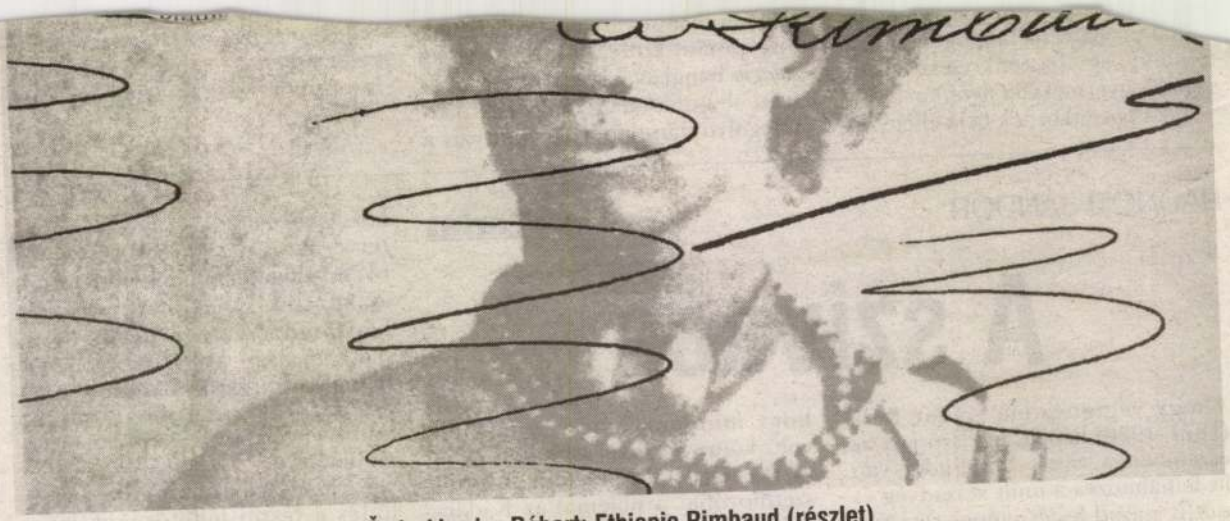

Świerkiewicz Róbert: Ethiopie Rimbaud (részlet)

PÁLYI ANDRÁS: **Rádió**

Immun

A könnyes szemű Pokorni, aki úgy tűnik, elirigyelte Esterházy sikerét, D-209-es tiszt, a szavazatok újraszámolása, az Erzsébet hídi pszeudotaxisblokád: tele a magyar közélet felfújt álbotrányokkal. És tele velük a hírek, a krónika, az összes rádió összes hírműsora. Nem is lehet másról beszélni. Igaza van Jolsvai Andrásnak, jó lenne abbahagyni ezt az ügynökösdit és skandalumosdit, csak hát a *168 Óra* is, amelyben ő elmondja a magáét, azokkal a politikai műbalhékkal foglalkozik, amelyeknek ő épp hátat szeretne fordítani, hogy úgymond végre örülhessen a nyárnak. Hiába, ilyen a demokrácia természete: ha a politikai arénában csak egyetlen olyan erő is akad, amely szelet vet, minden szereplő műbalhét arat, ebből a játszmából nemigen lehet kiszállni.

Vagy mégis? Szombaton késő este a Kossuthon az *Elfelejtett sorsok* műsorában egyszer csak megszólal egy szájsebész doktornő, aki Magyarországon először vállalkozott arra, hogy AIDS-betegeket kezeljen. A történet valamikor a nyolcvanas évek derekán kezdődik, amikor szabadságáról visszaérve egy fiatalember vár rá, feldagadt arccal, „olyan állapotban, hogy muszáj volt rajta segíteni", ám akihez a kollégái közül senki se nyúlt volna hozzá. Ő nem habozott, cselekedett. Segített, mert segítenie kellett. Aztán újra segített. És újra. A riporter nem győz csodálkozni. Nem félt? Hogy lehet, hogy nem félt? Utólag sem félt? Nem vágta-e meg magát műtét közben? És akkor sem félt? A doktornő nem is egészen érti, mit kérdeznek tőle. Persze, félt, azaz utólag belegondolt, igen, de hát mi egyebet tehetett volna. Szükség volt rá. Egyre többen voltak, akiknek szükségük volt rá. Jöttek Erdélyből a HIV-fertőzött gyerekek, akiket egy tűvel oltottak végig, és sorra fertőzték őket, azokat is el kellett látni. Beszélgetni a gyerekek szüleivel, akik a puszta jó szóért is hálásak voltak. Így hozta létre a Szent László Kórházban a maga szakrendelését: már ő harcolt a saját AIDS-betegeiért. Egyiknekmásiknak még társat is talált, ott ült a haldokló gyermekek ágyánál, és megvallja, hihetetlenül sokat kapott tőlük. Mert akinek naponta farkasszemet kell néznie a halállal, az mindent tisztábban lát, valamiféle végső dimenzióban.

Van ebben a doktornőben, e teljes póztalanságban, szerénységben és halk szavú segítőkészségben valami lebilincselő, hihetetlen erő. A riporter meg is kockáztatja a feltevést, hogy talán azért nem fertőződött meg a mai napig, mert nem fél. Erre ő halkan elneveti magát, s megjegyzi, hogy „igen, nyilván az ember immunrendszere is másképp működik ilyenkor". És ebben a pillanatban eszembe jut mindaz, amivel kezdtem: a sok politikai műbalhé, ami egész nap, mint valami felkavart virtuális hangyaboly kavargott a rádiókészülékem hangszórója körül, ahonnan most ez a tiszta emberi hang szól. És arra gondolok: ennyi kellene, nem más, nem több. Segíteni a rászorultakon. Ez nem jut eszébe senkinek. Tényleg nem? Dehogynem, hát egyfolytában erről beszélünk. Épp ez a baj, hogy nem segítünk, csak beszélünk. Szó és tett végképp elvált egymástól. Holott a doktornőnek nagyon is igaza van, nincs más recept, csak az övé. Ez a túlélés egyedüli útja: nem félni és bízni az immunrendszerünkben.

(168 óra – Klub; Elfelejtett sorsok – Kossuth)

...ol pottyant pár millió fo-
...ttal próbálja fia boldogulását biztosítani, vagy ha tönkreteszi házasságát és gyermekét a nyomor.

Nem bocsátkoznék bele efféle iro-

tói társadalom verbális kritikájának apropójául szolgáló fotózás és az *Adagio* hangjaival kísért fohász nyomán eljutunk odáig, hogy egy pisztolygolyó váratlanul belepottyan a

...es attitud fogságából. A reflexió igénye elnyomja a mesélőkedvet. Pedig nem kéne sok az igazi mozihoz. Csak egy kis gyerekség.

(Klöpfler Tibor: El Niño)

RADNÓTI SÁNDOR:

Tárlat

A szivacs

Ahogy végignéztem Kádár Béla (1877–1956) képeit, egy szó járt az eszemben, a *szivacs*. Mi minden van itt felhalmozva a múlt századvég és a XX. század festészetének történetéből! Cézanne fürdőzői, Van Gogh krumplievői, fái, felhői, Klimt ornamentizált portréi, Kernstok lovai, Franz Marc lovai, Rippl enteriőrjei, Kandinszkij népiessége, Feininger síkjai, Chagall víziói, Kassák architektúrája, Picasso minden mennyiségben, s ami csak történt a posztimpresszionizmus, a szecesszió, azt art deco, a futurizmus, az expresszionizmus, az új tárgyiasság, a Sturm, a Nyolcak, a kubizmus, a konstruktivizmus, a szürrealizmus, az újklasszicizmus, sőt a római iskola berkeiben. Mindenki kiszolgálhatja magát: humoros népi életképek, modern életérzések, idillek madonnákkal, idillek lovakkal, absztrakt és kevésbé absztrakt csendéletek, pikáns életképek és így tovább.

Bármelyik képét nézzük: ismerős, és valahogy nem tőle ismerős. A számomra legszebb képet e kiállításon, a *Kék tájkép*et mintha Ziffer Sándor festette volna.

Úgy gondolom, hogy Kádár Béla a *pastiche* művésze volt. Rendkívüli képességei abba az irányba tárultak fel, hogy mindent, ami a levegőben volt, könnyű kézzel variáljon. Ami az eredeti lelőhelyen súlyos festészetfilozófiai probléma, az Kádárnál kellemes társasági beszédtémává válik. Monográfusa, Gergely Mariann például ezt írja: „A húszas évek nemzetközi »grand art«-jának korszakos felfedezéseiből a plakáttervezők és designerek egy könnyen befogadható, dekoratív stílust alakítottak ki, ez hatott vissza a képzőművészeti formálás egyes motívumaira." Valóban, az „érthetetlen" avantgárd hőskorában Kádár kitűnik azzal, hogy milyen könnyen érthető, könnyen befogadható.

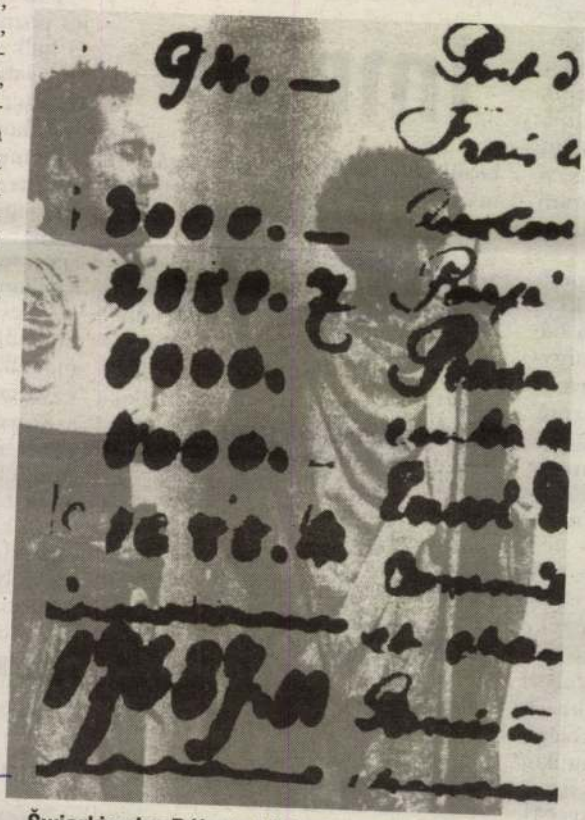

Świerkiewicz Róbert: Ethiopie Rimbaud (részlet)

Ez a végtelenül szomjas érdeklődés a festői lehetőségek iránt csak a kortársakra és a közvetlen elődökre terjed ki. Kádárt a *dernier cri* érdekli; nem kutat a múltban művészi megoldások után, s ha nagy néha beszüremkedik valami a régiségből – például a preraffaelitáktól – biztosak lehetünk benne, hogy jelenkori változatok változatáról van szó. Ahogy Picasso átfogalmazza Manet-t, úgy fogalmazza át Kádár Picasso szellemében Manet-t *Kompozíció (Olympia)* című, 1930-as képén. A néger szolgálóból a fehér akt sötét árnyéka, hasonmása lesz – az *Avignoni kisasszonyok* néger maszkjainak *light* változataként –, és az asztalon egy tőrőlmetszett braque-i, picassói csendélet látható. De figyeljünk a fehér asszony karjainak kellemes esésére, emelkedésére! Az erős ösztönzést – Gergely Mariann erről is sokszor beszél – felülírja a mindenekfelett való dekorativitás parancsa.

De ez voltaképp szeretetre méltóvá teszi Kádár mester rövidített, könnyített modern művészettörténetét.

(Kádár Béla kiállítása a Mű-Terem Galériában látható.)

Elet és Irod

KÁDÁR BÉLA

2000. 06. 24.

Műkincsek – árverések – galériák

Magyar grafikák Hamburgban

■ Wagner István

A Ketterer Kunst hamburgi árverésén nemrég közel ezerötven tételből tucatnyi volt hazai vonatkozású, de a felkínált magyar eredetű grafikák száma jóval több, mert egy-egy tételbe olykor több munkát is besoroltak. A Ketterer Kunst bevett gyakorlata szerint az aukció után egy hónapig a kikiáltási árhoz képest valamennyire leszállított áron még megvásárolhatók a visszamaradt, egyedi vagy sokszorosított grafikák.

Esteban Fekete – aki 1924-ben született Cinkotán, majd újlatin országokban tett kitérővel érkezett német földre – Andersennek a Pacsirta című meséjéhez készített hét illusztrációt 1969–70-ben. Ebből kettőt együtt kereken ezer márkáért kínáltak – egyelőre hiába. *Kádár Bélát* nem kell bemutatnunk a hazai közönségnek, de a Ketterernél is törzstagnak számít. 1930 táján készült, szignált pasztelljét női aktokkal és drapériás figurákkal 3200 márkáért nem sikerült értékesíteni, legalábbis első nekifutásra. Talán túl magasra tartották.

Egyetlen tételszám alatt hét lapot is hirdettek az erdélyi származású *Márkos Andrástól*, aki 1950-ben született Csíkszeredában, a sepsiszentgyörgyi magyar színház díszlettervezője volt, és 1981-ben emigrált német földre. Pasztellkrétával, ceruzával, tussal húzza élénken kanyargó vonalait félig elvont kompozícióin, 1983-as datálással. (Valamennyit együtt 7500-ért vitték kalapács alá, sikertelenül.) Munkái számos európai tárlaton szerepeltek, és ott vannak a bécsi Albertina, illetve a Magyar Nemzeti Galéria grafikai gyűjteményében is. *Szabó Louis* a századelőn született Budapesten, és 1956-ban került Brüsszelbe. Most 1962-ből származó, fekete rosttollal rajzolt „fiziognómiai tanulmányát" hatszázért vesztegették az aukción, de nem lelt új tulajdonosra.

A három éve elhunyt *Vasarely* keresettsége töretlen a német nyelvterületen. A Ketterer 243. árverésén is elkelt hat tételének fele. Visszamaradt hétszázért a színes szerigráfiák közül a vibrálóan raszteres, fekete-fehér absztrakció 1961-ből; 1500 márkás kikiáltási áron a kék-zöld-piros árnyalatú négyzetek és kockák játékát ábrázoló képe, illetve az ezer márkára tartott, tarkabarka variáció rombusz formákra, Photon MC címmel. Hatszáz helyett ötszázért ütötték le a hamburgi Neuer Wall 40. alatt a Dirac című, földgömbszerűen „domború" lapot. Az Oktogon elnevezése önmagáért beszélt, kizárólag különféle kék árnyalatokban tartva (ötszáz helyett 370 DM lett). Végül a körök, rombuszok és négyzetek geometrikus absztrakciójáért (kék és vörös árnyalatok kontrasztjában tartva) az eredetileg elvárt háromszáz helyett 180 márkát fizettek. (Körülbelül ilyen arányú az árengedmény is a Kettenernél az árverések után, amit listán nyilvánosságra is hoznak.) A teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy a modern fotográfiák kategóriájában *André Kertész* Asztaltársaság a berlini szilveszteri bálon című, 1926-os fényképéért egyelőre nem akadt jelentkező 900 márkáért.

Kádár Béla

Rejtőzködő Magyarország

A szenyéri templom

Ludwig Emil

Somogyban, a Balatontól délre húzódó egyik völgyben, ahol az ősi vízjárás mentén halad a mai országút és a vasút, halastóvá szélesedő folyócska közelében fekszik Szenyér. A ma hétszáz lelkes község fölötti dombháton egykor vár – vélhetően csak árokkal és palánkkal övezett egyszerű erődítmény – volt, amely nem élte túl a török időket. Ennek mára nyoma sem maradt, a közelben viszont, a falu öreg temetőjében most is megvan az Árpád-kori település szép régi temploma.

A torony nélküli, keletelt hossztengelyű épület a kis faluhoz képest figyelemre méltó nagyságú és megjelenésű. Teljes hossza eléri a húsz métert, sarkain támpillérekkel megerősített, oromzatos hajója kilenc méter széles. A csúcsíves kőbélletű diadalív egy szabályos nyolcszög három oldalával záruló, boltozatos szentélyt választ el a sík mennyezetű hajótól. A szentély északi oldalához kis boltozott sekrestye csatlakozik.

A hajó nyugati végén eredetileg egyetlen tágas ívvel alátámasztott urasági karzat volt, amelyet később, a XVIII. században két oszloplábbal erősítettek meg.

A kellemes arányú templom dél felől nézve mutatja a legszebb arcát. Az 1973–74-ben elvégzett régészeti kutatás a barokk kori homlokzat alól kihámozta a korábbi, XIII. századi bejáratot és a fölötte látható négy ablakot. Az egyforma keskeny, tölcsérbélletű nyílások mellett a szentélyen is előkerült egy korabeli ablak, a feltárt román kori kapuzat körül pedig szépen kirajzolódtak az eredeti, timpanonnal díszített falazat részletei. A régész jelentése megállapítja, hogy a templom teljes mai tömegében egy időben, a legvalószínűbben 1270 táján épült, formajegyei a román kor és a gótika közötti stílusváltás átmeneti időszakát tükrözik.

Az ismert történeti háttérből az is kirajzolódik, miért lehetett e mostani falucskának ilyen tekintélyes egyháza a középkorban. A helység neve az 1331 és 1347 között felvett pápai tizedössze-írásban szerepel először Seyner alakban. A dézsmajegyzék a veszprémi egyházmegye segesdi esperességéhez tartozó templom Jakab nevű papját is megemlíti, a plébánia régi védőszentjét azonban nem ismerjük. A somogyi szabad királyi kondások birtokán lévő község – neve is a disznópásztor szláv alakjára, a „szvinyér"-re utal – birtokosa 1354-ben a Szenyéri család. 1425-ben a szomszédos tapsonyi János a falu urasága. 1482-ben a hasonnevű vár alatt lévő Szenyér – „oppidum Zenyer sub castello Zenyer" – már mezővárosi település rangjára emelkedik, királyi kiváltságokkal bír. Később többször gazdát cserélt, majd a törökök közeledtére az őrség felgyújtotta és elhagyta a várat. A település elpusztult, lakói elmenekültek, s csak 1715 körül kezdett újra benépesedni. Az 1748. évi egyház-látogatási jegyzőkönyv még mindig romos állapotban lévőnek írja le a templomot, újjáépítése ezután kezdődhetett. A barokk jegyében történt renoválás-kor a falakat egy méterrel visszabontották, ezért került olyan aránytalanul közel az ereszpárkányhoz a szabályos román kori ablaksor. A déli kapuzatot ugyanekkor befalazták, a nyugati oldalon nyitottak új bejáratot, amely elé kis nyitott előteret is építettek. A hajó és a szentély falába tágas ablakokat vágtak.

Ezeket az előnytelen változtatásokat a negyed századdal ezelőtti műemléki helyreállítás orvosolta. Az országútról alig észrevehető, kis erdő mögött rejtőzködő szenyéri templom ritka egységesen megmaradt, eredeti középkori mivoltában csodálható meg. Közelében szép régi sírkeresztek és corpusok, pompás örökzöld fák érdemelnek további figyelmet.

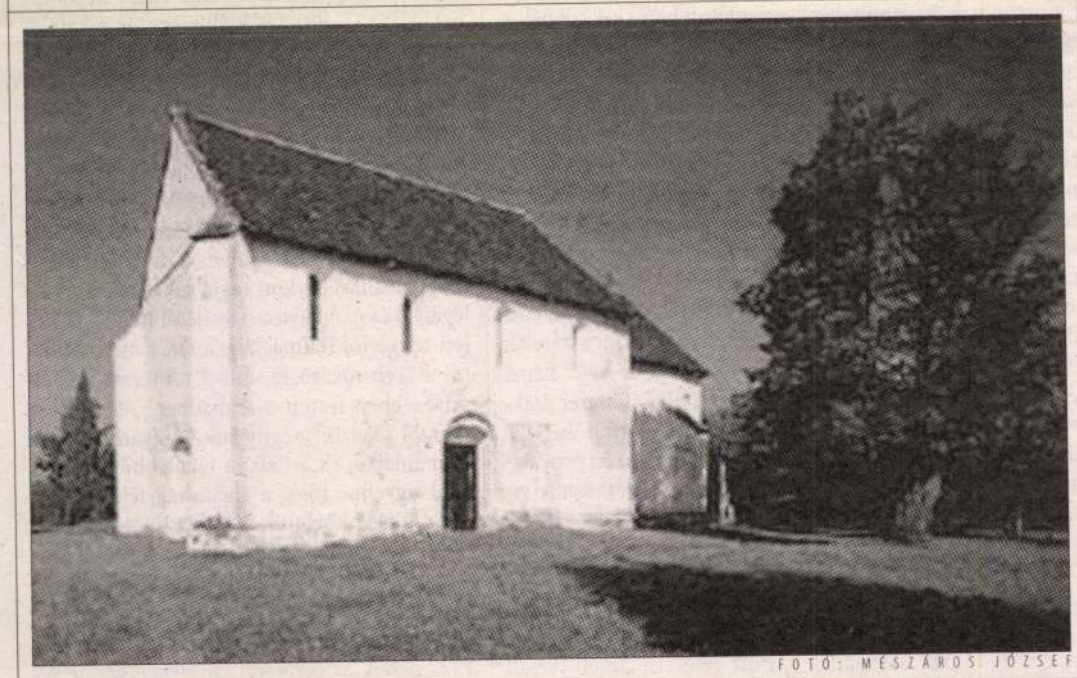

FOTÓ: MÉSZÁROS JÓZSEF

ALÁMERÜLT ATLANTISZOM

Messze az ég csillaga

Móser Zoltán

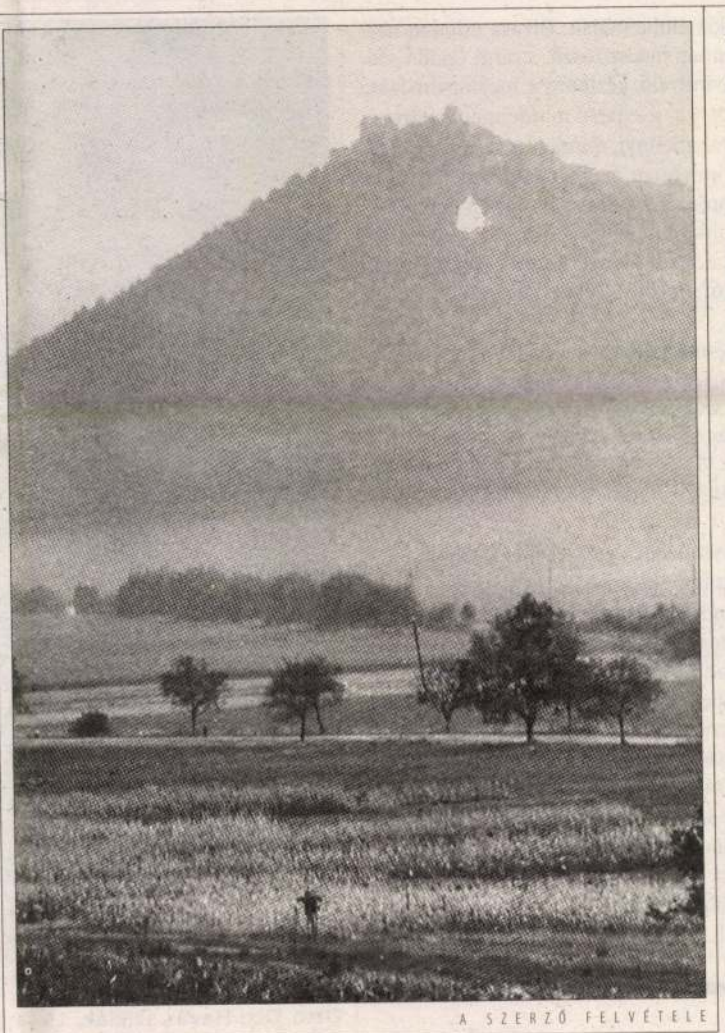

A SZERZŐ FELVÉTELE

Valakinél vadászpuska is volt, amikor népes társaságunk nekivágott, hogy eljusson a 366 méter magasan fekvő tornai várhoz. (Közismert, hogy ha egy dráma első jelenetében a színpadra kerül egy puska, az előbb vagy utóbb elsül. Itt ez nem történt meg, pedig nyilván nem véletlenül hozta magával a gazdánk. Talán arra gondolt, hogy netán szembejön egy vad.)

Ám van ennél érdekesebb emlékem is a képpel és a várral kapcsolatban. Hatalmas vihar volt, amikor erre haladtunk egyszer kocsival. Felnéztünk a várra, s arra gondoltunk, de jó lenne felmenni, amikor a villám belecsapott a vár romos bástyájába. Olyan volt, mint egy romantikus film jelenete. Mindjárt arra gondoltunk, mi van a bent lakókkal, és ki oltja el a tüzet, ha kigyullad a tetőszerkezet. Nem kellett oltani, mert már legalább háromszáz éve romos e szebb napokat látott vár, az egykori Torna vármegye névadója, első székhelye. (1882-ben egyesítették Abaúj vármegyével, s ekkor Kassa lett a vármegye központja.) A külső védőöv bejárata északkeletről, egy patkó alakú bástya mellett nyílik. Nyugaton félköríves bástya található, délen két kerek saroktorony erősítette a külső védőövet. A belső zár északi sarkán négyszögletes öregtorony emelkedett, ehhez csatlakozott a palotaszárny.

„Torna vára az észak felé vezető fontos utat ellenőrizte – írja *Csorba Csaba* útikalauzában. – *Tornai János* és fiai 1357-ben kaptak engedélyt az építésre, és az erődítmény a család kihalásáig (1406) a tulajdonukban maradt." Rövid időre, 1441-ben a husziták foglalták el, majd a Bebek család kezére került. A XVI. század második felében a Mágócsyak birtokában volt; a Mágócsyak kihalván, Torna birtoka ismét a koronára szállt, azaz a királyi kincstáré lett. 1678-ban *Thököly Imre* foglalta el, de hét év múlva *Schultz* császári tábornok visszavívta, s le is romboltatta. Azóta rom.

A rom, mint mindegyik, amit láttam, addig nem hagyott nyugton, míg följutva le nem fényképezhettem. Erre az alkalomra két évtizedet kellett várnom. Ugyanis a szomszédos Áj faluba azért mentem fotózni, hogy egy népzenei monográfiához címlapot készítsek. *Vargyas Lajos* 1940-ben itt járt, s ekkor felgyűjtötte a falu zenei anyagát. Két évvel ezelőtt, 80. születésnapján elkészült a teljes anyag kiadása, s ehhez rendelt tőlem a kiadó borítót. Ekkor mentem fel népes társaság (rokonok, családtagok) kíséretében a várhoz, de bizony olyan ködös volt az idő, hogy alig láttunk valamit. Pontosabban a gép nem, de én láttam, mert többször is jártam arrafelé. Ezért tudtam, hogy a távolban ott van Tornaújfalu és Jánok, ahol tíz éve *Ág Tiborral* három napig betlehemes játékot gyűjtöttünk. S azt is tudtam, hogy ott a jelenlegi országhatár, vagyis a ködön túl ott van Magyarország. Mi meg itt, pont a nyelvhatáron állunk, hisz az innen feljebb, öt kilométerre fekvő faluban már szlovákok, a dombon túl pedig mánták laknak. Ide való a jelenlegi szlovák köztársasági elnök: a szülők révén is, a hely parancsa miatt is háromnyelvű. (Ő ne tudná a történelmet, ne ismerné kisebbségiek sorsát?) És itt van Stósz, szintén mánta település, ahol *Fábry Zoltán* lakott, akinél 1969 telén jártam mint utolsó éves bölcsész. Itt és ekkor készült az első írói portrém; a képnek és az azt kísérő rövid írásnak (a Tiszatájban jelent meg) köszönhetően kezdődött el a fotóspályám.

De maradjunk csak a ködnél, amelyre azért emlékszem, mert azon a napon szinte egy felvételem sem sikerült. De 366 méterrel közelebb voltunk az éghez és az ég csillagaihoz.

Kovács Imre Attila

ap mint nap láttam, néztem egy

PÁVAÓI

társalogjanak, hanem magyarul; Geyer Stefinek egész filozófiai értekezést ír. Aztán mellőztetéséről, a kiadókkal vívott csatákról

ANYANYELVÜNK

Olvass mindennap!

JÁSZÓ ANNA

Ezt látjuk az olvasás éve kis emblémáján: Olvass minden nap. Így, különírva. A mindennap határozószó, s mint önálló szófajt, egybeírjuk. A Nyelvművelő kézikönyv megfogalmazása tömör és világos: „A 'naponta' jelentésű mindennap határozószót egybeírjuk, a minden nap ('valamennyi, minden egyes nap') jelzős szerkezetet viszont külön. Pl.: Mindennap meglátogatta a beteget? de: Minden nap meghozza a maga örömét." Nem szükséges a kétkötetes Nyelvművelő kézikönyvben kutakodni, elég a Magyar helyesírási szótárt felütni, ott is fellelhetjük a kérdéses szerkezetet: „mindennap (= naponta); de: minden nap 24 órából áll." Tehát helyesen leírva: Olvass mindennap!

Helyesírásunkban sok a jelentésmegkülönböztető kettősség, s ez valóban nehézséget okoz. Nagy részüket azonban tanítjuk, az általános iskolások is tudják, hogy különbség van a kis asszony és kisasszony, a mosó nő és a mosónő, a magyar tanár és a magyartanár, az egyet ért és az egyetért, az az alatt és azalatt, az az után és azután, a csak hogy és a csakhogy, a mint ha és a mintha stb. között. (Igaz, az utóbbi négy eset gimnazistáknak való.)

Minden áron megveszem ezt a szép képet – ezzel azt mondom, hogy bármely áron. Viszont ha ezt mondom: Mindenáron jöjjön el! – akkor azt mondom, hogy okvetlenül, mindenképpen.

Mint magyartanár jól tudom, hogy ezek nehéz esetek helyesírásunkban. Azért is nehezek, mert nincs idő a begykorlásukra; többnyire nem is jut el a tárgyalásukig az ember, meg egyébként vannak nagyobb bajok is. Éppen ezért azt szoktam tanácsolni tanítványaimnak, hogy ezeket a gyanús összetételeket, határozószókat, kötőszókat ellenőrizzük a Magyar helyesírási szótárban vagy A magyar helyesírás szabályaiban. Persze az is eredmény, ha felmerül az a bizonyos gyanú, amely mögött némi tudás rejtezik. (Jelentésbeli különbség mutatkozik némely szerkezet használatában; ha jelentésváltozást tapasztalunk, egybeírást kell alkalmazni; nem árt ellentétpárokat felállítani.) Az embléma készítőiben még az a bizonyos gyanú sem merült fel…

Taljánok csizmaországban

Kővári Tamás szerkesztő-rendező, a Magyar Televízió munkatársa nemrég tizennyolc részes dokumnetumfilm-sorozatot készített Itáliában az egyes tartományok mindennapjairól, kultúrájáról, tájairól, jeles személyiségeiről. A két éven át tartó munka során rengeteg fényképet is készített, melyek nagy része mindeddig ismeretlen maradt a nagyközönség előtt. Az Olasz Kultúrintézetben február 21-én kiállítás nyílik ezekből a fotográfiákból. A látogatók egy hónapon keresztül tekinthetik meg a képeket, melyek az északi tartományoktól Toszkánán át egészen Szicíliáig és Szardíniáig kalauzolják el nézőiket.

KÉPREJTVÉNY

15/2

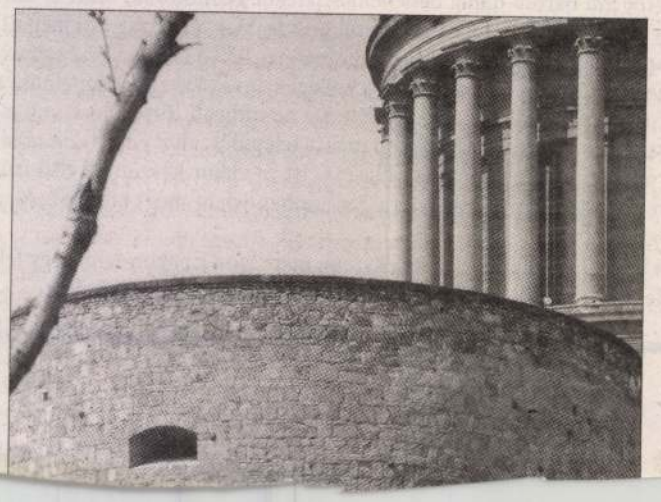

MŰKINCSEK – ÁRVERÉSEK – GALÉRIÁK

Szezonzárás Münchenben

Otto Dix: Havas sziklák, 1944 (olaj, vászon) képe 299 000 márkáért kelt el az utolsó, euró előtti árverésen

WAGNER ISTVÁN

Az expresszionista irányzathoz felzárkózott *Kádár Béla* (1877–1956) az időközben legendássá vált Sturm Galériában mutatkozhatott be 1923-ban a berlini érdeklődőknek. Ez a magyarázata annak, hogy idejekorán bekerülhetett a germán műkereskedelmi forgalomba, és képei mindmáig jelen vannak a német nyelvterület licitálásain. A Ketterer Kunst müncheni székhelyén megtartott 261. aukcióján zárta a téli szezont a huszadik század immár klasszikussá vált avantgárd mestereivel. A közel három és fél száznyi tételben három alkotás is szerepelt az európai hírű és rangú magyar festőművésztől. Ezek inkább a népiesen naiv, semmint a formabontóan absztrakt vonulatához sorolhatók, de komponálásmódjuk egészének, illetve a kisebb-nagyobb részletek dekorativitása egyformán érvényesül a képek felületén. A legmagasabb árat – 11 500 márkát – az eredetileg 5500 márkáról indított Madonnáért kapták a bajor árverési ház utolsó, még nemzeti pénzben rendezett aukcióján. Érdekes módon a képen Máriát nemcsak a kis Jézussal, illetve Keresztelő Szent Jánossal ábrázolja, hanem egy harmadik gyermek is odatelepedett a bájos parasztaszszonynak tűnő, fejkendős Szűzanya lábaihoz. Mögötte a távolban festői pannon falucska szelíd lankán szétszórt mézeskalács házacskái látszanak a lombkoronák között – fehéren virítva –, a főtéren pedig parányi emberkék mai viseletben, sőt egy honvédegyenruhás alak fehér paripán lovagol. A kartonra festett gouachekép mérete 86,5 x 59 centiméter, jobb alsó sarkában szignálta is a mester. Izraeli magántulajdonból került a bajor fővárosba egy ülő női akt a harmincas évekből, azonos technikával és alapanyagokkal, feleakkora méretben (41,8 x 30 centiméter), nyomtatott betűkkel szignálva. Ez utóbbi 7–8000 márkás, előzetesen saccolt sávból – 5000 márkás indítással – 10 350 márkát ért el. A műtermi drapéria előtt szégyenlősen takargatja magát karjaival a fiatal modell, mellette egy tányéron gyümölcs, mögötte halványan felsejlő alak sziluettje. A legolcsóbb az azonos méretű, meztelen Emberpár lett, azonos technikával – hátoldalán a Magyar Nemzeti Galéria 1984-es igazolásával. A görögös profilú hölgy haja magas kontyba tornyozva, karját a férfi vállán pihenteti, míg párja a derekát öleli át. A magyar tulajdonból való képet 3500–4500 márkára taksálták a Ketterer szakértői, majd kereken 3000-ről startolt és 3450 márkánál koppant a kalapács. A sötét árnyalatokban tartott, semleges háttér előtt szinte világít a meztelen testek húsrózsaszínje – fekete kontúrok közé zárva –, a teljes szignó szintén a szokásos helyen, a jobb alsó sarokban szavatolja az eredetiségét.

Közvetve hazai vonatkozású volt az árverés sztárjának tartott tétel is, amely végül pénzben kifejezve is igazolta a hozzá fűzött várakozásokat. *Otto Mueller* 1911–12-ből származó viszonylag nagy méretű (120 x 87 centiméter) Szerelmespárjáról van szó, amelynek részletét a katalógus borítóján is hozták, fölkeltve az érdeklődők figyelmét. Az enyvfestékkel zsákvászonra készült kép délnémet tulajdonból jutott a licitálásra, s kivételesen nem cigányokat ábrázol, hanem az akkoriban a drezdai cirkuszban fellépő néger artistapárt. Az előzetes kiállításon és a katalógusban 1–1,5 millió márkás sávban kínálták, ennek alsó határáról indítva végül 1,15 millióért értékesítették. A cseh anyától és német apától morva földön született és a lengyel Breslauban (Wroclawban) elhunyt német festőt – Otto Muellert (1874–1930) – nem véletlenül hívták már életében Cigány Muellernek. A berlini Neue Sezession és a drezdai Brücke csoportosulás egykori tagja sokat utazott kollégáival és magányosan Svájctól Itáliáig, a Keleti-tengertől Dalmáciáig, a szász metropolistól a cseh fővárosig, mivel műterem helyett szívesebben festett a szabadban. Az 1920-as évektől sokszor megfordult Magyarországon, Romániában és a Balkán távolabbi vidékein, ahol figyelme főleg a cigányság felé fordult. Nyaranként közöttük élve készítette vázlatai tömkelegét, amelyet aztán festményekké vagy sokszorosított grafikává dolgozott át. Legismertebb műve épp az a Cigánymappa, amelyet breslaui akadémiai tanárként adott ki 1927 őszén, az egyetemi tanszéken személyesen irányítván a munkálatokat az intézmény nyomdaműhelyében. A szegények betegsége, a tüdőbaj vitte el…

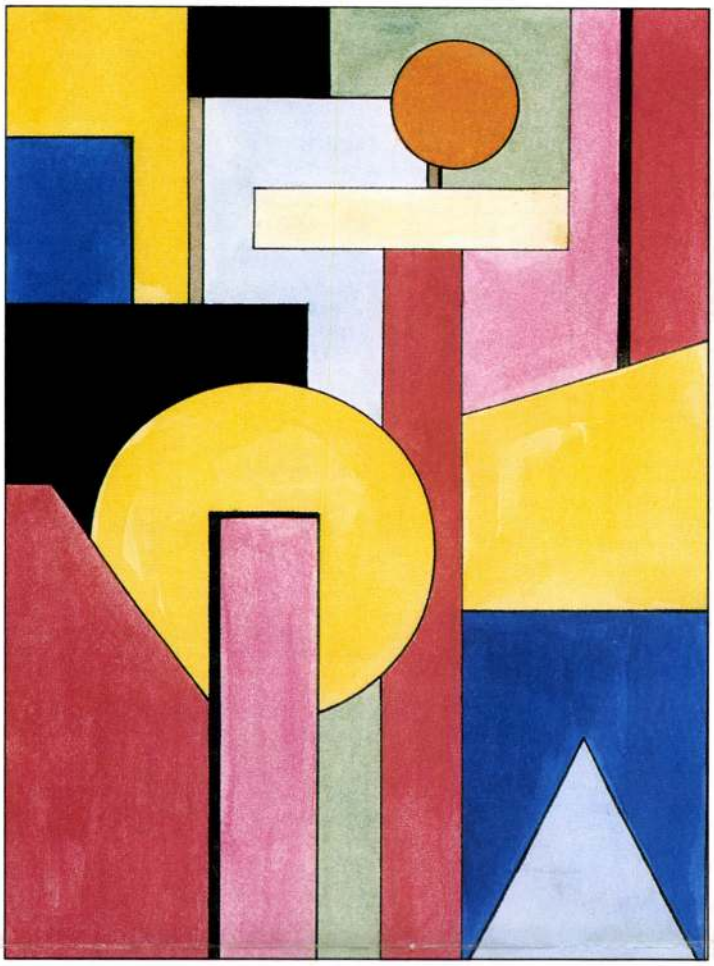

144. Kassák Lajos

321. Ka

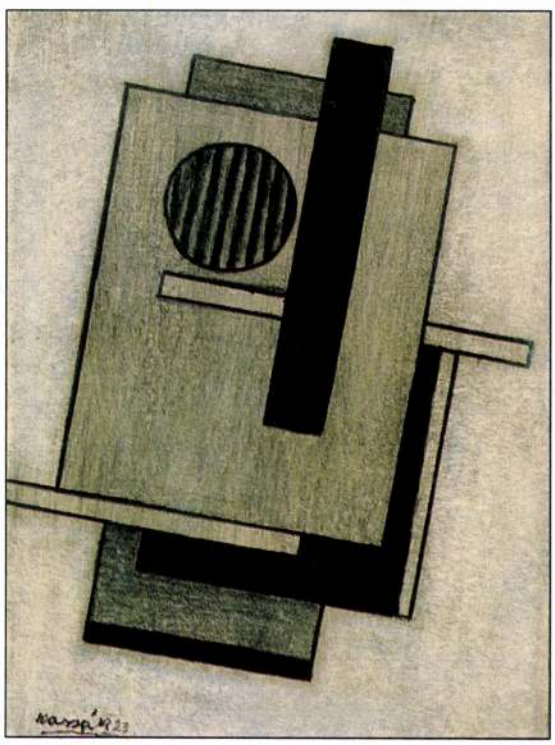

329. Kassák Lajos

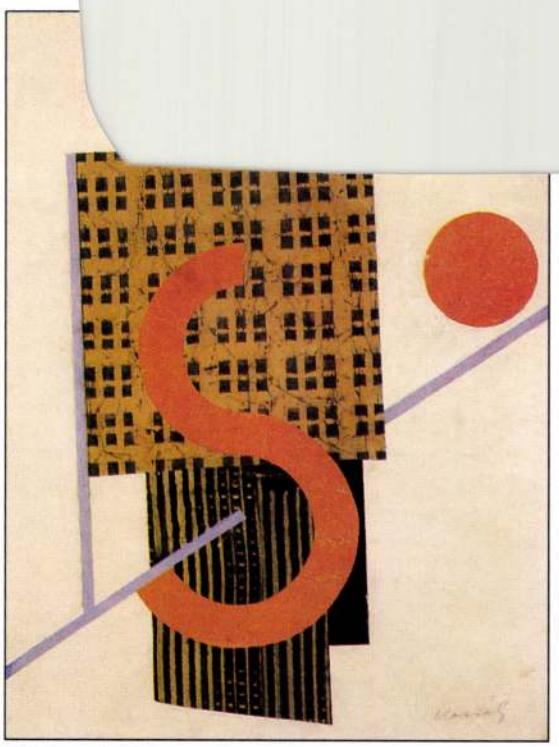

322. Kassák Lajos

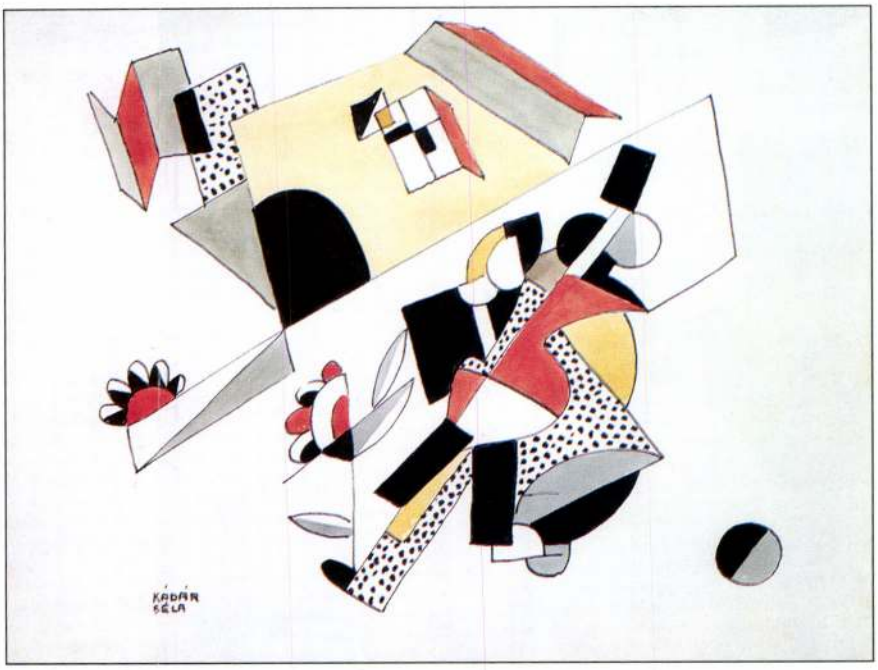

319. KÁDÁR BÉLA

127/B. KÁDÁR BÉLA

160. KÁDÁR BÉLA

KÁDÁR BÉLA Magyar Hírlap 1999. Május 3.
MŰTÁRGY

Két szezon közt Nagyházinál

A tavaszi árverési szezon „zajosabb" menete lezajlott, több árverező azonban tartogat még néhány száz tételt a gyűjtők számára. Közéjük tartozik a Nagyházi Galéria, amely egy hónappal ezelőtt régi mesterek képeit árverezte szép sikerrel. Most a modernebbek következtek, bár legfeljebb az alkotók születési évszámai alapján mondhatjuk őket modernebbeknek. A múlt századi vagy annál régebbi festők alkotásainál újabb, valójában jórészt „régi vágású", már a születésük idején konzervatív darabokról van szó.

Az első napon az értékesebb, közérdeklődést inkább kiváltó művek kerültek sorra, a másnapi anyag legfeljebb egy-egy remek kamaraárverés színvonalát érte el. Mednyánszky László művei mostanában mintha kissé háttérbe szorultak volna, az élelmesebbek viszont ilyenkor vásárolnak. A Nagyházi Galériában most volt mit, néhány igen kiváló, és egyáltalán nem drága grafikája került kalapács alá. Ebből kettő tavaszi hangulatú, virágzó faágakról készült vázlat volt, az egyik 60 ezerről indulva 110 ezerért, a másik 55 ezerről 190 ezer forintért kelt el. Kikiáltási áron, 850 ezer forinton maradt a művész egyetlen most árverésre került olajképe, a Havas táj. Burghardt Rezső fekvő aktja élénk licitáló kedvet váltott ki a jelenlévőkből, 240 ezres indítás után végül 700 ezernél maradt abba az érdeklődés.

Rippl-Rónai József művei most közel sem okoztak olyan zajos sikereket, mint a galériánál korábban, vagy

Kádár Béla: Anya gyermekével. 2,6 millióért kelt el

hete. A Lazarin gyomlál című pasztell 850 ezerről egyáltalán nem kellett senkinek, akárcsak az amúgy igen bájos Dombon ülő hölgy 5 millióról. Megugrott viszont egy litográfia, az Ostendei hotelek ára, hiszen 120 ezerről indítva félmillióért kelt el. Ugyanígy kelendőnek bizonyult egy kis méretű tusrajz (Kutyatanulmányok), 40 ezres kikiáltási ára majdnem a négyszereséig

Az Asztalnál ülő férfi Schönberger Armand egészen korai műve a nagybányai iskolában töltött hónapokból. Talán ezért is „csak" 3 milliót ért ezen az estén, ellentétben a néhány évvel később keletkezett képeivel, melyek árai már a 10 milliót közelítik. Mindenesetre ez a 3 millió is az árverés egyik legmagasabb értékének számított. Ezt csak 400 ezer forinttal haladta meg Perlrott Csaba Vilmos Táncoló aktok

című temperája (1,5 millióról). A művész Nagybányai utcarészlete 1,7 millióért kelt el 1,1 milliós indítás után.

Kádár Béla képei csaknem mind elkeltek, bár nem éppen magas áron. Kivételt képez az Anya gyermekével 2,6 milliós leütési ára, feleekkora kikiáltási ár után. Az apróbb grafikák induló árukon maradtak, nem ment feljebb a Kompozíció kék lóval sem (1,4 millió), pedig megérdemelte volna. A katalógus címoldalán szereplő Márffy-kép ára 600 ezerről indulva egymilliót emelkedett. Visszamaradtak Farkas István akvarelljei, 120 ezres kikiáltási áruk magasnak bizonyult.

• Gréczi Emőke

KIKIÁLTJÁK

A hetente árverező Belvárosi Aukciósház tavaszi művészeti árverését tartja május 3-án és 4-én. Hétfőn festményekre, bútorokra, szőnyegekre és antik fegyverekre lehet licitálni, kedden pedig műtárgyakra és ékszerekre. A festmény kínálat hasonló a BÁV Rt. és a Nagyházi Galéria legutóbbi árveréseinek anyagához, bár a Váci utcai cég milliós értékű művekkel most szinte egyáltalán nem szolgál, viszont találunk néhány jó színvonalú modern művet. Ezek közé tartoznak Miháltz Pál, Frank Frigyes, Tóth Menyhért, Barcsay Jenő alkotásai. A legnagyobb érdeklődés Barcsay Utcarészletét, Czóbel Kisfiúját és Mednyánszky Vonuló katonáit várhatja. A legmagasabb kikiáltási árat (1 millió) Perlrott Csaba Vilmos Fotelban ülő aktja kapta.

ság az 1998. évi 7,36 milliárd forint adózott eredményéből mintegy 7,28 milliárd forintot fizet ki nyereségként.

Hat év után 1998-ban lett ismét nyereséges a Budapesti Értéktőzsdén csütörtökön debütált ÉMÁSZ. Az 1,5 milliárd forintos eredmény ellenére azonban a miskolci székhelyű társaság ezúttal sem fizet osztalékot, az összeg az eredménytartalékba kerül. Nem fizet osztalékot a német Isar-Amperwerke AG tulajdonában lévő Titász sem.

A vállalati hírek tehát összességében nemigen mozgatták meg a piacot. E téren a közeljövőben megjelenő gyorsjelentések hozhatnak némi fellendülést.

Egyelőre, azaz a hét vége felé napvilágra kerülő folyó fizetési mérleg adatokig nincs újdonság a makroszámok frontján sem. A nemzetközi környezet pedig már az unalomig ismert. A külföldi befektetési alapok nem kockáztatnak sem Magyarországon, sem az egész bizonytalannak ítélt kelet-európai régióban. Az amerikai tőzsde szinte töretlen száguldása mézesmadzagként vonzza magához a szabad tőkét.

már valahogy megszokták a piaci szereplők, azonban a szárazföldi háború egyszerű említése is hideg zuhanyként hat rájuk.

A vázolt helyzet kitörési pontjai egyelőre nem is nagyon látszanak. A „nulla" forgalomban ugyanis egyszerűen képtelenség meghatározni a jövőt, bármerre elindulhatnak az árfolyamok – hangsúlyozta Farkas Tamás, a Generálbróker Rt. elemzője. A szakértő ennek megfelelően nem is mert semmilyen határozott javaslatot tenni a követendő befektetési magatartást illetően. A bizonytalanság jellemzi a többi elemző ajánlatát is. Vásárolni legfeljebb nagyon óvatosan érdemes. Ebben a tekintetben megfontolásra érdemesek a Mol, a Pick és esetleg a Richter papírjai. Lassan itt az ideje a BorsodChem nyereségrealizálásának is, ezért hasznos lehet rövid távon eladni a vegyipari részvényt. A többi értékpapírral kapcsolatban az a legjobb, ha nem csinálunk velük semmit. Legalább egy hétig még mindenképpen érdemes őket a fiókban hagyni.

• M. T. Gy.

Ajánló	NABI	TVK	Matáv	OTP	Zalakerámia
Bre-Wor					
Wood	●	●		●	
Quantum		●			

Részvényelad

Ajánló	NABI	TVK	Matáv	OTP	Zalakerámia
Buda Bróker					
Postabank Értékpapír					
Daewoo Értékpapír					
CEGF					●
Quaestor					
IE-New York					
Generál					
Bre-Wor					
Wood					
Quantum					

Részvénytart

Ajánló	Mol	Matáv	OTP	TVK	Richter	BorsodChe
Buda Bróker	●	●	●	●	●	
Postabank Értékpapír		●	●	●	●	●
Daewoo Értékpapír				●	●	●
CEGF					●	
Quaestor				●		
IE-New York	●	●		●		●
Generál						
Bre-Wor	●	●	●			
Wood						
Quantum			●	●	●	

vatosságra int a BUX

várakozások

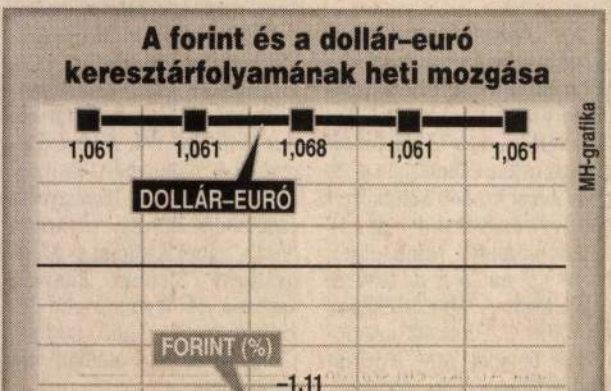

Brókertippek és

A Magyar Hírlap április 26-án megjelent Pénz Plusz Piac mellékletében 10 brókercég publikálta ajánlatait. A 77 darab ajánlatból 41 volt vételi, 11 eladási, 25 pedig tartási. Az előző héthez viszonyítva tovább csökkent a vétel/eladás arányból számolt várakozás értéke. Utoljára február végén volt ilyen alacsony ez az index. A múlt héten a várakozások változásával egyező irányba mozdult el a BUX is.

Hiába csökkentek jelentősen a várakozások az előző héthez képest, azok továbbra is meglehetősen magasak. Ez egy jelentős korrekciót feltételezve, amire alapot adhat a részvények jelentős túlértékeltsége az USA-ban – a portfóliókban lévő részvényarány csökkentését sugallják.

A heti teljesítményre jellemző, hogy az összeállításban szereplő részvények közül mindössze 3 darab papír (Pick, TVK, Cofinec) tudott 3 százalékosnál nagyobb növekedést elérni. A legjobban szereplő Pick is csak 4,38 százalékos erősödésre volt képes. Ugyanakkor az is igaz, hogy 3

Kádár Béla

Holnaptól: Pesti Magyar Színház

■ M. N.–MTI

Pesti Magyar Színház, rövid nevén Magyar Színházként működik szeptember 1-jétől a Hevesi Sándor téri Nemzeti Színház – jelentette be *Várhegyi Attila*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának (NKÖM) politikai államtitkára tegnap a társulat évadnyitó ülésén. Mint arról tegnapi lapszámunkban beszámoltunk, az államtitkár a névváltoztatást azért tartja szükségesnek, mert két Nemzetije nem lehet egy országnak. A Pesti Magyar Színház a működéséhez a 2001-es évre 610 millió forint körüli összeget kap az NKÖM-től – derült ki a társulati ülésen. A névváltozással járó technikai átállásra és az esetlegesen kieső bevétel pótlására a teátrum nyolc- plusz hárommillió forintos többlettámogatást kap a kultusztárcától – ismertette a politikai államtitkár. Várhegyi a színészek munkaviszonyára vonatkozóan ismertette: a korábban megkötött szerződések a lejártukig érvényesek. A Pesti Magyar Színház – a technikai átállás miatt – első premierjét november 2-án tartja a korábban tervezett október 2-i bemutató helyett. A nyitóelőadás *Molière* Nők iskolája című drámája lesz.

Velencei filmfesztivál

Arany Oroszlánok

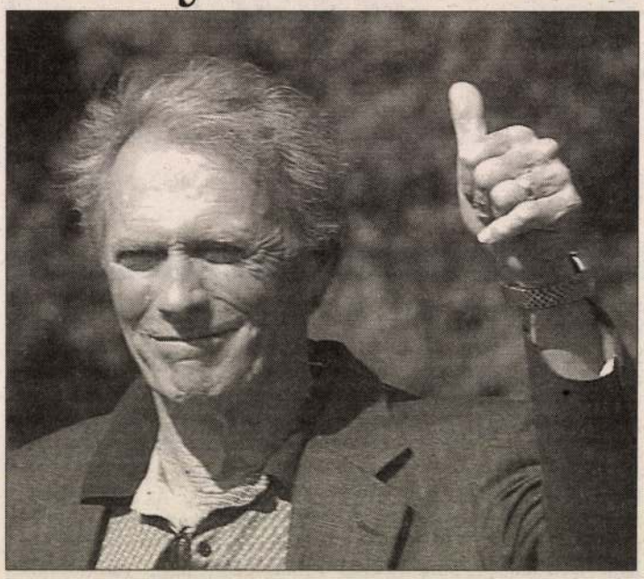

Clint Eastwood munkásságát életműdíjjal jutalmazták a lagunák városában FOTÓ: MTI/EPA/ANSA–CLAUDIO ONORATI

Magyar zsidó festők kiállítása a Budapest Galériában

Az élet ünnepi színterei

■ P. SZABÓ ERNŐ

Néhány évvel ezelőtt nagyszabású kiállítást rendeztek a budapesti Zsidó Múzeumban magyarországi zsidó művészek munkáiból. Mintha csak erre az eseményre utalnának vissza a Zsidó Nyári Fesztivál szervezői, amikor megfogalmazzák: „a magyar kultúra a képzőművészet területén is számtalan olyan művészt tud felmutatni, aki zsidó származású". A fesztivál részeként közülük három alkotó művei szerepelnek a Budapest Galériában augusztus 27.–szeptember 3. között látható kiállításon. *Kádár Béla* (1877–1956), *Scheiber Hugó* (1873–1950) és *Schönberger Armand* (1885–1974) közös tárlata a Nekem szülőhazám… címet viseli, arra utalva, hogy mint a rendezők fogalmaznak, „a bemutatott művészek alkotásaiban azon túl, hogy sajátos és különleges zsidó szemlélet is érződik, mégis egy sajátos, magyar elkötelezett hazafiság van jelen."

Hogy a már említett, a Zsidó Múzeumban több termet megtöltött kiállítás alkotói közül miért éppen e három alkotó művei kerültek egymás mellé a fesztivál alkalmából? A kiemelés és a sorrend – szintén a rendezők megfogalmazása szerint –, mindig önkényes és kissé esetleges, ugyanakkor a három mester művészete számos közös vonást, stílusjegyet mutat. Lévén pedig szó arról, hogy a tárlattal, *Radnóti Miklós* szállóigévé vált verssora jegyében sorozat indul, az idő múlásával sajátos összkép kerekedhet. Olyan összkép, amelynek formálásához az említett „diaszpórakiállítás" mellett a többi között a Zsidó Múzeum más korábbi kiállításai is hozzájárultak. A fesztivál rendezői pedig a következő évben *Czóbel Béla* és *Frank Frigyes* festményeinek bemutatásával szeretnék gazdagítani a magyarországi zsidó képzőművészetről alkotott ismereteinket.

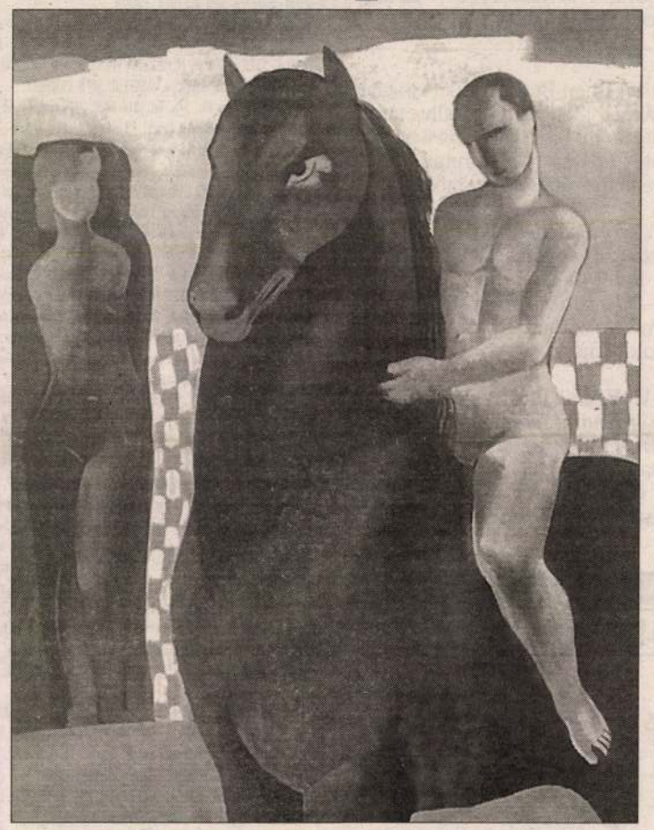

Kádár Béla: Lovas és nő, 1930 körül

Akár telitalálatnak is nevezhetnénk, hogy éppen Kádár, Scheiber és Schönberger művei szerepelnek a sorozatot indító tárlaton. Mindhárman a XX. századi magyar művészet kiemelkedő alakjai közé tartoznak, akik számára egyszerre volt fontos, inspiráló hatású a magyar falu, város, az élet hétköznapi és ünnepi színtereinek látványa, hangulata, ugyanakkor mindhárman szenvedélyesen fordultak a művészet új kifejezőeszközei felé, keresték – és meg is találták – a kapcsolatot a fontos európai művészeti központok alkotóival, fórumaival. Kádár és Scheiber már a XIX. század utolsó éveiben ott volt az újat kereső fiatalok között, 1920 körül döntő hatást gyakorolt művészetükre a berlini avantgárd körökkel való találkozás, a Der Sturm kínálta nyilvánosság. A náluk egy évtizeddel fiatalabb Schönberger a nagybányai neósok közé tartozott, majd párizsi útja, a kubizmus, futurizmus gyakorolt rá hatást. Rá is hatott a két idősebb művész munkássága, amely mintegy közvetítette a friss európai törekvéseket a Lajtától keletre. S mindhármuk művészete szemléletes példája annak is, hogy milyen erőszakos módon jelent meg, okozott torzulásokat a politika a XX. század művészetében. Kádár egyik művének reprodukciója a hírhedt Entartete Kunst című tárlat katalógusának címlapjára került, Scheiber, akit 1933-as, nagy sikerű római kiállításán a „hivatalos művésszé vált" futurista *Marinetti* nem kis részben „nagyszerű" duceportréjáért dicsért, 1940–45 között csak a Budapesti Zsidó Múzeum kiállításain vehetett részt, 1948 után pedig mindhármukat a politikai fordulat, a „szocreál" késztette hallgatásra. Schreiber és Kádár már nem is, csak Schönberger élte meg életműve rehabilitálását.

Talán éppen ezért válik igazán élővé a (Haas Galéria közreműködésével) magángyűjteményekből válogatott tárlat, amelynek számos darabjával találkozhatott a látogató az elmúlt években. Nemcsak azt érzékeltetik e művek, hogy miként alakult ki Kádár jellegzetes, síkban, dekoratív formákban fogalmazó, a magyar falu jelenetei által egyre inkább inspirált világa, hogyan fogta egységbe felülnézetes képeiben Schönberger a nagyváros részleteit, hogyan emelte a művészetbe Scheiber a nagyvárosi lét addig művészietlennek tekintett helyszíneit – stadion, mulató, revü, cirkusz-, hanem azt is, hogyan foglalták el újra méltó helyüket e művek a magángyűjtemények mellett a művészetről való közgondolkodásban is.

Névnap

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **BELLA** és **ERIKA** nevű olvasóinkat!

A **Bella** olasz–spanyol eredetű női név. Jelentése: szép. **Erika** a germán Erik név női párja. Becézése: Erka, Rika.

Ezen a napon történt: az 1541-ben Budát csellel elfoglaló törökök a várost vilajetté alakították, és 145 évig megszállva tartották. – 1856-ban felszentelték az esztergomi bazilikát. – 1896-ban ünnepélyesen átadták a négy kilométer hosszú Nagykörutat. – 1990-ben aláírták a két német állam egyesüléséről szóló szerződést.

Ezen a napon született: *Virág Benedek* (1754) költő, műfordító, történetíró; – *Ógyallai Besse János Károly* (1765) író, aki bejárta és leírta a Kaukázust és Kelet-Indiát; – *Herrmann von Helmholtz* (1821) német fizikus; – *Giovanni Verga* (1840) olasz író; – *William Saroyan* (1908) örmény származású amerikai író; – *Borkai Zsolt* (1965) olimpiai bajnok tornász.

Ezen a napon halt meg: *V. Henrik* (1422) angol király; – *John Bunyan* (1688) angol író; – *Ferdinand Lassale* (1864) német író, filozófus; – *Charles Baudelaire* (1867) francia költő, a világirodalom egyik legnagyobb lírikusa; – *Steindl Imre* (1902) építész, akadémikus; – *Georges Braque* (1963) francia festő; – *Henry Moore* (1986) angol szobrász és grafikus; – *Diana Spencer* (1997), *Károly* walesi herceg felesége.

Időjárás

ICI Interaktív Kommunikációs Rt. **METEOROLÓGIA**

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	49 (19)
Budapest:	148 (19)
Dunaújváros:	43 (20)
Baja:	206 (21)
Tokaj:	466 (21)
Szolnok:	-193 (23)
Szeged:	92 (23)
Gyoma:	339 (22)
Balaton:	64 (22)
Velencei-tó:	129 (21)

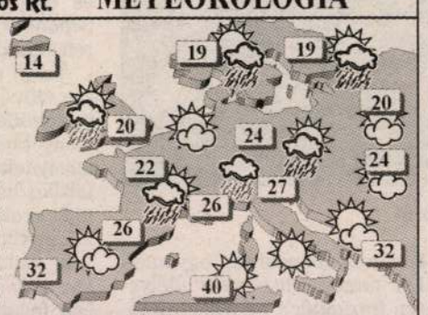

Nyugatról felhősödés

A Brit-szigeteket hűvös, nedves légtömegek érték el. Ott már őszies sé vált az idő. Az Alpok felett egy sekély ciklon alakult ki, területén sokfelé fordul elő eső, zápor, zivatar. Helyenként jelentős mennyiségű csapadék is lehullik. Ez a felhőzóna lassan tovább halad, és a Kárpát-medencében is változást okoz. A mediterrán térség nagy részén tovább tart a nyár.

Csütörtökön hazánk időjárásában változás kezdődik. Eleinte kevés lesz a felhő, főként délkeleten számíthatunk többórás napsütésre. Nyugat felől azonban megnövekszik a felhőzet, és délutántól egyre többfelé alakul ki eső, zápor, helyenként zivatar. A déli szél megélénkül. 25, 30 fok várható.

Csütörtök 14 óra

Légszennyezettség (Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
19	25	60

Fronthatás: meleg

A fővárosi mozik műsorából augusztus 31.–szeptember 6.

A hét filmbemutatói:

A LÁPVIDÉK GYERMEKEI (Les Enfants du Marais) Színes, feliratos francia film PUSKIN, TOLDI, VÖRÖSMARTY

LOVÁTETT LOVAGOK (Love's Labour's Lost) Színes, feliratos angol–amerikai film KOSSUTH, PUSKIN

VIHARZÓNA (The Perfect Storm) Színes, feliratos amerikai film ** MAMMUT BUDAI MOZIKÖZPONT, CAMPONA STER CENTURY, CINEPLEX ODEON, CINEMA CITY, CORVIN FILMPALOTA, HOLLYWOOD MULTIPLEX DUNA PLAZA, LURDY HÁZ, BUDA, KOSSUTH, WESTEND STER CENTURY

BEM: II., Margit krt. 5/b. Tel.: 316-8708. Jégkirálynő (mb. szovjet mesefilm) 31-én f4. Szép remények (am.)* 31-én f6. Jeanne D'Arc – Az orléans-i szűz (am.)** 31-én f8. A kis Muck története (mb. német) 1-jén f3. Szerelemben, háborúban (am.)* 1-jén f5. Ryan közlegény megmentése (am.)** 1-jén f7. Csak egy kis pánik (am.)* 1-jén este n10. Mátyás, az igazságos (magyar rajzfilm) 2-án 3. A varázsló (magyar) 3-án 2. A púpos lovacska (mb. szovjet rajzfilm) 4-én 3. Csodás álmok jönnek (am.) 4-én f5. Keménykalap és krumpliorr (magyar) 5-én f3. Anna és a király (am.)* 5-én f5. János vitéz (magyar rajzfilm) 6-án 3. Kundun (am.) 6-án f5. INDIAI FILMFESZTIVÁL: Chemmeen (fr. feliratt al, Ramu Kariat) 2-án f5. 5-én 7. Gandhi I–II. (angol hang, R. Attenborough) 2-án 7. Chandralekha I–II. (fr. felirattal, S. S. Vasan) 3-án 4. Virasat I–II. (ang. felirattal, Priyadarsan) 3-án 7. Samskara (fr. felirattal, Pattabhi Rama Reddy) 4-én 7. Mohra I–II. (angol felirattal, Rajiv Rai) 6-án 7. A felsorolt filmek magyar szinkrontolmácsolásúak!

CIRKO-GEJZÍR: V., Balassi B. u. 15–17. Tel.: 269-0904. Hálószobák és előszobák (angol, R. Troche)** n8. A kertben (M. Sulik)* 31-én 5. Szájból szájba (sp.)* 31-én 5. 2000, ahogy én látom. Az élet könyve (am.–fr., H. Hartley) Kisérőfilm: A szél (Iványi M.) 1–2-ig h6. Gabbeh (iráni) 1-jén n6. 3-án f6. Titkom virága (sp., P. Almodóvar) 2-án 5. Eleven hús (sp., P. Almodóvar)* 3-án 5. Tangó (C. Saura) 31–1-jéig 7. 4-én 5. Tükör (A. Tarkovszkij)* 4-én 5. Legényanya (magyar) 5-én 5. Vérvörös (mexikói–sp.–fr.)*** 5-én 5. Etűdök gépzongorára (Ny. Mihalkov) 6-án h5. Halott ember (J. Jarmusch)* 6-án 5. Törökfürdő (olasz, F. Özpetek)** 31–4-ig 9. Straight story (am.–fr.) 2–3-ig 7. Nosztalgia (A. Tarkovszkij) 4-én 7. Lost Highway – Útvesztőben (D. Lynch)* 5-én f7. A boldogságtól orditani (T. Solondz)** 6-án f7. Szellemkutya (J. Jarmusch)** 31– 2-ig és 4-én 9. Éjszaka a Földön (J. Jarmusch)* 3-án 9. Születésnap (dán, T. Vinterberg)** 5–6-ig 9. Gadjo Dilo (fr., T. Gatlif) 5-én 9. Oblomov néhány napja (mb. orosz, Ny. Mihalkov) 6-án 9. Cirko-galéria: Szepessy Ákos kiállítása.

EURÓPA: VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419. Szentivánéji álom (am.) 31–2-ig n4. Good Will Hunting (am.)* 3–4-ig n4. Trainspotting (angol)** 5–6-ig 4. A John Malkovich-menet (am.)* 31–2-ig f6. 3–6-ig h8. Lautrec (fr.)* 31–2-ig h8. 3–6-ig f6. Oltári vőlegény (am.)* 1–2-ig este h10. Kamaraterem: Oltári nő (mb. am.) 31–1-jéig h4. Egy bogár élete (mb. am. animációs) 2–3-ig h4. Félelem és reszketés Las Vegasban (am., T. Gilliam)* 4-6-ig h4. Sok hűhó semmiért (angol–am.) 31–1-jéig és 4-én f6. Női vonalak (am.)* 2–3-ig f6. 5–6-ig f8. Alul semmi (am.)* 5–6-ig f6. Stigmata (am.)** 31–1-jéig f8. Erin Brockovich, zűrös természet (am.)* 2–4-ig f8. Dobermann (fr.)*** 1–2-ig este f10.

HUNNIA: VII., Erzsébet krt. 26. Tel.: 322-3471. Európa kemping (magyar) 31-én 4. Helyfoglalás, avagy a mogyorók bejövetele (Szőke A.) 1-jén h4. 5-én f6. Babe 2. – Kismalac a nagyvárosban (mb. am.) 2-án f4. Vuk (magyar rajzfilm) 3-án f4. Édes2kettes (hongk.)** 4-én 4. Lány a hídon (ff. fr.)* 5-én h4. A múzsa csókja (am.)* 6-án f4. Brókerarcok (am.)* 31-én f6. Tágra zárt szemek (am.)*** 1-én n6. A púpos (fr. feliratos változat) 2-án n6. Lolita (am.)*** 3-án 5. 4-én f8. Három (magyar, Szőke A.) 4-én 6. Latin vér (olasz) 6-án n6. Egy kapcsolat vége (am.)** 31-én h8. 1-jén 8. 6-án este h10. Jeanne D'Arc – Az orléans-i szűz (am.)* 2–3-ig f8. Anna és a király (am.)* 5–6-ig 7. A nő kétszer (angol–am.)* 31-én este h10. Comic strip – Képtelen képregény (am.)** 1-jén éjjel 10. Egy éjszakás kaland (am.)** 2-án éjjel 10. Pol Pot megye punkjai (magyar) 3-án éjjel 10. A John Malkovich-menet (am.)* 4-én este h10. Észvesztő (am.)** 5-én este h10.

MŰVÉSZ: VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726. IZRAELI FILMNAPOK: Csodálatos kegyelem (Amos Gutman) 31-én f8. Devarim (Amos Gitai) 1-jén f8. Diákfilmek 2-án f8. Kupadöntő (Eran Riklis) 3-án f8. Holnapnál jobb a tegnap (fr., L. Achard)* 5, h8, f10. Macska-jaj (E. Kusturica)* f6. Cuki hagyatéka (am, R. Altman)** 31–3-ig 5, 7, f10. 4–6-ig 7, n10. Ember a Holdon (M. Forman)* 3-án éjjel 10. 4-én 5. Jadviga párnája (Deák K.)** 1-jén f8. 5-én h5. A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső (am.)** 3-án este n10. 6-án 5. Lottózsonglőrök (ir)* 31-én f8. 4-én 7. Az élet egy füttyszó (kubai, F. Pérez)* 2-án f8. 6-án este n10. Isteni játék (ausztrál–bhutáni, K. Norbu)* 1-jén 5. 3-án f9. 6-án h6. A lé meg a Lola (német)** 4-én f8. 5-én 7. A fiúk nem sírnak (am.)** 2-án f6. 5-én 8. 6-án 5. A nagy Lebowski (J. Coen)** 6-án h8. Az új Éva (fr., C. Corsini)** 31-én f6. Lost Highway – Útvesztőben (D. Lynch)** 1-jén n6. Underground (E. Kusturica)* 3-án f6. Anyád! a szúnyogok (Jancsó–Grunwalsky–Hernádi)* 4-én f6. Buena Vista Social Club (W. Wenders) 3-án 5. 5-én 6. Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten (Jancsó M.)* 31-én este f10. Pola X (fr.)* 1-jén este h10. Hadszíntér (T. Roth)** 2-án este f10. A boldogságtól orditani (T. Solondz)** 4-én este n10. Hi-lo country (ang.–am., S. Frears)* 3-án 9. 5-én éjjel 10. Élet, amiről az angyalok álmodnak (fr., E. Zonka)** 6-án éjjel 10. Magnólia (am.)** 31–2-ig és 6-án 9. A repülés elmélete (ang., P. Greengrass)** 4-én este 9. Cigányok ideje (E. Kusturica)* 5-én este 9. Mindent anyámról (sp., P. Almodóvar)** 31–2-ig 7. Eleven hús (P. Almodóvar)** 3-án 7. A kertben (M. Sulik)* 4-én 7. Az én házam, az én váram (ausztrál, R. Sitch)* 2-án 5. 6-án 7. A nő kétszer (ang.–am.)* 31-én 5. Oscar Wilde szerelmei (B. Gilbert)*** 4-én 5. Közel a szerelemhez (Salamon A.)** 5-én 5. A szibériai borbély (Ny. Mihalkov)* 5-én 7. Titkom virága (P. Almodóvar)** 6-án 7. Kiruccanók (am., G. Mottola) 31-én este n10. Függőkert (T. Fitzgerald)** 1-jén este n10. Két angol lány (M. Leigh)* 2-án este n10. Szájból szájba (sp.)** 4-én este n10. Sekély sírhant (D. Boyle)*** 5-én éjjel 10.

PUSKIN: V., Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080. LÓVÁTETT LOVAGOK (angol–am.) f2, f4, f6, f8. A LÁPVIDÉK GYERMEKEI (fr.) de. 11. 6-án 1. Holnapnál jobb a tegnap (fr.)* de. 11. 31-5-ig h2. Pop, csajok satöbbi (am.)* este f10. 31–2-ig de. 11. Cuki hagyatéka (am.)** este h8, h10. A lé meg a Lola (német)** este n9. A napfény íze (mb. magyar–német–kanadai–osztrák, Szabó I.)* n6. 3–4-ig de. h11. Jadviga párnája (magyar. Deák K.)** 3. Isteni játék (ausztrál–bhutáni)* h4. Amerikai szépség (am.)** 31-2-ig f6. Kelet–Nyugat (fr.–orosz)* 3–4-ig f6. Mindent anyámról (sp., P. Almodóvar)** 31–2-ig n2. A tanú szeme (angol–kanadai)*** 5–6-ig h6. Tágra zárt szemek (am.)*** 31–1-jéig este h10. Buena Vista Social Club (W. Wenders) 2-án este h10. A kilencedik kapu (fr.–sp.–am.)** 3–6-ig este h10. Solymász Tamás (mb. szlovák–lengy.–magyar–fr.) 3–5-ig n2. A szibériai borbély (orosz–ang.–fr.)* 5-én de. f11.

SZINDBÁD: XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773. Az Ősz meséje (fr., E. Rohmer)* 31-én f5. Amerikai szépség (am.)** 1–2-ig f5. 3–6-ig f9. Férfitársaságban (am.–kanadai)** 3-án 4. Szomorú vasárnap (magyar–német)* 4-én f5. 6-án h7. Káma-Szútra (am.–indiai)** 5-én f5. A nyár meséje (fr., E. Rohmer) 6-án f5. Ember a Holdon (am.)* 31–2-ig f7. Tűzzel-vassal (mb. lengyel) 31–1-jéig és 3-án f6. A tanú szeme (angol–kanadai)*** 4-én f7. Az élet szép (olasz, R. Benigni)* 5-én f7. Tea Mussolinivel (ol.–ang.)* 6-án f7. Hi-Lo country (ang.–am.)** 31–2-ig f9. Méregzsák (ir)* 31-én 4. Lottózsonglőrök (ir)* 1-jén 4. Solymász Tamás (mb. szlovák–lengy.–magyar–fr.) 2–3-ig n5. Doktor szíványok (Plunkett & Macleane) (ang.)** 4-én f5. Párizsi randevúk (fr.)* 5-én n5. A tehetséges Mr. Ripley (am.)** 2-án f7. 6-án n5 Jadviga párnája (Deák K. with english subtitles)** 3-án f7. Jazz+Az Koncert+Story (magyar) 4–5-ig n7. uristen@menny.hu /22'/ + Pesti mese: z, a nagy varázsló /12'/ (Stefanovics, Kálmánchelyi, Végh)** 4–5-ig 8. Hadszíntér (angol)** 6-án h9. Jacques Tati filmjei: Playtime (fr.) 31–1-jéig f9. Kisvárosi ünnep (fr.) 2–3-ig f9.. Hulot úr közlekedik (fr.) 4–5-ig h9.

TABÁN: I., Krisztina krt. 87–89. Tel.: 356-8162. Esterházy-vacsora + Tandori (Papp G. Zs.) 31-én 7. 2-án n6. Buena Vista Social Club /Európa-díj 1999/ (W. Wenders) 31-én f9. 2-án h7. 6-án h9. A napfény íze (mb. magyar–német–kanadai–osztrák, Szabó I.)* 1-jén f6. Hatodik érzék (am.)** 1-jén f9. A Pál utcai fiúk (am.–magyar) 2-án f4. A kilencedik kapu (fr.–sp.–am.)** 2-án f9. Az idő urai (magyar–fr. rajzfilm) 3-án f4. Nyikita Mihalkov-sorozat: A szibériai borbély* 3-án 5. A szerelem rabja 4-én f9. Tanúk nélkül* 5-én n7. Öt este 6-án 7. Etűdök gépzongorára* 7-én h7. Oblomov néhány napja 8-án f9. Tágra zárt szemek (am.)*** 3-án 8. Harcosok klubja (am.)** 4-én 6. Keserű méz (am.)** 5-én 8.

TOLDI: V., Bajcsy-Zsilinszky út 36–38. Tel.: 311-2809. A LÁPVIDÉK GYERMEKEI (fr.) 5, 7, 9. Csibefutam (mb. angol animációs) h4, n6. Amerikai szépség (am.)** 31–2-ig h7. 8 és 1/2 nő (ang.–belga–holland–német, P. Greenaway)*** 3-án h7. 6-án h9. Lány a hídon (ff. fr.)* 4-én h7. New Rose Hotel (am.)*** 5-én h7. Szellemkutya (am.)*** 6-án h7. Dobermann (fr.)*** 31–1-jéig h9. Taxi, Madrid (sp.)** 2–3-ig h9. Az évszázad gyermekei (fr.)*** 4–5-ig f9.

VÖRÖSMARTY: VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542. A LÁPVIDÉK GYERMEKEI (fr.) f5, f7, f9. 2–3-ig f3.

Röviden

PROFILVÁLTÁS. *Az eddigi legnagyobb pénzhamisítási per zajlik kedd óta Kínában, a Kuangtung tartománybeli Santou városában. A 12 vádlott (egy szervezett banda tagjai) közel százmillió dollár értékben hamisított kínai bankjegyeket 1995 és 1999 között. Gyakran költöztek: dolgoztak konzerv-, kábel- és óragyárban, sőt még az is előfordult, hogy egy járási pártbizottság ebédlőjében volt a „műhely". A helyiség rendeltetése szempontjából ez csak kisebb profilváltás, hiszen ismert a mondás: „Etesd a fenevadat, hogy ne harapjon meg." Mindössze annyi a kérdés, kik ülnek most a vádlottak padján.* ■ Szarka

■ **KITELEPÍTÉS.** Az Ojama vulkán kitörései miatt a japán Mijake-sziget hatóságai tegnap elrendelték, hogy az emberek pítés a Tokiótól 180 kilométerre délre fekvő sziget 3800 lakosának felét érinti, a többiek már korábban elhagyták lakóhelyüket. iskolákban, tornatermekben találhatnak menedéket. A csapadékos időjárás földcsuszamlásokat okozhat a tűzhányó oldalán.

■ **CSERBENHAGYÓ.** Szekszárd és Bátaszék között kedden éjszaka egy pótkocsis tehergépkocsi elütött egy középkorú kerékpáros férfit. A baleset okozója segítségnyújtás nélkül továbbhajtott. Az áldozat, P. Á. 50 éves hajléktalan férfi kórházba szállítását követően életét vesztette. A teherautó első lámpája és

zésben, lökhárítója világos színű. A rendőrség az ügyben a lakosság segítségét kéri.

■ **MAROKLÓFEGYVERT** találtak a fővárosi tűzoltók a XII. kerületben, a Törökbálinti út határában égő, majd eloltott bozótos területen tegnap. Az égő növényzetet, farakásokat öt vízsugárral oltották el a tűzoltók. A tűzben megrongálódott pisztolyon azonosításra alkalmas számot keres a rendőrség, és megvizsgálja, hogy körözik-e, illetve megpróbálják

Magyar zsidó festők kiállítása a Budapest Galériában

Az élet ünnepi színterei

■ P. Szabó Ernő

Néhány évvel ezelőtt nagyszabású kiállítást rendeztek a budapesti Zsidó Múzeumban magyarországi zsidó művészek munkáiból. Mintha csak erre az eseményre utalnának vissza a Zsidó Nyári Fesztivál szervezői, amikor megfogalmazzák: „a magyar kultúra a képzőművészet területén is számtalan olyan művészt tud felmutatni, aki zsidó származású". A fesztivál részeként közülük három alkotó művei szerepelnek a Budapest Galériában augusztus 27.–szeptember 3. között látható kiállításon. *Kádár Béla* (1877–1956), *Scheiber Hugó* (1873–1950) és *Schönberger Armand* (1885–1974) közös tárlata a Nekem szülőhazám... címet viseli, arra utalva, hogy mint a rendezők fogalmaznak, „a bemutatott művészek alkotásaiban azon túl, hogy sajátos és különleges zsidó szemlélet is érződik, mégis egy sajátos, magyar elkötelezett hazafiság van jelen."

Hogy a már említett, a Zsidó Múzeumban több termet megtöltött kiállítás alkotói közül miért éppen e három alkotó művei kerültek egymás mellé a fesztivál alkalmából? A kiemelés és a sorrend – szintén a rendezők megfogalmazása szerint –, mindig önkényes és kissé esetleges, ugyanakkor a három mester művészete számos közös vonást, stílusjegyet mutat. Lévén pedig szó arról, hogy a tárlattal, *Radnóti Miklós* szállóigévé vált verssora jegyében sorozat indul, az idő múlásával sajátos összkép kerekedhet. Olyan összkép, amelynek formálásához az említett „diaszpórakiállítás" mellett a többi között a Zsidó Múzeum más korábbi kiállításai is hozzájárultak. A fesztivál rendezői pedig a következő évben *Czóbel Béla* és *Frank Frigyes* festményeinek bemutatásával szeretnék gazdagítani a magyarországi zsidó képzőművészetről alkotott ismereteinket.

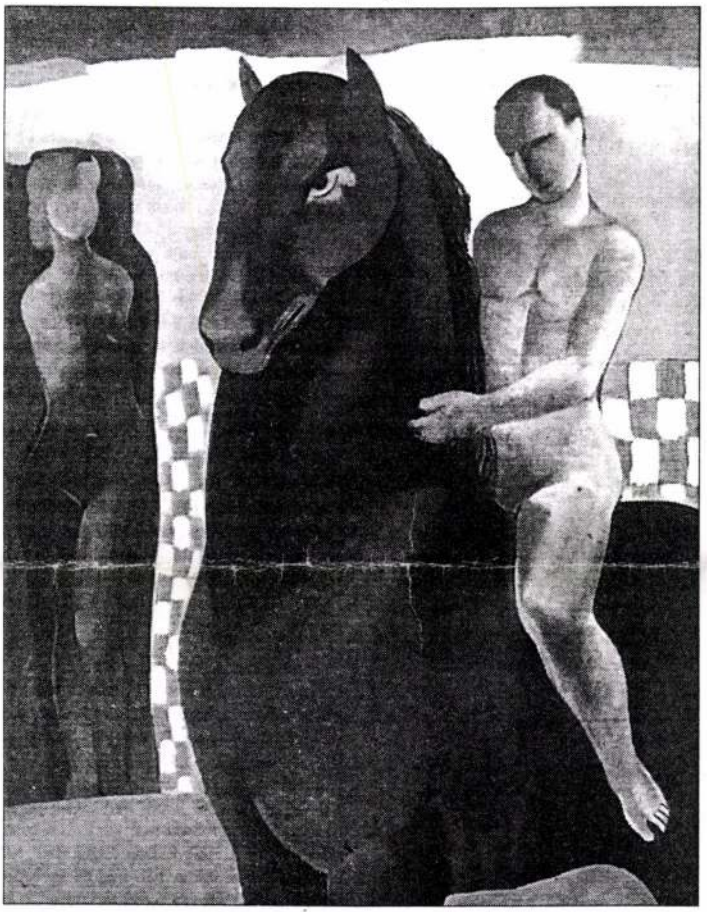

Kádár Béla: Lovas és nő, 1930 körül

Akár telitalálatnak is nevezhetnénk, hogy éppen Kádár, Scheiber és Schönberger művei szerepelnek a sorozatot indító tárlaton. Mindhárman a XX. századi magyar művészet kiemelkedő alakjai közé tartoznak, akik számára egyszerre volt fontos, inspiráló hatású a magyar falu, város, az élet hétköznapi és ünnepi színtereinek látványa, hangulata, ugyanakkor mindhárman szenvedélyesen fordultak a művészet új kifejezőeszközei felé, keresték – és meg is találták – a kapcsolatot a fontos európai művészeti központok alkotóival, fórumaival. Kádár és Scheiber már a XIX. század utolsó éveiben ott volt az újat kereső fiatalok között, 1920 körül döntő hatást gyakorolt művészetükre a berlini avantgárd körökkel való találkozás, a Der Sturm kínálta nyilvánosság. A náluk egy évtizeddel fiatalabb Schönberger a nagybányai neósok közé tartozott, majd párizsi útja, a kubizmus, futurizmus gyakorolt rá hatást. Rá is hatott a két idősebb művész munkássága, amely mintegy közvetítette a friss európai törekvéseket a Lajtától keletre. S mindhármuk művészete szemléletes példája annak is, hogy milyen erőszakos módon jelent meg, okozott torzulásokat a politika a XX. század művészetében. Kádár egyik művének reprodukciója a hírhedt Entartete Kunst című tárlat katalógusának címlapjára került, Scheiber, akit 1933-as, nagy sikerű római kiállításán a „hivatalos művésszé vált" futurista *Marinetti* nem kis részben „nagyszerű" duceportréjáért dicsért, 1940–45 között csak a Budapesti Zsidó Múzeum kiállításain vehetett részt, 1948 után pedig mindhármukat a politikai fordulat, a „szocreál" késztette hallgatásra. Schreiber és Kádár már nem is, csak Schönberger élte meg életműve rehabilitálását.

Talán éppen ezért válik igazán élővé a (Haas Galéria közreműködésével) magángyűjteményekből válogatott tárlat, amelynek számos darabjával találkozhatott a látogató az elmúlt években. Nemcsak azt érzékeltetik e művek, hogy miként alakult ki Kádár jellegzetes, síkban, dekoratív formákban fogalmazó, a magyar falu jelenetei által egyre inkább inspirált világa, hogyan fogta egységbe felülnézetes képeiben Schönberger a nagyváros részleteit, hogyan emelte a művészetbe Scheiber a nagyvárosi lét addig művészietlennek tekintett helyszíneit – stadion, mulató, revü, cirkusz-, hanem azt is, hogyan foglalták el újra méltó helyüket e művek a magángyűjtemények mellett a művészetről való közgondolkodásban is.

KÁDÁR BÉLA

KIÁLLÍTÁSOK

A MŰCSARNOK JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSA. A Műcsarnok fogalma kitágított értelemben a Képzőművészeti Társulatot jelenti, azt az intézményünket, amelyet hatvan évvel ezelőtt néhány lelkes művészember alapított s azóta máig a nem művésztagok tömegei tartottak fenn tagsági díjaikkal és némi állami szubvenciókkal. A hatvan esztendő közül — ha a Nemzeti Szalont nem számítjuk — körülbelül ötvenben a Képzőművészeti Társulat szervezete szolgálta egymagában a művészeti kiállítások ügyét. Ez az állandó és becsületesen végzett munka egymagában is megérdemelte, hogy a társulat alapításának hatvanadik évfordulója fényesen megünnepeltessék. S fényes, a szó európai jelentőségű értelme szerint fényes ünnepségre soha alkalmasabb idő nem kínálkozhatott volna, mint ez a mostani, amikor művészetünk virágában áll, amikor tele vagyunk csirázó, bontakozó és tökéletessé érett tehetségekkel. Micsoda káprázatos művészettel lehetett volna erre az alkalomra a Műcsarnokot megtölteni! Hogy még sem így lett, annak mindenekelőtt az az oka, hogy a Műcsarnok mint kiállító helyiség egy művészkotéria kezébe került. A Képzőművészeti Társulat alapszabályai szerint a műcsarnoki kiállítások rendezése a Képzőművészek Egyesületének joga és feladata. Amíg ez az egyesület (amely új tagjai megválasztásakor a fiatalokkal és merészebb irányokat követőkkel szemben mindig szűkkeblű volt) legjobb művészeinket is magában foglalta, addig némi joggal képviselhette a magyar művészek egyetemét és az alapszabályok *szellemének* megfelelően is rendelkezhetett a Műcsarnokkal. Az évek során azonban olyan művészek kerítették meg az egyesület vezetését, kik azután a tömeg voksaival teljesen elnyomták a művészi tulajdonságaiknál fogva vezetésre hivatott művészek akaratát. Ezek viszont nem bizhatták anyagi és erkölcsi érdekeiket őket meg nem értő, művészetüket nem méltányoló, iránt és törekvéseik iránt ellenséges indulatú irígy és féltékeny kollegákra. Már a Szinyei-Társaság is azért alakult meg annak idején, hogy egy művészcsoportunk, amely a Képzőművészek Egyesületében nem látta jogait és érdekeit biztosítottnak, különállva kísérelje meg a művészet dolgaiban meghallgatást és érvényesülést szerezni magának. Nem véletlen, hogy legkiválóbb festőművészeink mind együtt vannak a Szinyei-Társaságban. A velencei kiállítás körül fölmerült incidensek, a Képzőművészek Egyesületének példátlan föllépése azután szakításra vitt. A Szinyei-Társaság tagjainak túlnyomó része kilépett az Egyesületből. Ettől a pillanattól fogva elvesztette jogát a Képzőművészek Egyesülete, hogy művészeink egyeteme nevében elfoglalt pozícióját megtartsa. A Műcsarnok jubileumának országos fontossága mindazonáltal hajlandóvá tette a Szinyei-Társaság tagjait, hogy közös fedél alatt állítsanak ki az Egyesülettel, csak annyit kívántak, hogy külön termet kapjanak és hogy a maguk juryjével bíráltathassák el beküldött munkáikat. A Képzőművészek Egyesülete ezt a teljesen jogos és észszerű kívánságot visszautasította. Ugyanígy járt el más művészcsoportjaink hasonló kérésével. A következmény az lett, hogy a Műcsarnok jubileumi kiállításán (megnyitása május 11-én) művészetünk legkimagaslóbb képviselői nem vettek részt. A jubileum ezzel alaposan elromlott, az ünnepiség fényesség helyett szánalmasan sikerült. Valójában alig különbözött valamiben ez a jubileumi kiállítás a Műcsarnok egyéb tárlataitól. Rajta a legjobb munkák is alig emelkedtek a középszer felé, noha egészben véve szokatlan nagy ambícióval készültek reá művészeink. Annyi szobrot a béke esztendei óta nem láttunk a Műcsarnokban. Sok jó munka is volt közöttük, de a szobroknak ez a sokasága inkább megmutatta mint valaha, mennyivel magasabbrendű szobrászatunknál festőművészetünk fejlettsége. Az állam és magánosok a díjak özönével árasztották el a kiállítást. De ez sem segített rajta.

CZIGÁNY DEZSŐ, MÁRFFY ÖDÖN, VEDRES MÁRK. Negyedik kiállításán mutatta be ennek a három művésznek újabb munkáit a Helikon. (Megnyitása április 30-án.) Mind a három művész fölöttébb ritkán látott vendége kiállításainknak. Czigány Dezső évek óta semmit sem állított ki s Vedresnek is, ki pedig idősebb szobrászaink közé tartozik, tulajdonképpen ez volt az első gyüjteményes megjelenése. A három művész közül Czigány és Márffy forrongó temperamentumok, kivált Márffy, ki színes korszakát éri most és az expresszionista abstrakcióból a megfogható formák világába van visszatérőben. Mai törekvései jól elférnek az impresszionizmus meghatározásában, amivel persze csak nagy általánosságban jeleztük irányát. Ezen a maga vonta körön belül valósággal szikráztatja színeit Márffy és nagy temperamentummal, elragadó hévvel mozgatja foltjait. Márffyhoz képest Czigány művészete lehiggadtnak tetszik. Az is. A forrongás évei után Czigány megtalálta egyéni stílusát s azon belül nyugalomra és harmóniára törekszik. Nagyobbára arcképet állított ki, köztük számos magáról festett arcképét, különböző jelmezekben. Mindezeken a képeken a tónusnak minden egyenetlenséget egységbe olvasztó finomsága mutatja a művész útjának előrehaladó irányát. Nemes és meleg patina módjára foglalja össze a sárgás-barnás tónus a képek színes részeit. Az erő nyugalma az új vívmánya Czigány Dezső művészetének. Vedres Márk művészetét a *Műbarát* mult számában hivatott toll jellemezte. Csak Vedres iparművészeti működéséről essék szó ezúttal. Alig egy éve, hogy Vedres a Zsolt Richárd alapította Magyar Művészeti Műhely élére állott. Az ő tervei szerint az ezüstből és rézből domborított tárgyaknak egész sokasága készült el, technikai kivitel dolgában is kitünő alkotások. A Helikon kiállításán egy hatalmas méretű vitrina foglalta magában Vedresnek ezeket az anyagszerű elképzelésű és eredeti formájú munkáit, melyekkel külföldön már több helyütt nagy sikere volt.

KÁDÁR BÉLA ÉS CSER KÁROLY. Április 30-án mutatta be a Belvedere ennek a két művésznek kiállítását. Kádár Béla ismert művész, ki annak idején a Művészházban tűnt föl. Akkor naturalista érdeklődésű festő volt, helyes színérzékű, ügyes és biztos rajzú. Utóbb Kernstok hatása alá került, majd újabb és újabb hatások irányították más-más irányok felé. Egy időben Delacroix motívumait festegette a francia mesterre emlékeztető módon, még a színkompozícióját is követve. Most, hirtelen fordulással expresszionista lett Kádár. De amit bemutat, az nem győz meg érzésének őszinteségéről. Az ügyes és tehetséges ember ugyan itt sem tagadja meg magát, de valójában szomorú ilyen szeptehetségű embert örökösen bukdácsolni és ide-odatévedezni látni.

Cser Károly is irányt változtatott, amióta az orosz hadifogságból haza került. A háború előtt erősen naturalista formalátású és a kompozícióval kevésbbé törődő szobrász volt. Azóta a képzelete kibontakozott, érdekes motívumokat talál és kompozícióra, azon belül stílusra törekszik. Hogy mennyire belülről való és mennyire ellenállhatatlan kényszernek engedelmeskedő ez az igyekvése, azt a jövő fogja megmutatni.

A NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATA. Néhai Keményffi Jenő hagyatéki kiállítása és Vadász Ilus gyüjteményes kiállítása élénkíti meg a Szalon szo-

A Műbarát
1922. II. évf. 117. l.

kásos tavaszi tárlatát. (Megnyitása május 6-án.) Keményffi Jenő élete utolsó szakaszában intérieurjeivel keltett érdeklődést. Hagyatéki kiállításán inkább korábbi munkái kerültek bemutatóra. Vadász Ilust női művészeink között tisztes hely illeti meg, mert fölkészültsége lényegesen nagyobb az átlagénál. Egyéniségével megkapni azonban még nem tud. Maga a tárlat olyan mint elődeinek hosszú sora. Náray Aurél önarcképe és Tamburás nője magaslik ki belőle. Érdekes új jelenség rajta azután Csáktornyainé Zamkowszky Tatjána.

NÉMET GRAFIKUSOK. A »Mult és Jövő« című folyóirat, mely a háború előtt is rendezett már művészeti kiállításokat, hat német grafikust mutatott be Révay-utcai szerkesztőségében. Közöttük Hermann Struck a legismertebb nevű, de talán a legjelentéktelenebb tehetségű is. Társai többékevésbbé expresszionisták. Legtehetségesebbnek közöttük Fritz Lederer és Jakob Steinhardt látszik. Josef Budko inkább a régi becsületes hagyománnyal tart, Michel Fingestein dekadens elképzelésű illusztrációs kompozíciókat rajzol, nem éppen tökéletes tudással. Friedrich Feigl rajzai a mesterkélt primitivség hatását keltik.

A PÁRISI SALON-OK. A párisi Grand Palais-ban június 20-ig marad nyitva a »Salon de la Société des Beaux Arts« 27-ik kiállítása. — A Société des Artistes Français« 135-ik kiállítása június 30-ig ugyanott.

AMERIKAI MÚZEUMOK KIÁLLÍTÁSAI. Az amerikai múzeumokban egyik kiállítás a másikat éri. Közülük főképpen említésre méltók a modern francia mesterek gyüjteményes kiállításai, melyeken a legjobb mesterek vannak képviselve mint: Gauguin, Cézanne, Toulouse-Lautrec és Van Gogh stb. Az amerikai modern mesterek is igen szép számmal szerepelnek, de mint az American Art News irja, még nincsen semmiféle új jellegzetes nemzeti irányzatuk, inkább — eltekintve az impresszionistákra emlékeztető keresett fényhatásoktól — francia csapásokon haladnak.

KELETÁZSIAI KIÁLLÍTÁS BÉCSBEN. A bécsi keletázsiai kiállítás majdnem teljesen kizárja a japán művészetet, csak a japán kisipar egyes remekeinek enged helyet s inkább a kinai művészettel foglalkozik. A *kerámika* a Hang és T'ang korabeli emlékektől a tizenkilencedik századig képviselve van. Egy tigrisfoltos fénymázas csésze T'ang idejéből, mely a Samanai T'ang-keramikával megegyezik s összevethető egy ugyancsak ott látható Kang-hsi korabeli hasonló csészével.

A RÉGI BUDA ÉS PEST KÖNYVEKBEN, KÉPEKBEN. A Magyar Bibliophil Társaság harmadik kiállítását (megnyilt április 23-án) Buda és Pest egyesülése megünneplésének szentelte. Egykorú nyomtatványokon mutatta be a régi Buda és Pest kultúréletét, annak mindenféle vonatkozásában. Nyilvános könyvtárainkból és gyüjtőinktől szerezte meg hozzá a gazdag és rendkivül érdekes anyagot Kremmer Dezső dr., ki azután nagy izléssel el is rendezte a kiállitást. Nincsen, sajnos elég terünk ahhoz, hogy ezt a kultúrhistóriai tekintetben ritka érdekes kiállitást érdeme szerint ismertessük. Beszédes anyagában Buda és Pest egész multja megelevenedik. Különösen tanulságos Buda és Pest nyomdai alkotásainak sorozatos bemutatása. A gazdag gyüjtemény megfelelő tanulmányozhatása céljából gyönyörű kiállitású képekkel pazarul felszerelt katalógust adott ki a Társaság Kremmer Dezső dr. szerkesztésében. A kiállitás az Iparművészeti Múzeum nagy földszinti termében egész nyáron át nyitva lesz.

HIREK

AZ OLASZ SEICENTO ÉS SETTECENTO KIÁLLÍTÁSA FIRENZÉBEN. A modern művészetnek nagy velencei nemzetközi kiállításával körülbelül egyszerre nyilt meg Firenzében a Pitti-palotában a XVII. és XVIII-dik század (a sei- és settecento) olasz művészetének nagyszabású kiállitása. Az ötletet hozzá nyilván az ugyanott 1911-ben rendezett arckép-kiállitás adta, amelyen szintén a kései olasz művészet alkotásai kerültek bemutatóra. A sei- és settecento olasz művészetének alkotásai annyira szétszóródtak, hogy ezt a bizonyos alkalomra történt összegyüjtésüket is csak nemzetközi apparátussal volt lehetséges elvégezni. Európa más múzeumai mellett a mi Szépművészeti Múzeumunk is meghivást kapott reá. Egyebek között Tiepolo San Jago di Compostellá-ját kérték kölcsön a kiállitásra. A kérés azonban későn érkezett s ezért az elintézés is elmaradt. Vannak a kiállitásnak egyéb hiányosságai: nincsen benne például Bernardo Strozzinak Erizzo dogét ábrázoló nagyszerű arcképe, sem Piazzettának a velencei La Fava templomban őrzött oltárképe. A kiválasztott két század olasz művészetének termése általában olyan hallatlanul bőséges volt, hogy teljes összegyűjtéséről szó sem lehetett. Viszont a tervszerű szelekció számos elháríthatatlan akadályba ütközött. Ennek tulajdonítható, hogy a bolognai iskola képviselői közül a Caracciaknak olyan hiányos a képviselete. A festmények különböző, sőt egymástól gyakran szertelenül eltérő mérete az oka, hogy az anyagot se topografiai, sem időrendi szempontok szerint nem volt lehetséges csoportositani. A kiállitás főként a művészettörténet érdekéből nagyjelentőségű, mert olyan korszakát mutatja be az olasz művészetnek, amely meglehetősen elhanyagolt, s Burckhardt óta meglehetősen le is nézett. A mi korunk ízlése még mindig nem nagyon kedvez ennek a tehetségektől buzogó művészetnek, amely tele volt bravúrral, az ecsetforgatás, a kézügyesség hőstetteivel. Igazi méltánylását nem könnyiti meg az a körülmény sem, hogy a kiállitás helyéül éppen Firenzét, a korai olasz művészet hazáját szemelték ki. Cimabue és Fra Angelico, de még Ghirlandaio és Botticelli művészetétől is tátongó távolság választja el a Caravaggiók és leszármazottainak művészetét. Menynyivel természetesebb szintere lett volna enneḳ a barokk művészetnek a barokk jellegű Róma. Éppen Caravaggio az különben, akinek művészetére nézve a legtöbbet mond el a kiállitás. Egész sereg műve került össze Európa legkülönbözőbb művészeti empóriumaiból, továbbá Olaszország templomaiból és gyüjteményeiből. Eredeti és neki tulajdonitott képek. A másolatok és hamisitványok bonyolult kérdéseire is értékes válaszokat ád a kiállitás. Caravaggio mellett együtt láthatók a mester tanitványai is. Közülök Orazio Gentileschi alakja magaslik ki a kiállitáson. Ez a művész még a cinquecento gyermeke, Tiziano és Lorenzo Lotto ihlete érzik művészetén, a zamatát azonban Caravaggiónak köszöni. Caravaggio szellemének igazi örököse azonban Mattia Preti, a kalábriai máltai lovag volt. A caravaggiói realizmusnak könnyü kezü folytatója. Bizonyos fokig Caravaggio tanitványának tekinthető Domenico Feti is, kinek egyéniségéről összefoglaló képet ad a kiállitás. Mantovai óriási képe, a »Kenyércsoda«, temperamentumos és bravúros művészetét kitünő példával illusztrálja. Velence fogadott fia volt az Oldenburgban született és Velencében fiatalon meghalt Jan Lys. Működésének igazi jelentősége ezen a kiállitáson világosodik meg először mindenkit meggyőző módon. Egymás mellé aggatott képei által magától megmagyarázó-

SZIGET GALÉRIA
1056 Budapest, Váci utca 63.
Telefon: 266-6549

SAJTÓKÖZLEMÉNY

A Sziget Galéria 1999. december 1. és 22. között Kádár Béla grafikáiból rendez kiállítást. Kádár Béla, mielőtt 1956. januárjában meghalt volna, teljesen mellőzött művésznek érezte magát. Azóta, nagyrészt az ebben aktív szerepet játszó kereskedelmi galériáknak és aukciós házaknak köszönhetően, a magyar műkereskedelemben elnyerte megérdemelt helyét. A művészettörténeti elismerés azonban még mindig várat magára: máig nem született monográfia művészi alkotótevékenységéről. A Sziget Galéria kiállításán gyönyörű válogatás látható a szépség- és életöröm festőjének nagy rajztudással megalkotott munkáiból. A kiállításon a művész mindhárom alkotói periódusából láthatunk grafikákat: a korai, az 1910 és 1930 közötti munkáival annak idején a berlini Sturm kiállításain szerepelt; a második periódusban, 1931 és 1943 között keletkeztek legtökéletesebb művei; míg harmadik periódusában, 1946-56 között már félig vakon dolgozott.

Sziget Galéria
1056. Budapest. Váci u. 63.
Nyitvatartás: hétfő-péntek: 10-18, szombat 10-15

csőgyártásra, majd a vasutak villamosításakor a porcelánszigetelők gyártása révén lett újra stabilan nyereséges a gyár. A profilváltás egyik – az elemzett könyvben kevéssé hangsúlyozott – következményeként a gyár nyeresége a korábbinál sokkal inkább függővé vált az állami megrendelésektől. E változás alighanem jelentősen befolyásolta az üzleti stratégiát, a vállalkozói attitűdöt.

Jávor Kata életmód-stratégiai vizsgálatának egyik legértékesebb hozadéka a családi mítosz kialakulásának, a családi emlékezet működési mechanizmusainak feltárása. A családról kialakított önkép elsődleges meghatározója a vállalat és az üzleti siker, de az imágóhoz szorosan hozzátartozik számos apró, ám annál fontosabb tényező. „Egy családnak szinte ki kell alakítania az »önmítoszát« – olvashatjuk. – Kell legyen a családnak orvosa, ügyvédje, papja, házibarátja, ahogy Mattyasovszky Tibor nevezi: »intimusa«, sírboltja, gyászmiséje, törzshelyei a városban, vasárnapi mise utáni állandó söröző társasága. Jótékony tetteinek nyomát a városnak magán kell viselnie. Adakoznia, »felülfizetnie« kell – vagyis jótékony célú rendezvényeken többet fizetni a belépőjegy áránál, amiről másnap azután a helyi újságok pontos számadatokkal szolgálnak –, különböző jeles kezdeményezések úttörőjének, társulatok elnökének, alelnökének, tiszteletbeli elnökének illik lennie. Ezek a társadalmi tőke, a tekintély gyűjtésének a felemelkedéshez elengedhetetlen velejárói. [...] A családi önmítosz alakításának technikájaként fontos polgári erénnyé válik a családi diszkréció." (114. old.) A vállalatalapítások valóságos és legendás elemeket ötvöző történetét általában az alapító vagy a közvetlen örökösök egyike írta – íratta – meg. A memoárok, a hivatalos vállalattörténetek többnyire reklámcélt szolgáltak, de később a családi mítoszoknak is forrásává lettek. A Zsolnay családban is az alapító egyik gyermeke a családtörténet formálója. Zsolnay Vilmos legidősebb lányának, Terézének meghatározó élménye volt a gyár megszületése és első nagy korszaka. Nagyon tudatosan törekedett arra, hogy a család számára korábban nem remélt emelkedést hozó „hőskorszakot" és szereplőit gyermekeivel is megismertesse. A sokszor elmesélt, folyamatosan csiszolt, „szerkesztett" történetet azután leírta. A kilencven évet megért Teréz, Mattyasovszky Jakabné életének utolsó húsz esztendejét a levelekre és gyári dokumentációra alapozott családtörténet megírásának szentelte. A múlt eseményeinek felidézése mellett arra törekedett, hogy az apja által képviselt értékrendet is megőrizze és átörökítse utódaira. A családi összetartozás ébrentartásának módszereit Jávor Kata Zsolnay Teréz végrendeletének aprólékos elemzésében mutatja be. A rendkívül átgondoltan, szinte műalkotásként megkomponált végrendelet jelzi, hogy megfogalmazója a tradíciók, a családi kohézió ápolását a materiális értékek átörökítésével egyenértékű feladatnak tekintette. Először is igyekezett gondoskodni arról, hogy a múlt világa – a bútorok, az elődök műalkotásai, a gyár legszebb produktumai révén – az örökösöket a hétköznapokban körülvevő tárgyi környezetbe bekerüljön. Mégpedig úgy, hogy ezek a szimbolikus tárgyak újra és újra alkalmat teremtsenek a régi történetek elmesélésére. A tárgyakban és a hozzájuk kapcsolódó történetekben megtestesülő családi mítosz fókusza a Zsolnay Vilmos által még segédként vásárolta órán látható Rothschild-idézet volt. „Erős összetartás hatalomra vezet" (153. old.) – üzente Zsolnay Teréz minden utódjának.

A következő generációkban is rendre akadt valaki, aki gondozta vagy folytatta a családtörténet-írást, azaz az üzenet célba ért. A gondosan ápolt és továbbadott tradíció az önmagában is értéket és támaszt jelentő családi kapcsolatháló megőrzésének hatékony eszköze lett. Az azonosságtudat generációkra összekapcsolta a vállalat államosítása után szétszóródott család ágait, vagyis a tradíció sokkal tovább működött, mint maga a gyár. A családtagok interpretációi – nemegyszer a témának szentelt korábbi vállalkozás- és művészettörténeti publikációkban – máig erősen hatnak. E ponton eljutottunk az elemzett életmódtörténeti munka forráshasználati kérdéseihez.

Jávor Kata speciális szempontú vizsgálatai során – magától értetődően – erőteljesen támaszkodik a családtagok által leírt Zsolnay-történetekre, a mai utódokkal készült interjúkra, a korábbi monográfiákra. Ám ezek a források és feldolgozások óhatatlanul bizonyos egyenetlenségek és törésvonalak lecsiszolása felé hatnak. A vállalkozás múltjának megőrzését és a családi mítosz építését is szolgáló interpretációk szinte kínálják a summázó erejű, hatásos idézeteket. Talán nem ártott volna a kerek történeteket több helyütt megbontani. Kövér György a Nagy vagyonok legendáriuma (In: uő.: *A felhalmozás íve*. Bp., 2002), című tanulmányában mutatott be ilyen narrációs csapdákat. Lehet, hogy a kapott kép más források bevonása nyomán sem módosult volna lényegesen, de így az ellenkezőjében sem lehetünk bizonyosak.

A Zsolnay család történetét feldolgozó monográfia az utóbbi évek egyik legérdekesebb életmódtörténeti elemzése. Jávor Kata sok szempontú vizsgálata a magyar polgári kultúra és identitás meghatározó területeiről ad a társadalomtörténet számára jól felhasználható, új és fontos információt. Ugyanakkor a mikrotörténet kínálta módszerek lehetővé tették, hogy a XIX–XX. századi vállalkozói világot színesen, fordulatos formában mutassa be – s a szakmán kívüliek figyelmének elnyerése alighanem fontos szakmai teljesítmény.

ERDÉSZ ÁDÁM

Gergely Mariann: Kádár Béla

Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002. 266 old., 10 000 Ft, angolul 14 000 Ft

Kádár Béla nem egyszerűen hiányzik a művészeti közemlékezetből és a történeti folytonosságból, hanem egyik többé-kevésbé homályban hagyott pontját foglalja el. A Mű-Terem Galéria és Gergely Mariann e közös emlékezet egyik hiányát foltozza be a Kádár Béla pályáját és művészetét bemutató, szokatlanul gazdag

kiállítású kötettel. Kádár, akárcsak többek között Scheiber Hugó és Schönberger Armand, néhány kisebb publikációt leszámítva a közös tudatalattiba szorult, annak is a „zűrös, problematikus, majd egyszer később megnézzük" feliratú dobozába.

Hogy miért? Több, egyaránt nehezen kezelhető és különféle érzékenységekkel kapcsolatos tényező együttállása okán. Kádárnál maradva: egyike volt a jó, de nem kiemelkedően jó, zsidó, városi művészeknek. A súlyosan és tömören materialisztikus magyar festői hagyományból indult ki, de hamar áttért a francia példák átültetésére. Amit Rippl-Rónai képeiben európéer vonásként ünnepelt a magyar kritika, az Kádártól – részben talán mert csak epizód volt a festészetében – epigonizmusnak számított; a paraszti életet ábrázoló képei, melyeket hamar felváltott a szimbolizmus sejtelmes allegóriáinak adaptálása, nem bizonyultak meggyőzőnek. Kádár sohasem volt meggyőző, mert ha jól beszélte is a különféle festői dialektusokat, túlságosan sűrűn váltogatta őket, és ez az adaptációs készség, ez az előzékeny alkalmazkodás újabb és újabb formákhoz és terekhez, majd pedig a képfelbontás kubisztikus módozataihoz túlságosan is illett a zsidó entellektüelekről kialakított közkeletű, többnyire antiszemita sémába. Kádár sikeresebb volt külföldön, mint itthon, de külföldi sikereinek valódi értéke, Herwarth Walden korai elismerését is beleértve, nehezen felmérhető. Mindenesetre a magángalériákra korlátozódott. Azonkívül képei, különösen az 1921 és 1926 között festettek, úgy hordoznak kelet-európai – chagalli, falusi, „naiv" – vonásokat, hogy a világban bárki könnyedén leolvashatja és azonosíthatja őket anélkül, hogy a kelet-európai létezés súlyaival és ellentmondásaival is szembesülnie kellene. Kádár külföldi sikereinek titka részben valószínűleg ez az önkéntelen fordítói magatartás: sokkal inkább vállalkozik a kelet-európai élet nyugati formanyelveken való tolmácsolására, semmint kifejezésére és mélyebb élményanyagának megjelenítésére. Kállai Ernő 1925-ben úgy ítélte meg, hogy Kádár azok közé tartozik, akik „ügyesen zsonglőrködnek, ahol mások megrendítő mélységeket tárnak fel művészetükkel". (Kállai Ernő: *Új magyar piktúra.* Gondolat, Bp., 1990. 166. old.)

Kádár a viszonylag művelt, illetve műveltségre törekvő középosztály festője volt, aki közönsége számára megszelídítette az avantgárdot és a modern művészetet. Festészete nem hatol túl mélyre, sem túl magasra, kerüli a nyugtalanító kérdéseket. Olyasfajta festészetet művelt, amit az irodalomban lektűrnek neveznénk: technikailag igényes, kulturált, megőriz egyfajta szórakoztató narrativitást. Mindig világos, érthető, sőt közérthető. Nem foglalkozott kora politikai és szellemi áramlataival. Programja, ahogyan Gergely Mariann összefoglalja, ennél szerényebb volt: „Modern magyar festőként szeretne elismerést hazájában és külföldön." (9. old.) Képeit sokkal könnyebb polgári lakások ebédlőjében elképzelni, mint múzeumokban. Míves, igényes, dekoratív, divatos, modern szellemű: csakhogy a magyar művészet panteonjában nincs hely efféle nem filozofikus festő számára. Így aztán a csend, ami Kádárt a magyar művészettörténet-írásban körülvette, részben tapintatból keletkezett. Az a kérdés, hogy miért maradt az életműve a vele nagyjából egyenrangúnak tekinthető művészekénél is inkább a művészettörténet-írás perifériáján, szőnyeg alá söpört további kérdések egész porfelhőjét szabadítja ránk.

Kádár ugyanis nem az egyetlen festőnk, aki végigzongorázta a XX. század különféle festői divatjait. Bortnyik életművéből – sokszor ugyancsak utánérzésnek tekinthető képekből – is kirakható a tízes, húszas és harmincas évek irányzatainak a teljes térképe, ő azonban Kassák és az avantgárd melletti elkötelezettsége, később pedig a szocreál fegyelme miatt kritikán felül, illetve – később – alul állt. A magyar avantgárd legnagyobb alakjai is átvettek formákat, stílusokat, eszméket nyugat-európai és orosz kortársaiktól vagy egymástól. A politikai spektrum másik oldalán a Római Iskola, a magyar újklasszicizmus ugyancsak kevéssé revelatív festői állnak, akiket sokkal nagyobb tisztelet övez, mint Kádárt, aki nemcsak mozgalmakhoz nem csatlakozott, de a hatalomhoz sem állt közel. Ha valami következetességet látunk pályáján, legalábbis az ötvenes évek elejéig, az a független középosztályhoz vagy annak eszméjéhez való öntudatos ragaszkodása. Ennek a megrendülésektől tartózkodó közönségnek a számára adaptálta a modernek által kidolgozott stílusokat, méghozzá túlságosan sűrűn váltogatva. Piktor volt. Tehetséges, érzékeny, jó szemű, a korral a maga módján lépést tartó, időnként, egy-egy kép erejéig önmaga fölé emelkedő, divatos festő – és ez a jelző nem annyira lebecsülő, ha a harmad-negyedrangú és még rosszabb festők garmadájára gondolunk, akiket még láthattunk a Bizományi Áruház boltjaiban és nagynénéink lakásában.

Kádár festészeti bulvárdarabjait nehéz olyan kritikai, illetve történeti felfogással megközelíteni, amely a hivatalos és az ellenkulturális művészet ideológiai pólusai között, a műpiac nélküli művészeten nőtt fel. Figyelemre méltó, hogy a művészettörténet-írás sokkal hamarabb talált utat a két háború közötti politikai művészelithez, a Római Iskolához, mint a politikai tértől távol álló, tisztán „civil" művészekhez, akiket se morális, se politikai, legfeljebb mesterségbeli kritériumok segítenek besorolni. Ezt a művészetet kommersznek nevezhetnénk, ahhoz azonban, hogy ez ne legyen pusztán negatív jelző, hogy ne csak a hiányosságokra utaljon, árnyaltabb értékrenddel kellene rendelkeznünk, amit részben a műkereskedelem – mint a mindenkori politikai kurzusoktól független intézmény – biztosíthatott volna. Kádár Béla ugyanis, ha az értékítéletek bizonytalan talaján lehet ilyen kijelentést tenni, nem volt rosszabb művész, mint például Molnár C. Pál vagy a Római Iskola több tagja, akik szintén sok felületes és külsőséges klisével dolgoztak, viszont, Kádárral ellentétben, vállalkoztak valamiféle kollektív neoklasszikus áhítat magasabb helyekről óhajtott és jóváhagyott reprezentálására. Amikor utoljára láttam a Magyar Nemzeti Galéria vonatkozó termét, ott egyetlen Schönberger Armand festményre mintegy tucatnyi neoklasszikus jutott.

Kádár értékeit elsősorban a műpiacon lehetett volna leméri, aminek híján azonban a „siker" szónak évtizedekig jóformán nem volt tényleges jelentése. A hivatalos, pénzzel és hatalommal megpecsételt siker ugyanis a konvenciókkal való kiegyezést és a politikai szervilitást feltételezte, az ellenkultúrában aratott siker viszont tisztán erkölcsi és a szélesebb nyilvánosság előtt többnyire láthatatlan volt. Nem volt hová tenni azokat a művészeket, akik szerettek festeni, jól tudtak festeni, és meg akarták találni a maguk kézzelfogható, képvásárló közönségét is. Az igényes kritika szemében kommersznek lenni ugyanúgy szervilitást jelentett, mint a politikai sikeresség, csak unalmasabb és avíttabb volt. Az általános felfogás szerint bárki lehet sikeres kommersz festő, aki elhatározza, hogy erre adja a fejét; de mivel gyakorlatilag nem volt műkereskedelem, nem volt tesztelhető, hogy ez valóban csak elhatározás kérdése-e; s mi kell ahhoz, hogy valaki kiérdemelje a közönség szeretetében és vásárlásaiban megnyilvánuló sikert. Egyáltalán: pontosan kikből áll a „közönség"? És igazán egyfajta szellemi züllést kell-e érteni a közönség figyelembevételén, vagy elfogadható és megbecsülhető a jó mesterember, akinek nincsenek térítő ambíciói és eszméi?

A kommersz művész azt a közönséget keresi, amely a hivatalos és az avantgárd művészet késhegyig menő vitája közepette eltűnt a művészek szeme elől, mert a vita a feje fölött zajlott. Az ideológiai konfrontációkban elfelejtődött a képet megnéző ember, s ez nem véletlen, hiszen a hivatalos művészet a kötelező ideológiai neveléshez tartozott, tehát nem volt szüksége a „közönségre", még kevésbé annak véleményére; az avantgárdnak pedig, hívei szűk csapatán kívül, azért nem volt közönsége, mert nem voltak kiállítási fórumai. Kádár Béla múltból feltámasztott festészete árnyalja a közmegegyezéses képet, amennyiben felveti a *jó* kommersz művész, illetve művészet létezésének a lehetőségét. Sőt továbbvisz ennek a felosztásnak a mentén, amikor azt a kérdést is felveti, hol van valójában a határ a jó kommersz és a gyenge *grand art* között. Kádár ugyanis néhány képében, például a tízes évek eleji *Szoba*, ami Matisse-nak is tetszhetett volna, az 1923-as *Tehén*, vagy az 1940-es *Csendélet* címűekben (98., 154. és 216. kép) elsőrangúnak bizonyul, mert rátalál egy személyesebb, intenzívebb hangra. Ugyanakkor az üresen dekoratív, derivatív képeinek listája kétségtelenül jóval hosszabb.

A jó kommersz festő a mindenkori Szász Endre vagy Kovács Margit művészetébe invesztáló publikumot akarja megtéríteni, minőségre nevelni. A magyar művészeti életben, amelyből a közönség a legutóbbi időkig a fent vázolt okokból teljesen kimaradt, ennek nagyobb jelentősége van – illetve lett volna, ha ezek a művek a maguk idejében helyükre kerülhettek volna –, mint azokban a kultúrákban, ahol a műkereskedelem tagolt értékrendje világosan megjelent a művek árának differenciáltságában. A színvonalas kommersz, amely kategóriában Kádár Béla helyét kijelölhetjük, egyfajta híd a ténylegesen innovatív művészet felé, amennyiben ráneveli a nézőt valamiféle esztétikai minőségre és komolyan vett kézműves és formakultúrára, aminél az már nem fogja alább adni.

A magyar művészettörténetnek azokat a fehér foltjait, amelyek ennek a művészetnek a figyelmen kívül hagyása miatt maradtak benne, most a műkereskedelem tölti meg tartalommal, hiszen a műkereskedelem közvetít a művészet és a műveket birtokolni óhajtó közönség között. Sok jele van annak, hogy a kereskedelmi galériák, mivel ez érdekük is, nagyon is készek az ízlésnevelésre és a megbízhatóan iskolázott vásárlóréteg kialakítására, amely értékelni tudja majd kínálatukat, illetve amelynek ízlését eleve figyelembe veszik. A múzeumok történeti szemlélete és a galériák minden értelemben materiálisabb (a mű kézzelfogható, mesterségbeli értékeit és eladhatóságát szem előtt tartó), kereskedelmi értékrendje ugyanakkor sohasem fog egybeesni, s ez nem is cél. Viszont figyelemre méltó a kereskedelmi szféra vitalitása és rugalmassága, ami hosszabb távon átírja majd a művészettörténetet. A már jelentősnek mondható galériák aukcióin a vegyes anyag közepette káprázatos mennyiségű, a múzeumok által figyelmen kívül hagyott név és mű kerül elő a múltból (és külföldről) – sokszor döbbenetesen jó művek (a Mű-Terem Galériában például Tihanyi Lajos Bölöni György-portréja, Kieselbachnál például a fiatalon meghalt Erős Andor meglepően érett képei), amelyek összessége egészen új súlyt és jelentőséget adhat a XX. század eleji és, ha majd odáig jutunk, a hatvanas–hetvenes évekbeli és az utáni magyar művészetnek.

Teljesen érthető hát, hogy Kádár Béla életművének feldolgozása egy magángaléria ügye volt, és a reprezentatív album, amely méreteiben és illusztráltságában túltesz a Kádárnál jelentősebb művészekről megjelent monográfiákon, és amely oeuvre-katalógusként is szolgál, műkereskedelmi vállalkozásként született meg a Mű-Terem Galéria jóvoltából. Gergely Mariann, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa, aki a klasszikus avantgárd, elsősorban a De Stijl csoport történetéről adott közre kitűnő írásokat, azzal a feladattal került szembe, hogy Kádár Béla festészetét egyszerre értelmezze a múzeumi szféra és a vásárlóközönség szempontjaiból. E szempontok különbözősége ugyanis mindeddig tisztázatlan maradt, kereskedelmi galéria által szponzorált monográfia, legalábbis ilyen dimenziókban, pedig most készült először.

A múzeum perspektívájából nézve Kádár sok európai tendencia követője és a végső, közmegegyezéses értékelésben a magyar art déco emblematikus alakja, a kritika által még mindig alulértékelt Scheiberrel együtt *a* magyar art déco festő, akit egy-két művel kétségtelenül szerepeltetni kell a XX. századi magyar festészeti gyűjteményekben. A műkereskedő szemszögéből másutt vannak a hangsúlyok. Nem a másodlagosságon, azaz a stílusok követésén, hanem a jó minőségen; azoknak az irányoknak a fontosságán, amelyekhez Kádár csatlakozott – hogy *van* neós kép is, expresszionista is, kubista is, geometrikus is, art déco is; hogy mindazok az irányzatok, amelyek Kádár képein megjelennek, ma éppen fontosnak és divatosnak találtat-

nak. A Mű-Terem Galéria ugyanakkor messze többre vállalkozott, mint áru felkínálására. A könyv megjelentetésével és dimenzióival megalapozza Kádár Béla tanulmányozásának lehetőségét, megszilárdítja a vele kapcsolatos tények hitelességét, és megteremti Kádár körül a kutatás, feldolgozottság, a múzeumi művész mivolt auráját, amit New York-i évei alatt Kövesdy Pál műkereskedő is megkísérelt néhány Kádárra és Scheiberre koncentráló katalógusban. Ezzel megteremti Kádár alapos megismerésének és további „felfedezésének" lehetőségét is.

A kultúratörténeti stúdiumok a posztmodernitás cikázó történelemszemléletében olykor váratlan fordulatokat vesznek, korábban kevesebb figyelmet kapott korszakok és szereplők a legváratlanabb okokból hirtelen rivaldafénybe kerülnek, szakdolgozatok és előadások témáivá válnak. Egy jól illusztrált, korrekt monográfia, amilyen Gergely Marianné, adott esetben új életre keltheti tárgyát.

Gergelynek úgy kellett megoldania Kádár ismertetését és értékelését, hogy ne állítsa szembe egymással a múzeumot, amelynek munkatársa, és a kereskedelmi galériát. Mivel a két szféra megkülönböztetésének nincsenek hagyományai, az eltérő szempontok hangsúlyozása konfrontatív lehet, ami nem kívánatos és nem is értelmes. A feladat ugyanis a magyar művészeti közeg tagoltabbá tétele, a különböző szintek egymás mellett élése és egymást támogatása, nem pedig a szembeállításuk.

Gergely Mariann ennek megfelelően a klasszikus monográfia műfaji szabályaihoz tartja magát. Ismerteti Kádár Béla életét – született 1877-ben – és pályáját, idézi a feljegyzéseiben és interjúiban közreadott gondolatait, önreflexióit, kronológiába rendezi többnyire datálatlan műveit. Különösen érdekes a Kádár korai elismerését megalapozó kritikus, Rózsa Miklós bemutatása: egy másik arc, amelynek vonásait alaposabban kellene ismernünk. Rózsa sokat tett a magyar művészet megújításáért, fórumot teremtett a fiataloknak, amikor létrehozta a Művészházat; a megújulás szenvedélyes, megszállott harcosa volt. Kádárban is az újat és európait látta: „...feltűnően szellemes szín- és formanyelven, s biztos stilizálással tudja elmondani mondanivalóját" – írta róla 1909-ben. Ez azonban éppen az az év volt, amikor Kernstok Károly a festői szubjektivitással szembeszegülő, indulatos és lendületes programot adott a *Keresők*nek (a majdani Nyolcaknak), amit majd Lukács György még szélesebb hatósugarú eszmékkel támogat, Bölöni György pedig egész nemzedéki kultúrmozgalmat lát benne. Itt felsejlik, hogy *haladás*on sem mindenki értette feltétlenül ugyanazt: míg a Nyolcak és Lukács új eszmékre és a művész új társadalmi helyének meghatározására, új *főirány* kijelölésére gondolt, Rózsa például a konkrét festői munkára figyelt, s mintegy a festmény felületére tapadva, Kádár szellemes szakmai teljesítményét értékelte, a *biztos* kezét.

Kádár elismert, sikeres festő lett, akit sok kiállításra hívtak, volt közönsége és voltak mecénásai. Ugyanakkor, s ezt Gergely, aki a múzeumi szempontokat is érvényesíti Kádár értékelésében, megállapítja, nem maga talált rá új festői nyelvre, hanem azt 1909 táján többek között Kernstoktól kölcsönözte. Ekkori művein nem a Nyolcak innovatív szelleme, hanem annak *hatása* tükröződött, s hajlott – később a klasszicizálás mellett s azzal összefüggésben – a *dekorativitásra*, amely szóval a mondanivalót nélkülöző festői gesztusokat nevezzük meg udvariasan. Az expresszionizmusnak is „dekoratív változatát" (ha van ilyen) dolgozta ki s mutatta be Berlinben, 1923-ban Herwarth Waldennél, a Der Sturm Galériában. Miközben Chagall nyomán megkésett expresszionista képeket festett, a gondolatoktól és művészetektől forrongó Berlinben tett látogatás nem kavarta fel festészetét. Találkozott az ott élő militáns avantgárdokkal, többek között Ivan Punyival és El Liszickijjel is, de mindaz, amit látott, festészetén csak később, ugyancsak felületi elmozdulásokban hagyott nyomot. Nem volt radikális a pszichikum feltárásában sem. Képein nem látunk kényszerítő erejű víziókat. Kádár erősen megszelídített, voltaképpen manírrá lefokozott expresszionizmusa kapcsán Gergely felveti, hogy talán „a populárisabb stílussal a külföldi vásárlóközönség ízléséhez próbált igazodni, miközben a kortárs irányzatokra rezonáló alkotói érdeklődését egy művészileg elmélyültebb festői aktivitásban érvényesítette" (23. old.) – azonban e mondat óriási műgondra valló, bravúros megfogalmazású második felében foglaltakra alig találunk példát.

Gergely feladatának egyik nehézsége annak regisztrálása volt, hogyan haladt át Kádár, szinte mindig megkésve, a különféle újabb stílusokon, és miként maradt tisztes mester, ha munkásságában nem ismerünk fel szellemi megrendüléseket vagy legalább izgalmakat. Idézi a *Der Cicerone* rövid, velős kritikáját Kádár Der Sturm-beli kiállításáról, amely „dekoratív formakultúrájáról és ízléses színhasználatáról írt, miközben Marc Chagall költői fantáziájára hivatkozva a valódi elmélyülést hiányolta a képekből" (25. old.). Noha ez a jelenlét Kádár további külföldi szerepléseinek a kiindulópontja volt, többek között meghívást eredményezett Katherine Dreier *Société Anonyme*-jének 1926 őszi, Brooklyn Museumbeli kiállítására, az „ízléses" jelző félreérthetetlenül besorolta Kádárt, s ezen Waldennak a további kritikákra válaszoló, Kádár melletti kiállása sem változtatott, különösen, mivel a kiállást nem hitelesítette újabb meghívás Der Sturm-beli önálló tárlatra. Hogy érzékeltessem, milyen képekről van szó, idézem Gergely Mariann leírását a Waldennál kiállított *Vágyakozás* című festményről, amelyet 1927-ben a Szépművészeti Múzeum megvásárolt: „A szerelemtől epedő fiatal legény a menyecskék kihívó pillantásaitól megrészegülve ül a lován. A vásárfiák tarkaságát idéző harsány színvilág érzelmes meseszövéssel párosul." (26. old.) Hát igen: kompromisszum, kommercializmus, opportunizmus, a kézügyesség és a tehetség aprópénzre váltása. A továbbiakban a monográfia szerzője egyre nehezebb helyzetben van: már Kádár „őszinteségére" és „érzelemdússágára" is hivatkoznia kell.

A húszas évek végétől kezdve fedezi fel Kádár a reklámgrafikák „attraktív formanyelvének" (30. old.) közvetítésével az art déco könnyű,

problémátlan, dekoratív stílusát, amely mellett hosszú ideig kitart, s amelyben hazatalálni látszott. E divatos irányzatot végre késedelem nélkül tette magáévá, és sikereket aratott vele Budapesttől New Yorkig. 1929-ben, amikor már Kassák Lajos is a klasszicizmus felé haladt, Kádár képeiben Mihályfi Ernő a „bonyolult formaproblémák könnyed, elegáns megoldását" dicsérte, a *Pesti Napló* kritikusa „a formák dekoratív és ornamentális harmóniáját". Még Rabinovszky Máriusz is elismerte: „Színízlése, ritmikai készsége, technikai ügyessége minden akadályt legyőz." (id. 35. old.) Mindez nemcsak Kádár művészetéről tudósít, hanem arról is, mi és hogyan volt dicsérhető a húszas és harmincas évek fordulóján Budapesten. Érdekes adalékot idéz ehhez Gergely Mariann a londoni *The Studio* magyar levelezőjétől, aki 1932-ben „az intellektualizmus béklyójától megszabadult magyar festészetről" számol be olvasóinak, s Kádár Bélát az újklasszicisták, többek között Aba-Novák és Molnár C. Pál társaságában említi (36. old.).

A harmincas években Kádár rendszeresen kiállított, valószínűleg megszilárdította helyét a dekoratívok kategóriájában, miközben Kassák (aki egykor valamelyest rokonszenvezett vele, sőt ő adott neki ajánlólevelet Herwarth Waldenhez) és az igényes kritika korai, bátrabb képeire emlékezve és modernitását még mindig szem előtt tartva, udvariasan bírálta. A negyvenes évek sötétbe boruló világában Kádár, amíg tehette, tovább festette a maga aktjait és derűs, ezúttal szürrealisztikus formavariációit. Gergely Mariann említ egy *Dies Irae* című tollrajzsorozatot, amelyet Kádár a gettóban készített, de e rajzokról sajnos nem közöl reprodukciót.

A háború után Kádár sok kiállításon szerepelt, de az Európai Iskola nem fogadta be tagjai közé. A koalíciós években sok lehetőséget és támogatást kapott, de bírálták is a különféle hatásokat mind kuszábban ötvöző műveit. Képei tanúsága szerint hamarosan a szocialista realizmus is megkísértette, ekkori művein a munka mítosza és ideologikus allegóriák jelennek meg – ezekről már a szerzőnek sincs sok kedve beszámolni. Kádár 1956 januárjában halt meg.

Összefoglaló értékelésül Gergely Mariann megemlíti azt az eddig elmondottakból talán nem kivilágló tényt, hogy Kádárnak, minden stíluspluralizmusa, stílusváltogatása, kalandozása mellett és ellenére *van* jól felismerhető, karakteres stílusa, egyéni fogalmazásmódja. Festészete iránt bel- és külföldön is megnövekedett az érdeklődés, kvalitásain kívül többek között a harmincas évek art décója utáni nosztalgia és a nyugati közönség által könnyen értelmezhető kelet-európai festők iránt olykor fellángoló kíváncsiság okán.

Az önmaguktól többet követelő, tudásukat és erőiket maximálisan mozgósító művészekkel szemben ez a piktúra egy alacsonyabb mércét legalizál. Kényelmesebb, lustább közönséget szolgál ki és fegyverez fel a műértés kiváltságával. Olyan közönséget, amely éppúgy nem kíván megrendülni, továbblépni, mint a művész maga. Az Európai Iskola tagjai talán ezt a kényelmességet, készségességet, ezt a szalonművészeti cinkosságot utasították el. Igazuk volt – akkor is, ha ezt a szigort önmagukkal szemben nem mindig gyakorolták.

A Mű-Terem Galéria kezdeményezését csak üdvözölni lehet. Kádár művészetében a festői kvalitást, formakultúrát s egyúttal a történelmi távlatba került modernizmus egyik nézetét állítja a középpontba. Műveinek reprodukcióit, élete és pályája tényeit nyújtja át a közönségnek, hogy az eldönthesse, akar-e együtt lakni ezekkel a képekkel. Kádár festői életműve a magyar művészet része, jelen van kül- és belföldi magán- és közgyűjteményekben. Szisztematikus feltárása további történeti összefüggéseket világíthat meg. A műkereskedői gesztus természetesen az ajánlásé, azonban az adatok és a reprodukciók birtokában a döntés és az értékítélet a közönség és a történetírás dolga.

Majdnem másfél évtizede tart, és nem fog egyhamar befejeződni a magyar művészet belső struktúrájának átalakítása, amiben a műkereskedelem döntő szerepet játszik, többek között azzal, hogy a maga nyilvános terében kiteszi a falra azt a vegyes és óriási festői, művészeti örökséget, amely mindeddig egyszerűen nem volt látható, s amelyet ezért csak kutatók és más véleményalkotók tekinthettek meg múzeumi raktárakban, lakásokban, magángyűjteményekben. A művész és az állam közötti korábbi, közvetlen kapcsolat helyett, amelyben a hatalom a művészt közvetlenül segítette vagy akadályozta, most létrejön – és amennyire lehetséges, visszamenőleg a teljes művészeti örökségre vetítve is – egy plurális érték- és intézményrendszer, amely egyszerre differenciál és törekszik konszenzusra, s amelynek kialakításában a nézőnek és a vásárlónak lényeges szerep jut. Kádár Béla most, halála után majdnem öt évtizeddel került be ebbe az alakuló struktúrába, amely láthatóan fontos szerepet szán neki. Gergely Mariann empatikus, de elfogultságtól többnyire mentes monográfiája mintául szolgálhat a későbbi hasonló vállalkozásokhoz.

FORGÁCS ÉVA

Várhegyi Éva: Bankvilág Magyarországon

Helikon Kiadó, Budapest, 2002. 255 old., 2900 Ft

A magyar bankrendszer elmúlt másfél évtizedes fejlődésének alapvetően empirikus feldolgozását elénk táró monográfia meggyőződésem szerint jóval nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint a gazdaság valamely más szektorának hasonló történeti összefoglalója. És nemcsak azért, mert – amint erre a szerző, Várhegyi Éva könyve bevezetőjében maga is utal – a bank- és pénzügyi rendszer szolgáltatásaival a gazdaság minden más szektorát átszövi és a társadalmi működés nem kifejezetten gazdaságinak tekintett szféráiban is jelen van. Ezt az informatikusok, adószakértők, logisztikusok, környezetvédők és még nagyon sok más szektor képviselői és elemzői is elmondhatnák, és el is mondják a saját szakterületük jelentőségét méltatva.

Fontosabb lehet az, hogy a bank- és pénzügyi rendszer valami olyasmi, ami a szocializmusban egyáltalán nem volt. Gépipar, mezőgazdálkodás, szállítás és infrastruktúra, ha úgy tetszik, a gazdaság reálszektora akkor is létezett, ha más elveken működött is, s ha teljesítménye nem ért is fel a piacgazdaságokéval – jut eszünkbe, a gazdaság gyenge teljesítménye volt az alapvető oka annak, hogy a magántulajdont elutasító, központi tervezéssel vezérelt szisztéma végül is összeomlott. Bank viszont abban a rendszerben nem volt, amit a szocializmusban banknak hívtak, annak csak a neve volt az.

A kapitalizmust elutasító ideologikus mozgalmak a világ szocializmust soha nem tapasztalt tájain is gyakran a bankokban véltek és vélnek megfelelő bűnbakra lelni a legkülönbözőbb társadalmi igazságtalanságokért, ezért aztán máshol is előfordul, hogy a bankrendszer olyan ideológiai viták céltáblája, amelyeknek valójában egyáltalán nincs semmi közük a kölcsönök folyósításához vagy a megtakarított források közvetítéséhez. Ezek az indulatok azonban csak rendkívüli időszakokban, máskor meg csak az ideológiai szférában erősek. A pénzarisztokráciát nem lengi körül több mítosz, mint a többi hírességet, a fejlett piacgazdasággal bíró demokráciák „mértékadó közvéleménye", noha a pénzügyekben éppúgy laikus, mint hazai megfelelője, annak tekinti a bankokat és bankárokat, amik. Nem feltétlenül szereti, ahogy a válóperes ügyvédeket és a fogorvosokat sem, de arra használja, amire valók, és szolgáltatásaik alapján ítéli meg őket.

Igazi bankok és pénzügyi rendszer híján a gazdasági életről véleményt formáló hazai közvéleménynek a szocializmus éveiben nem volt módja, hogy a bankrendszerről, működési sajátosságairól, a gazdasági életben betöltött szerepéről megfelelő elemi információkat szerezzen. Amit viszont a rendszerváltás első évtizedében tapasztalt, az aligha tekinthető normális üzletmenetnek. Így aztán semmi meglepő nincs abban, hogy a bankkonszolidáció költségeiről, egyes nagybankok politikai szférán átívelő botrányairól, a hazai bankok privatizációs ügyeiről a közmédián keresztül informálódó érdeklődő az elmúlt évtizedben rázúduló információtömeg ellenére úgy érzi, hogy az igazán fontos információkat eltitkolták előle. Rosszabb esetben nemcsak tanácstalan, de ellenséges is a bankokkal szemben, a piszkos politika piszkos kiszolgálóinak, a közpénzek, a közvagyon „lenyúlása" intézményeinek tekinti őket.

Várhegyi Éva a bankok és a pénzügyi piacok hazai fejlődésének, működésének elismert, kiváló és igen kritikus kutatója ezt a könyvet mintha mindenekelőtt nem a társaknak, a magas szakma elméleti vagy gyakorlati művelőinek írta volna, hanem a hazai „mértékadó közvéleménynek", a témához érdeklődéssel közelítő, az események által felkavart indulatokat a sajtóból-médiából ismerő, de a mozaikokat pusztán ennek alapján összerakni nem képes, átgondolt véleményformálásra vágyó értelmiségieknek. No nem mintha a szakma maga nem tarthatná izgalmasnak vagy a részleteket tekintve informatívnak. Ám ők, nem utolsósorban éppen Várhegyi főleg szaklapokban megjelent korábbi publikációiból már ismerhetik álláspontját a hazai bankrendszer közelmúltját és jelenét érintő legfontosabb kérdésekben. A szélesebb közvélemény viszont egy olyan, a történetet a tágabb gazdasági-gazdaságpolitikai háttér összefüggésébe helyező, ráadásul hűvösen távolságtartó és a szükséges banktechnikai ismereteket a megfelelő helyen és szinten segítségként nyújtó elemzést kap a kezébe, amelynek elolvasása után a „puzzle" darabjai logikai és történeti helyükre kerülnek.

Azt mindenki tudja, hogy bankkonszolidáció volt, és hogy sokba került. De miért épp úgy volt, és miért annyiba került? Kellett-e egyáltalán a bankokat privatizálni, és hogyha igen, külföldieknek kellett-e adni őket? No és a nagy botrányok? Mindenki csalásokról és hatalmas, a politika által hol elkenni, hol kihasználni szándékolt veszteségekről tud. Mi is történt és miért történhetett meg? Speciálisan magyar tragédia-e az ilyesmi, vagy olyan „gyermekbetegség", ami máshol, más szereplőkkel, de ugyanígy megesik? Kész-e a magyar bankrendszer és a hazai felügyelet az európai uniós csatlakozás teremtette új versenyre? Ilyen, a maguk korában a napisajtó szintjén is szenvedélyesen vitatott kérdések hátterét világítja meg a könyv, s természetesen a szerző álláspontjával is megismerkedünk, amivel persze nem muszáj egyetérteni, ám érveit rendszerint olyan kimerítően dokumentálja, hogy nem könnyű vitába szállni vele.

A téma súlyos és nehéz, az előadásmód viszont könnyed, színes, néhol kifejezetten irodalmi. Bevallom őszintén, nekem eddig még nem jutott eszembe, hogy a bankpiacon tapasztalt jelenségeket Monty Python- vagy Ilja Ehrenburg-idézetekkel is meg lehet világítani (lehet), a Postabank egykor nagy hatalmú vezére azonban valószínűleg már másokban is felidézte Osztap Bender figuráját.

Szerencsésen támogatja a lendületet, az olvasmányosságot a könyv szerkezete is. A szerző lényegében egy történetet beszél el, a hazai bankrendszernek a szocializmus végnapjaiban bekövetkezett, de még a múlt rendszert megreformálni akarók szándékait magán viselő történetet a kezdetektől napjainkig. A jelen azért tekinthető korszakhatárnak, mert az évezred fordulójára a hazai bankrendszer nagyjában és egészében már úgy működik, mint egy „igazi" piacgazdaság „igazi" bankszektora. Ami persze nem azt jelenti, hogy bárki maradéktalanul elégedett lehetne vele, pusztán azt, hogy a kialakulás szakaszán túljutott, a szocializmus örökségeitől és a rendszerváltás átmeneti jellemzőitől mára teljesen megszabadult, gondjai-bajai zömmel azonosak a hasonló fejlettségű országok bankszektorának bajaival. Ugyanakkor a hat fejezet nem egyszerűen a történeti szálat követi, hanem mindegyik önálló problémát vagy a rendszer más-más keresztmetszetét elemzi, amelyek a történeti időben eltérő jelentőséget nyertek, de saját történettel is rendelkeznek. Így aztán az egyes fejezetek visszavisszanyúlnak a korábbiakban elhagyott szálakhoz. Mindez az olvasó számára azzal a szerző által talán nem is szándékolt szabadsággal jár, hogy a kötetet akár „problémaorientáltan" is olvashatja, az egyes fejezetek anyagának élvezetét nem gátolja,

1021

Kádár Béla

1971. VII. 31. Kossuth 19,oo /6/ RJ

Esti krónika

Szatmári Ilona, a Magyar Nemzeti Galériában ma megnyilt Emlékkiállitáson járt.

- A festőművész, akinek Emlékkiállitása ma nyilt meg a Magyar Nemzeti Galéria 9, termében, már másfél évtizede halott. Kádár Béla, a XX. század modern magyar festészetének jelentős egyénisége. És elmondhatjuk róla is, hogy expresszionista müveivel, sajátos stilusával, külföldön nemzetközi hirü müvésznevet szerzett magának. Itthon, első izben láthatjuk együtt több mint 2oo alkotását, életmüvét. Kádár Béla, 1877-ben született Budapesten. Müködése nagyjából 3 időszakra osztható. Az első, a korai, a 1o-es években keletkezett müveit és az 1922-3o közötti a Herwart Walden vezette berlini Sturm kiállitásain szerepelt, valamint az 1928-ik évi amerikai müveit foglalja magába.

1971. VII. 31. Kossuth 19,oo /6/ Ef

Esti krónika

Szatmári Ilona, a Magyar Nemzeti Galériában ma megnyilt Emlékkiállitáson járt.

- A festőművész, akinek Emlékkiállitása ma nyilt meg a Magyar Nemzeti Galéria 9, termében, már másfél évtizede halott. Kádár Béla, a XX. század modern magyar festészetének jelentős egyénisége. És elmondhatjuk róla is, hogy expressionista művivel, sajátos stilusával, külföldön nemzetközi hirü művésznevet szerzett magának. Itthon, első ízben láthatjuk együtt több mint 200 alkotását, életművét. Kádár Béla, 1877-ben született Budapesten. Működése nagyjából 3 idészakra osztható. Az első, a korai, a 10-es években keletkezett műveit és az 1922-30 közötti a Herwart Walden vezette berlini Sturm Kiállitásain szerepelt, valamint az 1928-ik évi amerikai műveit foglalja magába.

A második periódusban az 1931 és 1943 között keletkezett és egyben, legtökéletesebb müvek tartoznak. A harmadikba sorozhatjuk az 1946-56 közötti, félig vakon festett müveket. Szépség és életöröm eleme, kaleidoszkopja, amely állandóan inspirálja a müvész képzeletét és amelyet ő dekoratiy expresszionizmus alakjában közöl embertársaival. Talán ez teszi Kádár Béla müvészetének gerincét, irja a kiállitás katalógusának előszavában dr Bedő Rudolf, Kádár Béla festményeinek legnagyobb mügyüjtője.

- Hogyan ismerkedett meg a müvésszel, mikor, milyen körülmények között, talán erről az első találkozásról, hogyha beszélne nekünk.

- Hát kb a 2o-as években, mert tulajdonképpen elmosták a későbbi számos találkozások, ez nem egy olyan momentum, ami nagy benyomást tett volna rám, hogy erre pontosan emlékeznék. A későbbiekre annál inkább, különösen azért, mert ezek a találkozások nemcsak személyi jellegüek voltak, hanem mindig az ujabb termelésnek amegszemlélésével jártak együtt, amely rendkivül nagy élvezettel és gyönyörüséggel töltött el.

- Mügyüjteményében nagyon rangos helyet foglalnak el a Kádár Béla festmények.

- Különösen azért szeretem, mert az a világ, amelyet fölépitett, az a szive mélyéről jött.

- Az itt látható, több mint 2oo Kádár kép közül, mennyi az Ön tulajdona?

- Azt nem tudnám hamarjában megmondani, dehát ez nem is olyan nagyon fontos.

- De azért a kiállitás egy jelentős része?

A második periódusban az 1931 és 1945 között keletkezett és ogyban, legtökéletesebb művek tartoznak. A harmadikba sorozhatjuk az 1946-56 közötti, félig vakon festett műveket. Szépség és életöröm elemz, kaleidoszkopja, amely állandóan inspirálja a művész képzeletét és amelyet ő dekorativ expresszionizmus alapjában közül embertérzaival. Talán ez teszi Kádár Béla művészetének gerincét, írja a kiállítás katalógusának előszavában dr Bedő Rudolf, Kádár Béla festményeinek legnagyobb mügyüjtője.

- Hogyan ismerkedett meg a művésszel, mikor, milyon körülmények között, talán erről az első találkozáról, hogyha beszélne nekünk.

- Hát kb a 20-as években, mert tulajdonképpen elmosták a későbbi számos találkozások, az nem egy olyan momentum, ami nagy benyomást tett volna rám, hogy erre pontosan emlékezném. A későbbiekre annál inkább, különösen azért, mert ezek a találkozások nemcsak személyi jellegűek voltak, hanem mindig az ujabb termelésnek amegszemlélésével jártak együtt, amely rendkívül nagy élvezettel és gyönyörűséggel töltött el.

- Mügyüjteményében nagyon rangos helyet foglalnak el a Kádár Béla festmények.

- Különösen azért szerettem, mert az a világ, amelyet fölépített, az a szivé mélyéről jött.

- Az itt látható, több mint 200 Kádár kép közül, mennyi az Ön tulajdona?

- Azt nem tudnám hamarjában megmondani, dehát az nem is olyan nagyon fontos.

- De azért a kiállítás egy jelentős része?

- Jelentős része.Mondjuk igy.

- Kádár Gyula festőművész lányát, Kádár Zsuzsát kérem, emlékezzék édesapjára.

- Nagyon érdekes emléket tudnék felidézni, gyerek voltam. Lestük a postást. Mindennap jött, nemcsak azért, mert levelet hozott, hanem hosszu perceket töltött apám mütermében a képek előtt és nézte. Egyszerü ember volt. De szerette a müvészetet.És hosszan elidőzött a képek előtt.

- S mikor édesapjának, külföldön, Amerikában, Berlinben, Bécsben kiállitásai voltak, elvitte magával?

- Soha. De egyszer elindultam utána, gyalog.

- Hogyhogy?

- De csak a villamosig jutottam el.

- Még egy emlékképet villantson föl nekünk.

- Teljesen modern beállitottságu valaki volt apám, aki soha nem tartott minket kordába, olyan értelemben, hogy mint az u.n. akkori leánykákat bezárt volna a szobába, oda járhattunk iskolába, ahová akartunk, azt csinálhattunk, amit helyesnek találtunk, ő ugyan ellene volt, hogy bármelyik gyereke is müvész legyen, de a fia, aki a háboruban eltünt, karmester lett, én magam az Iparmüvészeti Főiskolát végeztem. 15 év előtt halt meg édesapám, most került sor az emlékkiállitására.Nehéz, fárasztó munka volt, de megérte.

- Jelentős rénze.Mondjuk így.

- Kádár Gyula festőművész lányát, Kádár Zsuzsát kérem, emlékezzék édesapjára.

- Nagyon érdekes emléket tudnék felidézni, gyerek voltam. Jestük a postást. Mindennap jött, nemcsak azért, mert levelet hozott, hanem honszu perceket töltött apám műtermében a képek előtt és nézte. Egyszerű ember volt. De szerette a művészetet.És hosszan elidőzött a képek előtt.

- S mikor édesapjának, hálföldön, Amerikában, Berlinben, Bécsben kiállításai voltak, elvitte magával?

- Soha. De egyszer elindultam utána, gyalog.

- Hogyhogy?

- De csak a villamosig jutottam el.

- Még egy emlékképet villantson föl nekünk.

- Teljesen modern beállítottságu valaki volt apám, aki soha nem tartott minket kordába, olyan értelemben, hogy mint az u.n. akkori leányhákat bezárt volna a szobába, oda járhattunk iskolába, ahová akartunk, azt csinálhattunk, amit helyesnek találtunk, 6 ugyan ellene volt, hogy bármelyik gyereke is művész legyen, de a fia, aki a háborúban eltűnt, karmester lett, én magam az Iparművészeti Főiskolát végeztem. 15 év előtt halt meg édesapám, most került sor az emlékkiállítására.Nehéz, fáraszto munka volt, de megérte.

47. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — — 16 korona. Félévre — — 8 korona. Negyedévre — — 4 korona.

A «*Világkrónikával*» negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

TÉLI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

Alig egy-két évtized előtt még csendes város volt a mi Budapestünk. Roszul világított utczáin kis forgalom, a téli évad folyamán egynéhány koncert, alig egy-két kiállítás, álmos hangulat az irodalomban. Nézzünk ma körül. Zenei esemény zenei eseményt, szenzációs szini előadás szini előadást kerget, az irodalomban friss élet buzog s nap-nap után újabb és újabb képkiállítások nyilnak meg, a hirdetési oszlopokról tarka plakátok özöne új és új kulturális eseményekhez csábit. A mult hét képzőművészeti eseményeinek betetőzéseül, melyeket oly nehéz nagy tömegüknél fogva lapunk keretébe beleilleszteni, szerdán megnyílt a Képzőművészeti Társulat téli kiállítása, mely nemcsak óriási anyagánál fogva ismét első eseménye művészeti életünknek.

Első eseménye pedig azért, mert ismét a legteljesebb és legmagasabb szinvonalú beszámolóját adja festészetünknek. Emlékezünk mindannyian, hogy a művészet régebbi s újabb irányának művelői között szakadás történt, hogy újabb és újabb művészszövetségek alakultak úgy, hogy a pezsgőbb, fiatalabb művészet más kiállításokon keresett érvényesülést. Az egyesülés, a béke visszahozta a régi nagy és hatalmas társulat kebelébe a moderneket, az időközben férfiasan erős művészetre fejlett újitókat.

A kiállítás hatszázharminczegy számot foglal magában, nyugodt, figyelmes áttekintése igen sok időt vesz igénybe, különösen, ha őszintén el akarunk merülni egy-egy kimagasló egyéniségének alkotásaiba. Majdnem mindenki képviselve van e tárlaton, mely majdnem teljes képet ad festészetünk jelen állapotáról.

Az első terem hangulatát Kőrösfői *Kriesch* Aladár monumentális képei szabják meg. E képek a vadászati kiállítás díszei voltak. Kettőjük közül a Medvevadászat Rákóczi korából az imponálóbb: igen egyszerűen, nagyvonaluan ábrázolt kép, mely nem szenved a történeti képek rendes hibájában, mert nem szorúl semminemű magyarázatra. Már *Pentelei Molnár* János nagyigényű Krisztusképe nem ily szerencsés. Nem nyújt nagy és mély lelki élménynyé vált vallásos érzést, de nem nyújtja festői problémák megoldását sem. Tehetségének súlypontja azokban a szuggesztiv realizmusú, meglepően sikerült csendéletekben van, melyek a többi termekben láthatók; legtökéletesebb Fehér csendélete.

Szinyei Merse Pál egy nagy parkrészletet állított ki, melynek szindús részleteit már nem kapcsolja össze az a régi hatalmas, egységes hangulat, szinegység, mint régi képeit.

~~*Endrei Sándor*~~: Auguszta főherczegnő arczképe.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

A harmadik termen *Zombory* Lajos és *Poll* Hugó képei uralkodnak. A másodikat számos *Magyar-Mannheimer* kép disziti.

A feloszlott «Miénk» képei két termet töltenek meg jobbnál-jobb képekkel. *Ferenczy* Károly mindig újabb és újabb szinproblémákat tud találni s mindig jobban és jobban festi meg őket. «Vörös fal» czímű képe meglepően életerős ábrázolása a legkülönbözőbb tompa és rikító szinek változatainak. Az ő kiemelkedő egyénisége befolyásolja egész környezetét és sok oly dolgot készen ád, a mit amazok még csak keresnek. *Kosztolányi* Gyula szép plein-air tájakat állitott ki, a napokban elhunyt *Lechner* Ödön kiváló szinérzékére s merész csendélet-felfogására több szép képe emlékeztet. A legmeglepőbb e körben *Csók* István fejlődése, ki sok év ingadozása után mintha most találta volna meg hivatását. Mind a négy képe elsőrangu alkotás, remek haragos szinek, pezsdülő életerő, virtuóz könnyű ecsetkezelés s valami szavakkal alig jellemezhető, kissé groteszk karakterizálásra hajlás jellemzi képeit, melyek közül az utczarészlet a legmegkapóbb, a Virágok a legigazabb. *Nagy* Vilmos képei közül a «Szappanbuborékok» a feltünőbb.

Az átjáró folyosón egy Tölgyessy-kép tünik fel. A következő nagyterem kevés látnivalót nyújt. Kukán Géza Traviatája határozottan reményekre jogositó alkotás. Boruth Andor nem a szurós, élénk szemű, értelmesen tekintő Gyulai Pált festette meg, szóval nem az ő friss, mozgékony egyéniségét, hanem az utolsó évek sulyos betegét.

A szoborterembe érkezünk. *Kisfaludy Strobl* Zsigmond igen jól tud karakterizálni, egy-két jó mellszobra van. *Liipola* Yrjőnek is sikerült egy-egy mellszobor. *Horváth* Géza sima, nyugodt, nagyvonalú ábrázolásmódja különösen egy olasz leány szobrán szimpatikus. *Gémes Gindert* Péter és *Sámuel* Kornél egy-egy alkotásán is szivesen megpihen a szem. Általában az intimebb dolgok jobban sikerülnek szobrászainknak; ha van is monumentális törekvés e tárlaton, az inkább csak Ikarusröpülés marad. A nagy szobrok közül még *Szentgyörgyi* István Kigyóbűvölője a sikerültebb.

A melléktermek is bőven adják a jó képeket. *Tibor* Ernő mindkét képe, *Kádár* Béla tájképe, *Komáromi Kacz* Endre plein-air tájai, *Katona* Nándor sejtelmes erdőrészlete, *Mendlik* Oszkár tengeri hullámai figyelemreméltók. *Nyilassy* Sándor derült, életerős képei, *Bosznay* István lágy hangulatai nem igen mutatnak haladást.

Valóságos eseménye a kiállításnak három kép *Strobentz* Frigyestől. A «Festők» czímű kép egy fák alatt szabad levegőben dolgozó társaságot ábrázol. A kép tónusa végtelenül lágy, tompa zöld, melybe lágy és tompa, de azért fénytől át és átitatott szinfoltok szövődnek. Ha nagy európai szinvonal keresésével lépünk fel, azt e kiállításon elsősorban Strobentz e képe üti meg, melynek egyszerű, természetes és magától értetődő szépsége elsőrangú művészi erőt rejt magában. A másik képe, mely nagy lelki tartalmat akar nyujtani, az Adagio, nem ad oly mélységes szinmegoldást, de annál több éles lelki megfigyelést, lelki hangulatot.

Udvary Géza a biedermaier-hangulatok kissé erőtlen ábrázolója maradt s ha e körből kilép, mint Shylock képén, elveszti lába alól a talajt. *Mányai* József sok irányú érdeklődést, sok nekiindulást, sok akarást mutat, de egységes karaktert, határozott befejezett egyéniséget még alig.

Góth Móriczról ismét csak jót mondhatunk. Témáit, melyeken mindég valami párás, levegős hangulat uralkodik, egységesen ragadja meg. Erdei padja, mely épen vázlatszerűségénél fogva annyi tovább szőhető sejtésnek ád teret, kiváló könnyedséggel megfestett szinimpresszió, rajzai is jók, sőt a «Hazafelé» czímű igen jó, egy a hámnak neki fekvő lónak erőlködését igen jellemzően veti papirra.

Nem áll már oly jól e tárlaton a portraitfestés ügye. Lelki tartalom, egyéniségábrázolás egyfelől, másfelől kizárólagos festői, azaz szin, vonal fényproblémák megoldása adja meg a nagyarányú arczkép lényegét. Igen kevés képe van e tárlatnak mely közel járna a jó arczképhez. *Glatter* Gyula női arczképe a jobbak közé tartozik, úgyszintén *Wellmann* Róbert egy igen jó rajza s *Mies* Frigyes egy képe. E kapcsolatban szólhatunk a tárlaton feltünt két újabb tehetségről, *Coulin* Arthurról és *Bednár* Jánosról.

Coulin Arthur felesége kissé stilizált arczképével s még inkább aktjaival kész művészként jelenik meg először a közönség előtt. Az ő aktja a tárlat legjobb aktja, olasz nőket ábrázoló, erőteljes, de a mellett oly könnyed beállítású képein rajz és szinek nyugodt, előkelő, komoly művészetté olvadnak össze.

Bednár János állította ki a tárlat legartisztikusabb hatásokra törekvő arczképét. Rajz, szinezés, egységes tónus, de különösen merész vonal-kompoziczió mind ráterelik a szemlélő figyelmét: e képről ismét európai levegő csap meg. Kitünő a női feje is, bravuros a pleinair jelenet s nemkülömben az interieurkép is és ha némi szinbeli édeskésség eltünik majd alkotásaiból, még rokonszenvesebb lesz művészete. A többi fiatalok közül az ügyes rajzolót, *Hermann* Lipótot, kinek erotikus témái oly nehezen állíthatók ki mai viszonyaink között, Vida Árpádot, Kóbor G. Henriket, Tichy Kálmánt, Székely Andort említjük meg.

Farkas Zoltán.

AZ ÖRÖMTELENSÉG ÖRÖME.

Mosolytalan szám tegnap este
Egy gondolatra rámosolygott,
Mint Krisztus a durva keresztre.

Arra gondoltam: Nap-nyugvással
Milyen öröm már nem örülni
S milyen rekedt az élet-nászdal.

Áldottam a muszájt, a rendet,
Rendjét a nem-lehet-másként nak
S azt, a ki engem megteremtett.

Ime, elértem a tetőre,
Kihullott minden a lelkemből,
A mi mosolygós, a mi dőre.

Elhagyott az óráknak kedve
S nem nézek már ezentúl semmit
Sem örömmel, sem keseredve.

Nem kell reménységgel dolgozni
S tépett lelkemet, mint rossz ponyvát
Újból és újból megfoltozni.

Hogy nem lesz több mosoly-vetésem,
Ezért volt az én mosolygásom,
Legutolsó örvendezésem.

Mosolytalan szám tegnap este
Egy gondolatra rámosolygott,
Mint Krisztus a durva keresztre.

Ady Endre.

TÜKÖR ÉS HALÁL ELŐTT.

Feketegyűrűs ez a két szem —
Sokat szenvedtem, az a vétkem.

Orökre síró már ez a száj —
Mit ér az élet, ha leélni fáj?

Vékonyak, gyöngék ezek a karok —
Nem birok élni s nem is akarok!

Fáradt a vállam és erőtelen . . .
Megyek.
És nem jön senki sem velem.

Lányi Sarolta.

A GALAMB PAPNÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Móricz Zsigmond.**

XV.

Sokáig ültek a furcsa, ideges csendben. Az asszony mosolygott s le-lehúnyta a szemét. Szerette volna már megtörni a csendet, de nem tudta, mivel.

Felállott, kiment, s egy percz mulva bejött nagy ártatlan arczczal.

Az urához szökött, a ki még most sem emelte fel a fejét s hirtelen bedörzsölte az arczát hóval.

A férfi prüszkölt s boldogan mosolygott fel.

A szemük összevillant; mind a kettőében könny csillámlott.

Aztán szaporán, csattanva megcsókolták egymást.

— Havazódni!

Szaladtak; kissé zavart volt mindenik. Játszottak, mint a bárányok, mikor farkast éreznek a bokorban, de nem akarnak róla tudomást venni.

Egész nap érzett rajtuk, mintha az erőltetett vígság csak látszat volna, a mit gyöngédségből viselnek egymás iránt s az igazi lelki arczuk sebesült lenne és szégyellni való.

Másnap mintha összebeszéltek volna, vagy mintha egyformán járna a gondolatuk kereke, mind a ketten nagy gonddal öltöztek. Egyszerűen ugyan, házi ruhába, hogy feltűnő ne legyen, de izlésesen, váratlan látogatásra elkészülve. A pap megborotválkozott s nem az ócska ruhába bújt. Az asszonyka egy óra hosszat fésülködött s csinos pongyolát vett magára. Várták a váratlan látogatót.

Semmiségekkel telt el a délelőtt. A papnak nem jutott eszébe munkába kezdeni, az asszonynak semmi dolga sem volt. Borzasztó hosszú volt a délelőtt. Alig lehetett végét várni.

Odaállottak az ablak elé; szótalanul nézték a havat s a dobálózó parasztgyerekeket.

Egyszerre valami jutott az asszonyka eszébe; kisietett a konyhába s új meg új rendeleteket adott a cselédnek, mint a ki vendéget vár ebédre. De nem volt soká a konyhában, félt, hogy rajtamarad a vöröshagyma szaga a kezén, pedig ő ma alighanem kézcsókot kap!

Az idő múlt és semmi különös jel nem adódott. Az asszonyka ingerült s idegesen nevetős kezdett lenni. S nem volt semmi, de semmi beszélnivalójuk.

Egyszer aztán hangosan elkaczagta magát, mintha csiklandoznák. Énók kérdően nézett rá s vele mosolygott.

— Az jutott eszembe, — mondta végre idegesen fulladozva az asszonyka, — hogy egyszer egy villanyszerelő dolgozott nálunk. Csunya kis görbe ember, veres hajú, piszkos, mocskos. A szobalányunk azt mondta rá: «Na, ez se kapna feleséget.» Egész délelőtt nevettünk rajta, aztán délben csak jön egy csinos asszonyka s kisül, hogy a felesége! . . . Azt kérdem tőle: «Ugyan mondja, hogy tudott ilyen csúf emberhez menni?» Hát az asszony rám néz csodálkozva, azután az urára: «Nem csunya az én uram, — azt mondja, — ha szépen megmosdik, megborotválkozik, osztán felöltöztetem, hát akkor olyan, mint egy úr.»

Énók furcsán nézett az adomára s ő is nevetett egy kicsit.

— Hát én is olyan vagyok most, mint egy úr?

Az asszonyka igent intett s nevetett. Azután a nyakába ugrott az urának s összecsókolta.

— Nekem olyan vagy, — mondta. — Másnak nem tudom!

— Másnak tán olyan se vagyok! De mit törődöm én mással? — szólt a férj vidáman és magához szorította a feleségét.

Csendben ültek egy kis ideig, megint nem volt mit beszélniök.

— Ej mit! — kiáltott fel aztán az asszonyka, mint a ki nagy dologra szánja el magát. — Terits, Zsuzsi.

— Persze! — kiáltott megkönnyebbülve Énók is, mintha ő is most tett volna le valami reményről, vagy félelemről.

Egymás szemébe nevettek s tudták, hogy mindenikük Thorsa Ábrist várta. Ebédre!

nistának" nevezi, és Kádár alkotói habitusára is érvényesen rávilágít: „Szinte megtestesülése ő a szemita faj kissé könnyen izguló, befolyásolható, minden külső hatásra reagáló, de másrészről gyors és eleven, s persze spekulatív szellemének. Gyorsan hevül és gyorsan fordít hátat ideáljainak."[2]

Rózsa Miklós jellemzését megerősíti Kádár önéletrajzában: „Nemcsak művészek hatnak rám, hanem laikusok is, egy-egy észrevétel vagy megjegyzés egy elfogulatlan nézőtől, egy műnek a meglátása vagy meghallgatása, ha megfelelt izlésemnek, mindig termékenyítőleg hatnak rám."[3] Kádár fölszívó-földolgozó, az idegen hatásokat munkásságába beépítő képessége: nyilvánvalóan alkati adottság, a személyiség jellemzője, a karakter sajátja. Művészetének alapvonása a változékonyság állandósulása, a másság, az eltérő mindig meghaladni akarás szándéka.

Kritikusai ugyanúgy látták ezt, mint maga a művész, aki az 1926-os nagy berlini művészeti kiállítás katalógusában így jellemezte önmagát: „...A gondolatok örületes gyorsasággal követik egymást, és én képtelen vagyok ezeknek egy töredékét is megragadni. A valós élet hatalmasan felizgat. Az emlékek ellepnek, s én tehetetlen vagyok az érzésekkel és érzelmekkel szemben. És ezzel a teherrel kell művészetet csinálni, tiszta, abszolút művészetet. Mivel én lényegében az életörömben hiszek, az élettől örömöket várok, ki szeretném kényszeríteni az örömöt; mivel művészetemet az örömben, a színekben oldom föl, örömteli színeket formálok, és mivel emberi legjobbra vágyom – és mindezt megkötözött kezekkel és kicsiny lelekkel –, így alkotom meg képeimet."[4]

Kádár művészetének periodizálása nehéz feladat elé állítja a kutatókat, mert csak szinte kivételesen jelöl a nagybetűkkel kiírt jellegzetes szignója mellett évszámot. Műveinek így szinte lehetetlen egyfajta megbízható kronologikus rendjét megállapítani, annál is inkább, mivel jelentősen szétszóródtak alkotásai az utóbbi évtizedekben. Bedő Rudolf egy korszaknak vélte a korai, 10-es évekbeli munkásságát és az 1922–30 közti időt, amikor a berlini Der Sturm tárlatain szerepelt.[5] Kádár Sturm-korszaka, ami a folyóirat utolsó időszaka, de Kádár művészetében a forrongás-változás, a megnyugvásra képtelen kutató művész nagy kalandja. Különféle alkotói magatartásokat próbált ki: az impresszionizmustól a futurizmuson át bizonyosfajta kubisztikus fölfogás megjelenéséig.

Kádár továbbfejlődését két irányba tartotta lehetségesnek Hevesy.[6] Egyrészt a tiszta zenei expresszionizmus felé, a naturától teljesen elszakadva úgy, hogy „érzéselemeket ad a színek és formák abszolút szuggesztiós erejével". Másrészt visszatérés bizonyos mértékig az „objektív, ábrázoló formákig". Az első út következetesebb és veszedelmesebb szerinte: „formailag a puszta dekorativitást, tartalmilag a passzív individualizmust eredményezheti". A másik út „nagyobb szabadságot ígér új lehetőségekre és több etikai hatóerőt". Kádár a Hevesy-féle prognosztizálást szinte egyidejűleg realizálta munkásságában. A zenei, a par excellence expresszionizmushoz nem jutott ugyan el, de formaképzése és motívumfűzése nagyfokú szabadságról árulkodik, ám összességében, a 30-as években egyfajta klasszicizálódás s dekoratív irány jellemzi. Míg a húszas évek elejének műveit a Bécset, Berlint megjárt expresszív törekvésű kortársak (Berény, Bernáth, Czóbel, Kernstok, Derkovits, Scheiber) munkáihoz mérhetjük, addig a 30-as évek produkciója a dekorativitás révén bizonyos római iskolás tendenciákhoz, esetenként Molnár C. Pál és Medveczky Jenő modorához került közel. Így azután Kádár művészete magaslatát a 20-as évekre tehetjük inkább, mint a saját klasszicizálódását hozó, Bedő által kiemelt 30-as évekre.

Kádár, Sturm-korszakára, megtalálta legfontosabb technikai kifejező eszközét, a fénytelen felületeket, általában világos összhatást biztosító temperafestést. A 20-as évek legelején, Hevesy füzetében közzétett művek egy erősen a német expresszionizmust követő, saját hangját kutatókereső alkotót mutatnak. Mindezen hatások talán müncheni tanulóidejében s a Der Blaue Reiter csoport egyes tagjai munkáiban keresendők. A falu és város kettőssége, az emberi fenyegetettség növekvő jelenléte az állatok riadt kiszolgáltatottsága ugyanúgy foglalkoztatja, mint a csoportfűzés kérdései *Sakkozók* című művén. Ezen nehéz fölfedezni Otto Dix 1920-as *Die Skatspieler*-jének közvetlen hatását is. Franz Marc dinamikus és erőteljes expresszionizmusát, Campendonk háborítatlan bukolikáját és August Macke szelídségét egyidejűleg vitte palettájára. Sőt, az expresszionizmusra ellenhatásként „válaszoló" Otto Dix-féle Naue Sachlichkeitből is saját átiratot készített.

Kádár 1919–1920 körüli dolgain elmarad a háttér kidolgozása, csak a kompozíció kontúrja jelenik meg a fehér papírmezőben. Később, néhány (1922–1923-as) képnél besötétül a képmező, s ekkor a figurák, a megrajzolt kompozíciók „takarnak ki" a feketéből. 1924–25 körül keletkezett néhány sajátos műve – épületkonstrukciók, rajzolt képvárosok, fantáziaépítmények – mintha a Bauhaus érintése lenne. Mintha mérnöki szerkesztménynek indulnának, s csak azután fordulnának fantáziajátékká, de olyanná, ami nélkülözi pl. Klee könnyed rafináltságát, gyermeki természetességét.

Kádár Béla 20-as évek közepi munkáit kritikusan elemezte Kállai Ernő: „külsőségekben elsikkadó stílusról" beszélt, szerinte „expresszionizmusa elsikkad a magyar falu etnográfiai és ornamentális külsőségeiben... a sok ötlet, cigánykereket, bukfencet hányó excentricitás utalja Kádár Béla piktúráját a könnyű szórakozások rovatába... Tipikus irányfestő ő, a csak expresszionisták fajtájából, akik ügyesen zsonglőrködnek, ahol mások megrendítő mélységeket tárnak fel művészetükkel".[7]

Kádár alakjainak nincs egyénisége, egyedi és egyéni karaktere. Csupán állapotuk van, festői helyzetük. Gyakori Kádárnál a külön megfestett keretelés (kép a képben), s az is sokszor előfordul, hogy csíkos, csíkozott kereten belül jelenik meg a kompozíció. Mindenféleképpen zártságot, bezártságot sejtet ez a rajzolt keretelés. Elvetette a perspektivát, a távlatos megjelenítést is. Szűk térrétegekben szorongnak figurái, állat- és emberalakjai, csendélet-kompozíciói, geometrikus formái. Némely kompozíciójának háttere nemcsak tapétaszerűen hat, hanem önmagában is motívumtöbbszörözéssel van megfestve, így természetes adottsága a dekorativitás.

Kádár a 20-as években készült számos munkáján az is megfigyelhető, hogy egyes képi szereplőknél (pl. nők ruháján) motívumsorolások jelennek meg, az azonos rajzú minták szinte mechanikus többszörözései. Ez egyfajta automatizmust, s persze egyhangúságot együtt sugall, noha ezekben a kompozíciókban az epikus, az elbeszélő elem az uralkodó. Hiszen parasztmenyecskéket, huszárokat, lovakat, Piroskát és a farkast, falusi disznóvágást, a magyar falu és a német mesevilág számos, egyéni módon megrögzített figuráját eleveníti meg, bár groteszk ízzel, már-már paródiába hajló felhangokkal.

JEGYZETEK

1 *Kádár Béla önéletrajz-vallomása*. 1935 k. MTA-MtKos In: Művészet, 1987. 11–12. sz. 59.1.
2 Rózsa Miklós: *A magyar impresszionista festészet*. Bp., 1914. 289.
3 Lásd. 1. jegyzet, 60.
4 *Führer durch die Ausstellung der Abstrakten*. Berlin, 1926. (Ford. Bajkay Éva.)
5 MNG, Kádár Béla-emlékkiállítás, kat., 1971.
6 Hevesy Iván: *Kádár Béla*. Bp., 1922.
7 Kállai Ernő: *Új magyar piktúra*. Bp., 1925. 123.

52. PREDIKÁCIÓ, 1924
Predigt

53. HÁZAK ELŐTT, 1930 k.
Vor Häusern

56. NŐ MACSKÁVAL, 1930 k.
Frau mit Katze

KÁDÁR Béla

Magyar grafika külföldön

Kádár Béla

52. PRÉDIKÁCIÓ, 1924 k.
Predigt
szén, 170x250 mm
J.j.l.: Ajándékul a Mártonoknak szeretettel KÁDÁR BÉLA
MNG Ltsz.: F. 73.108
K.: 1978, Berlin – Forradalom és realizmus; 1985, MNG – Mecénásaink

53. VÁGYAKOZÁS, 1925 k.
Sehnsucht
tempera, 350x440 mm
J.j.l.: KÁDÁR BÉLA
MNG Ltsz.: 1927–1501
K.: 1986, Kassel (151)

54. DISZNÓVÁGÁS, 1925 k.
Schweineschlacht
tempera, 351x487 mm
J.l.j.: Kádár Béla
MNG Ltsz.: F. 83.92
K.: 1986, Kassel (152)

55. HÁZAK ELŐTT, 1930 k.
Vor Häusern
tus, akv., 234x302 mm
J.j.l.: Kádár Béla
MNG Ltsz.: F. 84.6

56. NŐ MACSKÁVAL, 1930 k.
Frau mit Katze
pasztell, 298x232 mm
J.j.l.: Kádár Béla
MNG Ltsz.: F. 84.4

57. CSENDÉLET, 1930 k.
Stilleben
tempera, 435x297 mm
J.j.l.: KÁDÁR BÉLA
MNG Ltsz.: 1937–3051
K.: 1986, Kassel (123)

3. r. – Bernáth bar.

54. DISZNÓVÁGÁS, 1925 k.
Schweineschlacht

57. CSENDÉLET, 1930 k.
Stilleben

Kádár Béla

festő

Pesti Hirlap. 1943. márc. 24.

— **Kádár Béla képei és Bán Edit szobrai a Tamás Galériában.** Három „izmusból" szürődött le Kádár Béla művészete: a kubizmusból, expresszionizmusból és szürrealizmusból. Az első, mint ujjáalkotó erő, az egész modern festészetbe felszivódott, a másik kettő ma már legföllebb kortörténeti jelenségnek számit. Kádár Béla azonban ezekből is magáévá tudta tenni a lényeget, hogy eszközeikkel meg tudja valósitani azt az uj „l'art pour l'art"-festészetet, amely az ő egyedüli sajátossága és amely mellett, bámulatos következetességgel és hősiességgel kitart. Ennek a festészetnek a világon semmi kapcsolata sincs a valósággal vagy a józan értelemmel: önmagáért való, inkább dekorativ, mint elmelyülő művészet, amely a rajz, a szin és forma harmás egységének egyeduralmát hirdeti és testesiti meg. A természet elemei — női testek, lovak, virágok, tárgyak — csak mint épitő kockák szerepelnek Kádárnál a kép megalkotásában, de a kép azután valóban kép is, semmi egyéb. Igen sokat ad a szemeknek: a rajz szinte érzéki szépségét, a szinek elragadó harmóniáit, a formák varázsát, csak épp mondani nem tud mindezzel semmit. Olyanok ezek a képek, mint egy ragyogóan szép nő, akiről, ha szólni akarunk hozzá, kiderül, hogy süketnéma. Különös piktura, de mégis piktura, mert annyi finomság, izlés, kultura végeredményében mégis jelentenek valamit annak is, aki egyébként mélységet és lelki tartalmat is vár a festészettől. –

Kádár Béla

festőművész

Esti Kurir

1934 I. 14

Kádár Béla

Talán a legnyugtalanabb, a festői problémák kutatásában és a kifejezési formák keresésében a legfáradhatatlanabb művészünk *Kádár* Béla. A romanticizmustól, ahonnan elindult azokon a vonalakon át, amelyeken Kádár Béla tiz éven haladt, máig, amikor még mindig a romanticizmus a vezető eleme, olyan skáláját mutatta meg a formaproblémáknak, hogy alig lehet követni. Még ma sem állt meg, pedig ma már igen közel jár ahhoz a naturalizmushoz, amelytől többször szakadt el (néha egészen eltávolodott), mint ahányszor hozzákapcsolódott. A Mária Valéria utcában lévő kiállitási termekben jelentkezik *Kádár* Béla uj gyüjteményével. *Kádár* mindig érdekes s most azzal fokozza művészetét, hogy a kiállitott képeinek mindegyike egy és ugyanazt a témát dolgozza fel: *Anya gyermekével.* Parasztanya, főuri nő, exotikus asszony, polgári dáma s végig minden rendü, rangu asszony tart egy csecsemőt, ölel egy gyermeket, gondoz egy kisdedet, ugy, ahogyan Kádár a témaváltozatot ki akarja és ki tudja fejezni. Analitikus tanulmányok, kétségen kivül figyelemreméltó eredménye *Kádár* egyre fejlődő művészetének.

	Pengő				Pengő			
sen								
	Le a bevételt							
	Kifizetendő összeg							

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

1956. február 11.

Meghalt Kádár Béla

Sok szenvedés és harc után, 79 éves korában csendben távozott Kádár Béla az élők sorából. Megjárta a hírnév magaslatait, de megérte azt is, amikor kezdtek róla megfeledkezni. Tiszta lelkiismerettel tekintett vissza a megtett útra és tudta: megtett mindent, ami tőle tellett. Ha békésebb korszakban születik, nyilván tiszteletreméltó művek hosszú sora hirdetné ma emlékét. Igy, sajnos, csak egy-két nagyobb alkotás maradt utána, többek között a Madách Színház pasztelszínezésű, erőteljes rajzú freskója, amelyet az első világháború előtt festett, az akkori haladó művészekre jellemző post-impresszionista stílusban. Egészen haláláig szorgalmasan dolgozott, még a gyengülő látás sem akadályozta abban, hogy fessen. Kisebb képek és mappák sora maradt utána, teli finom színhangulatú, bizarr formavilágú, merész figurális kompozíciókkal, amelyek a német expresszionizmus stílusjegyeit mutatják. Több itthoni kiállítása után, 23-ban a berlini Sturmban rendezett kiállítást, majd hosszabb időt töltött Amerikában is. Több német és amerikai múzeum őrzi képét — emlékét pedig a magyar képzőművészet.

A K

Arra az örömre és csodálkozásra, amit a Körhinta kelt a nézőkben, az egyik magyarázatot Pascal gondolata adja:

„Ha természetes stílussal van dolgunk, örvendünk és csodálkozunk, mert azt hittük, hogy szerzőt látunk s ehelyett emberrel találkoztunk."

Emberi közelségben érezzük magunkhoz ennek a filmnek művészeit és mestereit. Alkotásuk egyszersmind baráti együttlét is. Akár ismertük, akár nem ismertük őket előzően, — most ismerjük meg őket *igazán*. Nemcsak a színészekkel vagyunk így, hanem a szövegkönyv, a rendezés, a fényképezés, a muzsika mögül is baráti szempárok tekintenek ránk. Nemcsak a művészetüknek örülünk — nekik maguknak is, akik ennek a filmnek természetes stílusában olyan személyes vallomást tettek arról, hogy a mai paraszti világban mit találtak szépet, izgalmasat, elragadót. Barsi, Szirtes és Kiss Manyi, Törőcsik Mari és Sós Imre, Fábry, Sarkadi, Hegyi Barna és Ránky György.

Tudásuk legjavát adták? Azt. Önmagukat adták.

Kádár Béla

KÁDÁR BÉLA KIÁLLITÁSA. Nincs a magyar festőművészetnek még egy olyan mozgékony képviselője, mint Kádár Béla. A húsz

egynéhány év alatt, amióta festői munkásságát ismerjük, nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy Kádár Béla művészi pályafutásának legalább 10—12 ujabb és ujabb állomásait ismertük meg. Amit az egyik évben, mint szenzációs felfedezést tálalt a közönség elé, a másik évben már mint elhasznált ruhát, úgy vetette le, hogy még a nyomait sem láthattuk rajta. Aligha volt az utolsó 20 esztendőben olyan irányzata a festőművészetnek, amelyhez Kádár Béla fanatikus hittel ne szegődött volna. Ő mindig hisz és minden évben ujabb hitet tesz újabb festői világszemlélete mellett. Nem csoda hát, ha képeit a közön-

Képzőművészet
1934. 43. l.

ség némi gyanúval fogadja. A kritikus sem ment ettől a gyanakvástól. Azonban most látott kiállítása alkalmából — a tárlat témája az Anya — me gkell állapítani, hogy Kádár Béla tehetséges utánérzései között ez a mostani formája a legelmélyültebb és legegyénibb. Ezt a kedvező megállapítást nem annyira festményei, mint inkább rajzgyűjteményének alapján tesszük.

108 –

108 Pierfrancesco Fiorentino (firenzei festő, XV. sz.): Madonna a kis Jézussal. Félkörű felső záródással. Fa, tempera,

1494–1497 körül készülhetett. Legközelebbi rokonai ugyane mester tőle a Berlini Kaiser Friedrich Museumban és a nancyi museumban.

Oberhuber, Magda: Un élève inconnu de Fra Filippo Lippi: Garette des Beaux Arts 1930, 220 l.

—

Berti – Toesca, 952–954
Pierfrancesco Fiorentino

—

Kádár Béla festőművész

Magyarság
1930.XI.8.

Szombat, 1930 november 8

MŰVÉSZET

Kádár Béla uj kiállitása

Kádár Béla, aki egyike volt mindig a legérdekesebb magyar festőtehetségeknek, aki a klasszicizmust olyan, a vakmerőségig bátor és realizmusoktól elszakadt szemszögből tudta nézni és előadni, mint senki más, — uj kiállitásán, ismét mint uj festő mutatkozik be. Tempera-képei, melyek a rajz, forma és szinismeret bravurjai, ha nem is mutatnak közösséget a való és megfogható élettel, mint dekorativ alkotások, mint egy par excellence festőien gondolkodó és érző ember művészi megnyilatkozásai uj állomást jeleznek. Alig van a modern pikturának ilyen bravuros rajzolója, ötletes festője és groteszk kifejezője, mint Kádár Béla. Nem alkuszik és nem pepecsel. Ha vizuális a kép, témája mégis érthető, ha bátor is az előadási modor, nem elnagyolt és kuszált, mint a rajzolni nemtudó moderneké. A kiállitás, amely a Bank-utca 7. számu kiállitóhelyiségében nyilt meg, Kádár Béla világot bejárt művészetének, ha nem is végső, de forrpontja felé közeledő megnyilvántulása, amely sok figyelmet és szeretetet érdemel.

Összesen								
				Le a bevételt... ...				
				Kifizetendő összeg				

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas

ügyosztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

192..... cheque száma.....

A főpénztár:

.....

Kádár Béla

Magyarország

1935 febr. 10

Gádor kerámiái, Kádár Béla új képei a Tamás Galériában

Kádár Béla a legmondénebb modern festő, játékosan dekoratív, szinte ornamensekké stilizálta motívumait, többnyire női figurákat, aktokat. Szekszepiles piktúra volt ez, modern és hatásos, új enteriőrökbe remekül illő és könnyen divatba hozható képek. Félő volt, hogy tehetséges művészük végleg elsüppedhet az ügyes, felszínes rutin kellemes mocsarában. Hál Istennek — mint ez a kiállítás bizonyítja — nem ez történt. A művész elég erős tudott maradni és tartalmat tudott adni a könnyed rutinnak. Elmélyítette ezt a színes, kedves, dekoratív, édes stílust és igazi festői értékekkel telítette, anélkül, hogy a laikus hivők útját megnehezítette volna képei felé. Tehetséges munka volt.

200 gr.

Kádár Béla

Kádár Béla kiállitása

Ha Párizsban került volna közönség elé a Tamás-galériában kiállitott képgyüjtemény, *Kádár* Béla uj alkotásainak sora, huszonnégy óra mulva az egész világ müvészeti sajtója ismertette volna képben és irásban ezt az anyagot. *Kádár* Bélában, e hittel és fanatizmussal telitett őszinte művészben végre feloldódott egy tévtan, amiben még ezren és ezren szenvednek azok, akik a modernség és a haladás jellegzetességét a naturának torzitásban, szin és vonal karikaturájában való ábrázolásában látják. E művész alkotásaiban ime tisztán, kristályosan jelentkezik az abszolut szép uj utja. *Kádár* Béla évek vajudása és összemarcangolása után, tépelődés, keresés, próbálkozás és vivódás után rátért, visszatért a szent és örök naturához, amelyet ma a küzdelem éveiben megtalált eredeti formanyelvén szólaltat meg. Nála ma már a szin és vonal, a térbenállás, vagy az egysiku dekorativ elem művészi eszköz és nem cél, s amit mond, az érthető, élvezhető annak is, aki csak a konzervativ művészet nyelvén érti a képzőművészet előadási módját.

Nem állitom, hogy a mai *Kádár* kiteljesülése a haladásnak, ki tudja, hol válik évtizedes formává az uj művészet, de az biztos, hogy Kádár mai művészete a messze jövőbe nyit, s ha majd egykor visszapillantanak fejlődése történetére, ennél a foknál nyugodt pihenőre ismernek. A kiállitás holnap nyilik meg.

E. K. 931. XI. 22

II.

Kádár Béla festményei, Bán Edit szobrai

Kádár Béla az utóbbi években ritkán látható kiállitásokon. A két világháboru időközében messze - eltávolodott eredeti önmagától: Páris és Berlin igézetébe került, s annak szenvedélyes keresője lett, amit a müvészetben „uj" nak neveznek, de ami valójában nem egyéb a divat egy ujabb változatánál. Külföldön sikere is volt ilyen munkáival és az elismerés megerősitette abban a hitében, hogy jó uton jár: a précurseur ök göröngyös ösvényét töri.

Mostani kiállitása (a Tamás-Galériában) körülbelül tizévi munkásságának válogatott gyüjteménye. A válogatást egy csöndben, értékesen müködő gyüjtőnk végezte ugy, hogy évről-évre rendszeresen vásárolta Kádár frissen készült festményeit és rajzait. Végül egész gyüjtemény lett belőlük, s az kerül most bemutatásra. A kiállitás tehát nem csupán müvésze termésének mutatója, hanem egy jóizlésü és a müvészetért áldozni kész érdemes gyüjtő próbatétele is.

Kádárnak ezeken az ujabb képein és rajzain különböző stilusok ismertetőjelei ütköznek ki. Nagyobb méretü temperaképei még szürrealista korszakából valók a természettel önkényesen bánó, szineikben is tőle függetlenedni igyekező festmények. Hogy mit ábrázolnak, még körül irni is nehéz, nemhogy meghatározni, s megértjük a katalogus hallgatását, amely a képeinek mellőzésében nyilvánul. Ezeknek a képeknek szinkompoziciójukban van az érdekességük. Kádár, ha ugy akarja, finom szinérzésü festő. Bizonyság reá két virág- és gyümölcs-csendélete.

Uj stiluspróbálkozást jelentenek

~~II. KASTÉLY A TENGERPART~~ON

Ujság, 1943 márc. 24.

tusrajzai. Rajtuk jól megitélhetni virtuózi ügyességét nemcsak a ruhátlan emberi alak ábrázolásában. de abban is, ahogyan más festők stilusában el tud helyezkedni és benne olyan otthonosan mozogni, mintha azzal született volna. Tusrajzaiból Matisse és még inkább a neo-klasszikus Picasso visszhangzik. Egy szép temperája pedig, amely lombos fák kulisszája alatt rózsaszinü silhouette-ü fürdő nőket ábrázol, mintha Cézanne után sóhajtana.

Nem érdektelen művészet mindezde méggyőződésünk szerint Kádár ról ennél jóval különb is telik. Csak egyszer önmagára kellene találnia és önmagát adnia.

Bán Edit biztató tehetségü szobrász. Ruhátlan női alakja különösen elülső nézetében szépen megmintázott szobor. Igen kifejezőek, jellemző erővel teljesek fejei. A szobrászi komponálás sokféle csinja binjába azonban még bele kell tanulnia. **(e. a.)**

---

deálhoz, mikor műve több
észetté fog nemesedni.

Rózsa Miklós

Kádár Béla

Budapesti Hírlap

1937. dátum levágva-

* ~~(Kádár Béla kiállítása.)~~ Kádár Béla franciás izlésű, az École de Paris artisztikus trükkjeit követő festőművész. Festészete finom előétel, vagy raffinált csemege a művészet dus lakomaasztalán. Alakos és csendéletkompozíciói a valóságtól független szín- és forma rapszódiák. Önálló, beidegzett modora van az ábrázolt motívum földolgozására. Csak néha jut közelebbi kapcsolatba a természettel, ~~mint a Parasztfiú képén, a melyiken~~ itt megérződik a motívumból frissen született artisztikum. Szürkékbe ágyazott lágy szinharmoniái különösen a csöndéletekben érvényesülnek, mert ~~itt~~ nem kell átformálni alakjait, mint figurális kompozícióin. A vonalak kellemes menetéért, a formák öszefoglalásáért sokszor alakjait ~~még karjuktól~~ is ~~megfosztja~~. Igy jobban beleilleszthetők ornamentumszerü látományaiba. Szinei sokszor izgatóan egymásba áramlanak, formái pedig lágyan elpengenek. Mindegyik festménye dekadens, artisztikus és izléses ötlet. ~~A kiállítás a Tamás-Galériában látható. (Y. E.)~~

+ ~~átformál~~ átgyúrja.

3.

Szám: 474 kb. 1907

Határidő: /.

A válaszirat alapjául szolgáló jelentés, megkeresés stb. száma: /.

Tárgy: A Műemlékek országos bizottságának „Kiadványai".

/.

Kádár Béla

1939

— **Kádár Béla rajzai.** Nem mint festőt, „csak" mint grafikust látjuk viszont *Kádár Bélát*, a *Tamás Galériában* rendezett kiállításán. Rajzai, kis méretekben és színek nélkül is ugyanazt a különös egyéniséget tükrözik, mint festményei. Ezek a rajzok is a valóság és a valóság feletti régiók között mozognak, azt a hitet keltve, hogy festőjük állandó transzban éli és látja a világot. Az ujabbkori festészet műnyelvén szólva: a kubizmus eredményeivel szürrealista kifejezésre törekszik a művész. Ami az elsőt illeti, ez a pontos és erőteljes képszerkesztés erényével jár, de ma már a legszélsőségesebben párisi festők sem hisznek abban a gyorsan elviharzott áramlatban, amelyet „szürrealizmusnak" neveztek. A kép ma — hála Istennek — megint kép kezd lenni, lege artis megrajzolva, határozott mondanivalóval, nem pedig egészen különböző képelemek és természeti jelenségek szeszélyes keveréke, a néző képzeletére bízva. Ezt egyébként Kádár Béla is érezheti, mert rajzai bizonyára előtanulmányok ujabb képeihez, amelyeken az elvont kifejezésmód tán már határozott tartalommal telik meg és a kubizmus szabványformái mögött az élet is megjelenhetik. Ezek a rajzok egyébként igen izlésesek, finomak, mesterségbeli szempontból kitünőek, de vajmi kevéssé változatosak. *(f. j.)*

PH 1939. I. 17.

Kádár Béla

— **A Tamás-galéria kiállítása.** *Kádár* Béla néhány rajzából rendezett kiállitást a Tamás-galéria. A fehér lapokon néhány kacskaringós vonal, egy-két torzított forma képezi a dekorativ hatásokra törekedő kompozíciókat. Ugy hatnak ezek az igénytelen munkák, mintegy üzenete a multnak, egy eltünőben lévő, önmagát tulélt stilusakarás utolsó fellobbanása. Hol van a mai magyar művészet problematikája ettől a nemzetközi stilustól? Művészeink ma már az élettel keresnek kapcsolatot és távoláll tőlük a természettől való elszakadás vágya. *Kádár* Béla szellemisége idegen a magyar lélektől, stilusa pedig anakronizmus. *B. P. L.*

N. U. 939. I. 15.

Ny. 1939. I. 15

Az OTI tárgyalásokat folytat a Pannonia-szálló megvételére

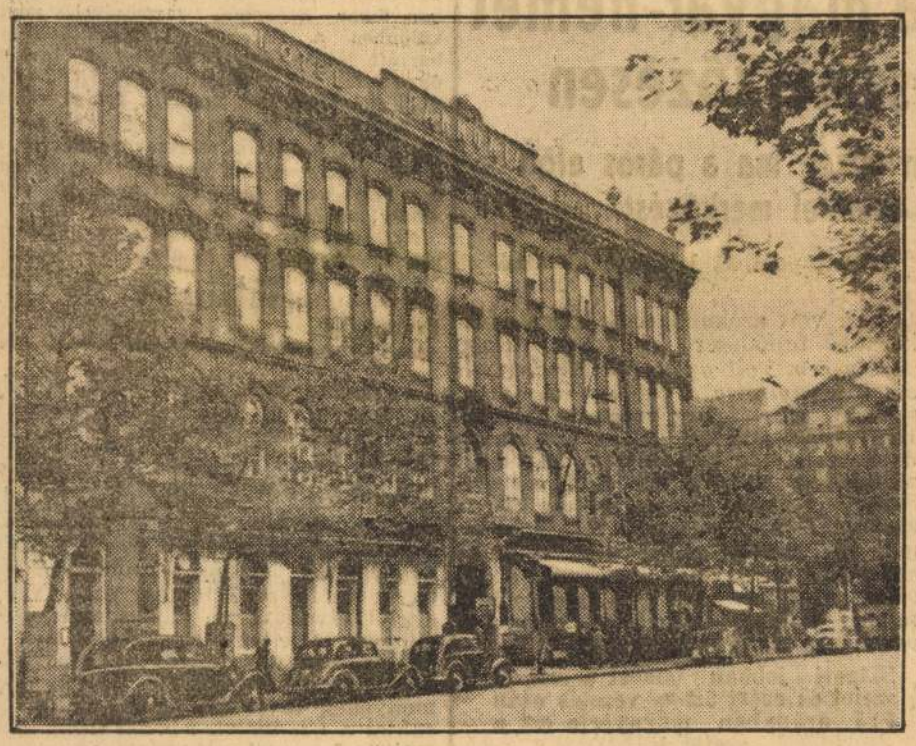

A PANNONIA-SZÁLLÓ

A *Pest* értesülése szerint az OTI igazgatósága és a Rákóczi-úti *Pannonia*-szálló vezetősége között nagyjelentőségű tárgyalások folytak. Arról van szó, hogy

a Pannonia-szálló tulajdonosa a szálloda és az épület eladására vonatkozólag tárgyalásokat folytatott az OTI-val.

Munkatársunk felkereste dr. *Lengyel* Ervint, az *OTI* vezérigazgatóját, aki az adásvételi tárgyalások jelenlegi stádiumáról a következőket mondotta:

— A Pannonia-szálló megvásárlására vonatkozó tárgyalások még embrionális stádiumban vannak.

Túlmagas árat kérnek érte és ezért egyelőre nem lehet vételről beszélni. Az OTI így nem is gondol komolyan a szálló megvételére.

Közvetítők útján tárgyalásokat folytattunk, mivel tőkebefektetés szempontjából szó lehetne házvételről.

Beszélgetést folytattunk *Falvay* Sándor volt bankigazgatóval, a Pannonia-szálló jelenlegi igazgatójával, aki a legnagyobb elzárkózást tanusította. Szerinte *csak szó volt az eladásról, de az ügy egyelőre tárgytalan.*

A *Pannonia*-szálló nagy multra tekint vissza. Több mint *120 főnyi személyzetét a szálloda eladása esetén a kenyértelenség veszélye fenyegeti.* Ma, amikor nagy a szállodák látogatottsága a fővárosban, nem indokolt a Pannonia-szálló esetleges megszüntetése.

Varga József miniszter nyitja meg ma délben a Szegedi Ipari Vásárt

Szeged, június 7
(A Pest tudósítójától)

Ma délben nyílik meg ünnepélyes külsőségek között

a szegedi kézműiparosság tizenharmadik ipari vására és kiállítása,

amely évek óta *a délmagyarországi ipar nagy tavaszi seregszemléje.* Az idei kiállítás jelentőségét kiemeli az a tény, hogy elsőízben vesznek részt a vásáron *a felszabadított Bácska iparosai* is, akik remek készítményekkel, kiváló anyaggal vonultak fel Szegedre. De nemcsak a kiállítók jelentkezték nagyszámmal a visszatért területről, hanem ez lesz az első alkalom a felszabadulás óta, hogy *Bácska közönsége felveszi a közvetlen kapcsolatokat régi természetes központjával, Szegeddel.* Különvonatok és társasautobuszok viszik Szegedre Szabadka, Zenta, Magyarkanizsa, Horgos, Óbecse, Zombor polgárságát. Így a tizenharmadik szegedi vásár *a Bácska üdvözlésének jegyében fog állni.*

A kiállítást ma délben

Varga József kereskedelmi és iparügyi miniszter nyitja meg,

akinek tiszteletére a kereskedelmi és iparkamara *ünnepélyes fogadást* rendez, majd megbeszélést tartanak a Délvidék ipari kérdéseiről. Ugyancsak a vásárral kapcsolatban tartják meg

a délvidéki kézműiparosság kongresszusát

is, amelyen képviselteti magát valamennyi érdekelt minisztérium. A vásárt ez alkalommal is a kézműiparosok készítményeinek jegyében rendezték, a gyáripar másodrendű szerepet játszik. A kézműiparosok bemutatták, hogy a mai nyersanyaggondok közepette is kiváló minőségű, ötletes, helyenkint művészi értékű termékeket készítenek. Külön érdekessége a kiállításnak a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap modellkiállítása, valamint igen érdekes anyagot állított ki az állami paprikakísérleti állomás, valósággal

»paprikafalut«

mutat be a kiállításon.

A szegedi vásár idejére az államvasutak *visszaállították Budapest és Szeged között a gyorsvonatpárt,* mely a kiállítás alatt ideiglenesen *mindennap közlekedik.* Ezenkívül a Bácskából különvonatokat indítanak Szegedre.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Romániában ismét kisajátítják 907 magyar földjét

Bukarest, június 7
(NST)

A román nemzetvédelmi miniszter és a hadfelszerelésügyi államtitkár jelentése szerint a brassómegyei *Apáca községben két beépítetlen telket a román állam katonai célokra kisajátít.* Az egyik 597.764 négyzetméter nagyságú és 855 ember tulajdona. A másik 70.200 négyzetméternyi és 52 családé. *Mindkét kisajátított telek majdnem kizárólag magyar tulajdonban van.*

A kereskedők válasza a vevő panaszára

— Levél a szerkesztőhöz —

A *Pest* pénteki száma »*A vevő panasza*« címmel levelet közölt. Mi, kereskedők, úgy látjuk, hogy igen sokan vannak a panaszttévők között, akiknek sérelmét *nem jogos indok* szüli. Ahhoz, hogy valaki jogosan panaszoljon, mindenekelőtt *ismernie kell a helyzetet,* amelyet most megpróbálunk lefesteni.

Az élelmiszerkereskedők, akiket a vád ért, *reggel három órakor kelnek* és félóra multva már úton vannak, hogy négy órára ott legyenek a nagyvásártelepen. Az üzletben pedig, ahol a családtagok is segédkeznek, *reggel 5 órától este 7-ig megszakítás nélkül tart a munka.* Ilyen a szakmának a helyzete, amely állítólag nem a vásárlóközönség érdekét szolgálja.

Az árak alakulását is meg kell világítanunk. Például a nagyvásártelepen vásárolt burgonyánál, amelyet a nagykereskedőnek magának kell hazaszállítania s amelyért sokszor hiába tolong, az engedélyezet bruttó haszon *kilogramonkint két fillér.* A tejnél *egy fillér* hasznot számíthat a kereskedő, jóllehet nyáron *a jegelés egymagában többe kerül* a felszámítható haszonnál. Azt is panaszolja a levél írója, hogy a kereskedő *a zacskót beleméri a cukorba* és így jogosulatlan haszonra tesz szert.

A kereskedő ezzel szemben *100 kilogram cukrot fizet és csak 99 kilogramot kap,* sőt sok esetben még kevesebbet. A kereskedő ma ideget, időt és nem utolsósorban *pénzt kénytelen áldozni azért, hogy vevői részére megszerezze a szükséges árut,* amelynek hasznát a rendelkezések oly szűkre szabják, hogy a legtöbb esetben *alig keresik meg az önköltséget.* Ilyen a helyzet kereskedői szemmel.

Éppen úgy, amint akadnak tisztességtelen kereskedők, *vannak olyan vevők is, akik vérmei a kereskedőknek.* Ezek az úgynevezett »szaladó vevők«, akik kitűnő érzékkel megsejtik, mely áruból várható *átmeneti hiány* és végigszaladják az üzleteket s ha azt hallják, hogy a vásárolni kívánt áruval a kereskedő nem szolgálhat, úgy nyomban *felháborodnak és feljelentéssel fenyegetőznek.*

Természetesen ez a jelenség sem *általános.* Lehetnek panaszok és egyetlen társadalmi osztály sem felelhet azért, ha a tagjai között eltévelyedett is helyet foglal. Azt azonban a kereskedők nem állhatják meg szó nélkül, hogy amikor a kereskedelem teljes átszervezése folyik, akkor *a tisztes kereskedői foglalkozási ágak egyetemét nehéz vádakkal gyanusítsák* és megtorlást, olyan intézkedéseket követeljenek ellene, amelyek a hatóság által felnyitható ládákkal és hetenkénti ellenőrzésekkel fej[illegible]

A kereskedők üzleteit a [illegible] amúgy is állandóan ellenőrzik. A mé[illegible] geket két évenként hitelesittetni kell, de különben is *az év minden napján, a nap bármely percében akárki könnyen ellenőrizheti, hogy a kereskedő annyit mér-e, mint amennyit felszámol.* Az árak kiírására ugyancsak rendelet kötelezi a kereskedőket.

A kereskedő a vevőjéből él. Érdeke tehát, hogy megtartsa vásárlóit, de nem azokat, akik mindig *olyan árut keresnek, ami sehol sem kapható.* Most a kereskedők is védelmet kérnek. Védelmet az egyes eltévelyedett áruhalmozók ellen. Azt kérik, hogy minden egyes panasztévő esetében *ne csak a kereskedő ellen folytassák le a vizsgálatot, de vizsgálják meg egyben azt is, hogy a megtorlás után kiáltónál miképpen áll a házatája.* A kereskedők lelkiismerete tiszta és ennek tudatában vallják, hogy aki panaszt tesz, annak vállalnia kell magának is a panasz következményeit.

A Fűszerkeskedők Országos Egyesülete.

EGY HÉT BUDAPEST ÉLETÉBŐL
a május 25.-től május 31.-ig terjedő héten:

Születések száma	459	(351)
Halálozások száma	304	(344)
Öngyilkos lett	8	(5)
Házasságkötések száma	483	(252)

(Zárójelben az előzőheti adatok)

— **Nemes Kéler Ödön ny. tábornok halála.** Nemes *Kéler* Ödön nyugalmazott m. kir. tábornok, a hadiékítményes Lipót-rendnek, a Vaskoronarendnek és a Magyar Érdemkereszt középkeresztjének stb. tulajdonosa, e hó 6.-án váratlanul elhúnyt. Temetése vasárnap, június 8.-án délután félnégykor lesz Mádon, a családi sírboltban. Halálát özvegye, szül. *Deréky* Mária és kiterjedt, nagyszámú rokonság gyászolja.

— **Összel rendezik a »Biztosítási napokat«.** A *Biztosító Intézetek Országos Szövetségének* és a *Magyar Biztositástudományi Társulatnak* elnöki tanácsai együttes ülésen tárgyalták az 1941. év őszén megrendezendő »Biztosítási napok« programját. Értesüléseink szerint rendkívül széleskörű munkálatok indultak az egész országban megrendezésre kerülő »Biztosítási napok« előkészítésére. Az ülés elhatározta, hogy az *előrelátó gondosság* gondolatának elmélyítése céljából rádióelőadás tartására kéri fel dr. *Csizik* Béla államtitkárt, továbbá dr. Walter *Grosse* német egyetemi tanárt, a lipcsei egyetem mellett működő biztosítástudományi intézet igazgatóját, hogy a biztosítási napokon ismertesse a fejlődő német biztosítási intézmény tudományos és gyakorlati eredményeit, valamint állami és magánszervezeti kérdéseit.

Spolarich Grill egész nyáron át nyitva
Fekete Sári *énekesnő bájos előadó stílusával*
Bodnár Piri *utolérhetetlen énekművészetével és*
Horváth Ernő *jazz-hármasa halk, finom zenéjével,*
feledhetetlen estét szerez Önnek.
Asztalrendelés: 145-314. (József-körút 37|39)

LÓSPORT

Szombaton: Villám-díj Vasárnap: Báró Wenckheim Béla-emlékverseny

A *Lovaregylet* e hétvégi versenyei is érdekesek. Mindkét versenynapra aránylag szépszámú nevezés érkezett s a hendikepekben jól kiegyensúlyozott viszonyokkal veszik fel a küzdelmet a telivérek. Szombaton az 1000 méteres *Villám-díj* áll az érdeklődés középpontjában, amelyben a tavalyi »*flyer-király*«, *Lim-lom* (Gutai) ellen hét telivér áll a starthoz. *Lim-lom* legutóbb (első idei futásán) oly kitünően szerepelt, hogy [illegible] délután legjobbját is várhatjuk [illegible]setben pedig, véleményünk [illegible]zen verik meg.

[illegible] délután a báró *Wenck*[illegible]ia-emlékverseny a nap leg[illegible]an díjazott futama. Az 1600 méteres távú versenyben határozottan előkelő mezőny vesz részt. *Trissotin* Derbyt és Millenium-díjat nyert, *Álom* ugyancsak Milleniumi-díj babérjaival büszkélkedhetik. — kettejük küzdelme önmagában is megérdemelné az érdeklődést. *Trissotin* és *Álom* mellett hat 3 éves is elindul a győztesnek kijáró 12.000 pengős első díjért, bár a papírszámítás szerint vajmi kevés reménnyel. A verseny sorsa előreláthatóan *Trissotin* és *Álom* között dől el. A mult sikerei *Trissotin*, a *mérföldes táv* aránylag rövid távolsága, *Álom* mellett szól.

A kettős versenynap eseményei közül figyelmet érdemel a szombati *Gátverseny*-hendikep, az *Árverési*-díj és a vasárnapi *Nyeretlen kétévesek* versenye. A gátversenyben *11 résztvevő* indulása valószínű. Közülük *Pandora* látszik a legjobbnak. Az *Árverési*-díjban *Basalak* és *Borka* között várunk szép küzdelmet, míg a *Nyeretlen kétévesek* versenyének másféltucatnyi indulója közül *Siess*, *Dukla*, *Nemere II.* és *Sütvény* neve tűnik szembe.

Jelöltjeink az egyes versenyekre:

Szombaton: I. Bakchich, II. Pandora—Hitech id.—Dodónéni, III. Basalak—Borka, IV. Lim-lom—Rianás—Aldershot, V. Dame Blanche—Hová való—Ural, VI. Matyó—Annabella—Magdalena, VII. Sacrilege—Durmitor II—Basil, VIII. Bona Fides—Dániel—Guba.

Vasárnap: Vinkó II.—Várnagy, II. Siess—Dukla—Nemere II, III. Linkóczy—Rapitya—Etele, IV. Álom—Trissotin—Para Yokk, V. Ute—Basra—Brigi, VI. Kaláris—Darabont, VII. Gamine—Hindu—Munkás II. VIII. Rontó Pál—Gül Baba—Hortobágy.

felhívjuk! a figyelmet

BASALAK igen sebes. A *Csernovits*-lótól ez alkalommal lényegesen jobb szereplést várunk, mint legutóbb, amikor *Pietrosz* mögött második lett. **LIM-LOM** első idei startjára kitünően futott. A tavalyi »flyer-királytól« legjobb formáját várjuk. **BONA FIDES**-nek tavaly minden táv rövid volt. Reméljük, ez alkalommal nem fogja keveselni az 1600 métert. **UTE**-ban legutóbb nagyon bízott istállója. *Pauly* őrnagy lovának a rövidebb távolság az igazi kenyere, nem pedig a kancadíjak másfél és két kilométeres távja, amelyekre az év elején trenirozták. **GAMINE** oly rendkívül könnyen nyert a legutolsó napon, hogy újból az élen végezhet. Elvégre, ha *Apuka* tudott négy hendikepet nyerni, *Gamine* is győzhet egymásután kétszer.

— **A biztosítók az ujságirókért.** A *Biztosító Intézetek Országos Szövetségének* végrehajtó bizottsága legutóbb megtartott ülésén tagintézeteinek hozzájárulásából *20.000 pengőt adományozott a Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézetének »Horthy Miklósné alapja« javára.*

FTC-pálya, IX., Üllői-út 129.

Június **8-án**, vasárnap délután **6** órakor

Ferencváros—Kispest

Nemzeti Bajnoki mérkőzés

SPORT

A győztes Asbóthon kivül Szigeti is remekül játszott a magyar-német Duna Kupa-teniszmérkőzésen

Magyarország 1:0 arányban vezet, ma a páros előtt fejezik be a Szigeti—Henkel mérkőzést

A magyar-német Duna Kupa-teniszmérkőzés első napján, pénteken délután az eső miatt *egy kis késéssel kezdték* a mérkőzéseket, de sem az eső, sem a gyülekező felhők nem tartották vissza a teniszjátéknak mindinkább szaporodó közönségét, hogy megtöltse a MAC margitszigeti díszpályáját. Ott láttuk von *Erdmannsdorff* budapesti német követet is feleségével.

Az első mérkőzésen

Asbóth könnyű győzelmét várták a fiatal német Koch ellen.

Eleinte bajnokunk igazolta is a várakozásokat, mert *az első szetben 4:0 arányban vezetett*, majd már 5:1 volt az arány a javára. Ekkor azonban *könnyelműsködni kezdett*, viszont a német fiu bizonyítékát adta szívósságának és hallatlan küzdenitudásának és akaratának. 5:1-ről kiegyenlített 5:5-re és *Asbóth* csak ekkor tudott 7:5 arányban győzni. A második szetben már felváltva nyerték az egyes gémeket — rendszerint mindenki a másik adogatását — *végül is Koch dönti el a maga javára a szetet szintén 7:5 arányban.*

Koch lendülete még tovább is tart a harmadik szetben már 3:0-ra vezet, amikor *Asbóth rákapcsol, egymásután nyer hat gémet* és ezzel 6:3-ra nyeri a harmadik szetet. Mindenki fölényes Asbóth-szetet vár, ehelyett *újra lábrakap Koch* és

csak óriási küzdelem után 10:8 arányban engedi át a győzelmet Asbóthnak, akinek végül legjobb tudását kellett a győzelem érdekében kifejtenie.

Az ifjú Kochot a közönség ép olyan melegen megtapsolja, mint Asbóthot. *Kellemes meglepetés* volt

Szigeti pompás játéka a következő mérkőzésben Henkel ellen.

Igazuk volt azoknak, akik Szigeti fokozatos fejlődésére esküdtek. *Egy percig sem volt gyengébb Henkelnél, sőt ő irányította a játékot.* Az első szetben már 5:1-re vezetett, amikor Henkelnek sikerült 5:3-ra javítania, de Szigeti 6:3-ra győzött. A következő szetben nagy a küzdelem, eleinte Szigeti vezetett 2:1-re, majd 3:2-re, azután *Henkel nyomult fel*, 4:3-nál már ő vezetett és 6:4-re győzött. *A harmadik szetet már megzavarta az orkánszerű szél* s a gyülekező sötét felhők láttára megijedt közönség nagyrésze elhagyta a pályát.

Szigeti jobban ismeri a szigeti szelet és ezért 5:3-as vezetés után 7:5 arányban megnyerte ezt a szetet is.

Megkezdik a negyedik szetet, de csak 3:3-ig jutottak, ekkor a sötétség miatt félbeszakították a küzdelmet, amelyet megállapodás értelmében *ma délután 2 órakor* folytatnak, a *Fuchs—Jávori* Márta bemutatójátéka előtt. Délután 5 órakor kerül sor *Asbóth* és *Gábori* páros mérkőzésére *Henkel* és *Gies* ellen.

Szigeti pompás formája alapján semmi sem lehetetlen, még az sem, hogy legyőzi Henkelt. Ebben az esetben nagy küzdelmet ígér a vasárnapi Szigeti—Koch mérkőzés is, nemcsak Asbóth—Henkel küzdelme.

Lehetséges, hogy már az egyesekkel megnyerjük a válogatott mérkőzést

s nem lesz szükség a páros mérkőzés pontjaira, amelyet a németek nagyon összeszokott párja is megszerezhet. A mérkőzések *vasárnap már délután 3 órakor* kezdődnek.

Az „egyesületi atlétabajnokságért" két napon Ujpesten indulnak legjobbjaink

Szerencsés gondolatnak bizonyult a MASz részéről az új »egyesületi bajnokság« kiírása, mert Diósgyőr után ma és holnap Ujpesten is összehozza az új bajnoki cím megszerzése iránti vágy a legjobb atlétákat úgyszólván az összes számokban.

Ma a távolugrást, kalapácsvetést, hármasugrást, 400 m-t, gátfutást és 5000 m-t, vasárnap a súlydobást, 200 m-t, magasugrást, 1500 m-t, 400 m-t, 3000 m-es akadályfutást, 10 km-t és a 10×100 m-es stafétát bonyolítják le. Az egyes számokban a legjobbakon kivül is nagy mezőny indul, igy például 1500 m-re 41-en, 400 m-re 36-an, a hosszú távokra több mint 30-an neveztek.

A GÖMBÖS GYULA VÍVÓEMLÉKVERSENYEKET a HTVK szerdán és csütörtökön rendezi a Tiszti Kaszinóban.

—•—

BUDAPEST KERÉKPÁROS BAJNOKSÁGAIT a MKSz vasárnap fejezi be a Millenáris pályán d. u. 4 órai kezdettel.

—•—

A VÍZIPÓLÓBAJNOKSÁGÉRT ma az UTE—MTK játszik Ujpesten 6 órakor, vasárnap MAC—Szeged a fedett uszodában 7 órakor.

—•—

HÖLGY TENISZEZŐINK hazaérkeztek Olaszországból s elmondották, hogy az utazás nehézségei miatt fáradtan játszottak.

—•—

AZ EVEZŐSÖK VÍZREHÍVÓ ÜNNEPSÉGE vasárnap ½10 órakor lesz tábori misével a margitszigeti Hungária-klubház előtt.

Ferencváros—Kispest, Ujpest—Szolnok

A futballbajnokság 24-ik fordulóját játsszák vasárnap csapataink, az Ujpest és Tokod pedig már a 25-iket. Ebben a fordulóban is folytatódik *a harc a III. helyért és a kiesés elkerüléséért.*

A *Kispest* a *Ferencváros* ellen játszik az *Üllői-úton* 6 órai kezdettel, *Szőke* vezetésével s a *Ferencváros* biztosnak látszó *győzelmét éppen a kispesti csapat nagy erőfeszítése akadályozhatja meg*, ha a Kispest olyan lelkesedéssel és akarattal tud játszani, mint az utóbbi hetekben látott játékain. A második helyezett Ujpest *Szolnokon* vendégszerepel 6 órakor, *Lantos* bíráskodásával. Ez a mérkőzés a III. hely megszerzése szempontjából fontos a Szolnokra nézve s az Ujpest hanyatló formáját tekintve, *nem is reménytelen egy vagy két pont szerzése.*

A *WMFC—Gamma* mérkőzése Csepelen ½6-kor *Vass* bíráskodásával, valamint a *Beszkár—Szeged* mérkőzése a Sport-utcában 6-kor *Schramm* vezetésével, nemkülönben a *Törekvés—Elektromosok* bihariúti játéka, amelynek *Kiss* a bírója, úgyszintén a salgótarjáni *SBTC—Di-MAVAG* küzdelme, amelyet *Ipolyi* vezet, az egyik csapatra nézve a *III. hely* szempontjából, a másik résztvevőre nézve a *kiesés* szempontjából nagyon fontos, éppen ezért *nehéz megjósolni az eredményt*, amely legközelebb a *döntetlenhez* áll.

Két »kiesési« csapat játszik egymás ellen Szombathelyen *Németh* bíráskodása mellett: a *Haladás* és *Tokod*, amelyek között az otthon játszó Haladás győzelme a valószínűbb.

— **Kádár Béla képei.** *Kádár* Béla festőművész új képeiből rendezett kiállítást a Tamás Galéria. A bemutatott anyag rendkívül egységes és harmonikus. Alaphangját az a dekoratív hatású stilizáltság adja meg, amely legérezhetőbben a keleti művészet egysíkú cloadasmodjának formagazdagságával rokon. Kádár régóta egyénivé fejlesztette már ezt a valóságtól elvonatkozó, rajzos szerkezete ellenére is jellegzetesen festői stílust, amely most dúsan árnyalt színskálát zendít meg legújabb képein. Gyüjteményének legszebb, legfinomabb darabjai a *Csendélet, Fürdés után, Akt, Tájkép lovassal, Meditáló nő, Anya gyermekkel* s a második számú *Kompozició*. Könnyű, kitisztult, világos szinek összhangzó játéka kíséri rajtuk a szólamvezető vonalak biztos lendületét, valami benső zeneiség ritmusát hullámoztatva át a néző lelkén. Egy sor modern grafikája — szükszavúságával és kifejező erejével — a fekete-fehér művészetének legjobb, leghivatottabb mesterére vall.

—l.

— **Házasság.** Dr. *Sajgó* Kálmán és **jeszeniczei** *Jankovich* Ilona június hó 6.-án fél 11 órakor a krisztinavárosi plébániatemplomban nászmise keretében házasságot kötöttek. Tanuk voltak vitéz *Imrédy* Béla titkos tanácsos, ny. miniszterelnök a vőlegény, *Hevessy* László ny. főispán pedig a menyasszony részéről. A nászmisét dr. *Tóth* K. János, a pesti Szent Imre kollégium prefektusa mondja. *Varga* Ilonka és *Zalatnai* Endre ma este ½8 órakor tartják esküvőjüket a Haller-téri római katolikus templomban.

— **A Segédhivatali Tisztviselők Országos Szövetsége** júniusi választmányi ülésén *Vargha* Ferenc kormányfőtanácsos elnökletével foglalkozott a tisztviselők helyzetével és azzal a kérelemmel, hogy a szövetség vezetősége a fokozódó drágaságra való tekintettel *az árak szabályozását vagy erélyes letörését* kivánja a kormánytól. A megjelentek helyeslése mellett kérelemmel fordulnak a miniszterelnökhöz, hogy *emelje fel a segédhivatali munkakör betöltéséhez szükséges képesitést.* Sürgették a régen szolgáló díjnokok és kezelők *soronkívüli előléptetését, a gyorsabb előmeneteli lehetőségeket és a juliusi nagyobbarányú kinevezést.*

Express hirdetések

Svábhegy gyöngye
Mátyás király üdülő
Mátyás király-út 7.
Nagy park, luxus kényelem, elsőrangú ellátás bejáróknak is. Kívánatra diétás konyha. Fogaskerekü megállótól 1 perc
Telefon: **365-361, 165-373**

Öröklakásos társasház
épül **XI., Bertalan-u. 11.** Budafoki-út sarkán közp. fütés és melegvízszolgáltatással ellátott **elsőrendü kivitelü**, kifejezetten déli és keleti fekvésü 1—2 és 3 szoba-hallos, valamint garszón öröklakásokkal. Leköthető Mikle Károly tervező épitészmérnöknél, Budapest, IV., Veres Pálné-utca 31. Telefon: 188—260.

Svábhegyi Kastélypenzió
Loránt-út 22.
Központi fütés, meleg folyóvíz, luxuskényelemmel. **Telefon: 165-210**

Újdonság! SZOBAANTENNA
filc alátét formában. Föld és antenna nélkül kifogástalanul hozza a külföldi állomásokat. Használható szuper rádiókhoz. Ára **12.**— pengő.
UNIFON, Károly király-út 5. T. 227-954

Markovits-féle
fémrácsos, hűtőcsöves légoltalmi
jégszekrények
óvóhelyberendezések
Wiesel A. Vilmos császár-út **52.**
Telefon: 118-986

V I L L A
Ugocsa-uteánál 330 öles kertben 4-szobás összkomf. úrivilla házm. lakással, 70.000-ért **eladó! Dr. Hegyi**, 139-683

Tölgyfahordók leszerelt ecetgyárban 50—250 liter ürtartalmúak, igen olcsón **eladók**, jókarban. Ajánlatokat »Vidéken Be« jeligére a kiadóhivatalba

Pénz áll a házhoz, ha átnézi régi értékpapírjait. Legjobban értékesítheti **Barna Banknál**, V., Nádor-utca 26. Tel.: 121-316. Értékpapírokra kölcsönt nyujtunk.

H Á Z
Mussolini-térnél, 3-em., komfortos lakásokkal, 6%-os bérj., 95.000 P-ért **eladó! DR. HEGYI**, telefon 139-683

Régiséggyüjtők!
Eladó egy 1810—1820-ból való **kávédaráló**. »Kávédaráló 1810« jeligére a kiadóhivatalba.

Tragikus halál

Ma reggel *Csepelre*, a *Bükkös-utca* 37. számú házhoz hívták ki a mentőket. *Szabó* József gyári munkás 42 éves felesége, aki anyai örömök elé nézett, *megbotlott a szobában és elesett.* Mire a mentők megérkeztek, az *asszony meghalt.* A különös baleset ügyében a rendőrség megindította a vizsgálatot.

Tűz a postahivatalban

A Keleti-pályaudvar mellett lévő 72-es postahivatalban ma reggel félhétkor *tűz keletkezett.* A pince gyulladt ki, ahol mintegy *60 métermázsa lignit volt raktározva.* A tűzoltók egy óra leforgása alatt elolották a tüzet. Valószínűleg öngyulladás okozta a tüzet.

Varga miniszter nyitja meg a Szegedi Vásárt

Soha olyan nagy érdeklődés még nem kísérte a *Szegedi Ipari Vásárt*, mint ezidén, amidőn is *Bácska* minden részéből tömegesen jelentkeznek a kiállítók. Ép emiatt *a vásár területe többszáz négyzetméteres területtel bővül.* Az egész ország területéről *félárú utazási lehetőséget* biztosított dr. *Varga* József iparügyi miniszter, aki *június 7-én személyesen nyitja meg a Szegedi Ipari Vásárt.* Utazási igazolványok az összes *IBUSz* menetjegyirodákban, ahol ilyen nincs, az *Ipartestületeknél* kaphatók. A félárú utazás érvénye *június 5-én 0 órakor kezdődik.*

Minden érdeklődésre készséggel ad felvilágosítást a vásár irodája: *Szeged, Horváth Mihály-utca 3.*

Kádár Béla képei

A magyar haladó művészet egyik legerősebb, legtehetségesebb harcosa, *Kádár* Béla, másfélévi hallgatás után képsorozatban számol be eddigi munkásságáról. *Kádár* Béla a kötött szabályú festészettel szemben, a fölszabadulás és egyéni kifejezés formai és lehetőségei felé indult el a romantikus irányból. Valóságos művészi élmény *Kádár* Béla új gyüjteménye, amely festményekből és grafikai lapokból áll. 1, 8, 9, 10, 15 és 16. számú alkotásai a tájlátásban uj elemeket tárnak elénk, figurákban lelket és gondolatgazdagságot nyujtanak, előadásban pedig a legnemesebb művészet ízét adják. Grafikai lapjai között nem egy van, amely múzeális értékü, s az egész anyag egy ihletett magyar művész diadalmas előtörésének bizonyítéka. A Tamás-galéria ez év egyik legérdekesebb művésze eseményét nyujtja Kádár Béla kiállításával.

Legjobb gyártmányok vezérképviselete
tangó harmónika
Sternberg
hangszergyár RAKOCZI-UT 60
Kérjen árajánlatot!

— **Csecsemő- és gyermekgondozónő tanfolyam.** A *Pesti Izr. Nőegylet* csepeli *Weiss Alice Gyermekágyasotthona* (XIII., Bókay-tér 4. sz.) f. évi július hó 1-én kezdi meg csecsemő- és gyermekgondozónők újabb kiképzését. Felvétetnek 18 és 30 év közötti feddhetetlen előéletü, egészséges, izr. vallású magyar honos nők. Előnyben részesülnek legalább négy középiskolát végzettek. A felvételt kérők hiteles okmányokkal felszerelt és a Pesti Izr. Nőegylet elnökségéhez intézett beadványaikat a Gyermekágyas-otthon fentemlített címére juttassák el, ahol készséggel szolgálnak bővebb felvilágosítással. (Tel.: 292—062, 290—904.)

— **Romlott ételek okozta mérgezések leküzdésénél** a gyorsan és biztosan ható természetes «**Ferenc József**» keserűvíz azonnali igénybevétele — egy vagy két ivópohárral — gyakran rendkívül fontos segédeszköz. Kérdezze meg orvosát!

AZ ÉKSZERRABLÓ HELYETT „véletlenül" feleségét lőtte agyon egy orgonaművész

Perének újrafelvételét kéri az életfogytiglani börtönre ítélt fegyenc

Kalifornia legfelsőbb törvényszékének érdekes bűnügy újrafelvétele ügyében kell döntenie. Az újrafelvételi kérelmet *egy életfogytiglani fegyházra ítélt fegyenc juttatta most el az illetékes igazságügyi hatóságokhoz.* A perfelvételi kérelem egy öt évvel ezelőtt elkövetett, rendkívül érdekes gyilkossági per emlékét idézi fel.

Az életfogytiglani fegyházra ítélt fegyenc *ma már hatvanöt éves.* Hatvanéves volt, amikor a losangelesi esküdtszék a súlyos ítéletet meghozta ügyében.

Felesége meggyilkolása miatt került az esküdtszék elé Samuel T. Whittaker orgonaművész.

Tizenhat évvel fiatalabb feleségét tette el láb alól, még pedig igen bonyolult cselszövés segítségével.

Samuel T. *Whittaker* feleségével, Ethel *Whittaker*-rel *Los Angelesbe utazott,* ahol egy elegáns szállodában szálltak meg. Megérkezésük estéjén sokáig táncoltak a szálloda bárjában és amikor szobájukba tértek, *ott megdöbbentő események játszódtak le.* Abban a pillanatban, amikor *Whittaker* a villanykapcsolóhoz nyult, egy karosszék mögül egy fiatalember ugrott fel és rákiáltott: *«Fel a kezekkel!»*

Az orgonaművész nem vesztette el lélekjelenlétét, revolvert rántott és többször rálőtt a banditára.

Ez viszonozta a tüzelést, majd a rövid tűzharc után súlyos sebesüléssel elmenekült. A tűzharc sötétben játszódott le és amikor a sértetlenül maradt *Whittaker* villanyt gyujtott, *a padlón holtan találta feleségét, akinek testét négy revolver golyó járta át.* Az orgonaművész nyomban értesítette a szállodaigazgatóságot és néhány perc mulva a helyszínre érkezett a rendőri bizottság. Az orgonaművész, aki eddig meglepő hidegvérről tett tanuságot, ekkor elvesztette idegei fölött az uralmat és *hangos zokogással* borult felesége holttestére. Kihallgatása során vázlatos személyleírást adott a banditáról. Eszerint a rablógyilkos *idősebb, zömök férfi volt, Whittaker* külsejéről úgy ítélte, hogy *a Filippi-szigetekről származott.* A detektívek vérnyomok alapján kezdtek a kutatáshoz. *A vérnyomok egy szomszédos háztetőre vezettek őket.*

Itt megtalálták a súlyosan sebesült banditát, akit három revolvergolyó talált el.

A detektívek meglepetésére a rablógyilkos nem alacsony, idősebb filippino, hanem egy magas, amerikai fiatalember, a huszonhárom éves James *Culver* volt. Az agyonlőtt asszony sebeinek megvizsgálásakor kitűnt, hogy az asszonyt *Culver* revolverének három golyója találta el, *a negyedik golyó pedig a férj revolveréből származott.* Ez a lövés tarkón érte az asszonyt.

Egy váratlan vallomás

A súlyosan sebesült *Culvert* rabkórházba szállították, ahol néhány nappal később *szenzációs vallomást tett.* Előadta, hogy amikor munkanélkül volt, *Whittaker,* a jómódú orgonaművész anyagi támogatásban részesítette. Whittaker beavatta a fiatalembert magánügyeibe is, majd amikor látta, hogy Culver milyen hálás támogatásáért, beavatta elvetemült tervébe.

Azt mondotta a fiatalembernek, hogy felesége ékszereit behiztosította és ha megjátszanak egy ékszerrablást, megkaphatják a jelentékeny biztosítási összeget.

Jutalom ellenében rávette a fiatalembert, hogy *segédkezzen neki az ékszerrablás megjátszásában.*

Mint a vizsgálat során kiderült, *Whittaker* félrevezette a fiatalembert az ékszerbiztosítás meséjével.

Whittaker ugyanis életbiztosítást kötött az asszony javára és valójában az asszonyt akarta megöletni Culverrel, hogy felvehesse a felesége halála esetén neki járó életbiztosítási összeget, tizennyolcezer dollárt.

Whittaker pontosan kidolgozta a rablómerénylet tervét. Azért utazott feleségével *Losangelesbe,* hogy ott megjátszhassák a szállodai betörést. A szállodában átadta *Culvernek* szobája kulcsát és miatt *Whittaker* a szálloda bárjában feleségével táncolt, *a fiatalember belopódzott a szállodai szobába és ott revolverrel fogadta a Whittaker-házaspárt.* A megbeszélt terv szerint *Culvernek* a sötétben lövöldöznie kellett. A sötét szobában az első lövést az orgonaművész adta le, mire a fiatalember sortüzzel válaszolt.

Mint utólag kiderült, az orgonaművész felesége mögé ugrott és így mind a három golyó az asszonyt találta.

Az orgonaművész több lövést adott le a fiatalember felé, akit agyon akart lőni, hogy a gaztettnek ne legyen tanuja. Időközben célbavette vérében fetrengő feleségét is, akinek tarkójába lőtt *és ez a lövés kioltotta az asszony életét.*

Amikor *Whittaker* látta, hogy revolverlövései nem ölték meg cinkostársát és ez sebesülten elmenekül, nyomban értesítette az igazgatóságot *és hamis személyleírást adott a merénylőről a detektíveknek,* azt remélve, hogy a fiatalembernek sikerült egérutat nyernie és a hamis személyleírás tévútra vezeti a rendőrséget.

Culver azonban olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy *a szomszédos háztetőn összeesett és itt megtalálták a detektívek.* A fiatalember szerepének tisztázása során is meglepő adatokra bukkant a rendőrség. Kiderült, hogy nemcsak *Whittaker* akarta megölni cinkosát, hanem az is *„jótevője"* életére tört, mert — mint bevallotta — *saját magának akarta megszerezni az asszony ékszereit.* Kiderült, hogy a fiatalember nagyobb összegeket csalt ki házassági ajánlatok révén idősebb nőktől.

A losangelesi esküdtszék Samuel T. Whittakert életfogytiglani, cinkostársát, James Culvert pedig ötévi fegyházbüntetésre ítélte.

Culver ez év nyarán kitölti büntetését, *Whittaker* pedig most perének újrafelvételét kéri azzal az indokolással, hogy *újabb adatokat terjeszt elő ártatlansága bizonyítására.*

Az ügy fejleményeit nagy érdeklődéssel várja a közvélemény.

A hulladékpapiros és a textilhulladék felhasználásának korlátozása

Az iparügyi miniszter rendeletet adott ki arról, hogy új *újságmakulatura-papirost* a kiadóvállalatoktól, vagy nyomdáktól csak a *Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft.* és az a kereskedő, vagy iparos vásárolhat, akinek erre az *Ipari Anyaggazdálkodás Papirosgyártóipari és Papirosrosfeldolgozóipari Bizottsága* együttesen engedélyt ad.

A kiadóvállalat és a nyomda pedig a saját maga által termelt új újságmakulatura-papirost csak az említett Kft-nek, vagy annak adhatja el, aki erre engedélyt kapott.

A rendelet életbelépése előtt *megvásárolt új újságmakulaturapapirt csak akkor veheti át a vevő, ha erre engedélyt kap.*

Egy másik rendelet szerint az az iparos, aki *üzemében havonta 10 kilónál több textilhulladékot használ fel, vagy akinek üzemében havonta 10 kilónál több textilhulladék keletkezik, köteles a hónap utolsó napján meglevő textilhulladék-készletét a következő hónap 5. napjáig a Textilhulladékbeszerző Részvénytársaságnál bejelenteni.*

Megölt a beomlott csatorna egy munkást

Halálosvégű baleset történt ma délben a XIV. kerületben a Fürész-utcában, ahol több munkás csatornaépítési munkálatokat végez. Munka közben az egyik szakaszon a frissen ásott csatorna partja leomlott és a földtömeg maga alá temette Sipiczki András 55 éves pestszentimrei mázolósegédet, akit mint napszámost foglalkoztattak munkálatoknál.

Társai azonnal kiásták a szerencsétlen embert és ugyancsak értesítették a mentőket is a balesetről. Sipiczkit agyrázkódással szállították be az uzsokinutcai kórházba, de mielőtt a műtőasztalra helyezhették volna, pár perccel beszállítása után meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel felelősség.

RÓZSAVÖLGYI könyvnap

FERDINANDY M.
MI MAGYAROK
Bátorhangú új történetírás Álmostól Ady Endréig, 10 fejezetben.
Könyvnapi ára kötve .. P 4.80

HANKISS JÁNOS
LISZT FERENC AZ ÍRÓ
Szemelvények Liszt Ferenc irodalmi műveiből. Nyolc műmellékletel.
Könyvnapi ára kötve .. P 4.60

BALASSA BÁLINT
ISTENES ÉNEKI
Az első kiadás után készült facsimilé-kiadás.
Könyvnapi ára kötve .. P 3.60

ROZMARING
BALÁZS ÁRPÁD legszebb dalai énekelhető kottakísérettel.
Könyvnapi ára ..... P 2.40

JÁCINTOS VIRÁGOM
111 magyar népdal, csokorba kötve, énekelhető kottakísérettel.
Könyvnapi ára ..... P 2.40

A francia színjátszás magas iskolája:
Perzselő szerelem
YVONNE PRINTEMPS · PIERRE FRESNAY · ANDRÉ LEFAUR
PREMIER MA!
DÉCSI

HÍREK MINDENFELŐL

A VÖLKISCHER BEOBACHTER és a BERLINER BÖRSENZEITUNG pünkösdtől kezdve latin betükkel nyomtatva jelenik meg. A Völkischer Beobachter rövid jegyzete szerint főleg azért tértek át a gót betükről a latin betükre, hogy a lapot, amely sok idegen országban is népszerű, a külföldiek könnyebben olvashassák.

●

AZ ASSOCIATED PRESS jelenti, Lindberghben egy négymotoros Consair-bombázógép kevéssel elindulása után a viz fölött lezuhant. A gép három pere alatt elsüllyedt. Személyzetének sorsáról még nincs hir. A Consair-mintájú gépeken rendszerint hat-kilenc fönyi személyzet van.

●

HELSINKI és PETSAMO között vasárnap megindult a légi forgalom. A repülőgépek hetenként háromszor közlekednek oda-vissza.

●

A GIBRALTÁRI HATÓSÁGOK falragaszokon nyilvánosságra hozták, hogy az angol király születésnapját június 12-én, a háborúra való tekintettel, nem tekintik ünnepnapnak. Ugyanezért pünkösd hétfőjét sem ünnepelték meg.

●

A JELENLEGI GÖRÖG KORMÁNY miniszterelnök-helyettest felhivást bocsátott ki a lakossághoz, hogy mindenki vegye ki a részét az ország újjáépitése érdekében megindulo munkából.

●

A BOLGÁR KÖZÉLELMEZÉSI BIZOTTSÁG jelentése szerint Bulgária cukorellátása az egész évre biztositva van. Pillanatnyilag éppen 10 millió kilogramm cukor szétosztása folyik, amelyet az ország gyáraiban állitottak elő.

●

A SPANYOL HIVATALOS LAP közli 1015 fogoly nevét, akiket Franco tábornoknak a börtönbüntetések munkateljesitménnyel való helyettesitésére vonatkozó rendelete értelmében ideiglenesen szabadon bocsátottak.

●

TIZENKÉT NÉMET SZEMÉLYSZÁLLITÓ REPÜLŐGÉPET kap Bulgária, amelyek a most visszacsatolt macedon és trácial területekkel bonyolitják le majd a forgalmat.

●

SANGHÁJBÓL jelenti a Stefani Iroda hogy a Messageries francia hajózási vállalat ismét megindította hajójáratait Sanghái és Indokina között.

●

BUKARESTBEN pünkösd vasárnapján német-román válogatott labdarúgómérkőzés volt. A mérkőzés nézőközönsége között legionisták megpróbálták, hogy a rendőrség által eltiltott vasgárdistadalokat énekeljék. A rendőrség közbelépett és több szeméyt letartóztatott.

●

SPANYOLORSZÁG és NÉMETORSZÁG között egyezmény jött létre a munkáskicserélés kérdésében.

A könyvnapon propaganda-áron jelenik meg (P 5.—, könyvnap után P 7.50)

József Jolán
JÓZSEF ATTILA ÉLETE
«Kenyéren élte napjait.
S nem volt azúrkék paplana.»

Az utóbbi évek legmegrázóbb irodalmi alkotása!

— igy ir a sajtó

VÉGRE EGY ÁTÜTŐ EREJŰ MAGYAR SIKER

Cserépfalvi kiadása

SPORT
HÍREK

AZ ERDÉLYI VÁLOGATOTT futballcsapat vendégszereplése volt a kettős ünnep sportjának kiemelkedő eseménye. A népligeti diákstadionban 10.000 néző előtt folyt le az Erdély—Ferencváros találkozó, amely 3:1 (0:1) arányban végződött. A mérkőzés kitűnő sportot hozott: az első félidőben az erdélyi együttes lendületesen és szépen játszott s egyenrangú ellenfél volt. Szünet után a zöld-fehér csapat felülkerekedett és jó csatárjátékkal a maga javára döntötte el a futballcsatát. Az első félidő 17. percében Sárvári lesgyanus helyzetből az erdélyi válogatottnak szerezte meg a vezetést. Szünet után a 3. percben Gyetvai egyenlített, a 30. percben Sárosi dr. a vezetést is megszerezte. A 41. percben Gyetvai beadásából Sárosi dr. állította be a végeredményt. A közönség igen élvezetes, jó mérkőzést látott, de jogosan illette súlyos bírálattal azt a rendezési hibát, hogy a mérkőzést a nehezen megközelíthető pályán bonyolították le.

••

Milanóban az olasz—magyar hölgy-teniszmérkőzés első napján mindkét magyar hölgyversenyző vereséget szenvedett. Somogyi 7:5, 5:7 és 6:0 arányban kapott ki San Doninotól, Tonolli 6:2, 6:2 arányban verte Jusicsot. Vasárnap a párosban az olasz pár 8:6, 6:0 arányban győzött a Jusics—Szilvássy pár ellen. Ezzel Olaszország 3:0 arányban vezet.

Hétfőn mindkét magyar versenyző újból vereséget szenvedett, úgy, hogy végeredményben az olaszok 5:0 arányú győzelmet arattak. Eredmények: San Donnino—Jusits 6:4, 6:3, Tonolli—Somogyi 7:5, 6:1.

••

A NEMZETI BAJNOKSÁG első osztályában egy mérkőzést játszottak. A Tokod—Ujpest találkozó a Megyeri-úti pályán 3:3 (2:1) arányú eldöntetlennel végződött. A tokodi csapat rászolgált az egyik pontra, második félidő 44 percében Zsengellér gólja mentette meg az Ujpestet a veresége tól.

••

A Magyar Kupa középdöntői során Salgótarjánban a Salgótarjáni BTC 2:1 (2:0) arányban győzte le a Törekvés csapatát. A salgótarjániak ezzel bekerültek a Magyar Kupa döntőjébe. — Kispesten a Kispest csapata 2:2 (2:1) arányú eldöntetlent ért el a Szolnok ellen. Ezt a mérkőzést meg kell ismételni.

••

ÚJ BÜKKI KALAUZ jelent meg, amely a Bükk-hegység minden rejtett szépségét és érdekességét röviden ismerteti. A turistakalauz lapunk könyvosztályában is kapható 50 fillérért.

••

AZ MLSZ VASÁRNAP délelőtt tartotta negyven éves jubileumi közgyűlését. A közgyűlésen a kultuszminisztériumot és az OTT-t Misángyi Oltó dr. főtitkár képviselte. Gidófalvy Pál dr. elnök megnyitóbeszéde után Gálffy András főtitkár ismertette az elmult negyven év történetét. A közgyűlés végeztével a visszatért területek sportkiküldöttei és az MLSZ elnöksége a Hősök terére vonult és koszorút helyezett a Hősök emlékkövére.

••

A Nemzeti Sportuszodában vasárnap bonyolították le a főiskolai úszóbajnokságot. Az első nap legjobb eredményét Kovács érte el a százméteres hátúszásban. 1:12.2-et úszott.

••

A FŐISKOLAI VIVÓTORNA keretében pünkösd vasárnapján délelőtt vívták le az 1941. évi főiskolai kardcsapatbajnokságot a Műegyetemen. A négy elindult csapat között a tavalyi győztes MAFC csapata szerezte meg a bajnoki címet veretlenül 6 ponttal, 2. a BEAC 4 ponttal, 3. a LASE 2 ponttal és 4. a DEAC pont nélkül.

••

NÉMETH IMRE (MAC) vasárnap a MAC pünkösdi atlétikai versenyén 49.37-es új országos rekordot állított fel a kalapácsvetésben.

SZÍNHÁZ • FILM

ELCSERÉLT VŐLEGÉNY
Bemutató a Nemzeti Színházban

I. felv. Vasasnémet kapitány esküvőre szóltet egy magyar úrikisasszonyt, Évát, utóbbi zsarnok nagymamája elől. Tengelytörés falusi kastély előtt. Kastély ura, Kristóf, bújdosó kurucvezér, fején halálos ítélettel egy napra hazabújdosott körülnézni a háztájon. Nagymama a látóhatáron, sürgős esküvő, öreg süket lévita persze hogy Kristófot nézi Éva vőlegényének, pedig hát csak tanu, mégis őket adja össze. Szertartás végére nagymama betoppan, nagy botrány. Kapitány jobban értesült katonái rájönnek, hogy Kristóf bújdosó kuruc, még nagyobb botrány. Kristóf lövöldözés kíséretében kiugrik az ajtón. De csakhamar visszajön az ablakon és vonzalmáról biztosítja Évát.

II. felv. Éva gyönyörűen rendbehozza az elhagyott birtokot. Kapitánynak tetszik az ügy, Kristófot remélt elfogatása után majd felakasztatja és gazdag özvegyet vesz feleségül. Évának ez nem tetszik. Kapitány Éva hamisított levelével hazacsalja Kristófot, aki Éva hálószobájába bújik el. Vasasnémetek örködnek minden szobában, kivévén Éva szobáját. Éva szüziesen ebédlőben kíván megvirradni, mire vasasnémet káplár kijelenti: parancsa van, hogy úrhölgyet kivülről őrizze, tehát akkor neki (vasasnémet) a hálószoba van kinn. Ellenkező esetben Éva szíveskedjen befáradni a hálószobába s akkor a helyzet megfordul és majd az ebédlőből őrzi kintről. Éva tépelődik. Közönség ezúttal már nemcsak a karzaton, de a földszinten is nevet. Éva végül is bemegy a hálószobába.

III. felv. Ebben a műfaj követelményeinek megfelelően minden jóra fordul.

A nagy plasztikus filmoperettben szereplő színészek iránti tiszteletünknek azzal adunk kifejezést, hogy ebben a vonatkozásban nem írjuk le a revüket. A «produkció» színhelye a *Nemzeti Színház*. Igazgató: *Németh Antal*.

Gáspár Zoltán

A SZÉP CARMEN
a polgárháború viharában
Holnap lesz a Madridi kém bemutatója

A spanyol polgárháború befejeződése után nyilvánvaló volt, hogy ennek a világtörténelmi epizódnak döbbenetes részleteit egész sereg regény, színdarab vagy film örökíti majd meg.

Első dokumentáris filmje ennek a kornak az „Alcazar" volt, amely pesti mozik vásznán is igen hosszú ideig szerepelt igen nagy sikerrel. Most pedig megszületett az „Alcazar" testvérfilmje, a „Madridi kém", amely nemcsak abban keres azonosságot az „Alcazar"-ral, hogy rendezője és részben szereplői is ugyanazok, hanem az előtérben pergő izgalmasan szép szerelmi regénynek itt is a spanyol polgárháború pokoli hónapjai adnak véres keretet.

A „Madridi kém" hőse nemcsak a címszereplő spanyol flatalember, akit házassága előestéjén választ el szerelmesétől a kirobbanó testvérharc, hanem talán még inkább a menyasszony, a szép Carmen és Madrid összes Carmenjei, akik maguk is részt vállaltak a polgárháborúban és ha másképpen nem tudtak segíteni, a házuk pincéjében berendezett titkos rádióállomás segítségével igyekeztek összeköttetést találni az ostromlott városból elszakított vérbeikkel.

A magyar filmszakma régen várja már a „Madridi kém"-et Budapestre, de annak kópiája csak nemrégen érkezett be, úgyhogy a laboratórium legintenzivebb munkája ellenére is csak most készülhettek el a feliratokkal. Az érdekes és izgalmas film premierjét a cenzurázás után nyomban kitűzték és holnap már be is mutatja a „Madridi kém"-et a Radius Filmszínház.

Egy nagy szerelem regénye
A FILMVÁSZNON
Yvonne Printemps mint Molière sztárja

A művészettörténet és irodalomkutatás két szempontból is jelentősnek említi *Molière* színpadának híres tragikus hősnőjét: Adrienne *Lecouvreur*-t, korának legnagyobb drámai művésznőjét. A *Comédie Française* színjátszó stílusának nemes hagyományait az ő kivételes művészete jelölte ki, az irodalomra pedig sokszor hatott az a lobogó, nagy és romantikus szerelem, amely a primadonnát a lengyel király fiával, *Szász* Móric gróffal füzte össze. Nem egy regény és színdarab választotta hősül őket...

Kettőjük alakja most egy film során is életre kel. Egy új francia film állít maradandó emléket annak a lobogó lánggal égő szerelemnek, amelyben Adrienne *Lecouvreur* élete oly fiatalon hamvadt el. A film címe: *Perzselő szerelem*. Kiállítása bőkezű s igen gondos a szereposztása, legnagyobb értéke mégis az, hogy Adrienne *Lecouvreur* alakját a filmen a ma élő nagy francia színésznők egyik legnagyobbja: Yvonne *Printemps* személyesíti meg az átélés meggyőző erejével s nagyszerű művészi egyéniségének minden nemes fegyverével.

A *Perzselő szerelem* egyébként remek korképet rajzol az akkori idők Párisának művészetért rajongó életéről, de politikai cselszövéseiről is.

A férfifőszerepet Yvonne *Printemps* oldalán Pierre *Fresnay* játssza, s az együttesben helyet talált még Junie *Astor*, André *Lefaur* és Pierre *Larquey* is.

A *Perzselő szerelem* a szezónvég nagy művészi eseményei közé számít — ma este mutatja be a *Décsi-mozi*.

Tutsek Piroska helyett Budanovits Mária

Az Operaházban ma este Anni Konetzni és Max Lorenz vendégfellépésével a Rendkívüli Vendégciklus keretében Wagner zenedrámája, a Tristan és Isolda kerül színre. Brangene szerepét Tutsek Piroskának kellett volna énekelni. A kiváló operaénekesnő azonban megbetegedett és így szerepét Budanovits Mária veszi át.

Öt színház zárt be tegnap este

A budapesti színházak közül tegnap öt zárta be kapuit és kezdte meg nyári pihenőjét. A bezárt színházak a következők:

A **Nemzeti Színház Kamaraszínháza** *Márai* Sándor ragyogó sikerű szindarabját, a *Kaland*-ot a búcsúelőadáson *kétszázötvennegyedszer* adta. Szeptember első hetéig lesz zárva a színház és akkor folytatják a *Márai*-szindarab előadássorozatát.

A **Pódium**, *Békeffi* László irodalmi színháza, ugyancsak tegnap este játszott a szezónban utoljára. *A meztelen igazság* című aktuális revűjének *hetvenhetedik* előadása után megkezdte a nyári szünetet. A társulat csak néhány napig pihen és azután megkezdi próbáit a *Márkus-parki színházban* a június második felében bemutatásra kerülő műsorból. A sok mende-mondát megcáfolva, a *Pódium* a *Pesti Színház* jövő évi bérletére ismét szerződést kötött.

A **Fővárosi Operettszínház** *százhetedszer* adta pünkösd hétfőjén a *Fityfiritty*-et. *Halász* Rudolf és *Budai* Dénes nagysikerű operettjét. A száznyolcadik előadásra már nem került a sor, mert az eredeti tervek szerint tegnap este a színház bezárta kapuit.

A **Komédia Orfeumban** ugyancsak tegnap este játszották utoljára a *Weekend-vonat*-ot. Néhány nap mulva a társulat *pestkörnyéki turnéra* indul.

A **Kamara Varieté** is utoljára játszott. *Napos oldal* című revűjével búcsúzott a szezóntól. Kapunyitás augusztus első felében.

* **Kamarazene-est.** A *Budapesti Mozart Egyesület* évzáró kamarazene-estjét előkelő közönség hallgatta meg. Előadásra került *Mozart* Divertimento (Esdúr) triója. Ezt a ritka szépségű triót *Ákos* Ferenc (hegedű), *Lukács* Pál (mélyhegedű) és *Banda* Ede (gordonka) művészi összjátékú előadása emelte a magasrendű zenei élvezetek nívójára. A trió előtt *Boross* Mihály *Milyennek látta Európa a mai nőt ötven évvel ezelőtt?* című felolvasása aratott nagy sikert.

NEM LEHESSEN TUDNI
G. Bernard Shaw vígjátéka a VÍGSZÍNHÁZBAN
Bemutató: pénteken, június 6-án

A *Vígszínház* ezidei szezónzáró bemutatója páratlanul vidám, magas nívójú színházi este lesz. Pénteken, június 6-án mutatja be a színház *G. Bernard Shaw*

NEM LEHESSEN TUDNI

című vígjátékát, mely a világhírű szerző egyik legmulatságosabb színpadi munkája. A vígjáték külön értéke, hogy Shaw összes darabjai közül ebben vannak a legszínesebb és legkedvesebb szerepek. A Vígszínház parádés szereposztásában

Tolnay Klári, Ladomerszky Margit és Zsilley Margit

játsszák a női főszerepeket, a férfi főszerepekben pedig

Ajtay Andor, Perényi László, Rátkai Márton, Kömives Sándor, Dénes György és Puskás Tibor

jutottak hálás, művészi feladatokhoz.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.

Díszlettervező: *Neógrády* Miklós.

A *„Nem lehessen tudni"* a bemutató után a Vígszínház nagysikerű műsordarabjával, *„A tizedik kérő"*-vel vállakozva szerepel a műsoron.

MŰSOROK

Színház

Operaház. Kedd (½7): Tristan és Isolda (A 6), szerda (½7): Faust (Népsz. II. 1), csütörtök (7): Vizsgaelőadás, péntek (½7): Istenek alkonya (B 6), szombat (½8): Turandot (Népsz. I. 2), vasárnap (½8): A cigánybáró (Népsz. II. 2).

Nemzeti Színház (½8). Kedd (7): Peer Gynt, szerda (7): Peer Gynt (IV), csütörtök: Elcserélt vőlegény (V), péntek: Két úr szolgája (N 1), szombat: Elcserélt vőlegény (VII), vasárnap: Elcserélt vőlegény (VIII).

Magyar Művelődés Háza. Kedd: Nincs előadás, szerda d. u. (3): Ifjusági előadás, csütörtök (8): Ünnepi est, péntek, szombat: Nincs előadás, vasárnap d. e. (½11): Fülemile.

Vígszínház (½4 ¾8). Csütörtökig minden este és vasárnap d. u.: A tizedik kérő, péntek: Nem lehessen tudni (E), szombat: Nem lehessen tudni (szomb. esti bérlet), vasárnap este: Nem lehessen tudni (V).

Magyar Színház (½4 ¾8). Kedd (K), szerda (N), csütörtök (P), péntek (V), szombat, vasárnap d. u. és este (C): Tarka estek.

Andrássy Színház (½4, ¾8). Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Egyszer megcsallak.

Nemzeti Bábjáték (Podmaniczky-u. 8). Minden d. u. (4): Soktudó fiú, minden este (8): Toldi.

Fényes Nagycirkusz (4, 8). Minden d. u. és este: 1 asszony 7 párduc, Magyar csoport és a megnyitó műsor.

Angol Park. Csütörtök (8): Tarka est Honthy Hanna és Somlay Artúr fellépésével.

Magyar Műszínkör. Mindennap ½6, szombat ½6, 8, vasár- és ünnepnap ½4, 6, 8: Az ördög nem alszik.

Rádió

Állandó műsorszámok. Budapest I. 6.40: Ébresztő, torna. 7: Hirek, közlemények, étrend, hanglemezek. 10: Hirek. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12: Himnusz, időjárásjelentés. 12.40: Hirek. 1.20: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek. 2.45: Műsorismertetés. 3: Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hirek. 5: Hirek szlovák és ruszin nyelven. 7: Hirek magyar, német és román nyelven. 9.40: Hirek, időjárásjelentés és 12: Hirek.

Kedd, június 3.

BUDAPEST I. 3.20: Hanglemezek. **3.40:** Háziasszonyok beszélgetnek. **4.15:** Hangképek a cserkészek versenyéről. **5.15:** „Mindnyájunk gondjai". **5.35:** A rádió szalonzenekara játszik. Weyrand énekel. **6.30:** Előadás hanglemezekkel. **7.20:** „Magyar múzsa". (Zenés összeállítás.) **8.15:** Operaismertetés, utána a Tristan és Isolda II. felvonásának közvetítése az Operaházból. **8.25:** Külügyi negyedóra. **10.10:** Cigányzenekar. **11.25:** Hanglemezek.

BUDAPEST II. 4.15: Ruszin hanglemezek. **5.30:** Francia nyelvoktatás. **5.55:** Mezőgazdasági félóra. **6.25:** Operaismertetés. **6.30:** A Tristan és Isolda I. felvonásának közvetítése az Operaházból. **8.00:** Hirek. **8.10:** Cigányeredmények. **8.20:** Tánclemezek. **9.15:** „Alusznak-e az állatok?" **9.40:** A Tristan és Isolda III. felvonásának közvetítése az Operaházból.

Szerda, június 4.

BUDAPEST I. 10.20 és 10.45: Felolvasások. **12.10:** Hanglemezek. **1.30:** Ilinczky-szalonzenekar. **3.20:** Zongorajáték. **3.45:** Ének zongorakisérettel. **4.10:** Asszonyok tanácsadója. **5.15:** Munkásdalegyletek. **5.40:** Rádiómüszaki közvetítés. **6.00:** Gordonka-hárfakettős. **6.25:** Előadás a szegedi Ipari Vásárról. **6.35:** Cigányzenekar. **7.20:** Zilta Emma énekel. **7.40:** „Rabagas". (Színműelőadás.) **10.10:** A rádió szalonzenekara. **11.25:** Kalmár Pál énekel cigányzenekiséretével.

BUDAPEST II. 6.40: Légoltalmi előadás. **7.00:** Cigányzenekar. **7.35:** Olasz nyelvoktatás. **8.00:** Hirek. **8.10:** Művészlemezek. **9.00:** Boros István előadása. **9.35:** Tánczenekar.

Film

Sz. = szomb., ü. = ünn., v. = vas.

ADMIRAL (Tel.: 353—707): Alipang. (½4, ½6, ½8, ½10, v., ü. ½2-kor is.)

ALKOTÁS (T.: 353—374): Ba'alajka. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v., ü. ½2-kor is.)

ANDRÁSSY (Telefonszám: 124—127): Szerelem és vérpad. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

ATRIUM (T.: 154—024 és 143—034): Édes ellenfél. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

BELVÁROSI (Telefon: 384—563): Kora Terry. (4, 6, 8, 10, v. és ü. jobbt.: 2, 4, 6, 8, 10, balt.: ¾3, ¾5, ¾7, ¾9.)

BELVÁROSI HÍRADÓ (T.: 181-241): Kolozsvártól Zágonig. — Rajzos Híradó a Bácskáról. — Ujságirónap. — Híradók. — Színes rajzfilm. (10—12 óráig.)

BODOGRAF (Telefon: 149—510): Kora Terry. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

BROADWAY (Telefon: 422—722): Bünhődés. (½4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½2-kor is.) Az első előadás mindennap mérsékelt helyárral.

BUDAI APOLLO (Telefon.: 351—500): Az eladó birtok. (½5, ¾7, 9, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

CAPITOL (Tel.: 134—337): A holnap hajósa. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

CASINO (Tel.: 383—102): Érik a gyümölcs. (½5, ¾7, ½10, v. és ü. ½5, 7, ½10.)

CITY (T.: 111—140): Érik a gyümölcs. (½5, 7, ½10.)

CORSO (Tel.: 182—818): Villámházasság. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.)

CORVIN (Tel.: 138—988 és 139—584): Balkezes angyal. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

DAMJANICH (Telefon: 425—644): Kora Terry. (½4, ½6, ½8, ½10, v. [illegible]

DÉCSI (Telefon: 125—952 és 121—343): Perzselő szerelem. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

ELIT (Telefon: 114—502): Olajvárosa. (¾4, ½6, ¾8, v. és ü. 1-kor is.)

FORTUNA (Telefon: 225—238): Elnémult harangok. (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORUM (Tel.: 189—707, 189—543): Két szerelmes óra. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.)

GLORIA (Telefon: 427—321): Nyugati győzelem. (½5, ¾7, 9, sz. ¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (T.: 222-499): Erdélyi szimfónia — Rajzos Híradó a Bácskáról. — Ujságirónap. — Híradók. — Színes rajzfilm. (9—24 óráig.)

HOLLYWOOD (Telefon: 225—068): Egy asszony három élete. (2, ½5, 7, ½10.)

HOMEROS (Telefonszám: 469—178): Makrancos úr. (½5, 7, ¾10, v. és ü. ½2-től folyt.)

IPOLY (Tel.: 292—626): Zanzibar. (¾4, ½6, ½8, ½10, v., ü. 2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI (Telefon: 134—641): Alipang. (¾4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

KAMARA (Tel.: 423—901): Halálraítéltek. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

KULTÚR (T.: 386—193): Alipang, a fekete szultán. (5, ½8, ½10, v. és ü. ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.)

LLOYD (T.: 111—994): Egy asszony három élete. (½5, 7, ½10, v. és ü. 2-kor is.)

NYUGAT (T.: 121—022): Trader Horn. (½5, 7, ½10, sz, 4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

ODEON (Telefon: 422—785): Alipang. (½5, ¾7, ¾10, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

OLYMPIA (Telefon: 423—188): Alipang. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA (Telefon: 120—125): Havasi napsütés. (5, ½8, ½10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.)

ORIENT (T.: 114—926): Elnémult harangok. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

OTTHON (Tel.: 146—447): Szerelem és vérpad. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

PALACE (T.: 221—222): A Manderley-ház asszonya. (11, 2, ½5, 7, ½10.)

PÁTRIA (T.: 145—673): Egy asszony három élete. (½5, 7, ½10, sz., v. és ü. 2-kor is.)

PHÖNIX (Tel.: 223—242): Zanzibár. (11, 1, 3, 5, ¾8, ½10.)

RÁDAY (T.: 283—581): Rózsafabot. (½5, 7, ½10, v., ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIUS (Tel.: 122—088 és 120—564): Édes ellenfél. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.)

REX (T.: 228—020): Nyugati győzelem. (½5, ¾7, 9, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

RIALTO (Telefon: 224—443): Alipang. (11, 1, 3, 5, ¾8, ½10.)

ROYAL APOLLO (Telefon: 222—002): Érik a gyümölcs. (½5, 7, ½10.)

ROXY (Tel.: 226—224): Szökevények. (3, ½6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

SAVOY (T.: 146—040): Egy asszony három élete. (4, ½7, 9, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

SCALA (Tel.: 114—411): Családolt lányok. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.)

SIMPLON (Telefon: 268—999): Balkezes angyal. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

STUDIÓ (Tel.: 225—275): Tokaji aszú. (11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

TIVOLI (T.: 225—602): Kora Terry. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v., ü. ¾2-kor is.)

TURÁN (Telefon: 120—063): Alipang. (11, ½2, 4, 6, 8, 10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

URÁNIA (T.: 146—046): Hamis pénz. (5, ½8, ½10, sz., v., ü. ¾3-kor is.)

VESTA (Telefon: 222—401): A modern Ali Baba. (11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

Pénteken utazik a Nemzeti Színház társulata Ungvárra

A *Nemzeti Színház* «*Az Ember tragédiája*» előadására meghívót kapott az ungvári aktól. Az úgynevezett «*kistragédia*» szereplői pénteken este utaznak el Budapestről *Ungvárra*, ahol szombaton és vasárnap vendégszerepelnek. Ádámot *Szabó* Sándor, Évát *Lukács* Margit, Lucifert *Kovács* Károly játssza. Az együttes hétfőn délben utazik vissza Ungvárról Budapestre.

Soktudó fiú

A *Nemzeti Bábszínjáték* vasárnap délután mutatta be a *Soktudó fiú* című mesejátékot. A négyfelvonásos székely népmese *Kriza* gyüjteményéből való, bábszínjátékra *Rév* István írta és rendezte. Csodálatosan szép volt a székely játék előadása. A remekbe faragott babák és a babákat helyettesítő színészek tökéletesek voltak. Technikailag jobban megoldott bábszínházat még alig látott a pesti közönség, amely pedig *Podrecca* világhírű bábtársulatát is ismeri.

A nézőközönség nem fogyott ki a tapsokból és lelkesen ünnepelte *Rév* Istvánt, a budapesti állandó bábszínjáték megteremtőjét.

Kádár Béla
festőművész

— **Kádár Béla kiállitása.** Egy terem rajzokkal, egy másik terem festményekkel, katalógus fölösleges, mert mindegyik rajz és festmény ezt a cimet viselhetné: *Anyaság.* Nagyon szép és felemelő, amikor egy annyira *mai* festő, amilyen *Kádár Béla*, erre az ősi Madonna-motivumra épiti fel uj törekvéseinek összes változatait, de itt — sajnos — csak festői, nem pedig lelki vonatkozásaiban látjuk ezt a témát kimeritve. Ez, bizonyos mértékig egyhanguvá teszi a kiállitást, de ha külön-külön vesszük az egyes rajzokat és festményeket, sok olyant találunk közöttük, amely elbájolja és jólesően megbizsergeti látásunkat. A rajzok kristálytiszta rajzkulturája, vonalszépségei, a festmények raffinált szinhatásai: terrakották, zöldek, testszinek, feketék, ezüstszürkék, a rajtuk átütő rajz finomságaival, de hideg, hideg, hideg kiszámitottsággal és csak a szemek éhségét kielégitőn. Kaviár ez a festészet, mikor a témától az... anyatej és az anyai csók édes melegségét várná az ember. A kiállitás a *Mária Valéria*-utcai szalónban szombaton nyilt meg. *(—y.)*

Pesti Hirlap
1934 I. 16

Kádár Béla

— **Kádár Béla gyűjteményes kiállítása a Tamás Galériában.** A harmincnyolc finom, képzettársítást ingerlő festmény a művész fejlődésének új stádiumát hirdeti. Kádár Béla »kisimult«, szava zengésbe mélyült, formái, kompozíciói tömörré sűrűsödtek. Ez nem úgynevezett »megtérés«, mert Kádár nem fordult meg az úton. Sőt továbbhaladt, igazolta önmagát és örök nagy játékát. Különösen a kétaktos kompozíciói szépek, teljes és tömör az 1. számú csendélete, a 19. számú akt érett szentimentalizmusa megkapó, nagyszerű a »Macska és bábok«, a 35. és 36. »Fekvő nő«. Talán még sosem láttunk ilyen pompás Kádár Béla-kiállítást.

Est. 1937, I. 31.

Kádár Béla

1937

— **Kádár Béla kiállítása.** *Kádár* Béla a *Tamás Galériában* rendezte idei gyűjteményes kiállítását, amelyről első pillanatban is megállapíthatjuk, hogy kellemes meglepetéssel szolgál. Művészete mindig a korszerűség sikján mozgott, de hosszu évek vajudása és küzdelme után most elérkezett ahhoz a ponthoz, amely adottságainak és stilusának legtökéletesebb kifejezője. Eddigi müveiben a ritmustól eleven rajz háttérbe szoritotta a szineket, amelyek csak hangulati aláfestései voltak a kompozicióknak. Az egészséges változás idei képeiben meghozta a harmónikus kiegyenlitődést. Az önálló szerepet játszó vonalak formákba sürüsödtek, a formákat pedig az opálos szinek gazdag harmóniái élétik és teszik elevenekké. Képei kis méretük ellenére is monumentálisak és önkéntelenül a fal síkjára vágyódnak. Akár az érdekesen csoportositott „*Három nő*“ cimü képét, akár női akt-kompozicióit vagy gyümölcs-csendéleteit nézzük, mindenik magában hordja a nagyigényü freskó jelleget. A kompozicíók szigoru zártsága mellett a formák és a konturok élettől átfütött ritmusa mély dekorativ készséggel párosul és ilyen módon *Kádár* Béla egyéni zamatu művészete szerencsés megszólaltatója a ma

N. U. 937 I. 31.

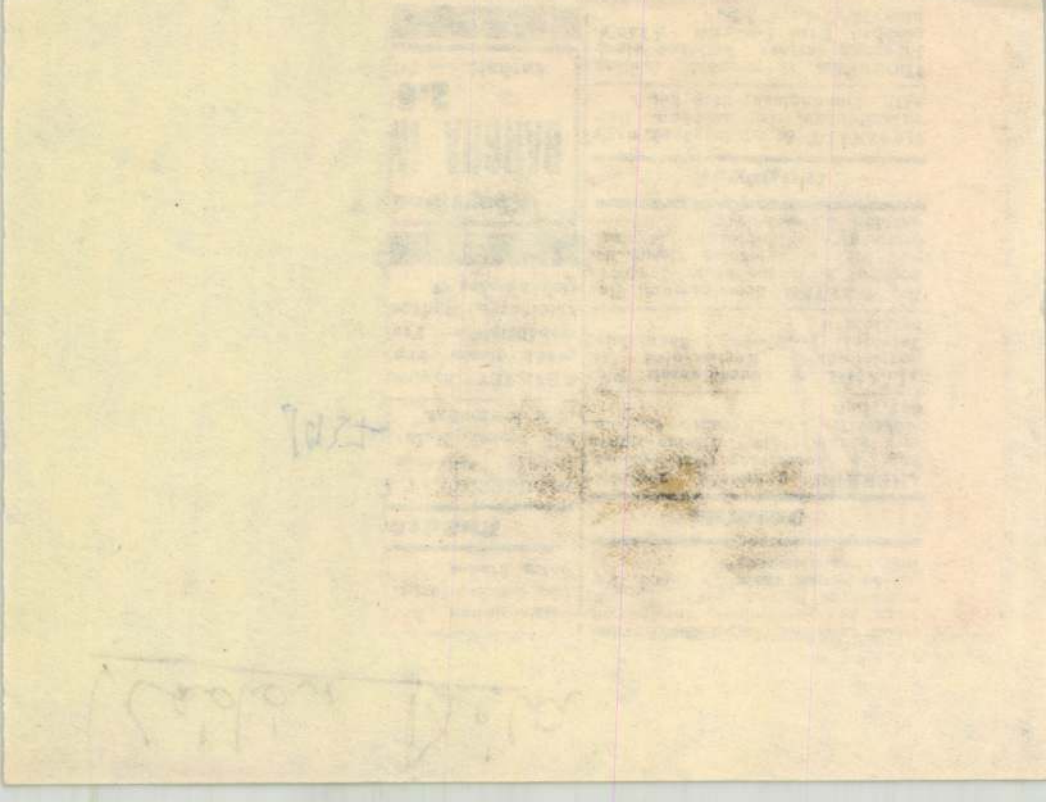

Kádár Béla kiállitása

A Tamás-galériában a Modern Kiállitásrendező Bizottság ezuttal *Kádár* Béla festőművész alkotásait bocsátotta a közönség elé. *Kádár* Béla, a modern festő, az uj utakon járó, uttörő művész, a kozmikus müvészet apostola, vagy akárminek is nevezzük, vagy nevezik mások, a maga nagy müvészi multjával, a multban alkotott müveivel az a müvész, akivel még akkor is foglalkozni kell, ha nem volna az a hittel, rajongással, reménnyel telitett müvészlélek, mint amilyennek éppen ez a kiállitása mutatja.

Kádár Béla nem szin- és formaromboló munkával indult el a müvészi pályán. Nem ugy jelentkezett, hogy unja a naturát és annak ortogonálisan jelentkező formáját, amelyet csak a tudás és a türelem tud annyira megtanulni, hogy azután elfeledhesse. *Kádár* Béla az objektiv materializmus uj meglátását hirdette s a természettel szoros kapcsolatban állt, amikor már forrongó, haladó, modern festőművész volt. Ha valakinek, *Kádár* Bélának elhisszük a forradalmárságát, mert őt lépésről lépésre követtük abban az irányban, amelyben megindult, mikor a müvészi formanyelv uj lehetőségeit akarta keresni. Mi azt állitjuk, hogy tul messze jutott el, valahol a szférikus tájakon bolyong, ahonnan vissza kell térnie egy közbenső állomásig, s még akkor is elől jár, s csak önmagához kell megtérnie s ott kell folytatnia a müvészi kiélés kozmikus formáját, ahol valóban kapcsolatot tud teremteni az emberi érzések nagy közösségével.

Akinek olyan dus a fantáziája, mint *Kádár* Bélának, akiben olyan bravuros a formaérzék, akiben ugy élnek a szinek, mint *Kádár* Bélában, annak nem szabad elszakadnia az egyetemes emberi felfogástól azon a cimen, hogy éppen a kozmikus formát keresi. Ő azt már régen megtalálta, de nem hitte el önmagának s tovarohant.

A kiállitás, amelyen *Kádár* Béla ma jelentkezik, méltó volna arra, hogy reprezentálja a magyar alkotóerőt az uj müvészi formakeresés terén.

Kádár Béla
Ex. 1920. XI. 17.

— **Kádár Béla és Gádor István kiállítása.** A Tamás-Galéria helyiségében ujabb munkáit mutatja be *Kádár* Béla. Örömmel látjuk, hogy lassan-lassan bár, de közeledik régi énjéhez, a természethez és ahhoz, amit ha képről van szó, a ráismerhetőség szóval szoktunk körülirni. A mellett nem hagyja el ujabb stilustörekvéseiből azt, ami gyarapodása volt művészetének: a finom tónusos előadást és az izléses szinkombinációkat. Szürkébe ágyazott rózsaszinei igen finom hatásuak. Ha képeinek tárgya, vagyis a művész tartalmi mondanivalója még érthetőbbé válik, nem lesz kárára művészetének. Itt lenne az ideje, hogy ez a tehetséges művész végre megelégelje a kisérletezést és erejéhez méltó eredményekre törekedjék. — *Gádor* István, a kitünő keramikus, ujabban a szobrászat komolyabb feladatait keresi. Kis terracotta alakjai jól megfigyelt mozdulatu és anyagszerüen megmintázott alkotások. Szivesen találkozunk keramikai munkáival is. Sima felületü edényei igen finom szinhatásuak. A szines mázzal való diszitésnek itthon Gádor még mindig a legnagyobb mestere. *(e. a.)*

Kádár Béla

Gádor 1935. I. 16.

Kádár Béla

** **Kádár Béla kiállitása.** A szinét, helyesebben müvészeti irányát kaméleon módjára váltogató Kádár Béla most ismét uj müvészeti ábrázattal jelenik meg a Tamás-Galériában. Ez a minden izében tehetséges ember nagy alkalmazkodó képességének az áldozata. Örökös tévelygésének ez az oka. A futurokubo-expresszionizmusnak legszélsőbb tájékáról érkezett vissza most oda, ahonnan valaha elindult: a természet közelébe. Látogatása még csak bekukkantás. Félig még igézetében van annak az értelmetlen modornak, mely a természet logikájának az ellenkezője, de az, ami igazi müvész benne, az agybeli konstrukciók világából visszavonzza az igazi élet felé. Egy-egy képén, egy-egy rajzán modorosan ugyan, de finoman és nagy tudással rajzolódik ki egy-egy női akt. S a rajzot ott, hol több az alak és az alakok kompozicióvá füződnek, finom szinek szélesitik ki, melyek gyöngéd harmoniába folynak össze. Örülnénk, ha a müvésznek ez a kiállitása a meghiggadásnak és az állandósulásnak kezdetét jelezné Kádár Béla pályáján. Eddig mindig arra törekedett, hogy olyan legyen, mint mások. Holott megvan benne minden képesség ahhoz, hogy senkihez se legyen hasonlatos, csak önmagához. *(e. a.)*

Nyság 929. XI. 17

— **Kádár Béla kiállítása.** Egyik legérdekesebb és legegyénibb festőnk, *Kádár Béla* mutatja be uj munkáit a *Tamás Galériában*. Vagy félszáz temperafestmény, keret nélkül, fehér háttérre alkalmazva, mintha ezzel is jelezni akarná a művész, hogy ezek a festmények nem tekintendők „képnek". Hogy azonban minek tekintsük, nem mondja meg a festő, akit minden külső és belső festői tulajdonsága freskófestésre tesz hivatottá, vagy legalább is falikárpitok, faliszőnyegek tervezésére. Kádár Béla finom, eredeti, szellemes, tetszetős, elvont festményeiből ugyanis már régóta várjuk egy uj mondanivaló, egy uj kifejezésmód megszületését, de ez a kiállitás arról győz meg, hogy ettől inkább távolodik a művész, mintsem hogy közelednék hozzá. Igen, a természethez erősen visszahajlik ezeken az uj munkáin, különösen csendéleteinek szép színeiben, érdekes megoldásában és finom aktjain, tanulmányfejein, de a lényeget még mindig a dekorativ hatásban látja, sőt ma még inkább, mint tegnap, ahelyett, hogy mondani is akarna valamit: kifejezni. Gyöngyházszínekben irizáló felületek, amelyeknek játéka hol egy virág, hol egy gyümölcs, hol egy emberi test vagy fej alakját mutatja, — ebben áll Kádár Béla művészete, amely iparművészetnek sok, festészetnek kevés, de talán talaja lehetne egy nagyobbszabásu festői kifejezésmódnak: a freskónak. *(f. j.)*

Kádár Béla

PH. 937. II. 2

Kádár Béla

VILÁGFALÓK

Irta: KEMENY SIMON

Sas lecsap héjjára,
Héjja a csibére,
Gyenge ellen üzi
Erőset a vére.

Bazalt egészségre
Reáront a kórság,
Hizott békés földre
Hóditó vad ország.

Zordon lelkü kardra
Rákúszik a rozsda,
Belemar az üszök
A virágzó rozsba.

A szépet a rútság,
Élőt az enyészet,
Cserepekre zúzza
A boldog egészet.

Felfeccsen a vak sár
Csillag szemü szépre,
Undok testét keni
A mennyei kékre.

Mézes gyümölcs ellen
Hadba száll a féreg,
Lerágja az ágról,
Mielőtt megérett.

Nemeset a hitvány,
Nyomorék az épet,
Földet a férges nép,
Férges föld a népet

Kegyesen felfalja.
És felsóhajt: áldott.
Megeszi a világ
A szép nagy világot.

Maradékok

A vászonosztályról pamutból
Törülközők
métere 39 fillértől
Azonkívül sifonok, zefirek, kanavászok stb. dús választékban.

A mosóosztályról
Tenniszflanell
métere 44 fillértől
Továbbá delének, festők, kartonok, müselymek, barchetek stb. stb.

A selyemosztályról müselyemből
Krepdesin
métere 1.28-tól
Azonkívül marokének, szatének, cloqué és más divatanyagok.

A szövetosztályról
Női ruhakelme (Filstra)
métere 98 fillértől
Azonkívül női és férfi ruha- és kabátszövetek.

A függönyosztályról
Indanthren függönyanyagok
métere 68 fillértől
Továbbá markisettek, csipkeszövetek, futószőnyegek és mindennemű Indanthren függönyanyagok.

Különböző jóminőségű hibás zsebkendők darabja: férfi..... 30 fillér, női ..... 16 fillér

Árusítás az I. emeleten

MAGYAR DIVATCSARNOK

RÁKÓCZI ÚT 72—74

Hitler beszédének világvisszhangja

(Tudósítás eleje az 5–6-ik oldalon)

Párizs, január 30.

A sajtó vezető helyen egész oldalakat betöltő jelentésekben számol be Hitler kancellár beszédéről. Az esti lapok a kevéssel lapzárta előtt érkezett beszéd szövegének közlésére szorítkoznak, nem térnek ki annak méltatására.

A Paris Soir első oldalán ezzel a vastagbetűs címmel vezeti be berlini tudósítását: »A meglepetések kora véget ért, — mondta Hitler Adolf. — Franciaország és Németország között emberileg nem lehetséges többé semminemű súrlódást előidéző ok sem«. A Liberté szintén aláhúzza ezt a kijelentést.

A *Temps* »Legújabb hírek« rovatában háromhasábos jelentésének címében megállapítja, hogy *Hitler visszavonta azt a német aláírást*, amely a *háborús felelősség elismerésére vonatkozó okmány alatt áll.*

— A kancellár ismertette végrehajtott művét és válaszolt Edennek — írja a Journal des Debats.

A Temps külpolitikai cikkében felállítja a négyéves nemzeti szocialista uralom mérlegét, de csupán a cikk befejező mondatában, rövid utalás formájában emlékezik meg a szombaton délben elhangzott berlini beszédről. Miután Hitler önhatalmúlag megvalósította a jogegyenlőséget, — írja a lap — amelynek az ő elgondolásai szerint kívül kell állnia a biztonsági garanciákon, *vajjon hajlandó-e most már az eredményes tárgyalások útjára lépni, avagy politikájának célja az, hogy Európában állandóan zavaros politikai helyzetet tartson fenn?* Ez a beszéd, amelyet Hitler a birodalmi gyülés ünnepélyes ülésén ma mondott el, erre vonatkozólag olyan felvilágításokkal szolgál, amelyeket kétségtelenül valamennyi fővárosban a legnagyobb figyelemmel fognak áttanulmányozni és amelyek az európai politikában fordulópontot jelölhetnek meg.

Olasz elismerés és magyarázat

Róma, január 30.

Hivatalos körökben nem foglalnak ugyan állást Hitler kancellár beszédével kapcsolatban, mert az olasz kormány felfogása szerint két, oly szoros baráti kapcsolatban álló nemzet egyikének megnyilatkozásához a másiknak nincs szüksége széljegyzetre, politikai körökben azonban hangoztatják, hogy *Olaszország Hitler beszédének minden egyes pontjával teljesen egyetért, ami teljes mértékben megfelel a két ország közös politikai irányvonalának.*

Hogy azonban minden elsietett magyarázatot megelőzzenek, olasz körökben hangoztatják, hogy *Hitler kijelentéseit Németország gyarmatainak békés megszerzéséről nem fogják fel célzásként az abesszin háborúra, mert Németország azzal, hogy nem vett részt a megtorló intézkedésekben és elismerte Abesszíniának Olaszországhoz való csatolását, már kimondotta ítéletét Olaszország eljárása felett.* Így tehát senki sem foghat a fel Hitler beszédét mint a Németország és Olaszország közötti félreértések kiindulópontját. Éppen ezért a kancellár beszédét, mint a béke érdekében egy esztendeje küzdő nemzeti szocialista mozgalom igen fontos állomását, *örömmel kell üdvözölni.*

London egyelőre elzárkózik minden felvilágosítás elől

London, január 30.

Londonban, aki csak tehette, rádión hallgatta végig Hitler beszédét. Eden külügyminiszter, aki tegnap este váratlanul visszatért Genfből, szokása ellenére Londonban tölti a hétvégi szünetet és ma egész nap szoros érintkezésben állott a külügyi hivatallal, amely sürgősen intézkedett, hogy *Eden haladéktalanul megkapja Hitler beszédének pontos angol szövegét.*

Az estilapok legnagyobb részét a beszéd többékevésbé hevenyészett angol fordítása tölti ki. Valamennyi lap tartózkodik bármilyen bíráló megjegyzéstől, csupán az alcímek és a beszéd egyes részeinek szedésmódja mutatják, hogy az angol sajtó a beszéd békeüzenetének minél feltűnőbb kiemelésére fordítja a főfigyelmet. Különösen hangsúlyozzák Hitlernek azt a kijelentését, hogy *ha van zárva a háború Franciaországgal és hogy Németország légi egyezményt kíván kötni Angliával és Franciaországgal és örök időre biztosítja Hollandia és Belgium semlegességét.*

A sajtó képviselői a legélénkebben érdeklődtek a külügyi hivatalban az első benyomás iránt, amelyet a beszéd Angliában gyakorolt, de hivatalos körök *a legmerevebben elzárkóztak minden felvilágosításadás elől.*

Kedvező fogadtatás Prágában

Prága, január 30.

A Prager Presse Hitler beszédével kapcsolatosan egyebek között ezeket írja: *Megelégedéssel kell fogadn a német birodalmi kancel árnak azt az ígéretét, hogy a német birodalom és kormánya érdeklődéssel viseltetik a politikai együttműködés iránt.* Nem lehet kifogásolni azt a megállapítását sem, hogy a *helyes kisebbségi politika* mindenütt a nemzetközi béke egyik követelménye. Hitler nyilatkozata kifejezésre juttatja, hogy akarnak tárgyalni és így *pozitív lépés az európai megértés útján*, még ha egyelőre nem is nyujt biztos kezességet a sikerért.

Kádár Béla új képei a Tamás-Galériában

Nagy meglepetést hoz ez a kiállítás, amely egy rendkívül kulturált, erős tehetségü és gazdag képzeletü művész teljes önmagára találását, harmonikus kibontakozását és tökéletes beérkezését jelzi.

Ami *Kádár* Béla új képeiben először kapja meg a nézőt: a kis formátumot betöltő monumentalitás. Ezek a negyedív-nagyságú temperák olyan leegyszerüsített, lényeget hangsúlyozó, nagyvonalú formákba tagoltak, akárha freskók lennének. Zártan komponáltak s egész felépítésükben szinte zeneileg ritmikusak. A régebbi díszítő elemek finom részletezését jórészt elhagyják, szükszavú tömörséggel fejezik ki mondanivalójukat, az absztrakt formanyelvtől közelebb kerülnek a valóság átköltött emlékeihez, legfőkép pedig eljutnak ahhoz a színbeli kivirágzáshoz, amelynek a színérzékek felfokozásánál már nincs szüksége szürkés alaptónusba való ágyazásra. Hogy Kádár nagyszerű rajzoló: azt most is meggyőzően dokumentálja minden képe. A rajzos elemek azonban ezúttal a tiszta festőiség szolgálatába szegődnek nála s külön hangsúly nélkül segítik elő a művészi kiteljesedést, amely mitsem veszt festőjük eddigi műveinek dekorativségéből. Csakhogy ez a dekorativség az új képeken valahogy a felszín alól, mélyebbről sugárzik elő és őszinte, meleg lírával telítődik. A művész mellett itt már a költő is megszólal, aki egyéni érzésein keresztül átszürve mutatja fel a valóság jelenségeit, nem a valót, de »annak égi mását«.

Franciás könnyedség, mesteri biztonság, a festői elegánciának és kifinomult ízlésnek legfelsőbb foka jellemzi ezt a szemhez-szívhez egyszerre szóló, nemes piktúrát, amely Kádár számára mai művészeink első sorában biztosít megkülönböztetett helyet. Az egyenletes és egységes kollekció legszebb, legértékesebb darabja tíz csendélet (közülük a 2., 5., 7. és 10. számú valóságos kis remekmű), a *Papagájok*, a *Három pesztonka*, a *Szőnyegfestő* s az elragadó színharmóniákat megcsendítő *Fekvő nő* (talán legemlékezetesebb ékessége az egész kiállításnak), azonkívül a *Három kislány*, az *Olvasó nő* s néhány pompás női fej. De a többi is méltán tart számot az elismerésre. Az ízlésesen rendezett kiállítás ma, vasárnap délelőtt nyílik meg. —io.

Posztókereskedőknél és konfekciósoknál kiválóan bevezetett

elsőrangú cladót

keres **nagy posztógyár**, megfelelő javadalmazással. Ajánlatok **„diszponálásra képes 17"** jeligére, a fizetési igény megjelölésével kéretnek

Pesti Napló 1937 január 31. 13. old.

Befejeződtek a magyar-francia kereskedelmi tárgyalások

Párizs, január 30.

A magyar-francia kereskedelmi és fizetési egyezményre vonatkozó tárgyalások befejeződtek. *Nickl* Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter a magyar bizottság vezetője, valamint a magyar bizottság tagjai ma elhagyták Párizst.

Havazás és jeges eső bénítja a madridi hadműveleteket

Madrid, január 30.

(A Pesti Napló tudósítójának távirata.)

(United Press.) A fővárosban és környékén szombaton egész nap *erősen havazott, majd jeges eső esett,* ami a harci tevékenységet *teljesen megbénította.* Csak néha-néha lehetett egy-egy puskalövést vagy gépfegyverropogást hallani.

Rabat, január 30.

A szevillai rádióállomás szombaton délután közölt jelentése szerint valamennyi arcvonalon *szüneteltek a hadműveletek* a kedvezőtlen időjárás miatt. A nemzeti csapatok az egész hadszintéren megtartották eddigi állásaikat.

Visszavert ellentámadást jelent a népfront

Madrid, január 30.

A védelmi tanács jelenti szombaton délelőtt: A felkelők heves ellentámadást indítottak, hogy visszafoglalják a Moncloa városnegyedben levő nyugati partnak azt a részét, amelyet csapataink az utóbbi napokban elfoglaltak. Ez az ellentámadás azonban teljes *kudarccal végződött.* Három óra hosszat tartó véres ütközet után az ellenség súlyos veszteségekkel kénytelen volt visszavonulni.

A többi arcvonalon *nem történt lényegesebb változás* a hadihelyzetben.

A felkelők elfogtak egy hadirakományt szállító hajót

Gibraltár, január 30.

(A Pesti Napló tudósítójának kábeljelentése.)

(United Press.) Megbízható helyről úgy értesülünk, hogy a felkelők hadihajói *elfogták a kormány Annabel Mendi nevű tehergőzösét* és Ceutába kísérték. A hajó értékes *hadirakományt szállított.* Az Annabel Mendi állítólag már két hónapja cirkál spanyol vizeken és többször megkísérelte áttörni a felkelők hadihajóinak blokádját.

A belga külügyminiszter találkozója a valenciai külügyminiszterrel

Brüsszel, január 30.

(Havas.) Spaak külügyminiszter Saint Quentinben a Soir különtudósítója előtt kijelentette, hogy a Borchgrave-gyilkosság körüli tárgyalások néhány nap óta *holtpontra jutottak* s ezért Del Vayo és ő elhatározták, hogy *szombaton találkoznak* Saint Quentinben. Hosszú megbeszélést folytattak egymással, amelynek során mindketten kifejtették kormányuk álláspontját a két ország közti viszály tekintetében és rámutattak arra a visszhangra, amit az ügy a belga és a spanyol közvéleményben támasztott.

— Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy *kielégítő megoldást lehet találni.* Most nem mondhatok erről többet, de a valenciai kormány még szerda előtt, amikorra a szenátusban interpellációt jegyeztek be, olyan értelemben foglal állást az ügyben, hogy lehetséges lesz a kérdésről határozott nyilatkozatot tennem. A valenciai kormány keddi ülésén Del Vayo jelenlétében foglalkozik az üggyel.

Olaszország kereskedelmi egyezményt kötött Franco kormányával

Róma, január 30.

Az olasz külügyminisztérium közlése szerint Salamancában olasz-spanyol ideiglenes kereskedelmi egyezmény jött létre. Az egyezményt az olasz kormány nevében a salamancai ügyvivő, spanyol részről pedig Franco tábornok kormányának főtitkára írta alá.

A budapesti spanyol követség nem küld önkénteseket Franco hadseregébe

A budapesti spanyol követség a következő sorok közlését kéri:

A budapesti spanyol követség értesíti mindazokat, akik *Franco tábornok hadseregébe való felvételüket kérik,* hogy szükségtelen jelentkezniök, mert a követség ebből a célból *sohasem küldött és nem is fog küldeni Spanyolországba egyetlen embert sem.*

FARSANGI NAPLÓ

A Nemzeti Kaszinó termeiben január 26-án rendezett zártkörű táncestélyt az anyák, sőt nagyanyák tradicionális emlékei alapján 1937-ben is bátran *Hólabda Piknieknek* nevezhette volna el a rendezésben résztvett harmino szebbnél-zebb leány, hiszen rendezésük alapfeltétele volt, hogy minden leány hólabdaszerűen két-két táncos fiatalurat hívhat meg.

A jól összehangolt, egyöntetű társasággal ötletesen megszervezett táncestély skere minden várakozást felülmúlt. A háziasszony tiszteségét vitéz *Jekelfalussy-Wolnhoffer* Emil máltai lovag, huszárezredes felesége mindenre kiterjedő figyelemmel és tapintattal töltötte be. A piknik rendezője a pesti bálozó ifjúság legfiatalabb évjáratának népszerű tagja, ifj. *Dobay* István volt. A táncestélyen résztvettek névsora: *Abonyi* Andorné és leányai, Mária és Anita, *Sipeki-Balás* Józsefné és leányai, Éva és Vera, *Bross* Józsefné és leánya, Erzsébet, *Bornemisza* Istvánné és leánya, Katalin, *Bujanovich* Éva, *Czirer* Lászlóné és leánya, *Gaál* Hanna, *Darányi* Gyuláné és leánya Erzsébet, *Dessewffy* Aladárné és leánya, Viola, *Doby* Károlyné, báró *Ernheim* Marianne, *Ghyczy* Miklósné és leányai, Márta és Bombi, *Görgey* Józsefné és leánya, Katica, Miss *Hamilton*, *Hausner* Károlyné és leánya, Baba, *Iklódy-Szabó* Éva, *Jekelfalussy-Wolhoffer* Emilné és leánya, Vera, báró *Jeszenszky* Ödönné és leánya, Lea, *Krúdy* Ferencné és leánya, Lola, *Madarassy* Gáborné és leánya, Marianne, *Mannó* Ilató, *Márffy* Sári, *Návay* Andorné és leánya, Ilona, *Nyékhegyi* Ferencné és leánya, Erzsébet, *Ocskay* Éva, *Piller* Ili, *Roskoványi* Éva, *Szent-Iványi* Józsefné és leánya, Sári, *Szilassy* Béláné és leánya, Eszter, *Tasnády-Nagy* Elemérné, *Bakay* Lajos, *Balásházy* Bertalan, *Baross* Dénes, *Beniczky* Zoltán, *Beöthy* László, *Bezzegh Huszágh* István, *Bornemisza* István, *Breszlenszky* Lajos, *Dobay* Károly, ifj. *Dobay* István, *Draskóczy* Géza és Gyula, báró *Durneiss* György, báró *Czeh* Lajos, *Egenhoffer* Gyula, *Erődi-Harrach* Vilmos, *Farkas* István, báró *Fiáth* Géza, *Fráter* Gedeon, *Füzesséry* Zoltán, *Ghillány* Antal és István, *Gyene* Sándor, *Gyengő* László, *Gyömörey* József, *Hadsich* László, *Harrisch* György, *Hedry* Lőrinc, *Henney* Károly, *Imre* Géza, *Jekelfalussy-Wolnhoffer* Károly, *Kapitányffy* Albin, *Kende* Péter és Pál, báró *Kende* Zsigmond, *Körmendy-Ékes* Sándor, *Körtvélyessy* Béla, báró *Láng* Mihály, *Lukács* Géza, *Madarassy* Albert, *Mannó* Sándor, *Máriássy* Béla, *Mattyasovszky* Tamás, *Mennyey* Etele, *Mocsáry* Zoltán, *Nádasdi-Baán* László, *Návay* György, *Nimrsee* Ferenc, *Novák* Kamill, *Ocskay* Mihály és Rudolf, *Patay* Pál, *Pessnlehner* Károly, *Péchy* György, *Piller* György, *Rákossy* Jenő, *Rottenbiller* Alajos, *Ruszinkó* Gábor, *Sárközy* János, *Scitovszky* James, *Soldos* László, *Sandtner* Egon, *Szeleczky* Gyula, *Szent-Iványi* Gábor és József, *Szent-Királyi* Elemér, *Szilassy* Béla, *Thoroczkay* Miklós, *Thuránszky* László, *Tomcsányi* Tamás, *Vecsey* Géza.

Az elmult hét többi társadalmi eseménye:

Navratilné Hegedüs Rózsi a mult hét szerdáján pipauccai otthonában hatvanszemélyes estélyt adott;

tahvári és tarkeöi *Tahy* László és felesége mult vasárnap leányuk tiszteletére szűkebbkörű bakfisteadélutánt rendeztek;

vitéz réti *Nemessányi* Aladár alezredes és felesége sz. lipóci *Keczer Ida* Horthy Miklós úti otthonukban harminckétszemélyes estélyt adtak;

hámori *Biró* Pál és felesége gyopároccal palotájukban szombaton kétszázszemélyes bált adtak.

Lady *Lisiowel* sz. *Márffy Mantuano* Judit az Északamerikai Egyesült Államokba hosszabb felolvasó körútra indult.

Zichy Emánuelné sz. *Hunyady* Ilona grófnő február 9-én a Zeneakadémia nagytermében a filharmonikusok kísérete, *Ferencsik* Ottó karmester vezetése mellett zongorahangversenyt rendez. Schumann nagy koncertjét fogja előadni.

Ugron Gábor és felesége szül. *Szalay* Lili bárónő január 31-én Éva leányuk tiszteletére délutáni táncos bakfisbált rendeznek.

Hertelendy Andor követségi tanácsos és felesége vasárnap délután gyermekbált adtak.

Gróf *Széchenyi* László és felesége *Vanderbilt Gladys* február 3-án Andrássy úti palotájukban bált adnak.

Tarányi Ferenc és felesége *Kende* Gabriella bárónő a Darányi Kálmán miniszterelnöktől bérelt Maros ucca 6. sz. alatti otthonukban Daisy és Erzsébet leányaik tiszteletére minden hét csütörtökén este 7—9 óráig koktélpartira fogadják barátaik és ismerőseik körét.

Hölgyeim! Jön
AMOR a tökéletes gumibetétes melltartó!

Pasztellkék és fekete küzdelme a Fészek bridzsversenyén

(Saját tudósítónktól.) Aki szombaton este a **Fészek** előcsarnokába lépett s az autósorból kilépő ragyogó estélyiruhás asszonyokat és szmókingos urakat látta, bizonyára azt hitte, bálra, hangversenyre vagy legalább is valamilyen előadásra készülnek. De csakhamar kiderül, hogy nincs tánc, sem zene, — *bridzsverseny van ezúttal. Gálaverseny, vegyes párokkal,* szlemmel, kontrával és rekontrával.

Csendes izgalommal kezdődik a játék. Nincs vita, mert az eredményt az ászok, a királyok és a dámák döntik el, no meg az, hogy ki hogyan tud velük bánni. Általában észrevehető, hogy *a hölgyek veszik komolyabban ezt a versenyt és nem az urak.* Már az előkészületeknél is bebizonyult: majdnem minden hölgy ugyanis estélyi ruhában jelent meg.

Általában a versenyen semmi irígységet nem tapasztaltunk a hölgyeknél, ami ebben a mértékben szinte hihetetlen. Ezt a tulajdonságukat úgylátszik a lapjárásra összpontosítják.

— Rettentő kártyáim jártak, ellenfeleink azonban folyton nagy szlemben írtak — panaszkodják.

Az ellenfél nyilván *Bánó Marcellné — dr. Kun Miklós lehetett,* ők állnak a hetedik forduló után *Ujj Györgyné — Ujj Györggyel* az első helyen. Csak úgy mellékesen: az előbbi testvérpár, az utóbbi házaspár. Ugylátszik, a családi kapcsolat jó kabbala. Feljegyeztük a teljesség kedvéért, hogy Ujjné pasztellkék klokéban, Bánóné fekete szaténben indult a küzdelembe. Általában nemcsak a kártyák, de az estélyi ruhák is versenyeznek egymással, egyik szebb, mint a másik, — zárójelben jegyezzük fel a ruhákat is.

Huszonnégy pár kerül a vasárnapi döntőbe, egyelőre legjobban állnak az említetteken kívül *Szinyei-Merse* Jenő—dr. *Szigeti* Pál, továbbá *Fabiny* Istvánné, aki fekete bársonyban van és *Hajós* Imrével játszik, *Szalmári* Kálmánné (kékkel díszített fekete) dr. *Péteri* Jenővel, *Karlovits* Jánosné (tiszta fekete) *Lipták* Pállal, *Murányi* Andrea (fekete flitter) dr. *Siklósi* Istvánnal, a világoskék pódesanzsban megjelent dr. *Horvay* Ernőné *Tóth* Kálmánnal.

A szünetben az eredmények felolvasásánál kiderül, hogy azért nem minden házaspárt oltalmaz a bridzsszerencse. A dr. *Szomjas* Györgyné, *Astuto* Bea hercegnő (pirossal díszített fekete)—dr. *Szomjas* György pár alighanem a legrosszabb lapokat kapta, mert egyenlőre az utolsó helyen áll. A többiek nagy vigasztapsszal kárpótolják őket.

A versenyt vasárnap délután 5 órakor folytatják.

Dr. Hernád István

BÁLI ÉJSZAKÁK

A szombat és vasárnap éjszaka báli eseményeiről keddi számunkban közlünk részletes tudósítást.

A Vigadó nagytermében előkelő közönség részvételével folyt le a február elsejei vigadói **Vitézi bál** főpróbája. A közönség olyan művészi produkciókban gyönyörködhetett, amelyek után ítélve az idei bál még a korábbi évekét is felülmúlóan sikeres lesz. Ezidőszerint ez a bál helyettesíti a régi idők udvari és tisztikaszinói báljait. *Az estélyen megjelenik a kormányzói pár is,* ott lesz a vitézek főkapitánya, a legfőbb katonai és polgári hatóságok vezetői és a közélet kiválóságai. A báliroda a Vitézi Szék helyiségeiben, Váci ucca 62. alatt működik. Telefón: 1—855—77.

Február elsején a Dunapalotában tartják meg a farsang egyik legelőkelőbb báli mulatságát: az **Atlétabált.** Az estély legmagasabb védnökségét *Horthy* Miklós kormányzó vállalta, míg a védnökök sorában a kormány és a politikai, valamint a sportélet számos tagja szerepel. A megnyitó táncot a MAC legszebb leányai járják el, partnereik pedig a MAC bajnokai lesznek. A rendezőbizottság a MAC titkári hivatalában: Gróf Károlyi ucca 24. szám alatt működik. Telefón: 1—854—88.

Báloknál, bankketteknél a Vigadóban Hangli-konyha.

A *Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók »Turul« Szövetségébe tömörült Bercsényi B. E. »Petőfi törzse«* február elsején a MOVE dísztermében szigorúan zártkörű **Petőfi-bált** rendez. Meghívók a Turul fővezérségénél és a MOVE székházában igényelhetők.

A Gellért-szálló márványtermében február elsején rendezik a hagyományos **Felvidéki bált,** amely elé a főváros legelőkelőbb társasági köreiben nagy érdeklődéssel tekintenek. A báliroda: Rákóczi út 36. Telefón: 1—341—77.

A **Budapesti Egyetemi Lutherszövetség** február 1-én a Royal-szálló termeiben rendezi hagyományos **táncestélyét.** Meghívók: Luther Otthon, Üllői út 24.

A Budapesti Kocsmárosok Ipartársulata február 1-én Wesselényi ucca 73. szám alatti székházában **Kocsmárosbált** rendez.

A **Balassagyarmati Öregdiákok Szövetsége** február 1-én a Britannia-szálló vadásztermében **táncos farsangi estét rendez.**

Vásárhelyi Győző: Plakátterv

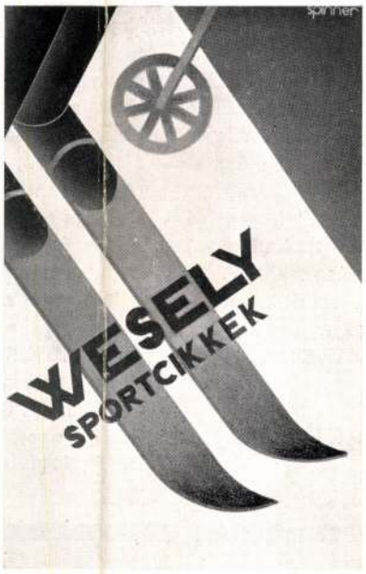

Spinner Klára: Plakátterv

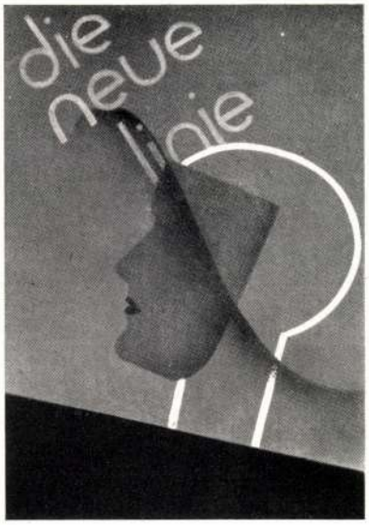

Kandó Gyula: Folyóirat fedélterv

Az Iparművészeti Főiskola ötvenedik éve

Az Iparművészeti Főiskola fennállásának ötvenedik évét ünnepli egy kiállítás formájában, melyen tanár s növendék válogatott munkákkal vonul fel. Jubileumi kállításról nem beszélhetünk, mert hisz az iskola jelenlegi pedagógiájáról ad képet s ez sokkal több érdeklődésre tarthat számot, mint egy esetleges retrospektív kiállítás.

A kedvező benyomást az Iparművészeti Múzeum csarnokának átépítése dönti el. Györgyi tanár modern kiállítóhelyiség-sorozatot alkotott, mely úgy térhatás, mint kiállítótechnikai szempontból a lehető legelőnyösebb megoldást nyujt. A kedvező hatást fokozza egynémely tanár bátor, modern törekvése, mely szinte átmenet nélkül hódított teret a még 4—5 évvel ezelőtt teljesen elavult iskolában.

A cél elérésétől azonban még mindig igen távol vagyunk. Mi lehet egy iparművészeti főiskola célja? A mesterség alapos elsajátítása az egyik oldalon, a modern stílusérzék elsajátítása a másikon. E kettő azonban együtt, egyben, egymás által tanítandó. Egységes szellemre, egységes vezetésre volna tehát szükség, nem pedig arra, hogy minden tanár saját belátása szerint oktasson jól vagy rosszul, de mindenképpen vadonat máskép, mint a kiegészítő tantárgy tanára. Elvégre nem mindegy, milyen szellemben tanul az iparművésznövennék aktot rajzolni (azaz, az eleven funkcionális viszonylatokat megismeni) és betűt vetni; mly módon tanul meg teret átérezni s mily módon stukkatúrát mintázni. Egész tantárgyak hibásak, fölöslegesek, mert egy elavult szemléleten alapulók, más tantárgyak, úgy látszott, hiányoznak.

Nem elég tehát, ha egynéhány tanár pontosan tudja, melyek a modern problémák és ha kellő tanultsági és pedagógiai képességgel bír, hogy a növendékekbe szándékait átültesse. Szükség van arra is, hogy az oktatás egységes, eleven elvek szerint történjen. Nem fontos például a Bauhaus stílusát utánozni. A Bauhausprobléma nem az a bizonyos formanyelv, melyet ma úton-útfélen utánoznak mint egyedül üdvözítő modernséget (az ősbauhausbeliek már messzebb tartanak!), hanem a lényeges a Bauhaus-eszmében annak a felismerése, hogy ott rendszeres műhelymunka folyik, egységes gondolatok által vezettetten. S ez az, aminek az iparművészeti iskolánkban ma még nincs meg a lehetősége. Hogy a rátermett tanárok száma nő, az legföljebb megcsillogtatja a jövőbeni megvalósíthatóság reményét.

Rabinovszky Márius

Magyar Grafika 1930. 2sk l.

embere. Lírai hajlamú, de fegyelmezi önmagát, takarékosan, bölcsen alkalmaz minden ecsetvonást. Vele egyidőben állított ki Kovácsnál Kádár Béla. Kádár ismét változott és mindig újra fog változni, mert művészi meggyőződése csupán a bizarrság, az elegáncia, a mozgalmasság, a játék. Színízlése, ritmikai készsége, technikai ügyessége minden akadályt legyőz. Ernstnél többek között egy „csodagyereket" láttunk, a tizenötéves Peterdi Gábort. Peterdi szokatlanul érzékeny színek finomsága és levegőhatások könnyűsége iránt. Utánaérez Csókot, Iványi-Grűnwaldot, Rudnayt. Egyelőre még nem láthatni, merre nyílik fejlődési lehetősége. Fenyő György személyében egy kitűnő kultúrájú festővel ismerkedtünk meg. Alapjában impresszionista érzésű, de dekoratív ízlése biztos és ápolt. Stílusa a világos, halványnapos foltfestőiség, ecsete gyorsan és keményen dolgozik.

November közepén jött Egry (Tamásnál). Érett és teljes. Jól megfontolt ítélet alapján: a legtöbb, amit ma a magyar festészet nyujtani tud. Gyökeresen mai, gyökeresen magyar és mélyen tradícionális. Mai: mert benne ég az álomlátó nyugtalansága, a dematerializáló ösztön, a jelenségek szétszakítása és áthatoltatása, a fény és a szín túlfokozása. Magyar: mert atmoszférája a mienk, tárgya valódian dunántúli, még akkor is, ha Taorminában készült, éppen azt a kianalizálhatatlan valamit viseli magán, amiről mindnyájan érezzük, hogy a mienk és csak a mienk. Tradícionális: mert benne gyökerezik az impresszionista eszközgazdaságban és rövidítő-technikában, mert azon túl benne révedezik Rembrandt végtelen elcsodálkozása és misztikus fényszomja. S mindezen túl: Egry egy, egyetlen, egyedülálló eset, ha mai is, ha magyar is, ha tradícionális is: de legfőbbképpen: Egry. Rabinovszky Márius

A színlapok ősei

Ebben a túlfűtött, lázas mentalitású korszakban, amikor az elismertetés, a feltűnés utáni vágy ott él az emberek lelkében és megérdemelt vagy annak vélt ünnepeltetések és jubileumok zajától hangosak a közélet berkei, jól esik megemlékeznünk egy olyan jubileumról, amely messze kimagaslik a sablónos jubileumok sorából s amely csöndben, szerényen, de annál eredményesebben vett részt a kultúra áldásos terjesztésében.

Ez alkalommal a színlapokról van szó, amelyeknek első megjelenési ideje 500 évvel ezelőtt volt. Az a gyüjtemény, ahol a színlapok ez első példányait őrzik, Londonban van, abban a városban, amelyben az első komoly színtársulatok szerveződtek s innen jutottak el a többi európai országokba művészetük bemutatására. Az első színlapot, amely 1430. év őszén jelent meg s mint ilyen, méltán nevezhető az ilynemű hirdetések ősének, vastag pergamenre fekete tussal írták s egyes részei még ma is olvashatók.

A nyilvános hirdetések első ismert példánya Krisztus után 20-ban készült, amelyet Pompéjiben az egyik ház falára mázoltak s amely „album" elnevezéssel a legrégibb, melyről tudomásunk van s amelynek szövege a következő volt:

„Június 1-én Pompéjiben a Suettius Certus gladiátorcsalád viadalt rendez. Állatkínzás is lesz. A sátor fedve van." A legrégibb német színlap 1520-ban jelent meg s egy, Rostockban megtartandó előadás hírét hozta nyilvánosságra.

A szerepek és a szereplő személyek neveit a 18. század elején kezdték a színlapon feltüntetni, míg a szerzők nevét csak Lessing idejében hozták nyilvánosságra. A braunschweigi városi múzeumban egy 1743-ból származó színlapot őriznek, amelyen a következő s a közönséghez intézett sajátságos felhívás olvasható: A néző publikum kényelme szempontjából elrendeltetik, hogy az első sor feküdjön le, a második sor térdeljen, a harmadik támaszkodjék, a negyedik álljon s így mindenki látni fog. De nevetni szigorúan tilos, mert az előadásra kerülő darab szomorújáték.

A ma is használatos színlapot, amely az író és a szereplők neveit is feltünteti, Lessing honosította meg, majd Goethe egészítette ki, úgy, hogy voltaképpen ő tekinthető a színlapok reformátorának. Schiller mindamellett szükségesnek tartotta, hogy „Rablók" című szomorújátékának színrehozatalakor a darabról a közönséget tájékoztassa. Ez a tájékoztatás a színlap hátoldalán „A szerző a közönséghez" cím alatt jelent meg. A darabok címei fontos szerepet játszottak. A szerző által adott címeket épúgy nem respektálták, mint manapság, mert már akkor is azt hitték, hogy azok nem vonzanak eléggé. Megkövetelték, hogy minden címet legalább egy „vagy" alcím is kövessen. Ilyenek pl.: Harmadik Richard vagy Szörnyeteg emberalakban. — Barnhelmi Minna vagy A béna őrnagy. — Clavigo vagy A temetés. — Stuart Mária vagy Feldúlt boldogság. — A fösvény vagy Harpagon, a vén zsugori.

Az amerikai színlapok még máskép néztek ki. Egy filadelfiai színlapon Tell Vilmost, mint a Svájc felszabadítóját hirdették. Majd következett: 1. felvonás: Baumgarten legyőzi a várnagyot. 2. felvonás: Összeesküvés a Rütlin. 3. felvonás: Tell fia fejéről az almát lelövi s ezért megbilincselik. 4. felvonás: Tell megszökik s a hajót a rajtalevő várnaggyal a hullámzó tóba taszítja. 5. felvonás: Tell a zsarnokot lelövi. 6. befejező kép: Gessler halála görögtűz világítás mellett.

Ford.: bőke

Honoré de Balzac — nyomdász és betűöntő

Tudvalevő dolog, hogy a potrohos zseni nehezen jutott el az első babérokig s főkép azokig, amelyek már aranycsengve beszéltek. Ez azonban az irodalmárok históriájára tartozik. Mi csupán „szaktársi" érdeméig fogjuk méltatni a Szamárbőr tudálékosát.

Életének ezt a részét kevesen ismerik. Pedig volt vala olyan idő is, amikor — mint nyomdász és betűöntő — verekedett a disznófejű nagyúrral és most eme munkássága százéves évfordulóján, érdemesnek mutatkozik a megemlékezésre.

Balzac nyomdász története érthetőbbé segíti Balzacot, az írót.

Mielőtt élete fővonaláig eljutva, vicinális vonatként döcög, tapogatózik jobbra is, balra is, mintegy tíz éven keresztül. Jogot tanul, törvényszéki írnok, majd ujságíróskodik. Rossz tárcaregényeket ír, közepes színműveket társasban, majd egy csomó pamflet és egyéb irka-firka után szerencsét kísérel, mint nyomdász és kiadó.

Néhány akkortájt divatban volt kis ujság munkatársaként, azok ama különös milieu-jében él, melyet később oly érdekes színekkel idéz fel az Illusions perducs egy felejthetetlen fejezetében. A kis ujságok nyomdalevegőjében megismerkedik egy ügyes és értelmes munkavezetővel. Neve: Barbier. Összetársul vele és 30.000 frankért megvásárolja egy bizonyos Laurens nevű sieur nyomdáját.

És 1826 június 1-én Balzac nyomdász, iparengedéllyel felszerelve és mintegy 15.000 frank készpénztőkével szebében bevonul, új társával egyetemben, az akkori Rue des Marais Saint Germain-on levő Laurens-nyomdába.

Balzac legsúlyosabb évei következnek itten. Ezek az évek súlyos munkában múlnak el és Balzac hallatlan keménységgel küzd. Förtelmes küzdelem, ahol nem tudjuk, mit csodáljunk jobban, lankadatlan energiáját, vagy bámulatraméltó találékonyságát. Ez a nagy küzdelem emléke él benne, amikor leírja ama híres axiome-ját: Az élethez bátorság kell! . . .

Mert bizony csatamező volt számára a kis Saint-Germain-negyedbeli nyomda, ahol harcolni kellett, vagy elpusztulni. Minden ellene szegődött. Az adósságok halmozódtak, az üzlet pedig folyton rosszabbul ment. Hogy ingadozó üzletét valamennyire konszolídálja, elköveti azt a vakmerőséget, hogy betűöntödével egészíti ki nyomdáját.

Egy csődbement cég: Gellé fils Rue Garancie 4. szám alatt levő betűöntödéjét megveszi és a Rue des Marais Saint-Germain-i helyiségben felszereli.

Három hónap sem telt el, midőn a katasztrófa már bekövetkezett. Barbier kilép az üzletből, Balzac pedig folytatja tovább kétségbeesetten a harcot. Mindenki ellene van. Valaki azonban mégis van mellette: Madame de Berny, (Madame de Berny, Balzac kedvese volt tehát alapítója a mai világhírű Deberny et Peiguot betűöntödének, két fiával, az azóta elhalt Deberny-fiúkkal), az összehasonlíthatatlan barátnő, aki munkái és aggodalmai között állandóan őrködik biztatásaival a nagy lélek egyensúlyán. És szavai új erőt adnak a küzdőnek. Az egyszerű étket együtt fogyasztják el a sötét műhelysarokban és este sem szüntetik meg tervezgetéseiket. Rue de Tournon 2. szám alatt egy egyszerű kis szobában lakott akkoriban Honoré de Balzac, később az irodalom nagy óriása.

És midőn a csőd bekövetkezett, amelynek bánata Balzac édesapját a sírba viszi, a nagylelkű asszony nem elégszik meg az egyszerű vígasztalásokkal, hanem két fiával egyetemben átveszi a betűöntödét, megmentvén ezzel a süllyedő hajót az elmerüléstől.

Bizodalmát sohasem vesztette el. Adósságokkal halmozottan sem tágított s bizonyos volt benne, hogy a dicsőségét utóléri. És tényleg, a csőd után néhány héttel, egy mestermunkával tér vissza vidékről, ahova „pihenni" vonult vissza a vesztett csata után.

És ez az elvesztett csata jellemzi később is, mindvégig pályáját. Mert hiszen adósai szorongatása sarkallja újabb és újabb, gyönyörűbbnél-gyönyörűbb regények kigondolására, melyek legtöbbje, még megírásuk előtt fizetett volt csupán a hitelezők megnyugtatására teremtődött . . . Balzac magárahagyottan zsenijét hívja segítségül és az ő forrásnak bizonyul.

Balzac nyomdászmultja tehát számottevő pontot jelent az irodalmtörténet lapjain és egy érdekes alakkal szaporítja a nyomda históriáját is.

Ma Rue Visconti-nak nevezik azt az uccát, ahol Balzacra, a nyomdászra, emléktábla figyelmeztet.

Párizs, 1930 szeptember. Geyer Raoul

Az
Iparművészeti Múzeumban
március havában nemzetközi
könyvművészeti kiállítás
lesz. A kiállítás szervezését és rendezését
Reiter László
Budapest V. Wekerle Sándor u. 21
vállalta

És mégis mozog...

Éneklem a törhetetlen optimizmust, mely hisz a művészet szükségszerűségében, mely minden vérfagyasztó és érverésakasztó dermedt baljóslást félrevetve, örömet és megifjodást keres és talál az alkotásban és az alkotás bámulatában. Mert mégis mozog és mert mozogni fog, mert mozognia muszáj, mert az ember legnagyobb nyomorában sem tud művészet nélkül élni, mert a kő közül is kinő valami fű, néha egy sudár szálfa is.

Eseménye volt a szezónnak a Csontváry-kiállítás. Lehel könyve óta (1923) hiába vártuk, de most Ernsték végre rendelkezésre bocsátották összes termeiket, és a morális siker fel sem becsülhető. Csontváryt most végre felfedezték. Kosztka Tivadar gyógyszerész, művésznéven Csontváry, a magyar festészet egyik legnagyobb alkotója volt. Kis híjján döntő súlyú zseni. Ha t. i. valóságban meg nem őrül és az őrület nem gyöngíti alkotóerejét... Csontváry-Kosztka patikus művészi pályáját a kilencvenes években a müncheni és karlsruhei akadémián kezdte és olyan szabályosan naturalista aktokat rajzolt, mint a legszorgalmasabb stréber. Egyszóval megtanult rajzolni és festeni, de úgy ám, hogy kisujjában benne volt minden rajztechnikai probléma. Aki ennyit tudott, annak nyugodtan szabad volt expresszionistává lennie. Eleinte lepkéket és kitömött madarakat festett. Később teljesen elhagyja a csendélet-problémát. Jöttek, 1900 után, a holdvilágos, romantikus tájak. Házak, emberek, állatok, kemény és mégis súlytalan testekkel. Színek, melyek sötét fakósága végtelen ízléses színpompát, sőt ragyogást rejteget. Furcsa fényhatások, naívak, mint egy gyermekálom s mégis oly igazak, ahogyan csak gyermekek tudják az igazat megmondani. Megvolt tehát Csontváryban a kifejezés korlátlan merészsége. Korlátlan volt, mert független volt, mert függetleníteni tudta magát az egész társadalomtól, mely őt bolondnak tartotta. 1904-ben alkotja a Zsidók Panaszfalát, melyet tanulmánynak szánt csupán, mely azonban részleteiben és alapelgondolásában legnagyobb munkáihoz sorolandó. A következő években a test kifejezőereje, a vonal merész csavartsága, a sziluett expresszionizmusa, a szín édes-fanyar ragyogása, a ritmus kényszerű zeneisége még csak fokozódik. Ahogy kockatömböt és karcsún lendülő virágszerű testet vagy talajformát egymással szembehelyez, ahogy ragyogó és tompa színt merészen fokoz és virtuózan egymásbafolyat, ahogy meleg színt hidegbe ágyaz, a merev formát a hajlékonnyal fonja körül, az átszellemültet a földiessel egyesíti: abban a nagy művész lelke nyilvánul meg. Mind e problémák felvetésével Csontváry ma modernebbnek tűnik, mint bárki s mert ezeket 23—28 év előtt festette: prófétának.

Eseménye volt az őszi kiállítószezonnak az Ipolyi-gyűjtemény bemutatása is, melyet az esztergomi prímási képtár kölcsönzött a Műcsarnok őszi tárlatának. Ipolyi a szenvedélyes és szeretetteljes gyűjtőkhöz tartozott és sikerült rendszeres kutatás árán egy eléggé gazdag magyar korareneszansz anyagot összehordania. Legértékesebb kincse mégsem ezek voltak, hanem az olasz korareneszansznak néhány csodálatosan szép, csak sajnos, szánalmasan félre-„restaurált" alkotása.

A Magyar Grafika olvasói között bizonyára sok a túrista, (a nyomdász mindig természetimádó); aki tehát csak teheti, az kössön össze egy szép hétvégi túrát egy esztergomi kirándulással és szenteljen két-három órát az esztergomi prímási múzeum (újonnan rendezett és katalogizált) kincsének. Ott többek között találkozni fog Giovanni di Paolo végtelenül finom Szent Györgyképével, a Spinello Aretinonak tulajdonított Szent Pál lefejezésével, Matteo di Giovanni pazarul szép, harsogó színharmóniájú Madonnájával és az álmok álmával, a csodálatos Szent Jusztinával, melyet talán Pisanello festett s melyben az olasz gótika minden mélyen előkelő bája és átszellemült kultúrája benne rejlik. A Műcsarnok őszi tárlata egyébként „méltó nagy híréhez."

Volt a szezonban a műcsarnokin kívül is egypár tárlatszerű kiállítás, hasonlóan érdektelen, ha nem is hasonlóan nagyigényű. Így a Független Művészeké a Szalonban, (mitől függetlenek ezek a művészek? Szólamoktól legkevésbé), a Portréfestőké ugyanott, (unalmas volt, mert elsiklott minden modern portréprobléma felett) és végül az Önarcképkiállítás (Tamásnál), mely éppen ellenkezőleg, igen érdekes volt, mert a portré problémáját a lehető legsokoldalúbban exponálta.

Élvezet volt látni, nem azt, milyenek az egyes művészek, akik önmagukat ábrázolják, mert hisz ezt az önarckép legritkábban árulja el, hanem milyennek „szeretne láttatni" az egyes művész. A vasgyúró szende szűzzé válik az önarcképen, az enyhe széplélek egetverő titánná, a ferde nyárspolgár arszlánná, a jókedvű bohém sápadt aszkétává, a fanyar beamter a színek harsogójává és a fess flepper vértelen gépemberré. Önarcképkiállítás: álarcosbál. — Végül még a Munkácsy Céh kiállítása említendő az Ernstben. Ez a kiállítás programszerűen alakul. Programja tudniillik, hogy művészi programja nincs, ellenben ki akarja szorítani a „csak a negyedik emeleten", „csak az udvarban" és a hasonló nívójú művásárokat. A nívó itt a körútinál valóban sok-sok klasszissal különb. De a bazárszerűség kellemetlenné teszi.

A sok kollektív kiállítás közül csak egynéhányat említünk. Így elsősorban Szobotkát (Tamás), aki finomszemű, higgadt, tisztalelkű művész, a rend s a csend

Magyar Grafika 1930

Kádár Béla

— **Kádár Béla gyüjteményes kiállítása.** *Kádár* Béla, aki a *Tamás Galériában* 23 tempéra-kompozicióval jelenik meg a közönség előtt, a modern magyar festőgárda egyik legkomolyabb tehetsége. A férfikor delén kiérett és megállapodott, egységes lett iránya, megtalálta önmagát 52 esztendős korában. Nem tagadja határozott vonzódását a freskó, sőt az üvegfestészet iránt. Vonalas, egysikú megoldásai a japánokat is eszünkbe juttatják, bár Kádár nem törekszik a részletek kidolgozására. Figurái: átszellemült árnyak, halk, elmosott, egybefolyó színezéssel. Testetlen testek, anyagszerűtlen anyagok vannak az ő világában, amely olyan távol van természettől, mint az álom a valóságtól. *(s. f.)*

Est 931. XII. 21.

Kádár Béla

Magyarország. 1939. jan. 15.

Kádár Béla rajzai

A *Tamás Galéria Kádár* Béla utolsó ötévi rajztermését mutatja be. A Magyar Színház freskóinak mestere a legelvontabb síkszerkesztési módszeren keresztül próbálta a távlat törvényeit megállapítani. Néhány ilyen formabontó tanulmányát is láthatjuk a kiállításon. De a vonal ma már eleven, élettel teli kifejező eszköz kezében. Aktjainak, alakjainak egyetlen megjelenési formája a hajlékony, kifejező vonal. A körrajzzal azonkívül nagy testi tömegeket és plasztikai valóságot is tud érzékeltetni. Ló és lovas, a művészet egyik örök problémája *Kádár* Bélát is évek óta foglalkoztatja. Egyszerű eszközű dekoratív megoldásai a görög vázaképek stílusát idézi emlékezetünkbe. **Dr. D. M.**

KÁDÁR BÉLA ATRIUM 96/1

művészeti árverésen – 4 millió forint –, amelyen bevett szokás szerint a cég festményeket, ékszereket, műtárgyakat, bútorokat, szőnyegeket árverezett együtt. Hogy azért összemérhető legyen a legkisebb és a legnagyobb árverés, jegyezzük meg, hogy a 4 milliós forgalom 72 eladott tételt jelent, míg az 51 milliós 315 tételt. Ebből könnyűszerrel ki lehet számolni, hogy a BÁV művészeti árverésén eladott képek átlagára a harmada sem volt a karácsony előtti BÁV-árverés képárainak.

Tegyünk most néhány összehasonlítást az év végi árverések festményárairól. Szeptembertől december végéig tíz festményárverésen a következő sorrend állapítható meg az árverések forgalma szerint: BÁV – 51,1 millió forint, Nagyházi Galéria – 48 millió forint, Műgyűjtők Galériája – 32,7 millió forint, Nagyházi Galéria – 28,6 millió forint, Műgyűjtők Galériája – 25 millió forint, Blitz Galéria – 21,3 millió forint, Polgár Galéria – 19,5 millió forint, Polgár Galéria – 13,3 millió forint, Belvárosi Aukciósház – 8,9 millió forint, BÁV – 4 millió forint. (Két cég kivételével az árverőházak ősz elején és karácsony előtt is rendeztek árverést – innen a duplázás.)

Egy kicsit módosul a kép, ha a leütési végösszegeket az eladott képek számával súlyozzuk, és az így kialakult leütési festményátlagárat vizsgáljuk. Ebben az esetben a következő sorrendet kapjuk: Nagyházi Galéria – 207 ezer forint, Polgár Galéria (szeptember) – 204 ezer, Műgyűjtők Galériája (november) – 203 ezer, Blitz Galéria – 202 ezer, Belvárosi Aukciósház – 165 ezer, BÁV (december) – 162 ezer, Műgyűjtők Galériája (szeptember) – 160 ezer, Nagyházi Galéria (október) – 142 ezer, Polgár Galéria (december) – 121 ezer, BÁV (október) – 56 ezer.

Ha most azt nézzük meg, hogy mely képek érték el a legmagasabb leütési árat, akkor azt látjuk, hogy – noha a karácsony előtti árveréseket nagy várakozások előzték meg – mégsem tudta egyetlen, nagy reményekkel kecsegtető festmény sem túlhaladni azt az ősszel elárverezett Rippl-Rónai-képet, amelynek ára – mint azt az ATRIUM korábbi számában hírül adtuk – 4,6 millió forint volt a Polgár Galéria szeptember végi árverésén. Pedig olyan magyar és külföldi

Kádár Béla: „Kalapos nő gyümölccsel". Leütési ára 3,2 millió forint volt a Nagyházi Galéria árverésén

festmények versengtek az év legdrágábban leütött festménye címért, mint Kádár Béla, Csók István, Szőnyi István, Munkácsy Mihály, id. Markó Károly, Rippl-Rónai József képei a hazai kínálatból és néhány, igen jeles 16–18. századi ismert és ismeretlen festő nagyméretű, szépen megfestett, jó állapotban lévő alkotása. Mégsem sikerült a Rippl-Rónai József feleségéről festett, rendkívül szép és hatásos portré árát felülmúlni. Sőt, az ársorrendben utána következő két festmény több mint egymillióval maradt alatta – Kádár Béla: Kalapos nő gyümölccsel – 3,2 millió forint –, s ugyanitt ért a célba egy Vaszary-kép a Műgyűjtők Galériája árverésén; egy másik Vaszary-festményé a következő hely is (2,4 millió forint), amely a Nagyházi Galéria árverésén tündökölt. Az előbbi egy szép virágcsendélet, az utóbbi a Parkban című hangulatos táj-zsánerkép.

Az árveréseken azonban nemcsak festményeket vittek kalapács alá, hanem számtalan más műfaj szép régiségeit is. A festmények után általában az ékszerek aukcióit övezi a legnagyobb érdeklődés; ezek rendszerint igen sikeresek is, már ami a tételek leütési arányát illeti. A magyar árveréseken a 14 karátos aranyékszer a legkelendőbb, általában 2-3 ezer forint a grammonkénti ára az ékszerben feldolgozott 14 karátos aranynak. Évek óta tízezer forint táján lehet árverésen venni az ékszerbe foglalt briliánsok tizedkarátjait is, ám a tavalyi év végén sokszor ennél kedvezőbb, tehát alacsonyabb áron juthatott hozzá az ilyen ékszerekhez a szerencsés licitáló. Érdekes, de az ékszerárveréseken nem volt a festményekéhez hasonló nagy értékű darab, sem pedig jelentős áremelkedés. Egymillió forinton felüli ékszer alig-alig szerepelt az induló tételek listáján, a leütési sorban pedig még kevesebb. Két, millión felüli, foglalatlan briliánsé az elsőség ezen a téren.

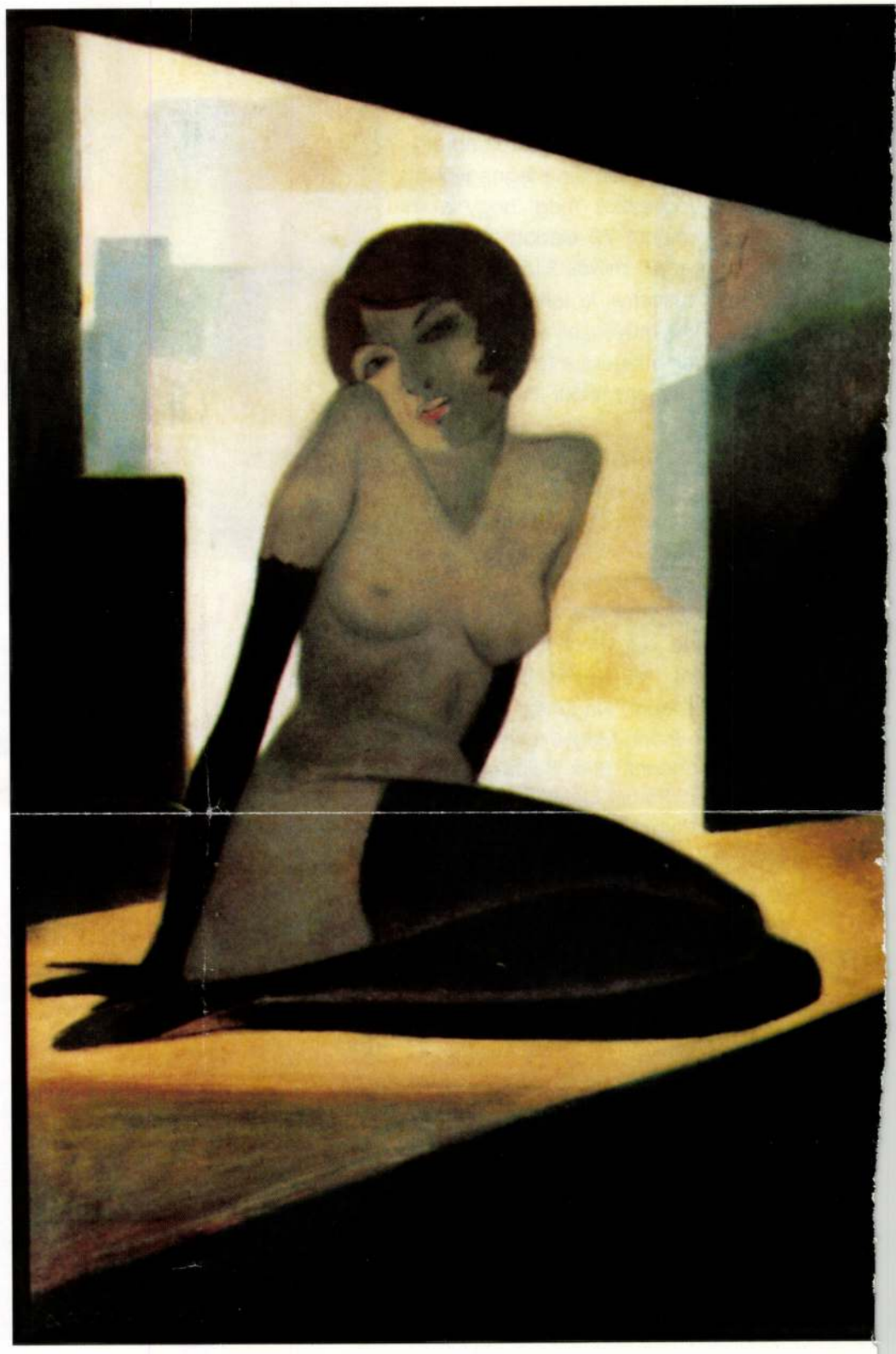

Sassy Attila „SZILUETT – ÉVA". Leütési ára 700 ezer forint volt a Műgyűjtők Galériája árverésén

Néhány szép, 1–1,5 millió forintért leütött bútortétel közül kimagaslik a Polgár Galéria árverésén nagy ívű pályát befutott, 18. századi barokk szekrény, amely 2,8 millió forintos leütési áron talált vevőre.

Kádár Béla, sertőszrafikus művész (1944–1956). 3.) Folytatás

Kádár Béla, Sinnogi György: Kádár Béla önéletrajzi – vallomása

4. **4 Kádár Béla:** Kompozíció (fotó Somfai István)

Művészet, 1957. nov., dec. 58–61

3

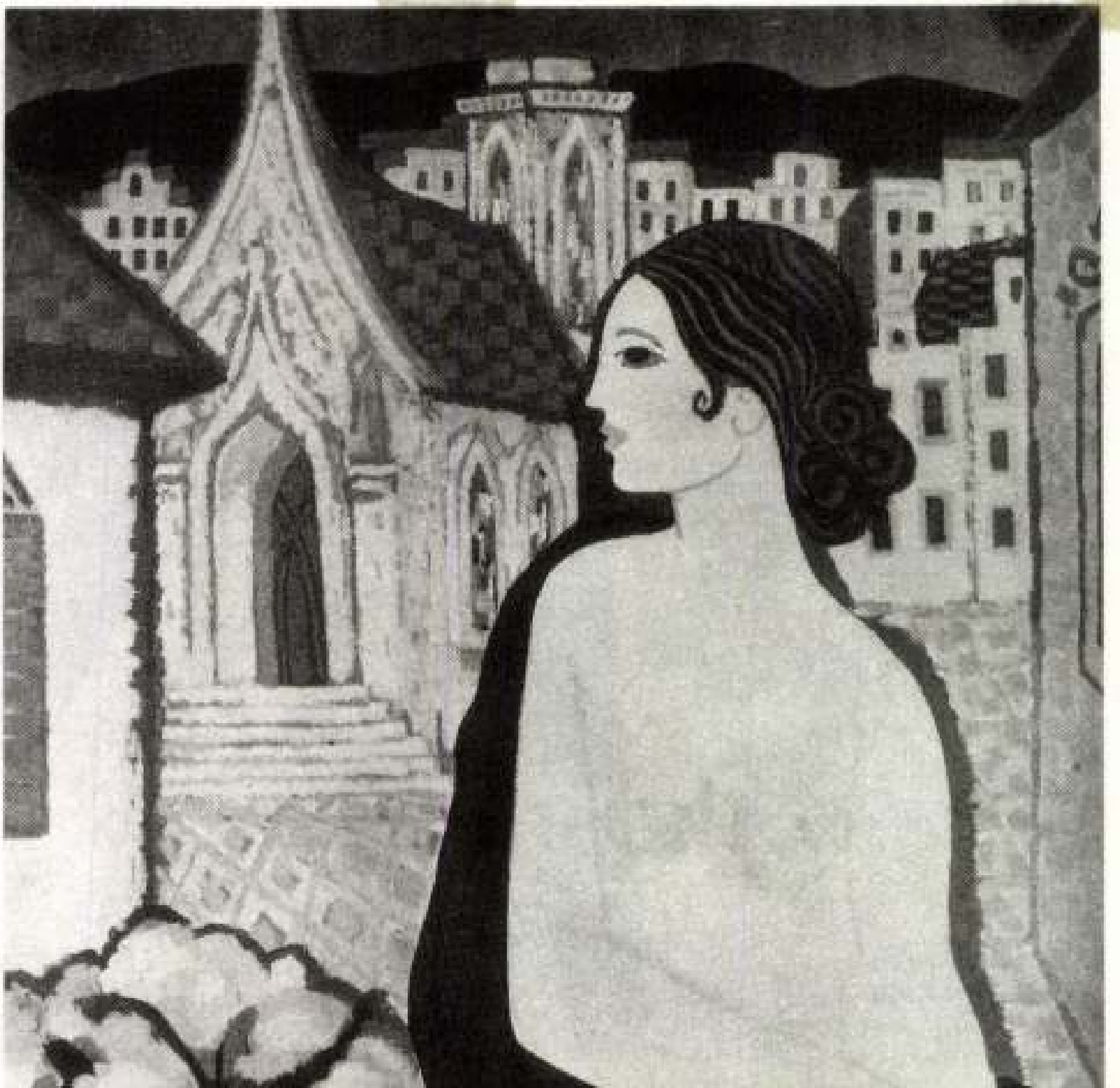

Kis- és apróhirdetések

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója.
Szerkesztőség: VII., Lenin-krt 9—11. Tel.: 221—285, Kiadóhivatal: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII., Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843.001-47. — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V. Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatalok. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft, negyedévre 36.— Ft
Régebbi lapok V., Zrínyi-utca 1. sz. alatt kaphatók.
Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

BERENDEZÉS

BÚTOR

Hálószobát, vagy kombináltat privátból vennék! Telekitér 3. III. öt. Tel.: 131—776.

Páros ágyat, szekrényt, kombináltat vennék. Nagyfuvaros 5 Tel.: 142—146.

Kombinált szoba, koloniál, majdnem új (hét darab) és tizenkétcsöves Zephirkályha eladó. II. Széphalom u. 3/B 83-as vill. nagyhíd megálló.

Szekrény, asztal, székek, rekamié. — Lázár-u. 5. Házfelügyelő.

Páros szekrényt, páros ágyat, hálószobát, anyagnak való ebédlőt veszek. Csalogány-u. 52. — Tel.: 268—264. 8—3.

Barokk műbútor szekrény, Papp, Bókay J.-u. 35. II. 18.

Masszív teleháló, nagyon szép, sürgősen eladó. XI. Verpeléti-út 12. félem. kilenc.

Kombinált szekrény rekamié és festett félháló, matracok eladók. XI. Verpeléti-út 10. Cseh.

Modern redőnyös íróasztal keményfából eladó. Megtekinthető 11—½2-ig: X. Bolgár-u. 10.

Márkás íróasztal, könyvszekrény, asztal, bőr karosszék eladó. Attila-u. 75. II. 2.

Nagyon szép kombinált szekrény eladó. Újpest, Blaha-u. 22. 90-es vill. OTI-nál.

Nagyon szép kétszemélyes rekamié, bordó selyembrokát huzattal eladó. — Szentkirályi-u. 49. II. udvar. fszt. 23/a. Kovács.

Egyszemélyes rekamié, jó állapotban Ezerháromszázért eladó. Fürst Sándor-u. 38/B. Sátori.

Egy komplett, modern hálószoba bútor eladó. Pestszentlőrinc. Vöröshadsereg-útja 398.

Egy prima garnitúra, kettőszemélyes rekamié. 2 fotel, 4 szék bordó epinglé huzattal, privátnak olcsón eladó. Hétköznap 3—8 között. VI. Zichy J.-utca 40. fszt. 5. Timpfeld Rezső.

Konyhaberendezés, nagyméretű újonnan lakkozva, igen szép, olcsón eladó. Fodrász. Wesselényi utca 39.

Konyhabútor eladó. Megtekinthető 11—2: XII. Bors-u. 20. II. 15.

Egyszemélyes, ágyneműtartós, empir rekamié. 2 székkel Haris-köz 5. I. 3.

SZŐNYEG

Gépszőnyeget, függönyt, régi ebédlőt vennék. Romosat is. Klauzál 9. Tel.: 222—546.

Magyar perzsa őszszékötő szőnyeg eladó. Majakovszkij-utca 47. II. 22.

EGYÉB BERENDEZÉS

Vogel csillárkészítő javít, átalakít, felújuvegez. VIII. Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér 1.

HANGSZER

Harmónium olcsón bérbeadó. Mészáros utca 18. fszt. 1.

Tangóharmonika Verdi 21/34 billentyűs olcsón eladó. Zugló, Szugló-u. 72. Rákosiék.

Bordószínű tangóharmonika 120 basszusos, kitűnő hangú, váltóval eladó. Bródy Sándor-u. 9. fszt. 2/b. Hodálné.

Prima zenekari hegedű eladó. Vasárnap délelőtt: Pesti-úthely. Szücs István utca 41.

RÁDIÓ

Siemens, Telefunken vagy Orion rádiót, hibásat is, vennék. Majakovszkij (Király)-u. 92. Telefon: 427—653.

RUHÁZAT

Rózsaszín estélyi ruha, női kabát eladó. Nagyfuvaros-u. 16. Löwy.

Férfi télikabátot viseletlen, perzsagallérral, plüssbélléssel, közepes termetre eladó. Rózsa Ferenc-u. 95, félemelet 9.

Valódi nutria bélés, kifogástalan, nagyméret privátnak eladó. Újpest, Árpád-út 65. Szücs.

Új nerc-pézsma bunda eladó. Közepes termetre. XII. Kiss János alt. 47. fszt. 4. este 7—9-ig.

Vennék női nadrágot lehet elrontott is Majakovszkij-u. 56. 421—482.

Vennék nagyméretű télikabátot és öltönyt, Mátyás-tér 14. Telefon: 143—789. —

Bárannyal bélelt prémgalléros férfibunda eladó. Kispest, Wekerle-telep, Petőfi-tér 14. fszt. 6.

JÁRMŰ

Harley Davidson, 1200 kcm elad. generálozott, Pilisvörösvár. Iskola-köz 4 délelőtti órákban.

500-as BSA sebváltót esetleg motorrai veszek. Tóth, Cipész KTSZ. Putnok.

Motorkerékpár-köpenyt és belsőt keresünk megvételre. 19x350, v. 19x400-as méretet. Általános Villamossági KSZ. Pozsonyi-út 14

125 Csepel teleszkóp villás eladó. Csáky 4. II. 12/a.

DKW 100 motorkerékpár eladó. Nagymező-u. 45. Száraz.

100-as Csepel, keskenygumis eladó. — Állatorvos. Hegyfalu.

BMW R. 11—12-es, jó állapotban eladó. — Vasárnap 12-től 17-ig megtekinthető. VIII. ker. Erdélyi-utca 9.

350 Puch motorkerékpár eladó. XIX Kisfaludy-u. 172.

500 „NSU" oldalk. v. nélkül, igényesnek. Szomb. déltől, vasárnap egész nap VIII. Delej-u. 34. — Kiss.

Generálozott 100-as Sachs, eladó, vagy nagyobbra cserélhető. 350-es Puch kifogástalan eladó, oldalkocsisra cserélhető, megegyezés szerint Vadmalom-u 12. Vasárnap.

125 Csepel teleszkópos, akkumulátoros és 250 Puch eladó. V. Arany János-u. 17. Vitek Henrik.

Százas Csepel eredeti ballon kerékkel eladó. Tököly-út 133. XIV. ker.

350 Puch motorkerékpár igényesnek eladó. VII. ker. Péterfy Sándor-u. 34. Wimmer.

„Mátra" 100-as prima állapotban eladó, nagyobbra cserélek. XI. Garami Ernő-tér 23. fszt. 1. (Verpeléti-útnál.)

350-es Blackburne jó állapotban. Izabella 78. Hétköznap 6-tól, vasárnap egész nap. 500-ra cserélek. Farkas.

Jó állapotban lévő 125-ös Csepel eladó. Veresegyház, Kövesutca 1. ifj. Fekete László.

250-es NSU kifogástalan állapotban, igényesnek eladó. — Megtekinthető szombat délig: Kispest, Vöröshadsereg-útja 55. Csákányinál.

Phänomen Sachs 125-ös eladó. Erdeklődni 18 órától: Bp., V. ker. Aulich-u. 7. I. e. 3 Tel: 326—502.

Eladó 350 kcm Viktória motorkerékpár Bp., XII. Bernáth Géza-utca 3. Kalocsai.

500 Zündapp oldalkocsis, prima állapotban eladó. Bp., III. ker. Raktár-u. 46 hétköznap 5-től.

Veszek Csepel 125 motorkerékpárt. — Bartók Béla-út 4. — Házfelügyelő.

350 DKW igényesnek eladó. Akácfa-u. 57. III. em. 58.

125 Zetka, 250 DKW motorkerékpárok eladók. Batthyány-u. tíz.

250-es Viktória újszerű, könnyű oldalkocsi, jobbos, torpedó. Kálvária-tér 9.

Eladó 100-as Tura Csepel, tartalék blokkal ugyanott két darab pótülés és egy 19x250-es külső belső úi. Megtekinthető csak vasárnap 8-tól 14-ig, Újpest, Árpád-út 97. Szántó.

125-ös idei típ. teleszkópos Csepel, újszerű állapotban eladó. Újpest, IV. ker. Sallai I.-u. 21. állomásnál.

Eladó 100-as Ballonos Csepel motorkerékpár, Rózsa Ferenc-u. 71. II. 4.

250-es Puch eladó. Kispest, Kertváros, Temesvári 62.

100-as DKW eladó, vagy nagyobbért elcserélhető. Sashalom Erzsébet-út 13.

125 Puch, jó állapotba eladó. Hajós-u. 16—18. Csányi.

250 Ardie sürgősen eladó. III. Vörösvári út 50.

Új állapotban lévő 750 kcm KSA Zündapp terepjáró, új 450x16-os terepes gumikkal, újra dukkózva, generálozva, krómozva eladó. Érdeklődni és megtekinteni: Váci-út 1. sz. Házfelügyelő. Vasárnap, X. 5-én, egész nap.

Guzzi 250 eladó, esetleg kétüteműre cserélhető. Toman Ferenc. Keszthely, Kossuth 107.

„Ariel" 250 blokkot alkatrésznek keresek. Mayer, Sashalom. Viola 2.

Eladó 125-ös Zettka, VIII. Kálvária-tér 16 II. 25. d. u. 5-től.

200-as NSU, jó állapotban eladó. Szombat délután, vasárnap, 8—3-ig: Veres Pálné-utca 35. Kőszegi.

Prima 125-ös DKW eladó. Szeszfőzde, Ecser.

Újszerű 250 kcm Zündapp eladó. Hajós-utca 20.

Csepel export, új eladó. IV. Újpest, Tavasz-u. 103.

BMW 61. oldalkocsis eladó. (Újpest) IV. k. Tavasz-u. 103.

500-as OHV. teleszkópos Ardie, lábváltós, teljesen tokozott eladó, vagy kisebbre cserélem. Népszínház 41.

350 DKW jó állapotban eladó. Csáky 4. II. 12/a.

Eladó K--25 jelzésű DKW 125-ös, teljesen új, kompletten felszerelve, csere is lehetséges 500—600-as modern oldalkocsis motorért. Balatonarács, vasútállomás.

Prima sváici márkás stopper karórámat. Kodak-Retina f : 3.5 kisfilmes fényképezőgépemet és egy Zeiss elektromos fénymérőt elcserélném egy jókarban lévő motorkerékpárért. 350-ig. Szebeni Jenő. Tapolca.

EGYÉB JÁRMŰ

Kúpgörgős, esetleg prima kenőcsös nehéz kocsit, magyar és kumet szerszámokat veszünk. Üzletépítési és Berendező Vállalat. Bpest, IX. Máriássy-u. 4—6. Tel.: 141—650.

Tricikli, erős, jókarban eladó. XIV. k. Nagy Lajos-út 180/a fszt. 4.

Kézikocsit vennénk ajánlatot kérünk. Madách Színház, Wesselényi-utca 62.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Kis- és nagykocsis írógépeket, szorzógépet, iratszekrényt vaslemezből és fából készültet is, megvételre keres: Kömi/401. sz. vállalat. Bp., VII. Baross-tér 19. Tel.: 224—204.

VARRÓGÉP

Jókarban lévő „Singer" csónakos varrógép, jutányosan eladó. XII. Trencsényi-u. 37. Orgonás, fogaskerekű megállónál.

Singer varrógép, gyermek mélykocsi, sportkocsi eladó. — Dob 37. Házfelügy.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Kettő darab nagyméretű, redőnyös ablak eladó. Megtekinthető: Juhász asztalos. VI. Lehel-út 1.

Használt anyagból ajtók ablakok olcsón kaphatók — Detre asztalos IX Soroksári-út 65.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Veszek tüzifát, jó szenet, brikettet. — Rökk Szilárd-u. 23. Stefka.

Vaskályha nagyméretű eladó. VIII. k. Krúdy-u 12. fszt. 1/a.

Ruhaszekrény fel sőrésszel, asztalilámpa, csillárok, íróasztalkészlet, festmények, képkeretek, üvegedények eladók Benczur-u. 32. fszt. 2. D. u. 4—8-ig.

Vörösréz fürdőkályha, kád, W. C., mosdó eladó. Hernád-u. 45. Házfelügyelő.

2 darab 2x4 méteres lenvászon impregnált úi ponyva eladó. Thököly-út 43. I. 10.

Prima vegyestüzelésű „Gyöngy" vaskályha eladó. II. k. Trombitás-u. 26

Eladó folytonégő salgótarjáni „Perpetuum" kályha, kétszárnyú ajtó tokkal. Kispest, Nagy Sándor-u. 22. Telefon: 346—666.

Eladó: 1 darab Salgótarján Neon Perpetuum kályha, kifogástalan állapotban. Megtekinthető: IX, Köztelek-u. 4/b. V. 5.

Fehér zománcozott sparhert két sütővel 600.—, fehér ágybetéttel 350.—, vas kerti asztal ernyővel 300.—, gömbölyű asztal 300.—, mosáshoz üst 100.—. Rákóczi-út 80. I. 2. (7—10-ig. 6—8-ig). Telefon: 220—141

Kézi daráló eladó. — Szinyei Merse-utca 30. Pince.

Elcserélném Sopron, Pázmány Péter-u. 3. 3 szobás összkomfortos lakásomat budapesti kétszoba hallos összkomfortos lakásra. Érdeklődni: Magyar Pál, Erdészeti Tudományos Intézet, Kunfi Zsigmond-u. 44. I

Villában egyszobás, személyzeti szobás társbérletet (Németvölgyi-út 71.) elcserélem hasonlóra. — Vasárnap, Fodorné. I

XI. Budafoki-út 81. II. em. 8. kettőszoba hallos összkomfortos lakásomat elcserélném kettőszobásra V., XIII., belső részén, vagy Margit-híd budai hídfő közelében. — Megtekinthető: előzetes telefon: 258-476. II

XI. Diószegi-utca 60. félem. 2. kettőszoba hallos. összkomfortos. 12.000— Ft lelakhatósággal elcserélném egyszoba hallosra, ugyancsak lelakhatóságos lakásra. Megtekinthető: délután. II

Szegeden belvárosi családi házban lévő 2 szoba komfortos lakásomat elcserélném Pesten 1 vagy 2 szobásért. Ipolyi, XIV. Abonyi-utca 7—9. Tanítónőképző. V/568

Dolgozóasztal fa-anyag-pultok, márványlap (vastag), vaskályha eladók. — Érdeklődés vasárnap. Kispest, Berzsenyi-u. 18.

Tizedes mázsa, ötszázkilós, kitűnő, eladó. Erdei, Wesselényi 19.

Komplett fürdőhenger, tiszta vörösréz, eladó. Cím: XI. ker, Váli-u. 8. Házfelügyelő.

Ágytollat, régi öreg dunyhát, párnát vennék. Szív 43, II. 13. 203—924.

Eladó 100x60-as hordozható cserépkályha. Sallai Imre-u. 26 Házfelügyelő.

LAKÁSCSERE

Garszon lakásokat azonnal készpénz kártalanítás ellenében átveszünk. FIK kirendeltségek: VI. Bajcsy Zsilinszky-út 65., VIII. József-krt. 67., I. Attila-u. 41., XI. Fehérvári-út 21/B., XIV Bosnyák-u. 1.

Elcserélném egymásbanyíló kettőszobás komfortos lakásomat ugyanilyen nem egymásbanyílóra. XIII. Csáky-u. 64. II. 23. Bartos János. Tel.: 315—734. V/564

Belvárosi, utcai, I. emeleti, egyszobás komfortos, olcsóbérű lakásomat, hasonló budai, kertes villalakásra elcserélném. V. Királyi Pál-u. 7. 1/a. Tel.: 183-189 3—6-ig. V/544

Elcserélném utcai, erkélyes, gőzfűtéses, egymásbanyíló kétszobás lakásomat, egyszoba hallos, v. egyszobás összkomfortosra. XIII. Kiss József-utca 9. II. 4. Tel.: 311—062. V

Kétszobás, hálófülkés, személyzeti szobás, hallos, közp. fűtéses (gáz) lakásomat elcserélném 2 szobás kertes, magános, vill.-hoz közel eső lakásra. Megtekintés: d. e. 10—4-ig, V. Városház-u. 10. III. 1/a. V/565

Elcserélném modern 3 szobás összkomfortos szegedi lakásom (egyetemnél), Budapesten 1 szoba hall összkomfortosra. Érdeklődni: 421—151. — Dohány-u 20. V/568

Hatvan, Szabadság-u. 42. 3 szobás utcai lakásomat elcserélem. 2 szoba félkomf. lakásra. Budapesten bárhol. Érdeklődni: József-krt. 52—56. házf. VI/2191

IX. Telepi-u. 11. szfszt. 25. sz. a. egyszoba konyha, félkomf. kertrenézö lakásomat elcserélem 1 szoba félkomf-ra Zuglóban. Kispesten és Rákospalotán. Érdeklődni: Sobieszky J.-u. 29. Cukrászda. VI/2159

VII. Kertész-u. 43. III. 1. sz. a. 2 szoba komf. utcai lakásomat elcserélem egyszoba hallosra Budán. Megt.: 223—151. VI/2178

Kaposvár, Kossuth Lajos-u. 77. sz. a. két szoba összkomf. utcai lakásomat elcserélem hasonlóra Budapesten bárhol. — Érdeklődni postán: Keleti Károly. — VI/2188

VIII. Eszperantó-u. 4. I. 8. sz. a. 1 szoba konyhás udvari lakásomat elcserélném 2 szoba konyhásra. Különbejárat. Érdeklődni: Jávorka Ádám-u. 58/a. fszt. 1 d. u. fél 4-től. VI/2185

VIII. Bezerédi-u. 4. fszt. 5. sz. a. 2 szoba komf. udvari lakásomat elcserélem 1 szoba komf.-ra, közp. fűtéssel, VI., VII. VIII. ker.-ben. Megt.: reggel 6—½8-ig, este 6-tól. — VI/2052

Pécs, Petőfi-u. 69. mfsz. 2 szoba hallos, összkomf. utcai lakásomat elcserélem hasonlóra Pesten, bárhol. Érdeklődni: VIII. Mária-u. 46. III 16. Raditschné, reggel 9-ig, este 8 után. VI/2133

IX. Erkel-u. 3. III. 5. sz. a. 2 szoba összkomf. utcai lakásomat elcserélem 2 sz. összkomfortra. hasonlóra. lehetőleg belterületen, liftes házban. Megt.: bármikor. T.: 384—210. VI/2164

VII. Damjanich-u. 31/b. II. 2. egyszoba teakonyhás, komf. erkélyes, közp. fűtéses lakásomat elcserélem 1 szoba komf.-ra. VI/2140

Erden 2 szoba összkomfortos, kertes lakásomat, közvetlen vasútállomás mellett, elcserélném budai oldalon 1—2 szobásért. Érdeklődés: Tel.: 154—469 Lőrincz Pestmegyei Ingatlanközvetítő, Kálmán-u. 13. — Tel.: 112—842.

Elcserélném XIV. k. Zászlós-u. 22. I. 1. egyszobás komfortos, erkélyes villanytűzhelyes, hőtárolós lakásomat kettőszobás komfortosra. 17 óráig. VII

Egyszoba alkovos, komfortos öröklakás Hegyalja-úton kertes villában lakáscserével beköltözhető. Az öröklakás ára 20.000 + lakáscsere. FIK kirendeltség, I. Attila-u. 41. 160—642.

Elcserélném nagyméretű utcai 4 szobás, összkomf. lakásomat nagyméretű utcai kettőszobás komfortosra belterületen és 1 szoba konyhásra. IX. Angyal-u. 7/b. II. 9. szerda, szombat. vasárnap délután 21 óráig.

INGATLAN

ÁTADÓ LAKÁSÁT azonnali készpénz kártalanítás ellenében közérdekű cerra ÁTVESZI FIK

I., Attila-utca 41.
III., Kórház-utca 42.
IV., (Újpest) Bajcsy Zsilinszky-u. 8.
VI., Bajcsy Zs.-út 65
VIII., József-krt 67
X., Kőrösi Csoma-út 11.
XI., Fehérvári-út 21/B.
XIV., Bosnyák-u. 1
XIX., (Kispest) Kossuth-tér 1.
XX., (Pesterzsébet) Ady E.-utca 82.

Pestlőrincen, központi helyen, villamosnál. 3 szoba összkomfortos, hallos családi ház, 250 öles kertben, alápincézve, beköltözhetően 80.000.— FIK, Kispest, Kossuth-tér egy. VIII/49

Kis családi házat keresek Kispest, Pestlőrincen cserelakásul 2 szoba összkomfortos lakást ráfizetéssel adok. FIK, Kispest, Kossuth-tér egy. VIII/50

Pestimrén 2 szobás összkomfortos beköltözhető családi villa. 150 öles gyümölcsösben sürgősen eladó. 40.000.—. FIK, Kispest, Kossuth-tér egy. VIII/48

Pestlőrincen, jó helyen lévő, 3 lakásos villa. 635 öles telekkel, 120 darab gyümölcsfával, a 3 szobás fürdőszoba helyiséggel beköltözhető. 70.000.—. FIK kirendeltség, Kőrösi Csoma-út 11. X

Bián államáshoz közel, nyolcszáz négyszögöles gyümölcsös nagyon olcsón eladó Pestmegyei Ingatlan közvetítő Vállalat, Budapest, V. Kálmán-u. 13. Telefon: 112—842.

Eladó, vagy elcserélhető egy Budapest közelében, főútvonalon lévő 3 szobás, azonnal beköltözhető ház, 600 négyszögöles gyümölcsössel, sok melléképülettel. Pilis, Petőfi-u. 21

Családi ház Sümegen, villaépület fele Balatongyörökön, szőlővel, vagy anélkül, szőlő külön is eladó. Fentiek elcserélhetők nagybudapesti kertes családi házzal is. Tulajdonosok telefonja: 496—682. Kotsis Zoltán, Bpest, XIV. Bibor-u. 5.

Tiszakécskén eladnám, elcserélném 3 szobás összkomfortos házamat, esetleg csak lakáscsere útján, belvárosban, vagy környékén, 1 szoba konyha, modernebb vízvezetékes házzal. Még 294 négyszögöl jó termésű kis szőlő. Özv. Horváthné, Tiszakécske.

ALBÉRLET

Korrekt, egyedülálló építész, fedezettel szeparált albérletet keres, budai kertes részek előnyben. Tárgyalásra hely, idő, lakcím: B. G., Határőr 57/B. alá adandó.

Két értelmiségi fiatalember bútorozott szobát keres a Móricz Zsigmond-körtér környékén. Tel.: 269—824. (7—15 óráig.) Cím: XXII. Gyár-u 23—25. Nagy Nándor.

Különálló gőzfűtéssel berendezett szobámat irodai használatra kiadom. Ulmer Lajosné, Lázár-utca 8.

Keresek azonnalra különbejáratú, szépen berendezett szobát 350 Ft-ig. Takács. Erzsébet királyné-út 27.

Megbízható magános értelmiségi dolgozó nő különbejáratú szobát keres. Tel.: 364—206. Kútvölgyi 33. sz.

Vidéki, dolgozó mérnökházaspár különbejáratú csinosan bútorozott, vagy üres szobát keres azonnalra. fürdőszoba és némi konyhahasználattal, telefonnal. Dunaparti előnyben. Megbízott Kiss József, XI. Mészöly-u. 6.

Belvárosban félemeleti, emeleti albérleti helyiséget keres fehérneműs. 180—148. Hétfőtől. Váci-u. 25.

Bútorozott kis szobát keresek fizetésért. Szerdahelyi-u. 12. fszt. 8.

Bútorozott vagy üres szobát keresünk. Ágynemű van. VI. Benczur-u. 6. I. 6

Egyedülálló dolgozó nő délutáni munkáért bútorozott szobát keres. Mező Margit, VI. Kazár 9. II. 6.

Intelligens dolgozó nő szerény bútorozott szobát keres azonnalra. Ágynemű van. Felsőerdősor 11. I. 8. Tel.: 428—006. 8—5-ig.

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

ÜGYES ÜVEGTECHNIKUST
kísérleti munkákhoz állandó munkára azonnal alkalmazunk.
Irodagépipari V.
Budapest
V. Bécsi-utca 8.
Műszaki osztály.

Általános mérnököt, lehetőleg betontechnikai gyakorlattal, azonnal felvesz: Épületelemgyár Budapest. XI. Budafoki-út 78. Ugyanott nagy gyakorlattal rendelkező gépésztechnikust, általános gépészeti és elektromos szaktudással felvesznek.

Cipészszakmunkásokat
I. osztályú varrott munkára, állandóra azonnal
felveszünk.
Budapesti Kézműipari Cipőtermelő Vállalat
Bpest, Csáky-u. 13.
Telefon: 124—198.

Vízvezeték, fűtésszerelőket, segédmunkásokat állandó munkára felveszünk. Kelenföldi Épületszerelő Vállalat, — Bpest, XI. Csiky-u. egy.

Bármilyen szellemi vagy könnyű fizikai munkát keres érettségizett textiltechnikus és szövő. Horváth, Kapás-u. 6. III egy.

AKKUMULÁTOR, LAKATOS és AUTÓ-VILLANYSZERELŐ
szak és betanított munkásokat
felvesz
az 1. sz. Teherfuvar, Forgách-u. 19.

Elcserélem belvárosi egyszoba összkomfortos, jól jövedelmező házfelügyelőségemet, kétszoba összkomfortos lakásra. V Régipostautca 6.

Jövedelmező házfelügyelőségemet elcserélném lakásért, vagy szintén házfelügyelőséget. VIII., Dugonics-u. 14.

Művezetőt
keresünk
szerszámkészítő műhely vezetésére
„Állami Mechanikai V." jeligére Állami Hirdetőbe, Felszabadulás-tér 1. szám.

Rádiókészülékek javításában nagy gyakorlattal rendelkező dolgozókat rádió szerviszeinkben felveszünk. Fizetés finom mechanikai kollektív Jelentkezni: Keravill Központ V. Arany János-utca 10. életrajzzal.

NŐI ÁLLÁS

Adminisztrációs munkákban jártas, több évi gyakorlattal, állást keres. Lenin-krt. 61. II. 3.

Értelmiségi dolgozó, kis háztartása vezetésére gyermekszeretö, intelligens és fiatalkorú nőt keres, lehet dolgozó egyedülálló nő is Jelentkezés vasárnap 4-től 7-ig: Csengeri-u. 59. I. 7.

Vidéki asszony házimunkáért, kertgondozásért lakást keres. Kossuth Lajos utca 11. Racsmányiné.

Képzett ápolónő házimunkában segédkezik, beteghez ajánlkozik. Rudas László-utca 12. I. 5.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Házaspár lakásért takarítást vállal. Érdeklődni lehet: VII. k. Rózsa Ferenc-u. 29. fszt. 1/a.

Gyermekemhez háztartásba alkalmazottat keresek. „Azonnal 14479" jel. fiókadóba.

Középkorú intelligens házvezetőnő állást keres kisebb családnál, perfekt, önálló, megbízható. XI. Vinczellér-utca 20. I. em. 1.

Idősebb bejárónőt esti órákra felveszek. IX. Hámán Kató-u. 15. fszt. 2. — özv. Nagy Kálmánné.

Jómegjelenésű, művelt nyugdíjas nő, önálló házvezetőnő, elhelyezkedne. — „Megbízható család tag 14485" fiókadó.

Keresek kis háztartásomba bejárónőt. Jelentkezés vasárnap 10—14: I. Székely-u. 2. I. 5.

Középkorú jobb nő ajánlkozik, dolgozó házaspárhoz. „Egyedül vagyok 41269" — jeligére fiókadóba.

Gyermekszerető főzőmindenest megbízhatót keresek. — Fő-utca 28. Gábor.

Gyermekszerető főzőmindenest, esetleg bejárót felveszek. Jelentkezés d. u. 5—7-ig: VII. Elemér-u. 35. I. 5.

Villalakásba főzőnő házaspár ajánlkozik. Feleség fizetésért, dolgozó férj lakásért nagytakarít. Királyi Pál-utca 18. üzlethelyiség 1.

Megbízható nő ajánlkozik háztartásba, okt. 15. vagy nov. 1. F. M., Jagelló-út 7. félem. 3.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Kétszemélyes rekamié, fotelekkel, székekkel 4600-ért eladó Rákóczi-tér 11. Pincében.

Kétszemélyes rekamié, 2 fotel, 2 szék eladó. József-utca 7. Pincében.

Gyönyörű kétszemélyes rekamiét, tömördió oldalakkal, foteleket, székeket készítek. — Fizetéskönnyítés. — Noszkay kárpitosmester. József-körút 31/B Bejárat Kölcsey-utcából.

Rekamiék, fotelek, székek készítése, fizetéskönnyítéssel. Kárpitosnál, Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér tizennégy (templomnál).

Kárpitos házakhoz legolcsóbban ajánlkozik: Szabó István, Lónyai-utca 34.

Ablakredőny szakszerű javítása, kulcskészítés, zárjavítás! Kiss! Telefonértesítést: 497—488.

Kétszemélyes epedás patentrekamiét készít: Kádár, Rudas László-utca (Podmaniczky) 67.

Gyermekágyakat, konyhaberendezéseket, jóminőségűeket, mindennemű festett bútorokat készítek, javítok. átalakítok. Asztalosmester, VI., Zichy Jenő-utca 32.

Egy. és kétszemélyes rekamié készítését fizetési könnyítéssel vállalom. Wesselényi-utca husszonegy Kárpitos.

Egy- és kétszemélyes rekamié készítését vállalom. Bethlen Gábor-u. 10. Lefkovits.

Bútor és képkeret javítást készít: Scholz antik műparos, Baross-utca 86. hatodik emelet. Házhoz jövök.

Gyöngyfűzést, szakszerűen vállalok. — Hackel. IX. Ferenc-körút 30. órásüzlet.

Cianoz jótállással 43 éves cég részletre is. Falczer. 314—688.

TÁRS, PÉNZ

Gombkészítő kisiparossal társulnék. Jelentkezés csak levélben: Erdeiné, Wesselényi 19.

Kötni, varrni tudóval társulnék vagy körkötőm bérbe adnám. Lőrinczy, O-utca 40.

Rezsitársnak menne Belvárosban, félemeleti, emeleti helységbe fehérneműs. 180—148. hétfőtől. — Pálné. Váci-u. 25.

VEGYES HIRDETÉS

Pedigrés, 8 hónapos farkaskutya eladó. Üllői-út 14. — Tompa Antal

Irónő, nyomtatásban megjelent könyvei tulajdonjogát eladná. „Hagyatéki befektetés" fiókadó.

Magas jutalom annak, ki szerda este Budafoki-úton elveszett. Bizau névre hallgató, fehér pincsi kutyámat visszahozza, vagy nyomára vezet. Budafoki-út 26/B. házfelügy.

Szamóca-palántát levelezőlapra azonnal szállítok. III. k. Toboz-u. 16. Kovács.

A DOLGOZÓK JOBB KISZOLGÁLÁSÁRA
MINDEN NAP ESTE FÉL 7 ÓRÁIG VESZÜNK FEL APRÓHIRDETÉST
Lenin-körút 9 sz. alatti helyiségünkben
ÁLLAMI HIRDETŐ VÁLLALAT

Megosztásra alkalmas nagylakását
jelentse be, azt saját költségünkön
leválasztjuk
FIK
V., Teleki Pál-utca 24
Tel. 113-871

ZENGŐ ÉVSZÁZADOK

A napokban jelent meg egy, a magyar könyvkiadásban — s a külföldiben is — páratlan jelentőségű vállalkozás második köteteként az a *Világirodalmi Antológia*, amely a középkor és a renaissance legnagyobb íróit, klasszikus értékű irodalmi alkotásait mutatja be pontosan és művészien fordított szemelvényekben. A kötet szerkesztésének — *Trencsényi-Waldapfel Imre* főszerkesztő, *Kardos Tibor* és *ifj. Horváth János* szerkesztők úttörő, nagy munkájának — és a kötetben szereplő régi és új műfordítóink alkotásának értékelésére a *Magyar Nemzet* még visszatér: ezúttal csupán néhány gondolatunkról adunk számot, azokból, amelyek e több mint ezer esztendő irodalmi művéltségét összefoglaló — és töményítő — könyv olvasgatása közben agyunkban felrajzottak. E gondolatok nem sajátosak; a latin, kelta, germán, orosz, francia, spanyol, német, kínai, arab, perzsa alkotók műveinek fordításai, a régholt mesterek zengő szavának magyarul való tolmácsolása, e gazdag anyag, amelyet nem a szűkszavú jegyzetek kötnek össze egymással, hanem maga a történelem — az emberi kultúrának az emberi társadalomtól elválaszthatatlan története —, mindannyiunkban a gondolatok egész légióját ébresztik. A nem hivatásos irodalmárok is választ kapnak ettől a könyvtől — jobban mondva a középkor és a renaissance költőitől és íróitól — egy sor olyan, *s nemcsak irodalmi természetű* kérdésre, amely ködösen, homályosan, eltorzítva élt bennük. És nemcsak válaszol ez a gyűjtemény, nemcsak fogalmat tisztáz, hanem új kérdéseket is felvet — izgató, új problémákat — a legkülönbözőbb munkaterületeken élő, dolgozó olvasókban.

Carlyle írta nevezetes Dante-tanulmányában, hogy *»tíz néma évszázad után a Semmiből tört elő Dante Alighieri, mint a kort és kultúrát formáló gigász«*. Ez a carlylei szemlélet, mely az i. u. III. évszázadtól Dante fellépéséig terjedő időszakot hajlandó egyszerűen kitörölni az emberi szellem és kultúra történetéből, s amely a megszabadulást a középkor fojtogató bilincseitől, a politikai és kulturális Újjászületést, a Renaissance-ot néhány valóban gigászi méretű, kivételes ember érdemének tudja be, ott kísért még a magukat materialistának, sőt dialektikus materialistának vallók tudatában is. Hány műveltségre, mégpedig haladó műveltségre igényt tartó ember van, aki e »tíz néma évszázad«-ból nem hall semmit, legfeljebb az »Ember tragédiája«-ból ismert teremtetlen és ostoba vitatkozást »egy i betű körül«.

Ez az *irodalmi* antológia hallatlanul világos, mély és érdekes betekintést nyujt a Középkor *történetébe*. Minden valamirevaló író, minden maradandó értékű művészi alkotás — és ez az Antológia gazdag anyagának egyik magától értetődő, sugárzó tanulsága — haladó tendenciájú; a költészet, az irodalom, mint felépítmény végigkísérte a történelmet, végigkísérte a népek szabadságért és boldogságért vívott harcát. S az Antológia dokumentumai most bebizonyítják — amit a régi rendszer hivatalos tudósai oly kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek elhallgatni a nép széles tömegei előtt —, hogy a Középkor nem az »Egyház boldogságá«-nak kora volt, de nem is a pisszenésnélküli némaságé. A latin nyelvű, de a X. században német területen keletkezett ballada, *»A hótól lett gyermek«* például bátran és gúnyosan támadja a misztikus szemléletet, amikor a sváb lovag úgy felel meg asszonyának, aki a férj kéthetes távolléte alatt született gyermekét »hótól született«-nek mondja, hogy elviszi a gyermeket, s kijelenti: »a hószülött széjjelolvadt a napon.« *Heriger éneke* — ugyancsak a X. századból — nagy művészi erővel, egészséges — így mondhatjuk — paraszti humorral teszi nevetségessé a cluny-i barátok aszkétikus »víziói«-t; az »Istennel vacsorázó« aszkétát alaposan elnáspángolják.

Az ugyanebből a korból származó francia nyelvű eposz, a *»Nimes-i Fuvarozás« (Le Charroi de Nimes) Guillaume úr* nevű hőse pedig bátran szembeszáll az »Isten kegyelméből való« Lajos királlyal, s az egész eposz híven, világosan, minden misztikumtól mentesen fejezi ki a nép undorát az állandó háborúzásokat szülő feudális anarchiával szemben, s mély vágyát a béke után. A saját birtokszerzési manőverét nemzeti harccal összekötő, a bátor és eszes, a *»Róma szentjére való fogadkozások«* helyett *»vitéz tetteket«* követelő Guillaume úr a francia nép vágyainak megtestesítője.

A k nai középkor költőiről és gondolkodóiról — a dekadens és hamisító »tolmácsolások« hatására — sokan még mindig azt hiszik, hogy elvont és misztikus elmélkedésekre, leheletfinom hangulatok rögzítésére fordították erejüket, hogy nem vették észre a nép sorsát, a történelem törvényeit. A középkori Kína legfényesebb és legtermékenyebb korszakának, a VIII. és IX. századot átfogó Tang-korszaknak nagy költői és írói — mint azt e végre hiteles szemelvények tanúsítják — a kínai nép sorsával, a kínai nép harcaival teljes mértékben azonosítják magukat. *Po Csü-ji* nagyszerű, harcos verse *»a pukkadásig kapzsi hivatalnokok«* ellen, *Tu Fu* rövid életképe a Si-Hao-i tisztek brutalitásáról hangjában, szellemében és tartalmában méltó elődje azoknak a költeményeknek, amelyekben a népükhöz hű mai kínai írók leplezték le a Kuomintang-hivatalnokok feneketlen korruptságát, a Kuomintang-tisztek mészárlásait. S *Han Jü*-nek a VIII. század végéről származó beadványa a császárhoz, amelyben Buddha temploma és általában a buddhizmus ellen tiltakozik, szenvedélyes vádirat mindenfajta miszticizmus, mindenfajta *»csaló bohóckodás«* ellen, amely *»fejük megpörkölésére és ujjuk megégetésére«* szólítja fel a hívőket. Han Jü odáig megy a buddhai mítosz tagadásában, hogy nyugodt szívvel vállalja »Buddha Úr« bosszúját azért a »sértésért«, amit ellene elkövetett. A Tang-korszak, de az egész kínai Középkor igazán klasszikus, igazán maradandó értékű irodalma minden, csak nem dekadencia, minden, csak nem »exotikum«.

Új mélyebb megfogalmazásban bontakozik ki előttünk e gyűjteményből a *humanista* alakja is. A stefanzweigi, huizingai áttételen keresztül értelmiségünk egy nem jelentéktelen körében a humanista magatartás elvont, »mindent megértő, mindent megbocsátó« szemléletté formálódott. *Huizinga* szerint a *»Balgaság dicsérete«*-nek szerzője, *Rotterdami Erasmus* azért nem csatlakozott a reformációhoz, mert *»játéknak tartotta a történelmet«*, amelyet nem érdemes forradalmakkal megzavarni. *Erasmus műveiből ennek éppen az ellenkezője derül ki!* Erasmus kora gondolkodásának leghaladóbb fokát képviseli. Úgy látja, hogy a katolikus teológiát nem lehet protestáns teológiával »meggyógyítani«. Erasmus túl van már mindenfajta teológián. *Jan Husz* — a csehek nagy nemzeti hőse és reformátora — majd egy évszázaddal előbb élt, mint Erasmus, de az ő forradalmisága is csak külszínre vallásos. Husz mester műveit a Horthy-rendszer kultúrpolitikája végkép elhallgatta, s amikor most megrendülten olvassuk az Antológiában a konstanzi börtönből írott búcsúlevelét, egy nagy szellem és egy tiszta jellem jelenlétét érezzük körülöttünk, egy *nagy cseh* és egy *nagy ember* tömörségükben megrázó szavait isszuk szívünkbe és elménkbe. *»Sem az Írással, sem semmi egyéb magyarázatokkal engem meg nem győztek...«* — zeng fel több mint ötszáz esztendős vallomása annak az embernek, aki nemcsak az Írás betűire, hanem mindenekelőtt népe sorsának, szükségleteinek valóságára függesztette tekintetét. És milyen nagy, igaz humanista, máig is erőt sugárzó példaképe a népe ügyével azonosuló írástudónak *Chelcicky Péter*, akinek azelőtt a nevét is alig hallottuk. Az a kép, amelyet az *»Igaz hit hálója«* című művében a *»nemesi kiváltságuk dicsőségét címerükből merítő«*, dölyfös úri osztályról rajzol, alkalmas kiindulópontja a kor történelmét megelevenítő regénynek. (*Jilemniczky* is Chelcickytől merített ihletet, de mai cseh és nem cseh írók is nagy, termékenyítő haszonnal olvashatják.)

A számtalan új kérdés közül, amelyet az Antológia felvet, igen kézenfekvő az irodalmi alkotás forrásainak problémája. Az olasz, francia és angol plebejus irodalomnak a kötetben szereplő szemelvényei nemcsak a régi magyar irodalom kutatóit kell hogy megtermékenyítsék, hanem a mai magyar írókat is. A népköltészet és a plebejus realizmus kapcsolata kérdésének tisztázása — s e kapcsolat megtalálása a magyar irodalomban — alkotó módon segítené az új magyar kritika, az új magyar irodalom fejlődését. Hogyan olvasztja össze például a nálunk eddig tökéletesen ismeretlen *Folgore di San Gimignano* XIV. századbeli velencei zsoldoskatona és költő a népdal-formát és a parasztplebejus felkelésekben felmerült természetjog fogalmát — csak látszatra elvont, filológiai kérdés. Az emberiség egysége, közös, nagy célja húzódik meg a szinte minden oldalán új problémákat kínáló Antológia gazdag anyaga mögött. A közös cél, a mindig új és új formát öltő közös harc, amelyért Rómától Pekingig annyi évszázadon keresztül annyit áldoztak az emberiség legjobbjai, amelytől az *»Igor ének«* és a *»Vedák«* feszülnek, amelyet *Dante* és *Leonardo da Vinci, Geoffrey Chaucer* és *Francois Rabelais* fejeztek ki maradandó fényű műveikben.

Népi demokráciánk kultúrpolitikája ezzel az Antológiával is közelebb hozott bennünket az emberiség korunkban immár diadalmaskodó nagy harcának megértéséhez.

Antal Gábor

Artista Varieté
VI., Lenin-körút 106,
Telefon: 120-430
MEGNYÍLT!
Szeptember 27-től
JÓL KEZDŐDIK
című műsorában fellépnek a legjobb artisták és humoristák
OLCSÓ HELYÁRAK!
Előadások: hétköznap 6 és este 8 órakor, vasárnap 4, 6 és 8 órakor

GRAFIKUSMŰVÉSZEINK A BÉKÉÉRT

Békeplakát és Ötéves Terv Grafikai Kiállítás az Ernszt-múzeumban

Szocializmust építő hazánkban kormányunk körültekintő figyelme nagyon jól meglátta, hogy a fejlődő ipar, mezőgazdaság, kultúrélet változó képének megrögzítésére, forradalmi tükrözésére mozgósítania kell alkotóművészeinket is. Az erre a célra létesített Képzőművészeti Alap nagy lehetőséget adott művészeinknek, hogy bekapcsolódjanak az ötéves terv munkaütemébe és az elért gigantikus eredmények tükrözésével további munkaütem fokozására lelkesítsék a dolgozó embert.

A *Békeplakát és az Ötéves Terv Grafikai Kiállítás* beszámol arról, hogy ennek az áldozatos befektetésnek máris milyen kamatozó eredménye mutatkozik. Művészeink új feladatok elé kerültek, közel jutottak az országépítő dolgozó nép életéhez, megértették, hogy korunk olyan gondolatot igényel tőlük, amely a mindennapi átélés hitelével segíti elő az országos, nagy célkitűzéseket.

Az *Ernst Múzeum* termeiben elénk tárul a kiállítás két feladata: az Országos Béketanács által meghirdetett *Békeplakátpályázat* eredményei és az ötéves terv lázas tevékenységének művészi ábrázolásai. Látjuk a dolgozó embert a legkülönbözőbb viszonylatban. A kiállításon részvevő művészek megértették feladatuk *lényegét:* nemcsak híven regisztrálni a folyamatban levő munkát, hanem a művészi élmény segítségével feltárni *az eredmények lényegét, távlatait.* S mindaz, amit az országjáró művészek az új haza építéséből hazahoztak, igen tanulságos és dokumentuma annak, hogy már eleven kapcsolatban élnek, nemcsak a mindennapi élettel, hanem az egyre magasabb színvonalra lendülő fejlődéssel is.

Ha végigjárjuk a termeket, az az általános benyomásunk, hogy lelkes buzgalommal kísérik grafikus művészeink a dolgozó embert mindennapi munkájában, de még mindig helytelenül értelmezik a szocialista realizmus ama követelményét, hogy a művész *a realitást* tükrözze. Még mindig sok a fényképhűség és fényképhatás. Nem a hűség a baj, hanem az, hogy a grafikákon túlságosan megérzik a fényképnek, mint segédeszköznek felhasználása. A nyitottszemű és lelkű művész a fényképezőgép lencséje nélkül is meglátja a dolgok lényegét. Élménnyé válik az, amit látott s *az élmény ereje* sokkal lényegbevágóbb és munkára buzdítóbb képet ad, mint a tárgyilagosságában szürkévé tompult ábrázolás.

*

A kiállítás első termében kapott helyet egy sztálinvárosi üzletház mozaikfrízének terve *(Iván, Hegyi, Rácz, Percz, Mattioni* közös munkája), amely a különböző termelőmunkák eleven, színes, mozgó ábrázolásával alkalmasnak látszik arra, hogy az üzletházban megforduló dolgozók tudatában a munkakedvet és a munka szépségét keltse fel. Hasonló derűs atmoszférát tud teremteni *Mattioni* Eszter portáléja a Béke Étterem bejáratához. Ezekhez a dekoratív célokat szolgáló tervekhez kapcsolódik *Szabó* Vladimir gobelinterve, »Május 1. Mezőcsáton«. Mozgalmas, életvidám csoportjai, a díszítőelemek bája, a legjobb haladó hagyományokhoz kapcsolódik s egyben érzékelteti az újjászülető falu derűs életét. *Szőnyi* István Építkezés-t ábrázoló tusrajzában ismét példát ad arra, hogy az érett művész biztos szemlélete milyen művészi élménnyé képes átszűrni egy egyszerű munka folyamatát. Itt érezzük, hogy a művész a dolgozó emberrel együtt lelkesedik a munka eredményein.

Az újjászülető ország szinte költői krónikásává nő a szemünk láttára 15 kiállított, különféle technikai megoldású grafikájában *Szücs* Pál, aki híven a szocialista-realizmus céljaihoz, a legmindennapibb munka ábrázolására vállalkozott. Ezeket a munkafolyamatokat úgy állítja be a környező tájba, úgy hangolja össze a nagytávlatú táj képét a dolgozó ember eredményeivel, hogy a táj szépsége átömlik a dolgozó emberek csoportjára s grafikáinak harmóniája a jövőben szilárdan bízó kor hangulatát sugározza felénk.

Domján József érdeme, hogy *a színes fametszet*, a grafika egyik legnehezebb faja, nemcsak a szemet gyönyörködtető magas színvonalon, hanem új tematikával is gazdagítja a kiállítást.

Az ötéves terv egyik legnagyobb beruházása a földalatti vasút korszakalkotó műve. Ennek a munkafolyamatnak gazdag eredményeiről beszédes képet kapunk grafikusaink munkáiból. *Zádor* István sorozata hű képet ad a nem mindennapi körülmények között folyó munka több fázisáról.

Az ötéves terv eddigi eredményeinek őszinte átélésében és szerencsés ábrázolásában figyelemreméltó eredményt ért el *Bencze László, Boross Géza, Czene Béla, Czumpf* Imre, *Kontraszty* László, *Moldován* István, *Szlovák* György, *Tóth B.* László. A rajz és a vonal egyik legérzékenyebb művészének, *Hincz* Gyulának 9 darab ceruzarajza azt mutatja, hogy mesterük a szemlélet tisztultságával nézi már a valóság ábrázolt gazdagságát, de munkáiból még mindig hiányoljuk az emberi melegséget.

Örömmel láttuk, hogy a Képzőművészeti Alap csatasorba szólította a múlt nemzedék érdemes tehetségeit is. Itt látjuk *Kádár* Bélának egy építőmunkásokat ábrázoló rajzsorozatát, régi rajzkészségének, formaalkotó lendületének teljes erejében. *Boros Gyula* költőien meglátott, könnyed technikával megoldott Sztálin-hídja szívhezszóló színfoltja a kiállításnak.

Ezen a kiállításon meggyőződhetünk arról is, hogy a sokáig problematikus magyar könyvilluszráció a helyes útra lendült. *Győri* Miklós humorban és jellemrajzban gazdag, Móricz regényéhez készült illusztráció-sorozata, *Kaeszné Lukács* Kató meserajzai, *Kass* János és Reich Károly illusztrációi adnak ízelítőt könyvdíszítő művészetünkből.

*

A kiállításon sok ismerős és sok új szuggesztív erejű békeplakáttal találkozunk. Ezek előtt az a kérdés merül fel, hogy mennyiben felelnek meg azoknak a követelményeknek, annak a feladatnak, hogy egy konkrét célra *közvetlenül* mozgósítsanak. Általánosságban *igennel* felelhetünk. Sőt, a pályázat plakátjai eszmei és politikai szempontból határozott fejlődést mutatnak, de a legtöbbnél a művészi színvonal szempontjából még vannak hiányosságok. A plakátnak *egyszerre és szembeötlően* kell tudatunkba vésnie, mit is akar mondani. Az igazság, a tartalom nemessége és a művészi megoldás szempontjából egyaránt igen sikerültnek látjuk *Bencze-Filo* művét, a »Segítsd Koreát a békéért« című plakátot. Bájos gyermekfigurájának fehér foltja, közvetlensége mellett is szívbemarkoló kiáltás. Igen sikerültek tipográfiai térmegosztással s az egyszerű, szép betűrajzokkal ható monumentális plakátok, ezek között elsősorban *Gábor Pál* »Eljen a népek békekongresszusa«, égbetörő, hatalmas bástyája, s igen ötletes *Filo* »Békét!« felirású terve, melynek háttere a békeív-aláírások százmillióit érzékelteti. Arányaiban nem elég erőteljes *Gönczi* Tibor terve s nem tudunk egyetérteni a festői tónusos ábrázolásokkal sem, mert ellenkeznek a műfaj követelményeivel. Igen jól fogta meg a témát *Varga* S. és rendkívül kifejező *Papp* Gábor gépnél dolgozó munkásalakja, akinek arckifejezése erőt és elszántságot sugároz.

Kétféle rendeltetésű plakátra van szükségünk. Nemcsak az utca nagytávlatú kiáltványaira, hanem a belső helyiségek agitatív rajzaira is. Ilyen szempontból szellemes szarkazmusával szerencsés hatású *Gerő Sándor* »A békealáírók megfékezik a háborús uszítókat« felnagyított karikatúrája, amelyen a világ minden tájáról rőpködő tollak ostromolják a háborúra spekuláló rablókapitalizmus jelképes alakját.

Az egész kiállítás összhatásáról beszámolva megállapíthatjuk, hogy az ötéves terv gigászi eredményeiről bizalmat keltő, nagy művészi beszámolót kaptunk. Látjuk, hogyan épül a szocializmus új világa. A plakátokban pedig a szándék és az elszánt akarat mindenütt kifejezésre jut. A művészek műveikben megmutatták, hogy tehetségükhöz képest jól végezték el a reájuk bízott feladatot.

Dutka Mária

A KÉT ÚJFALUSI TRAKTOROS

Erősen közeledik november s a kultúrfelelősök és művészeti csoportvezetők éjszakánként már fel-felriadoznak legmélyebb álmukból is. Van is okuk épp elég. November 7-én megkezdődik a verseny: valamennyi népi művészeti ág országos versenye s még a versenyre is csak úgy lehet nevezni, ha az üzem, hivatal, iskola vagy község dolgozói előzőleg megszavazzák fellépésüket.

Egyszóval, kezdenek a hanyag kultúrfelelősök kapkodni: hátha valamilyen segítség lehull az égből. Ha onnan nem, hát akkor valamilyen felsőbb szerv szíve csak megesik rajtuk.

Fújdogál az őszi szél, sepri az utakon a levelet. Marad elég dolguk a postásoknak. Alig győzik hordani illetékes és illetéktelen helyekre a sok segítségkérő levelet. Különösen élenjárnak a levélküldésben a színjátszó csoportok némely vezetői. Minden levélnek egy a vége: *küldjetek instruktort!*

Magyarán szólva: olyan embert, aki ért a színészi mesterséghez, aki megmagyarázza, miért jó az az egyfelvonásos, amit nem akartak eljátszani s miért éppen rossz az a kabaréjelenet, amit pedig megszavaztak. Azután az instruktor mondja meg, melyik szereplő miben csetlik-botlik, kijavítja a rendező hibáit.

Nevezzük instruktorunkat az egyszerűség okából Szabónénak. Ő a tudója mindannak, amiért a csoportok leveleket írnak, sőt többnek is. Minden hónapban meglátogat rendszeresen pár csoportot, útközben benéz olyan helyekre is, ahonnan segítségkérő leveleket kaptak.

Ismeri jól a szokásokat, érkezését mindenhol előre levél jelzi. Kellemetlen dolog, ha megérkezik egy kultúrotthonba, pontosan a színjátszó próba idejére s kiderül, hogy a kultúrotthon igazgatója *éppen* lakodalomban van s elvitte az otthon kulcsát magával. S próba nincs, csak egy hét múlva lesz.

Tehát: a levelek idejében elmentek, instruktorunk is leszáll nyugodtan, mondjuk — *Kecskeméten*. A próba kezdéséig eltölti valahogy idejét, hanem mikor bemegy az üzemi kultúrotthonba, kiderül, hogy senki sincs ott. Lerakja a holmiját, veszekedik a portással, üb-titkárral, mutatja a csoport instruktort-esdeklő levelét. Végre egy népnevelő is hozzájuk csatlakozik s négyen szereplő-vadászatba kezdenek. Sajnos, nem nagy eredménnyel, mert este kilencig mindössze két tagot tudnak összefogni. Ezeket is azért, mert nem mentek el a többivel moziba.

— Látja elvtársnő, magának még nagyobb szerencséje van, mint a multkor annak az ismeretterjesztő előadónak volt! Mert az csak egy tagot tudott elcsípni! — szólt vigasztaló mosollyal a portás s még kezét is megdörzsölte elégedettségében. Szerencsére nem látta az instruktor titkos gondolatait.

Amint szokás, Szabóné szegény a két tagot ellátta megfelelő tanácsokkal. Az állomásra ballagtában pedig kiszámolta, hogy ez a hiábavaló út államunknak száz forintjába került neki, aztán felült a vonatra és hajnalban megérkezett az ország másik végébe, *Ujfaluba*.

Ólmos, szürke ég fogadta, s amikor estefelé közeledett a kultúrház felé, rossz sejtelmek kezdték gyötörni. A kapuhoz ért, akkor megeredt az eső, aztán zuhogott, az utcán is folydogálni kezdett a víz. A lámpák szemérmesen pislogtak s az utcákon senki, de senki nem járt.

Beszélgettek a kultúrház vezetőjével, aki cseppet sem búsong; sőt vidám, derűs, hiszen terveit számolja Szabóné elé. Szabónénak sincs oka az orrcsüngetésre, mert kint ugyan zuhog az eső, de a színjátszók egyre szállingóznak. Elsőnek jön az »ügyelő« és súgó: a tavalyi könyvolvasási verseny győztese, Jolán s utána egyre a fiúk, lányok. Az instruktor felvillanyozódik, felmennek a színpadra, előveszik a darabot, boncolgatni kezdik a szerepeket, egyesek már próbálják is a helyzeteket.

Csak Jolán elégedetlen még. — Még két ember hiányzik! — szól oda Hajdúnak, a kultúrház vezetőjének. Az csak mosolyog. — Volna szíved elkívánni tőlük, hogy ebben a zuhéban is bejöjjenek?

Hanem hét órakor nyílik az ajtó s egymásután jön be két csizmás ember. Egyik alacsony, sapkás, a másik meg hosszú, sovány ember, csajla kalapban.

A szereplők egyenesen a színpadról ugranak nyakukba. Ölelik, csókolják őket. Vizesek, sárosak, hiszen tizenkét kilométerről hajtották a kerékpárt. De senki se törődik azzal a sárral, vízzel. Micsoda öröm, hogy együtt van az egész csoport!

Szabóné megreszeli torkát, mert úgy érzi, nem lesz hangja. Aztán is csak dadogó hangon tudja megköszönni a szívességet. Nem mer *hősiességet* mondani, fél ettől a szótól, pedig érzi, hogy a két ember hősi tettet csinált. Két egyszerű traktorista, munkája végeztével, zuhogó esőben bebiciklizik a városba. Mert nekik színjátszó próbájuk van. S ők megígérték, hogy ott lesznek. Hiszen szeretik a kultúrát.

Bizony, tizenegy lett, mire kétszer elpróbálták a darabot. De a lelkesedés az óramutató járásával nőtt. Csak Szabóné fáradt el, nem azok, akik egész nap dolgoztak.

Hatalmasat lélekzett az éjszakai levegőből, mikor kiléptek a kapun s egyenként elbúcsúzkodtak. Ő még ott maradt a szemerkélő esőben, nézett utánok. Az egész csoport után. S felsóhajtott.

Milyen gyönyörű is az ő hivatása! Ez a névtelen, de szerte e hazában embereket felgyujtó, lelkesítő munkája.

Aztán ahogy Hajdu, a kultúrház igazgatója mellé ért, lelkesen magyarázni kezdte: tudja már, mivel győzi meg a kecskemétieket is.

A két traktoros példájával.

Varga Imre

Kádár Béla, festő

Felavatták
Kádár Béla emléktábláját

Kádár Bélára, a magyar képzőművészet jelentős egyéniségére emlékeztek szombaton a főváros művelődési és művészeti életének képviselői. A festőművész születésének 100. évfordulója alkalmából felavatták a Bródy Sándor utca 17. számú ház — az egykori otthont nyújtó épület — falán elhelyezett emléktáblát. *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója méltatta századunk képzőművészetének neves úttörőjét.

–: Felavatták Kádár Béla emléktábláját. 21.

Népszabadság. Bp. 1977 dec. 11.

BUDAPEST FŐVÁROS TANÁCSA VB. MŰVELŐDÉSÜGYI FŐOSZTÁLYA

M E G H I V Ó

Szeretettel meghivjuk Önt és kedves családját

KÁDÁR BÉLA

festőművész

emléktáblájának avató ünnepségére,
december 10, szombat d.e. 11 órára.

Az emléktáblát a művész születésének centenáriuma alkalmából helyezzük el egykori lakóházán, a VIII., Bródy Sándor u.17.sz. épületen.

Ünnepi megemlékezést tart dr. Pogány Ö.Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

A dombormü Szabó Iván, Munkácsy dijas, Kiváló Müvész alkotása.

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGE

BUDAPEST FŐVÁROS
TANÁCSA

Kádár Béla, festőművész

Kádár Béla

PH. 931 VI/7

— **Az Uj Művészek Egyesületének közgyülése.** Pénteken tartotta rendes évi közgyülését a Nemzeti Szalonban az Uj Művészek Egyesülete. Az elnöki és igazgatói jelentések után a közgyülés egyhangulag az egyesület tiszteletbeli tagjává választotta *Kádár Béla* festőművészt, *Révész István* igazgatót és dr. *Rózsafi Dezső* festőművész, muzeumi igazgatót. Az UME jövő évi programjában a College Art Association rendezésében megvalósuló amerikai kiállitás, az őszi budapesti negyedik reprezentativ kiállitás, a tavaszi venéziai nemzetközi és számos budapesti kiállitáson való részvétel szerepel.

Kádár Béla

— **Az UME ezévi közgyülése.** Az *Uj Művészek Egyesülete* pénteken tartotta rendes évi közgyülését a Nemzeti Szalonban. Az elnöki és igazgatói jelentés után a közgyülés egyhangulag az UME tiszteletbeli tagjává választotta: *Kádár* Béla festőművészt, *Révész* István igazgatót az *UMBE* alelnökét és *Rózsaffy* Dezső dr. festőművész-muzeumőrt. Az *UME* jövő évi programjában a College Art Association rendezésében megvalósuló amerikai kiállitás, az őszi budapesti IV. representativ, a tavaszi veneziai nemzetközi s számos budapesti kiállitáson való részvétel szerepel.

NÚ.
1931. VI. 7.

Kádár Béla

790. KÁDÁR BÉLA: Fürdő után. Pasztell. 44×48. 100

A Gyűjtő. 1914
3-4. sz.
XVIII. aukció

791. —: Kubikos fogat. Pasztell. 45×60 cm. 100
792. —: Munkások. Pasztel. 26×37 60

XXI. aukció
u.o. 1915. 66. l.

458. KÁDÁR BÉLA: Kubikos fogat. Pasztell. 45×60 100

Kádár Béla

Kádár Béla grafikája

A Tamás-Galériában minden külső pompa nélkül, de a maga nagyszerűségében ékesen jelenik meg *Kádár* Béla, hogy bemutassa művészetének pillanatnyi eredményeit. Megszoktuk már *Kádár* Bélánál, hogy fejlődésében nincs megállás. Nem merevedik meg egy-egy ujabban megtalált haladó elemnél, szünet nélkül forr, lázong, tör, hogy megtalálja azt a büvös valamit, ami a müvészi megujhodásában kielégiti kifejező vágyát. Ő az egyetlen magyar müvészi forradalmár, aki tudatosan boncolja az expressio feladatait, aki nem rombolja le a már bevált müvészi értékeket azzal, hogy megszakit minden közösséget a multtal, hanem felhasználja az örök szép elemeit is a maga keresett és megtalálni remélt uj müvészi szépségei mellett. Igy találunk nála barokkos bőségü előadást, romantikusan mesélő formát, primitiv egyszerüségü megnyilatkozást, aszerint, amint mondanivalói azt kivánják, de mindben ott van az ő sajátosan müvészi kifejező stilusa, amely hiltel, lelkesedéssel hirdeti a müvészi megujhodás jogosságát. Ez a kis rajzgyüjteménye önmagáért beszél. Régi kedvelt tárgykörét, a ló mozgását, artisztikus tartását, ritmikus vonalváltozatait dolgozta föl nagy gyönyörüségére a *Kádár* Béla müvészetéért lelkesülők nagy tömegének.

(b. m.)

Esti Kurir 1939. jan. 15.

ASÁRNAP
8
. Szentcsalád
ot. Szörény

N. k. 7 ó. 47 p. N. ny. 16 ó. 26 p.

HÉTFŐ
9
t. Julián vt.
rot. Marcel

KEDD
10
. Vilmos pk.
ot. Melánia

SZERDA
11
. Higin p. vt.
rot. Ágota

ÜTÖRTÖK
12
t. Ernő ap.
Prot. Ernő

PÉNTEK
13
t. Veronika
rot. Vidor

ZOMBAT
14
t. Hilár pk.
rot. Bódog

Izr. 23. S. Semoth

Kádár Béla

— **A Tamás-galéria kiállítása.** *Kádár* Béla néhány rajzából rendezett kiállítást a Tamás-galéria. A fehér lapokon néhány kacskaringós vonal, egy-két torzított forma képezi a dekorativ hatásokra törekedő kompozíciókat. Úgy hatnak ezek az igénytelen munkák, mintegy üzenete a multnak, egy eltünöben lévő, önmagát tulélt stilusakarás utolsó fellobbanása. Hol van a mai magyar művészet problematikája ettől a nemzetközi stilustól? Művészeink ma már az élettel keresnek kapcsolatot és távoláll tőlük a természettől való elszakadás vágya. *Kádár* Béla szellemisége idegen a magyar lélektől, stilusa pedig anakronizmus. *B. P. L.*

Nemzeti Ujság

1939. január 15.

MŰVÉSZET

Dr. Lázár Béla-kis művészettörténete

Kádár Béla

festőművész

Kádár Béla képei

A *szépművészeti kiállítások* Mária Valéria uccai termeiben látjuk viszont *Kádár* Bélát, aki teljes rajz- és képgyüjteményét ezúttal egyetlen témának: az *anyaság* gondolatának szánta. Szociális és emberi szempontból is megható, ahogyan *Kádár* Béla tisztára festői eszközökkel közel igyekszik férkőzni ehhez a misztikumhoz. Zenei és filozófiai ritmusa van annak, amit a kiállító művész erről az örök témáról elmond. Ecsete alól a színek és a formák nyelvén mélységes emberszeretet szól hozzánk, gyakran a festői áhitat extázisa, mely a képek és rajzok együttesében monumentálisan illusztrálja egy kutató művészlélek forró érdeklődését az ember eredetének titokzatossága iránt. Ebben a profán világban különös tisztelet jár ki ennek a befelé élő művésznek, aki túl a festői manirokon külön szín-, forma- és vonalvilágot tudott teremteni magának, amelyben művészéletét kiélheti és szándékait kifejezheti. Az ember megtisztul, amikor az uccáról képei közé téved.

(R. P.)

Magyar Hirlap

1934 I. 14.

Megnyílt az Antikvitás '99

Ma nyílik és vasárnap estig látható az Antikvitás '99 régiség kiállítás és vásár. Múzeumba illő, hibátlan műtárgyak, ravasz fények, visszafogott színek. Az antik bútorok, szőnyegek, fegyverek, lámpák, porcelánok, textíliák, festmények és egyéb különleges műtárgyak egyeseknek a mindennapi élet tartozékai, másoknak csupán ritkán látható, esztétikai élmény.

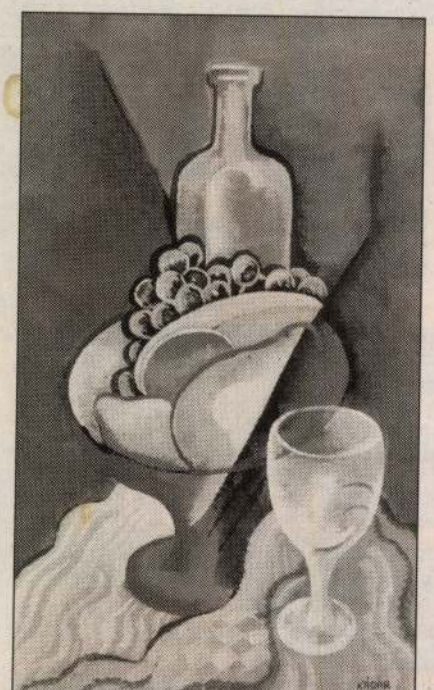

Kádár Béla: Csendélet

Az elmúlt évek hazai műtárgykereskedelme azt igazolta, hogy – bár itt komoly értékekről van szó – ma már Magyarországon is jócskán akad vevő az antikvitásokra. Van, aki gyűjtőszenvedélyből vadászik a régiségekre, mások befektetésnek tekintik a műtárgyak, antikvitások vásárlását, ez a kereskedők szempontjából nem különösebben fontos. Igény van az értékes antikvitásokra, ezt az igényt pedig ki kell elégíteni. Ezt a célt szolgálja az 1994 óta évente megrendezett Antik Enteriőr kiállítás és vásár, de ugyanebből a célból nyitotta meg kapuit első alkalommal a Néprajzi Múzeumban az Antikvitás '99 is, amelyet a szervezők az előbb említett bemutató kistestvérének szánnak.

Ezúttal 39 régiségkereskedő, galériás mutatkozik be mintegy hatszáz négyzetméteres területen, a kiállított tárgyakhoz méltó környezetben. A szervezők körülbelül nyolcezer látogatóra számítanak, s ezek között bizonyára nagyobb számban lesznek majd azok, akik inkább nézelődésre, mintsem vásárlásra használják a négynapos rendezvényt. Ez azonban egyáltalán nem baj, hiszen az Antikvitás '99 arra is alkalmas, hogy megtanuljuk becsülni saját, figyelemre nemigen méltatott kincseinket is. Legyen szó patinás régiségről, vagy régóta őrizgetett, személyes apróságról, egyre megy.

T. Z.

számát egyébként jeles kolumnisták jegyezték. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő és Révai József is írt a lapba. S bár Európa egy részén még dúlt a háború, a budapestiek figyelmét már más dolgok kötötték le. A Márkus Lajos Rt. dolgozói például örülhettek a nyilvános elismerésnek, amelyet a Ferenc József híd helyreállításához szükséges vasszerkezetek gyors elkészítésével érdemeltek ki. A Klara Zetkin Szövőgyár Kft. dolgozói a

er-szobor körüli, a Ferenc téri és a Kinizsi utcai tömegsírokat.

Zajlott hát az élet, de azért mégis csak ünnep volt május elsején. A bélyeggyűjtők számára kétségtelenül, hiszen azt írta az újság: „Bélyeggyűjtők! Május elsején a C. I.–167. számú Francotyp-gép az Erzsébet-körút 41. szám alatt Első szabad május 1. – 1945 vésetet használ."

N. Kósa Judit

RTA

ányos áron!

AWG681
automata mosógép
- dinamikus fogyasztásvezérlés (DCC),
- mosási kapacitás 5 kg,
- szabályozható centrifuga 120-800 f/p,
- 11 program, 1/2 töltés,
- vízfogyasztás 69 l

eredeti ár: 96 900 Ft

89 900 Ft

+ ajándék HERTA vásárlási lehetőség 5000 Ft értékben

AWG653
automata modógép

74 900 Ft

KÁDÁR Béla

., Madách út 8.) Ma-
művészek Ajándéktár

i u. 2.) Keserű Ilona
őbe című kiállítása.
3.) Kádár Katalin gra-
rálisok című kiállítása.
. 136–138.) A textil-

) tér 2.) A Művésztanár
kiállítása.

U M

DŐKÖZPONT (VII.,
rától Titokfejtő VHK-Kör
16 órától Élő-Tér – Műél-
plin – A filozófus csa-

u. 48.) 9-én 19 órától
jságíró vendégei: Avar
lános, Weyer Béla.
v. út 37.) 7-én 17.30-
zat és beszélgetés a
nalai I. 8-án és 9-én
odukció: Ki (?) ha én,
gy főre (táncszínház).
NT (X., Szent László
ipkerőzsika. 9-én 18
Lajos előadása.
M. u. 14.) 8-án 10 és
r – a Budapest Tánc-

EK HÁZA (IX., Liliom
k Pál Társulata: Gör-

N

KÖZPONT (VII.,
tól Bacardi Club
anítással, zene:
órától Nosztalgia-
Tango – Tango
-ír táncház. 20

órától Tramps-

ZPONT (IX.,
áncház.
24.) 7-én 22
ától Kőszegi
n Line.
PONT (II.,
Ír táncház
cház.
13.) 7-én
es Band.

Életöröm a Sziget Galériában

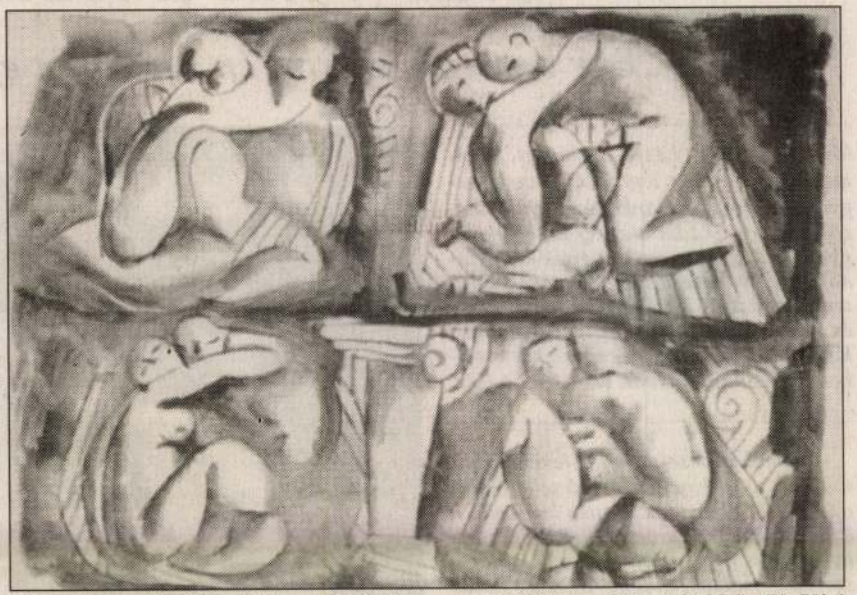

Decemberben Kádár Béla grafikáiból rendez kiállítást a Sziget Galéria (V., Váci u. 63.). Az 1956 januárjában elhunyt művész mindhárom alkotói periódusából láthat grafikákat az érdeklődő. A művész első életszakaszában készült művek szerepeltek annak idején a berlini Sturm-kiállításokon. Második életciklusában alkotta legtökéletesebb műveit. Harmadik szakaszában már jóformán szeme világát elveszítve dolgozott. A galériában megrendezett kiállításon válogatás látható a szépség és életöröm festőjének nagy rajztudással megalkotott munkáiból. A tárlatot december huszonkettedikéig tekintheti meg minden érdeklődő.

Képek – emlékek

Gonda János új szerzői lemeze

Tizennégy éve nem jelentkezett új albummal Gonda János. Most megteszi: a lemezbemutató koncertet ma tartja a Benczúr-házban. A mű összefoglaló jellegű, 1984 és 1999 között írt darabok hallhatók rajta, melyeket a szerző részben szólóban, részben a bőgős Berkes Balázzsal közösen duóban ad elő.

Gonda János a hazai dzsesszoktatás doyenje, a lassan harmincöt éve működő dzsessztanszak megszervezője, elindítója és mentora. Zeneszerző, zongoraművész, zenetudós és pedagógus. Egész életében szívósan küzdött a műfaj magyarországi meg- és elismertetéséért. Két évvel ezelőtt jelent meg A rögtönzés világa című könyvtrilógiájának első kötete, azóta boltokba került a másik kettő is. Ezzel a kötettel egyfajta háttéranyagot szeretne a szerző a zenetanárok kezébe adni, kellő számú kottaanyagot, sok magyarázattal.

A szólózongorázás mindig is közel állt Gonda Jánoshoz, ezért választotta ezúttal is ezt a formát. A lemezen többségében új darabok hallhatók, a címadó Képek – emlékek kompozíciót például közvetlenül a stúdiófelvételek előtt írta. Több standard (Too Young, Round' bout, Come rain come shine) elhangzik, valamint könyvtrilógiájának harmadik kötetéből, a kifejezetten gyerekek számára írt Jazz mikrokozmosz című fejezetből is több stilizált darabot eljátszik Gonda János.

J. B. Sz.

Mi van Kern An

„Egy barátom szerint én Budapest egyik szósz

Mi van velem? Ezzel a címmel jelent meg Kern András legújabb, immár negyedik lemeze. Melankolikus, emlékidézős, olykor vidám dalok, amelyekben gyakran felbukkan a hatvanas évek Budapestje. Bár Kern élete igencsak sűrű, ám színházi és filmszerepei, rendezései és reklámkiruccanásai gyakran táplálkoznak a Pesten töltött kamaszkor emlékeiből. Az alábbiakban erről is szó lesz.

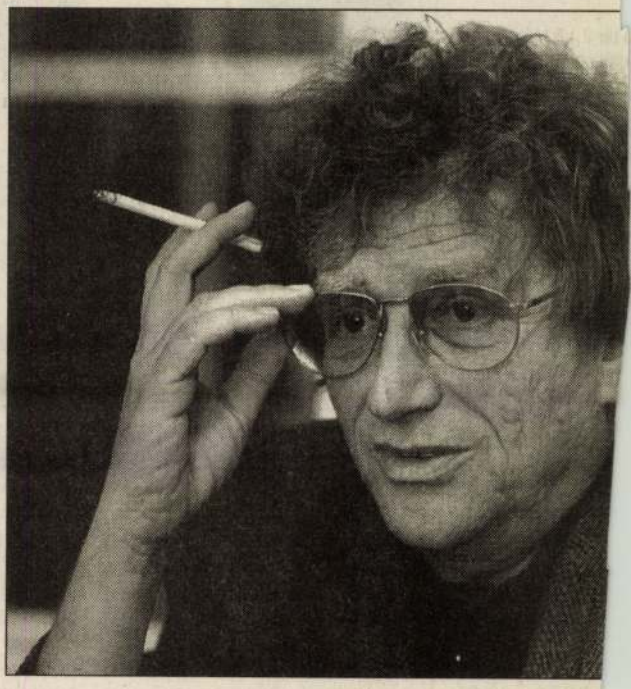

– Önnel kapcsolatban a levehető ajtós NDK turmixgépet kereső telefonálótól a III. Richárd főszerepén keresztül a Ripacsokban nyújtott alakításán át annyi sikeres film-, színházi vagy kabarészerepet szoktak emlegetni, hogy nehéz kiemelni egyet. Én mégis megpróbálom, mert volt bolyais iskolatársai szerint élete egyik legsikeresebb fellépése az volt, amikor az iskolarádióban saját tanárait parodizálta. Azt mondják, a Strigula becenevű matektanárt akkor látták először és utoljára szívből nevetni.

– Pedig a Strigula nem rajongott értem. Egyszer például behívatta az apámat, és azt mondta: „Ha ez a gyerek nálunk érettségizik, akkor matematikából meg fog bukni. Úgyhogy jobban tenné, ha átíratná egy másik gimnáziumba." Mellesleg tényleg nem értettem a matematikához. Amikor negyedikes gimnazista koromban azt kérdezték, hogy mennyi huszonnyolcból harminckettő, akkor azt válaszoltam, hogy ezt a műveletet nem lehet elvégezni, hiszen kisebb számból nem lehet kivonni egy nagyobbat.

– Megfogadták a tanácsot a szülei, átíratták másik gimnáziumba?

– Nem, mert én nagyon szerettem a Bolyait, meg az iskolatársaimat. Ráadásul akkoriban nagy, röhögtetős formában voltunk, emlékszem például, hogy előadtuk Az ember tragédiájának bolyais átiratát, aznap leállt a tanítás, és mindenki minket nézett, amikor hülyültünk. Többen kérdezték már, hogy egy-

Ha tíz-tizenöt évenként megkeresik az embert

pálya a Kresz Géza utcában, és nekem egy V. Vera nevű lány miatt állandóan oda kellett mennem, holott egyáltalán nem tudtam korcsolyázni, viszont halálosan szerelmes voltam a V. Verába. Egyszer például majdnem a kezét is megfogtam. A dolog úgy történt, hogy váratlanul azt mondtam neki: gyere moziba! És ő jött. Csakhogy balszerencsémre éppen egy olyan filmet vetítettek, ami a pókok nemi életéről szólt, és tudtam, hogy nekem most meg kellene fognom a V. Vera kezét a sötétben, de olyan zavarban voltam, hogy nem mertem, a pókok ugyanis állandóan keféltek a vásznon, és ez azért nem a legilletettebb pillanat. Illetve a pókoknak biztosan az. Szóval ezeket az élményeket szoktam aztán visszahozni itt-ott a szerepeimben, a Miniszter félrelép-

egy kicsit jobb
közötti korosztá
– Egyáltalán anyag?
– Ez például tünk a szepez felhívott *Egye* dukciós iroda hogy írom-e nes" lemezt, És úgy láts meg, mert hozzá. Olya szoba sarká nyedén, m tett tíz ol alig kellet zenöt éve akkor eg megíród
– Azé valamif

Zimáné Lengyel Vera 34
Zimdars, Dagmar 1081
Znamerovszkaja, Tatjana 1096
Zolnay László 145, 456, 619, 638, 756
Zoltán Mária Flóra 1511, 2396
Zoltán Zoltán 1586
Zoltányi István 2397
Zombori István 411
Zöldi Imre 2079
Zrinyi Miklós 975
Zrinyifalvi Gábor 1899
Zuccari, Federico 1100
Zsadányi Oszkár 1811, 1977
Zsadova, Larisza Alekszejevna 1405
Zsalus-Zajovits Ferenc 98
Zsámpainé Szalay Mária 32
T. Zselinszky Péter 2196
Zsigmond Attila 315
Zsigmondi Mária 565, 1301
Zsigmondy Árpádné 1080
Zsolnay 1385, 1419
Zsuga Sándor 2398

KÁDÁR Béla
M. Hivatal
Tegez fel. 20.

az igazság kimondásának eszközét kell vizsgálni.

Nagyon fontos ösztönzéseket kaptam a filmtől is. Mindenekelőtt Chaplint említeném, a csetlő-botló figurát s lírai humorát. Buster Keatontól azt tanultam meg, hogy nem szabad elnevetni a viccet. Arcán nem tükröződik

Engels, Petőfi, Franz Kafka), Fellini pedig karikaturistaként kezdte pályafutását.

— *Van-e ma Magyarországon a karikatúrának társadalmi presztízse?*

— Nincs. E teljesítményt nagyon kevesen értik és értékelik. Az olvasók rajzos viccnek, röhögtető rajznak, a

tik a karikaturistát, hogy rajzaival a napi aktualitásokhoz kötődjön. Tiszavirág-életű szenzációkkal, a politikusok ilyen-olyan megnyilvánulásaival foglalkozzon. Mindez olcsóvá teszi és kicsit eldurvítja a műfajt, leszállítja a színvonalát. Az élet önmaga paródiája lett, a politikusok önmaguk karikatú-

számomra, hogy meg tudtam valamit mutatni az embereket foglalkoztató problémákból. Nekem a rajz az anyanyelvem. Ezzel tudom magam a legjobban kifejezni. Enélkül teljesen megnémulnék…

GERVAI ANDRÁS

Berlini levél

Mit ér a mester, ha magyar?

Előzetes egyeztetés alapján, azonos napokon, de különböző órákban tartotta menetrendszerű téli aukcióját a porosz metropolis nyugati felén az ott „őshonos" Grisebach-villa valamint a szintén patinás, híres Bassenge-galéria, a keleti részen pedig a három esztendeje palotát bérlő londoni világcég — a Sotheby's.

A nemzetközi műkereskedelemben új érát jelent ez a fővárosban: a képzőművészetből „élő nagyhatalmak" hamar rájöttek arra, hogy a világméretű recesszióban nem egymás ellen, hanem egymás mellett haladva tudnak közösen kilábalni a válságból.

Berlin három vezető aukciós cége közül ezúttal kizárólag a Fasanenstrassén székelő Grisebach-villa vonultatott fel magyar mestereket, azokat is a két világháború közötti avantgárdból szemelgetve. Az úgynevezett „Válogatott művek" kategóriájában futott Bortnyik Sándor Újságolvasó férfi a kávéházban című alkotása. Ez az 1921-es keltezésű, fél négyzetméteresnél alig valamivel nagyobb gouache karton hátlapján sajátkezű golyóstollszignót is visel, 1971. március 18-ai dátummal. A pompás, színes reprodukciókkal ékes katalógus hosszasan idéz a Kassák—Bortnyik-féle „Bildarchitektur" mappa bevezetőjéből, amelyet 1921-ben adtak ki együtt Bécsben. Magát a képet pedig — amelyen a geometrikusan absztrakt kompozíciót a „Café" és a „Journal" szavak applikált betűi teszik komplexebbé és dekoratívabbá — nyolcvan-kilencvenezer márkára taksálja az árlista előzetes ajánlata. A kalapács száztízezer márkánál koppant!

Itt tennék egy kitérőt a müncheni Schneider—Henn Galéria nagyjából ezzel egyidőben tartott árverésére, amelyen Bortnyik Sándor fotoarchívuma jelentette az alaptételt. Ebben saját felvételeit, illetve másoknak tulajdonába került fotográfiáit verték dobra. Miközben a Frankfurter Allgemeine Zeitung kritikusa teljes tisztelettel és szakértelemmel ismerteti a magyar mester munkásságát a weimari Bauhausban, majd saját budapesti iskolájában, portréi és utcaképei, építészeti felvételei valamint kettős megvilágítási illetve utólagos átfestési kísérletei kapcsán idézőjel nélkül állapítja meg az 1893 és 1979 között élt alkotóról, hogy: „Ismert mestereknél az árverési árak a műkereskedelmi árfolyamhoz igazodnak, de olyan újoncoknál (!) — mint Bortnyik — rendkívül mértéktartóan kezelt előzetes becsléseket legfeljebb a további konkrét érdeklődés módosíthatja és szabályozhatja..." Ez pedig a bajor fővárosban, mesterünk esetében a kétszázezer-hatszáz márkás árkategóriák között mozgott. (Csak zárójelben említem Joost Schmidt szintén Bauhaus-fotóit, ezer—kétezer-ötszáz között ugyanitt, és az amerikai kortárs botrányhős Mapplethorpe portréját tízezer márkás indulási alsó határon.)

A Grisebach-villában Kassák Lajos nagyjából azonos árkategóriába került Bortnyik Sándorral — teljesen jogosan és logikusan —, mégpedig méteres magasságú és félméteres szélességű, 1941-es Dinamikája révén. A lenvászonra festett olajképet utólag hátlapján is szignálta a művész — a nagyobb hitelesség kedvéért, 1967-ben bekövetkezett halála előtt —, mielőtt a festmény kikerült volna német nyelvterületre. A precíz szakirodalom megemlíti a reprodukció alatt, hogy a mű szerepelt két évtizeddel ezelőtt a kölni Gmurzinska—Bargera Galéria híres összegző tárlatán is, amelyet „Konstruktivizmus, fejlődések és tendenciák 1913-tól" címmel rendeztek. Az előzetes becslés szerint a húszas—harmincas évek európai avantgárdjához tartozó magyar mester műve hatvanhetvenezer márkát kóstál. De hát mit is várhatnánk egy „újonctól"? Az árverés során eladatlan maradt.

Kádár Béla három képével is jelen volt a birodalmi főváros legdrágább utcájának legrangosabb, többszintes villájában, ahol még a hatalmas kandalló is eredeti, delfti fajanszból készült, a kristálycsillárokról és fából faragott lépcsőkorlátokról nem is beszélve… A kartonra olajjal festett Nyárilak olyan idilli a rácskerítéssel, festői homlokzatú parasztházzal, fenyővel és tövében anyókával — akár egy szecessziós meseillusztráció (hétezer-kilencezer márkás becslési áron). Mégsem kelt el. Sokkal szürrealistább, sőt chagallosan látomásos az 1930-as év tájáról való akvarell, amelyen parasztember lebeg kecskéjével a falusi valóság felett. (A pontos katalógus szerint dr. Haulisch Lenke budapesti művészettörténész 1991. május 31-én kelt, fotó alapján készült szakvéleményét mellékelik, hitelesítés gyanánt.) Értékhatárai egyébként kilenc-tízezer márka közöttiek. Az alsó ársávban cserélt gazdát végül. Már az összeurópai sorstragédia víziőját vetíti előre a rendkívül drámai „Embercsoport templomkapu előtt" az 1935-ös esztendő körül… Az elvontba hajló stilizálás ellenére is világosan felismerhető, hogy a fázósan-félősen összebúvó figurák csíkos imaszőnyeget viselnek s az épület mögöttük zsinagóga. (A gouache-t nyolc-kilencezerért kínálták, de — sajnos — ezúttal nem talált új tulajdonosra.)

WAGNER ISTVÁN

találtak minidig sukat tulekre. Ekkor épültek a modern munkáslakótelepek, és sorra nyíltak az olcsó és szép tárgyakat felvonultató kiállítások.

Ez a szellemiség a század első évtizedére nyúlik vissza. A kiállítás is, alcímének ellentmondva, Josef Hoffmann-nak egy olyan asztalkájával kezdődik, amely 1903 táján készült. A fehérre festett és pepitamintás bútor nemcsak a lipótvárosi kaszinó asztalát idézi emlékezetünkbe (lám, Zotti hűséges tanítványnak bizonyult), hanem eszünkbe juttatja azt is: a svájci Le Corbusier-tól a magyar Gádor Istvánig, építészektől keramikusokig sokan kaptak életre szóló ösztönzést Bécsben a század első évtizedeiben.

Kassák nyomában Bortnyik, Uitz, Moholy-Nagy szintén ide érkezett és itt élt, amíg tovább nem mentek. Ki Berlinbe, ki Párizsba, ki Moszkvába, amelyek utóbb nagyobb jelentőséget nyertek. Lehet, hogy ezért esett ki a köztudatból Bécs kezdeményező szerepe? A csúcsteljesítményeket méltatva mintha elfeledkeztünk volna arról, hogy ami másutt teljesedett ki, abból sok minden a császárvárosban kezdődött.

Csak egy példa. Ha azt mondjuk, hogy a század reprezentáns művészeti iskolája, akkor a Bauhausra gondolunk, amely előbb Weimarban, majd Dessauban működött. És amelynek élén egy német építész, Walter Gropius állt. Csakhogy a Bauhaus-képlet — mondhatnám úgy is: a század kultúrájának összetétele — nem ilyen egyszerű. A jelenség ennél jóval összetettebb. Szerencsére. Forgács Éva nagyszerű monográfiája óta nálunk is tudni illik, hogy a Bauhaus története két erős, de korántsem azonos, sőt nagyon is különböző személyiség párviadalának dramaturgiája szerint alakult. Gropius a német ipar szépségnemesítő törekvéseinek neveltjeként került az intézmény élére. Tanártársa, Johannes Itten azonban egészen más környezetből és más élményekkel érkezett. Azzal az iskolával szerzett magának nevet és ismertséget (így figyelt fel rá Gropius felesége és ajánlotta férje figyelmébe), amelyet 1916-ban indított Bécsben. Itten — alighanem svájci származása miatt — művekkel nem szerepel a Messepalastban. Viszont külön tanulmány szól pedagógiai tevékenységéről a katalógusban. Itt van továbbá két tanítványa — Friedl Dicker-Brandeis és Franz Singer —, valamint az ő egyik fő mestere, Adolf Hölzel, akit a modern művészeti oktatás egyik nagy reformátoraként tartunk számon.

Kádár Béla
(Bp. 1877 – Bp. 1956)

„Utcarészlet alakokkal" Tempera 82×60 cm
J. l. p.: Kádár Béla (Szerelt)
Kikiáltási ár: 15000 Ft.

—

„Parkban" Tempera 40×60 cm
J. l. p.: Kádár Béla (Szerelt)
Kikiáltási ár: 12000 Ft.

—

„Hazafelé szőtt gobor" Tempera 43×30 cm
J. l. p.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 8000 Ft

—

„Két hölgy a virágos réten"
vászonlemez 66×67 cm J. l. p.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BAV 56. Képaukció. Bp 1981. december

Kádár Béla

senyhivatal Versenytanacsa a Novopress Kft.-t, mert a cég megtévesztette a fogyasztókat. *Kállai* Mária, az eljáró versenytanács tagja az *MTI*-nek elmondta: a Pécsi Ipari Vásár Kft. nyújtott be keresetet a Novopress ellen, mert az megtévesztő módon tette közzé hirdetését. A pécsi ipari vásárt, amely általános beruházási javak és fogyasztási cikkek vására, minden évben megrendezik – hol Pécsett, hol pedig Szegeden.

Az idén Szegeden tartották az ipari vásárt. Az említett Novopress viszont több alkalommal is olyan hirdetést jelentetett meg, amelyben kö-

dezvényt. Ez pedig megtévesztette a fogyasztókat – foglalt állást a versenytanács, s megállapította, hogy a cégnek kerülnie kellett volna minden olyan megfogalmazást, ami azt sugallhatta, hogy a két vásár azonos. A Novopress már csak azért sem hirdethetett a „szokott helyen", mert az elmúlt év decemberében alakult meg. Ez a cég tehát még nem teremthetett hagyományt a kiállításszervezésben. Ugyanakkor a Pécsi Ipari Vásár Kft., az eljárás kezdeményezője joggal tartotta sérelmesnek, hogy az általa bevezetett ipari vásárt a Novopress már saját hasznára hirdeti.

Nyáridő a Corvinus Szállóban

Új, ötcsillagos luxusszálló nyílik meg szeptemberben a főváros szívében, de a „próbaüzem" már elkezdődött. A *Finta* József által tervezett *Grand Hotel Corvinus-Kempinski* az első, vegyes vállalati formában megépült luxusszálló Budapesten. A kilencven férőhelyes elegáns *Corvinus-bár*t tegnap mutatták be a sajtó képviselőinek. A bejáratnál *Csíkszentmihályi* Róbert bronzszobrai fogadják a belépőt, a falakon eredeti XX. századi festmények: *Bartl* József, *Hepp* Edit, *Schreiber* Hugó, *Márffy* Ödön és *Kádár* Béla művei.

A szálloda vezetői nemzetközi hírű művészeket hívnak meg rendszeresen a bárba. Az első vendég az amerikai Yvonne *Harris*, dzsesszzongorista és énekesnő, az első fekete bőrű női zeneigazgató az Egyesült Államokban. Detroitban és Floridában számos rádiós és televíziós show-műsor gazdája volt, bejárta a világot, a zenei élet legnevesebb képviselőivel: Dave *Brubeck*kel, B.B. *King*gel és *Count Basie*vel lépett fel. Jó volt hallgatni, amint arról beszélt, hogy a világ zenei élete mennyire nyitott, hogy milyen nagy élmény volt számára, amikor csak segítséget, támogatást kapott kezdő korában a nagyoktól. Szívesen készítene lemezfelvételt Magyarországon magyar művészekkel – mondja –, hiszen minden találkozás új élményeket, ötleteket, új zenei formákat jelenthet. Yvonne Harris egyformán otthonos a klasszikus és a modern zenében. Átszellemülten énekel, remekül zongorázik. *Gershwin* híres dalát, a *Nyáridő*t, majd saját szerzeményét, egy balladát adott elő ízelítőül a következő hetekben hallható repertoárjából. A zenei élvezetek gasztronómiai élvezetekkel párosulhattak ezen a találkozón a szemet is gyönyörködtető büféasztal mellett, ahol itthon még szokatlannak számító egzotikus csemegék is felsorakoztak.

(f. m.)

A csongrádi Batsányi János Gimnázium és Óvónői Szakközépiskola

szeptembertől a következő önköltséges tanfolyamokat indítja érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők számára:

gyermekfelügyelő, pedagógiai asszisztens, szabadidő-szervező, ill. általános iskolát végzettek számára: dajkaképzést.

Jelentkezési határidő: 1992. augusztus 24. a Tü. 817. rsz jelentkezési lapon (középiskoláknál beszerezhető).

2555

NYÁRI AKCIÓ!!!

Skandinév, jó minőségű használt bálás ruhák nagykereskedelmi áron eladók, exportra is. Nagyobb tétel esetén 5-10 százalékos kedvezmény!

PRIMEX RAKTÁRÁRUHÁZ
XX. ker., Mártírok u. 266.
tel: 147-9127

A

Törvény van, de nin
bevezetésével együttjár
dásoknak. A Költségvet
nyek Érdekegyeztető Ta
ÉT) tömörült szakszer
vélik, hogy nem lehet vi
a kormányzatnak kell áll
geket. Ezt azért tartottá
nek tegnapi sajtótájékozt
szögezni, mert pénteken
tanács ülése után a Pénzü
rium egyik vezető tisztsé
jelentette: nem áll m
nagyjából harminc-harm
árdos összeget a közal
rendelkezésére bocsájtani
– Ha nem sikerül tisz
kialakult helyzetet, elker
csaknem egymilliós mu
réteg *radikalizálódása* –

B

(MTI) A hét végén bc
a kalászos gabona aratása.
az északi megyék néhán
és a Bakony környékén á
búza. Az Földművelésügy
térium értékelése szerint a
nyérgabona *közepes* term
4-4,1 tonna a hektáronké
20 százalékkal kevesebb
3 év átlagánál. A kiesés e
aszály, másrészt a pénzhiá
„takarékos" műtrágya-fell
számlájára írható. A köz
més bőségesen fedezi a jöv
zai kenyérgabona-szük
amely 1,6 millió tonnát te
gabonából takarmánynak
portra is.

Az agráripari rendtartás
nációs bizottsága most tárgy
hogy 500 ezer tonnányi búz
sárol az állam a gazdaságok
hozzá a napi piaci árnál m
összegért. Ezzel a napokon b
hatóan életbe lépő intézi
részben a kereskedőkkel sz

KÁDÁR Béla

KÁDÁR Béla

Fegyveres őrizet alatt

GLATZ, BARABÁS, RIPPL-RÓNAI

Ki a gyűjtő? És ki a befektető? A mecenatúra, a gyűjtés mindig is a gazdag emberek elhivatottsága volt. Háromszázharminc kép, tizenegy millió forintért. De húszat remélnek. Változó érdeklődés, de vannak megingathatatlan állócsillagok. Huszonnégy órás, fegyveres őrizet alatt a festmények és ékszerek. Mától kiállítás, 20–21-én licitálás.

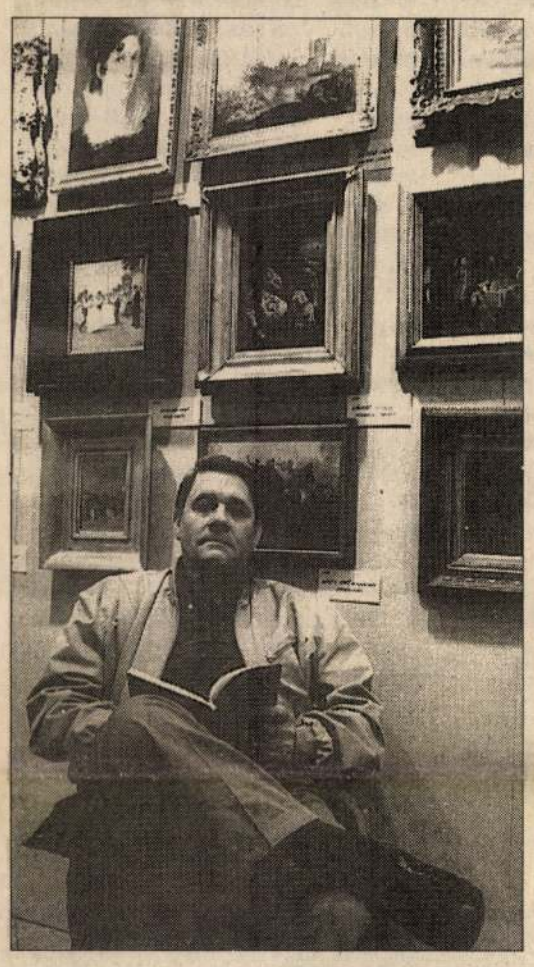

A Bizományi Áruház nyolcvannegyedik alkalommal rendezi meg képaukcióját. Ezútal 330 festményt kínálnak az érdeklődőknek, ritka gazdag a választék, melyben felvonultatják a magyar festészet szinte minden irányzatának képviselőjét, s az antik képek szerelmesei is megtalálhatják a szívüknek vagy pénztárcájuknak leginkább kedves festőt és alkotást. Manapság már nem burkoltan, hanem nyíltan szólunk műkincspiacról, míg korábban csak értékmentesítésről beszéltünk – de már ugyanúgy piaci szabályozók működtek, mint most. Mi hát az aukció: értékmentés, gyűjtés, pénzbefektetés? Alighanem mind a három. A gyűjtéshez mindig is pénz kellett, a mecenatúra csak az igazán gazdag emberek kedvtelése volt és maradt, bár ma még Magyarországon a kortárs festészet esetében nem beszélhetünk komoly mecenatúráról. A BÁV-aukció mindig is az érdeklődés, a kereslet-kínálat jegyében zajlott, bár voltak keresettebb vagy kevésbé keresett festők és művek. Azt kérdezem *Nagy Györgytől*, a Bizományi Áruház főbecsüsétől, hogy változott-e az aukciók vásárlóközönsége, és ha igen, miben látja a változást?

– A változás elsősorban abban jelentkezik, hogy aukciónkon megjelentek a privát galériák vásárlóerőként, ez bizonyos értelemben irányítja egyes festők árait, elsősorban a modernekét. De hála istennek, vannak még igazi gyűjtők, akik a képek szeretetéért vásárolnak.

– *Mi a különbség a gyűjtők és a befektetők között?* – kérdem a főbecsüst.

– A befektetők általában elhatározott szándékkal érkeznek az aukcióra, s általában a már befutott, nagy neveket keresik, mint Csók, Barabás, Glatz, Rippl-Rónai, hogy csak néhányat említsek. A jó szemű gyűjtők a kevésbé ismertek vagy jelenleg még nem futtatott festők munkái közül is megkeresik – és szerencsére meg is találják – azokat az alkotásokat, amelyek örömet szereznek, díszítik a lakásukat és őrzik az értéküket.

Mert a műkincs – értékőrző, legyen bár gyűjtő vagy pénzember kezében a festmény. Az igazság az, hogy mindegyik végül értéket akar magáénak tudni, vagy azért, hogy öreg napjaira legyen mihez nyúlnia, vagy azért, hogy gyereket hagyni tudjon olyan értéket, mely szebbé varázsolja életét. A BÁV mostani aukciójára is jelentős mennyiségű és minőségű festmény halmozódott fel, bár általában arról szokás írni, hogy a műkincspiacot is megérintette a recesszió, ami elsősorban abban nyilvánul meg, hogy csökken a kínálat meg a kereslet is. Itt viszont nagyszerű a kínálat. Ez minek tudható be? Nagy György azt mondja, hogy ez maradjon az ő titka.

A kiállítás úgynevezett sztár darabja Rippl-Rónai József Interieur piros kendős nővel című festménye, négyszázezer forintos kikiáltási áron, hasonlóan nagy érdeklődést remélnek Egry József Távolba néző kabinok előtt című festményétől, melynek kikiáltási ára százhúszezer forint. De licitpárbajra számítanak az antik képek közül a 18. századi Alvó Vénusz szatírral (hatszázezer forint), Kádár Béla Csellózó férfi (nyolcvanezer forint), Csók István Krizantémok (százhúszezer forint) című munkájáért. Vaszary, Bernáth Aurél, Vörös Géza, Scheiber Hugó, Klie Zoltán néhány izgalmas alkotása iránt is biztos az érdeklődés, miként a ritkán előkerülő gödöllői iskola, s az ahhoz kapcsolódó szecesszió képviselői is figyelmet érdemlők – mint Körösfői Kriesch vagy Sassy Attila képe. Lesz-e kiugrás? Ezt nem lehet megjósolni, ez sok mindennek a függvénye. Elég hozzá egy információ, hogy külföldi aukción milyen áron kelt el egy kép, vagy hogy az amerikai elnök dolgozószobájában kinek a munkája díszíti a falat.

A gyűjtők és a befektetők sem mindig a biztos befutóra tesznek – az állócsillagokhoz ki kell nyitni a pénztárcát –, hanem van az aukcióknak egy sajátságos légköre, amolyan versenyszellem, amely még a legszámítóbb és leghidegebb fejű befektetőt és gyűjtőt is magával ragadja. Amikor kiderül, hogy egy művet csak *ott* és *akkor* lehet megvásárolni. A pillanat varázsa licitre serkent. Meglátjuk, hogy kik iránt lesz a legnagyobb az érdeklődés, a harc, melynek győztese mindenképpen gazdagodik, nemcsak értékkel, kvalitásos alkotással, melyre garancia az árverés iránti bizalom. Döntő kinek-kinek saját jó ízlése. Végül is ez a legfontosabb, mert a festménnyel együtt kell élni.

L. RÉTI ANNA

EGYHÁZI KRÓNIKA

Katolikus egyház a Szovjetunióban

A hét évtizedet megért hivatalos marxista-leninista filozófia a Szovjetunióban hivatalból üldözte az egyházakat, a vallási felekezeteket. A nemzetiségi jellegű egyházakat (ilyennek minősültek a kárpátaljai görög katolikusok is) a II. világháború után egyszerűen lesöpörték a társadalom porondjáról. A püspököket és a papokat bebörtönözték, esetenként az államvallásnak minősülő ortodox egyházba kényszerítették. Ez utóbbit is gúzsba kötötték, remélve gyors és végleges elhalását. De a gorbacsovi változások újjáírják a Szovjetunió történelmét napjainkban. Újjáéledtek az elnyomott és megszüntetett egyházak.

A Vatikán hivatalos lapja, az *Osservatore Romano* nemrégiben adta tudtul, hogy a szentatya újjászervezte a belorusz, az orosz és a kazahsztáni szovjet köztársaságok latin szertartású egyházak hierarchiáját: létrehozta a minszki–mohilevi érsekséget, a grodnói püspökséget, továbbá Moszkvában, a szibériai *Novoszibirszkben* és a kazahsztáni *Karagandában apostoli kormányzóságot* állított fel, ugyanakkor öt új főpásztort nevezett ki.

Belorussziában másfél millió katolikus él, míg az orosz köztársaságban ötvenezer a számuk, és Kazahsztánban körülbelül félmillióan vallják magukat katolikusoknak.

Két évvel korábban, amikor a Vatikán kinevezhette a minszki apostoli kormányzót, *Tadeusz Kondrusiewicset*, már megmutatkozott annak lehetősége, hogy a későbbiekben végérvényesen rendezzék a katolikus egyház helyzetét Belorussziában.

A II. világháború után kialakult határvonalak szétszabdalták a korábban egységes egyházi területi rendszert, így fordulhatott elő többek között az, hogy a korábban Lengyelországhoz tartozó három egyházmegye átkerült Belorussziába.

A szovjet kormány a Szentszékkel folytatott tárgyalásain többször hangoztatta, hogy újra kell rendezni az egyházmegyék határait, hogy így a Belorussziában élő hívek lelki gondozását ne kelljen más államokban élő püspökök gondjaira bízni. Mivel a múlt évben a lelkiismereti szabadságra és az egyházi társulásokra vonatkozó új szovjet törvény helyreállította a vallásszabadságot, a Vatikán hozzáfoghatott az ukrajnai, bizánci és latin szertartású egyházmegyék újjászervezéséhez is, most pedig elvégezhette Belorussziában a latin szertartású egyházmegyék átszervezését.

Furcsa helyzet alakult ki a heves vallásüldözés és a folyamatos kitelepítések során. Ugyanis *Szibériában*, az egymást követő deportálások következtében ma már számos katolikus él, akiknek a lelki, vallási ellátásuk nem volt megoldva. Ennek tett eleget a pápa a három apostoli kormányzó kinevezésével.

A Szentszék ezekkel az intézkedéseivel megfelelő egyházi struktúrát kívánt létrehozni a latin szertartású egyházi közösségeknek, hogy segítse kibontakozásukat, teszi ezt annak reményében, hogy a polgári társadalomban ezzel is hozzájárul a közjó előmozdításához.

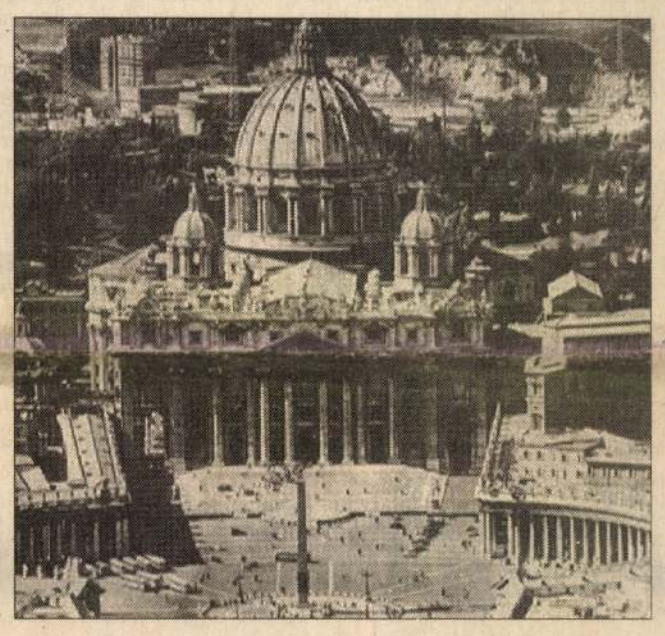

Költségvetési hiány a Vatikánban

A Szentszék gazdasági prefektúrájának elnöke, valamint *Angelo Sodano* érsek-államtitkár vezetésével a szervezési és gazdasági ügyekkel foglalkozó bíborosi tanács megtartotta első félévi ülését Vatikánvárosban. A résztvevők megismerkedhettek a Szentszék 1991-es évi költségvetésével. Előreláthatólag az idei éves bevétel 76 és fél millió dollár lesz, a kiadás pedig eléri a 168 millió dollárt. Tehát a költségvetésben 92 milliós hiány mutatkozik (*már a Vatikánban is...*?! – a szerk.) Az előző évhez viszonyítva a kiadások hat és fél százalékkal növekednek. A hiány pótlásában számítanak a Vatikánállam Kormányzósága által elérhető nyereségre és – még inkább! – a világegyház híveinek adományaira, mely az előző évhez képest 1990-ben csaknem húsz százalékkal növekedett.

KEVÉS A PAP AUSZTRIÁBAN

A kevésbé tájékozott hívek azt hinnék, hogy a nyugati országokban ilyen nem fordulhat elő, mármint a paphiány. Ott nem volt megkülönböztetés, üldöztetés, mégsem kerül ki kellő számú pásztor az Úr juhainak „őrzésére", a hívek ellátására. Erről nyilatkozott nemrégiben *Johann Weber* grazi püspök, aki szerint országszerte drámai méreteket ölt a paphiány.

Az utóbbi öt év alatt háromszázhússzal csökkent a papok száma, évente csak hatvan újmisés áll munkába. Az országban hét papnevelde képezi a teológusokat. Hatszázhatvan egyházközségnek nincs saját lelkipásztora. Sajnálatos tényként említette a püspök, hogy minden negyedik plébánia pap nélkül van. Most négymillió schillinget költenek a tájékoztató kampányra, melyben felhívják a figyelmet a papi hivatás szépségére és magasztosságára.

A Lehotka-ügy „utóhangzata"

A katolikus sajtó berkeiben még mindig hullámokat kelt Lehotka Gábor „ügye". A minap olvashattuk, hogy *„a katolikus zenészek egy csoportja levelet adott be a püspöki karhoz, melyben leírták, hogy a korábbi időszakban Lehotka Gábor befolyására sokukat hátrányok érték zenei pályájukon"*. A Kurírban is nyilatkozó *Tardy László* karnagy szerint nem elsősorban párttitkári voltát nehezményezik, hanem a katolikus egyházról tett nem objektív és nem lojális nyilatkozatait.

A püspöki kar megbízta *Takáts Nándor* székesfehérvári püspököt az ügy kivizsgálásával, azaz a „békétlenség" elsimításával. A szegedi dómban tervezett Lehotka-koncertet a helyi egyházi hivatal saját hatáskörében nem engedélyezte, mondván, hogy Lehotka jelenléte ilyen körülmények között botrányt jelentene a vallásos emberek számára. Amíg nem tisztázódik az ügy, ne szerepeljen Szegeden. Ezek a tények.

A katolikus sajtó szerint ami ezután történt, az nem más, mint valótlan hírek terjesztése, botrány és felháborító. Kezdődött azzal, hogy világgá kürtölték: *„a püspöki kar kitiltotta Lehotkát az ország összes templomából"*.

A püspöki kar elnöke a televízióban ezután elmondta: *„ilyen tiltó határozatot nem hoztak"*, ennek ellenére a másnapi újságok így kommentálták: *„A püspöki kar nem vállalja a tiltó levelet"* – holott ez meg sem íródott.

Torzultak az információk. Tudatos vagy valós félrevezetés?! Félreértés, szenzációkeltés? Sokakat foglalkoztat ez a kérdés még mindig, egyházi körökön belül és azon kívül.

DR. MIKÓHÁZI ISTVÁN

Tiszteletes úr a kamera előtt

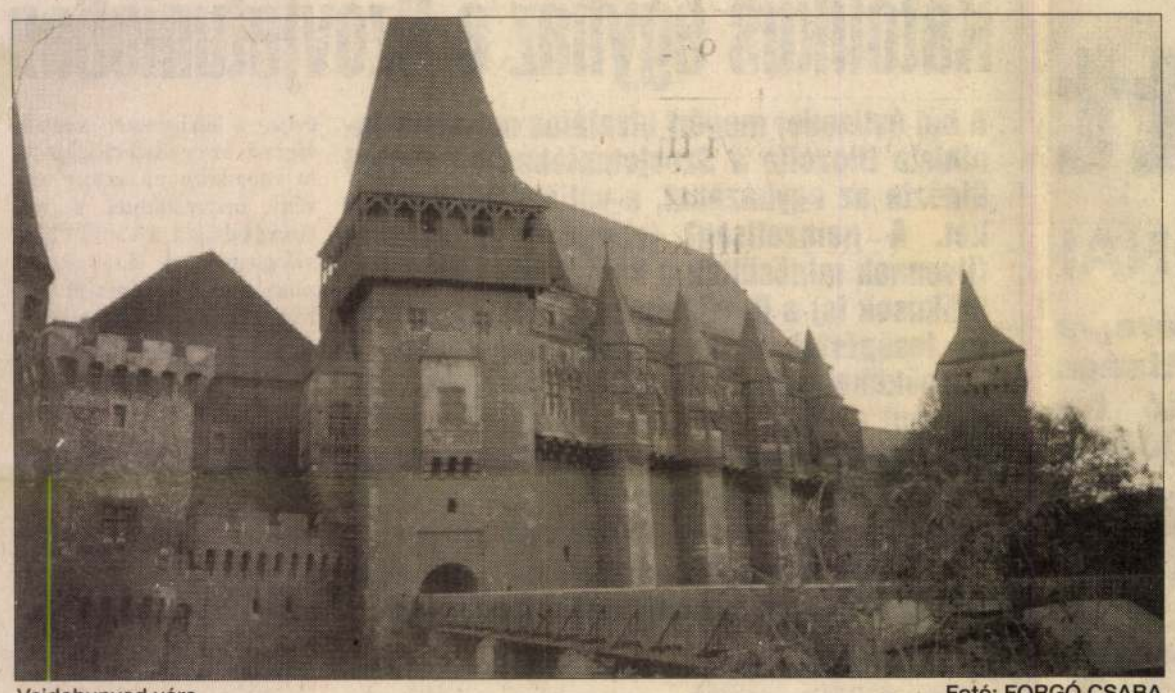

Vajdahunyad vára

Fotó: FORGÓ CSABA

A minap láthattuk a tévében *Böjte József* Erdély egymásra szakadt századai című filmjét. 1989 karácsonya óta cikkek, tévériportok és könyvek sora született Erdélyről, de a korábbi, hosszú (el)hallgatás után talán sok is volt hirtelen a szenzáció. Böjte József nem napi aktualitású riportot forgatott, hanem ismeretterjesztő kisfilmet, amelyben építészeti emlékek, templomok meg tájak vallanak Erdély múltjáról és jelenéről. Vajon lesz-e folytatás? – erre voltam kíváncsi, ezért kerestem föl a rendezőt.

– *Ha már 1989 karácsonya után végre lehetett forgatni Erdélyben, miért lett a film ilyen rövid?*

– Eredetileg kétszer másfél órás filmet terveztem, s ehhez végigkönyörögtem pénzért a fél országot. Végül a Honvéd Filmstúdió, a Honvédelmi Minisztérium kulturális főosztálya adott kétmillió forintot. Amikor összejött a pénz, mikrobusszal vágtunk neki az útnak. Tíz nap alatt rohantunk végig Erdélyen, éjjel-nappal dolgoztunk. Rengeteg anyagot sikerült fölvennünk, ám a kétmillió forintból csak a most sugárzott harmincnégy perces rövidfilmre futotta. De a kimaradt anyag bármikor fölhasználható.

– *Ezek szerint lesz folytatás?*

– Már van is. Bánffyhunyadon áll egy csodálatos, fakazettás református templom, amelynek legrégebbi részei az ezerkétszázas évekből származnak. Ebben a templomban őriznek egy ősrégi katolikus passiót. Ma már a kottamásolatok is megsárgultak, de a hagyomány elevenen él: kalotaszegi ruhákba öltözött helybéliek minden húsvétkor, nagypénteken előadják a templomban az ősi passiót. *Czirmai Árpád* tiszteletes úr tanítja be a gyülekezetnek, s ő maga énekli az egyik szerepet. Az idén húsvétkor sikerült fölvennünk a passiójátékot a páratlanul szép templomban, amelyet a tiszteletes úr mutatott be a kamerák előtt.

– *Mikor láthatjuk a filmet?*

– Július végén lesz Magyarországon a református világkongresszus, akkor sugározza majd a tévé a húszperces kisfilmet. Egyébként hála annak, hogy már a bemutató előtt több újságban is írtak az Erdély egymásra szakadt századairól, a magyar honvédség támogat egy újabb munkát Erdély harangjai címen, amelyben a jelentősebb templomok, az építészeti emlékek ürügyén fel lehet dolgozni a hely történetét. Ezt a filmet még az idén meg tudjuk csinálni, mert az Erdély egymásra szakadt századaiból annyi anyag kimaradt, hogy újabb felvételek nélkül elkészíthető az új film.

– *Jó hallani, hogy egy alkotó nem siránkozik.*

– Még nincs is vége. A MOVI stúdió Krónika szerkesztőségének Erdély tájai címmel beadtam egy tervet: három-négy külön filmben szeretném bemutatni a különböző erdélyi tájegységeket és azok folklórját. Az elsőt Kalotaszegen forgatnánk, a másodikat a Mezőségben. A harmadik rész a Székelyföldről szólna, a negyedik pedig Moldváról, az ottani csángókról. A túl sokáig tartott tilalom után feltérképezhetnénk tehát az erdélyi magyarságot.

(ESZÉKI)

Székelyek színpadon

Bukovina, mit vétettem, hogy én benned nem élhettem? – énekelte az Érdi Bukovinai Székely Népdalkör a Magyar Honvédség Művelődési Házának tágas színpadán. Barátok, ismerősök és ismeretlenek ünnepeltek együtt. Kár, hogy kevesen voltunk. Pedig erdélyiekben, romániai magyarokban igencsak megszaporodtunk az utóbbi években. Akik eljöttek, vörösre tapsolták a tenyerüket, mikor Domokos Pál Péter, az est díszvendége, kijött a színpadra. De tapsolásra akadt még alkalom bőven. Hiszen ünnepi est volt. Az ötven évvel előtti hazatérést ünnepelte a bukovinai székelység.

Moldvából indultak a hosszú útra, ahová a madefalvi veszedelem (1764) után menekültek. A két háború között helyzetüket olyan reménytelennek látták, hogy az öt falu népe elindult az anyaországba (Hadikfalva, Andrásfalva, Istensegíts, Fogadjisten, Józseffalva). Bácskába 1941 májusában értek. Azt hitték hazára, otthonra lelnek. De átcsapott rajtuk a háború vihara, és 1944-ben újból menekülni kényszerültek. A Völgységben, Baranya és Bács-Kiskun megye falvaiban végre hazaértek. Érden, a hatvanas években települt le majd' háromszász bukovinai székely család. A négynapos ünnepségsorozat szervezője, az érdi népdalkör vezetője, Kóka Rozália, közülük került ki.

Egyházaskozárról a Csángó Népi Együttes szólistái jöttek; Fábián Éva népdalait a Kalamajka együttes kísérte. A határon túlról Jugoszláviából is jöttek. Székelykeve és Hertelendyfalva népét még Mária Terézia parancsolta Belgrád alá. Szorongó szívvel, hazagondolva, de itt vannak. Náluk és amerre jöttek, arra nyugalom volt. Szofrán Tamás, a székelykevei együttes vezetője biológia- és testnevelő tanár.

– Ott születtem Székelykevén, és ott is élem az életemet. Ötvenketten jöttünk, hoztunk népdalokat és néptáncot. Van az együttesben minden rendű és rangú népség. Öregek és fiatalok vegyesen. A falunk 1986-ban ünnepelte százéves fennállását. Boldog vagyok, hogy itt lehetek.

Boldogok voltak táncegyüttesének tagjai is, akiket a közönség tapsa újrázásra kényszerített. Hertelendyfalva fiataljainak is jutott a tapsból. Ők olyan farsangi szokással lepték meg a közönséget, melyet a bukovinai székelyek már elfelejtettek. Jó kedvű komédiázásuk azoknak is mosolyt csalt az arcára, akik elérzékenyedtek akkor, amikor Kóka Rozália és Ferenczi Csongor a bukovinai múlt egy-egy darabkájáról mesélt, amelyet az emlékezet megőrzött a mának. S megőriz a jövőnek is, ameddig ilyen emberek vannak.

FERENCZY ÁGNES

Hongkongban is hallgathatják

Akár az ország. Szponzort keres egy másfél éve alakult – sokak szerint ígéretes jövő előtt álló – kamarazenekar. Az együttes átlagéletkora huszonegy év. A tagok közül többen már elvégezték a Zeneakadémiát vagy még annak padjait koptatják. Céljuk: az együttmaradás és az, hogy mielőbb a legjobb magyar kamarazenekarok élvonalába kerüljenek...

Fotó: OLÁH ANDREA

Az olasz sonoro szó a zenében ércesen, zengően előadandót jelent. A fiatalokból álló kamarazenekar tehát átvitt értelemben a Csengő-bongó Magyarország nevet választotta. Ez mindenesetre optimizmusra vall, s mai viszonyaink között nem elhanyagolható szempont. A zenekar tagjai – már csak fiatalságuk okán is – bátran lehetnek bizakodók. Óvék a jövő! És ennyi talán elég is lenne a boldoguláshoz?

Kalló Zsolt, az együttes koncertmestere már befejezte zeneakadémiai tanulmányait. Állása nincs, neki a Sonora komoly esélyt ad. Alkalmanként hívják más zenekarokhoz is kisegíteni.

– Huszonnégy évesen lehet, hogy még fiatal vagyok koncertmesternek, de az egész zenekar tizen-huszonévesekből áll. A barokktól a modernekig mindent játszunk. Pontosságra és korhűségre törekszünk, s természetesen hozzáadjuk még azt a pluszt, ami ránk jellemző, ami bennünk van – foglalta össze zenei felfogásuk lényegét az ifjú koncertmester a Magyar Honvédség Művelődési Házának B épületében, ahol a zenekar heti három alkalommal próbál. Ingyen.

A Sonora Hungarica Kamarazenekart a Magyar Honvédség Művelődési Háza szponzorálja – olvasom az együttes Zeneakadémiára invitáló plakátján.

– *Csak nem katonazenekar a Sonora?* – kérdezem *dr. Vermes Pétert*, a Vermes Manager Betéti Társaság képviselőjét, aki fél éve szervezi a kamarazenekar fellépéseit.

– Egyáltalán nem, bár az sem volna szégyen. Hiszek a zenekar jövőjében, mert jó befektetésnek ígérkezik. Betéti társaságom ezért is karolta fel ezeket a tehetséges fiatalokat. Eddig csak világhírű sportolók – *Fábián*, *Martinek*, *Kálnoki Kiss*, *Stefanek*, *Jánosi* – menedzselésével, szponzorálásával foglalkoztam. *Kustyál Kálmán*, a Liszt Ferenc Kamarazenekar szekund szólamának vezetője jó barátom. Ő ajánlotta figyelmembe a Sonorát. Kustyál egyébként a zenekar művészeti vezetését is vállalta. A Honvéd Művelődési Ház zenei szakértője pedig *Kárpáti Rudolf* vezérőrnagy, a többszörös olimpiai és világbajnok kardvívó. Kevesen tudják róla, hogy a Zeneakadémia hegedű tanszakán végzett. Kárpáti Rudolf nagy zenebarát, s innen a művelődési ház támogatása, de ez még mindig kevés. A Sonorának alkalmazkodnia kell a piaci viszonyokhoz, mert csak így maradhat életben. Ezért van szükség támogatókra.

– *Mennyi pénz kellene az életbenmaradáshoz?*

– Egy évre egymillió forint. Ebből az összegből fedezni lehetne az utazásokat, együtt lehete tartani a zenekart, fizetést tudnánk adni a végzetteknek, és intenzív munkával nevet tudnánk szerezni itthon és külföldön. A Sonora a közeljövőben egyenes adásban is hallható lesz a rádióban, mivel elfogadták egyik próbafelvételüket. Egy német–hongkongi lemezgyártó céggel pedig már szerződést kötöttünk CD-lemezek készítésére.

– *Szép eredmények. És mit kap cserébe a szponzor?*

– Tizennyolc potenciális reklámembert, akik minden nyilatkozatukban hirdetik a támogatók nevét. És természetesen csodálatos muzsikát... Én is bízom a Sonorában, különben nem foglalkoznék velük. Szeretném, ha a későbbiekben a zenekar impresszáriója lehetnék.

– *Vermes úr, játszik ön valamilyen hangszeren?*

– Sajnos nem. Gyerekkoromban zongorázni tanultam, de az régen volt. Szeretem a zenét. És a jó üzletet is!

TRIZNA ISTVÁN

AHA

(Megtetszettek)

Oldóklő ideál

„A vállalati főnökök az öbölháború minden áldott reggelén belebámulhattak a tükörbe s így mormoghattak: miért nem hasonlítok jobban Schwarzkopf tábornokra?" (HVG – 1991. IV. 27.)

Elődögledeztető

„... a haldokló madarat az olajszennyeződés előtt néhány nappal fotózta egy riporter; akkor, amikor egy amerikai bombázás nyomán került kis mennyiségű olaj a tengerbe." (Magyarország – 1991. IV. 26.)

Csúsztatott dolce vita

„Az ideális az lenne, mondja Gérard Mermet, ha valaki Luxemburgban dolgoznék, ott a legmagasabbak a bérek, Spanyolországban adózna, Nagy-Britanniában lenne háza, Portugáliában élne a klíma miatt és Franciaországban halna meg; ott a legmagasabb a várható életkor." (Magyarország – 1991. IV. 26.)

Jugendstil '91

„... abból a felmérésből, melyben 2000 15-16 éves kölni, müncheni, lipcsei és magdeburgi fiatal vett részt... kiderül, Kelet-Németországban a fiúk 15%-a, Nyugat-Németországban 11 százalékuk érez csodálatot Adolf Hitler iránt." (Magyarország – 1991. III. 29.)

A mi (de)formánk

„... az összeomlott rendszer gyökerei sokkal mélyebbre nyúlnak, mint azt látszat szerint gondolnánk. Van tehát egy lappangva deformálódva túlélő premodern bolsevik hagyományunk." (M. Nemzet – 1991. IV. 17.)

Üremkedők

„Némely magyar emberre az űr úgy hat, mint tekeredő disznóbél a hurkatöltelékre, mint luftballon a gázpalackra, mint tavaszi szél a pongyolapitypangra: azonnal be kell töltenie saját magával." (M. Hírlap – 1991. IV. 27.)

Muszájtehetősség

„Gazdagnak lenni létszükséglet, ha nem akarsz azzal a kellemetlen tudattal éldegélni, hogy bár megszülettél, embernek lenni mégis alkalmatlan vagy." (M. Hírlap – 1991. IV. 26.)

Tasziló helyére

„Ajánlóra egyébként azért van szükség, hogy valaki garantálni tudja: a jelölt viselkedése megfelel a társas érintkezés kaszinóbeli szabályainak." (HVG – 1991. IV. 27.)

Kádár Béla

Kis Ujság 1948. nov. 14.

Nagy Tibor: Kiállítások.

Kádár Béla

21 festményét állítja ki a *Fészek Klub* (Nagyatádi Szabó-utca). A kevés képen át is, sajnos, egyvelegszerűen mutatkozik a sokféle hatás és sokféle szerep. Egyik képe valamely középkori képeskrónika típusrajzára emlékeztet, a másik „Piccassós', a harmadik neoprimitív s az egyiptomi hieroglifákat idézi az emlékezetbe, a negyedik az újolasz iskola „neoklasszicista" modorosságában fínomkodik. Van néhány komoly, élményszerű kompozíciója is. Ez utóbbi képek azonban nem kis vászonra valók, de freskókként falra kívánkoznak

Kádára könyvtár új sorozatának első kötete:

díszes köréhez, melynek tagjai évi 30 aranykorona tagsági díj fejében az Athenaeum által kiadott

MAGYAR MŰVÉSZET

című díszesen és gazdagon illusztrált havi folyóiratot kapják, évente tizszer megjelenő 60 oldal terjedelmes füzetekben.

Az első szám megjelent. Irtak bele: ***Petrovics*** Elek, ***Lyka*** Károly, ***Elek*** Artúr, ***Ybl*** Ervin. A második szám Munkácsy emlékének van szentelve. Irtak bele: ***Csók*** István, ***Lázár*** Béla, ***Rippl-Rónai*** József. Színes műmelléklettel. A 3. szám Iványi-Grünwald Bélát, a 4. szám a főváros gyüjteményeit s a most megjelent 5. szám Vaszary Jánost ismerteti.

Kapható az Ernst-Múzeum pénztáránál.

Légrády nyomda és könyvkiadó r.-t., Budapest

Kádár Béla
Fotóművész

• **(A Kut kiállítása a Nemzeti Szalonban.)** Sok ösztönszerű, abszolut művészi erő és sok spekuláció, — mondjuk teória — de mindenesetre dilettantizmus találkozója a Kut idei kiállitása. Művészi liberalizmusában ez a társaság minden művészinek látszó, vagy igyekvő törekvést honorált eddig s honorál ma is, anelkül, hogy észrevenné, mennyire világos választóvonalat épitett az idő az analizáló okvetetlenkedés és az igazi művészi analizis közé. Technikás elmék *tréfálkozása* és igazi gondolkodók *szenvedése* között lehet sok karikaturára alkalmas *hasonlóság*, de feltétlenül több a végzetes *különbség*. És hitelét kockáztatja minden egészséges, nehéz művészi laborálás, amely elfogadja a könnyü analizáló okvetetlenkedés szinbiozisát... Élteti saját karikaturáját, mielőtt saját erőit kiélte volna ... A művészi liberalizmus elmehet minden *művészi* határig, de le kell stoppolnia liberalizmusát a dilettantizmus előtt. Nem léphet fel együtt azokkal, akiknek nemcsak halvány ideájuk, de halvány kulturájuk sincs az igazi művészetről. A mindent felszínnantani és lemásolni tudó *Kádár* Bélák, a képarchitektura „feltalálásán" egymással párbajozó *Kassák* Lajosok és *Bortnyik* Sándorok, vagy *Mattis-Teutschok*, vagy nem tudom én kicsodák, mégsem lehetnek méltó kiállitó társai az elemi erővel feltörő *Egry* Józsefnek, *Márffy* Ödönnek, *Kmetty* Jánosnak s még jó egynéhány művésznek, aki egész életét felteszi arra a lapra, amelyre amazok csak tréfás per-

vagyis, aki kitünően tudja a különbséget az abszolut művészi alkotás és a *plakát*rikoltozás között ... Nem állitotta ki egyetlen plakátját sem, pedig azok ma legjobbak a pesti utcán.

Egyébként ezen a kiállitásón a legnagyobb öröm Egry József gazdagságát figyelnünk. Egy reprezentativ kiállitás után egészen uj képeket is kiterit elénk, amelyekben földből szakadó ereje épp olyan biztonsággal nyilatkozik meg, mint reprezentativ kiállitásának bármelyik darabján. *Cselényi-Walleshausen* lassu előretörését is örömmel fogadjuk. *Márffy* Ödön fejlődésének tetőfokán nemcsak technikájának bámulatos biztonságáról, de művészi hitvallásának mélységéről és

Ly Ernő
1929 I. 6

167
3 m

igazságáról is mind meggyőzőbb bizonyítékokat szolgáltat. Egyre egyszerűbb és mind többetmondó. Kmetty uj laborálásai közben szineit ismét elbizonytalanitja, konstrukcióban a régi fölényes erő. Négyüknél figyelhetünk meg uj jelenségeket és nagyot lépő fejlődést. A többiek Kernstock vezérletével régi, ismert értékekkel szerepelnek. Igy *Szobotka* Imre, *Bornemisza* Géza, *Derkovits* Gyula, *Berény* Róbert, a nagy összefoglalásokban kitünően dolgozó Medveczky Jenő és Novotny Róbert. Az ujonnan jelentkezők közül igazi nagy igéret *Halány* János. *Hincz* Gyula és *Vörös* Géza. A szobrászok közül Csorba Géza szerepel legszebb munkával. Jól induló tehetségek *Székessy* Zoltán és Mészáros *László*.

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

192.....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

192.....

Könyveltetett.....a könyvben:

192.....

BÚTOR ház LÁZÁR ucca 3.

— **Viharos párizsi éjszaka.** Számunkra jó időre beteltek a nagy szenvedélyek napjai. Nekünk elég volt a kidöntött lámpaoszlopok, szétszórt üvegcserepek, fölszaggatott kövezetek és betört koponyák látványából. Hála Isten, józanság és megfontoltság áll őrt nappalunk cselekedetei és éjszakáink gondjai mellett. A mai magyar élet csöndjét nem cserélnénk föl a párizsi éjszakával, amelyen a Stavisky-botrányon feldühödött tömeg *erkölcsi felháborodása* sepert végig uccákon és tereken. És mégis tisztelünk, talán *irigylünk* is valamit e párizsi éjszaka viharából: *a harag hevét és a felháborodás szilajságát, amelyet a köztisztességen esett sérelem fakasztott Franciaország fiaiból ezen az éjszakán.* Ha igaz is, hogy az uccára tódult párizsi tömeg egy részét a kormány ellenfelei a maguk céljai érdekében mozgósították, mégis *a közélet tisztasága és a közvagyonnal való becsületes sáfárkodás védelmében lehetett csak kivinni őket a téli uccákra s nekieresztení a hatalom fegyvereinek.* A tekintély elvére felépített kormányrendszerek bámulói siettek a párizsi éjszakát azzal magyarázni, hogy ime, ez a demokratikus alkotmány rothadása s a szabadság Franciaországának felbomlása. A Panama-botrány idején is nem ugyanígy húzták-e meg a demokrácia lélekharangját? A demokrácia azonban akkor is, mint ahogy most is, *éppen a szabadság erejének tüzesvasával égette ki testéből a szennyet.* Van-e és lehet-e ilyen ereje a tekintélyek uralmának, amely még *a köztisztesség védelmében sem tűri meg a legnemesebb szenvedély, a panama és korrupció miatti felháborodás kitörését?*

— **A vasárnap rendőri krónikája.** Az uzsokiuccai kórházban vasárnap reggel *vérmérgezésben meghalt Molnár Júlia 16 éves cselédleány.* A vizsgálat megállapította, *hogy közvetlenül beszállítása előtt fogat húzatott és ennek következménye volt a mérgezés.* Mivel állandóan eszméletlen állapotban volt, kihallgatni nem lehetett. A rendőrség most nyomozza, *ki végezte a fogműtétet?* — Ugyancsak vérmérgezésben halt meg a gyöngyösiúti kórházban *Mikolacsek Mária 18 éves cselédleány,* akit a Rákóczi-útról szállítottak be a mentők eszméletlen állapotban. A szerencsétlen történtében *tiltott műtétet végeztek. Hogy ki, azt eddig nem lehetett megállapítani.* — Reitter Ferenc-uccai Vöröskereszt menhelyen vasárnap délben *összeesett egy negyven év körüli ismeretlen nő.* Holttestét a boncteni intézetbe szállították. *A halott kilétét eddig nem tudták megállapítani.* — Betörők jártak vasárnapra virradó éjszaka a Thököly út 44. számú házban levő borkereskedésben, ahol a kézipénztárt feltörték és annak tartalmát, 1500 pengőt, elrabolták. — A rendőrség letartóztatta *Machovits Károly 35 éves kárpitossegédet, aki rablási szándékkal behatolt Török* Miklós nyugalmazott királyi ügyésznek a Fő ucca 77. számú házban levő lakására, de *tetten érték.* — Vasárnap délelőtt *Adony* községből életveszélyes sérüléssel a Rókusba szállították *Perczel* Júlia cselédleányt, aki *Raboczky* András adonyi trafikosnál volt alkalmazásban. A trafikos tizesztendős Károly nevű kisfia *apja revolverével játszadozott a fegyver elsült és a golyó a cselédleány gyomrába fúródott.* — A rendőrség letartóztatta *Jakusch* Gizella cselédleányt, aki a Fehér Kereszt kórházban volt alkalmazásban. *A lány lúgoldattal öntötte le Pap Máriát,* aki arcán és mellén *súlyos sebesüléseket* szenvedett. *Jakusch* Gizellának január 15-ére felmondtak és azt hitte, hogy *a felmondás Pap Mária műve.* — Vasárnap délelőtt, Újpesten, Liszt Ferenc uccai házának lakásában gázzal megmérgezte magát és meghalt *Hogszaffel* Antalné, *egy hatvanötéves öregasszony, a ház tulajdonosnője.* Búcsúlevelében azt írta, hogy férje néhány hónap előtt meghalt és ő nem akar nélküle élni.

— **Vasárnap közgyülést tartott a pesti izr. hitközség.** Stern Samu udvari tanácsos elnökletével vasárnap tartotta rendes közgyülését a pesti izr. hitközség képviselőtestülete. Az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a hitközség halottairól, közöttük Baracs Marcellről és Vágó Lászlóról. Üdvözölte Szeged főrabbiját, Löw Immánuelt nyolcvanadik születésnapja, Hevesi Simon vezető főrabbit negyvenéves papi jubileuma alkalmából, majd köszöntötte a rabbiképző új rektorát, Guttmann Mihályt és az új vallásoktatási elöljáróhelyettest, Zöld Márton tábornokot. Megemlékezett az egyetemeken mutatkozó sajnálatos jelenségekről, a németországi zsidók helyzetéről és az ifjúság problémáiról. A költségvetést ismertetve jelentette, hogy csak a kórházak fenntartása okoz deficitet. Hangsúlyozta, hogy e szociális intézmények tekvő betegeinek 40%-a, bejáró betegeinek több mint 70%-a másvallásúakból kerül ki. A közgyülés elfogadta az elnöki előterjesztést, valamint az Eppler Sándor főtitkár és Munkácsi Ernő főügyész által előterjesztett határozati javaslatokat. Uj választmányi tagok Beck Jenő és Braun Vilmos lettek.

— **Világosságot és levegőt a gyermekszobába.** Baby hároméves lesz. Néhány héttel előbb idegen bácsi jelenik meg a gyermekszobában és mindent alaposan szemügyre vesz Baby érdeklődése mellett. Baby születésnapjára elkészül az új gyermekszoba! A székecskéken égszinkék lenvászonvánkosok, az asztalkákon világosmintájú lenvászonterítők, az ablakokon gyönyörű, világos, finoman mintázott függönyök, tarkán nyomott müselyemből. És ezek a barátságos, világos égszinkék vánkosok és csinosan mintázott terítők adják meg a gyermekszoba színét és hangulatát, ezekből árad az a vidám életöröm, amely zavartalanná teszi a gyermek lelkiületének vidámságát. Mert ezeket a világos, tarka függönyöket, vánkosokat és terítőket Baby nem mindig egészen tiszta kezeivel is megfoghatja, sőt az égszinkék vánkosokat a földre, a napra is leteheti, vendégeskedések alkalmával pedig még a kék-fehér csikos terítőn kakaót is ihat. Hogy miért? Mert a függönyök, a takarók és terítők úgy a gyermekszobában, mint a többi szobában is, indanthrennel vannak festve és mintázva. Mert állják a mosást, a napot, az időjárást, mert akárhányszor lehet mosni, anélkül, hogy fakulnának vagy fényüket vesztenék. És mert évek mulva is tiszták, üdék és egészen újaknak látszanak....

DARMOL
gyermeknek és felnőttnek

Hétfőtől nagy varietéműsor a Royal Orfeumban Mindennap fél 5, tél 9

Szobánkban alszik a kályha...

Furcsa, ahogy lassanként elhagyjuk egymást,
már néha az esti csók is elmarad
és ha magányosan hajtom párnára a fejem,
már nem ázik át az asszonyi könnytől, mint régen,
mikor úgy féltettelek gyáván és szívdobogva.
Furcsa, ahogy lassanként elhagyjuk egymást,
a munkád, a munkám... csak az asztalnál
a gyermekünk tiszta arcán találkozik szemünk,
mint két magányos láng, mit sem tudva már a tűzről,
amelyből együtt született.
Alig néhány év, ami elmult, és előttem hosszú
[évek sora száll:
ez most már mindig így lesz...? Szobánkban
[alszik a kályha,
te lassú mozdulattal igazítod meg álmos parazsát,
sápadt arcomra ráfénylik a pír... most, most
[mondom
magamban halkan... de szemed elsiklik fölöttem
és közönyösen, unottan, megfordítod ujságod
[zörgő lapjait.

Nagy Méda.

MŰVÉSZETI NOTESZ

Verniszázsok vasárnapja

Tizenöt terem műtárgy. Kép, szobor, plakett. Összesen 532 darab. Képcímek: *Merengés, Népboldogító, Unalom...* igen, unalom. Egészen ötszázharminckettőig. Egyik aranykeretből egy nagyon elegáns úr néz ki szigorúan, divatos nyakkendővel, furcsán gesztikuláló kezekkel, manikürözött körmökkel. Szemüveggel. Manikürözött szemüveggel. Csíkos, vadonatúj, zsakettnadrágban. Manikürözött csíkokkal. A kép címe: *dr. Sipőcz Jenő.* (Portré). A festő címe: *Karlovszky Bertalan.* (Portréfestő). *Tele van a kiállítás Mária Teréziákkal, megmerevedett diplomatákkal.* Aki szeret diplomatának hatni, az ilyen portrékat fog karácsonyi meglepetésül neje őméltóságának ajándékozni. *Az egész téli kiállítás színes fénymázak tündöklése,* arcokon és precízen képekbe leltározott ráncokon. Ami jó akad itt-ott a falakon, azt is belepi jégtakarójával a zuzmara...

Céhbeliek

Komoly rendezés, komoly felkészültség. Meglepetések. *Vass* Elemér az egyik, akinek három csendélete a művésznek egészen új formáját mutatja. *Jó formáját.* Színei selymesek, illatosak, harmonikusak. *Minden ecsethúzásán a vér forrósága érzik. Farkas Zoltán szobra s egy plakettje feltűnő.* Archaizál, de modern szellemben. *Istókovits Cirkuszistállója érdekes festői teljesítmény. Körösfői Kriesch Aladár,* az elhunyt nagymester minden húzásával előkelő klasszis. *Medveczky Jenő áhitatos művész;* áhitatát megalapozott festői férfiassága segíti.

Anya és gyermek — Kádár Béla palettájának tükrében

Kiállításnyi kép, rajz: egyugyanazon képtéma: Anya és gyermek együttes képtémája körül. Az ötlet jó.

Az ötlet még jobb, ha ecset, tuss, rajzolócernza — *lépést tart vele.* Egész teremnyi grafikájában Kádár Béla meglepetéseket produkált itt; az ötlet megmaradt ötletnek: emlékeztető följegyzésnek, festői rezgésnek. Frissnek, elevennek, kifejezőnek. *Nem többnek, nem kevesebbnek, mint amennyinek* — előre megfontolt szándékkal — *lenni akart.*

Kádár, a festő tanulhat Kádártól, a rajzolótól. Közvetlenséget (a keresettség helyett), őszinteséget (a mindenáron való modernkedés helyett). Egyszerűséget. (b. j.)

— **Fölvágta az ereit egy oroszországi táncosnő.** A *Royal*-szálló egyik szobájában vasárnapra virradó éjszakán *öngyilkosságot kísérelt meg egy fiatal táncosnő,* aki *Tanya* néven már többször szerepelt pesti mulatókban. Az éjszakai életben jól ismerték a kedves, érdekesarcú, nyúlánk artistanőt. *Tanya* csak a művészneve volt, valójában *Schwarczberg Jankának hívják és Oroszországban született.* Legutóbb *Josephine Bakerékkel* egyidőben érkezett, a fekete primadonna *Trau* nevű bécsi impresszáriójának társaságában, aki *elválhatatlan lovagja volt Tanyának.* Vasárnap éjszaka a hotel egyik vendége *nyögdécselő, fojdalmas hangokat hallott* az egyik szobából, mire kopogott az ajtón, majd benyitott. A díványon sápadtan, *eszméletlenül feküdt a táncosnő, karja véresen omlott alá, a csuklók felett pedig mindkét kezén át voltak vágva az erek.* A táncosnő *zsilettpengével* ejtett sérüléseket magán. Az orvos magához térítette az életúnt artistanőt, bekötöze karjain a sebesüléseket s *mivel ezek nem volak veszélyesek, Tanyát szobájában ápolják.*

— **Munkanélküli matrózok megostromolták és megszállták a compiegnei városházát.** *Párizsból* jelentik: A compiegnei városi tanács elvetette a munkanélküli segélypénztár létesítésére irányuló javaslatot. Amikor ennek híre kelt, *hatvan munkanélküli matróz megostromolta a városházát, benyomult a hivatalokba* és a város kereskedői ellen kihirdette a bojkottot. A csendőrség értesült ugyan a zavargásról, de parancs hiányában nem lépett közbe. A munkanélküliek kijelentették, hogy addig, amíg a munkanélküliek segélypénztára létre nem jön, *nem hagyják el a városháza épületét.*

— **Folkusházy Mária Terézia-rendje** című és széles körben nagy feltűnést keltő cikkünkben megírtuk, hogy Folkusházy Lajos, a BSzKRt vezérigazgatója *anélkül, hogy elhatározását a polgármesterrel vagy a BSzKRt igazgatóságával közölte volna, 19.895 HÉV-részvényt vásárolt össze 351.370 pengőért.* A BSzKRt igazgatósága ezt a példa nélkül való szabálytalanságot *szótöbbséggel* tudomásul vette. Megállapítjuk, hogy dr. *Hajdu* Marcell igazgatósági tag már a végrehajtóbizottságban indítványt terjesztett elő, amely kimondja, *hogy Folkusházy részvényvásárlása szükségtelen és helytelen.* Ilyen értelemben szavaztak *Sávolt, Pásztor* és *Weiller* igazgatósági tagok is. Egyébként Folkusházy vezérigazgató azon védekezésével szemben, hogy a piacon úszó és törpe kisebbséget jelentő részvényeknek 17.66 pengő egységáron való titkos megvásárlásával a fővárosnak és a BSzKRt-nak *elsőrangú érdekeit* szolgálta, közgazdasági körökből azt a felvilágosítást kapjuk, *hogy ez annál kevésbé helytálló, mert a HÉV-részvényeknek a nagy tranzakció után sem piacuk, sem áruk nem volt, azok egyáltalában nem találtak vásárlóra, hiszen köztudomású, hogy a HÉV 1929 óta osztalékot sem fizet...*

— **Letartóztatták a »háziurat« és a közvetítőt.** A rendőrség letartóztatta *Faiksz* Miklós és *Sáfári* István állástalan fiatalembereket akik *Gosztonyi* Istvánnétól 500 pengőt csaltak ki azzal az ürüggyel, hogy *házmesteri állást szereznek neki.* Hirdetést tettek közzé, hogy házmesteri állást tudnak szerezni és *erre a hirdetésre jelentkezett Gosztonyi Istvánné.* Az asszony azonban óvatos volt: kijelentette, hogy a pénzt akkor adja át, *ha Sáfári István a háziúrral, Juhász Józseffel együtt jön fel az ő ügyvédjéhez. Sáfári* el is ment a »háziúrral« az ügyvédi irodába, a háziúr azonban ebben az esetben — *Faiksz Miklós volt.* Az asszony ezek után 500 pengőt adott közvetítés fejében *Sáfárinak.*

— **Összefogott két házfelügyelőegyesület az új lakbérszabályrendelet elleni küzdelemre.** Közgyülést tartott vasárnap délelőtt a Házfelügyelők Nemzeti és Gazdasági Egyesülete és a Budapesti Házfelügyelő Egyesület. Friedrich Boldizsár elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy a két egyesület azért fogott össze, mert ütött az utolsó óra, amikor még tehetnek valamit az új fővárosi lakbérszabályrendelet megváltoztatására. Susztrovits Károly kijelentette, hogyha a rendeletet nem változtatja meg a kormány, egy éven belül el fogják bocsátani a viceházmestereket! Usetty képviselő után Németh Béla a háztulajdonosok üdvözletét tolmácsolta és bejelentette, hogy a liftgyárosok és lakatosok is megfellebbezték a szabályrendeletet. Végül Frey Ottó ügyész világította meg jogi szempontból a házfelügyelők egyesületének fellebbezését, majd beterjesztette a határozati javaslatot, amelyet egyhangúlag elfogadtak.

— **Mivel mérik a fényt?** A fényteljesítményt meghatározott fényteljesítménnyel mérjük. Az izzólámpa teljesítménye az a fénymennyiség, amelyet másodpercenként a tér minden irányába kibocsát. Ennek mértékegysége a lumen. A lumen egysége az a fénymennyiség, amelyet 1 gyertya erősségű fényforrás egy másodperc alatt 1 méter távolságból 1 m² nagyságú merőleges felületre sugároz. Ha tehát ismerjük valamely fényforrás közepes fényerősségét, akkor ezen fényforrás fényteljesítményét kiszámíthatjuk úgy, hogy a közepes fényerősséget megszorozzuk 12.5-tel. Ezért szükséges, hogy az izzólámpákon a fényteljesítményt lumenekben jelezzék, mert csak ennek segítségével tudjuk előre megállapítani, hogy egy bizonyos megvilágítás elérésére milyen izzólámpákat használjanak.

— **Adler Bertalan** fonalnagykereskedő multheti hirdetésében nyomdahiba következtében téves cím jelent meg. Pontos címe: *IV., Károly körút 4. sz.*

BETHLEN-TÉRI SZINPAD Beregi Oszkár felléptével
Jegyrendelés: 443-76. Január 17-én szerdán 50-edszer VALUTA
Nagy varietéműsor a Royal Orfeumban. Délután uzsonna asztalnál, borravalóval és belépőjeggyel P 1.50 ◆ Mindennap fél 5, fél 9

HIREK

Latinovits Tibor érdekes élete és tragikus halála

Negyven év körüli férfi összeesett az uccán, csinos, elegáns ember, ruháján, arcán látszott, hogy úr.

Jöttek a mentők, beemelték a kocsiba. Valaki felemelte a holmijait és utánavitte. Közben fontoskodva belenézett a kalapba s azt mondta a körülállóknak: »angol!«

Senkise ismerte, senkise tudta, mit jelent a fehérneműkben az *L. T.* monogramm. Bevitték a Szent István-kórházba, elhelyezték a nagy közös kórteremben.

A boldogtalan ember huszonnégy órán feküdt eszméletlenül, képtelen volt megmondani a nevét.

Időnkint felnyitotta a szemét, artikulálatlan szavakat mondott, keresett valakit, rémülten nézve körül a kórteremben, hogy hol van.

Az orvosok agyvérzést állapitottak meg, a gondnok kikutatta a zsebeit s egy IBUSz-levelezőlapot találtak nála, *Latinovits Tibornak* címezve.

A kórház felhívta az IBUSz-t, érdeklődött *az agyvérzéses* beteg kiléte iránt, de nem tudtak felvilágositást adni. Erre abbahagyták a nyomozást.

Izzó, lázas arcával ott feküdt a kórházi ágyon önkívületi állapotban az ismeretlen férfi csütörtöktől péntekig. Egy apáca jégtömlőket rakott a fejére.

Közben a *Latinovits-család* tűvé tette a várost, *mire pénteken megtalálták, már nem élt.* Meghalt Latinovits Tibor, agyvérzés ölte meg, negyvenhárom éves korában.

—

Egy év előtt, január 29-én ugyanilyen körülmények közt halt meg a bátyja, Latinovits Endre, Tisza volt titkárja, felsőházi tag.

Mialatt Herczeg Ferenc, kezében a Széchenyi serleggel, ünnepi szónoklatát tartotta, az elegáns és halk Latinovits Endre hirtelen rosszul lett, leesett a székről és meghalt.

Ő a leghalkabb, legfinomabb ember volt, életében ez az első eset lehetett, hogy megzavart egy ünnepi szónokot.

Endre után *özvegye lett a felesége*, most pedig Tibor esett össze, őt is agyvérzés ölte meg. Szombaton szentelték be, aztán *elvitték Visegrádra s a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra* katymári és borsódi Latinovits Tibort.

Felesége és két szép lánya gyászolja.

—

Baja mellett volt 1000—1500 holdjuk. Apjuk, Latinovits Frigyes, a bácskai nábob, ha feljött Pestre, feltűnt markáns egyéniségével. Mint egy Jókai-alak, úgy járt az előkelő dunaparti hotelekben, fatermőrdereket hordott s a hallban ült, nagy szürke, századeleji kalapokban.

Latinovits Frigyes felesége Návay-lány volt, Görgey Artúr unokahuga.

Görgey Artúr náluk halt, meg, Latinovitsék visegrádi kastélyában.

A fiúk itt nevelkedtek Visegrádon, itt tologatták az öreg hőst, a hársfák alól a napra és vissza...

A legendás alak mellett nőttek fel. Amit más gyerekek könyvből tanultak, a hősért személyes érintkezésben rajonghatott a két fiú és növérük. Flóra, aki ma *Ratnóthfáy* György kabinetirodai titkár neje.

Évtizedekig tolószékben ült és élt Görgey Artúr a Latinovits-kastélyban.

Valóságos kultusz fejlődött ki a szabadsághős körül. Latinovitsék az életüket neki szentelték, kápolna volt a ház, imádták Artúr bácsit, lesték a parancsait Latinovitsék és a három Návay-lány. *Latinovits* Frigyesné, *Sántha* Kálmánné és *Návay* Lenke, aki lány maradt.

A hölgyek egy régi, szép világot képviseltek, ünnepi alkalmakkor pártát hordtak.

Ebben a világban nőtt fel Latinovits Endre és Tibor.

—

Endre komoly és magábazárkózott ember volt. Tibor viszont szertelen volt, könnyelműen eladta bácskai birtokrészét s a pénzét ráköltötte a visegrádi kastélyra, legnagyobb luxussal átépittette, erdőrészeket vásárolt hozzá háttérnek s klasszikus lejáratot csináltatott a Dunához, ahol saját motorosai álltak.

DUNDUS
MUZSIKÁL ÚJBÓL A
MOLÓ-BAN
IV., FŐVÁMTÉR 2—3
REGGELIG NYITVA!
Bableves, korhelyleves, lángos

Ma jelent meg a PESTI FUTÁR
1934 JANUÁR 15-IKI SZÁMA
Stavisky pesti nőügyei
A Férfy-Bámuel affér
Egyed szerkesztő úr — Fényes László
Vurstli a körúton
40 fillér

A motor különben is szenvedélye volt, *minden szép autót meg akart venni.*

Ha már az övé volt a gép, látott egy újabb típust, leszállt és kicserélte, becserélte, átcserélte, eladta, ráfizetett s rögtön rá is akart ülni s száguldani kalap nélkül. Csak ekkor volt boldog.

Amíg nem jött vele szembe egy újabb típus. Egy tökéletesebb motor. Akkor aztán annak kezdett udvarolni, míg az övé lett.

Minden gép lassú volt neki. Torpedón akart járni. Kereste a torpedótípusú gépeket. Srapnell-alakú gépeken jelent meg a Váci uccában s olyan hangokat adott le, mintha repülő érkezne.

Nagy vagyona a visegrádi házra ment el s motorokat vásárolt rajta.

Tehetségénél fogva vagyonokat kellett volna szereznie autókon és motorokon s az idevágó patentjein. Ehelyett ráköltötte a vagyonát. Tipikus magyar virtus.

Mulatni is szeretett, de halkan, csöndben. Imádta a cigányt. Nem duhajon mulatott, hanem keserűen, lógatott fejjel.

Tíz év előtt, amikor még milliókban beszéltünk, mulatás után, kimenet egy mulatóból, megkérdezte Latinovits Tibor a cigánytól:

— *Hé, mennyi volt a legnagyobb összeg, amit eddig egy úrtól egy összegben kaptál?*

— *Kétmillió* — felelte a cigány.

— *Na akkor nesze, itt van, eggyel több!*

S hárommilliót dobott oda a cigánynak.

Aztán visszafordult s megkérdezte:

— *És ki volt az, aki a kettőt adta?*

Mire a cigány mosolyogva felelte:

— *A méltóságos úrtól kaptuk azt is.*

—

Két hét előtt találkoztam utoljára Latinovits Tiborral, *Villamos perrónon álltunk*, a 75-ös kocsi lassan, döcögve ment, akadályok torlódtak előtte.

Idegekre ment ez a lassú cammogás.

A torpedók száguldó hőse, egykedvű megadással törődött bele a csigaszerű tempóba.

Mintha Lindberghnek tutajon kellene átmenni az Óceánon.

Észre sem vette, hogy minden percben megállunk és zökkenünk egyet. A bátyja hirtelen haláláról beszélt, könny volt a szemében.

— Barátom, — mondta — nem tudok belenyugodni... **Nádas Sándor.**

— Enyhülés, hó és eső. A Meteorológiai Intézethez érkezett jelentések szerint vasárnap délben Nyugat-Európában *ismét esős és viharos lett az idő.* Hazánkban (Tiszántúl kivételével) mindenütt volt *kisebb havazás*, úgyhogy most már újból hótakaró borítja az egész országot. A magasabb hegyekben 25—35 centiméter hó van, az Irottkőn több mint 60 centiméter. A tegnapi hőmérséklet a déli megyékben mínusz 1, mínusz 2, egyebütt csak mínusz 3, mínusz 4 Celsiusig emelkedett. Az éjjeli lehülés délen mínusz 4, mínusz 5 Celsiusig, északon azonban helyenként mínusz 10 Celsiusig, a szélső északkeleti részeken mínusz 18 Celsiusig terjedt. Budapesten vasárnap délben a hőmérséklet mínusz 1 Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás pedig 766 millimeter, gyengén süllyedő irányzatú. Várható időjárás a következő 24 órára: *Nyugat felől lassan terjedő enyhülés, élénk szél, a késő éjjeli óráktól kezdve, legalább is északnyugaton, havazások és hófúvások, hétfőn napközben esetleg már eső.*

— Szentté avatták vasárnap Thouret Johannát. *Rómából* jelenti *A Reggel* tudósítója: A pápa jelenlétében vasárnap avatták szentté *Thouret* **Johannát**, az irgalmasrendi apácák intézetének alapítónőjét. A szertartás a Szent Péter-bazilikában folyt le.

— Az Úrlovasok Szövetkezete vasárnap gróf Szirmay Sándort választotta elnöknek. Az *Úrlovasok Szövetkezete* vasárnap délután tartotta közgyűlését. A *Szövetkezet* elnökévé egyhangúlag *gróf Szirmay Sándort* választották, új választmányi tag lett *gróf Pejacsevich Albert.* Kegyelettel emlékezett meg az Úrlovasok Szövetkezete elhunyt elnökéről és elhatározta, hogy a *gróf Wenckheim Dénes emlékversenyt* július 7-én futják le.

— Négyévtizedes jó hírnév fűződik a *Zoltán*-féle csukamájolajhoz, amelyet más nem pótol, mert íze, szaga nincs és nagy a vitamintartalma.

„BONRING"
jelzésű üzletekben kérjen bont, pénzének 10%-a megtérül
„BONRING" iroda, IV., Váci u. 10. 824 27
Felvilágosítás prospektus ingyen.

ELSŐ TAVASZI UTAZÁS KELET MESEVILÁGÁBA
FEBRUÁR 21 — MARCIUS 11.

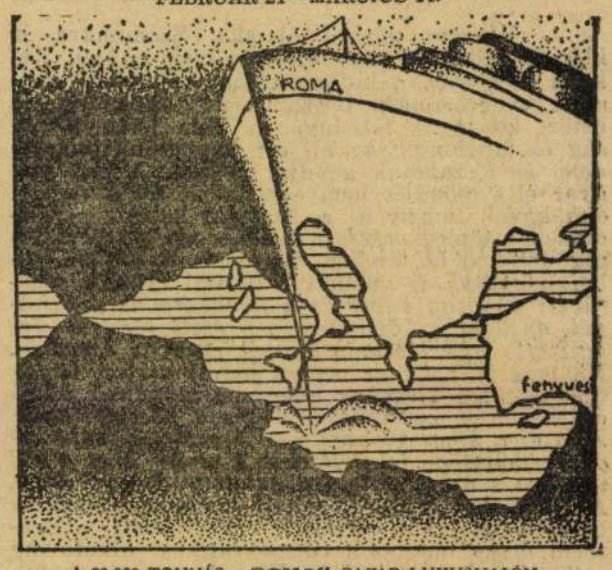

A 33.000 TONNÁS „ROMA" PAZAR LUXUSHAJÓN
Görög-, Törökországba, Szentföldre, Egyptomba
Részvételi díj 397 P.
Kérjen prospektust budapesti irodáinktól: „ITALIA" THÖKÖLY ÚT 2. VÁCI UCCA 17.

— Melczer Béla, Melczer Lilla képviselőnő fivére lesz a mezőkeresztesi képviselő. A *Szabó Papp Károly* lemondásával megüresedett mezőkeresztesi választókerületben hétfőn délelőtt irja ki a választást a központi választmány. *A Reggel* értesülése szerint az új választás *január 28-án lesz.* A független kisgazdapárt jelöltje *Melczer Béla, Melczer Lilla képviselőnő fivére. Melczer Bélával szemben a kormánypárt nem állit hivatalos jelöltet. Kun* András, a Hadik-féle gazdasági liga programjával lép fel, *Majthényi* Ádám pedig pártonkivüli ellenzéki programmal. A kerületben *Melczer Béla megválasztását bizonyosra veszik.*

— Weingartnerné Studer Carmen vasárnapi Beethoven-matinéja. *A Budapesti Hangversenyzenekart* vasárnap szőkefürtü, karcsú fiatal asszony: *Weingartnerné Studer Carmen* vezényelte. Müsorára Beethoven müveit tüzte, amelyek férje világhirnevét megalapozták és igy kinálkozó alkalmat adott az összehasonlitásra. Studer Carmen azonban bebizonyitotta, hogy ma már nemcsak zseniális férje növendékeként foglalja el a karmesteri emelvényt, hanem egyre jobban kibontakozó érdekes egyénisége jogán. Szendeségében energikus finoman tartózkodó lénye teljesen uralja a zenekart, amelyet vezérkönyv nélkül, határozott, leegyszerüsitett mozdulatokkal és beidegzett tudással irányit. Az *István király-nyitányt* és »*Sorsa*-szimfóniát meggyőző erővel tolmácsolta. A közreműködő *Gergely* László zongoraművész a *B-dur* verseny és a ráadásul adott *Bagatelle* előadásában kimüvelt stilusú, lebilincselő muzsikusnak bizonyult. *(V. M.)*

— Halló! Halló!! Háromszázötven európai rádióleadóállomás változtatja meg hullámhosszát hétfőn, hogy eleget tegyen az 1932-ben Madridban tartott világkonferencia határozatának. Ezentúl az egyes országok rádióállomásai nem adhatnak olyan hullámhosszon, amely egy másik ország skálájába esik.

— Farkasfalvi Farkas Géza nem vesz részt semmiféle nyilaskeresztes mozgalomban. A magyar nácik azt híresztelték a fővárosban és különösen a Felvidéken, hogy *Farkasfalvi Farkas Géza*, a szikszói kerületet pártonkívüli agrárellenzéki országgyülési képviselője az úgynevezett nyilaskeresztes mozgalomban szerepet vállalna. A híradásokkal szemben *Farkasfalvi Farkas Géza kijelenti, hogy ezeknek a találgatásoknak semmi alapja nincs.*

— A Katolikus Társaság hálja estje hó 27-én a pesti Vigadó termeiben, Hóman Bálintné vezető házisasszonysága és Erődi-Harrach Tihamér képviselő elnöksége mellett. Báliroda a Szent Imre-Körben (Szerb ucca 9. Telefon: 855—29).

— A fejfájás sokszor kezdődő betegség tünete. Aspirin-tabletták szabályozzák a vérkeringést, elősegitik a kóros anyagok kiürülését, csillapitják a fejfájást és megakadályozzák súlyosabb betegségek kifejlődését. A valódi Aspirin-tabletták ismertető jele a Bayer-kereszt, mely minden tablettán és csomagolásban látható.

— Székrekedés különböző bajok okozója. Könnyebbülést biztosit a Darmol hashajtócsokoládé. Minden csomagon Darmol felirással Utánzatokat utasitson vissza.

OH! PAPA
Igazi párizsi hangulat az Andrássy úti Színházban!

Kádár Béla

festőművész

Budapesti Hirlap

1934 I. 14

— (Kádár Béla festményei.) Az anyaság ódáját zengi Kádár Béla sokféle változatban legújabb kiállításán. A néger anya épp olyan ösztönös rajongással szorítja magához kisdedét, mint az európai nő, akinek madonnaszerű, középkori elődjét Kádár Béla látományszerűen egyik képén szintén felidézi. Ismét újabb étappe az érdekes festő fejlődésében. Most elhagyja az ornamentálisan kikerekített, raffináltan elpengő stílust, melyen a figurálisok csokorba kötve, valószerűségüktől megfosztva alkottak érdekes színfoltot és fantasztikus vonalegyveleget, hogy közelebb jusson a természethez és emberibb, egyszerűbb lehessen. Természetesen ez is messze van a természetutánzástól és ez sem jelent végleges megállapodást Kádár Béla stílusának folytonos vándorútján. Tisztulni, formailag megoldódni kell fellazult festői előadásának, ha ismét el akarja érni előbbi modora bevégzettségét. Egyik teremben Kádár a festményekhez készült rajztanulmányait állította ki. Gyüjteménye a szépművészeti kiállítások Mária Valéria-utca 8. alatti helyiségben látható.

Kádár Béla

Festőművész

A *Tamás galériában* két komoly művész mutatja be kisebb sorozatát. *Kádár* Béla a legújabb törekvések előharcosa jó idő óta és ma is szokott értékeivel és formanyelvén mélyül el a képlátás új problémáiban. Komoly és értékes kultúra szólal meg minden képén. *Gádor* István szobrászművész és keramikus. Munkái jól ismertek nemcsak itthon, hanem külföldön is és mostani új anyaga ezek az ismert értékeit szólaltatja meg újra.

8 órai ujság

1935 II 10

KÁDÁR Béa

„Soha többé, soha többé...”

Megrendítő könyv Kádár Bélának, a magyar avantgárd festészet kiemelkedő alakjának 1945-ben napvilágot látott könyve a nyilas rémuralomról, az átélt borzalmak friss, még elevenen élő sebeiről, az őt ért pótolhatatlan veszteségről. A könyv címe: *Dies irae – A Harag napja.* Az öbölháború kellős közepén nem nehéz analógiát találni azokra az érzelmekre, félelmekre, amelyek azóta is mindannyiunkban élnek, akik nem szűntek meg aggódni és emlékezni.

Celanoi Boldog Tamás híres sequentiája, a Rekviem egyik tételének kezdő soraival emlékezik: „Dies irae, dies illa, Solvet saeclum in favilla – Ama nap, a harag napja – e világot lángba dobja! Kádár Béla nem a tollnak, hanem az ecsetnek avatott mestere, huszonnégy tollrajzával állít emléket a borzalmak időszakának. Így bocsátja útjára megrendítő rajzait; Ezerkilencszáznegyvennégyet írtak. Földindulás rázta a világot. Lehetett ölni, rabolni és paráználkodni. Az ő kezükben pedig fegyver volt. Háborúban éltek, elfeledvén, hogy szent az élet. Parancsolóik átkozottá rágalmazták mindazt a drága kincset, amit hat évezred embersége lassan összehordott. Az állati ösztönt magasztalták szentséggé, s az ösztönök vértől kívántak megrészegülni,

mint a fenevad, amelyet bűnös kéz kienged vasrácsai mögül. Erény, áldozat, józan megfontolás mind feledésbe hullt.

És te végigélted a Tegnap hőseinek rémuralmát. Halál és minden szörnyűség tanúja vagy. Szeretteid gyalázata és pusztulása láttán sokszor meghaltál te magad is.

Ugye, emlékszel? Ugye, nem felejted?

Reményeid vesztve vártad már a meglepő napot, amikor majd te következel, vagy amikor leszakad az ég és leomlanak az annyira szeretett város falai és tornyai, maguk alá temetvén gyilkost és áldozatát.

És leomlottak a falak és tornyok...

Most itt áll. A Tegnap hősei fejvesztve rohantak el. Akiket szerettél, halálnak halálával haltak, a szeretett város romokban hever. A földindulás mindent lerontott; házakat és lelkeket egyaránt. Erősebben kell újjáépíteni a házat és a lelket. Hogy soha többé, soha többé...

Kell-e ehhez negyvenöt évvel a történtek után bármit is hozzátenni?

L. RÉTI ANNA

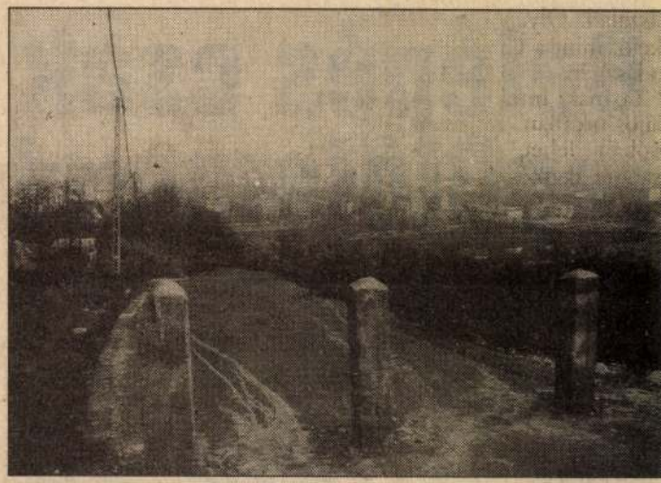

ÚTLEZÁRÁS

A remete-hegyiekkel még a múlt évben ismerkedtem meg. Írtam is akkor arról, hogy reménykednek. Reménykednek, hogy talán mégis sikerül járhatóvá tenni a Perényi közt. A hegy lakói pénzt és munkát ajánlottak fel az önkormányzatnak, hogy út legyen. Decembert írtunk, amikor ismét felhívtam a III. kerületi önkormányzat műszaki osztályát. Erőss Gábor osztályvezető jó hírrel szolgált: a Perényi köz felső szakaszán megtörtént az új nyomvonal kijelölése.

Az önkormányzat műszaki osztályát azóta átkeresztelték építésügyi osztályra. (Ennek persze semmi köze a dologhoz.) Nitsch Sándor, a kommunális csoport munkatársa mondta el, hogy mi történt egy hónap alatt. Biztos, ami biztos, a téglaipar úgy döntött, csinálnak még egy bejárást. Ott volt minden érintett: a III. kerületi önkormányzat (az út építtetője); a Budai Téglaipari Vállalat, (a valahai bánya művelője); A Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat (szakértőként) valamint tervezők szép számmal. A végeredmény lehangoló. Út nem lesz, és nem az önkormányzaton múlik. Azóta újabb mozgások történtek a hegyen (suhanások, ahogy a szakemberek mondják), s ha az úton autók járnak, akkor újabb beszakadások várhatók, amelyek tragédiába is torkollhatnak.

Ahhoz, hogy érteni lehessen, mi is történt a Remete-hegyen, vissza lamé. Az ott épített ház, meg a Remete-hegy feletti földút megnyitása (?) vezetett végül is oda, hogy a Remetehegyi út beszakadt. (Magam is láttam: a beszakadásban fák tűntek el.) A Perényi köz süllyedésének közvetlen kiváltó oka, hogy olyan nyomvonalon épült az út, mely az elhagyott bánya területének szélén van. Több helyen a bánya területén vezet, a bánya peremén. (Egyébként az egész útra nem adta áldását az akkori tanács akkori műszaki osztálya. A gyönyörű még az a történetben, hogy ezt az utat is a tanács építtette, csak éppen egy másik osztálya.)

A Perényi köz életveszélyessé válásához valószínűleg az is hozzájárult, hogy közben új ház épült. (Perényi köz 15.) A tulajdonos csinált egy vízkivezetőt. Állítása szerint csak a ház alatt elfolyó vizet vezeti el ily módon. A Köjál vízmintát vett. Hivatalosan még

Belépés csak repülőjeggyel

Fotó: IZSÓ SZILVIA

Senki sem léphet be, csak érvényes jeggyel rendelkező utasok – állít meg bennünket a reptér kérlelhetetlen biztonsági őrsége. – Meg kell érteniük, kitört a háború. Nem pánikot akarunk kelteni, de fokozottan kell mindent és mindenkit ellenőrizni. Miközben állunk és az engedélyre várunk, rengetegen próbálnak bejutni a csarnokba. Lehetetlen. Egyenruhás rendőrök, kommandósok és Malév-dolgozók igazoltatnak mindenkit. A külföldiek nyugodtan viselik a megpróbáltatásokat, ám a magyar honpolgárok a tőlük megszokott méltatlankodásba kezdenek. Fejetlenséget, szervezetlenséget emlegetnek, ennek ellenére csak az utasok tartózkodhatnak a csarnokban.

– KÁEM –

Szombat: Napraforgó

Angliában él egy ember, aki cápát tart a háza tetején. Miért is ne? Ha egyszer ez a hóbortja, s ha a város e hóbortját elfogadja... Többek között ezt a cápás házat is láthatják holnap, a televízió egyes csatornáján reggel héttől kilencig „nyíló" Napraforgó műsorban, ahol – Schubert Éva személyében – ezúttal vendég műsorvezetőt is köszönthetünk.

Szó lesz a szülői gondatlanságról. Mert soha nem a kisgyerek, mindig a szülő a hibás a gyerekek égési sérüléseinél. A baleset egyetlen pillanat műve, de az egyszerű „véletlen" többnyire nagyon hosszan tartó, nehezen gyógyítható sérülést okoz. Orvos hívja fel a kismamák figyelmét arra, hogy melyek a leggyakoribb baleseti források.

Felnőttekhez, de gyerekekről szólnak azok az ovisok, akik arról beszélnek, hogy szomorúak, mert nekik nincsenek ünnepeik. Sóvárognak a karácsonyfa, a húsvéti nyuszi után, de soha nem kaphatják meg. A vallásuk tiltja az ünnepeket, ezért szürke hétköznapokból áll az életük.

És – úgy látszik, ez az adás most főleg a kicsiké – gyerekek előadásában halljuk a meseblokkot is. S hogy barkácsoló kedvű apukáik se unatkozzanak, Moldova Ágnes szerkesztő a székkészítés titkait is felfedi. Ki hinné: ennek az egyszerű bútordarabnak az elkészítése igencsak bonyolult! Feltárul még egy bonyolult titok: Josi Barat ezúttal is életünk rejtelmeiről beszél.

És ismét a gyerekek, és ismét egy titok: a számítógépes játékok mindent elsöprő hódítását, ennek előnyeit, hátrányait boncolgatják a műsor készítői, kérdezvén: nem „hibás"-e a masina abban, hogy gyerekeink lassan-lassan elfelejtenek beszélni...

VERMES ÉVA

Készenlét – pánik nélkül

A Magyar Vöröskereszt bármelyik percben tud lépni – ha kell. Ahogy Horváthné dr. László Júlia főtitkárhelyettes elmondta, a vöröskereszt tagja az öbölválsággal kapcsolatos események vizsgálatával és az otttartózkodó magyar állampolgárok biztonságával foglalkozó tárcaközi bizottságnak.

– A sürgősségi szolgálatunk olyan anyagi, technikai,

Az MNB készült a háborúra

Az öbölháború elvileg zavarhatja Magyarország külső finanszírozását is. Ezt Surányi György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke cáfolja. Mint mondta, az általa vezetett pénzügyi intézmény úgy ütemezte az esedékes hitelfelvételeket, hogy az első negyedévben kapja meg az ország a nemzetközi szervezetektől esedékes hiteleket. Csak a későbbiekben kerül sor

12 óra

NINCS VESZÉLYBEN MAGYAR HAJÓ

Sem az öbölben, sem a környező vizeken jelenleg nincs magyar hajó – adott felvilágosítást az MTI kérésére Jakab György, a MAHART megbízott vezérigazgatója. Elmondta: a vállalatnál mindig is működő éjjel-nappali ügyelet értékeli a befutó információkat, s ez alapján döntenek a hajók esetleges útvonalmódosításairól. Jakab György arról is beszámolt: korábban olyan fuvart is szereztek, amelynek teljesítményéhez néhány hét múlva magyar tengerjáróknak szíriai és egyiptomi kikötőkben kell horgonyt vetniük. Egyelőre nincs szó e megbízások lemondásáról.

JÓL VANNAK A TENGIZIEK

Jól vannak Tengizben, és egyelőre semmit nem észleltek az öbölbeli háborúból a magyarok, közölte telefonon Juhász Dezső, a tengizi létesítmény igazgatója. A jelenleg Tengizben lévő 1144 magyar dolgozó az eseményekről a Magyar Távirati Iroda hírösszefoglalójából értesült. Az ottaniakat természetesen rendkívüli módon foglalkoztatják a történtek. Munkájukat azonban semmi sem hátráltatja, az építkezés a harci eseményektől mintegy 1800–2000 kilométerre található.

Kádár Béla

festőművész

Kádár Béla és *Gádor* István együttesen mutatkoznak be a *Tamás-galériában*. *Kádár* Béla sokszor méltatott kvalitásai uj képein is hatásosan érvényesülnek. Egy kicsit talán tulszerkeszti a kompozíciókat és tulbecsüli a képek mögött meghuzódó teoretikus szempontokat. Az a szép és misztikus álomvilág, amelybe elvezet, ezért néha inkább álomszerü. A technikai bravur csodálatba ejt és elegáns előadása mindig érdekes szórakozás a szemnek. A főfalon elhelyezett három nagy kompozíció azonban igazi müvészet — élmény.

Gádor István cserepei és zománcozott szobrocskái ezuttal is tökéletesek. Bámulatos, hogy ez a kitünő müvész milyen kevéssel és milyen keresetlenül tudja kifejezni a monumentálist. Néhány figurális dolga egészen elsőrangu és arra vár, hogy európai körutra vigyék.

Nemzeti Újság

1935 II. 10

Kádár Béla

K

Újság 1927

jan. 14

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Magyarok a Brooklyn Museum nemzetközi kiállitásán.** A Brooklyn Museum nagyszabásu nemzetközi kiállitást rendezett a világ modern képzőmüvészeti jeleseitől. A kiállitáson 16 nemzet reprezentánsai vettek részt. Legnagyobb számmal voltak amerikai kiállitók. A németeknek 17 müvésze szerepel a katalógusban, a franciák 14-en vannak. Bennünket, magyarokat öt kitünő modern festőnk képvisel az előkelő és reprezentativ környezetben, névszerint *Huszár* Sándor (Hollandiában él), *Kádár* Béla, *Mohoty-Nagy* Lajos, *Peri* László és *Scheiber* Hugó. A kiállitás január elsején nyilt meg és az angol lapok mindenütt meleg dicsérettel emlékeznek meg a magyar kiállitókról, köztük elsősorban *Scheiber* Hugóról és *Kádár* Béláról.

1927. 1/4.

P

h

17

Kádár Béla

Két kiállítás

A stílus és ízlés tévedhetetlen biztonsága a modern francia piktura útmutatásainak lelkes megértése, vérré válása *Kádár* Béla legújabb magasszínvonalú képgyüjteménye a Fészek Klub kiállító termében. A Magyar Színház freskóinak mestere a dekorativitásnak hasonlíthatatlan bájú közvetlenségét, derűs életszemléletét ma is töretlenül őrzi. Fáradtságnak, kiábrándultságnak nyoma sincs ebben a finom színhatású, kristálytiszta rendszerességű kulturált művészetben, melyet minden stilizáltsága ellenére az emberi melegség, a bölcs emelkedett kedély hullámai járnak át.

(d. m.)

Világ. 1948. nov. 16.

B KÖZLEMÉNYEK.

kérdeztem
a múzeum-e,
em, a kettő
együtt, ha egymási kiegészítő, a legjobb; köz-
vetlenül hatékonvabb szerepe azonban a kul-

jogosító intézmény, mert a béke
sadalom szívben-lélekben egybe
művelődési háza érdekeivel.

Ime egy másik példa: Volt To
erdélyi városkában, egy már d

rendezése. A szondi ásatásból
és középkori cserepet nyertek.
gy földbe vájt fazekas-kemenczére
melynek feltárását és felvételét a
olerajárvány miatt el kellett ha-

czimén Bezdánból két csiszolt
t, Doroszlóról egy honfoglalás-
ékleteit (magyar kard, nyílhegyek),
l pedig római tárgyakat kaptak.
évben szerzett bácsi Árpádkori
nlelet tulajdonjogának megváltása
ytelen volt a Társulat az igény-
k 1300 K-t kifizetni, mely összeg
lelet ritkaságaiból 137 példányt
M.-nak átengedtek, amely intézet

érmeket tartalmazó gyüjteménysorozatot ajánlott fel a Társulatnak.

A *néprajzi tár* nagyrészt czéhemlékekkel és és egy csoport bábsütő-mintával gyarapodott. A néprajzi államsegélymaradványból a Társulat részére egy alkalmas fényképező készüléket fognak megrendelni.

A belső rendezési munkálatokkal az éremtári anyag számbavétele befejezést nyert. A könyvtár szintén leltározás alá került és minden könyv czédulakatalógusba vétetett. A gyüjtemények még mindig a vármegye székházában nyert 3 teremben vannak elhelyezve, de nagy részüket helyszűke miatt raktározni kellett.

A társulat egyéb irányú működését a tit-

Az amerikai protestáns egyházak hat békepontja

Zürich, március 21.

Az *Exchange Telegraph* jelenti Washingtonból:

A keresztény egyházak országos tanácsa, amely az Egyesült Államok csaknem valamennyi protestáns egyházának hivatalos szerve,

hat pontból álló békeprogramot fogadott el

és azt megküldötte ötvenezer amerikai lelkésznek. A hat pont a következő:

1. Politikai keretszervezet létesítése az egyesült nemzetek, majd később semleges államok, valamint a jelenleg ellenséges nemzetek tartós együttműködésére.

2. Az egyes országok gazdasági és pénzügyi törvényeit, amennyiben azok jelentős nemzetközi hatással birnak, bele kell illeszteni széleskörű alapon létrejött nemzetközi megállapodásokba.

3. A békeszerződésben intézkedni kell olyan szervezet létesítéséről is, amelynek célja a világot békés alapon hozzá alkalmazni az állandóan változó viszonyokhoz.

4. Kifejezett célként kell kimondani a ma nem önálló népek önkormányzatát és állandóan őrködni kell azon, hogy az egyes országok erre a célra törekedjenek.

5. A hadsereg és a fegyverkezés ellenőrzése minden országban nemzetközi hatóságok útján.

6. Az egyes ember jogának elismerése vallási és szellemi szabadságra és ennek a követelésnek a gyakorlatba való átültetése.

„Halálos tavasz"

Nagy részvét mellett temették el Tamás Ilonkát

„Bucsuzzunk tőle és köszönjük meg, amit nekünk hagyott és őrizzük meg ezt a kedves tünde jelenséget, szűtős énekből és rózsás fiatalságból szőtt szép emlékezetét." — Márkus Lászlónak, az Operaház igazgatójának ezeket a szivből jövő, költői szavait ifj. *Oláh* Gusztáv mondotta el Tamás Ilonkának ravatala felett. Csakugyan az egész magyar müvészvilág mélységes részvéte kisérte ki utolsó utjára ,a Kerepesi-uti temetőbe, diszsirhelyére, a 29 *éves* tündöklően szép, tehetséges, a magánéletben is elragadóan elbüvölő fiatal éneskenőt. Tamás Ilonka csak négy évig volt az Operaház tagja, de ez idő alatt tüneményes karriert futott meg és a legszebb, legnehezebb müvészi feladatokat bizták rá. Az Operaház direkciója hamarosan az első vonalba tette fiatal tagját és mindig ujabb és ujabb feladatokat adott neki. Kollégái elhalmozták szeretetük minden jelével és, amikor *Hámory* Imre oltárhoz vezette, esküvőjén mindenki megcsodálta az álomszép menyasszonyt. A házasság nem tartott sokáig. Tamás Ilonka és Hámory Imre a legnagyobb egyetértésben váltak el egymástól, csakugyan a legnagyobb egyetértésben, mert a barátság a volt házasfelek között Tamás Ilonka haláláig megmaradt. Röviddel a válás kimondása után *Tamás Ilonka jegyet váltott Udvardy Tiborral,* az Operaház jeles fiatal énekesével. Boldogan teltek a fiatal jegyesek napjai, amikor a menyasszonyt *alattomos, gyilkos kór támadta meg* és ágyba kényszeritette.

Hosszu ideig ápolták a klinikán a leggondosabban *Tamás* Ilonkát és orvosai már-már lemondtak életéről, amikor a mult év nyarának végén látszólagos javulás állott be, a müvésznő felkelhetett betegágyából és bement az Operaházba is, ahol mindenki kitörő örömmel fogadta. Az egész télen keresztül uj szerepekről, boldog házasságról ábrándozott Tamás Ilonka és bár többször ágyba kényszeritette a betegség, *a Garabonciás premierjén még megjelent* és ismerőseinek, barátainak azt a reményét fejezte ki, hogy *a tavasz végképen visszaadja életerejét.* A hivatalos tavaszt azonban már nem érhette meg. Tamás Ilonka állapota mindinkább sulyosbodott és a várvavárt tavaszból *halálos tavasz* lett.

A temetésen a gyengélkedő *Márkus* László megbizásából *Oláh* Gusztáv bucsuztatta el az Operaház feledhetetlen halottját, majd *Rösler* Endre mondott a kollégák nevében néhány szivből jövő, meghatott szót. Az Operaház minden rendü és rangu zokogó népe előtt hantolták el Tamás Ilonkát, akinek *fejfájára vőlegényének, Udvardy Tibornak virága került...*

Hat támadója közül kettőt agyonlőtt egy palánkai községi rendőr

Pénteken éjjel *kettős halállal végződött tragédia* történt a bácskai *Palánka* nagyközségben. Záróra után az utcán *egy hattagu társaság* tartott nagy zajjal hazafelé és *Lukács* Sándor községi rendőr *csendre intette őket.* A kissé ittas férfiak nem törődve a rendőr figyelmeztetésével, *tovább zajongtak* s ujabb figyelmeztetés után *nekiestek a rendőrnek, ütlegelni kezdték és a földre akarták teperni.* A rendőr szorongatott helyzetében *szolgálati pisztolyához nyult* és annak *mind a hat töltényét támadóira lőtte ki.* A társaság erre megtorpant, *kettő közülük elesett, a többi négy elmenekült.* A földön *Brenner* Ferenc asztalos és *Dréher* Lajos molnár feküdtek, s mire orvosi segitség érkezett, *mindetten meghaltak.* A csendőrség a halálosvégű fegyverhasználat ügyében *megindította a nyomozást.*

Titokzatos körülmények között nyomtalanul eltünt egy Beszkárt-tisztviselő

Nem mindennapi bejelentést tett a rendőrségen özvegy *Sófalvi* Endréné, ujpesti nyugdijas. Elmondta, hogy *26 éves fia, Sófalvi Endre BSZKRT-kalauz a napokban jött haza az orosz harctérről,* elfoglalta polgári állását s néhány nap mulva nagy öröm érte, *a BSZKRT átminősitette tisztviselővé.* A fiatal tisztviselő, amikor az örömhirt megkapta, délután azzal távozott az ujpesti Pozsonyi-ut 1. számu házból, ahol édesanyjával élt együtt, hogy *fogorvoshoz megy és ott kifizeti 111 pengőt kitevő számláját.* Mint később kiderült

járt is a fogorvosnál, de a számlát nem fizette ki és azóta nyomaveszett.

Annyit megállapitottak, hogy

az utolsó estét az Angyalföldön egy vendéglőben töltötte nő társaságában.

A vendéglős fényképről felismerte, de azt hogy a vendéglőből hova ment, *ő sem tudta megmondani.*

Az ujságirók üdülőszállójának alapkőletétele

Sopron, március 21.

A Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézete a soproni Lővérben üdülőszállót épittet *„Ciklamenszálló"* néven. Vasárnap volt az ünnepélyes alapkőletétel, amelyen megjelent *Varga* József miniszter is. *Zimmer* Ferenc a nyugdijintézet nevében üdvözölte a vendégeket, ter, majd *Kolosváry-Borcsa* Mihály, a Sajtókamara elnöke mondott beszédet, végül *Varga* József miniszter szólalt fel. Beszédében örömének adott kifejezést, hogy az ujságirók, akikre a jövőben még fontosabb munka vár, nyugdijalapjuk növelés re üdülőszállót épitenek

KÖZGAZDASÁG

A Hitelbank közgyülése. A *Magyar Általános Hitelbank* március 19-én tartotta 75-ik rendes évi közgyülését. A napirend előtt dr. *Fabinyi* Tihamér elnök-vezérigazgató megemlékezett a Hitelbank alapitásának 75. évfordulójáról, történetének kimagasló eseményeiről, majd ismertette az elmult üzletévben elért főbb eredményeket. A fogadott felszólalások után a közgyülés jóváhagyta a mérleget, mely 12.468.806.64 pengő nyereséggel zárult és az igazgatóság javaslatának megfelelően elhatározta, hogy az 1942. évi osztalékszelvények egyenként 3 pengővel kerüljenek beváltásra.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Rt. közgyülésén dr. *Schober* Béla titkos tanácsos elnöklésével egyhangulag jóváhagyták az 1942. üzletév mérlegét, mely a bank nyugdijpénztára és nyugdijalapok céljaira a lefolyt 52. *üzletév nyereségéből* mérlegen belül történt 1,750.000.— P összegü juttatás után *2,152.194.45 P tiszta nyereséggel zárult.* A nyereségből a tavalyi 1.50 P-vel szemben *részvényenként* 2.— *P osztalék* kifizetését határozta el a március 17-én megtartott közgyülés. A közgyülésen dr. *Kenéz* Béla ny. ker. miniszter felszólalásában méltatta az intézet lefolyt évi eredményes működését és *a részvényesek elismerését és köszönetét fejezte ki a bank igazgatóságának és tisztviselőkarának.*

A Hangya mérlege. A *Hangya Szövetkezeti Központ* március 16-án tartott ülésén megállapitotta az intézet 64. üzletévének eredményét. A zárszámadások a *Hangya* további erőteljes fejlődését és eredményességét mutatják. Az igazgatóság a *f.* évi marcius hó 31-én tartandó közgyülésén — az alapszabályok szerint megengedett *legmagasabb 5%-os osztalék fizetését* és a mérlegben kimutatott tartalékalapnak *600.000 pengőre való gyarapitását* fogja javasolni. — Ugyanazon a napon tartotta mérlegmegállapitó ülését a *Hanggyipari Rt.* is. Az igazgatóság a közgyülésnek javasolni fogja, hogy a kimutatott haszonból 200.000 pengőt a *részvények 5%-os osztalékára,* 150.000 pengő pedig *a tartalékalap gyarapitására* használtassék fel.

A „Szikra" Magyar Gyujtógyárak Rt. igazgatósága a társaság ezévi rendes közgyülését március 31-ére hivta egybe. A mérleg 438.596.50 pengő tiszta nyereséggel zárult, amely összegből az „A"-sorozatu részvények után 12 (tizenkettő) pengő osztalék kerül kifizetésre. Ugyanaznap tartja rendes közgyülését a *Magyar Általános Gyufaipari Rt.* is. E társaság tiszta nyeresége 526.491.56 pengő, melyből részvényenként 12 (tizenkettő) pengő osztalék fizettetik. A társaság ez évben is jelentékeny összeget fordit nyugdij- és egyéb szociális alapjainak gyarapitására.

A Magyar Kereskedelmi Hitelbank—Schopper osztaléka. A *Magyar Kereskedelmi Hitelbank—Schopper J. G. Rt.* igazgatósága megállapitotta az 1942. évi zárszámadásokat és elhatározta, hogy a március 29-re egybehivandó közgyülésnek osztalékul, ugy mint az elmult évben, részvényenként *3.50 pengő kifizetését fogja javasolni.*

A Salgó-Tarjáni osztaléka. A Salgó-Tarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága az 1942. évi zárszámadásokat megállapitotta és elhatározta, hogy a március 30-ára egybehivandó rendes évi közgyülésnek *osztalékul* részvényenként 1.75 pengő, összesen 2,229.500 pengő kifizetését fogja javasolni.

Mechanikus háziiparok meghonositása. *Láncos* Antal, a hazai szociálpolitika és iparfejlesztés kitünő szakembere egy szaklapban értékes tanulmányt irt a mechanikus háziiparok magyarországi meghonositásának lehetőségeiről. Rámutatott arra, hogy néhány egyszerü géppel és szerszámmal komoly háziipari tevékenységet lehet már kifejteni. Helyes szervezésel a mechanikus háziiparok nagymértékben hozzájárulhatnak a magyar nép életszinvonalának emeléséhez. Illetékes körök is felfigyeltek már *Láncos* Antal javaslataira.

— **Beszélő számok.** Most jelent meg *Zentay* Dezső *„Beszélő számok"* cimü kitünő munkájának XI. kötete, amely a *világtermelés adatait* tárja fel, azonkivül a *mai Maggarország szellemi arisztokráciájáról* ad kimeritő és pontos képet. *Zentay* Dezső uj könyve, éppugy, mint az eddigiek, osztatlan érdeklődésre tarthat számot.

Március 27-én délután 2-kor
ügetőversenyek

Felelős szerkesztő és kiadó:
Dr SCHANNEN BÉLA.
Kiadja: Hétfő Reggel Lapkiadó Kft. VII. Károly király ut 5. Tel.: 220-431 436-159
Vasárnapi szerkesztősége és kiadóhivatala: VI. Aradi utca 8. Telefon: 124-581 119-042 43-44
Előfizetési ár: egy évre 8 pengő.

a Hétfő Reggel SPORTJA

NEM MARAD EL A MAGYARORSZÁG-SVÁJC LABDARUGÓ MÉRKŐZÉS

Vághy Kálmán, a labdarugók kapitánya nagyban készül az áprilisban tartandó Magyarország—Svájc labdarugó mérkőzésre. Szombaton olyan hirek keletkeztek, hogy az előkészületeket abbahagyják, mert a svájciak lemondták a mérkőzést. Értesülésünk szerint a hir téves, Magyarország—Svájc labdarugó mérkőzést az eredeti időpontban Zürichben lebonyolitják. Vághy Kálmán a bajnoki mérkőzések tapasztalatai alapján állitja össze a magyar válogatott csapatot. Rendkivül kivánatos, hogy a válogatás szempontjából figyelembe vehető játékosokat megóvják. Nincs semmi értelme annak, hogy barátságos mérkőzéseken legjobbjainkat harcképtelenné tegyék. Nemcsak a durva futballistákat kell megrendszabályozni, hanem azokat is, akik durvaságra uszitják a labdarugóinkat.

Csepeli WMFC—Törekvés első félidő 0:0

(Bihari-uti sportielep. — 4.000 nézö. — Biró: Sárosi.)

Mindkét csapatnak több gólhelyzete keletkezett, de egyik sem tudta értékesiteni. Az első félidőben többet támadott a Törekvés.

Elektromos—Haladás első félidő 3:1

(Latorca-utcai sporttelep. — 2000 nézö. — Biró: Vass Antal.)

Az Elektromos támadó játékusnak köszönhetik a félidő eredményét.

Kosárlabda bajnoki mérkőzések

Elsőosztályu férfibajnokság: Kassai Főiskolai SC—MOVE TE hosszabbitás után 39:33, rendes játékidő eredménye 33:33 (16:19); BEAC—Gamma 50:15 (26:11); TFSE—BSZKRT 17:16 (8:7); MAFC—BSE 25:23, 21:21 (5:6).

A főiskolai ökölvivő bajnokok

A *MAFC* vivótermében tartották meg Magyarország idei főiskolai ökölvivó bajnoki küzdelmét. Eredmények: *pehelysuly:* Gulyás MAFC pontozással győzött Veres MAFC ellen. Bajnok: Gulyás MAFC, 2. Veres MAFC, 3. Csákvári MAFC. *Könnyüsuly:* Tátrai MAFC pontozással győzött Szitár BEAC ellen. Tátrai MAFC pontozással verte Fantót (BEAC) is. Bajnok: Tátrai MAFC, 2. Fantó BEAC, 3. Szitár BEAC. *Váltósuly:* Hlatky MAFC kiütéssel győzött Gáspár MAFC ellen. Bajnok: Hlatky MAFC, 2. Gáspár MAFC, 3. Barát MAFC. *Középsuly:* Hegedüs MAFC pontozással győzött Szentes BEAC ellen. Bajnok: Hegedüs MAFC, 2. Szentes BEAC. *Félnehézsuly:* Szőke MAFC pontozással győzött Madeiski MAFC ellen. Bajnok: Szőke MAFC, 2. Madeiski MAFC, 3. Altorjai MAFC. *Nesézsuly:* Szabó BEAC pontozással győzött Fiers BEAC ellen. Bajnok: Szabó BEAC, 2. Fiers BEAC.

Küzdelem a Bank-kardcsapatbajnokságért

A *Magyar Pénzintézeti Sport Egyletek Ligája* a *BEAC* vivótermében rendezte az 1943. évi bank-kardvivó csapatbajnoki versenyt. Eredmény: 1. *Pénzintézeti Központ* (dr. Lukács, Dorner, Bán, dr. Szentirmai) 2 gy. 2. *Kereskedelmi Bank* 1 gy. 3. *Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank* győzelem nélkül. A *Pénzintézeti Központ* győzelmével a *Reményi-Schneller* Lajos vándordijat végleg megnyerte.

Lósport

A Rákosi-dijban

a caütörtökön kezdődő galopp-évad megnyitó napjának főversenyében 16 ugró indul. A két bécsi ló *Simba* és *Sergius* utazási nehézségek miatt távolmarad a verseny startjától. Az utolsó diszpoziciók szerint starthoz várhatók: *Dalfás* (Steczák), *Bougainville* (Gencsy hdgy), *Pege* (Benyo), *Hárpia* (Gál), *Nippon* (Stygár), *True Wonder* (Rajcsik), *Gonosz Pista* (Hujber), *Sütvény* (Müller), *Szalmaláng* (Dunai), *Fruska* (Fetting K.), *Jó reggelt* (Dara), *Pityi Palkó* (Szele), *Furulya* (Mészáros), *Csalafinta* (Blaskovics).

ÜGETŐEREDMÉNYEK

A nap két főversenyét **Huba D.** és Cirkáló nyerte.

I. 1. **LJUBA** (4) Kovács J., 2. Doll Hall (1) Kovács II., 3. Rózsika (2) Raymer. Fm.: Borka fia, Hires, Csángó, Mese, Lantos II., Jáspis. 10:55, 15, 12, 16. Bef.: 100, 184.

II. 1. **ROSMARIN** (5) Wampetics, 2. Fuss (2) Inokai, 3. Dolly (1) Paulovits. Fm.: Cserkész T., Igéret, Harcos N., Lucifer, Marcika, Veterán, Sunyi. 10:103, 15, 12, 12. Bef.: 197, 320.

III. 1. **HUBA D.** (6) Kovács I., 2. Liliana (8) Kovács J., 3. Diadal (2½) Raymer. Fm.: Hernád, Defilé, Diana, Ilcsi, Irány, Dandy. 10:134, 45, 36, 20. Bef.: 672, 373.

IV. 1. **CIRKÁLÓ** (1) Kovács J., 2. Tily II. (4) Wiltshire, 3. Ripacs (6) Siró. Fm.: Pasa, Echo fia, Négus II., Csalóka. 10:22, 13, 13, 13. Bef.: 116.

— **Felakasztotta magát egy magántisztviselő.** Vasárnap reggel az Ipoly-utca 5/e. számu házban *lakásának kilincsére felakasztva holtan találták Dobai Gyula 42 éves magántisztviselőt.* Semmiféle magyarázó levelet nem hagyott hátra és igy *nem tudják megállapitani, miért követte el az öngyilkosságot.*

Sápadt, gyenge gyermek
küldje rendszeresen usinál
a nemes gyógyvizü
Rudas uszodába
Megerősödik és egészséges lesz!

NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET R. T. KÖRFORGÓGÉPEIN. BUDAPEST. VI., ARADI UTCA 8. — FELELŐS: VITÉZ MARGITTAY ANTAL IGAZGATÓ.

A kormányzóhelyettes özvegye Cegléden.

Vitéz nagybányai *Horthy* Istvánné a kormányzóhelyettes özvegye, szombaton Ceglédre érkezett és *résztvett az Iparos Kör dísztermében a ceglédi Vöröskereszt-fiók rendezésében megtartott önkéntes ápolónőtanfolyam záróvizsgáján.* A tanfolyamot elvégzett huszonkilenc ápolónőt a kormányzóhelyettes özvegye vizsgáztatta.

Bihar vármegye állásfoglalása a sok ünnepség ellen

Bihar vármegye most tárgyalta *Zemplén* vármegye átiratát, amelyben ünnepséget javasol *Zrinyi* Ilona születésének *300. évfordulója* alkalmából. Bihar vármegye ugy döntött, hogy bár hódolattal adózik a nagy fejedelemasszony emlékének, ***nem tartja a mai időket alkalmasnak arra, hogy országos ünnepségeket rendezzenek.***

Kihágás miatt elkobozott a belügyminiszter egy gépkocsit

Weinberger Arnold szabómester, amikor személygépkocsija részére a kötelező „E" betüt nem kapta meg, kocsiját *teherautónak* minősittette és BM 719 számon *tovább használta.* Éjszakánként az Arizona mulató előtt *személyfuvarokat vállalt feketén* s amikor rajtakapták, első és másodfokon *15 napi elzárásra és 200 pengő pénzbüntetésre ítélték, ezenkivül internálási javaslattal a toloncházba utalták.* Fellebbezés folytán most a *belügyminiszter* itélkezett az ügyben, az első és másodfoku itéleteket *helybenhagyta és elrendelte Weinberger Arnold gépkocsijának elkobzását.*

Uj polgármestert kap Ujpest és Pestszenterzsébet

Ujpesten még 1938-ban dr. *Pohl* Sándort választották meg tiz évre polgármesternek. A belügyminiszter négy évvel ezelőtt ideiglenes megbizatással Kassa város polgármesteri teendőinek ellátásával bizta meg dr. Pohl Sándort. A miniszter a legujabb törvényes rendelkezéseknek megfelelően dr. *Pohlt végérvényesen megerősitette kassai állásában.* Ilyen körülmények között *megüresedett az ujpesti polgármesterség.* A városházán befejezett ténynek tekintik, hogy *még e hét folyamán dr. Hess Pál főjegyzőt fogják polgármesternek kinevezni, aki négy éve vezeti a város ügyeit.* Helyettes polgármester-főjegyző dr. *Szalay* Sándor lesz. Dr. *Májay* Ferenc Pestszenterzsébet polgármesterét *Marosvásárhelyen véglegesitették.* A megüresedett állásra minden valószinüség szerint dr. *Romy* Arisztid, vagy dr. *Horváth* Endre helyettes polgármestert fogják kinevezni.

A tarka müsorok „keresztapja"

Marnitz Frigyes jubiláris hangversenyt rendez *március 28-án, a Magyar Művelődés Házában.* Ez lesz az *ötvenedik Marnitz-est,* mióta rendezője bevezette és meghonositotta Budapesten ezeket az azóta hallanlanul népszerüvé vált müsorokat. Az első koncert *tangóharmonika hangverseny* volt s ebből alakult ki a müfaj, amely szerencsés kézzel váltogatja a zenét, a táncot, a humort és a müvészi számokat. A jubiláris koncert nyilván méltó lesz rendezőjének és „keresztapjának" hirnevéhez s felvonulnak rajta mindazok, akik hosszu évek alatt annak a vonzó és értékes müfajnak a szárnyain érkeztek be.

— **A Fráter Loránt Társaság** március 22-én, hétfőn délután ½6 órakor tartja a Budai Katholikus Kör dísztermében (II., Fő-utca 83.) a nagy nótaköltő halálának évfordulója alkalmából emlékhangversenyét, amelyen a legkiválóbb fővárosi müvészek lépnek fel.

Kis Riviera virágmánia! UNGÁR GYÖRGY VIRÁGOSBOLTJA

Bárdossy Lászlót választotta elnökévé az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga

Az *Egyesült Keresztény Nemzeti Liga* szombaton délután tartotta közgyülését dr. *Makay* Dezső, a főudvarnagyi biróság elnökének elnökletével. A közgyülés *egyhangu lelkesedéssel dr. Bárdossy László ny. miniszterelnököt választotta meg a gróf Teleki Pál halálával megüresedett elnöki tisztségre.* Az uj elnök székfoglalójában hitet tett a Liga céljai mellett, amelyeket huszonnégy évvel ezelőtt tüzött maga elé az alapitó gróf *Teleki* Pál és *Wolff* Károly. A Liga — mondotta — a forradalmak után visszamaradt szenny megtisztitására alakult olyan időkben, amikor egy *Istenküldötte férfit emeltünk magunk fölé kormányzóként. Azóta is ő mutat utat, hogy nemzeti eszményeinket megtarthassuk és a nemzeti közösség elemeit összetarthassuk.* A Liga célja az, hogy olyan Magyarországot teremtsen, amelyben a közösség elemei egyensulyban és harmóniában találják meg a maguk helyét. Ezeknek a céloknak a megvalósitására hiv el mindenkit a kötelesség és *ha a Liga megmarad a nemzeti lelkiismeret harcos orgánumának s a közösség elemei közötti összetartó kapocsnak, akkor megteremthetjük azt a magyar jövőt, amelyben valamennyien hiszünk.*

A közgyülésről *Bárdossy* László inditványára hódoló táviratot intéztek a Kormányzó Urhoz.

VIRÁG FERENC PÜSPÖK:

„Minket nem tévesztenek meg a szellemi divatáramlatok"

Virág Ferenc pécsi püspök érdekes *nagyböjti szózatot* intézett a papsághoz és hiveihez. Megemlékezik azokról a családokról, akik a most folyó háboruban áldozatot hoztak hazánkért és a keresztény hitért. Megállapitja, hogy *a hit csodálatos erőt adott a harctéren küzdő honvédeinknek,* majd igy folytatta: „A világ, az emberiség válságba jutott. Nagy változáson estünk át.

Uj társadalmi rend bontakozik ki előttünk. Ami tegnap jónak látszott, ma már nem az.

Világ- és életszemléletek küzdelmének kellős közepébe sodródtunk.

A régi rend pilléreí meginogtak. Csak egy van, ami szilárdan áll: Szent Péter sziklája és trónja.

Egészen természetes, hogy *az agyonkinzott emberiség tekintete feléje fordul.* Szent Péter székéből elhangzó tanitások nem máról-holnapra szóló elméletek, hanem Krisztus evangéliumából folyó igazságok.

Az egyház erkölcsi világrendje nem a világ böleseinek bizonytalan élettartamu erkölcstételei, hanem örök érvényü törvények

Mi nem regényirók elképzeléseiből, szindarabokból meritjük fogalmainkat az élet értelméről, családról, társadalmi rendről, jogról és igazságról.

Minket nem tévesztenek meg a szellemi divatáramlatok,

mi hiszünk az isteni kinyilatkoztatásban." Megállapitja a püspök, hogy *a most folyó háboruban éppen ezért semmi áldozattól sem szabad visszariadni, hogy hazánkat és szent vallásunkat megmentsük.*

„Aki ma fegyelmet bont, vagy rendet zavar — árulója a nemzeti ügynek"

Kisvárda, március 21.

Vasárnap délelőtt a MÉP kisvárdai nagyválasztmánya ülést tartott, amelyen *Bárczay* János földmivelésügyi államtitkár ismertette az aktuális politikai kérdéseket.

— Az országban mindenki átérzi a mai idők jelentőségét — mondotta Bárczay államtitkár — és ehhez mért *komolysággal és önfegyelemmel teljesiti nemcsak az előirt, hanem azon tulmenően is kötelességét. A rend és fegyelem* elengedhetetlen feltétele a békés termelőmunkának. Éppen ezért az,

aki ma magatartásával fegyelmet bont, vagy rendet zavar, a nemzet erejét gyöngiti s igy árulója a nemzeti ügynek, árulója honfitársának, a fronton harcoló fiainknak, testvéreinknek, mondjuk ki kereken: árulója saját hazájának!

— A mult ma is azt tanitja nekünk, hogy minden kicsinyes, önző, egyéni érdeket félretéve, *szorosan egymás mögé felsorakozva, egységes akarattal álljunk helyt, mert csak igy lehetünk erősek.* Pedig erőseknek kell lennünk, nemcsak ma, nemcsak holnap, nemcsak ezekben a sulyos időkben, hanem ezután is, mert erre kötelez bennünket a multunk és ezt várja tőlünk a jövőnk.

Bőrdrágításon ért egy kijelölt bőrkereskedőt

A közellátási hivatal rendőri kirendeltsége hosszas megfigyelés után megállapitotta, hogy *Daróczy* Gábor kijelölt bőrkereskedő, akinek a Szerdahelyi-utca 20. számu házban van üzlete

250 négyzetméter zárolt fekete borjuboxbőrt adott el a maximális ár háromszorosáért Berger Mihály nem kijelölt bőrkereskedőnek,

akinek a Teleki-téren van üzlete. A detektivek átkutatták *Berger* Mihály üzletét és ott *több mint 400 négyzetméter zárolt felsőbőrt, 16 kiló talpbőrt és több pár cipőt és bakancsot* találtak. Megtalálták azt a fekete borjuboxbőrt is, amit *Daróczytól* vett. *Berger Mihály beismerte, hogy a maximális áron felül vásárolt Daróczy Gábortól* s bevallotta azt is, hogy a 250 négyzetméter bőrből

105 négyzetmétert négyszeres áron eladott Markstein Ignác zsibárusnak.

Markstein a feketén vásrolt bőrből *csizmákat és cipőket készitett és azokat árdrágitva adta el.* Daróczyt, Bergert és Marksteint átadták a budapesti ügyészségnek.

Öt vagon babot akartak zugban értékesiteni

Kerekes József zalaegerszegi terménykereskedő *öt vagon babot kinált eladásra egy budapesti kereskedőnek* és tőle a maximális áron felül külön *11.500 pengőt kért.* A hatóság Kerekes Józsefet leleplezte és megállapitotta azt is vallomásából, hogy az öt vagon bab részben a sajátja, részben *más kereskedők tulajdona volt.* Kerekest átadták a budapesti ügyészségnek.

Veszedelmes lakástolvajokat tett ártalmatlanná a rendőrség

Szombaton délután a Zsigmond-utcában a szolgálatot teljesitő rendőrőrszem *két züllött külsejü fiatalemberre lett figyelmes, akik hatalmas csomagokat cipeltek.* Igazoltatta őket s amikor a csomagban *sonkát, kolbászt és egyéb élelmiszert* talált, előállitotta őket az őrszobára, ahol bevallották, hogy *az élelmiszereket az Eső-utca 4. számu ház házmesterének padlásáról lopták.* A két tolvaj, *Gavenda* Trajan és *Fröchlich* Ferenc rovottmultu gyárimunkások, *beismertek tizenhét betörést,* amiket a *Rózsadombon* és *Óbudán* követtek el. Többek között ők törtek be *Kovács* Lehel hadbiztos Zsigmond-utca 82. szám alatti lakására, ahonnan *hatezer pengő értékü ruhanemüt és ékszert vittek el.* A két rovottmultu tolvajt *letartóztatták.*

A kultuszminiszter megnyitotta a bolgár képzőművészeti kiállitást

A Nemzeti Szalonban vasárnap délben nyitották meg *a bolgár képzőművészeti kiállitást.* A megnyitáson magyar részről *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter, *Tasnády Nagy* András, a képviselőház elnöke, *Kánya* Kálmán ny. külügyminiszter, *Szendy* Károly polgármester, bolgár részről *Tosef* Dimiter budapesti bolgár követ, a Budapesten tartózkodó *Vaszilev* Pop Stefán bolgár kultuszminisztériumi osztályfőnök és *Usunov* Decsko, a bolgár képzőművészeti főiskola tanára, mint rendező jelentek meg. *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter nyitotta meg a kiállitást.

Két kiállitás

A MŰBARÁTBAN:

A *Dévidéki Szépmives Céh* Budapesten elsőizben állit ki. Közel husz müvész jött fel fővárosunkba, hogy mint a Délvidék szellemi életének követei, bizonyságot tegyenek nivós müvészetükről. Sok szeretettel üdvözöljük a már ismerős és az uj neveket! Örömmel látjuk, hogy valamennyien a haladó irányzat munkálói: frissek és bátrak. Megérdemelt sikerüknek mi is boldogan tapsolunk.

A TÁNAS GALÉRIÁBAN:

Kádár Béla mügyüjtői a mester tegnapi képeit állitják ki. Ezek a temperalapok 10—20 év távlatából is üdék, nekünk tanulságosan szórakoztatók. Akik a tárlatokon szines fényképeket keresnek, *itt éppen elég megrökönyitőt találnak.* Kádár nagyon kedveli a lovakban a murakőzit. Sőt női figuráiban is. Ezek az erőscsipejü nők megülik ezeket az állatokat, amelyek egy drapéria mögül előbukkanó zongorabillentyüzet felé tartanak, ahol bokor és sakktábla is van, minden eshetőségre. Ilyen olcsón tudna gunyolódni ezeken a képeken a nyárspolgár, *ha Kádár hozzájuk intézné mondanivalóit.* De ő elfordul tőlük és azokhoz szól, akik tudják, hogy *sohasem a mezsodáról, hanem a hogyanról van szó* és hogy itt éppen ennek a „hogyan-elvnek" kihangsulyozásaival állunk szemben. Nyelvöltögetések a nyárspolgár felé, másrészt programbeszédek a mübarátok irányában a dekorativ festészetről. Sok tudás, biztos izlés, szatira és temperamentum Kádár ereje. A gyüjtőknek pedig gratulálunk.

Halápy János.

— **Ismeretlen nőt gázolt a villamos.** A külső Kerepesi-út és a Körvasut aluljárójának kereszteződésénél az egyik HÉV szerelvény *elütött egy 35 év körüli munkáskülsejü asszonyt.* Mire a mentők megérkeztek, *az ismeretlen nő meghalt.*

Amig a készlet tart, régi minőségben kapható!

VITACIT BŐRTAPLÓ hormonos krém nagy tubus — P 6.90
száraz érzékeny, húzódó arcbőrre, időelőtti ráncok és szarkalábak ellen

VITACIT ALUPÁSZTA gyors szeplőszer Lesztrel — P 6.72
mitesszeres fénylő pórusos pattanásra hallatlan áron

VITACIT ARCPUDER a szemben nagy doboz sok — P 3.90
luxusminőség, az igényes hölgyek pudere (Szinminták ingyen.)

VITACIT K. ZSÍROSMITO (szeplőkrém) tegely — P 3.30
elhanyagolt kezeknél is biztos hatású

Postai szétküldés utánvéttel „Kozmetikai Tanácsadó"-val: **Loránd Kozmetika** Budapest, Mussolini tér 3
Szaküzletekben is kapható.

VERA KOZMETIKA
szemalatti ránctalanitás
Népszinház-utca 22. Telefon 137-801.

A Városház-utca 1. szám előtt telefonfülkében szombaton délután félkettőkor
ottfelejtettem
sárga zippzáras
aktatáskámat
Becsületes megtaláló az aktatáskát megtarthatja, de a benne talált s ránézve értéktelen fényképeket kérem, juttassa el postán V., Nádor-utca 17. sz., Irodaservice-hez.

A következő Osztálysorsjegy főárusitók
A—B—C sorrendben ajánlják sorsjegyeiket:
BENKŐ BANK R.-t. Andrassy ut 50. Telefon 128-64.
Vitéz Dénes József Szolnok Telefon 777 Csekkszámla 7777
Özv. Vitéz DÉNES SÁNDORNÉ Telefon: 453-677 Budapest, Margit-körut 26
Dr. FÓRIS JÓZSEF Teréz körut 62 Nyugatitól szemben Telefon 120-091
JÓBBSORS Teréz-körut 41 Telefon 127-091 SORSJEGYÁRUSITÓ RT.
KISS Károly és Társa BANK RT. Kossuth Lajos-utca 6 Telefon 185-242.
LENGYEL GÁBOR Andrassy-ut 82 Tel. 128-218
dr. Ghidi Légmán rt. Telefon: 269-072. L., Horthy Miklós-ut 9
vitéz Lipcsey és Tsa Apponyi-tér 3. (Klotild-palota) Tel 188-554
Lotto Sorsjegyárusitó Rt. Erzsébet körut 15 Telefon 221 888.
NÁNAY KÁROLY Baross utca 106 Telefon 132 464
OCSKAY SÁNDOR és TÁRSA Dorottya-utca 3. Wurm-utca sarkán Telefon 181-439
Pihlinger és Társa Juhász A.-u. 5. Tel. 12...301
„SIKER" SORSJEGY RT. József-körut 9. Telefon 143-352.
SUCHTÁR BANK ELLÓI-UT 6. Telefon 132-295
TOROK A. és TÁRSA BANKHÁZ R. Szervita-tér 3
Zakár László, Pécs Kossuth Lajos-u. 10 az emeleten.
Feladta: Leopold Gyula hirdetővállalata Erzsébet krt 39 Alapitva 1896 T 422-308

Kádár Béla
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 DEC 13

set. (MTI)

1021

Megjelent a Jelenkor decemberi száma

A Jelenkor decemberi száma három fiatal költőt, három elbeszélőt és három képzőművészt mutat be. A válogatásban nem kizárólag a dunántúli származás vagy a lakóhely döntött, a „hazaiak" mellett Szegeden és Budapesten élő fiatalok is helyet kaptak.

A fiatalok mellett a lírai rovatban többek között Csorba Győző, Pákolitz István és Weöres Sándor verseit, a szépprózában Bertha Bulcsu elbeszélését és Rákos Sándor franciaországi útinaplóját olvashatjuk.

A tanulmányok, jegyzetek közül érdeklődésre tarthat számot Bajomi Lázár Endre Francia krónikája és Taxner-Tóth Ernő budapesti színházi levele, valamint Pomogáts Béla portréja Sarkadi Imréről.

A szám illusztrációs anyagát a bemutatott fiatal képzőművészek rajzai és reprodukciói alkotják, a borítón pedig Kádár Béla négy rajzát közli a lap a pécsi Modern Magyar Képtár Kunvárigyűjteményéből.

Vasat a vassal. Nem könnyű ilyenkor a szerelőknek

MŰ-TEREM GALÉRIA – VIRÁG JUDIT

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
ÖNT, CSALÁDJÁT ÉS BARÁTAIT
A MŰ-TEREM GALÉRIA

ŐSZI ÁRVERÉSÉRE

AUKCIÓ:
2006. OKTÓBER 28-ÁN
(SZOMBATON) 18 ÓRAKOR
A BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONTBAN

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
2006. OKTÓBER 14-TŐL 27-IG
MINDEN NAP 10-18 ÓRA KÖZÖTT
A MŰ-TEREM GALÉRIÁBAN

KATALÓGUS ÉS INFORMÁCIÓ:
Mű-Terem Galéria, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 30.
Telefon/Fax: (36-1) 312-2071, (36-1) 269-4681
E-MAIL: mu-terem.gal@t-online.hu, http:/ www.mu-terem.hu

Kádár Béla: Fürdőzés után, 1915 körül • Olaj, vászon, 60x81 cm • Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Díj Hitelezve
1376 Bp., 62.

Taxe Perque
Bp. 62. 1376

Hornyik Sándor
Úr részére
MTA Művészettörténeti Intézet
1014 Budapest
Úri u. 49.

CLK 06.10.04

Mű-Terem Galéria – Virág Judit

Őszi Aukció

KÁDÁ

HOME GALERIA

1025 Budapest Csévi út 7.
Telefon: 200-4306, Fax: 200-8614

Nyitvatartás:

Kedd: 10h - 18h-ig

Szombat: 10h - 13h-ig

Vasárnap: 11h - 16h-ig

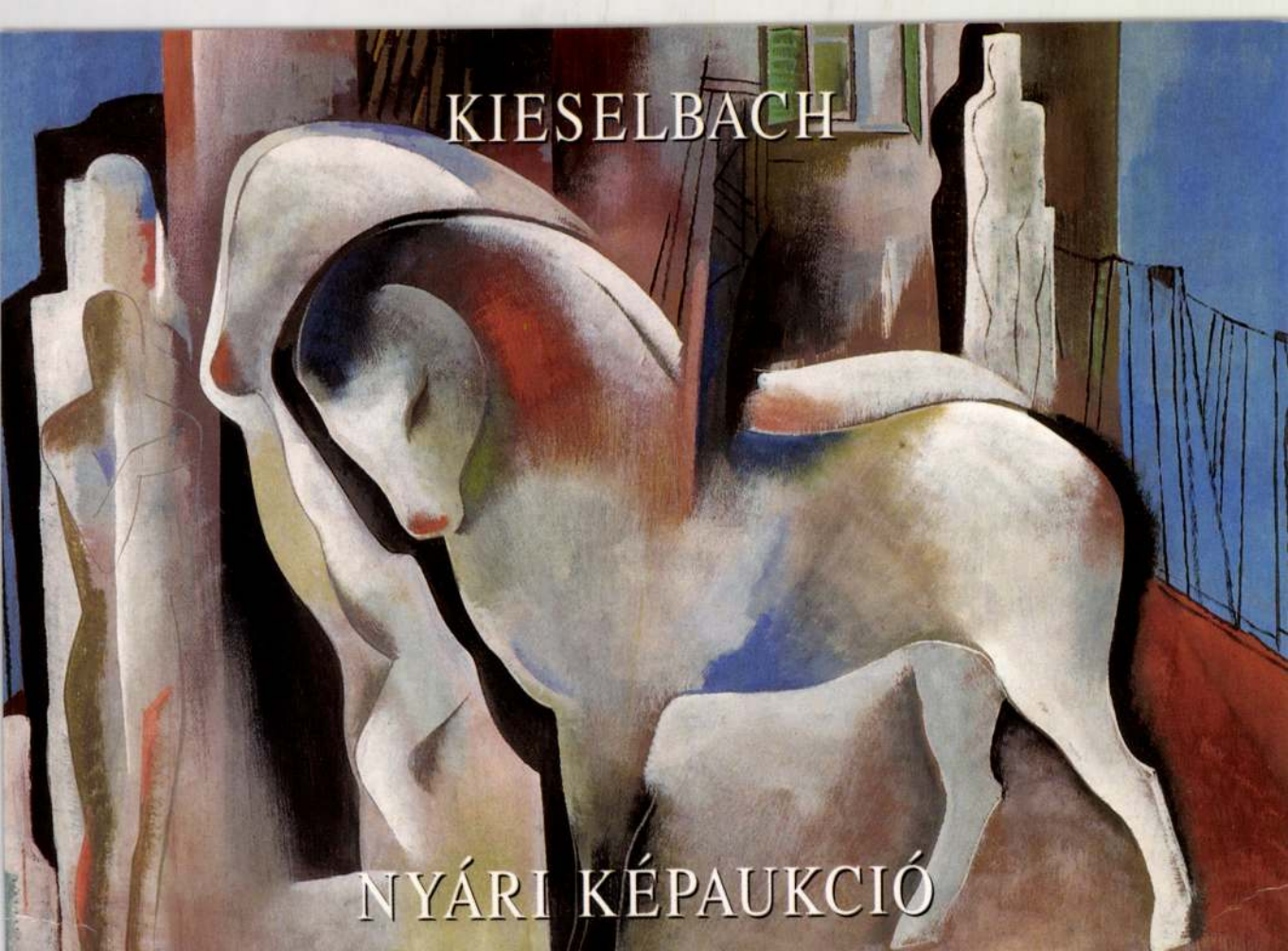
KIESELBACH
NYÁRI KÉPAUKCIÓ

A KIESELBACH GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt és barátait júniusi festményárverésének kiállítására, mely 1999. június 5-én, szombaton 10 órakor nyílik a Budapest V., Szent István krt. 5. szám alatt. A kiállítás megtekinthető 1999. június 5-től 17-ig minden nap 10–18 óráig.

Az aukció 1999 június 18-án délután 5 órai kezdettel kerül megrendezésre a Vígszínház színháztermében.

Információ: Kieselbach Galéria, Budapest V., Szent István krt. 5.
Tel./fax: 269-3148, 269-3149, E-mail: kieselb@mail.matav.hu

The KIESELBACH GALLERY

cordially invites you and your friends to the view of the summer painting auction. The opening ceremony commences at 10 o' clock a.m. 5th June 1999. The paintings are on view in the Kieselbach Gallery, at 5. Szent István krt., Budapest V., from 5th until 17th June, every day from 10 a.m. until 6 p.m.

The auction will be held at the theatre hall of Vígszínház, at 5 p.m., 18th June 1999.

Information: H-1055 BUDAPEST, Szent István krt. 5.
Phone: 00-36-1-269-3148, 00-36-1-269-3149.
URL: http://www.kieselbach.hu

HypoVereinsbank

Kádár Béla (1877–1956): *Lovas* (94,5×104 cm, vegyestechnika, papír, j. l.: Kádár Béla)

Lóska Lajos
Úr részére
Budapest
Felsőzöldmáli út 61-65/a
1025

Kádár Béla

koll. kiáll -

Tamás Galéria 80. sz

1937. jan. - febr.

ellenére a tanfolyam látogatottsága igen nagy érdeklődésről tanuskodott. A Nyári Egyetem Sopronba érkezett résztvevőinek a száma a mult évi 275-tel szemben az idén 328 volt. Ehhez hozzászámítva a soproni résztvevőket is, az idei tanfolyamnak összesen 892 hallgatója volt. A hallgatóság szakok szerint megoszolva látogatta az előadásokat és csak akkor tömörült nagyobb csoportba, ha valamely előadónak országos viszonylatban, vagy Sopronban népszerű személye, vagy valamely előadás aktuális tárgya általános vonzóerővel birt. A megnyitó ünnepélyt az idén ismét a soproni városháza nagytermében tartottuk meg, amelyen a rektor megnyitó beszéde után *vitéz gróf Teleki Mihály* m. kir. földmívelésügyi miniszter, továbbá *dr. Szily Kálmán* m. kir. titkos tanácsos, államtitkár, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselője, valamint *dr. Sopronyi-Thurner Mihály* Sopron város polgármestere és *Kelle Artúr* a műegyetem bánya-, kohó- és erdőmérnöki karának dekánja is felszólalt.

Kádár Béla

kiállítása

Kovács Ákos

Balatonfüred

1930. okt.

oldalú érem előlapján csak-
és menyezetes trónuson, a
aperiája látszik, van ábrá-
a, mintha beszélne, baljával
rtja. Nyilt koronát és hosszú
lon keresztes országalma és
nalkörön belül : »I. ULÁSZLÓ
4.«.

rője 7·2 cm. — Leit. sz. 1126.
sch) Emil ajándéka 1907 április
az 1909 november 24-iki 5395
iki 656 (351–910) és a 3211–910
10 január 10-iki (2095–909) és
o) sz. jegyzékek, alapján. — Be-
41–908).

)8

K. B. képjegyzék

1. Mutató ikon (p. temp.) 24,5 x 35,4 cm Merei G. tul.
2. Kompozíció o. karton 60 x 94, Baja, Türr István múzeum
3. Ölelés, tus, akv. p. 27 x 20 cm mgt, N. Y.
4. Mikrokosmos p. tus 6 x 4 —"—
5. Szolásis alantsalt p. akv. 22 x 29 —"—
6. Panaszt párok akv. p. 19 x 22 —"—
7. Lovas komp. p. temp. 29,5 x 21, JPM
8. Benőlgetők, p. temp. 81,5 x 60,5 JPM (Hol?)
9. Kompozíció p. temp. 66 x 86 JPM
10. Aktok temp. p. 87,5 x 60 JPM
11. Vmontlátas, karton, o. 44 x 57 cm mgt Hamburg (in. Der Sturm 44.o)
12. Lovas és nő, p. temp. 86 x 59 j. (Kádár-kat.) —
13. Szoktetés p. temp. 34 x 42 (Kádár-kat) —
14. Város p. gvás 47 x 34 cm Carl L. tul. Basel
15. Figura, ló, kutya, p. gvás 35 x 46,5 cm Carl. L. Basel
16. Abrutant, barna-fekete p. temp. 60,5 x 43 Schlegl, Zürich
17. Fekete-vörös alakok temp. p. 80 x 60 (Kádár kat.) —
18. Falusi gelmet gvás, p. 34 x 41,5 cm (Gal. Lev. kat.)
19. Önarckép asszával p. c. 25,5 x 28 (Gal. Lev.)
20. Akt-kompozíció p. temp. 59,7 x 82,5 JPM
21. Lovas kompozíció p. temp. 23,5 x 29,7 JPM
22. Falusi gelmet zöld farkosal p. gvás (N. Y mgt)
23. Kubista kompozíció p. gvás 23,5 x 18 (NY köv.)
24. Andal körül repr. KUT 1927 II. 2. 12. o.

KÁDÁR BÉCA

Kádár Béla festőművész

KÁDÁR BÉLÁNAK, a magyar expresszionizmus jelentős művészének képeiből nyílt meg emlékkiállítás tegnap New Yorkban. A kiállításon az 1956-ban elhunyt művész, Kassák és Moholy-Nagy egykori társa, hatvan alkotását tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1985. IV. 3

1937. I. 31.

Pesti Napló. 13. old.

Tamás Galéna.

mina mikrége a mikrés alaptónusba való ágyazásra, minthogy kivirágzását amélkül a elérheti

III

Gleizes, Albert 11, 12, 19, 23, 24, 25, 124, 201, 203, 205, 206
Gogh, Vincent van 75, 101, 121, 124, 187
Greco, El 169, 193
Gris, Juan 201
Grosz, George 10, 12, 13, 16, 70, 81, 94, 99–100, 103–107, 200
Gulácsy Lajos 183–184

Hartnacke, Wilhelm 229, 230, 232
Hatvany Ferenc 159–160
Haulisch Lenke 241
Haupt, Albrecht 117
Heckel, Erich 7
Heemskerck, Jacoba van 101
Heine, Heinrich 148, 241
Hodler, Ferdinand 97, 118
Hofer, Karl 80, 118
Holbein, Hans 220
Hollósy Simon 139
Hummel, Erdmann 118
Huszár Vilmos 81, 201–203, 212

Imre Sándor 74, 238
Ingres, Jean Dominique 10, 70, 90, 159, 162
Iványi Grünwald Béla 126, 141, 142

Jándi Dávid 168

Kampmann, Walter 81
Kandinsky, Wasili 7, 9, 21, 31, 81, 101, 102, 118, 151, 207
Kassák Lajos 16–17, 28, 167, 198, 208, 212–213, 214, 235
Kádár Béla 82, 199, 200, 210
Kemény Alfréd 46, 241
Kernstok Károly 126, 163–164, 165, 171, 172
Kerschbaumer, Anton 80, 81
Kerschtein, Max 89
Kirchner, Ernst Ludwig 80, 81, 82
Klee, Paul 9, 81, 114, 118, 151
Kmetty János 160–161, 162, 163
Knaus, Ludwig 138
Kokoschka, Oskar 8, 156, 172
Komját Aladár 167, 198
Konijnenburg, Willem 201
Korda Vince 168
Koszta József 134, 141, 142
Körösfői–Kriesch Aladár 201
Kubin, Alfred 118
Kustodieff, Boris 45

Laurencin, Marie 161
Lehel Ferenc 184
Lehmbruck, Wilhelm 9, 74–80
Leibl, Wilhelm 89, 138
Lenin, Vladimir Iljics 44
Léger, Fernand 14, 19, 21, 25
Liebermann, Max 7, 80
Lindner, Werner 91
Lissitzky, El 32, 92, 95, 118
Lochner, Stephan 88, 89
Lotz Károly 136
Lukomskij, G.K. 117
Lunacsarszkij, Anatolij 45
Lyka Károly 132

Macke, August 8
Madarász Viktor 125, 131, 132–133, 137, 190
Maillol, Aristide 75, 77, 79
Manet, Edouard 7, 119, 120, 140
Marc, Franz 7, 124, 151, 191, 192, 195
Marcoussis, Louis Casimir 12, 25
Marées, Hans von 75, 97
Matisse, Henri 85, 87, 99, 118, 124, 151, 154, 158, 159, 161, 163, 173, 178, 180
Mattis Teutsch János 199
Márffy Ödön 96–99, 165, 173–174
Medgyes László 147, 157–158, 162, 182
Mednyánszky László 142
Meidner, Ludwig 8
Medunetzky, Konstantin 46
Mészöly Géza 139
Michelangelo 224
Millet, Jean Francois 176
Minne, George 77
Moholy–Nagy László 14–16, 28, 33, 46, 81, 92, 93, 96, 100, 102, 118, 203, 209–212, 213, 214, 241
Molnár Farkas 81, 213

Kádár Béla

Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. Magyar nyelvű tanulmányok 1912–1925. Bp. 1993, Argumentum – MTA MKI

BLITZ

A MAGÁNGYŰJTŐK
GALÉRIÁJA

KÁDÁR BÉLA

■ H-1053 BUDAPEST ■

FAX: 318 55 48

KOSSUTH LAJOS U. 2/A.

BLITZ
A MAGÁNGYŰJTŐK GALÉRIÁJA

■ TEL.: 318 55 61, 318 54 59 ■

XIX. ÉS XX. SZÁZADI MAGYAR KLASSZIKUS FESTŐK MŰVEIT KERESSÜK MEGVÉTELRE KÉSZPÉNZÉRT ÉS AUKCIÓRA.

A Blitz a magángyűjtők galériája tisztelettel meghívja Önt és kedves barátait A 15. ŐSZI KÉPAUKCIÓJÁRA.
A kiállítás 1999. október 9-én 10 órakor nyílik a Hotel Corvinus Kempinskiben (Budapest V., Erzsébet tér 7–8.) A kiállítás megtekinthető 1999. október 9–17-ig, naponta 10–18 óráig. Az aukció 1999. október 18-án délután 5 órakor kezdődik a Regina bálteremben. Vételi információ: Blitz a magángyűjtők galériája, Telefon/fax: 318-5548 www.blitz.hu • E-mail: blitz@dnb.hu

The Blitz the Gallery of the private collectors' cordially invites you and your friends to the exhibition of the 15TH AUTUMN PAINTING AUCTION.
The opening ceremony will be on Saturday the 9th October 1999, at 10 am. The exhibition and the auction will take place at Hotel Corvinus Kempinski. (Bp. V. Erzsébet tér 7-8.) The exhibition can be visited between 9th and 17th October 1999 from 10 am to 6 pm.
The auction will be on 18th October 1999, at 5 pm. For further information and catalogue please contact: Blitz the Gallery of the private collectors'. Phone/fax: 00-36-1-318-5561, 00-36-1-318-5548

A 3. GRAFIKAI AUKCIÓ IDŐPONTJA: 1999. OKTÓBER 21. 17 ÓRA
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1999. OKTÓBER 12–20. KÖZÖTT.

Kádár Béla (1877–1956): Lovas (részlet) 102×73 cm, tempera, papír, j. l.: Kádár Béla

KÉSZPÉNZZEL BERMENTESÍTVE 1999 X 01 BP 4

Sinkovics Péter
Új Művészet
Budapest
Báthori u. 10.
1054

Magyar Hírlap
2000. augusztus 17., csütörtök

Kádár–Scheiber–Schönberger-kiállítás

Nekem szülőhazám

Nekem szülőhazám... címmel három magyar származású, évtizedekkel ezelőtt elhunyt zsidó festő: Kádár Béla, Scheiber Hugó és Schönberger Armand kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők a Zsidó Nyári Fesztivál keretében, augusztus 27-étől egy héten át a Budapest Galériában. A festményeket ezúttal a három művész közös sorsa, stílusjegyei révén láthatja a közönség közös tárlaton.

A Budapest Galéria évről évre bemutatja a magyar képzőművészet zsidó reprezentánsainak magángyűjteményekben fellelhető alkotásait. A Zsidó Nyári Fesztivál ideje alatt látható kiállításon a festményeket ezúttal a három művész – Kádár Béla, Scheiber Hugó és Schönberger Armand – közös sorsa és művészetükre jellemző stílusjegyek egybeesése révén mutatják be közös kiállításon. Mindhármukra jellemző, hogy életükben kevés elismerést kaptak, a fasizmus éveiben üldöztetésben volt részük, és munkásságuk elismerésében a világháború után sem következett be pozitív változás.

Kádár Béla művészetét a kubizmus, a futurizmus, a szürrealizmus és a konstruktív törekvések jellemezték. Személyes kapcsolatba került többek között Chagallal és Picassóval, akikkel 1926-ban New Yorkban közös tárlaton is bemutatkozhatta műveit. A második világháború idején azonban pályája kettétört, mikor 1937-ben egyik festményét rányomtatták a harmadik birodalom kultúrpolitikusai által Münchenben rendezett, „Az elfajzott művészet" című kiállítás katalógusának a címoldalára.

Scheiber Hugó festményein – futurisztikus megjelenítésben – gyakran ábrázolta a cirkusz, a kabaré és a színpad világát. 1948 után a magyarországi kultúrpolitika az ő számára sem nyújtott lehetőséget a további szereplésre.

A harmadik művész, Schönberger Armand a kubizmus, az expresszionizmus és a futurizmus jegyében alkotott. 1944-ben munkaszolgálatra vitték, majd egy évvel később műtermét bombatalálat érte, és képeinek nagy része megsemmisült. A világháború után ismét megjelent festményeivel különböző kiállításokon: 1958-ban például gyűjteményes tárlatot rendeztek alkotásaiból a budapesti Műcsarnokban.

A három festő munkásságának értékét jelzi, hogy képeik rendkívül kelendőek az aukciókon. Egy-egy művük tulajdonosának lenni rangot jelent. Reprezentatív kiállítású olajképeik ára ma egy- és tízmillió forint között mozog. *DÉ*

KADAR Béla

i sokadalom

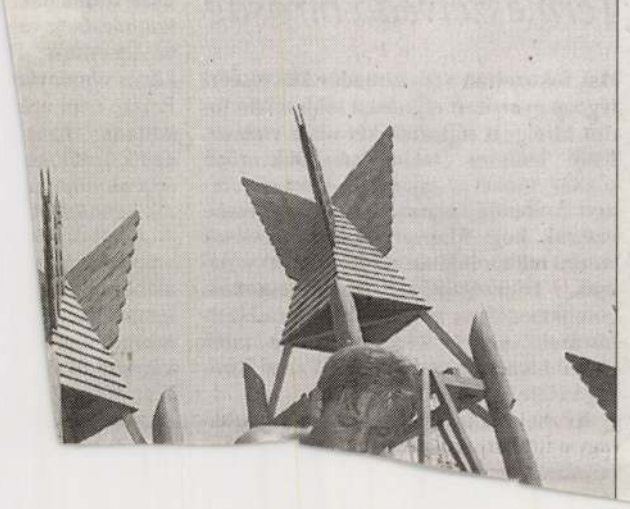

Üveggyöngyök

Múltkorjában egy kültelki rendelőben másfél órán át vártam egyetlen orvosi papírra. Ezalatt 3, azaz három gyógyszergyártó cég orvoslátogatója kért és kapott bebocsátást háziorvosomhoz. Nem töltöttek el bent sok időt, cégjelzéses kis csomagjaikat sikeresen hátrahagyva 10-15 perc múlva továbbálltak, mégis elgondolkoztam: ha egy városszéli orvosi rendelőben másfél óra leforgása alatt három orvoslátogató fordul meg, mennyien kopogtatnak be színes prospektusaikkal, mintaorvosságaikkal, repi ajándékaikkal vajon egy egész hét, hónap vagy év alatt? Miután e szűk mintát felszorozni nem érdemes, a válasz csak az lehet: nem kevesen. Ami az orvoskamara főtitkára szerint nem baj, hiszen az igazán jó orvosok csak akkor fogadják el ajánlásaikat, ha az egyezik saját elképzeléseikkel. Egy egyetemi kutató viszont állítja, sok orvost bizony igencsak befolyásolnak az odavetett „üveggyöngyök".

Akárhogy is, a gyógyszercégek marketingtevékenységének szigorítása nem az elsők között szerepel a kormány gyógyszerügyben tervezett és részben már végre is hajtott intézkedései között. Pedig ha komolyan gondolnák, hogy nem csupán az egészségbiztosító, de a betegek gyógyszerkiadásainak növekedését is mérsékelni kell, talán mégis ezzel kezdik. Mert be lehet ugyan fagyasztani az árakat és el lehet venni a támogatást a drága orvosságoktól, de ezekkel nagyrészt a biztosító jár jobban, és csak kis részben a betegek. Ők ezentúl is azt szedik, amit felírnak nekik és annyit fizetnek érte, amennyibe kerül. Nem (csak) az orvosok hibásak azért, hogy a betegek negyede nem képes kiváltani a neki rendelt orvosságot. S addig azért sem hibáztathatók, ha elfogadják, amit kapnak, amíg nem az ajándékért cserébe írják föl a receptet. Az egész valahogy még sincsen rendjén. Talán mert eddig minden gyógyszertámogatási „reform" lényege milliárdok megtakarítása volt. Gyorsan és lehetőleg sokat. És ebbe mindaz, amin nem lehet néhány hét alatt változtatni, nem fér bele.

Talán itt az ideje végre megreformálni a reformelképzeléseket.

HAIMAN ÉVA

Természetvédő bíróság

Hat fokozottan védett madár kilövéséért tegnap gyorsított eljárással több millió forint bírsággal sújtottak két olasz vadászt. Első hallásra talán meghökkentően soknak tűnhet a cigány- és kontyosrécékért fizetendő summa, ám ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon becslések szerint milliárdokban mérhető az orvvadászok, trófeagyűjtők, virágkereskedők, gombaszedők és más amatőr „természetbúvárok" okozta károk nagysága, talán nem is olyan súlyos a Szegedi Városi Bíróság ítélete.

Közhely de igaz: az ipari nyersanyagokban meglehetősen szegény Kár[illegible] ce talán legna[illegible]

A

A vitában megszólal
ta tulajdonképpeni
Majláth Mikes „vitr
sorolom – végül is k
ciós konfliktusról be
ső a politika világál
(vagy válik láthatóvá
– ebben az összefügg
fiatalság, nem az
nem is a fiatal értelm
nem kizárólag a Fid
ugyanis ismét az
hogy a fiataloknal
ő generációs érd
Ami így nyilván
vagy nem így igaz.

Ebből következ
nem a generáció
rajzáról, hanem a F
bázisáról szól. A
azonban él az itt M
tal bemutatott ge
túra is. Az ötven
kommunikációs g
húszéves fiaikkal.
napi esetnek is tűn
apák fejében a f
most valahogy ne
egy másik koros
„fiatal politikus"
lépésével.

Engem háro
Vannak-e valódi
lamilyen vertikál
kötődő tagoltságb
Magyarországon?
korcsoportokat h
szakmákhoz, váro
zetekhez kötődő
Beszélhetünk-e n
és politikai elitcso
rő társadalmi tők
a kulturális tagolt
dik le (ha egyálta
függetlenül megje
politikában?

Nemzedékké
kollégiumi fészek
ismeretségi köröl
focizókat a felkav
nyek formálnak.
szerencsések vag
vé lehettünk. R
közös élményür
Persze nem azé
káltunk, hane
geink, a nálunk
sebbek álnoku
tak bennünket

A '89-es ge
amelyet sokan
alábbis a mag
lommá stilizá
mozgó legfo
karrierpályái
dett. Voltak
nyíló lehető

Kádár Béla festő-grafikusművész (1877-1956). 4) Folytatás.
Kádár Béla, Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása.

5 **5** Kádár Béla: Vörös szentek (fotó Sulyok Miklós)

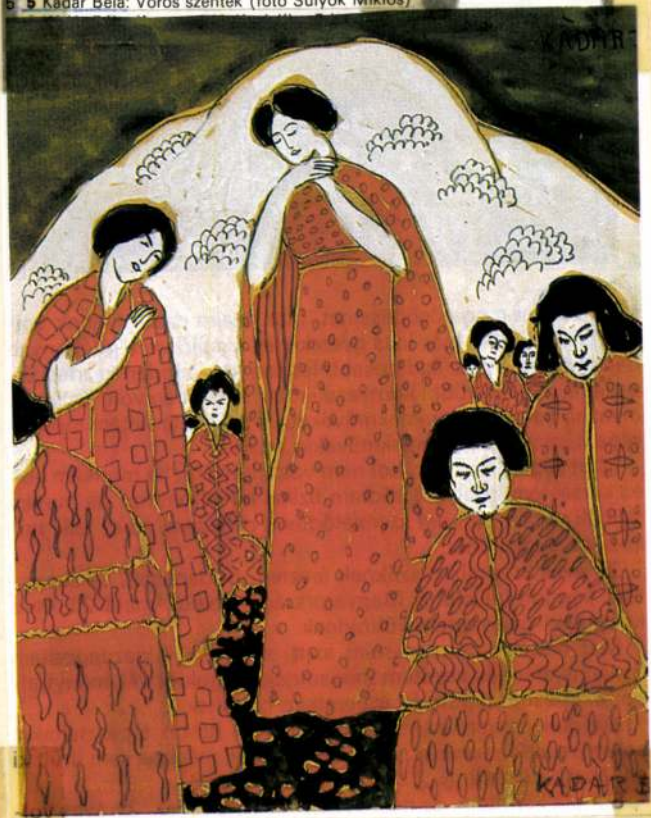

Művészet, 1987. nov., dec., 58-old.

Kádár Béla

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja
Önt, Családját és Barátait

Kádár Béla

(1877-1956)
festőművész

kiállításának megnyitására,
2000. január 7-én, 18 órára
a Városi Képtárba
(Győr, Király u. 17., Esterházy-palota)

A kiállítást megnyitja:

Bodó Tamás

a művész unokája

Megtekinthető:

2000. január 7-től 2000. március 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

jelentős értékei. Ő maga kivételes helyet biztosított magának és amily kemény egyenes művész, világos fejű, tudatos meg nem alkuvó egyéniség, biztosra vehető, hogy nem lankad el útja derekán.

BÁLINT ALADÁR

KÁDÁR BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

Kádár Béla, a háború előtt feloszlott Művészház kiállításain jutott először szóhoz. Hosszú szünet után ez év tavaszán az Ernst múzeum egyik csoportos kiállításán szerepelt néhány nem éppen szerencsésen összeválogatott munkájával. Ezúttal a Műterem vállalat termeiben rendezett nagyobbszabású kiállitást, ahol több mint száz képpel, egész falat betöltő rajz-sorozattal számol be munkásságáról, törekvéseinek sokfeleségéről.

A művész fejlődését, leszámítva a kezdet kisérleteit, majdnem a maga teljességében elénk tárja e kiállítás anyaga. Kádár Béla a naturalizmusból indult ki, melyet monumentálitás felé hajló dekorativ tendenciák követtek, végül kompoziciós törekvések váltották fel e dekorativ irányt. E kompoziciók nagy része csak kialakulatlanul, a tervelgetés kezdetleges stádiumában jelenitik meg Kádár gondolatait, befejezett kész kompoziciót keveset találunk közöttük. Amekkora erő, ötletgazdagság, igazi piktori ösztön buzog a tervekben, annyira halványulnak, lankadnak e kvalitások a befejezett művekben. Néhol aztán irodalmi romanticizmus nyomja el a festői elemeket és Kádárt ilyenkor a múlt század ötvenes éveiben működő német festők elkésett követőjének kényszerülünk tekinteni, aki nem ismeri a festői forradalmak eredményeit és nem élte át annak tanulságait. Holott tudjuk, hogy nem így van. Gondolatainak gazdagsága, kifinomult dekorativ érzéke nagy feladatok megoldására predesztinálják őt. Sajnos, nem tudja elég tartalommal megtölteni a kompozició szerkezetét, figurái túlságosan könnyűek, nem érezzük létük, jelenvalóságuk parancsoló szükségességét. Szilárdan és életteljesen mozognak, gomolyognak a vázlatokon.

a jövőben a magyar kincstár kancellárjai arra hivatott kis Lloyd Georgeok lesznek-e, avagy pedig csak Teleszky Jánosok.

készpénzvagyona nincs. Ez egyúttal azt is maga után vonná, hogy az állami adósságok, amelyeknek a bankjegyek is részét képezik, jelentékeny mértékben csökkennének.

A háborús gazdasági rendnek egyik legkárosabb következménye az, hogy mikor a nemzeti vagyon a háború folytán lényegesen csökkent, amikor az állam sok milliárd erejéig eladósodott, a társadalomnak egy kis rétege indokolatlan nagy nyereségre tett szert. A hadinyereség úgy keletkezett, hogy egyrészt a hadvezetőség igen magas áron szerezte be a hadsereg szükségleteit, másrészt pedig az árak emelkedése folytán a magánfogyasztás is sok ezer milliós adót fizetett a termelőknek és mindazoknak, akik a különböző cikkeket forgalomba hozták. Ez a gazdagodás nem reális, mert nem új értékek termelése folytán állott elő, hanem az tisztán egy konjunktúrák alapján keletkezett gazdagodást jelent, egyrészt az eladósodott állam, másrészt pedig a polgárok elszegényedett rétegeinek a rovására. A hadinyereségadó a háborús jövedelmet csak igen egyenlőtlenül és csekély mértékben érte utol. Az állam nagymérvü eladósodásának nagyrészbeni egyenértéke a hadinyereség összege, természetes dolog tehát, hogy az államadósságok csökkentésénél elsősorban ezeket a nyereségeket kell igénybe venni.

A vagyonadó nem szorítkozhatnék csak a háborúban szerzett vagyonra,

Mihelyst realizálódnak, játékosnak, mondvacsinált nak véljük az akciót, szinpadinak az elhelyezkedésüket és a térrel való kapcsolatukat. Azonban még e hiányosságaik mellett is nagyon komolyak és a köznapi termésen magasan felette állók e munkák. A nagy koncepció ünnepiessége zeng ki a vásznakból, minden léhaságtól mentes, nem piacra dolgozó számító művész kezenyoma érzik minden ecsetvonásán. E művész ha szerencsésebb életkörülmények között, anyagi gondok súlyától felszabadulva a jelenségek mélyére szállhat, és nagy feladataival (mert kétségkivül nagyok) a jelentőségükhöz mérten birkózhatik meg, számottevő eredményeket

Kádár Béla gyüjteményes kiállitása

Egy fiatal szobrásztehetség bemutatkozása

Kádár Béla annakidején az uttörőkkel indult el megkeresni a festészet korszerü formanyelvét és néhány esztendeje talált is egy stilust, amely, ha nem is oldotta meg az egyre jobban elsulyosodó problémákat, őt önmagát tökéletesen kifejezte. Ez a stilus ideologikusan nem, de látszatra az expresszióhoz áll legközelebb. Uj kiállitásának tanusága szerint *Kádár* Béla ezt a nemrégiben még kissé száraz stilust a technikai virtuozitás parfőmjeivel illatositva, rajz és szinkulturája egzotikumával füszerezve teszi most izesebbé és kivánatossá. *Kádár* Béla nem analitikus, hanem inkább szintetikus tehetség, a jelenség-világ hullámzó felszine és nem a mélységek harcai érdeklik. Valóságábrázolása sokszor anarchisztikus, de a formák és sikok egymáshoz való viszonya, az általuk megcsendített vonal és szinritmus nemcsak logikus és képszerü, hanem arra is alkalmas, hogy kellemes optikai szuggesziókat keltsen. Érzelmi elem kevés van Kádár művészetében, de dekorativ hüvösségében mégis van valami meggyőző erő: egy igazi és előkelő művészléleknek az az önvallomása: nem akarok mást, csak artisztikus lenni — és ez tökéletesen sikerül is Kádárnak.

A kiállitást a *Tamás Galéria* rendezte a szokott izléssel.

•

A Könyves Kálmán szalón kiállitó helyiségeiben *Boda* Gábor személyében friss tehetség mutatkozik be. Néhol még Medgyasszayra emlékeztet, de itt is elismerést érdemel technikai tudása. Néhány figurális kompozicióján azonban már önmagát követelő igénnyel bontakozni kezd az az egyéni izü tehetség, amely alighanem fejlődését is végkép helyes irányba fogja terelni.

(m. v.)

Kádár Béla

Nú. 1937. XI. 24.

Kádár Béla

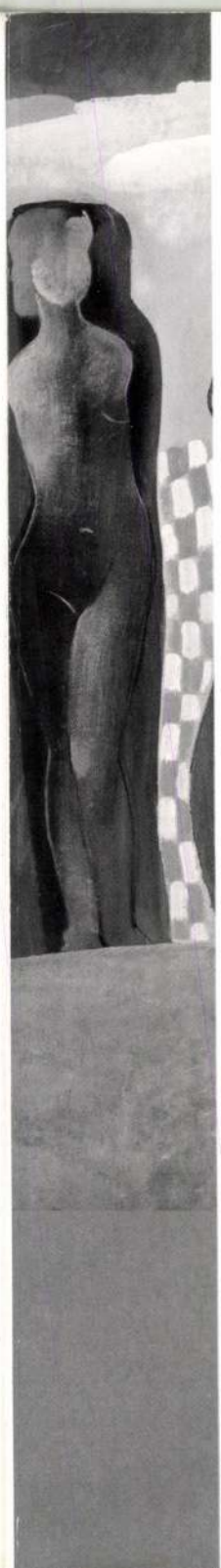

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja
Önt, Családját és Barátait

Kádár Béla

(1877-1956)
festőművész

kiállításának megnyitására,
2000. január 7-én, 18 órára
a Városi Képtárba
(Győr, Király u. 17., Esterházy-palota)

A kiállítást megnyitja:

Bodó Tamás

a művész unokája

Megtekinthető:

2000. január 7-től 2000. március 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

való megerősítése (fixirozása) a többrendbéli felcsavart sodronynyal, amely úgy a nagy, mint a kis gömbök mozgását megakadályozza (10. 11. sz.).[11])

(Folyt. köv.) *Huszka József.*

VEGYESEK.

Kitüntetés. A király *Tóth* Mihálynak, Szeged szab. kir. város nyugalmazott főmérnökének eredményes közszolgálata elismeréséül a királyi tanácsosi címet adományozta.

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter *Sajó* Elemér főmérnököt műszaki tanácsossá, *Illésy* Zoltán mérnököt főmérnökké, *Galambos* Jenő segédmérnököt mérnökké, *Kontur* Is'ván és K. *Nagy* Dezső főmérnököket műszaki tanácsosokká, *Pintér* László és *Szitkey* Béla mérnököket főmérnökökké és végül *Morvay* Vilmos mérnököt ideiglenes minőségű segédmérnökké, — a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Zalaegerszegen szervezett kőmíves-, kőfaragó- és ácsmesteri képzettség vizsgáló bizottságának elnökévé *Moldoványi* Béla kir. műszaki tanácsost, tagjaivá pedig *Müller* Miksa kir. főmérnököt, *Marandini* Tamás okl. építőmestert, *Brenner* Ferenc okl. ácsmestert és *Wapper* Ignác okl. kőfaragómestert nevezte ki.

Két festő kiállítása Budapesten. Az egyik *Kádár* Béla, a másik *Tihanyi* Lajos, a „Műterem", illetőleg a „Ma" kiállító helyiségében. Mindkettő a modern piktura jegyében, de más-más úton haladó művész. *Kádár* Béla a „Nőrablás" és „Fürdés után" képeiben erős klasszist képvisel. A képek fölfogásában, alakjaiban sok az analógia, tehát egyidőben készülhettek, csak az előbbi vihar előtti hangulatának ereje a „Fürdés után"-ban a vidék bizonytalanabb színezésére gyöngült. És mégis ott van az a Kádár, aki a kompozició könnyed mestere. Friss elevenséggel érez és fest, különösen ott, hol a fényforrás centrikus ereje a témát barokkosan kiemeli. — *Tihanyi* Lajos pont az ellenkező irányban talál magára, ami az érzést és munkát illeti. Elmélyedve rójja egymás mellé és egyengeti formáit. Különösen színes portréi mélyreható studiumok leszűrődése. Szerintünk ezek aprólékosságával közvetetlenül, ahol frlss és összefoglaló: Révész Béla, Fülöp filozófus arcképei. Még inkább ceruzaskiceiben („Önarckép"), ahol kiválót ad. A kiállítások egyidejűsége teszi, hogy egyszerre foglalkozunk e két teljesen más érzésű és meggyőződésű művéssszel, de spontán adódik, hogy mindkettőjük egymásra hatását kívánjuk: Kádárnak Tihanyi alaposságából; Tihanyinak Kádár frisseségéből. *Mak.*

† **Grünwald** Mór építész, a *Grünwald* Testvérek és *Schiffer* cég beltagja, a Palatinus és más vállalatok igazgatósági tagja, székesfővárosi bizottsági tag e hó 22-én Budapesten 49 éves korában meghalt. Az ő cége építette 1892-ben a káposztásmegyeri vízvezetéki két átemelő telep medencéjét összekötő 3 *km* hosszú kettős betoncsatornát.

HIVATALOS.

AZ ÉPÍTŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Gyulai Elemér okl. mérnök, építőmesternek (Budapesten) és *Hörcher* Elemér építőmesternek (Budapesten) október 22-én letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

Elüljáróságí ülés. Az elüljáróság *Klenovits* Antal elnöklésével a tagok élénk érdeklődésével ülést tartott. Minthogy a most érvényben levő tagsági díjak csak három évre állapíttattak meg, az elüljáróság a tagsági díjak újabb megállapítására nézve tett előterjesztést. Tekintettel a pénznek nagyfokú értéksülyedésére, továbbá arra a körülményre, hogy az ipartestület csak anyagi gondok mellett tartja fenn magát és hogy a háború befejeztével az ipartestületre a háborúban elhalt tagok családjainak segélyezése, a rokkant és tönkrement tagok istápolása nagy szociális teendőket fog róni s a tisztviselők fizetésének emelése sem lesz mellőzhető, a tagsági díjak arányos javítását javasolja. Ezt így határozta a közgyülés elé terjeszteni: A belépési díj (eddig 40 k.) legyen 100 k., az évi legkisebb járulék 50 k., mely összegben az alkalmazott szakmunkások után fizetendő heti járulék 280 munkáshét után benfoglaltatik. Az alkalmazott szakmunkásoknak 280 munkáshetet meghaladó alkalmazása esetén minden munkáshét után 20 fillér (eddig 10 fillér) heti járulék fizetendő, míg a heti járulékok összege a 600 koronát (eddig 300 k.) el nem éri. 600 k. maximális járulékon felül a kötelezettség nem terjed.

Az építő költségek nagyfokú emelkedése szükségessé teszi, hogy a munkaadó osztály e költségek leszállításával komolyan foglalkozzék. Minthogy az építő anyagok árának és a munkabérek leszállítása a munkaadók hatáskörén kívül eső tényező, melyre számítani nem lehet, a munkateljesítmény emelésének gondolatával kell foglalkozni, mint amellyel különösen Taylor mérnök beható fáradozása után úgy Amerikában, valamint külföldön, de több gyárban Magyarországon is jelentős eredményeket értek el. Minthogy nálunk újabb időben *Somogyi* László foglalkozott a Taylor-rendszernek a magasépítésre való alkalmazásának kérdésével, az elüljáróság elhatározta, hogy felkéri *Somogyi* Lászlót, hogy ennek ismertetéseül tartson egy-két felolvasást és terjesszen elő programmot, hogy mikép tartja a Taylor-rendszerű munkamegtakarítást a magasépítésben a mi viszonyaink közt lehetségesnek.

A kontárkodás káros hatásának ellensúlyozása végett még a tavaszon elhatározta az elüljáróság, hogy az építő hatóságnál ezt a célt szolgáló előterjesztést fog alkalmas időben tenni. Tekintettel arra, hogy a háborús viszonyok végüket látszanak járni és a polgári tevékenységnek rendes medrébe való visszatérésére, ezzel a normális építő viszonyokra is kilátás nyílik, az elüljáróság elérkezettnek látja az időt, hogy az építésrendőri szolgálatban mutatkozott hiányok megszüntetésére irányuló tevékenység is megindíttassék. Erre a célja mindenekelőtt a kerületi mérnökökkel kívánja az ügyet együttesen tárgyalni és ezért megbízta *Gunszt* József főjegyzőt, tudja meg az illetékes tényezőktől, hogy mikép tárgyalhatna az ipartestület vezetősége a kerületi mérnökök testületével együttesen a kontárkodásnak, mint a hivatalos körök megállapítása szerint a főváros építő viszonyaiban nagyfokon elharapózott rendetlenség kútfejének megfékezésére alkalmas rendszabályokat, hogy ezen tárgyalás eredménye alapján lehesse meg előterjesztéseit az illetékes hatóságoknál.

Bejelentette az elnök, hogy az Ipartestületek Országos Szövetsége f. é. szeptember 15-én tartott országos gyülésének napirendjére fölvette ipartestületünk indítványát, hogy a nagygyülés mondja ki határozatilag, hogy a mérnöki kamaráról készült törvénytervezetet az ipar szabad fejlődése, a tudás érvényesülésének szempontjából károsnak tartja, hogy felkéri a kormányt, vonja azt vissza és oly törvénytervezetet terjesszen elő, mely a műegyetemi oklevél kizárólagos képesítését kiküszöbölve, a tudásnak és képességnek szabad érvényesülését biztosítsa. A nagygyülés az indítványt egyhangúlag elfogadta. Ezért az elüljáróság az Ipartestületek Országos Szövetségének köszönetet szavazott.

Az ipartestületek Országos Szövetsége által gazdasági függetlenítésünk céljából megindított nagyszabású mozgalom támogatására 100 korona hozzájárulást szavazott meg az elöljáróság.

Kolbenheyer Gyulának, a budapesti állami felső építő ipariskola nyugdíjazott igazgatójának halála alkalmából az ipartestület elüljárósága részvétét nyilvánította a felső építő ipariskola igazgatóságának.

A kereskedelmügyi miniszter leiratban értesítette az ipartestületet, hogy Berlinben f. é. nov. 16-án a „takarékos építő anyagok kiállítása" fog megnyílni a Reichsverband zur Förderung sparsamer Bauweise E. V. rendezésében. Erre a kiállításra Magyarország is meghívást nyert olyan formán, hogy a mi kiállítóink tárgyai külön magyar pavillonban nyernek elhelyezést. Habár az idő rövidsége miatt a kormány részéről hivatalos kiállítás rendezése nem lehetséges, de egyes cégeknek a részvétele a kiállításon nem lehetetlen és azért felhívja az ipartestületet, hogy takarékos építő anyagok és szerkezetek gyártásával foglalkozó tagjainak figyelmét hívja fel a berlini kiállításra, megjegyezvén, hogy ennek a kiállításnak 1919. év elején Bécsben leendő megismétlése elhatározott dolog és nincs kizárva az összegyüjtött anyagnak a jövő év tavaszán Budapesten leendő kiállítása.

Az elüljáróság elhatározta, hogy a berlini kiállításon való részvételre az érdekelt iparosokat felhívja. Ez ügyben az érdeklődőknek az ipartestületben *Gunszt* József főjegyző szivesen ad felvilágosítást.

Az elnök jelentette, hogy az „*Építő Ipar* :: *Építő Művészet*" hasábjain *Palóczi* Antal építész *Magyar* Vilmos könyvéről, „Klasszikus és

[11]) A tokaji függők (XIII. ábra 10. sz.) teljes mását találták Kladovo és Turn Severin között (a volt Szerbiában), melyeken a kis gömbökön a körök közötti tér is áttört volt. Római fibula, mohamedán és perzsa szíjvég, meg fonott karperec volt még a leletben. (Arch. Értesítő 1900. évf. 265. lap.)

reneszánsz építőművészet formái"-ról igen szép ismertetést közölt, *Palóczi* Antalnak köszönet szavaztatik. Bejelentette elnök, hogy *Magyar* Vilmos könyvének egy díszpéldányát özv. Jakabffy Ferencnének átnyujtotta, amiért özv. Jakabffy Ferencné az ipartestületnek köszönetet mondott.

Az elnök bejelentette, hogy az 1917. évi Évkönyv nyomtatási költsége 5650.50 koronába került, minek ellenében hirdetésekből 4166 k. fedezve van. Tudomásul vétetett. *Bloch* Leó indítványára Edvi *Illés* László titkárnak az Évkönyvben közölt cikkeért a munkásbiztosítás új rendjéről 200 K írói tiszteletdíj megszavaztatott.

FŐVAROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak okt. 21-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedelmet:

135861. Bartkó János, Agyag-u. 1540 hrsz. földszintes ház; terv. Pollágh Gyula.

132774. Schanditz Jenő, Jász-u. 1541. hrsz. emeletráépítés és raktár; é. m. Kovács György.

128053. Klein Jakab, Czobor-u. 1966. hrsz. földszintes ház; é. m. Sándor Imre.

131057. Tiffemann Samuné, Dobozi-u. 6464. hrsz. raktár é. m. Fodor István.

131061. Ded cs Ferenc, Óriás-u. 6730. hrsz. toldalék; é. m. Bayer Gy.

128662. Különleges Építési R.-T., Szilas-u. 1578. hrsz. barakképület; terv. Spitz Lipót.

109384. Malomsoky József, Francia-út 2562. hrsz. gyári épületek; é. m. Leindorfer Ferenc.

138109. Kan- és Heller, Halom-u. 7427. hrsz. raktár; é. m. Kallina G.

134907. Kálmán Györgyné, / paffy-u. 7986. hrsz. árúház; é. m. Rigler József.

138030. M. kir. kincstár, Országház-u. 2212. hrsz. autogarage.

138782. Margalit Andor, Kelenhegyi-út 13275. hrsz. virágház.

137544. Bacher Emil, Keselyű-u. 7170. hrsz. emeletráépítés és toldalék; é. m. Vágó László.

127587. Deutsch József, Hajdu-u. 1678. hrsz. emeletráépítés; é. m. Bayer Gyula.

134613. Orsz. Szállítási R.-T., Frangepán-u. 1540. hrsz. istálló; terv. Hellebrand János.

132275. Strausz és Büchler, Hungária-út 1756. hrsz. kovácsműhely; terv. Lőrinc Lajos.

121537. Szenes Ede, Dorottya-u. 737. hrsz. udvari épület; terv. Fellner Sándor.

131631. Uránia szálló, Rákóczi-út 4987. hrsz. emeletráépítés; é. m. Stettner és Krausz.

Átalakításokra:

112'08. Bosch Róbert, Vas-u. 16.

133210. Magyar Építő Iparbank R.-T., Erzsébet-körút 8.

122133. Bankhardt József, Szekszárdi-út 1509. hrsz.

138791. Özv. Vasvári Mórné, Margit-u. 7.

134082. Hausknecht Ferenc, Mogyoródi-út 91.

135854. Nádai Jenő, Kölcsey-u. 4.

128561. Göttler Manó, Fűrész-u. 36.

13248'. Hazai Fatermelők R.-T., Hold-u. 978. hrsz,

138190. Makrai Teofil, Hattyú-u. 2898. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

134687. Magyar Földbirtokbank R.-T., Nádor-u. 892. hrsz.

116136. Reisenberger Gusztáv, Szív-u. 3171. hrsz.

132249. Légrády Testvérek, Balaton-u. 1121. hrsz.

134223. Orbán és Szabó, Illés-u. 6586. hrsz.

116747. Szemere és Társa, Ilka-u. 2628. hrsz.

138453. Székely Bertalan, Kisfaludi-u. 6838. hrsz.

TERVPÁLYAZATOK.

dec. *20.* Nyiregyházai aut. orth. izr. hitközség: 378 férfi és 322 női imaszékre templomtervei; díjak: 5000, 3000 és 200 k.

1919. jan. *5.* Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: diadalkapu tervei; I. díj: arany érem és 1200 korona; II. díj: 1200 korona.

febr. *1.* Gyöngyösi izr. hitközség: templom és községház tervei; díjak: 10.000, 7000 és 4000 k., vételre à 1000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

okt. *30.* M. Á. V. aradi üzletv: Nagyváradon **fiókműhely** építése (l. a hírdetések közt).

nov. *4.* Szeged polgárm: 5863 m^3 **zúzottkő** és 3356 m^3 **zúzalék** szállítása.

„ *15.* Dorog község: **hullakamra** építése.

„ *15.* Soproni á. é. hiv: **két műtárgy** építése.

„ *15.* Nagybecskerek tanácsa: 260 m^2 fűtőfölületű **kazán** szállítása.

VERSENYTÁRGYALÁSOK EREDMÉNYE.

A M. Á. V. pécsi vonalán 39 híd átalakítására Friedmann Árpád 75% ráfizetéssel, Kolin és Török 55% ráfizetéssel ajánlkozott.

A M. Á. V. szajoli vonalán föltöltésre Saár Elemér 839.000 k., Hungária Bank 925.200 k., Somló József 962.400 k., Nagy és Radó 1,042.000 k. és Lehner Artur 1,062.000 k.-ért ajánlkozott.

VISEGRÁD-MÁTYÁSHEGYI KŐBÁNYA-VÁLLALAT.

Ajánlja azonnali szállításra I rendű traohyt kőtermékeit. Makadám-utak készitéséhez alap- és fedőkő, valamint zúzottkő és zuzalék szállitását.

Központi iroda: **KONDOR és FELEDI**

építőmesterek.

Budapest, V. ker. Gizella-tér 3. szám.

Telefonszám: 10—36. és 179—47.

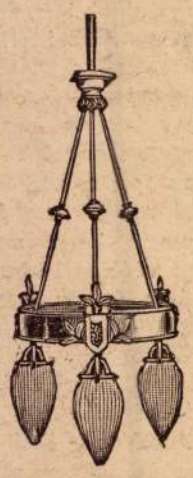

Ezredéves országos kiállitás: DISZOKLEVÉL.

Magyar fém- és lámpaárugyár-részvénytársaság

BUDAPEST-KŐBÁNYA.

Petróleum-lámpások

a legegyszerübb kiviteltől, a legpazarabbig.

Légszesz- és villamos-csillárok

Fém- és díszmütárgyak

Raktárak Budapesten: II., Szilágyi-Dezsőtér 3. sz.; V.., Erzsébet-tér 16. sz.; VII., Erzsébetkörút 19. sz.; VIII., Üllői-út 2., Kálvin-tér sarkán. **Pozsony:** Lőrinckapu-utca. **Kolozsvár:** Mátyáskirály-tér. **Debrecen:** Piacz-utcza 83.

Jungfer Gyula

cs. és kir. udvari mű- és épületlakatos, iparművészeti bronz- és fémárúgyár, műöntője.

Budapest, VIII, Berzsenyi-utca 6. sz.

Kiadó: a laptulajdonosok képviseletében GERSTER KÁLMÁN. "Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. Budapest, IX., Üllői-út 25.

1971 OKT

NAPLÓ

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kádár Béla-emlékkiállítás. A két világháború közötti időszak ismert nevű, termékeny festőjének, *Kádár Bélának* (1877—1956) emlékkiállítását láthattuk a Nemzeti Galériában augusztusban. Kádárt a 20-as években a *Der Sturm* című berlini avantgarde folyóirat munkatársai sokra becsülték — a legtekintélyesebb magyar művészeti írók (Lyka, Kállai Ernő, Rabinovszky) azonban jobbára a külsőséges modernizmus körébe utalták munkásságát. A *Bedő Rudolf* és *Szíj Béla* által rendezett tárlat — bár természetesen célja éppen az ellenkezője volt — a Kádár-életmű másodlagos voltáról vallott véleményeket erősítette meg. Kádár szellemesen, bravúrosan, de kellő eredetiség és koncentráció nélkül kamatoztatta a fél évszázad előtti párizsi, weimari és olasz művészeti áramlatok (kubizmus, konstruktivizmus, expresszionizmus, novecento) vívmányait, bőven merítve Marie Laurencin, Campendonk, Chagall, Jawlensky, Foujita, Giuseppe Cesetti, Ubaldo Oppi s más neves külföldi mesterek formavilágából. Kádár munkáinak jobbik része *kellemesen dekoratív*, hagyatékának másik része *kevésbé kellemesen modoros.*

Amikor Kádár 1918-ban gyűjteményes kiállítást rendezett az egyik budapesti galériában, a tárlatot a *Nyugat* 1918 novemberi kettős számában *Bálint Aladár*, a kiváló kritikus ismertette: „Sajnos, Kádár nem tudja elég tartalommal megtölteni kompozícióit; figurái túlságosan könnyűek, nem érezzük létük, jelenvalóságuk parancsoló szükségességét... Ha e művész (szerencsésebb életkörülmények között, az anyagi gondok súlyától felszabadulva...) a jelenségek mélyére szállhat, — számottevő eredményeket fog elérni." Kádár azonban ritkán szállott „a jelenségek mélyére", és így a „számottevő eredmények" is elmaradtak.

A katalógus előszavát Bedő Rudolf — Kádár barátja és mecénása — írta. Bedőnek azokkal a szavaival, amelyek Kádár „biztos színérzékére, nagy rajztudására és vonalainak harmóniájára" hívják fel a figyelmet, készséggel értünk egyet, azonban azt az állítását, hogy a művészt „lélektani problémák" foglalkoztatták volna, a kiállítás anyaga kevéssé támasztja alá. Hogy Kassák Lajos „a Kádár-műteremben tett látogatásai folytán kapott kedvet a festéshez", — ugyancsak megalapozatlan megállapítás.

Bálint Endre-tárlat Győrött. Vasarely, Szántó Piroska, Ország Lili, Solti Gizella gobelin-művész, Kovács Margit kerámikus, Muray Róbert grafikus kiállításai után Bálint Endre 1969 és 1971 között született munkái kerültek bemutatásra — augusztus első felében — a várossá válásának 700 éves jubileumát ünneplő Győrben, dr. Úri Endréné művészettörténész rendezésében. A győri Műcsarnok a művész mintegy negyven művét látta vendégül: színes, nagyméretű grafikákat, ún. linotípiákat („Allegro Barbaro", „Ablakok, rácsok lírája" stb.), festményeket („Ifjú szívekben élek", „Jeltörténet négy képben", „Zsennyei embléma") és különböző tárgyak, anyagok (csont, fém, zsineg) felhasználásával készült kompozíciókat (pl. „Lankás Dunántúl", „Kalózballada tizenkét strófában"). Ez utóbbiak a kínaiak ősi könyvének, a Yi King-nek egyik szentenciáját juttatták eszünkbe: „Haszontalan nyersanyagot nem ismernek a mesterek."

A kiállításon helyet kapott a „Szentendre nyolcadik temploma" című — tizenegy részből álló — modern ikonosztázion is, amely — véleményünk szerint — nemcsak Bálint Endre munkásságának egyik csúcspontja, de a jelenkori magyar festészetnek is reprezentatív alkotása.

A katalógus előszava — amelyet *Kolozsváry Ernő* műgyűjtő, a Bálint-oeuvre avatott ismerője írt — találó észrevételeket tesz a művész 1969-cel kezdődő alkotói periódusának pompás kolorizmusáról: „A zsennyei tartózkodás felszabadította Bálint színvilágát; az eddigi egymást fedő festékrétegek fojtottsága helyett a tiszta, keveretlen pirosak, kékek, fehérek az uralkodók; a művész tobzódik a lüktető, friss színekben." A győri Bálint-kiállítás — amely mai festészetünk egyik legeredetibb és legjelentősebb egyéniségének a magyar népművészet, a szürrealizmus és a Pop Ar. elemeit ötvöző újabb terméséből nyújtott nagyszerű válogatást — az 1971-es év emlékezetes művészeti eseménye volt.

Nagyanyám tehát kettesével vette a szandálokat és szalagból is mindég kettőt hozott. Talán, ha lehetett volna, Eszter kedvéért még egy szívet is vett volna magának, amivel engem is szeret, de így, az egyetlen szívével csak Esztert szerette. Ebben viszont én nem találtam semmi kivetnivalót. Azzal a kétséget nem ismerő bizonyossággal, amivel csak a gyerek tud tudni, egyszerű és érthető volt számomra, hogy Eszternek nagymama az anyja. Természetes tehát, hogy őt szereti. Anyám meg engem szeret. Ebben az elképzelésemben Magda zavart a legkevésbé; rövid és nem is túlságosan gyakori látogatásai semmiképpen nem ébresztettek bennem gyanút. Az én számomra Eszter nagymama-anyja sokáig a világ legtermészetesebb dolga volt. Nem kell azért könnyelműen ítélkezned Magda felett. Bizonyos, hogy ritkán jött, és rövid ideig maradt, de azért, hogy az urát jobban szerette, még szerethette a lányát is. Nem is lehetett nem szeretni, bár Eszter egyáltalán nem hasonlított Károlyra.

Az a világszép kisbaba, akinek az anyja ritkán jött és rövid ideig maradt, olyan volt, mint az élet. Nagyanyám még a levegőt is megszűrte neki. Itt valóban nem sok szükség volt Magdára. De nem tudom, mi lett volna, ha ez nem így van. Marianne ugyanis, miután a legtestvéribb áron elvitt minden elvihetőt, végül is összeveszett Károllyal, aki egy óvatlan pillanatban mégis megírta a levelet ifjabb Gara Gábornak, hogy jöjjön, eladja a földet. Miska gyámsága tehát kútba esett, bármennyire elítélte is Marianne azokat a könnyelmű szülőket, akik nem gondolnak gyermekük jövőjére.

— Az embereken nem lehet segíteni! — sóhajtott Marianne, s ez mindenképpen igaznak is látszott, de — szerencsére — Magda és Károly nem is igényelték ezt a segítséget. Eladták a földet, és kitűnően éltek. Időnként meglátogatták Esztert, és itt-ott célozgattak arra, hogy hazaviszik. A vénasszony csak legyintett.

— Majd!

Marianne ebben az időben nem járt nagyanyám házába. Egy kicsit felejtetni kellett a Magda körüli nagy segítséget. Anyám állítja, hogy amíg Marianne elkerülte őket, csend és nyugalom volt a házban. Lehet, bár Anyám maga a megtestesült nyugtalanság és olyan jó, hogy azt már nem is lehet csendben elviselni. Ó jó: és mindenre kiterjed a figyelme. Ha játszani megyek, közli, hogy hűvös van, gomboljam be a kabátomat. Igaz, hogy már két órája mondja, és ettől egyre idegesebb leszek. Azután persze szégyellhetem magam, goromba fráter: visszakiabáltam, megszomorítottam az Anyámat. Aki jót akart. És mit mondott? Semmit. Azt, hogy hűvös van, gomboljam be a kabátomat. Jó: én is mondtam, hogy begombolom, de azért ő újra és megint elmondta. Ezért még nem kellett volna kiabálnom! És lám, végül is kigomboltam minden gombot, azt is, amit soha nem szoktam. Az nem is kifejezés, hogy hideg van: valóságos orkán. De én csak megyek dühödten és csak azért is, nyakig kibombolva, és tudom, hogy estére fájni fog a torkom. Fáj is! Anyám forró teát főz és háromszor felkölt éjszaka, hogy nem akarok-e valamit. Belémdiktál egy kanál mézet, tíz deka olvasztott vajat, aminek a szagát is utálom és valószínűleg semmire sem jó, de olyan kétségbeesett, olyan alázatos anya, hogy már azt sem bánom, ha a kisdunnát is rám teszi. Úgysem tudok aludni... Én izzadok, ő jó, és zokszó nélkül virraszt, csak annyit kér, hogy máskor hallgassak rá: gomboljam be a kabátomat...

Anyám jósága elsősorban ellenem irányul, de a család többi tagja sincs biztonságban. Ezért nem hiszek a nyugalmas korszakban, de mindegy. A nyugalom egyébként sem tartott sokáig, mert Eszter jelenléte hovatovább nyugtalanítani kezdte Marianne-t. És hogy mennyire nem a napok száma dönti el néha, hogy az adott időszak hosszú volt vagy rövid, arra keresve sem tudnék jobb példát, mint Eszter esetét a vénasszonnyal.

(Folytatjuk)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VIGILIA
Budapest
Kádár Béla

Tárlatok Balatonbogláron. Ez év nyarán is sor került a balatonboglári kápolnatárlatokra, amelyeken festőink, szobrászaink, grafikusaink egy értékes, tehetséges, szenvedélyesen kutató-kísérletező csoportja (Ábrahám Rafael, Cerovszki Iván, Csutoros Sándor, Demeter István, Galántai György, Orvos András, Prutkay Péter, Szemadám György, stb.) vett részt. A kiállítások idén is szép számú érdeklődőt vonzottak. A közönség egy része fanyalogva értetlenül szemlélte a kiállított munkákat, a látogatók többsége azonban felismerte a kiállítók tiszta szándékát, igényességét, elhivatottságát, szellemi „nyitottságát". E művészek — *Sinkovits Péter* fiatal esztéta helytálló szavai szerint — „szabadon próbálnak gondolkodni a világ jelenségeiről, s új formákat keresnek élményeik kifejezésére." Törekvéseik, erőfeszítéseik rokonszenvet és megbecsülést érdemelnek mindazok részéről, akiknek szívügyük a világ művészetének nagy áramaiba bekapcsolódni kívánó magyar festészet és szobrászat jövője.

*

Kirimi Irén monográfiája Gyárfás Jenőről. A Corvina Kiadó „A képzőművészet kiskönyvtára" sorozatának nyári újdonsága *Kisdéginé Kirimi Irén*nek, a Nemzeti Galéria műtörténészének *Gyárfás Jenő*ről (1857—1925), a historizmus és akadémizmus nagy technikai felkészültségű festőjéről írott kismonográfiája. Kirimi Irén tanulmányát alapos tájékozottság jellemzi, — a könyvecske mégis hiányérzetet kelt az olvasóban. A szerző ugyanis — nem merve felülvizsgálni a hagyományos Gyárfás-értékelést — a „Tetemrehívás"-t, az „V. László esküjé"-t, a „Disznóölés"-t és a „Gábor Áron halálá"-t tekinti a kisvárosi elszigeteltségben élt művész legmaradandóbb munkáinak, holott igen kétséges, hogy kijár-e a kritikátlan magasztalás e derekasan kivitelezett, de már megfestésük időpontjában is avitt szemléletű műveknek... A magunk részéről úgy véljük, hogy Gyárfás e festményeire is maradéktalanul érvényesek *Fülep Lajos* — Székely Bertalan történelmi kompozícióiról elmondott — szavai: „Amit Székely olyan körülményesen és nagy fáradsággal kifejez (vagy kifejezni szeretne), az sokkal egyszerűbben és világosabban elmondható néhány szóval... Megfoghatatlan, mi szükség ilyen egyszerűen konstatálható dolgok közléséhez ilyen nehézkes módot választani, — ekkora vásznakra ennyi munkát, tudást, festéket és olajat rákölteni... Az eredmény nem áll arányban az erőkifejtéssel, s ez mindig lehangoló és kiábrándító... Székely kívül helyezte magát az időn, és az idő elment fölötte örökre."

A „Tetemrehívás"-nak, a „Disznóölés"-nek, az „V. László esküjé"-nek Gyárfása fölött is „elment örökre az idő", — szerencsére azonban a Karlovszky Bertalanról festett portré, az 1887—88-as „Női fej", egy-két tájkép („Alkonyat", „Erdőrészlet Sugárfürdőnél") és a kisméretű, 1920-as „Önarckép" megőrzi a mestert az utókor számára. Kár, hogy e műveket (kivéve a Karlovszky-portrét) csupán kutyafuttában tárgyalja (pontosabban: éppen csak hogy említi...) Kirimi Irén, adós maradva a művész *valóban időtálló* munkáinak elemzésével.

D. I.

ZENEI JEGYZETEK

(A NYÁRI HANGVERSENYÉVADRÓL) Ember legyen a talpán, aki át tudja tekinteni, hány hangversenyt rendeznek hazánkban nyaranta! Furcsán egybejátszanak e program kialakításakor az idegenforgalmi szempontok a zeneiekkel, s nem mindig az igazi zene kerül ki győzelmesen e vetélkedésből. Vannak persze szép előadások, s nem ritka egy-egy egészen kiemelkedő produkció sem. Mégis marad az emberben a nyár után valami fanyar érzés: inkább „autós fesztiválok" ezek, semmint a zene ünnepei. A fővárosi szabadtéri hangversenyek is új otthonba költöztek: a Pest megyei Tanács díszudvarának akusztikája kétségtelenül jobb a Károlyi-kertéénél, de hova lett az a hangulat! Hová a gesztenyefák ábrándos susogása! S hova a tér nyüzsgő gyereklármája! Csak a fúrók zúgnak-dübörögnek ott, a kert pedig magára maradt szomorú dobogójával, a régi dicsőség e tragikomikus maradványával. Kétségtelen, hogy az utóbbi néhány esztendőben lassan agonizálni kezdtek a pesti sza-

badtéri hangversenyek. Egy évtizeddel ezelőtt Yehudi Menuhin kápráztatta el a hallgatóságot, Ruggiero Ricci adott külön kis hangversenyt a kapuboltozat alatt, Dean Dixon vezényelte a IX. szimfóniát. Ma inkább a legsikeresebb téli és tavaszi műsorok ismétlődnek, kicsit lagymatagabban, pongyolább kivitelezésben, s ennek megfelelően kisebb közönség előtt. Ezért is érdemes kiemelni Mozart Requiemjének Lehel György vezényelte előadását, amely azt bizonyította, hogy a nyárban is lehet emlékezetes nagy élményt alkotni. Lehel György nagyszerű oratórium-karmester, részben azért, mert tudja, mit dirigál — vannak, sajnos, akik nem —, másrészt felfogása, tempói s egész fölfogása nagyon közel áll a ma emberének a zenéről alkotott képéhez. Ferencsik János említette lapunkban, hogy ma az előadóművészet átalakulásának korát éljük. Lehel György az a szerencsés művész, aki úgy válik korszerűvé, hogy megőrzi az érzelmek jogát is. Nem kevesen vannak ugyanis, akik a legnagyobb alkotásokat is kicsontozva, a teljesen objektív hangzáskép eszményét szem előtt tartva (de ezzel épp az objektivitást megsértve) szólaltatják meg. Amikor Brecht javaslata nyomán Adorno „elidegenítette" a nagy műveket az évszázadok során rájuk rakódott etikus elemektől — melyek azonban nem a mű lényegéből, hanem a körülöttük kialakuló szubjektív állásfoglalásokból fakadtak —, tudtán és akaratán kívül egy előadói felfogás inspirátorává is vált, amely hovatovább kisajátította a korszerűség fogalmát s megvetően konzervatívnak nevezi a műhöz alázattal közeledő, érzelmekkel telített művész magatartását. (Más tudományágakban is megfigyelhetünk hasonló törekvéseket: az egzaktság szüntelen hangoztatása közben lassan háttérbe szorul a vizsgált műalkotás, s a mérés módszerei, lehetőségei válnak meghatározóvá.) Ezer szerencse, hogy a legjobb magyar művészek azért nem szégyellik érzéseiket. Ezért is válhatott Lehel György tolmácsolása megragadóan izgalmas élménnyé. Izzó drámaisággal és lendülettel emelkedett egyre magasabbra ez az előadás, míg végre a Lacrymosa csodálatos — kissé talán gyorsra vett — könyörgésében tetőzött. A közreműködő együttesek (köztük egy új szólista tehetség: Kalmár Magda) hibátlanul valósították meg elképzeléseit, s megérdemelten részesültek a nagy sikerben, mely — reméljük — már a következő szabadtéri évad rangjának előlegezésévé is vált.

[illegible]

veket írjon, „amelyek gambán játszhatók, s amelyekből eddig igen keveset láttunk". A herceg maga szólaltatta meg ezt a hangszert, innen a türelmetlenség. Haydn pedig szorgosan komponált, levelei utóiratában nem is egyszer ajánl a fenség kegyeibe egy-egy új triót. Ezekből a szórakoztató, szellemes s elsősorban zenei kedvtelést szolgáló darabokból hallhatunk ötöt a Musica rinata sorozat egyik új kiadványán (LPX 11478). Három kitűnő művész, Liebner János, Fias Gábor és Mező László szövetkezett előadásukra. Hadd emeljük ki mindenekelőtt Liebner János barytonjátékát. Ezt a hangszert jórészt ő fedezte fel, s játszi könnyedséggel uralkodik rajta, ami azért is nagy szó, mert már a régi szakkönyvek írói is megállapítják, hogy alig-alig akad művész, aki hibátlanul meg tudja szólaltatni. A három kitűnő szólista kivált a művészileg is jelentős D-dúr divertimento második tételében illeszkedik harmonikus együttessé.

A régi és elfeledett műveket feltámasztó sorozat másik új lemezén ugyancsak Haydn kamaraműveiből hallhatunk néhányat, az előadó együttes összeállítása azonban más: a csembalóhoz társul a hegedű, mélyhegedű és a gordonka. Ezek az üde hangvételű, sok zenei ötletet tartalmazó alkotások nem térnek el a kor átlagától, ami természetes is, hisz szerzésük idején Haydn még egészen fiatal volt, tele nagy tervekkel és reményekkel, melyek javát később be is váltja. Ekkor még csak az ötletek felvillantásáig jutott, s a fiatalság bőségével dobja fel egyiket a másik után, hogy aztán jórészt kidolgozatlanul el is vesse őket annak az embernek a pazarló gesztusával, akinek bőven van mondanivalója. A lelemény, a szellemes csevegés az érdekes ezekben az alkotásokban, és az, hogy tudjuk: honnan indult ez a fiatalember, aki később majd a Teremtés és a Harmónia-mise magaslatára jutott. Az előadók (a Tátrai vonósnégyes három tagja: Tátrai Vilmos, Konrád György és Banda Ede, valamint Sebestyén János) nagy kedvvel, lendületes, vérbő előadásban szólaltatják meg az öt művet (LPX 11468).

RÓNAY LÁSZLÓ

BELVEDERE

KÁDÁR BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ

CSER KÁROLY
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

NYITVA HÉTKÖZNAPON 9—6
VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPON 9—1

1922 ÁPRILIS 30 — MÁJUS 14.

KÁDÁR BÉLA

született 1877-ben Budapesten. Művészeti tanulmányokat részben a budapesti Képzőművészeti Akadémián, részben Münchenben Knirr Henrik tanárnál folytatott. Beutazta Német- és Franciaországot, Belgiumot, Hollandiát, hosszabb időt töltött Antwerpenben és Párisban (1899—1905). Kiállitott a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalonban és a Művészházban (1900—1914). Gyüjteményes kiállitást rendezett a Művészházban, az Ernst-muzeumban, legutóbb 1921-ben Bécsben és Münchenben. Megnyerte a szolnoki Kohner Adolf-dijat és 1912-ben a Művészház Nemes Marcel-diját. E kiállitás ujabb munkáit mutatja be, amelyekben az expresszionizmus törekvései nyilvánulnak meg. Bennük nem az optikai jelenségek érzékeltetése a fontos, hanem a belső látás megjelenitése, ahol minden csak alárendelt eszköze az egyéni kifejeződésnek. Nem a valóság formáit másolják, hanem azokat átformálják és hangsulyozzák.

Kádár Béla
Kisfaludy Strobl

Sovábbítás
val

NAGY TEREM.

Ernst
1933 jan

Kisfaludi Strobl Zsigmond.

Az az általános tetszés, mely a művész hatalmas karakterfejeit fogadta, arra inditott bennünket, hogy a közönség gyönyörködtetésére ezen a kiállitáson is bemutassuk őket. Néhány ujabbakkal együtt. E mellszobrok közt van nem egy, mely a mintázás erejével a formák gazdag változataival, a kifejezés gazdagságával megkapó hatásu.

Bernhard Show arcképét, mely az előbbi kiállitáson márványba faragva volt látható, most bronzba öntve állitjuk ki. Kitünő összehasonlitásra ad ez alkalmat, megfigyelhetni mit jelent az *anyag* szerepe a művészetben. A márvány és bronz természete mint alakitja át a formák hatását. A többi mellszobra is

PAÁL LÁSZLÓ (1845—1879)

156. Beileni falurészlet. 5000

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

157. Fiatal úr arcképe. 1.600

THORMA JÁNOS (szül. 1867)

158. Kártyázók. 1.100

SZINYEI MERSE PÁL (1844—1920)

159. Kertrészlet. 4.700

TÓTH LACI (1869—1895)

160. Incselkedés. 1891. 3.300

SZÉKELY BERTALAN (1844—1910)

161. Tájkép.

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BR. (1852—1919)

162. Csirkefogó. 880

IFJ. MARKÓ KÁROLY (1822—1875)

163. Idyll. 330

mind hatalmas megmintázásával kap meg.

Dr. Lázár Béla.

168. General Jan Hamilton.
169. Lord Parmoor.
170. Dr. Schuster Gyula.
171. Arthur Hendersen.
172. Adoráció (Faszobor) 800.—
173. Női akt. (Faszobor) 550.—
174. Serényi Richárd.
175. Bernhard Show.
176. Lord Rothermere.

JANKÓ JÁNOS (1833—1896)

164. Falusi mulatság. 440

SZÉKELY BERTALAN (1844—1910)

165. Forrás. A·100

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BR. (1852—1919)

166. Tanulmányfej. 1·100

SZÉKELY BERTALAN (1844—1910)

167. Női akt. 1·100.

val van dolga. Valószínűleg még Pesten sajátította el azt a látást, amely legjobban megfelel neki. A természetközelség, a festői motívumok közti élete pedig még jobban elmélyítette stílusát. Bizonyára most már nem is tud másképpen látni, mint festményein. Bátran, őszintén, nagy formákban és színesen. Valósággal megmintázza színeivel a tájat, embert, állatot. Emberei biztosan állanak lábukon, a jószág mozdulatai is ösztönösek, mindenki úgy tesz-vesz képein, mint az életben, pedig festményei tulajdonképpen kompozíciók. Vonalak, tömegek, színfoltok egyensúly-játéka. Nem kedveli a sík terepeket, hepe-hupás a vásznain minden, a hátteret is hegyek övezik, fölöttük úsznak a gomolygó felhők. A sok forma szinte harcban áll egymással, képei telítve vannak szín- és formaeseményekkel. De minden tökéletesen kiéli a maga természetes valóságát, nem satnyul el, nem lesz bizonytalanná. Az örökké természetben élő ember határozottsága nyilatkozik képeiben. Színei nem látszatjelenségek, hanem a dolgok tulajdonságai, hozzátartozók lényegükhöz. Nagy Imre képeiből Erdély hegyeinek, földjének zamata árad felénk.

Kádár Béla franciás ízlésű, az École de Paris fogásait követő festőművész. Alakos és csendélet-kompozíciói a valóságtól független szín- és forma-rapszódiák. Önálló, beidegzett modora van az ábrázolt motívum földolgozására. Csak néha jut közelebbi kapcsolatba a ter-

csak nagy ősük, az idősb Peter Brueghel, akit a modern belgák igazi elődjüknek tekintenek. Most nincs közöttük olyan brutális vagy infantilis naivitású művész, mint 1927-ben láthattuk emlékezetes kiállításukon a Műcsarnokban, amelyen van Eyck, Roger van der Weyden és a többi nagy mester mellett a legmodernebb neoprimitívek is felvonultak. Most már nagyobbára ezek sem tartják elegendőnek, hogy csak a tehetségükkel kérkedjenek, hanem ismét hangoztatják kultúrájukat is. Hiszen a flamand festészetnek van az olasz képírás mellett legdicsőbb multja. Általában a lágy festőiség uralkodik náluk, a tengermelléki párás légkör letompítja az élesebb színhatásokat.

A kiállítás anyagából elsősorban Albert Saverys tájképei és csendélete tűntek ki. Aratást ábrázoló két tájképét valósággal a sárga színek szimfóniájának nevezhetjük. Télivér festő, mindent színekkel, a valeurök finomságával fejez ki. Szinte az angol Turner tengerképei jutnak eszünkbe, annyi a levegő, a fény, az izzó vibrálás festményein. A szalmakalapos aratók fürödni látszanak a sárga kalásztengerben, csak egy-két odakanyarított ecsetvonással vannak a vászonra mintegy odaérezve, a háttér elmosódott házainak tömege feloldódik a napfényben. Észrevétlenül megy át a horizont a felhős ég sárga színvilágába. Sötétebb tájképein is a tiszta festőiesség uralkodik, mint a nagy, lágy és tompa színharmóniákban szétterített, fajdkakast ábrá-

mészettel. Itt megérzik a motívumból frissen született artisztikum. Szürkékbe ágyazott lágy színharmóniái különösen a csöndéletekben érvényesülnek, mert nem kell átformálni alakjait, mint figurális kompozícióin. A vonalak kellemes menetéért, a formák összefoglalásáért sokszor alakjait is átgyúrja. Így jobban beilleszthetők ornamentumszerű látományaiba. Színei sokszor izgatóan egymásba áramlanak, formái pedig lágyan elpengenek. Mindegyik festménye dekadens, artisztikus és ízléses ötlet.

A belga hivatalos körök hozzánk is elküldték a tavalyi velencei biennálison bemutatott nagysikerű képzőművészeti anyagot, mely legutóbb a bécsi Hagenbundban szerepelt és amelyből valóban reprezentatív színvonalon álló kiállítást rendeztek a Nemzeti Szalonban. Bár művészetük három világhíressége, James Ensor, Eugène Laermans festő és Georges Minne szobrász, e három aggastyán nem állított ki, mégis rendkívüli magas szintű és összhangos volt az anyag. A szélsőséges irányt képviselők részben elmaradtak, részben náluk is megszelidültek, mint azt legkiemelkedőbb képviselőjük, Constant Permeke is mutatja.

A flamand faj különben sem hajlamos szimbolikus és geometrikus elvonatkoztatásra, tulajdonképpen földhözragadt realista, akár-

Ybl Ervin. Képzőművészet. Budapesti Hírlap 1937. aug

zolo csendéletében. Ez a tiszta festőiség nagyon közel áll a magyar lélekhez.

Isidore Opsomer a leghíresebb élő belga arcképfestő. Mindig úgy festi arcképeit, hogy azok ne csak kellően jellemezzék az ábrázoltat, hanem festőileg többet adjanak ennek a megörökítésénél. Mostani, mindkét képmásán erkélyre állította modelljét, a férfi alakja mögött táj terül el, lent apró házakkal, fent felhős, szürkés éggel. Az előtér alakábrázolását összeolvasztja a háttér tájképjellegével. Különösen Charles Bernard, belga esztétikus arcképén sikerült ez kitűnően. Opsomer szabad, de mégis konstruktív festőisége egy toledói tájképben áll előttünk.

Négy képpel szerepelt a kiállításon Constant Permeke, a flamand avant garde leghíresebb mestere. Méltatói zord művészetét a nagy Péter Brueghel festészete legméltóbb modern folytatásának tekintik, különösen az antwerpeni múzeum gyüjti legjobb képeit. Festményei vad erővel jellemzik a természetet, az embert. Egy asztalra könyöklő parasztja a realitáson túlmenőleg a lényeget adja, a szépséggel nem törődő könyörtelenséggel. Mind ebből, mind sötét tónusú, barnás színű tájképeiből is a belga expresszionizmust a maga földhözragadt valójában, vaskosságában ismertük meg.

Ellentéte Anto Carte, akinek finom lelkiséggel telített, szinte

Kádár Béla.

Budapesti Hirlap 1935 febr. 10

Y. E.

(A Tamás Galéria kiállítása.) Kádár Béla festőművész és *Gádor* István szobrászművész mutatja be ujabb alkotásait az Akadémia-utca 8. alatti helyiségben. Kádár Béla festői nyelvének legnagyobb értéke a művész finom ízlése, előadásának delikát érzelmessége. Igaz, hogy az Ecole de Paris modorosságaitól nem tud szabadulni, a szemben lévő alakok arcainak rajza még most is a profilábrázolásoknak felel meg, a kompozició kedvéért sok áldozatot követel a motivumtól, de kétségtelen, hogy ezekkel szemben határozott értékeket is nyujt lágy tónusokat kedvelő, egymásba áramló színfoltokkal élő, érzékeny rajzú művészete. Kompozicióí most képszerűbbek lettek, kevésbbé alkotnak ornamentális jellegű foltokat, kevésbbé alkalmasak ezüstszürke expresszionista rokoko interieürök dekorálására, viszont valamivel közelebb jöttek a valószerűséghez. Aktjain a karokat mindig a testhez szoritja, hogy ne bontsák meg ennek lágyan hullámzó körvonalait. Bármennyire különcködő Kádár művészete, egyes képeinek benső szépségét, lelkeket idéző misztikumát meg kell állapitanunk. *Gádor* István most fejlődik keramikusból kisplasztikussá. Szobraiban már nem a groteszkséggel mulattat, hanem összefoglaló, sommás formaadásával jellemez. Figurális jelenetekkel, városképekkel diszitett, szines csempéiben új ábrázolási lehetőségek stiluseredményeit mutatja be.

Y. E.

[illegible] Kiállítás.)

ZWISCHEN NEON UND NEON. E

PETRONIUS BEGEBENHEITEN DES ENKOLP.
tischen Literatur". Leinen

POMPADOUR 25 historische Novellen. H

Drei meisterhafte Pers

P o u r t a

FRANZ LISZT. Roman seines Leben
des Künstlers. Leinen

KÖNIG HAMLET, Ludwig II. v. Bayern
Leinen

DER BLAUE KLANG. Friedrich Cho
der Roman. Leinen

Diese Roman-Trilogie schilder
die mit Leidenschaften überfü

REIMANN, Hans. QUARTETT ZU DRITT. Hum

RINGELNATZ KUTTEL-DADDELDU. Gedich
Karl Arnold. Orig. Ausgabe

RODA RODA. RUSSENJAGD. Gebunden

RUSSISCHE ERZAEHLUNGEN. Puschkin, Lj
3 hübsche Leinenbände mit
tographien reich illustri

SCHATTENSPIELBUCH. Schattenspiele d
Jahres u. Anleitung zur Ha
bühne. Mit Bildern u. Ski

SCHATTENSPIELBUCH. WEISMANTEL. Die G
heiligen Nächte. Ein Scha

SINCLAIR, Upton. DER SUMPF. Roman üb
industriellen Betriebe Chi

-"- KÖNIG KOHLE. Roman aus der
beiterleben. Leinen

Kádár Béla

Pesti Hirlap, 1939.
januar 17.

— **Kádár Béla rajzai.** Nem mint festőt, „csak" mint grafikust látjuk viszont *Kádár Bélát*, a *Tamás Galériában* rendezett kiállításán. Rajzai, kis méretekben és színek nélkül is ugyanazt a különös egyéniséget tükrözik, mint festményei. Ezek a rajzok is a valóság és a valóság feletti régiók között mozognak, azt a hitet keltve, hogy festőjük állandó transzban éli és látja a világot. Az ujabbkori festészet műnyelvén szólva: a kubizmus eredményeivel szürrealista kifejezésre törekszik a művész. Ami az elsőt illeti, ez a pontos és erőteljes képszerkesztés erényével jár, de ma már a legszélsőségesebben párisi festők sem hisznek abban a gyorsan elviharzott áramlatban, amelyet „szürrealizmusnak" neveztek. A kép ma — hála Istennek — megint kép kezd lenni, lege artis megrajzolva, határozott mondanivalóval, nem pedig egészen különböző képelemek és természeti jelenségek szeszélyes keveréke, a néző képzeletére bízva. Ezt egyébként Kádár Béla is érezheti, mert rajzai bizonyára előtanulmányok ujabb képeihez, amelyeken az elvont kifejezésmód tán már határozott tartalommal telik meg és a kubizmus szabványformái mögött az élet is megjelenhetik. Ezek a rajzok egyébként igen izlésesek, finomak, mesterségbeli szempontból kitünőek, de vajmi kevéssé változatosak. *(f. j.)*

Kádár Béla
festőművér

Nemzeti ujság
1934 I. 16

Kádár Béla gyüjteményes kiállitása. *Kádár* Béla kisebb ingadozások és erős vivódások után kialakitott egy olyan egyéni formanyelvet, amelyben inkább a kifejezés választékosságán, semmint a mondanivaló jelentőségén volt a hangsúly. Képeit, amelyeken dominált a rajz és legfeljebb halk kiséret volt a szin, finom, de kissé dekadens formajáték jellemezte, a szimultanizmusnak az a fajtája, amely bőkezü a szakmai szellemességben és részletfinomságokban, de hiányzik belőle a meggyőződés láza és a festői idea szuggesztiv ereje. *Kádár* Béla uj gyüjteményes kiállitásának tanusága szerint most a férfikar érett szerelmével fordul a szinek és a lirai akcentusok felé. Kollekciójának egyetlen tárgya az „Anya és gyermek". A téma azonban *Kádár* kezén sohasem válik érzelmi közhellyé. A lirát nem a beállitás novellisztikus hangsulyai, az anyai szeretetet, büszkeséget, aggodalmat csak egy-egy lendületesen ivelő, feszülő vagy megtörő vonal jelzik, hogy a gyermeki mozdulatgazdagság variációi fokozzák a képzőmüvészeti tartalmat a képen. *Kádár* müvészetének nagy nyeresége, hogy noha előadása semmit sem vesztett hüvös egzaktságából, őszintébb és közvetlen lett. Grafikus munkái szükszavuságban is sokat mondóak s elegánsak. Képein a vonalak szorgalmasságát s a szinek változatos ritmusait jól ellensulyozza és nyugalmas összbenyomáshoz segiti a közömbös szinfallal lezárt háttér. A kiállitás vasárnap nyilt meg a *Képzőmüvészeti kiállitások* Mária Valéri-utcai helyiségeiben.

(m. v.)

matlábának *3.5—4 százalékra való leszállításáról* folynak a tárgyalások és minden jel arra mutat, hogy a külföldi hitelezők honorálni fogják ezt a kívánságot.

N.U. 934. I. 16

Berlin, január 15. (Devizazárlat.) London 13.53 és fél—13.56 és fél, Newyork 2.6470—2.6530, Bukarest 2.4880—2.4920, Amsztердам 168.58—168.92, Milánó

Kádár Béla

1877. Budapest–1956. Budapest

Budapesten tanult, majd 1896-tól bejárta Európát, Bécsen át München, Strassburgot és Párizst kereste fel. Naturalista képekkel kezdte pályáját. 1902-től itthon elsősorban Rippl-Rónai és a szecesszió művészete hatott rá. 1912-ben Berlinbe ment. Részt vett az első világháborúban. 1918-ban mutatta be először képeit Budapesten. 1921-ben a Belvederében volt kiállítása Scheiber Hugóval. Együtt mentek Bécsbe, ahol a Hevesi Szalonban jelentkeztek.

Ezután kerültek kapcsolatba Herwarth Waldennel, aki 1923 decemberében Kádár 57 művét mutatta be a Der Sturm galériában. 1924 februárjában a Der Sturm közös kiállításán Scheiber és Péri alkotásai mellett 15 képpel szerepelt. Megrajzolta barátainak portréját, a Waldenről készültet a Der Sturm 1924. szeptemberi számának címlapja közölte. 1924 novemberében és decemberében is szerepelt a Der Sturm kollektív tárlatain és a Moszkvában megrendezett német kiállításon. Művein kelendően, édeskésen ötvözte Chagall és a Der blaue Reiter művészeinek hatását. Naiv, expresszív stílusa sajátos mesevilágot, zsidó és népművészeti motívumokat, némi szürrealista beütéssel, dekoratívan olvasztott egybe. Személyes kapcsolatban volt Chagall-lal, Kandinszkijjal, Kokoschkával és Picassóval. 1926-tól szerepelt a Société Anonym kiállításain New Yorkban. 1927-ben az Anderson Galériában a KUT tagjaként. 1928-ban egy évet töltött az USA-ban. 1929-ben Budapesten a Tamás Galériában állított ki. Pasztellképein és tusrajzainak szinte végtelen során gyakran korábbi motívumait variálta. Festett gipszreliefeket is, csinált és foglalkozott freskótervekkel. Emlékkiállítását 1971-ben rendezte meg a Magyar Nemzeti Galéria.

(B. É.)

Er studierte in Budapest, dann bereiste er ab 1896 Europa. Durch Wien und München fuhr er nach Strassburg und Paris. Seine Laufbahn begann mit naturalistischen Bildern. 1902, nach der Heimkehr, übte auf sein Schaffen der Jugendstil und besonders das Werk Rippl-Rónais eine grosse Wirkung aus. 1912 reiste er nach Berlin. Während des ersten Weltkrieges wurde er einberufen. 1918 stellte er seine Werke das erste Mal in Budapest aus.

1921 reiste er mit Hugó Scheiber nach Wien, wo er sich im Salon Hevesi meldete. Noch im gleichen Jahr eröffnete seine Ausstellung im Budapester Belvedere. Dann trat er in Kontakt mit Herwarth Walden, der im Dezember 1923 57 Werke von Kádár in der Galerie „Der Sturm" ausstellte. 1924 wurden 15 Kádár-Werke in der gleichen Galerie mit denen von Péri und Scheiber gezeigt. Er zeichnete Porträts von seinen Künstlerfreunden, das Bildnis von Walden erschien auf dem Titelblatt der September-Nummer „Des Sturmes" von 1924. Im November und Dezember 1924 nahm er auch an den kollektiven Ausstellungen „Des Sturmes" teil. Er verschmolz in seinen Werken die Formenwelt von Chagall und den Künstlern des Blauen Reiters auf eine ansprechende Weise. In einer naiven, expressiven Darstellungsweise schuf er eine eigenartige Märchenwelt mit Motiven der jüdischen Kultur und der Volkskunst, wobei der Hang zur Dekorativität und die sürrealistischen Elemente eine seltsame Einheit bilden. Er pflegte persönliche Kontakte mit Chagall, Kandinsky, Kokoschka und Picasso. Von 1926 ab war er regelmässiger Teilnehmer der Ausstellungen der Société Anonym in New York. 1927 wurden seine Werke in der Ausstellung der Gruppe KUT (Neue Gesellschaft Bildender Künstler), in der Galerie Anderson gezeigt. Das Jahr 1928 verbrachte er in den Vereinigten Staaten.

1929 stellte er in der Galerie Tamás in Budapest aus. In zahlreichen Pastell- und Tuschezeichnungen varierte er Motive früherer Werke. Er führte bemalte Gipsreliefs aus und entwarf Fresken. 1971 veranstaltete die Ungarische Nationalgalerie eine Retrospektive.

IRODALOM:
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., 1922.
Farkas Zoltán: *Kádár Béla kiállítása.* Magyar Csillag, 1943. 7. sz. 144.
Pán Imre: *Béla Kádár.* Paris, 1970.
Ratcliff–Mezei–Kövesdy: *Béla Kádár.* New York, 1985.
Futurismo et futurismi. Kat. (Szerk.: Hulben.) Velence, 1986.
A Leading Expressionist in the Twenties of „Der Sturm" in Berlin. Kövesdy Galéria, New York, 1985.
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz-vallomása.* Művészet, 1987. 11–12., 56–61.

Sümegi György:

KÁDÁR BÉLA STURM-KORSZAKA

Az életműből most külön, önálló periódusként vizsgált szakasz Kádár Béla érettkori időszaka. Önéletrajz-vallomása szerint: „A háború után Berlin felé orientálódtam, és a Der Sturm-gruppéba kapcsolódtam, melynek révén internacionális kapcsolatokat szereztem, mely 1928-ban eredményezte az amerikai utamat..." Mozgásterének kibővítését, újabb és újabb művei megjelenési kereteit, tárlatait, „internacionalizálódását" említi a művész, mint ezen korszaka legfontosabb tényeit.[1] Egy bővülő, egymásra épülő körben történik mindez. Természetszerűen épül rá Kádár müncheni tanulóidejének, német- és franciaországi barangolásainak kezdőköreire.

Már korábban sikere van. Rózsa Miklós 1914-ben „vérbeli impresszio-

157

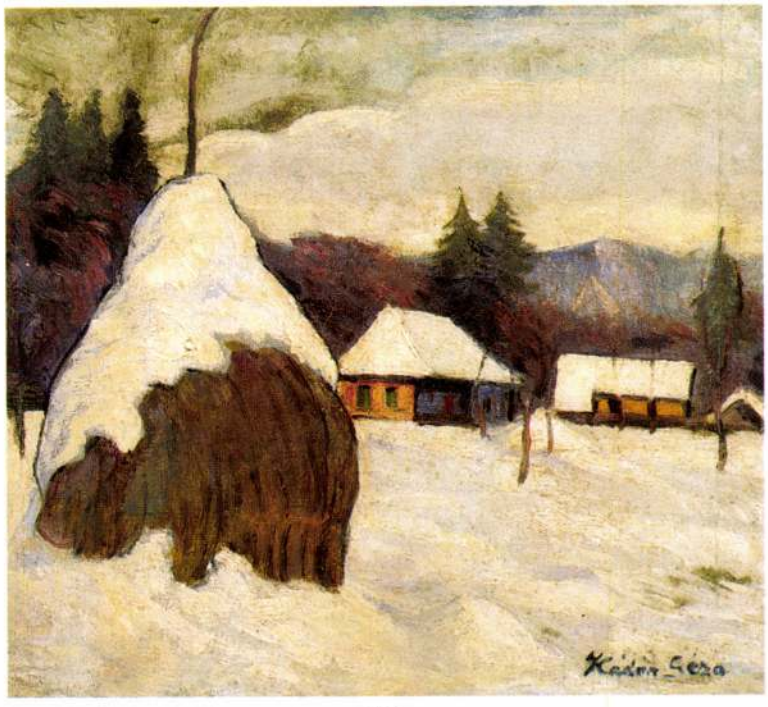

158

157 ▪ KLIE ZOLTÁN (1897–1992)

Este, 1934

60 × 80 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Klie
Jelezve balra lent: 934

Kikiáltási ár: 480 000 Ft

158 ▪ KÁDÁR GÉZA (1878–1952)

Behavazott nagybányai táj

35,5 × 39,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Kádár Géza

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

159 ▪ ORBÁN DEZSŐ (1884–1986)

Nagybánya

60 × 80 cm
Olaj, vászon falemezen
Jelezve középen lent: Orbán

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

KADAR BELA

LADA'R BELA

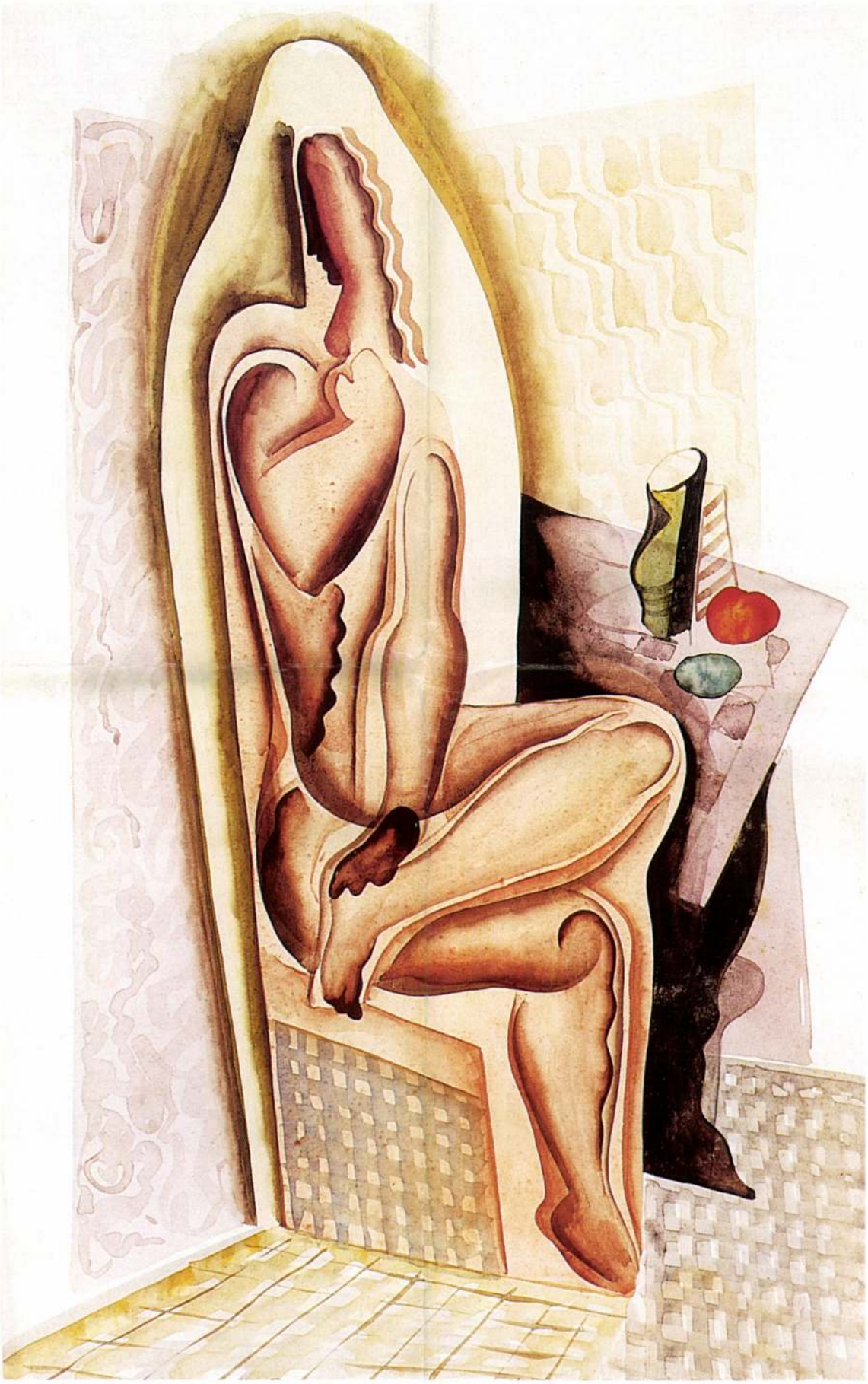

48 • PATKÓ KÁROLY (1895–1941)

Fürdőzők

68 × 45 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: Patkó 26
Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft

IRODALOM

GEREVICH TIBOR: Patkó Károly, a művész.
In: Patkó Károly emlékkiállítás. (kat.), Nemzeti Szalon, 1941. 5–10.
P. SZŰCS JULIANNA: Patkó Károly. In: Kontha Sándor (szerk.):
Magyar művészet 1919–1945 I., Budapest, 1985. 426–427.
ZWICKL ANDRÁS: Neoklasszicizmus a 20-as évek
magyar festészetében. Ars Hungarica, 1993/2. 203–211.
ZWICKL ANDRÁS: Nagybánya és az aktfestészet.
In: Nagybánya művészete. MNG (kat.), 1966. 246–268.
P. SZŰCS JULIANNA: Patkó Károly.
Közelítés egy félig-meddig elfeledett életműhöz.
In: Kovács Dezső gyűjteménye I. (kat.) Budapest, 1996. 4–9.

Az 1920-as évek klasszicizáló mestereinek festészetében az évtized közepétől alapvető változások történtek. Szőnyi István 1924-től Zebegényben, Aba-Novák Vilmos a Zugligetben, illetve a következő esztendőben Felsőbányán tett látogatása során szembesült a fény felszabadító erejével. Patkó Károly alkotásai Nagybánya és Felsőbánya (1924, 1925) atmoszférája, mindent átható napsütése hatására telítődtek meg fénnyel és színnel.

Korábban készült redukált színvilágú, sötét tónusú bibliai-mitológiai aktkompozícióikon, önarcképeiken az erőteljes fény-árnyék hatások elsősorban a testek plasztikus tömegét hangsúlyozták. *„A fény szerepe a 20-as évek közepétől megváltozik, és ez érezteti hatását a képek festésmódjában.* – állapította meg Zwickl András a neoklasszicizmus festészetéről írt tanulmányában. – *Valóságos fényként egyre jobban átjárja, fellazítja a testeket, a felületek kivilágosodnak és kiszínesednek. Az ecsetkezelés oldottabb lesz, a formák egyszerűbbé válnak. A korábban szinte monokróm tónusfestésben fokozatosan megjelennek a valőrök. A képeken a korábbi földszíneket és fémes hideg színeket meleg pirosak és zöldek váltják fel, a barnás felületeket komplementer kontrasztok reflexei élénkítik."* (Zwickl, 1993. 207.).

Patkó a két festői bányászváros emblematikus (*Nagybányai részlet I.*, 1924, mgt.; *Felsőbányai táj I–II.*, 1925, mgt.) és kevésbé ismert részleteit (*Nagybányai részlet II.*, 1924, mgt.; *Házak a völgyben*, 1924, mgt) ábrázoló festményei mellett jellegzetes csoportot alkotnak azok a Felsőbányához köthető aktkompozíciók, melyek egy része még ott (*Szüreti pihenő*, 1925, mgt.), többségük azonban már a következő esztendőben (*Aktok szabadban*, 1926, MNG Festészeti Osztály; *Fürdőző nők*, 1927, BTM Fővárosi Képtár; *Danaé*, 1927, mgt.) – feltehetően már Budapesten – készült. Bár a figurális kompozíciókat is aktualizálja a felsőbányai táj – a *Fürdőző nők* (1926, BTM Fővárosi Képtár) hátterét Patkó saját korábbi alkotásáról (*Felsőbányai táj I.*, 1925, mgt.) kölcsönözte – szorosan kapcsolódnak a korábbi, húszas évek első felében készült aktfestményekhez.

Az 1925–27 folyamán készült aktkompozíciók sorozatának egy újabb, eddig lappangó darabja – *Fürdőzők* (1926) – szerepel most a Kieselbach Galéria aukciós kiállításán. A festmény jobb oldalán vörösesbarna sziklafal tövében klasszikus arányú női hátakt, bal oldalon fürdőzők figurái – női- és férfiakt – jelenik meg. A kompozíciót jobb oldalon lombos fa erősen meghajlott törzse, a háttérben a túlsó part élénkzöld növényzete zárja le. Korai alkotásaihoz hasonlóan itt is a monumentális, plasztikusan megformált aktok válnak a kompozíció elsődleges szervezőivé, melynek elrendezése, szcenírozása több hasonló aktkompozíciót (*Száműzöttek*, 1921, mgt.; *Fürdőzők*, 1922, mgt.; *Gyümölcsszedők*, 1923, mgt.) felidéz. Nem véletlenül, hiszen a pályatársak közül Patkó festészetében őrződtek meg s fedezhetők fel leginkább az előző időszak meghatározó stílusjegyei. Ezzel szemben a fény-árnyék által puhán modellált akt pasztózusan megfestett, aranybarna testfelületén irizáló, zöldes árnyalatú reflexek, a fatörzsön felvillanó mályvák árnyalatai, a vízfelület kékje és a lombok élénk sárgái, zöldjei már az újabb fényértelmezést mutatják.

A Nagybányán, illetve Felsőbányán Patkó festészetében megkezdődött változás a következő években is folytatódott. A korai alkotásokat idéző, plasztikus formaképzés háttérbe szorult, s mindinkább előtérbe kerültek az atmoszférikus értékek. Festményeinek stílusa a mindent átható fény hatására egyre oldottabbá vált, színei fokozatosan kivilágosodtak, színesebbek lettek.

E törekvések mind teljesebb kibontakoztatására már a spontán szerveződő művészkolónián, a Somogy megyei Igalon, illetve Törökkoppányban 1927–28 folyamán került sor.

(-ts)

Patkó Károly: Fürdőző nők, 1926
(BTM Fővárosi Képtár)

KÁDÁR BÉLA

13.▲
Fényes Adolf (1867-1945)

Magányos tanya nyáron
Olaj, vászon 28x38 cm
Jelezve balra lent: Fényes A.
Kikiáltási ár: 200.000 Ft

Kádár Béla (1887-1956)

Lombok rejtekében
1940-as évek eleje
Tempera, karton, 81,5 x 108,5 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest. 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 à 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

Kádár Béla: Két nő a téren, 1936 körül

Kádár Béla *Lombok rejtekében* című dekoratív, monumentális erejű temperafestménye az életmű egyik lekülönlegesebb, legegyedibb alkotása. Képünkön két hatalmas, dús levélzetű bokor előtt, az apró virágokkal borított füvön egy felemelt karú álló aktot és egy fekvő, bal kezében tükröt tartó hátaktot láthatunk. A plasztikusan formált aktok testét sötét kontúrok keretezik, arcvonásaik stilizáltak. A dúslevélzetű bokrok közötti háromszög alakú kivágásban feltűnnek a háttér mediterrán jellegű háztetői. A házfalak és a tetők vastag festékcsíkokból álló, geometrikus struktúrái és pasztelles árnyalatai Cézanne és a fauves festők mediterrán tájképeit idézik.

Az anya gyermekkel motívum és a lóábrázolások mellett Kádár Béla festészetének állandó témája a női akt. A szabadba, tájképi háttér elé helyezett meztelen nőalakok ábrázolásának művészettörténeti előképei messzire nyúlnak. A reneszánsz festészetben megjelenő Vénusz és Danaé ábrázolások és a fürdőző Zsuzsanna bibliai motívuma mellett, a 19. századi - főleg francia - festészet profán fürdőzői, Courbet, Manet, Degas, Renoir és Cézanne valamint a szimbolista Puvis de Chavannes tájba helyezett aktjai az ábrázolástípus talán legfontosabb példái.

Kádár rajzai között számos akttanulmány található [1], de a

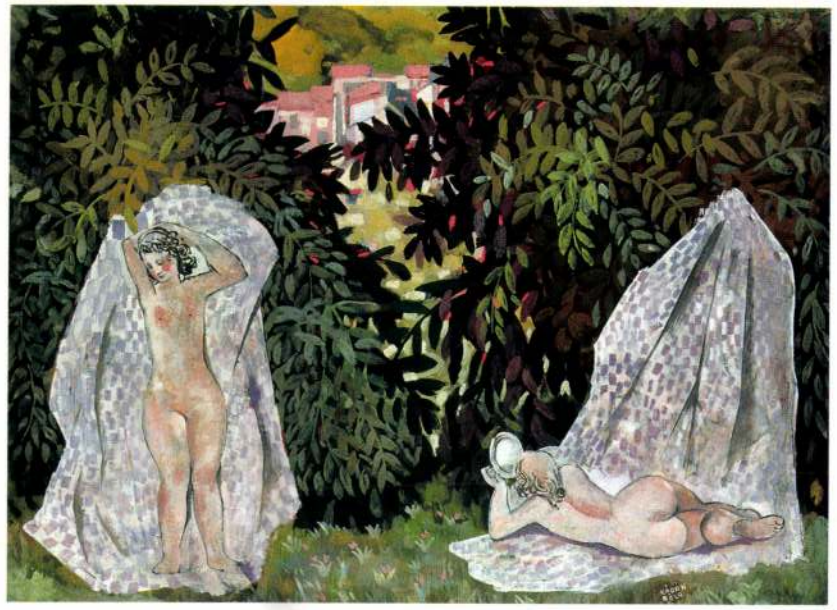

14.◀
Kádár Béla (1887-1956)

Lombok rejtekében
1940-as évek eleje
Tempera, karton, 81,5 x 108,5 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2.500.000 Ft

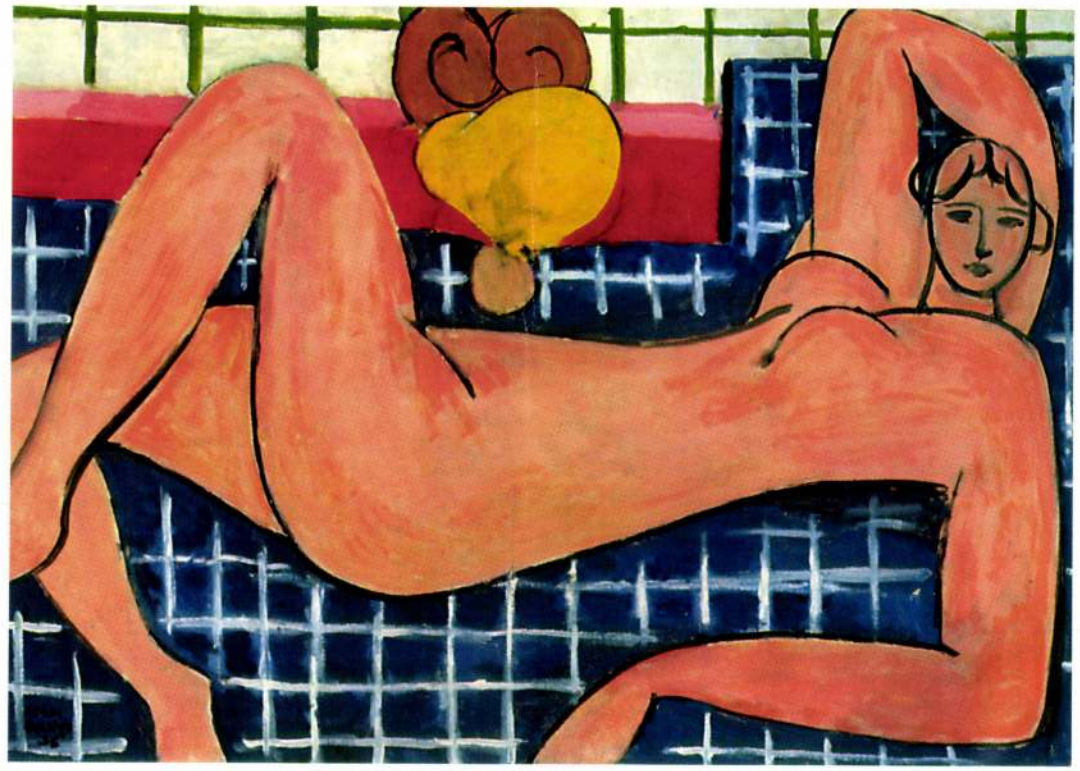

Henri Matisse: Rózsaszín akt, 1935 (Baltimore Múzeum)

női kettős, a két nőalak motívuma gyakorta feltűnik nemcsak aktábrázolásokon, de városban, tájban, asztalra helyezett csendélet mellett is.[2]

A kép jobb oldalán látható, a tükrös Vénusz ábrázolástípusára visszavezethető nőalak a bokorra vetett lila-fehér kockás drapérián fekszik, míg a bal oldali akt egy hasonlóan elhelyezett, azonos mintájú drapérián áll. A leples Vénuszt megjelenítő festményekről ismerős drapériák megteremtik a figurák hátterét, geometrikus motívumaik pedig egyrészt az aktok kontúros formákból, nagyvonalú felületekből építkező testét ellenpontozzák, másrészt felerősítik a virágokkal teli gyepből és a két bokor aprólékosan kidolgozott levéldíszéből álló, szőnyegszerűen egymásbafonódó ornamentális felületek hatását. Az ornamensként viselkedő virágok, a drapériák motívumai és a levélzet síkban tartják a kompozíciót, hangsúlyozva a kép kétdimenzionalitását.

Az aktokat keretező geometrikus vonalhálóval díszített drapéria és az erősen síkszerű, díszített felületekből összeálló dekoratív mustra-jelleg egy Kádár Béla pályáját meghatározó festő, Henri Matisse műveit idézi. A Matisse aktjain és szobabelsőin gyakran feltűnő raszteres drapéria jelenik meg - a Kádár képén látotthoz hasonló funkcióban - a francia mester Rózsaszín akt című, 1935-ben festett olajképén is. Ahogyan a Matisse táblaképek dekoratív síksszerűségét a művészettörténeti kutatás sokszor a francia mester falképeivel hozza összefüggésbe, úgy ez Kádár Béla *Lombok rejtekében* című műve kapcsán is megtehető.

Az 1910-es években[3] majd az 1940-es évek elején[4] falképfestészettel is foglalkozó Kádár számára a murália, a nagy kiterjedésű falfelületre komponált dekoratív, monumentális kép műfaja meghatározó élmény. "Kádár Béla festészetének egyik sajátossága, hogy a modernizmust sikeresen ötvözte a falképfestészet szabályaival. Kádár még táblaképeinek festésekor is megőrizte a freskó stílusát.' - írja Pán Imre, tanulmányában.[5]

A kockás drapériát tartó női akt több festményünkkel egyidőben készült Kádár művön is látható. Így a dekoratív síkokból montázsszerűen összeálló *Intérieur női akttal*[6] című temperaképen, a *Két nő a téren*[7] című 1936 körüli festményen és az *Akt a falu előtt* címet viselő mű jobb oldali terében.[8] Kádárnak egy 1940 körüli tintarajza, az *Akt kockás lepellel*[9], képünkhöz készült tanulmánynak is tekinthető.

A *Lombok rejtekében* monumentális és dekoratív falképszerűsége a mű kompozícióján is megfigyelhető. A Kádár oeuvre inkább centrális elrendezésű képei mellett meglepőnek tűnhet a szigorúan szimmetrikus elrendezés, a képtér jobb és bal oldalát szinte mértanilag kiegyensúlyozó szerkesztés. Az előtér nőalakjai, és a középtér szinte egybefüggő motívumszövevénye kétoldalról keretezi a háromszögalakú képkivágásban megjelenő házakat, és a távolabb feltűnő hegyeket. Kádár a mélységet csak jelző, de nem érzékeltető komponálásmódja, valamint a növényekkel és aktokkal közrefogott, az előtérben szinte üres képmező ismét egy francia festőnek, Paul Cézanne-nak a Nagy fürdőzők című művét juttathatja eszünkbe.

A *Lombok rejtekében* Cézanne és Matisse párhuzamai felvetik Kádár Béla festészetében megjelenő franciás igazodás kérdését. A fiatal Kádár Béla, aki gyalog járta be Euró-

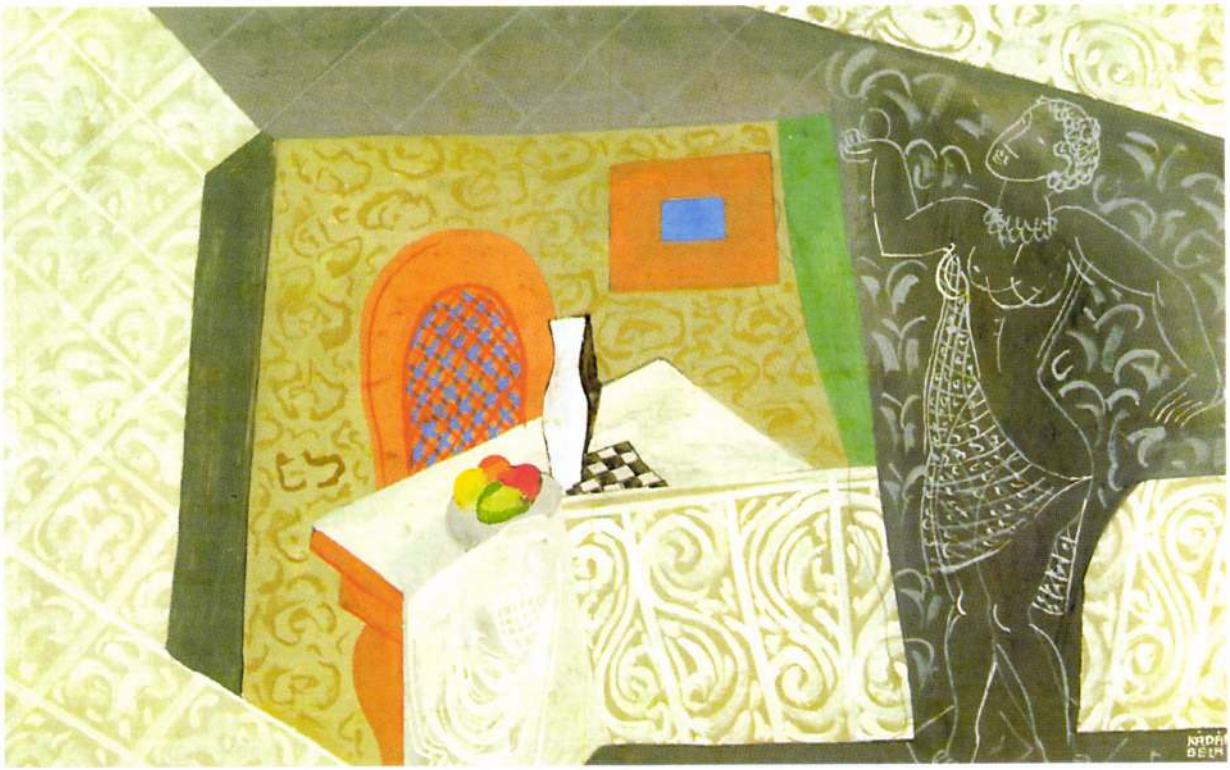

Kádár Béla: Intérieur női akttal, 1937 körül

pát, 1899 és 1901 között Antwerpenben, és főként Párizsban töltött hónapjai, Louvre-beli hosszas bolyongásait követően döntötte el végérvényesen, hogy eredeti szakmáját elhagyja, és a festészetnek szenteli életét. A francia festészettel való második, szintén döntő jelentőségű találkozása a Művészház 1913-as Nemzetközi posztimpresszionista kiállítása, ahol Berény, Czóbel és Kernstock mellett többek között Delaunay, Matisse és Picasso műveit láthatta.[10] De Kádár egész pályáját át- meg átszövi a francia festészet élménye: korai, Rippl-Rónai József festészetének hatását mutató műveitől kezdve, Matisse és a párizsi Vadak vagy Marc Chagall műveinek expresszív szín és formahasználata a sajátos, csak Kádárra jellemző festői nyelvbe épülve az életmű minden periódusában jelen van. A párhuzamokat, reminiszcenciákat, stílusokat és témákat szabadon ötvöző szintetizáló festészetéről Kádár így vall: " ... mindazokat az elemeket, melyek másban születnek, és azok nekem fekszenek, ha lehet, magamba olvasztom, az emberi közösségnek egy egyede vagyok, és mint művész érzékenyen kell reagálnom annak minden megnyilatkozására."[11]

A középteret kiüresítő szimmetrikus képtagolás a *Lombok rejtekében* mellett három másik Kádár-művön fedezhető fel. A már említett, 1940-es évek eleji *Béke* című freskóvázlaton, egy 1940 körüli *Utcai jelenet*[12] című akvarellképen, amelyen a két drapériás nőalak motívuma is képünket idézi, és a *Fürdőzők*[13] című tintarajzon.

A mind motivikus, mind kompozícionális szempontból lenyűgöző *Lombok rejtekében* egyedi és különleges hangvételéhez a bokrok lilás-zöldbe, feketébe játszó levelei, a gyepen elszórt pasztellszínű apró virágok, a zöldes-szürkében tartott alaptónus, és a temperafesték adta lehetőségeket bravúrosan kihasználó festésmód járul hozzá.

B.Á.

Jegyzetek:

[1] *Akt tükörrel*, tempera, papír, 85x60,5 cm, 1934. k. és *Lehajló hátakt*, tempera, papír, 88x57 cm, 1934. k. in: katalógus, Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992. 51 és 52. kép.

[2] *Két hölgy virágos réten*, akvarell, papír, 66x67 cm, BÁV 56. képaukció, Budapest 1981 december

[3] 1910-ben Kádár az Izabella (ma Hevesy Sándor) téri Magyar Színház, 1918-ban pedig az Erzsébet Sós-fürdő azóta elpusztult falképeit festi meg.

[4] A Történelmi Emlékbizottság 1942-ben kiírt Szabadság és Nép című freskópályázatára Kádár több vázlatot is készített. Feltehetően ezek egyike a *Lombok rejtekében* című festménnyel kompozícionális rokonságot mutató *Béke* című temperamű (30x46,8 cm, MNG Grafikai Osztály).

[5] Pán Imre: Béla Kádár. in: katalógus Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. és Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985.

[6] *Intérieur női akttal*, tempera, papír, 30x47 cm, 1937. k.

[7] *Két nő a téren*, tempera, papír, 88x59 cm, 1936. k.

[8] *Akt a falu előtt*, gouache, papír, 46x30,5 cm.

[9] *Akt kockás lepellel*, tinta, papír, 23,5x29,8 cm, 1940. k.

[10] Szíj Béla. Kádár Béla. in: katalógus, Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992.

[11] Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet, 1987. 11-12. 59.

[12] Kádár Béla: *Utcai jelenet*, akvarell, papír, 28x20 cm, 1940. K

[13] Kádár Béla: *Fürdőzők*, tinta, papír, 30x41 cm, 1930. k. in: katalógus, Béla Kádár oeuvres de 1910 à 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992. 15. o.

Berény Róbert (1887-1953)

Első önarckép
1901-1902 körül
Olaj, vászon; 39x30 cm
Jelezve balra lent: Berény Róbert Bpest
Magyar Nemzeti Galéria műtárgybírálati száma 8708

Irodalom:

- Bölöni György: Berény Róbert. Auróra, 1911.
- Berény Róbert: A festői közlés. Nyugat, 1913.
- Oltványi Ártinger Imre: Berény Róbert. Magyar Művészet 1936. XII. évf. 3. sz. 67-72. oldal
- Szegi Pál: Berény Róbert. Tér és Forma, 1947. 3.szám
- Szij Béla: Berény Róbert festői feljődése legkorábbi műveitől Bartók Béla portréjáig. Művészettörténeti Értesitő, 1961. X. 1. 215-223. oldal
- Szij Béla: Berény Róbert életútja gyermekéveitől a berlini emigrációig. A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz., Budapest, 1963. 113-124. oldal
- Béla Szij: Róbert Berény. Acta Historiae Artium, 1965. Tom. XII. fasc. 1-2. 155-200.oldal

"A kép a festő lelki tartalmának képe" - írja Berény Róbert egy kiállítás kritikájának bevezetőjében. Nem véletlen, hogy a modern magyar festészet egyik legsokfélébb tehetséggel megáldott mestere, a zenész, festő, kritikus Berény oeuvrjében különleges helye van önarcképeinek. Képünk az önarckép műfajához tartozó festmények első, ez idáig lappangó darabja - az első Berény önarckép.

A kisméretű, sötét alapozású olajfestményről a fiatal, kamaszévei vége felé járó Berény Róbert félprofilból tekint ránk. A fehér inges, barna zakót és nyakkendőt viselő festő összehúzott szemöldöke, ráncokba futó homloka, dacos, egyszersmind gyanakvó arckifejezése és a Berény portrékról ismerős duzzadt, érzéki száj a fiatal Berény Róbert karakter- és lélekábrázoló kézségének és mesterségbeli tudásának legkorábbi bizonyítékai.

A képünk felbukkanásáig elsőnek tartott önarcképét Berény Róbert 1903-ban, 16 éves korában festette. Bálint Lajos visszaemlékezései szerint ezzel, az *Első önarckép* címen ismert festménnyel (1903, Magyar Nemzeti Galéria) egy időben és hasonló céllal festette a *Szoba esti lámpafénynél* (1903) című művét is: „Műterme szülei budai villájában volt, anyagi gondtalanságban élt, minden lehetősége megvolt, hogy művészetének, egyéb hajlandóságainak éljen. Tizenhat évesen már többek között egy kész önarcképpel és egy intérieurjével jelentkezett felvételire az állami festőiskolába, a Mintarajziskolába."

A szokatlanul fiatalon festővé ért Berény már a Deák téri elemi iskola padjában is szivesen rajzolgatott, sőt művészetének és életének egyik legjobb ismerője, a műgyűjtő és kritikus Oltványi Ártinger Imre szerint a tanító egyenesen figyelmeztette szüleit, hogy szoktassák le gyermeküket az állandó és felesleges firkálásról. A Markó utcai reáliskolában - melynek vele egy időben Pór Bertalan is növendéke volt - mélyült el a rajz és a zene iránti érdeklődése, ekkor kötött barátságot Weiner Leóval és Reiner Frigyessel, akikkel együtt szülei otthonában gyakran rendezett házi kamarazene esteket.

Képünk, Berény legelső önarcképe, nemcsak a tanulóéveit már kamaszkorára maga mögött hagyó fiatal festő technikai tudását, de Munkácsy Mihály festészete iránti vonzalmát is reprezentálja. Berény így vall erről: "...igen sokáig Munkácsy volt az ideálom. Munkácsy szeretete - véletlen vagy monográfiák megismerése okozta-e - Rembrandt szeretetére vezetett."

Rembrandt festészetének és Munkácsy müncheni korszakának hatását mutatja képünk sötét alapozása, az elmosódottan, foltszerűen felvitt olajfesték használata és visszafogott, sötét-világos kontrasztra épülő barnás alaptónusú kolorit. Az olajfesték testességére és lazúrozhatóságára egyaránt építő festésmód és a felületkezelés ugyancsak Munkácsy 1870-es években készült műveinek festőiségét és faktúráját illetve a századforduló magyar festészetében éppen a Munkácsy-hagyomány folytatásaként jelentkező realista tendenciáknak a festéstechnikáját idézik.

Az önarckép műfajához újra és újra visszatérő Berény Róbert életművében, Rembrandtéhoz hasonlóan, külön korpuszt alkotnak saját magáról készült rajzai, festményei. Egy újabb önarcképe láttán egyszer Medgyessy Ferenc állítólag azt kérdezte a festőtől: "Azt hiszed, ha ilyen sokszor fested magad szebb leszel?" "Én nem, - felelte Berény - de a képeim talán igen."

A Berény életét és festői pályáját végigkísérő - stílusjegyeiket és technikájukat tekintve heterogén csoportot alkotó - önarcképek időről-időre rögzítik Berény lassan változó arcvonásait és reprezentálják a festészet kifejezési lehetőségeire újra és újra rákérdező mester gondolkodásmódjának formálódását.

Képünk, Berény első önarcképe a festő művészi attitűdjének minden elemét magán viseli. A Berény életmű sorozattá összeálló önarcképei közül képünk rokonságot mutat az ez idáig tévesen elsőnek aposztrofált *Első önarckép*pel: hasonló a jobb profilból a nézőre tekintő fej beállítása, a redős homlok és a kétkedő okos tekintet. Képünk barna tónusos festésmódja és Berény arcvonásainak kamaszos jellege alapján a mű 1901-02 körül, a Markó utcai felső reáliskolában töltött időszakban készülhetett.

Az *Önarcképről*, a fiatal Berény karakterportréjáról ránk szegeződő egyszerre dacos, öntudatos és kutató tekintetet - a festő "léleklátó és lélekkutató démonizmusának" lenyűgöző megnyilvánulását - viszontlátjuk Berény fiatalkori önarcképein, így a Párizsban festett *Pipás önarcképen* (1905) vagy a Magyar Nemzeti Galériában található *Szalmakalapos önarcképen* (1906) is.

A festői kifejezés és a lélekábrázolás lehetőségeit és ezeken keresztül önmagát kutató, soha meg nem elégedő Berény Róbert első önarcképe egy hatalmas életmű, és a magyar önarcképfestészet történetében az egyik legjelentősebb önarcképsorozat nyitánya.

B.Á.

Kádár Béla (1887-1956)

Aktok gyöngysorral, 1930-as évek közepe
Tempera, papír 89 x 64,5 cm
Jelezve középen lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61.
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, é. n.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája - Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

Kádár Béla nagyméretű temperafestménye az életmű egyik legkarakterisztikusabb periódusában, az 1930-as évek közepén készült. A festő 1929-es Tamás Galéria-beli gyűjteményes kiállítását és Berlinből való végleges visszatérését (1932) követően kezdett dolgozni életművének középső szakaszát kitevő művein, melyeket - szemben 20-as évekbeli groteszk-felé hajló kuboexpresszionista képeivel - a harmóniateremtésre való törekvés jellemezi. Nem véletlen, hogy éppen az 1930-as évekbeli *"harmóniateremtő"* művek kapcsán írtak a kortárs műkritikusok Kádárnak a zenei kifejezés iránti vonzalmáról, szín- és formakezelésének zeneiségéről.

Képünk az expresszionizmus, az újklasszicizmus és az újtárgyiasság festészetének formanyelvét szintetizáló Kádár-művek minden sajátságát reprezentálja: gyöngyházszürke alaptónusa, erős színekkel jelzett formakapcsolatai, fehér színű, rajzos kontúrjai és kerek idomú aktjai Kádár e korszakbeli festészetének legfontosabb elemei. Ahogy a dekoratív figurális kompozíción megjelenő kettős női akt és a csendélet együttese is Kádár szintetikus dekoratív periódusának gyakran visszatérő kedves motívumai.

Az *Aktok gyöngysorral* című kép ritmusok, színek és formák egymást erősítő vagy épp ellenpontozó kettősségére, összjátékára épül. A drapériára helyezett virág- és gyümölcscsendélet élénk színekből komponált kettőse a két nőalak fejének színeivel harmonizál, a sárga váza és a gyümölcsök kerekded plaszticitása pedig az aktok testének formáira rímel. A figurák testét auraként körülvevő - az alap szürkéjébe oldódó sötét-világos átmenetekből álló - foltokra és kifinomult, kecses mozdulataira az erőteljesen színezett fejek, a maszk-szerűen festett arcok harsány karaktere felesel.

A két nő együttesének intimitását csak fokozza időből-térből való kiszakítottságuk, az ábrázolás nem jelenetszerű, semmilyen kerettörténethez nem kötődő jellege. Kettejük kapcsolatát, a képen ábrázolt, fragmentált történést csak a karok finom és tétova mozdulatai jelzik: a vörös hajú nő gyöngysort nyújt merengő társának.

Az *Aktok gyöngysorral* expresszív színjáték, ritmus és idill együttesének lírai megfogalmazása.

B.Á.

93.▶
Kádár Béla (1877-1956)

Aktok gyöngysorral
Tempera, papír 89x64,5 cm
Jelezve középen lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2.500.000 Ft

93.

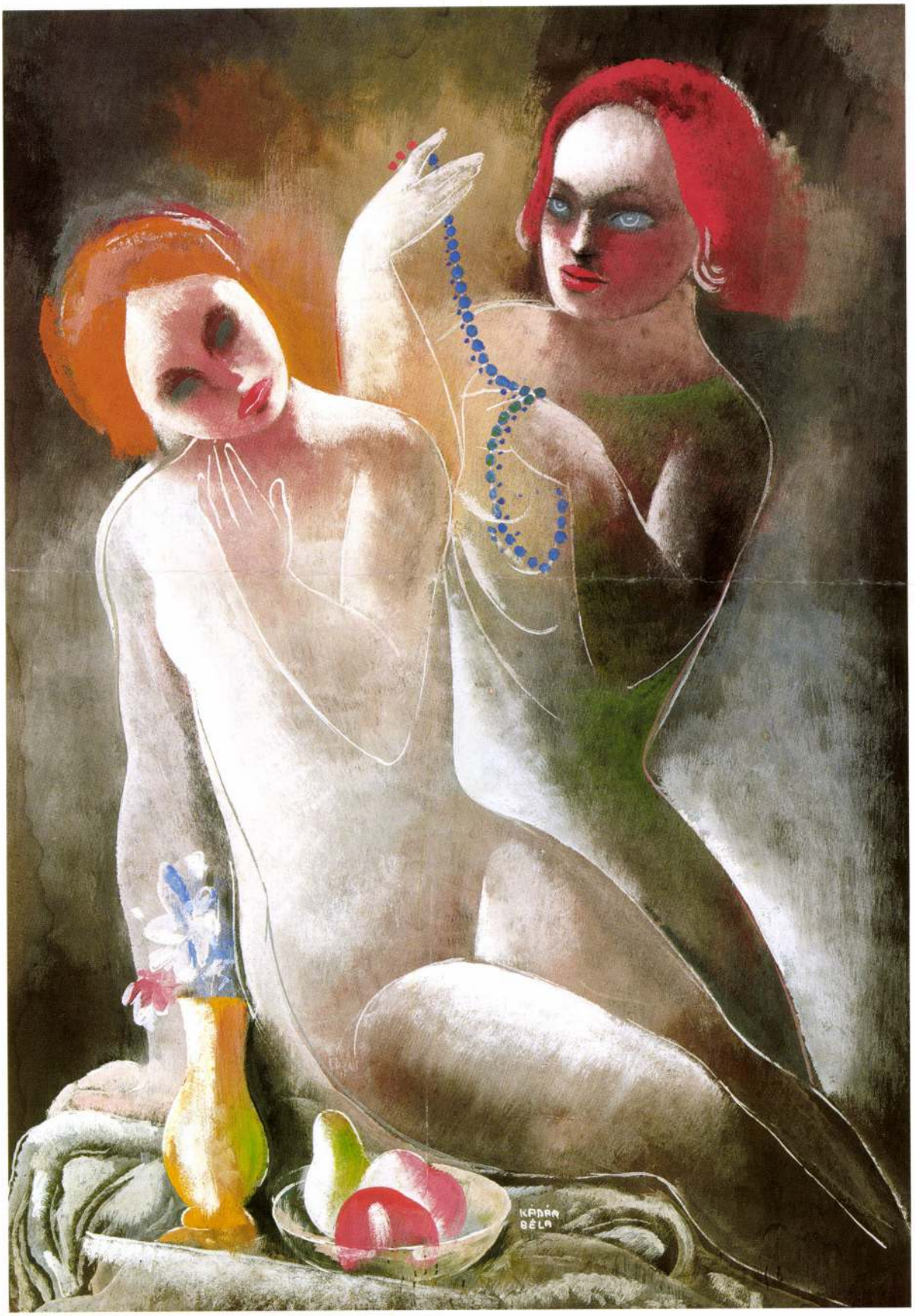

Scheiber Hugó (1873-1950)

Royal Orfeum, 1930 körül
Vegyes technika, papír 65 x 48 cm
Jelezve középen lent: Scheiber H.

Irodalom:

- Haulisch Lenke: Scheiber Hugó. Serpent, Budapest, 1995.
- Szabó Júlia: Haulisch Lenke: Sch. H., Serpent, Budapest, 1995. Ars Hungarica, 1996/2. 245-247.
- Láncz Sándor: Egy mappa története. Művészet, 1985/11-12. 28-33.
- Magyar Művészet 1919-1945. Szerk. Kontha Sándor. Akadémia, Budapest, 1985. 394-395.

Reprodukálva:

- Haulisch Lenke: Scheiber Hugó. 113. oldal 173. kép

Scheiber a húszas évek expresszionizmusa és egy sajátosan értelmezett futurizmust követően, a harmincas évekre mindezeknek egyfajta dekoratív, ha tetszik art deco-s, nosztalgikus szintézisét valósítja meg festészetében. Rabinovszy Máriusz, Scheiber Tamás Galériabeli kiállítása alkalmából így fogalmaz : *"Érdekes, mennyire át tud ütni ez a művészet még a viszonylagosan konzervatív közönségünk körében is. Van valami könnyen érthető Scheiber futurizmusában. (Mert itt tulajdonképpen megifjodott futurizmusról van szó.) Olyan széles jókedv hahotázik mozgalmasan szabdalt képein, hogy ez mindenkit megfog, akinek a nagyváros életigenlése iránt csak némi érzése is van. Magasvasút, fényreklám, bártáncosnő, cocktail keverő, dzsessz-zenész, forgalmi rendőr s miegyéb járja pattogó, káprázтató kánkántáncát a szemünk előtt, oly sokrétű ritmusban és oly ízlésesen tagolt tarkaságban, hogy nemcsak mulatunk, de gyönyörködünk is."* (Magyar Grafika 1929.) Nagy általánosságban az *Orfeum*ra is illik Rabinovszky észrevétele; Scheiber itt valóban a nagyvárosi életöröm festőjeként mutatkozik meg.

A kompozíció középpontja a kánkánt járó táncosnő, akit indigó lila, tűpettyes ruhájában, éppen a láblendítés előtti pillanatában metszett ki a az időből a festő ecsetje. Táncosnőnk az orfeum parányi porondján, reflektortok keresztтüzében áll, a jelenetet lámpák fehér és piros buborékjai ússzák körül, miközben ő lábát és karját egy sárga fénypászta ékjébe feszíti be. Feje oldalra tekint, az arc is éppen csak jelölve van, ruháját a jól ismert mozdulattal felhúzza. A táncosnő működésének automatizmusa láttán azt is hihetnénk, hogy olyasféle, filigrán balerináról van szó, aki csinos kis zenedobozban lakik, és aki majd kulccsal felhúzva, rugóra járva táncra perdül. A stilizálásban Scheiber még messzebb megy el a zenekari porondon üldögélő fekete zenészek és a képszél sávjában helyet kapó nézősereg *"ábrázolásában"*. A páholyokban ülőkre merész perspektíva váltással - a frontalitás elvének megfelelően - hirtelen felülről látunk rá, és a négyzetes osztásokban színes, vibráló körökkel jelzett nézőkből nem is marad más, mint lapszéli dekoráció, bordűr.

A zenészek sárga öltönyben fehér zsabóban ülnek félkörívben, szorosan egymás mellett a képtér felső harmadában, alakjuk az arctalan egybemosásig teljesen kiegyenlített, s úgy hatnak, mintha a táncosnő fényének emelése lenne az egyetlen rendeltetésük. Scheiber teljesen lemond a perspektíváról, a formák megsokszorozásáról és az időbeliség ábrázolásáról, mint futurisztikus játékról, hogy a főszerepet a fények különféle megjelenési formái, valamint a komplementer színek (zöld-piros, sárga-kék stb.) intenzív találkozásai vegyék át. Scheiber, - aki festett már önmagában álló spanyol táncosnőt, akiből itt a fodros ruha szertelen hullámzása maradt meg (Haulisch 91.kép), vagy fekete dzsesszzenekart, amelyből a fegyelmezett rend kicsinyített mását emelte át (Haulisch 241.kép) vagy M - betűre aggatott emberi figurát, amely táncosnőnk vázát is adja (*Karmester*, 1932. körül, Haulisch 242.kép) - most a tánc, a zene, a színház tematikájának stilizált összefoglalására tesz kísérletet. Erre a stilizálásban *"megifjodott futurizmusra"* gondolhatott Rabinovszky is, amikor Scheiber önfeledt, díszítő hajlamú rajzművészetét dicséri. A futurizmus eszköztára a két háború közti avantgárd művészei kezén, így Scheiberén is jelentős módosuláson ment át. Scheiber a futurizmus radikális szemléletéből elhagyja a mozdulat fázisfelbontását és megsokszorozását, helyette a szín- és a fényreflexek keltette mustra rögzítését veszi célba. Az a futurizmus, amelyik az egyik nagy elől, Gino Severini táncosnőjét (*Táncosnő a Pigalle-on* 1912, Baltimore) oly erővel perdíti a képszél felé, hogy abból egy széttöredezett gyöngysor, és egyetlen szüntelen forgó-rezgő óriáskerék maradjon, már nem az ő világa. Scheiber kapcsán inkább hivatkozhatunk egy másik nagy mesterre, George Seurat-ra, akit Severini is mesterének tartott. Az ő kánkánt járó bábszerű alakjai is egy dinamikus, kiszámított mozdulat közben dermednek bele egyetlen és végtelen pillanatba, akár a *Royal Orfeum* lágyabban formált táncosnője.

A.K.

94.▶
Scheiber Hugó (1873-1950)

Royal Orfeum
Vegyestechnika, papír 65x48 cm
Jelezve középen lent: Scheiber H.
Kikiáltási ár: 1.500.000 Ft

Kádár Béla (1887-1956)

Vörös hajú akt
Olaj, karton 60x86 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla 1912.

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, é. n.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyujtők Galériája - Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

Kádár Béla 1899-ben gyalog indult el Budapestről, hogy beutazza Európát. Az eredetileg vasesztergályosnak tanult Kádár járt Antwerpenben, Bécsben, Berlinben, hosszabb időt töltött el Párizsban is, majd hazatérését követően, a látottak hatására döntött úgy, hogy szakmáját elhagyva festeni kezd. Müncheni és budapesti képzőművészeti tanulmányait követően már 1906-tól kezdve rendszeresen szerepelt a Műcsarnok, majd a Nemzeti Szalon, és 1909-től a Rózsa Miklós vezetésével működő Művészház csoportos kiállításain, majd 1910-ben elnyerte a Kohner-díjat. Kései indulásához képest meglepően korán és ígéretesen kezdődött festői pályája és mégis, az életmű első korszaka, Kádár korai művei jórészt ismeretlenek mind a közönség, mind a művészettörténészek számára. A *Fekvő akt* a ritkán látható és kevéssé ismert korai periódus egyik fontos műve, Kádár Béla azon kevés képeinek egyike, amelyet évszámmal látott el.

Az anya gyermekkel motívum és a lóábrázolások mellett Kádár Béla festészetének állandó témája a női akt: átvonul a Kádár-életmű egészén, különféle variánsai Kádár festészetének stiláris változásait is jelzik. A festő korai művei között több, Pór Bertalan és Kernstok Károly sokalakos, szabadtérbe helyezett aktkompozícióihoz hasonlót találunk, de a fehér drapériával fedett szófán pihenő meztelen, vörös hajú fiatal nő az első korai Kádár-mű, amely kizárólag az akt ábrázolástípusára épül. A *Fekvő akt* láttán igazolódni látszik a művészettörténeti szakirodalomban megállapítás, amely rokonságot feltételez Kádár korai művei és Rippl-Rónai József festészete között. Kádár fiatal nőjének vonásai, lángoló vörös haja és fehér arcbőre illetve az ezek kontrasztjára épített fej Rippl 1892 előtti *Vöröshajú nő* című pasztellképét idézi. De mint ahogy a Rippl-képek fiatal női is sokat köszönhetnek a századforduló festészetéből és grafikai lapjairól ismert öntudatlanul, ártatlanul érzéki - és lehetőleg vörös vagy fekete hajú - nőtípusainak, úgy Kádár női aktja is részben ennek a típusnak a szülötte.

A *Fekvő akt* már-már zavarbaejtően érzéki festmény. De milyen eszközökkel és hogyan érte el a fiatal Kádár Béla, hogy képét valóban érzékinek lássuk? A vászonról sugárzó, szinte tapintható testiség egyik elsődleges forrása a test és a drapéria színeinek kontrasztjában, a hússzín és a fehér ellentétében rejlik. Másrészt a fehér textília domborulatai és homorulatai a női test idomainak felelgetve formai hasonlóságok egész sorát teremtik meg. Az akt erotikus jellegét hangsúlyozza a modell ernyedt, feltárulkozó testtartása és magába mélyedő arckifejezése is. Az aktábrázolás klasszikus konvencióinak megfelelő beállítás, az ágyékra ejtett bal kéz, a keresztbe tett lábak itt kivételesen erős fizikai aurával övezve jelentkeznek, melyet csak fokoznak a festék pasztózusan kent sávjai, a finom árnyékolás és a képteret teljesen kitöltő, átlósan rendezett kompozíció.

Kádár Béla posztimpresszionista-naturalista *Fekvő akt* című olajfestménye az életmű későbbi aktábrázolásainak reprezentatív és ígéretes nyitánya.

B.Á.

90.▶
Kádár Béla (1877-1956)

Vörös hajú akt
Olaj, karton 60x86 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla 1912.
Kikiáltási ár: 4.000.000 Ft

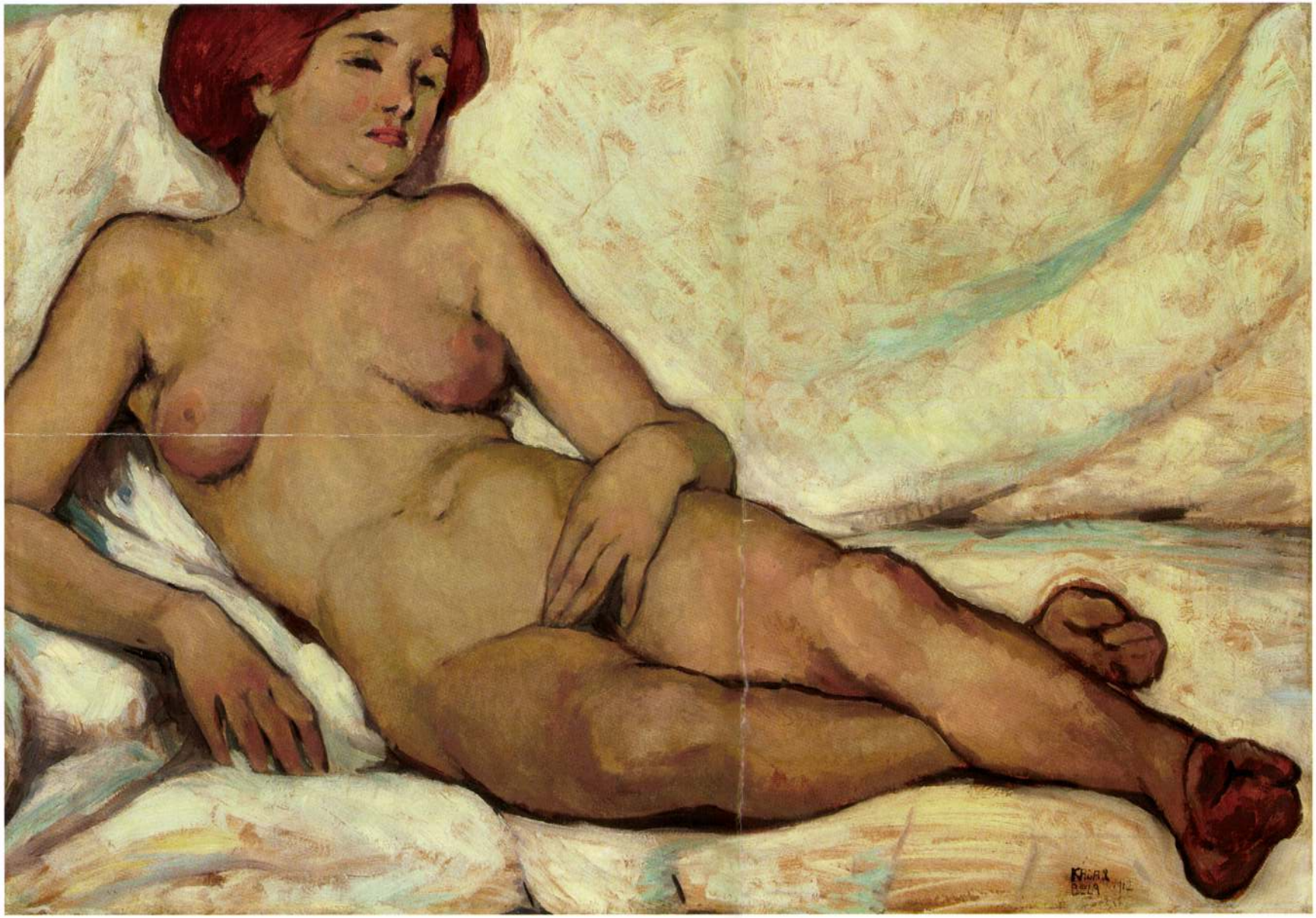

91.

91. ▲
Vaszary János (1867-1939)

Fürdőző aktok
Olaj, lemezpapír 36x49 cm
Jelezve jobbra lent: Vaszary J.
Kikiáltási ár: 2.000.000 Ft

KÁDÁR BÉLA

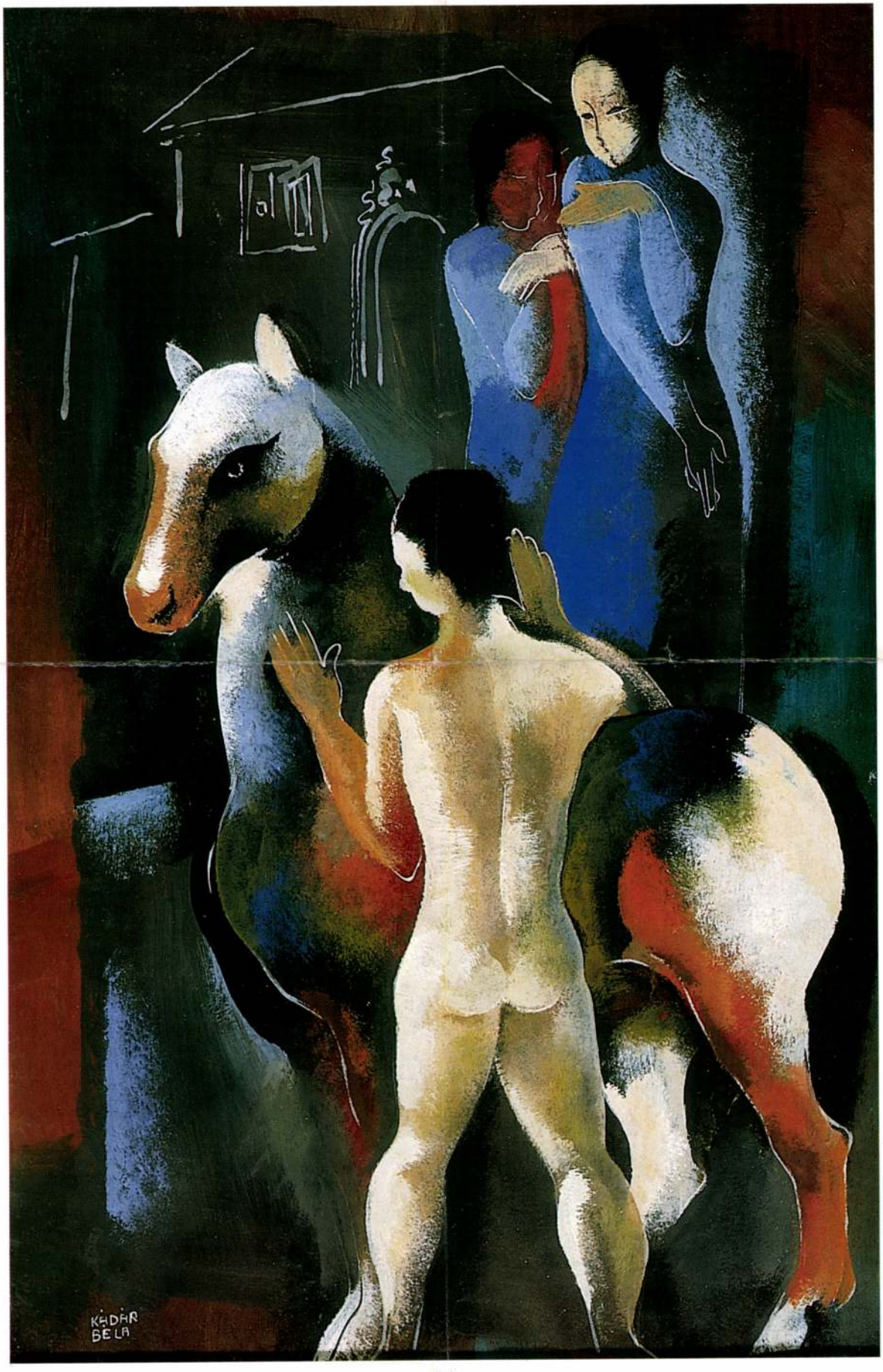

95 • PERLROTT CSABA VILMOS (1880–1955) ➔

Párizsi látkép (Párizsi részlet, 1927 körül)

50 × 60,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
MNG 9545/99
Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Perlrott Csaba Vilmos már nagybányai neós korában szoros kapcsolatba került Párizzsal. 1905-ben ösztöndíjjal jutott el a francia fővárosba. A látottak alapján kiéltnek, túlhaladottnak érezte a késő naturalista alapról indult nagybányai piktúrát. Párizs forrongó művészete sorsdöntő fordulatot hozott pályáján. Így vall erről: *„H. Matisse volt az, aki döntő hatással volt fejlődésemre...hatodmagammal megnyitottuk az első Matisse iskolát."* A francia festészet iránti lelkesedés nem maradt viszonzatlan. Perlrott Csaba Vilmos a Salon d'Automne tárlatán, 1907-ben a fauve-ok termében állíthatott ki. Ugyancsak erre az időre datálódik vonzódása P. Cézanne műveihez. A század elején a mester munkásságának dominanciája érvényesült. Képeinek ilyen vagy amolyan értelmezése egy egész korszak szemléletét meghatározta. A magyar művész alkotásainak kubisztikus hangütése az aix-i festő beható ismeretéről tanuskodik.

Perlrott Csaba Vilmos élete folyamán, a II. világháború kitöréséig, megközelítőleg húszszor járt a „festészet fővárosában". Ebből számszerűségében és pikturális eredményekben legtermékenyebb, leggazdagabb szakasz az 1920-as évek második felére esik. Alkotóperiódusának egyik legfontosabb helyszíne a Hotel Notre-Dame kis szobája volt, szemben a dómmal. Szállodájának ablakából festette a templomot, a tovahömpölygő Szajnát és hídjait. Számtalan olaj, és pasztellváltozatban örökítette meg ezt a motívumot. A téma annak idején közkedvelt a Párizsban tartózkodó magyar művészek, így például Czóbel Béla, Diener Dénes Rudolf, Gráber Margit, Kmetty János körében. A legjobb francia példákból, a század első évtizedeinek izmusaiból táplálkozik a mű. Ugyanakkor Perlrott egyéni világába is betekintést nyerünk. Szívós törekvéssel igyekezett a maga nyelvére átírni egy és ugyanazt a témát. A Szajna-partjának festői értelmezésével, fölfogásával, a kivitelezéssel az akkor kortárs nemzetközi színvonallal egyenrangút alkotott.

Benedek Katalin
(a művész kiadás előtt álló monográfiájának szerzője)

96

96 • RÓNA KLÁRA (1901–1987)

Kikötő

30 × 38 cm
Pasztell, papír
J. j. f.: K. Róna Klára
Kikiáltási ár: 90 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

74

74 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Kislány

46 × 29 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

75

75 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Kompozíció alakkal

30,5 × 21 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

76 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956) ➔

Párok

62 × 86 cm
Tempera, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft

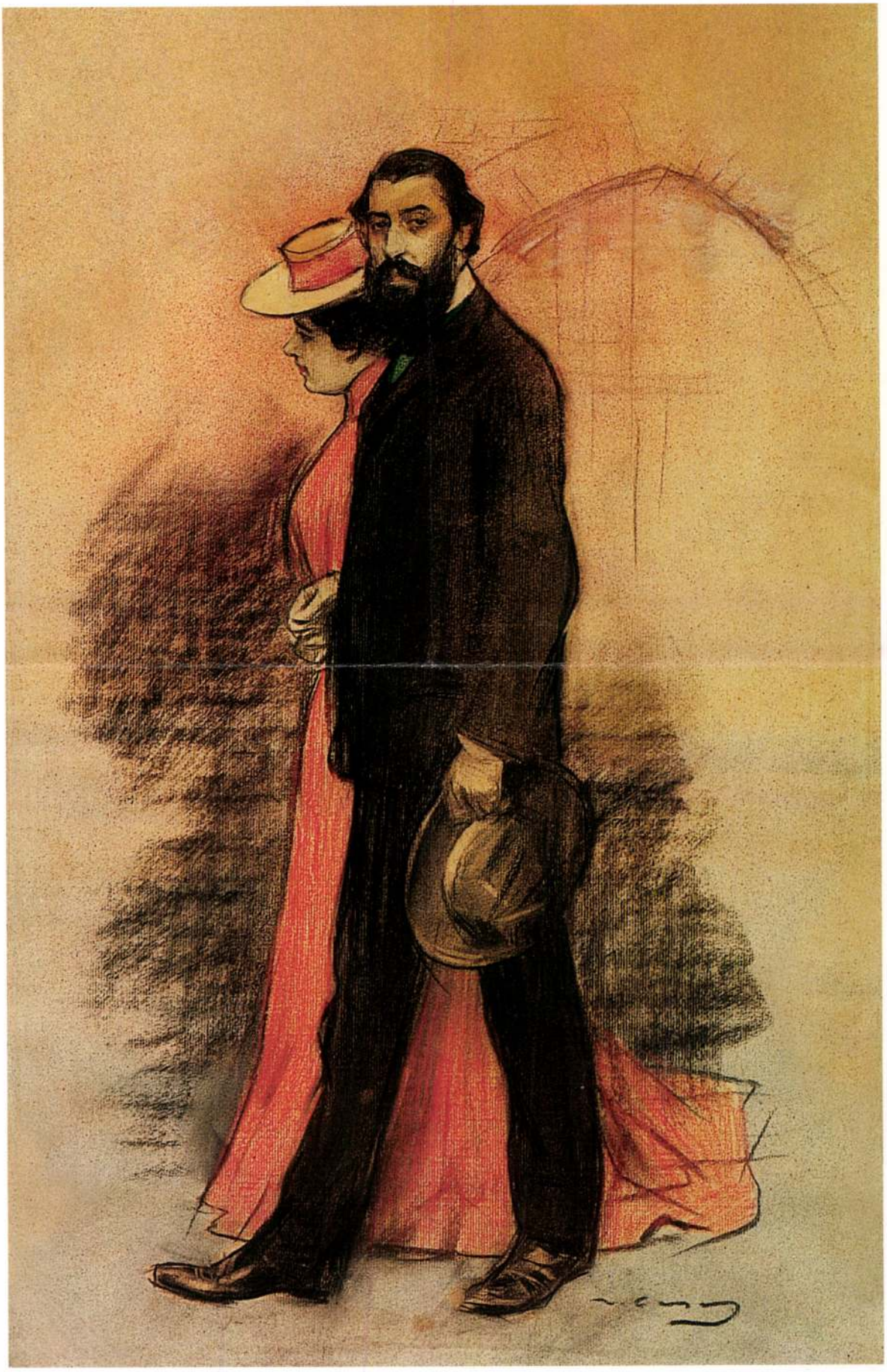

15 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Vacsora előtt

64,5 × 47 cm
Pasztell, papír
Jelezve balra fent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

IRODALOM

Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (katalógus) Bp. Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp. Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása.* kat. Bp. MNG 1971.
Goda Gábor: *Kádár Béla emlékkiállítására.* Művészet, 1971. okt. 36-37.
Béla Kádár 1877–1956. A leading Expressionist in the Twenties of „Der Sturm" in Berlin. Au
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz-vallomása.* Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1. 40-44.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992.
Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Passuth Krisztina: *Neósok: kelet- és közép európai analógiák.* In: Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Missionart Galéria, Miskolc, 1992.

„Kádár Béla azok közé tartozik, akinek ha a képeire ránézünk, tudjuk: ezt ő festette. Ez nagy erény, de a művészetben még távolról sem minden. De ha ez az egyéni világ ugyanakkor rajzban, színben, álomszerűségben, az álmokon belüli realitásban tökéletesen megkomponált világ, akkor én, e kiállítás – amint ezt a sajtóban olvastam – névtelen megnyitója, nagy tisztelettel és örömmel fogadom, mert úgy érzem, hogy éppen itt volt az ideje, e kivételes érdekességű nagy művészt a jelentős, magyar és nemzetközi méretekben is jelentős festők sorába iktatni." Goda Gábor, a szakértő barát 1971-es gyűjteményes kiállításának megnyitóján elhangzott laudációjával csak egyetérteni lehet. Ám az életmű és a festő halála óta eltelt idő néhány tekintetben módosította a Kádárról kialakult képet. Tény: aukció ma elképzelhetetlen Kádár képek nélkül, külföldi reputációja is szinte magától értetődő; és mára megtanultuk azt is, hogy sok festményét nagy biztonsággal helyezzük el „sturmos", „art decos" vagy éppen „klasszicizáló" korszakában. Ám éppen ezen a ponton kell némiképp ellentmondani Goda Gábor megállapításának. Jó, hogy a rutinszerű beidegződések idején vannak még időzített meglepetések, amelyek árnyalni képesek a Kádár-i oeuvre körvonalait. Vannak bizony olyan festményei, aminek láttán elcsodálkozunk, hogy ezt valóban ő festette. Kádár eddig kevésbé ismert, korai korszakának remekei bukkannak fel ezen az aukción, úgy is, mint számottevő adalékok egy korai, naturalista-posztimpresszionista-szecessziós periódus meghatározásához. Kádár 1906 óta van jelen a magyar művészeti életben, ekkor a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban állítja ki képeit. Több művével egyszerre a Rózsa Miklós vezette Művészház első csoportos kiállításán találkozhatott a közönség 1909-ben. Szíj Béla szerint ezek a művek a szecesszió formajegyeiről és Rippl-Rónai hatásáról tanúskodnak, Tövis (vagyis Rózsa Miklós) szerint Kádár *„raffinált színharmóniái, meglepően eredeti, dekorativ tehetséget sejtetnek. Formanyelve színben, vonalban egyaránt sziporkázóan szellemes és stilizáltságban nyugodt, előkelő, sohasem erőszakos. Nem virtuóz, hanem művész s ebben van fejlődésképességének garanciája."* (A Hét, 1909. dec. 12).

Rózsa tíz évvel később, az első gyűjteményes kiállítás alkalmával is úgy látja – amikor a festőt már a stilizált kompozíciók problémája foglalkoztatta – *„hogy klasszisban is mindig feltűnő művekkel gazdagította ő is a magyar naturalista és impresszionista művészetet."* (Rózsa Miklós előszava, Bp. 1918.)

A *Vacsora előtt* című pasztellkép Kádár kedvelt motívumait előlegezi: a nőalakot és az enteriőrt. A tízes években Kádár szívesen fordul a belső terek ábrázolása felé, amelyben ölbetett kézzel ülő asszonyok rendíthetetlen nyugalommal üldögélnek (*ld. Enteriőr ??? o.*). A kép modellje, (két magántulajdonban lévő, 10-es években készült tus- ill. szénrajz alapján) jellegzetes kontyával beazonosíthatóan a művész felesége, aki éppen két ember számára készíti el a terítéket. A derűs és intim hangulatot erősíti, hogy a balról szobába özönlő fény hatására a tárgyak irizáló valőr-játékba kezdenek. A festmény hátterét és kompozícióját az ajtó és szekrény, a köztük húzódó színes falsávok vertikálisa, valamint az asztal diagonálisa határozza meg; ezek nagyon finom ellenpontozásai a széktámla és a tányérok oválisai. Kádár nem alkalmaz folytonos kontúrozást, hanem csak szakadozott bíbor vonalakkal választja el egymástól az egyes képi egységeket.

Az impresszionizmus komplementer színlátása nyilvánul meg a szekrényajtó vörös-zöld, a falsáv kék-sárga felvillanásain, a tányérok vetette azúrkék árnyékokon. Még a nőalak fekete konytyába is rejt Kádár egy-két zöld-vörös valőrt. Analógiáért természetesen nem kell messzire menni, hiszen kézenfekvő, hogy Rippl-Rónai enteriőrjeivel vessük össze Kádár pasztelljét (*Párizsi enteriőr*, 1910. magántulajdon), bár Kádárra nem jellemző az a kicsattanó szín-orgia, ami Rippl festményét átitatja. Kádár inkább felesége mindennapi és megszokott tevékenységére és a fény hatására egyszeri jelenéssé váló tárgyi környezetre koncentrál e ritka szépségű, korai képén.

A. K.

Kádár Béla:
A művész feleségének arcképe
23,8 x 18,5 cm, szén, papír
magántulajdon

Edouard Vuillard:
Enteriőr varrónőkkel, 1893
Yale University Art Gallery, New Hawen

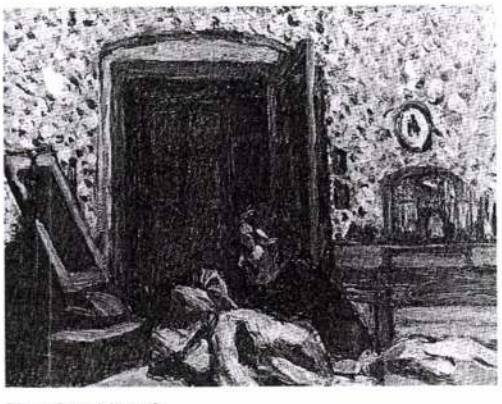

Rippl-Rónai József:
Stoppolják a lepedőt, 1897
magántulajdon

16 ▪ SCHÖNBERGER ARMAND (1885–1974)

Pályaudvar, 1930-as évek második fele

94 x 69 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Schönberger

Kikiáltási ár: 650 000 Ft

IRODALOM

Kállai Ernő: *Új magyar piktúra, 1900–1925.* Amicus kiadása, 1925.
Baki Miklós [Szíj Béla]: *Schönberger Armand.* Művészet, 1965. 8. sz.
András Edit: *Schönberger Armand.* A művészet kiskönyvtára. Corvina Kiadó, Budapest, 1984.

PROVENIENCIA

A festőtől Novák Géza építészhez került, aki a művész Fészek Klub-beli baráti köréhez tartozott. Novák Géza halála után a kép egy rokonához került.

A Képzőművészeti Főiskola esti aktrajzolásai, a szabad szellemű müncheni Azbe-iskola (1903-05) és az 1909-es párizsi utazás jelentik a kiindulópontot a festői pálya kibontakozásához. 1910-ben és 1913-ban a Művészházban, 1917-ben a „Fiatalok" művészcsoporttal a Nemzeti Szalonban állít ki. Első gyűjteményes kiállítására és érett, szuverén művészként való bemutatkozására 1923-ban a progresszív törekvéseknek helyet adó Belvedere-ben kerül sor. Állandó résztvevője a KUT (Képzőművészek Új Társasága) tárlatainak. 1927 és 1930 között egyéni és csoportos külföldi kiállításokon vesz részt (Nagyvárad, Pozsony, Nürnberg, Malmő). 1930-ban a Tamás Galériában mutatja be a korszak főműveit. Két világháború közötti legjelentősebb alkotóperiódusával a hazai modern művészeti törekvések élvonalába tartozik. Munkáit hazai és külföldi múzeumok (Magyar Nemzeti Galéria, Zsidó Múzeum, Janus Pannonius Múzeum) és magángyűjtemények őrzik.
Kállai Ernő kifejezésével élve a „nagyvárosi kör-nyezetképek" alkotják Schönberger húszas-harmincas években készült műveinek egyik fő vonulatát.
A nagylátószögből láttatott városi veduták – házak, házcsoportok, háztetők, utca – mellett a hidak, kikötők, vasutak, gyárkémények vidékét megjelenítő külváros-képek tartoznak e műcsoporthoz. A város- látképeken *(Házcsoport, 1923. András, 1984. i. m., 9. kép; Házak templommal, 1924. U. o. 14. kép; Házak, 1924. U.o. 15. kép; Házak, 1930. k.; Házak a dombon, 1930. U.o. 29. kép. Budai táj, 1930-as évek I. fele, U.o.34. kép)* a házak geometrikus formái, tektonikus tömbjei, egymásra torlódásai, s teret strukturáló tömegük foglalkoztatja a festőt, míg a külváros-képek *(Híd alatt, 1922. András, 1984. i. m., 8. kép; Vasúti híd, 1923 k., U.o. 10. kép; Hajókikötő, 1925, U.o. 16. kép; Rakpart, 1928. U. o. 19.kép)* az érzelmi kifejezés lehetőségeit hordozzák számára. Ennek megfelelően a képcsoportokon alkalmazott eszköztár is eltér: a város-látképeken inkább a kubizmus téralakító eszközeit használja a festő, míg a külváros-képeken az expresszionizmus felfokozott színhasználata, gyors ecsetjárása dominál. A harmincas évek második felére, végére a külön szálon futó művészeti próbálkozások összeérnek, melyeket a természeti látvány újbóli akceptálása és elsődlegessége fog össze.
A *Pályaudvar* című mű ennek a képtípusnak egyik darabja, melyen a pályaudvar s kifutó vonatok házak közé ékelve, különböző városi jelenetek középpontjában jelenik meg. A legközelebbi analógia az 1938-ban készült *Pályaudvar (Déli vasút)*, mely komorabb színvilágú, lazúrosabb festésű, mint feltehetően valamivel korábbi párja. Emezt zsírosabb, pasztózusabb festésmód és élénkebb színek jellemzik.
A téma megragadása nem vázlatszerű, spontán, inkább a részletekben elmerülő. Jobb oldalt önálló képekben is gyakorta megvalósított jelenet látható: hegyoldal lovasszekérrel, csupasz fákkal. A kép bal alsó részén embercsoport látható, ami meglehetősen ritka a városi vedutákon, inkább a húszas évek közepi utca-jelenteket jellemzi. Festői törekvéseit tekintve e mű még őrzi a korábbi korszakok expresszív hangvételét, s összefogott szerkesztettségét, de már előrevetíti a természetelvűséghez való fokozatos viszatérést is, ami a harmincas évek végének, s a negyvenes éveknek lesz jellegzetes vonása.

Dr. András Edit

Schönberger Armand:
Pályaudvar (Déli vasút), 1938
100 x 70 cm, tempera, karton
Magyar Nemzeti Galéria

KÁDÁR BÉLA

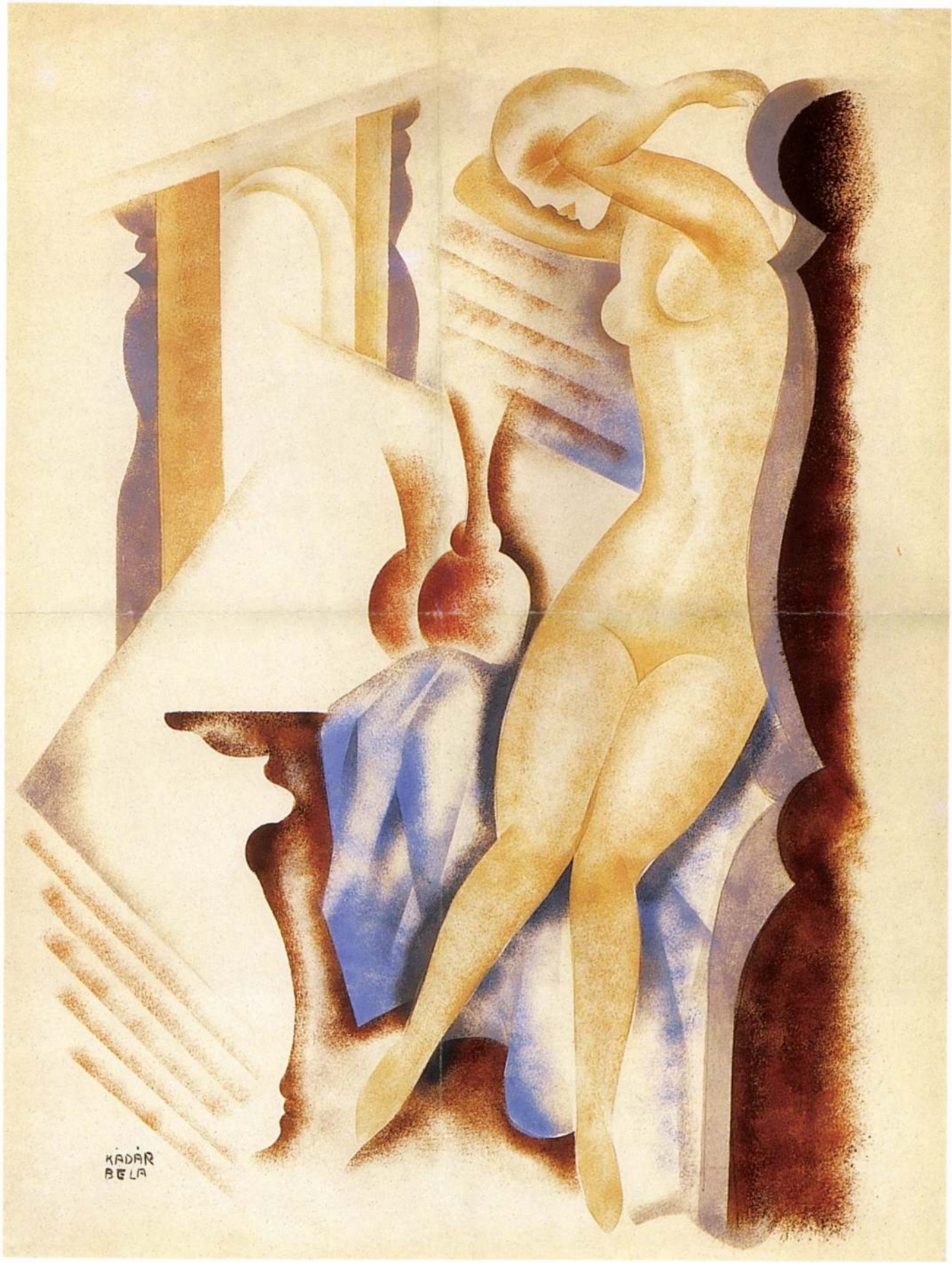

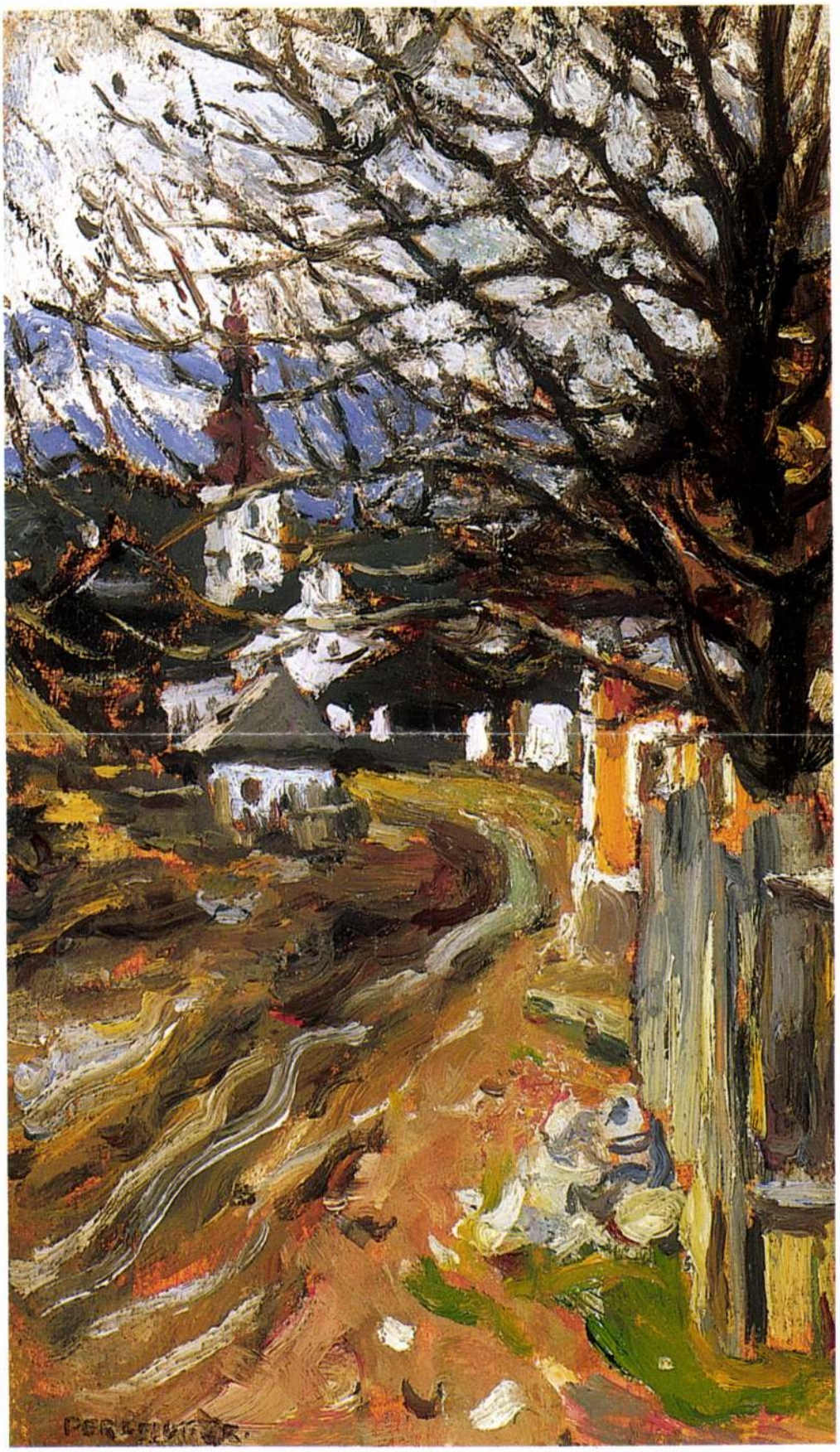

60

KÁDÁR BÉLA

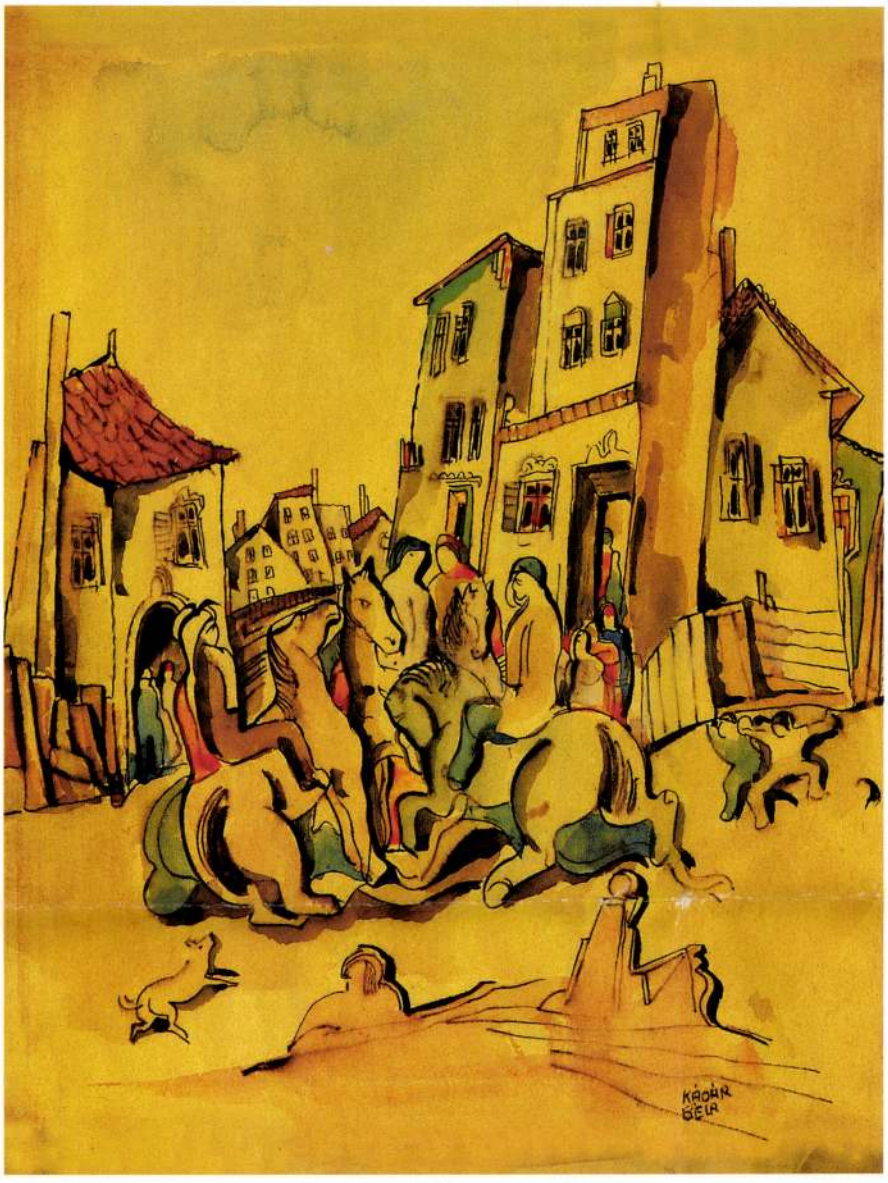

40

40 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Lovasok a városban

28 × 21 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 160 000 Ft

41 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Támlásszékben ülő akt

80 × 60 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Hátoldalán: BR gyűjtői monogrammal
Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

PROVENANCE
Bedő Rudolf gyűjteményéből

KIÁLLÍTVA
MNG 1971. Kádár Béla kiállítás katalógusban, festmények között 43. számon

IRODALOM
Melanie Fisher: Painter Béla Kádár. Modernist and romantic. Dorrance Publishing Co. Inc., 1999.

Kádár Béla művészetét az 1920-as években, és a harmincas évek elején nemcsak Budapesten, hanem Berlinben, Philadelphiában és New Yorkban is ünnepelték. Ebből a korszakból származik ez a festmény is. Bár stílusa teljesen egyéni, kétségtelenül magába olvasztotta kora leghaladóbb művészi törekvéseit a kubizmustól kezdve a futurizmuson át a konstruktivizmusig. 1923-tól a Der Sturm csoport tagja lett Kandinszkijjel, Paul Klee-vel, Marc Chagall-lal együtt. Hatott rá Picasso, Matisse, Raoul Dufy, Marie Laurencin, Georgio de Chirico, Fernand Léger, Umberto Boccioni.
A most aukcióra kerülő akt kifinomult dekorativitásával, intimitásával tűnik ki Kádár életművéből.

39

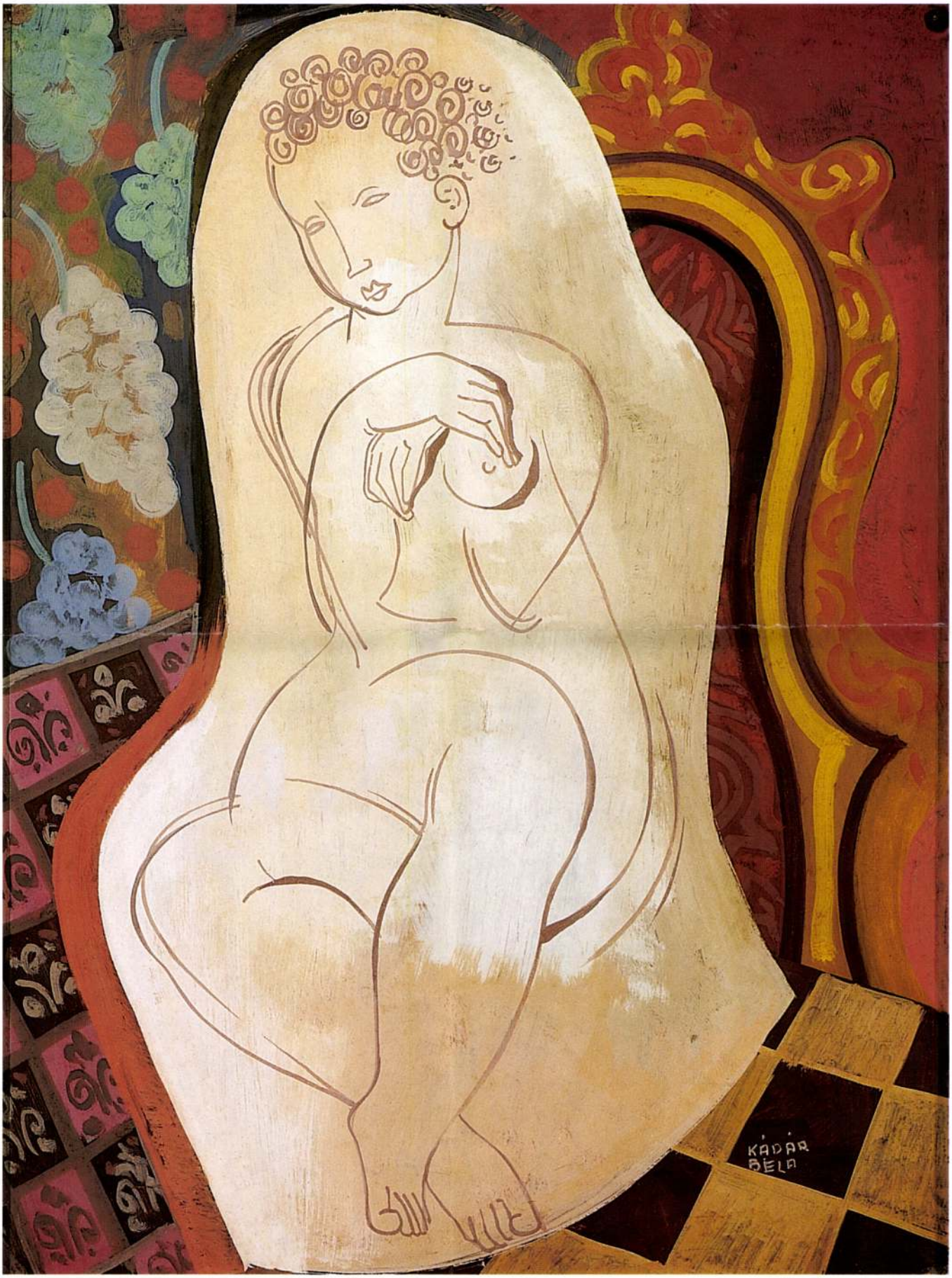
KÁDÁR
BÉLA

42

42 • GYENES GITTA (1888–1960)

Hazafelé

77 × 69 cm
Tempera, karton
Jelezve balra fent: Gyenes Gitta
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

67 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Nő gitárral

76 × 57 cm
Tempera, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

IRODALOM:
Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. A katalógus bevezető tanulmányát Rózsa Miklós írta.
Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1971. A katalógus bevezető tanulmányát Bedő Rudolf írta.
Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, 1972.
Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzi vallomása. Művészet, 1987/11-12.
Sümegi György: Kádár Béla Sturm korszaka. Belvedere, 1990/4.
Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991/1.
Béla Kádár oeuvres de 1910 à 1940.Galerie Nabert, Geneve, 1992.
Kádár Béla (1877–1956). Műgyűjtők Galériája–Thebes Gallery, Budapest–Toronto, 1992.
A katalógus bevezető tanulmányát Szíj Béla írta.

Kádár Béla életművének egyik gyöngyszeme ez a temperafestmény, mely pályája csúcspontján, az 1930-as évek második felében keletkezett. A festő ekkor már túl volt a Tamás Galéria 1929-es nagy kiállításán, megalkotta az „Anya és gyermeke" sorozatot (1934), mely hangvételében és technikájában is közel áll ehhez a műhöz. Korabeli méltatói ezt a harmónia korszakának nevezik, melyet nagy biztonsággal megrajzolt, lendületes vonalak, árnyalt színezés és klasszicizáló vonások jellemeznek. Képei a „zeneiség benyomását keltő illúziók".

Különösen érvényesek ezek a méltató szavak ennél a muzsikáló nőalaknál. A fiatal lány egy hosszúnyakú, hátratört kulcslapú, 8-as formájú, pengetős hangszeren játszik, mely átmenetet képez a gitár és a lant között. Lábánál kis fehér kutya áll, mellette egy körasztalon áttetsző üvegpalack. A kutya, különösen a fehér kutya, mind a teológiai, mind a világi erények között a hűség attribútuma. Mint ilyen szerepel a festészet története során számos esetben – így például Jan van Eyck Arnolfini házaspár c. képén. A hangszerek általában a múlandóság, a vanitas szimbólumai, emellett a lant a mindenség harmóniájának képi megjelenítője is. A lendületes vonallal megformázott lebegő fátyol, az áttetszően fehér üvegváza és a nőalakot körülölelő, tisztaságot jelentő kék szín fokozzák a festmény líraiságát és kifürkészhetetlenségét. Kádár így ír önéletírásában: „A kép tárgyak ábrázolásával gondolattársít, szimbolizál, allegorizál, rámutat érzésekre, gondolatokra, tehát a tárgyak nem önmagukért vannak festve..." Hűség, tisztaság és harmónia – ezt sugallja a kép szimbólumrendszere, de a homályba burkolózó arc és a háttérben megjelenő fekete árnyék utal a szorongásra, mely ekkor már megjelent a festő életében.

Az ülő nőalak időből-térből kiszakítottan jelenik meg, a dekoratív kobaltkék, sárga, vörös foltok mögött a gyöngyházszürke nem teremt térbeliséget, csupán alapot biztosít a rajzos fehér kontúroknak. Arca biztos kézzel megrajzolt profilvonal, mely nem hordoz magán egyéniségjegyeket. A mű lírai hangvételével és erős érzelmi töltésével a művész életörömét, minden baljóslatú árny ellenére a világ szépségébe, az örök értékekbe vetett hitét fejezi ki.

Pálinkás Réka

Kádár Béla: Nő szőlős csendélettel, (Magántulajdon)

Kádár Béla: Nő gitárral, (Magántulajdon)

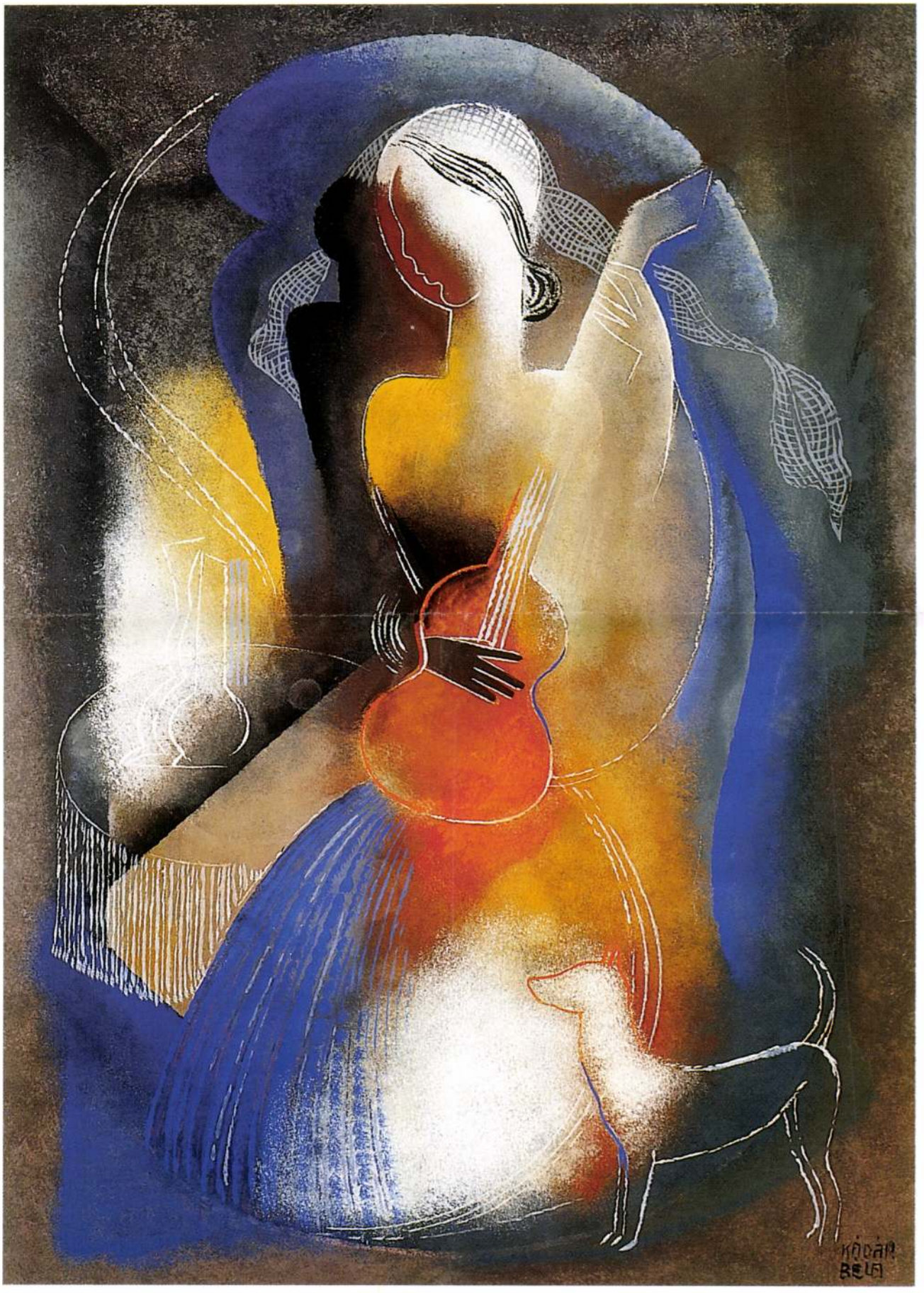
KÁDÁR
BÉLA

68

68 • FÁCÁNOS KASPÓ

Zsolnay, 1910-es évek
Kikiáltási ár: 600 000 Ft

69 • KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND →
(Alsórajk, 1884–1975, Budapest)

Guggoló, 1918

38 cm
Márvány
Reprodukálva: Kisfaludi Stróbl Zsigmond:
Emberek és szobrok, Képzőművészeti Alap
Kiadóvállalata, Budapest, 1969
Kikiáltási ár: 900 000 Ft

31 ▪ FÉNYES ADOLF (1867–1945)

Meseváros a folyóparton

62 x 90 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Fényes A

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

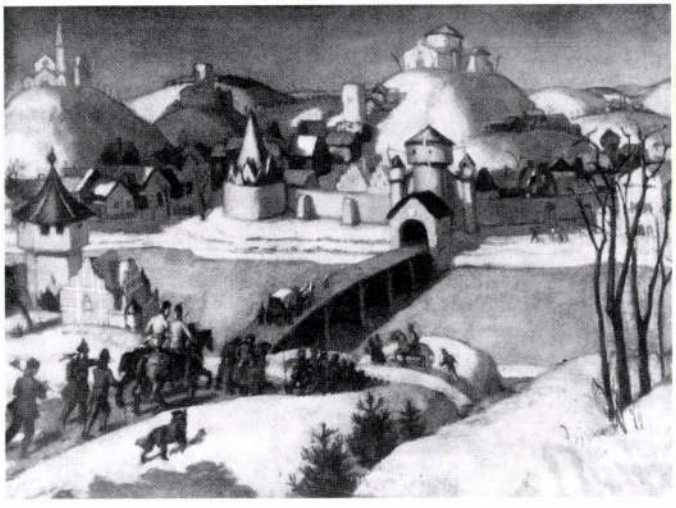

Fényes Adolf: *Hazatérés vadászatról, 1913*
82 x 120 cm, olaj, vászon
magántulajdon

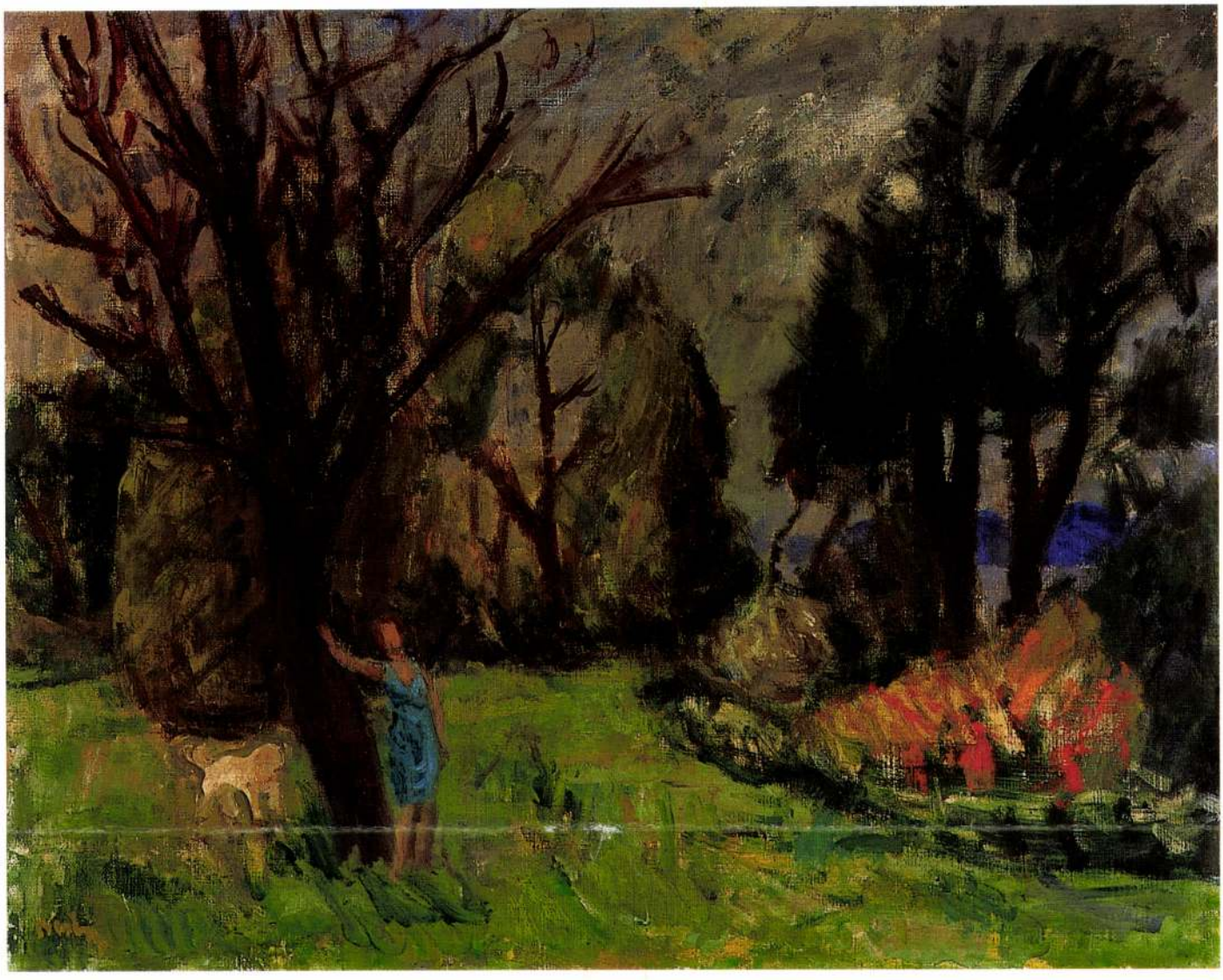

29

29 ▪ BERÉNY RÓBERT (1887–1953)

Parkrészlet fának támaszkodó nőalakkal, kutyával

62 x 74 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Berény

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

30 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Dombos táj piros tetejű házikóval

53 x 72 cm
Tempera, karton
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft

KIÁLLÍTVA
Budapest Galéria, 2000 nyara

REPRODUKÁLVA
a kiállítás katalógusában

IRODALOM
Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (katalógus) Bp., Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása,* (katalógus) Bp., MNG, 1971.
Béla Kádár 1877–1956. A leading Expressionist in the Twenties of "Der Sturm" in Berlin. Au
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz-vallomása.* Művészet, 1987/11–12., 56–61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1., 40–44.
Kádár Béla. Mügyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Passuth Krisztina: *Neósok: kelet- és közép európai analógiák. In: Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig.* Missionart Galéria, Miskolc, 1992.

A közönség igazán akkor találkozhatott először Kádár Béla festményeivel, amikor 1909- ben Rózsa Miklós rendezte Művészházi csoportkiállításon Kádár tizenöt művét mutatta be, majd 1913-ban további két olyan kiállításon is részt vett, amely *„világosan megmutatta, hogy a magyar és az európai naturalista és impresszionista művészet egyaránt hatalmas változáson ment át a századforduló után."* – írja Szíj Béla Kádár Béla kapcsán.
Kádár valóban a tízes években kapcsolódik be a művészeti életbe, és mint mint minden korszaka - legalább annyira, mint a Sturm-közeli expresszionista, a chagallos „mézeskalácsos" vagy a gyöngyházszürke neoklasszicizmus – ez is jellegzetesen emelkedik ki az életműből – holott nyitány.
Feltűnő, hogy ekkor Kádár figyelmét inkább a táj és a kisváros vagy a falusi élet (misztifikálatlan) ábrázolásai kötötték le, de még feltűnőbb az intenzív és önfeledt színhasználat. Szabadi Judit hívja fel a figyelmet arra, hogy Kádár ekkori festészeti felfogása még szorosabban kötődik a nagybányai-neós mozgalomhoz, és Passuth Krisztina is azok között említi nevét, akik feltűntek Nagybányán, és bár nem tartoztak a "belső" körhöz (majd más irányban léptek tovább), a neósok harsány színei, a dekoratív sziluettek és a táj csendes magánya mégis ösztönzőleg hatottak festészetére.
Kádár Tájképe akár Nagybányán is lehetne. A festmény az úgynevezett „rálátásos" képek sorába tartozik (Bálint Aladár nevezi így a toronyból festett, felülnézeti képeket), ahol dombról vagy más magaslatról lehet a kis falusi portára, templomra, kanyarodó útra, majd hátrébb foltszerű tereptárgyakra, végül a kitágult horizontra és a levegőben atmoszferikusan feloldódó dombhátakra látni. A falu nyugalma zavartalan, a képen a fák szertelen körvonalait és harsány zöldjeit a házfalak- és tetők geometriája, valamint a pirosak-narancsok különböző árnyalatai ellensúlyozzák. Kádár nem is használ kontúrt, a színes foltok és árnyékok vitális hangzásai egyszerre teremtenek feszültséget és harmóniát e nem kevéssé figyelemreméltó, korai festményen.

A. K.

Kádár Béla: *Falusi utca, 1908-10*
36,5 x 48,5 cm, olaj, karton
magántulajdon

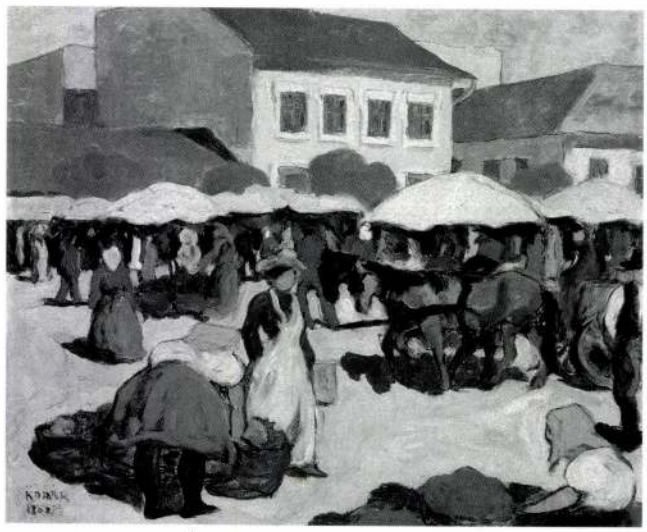

Kádár Béla: *Piactér, 1910 körül*
44,5 x 54,5 cm, olaj, papír
magántulajdon

KÁDÁR BÉLA

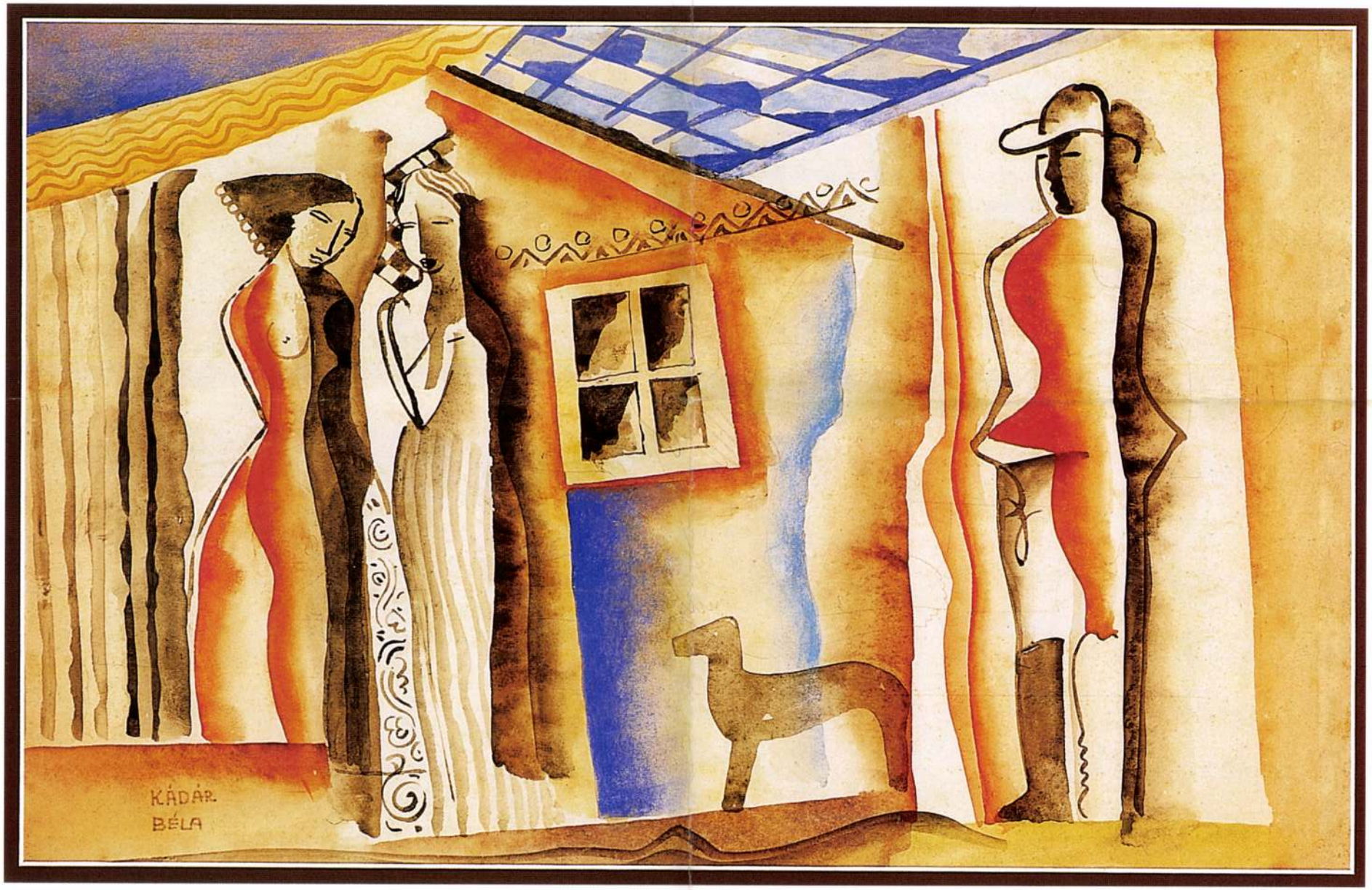

8 ▪ IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

A kecskeméti Kaszinó Kert, 1911-14 között

42 x 55 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Iványi-Grünwald Béla Kecskemét
Hátoldalán Árverési Csarnok címkéje, 7595.

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

IRODALOM
Telepy Katalin: *Iványi-Grünwald.* Corvina Kiadó 1976
Telepy Katalin: *Iványi-Grünwald Béla.* Képzőművészeti Kiadó, 1985

Iványi-Grünwald Bélát 1906 és 1907 körül intenzív művészi hatások érték. Ekkor még Nagybányán dolgozott, ahová 1906-ban tértek vissza a „fiatalok" Párizsból, élükön Czóbel Bélával. Magukkal hozták a Párizsban megismert forradalmian új eszméket, festői gondolkodásmódot. Később a neósok el is különültek a nagybányai telep konzervatív művészeitől, de Iványinak tetszett az új szellem, az újfajta festésmód, és ez természetesen a képein is jelentkezett. Nagy hatással volt rá 1907-ben a Nemzeti Szalonban megrendezett francia festészeti kiállítás is, ahol Paul Gauguin 56 kiállított műve késztette saját festői módszereinek újragondolására. Az 1909-ben megalapított kecskeméti művésztelep – ahol Iványi vezető szerepet vállalt –, az új festészeti irányzatoknak kívánt helyet adni.
„A kecskeméti letelepedés Iványi-Grünwald számára új eredményeket hozott. Míg Nagybányán a plein-air festés problémáival foglalkozott, itt, a már korábban elkezdett, nagy, összefoglaló dekoratív színfoltokkal kezdett el dolgozni. Nemcsak a merész, keveretlen – piros-sárga-kék-zöld – színek használatában, de témáiban is eltávolodott Nagybányától. Kecskeméti művei esemény nélküliek, és aprólékosság helyett a lényeget, és a jellemzőt hangsúlyozzák. Nem a motívum élethű ábrázolása, hanem az új szemléletű szín-és formaalkalmazás lesz számára a fontos. (...) Ötletessége, választékos szellemisége újonnan fogalmazott műveiben megragadó. *(Telepy, 35. o.)*
1911-től dolgozott Kecskeméten. A képen ábrázolt, meghatározó kecskeméti részlet, a Kaszinó Kert, mind Iványinak, mind a telep más tagjainak kedvelt témája volt. A képen látható motívumokat többször alkalmazta kompozíciói kialakításánál. Ismert még egy, szinte ugyanebből a nézőpontból készült festménye, *A kecskeméti művésztelep télen.*
A kép festői megoldásai, a látványelemek stilizálásának módja, a szinte keveretlen színek, a színes kontúrok, a vonalak és színfoltok sajátos aránya, valamint a kartonpapír alapozás nélküli, nyers színének meghagyása és szerepe az összhatásban, mind jellemző az 1911 és 1914 közötti munkáira.
A *Kaszinó Kertet* ábrázoló kép ragyogó színeivel kiemelkedik Iványi-Grünwald Béla Kecskeméten készült műveine közül.

V. Á.

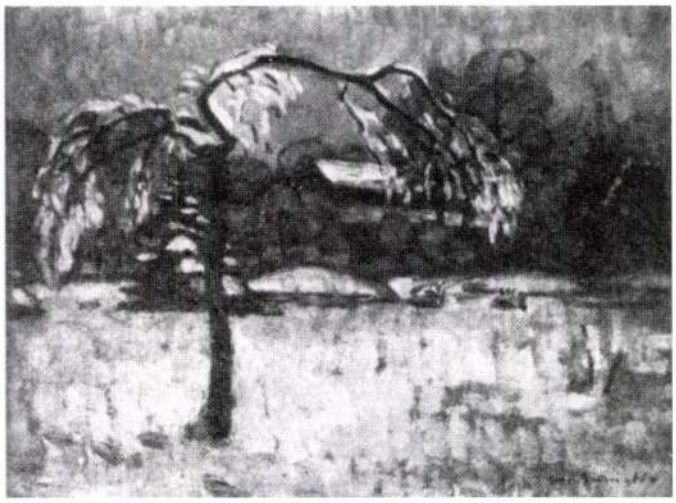

Iványi-Grünwald Béla: *A kecskeméti művésztelep télen, 1914 körül*
49 x 59 cm, olaj, vászon
magántulajdon

Iványi Grünwald Béla: *A kecskeméti kaszinó parkja*
80 x 100 cm, olaj, vászon
magántulajdon

172 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Anya gyermekével, 1930–35

71 × 100 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Hátoldalán: Magyar Postatakarékpénztár Árverési Csarnok raglapja (46700)

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

IRODALOM

Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (kat.) Bp. Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása.* Kat. Bp. MNG 1971.
Bojár Iván: *Kiállításról-kiállításra.* Magyar Hirlap
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz- vallomása.* Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1., 40-44.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992.
Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Béla Kádár oeuvres de 1910á 1940. Galerie Nabert, Genéve, 1992.
Passuth Krisztina: *Neósok: kelet- és közép európai analógiák.* In: Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Missionart Galéria, Miskolc, 1992

Bedő Rudolf, Kádár Béla műveinek komoly gyűjtője,barát és mecénás, három fő periódusra osztja Kádár művészetét. Az első korszak a korai, tizes évek, valamint 1922-30 között Herwart Walden Sturm galériájához köthető berlini időszak (Kádár maga ezt az időszakát tekinti a legsikeresebbnek), amely díjakat (1910-ben a szolnoki Kohner Adolf -díjat, 1912-ben Nemes Marcel díját nyeri el), utazást, elismerést (pl. A Magyar Színház freskóinek elkészítésére) hoz neki.
A második, 1931-43 közé iktatható periódusban keletkeztek a „legtökéletesebb" művek, amelyeknél Kádár az expresszionizmus érdesebb formáit elhagyva valamiféle lágyabb, rajzos „klasszicizmushoz" tér meg. A harmadik periódusba pedig a festő már-már vakon festett, utolsó műveit utalja Bedő korszakolása. Bár képünk nem datált, mégis nagy biztonsággal helyezhető el a harmincas évek első felében festett képek között. 1934-Ben a Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria-utcai helyiségében „Anya és gyermek" címmel tematikus válogatást mutat be igen nagy sikerrel. A napi sajtó sem fukarkodik a dícsérő jelzőkkel, és a kiállítást úgy értékeli, mint amiben Kádár a *„férfikor érett szerelmével fordul a színek és a lírai akcentusok felé."* (Nemzeti Újság, 1943, jan. 16.)
Kádár Béla egy 1951-ben készített kikérdezésben (MDK-C-II-18) említi, hogy a festésen kívül egyedül a zenéhez vonzódott szenvedélyesen. Nem véletlen hát, ha Kádár formanyelvének rajzos és festői elemei zenei asszociációkat keltenek. Mezei Árpád is erre a következtetésre jut Kádár-elemzésében *„gyakran szerepelnek nőalakok enteriőrben. Az ilyen képen az akt, annak árnyéka, az árnyék kontúrja, a függönyök redőzete egy skálát, valóságos zenei fúgát képeznek és a függöny vagy minden matériától önállósult ornamentális foltok és azok harmóniája jelentik a lagvalóságosabb elemet."* (Mezei Árpád: Kádár Béla (kézirat) MKCS-C-I-96/3/1-6/). Bár Mezei általánosságban beszél, észrevételeit elemzendő képünkre is vonatkoztathatjuk. Kádár állandó, kedvelt témái közé tartozik a nő (akt), az anya-gyermek, és a csendélet ábrázolása. Tárgyalt képünk mind a három tematikát egyesíti magában. A figurák, anya és gyermeke, egyszerre rajzosak és festőiek, álomszerűen elmosott alakjuk jelenéssé avatja kettejük jelenetét. A fény rézsút jobbról esik a gyermekét mosdatás közben gyengéden megérintő anyára és a fénykoszorúba vont kisfiúra; azt is gondolhatnánk glória - a Madonnára és a gyermek Jézusra való utalás így is egyértelmű.
Kettősség jellemzi a tér kezelését is: az előtér csendéleti elemeivel meghatározott előtér ellenpontozza a „tárgy nélküli", pusztán a színadással jelzett, meghatározhatatlan, végtelen felé nyíló hátteret. Az általánosítás szintjén létező, izzó vörös és kék osztotta háttér azonban „konkrétan" visszatetszik megint az előtér kék-vörös csészéjén.
A kép tartalmi és formai viszonyait tükröző, vizuálisan megjeleníthető finom oda-vissza utalások, a valóság és látomás között megteremtett átjárhatóság teszi Kádár képét a korszakon belül is figyelemre méltó alkotássá.

A. K.

Kádár Béla:
Fiatal nő gyermekkel, 1930-as évek
100 x 70 cm, tempera, papír
magántulajdon

Kádár Béla:
Aktok színes fátyollal,
1930-as évek közepe
103 x 74 cm, tempera, papír
magántulajdon

KÁDÁR
BÉLA

173

173 ▪ HINCZ GYULA (1904–1986)

Kompozíció görög fejjel

50 × 60 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Hincz

Kikiáltási ár: 320 000 Ft

47 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Piactér, 1910 körül

35,8 × 48 cm
Olaj, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

IRODALOM

Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (kat.) Bp., Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása.* Kat., Bp., MNG, 1971.
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz- vallomása.* Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1., 40-44.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992.
Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Szabó Júlia: *Nagybánya és az európai művészeti irányzatok.* Ill.
Passuth Krisztina: *Neósok: kelet- és közép európai analógiák.* In: Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Missionart Galéria, Miskolc, 1992.

Kádár Béla Piactér című képe kapcsán két megállapítás látszik megkerülhetetlennek: Kádár 1910 körül Nagybányán járt, és, bár nem tartozott a nagybányai fiatalok belső köréhez, (a nevét is csak felsorolások rejtik), az 1906-tól Czóbel közvetítette fauvizmus néhány önfeledt, síkra redukált, primér színekben felvillanó táj- és városkép megfestésére ösztönözhette. Meglepő momentum az is, hogy a Kádárra jellemző, részletező rajzosságnak itt még nyomát sem találjuk – általában jellemző ez a mindinkább körvonalazódó korai, azaz a tízes években született festményeire –, ehelyett a formákat éppen csak jelző színes-hangulatos forgatag visszaadását veszi célba pusztán a színes foltok alkalmazásával.
A kisvárosi kavalkád, a vásár napjának ábrázolása még az a meséktől és misztifikációtól mentes „pasztózus" poszimpresszionizmus, látványfestészet, amely a való világ érzéki, lüktető benyomását igyekszik visszaadni.
A *Piactér* párdarabja a Kieselbach-gyűjtemény ugyanezt a címet viselő festménye, ami némi térbeli eltolódással szinte ugyanennek a vásári sokaságnak a megragadását célozza. A képkivágat mindkét képnél esetleges, véletlenszerű; ez látszik a háztömbök „levágásánál", de még inkább a jobbról balra tartó lovakocsinál, ahol a szekár hátsó részét már képzeletben lehet csak kiegészíteni. Emlékeztethetnénk arra, hogy a lovak ábrázolása később Kádár kedvelt, kulturálisan is kódolt motívuma lesz, azonban itt még naturalista módon, mondhatnánk szenvtelenül tekint ábrázolásának tárgyára.
Az emberek arcát színes körök jelzik, a kofákat elnagyolt mozdulataikkal jelzi, a sokaságot pedig ritmikusan kiosztott apró, primér és telt színekben felvillanó mozaikok. Nagyobb zöld-rózsaszín-fehér felületek és kis formákba zárt napmeleg színek töltik fel a kép felszínét, amely e síkra redukált képfelszín egyetlen konstrukciós eleme lesz. A *Piactér* eme variációja újabb hozzájárulás Kádár Béla eddig kevéssé ismert korai korszakához és a hazai neós festészet változatos palettájához.

A. K.

Kádár Béla: *Nagybányai templom, 1910 körül*
44,5 x 54,5 cm, olaj, vászon
magántulajdon

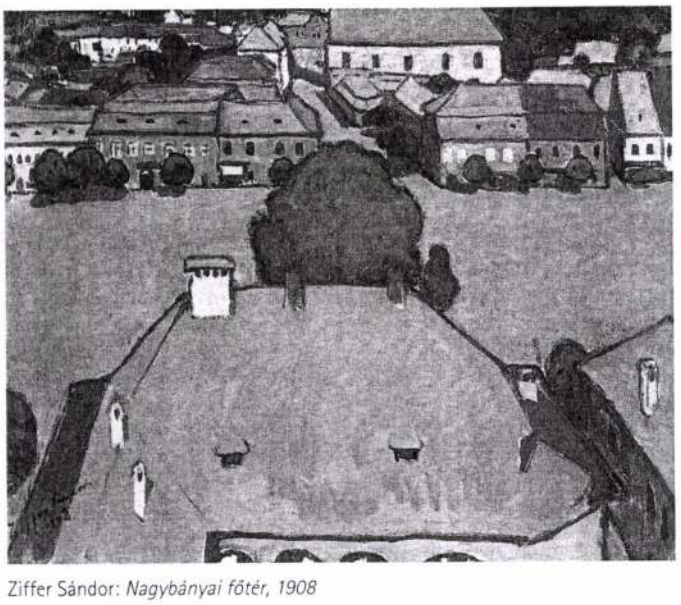

Ziffer Sándor: *Nagybányai főtér, 1908*
56 x 69 cm, olaj, vászon
magántulajdon

48 ▪ LIGETI ANTAL (1823–1890)

Naplemente Caprin, 1872

59,5 × 96 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Ligeti A 1872

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft

KIÁLLÍTVA

Bizományi Áruház Vállalat 7. sz. Művészeti Képaukciója. Bp., 1963. május, Kat. sz.: 61.

IRODALOM

Tárgymutató *Ligeti Antal hátrahagyott műveinek kiállításához.* Budapest, 1890.
H. Rapaics Judit: *Ligeti Antal.* Budapest, 1938.
Jan Bialostocki: *Romantikus ikonográfia.* In.: Jan Bialostocki:
Régi és új a művészettörténetben. Budapest, Corvina Kiadó, 1982. 239-258.
Szinyei Merse Anna: *A magyar tájfestészet aranykora 1820–1920.* Budapest, 1994.
Szabó Júlia: A *mitikus és a történeti táj.* Budapest, Balassi Kiadó, 2000.

Ligeti Antal 1854 és 1858 között külföldi tanulmányúton járt. Beutazta ekkor Itália nagy részét, eljutott Egyiptomba és a Szentföldre is. *„A Siciliai hegyek, völgyek, és tengeri kilátások általányosan oly nagyszerűek, és a tárgyak szinei, a léghatás, oly bámulatos szép, hogy inkább azt kellene mondanunk, hogy nem tudjuk festeni."* – irta Ligeti 1855-ben támogatójának, gróf Károlyi Györgynek Rómából. A 17. századi francia művészetben Nicolas Poussin és Claude Lorrain honosították meg az ideális táj ábrázolásának azon típusait, melyek továbbélését akadémikus szabályrendszerek biztosították a későbbi évszázadokban. A 19. századi klasszicizáló romantikus ideáltájkép jellemzőiként említhetőek az alkonyi vagy hajnali világítás, a kép elő- közép- és hátterének jól elkülöníthető felosztása és a kompozíciót kétoldalról lezáró valamint a tág perspektivát kiemelő motívumok alkalmazása. Ligeti e tájképét az akadémikus szabályoknak maximálisan eleget téve festette meg. A sziklák által keretelt és azokon át megnyíló világ a 19. századi romantikus festészet egyik kerettémájának, a nyitott ablak motívumának továbbfejlesztett változata. A sziklakapu ábrázolásának tipikusan romantikus témája számos esetben jelenik meg pl. Caspar David Friedrich művein, ahol a sziklás „színpadról" apró emberi alakok fordulnak a határtalan végtelenség érzetét keltő távlatok felé. Tekintetük gyakran a tenger tükrére irányul, alakjuk az elveszett aranykor iránti nosztalgia kifejezője. Ilyen szeszélyes formájú sziklaalakzatok jelennek meg Ligeti festményének előterében is hangsúlyozva a távolságot, mely a kép szemlélőjét elválasztja a háttérben kibontakozó eszményi világtól. Az erőteljesen megvilágított középtérben fürdőző és horgászó staffázsfigurák jelennek meg a nyomokban még fellelhető árkádiai idill megszemélyesítőiként. A festmény melankolikus hangulata és morális mondanivalója szerint olyan tájat ábrázol, melyet az istenek már elhagytak, de akiknek egykori dicsősége még ott tükröződik a lebukó nap fényében izzó tengeren.
E filozofikus tartalmakat hivatott közvetíteni a kétoldali motívumok között megnyíló, végtelenségbe vesző, nyugodt és fenséges távlat. A kép egységes hatását a képsíkokat finom tónusátmenetekkel összekapcsoló atmoszféra teremti meg. Ligeti művein *„messzeterjedő látkört lehet látni, ami arra mutat, hogy őt nem annyira a részletek, mint inkább az egész fenséges összhangzata ragadja meg."* (Hazánk és a Külföld, 1865. 26. sz. 409.)
Ligeti 1890-es hagyatéki kiállításának jegyzékében számos olyan tétel található *(Részlet Capri szigetéről; Naplemente; La piccola marina di Capri; Tengeri öböl naplementekor; Sziklás tengerparti részlet)*, amely az itt bemutatott, 1872-ben festett művet rejtheti. A kompozíció csak apró részletekben eltérő, az 1860-as években született variánsai több alkalommal is felbukkantak a hazai műkereskedelemben. Az itt tárgyalt, időben legkésőbb keletkezett festmény kvalitásait tekintve talán valamennyi közül a legsikerültebb.
A 15. században élt Leon Battista Alberti fogalmazta meg először építészeti traktátusában, hogy a kertek, patakok, folyók és tengerek ábrázolásai gyógyító erővel bírnak, elhelyezésük pedig elsősorban a hálószobákban ajánlott.

R. A.

Ligeti Antal:
Naplemente Capri szigetén, 1860
80 x 126 cm, olaj, vászon
magántulajdon

27 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Szalonban, 1910 körül

70 × 100 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

IRODALOM

Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (kat.) Bp., Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása.* Kat., Bp., MNG 1971.
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz- vallomása.* Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1., 40-44.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992.
Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Szabó Júlia: *Nagybánya és az európai művészeti irányzatok.* Ill.
Passuth Krisztina: *Neósok: kelet- és közép európai analógiák.* In: Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Missionart Galéria, Miskolc, 1992

Szobabelső szoborral vagy anélkül, képek a falon, tükör a komód felett, hímzett terítő az asztalon, a szoba tárgyakkal telített csendjében, ölbe ejtett kézzel két kikezdhetetlen nyugalmú asszony ül. A tizes évek enteriőr festészetének általános kellékei ezek, amelyek a legkülönfélébb variációkban köszönnek vissza ebben az időben akár Rippl-Rónai, Bornemisza Géza vagy Fényes Adolf vásznain. Kádár Béla Rózsa Miklós felkérésére írt önéletrajzi vallomásából tudható, hogy harmincéves korában (vagyis 1917-ben) megnősült, és ha az enteriőr-korszak nem is képez külön periódust Kádár életművében, ennek az életrajzi mozzanatnak szerepe lehetett abban, hogy festészeti témái ekkor az otthon intimitása és nyugalma, értelemszerűen a zsáner elemeit is hordozó enteriőr felé fordultak. Kádár egyéb szobabelsőiből a karoszék, a támlás szék, és a fekete alapból „vadul" felvillanó vörös hímzés lehet ismerős, a különféle színben falra aggatott textíliák, a barokk szent szobra, biedermeier óra eklektikus együttese különös hangulattal telítik a festményt.

Kádár képének tere a szoba sarka, ugyanakkor, a nagy felületek kedvéért, mintha lemondana a perspektivikusan érzékeltethető térmélységről, hogy a barokk profilú sarokpolcocskából is csak a síkra feszített sziluett dominálj on – és tükrözze vissza meglepő egyezéssel a szobor falra vetülő árnyékát. Az árnyékokból, valamint a textíliákon reflexszerűen villódzó foltokból a fényforrás közvetett jelenlétére lehet következtetni. Egy szoba, aminek szorosan lezárt a tere, határozatlanok a fényei, és az idő jelzésére hivatott óra a maga megállított idejével mind egyfelé mutatnak: a tárgyak és a kép szereplőinek melankóliával telített egymásrautaltságát tükrözik. Bernáth Mária Rippl enteriőr képei kapcsán írja, hogy (...) *e szobákba még csak a fény sem hatol be kívülről, a dolgok olyanok, amilyenek. Rippl-Rónainál ablak ha van, előtte függöny, lámpa sehol. Így lesz teljes az izoláció, az emberek és tárgyak egymásrautaltsága, valamint szuggesztívvé mindezek mélyén egy palástolt érzelmi izzás."*
Ripplnél – mint a legalapvetőbb analógiát kínáló életmű – ez a címadás szintjén is valóban tematizáltan jelenik meg. Kádár posztimpresszionizmusa többet őriz meg a naturalizmus ólmos színeiből, a bíbor-lila-vörös-zöld anyagok visszafogott izzása nem "harsogja" túl a nőalakok reflektálatlan létezését.
A tizes években feltűnik néhány sötét tónusú enteriőr, a szinte állandó elemként szerepeltetett fotellal és székkel, a tér értelmezésében Kádár mégis túljut a naturalista reflexeken. A tér síkként való értelmezése a japán művészetből (19. századi fametszetekből), francia közvetítéssel került át az európai festészetbe, amelynek sajátos megoldását mutatja fel Kádár is e festményén.
Vuillard különböző mintázatú textíliákkal, paravánszerű falszakaszokkal, a képszél merész elvágásával mosta egybe a teret és szereplőit. Kádár eklektikus módon jelezte ugyanezt az elvet a különféle módon megfestett textíliák „lebegtetett" funkcióival.

A. K.

Edouard Vuillard: *Két nő lámpánál, 1892*
Musée de l'Annonciade, Saint-Tropez

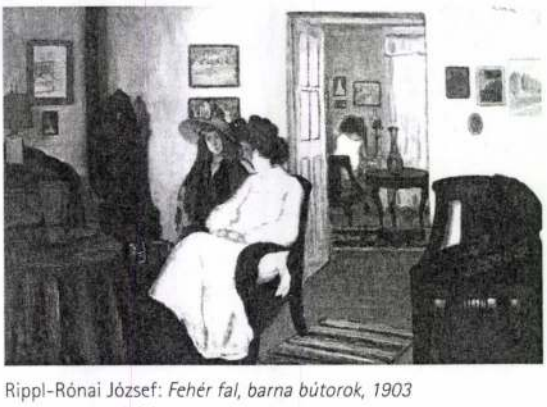

Rippl-Rónai József: *Fehér fal, barna bútorok, 1903*
68 x 100 cm, olaj, lemezpapír
magántulajdon

Rippl-Rónai József:
Enteriőr
magántulajdon

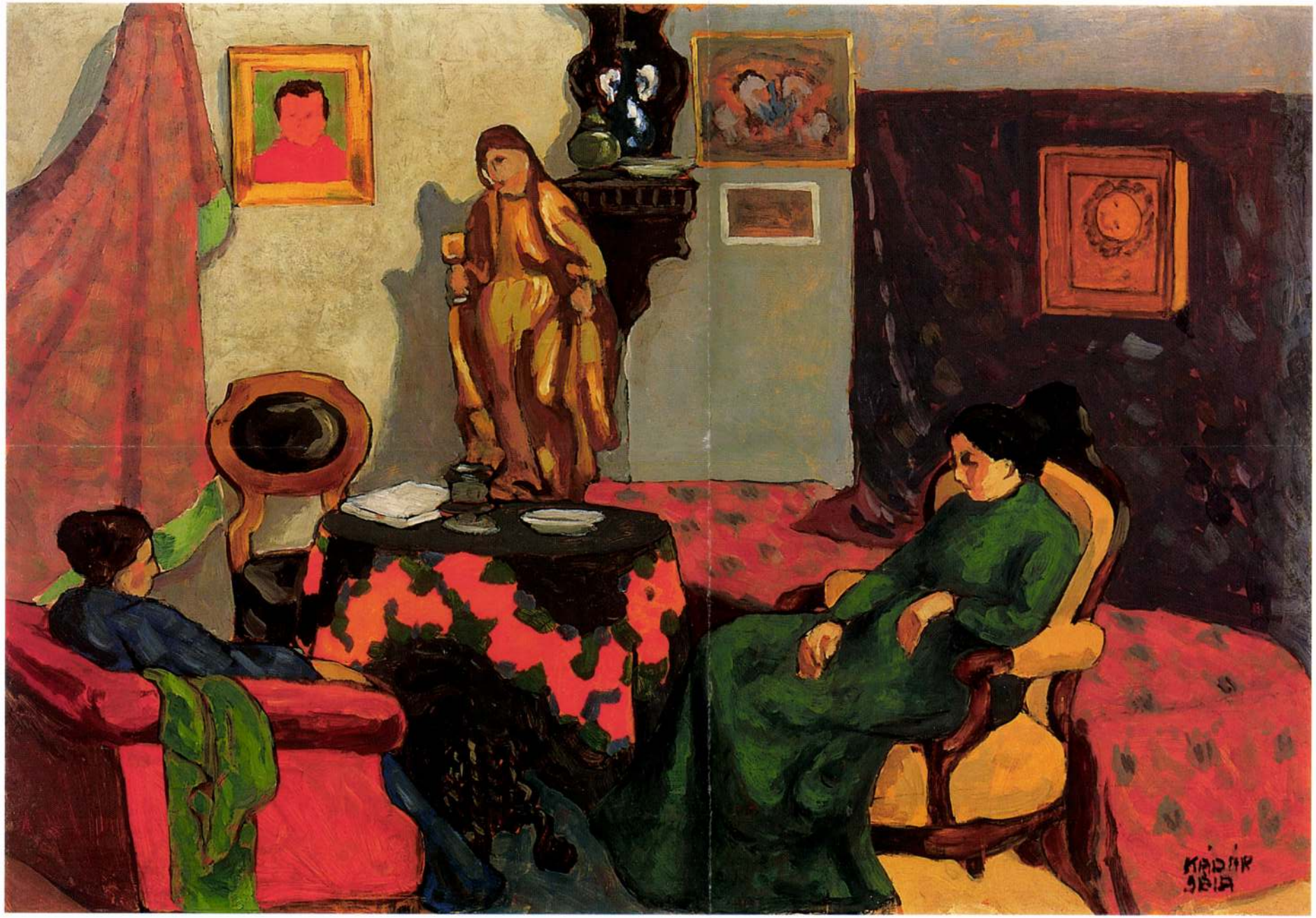

28 ▪ TIHANYI LAJOS (1885–1938)

Gyerekportré (Miska portréja)

64,5 × 52 cm
Pasztell, papír
Jelezve jobbra lent: Tihanyi
Jelezve balra fent: Peggynek ... Berlin 1922

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

PROVENIENCIA: Végh Gusztáv hagyatéka

IRODALOM
Robert Desnos: *Tihanyi.* Párizs, 1936.
Dévényi Iván: *Tihanyi Lajos.* Budapest, 1968.
Majoros Valéria: *Tihanyi Lajos.* Kézirat, 1993.
Végh Péter visszaemlékezése. Kézirat, 2000.

A festmény a festő feljegyzéseiben a 195. számot viseli és *„Gyerekportrait"* címmel szerepel. Tulajdonosaként Tihanyi Peggy Véghnét jelöli meg. A kép azon ritka Tihanyi alkotások egyike, amely születése óta nem került más tulajdonoshoz: mostanáig a Végh család őrizte. A festő feljegyzése szerint a Berlinben festett mű már 1936-ban Pesten volt található. Peggy és férje, Végh Gusztáv festőművész, (akit Peggy akár Tihanyinak köszönhetően ismerhetett meg, hiszen Párizsban a Maximban Tihanyi társaságában látott először), még azelőtt idehozták Párizsból, mielőtt visszaköltöztek volna hazájukba. A házaspár csak 1939-től maradt végleg Magyarországon. A festményt mindaddig ők őrizték, amíg Peggy kislánya, a modell Miska föl nem nőtt. A kép 2001-ben az ábrázolt hagyatékából került elő. Peggyt, Miskát és a festmény születésének körülményeit, Miska féltestvére, Végh Péter a következőképp mutatja be visszaemlékezésében:
„Édesanyám, Enyedi Margit (aki Angliában járt iskolába, ill. ott nevelkedett - a Peggy/Margaret-Peggy becenevet viselte egész életében). Igen fiatalon megözvegyült és egyedül maradt a rózsadombi nagy lakásban 2 éves kislányával, Klárival, akinek beceneve - általam nem ismert okok miatt - Miska (MISA) volt, s ez a becenév rajta is maradt 1992-ben bekövetkezett haláláig. Édesanyám elhalt férje az akkor híres színházi rendező Sebestyén család tagja volt, így igen sok színházi rendező, színész, író (pld. Molnár Ferenc) tartozott a baráti körükhöz. Anyám nővére és férje, Vajda László Berlinben éltek, mert Vajda a világhírű rendező, Reinhardt színházában rendező volt. Nagyapám, aki akkor hollandiai magyar nagykövet volt, nem akarta özvegy lányát egyedül Pesten hagyni bánatával, vett egy lakást Berlinben (Peggynek és a kis Misának). Berlin akkor az európai művészvilág egyik központja volt. Anyám jól ismerte az ott élő magyar művészeket, és mivel azok nagy többségükben rossz anyagi körülmények között voltak, igazi mecénásként támogatta és segítette őket. Ezek közé tartozott az akkor ott élő Tihanyi Lajos is, - aki különösen nehéz helyzetben volt, mert süket és majdnem teljesen néma volt. 1922-ben hálából a sok segítségért és támogatásért festette meg az akkor 5 éves Miska portréját édesanyámnak."
Tihanyi 1922-ben több portrét is festett. Legismertebb az általa *„Nagy önarckép interieur"*-nek nevezett, "Ablaknál álló férfi" címen ismert nagyméretű olajkép, amely a művész hagyatékával tért vissza Párizsból, s jelenleg a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményét gazdagítja. Ugyanígy került haza a *„Barbechen portrait"* is, amely egy fiatal hölgyet ábrázol. Ebben az időben Tihanyi azonban nemcsak olajportrékat festett. Litográfiákat és készített, de leginkább a krétát vette a kezébe. 1921-ben Ignotus Pált örökítette meg ezzel, 1922-ben Karin Michaelist. A *Miska-portréjához* leginkább hasonló *„Kislány képe"* című kislányarckép 1921-ben ugyancsak pasztell.

A Magyar Nemzeti Galéria festményén (Itsz.: 70.163 T.), amely színvilágában a Miska portré tökéletes ellentéte, egy hasonló életkorú, szőke kislány látható hasonló kompozicionális elrendezésben. Mindkét képen egy kissé jobbra fordított fotelban, karosszéken ülnek a gyerekek, fejüket balra mozdítva. Ruhájuk hasonló, rövidujjú blúzocska és térdig érő kislányruha. A kezek mindkét képen hangsúlyosak, akár a fehér kötényen a gyermek ölében fekszenek, akár a karfát markolják. Ezek azok a pontok a festményeken, amelyek mozgalmasságukkal életre keltik a képeket. Az egyik kislány úgy tudja elviselni a modellülést, hogy érdeklődéssel, apró mosollyal arcán figyeli a festő bácsit, miközben észre sem veszi, hogy valamit morzsolgat az ujjaival, a másik kislány tágra nyílt szemekkel, megszeppenve, riadtan mered maga elé, jobb kezét ölébe lógatva, ballal a szék karfájára támaszkodva.
A festő a hangsúlyozás érdekében merészen él a torzítás eszközével. Az MNG képén a fotel háttámlája inkább ellentmond a realitásnak, s ferde lesz, minthogy kilógni engedje a lányka hatalmas kék masniját. Így a gyermek jobban elvész a hatalmas fotelben. Hiába felnőttes arca, kiszolgáltatott gyermek marad a képen. E kiszolgáltatottság ábrázolásának eszköze Tihanyinál az is, hogy a gyermektest arányait megnöveli, a fejet nagynak, a testet egészen kicsinek ábrázolja. A részletekig lebontva odafigyel ábrázolásának céljára, mert nem egyszerűen lefesteni akarja megrendelőjének gyermekét. Nem szempont számára, hogy tetszeni fog-e majd a portré s örömmel teszik-e ki majd a falra, vagy egyáltalán kifizetik-e majd annak árát. A felgyűrődött szoknya alól látszani engedi a kislány vézna lábait, mert ez is szolgálja mondandóját, ahelyett, hogy szépen eligazítgatná a ruhát és megfelelne a fényképészektől megszokott elvárásoknak. Miska megfestésekor ugyancsak nem törődött azzal, hogy egy gyermekportréval szemben mik lehetnek az elvárások. Peggytől nem várt pénzt, de az a gondolat sem foglalkoztatta, hogy az anyuka ötéves kislányát ugyanúgy szépnek szeretné látni majd a festményen is, mint a valóságban látja. Fontosabb volt számára a pillanat megörökítése, mert ezzel jobban tudta kifejezni mondandóját. A képből sugárzik a melegség. A színeket úgy válogatta Tihanyi, hogy kerüljön minden hideg árnyalatot. A szépen öltöztetett gyermeken látszik, hogy békés, meghitt környezet, szerető család veszi körül. S látszik az is, hogy a kislány jólnevelt, azt tanulta meg, hogy az őt szerető felnőtteknek engedelmeskedjék. Legszívesebben fölugrana a székből, hogy játékaihoz szaladjon, de nem teszi, mert akiktől mindent megkap, mást várnak tőle, s ő meg kíván felelni elvárásaiknak. Megszeppenését azonban nem tudja palástolni és mosolyt is hiába kérnek tőle. Tihanyi ezt az állapotot festi a portréra. A legörbült szájat, a megrettent tekintetet érzi jellemzőnek. A kislány bal kezét a karfára teszi, de az eltúlzott arányok bizonyítják, hogy ez a mozdulat sokkal nagyobb jelentőséggel bír. A szék karfája jelkép: ez köti össze a gyermeket az ő biztonságos világával. A karfa a menedék. A kislány arra pillanatra vár, amikor megengedik neki, hogy a székből fölugorjon, s ezt a karfára támaszkodva teszi majd meg. Míg Tihanyi a kékekkel és más hideg színekkel megjelenített másik kislány portréjával a gyermeki kiszolgáltatottságot szólaltatta meg, addig ezzel a kislányportréval egy apját elvesztő gyermek biztonságkeresését ábrázolta.

Dr. Majoros Valéria

61

61 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Fehér és fekete ló nőalakkal

30 x 20,5 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kiállítva: 2000: Győr, Városi Művészeti Múzeum Képtára; Kádár Béla kiállítás
Reprodukálva: 2000., Győr, Városi Művészeti Múzeum Képtára; Kádár Béla kiállítás-katalógus
Proveniencia: Bedő Rudolf gyűjteménye

Kikiáltási ár: 550 000 Ft

62 ▪ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Vitorlások

58,5 x 43,5 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve balra lent: Scheiber H

Kikiáltási ár: 380 000 Ft

KÁDÁR
BÉLA

60 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Asztali csendélet gyümölcsökkel és sakktáblával, 1930-as évek közepe

80 × 59 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

IRODALOM

Rózsa Miklós: *Kádár Béla gyűjteményes kiállítása.* (Katalógus) Bp., Művészház, 1918.
Hevesy Iván: *Kádár Béla.* Bp., Amicus, 1922.
Ybl Ervin. Képzőművészet. Budapesti Szemle 1937. aug.
Bedő Rudolf: *Kádár Béla emlékkiállítása.* Kat., Bp. MNG. 1971.
Sümegi György: *Kádár Béla önéletrajz- vallomása.* Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: *Kádár Béla emlékének idézése.* Új Művészet, 1991/1. 40-44.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Kat. bev. tan.: Szíj Béla.
Bela Kadar oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genéve, 1992.

Ybl Ervin írja a Budapesti Szemle hasábjain 1937-ben Kádár művészetéről. *„Kádár Béla franciás ízlésű, az École de Paris fogásait követő festőművész. Alakos és csendélet kompozíciói a valóságtól független szín- és forma-rapszódiák. Önálló, beidegzett modora van az ábrázolt motívum feldolgozására. Csak néha jut közelebbi kapcsolatba a természettel. Itt megérzik a motívumból frissen született artisztikum. Szürkébe ágazott lágy színharmóniái különösen a csöndéletekben érvényesülnek, mert nem kell átformálni alakjait, mint figurális kompozícióin. A vonalak kellemes menetéért, a formák összefoglalásáért sokszor alakjait is átgyúrja. Így jobban beilleszthetők ornamentumszerű látományaiba. Színei sokszor izgatóan egymásba áramlanak, formái pedig lágyan elpengenek. Mindegyik festménye dekadens, artisztikus, ízléses ötlet."* A figurális kompozícióira tett megállapítás, miszerint Kádár a kompozíció kedvéért alakjait átgyúrja, akkor a csendéletek esetében ugyanez a tárgyakat befogadó térre érvényes. Kádár többszörösen is keretbe feszíti a csendélet magját, a tematikát – vanitas szimbólumok – hordozó gyömölcsöket, vázákat, kelyheket, amelyek szorosan egymás mellett, szinte takarásban állnak. Kádár ekkori csendéletein rendre feltűnik az a barokkos-rokokó profilú architekturális elem, ami itt is afféle kulisszaként támasztja meg a csendéletet. A keret keretébe megintcsak egy széles ráma, mint szeszélyes egység ékelődik be, a mindezek együtt, egy sakktábla mintás felületnek feszülnek neki. A klasszikus avantgárd eszköztárából nem nagyon marad meg más, mint a különböző képi elemek és anyagok montázsszerű, dekoratív összekomponálása. Ezen a csendéleten Kádár a tárgyak additív egymás mellé rendelésével valósítja meg a képi egységet. De ismeri a tárgyak síkba olvasztásának abszolút megoldásait is; Nnagy virágcsendéletén az egymást fedő murális rétegekből bontakozik, vagy éppen foszlik le – a dekollázshoz hasonlóan – az „ábrázolás" tárgya, a virág. Talán a tárgyak bizarr tér- és síkbeli megjelenését enyhíti Kádár azzal, hogy a színek intenzitásából is visszavesz, és az ezüstösen világló szürkékhez közelíti.

A. K.

Kádár Béla: *Nagy virágcsendélet*
84 x 59, tempera, papír
magántulajdon

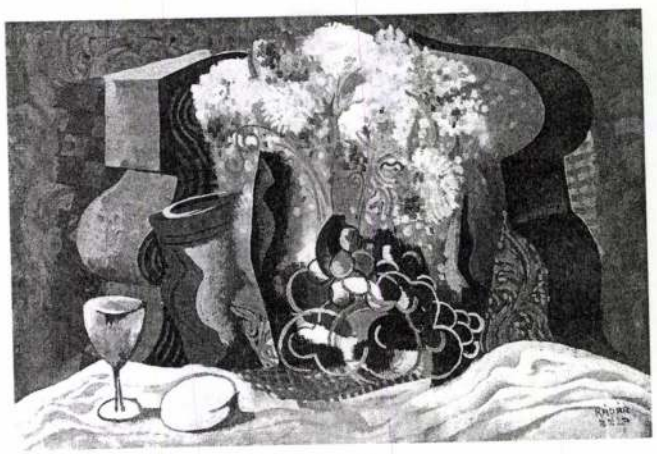

Kádár Béla: A nagy csendélet, 30-as évek közepe
64,5 x 90,5, tempera, papír
magántulajdon

Bernáth Aurél: *Csendélet sakktáblával, 1924*
60 x 50 cm, pasztell, papír
magántulajdon

159 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Fürdőzők

80 × 60 cm
Tempera, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft

IRODALOM:
Hevesy Iván: Kádár Béla. Bp., Amicus, 1922
Rózsa Miklós: Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. (kat.) Bp., Művészház, 1918.
Farkas Zoltán: Kádár Béla kiállítása. Magyar Csillag, 1943/7.
Bedő Rudolf: Kádár Béla emlékkiállítása. (kat.) Bp., MNG, 1971.
Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra. Kádár Béla. Magyar Hírlap, 1971/214.
Jürgen Weichardt: Kádár und Scheiber beim „Sturm". Weltkunst, 1984/6.
Szabó Júlia: Expressive Tendenzen. In.: WechselWirkungen: Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik (kat.), Marburg, Jonas Verlag, 1986
Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása, Művészet, 1987/11–12
Szíj Béla: Kádár Béla művészete. Élet és Tudomány, 1989. dec. 8.
Sümegi György: Kádár Béla Sturm-korszaka. In.:Magyar grafika külföldön. Németország. (kat.) Bp., MNG, 1990
Melanie Fischer: Heritage, Modernity and the Image of the Horse in the Art of Béla Kádár. Acta Historiae Artium, 1990–92/35
Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991/1

Már 1909-ben így számol be a sajtó az újdonsült egyesület, a Művészház kiállításán feltűnő Kádár Béla munkáiról: *„Rafináltan delikát színharmóniái, meglepően eredeti, dekoratív tehetséget sejtetnek. Formanyelve színben, vonalban egyaránt sziporkázóan szellemes és stilizálásában nyugodt, előkelő, sohasem erőszakos. Nem virtuóz, hanem művész, s ebben van fejlődésképességének garanciája."* (A Hét, 1909. dec. 12.) Azt, hogy Tövis, alias Rózsa Miklós, aki írói álnevét szúrós kritikáival is kiérdemelte, felfedezettjében később sem csalódott, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy majd egy évtized múltán ő rendezi Kádár első gyűjteményes kiállítását és a katalógus előszavában már „külön helyet" követel Kádárnak, „a legelső sorban", a magyar művészet élvonalában. Az ígéretes kezdetet nemzetközi, berlini és amerikai sikerek, majd szegénységbe és kirekesztettségbe torkolló hazai életút, végül szakmai feledés követte. Csak a gyűjtők maradtak hűek „a briliáns festőcsodához", akinek kelendőségét már 1991-ben is így jellemezhette a magyar napisajtó: *„Aukcióról aukcióra emelkedik az ázsiója, egy-egy alkotásáért forintban rekordösszegeket fizetnek ki, New Yorkból, Párizsból, Bécsből érkeznek vevők s ádázan licitálnak egy-egy különleges Kádár-műért."* (L.Gy., Kurír, 1991. ápr. 12.) Mint azóta bebizonyosodott, ezek az előrejelzések pontosak voltak, mi több, még mindig érvényben vannak.

Mi lehet hát Kádár Béla titka?

A titok egyik nyitja a huszas években gyökerező nemzetközi ismertsége, Rabinovszky szavával *„páneurópaisága"*, az, *„hogy azok közé a művészek közé tartozott, akiket joggal tarthatunk a nemzetközi avantgarde egyidejű magyarországi képviselőjének, akik nem másodkézből vették át a kész eredményeket..."* (Bojár Iván) Az esztergályostanuló Kádár, aki végigcsavarogta egész Európát, idehaza eleinte fényképnagyításokkal kereste kenyerét. 1920-ban Scheiberrel emigrál Bécsbe, s Kassák közvetítésével állít ki Hevesinél, majd meg sem áll Berlinig, ahol összeismerkedik Herwarth Waldennel: kölcsönös rokonszenvük jeleként értelmezhető a Der Sturm egyik 1924-es címlapján Walden portréja. Műveivel megjárta Amerikát is: 26-ban New Yorkban, a Brooklyn Múzeumban, 1927-ben az Andersen Galériában nyílt kiállítása. Nem csupán lépést tartott az expresszionistákkal, de ki is figurázta őket: Chagall ábrándjait és elomló formáit, Campendonk bukolikáját viharos, Scheibert idéző térszerkezetekbe szorította, e jókedvű és bővérű, ám kissé „mézeskalácsosan" groteszk korszakát már kezdi értékelni a magyar művészettörténet, nyilván nem függetlenül a kanonizálódó avantgarde kultuszától.

Ám a Kádár-rajongók, így a Kádár-gyűjtő Bedő Rudolf szerint a „legtökéletesebb" művek az 1931–1943-ig tartó korszakra esnek. E korszakból is kiemelkedik a mi képünk, amelynek külön érdekessége, hogy magától Kádár Bélától került az eladó családjának tulajdonába, így első ízben láthatja közönség.

A Kádár-titok másik nyitja minden bizonnyal az Art Deco Revival, az art deco a 70-es évek óta töretlenül tartó nagy divatja. A legigényesebb és legkeresettebb polgári enteriőr ma is azt art deco, hiszen tökéletesen eleget tesz úgy az extravagáns egyediség, mint a luxus, a pompa és a reprezentáció iránti vágynak. Az art deco enteriőrben *„a leghaladóbb törekvések fonódnak össze a hagyomány, a múlt csillogó értékei utáni nosztalgiával."* [...] *„Racionalizmus, tartózkodó elegancia és szédületes mozgás, nagy sík felületek geometrikus rendbe foglalt klasszicizáló díszítményekkel, kígyózó testek, empire és biedermeier füzérek, ornamentika és kubisztikus kávéscsészék – mennyi ellentmondás egyesült az art deco-ban!"* – így jellemzi a stílust 1985-ben Csenkey Éva, az Iparművészeti Múzeumbeli kiállítás alkalmából. Kádár a 30-as évek közepén festett temperaképei teljesen megfelelnek ezeknek a stílusjegyeknek. Kubisztikus forma-, és dekoratív színvilág jellemzi őket, klasszicizáló elemekkel: ebben az időszakában a „kaméleon"-festő rátalált arra a szintézisre, mellyel össze tudta fogni Picassót, Matisse-t Mackéval és Marc-kal; mindazokat a hatásokat, melyek őt érték, végre egy síkszerű, ám formaviszonylataiban rendkívül tiszta kompozíciós sematikában egyesítette. Nem véletlen, hogy a Thames and Hudson Art Deco Graphics albumában ott a neve. Ám amíg ekkori műveinek egy jellegzetes csoportja, azok a bizonyos 'gyöngyszürke' dekoratív aktok inkább illenének a korabeli Vogue címlapjára és Helen Dryden vagy Reyaldo Luza grafikáival, Marie Laurencin festményeivel tartanak rokonságot, az itt tárgyalt festmény az art deco-vonulatnak egy, ha úgy tetszik, mélyebb, ha úgy tetszik, festőibb áramához tartozik.

Elek Artúr szerint Kádár *„tusrajzaiból Matisse és még inkább a neoklasszikus Picasso visszhangzik. Egy szép temperája pedig, amely lombos fák kulisszája alatt rózsaszínű sílhouetteü fürdő nőket ábrázol, mintha Cézanne után sóhajtana."* (MTA MKI, Szentiványi-gyűjt.) Tárgyalt képünk párdarabja, a valószínűleg a 20-as évekre datálható Fürdőzők, melynek klasszicizáló elemekkel dúsított plasztikus és tömör aktjai valóban sokat köszönhetnek Picassónak, még egy expresszívebb, darabosabb Kádárt mutat, aki izgatott ecstvonásokkal és erős kontúrokkal dolgozik. Kádár fürdőzőinek forrása a magyar festészetben nyilván Cézanne, ill. a Nyolcak, főleg Kernstok: noha a szűkszavú, magának való ember nem élt nagyvilági életet, ott találjuk őt néha a Japán Kávéház Kernstok-asztalánál. Kádárt is sújtotta Kállai azon sommás véleménye, miszerint a magyar Cézanne-követőkből hiányzik a térszerkezet iránti valódi érzék. (Új magyar piktúra, 163.) Ám amennyire nyilvánvaló, hogy Kádár analógiáit azoknak a véleményével ellentétben, akik már a korban Kádár „franciás igazodását" emlegetik, nem annyira Cézanne vagy Matisse, hanem inkább a németek körében kell keressük, annyira világos, hogy Kádár már expresszionista korszakában is inkább dekoratív síkmotívumként alkalmazta a téri szerkesztéseket és fürdőzői Cézanne Nagy Fürdőzőivel csak egy ponton mutatnak rokonságot, azon a ponton, mely Cézanne több tucat Fürdőzők képének mindegyikét jellemzi: az akt elszemélytelenítésében.

Nemkülönben személytelenek és személytelenségükben időtlenségre aspirálnak a kor neoklasszicistáinak fürdőzői. Konkrét analógiaként kínálkoznak olyan festmények, mint René Crevel Fürdőzőkje (1925), Mario Tozzi novecentós Fürdés utánja (1921) vagy Emile Aubrytól a Barátnők (1925). Idehaza a polgári enteriőrök helyett inkább a monumentális díszletek divatoztak.

Kádár Béla azonban nem törekedett arra, hogy figuráinak plaszticitásával és szoborszerűségével utaljon egy akár letűnt, akár eljövendő Árkádiára. A Természet kulisszái helyett árulkodóan a szobabelső intim terét választotta. Mindenestül a sík mestere volt, értett a szemet gyönyörködtető színharmóniákhoz, az idomok ornamentális ritmusához. Pompázatos bordó bársonnyal bélelt tokba rejtette gyöngyházszínű szemérmes aktjait, akiknek személytelen fényét mesteri kéz alkotta lehelletfinom gyolcsfehér csendélet emeli, ezüst tükör veri vissza, s akik mintha csak tudnák, hogy e kristályos tisztaságú rend őértük van: a jelenvaló Árkádiáért.

Markója Csilla

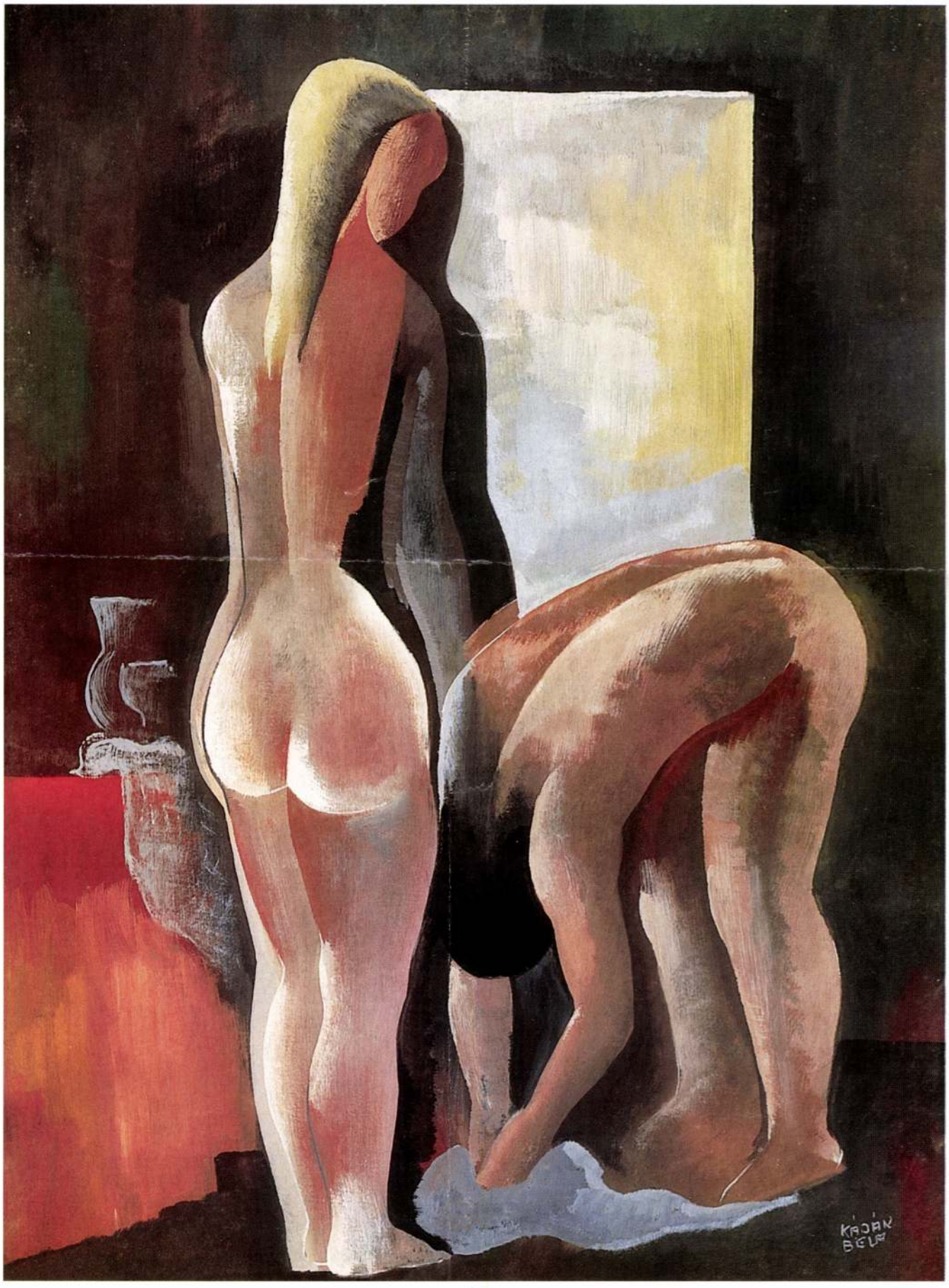
KÁDÁR
BÉLA

160

160 • BALLA BÉLA
(1882–1965)

Barátnők

39 × 42 cm
Olaj, karton
J. n.
Hátoldalán kiállítási címke
Kikiáltási ár: 140 000 Ft

161 • BALLA BÉLA (1882–1965)

Virágpiac

60 × 70 cm
Olaj, karton
J. j. l.: Balla Béla
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

161

162 • MIKOLA ANDRÁS (1884–1970)

Csöndes délután

79 × 95 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Mikola
Kikiáltási ár: 160 000 Ft

162

KADA'R BELA

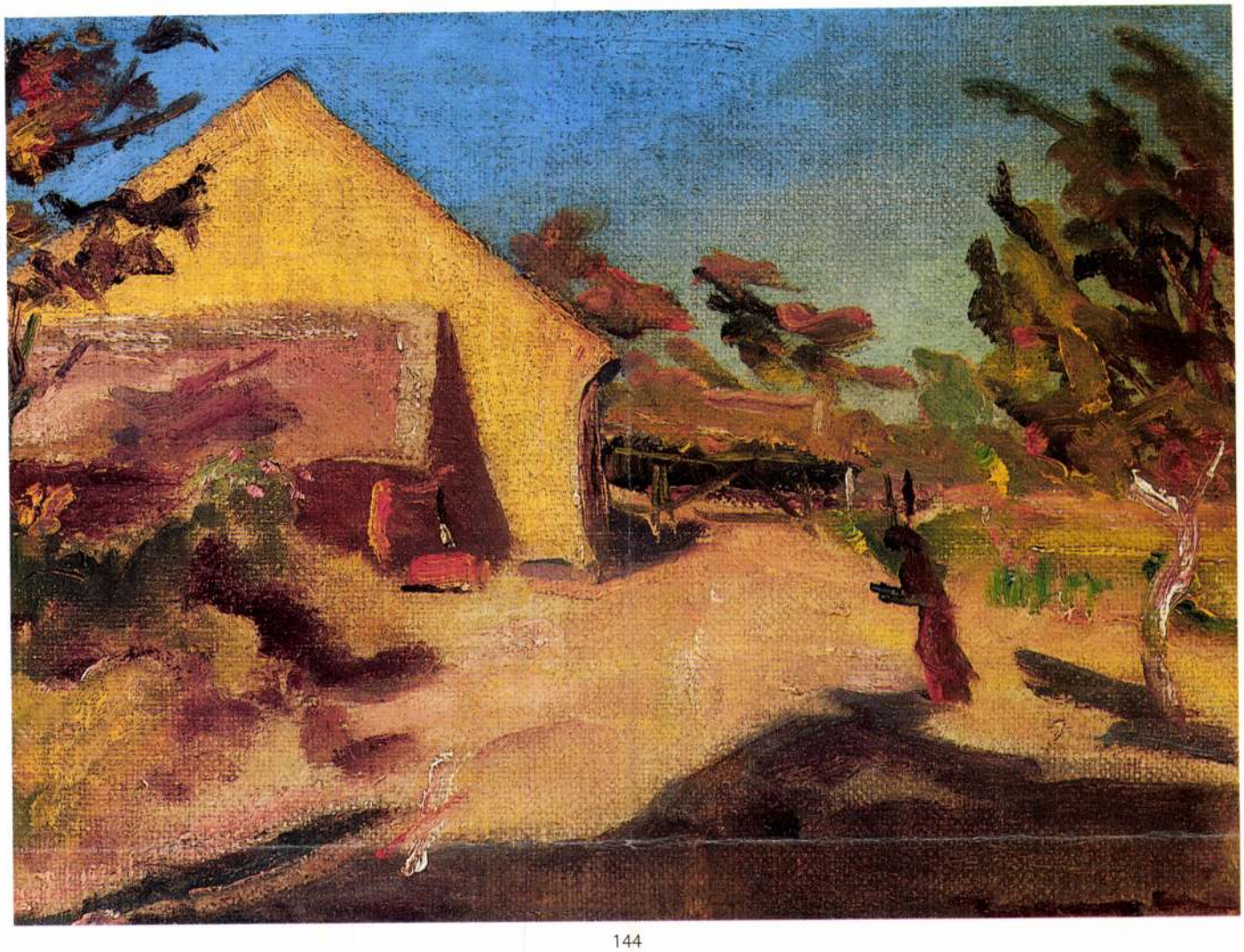

144

144 ▪ TORNYAI JÁNOS (1869–1936)

Napsütötte udvar

37 × 50 cm
Olaj, vászon kartonon
Jelezve jobbra lent: Tornyai János

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

145 ▪ SZŐNYI ISTVÁN (1894–1960)

Zebegényi gyümölcskertben

66 × 96 cm
Olajtempera, vászon
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I.

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft

KÁDÁR
BÉLA

73 ▪ ZICHY MIHÁLY (1827–1906)

A trubadúr, 1846

55 x 44,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: M. Zichy 1846.
MNG 9237

Kikiáltási ár: 11 000 000 Ft

KIÁLLÍTVA
Az Ernst-Múzeum Aukciói, XLV. 1930. november, kat. sz. 514. (repr. IX. tábla)

IRODALOM
Lázár Béla: *Zichy Mihály élete és művészete.* Budapest 1927 (repr.: 4. kép)
Berkovits Ilona: *Zichy Mihály élete és munkássága.* Budapest 1964. (23.)

Zichy Mihály 1844-től kezdve a bécsi biedermeier legjelentősebb mesterénél, Ferdinand Georg Waldmüllernél tanult. Waldmüller nagyon szerette Zichyt, s 1845-ben nyitott magániskoljában Zichyt korrepetitorként alkalmazta, sőt 1847 nyarán az orosz Katalin nagyhercegnő mellé maga helyett Zichyt, mint legkiválóbb tanítványát ajánlotta rajztanárnak. Zichy kiváló és virtuóz rajzkészsége, jellemábrázoló ereje már a Waldmüller mellett töltött években megmutatkozott, s első kiállított munkáin, mint pl. A haldokló lovag, vagy a Koporsóba zárás című munkákon is épp ezeket dicsérte a kritika. Bár Waldmüller életképein a *Trubadúréhoz* hasonló historizáló jelleg soha nem figyelhető meg, Zichy már Waldmüller mellett is több hasonló munkát festett. A bortól lelkesedő lovag, vagy A haldokló lovag elképzelésünk szerint a középkor világába helyezett zsánerkép lehetett. Az 1846-ból datált *Trubadúr* ebből a meggondolásból akár még Bécsben is készülhetett, egykorú kiállításának azonban nincs nyoma. A téma egyébként már korán foglalkoztatta Zichyt, erre utal egy naplójában feljegyzett képcím az 1844-ben festett *Nevető trubadúrról.* E mű hollétéről nincs tudomásunk.
Ha témájában nem is, a kompozíció, s az éles világítási effektusok tekintetében Zichy műve nagyonis mesterének stílusát követi. A képsíkkal párhuzamos ablaknyílásba helyezett jelenet kompozíciós sémáját – mint sok más egyebet is – Waldmüller a 17. századi holland zsánerfestészetből kölcsönözte. Például Gerard Dou, Samuel van Hoogstraten hasonló kompozíciói, az úgynevezett „Nisstuk"-ök, vagyis „Fülkeképek" hatása már Waldmüller olyan korai művén megfigyelhető, mint a *Négyéves E. grófnő arcképe szőlőindás ablakban* (1821).
Zichy kompozíciós megoldása bizonyosan ezt a Waldmüller által az 1820-as években feleleventett hagyományt követi. Szintén Waldmüllerre vall a motívumok erős, színpadi hatásokra emlékeztető megvilágítása is.
A *Trubadúr* szokatlan kompozíció Zichy életművében. A művész monográfusa szerint (aki szerint a mű Bécsben készült) *Zichy korai munkái között ez az egyetlen, amelyen a szerelem témáját, a dalban, a muzsikában kifejeződő eszményi szerelmet festette meg. De e lágy lírai motívumok festését hiába keresnénk Zichy további bécsi alkotásai között. A művész ehelyett inkább továbbra is, és egyre fokozottaban, a tragikus emberi érzelmek, fájdalmak kifejezésére törekszik. Zichynél már ekkor, fiatalon jelentkezik a derűs életképek festése helyett a mély emberi tragédiák, a szenvedés ábrázolása."* (Berkovits, 23).
Zichy életében nagy élményt jelentett 1846-os, négy hónapig tartó itáliai utazása, melynek egy részét Waldmüller társaságában töltötte el. Itáliai tanulmányútjáról készült feljegyzései elvesztek, így az ott készült munkáiról is csak feltételezéseink lehetnek. A most kiállított *Trubadúrról* elképzelhető, hogy a mű itáliai élményeinek egyik festett dokumentuma. Lázár Béla idézi Zichy 1846-os, bátyjának írt útibeszámolóját, melyből kiderül, hogy Zichy itáliai kalandjai közepette megismerkedett, s „mulat"-ott egy szép olasz nővel (Lázár, 1927. 26.).
Feltételezhető, hogy tán a szép olasz nővel való kalandja is motiválhatta, hogy festészetében most először a szerelmet, ráadásul a tiszta, lovagias szerelmet örökítse meg. Nem kizárható tehát, hogy a *Trubadúr* nem Bécsben, hanem Itáliában készült, s így nemcsak témájában jelent újdonságot a művész életművében, hanem történetileg is fontos mű, hiszen Zichy itáliai útjának eddig ismert egyetlen festészeti emléke.

G. B.

Zichy Mihály:
Mentőcsónak, 1847
135 x 190 cm, olaj, vászon
Magyar Nemzeti Galéria

Ferdinand Georg Waldmüller:
E. grófnő arcképe szőlőindás ablakban, 1821
68 x 55 cm, olaj, vászon
magántulajdon

KADAR BELA

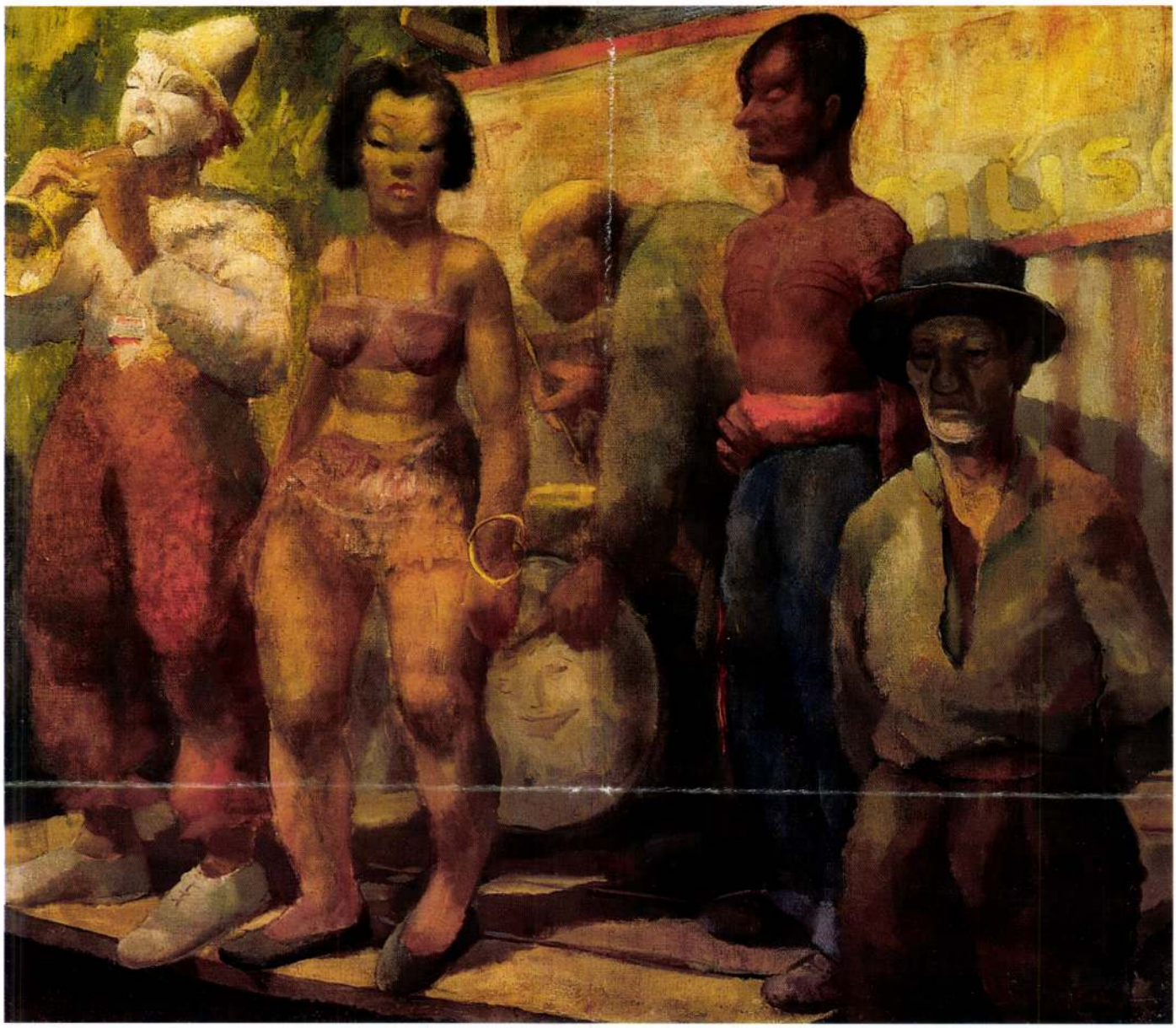

122

122 ▪ ROZS JÁNOS (1901–1987)

Artisták

110 × 127 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Rozs János

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft

123 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Aktok szobában

52,5 × 70 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

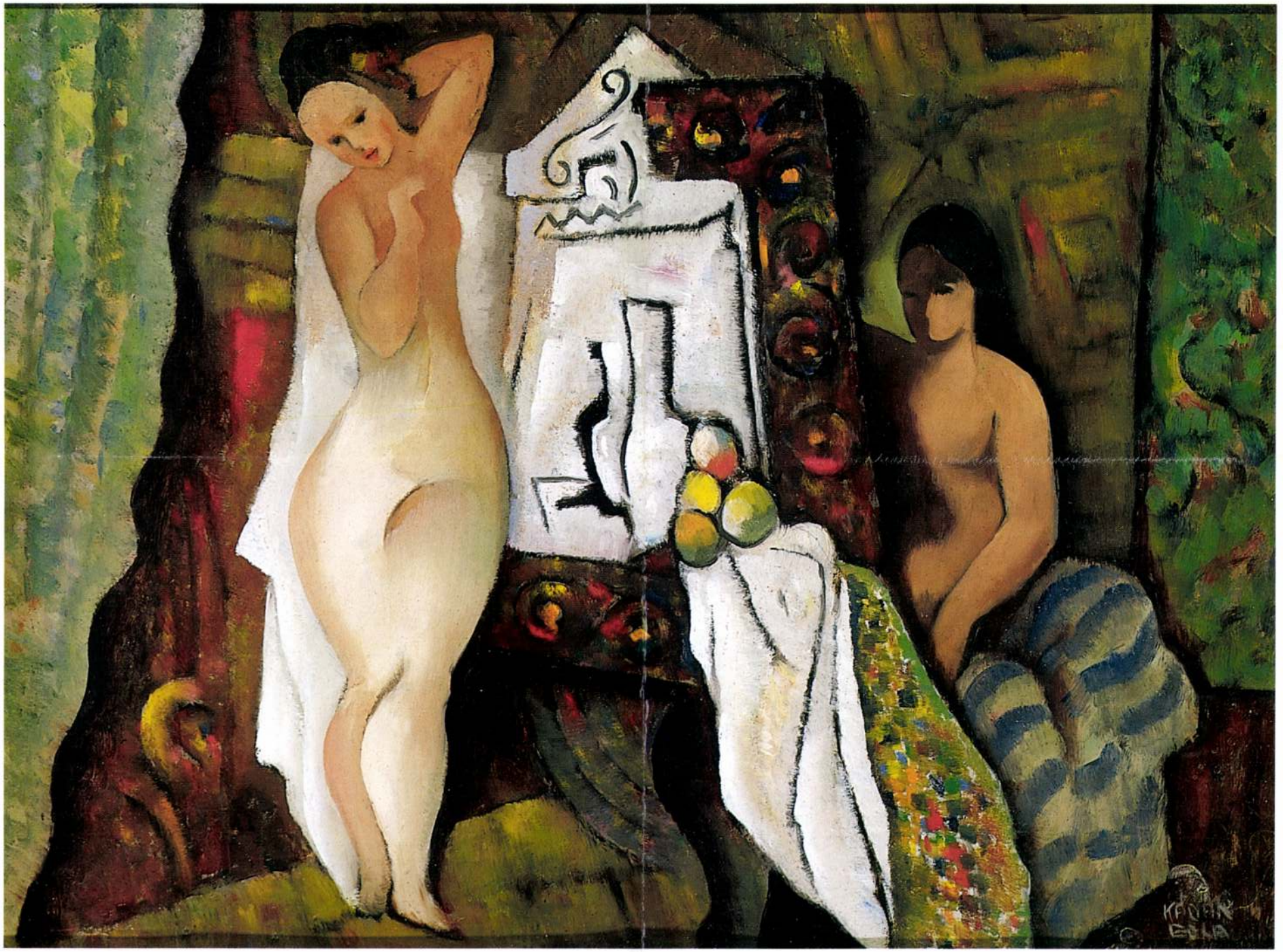

124

125

124 ▪ BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Árva várának völgye

36 × 51,5 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent:
Mednyánszky Árva,
és hagyatéki pecsét

Kikiáltási ár: 220 000 Ft

125 ▪ MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

Balatoni látkép

33 × 43,5 cm
Akvarell, papír
Jelezve jobbra lent: Márffy

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

KÁDÁR GÉZA

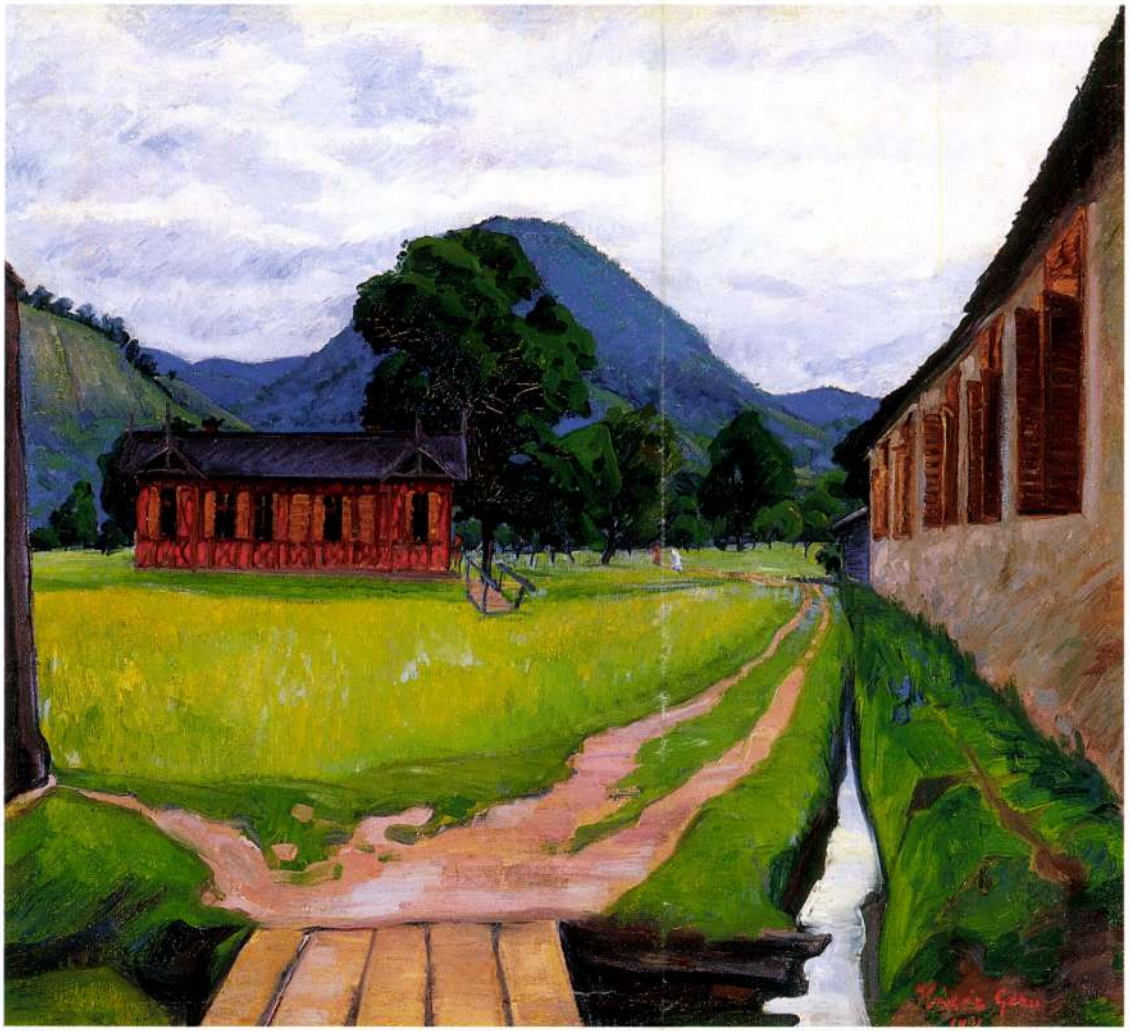

114

114 • KÁDÁR GÉZA
(1878–1952)

Nagybánya

68 × 76,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Kádár Géza 19..
Restaurálva
Kikiáltási ár: 350 000 Ft

112

112 • MOLNÁR C. PÁL
(1894–1981)

Menekülés Egyiptomba

50 × 60 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: MCP
Kikiáltási ár: 220 000 Ft

KÁDÁR BÉLA
2002. dűri

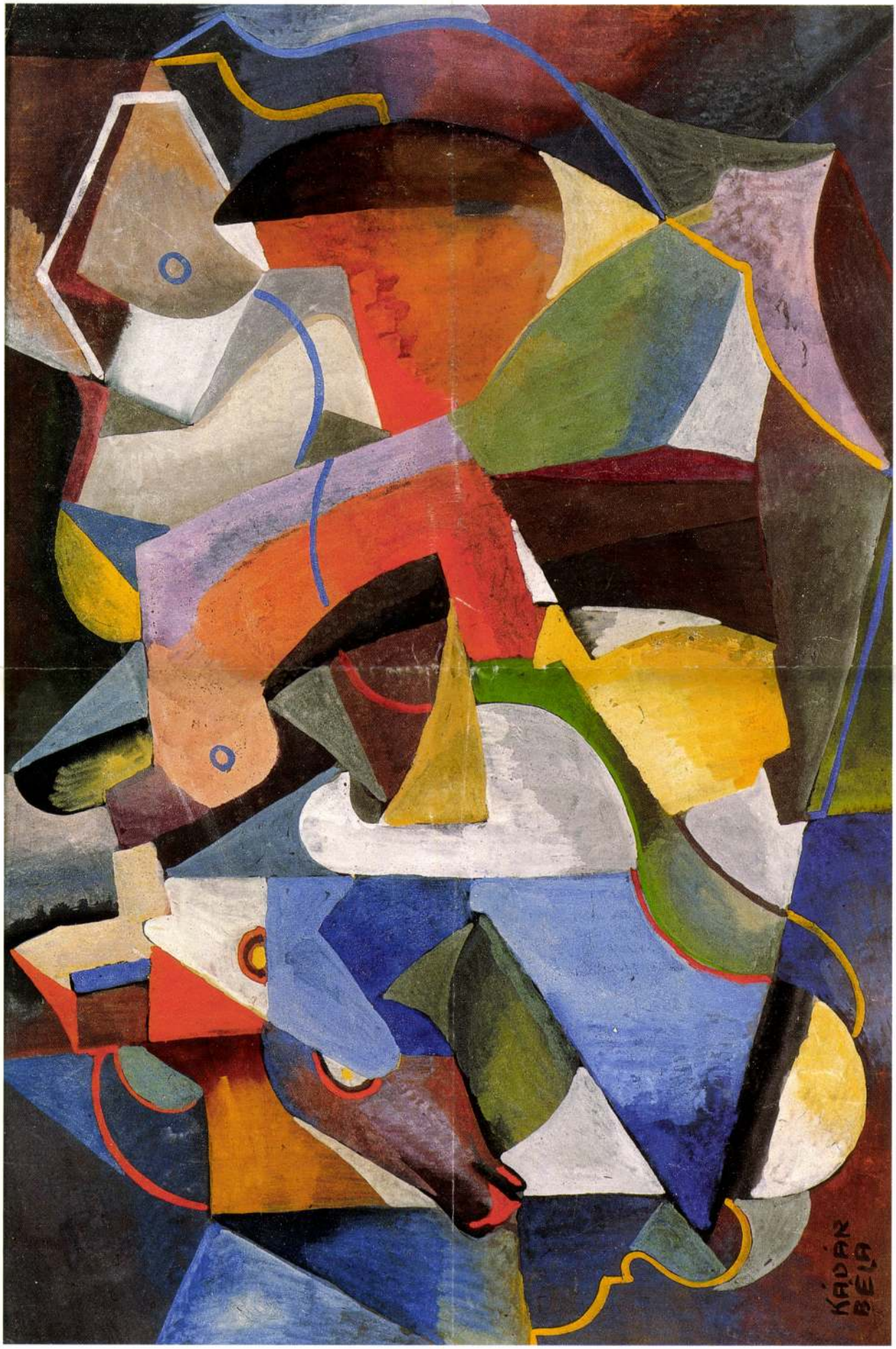

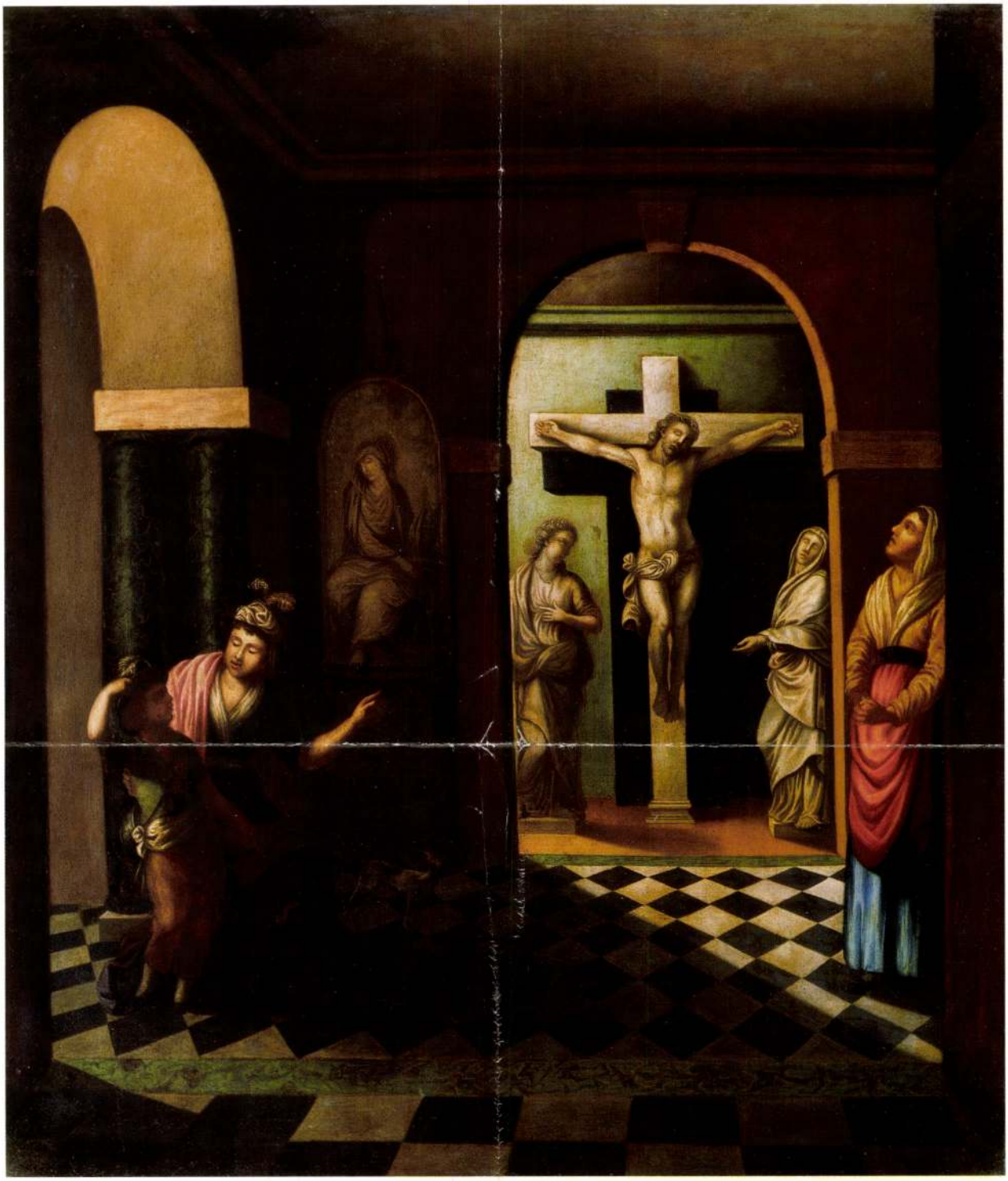

164

164 ▪ ISMERETLEN FESTŐ – Samuel Hoogstraaten (Dordrecht, 1627–1678, Dordrecht) modorában

Szobrok között

67 × 58 cm
Olaj, fa
J. n.

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

165 ▪ 17. SZÁZADI FESTŐ

Kártyázók

108 × 158 cm
Olaj, vászon
J. n.
Restaurált

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

KÁDÁR BÉLA
1002. ősz

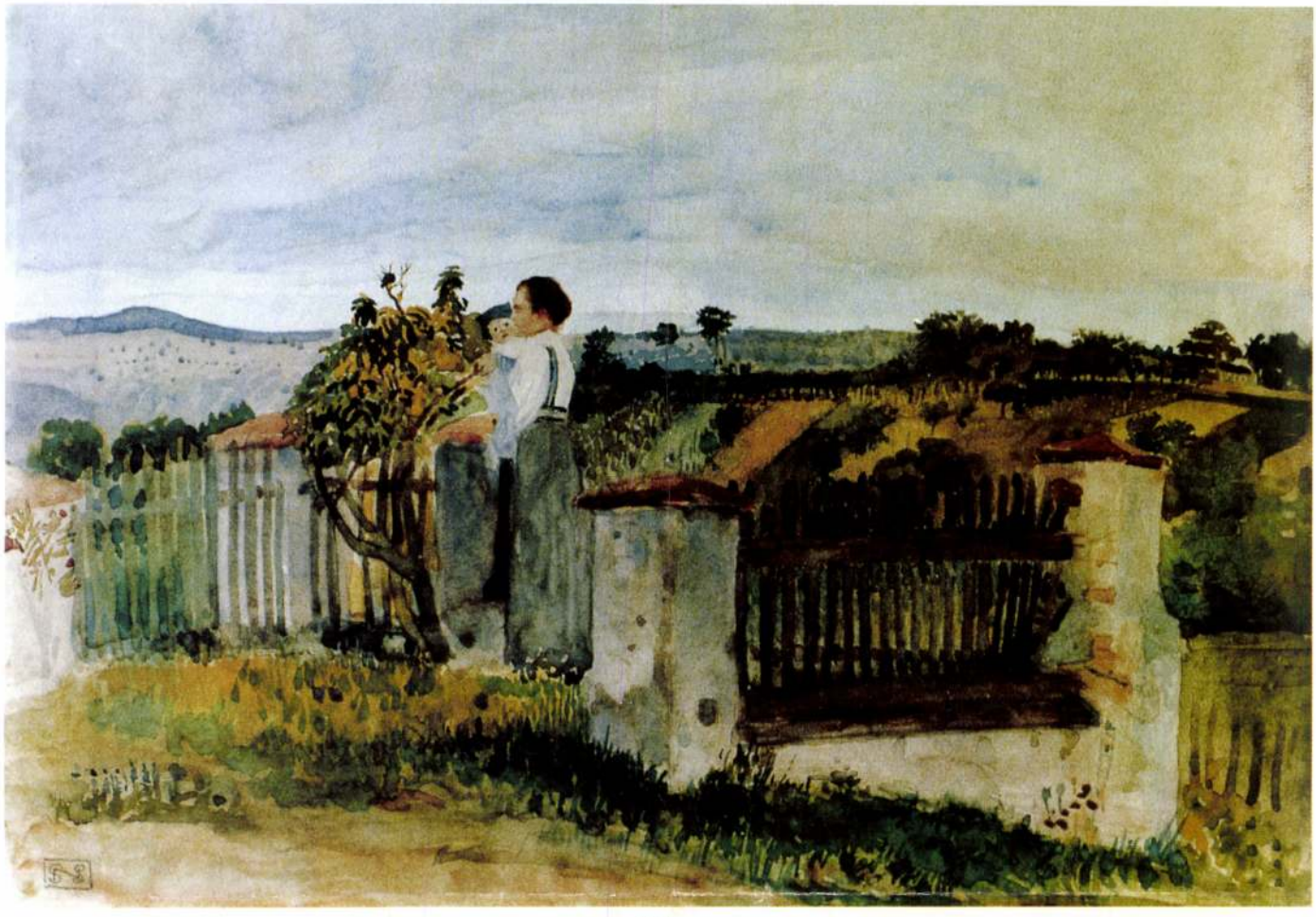

212

212 ▪ NAGY SÁNDOR (1869–1950)

Anya gyermekével

24 × 36 cm
Akvarell, papír
Jelezve balra lent: NS

Kikiáltási ár: 75 000 Ft

213 ▪ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Tavaszi domboldal

24 32,8 cm
Olaj, vászon kartonon
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 750 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

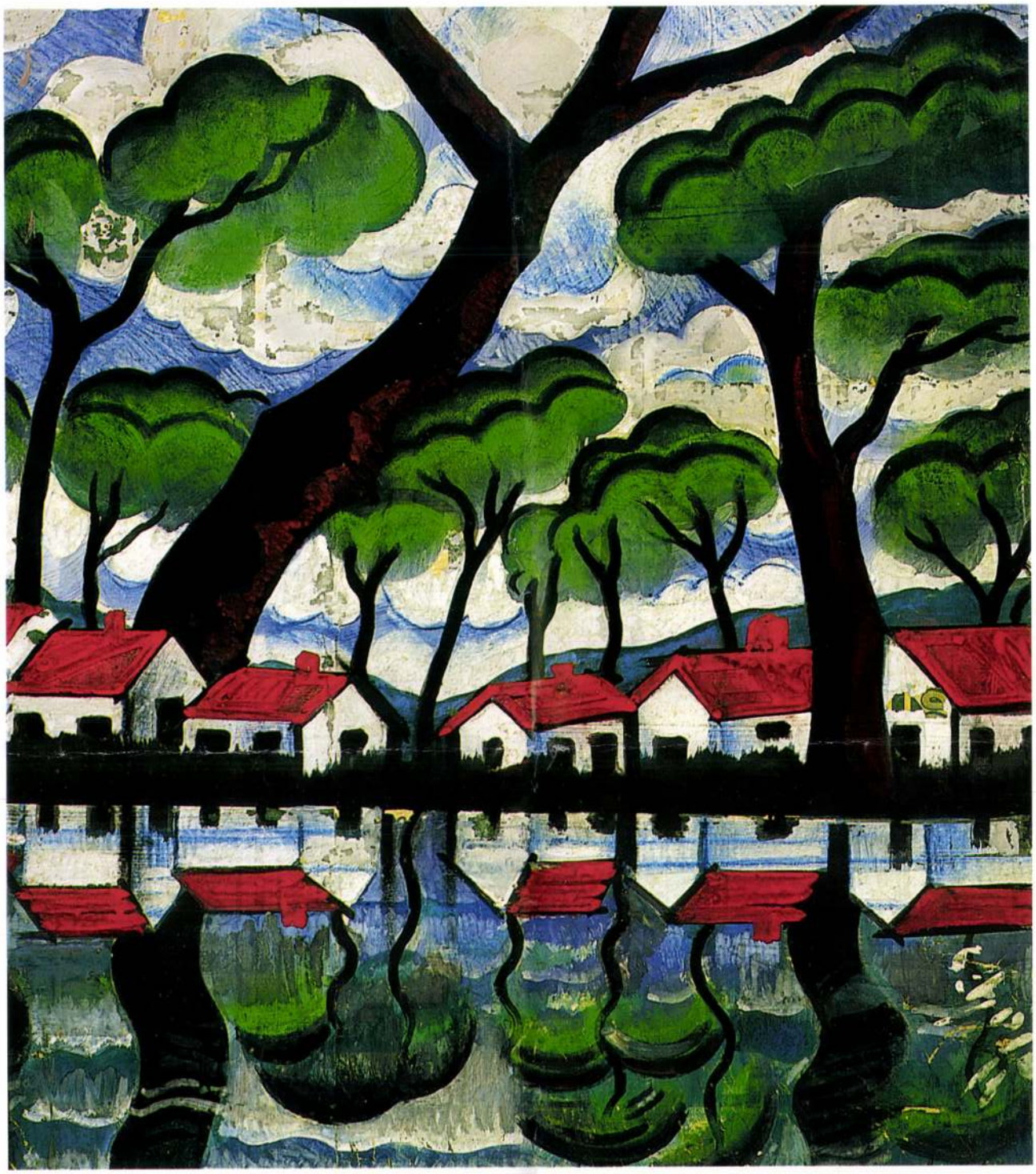

17

17 ▪ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Patakban tükröződő pirostetős házak

55,5 x 48 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent: Scheiber H
Restaurált

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

18 ▪ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Bárhölgy

68 x 57 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve balra lent: Scheiber H

Kikiáltási ár: 650 000 Ft

KÁDÁR BÉLA
2002. ősz

76.

76.▲
Kádár Béla (1877-1956)

A fogadó előtt
Olaj, karton, 59,5x79 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kiállítva:
- Kádár Béla életmű-kiállítás, Mű-Terem Galéria 2002. Budapest, június–július

Kikiáltási ár: 950 000 Ft

77.

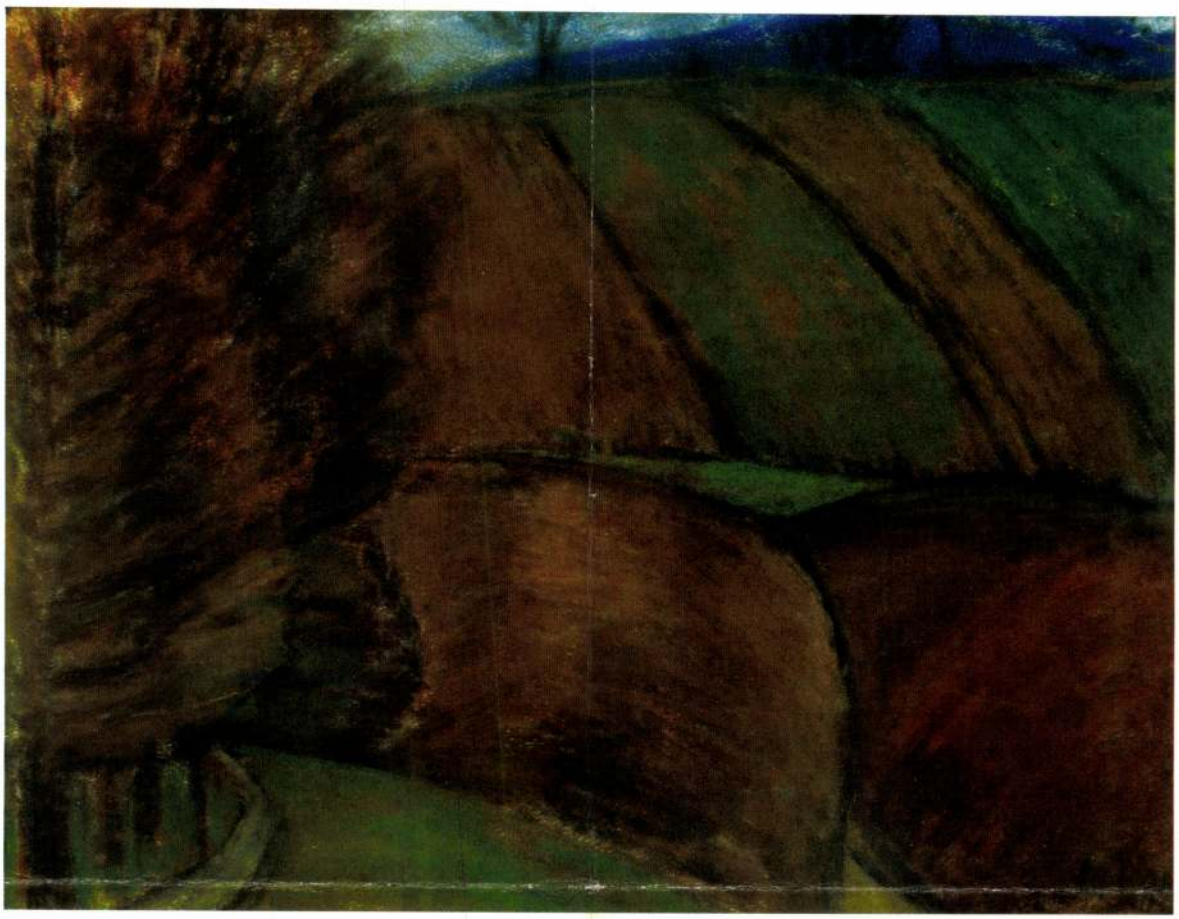

77.▲
Nagy István (1873-1937)

Erdélyi dombok

Pasztell, papír, 49x66,5 cm
Jelezve jobbra lent: Nagy István
Kikiáltási ár: 450 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

79. ▲
Kádár Béla (1877-1956)

Nő gyöngysorral
Vegyestechnika, papír 57 x 40 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1 900 000 Ft

80.

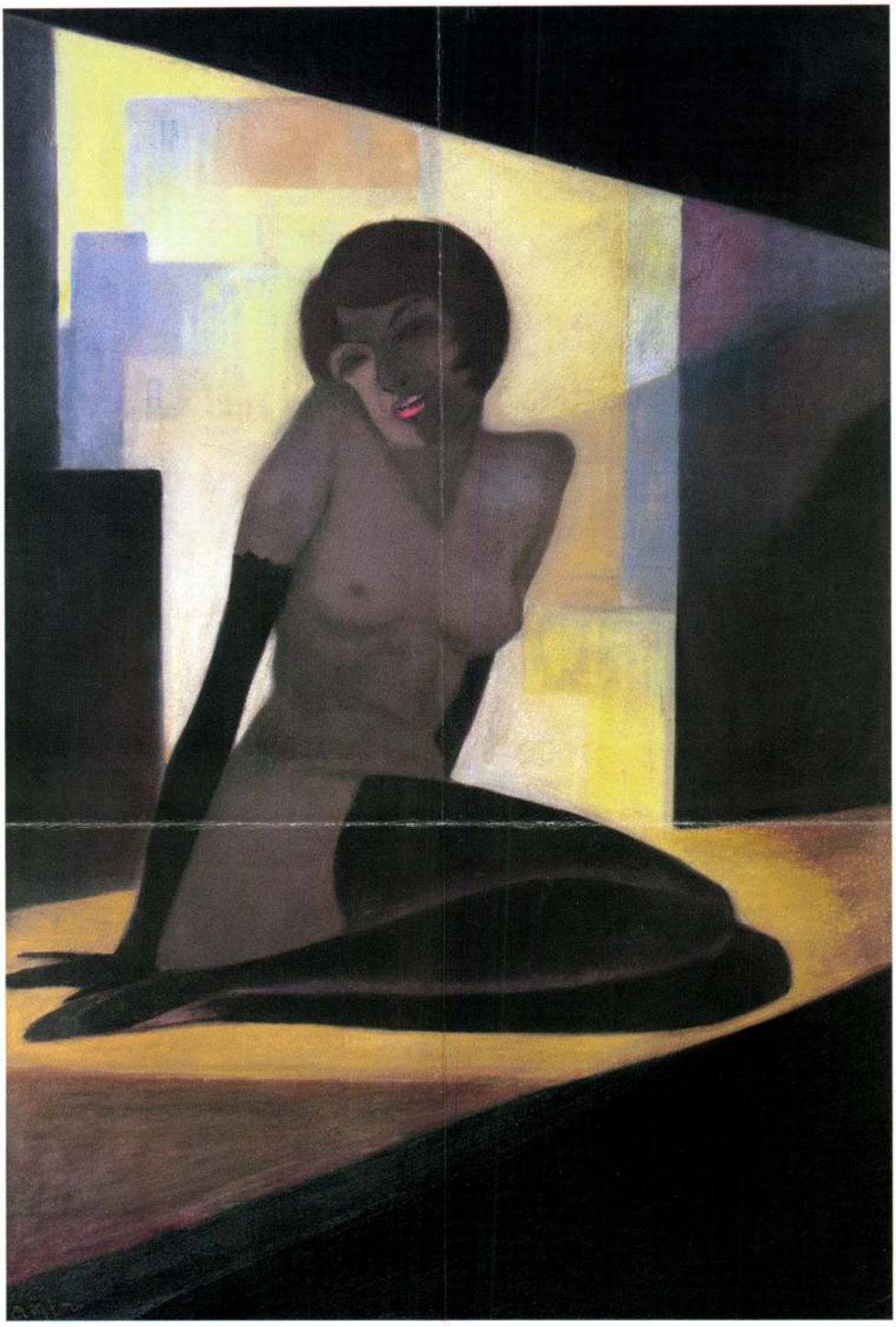

80. ▲
Sassy Attila (1880-1967)

Akt harisnyában
Pasztell, papír 91,5 x 64 cm
Jelezve balra lent: Aiglon
Kikiáltási ár: 700 000 Ft

31 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Virágcsendélet gyümölcsökkel

44,5 × 34 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

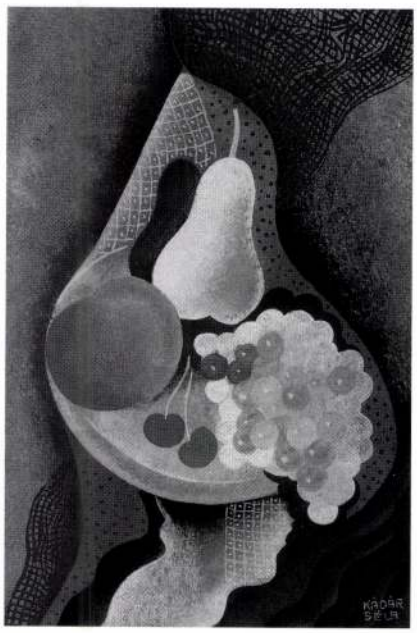

Kádár Béla: Virágcsendélet, 1930-as évek, magántulajdon

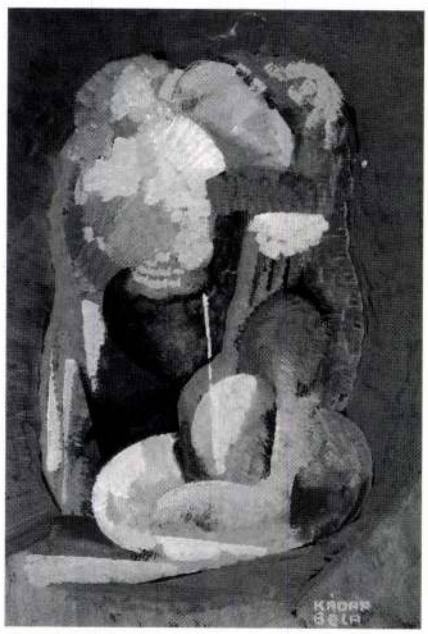

Kádár Béla: Csendélet, 1930-as évek, Magyar Nemzeti Galéria

Kádár Béla: Csendélet rózsákkal és gyümölcsökkel, magántulajdon

KÁDÁR BÉLA

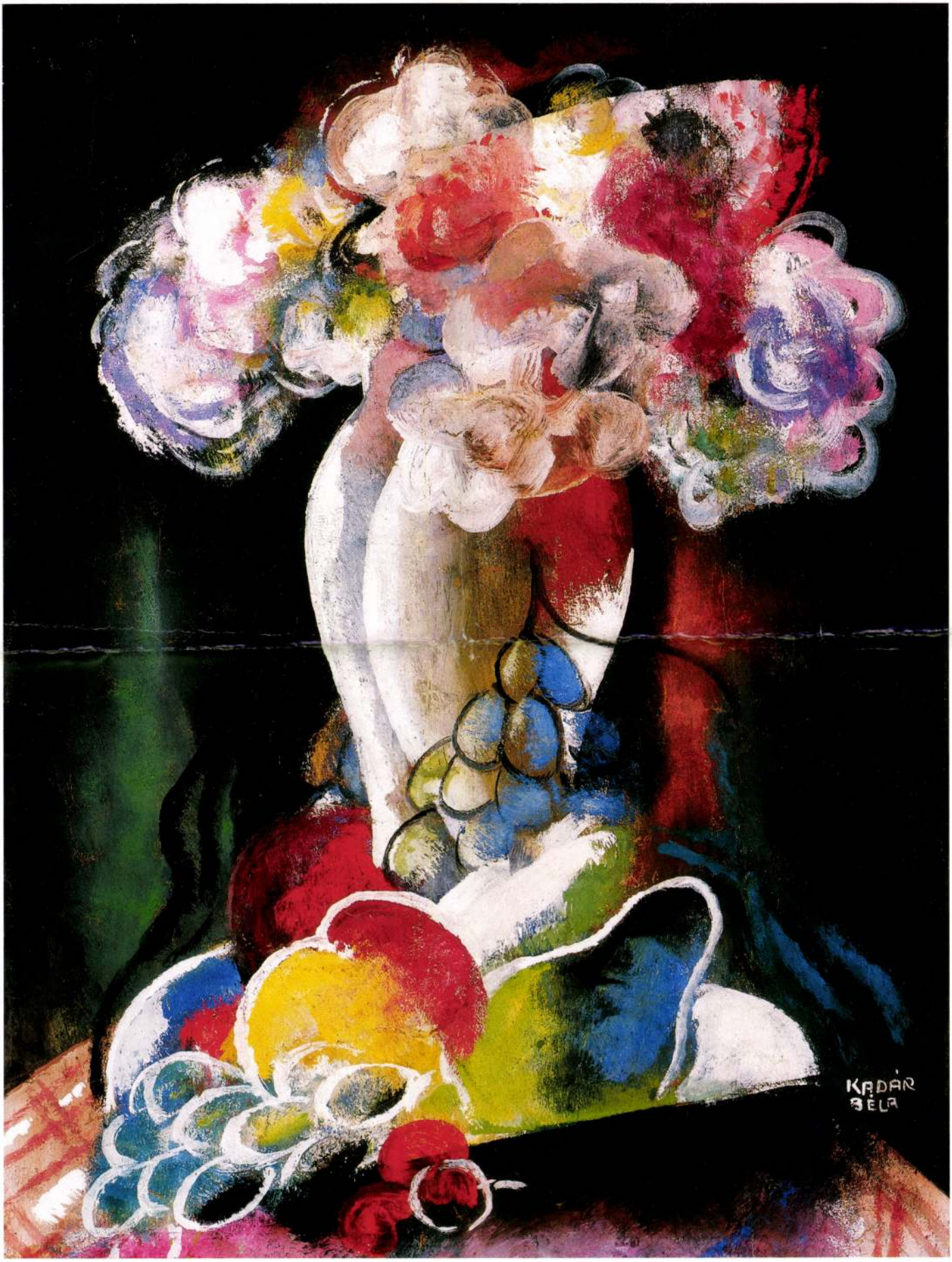

32 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895–1982)

Parasztok (Graphik Mappa), 1922

27,5 × 37,5 cm
Sablonnyomás, tus, gouache, aranyfesték, papír
Jelezve jobbra lent: BA

Kikiáltási ár: 550 000 Ft

„Tél volt, korán sötétedett. Így idő a magam munkájára csak este jutott. A Café Eilesben ütöttem fel mütermemet, mivel szobámat nem lehetett fűteni. A Graphik című album kiadására készültem. Arra, hogy nyomdai úton jelentessem meg, gondolni sem lehetett. Tehát az 50 példányra tervezett album mindegyik lapját, összesen 300-at, hónapokon át, ott, a Café Eilesben csináltam. Tavasz lett, mire elkészültem vele. Szétküldtem szerte az országba. Röviddel azután – Budapesten először – a Nyugatban, Hevesy Iván tollából igen méltányló kritika jelent meg róla. Ez a cikk avatott magyar festővé."

(Részlet Bernáth Aurél: Utak Pannóniából. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1960.)

Bernáth Aurél: A Graphik Mappa címlapja, Magyar Nemzeti Galéria

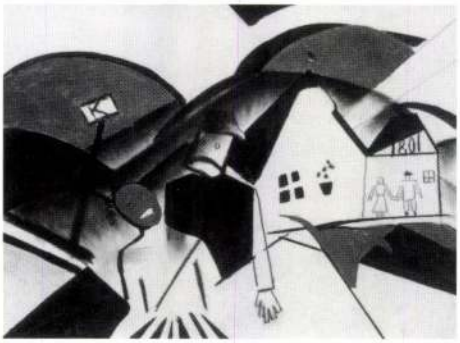

Bernáth Aurél: Parasztok, Magyar Nemzeti Galéria

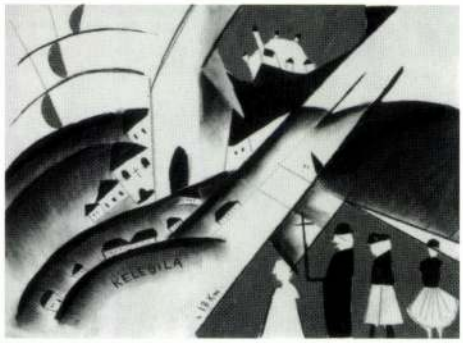

Bernáth Aurél: Kelebila, Magyar Nemzeti Galéria

94. **Kádár Béla** (1877-1956)

A város hölgyei 2002. dán

Tempera, papír, 84x61,5 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kiállítva:
- Kádár Béla életmű-kiállítás, Mű-Terem Galéria 2002. Budapest, június–július

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

93.

94.

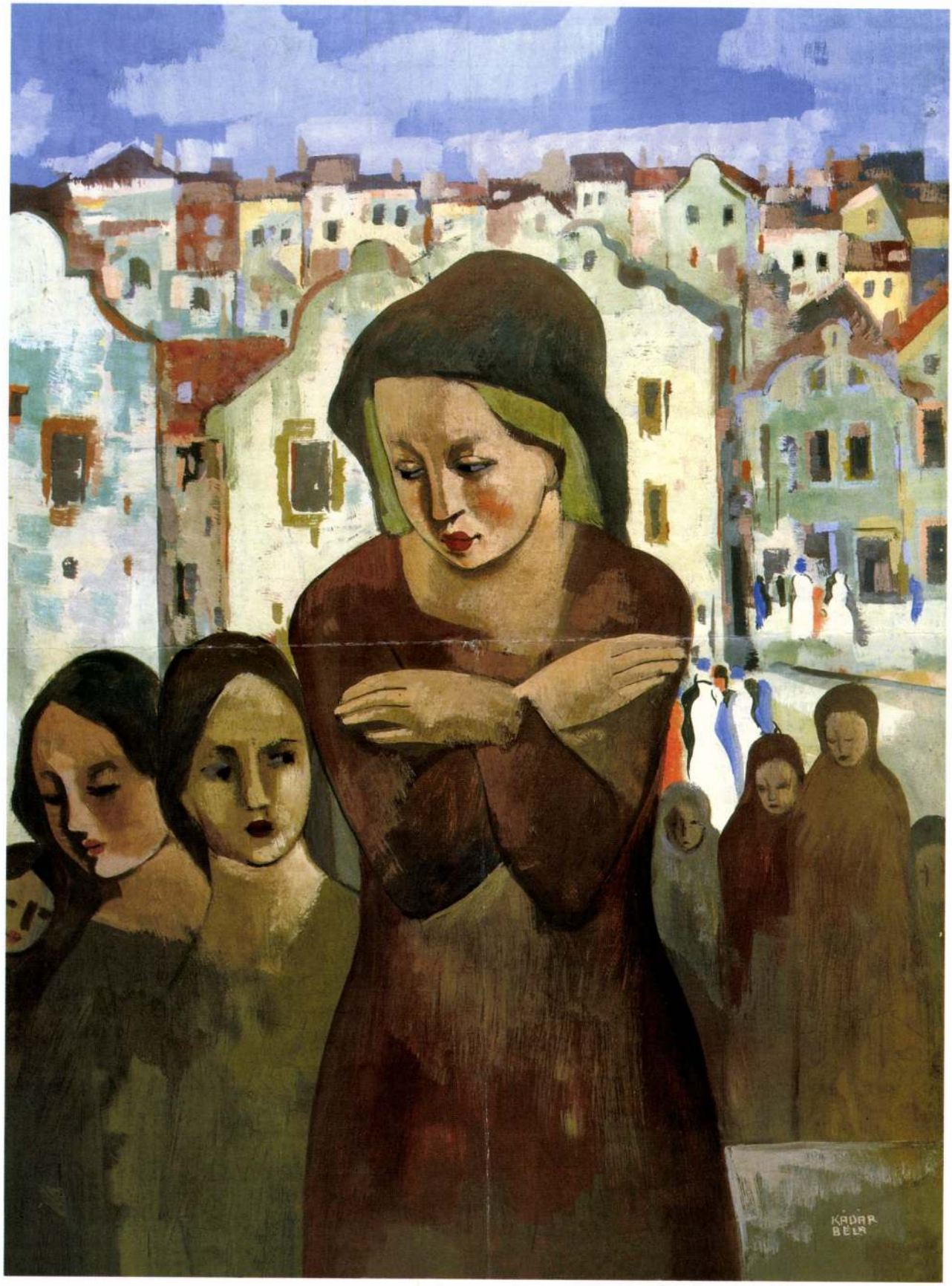

95.

95. ◄
Scheiber Hugó (1873-1950)

Barátnők

Vegyestechnika, papír, 36x48,5 cm
Jelezve középen lent: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 420 000 Ft

96.

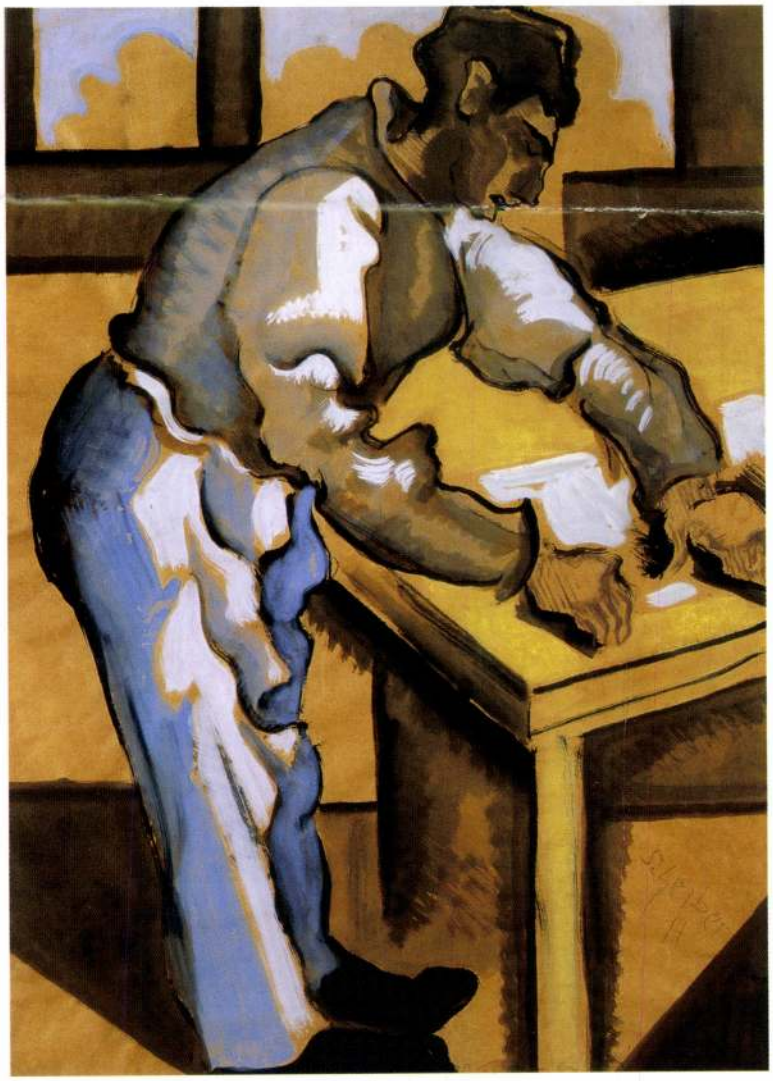

96. ◄
Scheiber Hugó (1873-1950)

A mester

Tempera, papír, 59x42 cm
Jelezve jobbra lent: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 320 000 Ft

Kádár Béla (1877-1956)

Önarckép, 1920 körül
Olaj, karton 53 x 38 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Hevesy Iván: Kádár Béla, Budapest, 1922.
- Kádár Béla emlékkiállítása. MNG, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz vallomása. in: Művészet, 1987/11-12. 56-61. oldal
- Kádár Béla (1887-1956). Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

A nyugtalan természetű, folytonosan a megújulás lehetőségét kutató Kádár Béla nagy ívű pályafutása alatt számos önarcképet festett. Az oeuvre-ben a korai, realista jellegű portrék mellett a befutott művészként festett expresszionista vagy a Sturm-hoz köthető művek egyaránt megtalálhatók.

Az 1920 körül készült finom tónusú, kontemplatív *Önarckép* koránál idősebb férfiként ábrázolja a festőt. Fáradt, hosszúkás arcát csak tovább nyújtja a csúcsosodó barna kalap, fakó szemén, mélyen barázdált vonásain gond tükröződik. A századforduló Európáját gyalog bebarangoló, München és Párizs szabadiskoláiban tanult Kádárt fiatalon kiábrándította a nagyvárosokban tapasztalható elmagányosodás és a környezetüktől elidegenedett emberek látványa. Később a háború borzalmai fokozták a romantikus és temperamentumos alkat csalódottságát. Belső békéjének megingása a látottak hű megjelenítése helyett, a befelé fordulásra, az érzelmek és hangulatok kifejezésére sarkallta a festőt.

A Művészház 1909-es csoportkiállításán Kádár a szecesszió hatását tükröző festményeit mutatta be. 1913-ban két budapesti művészeti esemény volt nagy hatással a század első harmadának különféle stílusaiból és tendenciáiból merítő festőre. Egy nemzetközi posztimpresszionista kiállításon megismerte a magyar avantgárd festők mellett többek között Delaunay és Picasso műveit is. Egy másik tárlaton az olasz futuristák és a német expresszionisták festményeivel találkozott.

Az *Önarckép* vonalvezetése és a kontrasztos folthatások ritmusjátéka Rippl-Rónai József hagyományát követi, azonban az expresszív arc az élet viharairól árulkodik. A sárgásfehér háttérből a kalap és a fehér ingre húzott kabát sötét foltjai emelik ki az okkerekből és a vörös árnyalataiból festett arcot, melynek plasztikus formáit a száj, az orr és a szemek fekete kontúrja hangsúlyozza. A komor földszínekből festett önarcképet a szomorúság fátylaként járja át az erős arccsontra vetülő árnyék. Az érzékeny hangvételű festményt formai tömörsége és biztonságos szerkezete teszi harmonikussá.

T. K.

Kádár Béla: Önarckép 1920 körül

Kádár Béla: Önarckép 1920 körül

133. ▲
Kádár Béla (1877-1956)

Önarckép
Olaj, karton 53x38 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1.600.000 Ft

Ámos Imre (1907-1944)

Anna Margit portréja, 1941
Olaj, vászon, 68x47 cm
Jelezve balra lent: Feleségemnek Anna M.nak olyan szeretettel, mint amilyen nehezen festettem meg ezt az első arcképet róla. Ámos 1941
Védett
Kikiáltási ár: 1.800.000 Ft

Irodalom:
- Haulisch Lenke: *Ámos*. Corvina Kiadó, Budapest, 1966.
- Egri Mária: *Ámos Imre szolnoki vázlatkönyve*. Budapest, Corvina, 1973.
- Peténvi Katalin: *Ámos Imre*. Corvina Kiadó, Budapest, 1982.
- Ámos Imre naplója. Közreadja György Péter és Pataki Gábor. *Ars Hungarica,* 1984. 1. sz. 111135. oldal
- A kép szerepel Peténvi Katalin Ámos Imre festményeit felsoroló katalógusában. Peténvi 1982. i.m. 215. tétel

Proveniencia:
- Ámos-hagyaték, jelenlegi tulajdonosa 1990-ben a Műgyűjtők Galériájában vette.

A nagykállói zsidó családból származó Ámos Imre számára a piktúra, ahogyan naplójában fogalmazott, *"a legbensőbb lelkiélettel függ össze"*, amelyben fontos szerepet játszott élettársa az ugyancsak festő Anna Margit. Anna Margit alig múlt tizenhat éves, amikor Ámossal megismerkedett; 1935-ben, több évi együttélés után házasodtak össze. Ámos Imre műveiben 1930-tól megjelenik alakja, képeinek állandó ihletője és szereplője. A gondolataiba mélyedő, tűnődő Anna Margit Ámos képein jelkép lett: a halászasszony alakjában az életre a termékenységre utal, az enteriőrképeken az otthon, a melegség, a szerelem, az összetartozás, két ember szövetségének megjelenítése. Az asszociatív módon egymáshoz fűzött motívumokból épülő rajzokon is szinte állandóan feltűnik Anna Margit jellegzetes hajviseletével, ívelt szemöldökével, szinte attribútuma lesz nyaklánca, ovális alakú medálja vagy brossa.

Ámos Imre ezen az 1941-ben festett portréján csaknem derékig ábrázolja Anna Margitot, akinek ecsetet tartó jobb keze alulról, a kép széle által átvágva nyúlik be a kép alsó részébe. Arcát kissé jobbra fordítja, kitekint a képből. Vállára zöld festőköpeny borul, amely a mellrészen, vöröses, lilás színt ölt. A sötét zöldes, vöröses színek közül kiemelkedik az okkerekkel és halvány vörös árnyalatokkal megfestett arc és a kéz. A nyaknál egy ovális alakú bross fogja össze a köpenyt, ezzel a virágos brossal látható több fényképen, Ámos Imre számos művén, s Anna Margit is több önarcképén ezzel örökítette meg magát. Ámos Imre tervezett ékszereket Anna Margitnak, medálionokhoz, fülönfüggőkhöz készített terveit egy kis vázlatfüzete tartalmazza (magántulajdonban). Több darabot olcsó anyagokból el is készített, a képen látható is minden bizonnyal ilyen volt. Anna Margit haját masni fogja össze, Ámos több képén is ilyen kislányos masnival ábrázolja őt (*Sötét idők VII.* vagy *Angyal csónakban*, *Sötét idők VIII.* , *Masnis lány virággal*). Bár az arckép hátterében látszó vonalak nem teszik lehetővé a konkrét helyszín meghatározását lehetnek házak jelzései vagy festőállvány, képkeretek a színek, vonalak mégis emlékeztetnek Ámos szimbolikus önarcképének, a *Festő égő ház előtt* című képének a hátterére.

Ámos saját maga által asszociatív expresszionizmusként jellemzett alkotói módszerébe a valóság és a vízió, az álmodó és az álom sokszor együtt jelenik meg: *"nem lefesteni valamit, hanem azzal a tárggyal vagy figurával asszociált emlékképek összegét belesűríteni a képfelületbe, úgy, hogy a lelki tartalom legyen az a plusz, ami ... megkülönbözteti minden más képtől. Egy bizonyos spirituális jelleget szeretnék belevinni minden dolgomba."* [1] A reális és a képzeletbeli egymásmellettisége, együttes ábrázolása elsősorban a harmincas évek második felétől jellemzi műveit. A valóság, a zsidótörvények, a munkaszolgálatok közvetlenül befolyásolták életét, s ezzel párhuzamosan műveiben eltávolodik attól a valóságtól, amely irracionalitásával egyre valószerűtlenebb, egyre szorongatóbb lesz számára. A negyvenes évekre stílusa átalakul, a lágy, elmosódó színeket felváltják a csaknem tiszta, keveretlen élénk vörösek, zöldek, tematikailag pedig a tűz, az égés, a csonka fa, a háború jelképes ábrázolásai. Ekkor, a negyvenes évek elején festi meg ezt az arcképet Anna Margitról, amelylyel a képen olvasható ajánlás szerint nehezen birkózott meg. Ámosnak ekkor a látványhoz, a valósághoz kötődés esett a leginkább nehezére. Össze kellett egyeztetnie a stílusában bekövetkezett fordulatot és a portré műfajt.

Hasonló lehet az oka annak is, miért nevezte *"elsőnek"* ezt az arcképet, annak ellenére, hogy Anna Margit alakja korábban is, állandóan jelen van műveiben. Ámos valószínűleg ezt a képet tekintette az első valódi, a műfaj követelményeinek megfelelő portrénak feleségéről, olyan arcmásnak, amely a külső hasonlóságot tükrözi és a belső jellembeli tulajdonságokból, az egyéniséget is megragadja, méghozzá nemcsak a jelenbelit, hanem mintha előre vetítené a jövendőt is. Az aszimmetrikus arc legkülönösebb jegye a merengő, egymástól távoli, ugyancsak aszimmetrikus szem, a mélyen ülő, szinte félig lehunyt pillájúnak tűnő szem. A szabályos, harmonikus, szép arcba szabálytalanságot, aszimmetriát hozó réveteg tekintet a távolba, a jövőbe mélyed. Ez az érzelgősségtől mentes, kutató tekintet Anna Margit fiatalkori és időskori fényképeiről egyaránt ismerős, olyan állandó, amit az idő múlása sem befolyásolt.

Nyilvánvalóan az is megnehezítette Ámos számára a portré megfestését, hogy modelljét nem a kívülálló tárgyilagos szemével látta. Anna Margit összetett személyiségét, helyzetét és saját sokrétű viszonyukat festi bele a képbe, képet mégsem borítják el az érzelmek. Anna Margit egyszerre fiatal nő, vonzó, tiszta arcú, ártatlan, masnis kislány, és Ámoshoz tartozó társ, nyakában a férje által készített brossal, az összetartozás e jelképével. A képnek szimbolikus értelmet ad az

KÁDÁR BÉLA

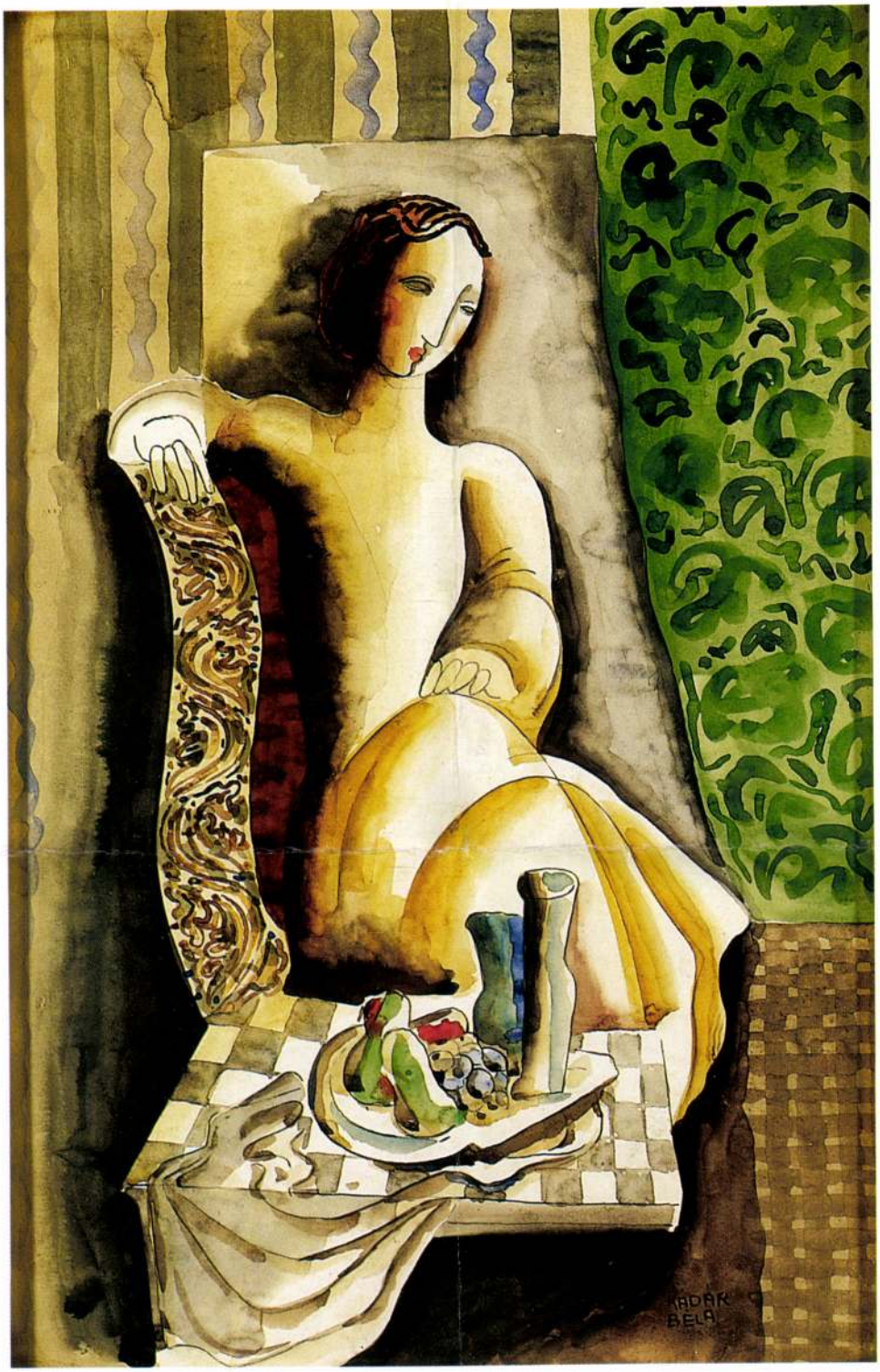

84

84 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Nőalak asztali csendélettel

46,5 × 29,5 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

85 ▪ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Család kedvenceivel

50 × 60 cm
Olaj, vászon
J. n.
Dr. Aba-Novák Judit szakvéleményével

Kikiáltási ár: 1 900 000 Ft

82

82 ▪ MOLNÁR JÓZSEF (1821–1899)

Malom a patakparton

31,5 × 48 cm
Olaj, fa
Jelezve balra lent: Molnár J.

Kikiáltási ár: 600 000 Ft

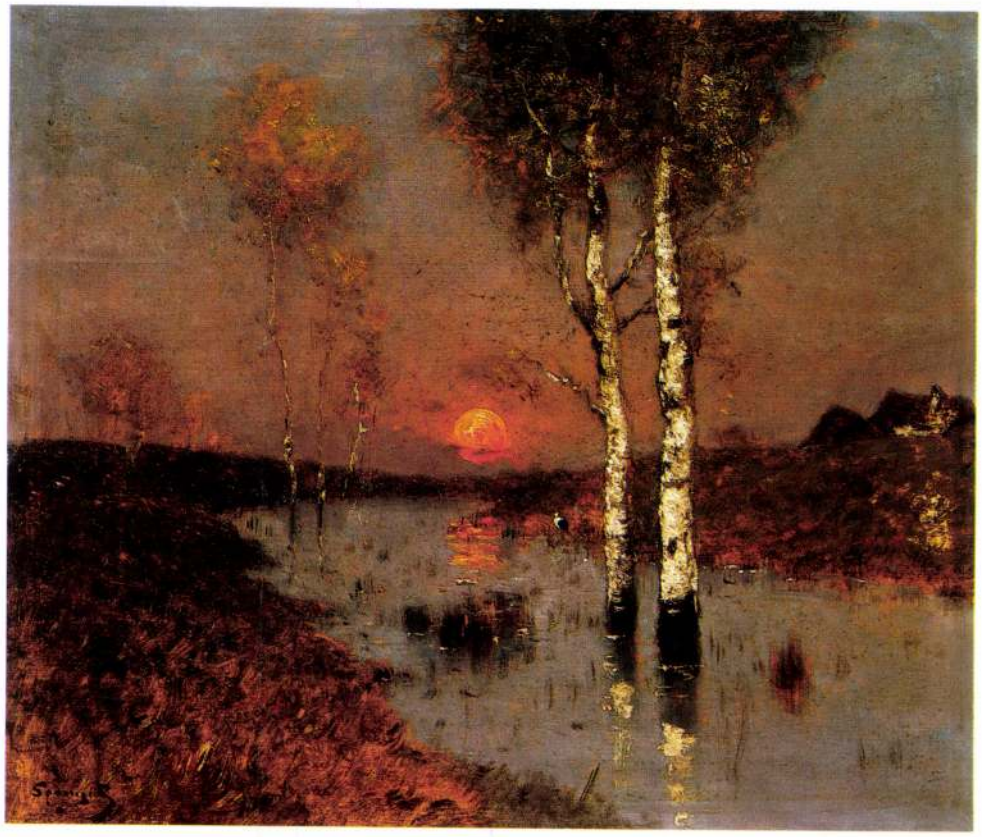

83

83 ▪ K. SPÁNYI BÉLA (1852–1914)

Esthangulat

27 × 32 cm
Olaj, fa
Jelezve balra lent: Spányi B

Kikiáltási ár: 140 000 Ft

Kádár Béla (1887-1956)

Leányrablás, 1920-as évek
Tempera, papír 34,5 x 50 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61.
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, é. n.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája - Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

Kádár Béla az 1910-es évek végétől kezdve dolgozott dinamikus formákból és absztrakt elemekből álló kompozícióin, expresszionista grafikáin és festményein. A klasszikus avantgárd formabontó törekvéseit folklorisztikus motívumokkal ötvöző új műveit először Bécsben, Max Hevesi galériájában mutatta egy Scheiber Hugóval közösen rendezett kiállításon, majd München érintésével Berlinbe utazott. Kádár pályájának inspirációkban és kihívásokban talán leggazdagabb periódusa Berlinben töltött éveihez kötődik: a német expresszionista művészet központi figurájának, a Der Sturm-kör vezetőjének, a Kádár-rajongó Herwart Waldennek a támogatásával számos önálló és csoportos kiállításon mutatta be képeit, együtt Kandinszkijjel és Chagallal, részeként a nemzetközi avantgárd talán legsokoldalúbb művészeti csoportjának. Ekkor, Berlinben töltött évei alatt készült *Leányrablás* című temperamunkája is.

A folklorisztikus ihletésű képen napba rohanó, lányszöktető lovasfigurát látunk. A naiv, stilizált figurák mozdulatai, a kép bal oldalán, a háttérben feltűnő falu templomának tornya és a képfelület oldalait átkötő ló testének íve nemcsak a kompozíció dinamikáját teremti meg, de a képen ábrázolt jelenet kerettörténetét is láthatóvá teszi: a lány faluját elhagyva - amint a képen látható, szó szerint maga mögött hagyva - kedvesét választja. A jelenet balról jobbra irányultságát az átlós kompozíció is hangsúlyozza: a kép bal sarkából, amelyet a felszökkenő lány testét övező szoknyaformájú drapéria kivételével gomolygó, kontúrnélküli foltok töltenek ki, a lánytest íve és a fiú kinyújtott jobb karja fokozatosan átvezet a kép jobb felső sarkához, ahol a sötétebb kék háttérből élesen válik ki a narancssárga korong, a nap-motívum - Kádár a kép leghomályosabb pontjától a legkontrasztosabbig vezeti tekintetünket.

A Kádár-képen kibomló meseszerű történetet és a festmény játékos, naiv figurafelfogását geometrikus konstruktivista idézetek egészítik ki. A három alapszínnel, vörössel, kékkel, sárgával játszó, egymást fedő mértani alakzatok feltűnnek a templom és a falusi ház ablakain, a fehér-szürke háromszögek a napkorong és a háttér különböző pontjain bukkannak fel, a Kádár Sturm-korszakbeli képein gyakran megjelenő pötty-motívum vörös és fehér körei pedig a festmény középterében jelennek meg.

A szerelmét elrabló, megszöktető lovasfigura népmesei motívuma Kádár 20-as évekbeli művein többször megjelenik. Képünkkel szoros tematikus rokonságot mutat két 1927 körüli temperafestmény, a *Leánykérés* és az *Udvarlás* című képek, de a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai osztályán őrzött két azonos címen ismert Kádár-mű, és az 1971-es emlékkiállításon bemutatott *Szöktetés* című temperafestmény is.

Ahogy Hevesy Iván írta monográfiájában, Kádár *"felszabadult képelemekkel alkot és épít szabad képeket"*. Szabadság és rend kettősségére épül képünk, a *Leányrablás* című festmény is - naiv ábrázolásmódja, a képépítés dinamikája, egyszerre fegyelmezett és játékos dekorativitása Kádár berlini korszakának egyik legletisztultabb művévé teszi.

B.Á.

182. ▶
Kádár Béla (1877-1956)

Leányrablás
Tempera, papír 34,5x50 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2.500.000 Ft

181.▲
Egry József (1883-1951)

Szénagyűjtők
Olaj, karton 38x52 cm
Jelezve balra lent: Egry József 1911.
Kikiáltási ár: 800.000 Ft

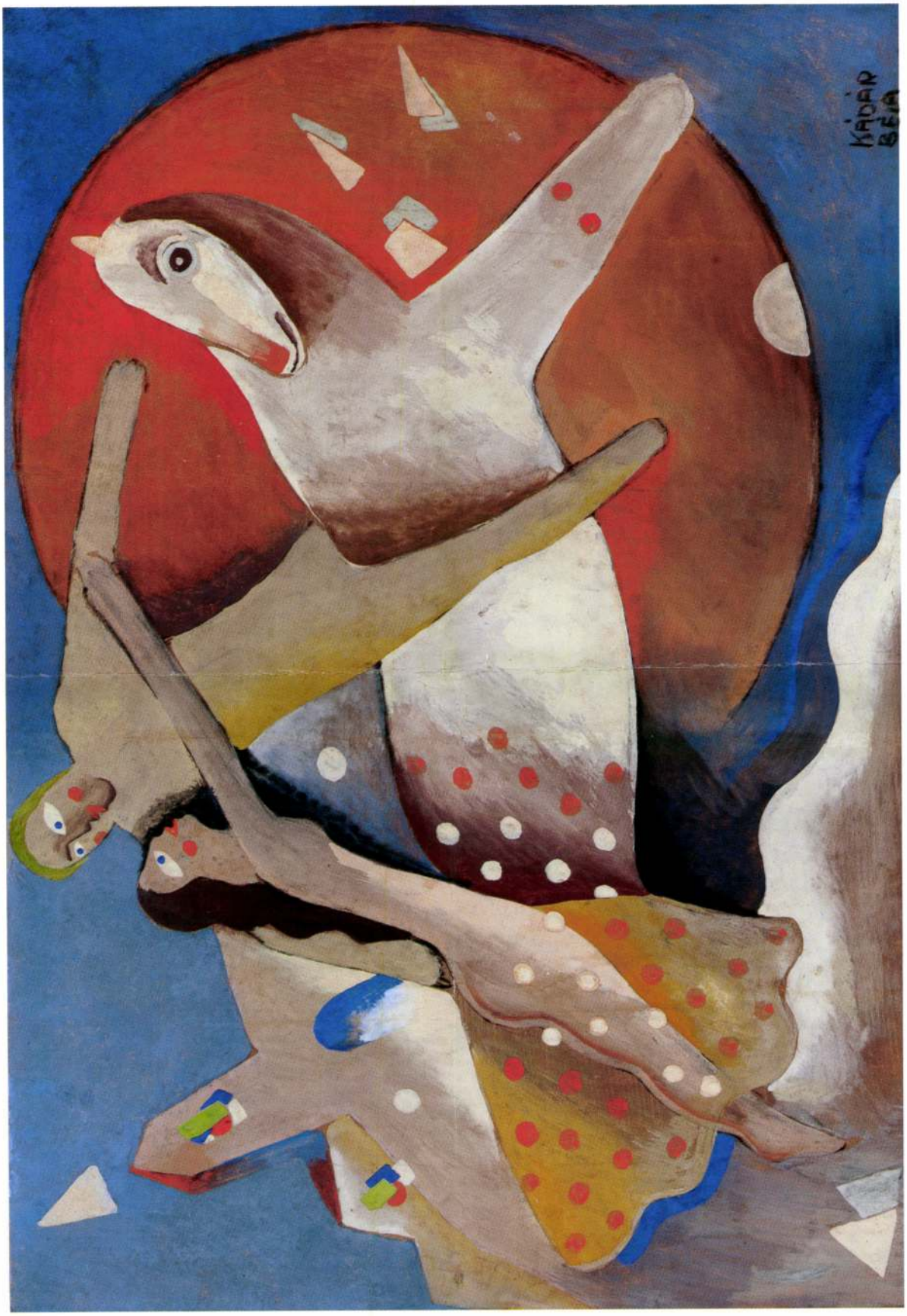

182.

183.

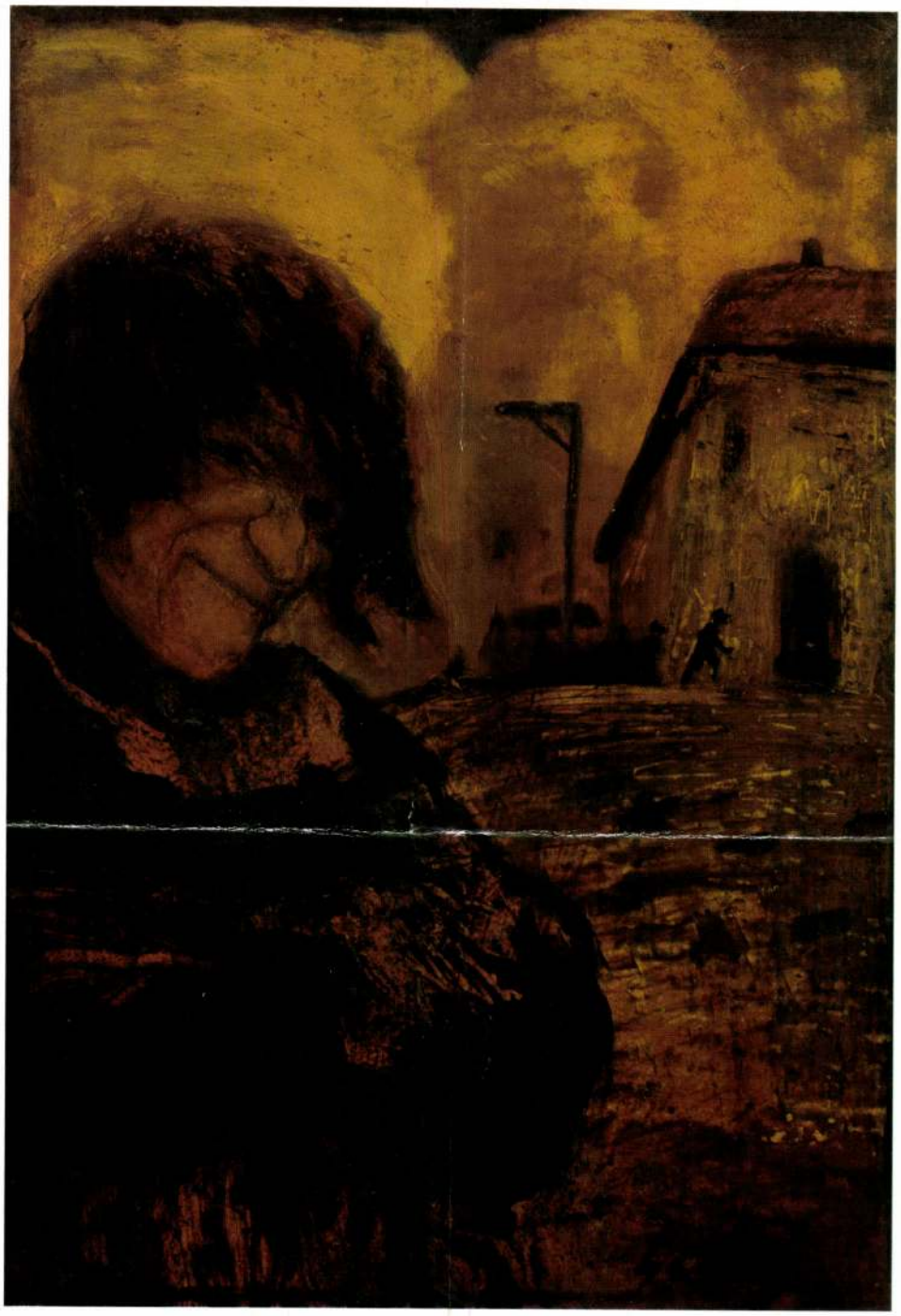

183.▲
Gulácsy Lajos (1882-1932)
Gwinplayne
Olaj, karton 26x19 cm
Jelezve balra lent: Gulácsy és Jelezve jobbra lent: Gulácsy
Magyar Nemzeti Galéria műtárgybírálati száma: 9388
Hátoldalán autográf felirat: Gulácsy Lajos VIII. ker. Rigó u. 14. "Gwinplayne"
Kiállítva: 1907: Uránia Műkereskedés, Budapest,
Mártfy Ödön és Gulácsy Lajos képeinek katalógusa, 18. tétel.
Kikiáltási ár: 3.000.000 Ft

KÁDÁR BÉLA

BÉLA KÁDÁR 1877–1956

Female Nude with a Dog. Early 1920s

34,5 × 24 CM

13 × 9 IN.

PENCIL ON PAPER

UNSIGNED

BÉLA KÁDÁR 1877–1956

A self-taught painter and graphic artist, a truly original and creative figure of Hungarian Expressionism. His early works show the touch of Art Nouveau.

the 1910s he was commissioned to provide several public buildings with murals.

In 1921 he had a joint exhibition with Hugo Scheiber in Vienna, and from then onward they worked together for a remarkably long time. They joined the circle of Der Sturm in Berlin and took part in some of their exhibitons. His exhibitions of greater importance at home were the 1918 Műterem; the 1929 Tamás Gallery and the 1971 Hungarian National Gallery.

BÉLA KÁDÁR 1877–1956

Urban Madonna. Early 1920s

50 × 35 CM

19 1/2 × 13 4/5 IN.

TEMPERA ON PAPER

SIGNED LOWER RIGHT:

KÁDÁR BÉLA

KÁDÁR
BÉLA

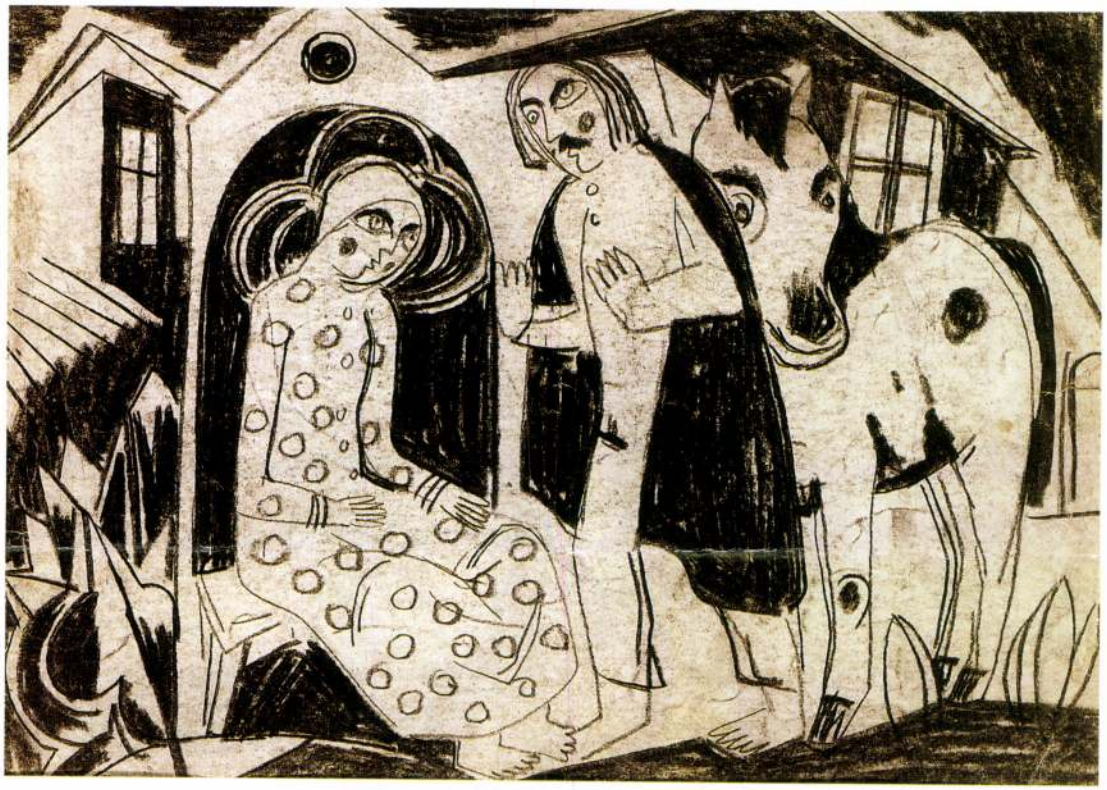

BÉLA KÁDÁR 1877–1956

Homecoming. Early 1920s

24 × 34 CM

9 2/5 × 13 2/5 IN.

PENCIL ON PAPER

UNSIGNED

BÉLA KÁDÁR 1877–1956

Encounter. Early 1920s

45 × 60 CM

17 1/2 × 23 1/2 IN.

TEMPERA ON PAPER

UNSIGNED

AURÉL BERNÁTH 1895–1982

Villages. "Graphic" Portfolio published in 1922

28 × 38 CM

11 × 15 IN.

STENCIL, INDIA INK, GOUACHE,

GOLD PAINT ON PAPER

SIGNED LOWER LEFT: BA

AURÉL BERNÁTH 1895–1982

In 1915, until he was called to military service, he studied at Nagybánya under István Réti and János Thorma. He went into exile in Vienna in 1921 and moved to Berlin on the invitation of Herwarth Walden. He made his début at the Sturm in 1924. The prints of his collection Graphik show traits of Expressionism. Cubist spatial composition and the effects of primitive art can be detected in his abstracting style, beyond Romantic Expressionism. Returning to Hungary in 1926, he joined the Gresham Circle. His style pointed again to the Nagybánya legacy. He prepared a number of lyrically inspired landscapes, portraits and visionary pictures in this period. Between 1945–74 he was a teacher at the Budapest Academy of Fine Arts. He also created monumental mural paintings and a number of realistic compositions. He represented Hungary at the Venice Biennial in 1962, and his collected works were exhibited in London in 1963.

KÁDÁR BÉLA

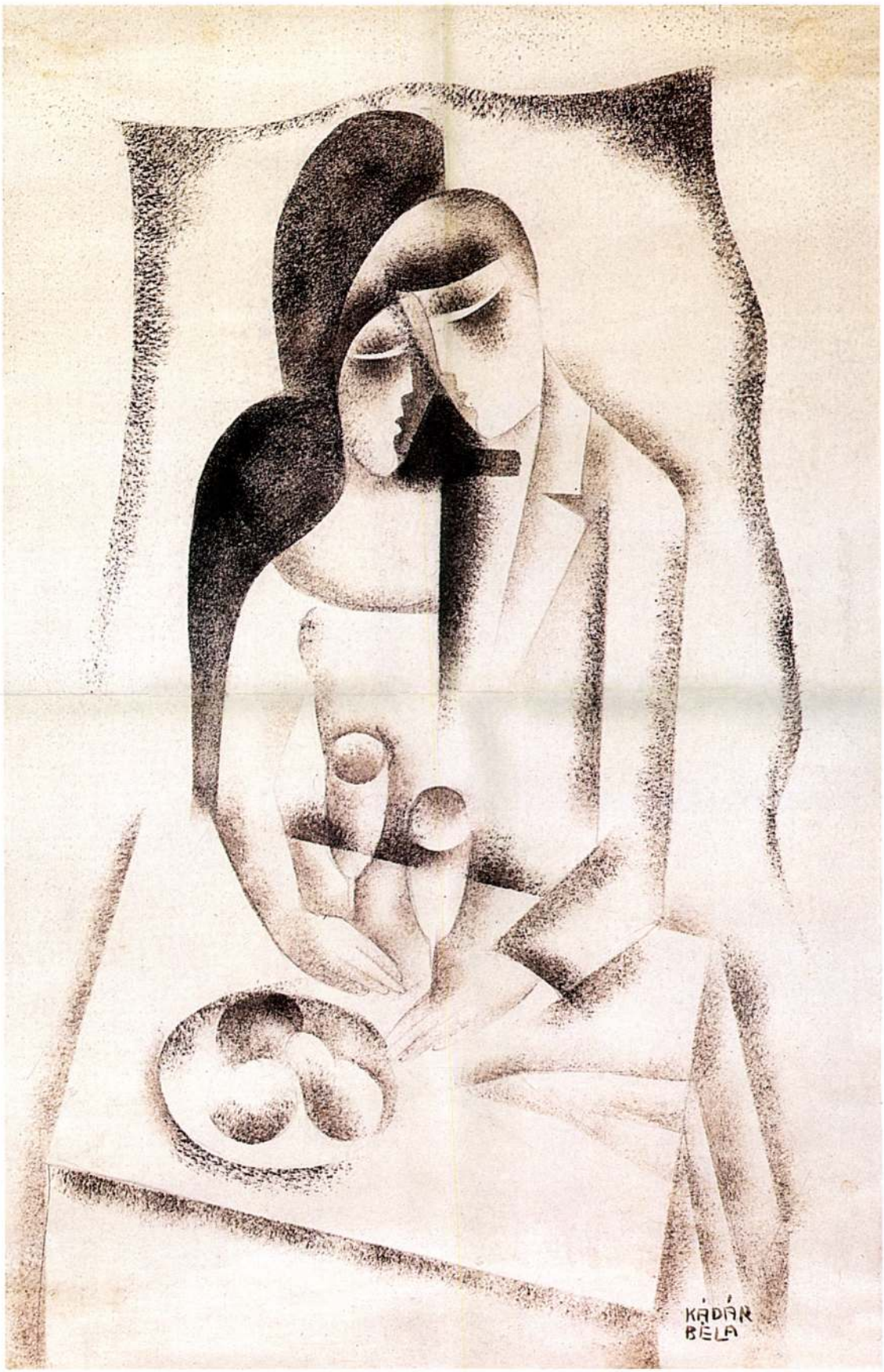

11

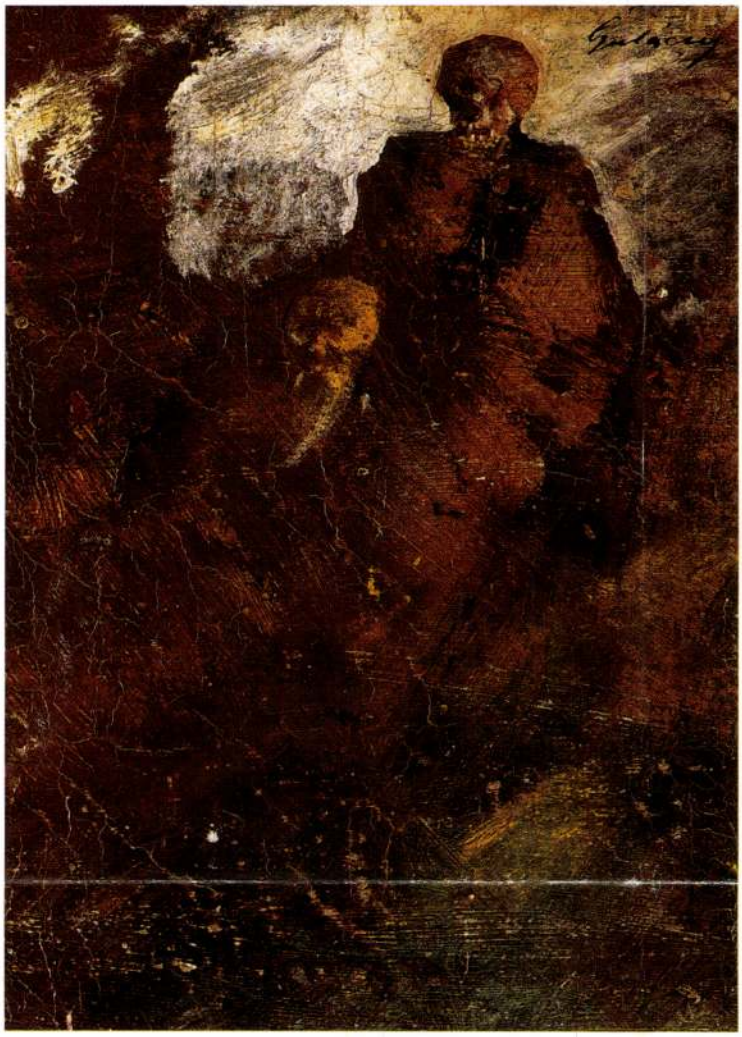

12

12 • GULÁCSY LAJOS (1882–1932)

Múló idő

19,5 × 14 cm
Olaj, vászon kartonon
J. j. f.: Gulácsy
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

13

13 • GULÁCSY LAJOS
(1882–1932)

Hölgy profilból

12 × 8 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Gulácsy
Kikiáltási ár: 70 000 Ft

14 • GLATZ OSZKÁR (1872–1958) →

Feketekalapos hölgy

50,5 × 39 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Glatz 1917
Kikiáltási ár: 350 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

10

10 • KÁDÁR BÉLA
(1877–1956)

Aktok

27,5 × 22 cm
Tus, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 90 000 Ft

11 • KÁDÁR BÉLA →
(1877–1956)

Szerelmespár asztalnál

46,5 × 30 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

8

8 ◆ ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ,
1910 KÖRÜL

Utcarészlet

61 × 71 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

3

3 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Délutáni hírek

43 × 56 cm
Tempera, papír
J. b. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 450 000 Ft

4

4 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Nagyvárosi alkony

56 × 78 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Berkes A 1908
Hátoldalán kiállítási címkék:
Debrecen, 1908 és Műcsarnok, 1909
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

5

5 • BERKES ANTAL (1874–1938)

Városkép

60 × 80 cm
Olaj, vászon
J. j. l. Berkes A.
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

6 • ELSNER OTTO →

Dürnstein látképe

87 × 60 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: Dürnstein 99 Elsner Ottó 23
Kikiáltási ár: 160 000 Ft

kádár Béla

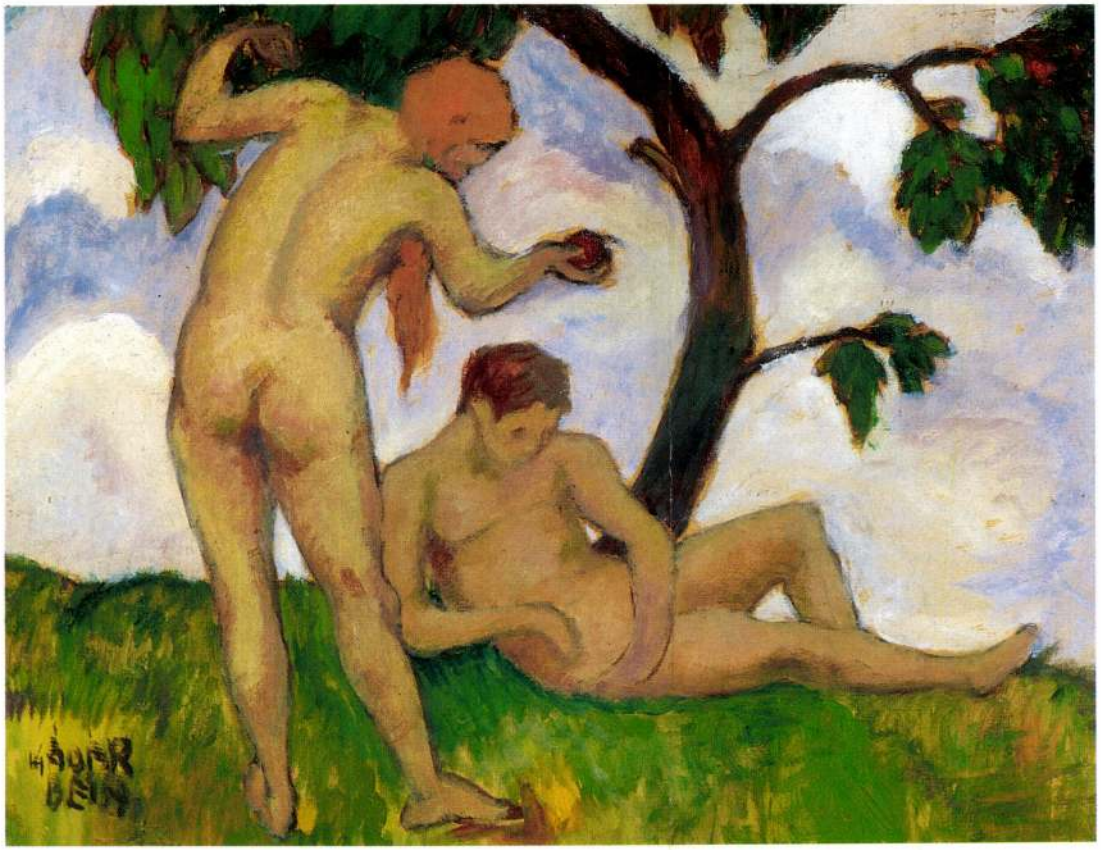

233

233 ◆ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Ádám és Éva

47,5 × 61,5 cm
Tempera, papír
J. b. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

Kádár Béla

313 ◆ KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Lovas

94,5 × 104 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

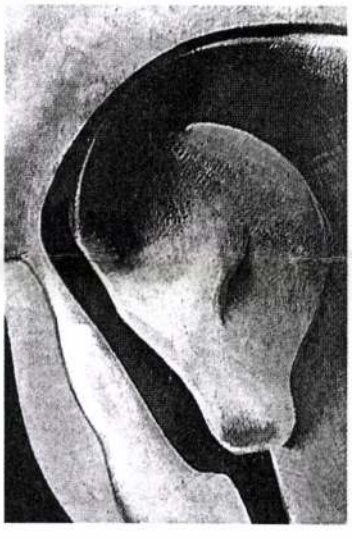

313

SZERZŐK *ABC* SORRENDBEN

ABA-NOVÁK VILMOS 146
ANNA MARGIT 121
ÁMOS IMRE 24, 26, 83, 122
BALLA BÉLA 106, 118, 252
BARABÁS HENRIETTE ÉS BARABÁS MIKLÓS 7
BARZÓ ENDRE 200
BASILIDES BARNA 251
BATTHYÁNY GYULA, GRÓF 80, 81, 111
BÁLINT ENDRE 30, 31, 32, 120
BECHERON JELZÉSSEL 282
BELÁNYI VIKTOR 144, 177
BENKHARD ÁGOST 253
BENVENUTI, E. JELZÉSSEL, 1900 KÖRÜL 283, 284
BERÉNY RÓBERT 13, 21
BERKES ANTAL 4, 5, 6, 58, 59, 60, 225
BERNÁTH AURÉL 14, 15, 17, 18, 104
BIAI-FŐGLEIN ISTVÁN 152
BIHARI SÁNDOR 194
BISCHOFF, CHARLES ADOLPHE 268
BÍRÓ MIHÁLY 267
BLÄTTERBAUER, THEODOR 299
BOEMM RITTA 298
BOLGÁR JÓZSEF 304
BORNEMISZA GÉZA 255, 256
BOROMISZA TIBOR 147
BORTNYIK SÁNDOR 75, 143
BOSZNAY ISTVÁN 35, 149
BÖHM PÁL 108
BRECHLER, A. JELZÉSSEL 61
BURGHARDT REZSŐ 208
CD JELZÉSSEL 48
CORINI, MARGUERITE DE 12
CZIGÁNY DEZSŐ 72
CZÓBEL BÉLA 23, 250
CSÁKI-MARONYÁK JÓZSEF 188
CSÁKY JÓZSEF 239
CSEREPES ISTVÁN 25
DALI, SALVADOR 266
DAMAS, EUGENE 130
DEÁK-ÉBNER LAJOS 92, 171
DELORME, RAPHAEL 212
DÉSI HUBER ISTVÁN 20
DIENER DÉNES RUDOLF 45, 46, 47, 218
DUDITS ANDOR 228
DURAY TIBOR 123
EDVI ILLÉS ALADÁR 2, 37, 195
FARKASHÁZY MIKLÓS 52, 189
FENYŐ ANDOR (ENDRE) 159
FERENCZY VALÉR 40
FERRONI, E. JELZÉSSEL 229
FESZTY ÁRPÁD 175
FRANK FRIGYES 199
FROST, WILLIAM EDWARD 260
GAUERMANN, FRIEDRICH UTÁN, 19. SZ. VÉGE 63
GÁBOR JENŐ 204, 215, 245
GÁBOR MÓRIC 145
GÁLL FERENC 288
GREGUSS IMRE 168
GRUBER BÉLA 202, 216
GYARMATHY TIHAMÉR 27, 28, 29, 306
HAMZA, JOHANN 193
HÁRY GYULA 135, 136, 163, 164, 166
HENCZE TAMÁS 238
HENCZNÉ DEÁK ADRIENN 300
HERMAN LIPÓT 192, 223
HEYER ARTUR 230, 231
HOLLAND FESTŐ, 19. SZ. 286
HOLLÓ LÁSZLÓ 271
ILLENCZ LIPÓT 34
ISMERETLEN FESTŐ 134, 137, 262, 263
ISMERETLEN FESTŐ, 1600 KÖRÜL 85
ISMERETLEN FESTŐ, 17. SZ. 78
ISMERETLEN FESTŐ, 18. SZ. 79, 99, 100, 258
ISMERETLEN FESTŐ, 19. SZ. ..... 86, 139, 309/A, B, C
ISMERETLEN FESTŐ, 19. SZ. KÖZEPE 98
ISMERETLEN FESTŐ, 19. SZ. VÉGE 62
ISMERETLEN FESTŐ, 1900 KÖRÜL 113
ISMERETLEN FESTŐ, 1910 KÖRÜL 211
ISMERETLEN FESTŐ, 1920 KÖRÜL 65
ISMERETLEN FESTŐ, 1920-AS ÉVEK 67
ISMERETLEN FESTŐ, 1925 KÖRÜL 307
ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ 296
ISMERETLEN NAGYBÁNYAI FESTŐ 115
ISMERETLEN OLASZ FESTŐ, 16. SZ. 77, 187
ISMERETLEN OLASZ FESTŐ, 17. SZ. 181
ISMERETLEN OLASZ FESTŐ, 18. SZ. ..... 310/A, B
ISMERETLEN OSZTRÁK FESTŐ 275
ISMERETLEN OSZTRÁK FESTŐ 1850 KÖRÜL .....
(G. BARBARINI?) 287
IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA 3, 170
JÁNDI DÁVID 19, 201, 240
JÁRITZ JÓZSA 213, 214, 244
JASCHIK ÁLMOS 93, 94, 95
JUNGHANS, JULIUS PAUL 132
KACZIÁNY ALADÁR 183
KÁDÁR BÉLA 233, 313
KAPUSSY GYÖRGY 33
KARINTHY ELZA 172

KÁDÁR BÉLA

134

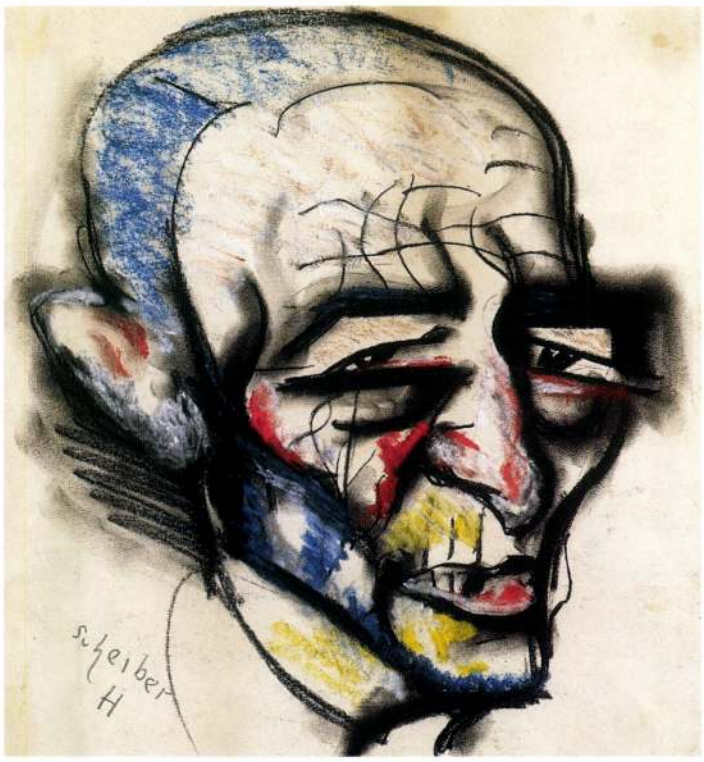

135

134 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Önarckép

37,5 × 27 cm
Szén, papír
J. j. l.: Scheiber
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

135 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Férfiportré

48 × 45,5 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: Scheiber H
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

136 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Lovasok

47 × 30 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Reprodukálva: Melanie Fischer:
Painter Béla Kádár, modernist and romantic,
Dorrance Publishing Co., Inc., 1990., 89. oldal
Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft

Lovasok: Kádár művészi pályájának örök kísérői. Az 1920-as évek végére kialakult dekoratív kompozícióinak sorát egy új periódus szakítja meg, összefüggésben a világban történő változásokkal. A belső feszültséget jelzi az e korszakban készült akvarelljeinek színvilága. Uralkodóvá válik a vörös szín és annak leheletfinom tónusai a rózsától a barnáig. Az itt bemutatott mű a Bedő kollekció témavariációiból reprezentál. Ez az 1935-1938 között készült akvarell egyetlen vörös foltban olvasztja össze a két lovas figuráját. Kifejezi a találkozás néma pillanatát „mementóul" másodpercekkel a huszadik század Apokalipszise előtt.
A mű bizonyítja: Kádár képalkotása nem marad el a modern expresszionizmus európai színvonalától.

S. R.

132

132 • GYARMATHY TIHAMÉR (1915–)

Sebesen az utakon

60 × 80 cm
Olaj, farost
J. hátoldalán: Gyarmathy 964
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

133

133 • SZÁNTÓ PIROSKA (1913–1999)

Esti fények

55 × 59 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Szántó P. 959
Kikiáltási ár: 45 000 Ft

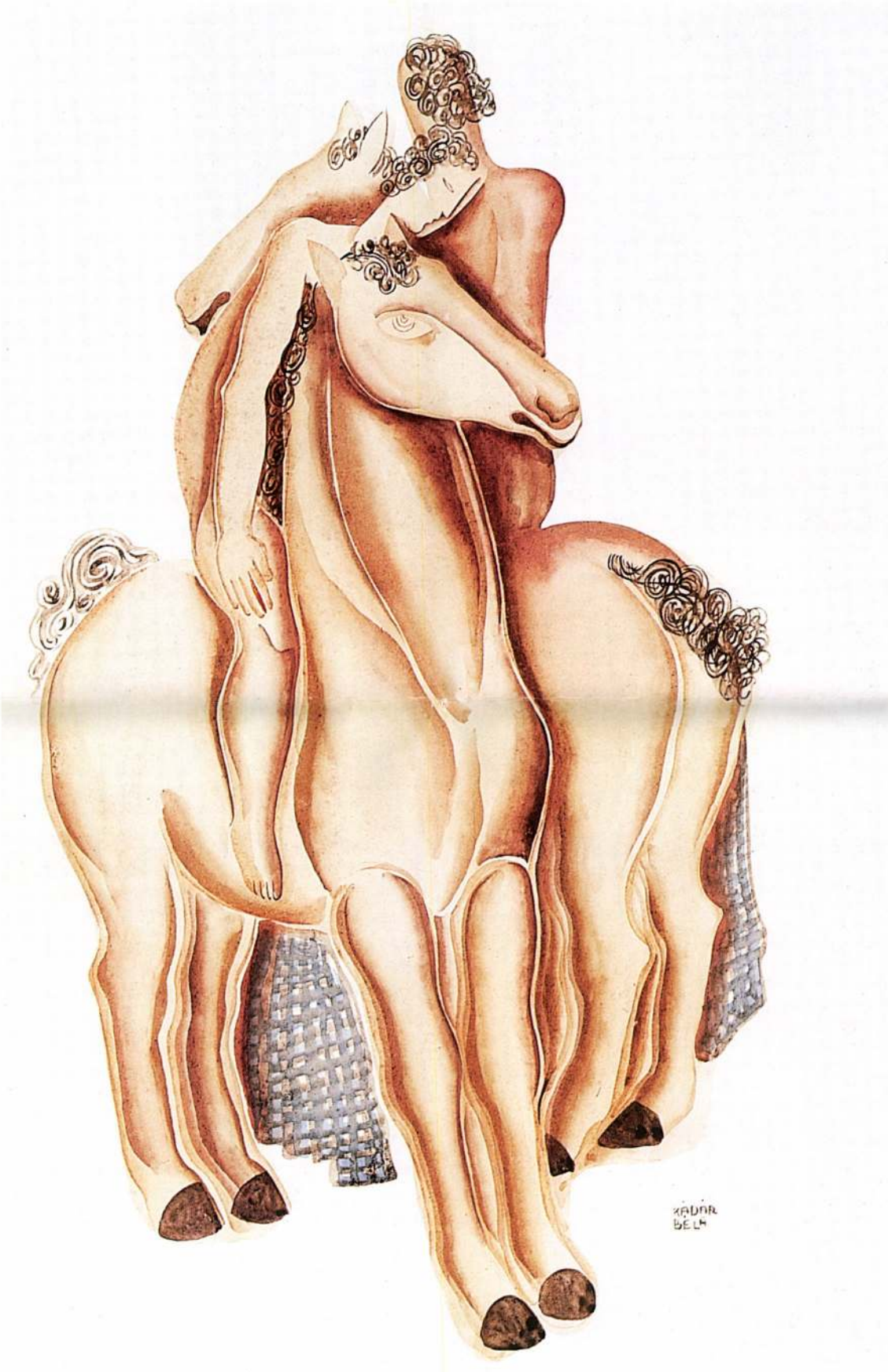
KÁDÁR
BÉLA

137

137 • JÁNDI DÁVID
(1893–1944)

Asztaltársaság

25,5 × 37,5 cm
Olaj, vászon
J. j. f.: Jándi
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

138 • VÉN EMIL (1902–1984)

Utcarészlet a Mátyás-templommal, 1975

80 × 60 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Vén
Hátoldalán dedikálva:
Dr. Pogány Ödön Gábornénak szeretettel, 1976
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

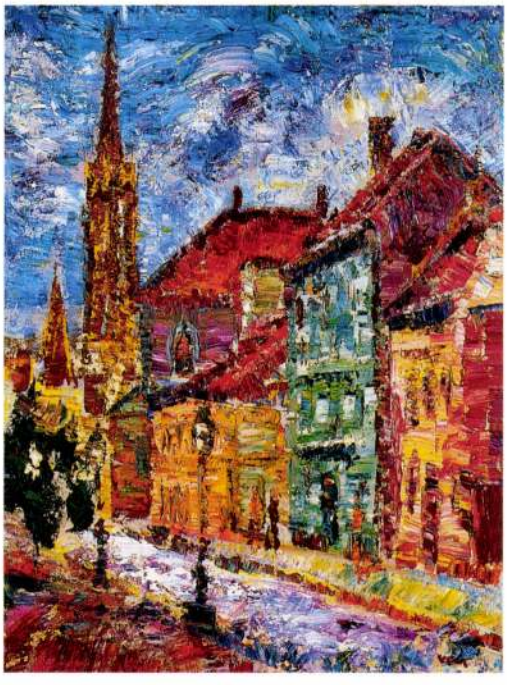

138

139 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956) ➔

Színes absztrakt csendélet

47 × 30 cm
Tempera, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kiállítva: MNG Kádár Béla Emlékkiállítás, 1971
Műtárgyjegyzékben: festmények között, 25. tétel
Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

Az 1920-as évek Kádár útkereséseinek legváltozatosabb, egyben legjelentősebb periódusa. Ez időszakban készített alkotásai a Herwarth Walden által vezetett Der Sturm köréhez kapcsolódó művészek kölcsönös hatásait igazolják. A *„Színes absztrakt kompozíció"* része egy sorozatnak, párdarabja reprodukálva látható a Magyar Nemzeti Galéria Kádár Béla Emlékkiállításának katalógusában. Míg utóbbi még tartalmaz természeti elemeket, addig e másik kompozíció már az absztrakt képszerkesztés elvontabb formáiból táplálkozik. Mindkét mű valószínűen a Der Sturm nemzetközi „absztrakt" kiállításának idején, 1926 körül készülhetett. 1926-ban és 1928-ban „Amerikában bemutatott alkotásait egyértelmű sikerként méltatják a vele ugyanakkor, ugyanott kiállító kortársai: Archipenko, Braque, Chagall, Kandinszkij, Picasso, Campendonk és más, a Der Sturm köréhez tartozó jeles művész alkotásaival." – Szíj Béla: Kádár Béla életrajzából.

S. R.

KÁDÁR
BÉLA

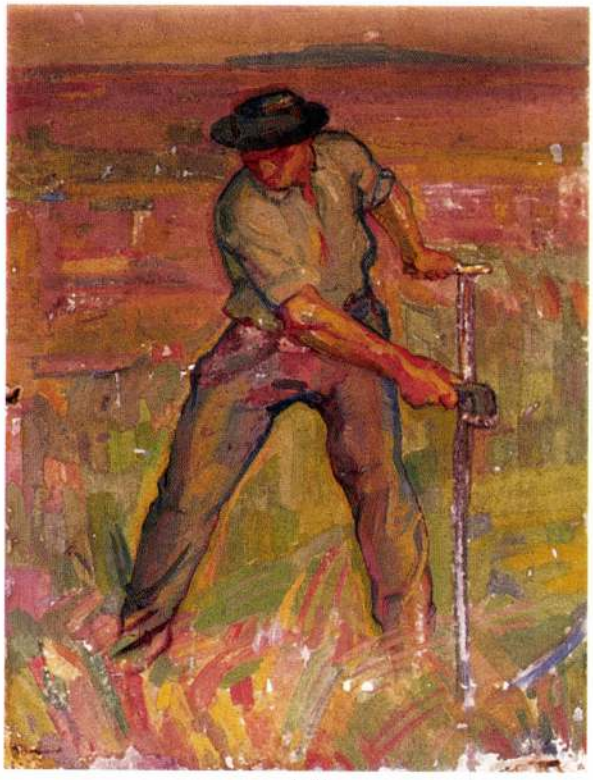

140

140 • ABRAHAM HERMANJAT
(Genf, 1862–Aubone, 1932)

Kaszáló földműves

131 × 102 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: A. Hermanjat
SzM 282/99
A mű eredeti, restaurálatlan állapotban kerül árverésre
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

141 • CSÓK ISTVÁN (1896–1963) ➔

„Ne vígy minket a kísértésbe", 1899

47,5 × 83 cm
Olaj, vászon
J. j. f.: Csók
MNG 1851/977
Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

IRODALOM
Szimbólumok, mítoszok. Csók István-festmények 1899–1917. Székesfehérvár, István Király Múzeum 1988. (Király Erzsébet tanulmányával.);
Sinkó Katalin: Az alapítók biblikus képei és a századvég antihistorizmusa. In: Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából. Magyar Nemzeti Galéria, 1996. 216–237.

KIÁLLÍTVA
Szimbólumok, mítoszok. Csók István-festmények 1899–1917. Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1988. kat. sz.: 1.

Ez a festmény Csók Istvánnak az utóbbi években többször is publikált, s több helyen részletesen is elemzett munkája, amelynek kidolgozott, nagyméretű változatát Csók maga vágta darabokra stíluskereső nagybányai éveiben. E korszakának munkáit csak leírásokból ismerjük, épp ezért becses darab ez az itt kiállított változat, ami Csók egyik nehezen rekonstruálható művészi korszakának érdekes emléke.

„A szépség és a szerelem antik istennője mint az egész görög-római hitvilág reprezentánsa lép elénk a Ne vígy minket a kísértésbe című képen. A festmény nemzetközi viszonylatban is ikonográfiai ritkaság. A vászon jobb oldalán, szemben velünk a ruhátlan Vénusz áll, vörös drapériával a háta mögött, távolabb embercsoport, melyből a 'költő és a katona', illetve a táncot lejtő három Grácia azonosítható. Odébb antik körtemplom látszik. A vászon bal oldalán öregek, betegek, nyomorékok nyújtják esedezve kezüket a képteret kettéosztó feszület felé. Vénusz is ebbe az irányba mozdul testével. A kereszt alatt nimfa ül két szatír között, akik közül a földön fekvő maga alá húzza vaskos kecskelábát. A tájnak bíborba játszó sárgás felhőcsíkok adnak horizontot. Ezek elé és fölé magasodik a keresztfa, pontosabban annak látványa. Helye ugyanis nem a reális térben van kijelölve. Eszmei centrum, a jelenlévők jelenése. A kép megváltás-allegória, 'kultúrköröket átfogó, késői és szokatlan szintézis." (Idézet az 1988-as székesfehérvári Csók-kiállítás katalógusából).

KA'DA'R BÉLA

161

162

161 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Metróépítés

44,5 × 61 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 500 000 Ft

162 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Pipázó férfi

66,5 × 47 cm
Vegyestechnika, papír
J. n.
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

163 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956) →

Önarckép

44,5 × 36,5 cm
Olaj, karton
J. j. l.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 400 000 Ft

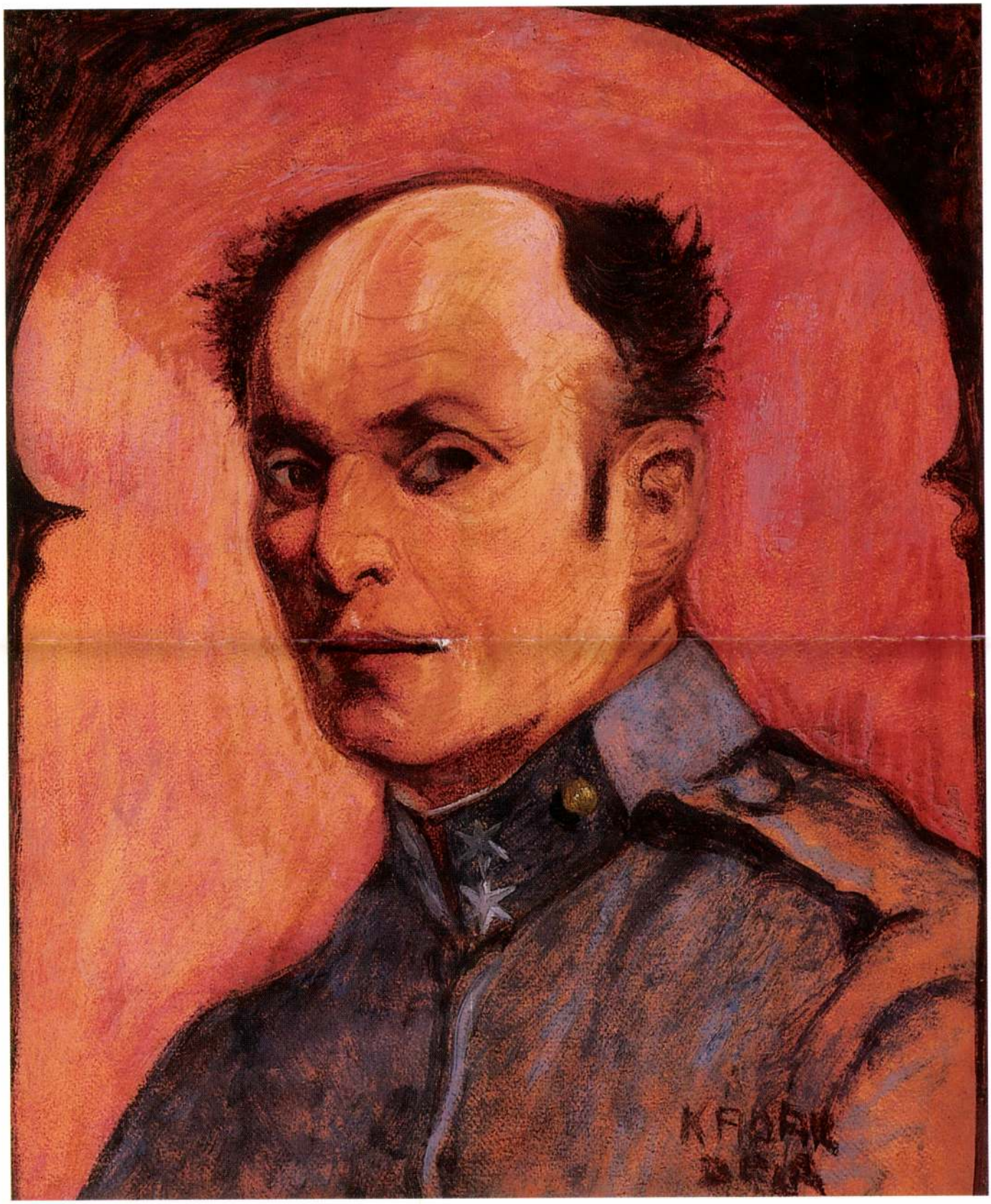

163

164

164 • BARCSAY JENŐ
(1900–1988)

Asztalnál ülők

61 × 101 cm
Olaj, vászon
J. j. f.: Barcsay
Kikiáltási ár: 300 000 Ft

165 • BÖRTSÖK SAMU
(1881–1931)

Nagybányai réten

60 × 70 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Börtsök
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

IRODALOM
Művészeti lexikon: Zádor Anna–Genthon István, Akadémiai Kiadó, Budapest 1965
Magyar festők és grafikusok adattára: Seregélyi György, Szeged, 1988
Nagybánya – Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig szerk.: Jurecskó László, Kishonthy Zsolt, MissionArt Galéria, Miskolc, 1993
Murádin Jenő: Nagybánya, a festőtelep művészei, Miskolc, 1994
Nagybánya művészete, MNG 1996

165

Börtsök Samu a nagybányai művésztelepen, Réti Istvánnál tanult, majd 1905 telén Ferenczy Károly budapesti magániskolájában dolgozott. 1906-ban Párizsban, Münchenben és Bécsben tett rövid tanulmányutat. 1907-ben állított ki először a Műcsarnokban. 1908-tól megszakítás nélkül Nagybányán élt, az elsők között kapott műtermet a kolónián, majd 1911-től a megalakuló Nagybányai Festők Társaságának ügyvezető elnöke volt.

Festészete Nagybánya ösvényein haladt. Képeivel a „természet vasárnapját" kívánta megfesteni, s a természet szemlélésének ünnepélyességét megörökíteni. Állandó témát kínált számára a Veresvízről a Ligetre néző gyümölcsöskertje, s a közeli mezők, dombok, a Kereszthegy határolta nagybányai táj. A nagybányai kismesterek közül reá illik leginkább a „boglyás festő" jelzője, gyakran visszatérő havas boglyás motívumai miatt.

A reggeli napsütés című képe szerepelt az 1912-es nagybányai jubiláris kiállításon. Havas Boglyák című festményét 1914 óta a Szépművészeti Múzeum őrzi. Tájképei közül néhány a Magyar Nemzeti Galériában található.

S. R.

91 • KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Aktok színes fátyollal, 1930-as évek közepe

103 x 74 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra középen: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

IRODALOM
KÁDÁR BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA. Művészház, Budapest, 1918. Kat. bev. tan.: Rózsa Miklós
Hevesy Iván: KÁDÁR BÉLA. Bp., Amicus, 1922.
Bedő Rudolf: KÁDÁR BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA, kat., Bp., MNG, 1971.
BÉLA KÁDÁR 1877-1956. A leading Expressionist in the Twenties of „Der Sturm" in Berlin. Kövesdy Gallery, New York, 1985.
Sümegi György: KÁDÁR BÉLA ÖNÉLETRAJZ-VALLOMÁSA. Művészet, 1987/11-12., 56-61.
Szíj Béla: KÁDÁR BÉLA EMLÉKÉNEK IDÉZÉSE. Új Művészet, 1991/1., 40-44.
KÁDÁR BÉLA. Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Kat. bev. tan.: Szíj Béla.

Az Aktok fátyollal című temperafestmény Kádár egyik pregnáns korszakában, a félreismerhetetlen harmincas években készült, az Art deco jegyében. Bedő Rudolf, Kádár gyűjtője és értékelője szerint az 1931–1943-ig terjedő időszakban születtek a legtökéletesebb művei, amelyeket a Tamás Galéria időről-időre ki is állított.

Minden esetre Kádár a húszas évek berlini miliőjében elsajátított, keményebben szabdalt expresszionizmusa után megtér egy, a formákat és anyagokat síkszerűen értelmező könnyed dekorativitásba. A korábbi Chagalle-os, „mézeskalácsos", meseszerű történetmesélést mindinkább háttérbe szorítja a csendéleteken, női aktkompozíciókon, de sokszor még lovas kompozíciókon is eluralkodó álomszerű időtlenség. Sokszor és kedvvel fest fürdőző, vagy – mint képünk is tanúsítja - önnön nőiségükben passzív és vegetatív módon belefeledkező asszonyokat, lányokat.

A kép datálását megkönnyítik továbbá az ebben az időszakban kedvvel használt állandó elemek – a gyöngysoros aktok, csendéleti elemek: gyümölcsök, tárgyak, és különböző textúrájú anyagok – szerepeltetése.

Kádár e képének fő szervezőereje a kontraszthatás, amelyet mind a formálásban mind a színadásban is kinyilvánít.

Az egyik, a néző felé ábrándosan tekintő nőalak arca egyénített, a fejét borító, testén végighullámzó fátyol azsúrdíszei illuzionisztikus aprólékossággal vannak megfestve. Ezzel szemben a hátsó nőalak arcát profilból látjuk, amely akár a múlt századi sziluettfestmények népszerű hagyományát is feleleventheti, de ugyanígy ideidézheti az afrikai maszkok újkeletű divatját is, egy finomított, szolid változatban.

A piros-zöld komplementer hatás az egyetlen intenzív elem a képen, ami a térnek is bizonyos határozottságot kölcsönöz. Az aktok meghatározhatatlan térben és időben való reflektálatlan létezése, önmagukra, vagy akár egy gyümölcsre irányuló öncélú figyelmük a női princípiumok által közvetített idilli létezés hangjait erősíti fel Kádár képén.

Aknai Katalin

Kádár Béla:
Két fiatal nő asztalkával
72 x 52 cm
akvarell, papír
Reprodukálva:
Die Sammlung Eisenberger, Wien, 1998. 162. oldal

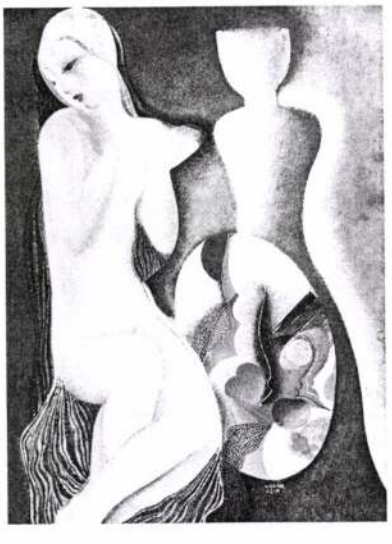

Kádár Béla:
Fátyolos női akt tükörrel
100 x 70 cm
tempera, papír
Reprodukálva:
Kieselbach Galéria, Őszi képaukció, 1998. 333. tétel

KÁDÁR
BÉLA

92

92 • LITKEI GYÖRGY (1907–1975)

Metamorfózis

90 × 125 cm
Olaj, farost
Jelzés nélkül
Kikiáltási ár: 380 000 Ft

10 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Kamarazene

79,5 x 59 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 3 300 000 Ft

IRODALOM

Kádár Béla: A papír két oldala. Interart, Bp., 1991. Bev. Goda Gábor

Gergely Mariann: Melankolikus utazás – Kádár Béla. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

Kádár Béla életében a zene megjelenítése nem pusztán festői téma volt, hanem az életét konstituáló tényező is: a kamarazenélés a Százados úti lakótelepen szinte mindennapi gyakorlat volt. Zenei neveltetésénél fogva Kádár fiából karmester lett, lánya pedig zongorázott. Így aztán a zene ábrázolása a húszas évektől különböző formákban, mindig vissza-visszatért Kádár festészetébe.
Kádár Béla e pasztellfestményének, mintha mégis a metafizikus csend lenne a tárgya, a két hang között kitartott szünetjel. A kompozícióra enyhe felülnézetből láthatunk rá, a szereplők a három férfi zenész – mint aktív oldal – és a hallgatóságot képező három nőalak. Ami a tevékeny és passzív oldalt fedésbe hozza egymással, az a figyelem koncentráltsága mindkét oldalon. A lányalakok szigorú körvonalak közé kényszerítve, fennkölt bábukhoz hasonlatosak, s e szigoron a szürkébe ágyazott finom rózsaszín ruházat enyhít csak. Girgio De Chirico képeinek metafizikus csendje burkolja be ezeket a figurákat. A húszas évek zene-ábrázolásaiban Gergely Mariann a kubizmus kompozíciós megoldásait látja érvényesülni, az alakformálásban pedig Oskar Schlemmer rajzait és kosztümterveit. Kádár, ha személyesen nem is, a Bauhausbücher-sorozatból (A Bauhaus színháza) illetve a MA színházi különszámából ismerhette ezeket a félabsztrakt ember-bábu ábrázolásokat. Kádár kezén ezek a hieratikus formák felpuhultak, és dekoratív közvetlenséggel szólították meg a szemlélőt.
Pasztellképünk korai párdarabja egy 1926-ból származó, *Trió* címet viselő festmény. A zenei felállás ugyanaz: zongorista, hegedűs és gordonkás, a kompozíció meghatározó, egyben legnagyobb felületű eleme, a zongora. A stilizáltság foka azonban sokkal jobban köti még a kubizmushoz, amit az arcok megosztottsága és a térelemek kezelése is alátámasztanak. Azonban ez a kompozíció élettelibb: a tekintetek keresik egymást, a mozdulatoknak határozott iránya van, s az összhangzás a vizuális elemek között is maradéktalanul fennáll. A harmincas évekre beérnek Kádár finoman modellált arcai – azok, az egyéb kompozíciókról is ismert profilok, mint a hegedűs fiúé ezen a képen – és festményei kapnak egy hűvösebb árnyalatot is, amit a festő monográfusa a Koncert című kép kapcsán ekként jellemez:
„Kádár a koncert szereplőit ezúttal novecentós realizmus visszafogott objektivitásával jelenítette meg, a figurák kiszámított mozdulataikkal és átszellemült nyugalmukkal leginkább Medveczky Jenő és Kontuly Béla korabeli képeinek tartózkodóan hűvös alakjaihoz hasonlíthatók".

Aknai Katalin

Kádár Béla: Házi koncert, 1935 körül, magántulajdon

Kádár Béla: Zene, repr.: Brooklyn Museum Catalogue of an International Exhibition of Modern Art, New York, 1927

Kádár Béla: Trió, 1926, Magyar Nemzeti Galéria

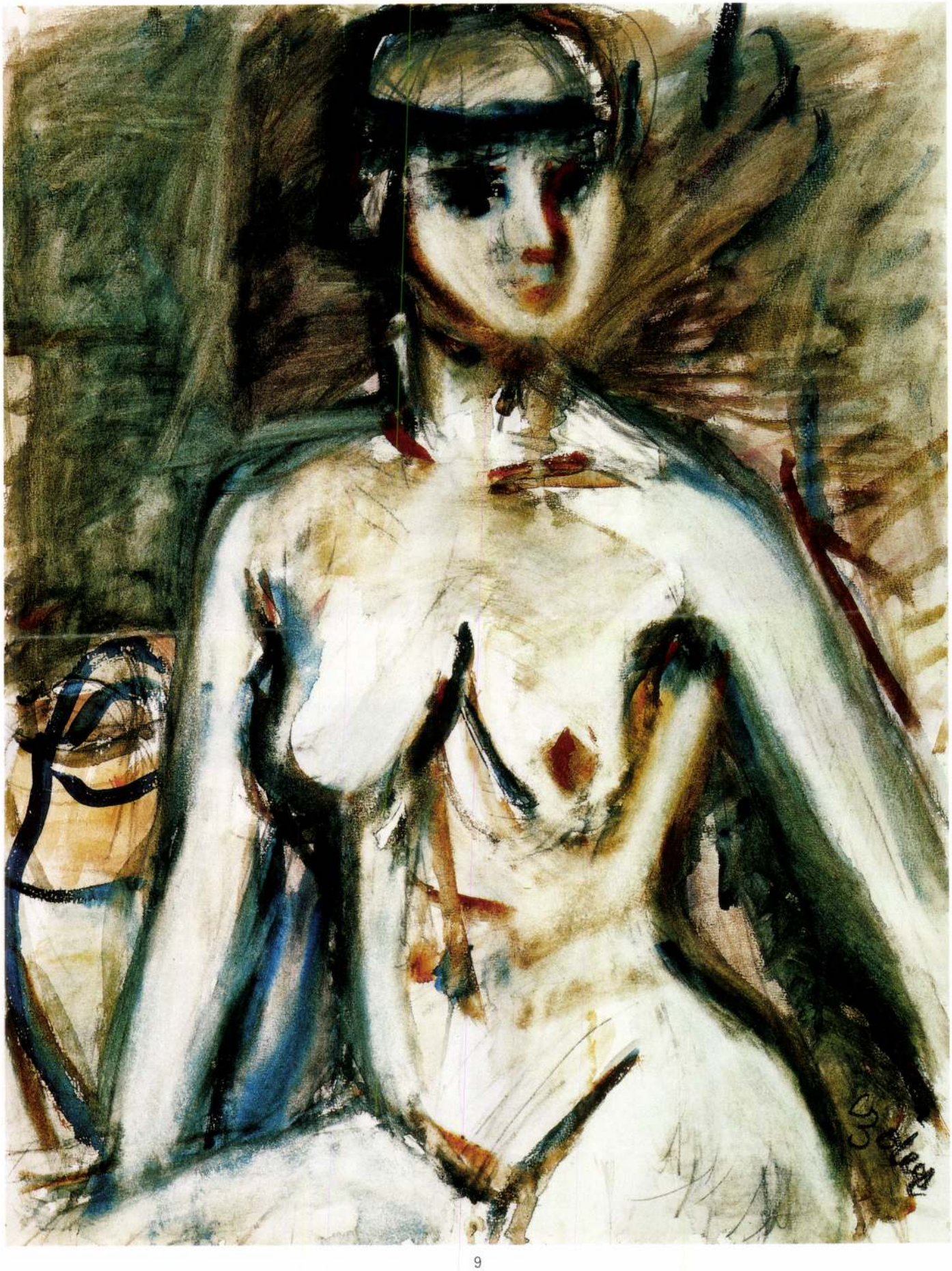

KÁDÁR
BÉLA

11

11 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Szerelmespár lóval

35 × 21 cm
Tus, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 150 000 Ft

12 ▪ SCHEIBER HUGÓ (1873–1955)

Táncosnő gitárral

65,5 × 51 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent: Scheiber H

Kikiáltási ár: 850 000 Ft

KÁDÁR BÉLA

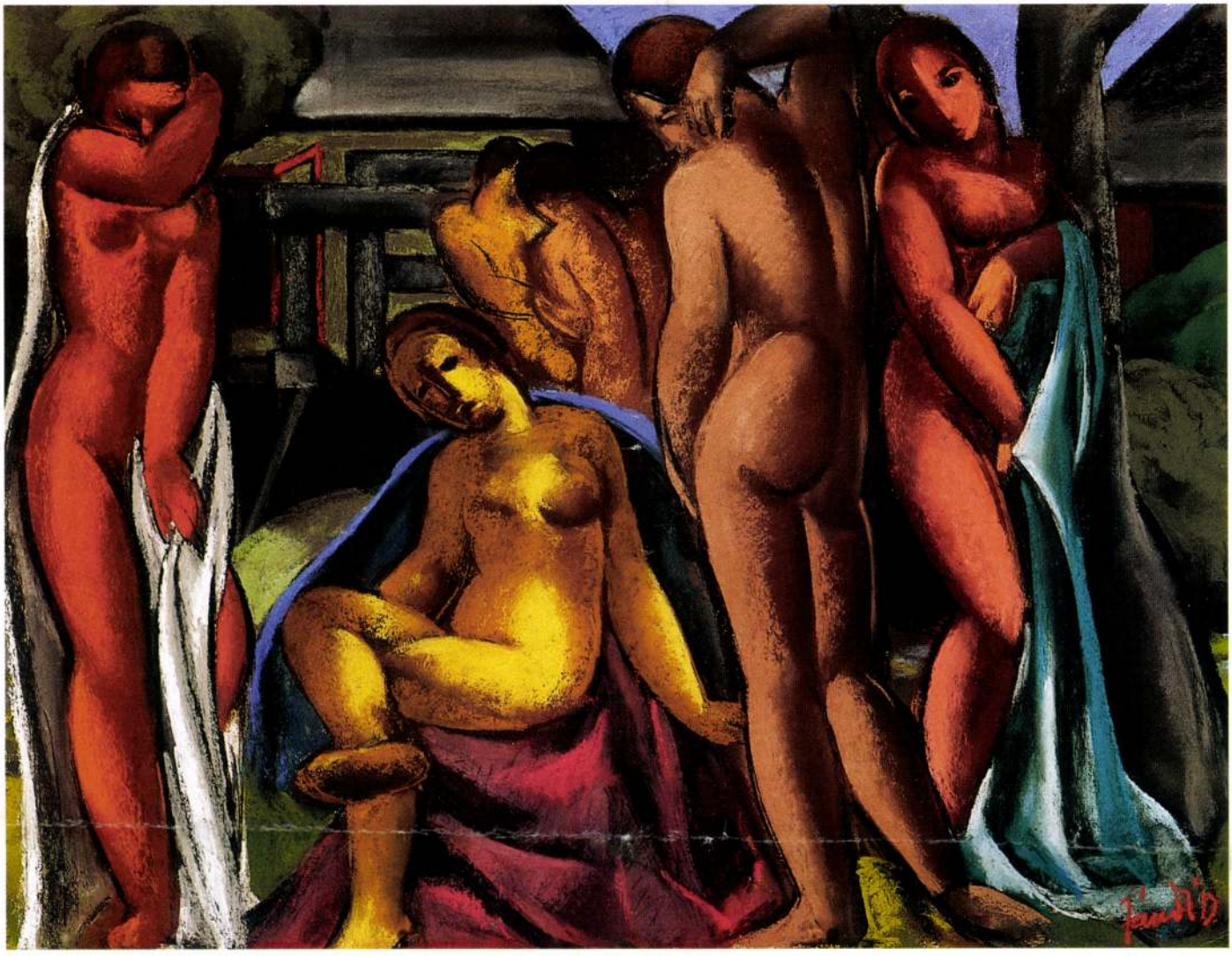

15

15 ▪ JÁNDI DÁVID (1893–1944)

Aktok

57 x 73 cm
Pasztell, papír
Jelezve jobbra lent: Jándi D

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

16 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Társaság

70,5 x 100 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

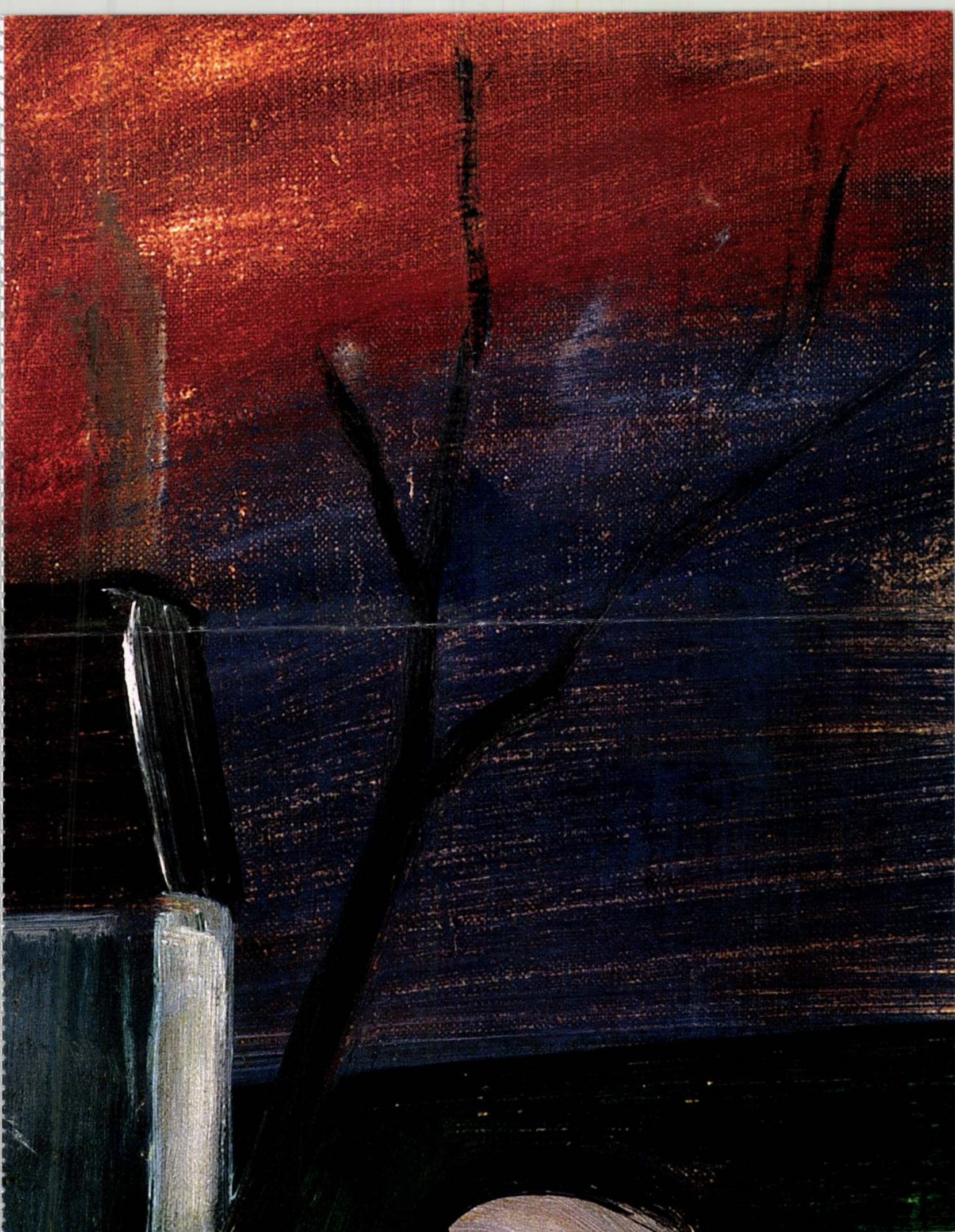

100.

100.▲
Réth Alfréd (1884-1966)

Absztrakt kompozíció
Olaj, fa 47x32 cm
Jelezve jobbra lent: Réth 35
Jelezve hátul: 1935 Abstrait
Kikiáltási ár: 180.000 Ft

KA'DA'R BÉLA

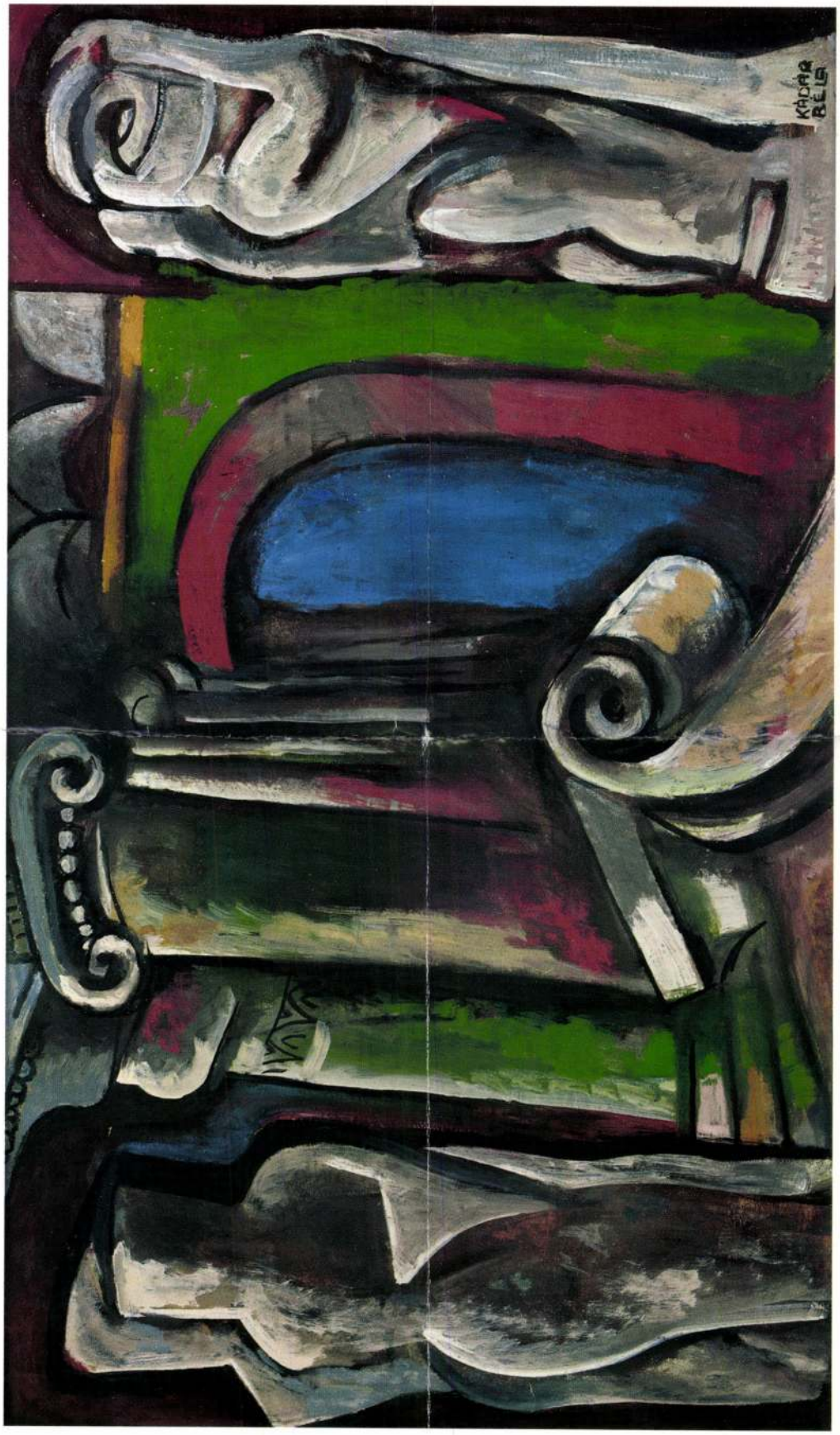

Kádár Béla (1887-1956)

Menekülők, 1944
Tus, papír 60x42 cm
Jelezve középen lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61.
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, é. n.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája - Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

1944 tavaszán a zsidó származású Kádár Béla festőművész életének legtragikusabb periódusa kezdődött meg a németek bevonulásával Budapestre. *"A legnagyobb megpróbáltatásokat 1944 nyarán kellett elviselnie. Feleségével és két lányával kénytelen volt a Dohány utcai zsinagóga környékén kijelölt kényszerszállásra költözni. Az embertelen körülmények között is rajzolt - hacsak tehette. Több tusrajza maradt fenn ezekből a tragikus időkből."* - írta Kádár közeli barátja és festészetének talán legavatottabb ismerője, a művészettörténész Szíj Béla. A pesti gettó falai közé zárt Kádár Béla pokoljárása során elvesztette feleségét és fiait, a gettóban szerzett szembetegségének következményeként az 1950-es évek elejére félig megvakult. Az üldöztetést követő éveit magányosan töltő festő *Menekülők* című tusképe 1944-ben készült.

A képen a két - a keleti nők öltözékéhez hasonló - kockás lepelbe burkolt nőalak látható, egymásnak támaszkodva, egymásban menedéket keresve. Mögöttük, a kép jobb oldalán, nők, gyerekek és egy szakállas férfi látható: a geometrikus és növényi ornamentikával teli drapériákba burkolt, monolit alakzatba rendezett testek tömegét stilizált fejek tagolják. A gyerekrajzokat idézően egyszerű formákból álló szemek, félig lehajtott fejek és kiáltásra nyíló szájak éppen esetlenségükkel, keresetlen, szinte archaikus primitívségükkel rázzák meg a nézőt. A központi figuracsoport balján már nincsenek testek, csak két arc töredéke tűnik elő: egy szakállas, kipát viselő férfié és egy másik, azonosíthatatlan nemű és korú figuráé. A kép hátterét kusza, egymásra torlódó síkokra bontott épületroncsok, tojásléc motívummal díszített párkánytöredékek, cseréptetők, falak, kapuk, ablakok töltik ki.

A két lepelbe burkolt nőalak Kádár több, az 1930-es évek második fele utáni művén megjelenik. A *Menekülők* kompozícionális és motívikus előképe Kádár két, a kendőbe burkolt nőalakokra épített műve, az 1936 körüli *Két nő a téren* című temperafestmény és egy 1940 körüli akvarell, az *Utcai jelenet*. Képünk a drapériás női kettős expresszív, drámai átfogalmazása. Az *Utcai jelenet* hátterében feltűnő meseszerű kisváros képe és a *Két nő a téren* című kép monumentális égboltja a *Menekülők* című festményen az eget eltorlaszoló architekturális töredékekké, roncsokká válnak. Az előképeken látható járókelők csoportjai képünkön riadt vagy éppen rezignált tekintetű üldözöttekként jelenítődnek meg. A központi figurák intim együttlétét (*Két nő a téren*) vagy idegenkedő eltávolodását (*Utcai jelenet*) a *Menekülők* című képen két egymásra utalt, kiszolgáltatott és megalázott, képi megfogalmazásában mégis monumentális nőalak képe váltja fel.

Kádár Béla *Menekülők* című tusképe - hasonlóan Gedő Ilka gettó-rajzaihoz - az üldöztetés éveinek, a pesti gettóban töltött hónapoknak a megrázó erejű rekvizítuma. B.Á.

192. ▶
Kádár Béla (1877-1956)

Menekülők
Tus, papír 60x42 cm
Jelezve középen lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 1.600.000 Ft

192.

Patkó Károly (1895-1941)

Nárciszok és narancsok, 1931
Tempera, falemez 80x66 cm
Jelezve balra lent: Patkó, Róma 1931.

Irodalom:

- Gerevich Tibor: Római magyar művészek. Magyar Művészet, 1931/4. 189-212.
- Lázár Béla: Patkó Károly. In: Patkó Károly festőművész gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, 1932. 3-5.
- Jajczay János: Patkó Károly 1895-1941. Szépművészet, 1941/6. 155-156.
- Gerevich Tibor Patkó Károly, a művész. In: Patkó Károly emlékkiállítás. (kat.) Nemzeti Szalon, 1941. 5-10.
- P. Szücs Julianna: A posztavantgarde modell: Patkó Károly. In: A római iskola. Budapest, 1987. 36-38.
- P. Szücs Julianna: Patkó Károly. Közelítés egy félig-meddig elfeledett életműhöz. In: Kovács Dezső gyűjteménye I. (kat.) Budapest, 1996. 4-9.

Pályatársaihoz hasonlóan Patkó Károly művészetében is fordulópontot jelentett a római ösztöndíj. Már a húszas évek közepétől fokozatosan eltávolodott korábbi, klasszicizáló stílusától. Ezt az átmeneti korszakot jól jellemzik az 1926-1928 között Igalon és környékén alkotott képei, melyek egyre inkább feloldódtak kiszínesedtek. *"Alkotó erejét Róma szabadítja fel. (...) Szinte minden törekvését sutba dobja, kivéve a rendkívüli rajztudást, ami gyorsan képesítette új stílusának kialakítására. Nagy, összegező formákban, zárt konstrukcióban szerkeszti meg műveit. Tulajdonképp csak Itáliában fedezte fel a színt és a fényt. Egész színlátása világosabb, derűsebb lett ott, s színeit éppoly szilárdan illesztette a képegységbe, mint formáit. Nagyvonalú stílusa önként vezette a temperához, amelyhez végig hű maradt, s amelyet ő honosított meg a Római Magyar Akadémián"* (Gerevich, 1941. 9.).

Patkó 1928-1931 között töltötte ösztöndíjas éveit Rómában, ahol ez időben az I. világháború után induló ifjú nemzedék legjobbjait - Aba-Novák Vilmost, Szőnyi Istvánt, Molnár-C. Pált, Medveczky Jenőt és Kontuly Bélát - találjuk. Az antik kultúra és a reneszánsz nagymestereinek alkotásai, illetve a kiállításokon tanulmányozott kortárs művek egyaránt példaképül szolgáltak a Palazzo Falconieri lakói számára. Gerevich Tibor véleménye szerint *"római művészeink bizonyos stílusközösséget tartanak a legújabb olasz művészek 'Novecento'-nak nevezett irányával, nem annyira közvetlen hatás, mint inkább művészideáljaik közössége folytán. A festőket a novecentistákhoz, Carrához, Sofficihez, Casoratihoz, Oppihoz hasonlóan leginkább Giotto, Masaccio és Piero della Francesca tömör, lakonikus, bátran kezdeményező művészete ragadta meg..."* (Gerevich, 1931. 190.).

A *"római magyar stílus"* megszületéséről kívánt tájékoztatni az a kiállítás is, melyre 1931 tavaszán, a Nemzeti Szalon-

193. ▶
Patkó Károly (1895-1941)

Nárciszok és narancsok
Tempera, fa 80x66 cm
Jelezve balra lent: Patkó Róma 1931.
Kikiáltási ár: 1.600.000 Ft

KÁDÁR BÉLA

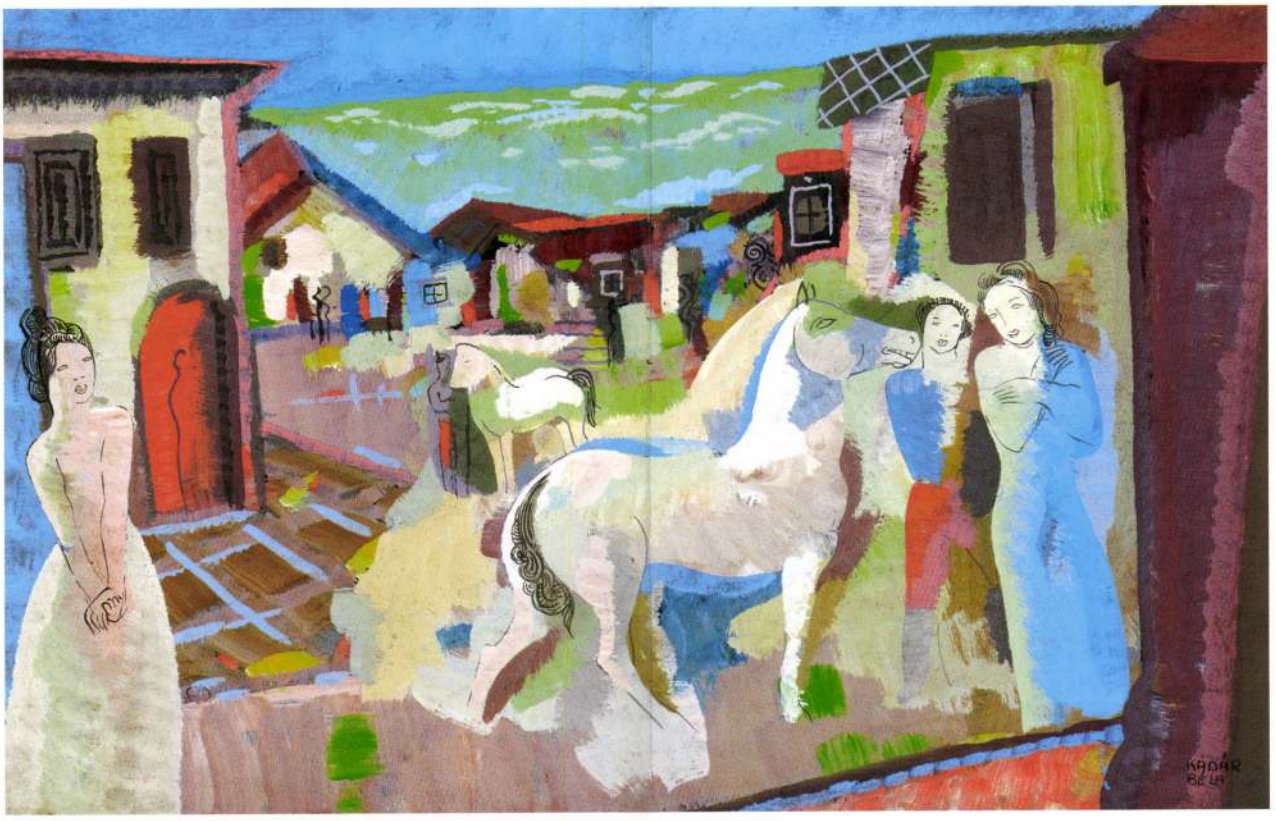

149. ▲
Kádár Béla (1877-1956)

Udvarlás
Tempera, papír 30 x 43 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kiállítva:
• Műgyűjtők Galériája és Thebes Gallery Inc. közös Kádár Béla kiállításán 1992., 15. tétel

Kikiáltási ár: 850 000 Ft

150.

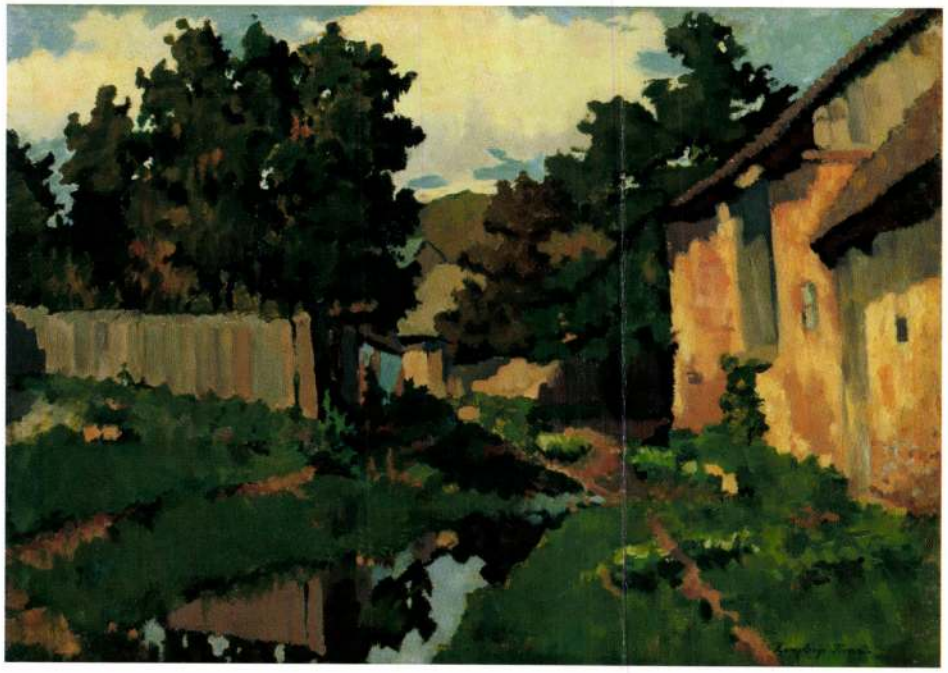

150. ▲
Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Patakpart bárányfelhőkkel
Olaj, vászon 53 x 75 cm
Jelezve jobbra lent: Zemplényi Tivadar
Kikiáltási ár: 260 000 Ft

151. ▼
Aggházy Gyula (1850-1919)

Fasor
Olaj, vászon 35,5 x 59,5 cm
Jelezve balra lent: Aggházy Gy.
Kikiáltási ár: 240 000 Ft

151.

KÁDÁR BÉLA

74

74 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Nők korsóval

29,5 × 23 cm
Tus, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 130 000 Ft

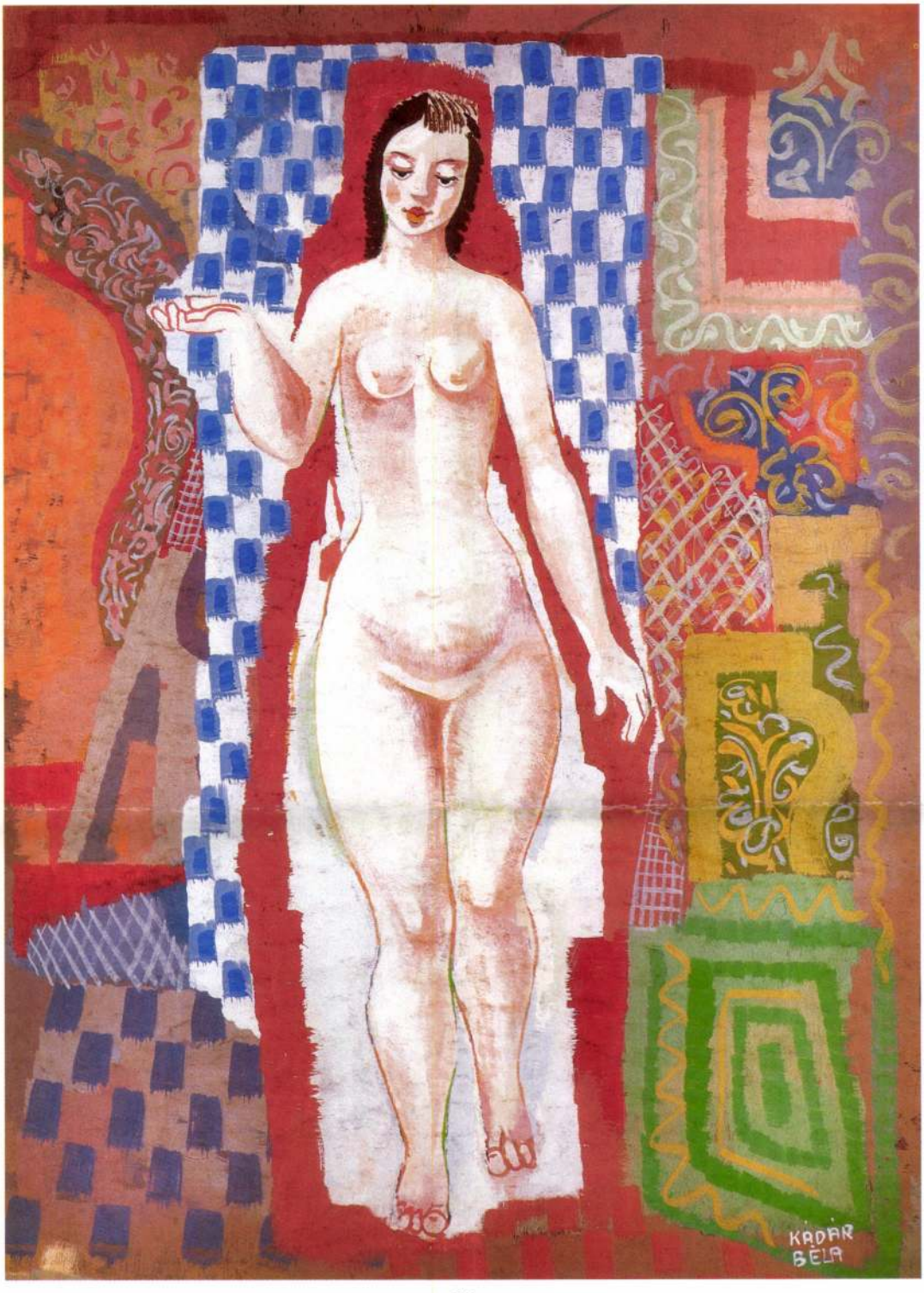

75

75 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Álló akt

78 × 56 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

76 ▪ ANTIK KERET - NÉMETALFÖLD, XVII. SZÁZAD

34 x 29 cm

Kikiáltási ár: 840 000 Ft

77 ▪ ANTIK KERET - VELENCE, XVIII. SZÁZAD

16 x 20,5 cm

Kikiáltási ár: 360 000 Ft

39 ▪ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Barátnők

101 × 72,5 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft

IRODALOM
Bedő Rudolf: Kádár Béla emlékkiállítása, Kat. Bp., MNG, 1971.
Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987/11–12. Ill. 56–61.
Kádár Béla. Műgyűjtők Galériája–Thebes Gallery, Budapest–Toronto, 1992. Kat. Bev.tan.: Szíj Béla.
Gergely Mariann: Kádár Béla. Mű-Terem Galéria, Bp., 2002.

Ha Kádár nem datálta is temperafestményét, annak jellegzetes stílusa alapján könnyedén fel lehet ismerni a harmincas évek art decos formálását – annak is elmosódottabb, melankolikus változatát.
Kádárnak sikereket hoz az új évtized: Rózsa Miklós hathatós támogatásának köszönhetően a harmincas évek elejétől fogva rendszeres kiállítója a Tamás Galériának, egyéni és csoportkiállításai is egymás után nyílnak, a sajtó és a közönség igen kedvezően fogadja Kádár megújult festészetét.
1931-Ben, az Est hasábjain s.f. hírlapíró meglepő éleslátással az alábbiakat írja: *„A férfikor delén kiérett és megállapodott, egységes lett iránya, megtalálta önmagát 52 esztendős korában. Nem tagadja vonzódását a freskó (...) iránt. Vonalas, egysíkú megoldásai a japánokat is eszünkbe juttatják, bár Kádár nem törekszik a részletek kidolgozására. Figurái: átszellemült árnyak, halk, elmosott, egybefolyó színezéssel. Testetlen testek, anyagszerűtlen anyagok vannak az ő világában, amely olyan távol van természettől, mint az álom a valóságtól."*
A csendélettel kombinált tematika végighúzódik Kádár egész életművén, csak idővel – zenei hasonlattal élve – a hangszerelés változik. 1919-es *Fürdőző akt*jain erősen érezni még Cézanne vagy a Nyolcak hatását; keményebb ecsetvonásokkal, struktív erővel felépített képről van szó, legyen az táj vagy emberi alak. A húszas évek végi festményein a dekoratív, ornamentális harmóniakereséshez még a Picasso és Braque kubizmusából átörökített konstruktív formai megoldások sorakoznak fel. Tíz évvel később Kádár nem „analizál" többé, nőalakjaiból elillan a földi nehézkedés és létezésüknek realitást adó szerves környezet. A élesebb, keményebb élekben megtörő körvonalak felpuhításával Kádár visszatér ahhoz a klasszikus formálási módhoz, ami a harmincas évek művészeti kontextusában korántsem tűnt idegennek. Gergely Mariann, a művész monográfusa sem tekint el a korszak történeti levegőjének hatásaitól, amikor úgy véli, hogy *„az avantgárd művészeti gondolkodás ellenpólusaként meghirdetett újklasszicista irányzat államilag is támogatott programokban is formát öltött. A Gerevich Tibor által definiált római magyar stílus képviselői a modern művészet geometrizáló formavilágát a klasszikus szépségeszmény szellemiségével ötvözték."* Kádár, aki különösen fogékonyan építetett be új elemeket művészetébe – legyen az a populáris kultúra felől érkező plakatív design, vagy ideologikus sugalmazás – ezúttal hellenisztikus ízekkel fogalmazta meg nőalakjait. A két figura váltószögben fordul egymás felé, egyikük kontraposztos beállításban, a másik pedig ültében is megismétli a klasszikus pózt, mintha kettejük szunnyadó párbeszédes helyzete jelenülne a képen. A lágy hullámokban leomló egyszínű drapériák is klasszikus pátoszformákat idéznek meg, ahogyan a háttal álló nőalak is antik torzók távoli asszociációit kelti. A háttal álló akt sziluettje még kétszer tűnik fel a képen, míg nem marad belőle más, csak egy jelzés, hogy aki az előbb még kézzel fogható konkrétsággal volt jelen, immár térben és időben is szertefoszlott.
Ha eképpen tekintünk az árnyékból szőtt nőalakra, akkor a csendélet gyümölcsei múlandóság-szimbólumnak is megfeleltethető lenne, ha a képet körbevonó melankolikus fátyol mögül erősebben ne világítana Kádár mindenek fölött való dekoratív ösztöne. A telített szimbolika és az önfeledt stílusbravúr persze nem zárja ki egymást Kádár e remekén. És igaza lehet még az ismeretlen hírlapírónak is, ugyanis az alakok – talán Kádár szándéka ellenére – a freskófestészet monumentalitásra törő arányaiban állnak elénk.

Aknai Katalin

Kádár Béla: Muzsikálók, 1930-as évek eleje, magántulajdon

Kádár Béla: Zenélő hölgyek asztali csendélettel, 1930-as évek, magántulajdon

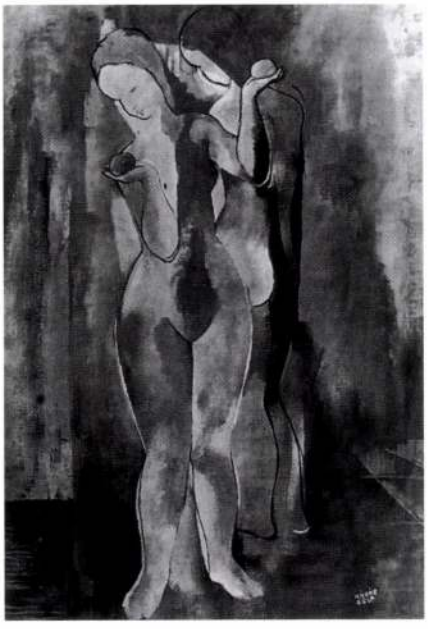

Kádár Béla: Két nő, 1930-as évek közepe, magántulajdon

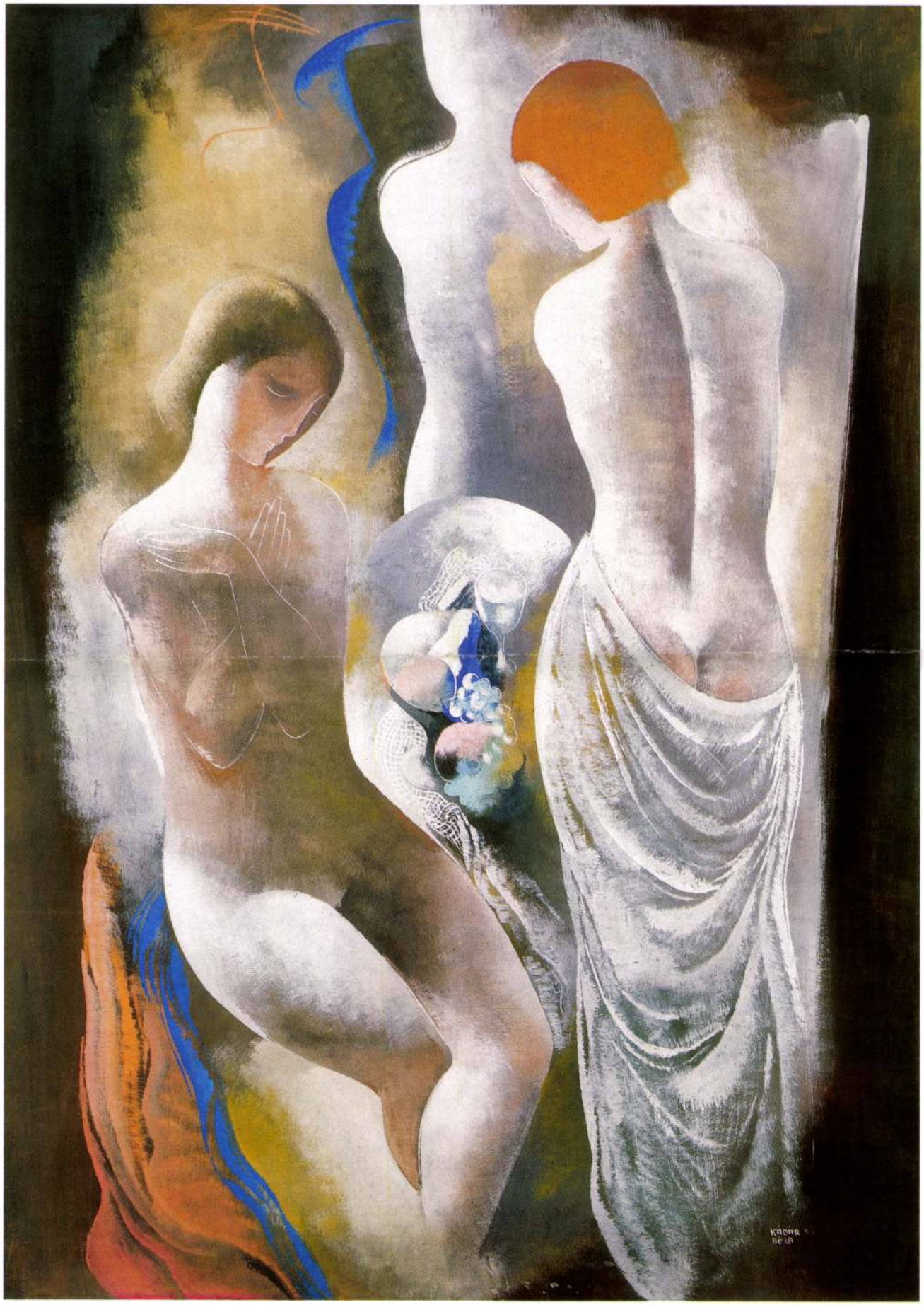

40 ▪ CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Lány zöld szobában

57 × 42 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: Czóbel

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Czóbel Béla: Seyderné Tersa arcképe, magántulajdon

Czóbel Béla: Lány vörös bordűrrel, magántulajdon

Kádár Béla: Két ló alakkal (fotók Bokor Zsuzsa)

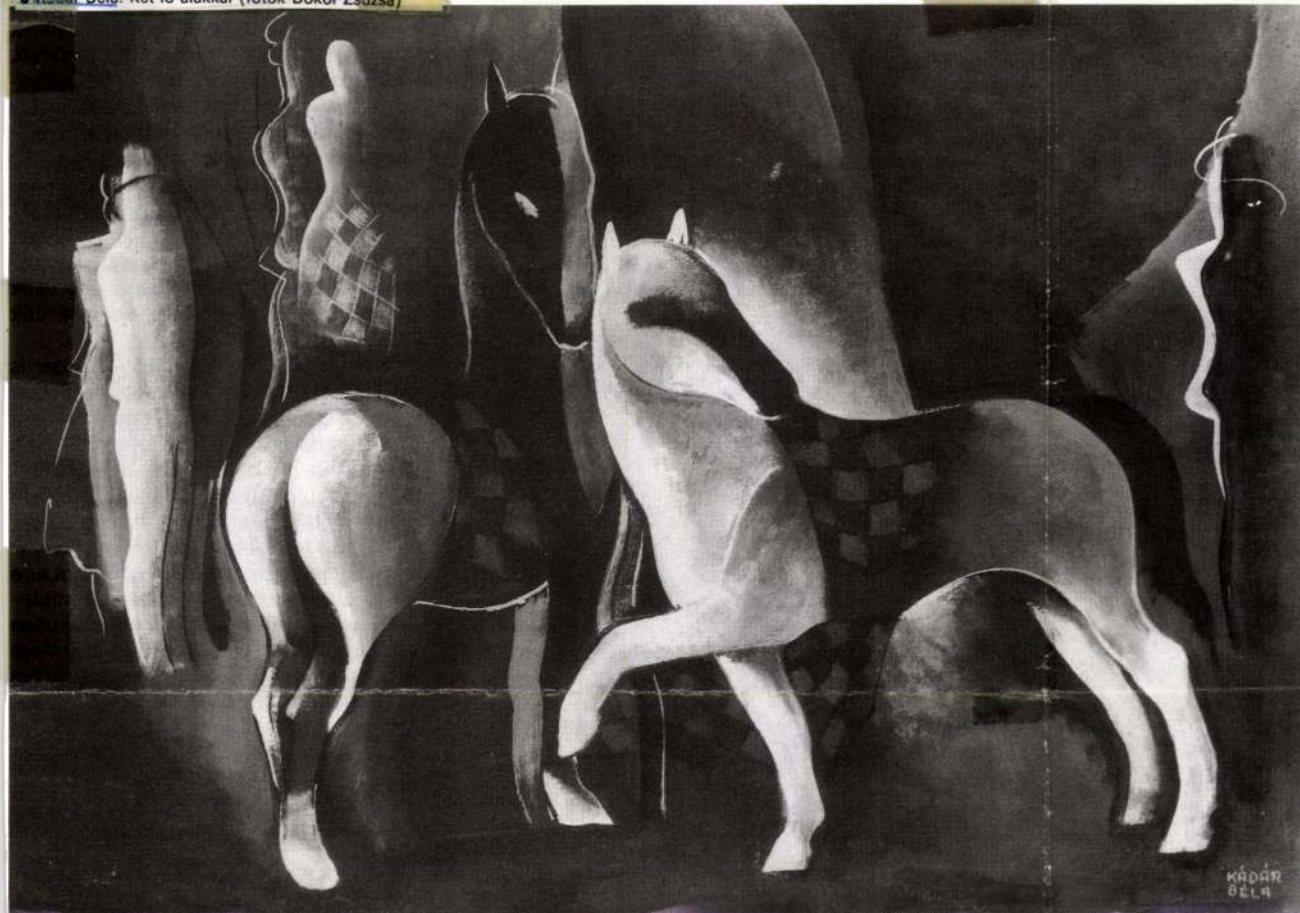

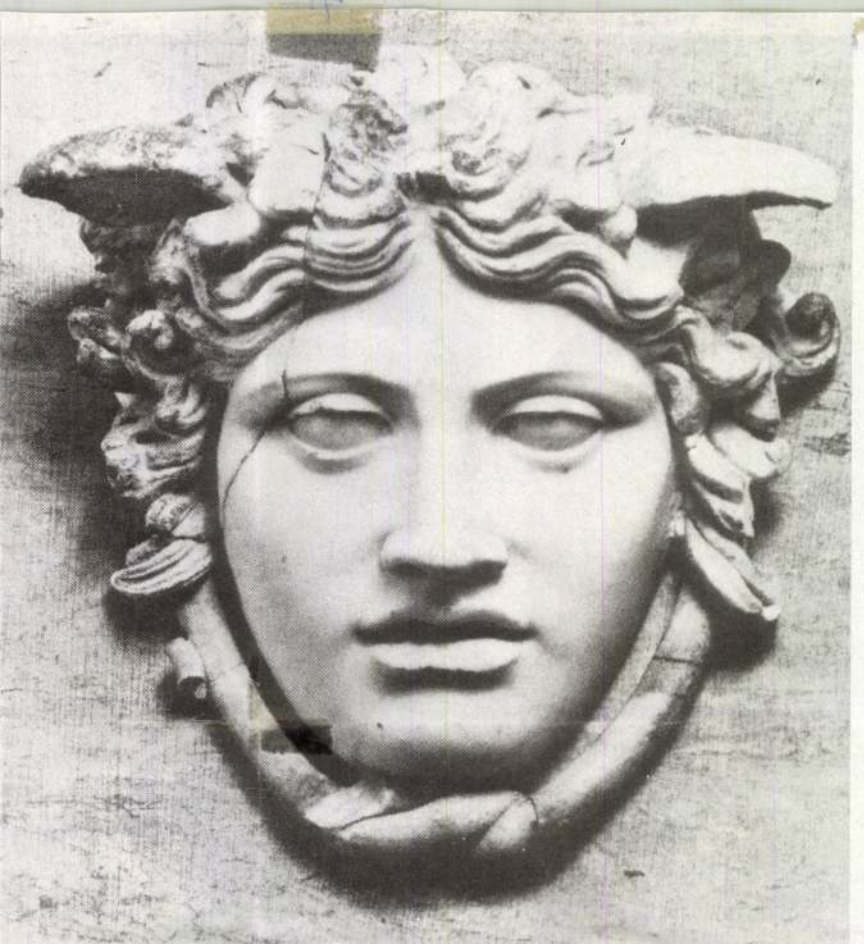

egybeesés, s még csak nem is a számos hasonlóság (mint a bemutatott művek négyszáz évet átfogó íve, s több, mindkét kiállításon szereplő művész, sőt művváltozat, vagy a nagyvonalú, terjedelmes, alapos katalógusok, az átgondolt koncepció[2]),az indok, amiért érdemes egymás „tükrében" megnézni e rendezvényeket, hanem az is, ahogy a képet (művet) érzékelő tekintet kettős munkáját bemutatják: a két szem, mely „majdnem" ugyanazt az információt adja, mégis úgy válik mozgásunk biztosabbá, érzékelésünk „térbelivé".

Azért is jó ezen egyesítő – s nem is annyira kívülről jött – szempontból vizsgálni az összefüggéseket, mert így talán világosabban bontakozik ki e kiállítások jelentősége. A bemutatott anyagot, témákat, tanulmányokat s a belőlük fakadó új gondolatokat részletesebben átadni még egy hosszabb elemzésben is reménytelen vállalkozás lenne. Viszont erre inspirál, hogy az egyik kiállításnál emblematikusan, a másiknál pedig tematikusan a fej a rendező elv. Medúza – a három közül a halandó Gorgó – levágott feje s mítoszának értelmezései az egyik olda-

1 Peter Paul Rubens: Medúzafő, olaj, vászon, 68,5 × 118 cm
2 Medusa Rondanini, a müncheni Glyptothek eredetije nyomán készült gipszkópia
3 Arcimboldo: Víz, olaj, fa, 66,5 × 50,5 cm, 1566

Kádár Béla, festő-grafikus, művész, [1877-1956.] 7.) folytatás

Kádár Béla, Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása.

÷ Művészet, 1987, nov., dec., 61-oldal

Kádár Béla, festő-grafikusművész (1877–1956) 2.) Folytatás.
Kádár Béla, Sinnyei György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása.

2 **2** Kádár Béla: Kékruhás leány

Művészet, 1987. nov., decz. 57. old.

tam, sok el- és el nem emésztett műalkotás feküdte meg már ez időben agyamat, sok mindenről tudtam már akkor, de sokkal többről nem. Sok dolognak hamis képe élt bennem, mint igaz felismerés, ezt természetesen csak ma tudom [...]

Egy szép júniusi napon összekötöztem batyumat, és nekivágtam a nagyvilágnak; az első állomásom Nyitra volt, az ottani gépgyárban három hétig dolgoztam, összegyűjtöttem egy kevés pénzt, és vonattal Bécsbe mentem. Onnan gyalog Ausztrián, Csehországon keresztül Bajorországba, Münchenbe, hol egypár napig időztem, pénzem már rég elfogyott, tehát koldulásból éltem, talán nem is olyan rosszul. [...]

Münchenben, mivel tudtam, hogy művészváros, sokat gondoltam arra, de jó volna itt tanulni, de ezt lehetetlennek gondoltam, így meg sem kíséreltem a további maradást. Tehát továbbmentem, Augsburg, Ulm, Stuttgart, majd a Fekete-erdőn keresztül Karlsruhe, a Rajna mentén le Keel, a vízen át Strassbourgba. A bécsi Stefanskirche után az ulmi dóm, majd ezután a strassbourg-i dóm, élmény élményre, városok, emberek, előbbi olvasmányok életre kelése, századok története, jelen-múlt-jövő: ez mind úgy összekavarodott bennem. De jó talaj lehettem, mert mindent felszívtam, mint a homokos talaj az esőt, összevissza mindent magamba szedtem, mentül többet kaptam, annál többet éheztem az újabb után.

Bécsben, Ulmban csak körüljártam a dómokat, Strassbourg-

8 **8** Kádár Béla: Két fiú, két ló

Vagy hatheti párizsi tartózkodás után úgy határoztam, hogy hazajövök, és elkezdek valamit, még nem tudtam, mihez és miképpen fogok, de éreztem, hogy valamihez kell kezdenem. A mesterségem többé nem érdekelt, bár az úton hazafelé több helyütt dolgoztam, de nem többet 3–4 hétnél, és ez a munkába

Belvárosi Aukciósház

Kiállítások és aukciók

Kádár Béla: Lányok
tempera, papír, 101x71 cm
J:j.l. Kádár Béla

Program 1996:

Augusztus – Vadász Endre kamarakiállítása • Szeptember – Patkó Károly emlékkiállítás • Szeptember 23. – Művészeti aukció • Október – Gyügyei Nagy Zsigmond kamarakiállítása • Október – Grafikai kiállítás • Október 28. – Grafikai aukció • November – Könyvaukció • November 11. – „Ázsia kincsei" aukció • December 2. – Művészeti árverés • December 16. – Ezüst tárgyak, arany ékszerek aukciója • December 23. – Sokszorosított grafika és ajándéktárgyak aukciója

500 m²-es üzletünkben festmények és bútorok nagy választéka!

Heti árveréseinket minden hétfőn 17 órakor tartjuk!

Belvárosi Aukciósház
Budapest, V. Váci u. 36,
Tel.: 118-1374
Tel./Fax: 267-3539

Szöveg: H

„TÁNYÉR

ÉTKEZÉSI KULTÚRÁNK TÁ

A terített asztal rendje a maga nélkülö
porcelánokkal, evőeszközökkel annyira te
jut civilizatorikus vívmányként kezelni
vagy a szalvéta csak a 17. századtól hono
is innen datálható francia „találmá
fejlődéséről és fokozatos specializációj
és Aukciósház tulajdon

Az étkezésnek mindig is volt kultusza, rendje, rituáléja, de ez időről időre változott. A középkorban például az asztal közepére helyezett közös tálból etek, a kezdetleges ujjak végére hú helyettesítették. Az védték a forróbb

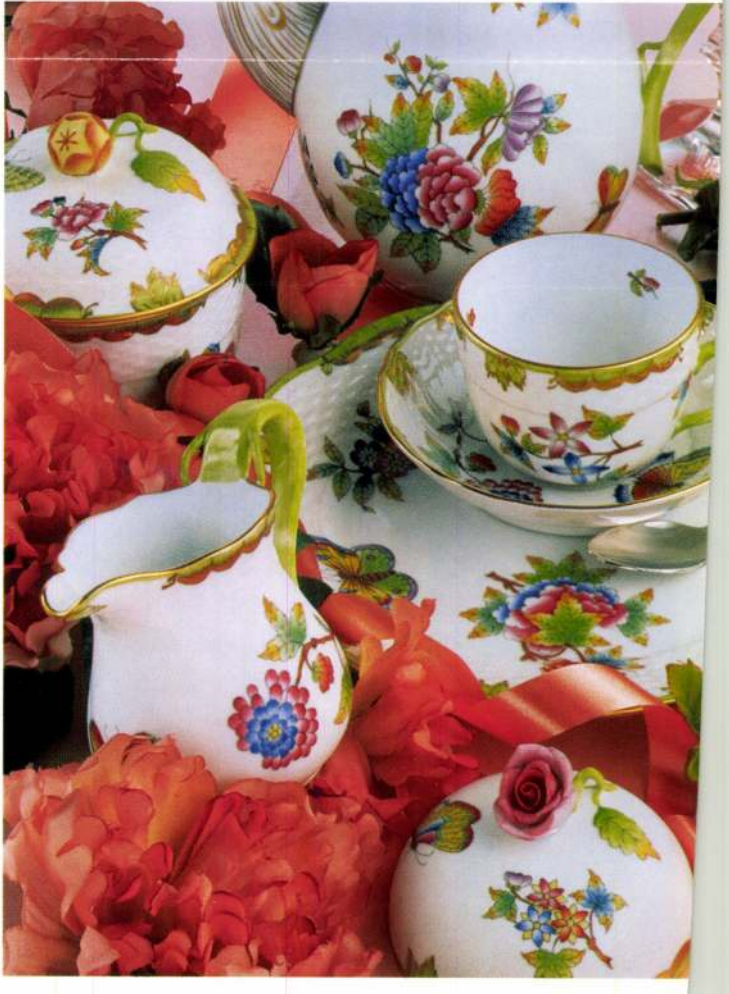

Kádár Béla
Ülő akt, 1944.

Kádár Béla: Ülő piros akt
Nu assis rouge – Сидящая красная обнаженная

Kádár Béla: Két fiú, két ló
Deux garçons, deux chevaux – Два мальчика, две лошади

mazta meg. Monumentális alkotásaira is az a gondos részletezés a jellemző, mint kisplasztikáira, portréira. Mindenki számára érthetően fogalmaz, azt tartja, hogy csak az lehet korszerű művészet, amely egyben értelmes is.

Alkotómunkájában a zenei, irodalmi élmények is gyakran inspirálják. *Babits Mihály*, *Bartók Béla*, *Móricz Zsigmond*, *Szabó Lőrinc*, *Kodály Zoltán* személyes jó barátja volt. Imponáló tárgyi tudása, történelmi, irodalmi, filozófiai tájékozottsága mellett kitűnő társalgó és vitapartner is. Irásban, vagy élőszóban előadott polémiáit ugyanaz a racionális észjárás jellemzi, mint a dolgok gyökeréig hatoló tudósét. Epreskerti műtermében szüntelen jelen van mai életünk valósága is. Örül, ha kedvező az időjárás, kedvvel dolgozik a paraszt, szépen megmunkáltak a földek. Több mint fél évszázada urbánus környezetben él, de lélekben megmaradt dunántúlinak. Kapuvár nemrég díszpolgárává választotta.

Hosszabb-rövidebb gyengélkedések közepette is szívósan dolgozik, bejár a műterembe, mint aki nem hagyja, hogy a betegség kifogjon rajta. Csak a még elvégzendő feladatokra gondol, ezért nem ér rá visszapillantani, s talán ez is egyik oka, hogy nem gondolt egy retrospektív kiállításra negyed évszázada.

Köszöntjük a 75 éves mestert, s kívánunk neki alkotásokban gazdag, hosszú életet!

Hamar Imre

7 **7** Kádár Béla: Ülő piros akt

Münchenben négy hónapot töltöttem, és nem bírtam tovább esőkabátban sem a hideget, sem a nélkülözést, és egy januári napon fogtam magam, és gyalog nekivágtam az útnak Pest felé, mely gyaloglás vagy három és fél hétig tartott.

Hazaérve ismét feljártam a mintarajz szabad esti aktjára, mely

Kádár Béla,
Művészet, 1971. okt.

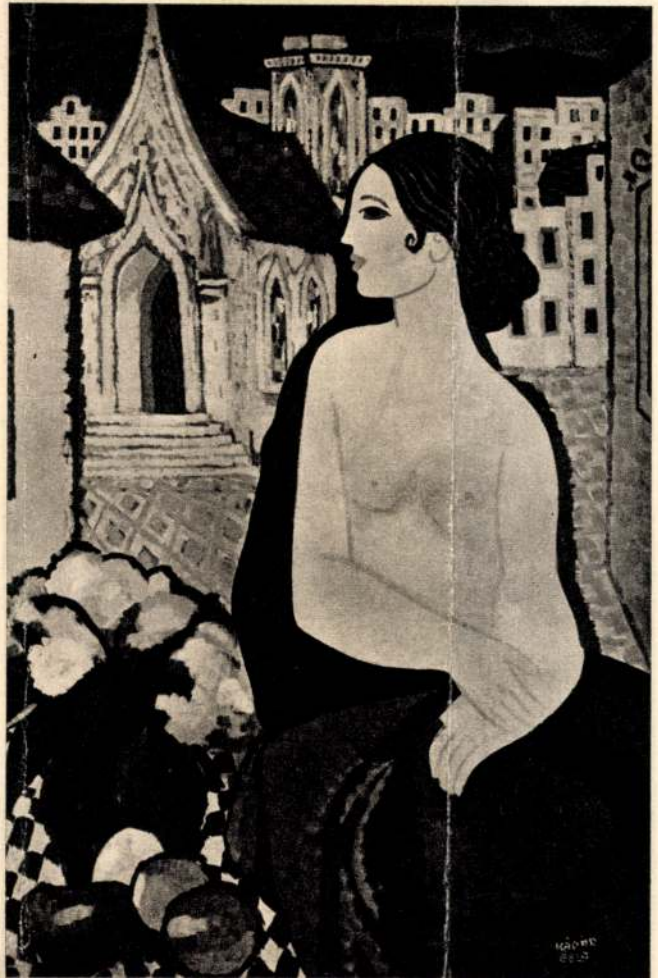

Kádár Béla: Félakt házak között
Demi-nu au milieu de maisons
Полуобнаженная фигура и дома

ga alkotott: színt, formát, témát, tudat feletti és alatti álmokat, bizarr és természetes érzelmeket, amelyek kristálytiszta magányosságát megteremtették. Művészetét nem könnyű befogadni, mert tudta, hogy a tudat alatti világ mindig gazdagabb a tudat felettinél, mint ahogy a tenger is nagyobb a rajta úszó hajóknál. Ez magányosságának és tökéletes egyszervoltságának titka is.

Csak műtörténetileg igazolható, hogy ez a hatalmas oeuvre három-négy szakaszra oszlik. Ez lehet érdekes pedagógiai szempontból, lehet összehasonlítási és kutatási műtörténeti követelmény, de sajátos világából még nem magyarázna eleget. Számomra nagyonis érthető az az értetlenség, amely iránta lényegében idehaza majdmindig megnyilvánult. És éppen ezért szolgál nagy örömömre ez az emlékkiállítás.

A berlini Sturm kiállításain, az 1928 évi amerikai kiállításokon sok sikert aratott Kádár Béla. Külföldi utaimon meglepetéssel tapasztaltam, hogy neve sem a régieknél, sem az újaknál nem elfelejtett név. Az emlékezést nemcsak Chagallal, Picassoval, Kandinszkijjal és Kokoschkával való személyes kontaktusa őrzi, hanem egyedülálló magányossága és önalkotta világa. Még e legnagyobbak sem váltottak ki belőle mást, mint elismerést, de semmiféle feladását e Kádár Bélai világnak. Idehaza emiatt sokan prüszköltek és prüszkölnek még ma is, de ezt tekintsük szellemi életünk még nem teljesen kihevert, átmeneti náthájának.

Van abban valami hányaveti fölényeskedés, amikor a nyugati [illegible] hazai modernkedőink nem veszik észre,

KIÁLLÍTÁSOK

Svéd textilművészet 1960—1970

Az egyetemes művészetben a svéd textilművészet igen rangos helyet foglal el. Különösen az utóbbi időben – minden túlzás és udvariasság nélkül állíthatjuk – egészen magas színvonalra jutott, ismerik és elismerik nemcsak Európában, hanem Amerikában is. Magyarországi bemutatkozása – úgy érezzük – textilművészeinknek példát, gazdagító, megtermékenyítő ötletet nyújthat.

Persze ezt az eredményt nem volt könnyű elérni, nehéz problémákkal teli út vezetett hozzá. Sok olyan kérdés is megoldódott, amely másutt még csak mint probléma sem merült fel. Mindenekelőtt kiemeljük azt a biztonságot és természetességet, amellyel a műfaj jellegzetességét megtalálják igazi, a nagyszámú lelkes közönség is talált valamiféle – sikeres – megoldást a fenti helyzet javítására. Sokat segít az előbbi kérdésben a Kézművesség Barátainak Szövetsége, ahol a művészek merev kötöttségek nélkül, szabadon alkothatnak. A második probléma is – amely összefügg az elsővel – szerencsésen enyhül. A Szövetkezeti Egyesület megbízásaiból látszik, hogy a gyártók és kereskedők érdeklődnek a kvalitásos textilművészet iránt, a méteráruk olcsón jutnak el a művészetet igénylő, öltözködés- és lakáskultúrájukat emelni kívánó emberekhez.

A fentemlített két gazdasági-társadalmi tényezőn túl a textilművészetnek van még egy harmadik problémaköre, amely már szorosabban vett művészeti vonatkozású és amelyet is aránylag sikeresen oldottak meg sok színben. Még mint egy „tisztességes" festménynek kerete is van. Ez csomózott, maga a kép pedig szövött technikával készült. Mégis a kérdés bonyolultabb, teljesen egyoldalúan nem ítélhetjük el. Ha jobban megszemléljük, észrevesszük, hogy a közelről kicsiny pontokat alkotó sokszínű szálak messzebbről egységes hatást mutatnak. Ekkor áll csak igazán össze az egyébként a tárgyi valóságra közvetlenül, mechanikusan támaszkodó kép. Valami „textilművészeti pointilizmussal" találkozunk itt. Bár a Montrealban élő művésznő munkássága az egész világon ismert, különösen Amerikában és Európában van nagy vásárlótábora, mi fenntartással, kissé kétkedve fogadjuk az effajta művészetet.

Kádár Béla

festőművész

Anya és gyermek — Kádár Béla palettájának tükrében

Kiállításnyi kép, rajz; egyugyanazon képtéma: Anya és gyermek együttes képtémája körül. Az ötlet jó.

Az ötlet még jobb, ha ecset, tuss, rajzolóceruza — *lépést tart vele.* Egész teremnyi grafikájában Kádár Béla meglepetéseket produkált itt; az ötlet megmaradt ötletnek: emlékeztető följegyzésnek, festői rezgésnek. Frissnek, elevennek, kifejezőnek. *Nem többnek, nem kevesebbnek, mint amennyinek* — előre megfontolt szándékkal — *lenni akart.*

Kádár, a festő tanulhat Kádártól, a rajzolótól. Közvetleneséget (a keresettség helyett), őszinteséget (a mindenáron való modernkedés helyett). Egyszerűséget. (b. j.)

Magyar Hirlap

1934 I. 14.

Kádár Béla

Magyar Nemzet
1988. 11. 19.

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Hogy kerültek magyar képek a Sotheby árverésére?

A londoni *Daily Telegraph* című lapban a napokban hír jelent meg, amely arról számolt be, hogy a hónap végén huszadik századi magyar festők képeit árverezi a világhírű Sotheby cég. A képeket — így a híradás — „formálisan" a Magyar Nemzeti Galéria kínálja eladásra, egyébként a művek magántulajdonban vannak. *Igaz-e a brit lap információja?* — kérdeztük *Bereczky* Lorándot, a Galéria főigazgatóját.

— Valóban magyar képek kerülnek kalapács alá Londonban, ám arról szó sincs, hogy a műveletben a Magyar Nemzeti Galéria közvetlenül venne részt. Valójában az Artunion, a nemrég alakult műkereskedelmi vállalat árvereztet. Az Artunion a Művészeti Alap és a Magyar Nemzeti Galéria közös vállalata. Szerepünk közvetlenül csak a kiküldött anyag szakvéleményezése volt. Nyilvánvaló, hogy vigyáznunk kell: nehogy nemzeti kincsnek számító értékek kerüljenek ki az országból. Természetesen a képek jó kvalitásokkal rendelkeznek, ez a nemzetközi műkereskedelembe való bekacsolódásunk minimális feltétele. Rangos és elismert közvetítőkre van szükség, mert csak így kerülhetnek az alkotások olyan vásárlói körbe, amelyben értékesíthetők. Az utóbbi években az is megfigyelhető, hogy felerősödött az érdeklődés a magyar és általában a kelet-európai művészet iránt. A Sotheby árverésén való megjelenés egyfelől ennek a következménye, másfelől viszont az is nyilvánvaló, hogy csak akkor tudunk múzeumainkba új szerzeményeket vásárolni, ha eladóként is megjelenünk a nemzetközi műkereskedelemben.

Az ügylet további részleteiről *Borbély* Károly, az Artunion igazgatója elmondta, hogy nemrég Budapesten járt a londoni cég modern művészeti részlegének igazgatója, s harminc képet választott ki az aukcióra. Közülük huszonhét mű kivitelét engedélyezte a galéria.

— A képek *nincsenek magántulajdonban*, vállalatunk vásárolta fel a munkákat — közölte az Artunion vezetője —, s háromszáz-hétszáz font között alakul kikiáltási áruk. Többek között Kádár Béla, Jakab Károly, Scheiber Hugó, Rippl Rónai, Bortnyik Sándor, Bernáth Aurél, *Barcsay* Jenő, Márffy Ödön, *Somos* Miklós műveit árverezi a Sotheby.

(dénes)

gően, hogy melyik elmélet hívei voltak meggyőzőbbek, hosszabb vagy rövidebb ideig mindig volt egy „elfogadott" hipotézis.

A különböző szakterületek — régészet, történelem, nyelvészet, néprajz, antropológia — kutatói a halmozódó adatok birtokában újra és újra átértékelik a honfoglalás előzményeiről vallott nézeteiket.

Erdélyi István régész, nagy tudással és tapasztalattal rendelkező szerző. Kötetére valóban érvényes André Gide mondása: „higyj azoknak, akik az igazságot keresik, de óvakodj azoktól, akik azt hiszik, hogy megtalálták". Erdélyi István keresi az igazságot. Személyesen vett részt számos mongóliai és szovjetunióbeli ásatáson. *A honfoglalás előzményeit teljes nyitottsággal és tudományos szerénységgel tárgyalja, nagyrészt saját apró részeredményeire támaszkodva.* Az pedig közismert, hogy ezek a problémák nem íróasztalok és vitapódiumok mellett, hanem a terepmunkákon szerzett

kötetből meg
kát, amelyet
berek külf
melyről leg
ságcikk erej
elindultak a
antropológus
majackojei
nyőkről, ava
rokról új i
adni fontos
nyúlik vissz
távoli múltb
895—896-os
vetlen előzm
forrásmunká
ban. A népe
tében egyko
vények voltu
cében.

A szerző n
bözö nézetek
alól „előkoto
kinccsé, hogy
ember beép
retei közé é
pe alakuljon ki a magyarok őseiről és a honfoglalást közvetlen megelőző eseményekről. *(Kossuth)*

Hankó Ildikó

KÁDÁR Béla

Zsöllye

Nem panaszkodhatunk: ennek a hétnek is megvolt a bemutatókon kívüli, már-már kötelező színházi „balhéja". Most Szegeden zajlott le a város színházi struktúrájára kiírt pályázat elbírálása, és ebből az derült ki, hogy nem derült ki semmi.

Lássuk azonban, mit láthattunk a héten a színpadokon. Ismét akadt néhány érdekesség, különlegesség. Szolnokon Ibsen méltánytalanul ritkán játszott drámája, A vadkacsa volt a Szobaszínház bemutatója. Pécsett Tennessee Williams A tetovált rózsa című darabját, Győrben a Léni néni című zenés vígjátékot mutatták be. Az Arany János Színházban A félőlény, egy új magyar gyermekdarab, a Madách Kamarában a krimi nagyasszonyának, Agatha Christinek A vád tanúja című játéka volt az újdonság. Új kabarét prezentált — Minden kegy elkelt? címmel — a Vidám Színpad, és Harold Pinter Régi idők című művét mutatta be a Dominó Színpad.

Groteszk Tetovált rózsa

A darab már negyvenéves. Williams *Tetovált rózsá-ja* tizenhét évesen került eredeti bemutatóként a *Pécsi Nemzeti Színház* színpadára, ahol a fiatal *Pásztor Erzsinek* adott kitűnő szereplehetőséget. Két évvel később már *Psota Irén* sziporkáztatta tragikai és komikai tehetségét a balhiedelmektől megnyomorított „digó" özvegy szerepében a *Madách Színház* színterén. Két nagyvonulat között nem volt „igazi" Williams-darab, rendezőinek, a figurákat megelevenítő színészeknek sok gondot okozott: a sejtelmes, túlfilozofált drámai költészetet, tragikus, teátrális világot vállalják-e fel inkább, vagy a történetben megbúvó vaskos, *groteszk komédia* lehetőségét. Húsz év már a második bemutató óta is eltelt, átestünk egy Williams-revízión is, s a Pécsi Nemzeti Színház rendezője, *Szegvári Menyhért* az utóbbi mellett döntött. Annál is inkább, mert ehhez sok segítséget kapott a Serafinát játszó *Vári Évától*. E sokoldalú, mindent eljátszó nagyszerű pécsi színésznő olyan a bonás, nevetséges halottkultuszt űző, kielégületlen nő figurájában, mintha egy olasz neorealista, kissé groteszkre vett vígjátékból lépett volna ki. Eljátssza ugyan a mánia születését és kibontakozását, de egyre jobban láttatja, hogy ez a lényegében kisebbségi, elmaradott tudatú létéből következő taburendszer egyszerűen nevetséges. *Fazekas István* elragadó groteszk bájjal bontja ki mellette a női ügyekben járatlan, csetlő-botló fiatal sofőr alakját. *Jónás Judit* Rosa-ja hibátlan természetességű és nyers kedvességű mai fiatal lány, kellő színészi gondossággal egyensúlyoz az elromlás, a romlottság és a tisztaság, a tisztának maradás között. Ugyanezt valósította meg fiatal férfiban *Vincze Gábor Péter*, pontos, finom szerepépítkezéssel. Említésre méltó még *Stenczer Béla* élesen realista jellemportréja a Házaló szerepében, valamint a Kolozsvárról átszerződött *Bereczky Júlia* markáns Assuntaként.

B. J.

A vadkacsa ártatlan

Hogy az Ekdal család sorsa tragédiába fordul Ibsen A vadkacsa c. drámájában, arról nem az a sebesült vadkacsa tehet, melyet mindenki — Hedvig, a tizennégy éves kislány, Gina, az anyja, Hjalmar, a férj és az öreg Ekdal — családtagnak tekint. *A tragédiát a hazugságok, öncsalások, téves erkölcsi nézetek, világmegváltónak szánt szóvirágos bölcselkedések okozzák.* Ezek láncreakcióként vezetnek el az érzékeny kamaszlány öngyilkosságáig. Hiszen, ha az idős és gazdag Werle nem hajszolja egy börtönnel végződő kereskedelmi ügyletbe az öreg Ekdalt, ha később nem pusztul bele a felesége a rideg bánásmódba, ha emiatt nem idegenül el tőle a fia, Gregers, és válik keserű megváltásprófétává, ha Werle nem teszi a szeretőjévé Ginát, s mikor bekövetkezik a *„baj"*, nem adja férjhez a gyanútlan és életidegen Hjalmar Ekdalhoz, ha mindez a hazugságépítmény nem omlik össze akkor Hedvignek sem kell meghoznia a különben semmit meg nem oldó áldozatot. Rajta kívül ugyanis *mindenki ott folytathatja, ahol abba sem hagyta.*

Henrik Ibsen 1884-ben írott drámája, A vadkacsa a szolnoki *Szobaszínház* parányi terében, *Kemény Árpád* kitűnő díszleteiben, szinte *a nézők között játszódik.* Bent ülünk Ekdalék lakásában és egy kicsit *velünk is történik minden. Fodor Tamás* rendezése épp ezért nagyon visszafogott, halk, ám rendkívül feszült és robbanékony légkört teremt. Ezt a légkört nem egyformán *„hozzák"* a színészei. *Győry Emil* (Ekdal), *Mertz Tibor* (Gregers), *Derzsi János* (Relling), *Spolarics Andrea* (Gina) és az előadás felfedezettje, a gimnazista *Szentendrei Angéla* (Hedvig) a tragédia fojtottságát teremti meg. *Mucsi Zoltán* (Hjalmar) és *Kátay Endre* (Werle) csak *pillanatokra tud bekapcsolódni* ebbe a magasfeszültségű áramkörbe.

—n

Régi idők nyomában

A Dominó Színpad legújabb bemutatójának, a *Régi időknek* a szerzője, *H. Pinter* már több mint két évtizede az egyik legjobban kedvelt mai angol drámaíró Magyarországon. Főiskolán, vidéki élszínházainkban, stúdió- és kamaraszínházakban, alternatív színpadokon valósággal versengve adták elő különböző korszakaiból származó műveit. Ez történt a harmadik alkotói időszakából való, *Proust* híres regényciklusának emlékezési technikáját felidéző Régi idők hazai színrevitele során is: legelébb a *Latinovits* által kezdeményezett Dunaújvárosi Bemutató Színpadon került színre, 1975-ben, *Valló Péter* rendezésében, az azóta Párizsba távozott *Najmányi László* díszletei között, majd megjárta az Ódry Színpadot és a győri Kisfaludy Színház stúdiószínpadát is. Most visszatalált az Üllői úti Dominó Színpadra, ismét Valló Péter rendezésében, s — gyanítjuk — Najmányi László egykori drámai térkonstrukciójára emlékeztető színtérben. A darabot Pinter *fordított* drámairói eljárással írta meg, az elszürkült, a nyomasztóan sivár jelennel szemben a poétikusan, sok mögöttes gondolattal, érzelemmel fellazított múltat állította szemünk — a szereplők és a nézők tekintete — elé. Nincs egyenes vonalú történés, nincsenek szorosan vett logikai összefüggések. Valósággal mágikus erővel imbolyognak elő emlékek, régi időkben megtörténtek vagy akár meg sem történtek, s a sajátos drámairói technika még azt is nyitva hagyja, hogy melyek az igazi és melyek a megszépítő emlékek. Vallónak ismét sikerült szinte tökéletesen biztosítani ezt a lebegést, az emlékezet, a képzelet és a valóság egymást gazdagító vibrálását. *Takács Katalin* Annája rebbenő finomságokkal megrajzolt, sziporkázóan határozott nőszemély, nagy elődökére emlékeztető eszköztárral. *Egri Kati* Kate-je elbűvölően hallgatag, rejtelmes, kiismerhetetlen. Közülük ott őrködik *Szilágyi Tibor* józanabb realizmussal felrakott, férfiként és művészként lepusztult jellemű, tudatú Deeley-je. Igazából a két nő áldozata.

(— gel)

Kegyelem a közönségnek

Mint mindig, a cím ezúttal is figyelemfelkeltő, titokzatos, különös szellemi szeanszra készít fel bennünket. Minden kegy elkelt? A nyitószámban *Bodrogi Gyula* nagyon szellemesen, ötletesen eljátssza, hogy a vasfüggönyt képtelen felhúzni a műszaki gárda s valamiféle albizottságként visszavonulnak, hogy eldöntsék, mint tegyenek. Volt már hasonló nyitány hajdan ezen a színpadon, akkor *Kellér Dezső* talán még nehezebb időkben a nézőtérről jött be, s azon élcelődött, hogy még lent van a vasfüggöny, ideje lenne már fölhúzni, mert a közönség nyitásra vár. Ez a nyitás mostanra megvalósult. Ám ez nem teszi könnyebbé a színház feladatát. A Vidám Színpad nem is vállalja, hogy ezt a politizáló közéleti, közérzeti hangulatot közvetítse, sőt: kitér a politikai kihívás elől, szakít a *kegyetlen* politikával, *megkegyelmeznek* a közönségnek, s bohóckodó játékokkal törnek arra, hogy *kegyeit* elnyerhessék. Kétségtelen, bekerül mellékesen, érintőleg a közélet valóságából is valami, de lényegében az egész műsor csupa olyan témáról beszél, amely nem a közélet magaslatain, hanem a magánélet, a társasági csevegések világában foglalkoztatja az embereket. *Kalmár Tibor* rendezése megküzdött ezzel a viszszafogottsággal. A nyelvi humort játékbeli humorral próbálja színessé, élvezhetővé tenni — többé-kevésbé sikerül is neki, ám figyelmünk könnyen kikapcsolna, ha a színészek személyisége, a jelenlétükből, lényükből áradó erő nem nyerné újra és újra el a nézői kegyeket. Így hát a vendégként fellépő *Körmendi János* és *Voith Ági, Bodrogi Gyula, Kibédi Ervin, Verebély Iván, Lorán Lenke, Csala Zsuzsa, Straub Dezső, Faragó Zsuzsa, Nyertes Zsuzsa, Szuhay Balázs, Kósa András* és *Berényi Ottó* minden színészi energiájára, figyelemfeltárására szükség van, hogy életvidámság és humor töltse be a színpadot...

Illés Jenő

Vidám pezsgés

A Vidám Színpadon március 15-én mutatták be a Minden kegy elkelt? című erotikus kabarét, a munka azonban egy percig sem szünetel.

Március 27-én ugyanis szakmai bemutatót tartanak Emőd Tamás és Török Rezső Két lány az utcán című darabjából a Kis Színházban. A régi sikeres vígjátékhoz Seres Rezső és Lajtai Lajos szerzett zenét. Ezután Tatabányán kerül először a nagyközönség elé, majd több vidéki városba viszik a produkciót, kitűnő szereposztásban: Bencze Ilona és Csernák János mint vendég, továbbá Nyertes Zsuzsa, Lorán Lenke, Horváth Gyula, Kósa András és Berényi Ottó játszik a darabban.

Majd április 28-án a Vidám Színpad Kis Színházában egy francia vígjátékot hoznak színre. Szerzője Francois Campaux, címe Csöngettek, Madame. Fordítója Benedek András és Zsudi József rendezi. A főszerepeket Zana József, Urbán Erika, Lorán Lenke, Détár Enikő és Simorjay Emese játssza.

A Vidám Színpadon május 31-én mutatják be Maugham—Nádas—Szenes Imádok férjhez menni című zenés játékát, melyben a főszereplők (mint már hírül adtuk) Darvas Iván és Voith Ági, Bodrogi Gyula (egyben rendezi is a darabot), Horváth Gyula, Csala Zsuzsa és Kállai Ilona.

Nyáron a Gyulai Várszínházban 11 előadásban A harapós férjet mutatják be, júliusban és augusztusban pedig a Hild Udvar ad otthont a Vidám Színpad társulatának, ahol a tervek szerint öt darabjukkal 44 előadást rendeznek.

Sivó Emil

Táncpanoráma

A háromévenként megrendezett Magyar Táncpanorámának ez évben a Tavaszi Fesztivál szolgál keretül. Az előadások sorát *Az élet peremén* budapesti bemutatójával a Győri Balett nyitotta meg március 15-én a *Vígszínházban*, s 16-án, szombaton a *Thália*ban már magyarországi ősbemutatónak tapsolhattunk; a *Honvéd Együttes* táncosai az *Antigonét* és a *Helység kalapácsát* adták elő egy műsorban. Ugyancsak szombaton mutatkozott be a *Természetes Vészek Kollektívája A győzelem tegnapja* című táncával, valamint a *Berger Kortárs Táncegyüttes* túlnyomórészt amerikai koreográfusok műveivel a *Budai Vigadóban.* Ugyanitt ad ma, vasárnap délután, fél 4-kor műsort az *Alba Regia*, a *Fáklya* nemzetiségi és az *OKISZ Erkel Néptáncegyüttes*, míg a Thália*ban* a *Szegedi Balett* szerepel este 7 órakor két egyfelvonásost mutatva be. A *Vonzások és választások* koreográfusa az idén Erkel-díjjal jutalmazott *Imre Zoltán*, a *Tatjana és másoké Lőrincz Katalin.*

A negyvenéves *Magyar Állami Népi Együttes* ünnepi műsorára hétfőn este kerül sor az *Erkel Színházban*, majd további egy héten át folytatódik a rangos együttesek vetélkedője *Budapesten, Kecskeméten* és *Sopronban.*

Imre Zoltán, a Szegedi Nemzeti Színház most Erkel-díjjal kitüntetett balettigazgatója 1961-ben, az Állami Balettintézet elvégzése után került a Tiszaparti társulathoz. 1966-ban mutatta be első, hat zenekari darabra koreografált balettestjét. 1968 óta Németországban, Angliában, majd Spanyolországban dolgozott, táncos-koreográfusként, balett-tanárként, közben musicalt, operettet is koreografált. Angliában filmrendező szakot végzett, filmeket rendezett. 1985-ben tért haza, s 4 éve irányítja a Szegedi Balettet, amely vezetésével forradalmian új táncstílust honosítva meg hazánkban, egész sor magas színvonalú előadással hívta fel magára nemcsak a szakma, de a közönség figyelmét is.

P. I.

CZIMRA GYULA festőművészre emlékeznek születésének 90., halálának 25. évfordulóján a Budapesti Művészbarátok Egyesületében. A szerdán este fél 6 órakor kezdődő klubnapon a TSZKER kultúrtermében (Mária u. 20. sz.) a festőművész életét és munkásságát dr. Sós Imre ismerteti, méltatja.

Tárlatunk

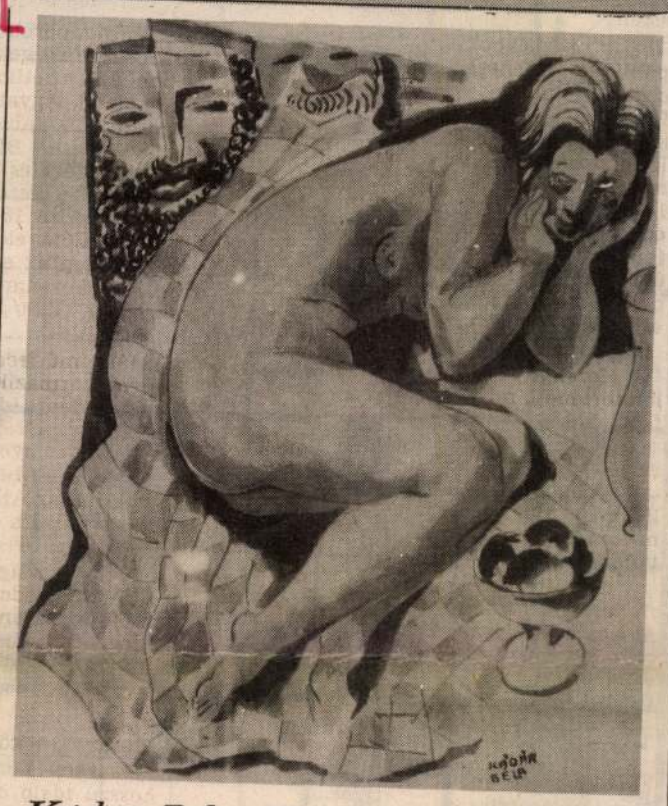

Kádár Béla: Zsuzsanna és a vének

Mese az ABC-ről címmel ma, március 17-én, délelőtt 10 órakor nyílik meg a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület Chagall kamaragalériájában (Bp., Garay u. 48. I. em.) Kádár Béla festőművész ismeretlen grafikáinak kamarakiállítása.

— Remekművek a hátoldalon

Ez nem mese, ez valóság. Egy eddig ismeretlen *Kádár Béla*-kézirattal és hátoldalán varázslatos rajzokkal ismerkedhet meg a művészetszerető közvélemény. A *Mese az ABC-ről* nagy ívű írás, legenda az emberiség kultúrájának keletkezéséről, a gondolkodás, az írás forrásvizéről. Mint ilyen, önmagában is érdekes, de jelentőségét mégis az a körülmény adja meg, hogy minden bizonnyal takarékosság miatt a lapok *hátoldalán* egy-egy Kádár-rajz található. A most először napvilágra kerülő írás és grafika ismét bizonyítja Kádár Béla zsenijét, nemzetközi mércével mért nagyságát, még akkor is, ha a hazai közvélemény erről igen lassan vesz tudomást.

Kádár Bélát *Herwarth Walden* már a század első negyedében felfedezte, s *Picassóval, Chagallal, Kandyskyval* együtt 1924-ben rendezett kiállítása megalapozta hírnevét. Remélhetően az Interart gondozásában hamarosan megjelenő fakszimile kiadvány, s az ezt beharangozó mai kiállítás révén e nagyszerű művész a szűk szakma rajongóin kívül szélesebb hazai körben is ismertté, megbecsültté válik.

F. E.

Először fesztivál

Délibábok hazája címmel képzőművészeti kiállítás nyílt szombaton a helyi Déri Múzeumban, s ezzel megkezdődött a Budapesti Tavaszi Fesztiválhoz kapcsolódó debreceni tavaszi napok március végéig tartó programsorozata. Hevessy József polgármester megnyitójában reményét fejezte ki, hogy — miután Szentendre, Szombathely, Kecskemét, Gödöllő, Sopron és Debrecen is a fesztiválrendezők sorába lépett —, a Hajdúság fővárosa igazi fesztiválvárossá fejlődik.

Az 1920 és 1960 közötti Hortobágyot bemutató Délibábok hazája című képzőművészeti kiállítás mellett ugyancsak vasárnap, a Kölcsey Ferenc Művelődési Központban megnyílt a Hortobágy a művészetekben című fotó- és képzőművészeti tárlat. A fesztivál idején csaknem 30 kulturális programra, színházi bemutatókra, hangversenyekre, kiállításokra — kerül sor Debrecenben. A tavaszi napok kísérőrendezvényeként első ízben rendeznek utazási vásárt a hajdú-bihari megyeszékhelyen.

Erzsébeti szignók

Perlaki Jenő, Pestszenterzsébet—Soroksár polgármestere holnap, március 18-án, délután 4 órakor nyitja meg a kerületben élő képzőművészek idei tavaszi tárlatát a Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériájában. Az 1991-es tárlat díjaiban Bodnár Ede, Morvay László és Pánti Imre festőművészek részesültek. A kiállítás április 29-ig tekinthető meg.

A hagyományokhoz híven az idei tárlat is meglepetésekkel és megújulásokkal teli. Most is akadnak, akik rajzi-festőiszobrászi fejlődésük révén vezetik a mezőnyt. Az árnyalatok szabadsága, a képi fogalmazás bátorsága, az újdonságok tisztelete és az előzmények megőrzése közös jellemzőjük. *Tóth Menyhért* és *Gaál Imre* életműve folytatóiként mesterekké izmosodnak immár *Rácz Edit, Budahelyi Tibor* és *Czétényi Vilmos.*

Bodnár Ede „Öreg ház"-a szinte a táj önarcképe. Hasonlóan gyönyörködünk *Pánti Imre* házra és madárra összpontosító látomásaiban. *Morvay László* sorozata figyelemkeltő rajzi megoldások összefüggő rendszere, s megörvendeztet *Kadarkúti Richárd, Ledniczky Gyula* utcarészlethez és virághoz kapcsolódó mesélőkedve. Tág a látóhatára az emberi-festői álmoknak — az őszinteség és kifejező erő rokonítja *Hartung Sándor* és *Gy. Vad Erzsébet* más-más forrásból feltörő gondolatait. Figyelmet érdemelnek *Kocsis Előd* lapos szobrai, melyeket áthat a lélek és a gondolat. Végül is mind a negyvenkét kiállító a babitsi „soha meg nem elégedés" jegyében kutatja az egyetemessé nemesedő egyéni távlatokat. Ezt igazolja *Horkay István* „írt" felülete, *Németh Miklós* föltartóztathatatlan lendülete, *Lacza Márta* erős grafikai egyénisége.

L. M.

Lagzi Lajcsi klinikája

A lakodalmas rock *Lagzi Lajcsi*ként méltán népszerű *Galambos Lajos* mintha szűknek találná a maga választotta tematikai, műfaji skatulyát, s kitörni készülne belőle; a közelgő húsvét előtt igazi zenei csemegékkel kívánja meglepni tisztelőinek népes táborát. A régi-új karácsonyi dalokat feleleventő *A legszebb karácsony* sikerére építve ezúttal egy vasárnapi ebéd utáni beszélgetés keretében *A húsvét történetéről* szól prózai kazettáján. Egy másik kazettán a húsvéti feltámadási énekeket teszi **újra közkinccsé.**

Gondol a tizenévesekre is, akik közül egyre többen keresik meg levélben, nekik szólnak a *Lajcsi és a lurkók* gyermekdalai. Gyerekkórus közreműködésével, népi mondókák felhasználásával készül a *Kéz a kézben* kazetta.

Az igazi meglepetés az új családi műsor, a *Klinika*, a televízió felnőttek, gyerekek körében egyaránt népszerű sorozatáról vall zenében, dalban. Arról például, hogy *Udóba* mindenki szerelmes... *Kriszta* nővér a saját hangján produkálja magát, de megszólal a szalagról a Fekete Erdő mintaegészségügyi intézménye *Brinkmann* professzora is, akit Galambos Lajos a közeljövőben Budapestre vár.

Ha igaz, hogy a vidámság, a jókedv gyógyít, akkor a legújabb Lagzi Lajcsi-szerzemény javít a gyengélkedő magyar egészségügy helyzetén is, de mindenképpen segít az a hétjegyű számból álló összeg, amellyel az előadóművész a János Kórház *Szív adja szívnek* alapítványát kazettái bevételéből támogatja.

— váczi —

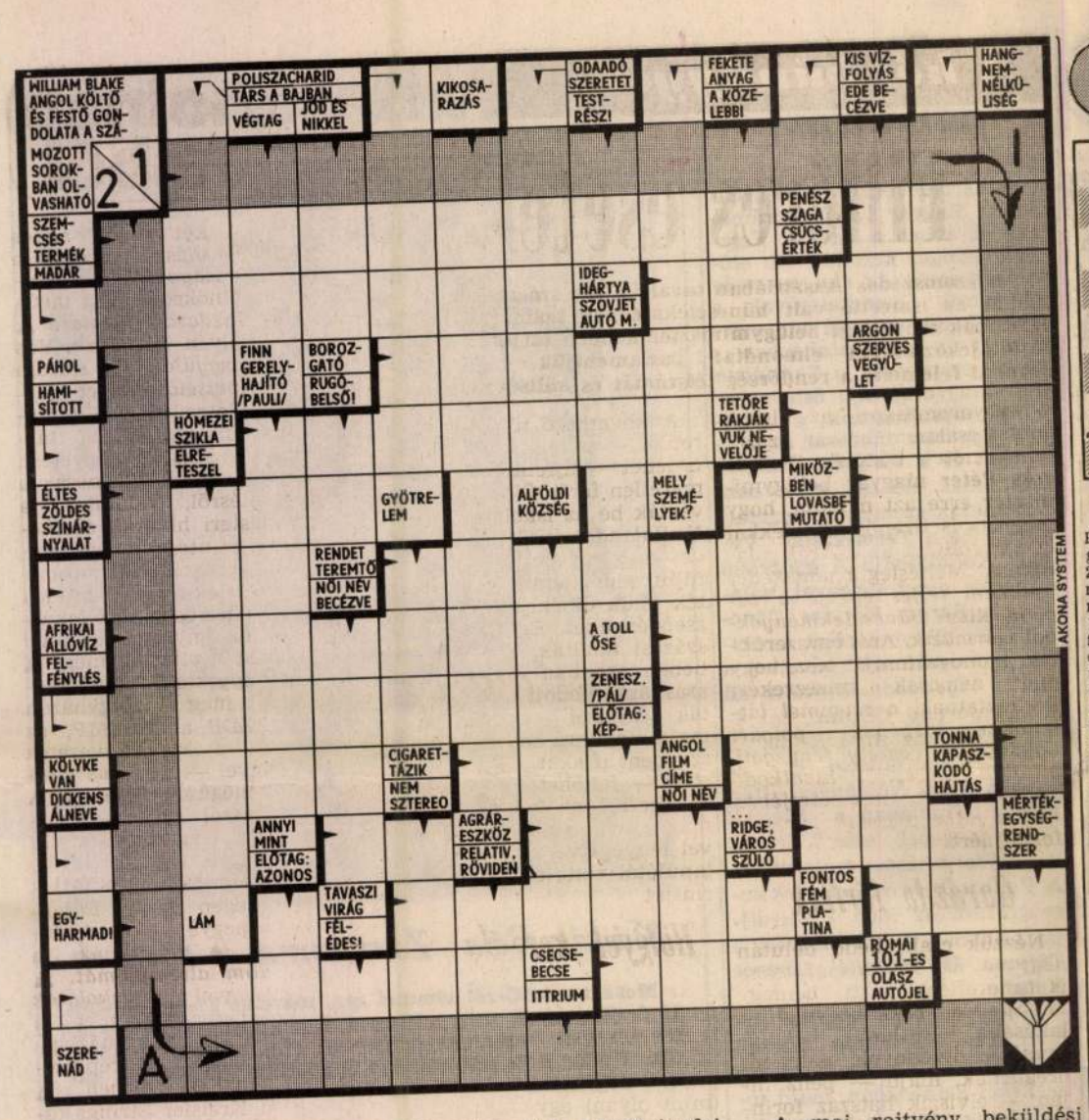

Az előző heti rejtvény megfejtése: Az egyén kötelességei mindig az összesség jogaiból származnak.

A 9. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtéséért 300—300 forintos ajándékutalványt és a Rejtvényfejtő miniszótár egy-egy kötetét nyerték: *Takács Gézáné*, Szombathely, Szent István király út 119.; *dr. Tihanyi Jánosné*, Budapest XXII., Vihar u. 3/b.; *Krasznai István*, Dombóvár, Teleki u. 2.

A mai rejtvény beküldési határideje 1991. március 23. Címünk: Budapest 8., Pf.: 14. 1979. Megfejtéseiket kérjük nyílt levelezőlapon postára adni.

Sakk

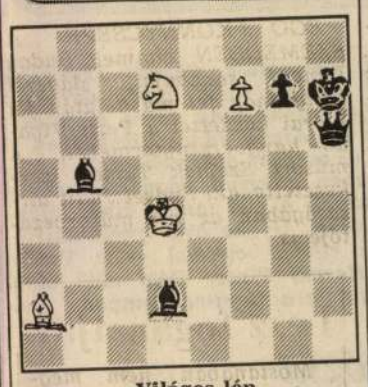

Világos lép

Vigyázat! Nagyon szép feladat! Kezdjük értékeléssel. Nem kétséges, hogy 1. f8V vagy 1. Fb1† g6 2. f8V? stb., egyaránt hiába lenne világos rossz királyállása miatt. Marad tehát a kényszerítő **1. Hf8+! Kh8 2. Hg6+! Vxg6 3. f8V+ Kh7** vizsgálata. Ez feladással egyenlő? A látszat most is csal, mert világosnak „kézben van a döntetlen", csak meg kell találni. A riposztra mindig kontra riposzt a válasz. Elég, ha még kettőt lépünk, s már ott a megoldás. Patt-tartás az egész.

A március 10-i számunkban megjelent feladatunk megoldása: Világos — Ke4, Ff3, Hg6, gy.: a3, b2, c5. Sötét — Kd7, Vb8, gy.: a5, b3, c7. (Világos lép és nyer.) **1. He5† Kc8 2. Hc6 Va8 3. Ke3! Va6, 4. Fg2 Vc4 5. Fh3†! Kb7 6. Hxa5†** és világos nyer. (L. Kubbel, 1917.) **(Ozsváth)**

Az Arbeau Histórikus Táncház bemutatkozó nyilvános főpróbáját március 19-én, kedd délután 6 órai kezdettel tartják a József Attila Művelődési Központban. (Bp. XIII., József A. tér 4.) A Historikus Táncegyüttes mellett fellép még a Lassus Énekegyüttes és Lorenz Dávid gitárművész.

A közönség dobosa

Az év zenészei — a szakma és a közönség szavazatai alapján — szombaton este vehették át díjaikat a Petőfi Csarnokban. Közöttük volt egy dobos, aki az idén talán mindenkinél többet dolgozott.

Szentmihályi Gábor, alias Michel — aki a szakma legnépszerűbb előadóival zenél már egy éve — egyik próbáról és felvételről a másikra cipelte felszerelését, éjjelente pedig rajongói leveleire válaszolt. Még az elmúlt napokban is így volt; péntek este *Gerendás Péterrel* lépett fel, szombaton pedig egyszerre két szereplés is várta. Miután a Petőfi Csarnokban átvette a közönségszavazatok alapján a legjobb dobosnak járó díjat, máris rohant a Budapest Sportcsarnokba, ahol *Demjén Rózsi* koncertjét dobolta végig.

— *Mi lehet az oka annak a hallatlan népszerűségnek, amit szinte egy év alatt vívott ki magának?* — kérdeztük tőle.

— A szakmában az Első Emelet adott nevet, de az együttes keretei túl szűkek voltak már, ezért kiléptem — mondotta. — Ekkor kezdtem el dobolni *Varga Miki* lemezén és aztán sorban jött a többi; *Vikidál, Lukács Erzsi*, Demjén Rózsi és Gerendás Péter. Szinte észrevétlenül hozta maga után egyik a másikat.

— *Mit szól a közönségdíjhoz?*

— Habár titkon reméltem, hogy talán a szakma úgy dönt, nagyon sokat dolgoztam, most megérdemlem az év dobosa címet, mégis azt hiszem, hogy a közönségdíj a reális.

— *Újabb lemezek, turné?*

— Most Gerendás Péterrel, *Dés Lászlóval* és *Presser Picivel* dolgozunk egy lemezen, amely várhatóan májusban jelenik meg. Közben az R-GO-val és a Moho Saphiensszel, az Angyalbőrben turnén dobolok, majd előre láthatóan Demjén Rózsit kísérem el koncertsorozatán.

P. T. Cs.

Az év zenészei

A szakma szerint: az év énekese: **Demjén Ferenc,** az év énekesnője: **Katona Klári;** az év zenekara: **Hobo Blues Band;** az év nagylemeze: **Tábortűz mellett** (HBB); az év koncertje: **István, a király** (Illés); az év billentyűse: **Lerch István;** az év gitárosa: **Tátrai Tibor;** az év basszusgitárosa: **Póka Egon;** az év dobosa: **Solti János;** az év egyéb hangszerese: **Muck Ferenc** szaxofon; az év felfedezettje: **Dóra;** az év videoclipje: **Mint a mókus** (Beatrice).

A közönség szerint: az év énekese: **Sipos F. Tamás;** az év énekesnője: **Szandi;** az év zenekara: **Exotic;** az év nagylemeze: **Vadnyugat** (Exotic); az év koncertje: **István, a király** (Illés); az év billentyűse: **Berkes Gábor;** az év gitárosa: **Vilmányi Gábor;** az év basszusgitárosa: **Tabár Zoltán;** az év dobosa: **Szentmihályi Gábor;** az év egyéb hangszerese: **Kató Zoltán;** az év felfedezettje: **Dóra;** az év videoclipje: **Bányadal** (Exotic).

Reklámnak jó

Fényes bóvli

Hogy nem minden arany, ami fénylik, azt megtapasztalhatták azok, akik a Helvécia Kft. országjáró túráin a cég arany ékszer-kiállítását megtekintették. A Helvécia ugyanis kiváló reklámfogással *az ötvenforintos belépőjegyek ellenében ötszázschillinges vásárlási utalványt adott,* amit a bécsi Taborstrasse alatti elegáns üzletben lehet levásárolni.

Pécsett a Művészetek Háza termét bérelték ki az esemény alkalmából, s három és fél nap alatt több mint háromszázezer forint értékben keltek el belépők. A termet bérbe adó intézmény vezetőinek a Dunántúli Napló útján kellett elnézést kérniük a látogatóktól a Helvécia embereinek nem éppen angolos eleganciájú viselkedése miatt. Nagyobb gond, hogy néhányan úgy érzik, becsapták őket. A kiállítás után ugyanis Bécsben az ajándékszelvényeket beváltva, *aranyat vásároltak (volna), ám hazaérkezve a bevizsgáltatáskor kiderült, hogy amit vettek, az hiába fénylik, mégsem arany.*

A bécsi üzletben természetesen nemcsak arany ékszereket árulnak. A vásárlók azonban okkal hihették azt, hogy megtakarított pénzükért valódi értéket kapnak, noha föltűnhetett volna a túlzottan alacsony ár. A korrekt üzlet alapfeltétele a megfelelő tájékoztatás.

r—l.

Zenés riadó

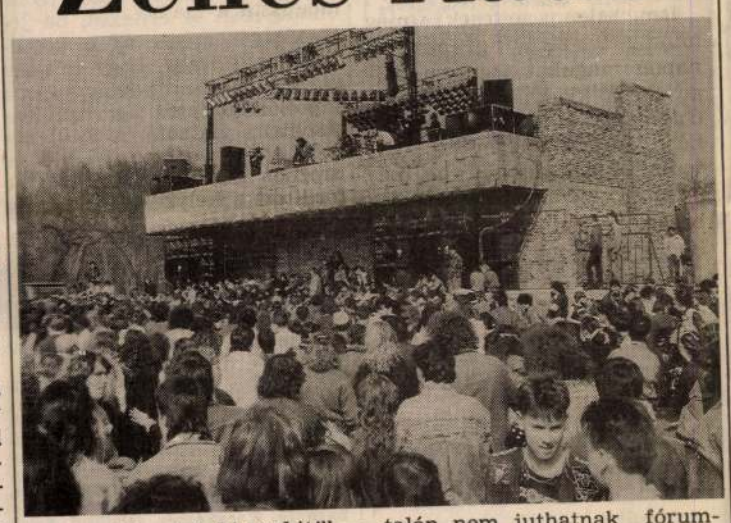

„Ne cikizzetek ki senkit!" — nyitotta meg a nemzet zenementőjévé előlépett *Nagy Feró* a március 15-i Felvonulási téri egész napos *„rocktüntetést"*. A szép idő és a fellépő hazai sztárok mintegy 15-20 ezer fiatalt csalogattak az egykori pártállam már-már romokban heverő emelvényéhez. A számos ismeretlen fiatal zenész mellett ott volt néhány „régi csibész is", hogy tiltakozzon a külföldi zene uralma, a magas televíziós sugárzási költségek és a csökkenő koncertlehetőségek miatt. A fellépő, igazán nagy nevek — mint például *Benkő László, Koncz Zsuzsa, Bródy János* vagy *Hobó* — nem csupán önmagukért akartak szót emelni ezen a demonstráción, hanem azokért is, akik egyáltalán nem juthatnak fórumhoz.

— Ennek a műfajnak hivatalosan még mindig nincs meg az a rangja, amilyen valóságos funkciókat az életben betölt — mondja Bródy János. — Ezzel a demonstrációval nem adminisztratív intézkedéseket akarunk kicsikarni, hanem *csupán fel akartuk hívni a figyelmet arra, hogy fordítsanak nagyobb gondot erre a műfajra.* A mai nap egy jelzés a mostanában szinte akadálytalanul beáramló nyugati kultúra veszélyei ellen. Ez nemcsak a rockzene, de minden magyar kulturális műfaj érdeke. Mindenesetre már azt nagyon pozitív jelnek tartom, hogy ezt a koncertet *felveszi a televízió.* Ez talán azt jelenti, hogy nekik is van egy kis lelkiismeretfurdalásuk. **—illa—**

AZT BESZÉLI MÁR...

(Kém)-hírek a pop világából

Zenés vasárnapot kívánok! Kézcsók! Jó napot! Sziasztok! Tavaszi napsütést, szerelmet, sok virágot minden kedves olvasónak. Információra éhes levélírók és a listára szavazók kövasónak. Információra éhes levélírók és a listára szavazók közül a héten Fekete Károly, Budapest, Mary-kazettát, Fábri Edit, Érd, Homonyik Sándor-lemezt, Csanda István, Budapest, Homonyik Sándor-posztert nyert.

Ígéretemhez híven minden kérdésre válaszolok — a kérdezők megnevezése nélkül. Íme, egy kis válaszmix: *Révész Sándor* nem disszidált, csak visszavonultan, tanyán él, *Boros Zoli* (műsorvezető) kizárólag a lányokat szereti, *Lulu* valóban *Zsoldos Dedy* exneje, *Zámbó Jimmy* nem vesztette el hangját, nemsokára nagylemezt jelentet meg, *Zalatnay Cini* nem nyitott bordélyházat, viszont művészeti vezető a Strigon Kiadónál, *Csuka Mónika* és *Mary* testvérek, de semmi viszály nincs közöttük, *Richi*, a Dolly-Roll dobosa jelenleg nőtlen, *Pa-Dö-Dö* nem hord parókát, de már ők sem tudják, milyen a hajuk eredeti színe. Az Első Emelet dobosát *Szörényi Örsnek* hívják, s valóban Levente a papa. *Szandi* nővére, Viki indult a Popfesztiválon. A *Marcellina Klub* címe: Bp. 1033. Bogdáni út 16/b. A Napóleon Bld. új énekesnője *Lastofka Bea. Demjén Rózsi* lemeze olyannyira kapható, hogy az már aranylemez lett. *Lilla* és *Czigi* nem házasok vagy csak nagy titokban. Nos, magamról annyit: a Bak jegyében születtem, a szemem színe kék, semmi közöm (sajnos) a MoraLisa énekeséhez, *Magyar Hajnalkához.*

Torma Áginak Budapest. SOM LAJOS AZ ÜGYELETES ARANYÜGYES. Legújabb „aranyos" húzása — nem követte rendőrségi eljárás — az Illés-koncert hanghordozón való megjelentetése —, mely kilencven nap alatt lett aranylemez. Tizennyolc karátos hangszerelés... Kérésedre meghúztam a szakállát — eredeti. Jelenleg tényleg nem zenél, kiadót vezet Strigon néven. Nem ugratlak — láttam, hogy kedvenc hobbija a lovaglás, akadályt ugrik versenyszerűen. Egyedül azt nem sikerült megtudnom hogy Zalatnay Cinivel csak munkakapcsolatban vannak-e, de pótnyomozás folyik...

BUMM! — Buli a laktanyában. *Valla Attila* az ÁB Popfesztiválon való sikertelen szereplés után újult erővel rendezi zenekara sorait. Attila jelenleg még katona, de augusztusi leszerelése után szenzációs meglepetésekkel tog állítólag szolgálni. Addig is a mikrofonállvány helyett a felmosófával gyakorol.

Heti listánk,
(Készült a TV 11-gyel közösen.)

1. **Lukács Erzsi — Várok rád**
2. **Lulu — Szerelemisten**
3. **Demjén Ferenc — Elveszett gyémántok**
4. **Flipper Öcsi — Homokot szór a szemembe...**
5. **Mary — Kicsi az ember**
6. **Homonyik Sándor — Légy hű örökre!**
7. **Dóra — Piros autó**
8. **Vikidál Gyula — Kétforintos dal**
9. **Fan-Fan — Krisztina**
10. **Lilla és Czigi — Mi van velem?**
11. **MoraLisa — Ha én fiú volnék!**

Továbbra is várom szavazatotokat a listára — a „legvadabb" kérdésekre is válaszolok. A szavazók, illetve pletykaéhes levélírók között minden héten lemezeket, kazettákat sorsol ki a rovat gazdája, Móricz János. Címünk: Azt beszélik már... Budapest 8., Pf.: 14. 1979. A nyereményeket postán küldjük.

Vasárnapi LOTTÓ

Játékos kikapcsolódást, százezreket, de az is lehet, milliókat érő tippeket ígérünk olvasóinknak új, a Szerencsejáték Rt. által támogatott rovatunkban. Barangolásra invitálunk az elmúlt évszázadok szerencsejátékainak történetében. Szó esik kuriózumokról, olykor meghökkentő (de azért figyelmet érdemlő!) hipotéziseket ismertetünk. S természetesen nyereményeket sorsolunk ki.

Már a közeljövőben bemutatunk önöknek egy fiatal villamosmérnököt, akinek biztosnak tűnő (már-már tudományos) módszere van a *hatos lottókra.*

Kiszámítható-e a véletlen valószínűsége? Megkörnyékezhető-e Fortuna, a szerencse istenasszonya?

Segítségül hívhatjuk-e különféle *játékstratégiák* kidolgozásához személyi számítógépeinket? Ezekre a kérdésekre az alkalmazott matematika, a programozás terén jártas szakemberektől kapunk majd választ.

Hallottak-e önök arról, hogy az erős akaratú, szerencsekerékbe nyúló emberek befolyásolhatják a nyertes számsor alakulását? Távol áll tőlünk az, hogy bárkit is ilyen ügyeskedéssel vádoljunk, elmesélünk viszont egy hihetetlen történetet, melyről amerikai matematikusok is írtak tudományos értekezést. A történet főszereplője egy kockadobó gép, mely telepatikus kapcsolatot teremtett a neki szimpatikus szerencsejátékosokkal, s természetesen az ő kezükre játszott...

A kedvcsinálónak szánt felsorolásunkba tartoznak más, jóval prózaibb kérdések is. Például:

— *Melyik lottóval érdemesebb szerencsét próbálni? Az ötössel vagy a hatossal?*

Mikor van több esélyünk a nyerésre: ha fix számokkal játszunk heteken, hónapokon át vagy állandóan változtatjuk tippjeinket? S egyáltalán, létezik-e valamilyen minimális szelvényszám esélyeink növelése szempontjából?

Egyelőre ennyit a lottózók számára induló új rovatunkról. Tetszenek önöknek javaslataink? Együtt játszanak majd velünk? Olvasóink észrevételeit nemcsak megköszönjük, hanem meg is jutalmazzuk majd! Levelezőink között minden hónap végén *tízszer tíz lottószelvényt sorsolunk ki.*

Tippjeink a hatos lottó 25. húzására:
5, 7, 9, 10, 14, 17, 18, 25, 30, 32, 33, 39, 40, 42, 45.
A szelvények beérkezési határideje: 1991. március 20. (szerda), 24.00 óra.

(x)

Bűbájbábu

Megvan a recept az unalom ellen! Nem olcsó, de fantasztikus! Ha valakinek nincs kedve egyedül ülni a kocsijában, beszerezhet egy teljesen élethű, életnagyságú, elegánsan felöltöztetett műanyag bábut, akit maga mellé ültethet az anyósülésre, és máris messze űzte magától a magányt. Tán mondanom sem kell, hogy a VH-ban olvastam minderről, no meg arról is, hogy ez a műútitárs potom 12 ezer dollárba kerül, és már harminc egyedi példányt el is adott belőle egy bizonyos angol úr, akit Neil Jaggernek hívnak.

Nem mondom, ha az árától eltekintünk, igazán sok előnye van ennek a mesterséges útitársnak. Mindjárt az első, hogy nem beszél bele a vezetésbe, nem mondja, hogy most jobbra kis ívben fordulj be, Géza, vagy hogy nem láttad a záróvonalat, de nagy ökör vagy te, Gábor, vagy hogy megtanulhatnád már végre, melyik a gázpedál és melyik a fék, szívem és így tovább és így tovább.

Nem is dohányzik egy ilyen műanyag bábu, vagy ha mégis, akkor bizonnyal könnyű leszoktatni róla. Amennyiben mégsem akar fölhagyni eme káros szenvedélyével, avagy más egyéb okokból elegünk van belőle, egyszerűen csak kirakjuk a garázsba, és annyi, még csak búcsút sem kell intenünk neki, nemhogy magyarázkodnunk kéne.

Ha viszont nincs köztünk konfliktus, és magunkkal visszük, akkor a gépkocsitolvajok ellen is kiválóan bevethető, mert míg mi ilyenolyan okból távol vagyunk autónktól, addig ő ott marad, teljes élethűségében, amúgy persze roppant elegánsan, és a lókötő autókötő azt hiheti, valaki, húsvér személy tartózkodik a kocsiban.

A baj csak ott van, ha netán maga ez a mi bábunk lopja el a mi autónkat. A technika és a közbiztonság mai állásánál minden megtörténhet...

(münz)

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kádár Béla
festő ún

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 DEC 27
1021

BUDAPESTER RUNDSCHAU 7

Béla Kádár: Erinnerung (1877—1956)
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalga

8 BU

Zsigmond Móricz.

Christgesang

Diese Weihnachtsgeschichte von ZSIGMOND MÓRICZ (1879—1942) beschwört nicht Andacht und Wärme herauf, sondern Grauen, Kälte und Armut, die das Leben der Knechte und landlosen Bauern in der ungarischen Tiefebene beherrschte, deren Leben Móricz in Romanen und Erzählungen so plastisch beschrieben hat. Diese Geschichte vom Christgesang handelt vom Elend, das den Menschen am noch Elenderen zum Mörder werden läßt.

Glitzernder Schnee umhüllte das kleine Dorf an jenem wunderschönen Weihnachtsabend. Die Sterne blinkten am Himmel wie morgendliche Tautropfen an den Grashalmen einer Frühlingswiese. Das kleine Dorf lag ganz versteckt, und in den winzigen Hütten hausten freudlose, arme Menschen.

Doch für zwei Burschen war dieser Abend auch ein erträgliches Fest. Sajó hieß der eine, Balog der andere. Sie waren seit vielen, vielen Jahren, seit ihrer Schulzeit unzertrennliche weihnachtlichen Christsänger. Sie hatten volle, melodisch klingende Stimmen, und ohne sie wäre in dem kleinen kalvinistischen Dorf kein Heiligabend denkbar gewesen. Sogar zur Ernte hieß es oft: Ach, wie ärmeln auf den Laubengang heraus und sagte:

„Na so was, ihr kommt auch? Die Zigeuner waren schon hier, die Bescherung ist vorbei. Sie haben das Brot mitgenommen."

„Was für Brot?"

„Sie wollten kein Geld nur ein Stück Brot."

Die beiden erröteten im Dunkeln und trollten sich vom Hof wie begossene Pudel.

Die Zigeuner waren schon ein Haus weiter gezogen und sangen.

Die Burschen lauschten in grimmigem Zorn.

„Welcher ist das?"

„Der Buga ..."

„So. Der ist mir schon im Sommer beim Bäumefällen zuvorgekommen, für ein

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1972 FEB 1

Kádár Béla

1021 KÁDÁR BÉLA FESTMÉNYE

VITA-REFLEXIÓK

Így jutalmazunk

Az új gazdasági mechanizmus az egészségügyi intézmények pénzgazdálkodásában is megnövelte a vezetők és szakszervezeti bizottságok lehetőségeit. Azelőtt csak a költségvetési — közismerten nem túl nagy — jutalmazási kerettel rendelkeztek, most lényegesen többet fordíthatnak erre a célra. Kórházunkban a szakszervezeti tanács és a kórház igazgatósága a helyettesítési rendelet szellemében olyan rendszert dolgozott ki, amely szerint a dolgozók a többletmunka után helyettesítési díjat kapnak, a fennmaradó összeggel pedig számottevően megnöveltük a jutalmazási keretet.

Felmerült a kérdés: hogyan lehetne elérni, hogy a jutalom a jó munkát honorálja, ösztönző legyen és érvényesüljön a törzsgárdatagság anyagi megbecsülése, a szakmai-tudományos és társadalmi munka elismerése stb. Az egyik lehetőség az volt, hogy az intézmény osztály- és részlegvezetői beosztottjaik számával arányosan részesüljenek a keretből, és megítélésük alapján jutalmazzanak. Az igazgatóság és a szakszervezeti tanács ezt a módszert elvetette, attól tartva, hogy így egyes helyeken túlságosan szubjektív lenne a megítélés. Objektívebb megoldást keresve pontozásos rendszert dolgoztak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

Kádár Béla

1972 FEB 1

1021

KÁDÁR BÉLA: ÜLŐ NŐI AKT

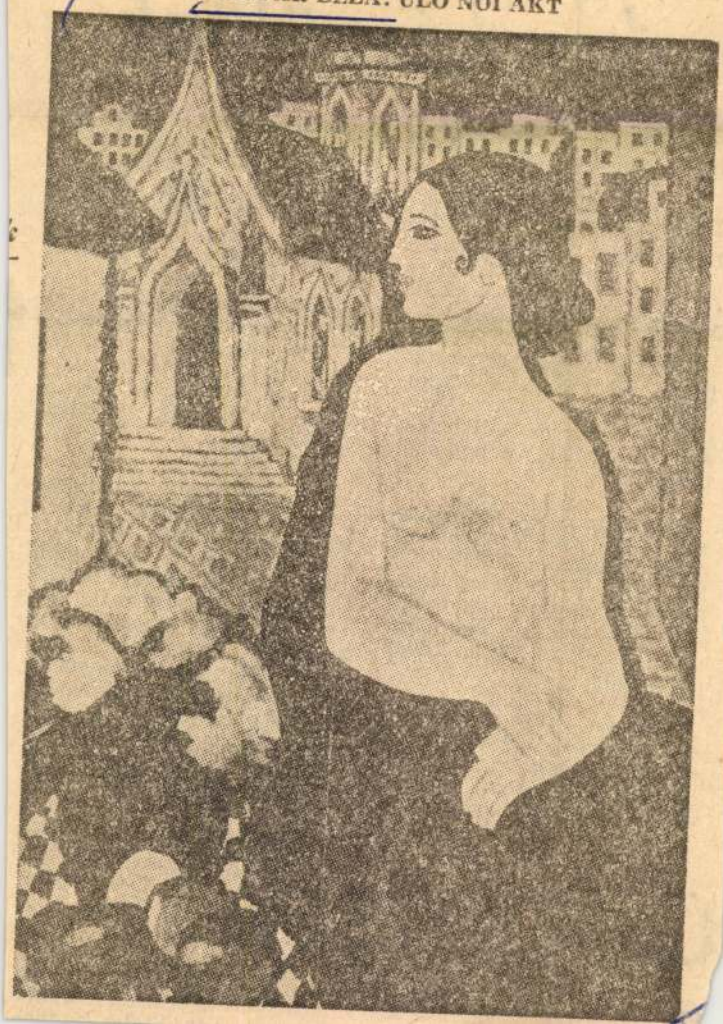

mokra készülünk

Weil Emil volt börtöntársa mond emlékbeszédet.

★

Február 18-án a szakszervezet elnöksége megkoszorúzza Weil Emil sírját. *Dr. Babics Antal* akadémikus, a szakszervezet elnöke mond ünnepi megemlékezést.

★

Február 19-én Dombegyházán, Weil Emil szülőfalujában az egészségügy fiataljai és veteránjai találkoznak és koszorúzási ünnepséget tartanak.

★

Ebben az esztendőben február 7-én emlékezik a magyar társadalom JAHN FERENCRE a munkásmozgalom és a magyar egészségügy nagy mártír orvosára, születésének 70. évfordulója alkalmából.

★

Február 7-én Kispest egészségügyi dolgozói és a város vezetősége ünnepi gyűlés keretében adózik Jahn Ferenc emlékének. Megkoszorúzzák a XIX. kerületi szakorvosi rendelőintézetben lévő mellszobrát. A névadó ünnepségre később, az intézet építkezési munkálatainak befejezése után kerül sor, amikor méltó keretet tudnak hozzá teremteni.

Ünnepségre készül a Jahn Ferenc Egészségügyi Szakiskola is. Névadójuk születési évfordulója tiszteletére emléktáblát avatnak, és ünnepi ülésen emlékeznek életére, munkásságára.

★

A szakszervezet elnöksége felkérte a MOTESZ egészségügyi szervezők tudományos egyesületét, hogy Jahn Ferenc születésének jubileuma alkalmából még ez évben rendezzen tudományos emlékülést. Egyidejűleg erkölcsi és anyagi támogatását adta — Kispest tanácsának kezdeményezéséhez, mellyel Jahn Ferenc életét és munkásságát kiadványban kívánják megörökíteni.

ÜNTETÉSEK

alkalmából az egészségügy

A Népköztársaság Elnöki

KÁDÁR BÉLA

Uj Tükör, XXIV. évf. 30. sz.
24.p. 1987

Kádár Béla: Női portré virágga

8509. sz. jegyzék

Kádár Béla: Kompozíció

Mű-terem Galéria - Virág Judit

Könyvelőzetes

KÁDÁR Béla

MŰ-TEREM GALÉRIA - VIRÁG JUDIT

A MŰ-TEREM GALÉRIA KIADÁSÁBAN A JÖVŐ ÉVBEN JELENIK MEG A

KÁDÁR BÉLA

ÉLETMŰVÉT FELDOLGOZÓ REPREZENTATÍV MONOGRÁFIA.

A KÖNYV VÉGIGKÍSÉRI KÁDÁR BÉLA ÉLETMŰVÉNEK VALAMENNYI KORSZAKÁT ÉS BEMUTATJA AZ OEUVRE LEGJOBB DARABJAIT.

AMENNYIBEN VAN AZ ÖN TULAJDONÁBAN FONTOS KÁDÁR-MŰ, ÉS SZERETNÉ HOGY AZ ALBUMBAN REPRODUKÁLVA LEGYEN, VÁRJUK JELENTKEZÉSÉT.

INFORMÁCIÓ SZEMÉLYESEN: MŰ-TEREM GALÉRIA 1055 BUDAPEST, FALK MIKSA U. 13.
TELEFON: (00-36-1) 312-20-71 - FAX: (00-36-1) 326-91-21 - E-MAIL: MU-TEREM.GAL@MAIL.MATAV.HU

KÁDÁR BÉLA: PÁSZTOROK LÁTOGATÁSA
(JELENET SÁRGA TEHÉNNEL) TEMPERA, PAPÍR 59.5X88 CM JELEZVE JOBBRA LENT: KÁDÁR BÉLA

volna a nyolczvanas évek végén, ereje virágában vidékre menni, előbb Zilahra, utóbb Kassára rajztanárnak. Hogy művészre mit jelent, mikor az élő művészi élettől, a mely folyton sarkalja az ambicziót és folytonosan inspirál a maga hullámzásával, elszakad, mikor meglazul a kontaktus közte és a termékenyítő művészi élet között, azt nem egy virágjában magvaszakadt magyar pálya tanusítja. Ettől fogva Greguss Imre pályája folytonos keserves vivódás, folytonos erőfeszítés a saját előbbi szinvonalának elérésére. Ellankadások és újabb erőlködések, küzdelem a témákkal és küzdelem a félsikerek csüggesztő hatalmával. A mit nyilvános kiállításokon láttunk tőle, az mind ezt mutatta.

Most pedig, műveinek kiállításán meglepetve látjuk az igazi művészt, a ki eddigelé el volt rejtve előlünk. Kicsiny képeket, egy-két alakkal, a melyek jelentékenyebbek nagyméretű és nagyigényű tableauinál. Egy-kettő közöttük, pl. a *Lókötő*, a maga nemében elsőrendű munka, erő és élet van benne; a lovon ülő betyár mozdulata, a lóval összenőtt, egy szemléleti egységet adó volta, a biztonság a megcsinálásban, egyenesen meglepő annál a művésznél, a ki nagy képein tele van határozatlan ingadozással. Vázlata a *Csárdás* czimü képhez csupa frisseség és könnyedség. Fölfedezés-számba megy érzéke a tájkép iránt, melyet sohasem kultivált igazán, pedig fiatalkori boszniai vázlatai (a boszniai hadjáratban való részvételének emlékei) és utolsó idejéből való néhány könnyedén, széles ecsettel odavetett balatoni képe láttára sajnálnunk kell, hogy nem fedezte fel magában a tájképfestőt. Hasonlókép nem kultiválta az arczképet sem, holott kevés számu arczképe, köztük különösen nővére, özvegy Mikovszky Gézáné képe és még inkább öccséé, érdekesen mutatják az emberi arcz jellemzetessége iránti élénk és művészi érzékét. Sokan lesznek, a kik ezeknek az arczképeknek viszik haza a kiállításról legélénkebb emlékét.

Sajnálnunk kell, hogy ezt a szép dolgokra hivatott művészt annyira eltérítette a neki szánt eredendő feladattól korának áramlata s nem engedte kifejlődni benne azt, a mi legértékesebb volt egyéniségében. De viszont jó érzéssel konstatáljuk a kiállításon, hogy pályája, különösen pályájának utolsó szakasza még sem volt annyira meddő, mint a hogy hitték róla. Hagyatéka gazdagabb, mint a mennyire becsülték, művei között találunk nem egyet, a melyek élénken bizonyítják, hogy a maga művészetét megbecsülő művész volt.

SZOMJAS HONVÉDEK.

A SZOLNOKI MŰVÉSZTELEP KIÁLLÍTÁSA.

A főváros szomszédságában a napokban érdekes kiállítás nyilt meg, a szolnoki művésztelep festményeinek kiállítása.

A szolnoki művészkolónia csak úgy, mint a nagybányai, a modern művészeti mozgalmak eredménye; czélja közvetlenül beléhelyezni a művészt a természetnyujtotta impressziók tömegébe, megszabadítani őt a nagyváros hangulataitól, zajos, munkagátló életétől s különösen a nagyvárosokban mindig erősebb művészeti tradiczióknak az egyéniség szabad kifejlődését akadályozó befolyásától.

Szolnok határtalan síkságával, tiszaparti füzeseinek poézisével, a Tisza s a Zagyva tavaszi áradásaival, nyarának vakító verőfényével, nemkülönben tősgyökeres népének tömérdek, szinekben gazdag néprajzi motivumaival, régóta lekötötte már a művészek érdeklődését. A hetvenes években itt festett Pettenkofen, a hires osztrák festő, ki legnagyobb sikereit magyar tárgyu képeivel aratta, a

FIÚ ARCZKÉPE.

NŐI ARCZKÉP.

GREGUSS IMRE FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

RÉSZLET A KIÁLLÍTÁSRÓL.

SZLÁNYI LAJOS MŰTERMÉBEN.

nyolczvanasokban Aggházy, Ébner, Bihari Sándor, majd utóbb Fényes Adolf itt alkották ismert népies tárgyu képeiket.

Szolnok fel volt fedezve, s midőn a nagybányai után egy újabb telep alapítására került a sor, a választás reá esett. Összefogtak az állam, a város, a művészek, a megye gazdag birtokosai s megalapították a koloniát, mely 1903-ban nyilt meg. A telep a Zagyván túl, a város végén, a régi szolnoki vár kertté alakított területén épült, melyet a város engedett át. A régi várromokból készült a telepnek messzire ellátszó régies tornya. Két terjedelmes, vadszőlővel befuttatott, árkádos házban igen mérsékelt bérért tizenkét műterem és lakás áll a festők rendelkezésére; a fiatalokat még ösztöndíjak is támogatják. Érdekes a művészeti egyesületnek az a rendelkezése, hogy, ha egy műterem megüresedik, az új tag felvétele felől maguk a művészek határoznak, nemkülönben az is, hogy a tagok évenként két művüket az egyesületnek tartoznak átengedni, melyek közül a legméltóbbakat a Szolnokon tervezett muzeum részére választják ki.

Az első törzstagok Bihari, Fényes, Olgyay, Mihalik, Szlányi, Pongrácz voltak, majd Zombory Lajos, az állatfestő. Számos fiatal ösztöndíjas követte őket.

A kiállítás két műteremhelyiségben van izlésesen elrendezve; az összes törzstagok szerepelnek rajta, Olgyay kivételével, ki gyűjteményes kiállításon fogja képeit bemutatni.

Az elhunyt *Mihalik* Dánielnek három képe a művészt tudásának legfejlettebb korában, művészetének legutolsó kifejlésében mutatja, midőn már sordinált, világos, párás szinekkel festett. Szolnoki tája s különösen a vizben tükröződő parti részlet legjobb képei közé tartoznak. *Szlányi* képei mind egy gyengéd, enyhe, a legintimebb szin- és fényhatásokat kedvelő egyéniség lelki világát sugározzák, képein nincsenek erős kontrasztok, nincsenek erősen hangsulyozott, kiemelt motivumok, de annál több levegős egység, annál több szinbeli harmónia, finomság. Badacsonyi tája kékbe játszó fehéres szineket, buzaföldje sárgás szinskálát ad, mely felé virtuózúl megfestett ég borul. *Fényes* Adolf csendéletei, különösen a csészéket ábrázolók, meglepő kevés eszközzel sokat tudnak mutatni; ismer t«Gobelin-muzeuma» is itt lóg s impresszionista könnyedsége a legjobb franciákra emlékeztet.

Régi nehéz, sötét szineinek ugylátszik végleg bucsut mondott a művész. *Jávor* Pál egy igen sikerült arczképet állitott ki. Sok képpel szerepel a telep jeles állatfestője, *Zombory* Lajos. Tudásának legjava nem annyira a tájképekben fekszik, bár tiszai kompja méltán sok elismerőre fog találni, mint az állatok ábrázolásában. Első rangú impresszionista, ki nagy szinfoltokkal, könnyedén futó, széles ecsettel fest, megkapóan rögzíti meg az egyes állatok legkarakterisztikusabb mozdulatait. Az állatok az ő képein nem roszul festett, mellékesnek felfogott tájon statisztálnak, hanem a környezet is egységesen egy szinharmóniába olvad, a tájkép nemcsak jól van megfestve, hanem szinhangulata reáborul az állatokra is. Legjobb képe az itt kiállítottak között a «Tehenek a vizben» s különösen az, mely fák alatt egy csomó lovat ábrázol.

A fiatalok közül érdekes dekorativ talentum Kádár Béla, vizben tükröződő fái igen sikerültek. Kléh János képei diszkrét, tartózkodó, szinte nőies egyéniséget mutatnak. *Pólya* Tibor, ki a tavaszi karrikatura-kiállításon ügyes rajzokkal szerepelt, egy igen jó képet állitott ki, az «Ülő gyermek»-et, egy meztelen kis gyermek aktját, mely erősen modern felfogással, pompás, Hodlerre emlékeztető szinekkel van megfestve. A művész legtöbb képén s rajzán sok van abból, a mit a vonal lendületességének nevezhetnénk.

A kiállítás nagyon megéri a rövid ut fáradságát, s ha megtekintése után bejárjuk a szolnoki Tabánnak, a szegényember-negyednek,

A MŰVÉSZTELEP.

A ZAGYVA PARTJA.

A SZOLNOKI MŰVÉSZTELEPRŐL. — Balogh Rudolf fölvételei.

Kádár Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG
1968 DEC 8

1021

Megjelent a Jelenkor decemberi száma

Ugy látszik, rendszeressé válik a Jelenkornál, hogy minden számban valami meglepetést, különös összeállítást, vagy rovatot kap az olvasó. A nyári, „baladoni" összevont szám, az októberi tízéves jubileumi és a novemberi munkásmozgalmi összeállítás után a decemberi számban a fiatalok kaptak külön hangsúlyt. Három fiatal költőt, három elbeszélőt és három képzőművészt mutat be a folyóirat. A válogatásban nem kizárólag a dunántúli származás, vagy lakóhely döntött, a „hazaiak" mellett Szegeden és Budapesten élő fiatalok is helyet kaptak.

A fiatalok mellett kiváló szépirodalmi és kritikai írásokkal jelentkezik a decemberi Jelenkor. A lírai rovatban többek között *Csorba Győző*, *Pákolitz István* és *Weöres Sándor* verseit, a szépprózában *Bertha Bulcsu* elbeszélését és *Rákos Sándor* franciaországi útinaplóját olvashatjuk.

A tanulmányok, jegyzetek közül *Bajomi Lázár Endre* Francia krónikája és *Taxner-Tóth Ernő* budapesti színházi levele mellett

rajzai és reprodukciói alkotják, a borítón pedig négy *Kádár Béla*-rajzot közöl a lap, a pécsi Modern Magyar Képtár Kunvári-gyűjteményéből.

ház azonnal ... hetően eladó. Szekszárd, Ezerjó u. 16. Tel.: 12—994. (80)

Azonnal beköltözhető egy szoba, két konyha.

tóit, h... án, vas... don 7 áramszt... áramszt...

Szekszárdi rádió

Szekszárdon nemrégiben Puskás Tivadarról nevezték el a Tolna megyei MHSZ városi rádiósklubát. A harmincöt tagú klub a öld minden táján levő sok-sok matőr rádióállomással mintegy ezer kapcsolatot létesített ed-g. Egzotikus partnerei ...

jetunióba. A különböző teljesítményeket jutalmazó harminchárom diplomát szereztek eddig, s újabb tizenöt diplomakérelmük van elbírálás alatt. Legutóbb bolgár, valamint jegesmedvéket ábrázoló rajzzal díszített svéd diplomákkal gyarapították gyűjteményüket. S amint Valkay Lajos MHSZ főelőadó, a klub vezetője közölte, jövőre lesz a szekszárdi rádiósklub fennállásának zedik évfordulója. Már erre is zorgalmasan készülnek, novemer végén részt vettek az éter ullámain lebonyolított amatőr ádiós világversenyen. S a jubiumot a jelenleginél kedvezőbb örülmények között, már az új zékházban szeretnék megrenezni.

(-s-ó)

...ri vontatási

...z

...plakatos

...ek.

Kádár Béla

— Képkiállítás az Otthon-Körben. Kilenc fiatalabb művész, egytől-egyig tehetséges ember, szép kiállítást rendezett rajzaiból és festményeiből az Otthon-Kör egyik termében. Közülök Diener-Dénes József, Kmetty János, Gedő Lipót, Kádár Béla, Schönberger Arnold, Scheiber Hugó nevét egyéb kiállításokról is ismeri a közönség. A kolozsvári Szigethy István, kiről eddig inkább csak azt tudtuk, hogy tehetséges illusztrátor, most festett képeivel is bemutatkozik. Berkovits Gyula uj ember: kezének minden huzása tehetség. Csorba Géza néhány kiváló mellszobra és Kovács Gina festett porczellánjai adják meg a változatosságot a kiállításnak. (c. a.)

Az Ujság
1920. dec. 22.

n, hogy Kákay-Szabó György, a
ítora, a Műemlékek Országos Bi-
elenleg a bántornyai rk. templom
itását végzi. E munka befeje-
om falképeinek helyreállitásával
lást állami megbizásból végzi,
a Szent László legendát ábrá-
álását végzi, munkája nemcsak
megmentése, de nemzetpolitikai
ős, miután mindkét templom a
ályi területen fekszik.
Műemlékek Országos Bizottságának
a középkori falképek restaurálá-
sát előreláthatóan évekig

Kádár Béla

— **Uj kiállitás a Tamás-galériában.** A Tamás-galériában (Akadémia-utca 8.) f. hó 16-án, szombaton délután nyilik meg *Kádár* Béla festőművész gyüjteményes kiállitása. A kiállitás november 27-ig lesz nyitva. Megtekinthető szombaton délután 5—8 és vasárnap 10—2, hétköznap 10-től este 6-ig.

NU. 1929. XI. 16.

Avvátt

~~Ylinez Gyula~~ K

Kádár Béla

Kelemen Emil

Marosán Gyula

Mihältz Pál

Medveczky Jenő

Perlrott Csaba Vilmos

Schönberger Armand

Schalk László

Scheiber Hugó

9 Pg

L. Szabad Művészet

1947. 12. 247 l

Sz.

THEONPA
EONPAN
ONPANT
NPANTH
PANTHE
ANTHEO
NTHEON

Organikus terek és formák

A Renée Művészeti Társaság kiállítása
Kecskeméti Képtár,
2002. június 14–július 21.

A KECSKEMÉTI KÉPTÁR ELSŐRENDŰ FELADATÁNAK TARTJA, hogy országos hatókörű múzeumi kiállítóhelyként mindenekelőtt a kortárs képző- és iparművészeti társaságok bemutatkozását segítse elő. Erre ezúttal a XVII. kerületben létrejött, *Renée Művészeti Társaság* kapott lehetőséget. A társaság 1996–2002 között 33 csoportos és egyéni kiállítás keretében közel 1300 műalkotást mutatott be. Kollektív kiállítási anyagaik többségében tematikusak, amelyek mindig egy-egy tag ötletéből indulnak ki. E szellem jegyében jött létre ez alkalommal az *Organikus terek és formák* című, három állomásból álló kiállítássorozat, amely Hatvan után és a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum előtt, a kecskeméti Cifrapalotában kerül a közönség elé. A címben szereplő *organikus = szerves* szó jelentése utal arra, hogy a műtárgy természetes anyagból készül, és arra, hogy az alkotás szervesen illeszkedik, kapcsolódik a természethez. Ennek a kiállítási anyagnak az elkészülte nemcsak a természetes materiák felhasználását jelentette, nem pusztán stílusművészetről volt szó, hanem sajátos *magatartásformát* feltételezett minden alkotótól. Tehát az egyes művek többségében a természet belső lényegéből származnak, szervesen kapcsolódnak a természethez, azzal párbeszédet folytatnak és ezzel összefüggő, szellemi rétegeket fednek fel. A kecskeméti kiállításra meghívott művészek: *Benedek József, B. Laborcz Flóra, Bészabó András, Bertalan István, Bicsár Vendel, Bobály Attila, Dechandt Antal, Gubis Mihály, Illényi Tamara, Jenei Judit, Kazinczy Gábor, Orosz Péter, Székely János Jenő, Szilárd Klára, Szlaukó László* és *Tilles Béla*.

Orosz Péter: Dúvad, 1995

Dekoratív avantgárd

Kádár Béla gyűjteményes kiállítása
Mű-Terem Galéria, 2002. június–augusztus

IGAZI MŰVÉSZETTÖRTÉNETI CSEMEGÉT KÍNÁL a Mű-Terem Galéria mindazoknak, akik egy közkedvelt, de valójában kevéssé ismert alkotó életműve iránt érdeklődnek. Az egész nyáron át nyitva tartó, gyűjteményes kiállítás *Kádár Béla* (1877–1956) műveiből mutat be, az egész oeuvre-öt átfogó válogatást. A tárlaton több mint száz Kádár-alkotás látható, amelyeket hazai múzeumokból és magángyűjteményekből válogattak. A galéria kiadásában júniusban jelenik meg a régóta várt Kádár Béla művészetét bemutató monográfia, amelyet *Gergely Mariann*, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze írt. A mű a szerző több éves kutató munkáját összegzi. A korabeli dokumentumokra alapozó kutatás és az erre épülő történeti és stilisztikai elemzés hiteles képet nyújt Kádár Béla egyes alkotó korszakairól. A monográfia erőssége az igényesen összeállított színes reprodukciók mellett – amelyek között külföldi múzeumokban és magángyűjteményekben őrzött alkotások is szerepelnek – a számos korabeli archív fotó megjelenése, amely az életmű hiteles értelmezésének és értékelésének fontos bázisa. A kötet közel 250 reprodukciót tartalmaz. Művészettörténet-kutatásunk régi adósságát törleszti a tárlat és a monográfia létrejötte, új megvilágításba helyezve Kádár Béla magyar művészetben betöltött szerepét.

Kádár Béla: Kalapos önarckép, 1921 körül

Documenta 11

Kassel, 2002. június 8–szeptember 15.

EBBEN AZ ÉVBEN TIZENEGYEDIK ALKALOMMAL kerül megrendezésre Németország legnagyobb nemzetközi jelentőségű, művészeti eseménye a *Documenta*. Az idei rendezvény művészeti vezetője a Nigériából származó, New Yorkban élő *Okwui Enwezor* a globalizáció szellemében az Európán kívüli művészetnek nagyobb teret igyekszik szentelni. Így sokkal több afrikai, ázsiai, észak-, közép- és dél-amerikai, valamint ausztrál művészt hívtak meg a kiállítók közé, mint eddig bármikor. A kiállító művészek csaknem fele az USA-ból, Ausztráliából, Chiléből, Kubából, Beninből, Indiából, a Kongói Köztársaságból, Kínából, a Dél-Afrikai Köztársaságból, Elefántcsontpartról, Kanadából, Brazíliából, Japánból, Iránból, Szingapúrból, illetve Kolumbiából érkezett. Az európai színeket a többségében német, angol és francia művész mellett svájci, portugál, spanyol, holland, illetve finn alkotók és csoportok képviselik, de néhány kelet- és közép-európai résztvevője is van a kiállításoknak, így például a horvát *Sanja Iveković* (1949) és *Ivan Kožarić* (1921) vagy a litván *Gediminas Urbonas* (1966), illetve a moldovai *Pavel Brăila* (1971). Az eseményen részt vevő, közel százhúsz művész között szerepelnek olyan, már klasszikusnak számító mesterek, mint *Louise Bourgeois* (1911), *On Kawara* (1933) vagy *Dieter Roth* (1930–1998), de a legfiatalabb művésznemzedék is képviselteti magát. A kiállítások színtere, az eddigi Fridericianum és az Orangerie mellett egy új épülettel bővült. Az egykori sörfőzde épülete, a város szélén, kereken 6000 négyzetméternyi területével a *Documenta 11* fontos helyszínévé változott.

A Documenta új kiállítóhelye – az egykori sörfőzde és makettje

Szembefordított tükrök

Yayoi Kusama retrospektív kiállítása a bécsi Kunsthallében

SZEIFERT JUDIT

„AZ ASZTALTERÍTŐ PIROS MINTÁJÁT *néztem, amikor arra lettem figyelmes, hogy ugyanezek a minták borítják a plafont, az ablakokat, a falakat, míg végül az egész teret, a testemet és az univerzumot is elárasztották. Elkezdtem feloldódni, és a végtelen idő határtalanságában, valamint a felület tökéletességében találtam ismét magamra. Az »Abszolút Semmivé« redukálódtam.*"[1] Ez a gyermekkori élmény *Yayoi Kusama* (1929) művészetének kulcsa. Nemcsak azért, mert Kusama univerzuma pontokból és végtelen hálóstruktúrákból áll, amelyeket akvarellel, olajjal fest vagy rajzol objektjeire, illetve az egész teret beborítja velük. Hanem azért is, mert az előbb leírt gyermekkori vízió kényszerképzetként szinte egész életében végigkísérte a „Pöttyös Hercegnőnek"[2] is nevezett, korunk egyik legismertebbnek és legnépszerűbbnek tartott japán művészét, akinek első középeurópai önálló tárlatára került sor idén tavasszal a bécsi Kunsthallében. Bár a tárlaton többségében legújabb installációi jelentek meg, mégis a kiállítás retrospektív, hiszen bemutatásra került régebbi munkájának, az 1966-os Velencei Biennálén bemutatott *Nárcisszusz kertje* (Narcissus Garden) címűnek a rekonstrukciója, illetve korábbi performanszai videón voltak láthatók, sőt bemutatták a performanszokon viselt, Kusama által készített ruhákat is. Mindez azt bizonyítja, hogy Kusama művészete folyamatosan egymásra épülő művek sorozatából áll.

Kusama akciója a Velencei Biennálén, 1972
SINKOVITS PÉTER FELVÉTELE

Kusama 1951-ben fejezte be tanulmányait egy tradicionális művészeti iskolában, Kiotóban. Egy évvel később találkozott egy japán pszichiáterrel, Shiho Nishimaruval, aki nemcsak munkája iránt érdeklődött, de segített megérteni és feldolgozni Kusama pszichikai betegségét, így sikerült szinte teljesen normális életet kialakítania. 28 évesen, 1957 novemberében, csomagjában több mint ezer rajzzal repült Kusama New Yorkba, hogy szerencsét próbáljon. Családja és a japán gazdaság korlátozott lehetőségei akadályozták munkájának folytatását, s New Yorkban találta meg azt a szabadságot, amelyre szüksége volt művészete kibontakoztatásához. Senkit nem ismert ott, de egyetlen kapcsolata nem kisebb személyiség volt, mint *Georgia O'Keeffe* festőnő, akinek címét a *Ki kicsoda az amerikai művészetben?* kötetből szerezte meg. A minimal artos *Donald Judd* osztotta meg műtermét Kusamával, és a japán művésznő alkotásainak sajtóvisszhangjáról is gondoskodott. Kusama megszállottan dolgozott, sokszor ötven órát is egyvégtében. A hatvanas években New York

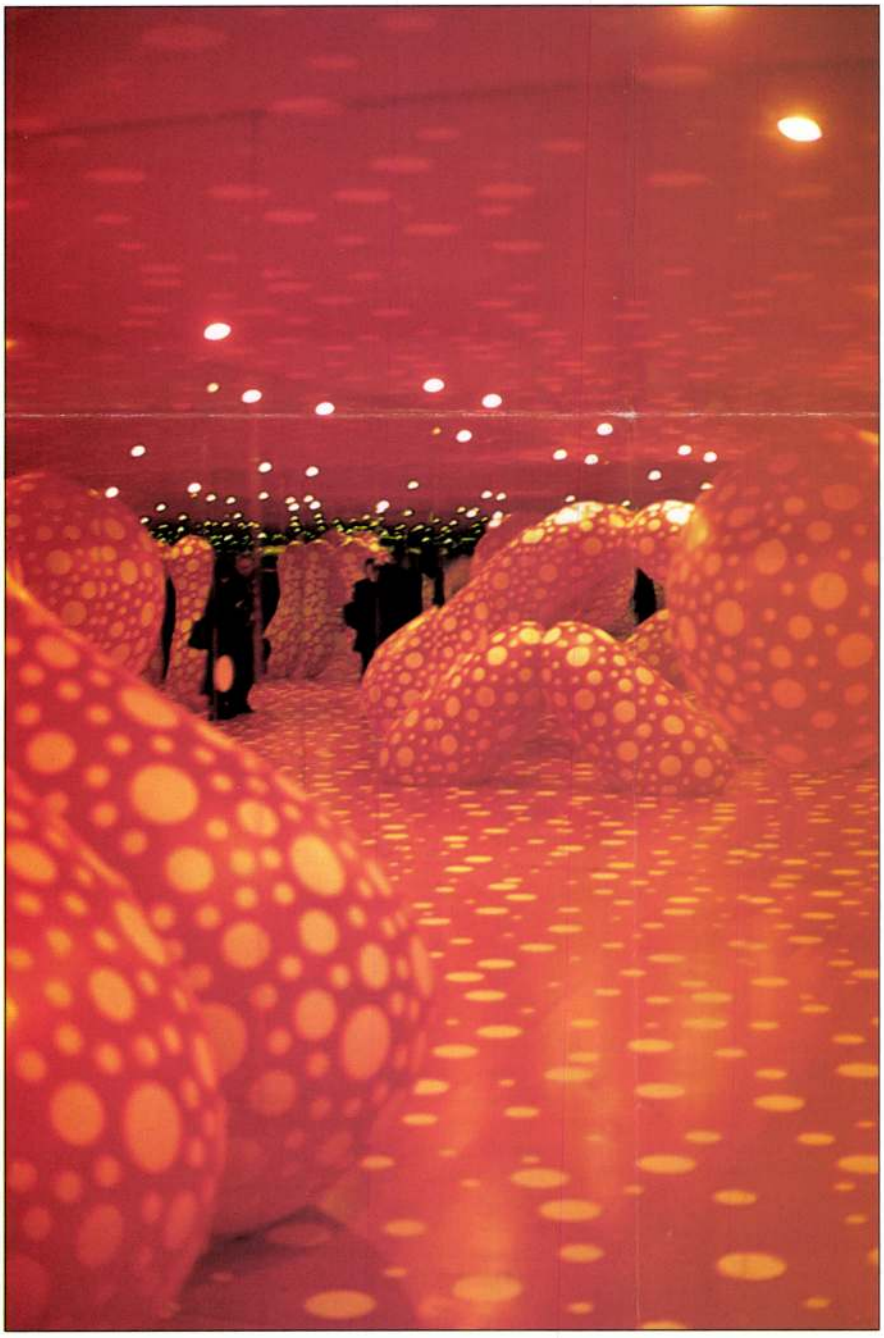

Yayoi Kusama: Pöttymánia / Dots Obsession, 1998–2002
installáció a bécsi Kunsthallében,
a szoba mérete 600×600 cm, a ballonok
mérete 40×70 cm-től 114×250 cm-ig

MŰVÉSZET

Kiállítások

A Tamás-galériában *Kádár* Béla és *Gádor* István együttes kiállitása nyilik meg vasárnapon. *Kádár* Béla festményei körülbelül abban a lágy, szeszélyes és meglehetősen szeliditett expresszionista stilusban vannak tartva, melyet nála a legutóbbi években megszoktunk. Szürkés szinek közé ágyazott egyes részleteikben kacéran szép halvány rózsaszinü aktokat látunk. Kádár expresszionizmusa elérkezett stilusának rokokójához. Gyakran szellemes és fölötte ügyes, de nem mindig meggyőző játék ez. *Gádor* István groteszk keramikánk egyik megteremtője, lassankint mindinkább elfordul régi formavilágától. Apró szoboralakjai egyszerü és nyugodt ábrázolások. Ujságszámba mennek csempéi, amelyeken Pekáryra emlékeztető modorban, szines alakokat állit elénk.

A szépmüvészeti kiállitások helyiségében *Endresz* Aliz és *Futásfalvi Márton* Piroska állitanak ki. Mindketten pályájuk elején álló müvészek, akik müveikkel uj stilust keresnek. Egyikük sem végleg kialault egyéniség és mai teljesitményeik után bizonyára éretlebb és megnyugtatóbb müveket fogunk tőlük látni. De az a nagyotakarás, amellyel a női festők szalonfestészetével szembefordulnak és erőteljesen kifejező formákat keresnek, máris elismerést érdemel.

A Kossuth Lajos-utcai *müterem* egy meglepően izlésesen összeállitott tárlatot nyit meg vasárnapon. Legjava festőinket és szobrászainkat vonultatja fel olyan összeállitásban, melyet sokan példának vehetnének. A válaszlékos anyagból *Szüle* Péter, *Vidovszky* Béla, *Glatz* Oszkár, *Hermann* Lipót, *Halvany* Ferenc, *Kernstock* Károly, *Szobotka* Imre, *Bornemissza* Géza, *Egry* József, *Márffy* Ödön, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Körmendy-Frim* Ervin, *Orbán* Dezső, *Förstner* Dénes, *Czóbel* Béla, *Diener-Dénes* Rudolf festményeit, *Medgyessy* Ferenc, *Vedres* Márk, *Mészáros* László, *Pátzay* Pál szobrait emlitjük fel.

—n

Kádár Béla

M.
1935. II/10

követi, nanem igazi művészbál lesz. A
attrakciója a bálnak az, hogy olyan helyei
rendezik, ahol még soha bált nem rendeztek
a Zeneakadémia gyönyörü palotájának pompá
termeiben, amelyek mintha egyenesen erre
célra épültek volna. A bál két részből áll. A
első rész másfél órás ragyogó előadás lesz,
második rész pedig a tulajdonképpeni tánc
mulatság. Az előadás egységes keretbe foglalv
állítja a közönség elé az egyes számokat.
szöveget *Békeffi* László irta, a szereplők pedi
egytől-egyig elsőrangu hirességek. A filharmo
nikus zenekar pezsdítő nyitánya adja meg mind
tárt az est hangulatát, majd a következő szár
karmestere lép a pódiumra, szintén világhir
név: *Szőke* Szakáll, akinek gyermekkora óta a
volt a legfőbb vágya, hogy valamikor filharmo
nikus zenekart vezényelhessen. Nagy attrakció
nak igérkezik az Opera hires balettkarának
szereplése is. Táncak, amely hidat épit a mu
klasszikus balettjei és napjaink legmoderneb
jazz-táncai közé, annál is inkább érdekeseb
lesz miután *Bársony* Rózsi és *Verebes* Ern
kél versenyre a ballerinákkal. Huszperces kaca
tató operá-paródia lesz a következő szám, am
lyet *Wellburg* Ottó és az Operaház művész
adnak elő. *Békeffi* László következik ezután, a

Kádár Béla festőművész

— **Kádár Béla kiállitása.** Kádár Béla ujabb müveit a Kovács Ákos-szalonban (V., Bank-utca 7. II. emelet 1.) állitja ki. A kiállitás bemutatója szombaton, november 1-én délután 5 órakor lesz.

Nemzeti Ujság
1930.X.30.

4

MA: A HOLDKÓ

XII. évfolyam
291. szám

20 fillér

ESTI KURIR

Budapest, 1934 — Főszerkesztő: RASSAY KÁROLY — december 25, kedd

A genfi döntés nem maradhat belpolitikai következmények nélkül - mondja Sigray Antal gróf

A következmények levonása nélkül az ország békéje és nyugalma nem biztositható - A választójogi reform olyan legyen, melyben a nemzet akarata igazán érvényesülhet

Az a növekvő érdeklődés, amellyel ma már a nép legszélesebb rétegei fordulnak a külpolitikai események felé, meggyőzően bizonyitja, mennyire átérzi mindenki:

sorsunk a külpolitikán fordul meg,

mindennapi kenyerünk, életünk és a jövőnk szorosan összefügg az európai helyzet alakulásával. Mi lesz velünk, Európával, mi lesz velünk, ezer gonddal és veszéllyel birkozó magyarokkal, mit igér, vagy mivel fenyeget az ajtónkon kopogtató 1935. esztendő? Ezt kérdezgetjük egymástól és ezzel a kérdéssel kerestük fel uriuccai palotájában

Sigray Antal grófot is,

a magyar parlamentnek kimagaslóan tekintélyes tagját, aki most érkezett haza hosszabb külföldi utjáról és ennek tapasztalatai alapján a következő, — komoly figyelemreméltó — prognózist adta az *Esti Kurir*-nak:

A helyzet az egész vonalon bizonytalan

— Az 1935. esztendő, amennyire jövendölni egyáltalán lehet vagy szabad —

mindenesetre nagy lépést hoz előre a kibontakozás utján.

Hogy ez *nem lesz minden tekintetben zökkenők nélküli és fájdalmas meglepetésektől mentes,* az több mint valószinü. Ha végigtekintünk ugyanis az európai helyzeten, akkor azt látjuk, hogy Nagybritanniát kivéve, ahol a kitünő pénzügyi politika folytán máris nagy gazdasági fellendülés mutatkozik és Olaszországon kivül, amelyet egy politikai zseni vezetése eddig megkimélt a nagyobb megrázkódtatástól,

a helyzet az egész vonalon nagyon bizonytalan.

Franciaország örökös kormányválsággal küzd és *a Flandin-kormány napjai, vagy legalább is hetei meg vannak számlálva.* A jobboldali és baloldali világnézetek és szervezetek között a harc kitörése bármikor várható. Hatványozott mértékben áll ez Németországra, *amelyben a gazdasági helyzet siralmas és bizonyos fokig reménytelen* s ahol a jobboldali és baloldali elemek összeütközése magának a kormányzatnak kebelén belül bármikor kitörhet. Egyelőre a Saar-kérdés, amelynek békés és Németországra nézve kedvező elintézését természetesen a németek remélik, annyira, amennyire sakkban tartja a szembenálló erőket, de

lehetséges, hogy ujabb forradalmi megmozdulások fognak már a közel jövőben is bekövetkezni.

Világosan látható Németországban a középosztályok elégedetlensége, amelyeknek olyan sokat igértek és amelyek

a mai nemzeti szocialista forradalomból kezdenek erősen kiábrándulni.

Még a kormánynak az élelmezés terén tett demagógikus rendszabályai sem tudják félrevezetni azokat, akik *a megélhetéssel ma sokkal jobban küzködnek, mint csak egy évvel azelőtt.*

Ezután a háborus lehetőségektől visszaborzadó világ érdeklődésének középpontjában lezajlott genfi eseményekre terelődik a szó. *Sigray gróf* ezeket mondja:

Magyarországot a történelem előtt megbélyegezték

— A magyar közvélemény csodálkozással kérdi, hogy *a marseillési királygyilkossággal kapcsolatban miképpen juthatott el Magyarország — a kormány által utólag bevallott háborus veszélyen keresztül — egészen Genfig.* Kérdezheti ezt annál több joggal, mert hiszen *a magyar nemzet milliói nem tudtak semmit a nemzetközi terrorizmusról, még kevésbé Jankapusztáról,* amellyel azt kapcsolatba hozzák. Fantasztikusnak látszott, hogy idegen földön, idegen állam uralkodóját egy elvetemedett egyén meggyilkolja és ezért Magyarországot vonják felelősségre. A kormány által ezügyben leadott — — eleinte nem elég erélyes, később pedig pozitiv-nyilatkozatok alapján a magyar közvélemény joggal hihette: *lehetetlen, hogy Magyarországot bármiféle kapcsolatba lehessen hozni ezzel a büntettel* és joggal hihette azt is, hogy Magyarország — mint hivatalos részről nekünk megigérték — a rágalmakért fényes elégtételt fog kapni. *Sajnos, ennek az ellenkezője történt,* mert Genfben kénytelen volt a magyar megbizott egyhangu rezolueiót elfogadni, amelyben — bárhogy vegyük is —

Magyarország a történelem előtt meg lett bélyegezve olyan üggyel kapcsolatban, amely joggal háborította fel az egész közvéleményt.

Kétségtelen, hogy ha az igazság győzött volna Genfben, — mint ahogy azt az egységespárt elnöke állitja — akkor *Magyarországot ilyen mértékben sem lett volna szabad elmarasztalni, sőt elégtételt kellett volna kapnia.* Mivel azonban nem az igazság, hanem hatalmi szó győzött, sajnos, mégis bekövetkezett a megbélyegző genfi döntés. Nyiltan hirdetik Franciaország és a kisántánt lapjai, hogy a *győzelemhez külpolitikai helyzetük segitette őket, tehát a francia-barátság,* a kisántánt összetartása és a Balkán-blokk működtek itt közre, fényes bizonyságául annak, hogy

a magyar külpolitika annyi utazgatás ellenére is mennyire tehetetlen és eredménytelen

és hogy egy-két hü baráton kivül nem volt képes szélesebb körben hiveket és barátokat szerezni országunk számára. Én, aki véletlen folytán a genfi utolsó napokat külföldről kisérhettem figyelemmel, *ámulva látom, jelentkezett olyan tendencia is, hogy a genfi itéle-*

(Folytatás a 2. oldalon)

Ezen az estén

(B. L.) Ez a szeretet ünnepe. Ezen a napon a szeretet kiárad az emberek szivéből és beboritja az egész földet. A szeretet harangszava cseng és bong fent a magas tornyokban és mindenütt a hüs levegőben, városok fölött, a csillagos ég alatt. Óriási nagy, láthatatlan harangok zengenek a levegőben, tengereken és hegyeken tul, mezők és erdők fölött: a szeretet ünnepét harangozzák, Isten fiának megszületését hirdetik.

És ez az a nap, amikor a didergő fenyőfák is lejönnek a hüvös és meredek hegyekből és estére kivilágosodnak az emberek ablakai és az ablakon keresztül látni lehet a feldiszitett, csillogó, fénylő karácsonyfákat és alattuk a szeretet ajándékait, az emberi lélek legnemesebb gyümölcsét, legdrágább ékszerét. És ez a zuhatagosan áramló szeretet nem ismeri a városok határait és nem ismer országhatárokat, belengi és összeöleli a különböző nyelvü és különböző faju népeket és mindenfelé a világon felcseng az ének:

Mennyből az angyal lejött hozzátok, emberek!

Emberek! Erre az egy napra megnyugosztok, hogy holnap ott folytassátok, ahol tegnap abbahagytátok. Ha talán egy napra ki is alszik a vörös kohóban a tüz és ha talán egy napra meg is állnak a gépek és nem születik uj fegyver, nem születik uj kard és uj ágyu és nem siklik a tenger vizére uj hadihajó, a levegőbe nem szárnyal fel uj harci repülőgép és nem találnak ki uj szereket, uj bombákat, amelyek talán az emberek ezreit tudják majd egy pillanat alatt a halálba küldeni, ha egy napig talán nem is a gyilkoláson töri fejét a tudós és nem azon töpreng a politikus, honnan tud uj pénzforrásokat a még több és még tökéletesebb fegyverek készitésére előteremteni, holnap reggelre elalszanak a gyertyák a karácsonyfán és elhal a harang szava fenn a magas toronyban és elnémul az ének lenn, a boltivek alatt.

Ma este ott lakozik szivetekben és lelketekben az angyal, a szeretet angyala, ma este tiszta fények ülnek a szemetekben és nem gondoltok másra, mint arra, hogyan szerezhettek örömet annak, akit szerettek. És holnapra már nem is emlékeztek rá, ami a szivetekben harangozott, a tájakra, amelyeket lelketek beszárnyalt ma este. Holnapra már ismét vörösen dohog a kohóban a láng és szivetekben a gyülölet, amely egyik népet a másik ellen, egyik embert a másik ellen üzi és uszitja. Holnapra már ismét süket lesz a fületek és bár a szátok tovább is mormolja a szeretet és béke igéit, kezetek titokban a fegyver závárát keresi. Hova rohantok, emberek? Hova viszitek azt az egész lelki kulturát, amelynek isteni szikráját maga Isten fia hozta le a

kellemes karácsonyt kívánnak...

földre és amelyet évszázadok óta ápolnak a papok, hirdetnek a tudósok és énekelnek a költők? Hova rántjátok az emberi együttélésnek azokat a magas és fenkölt formáit, amelyeknek talán legmagasztosabb képlete a karácsonyi est hangulatában borul a földre? Hogyan lehet az, hogy holnap reggel kitörlitek szemetekből az éjszaka nyugodalmas és megnyugtató álmaival együtt a mai esti hangulatot, a karácsony álmát, Isten fiának képét s a harangszót a szivetekből?

Ezerkilencszázharmincnégy esztendővel ezelőtt született meg Isten fia. Minden születésben benn van a halál és minden halálban a feltámadás. A szimbolum, amely ezerkilencszázharmincnégy esztendővel ezelőtt jött el a világra, ebben az egy estében változatlan erővel és töretlen szuggesztióval világit komor és sötét évszázadokon keresztül. És hogy van az, hogy senki sem gondol ezen az estén a halálon keresztül a feltámadásra, amikor Isten fia kiemelkedett a sirból és senki sem érzi annak a másik szimbolumnak örök és változatlan igazságát, *a fegyveres őrök riadalmát, amint dárdájuk kihull a kezükből* és érthetetlen, báva szemekkel, szánalmas tehetetlenséggel bámulnak utána a szeretetnek és az igazságnak, amely visszaszáll az égbe?

CITROEN

a világhirü automobilgyáros, akinek csődje most országos probléma Franciaországban

— **Házasság.** *Katz* Margitka és *Székely* Sándor cipőkereskedő e hó 26-án d. u. 3 órakor tartják esküvőjüket a IX. ker. pávautcai izr. templomban.

Blum Tibor és *Pór* Katalin f. hó 23-án házasságot kötöttek. Minden külön értesités helyett.

Özv. *Sándor* Edéné *Rózsa* Lya, a Gyenes Lilly-zenekar énekesnője, Budapest és Walter *Löffelhardt* gyáros, Stuttgart, jegyesek.

— **Idegesség, fejfájás, álmatlanság,** reggeli rosszullét, levertség, hágyadtság, szédülés esetében a természetes **„Ferenc József"** keserüviz az emésztőszervek hiányos müködéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszaadja a testnek és az elmének régi frisseségét.

(Folytatás az 1. oldalról)

tet talán csak azért, mert egyelőre nagyobb veszélytől mentette meg az országot, mint a magyar kormány győzelmét állitják be.

Ilyen mértékben azonban a magyar közönséget mégsem lehet félrevezetni.

Genf nem maradhat belpolitikai következmények nélkül

A következő kérdés:

— Lezártnak tekinthető-e a genfi döntés aktái?

Sigray gróf válasza:

— Remélem, megállja a helyét a kormánynak az a hivatalosan még nem közölt, de amennyire értesülve vagyok, kialakult véleménye, hogy *ez az ügy olyan vizsgálat után, amely előbbeni kormánynyilatkozatok szerint semmiféle terhelőt nem hozhat, végleg be van fejezve.* Végleg be van fejezve annak ellenére, hogy a világsajtóban mindjárt a genfi itéletet követő napon hallatszottak hangok, amelyek szerint a kisántánt számára a genfi határozat egyáltalán nem jelenti az ügy befejezését. Mindenesetre eleget kell tenni annak a megalázó utasitásnak, amely felszólitotta a magyar kormányt, hogy

a vizsgálatot folytassa le és jelentse a népszövetségnek, milyen rendszabályokat alkalmazott ebben az irányban.

Kétségkivül megnyugtató volna a magyar közvéleményre és kedvezőbb helyzetet teremtene a külfölddel szemben, hogy ha egy olyan kormány folytatná le a vizsgálatot és tenné meg a jelentést, amely minden tekintetben mentes a népszövetségi tanács azon megállapitásától, hogy közegei a terrorista elemekkel szemben — okmányok bizonysága szerint — nem jártak el kellő gondossággal. Véleményem szerint

semmiesetre sem maradhat belpolitikai következmények nélkül, hogy az ország a mai kormányzat alatt tudtán és hibáján kivül háborus veszély szélére sodródott.

Meg vagyok győződve arról, hogy *e következmények levonásának meg kell történnie és enélkül az ország békéje és nyugalma, valamint nemzetközi helyzetünk megszilárditása nem biztositható.*

A választójog körül furcsa játék folyik

A mérleg egyik serpenyőjében Genf, a másikban: lelkes kormánypárti szónoklatok, pártszervezkedési láz, szines reformpolitikai léggömbök eregetése, taktikai huzások a választójog körül. A belpolitikának e hadgyakorlataira *Sigray gróf* kevés szót veszteget:

— Természetes — mondja —, hogy *súlyos külpolitikai helyzet mellett eltörpülnek a belpolitikai kérdések,* bármennyire fontosak is legyenek, mint például a rég beharangozott választójogi reform. Mindenesetre

aggodalommal látom azt, hogy egy végleges és komoly javaslat ennyi idő letelte és ennyi igéret elhangzása után még mindig nem fekszik a parlament előtt és hogy e kérdés körül furcsa játék folyik az illetékes tényezők részéről.

Ugy látom, hogy a kormány saját hiveinek és egyes ugynevezett ellenzéki csoportoknak elgondolásait figyelembevéve tervezetfélét készitett, amelyet azonban *egyelőre csak belső használatra tart alkalmasnak* és amely a minden titokzatosság ellenére is kiszivárgott hirek szerint

senkit sem elégit ki.

Ugy látszik, hogy a kormány egyelőre csak annak az obligónak akart eleget tenni, hogy ha már nem is kész javaslatot, de legalább nyers tervezetet elkészitse ebben az évben. Nagy kérdés, hogy ez a kormány ilyen külpolitikai helyzetben és különböző belpolitikai kompromissziumokkal dolgozva, ezeknek terhe alatt

képes lesz-e egy valóban komoly és megnyugtató javaslatot a Ház elé hozni

és a választójogi reform problémáját becsületesen, az ország érdekében megoldani.

— *És az ellenzék?*

— Mi mindenesetre tovább küzdünk egyfelől azért, hogy az ország békéje, amely nélkül fellendülés el nem képzelhető, megóvassék, másfelől azért, hogy

a választójogi reform olyan legyen, amelyben a nemzet akarata igazán érvényesülhet.

Végeredményben: akár külső, akár belső politikai szemszögből nézzük, 1935 a döntések és mint Sigray gróf mondja, *a kibontakozás esztendeje lesz.*

Ludvig Dénes

Ujabb szenzációs fordulat a miskolci zálogházi panama ügyében

Miskolc, december 24.

(Az Esti Kurir tudósitójának telefonjelentése.) A miskolci zálogházi botrány ügyében *ujabb feltünő fordulat következett be.* Nyolchónapos rendőri nyomozás után *Vajó* József ügyész már éppen a vádiratot készitette az ügy gyanusitottjai, *Rimóczy* József dr. tanácsnok, *Peiker* Béla felfüggesztett főszámvevő ellen, akik a városi kezelésben levő zálogház felügyeletével voltak megbizva, továbbá *Bartus* Béla, *Vaktor* Géza és *Willich* Andor, a zálogház elbocsátott tisztviselői ellen, amikor *Sztéhlik* Károly dr. vizsgálóbiró a napokban névtelen levelet kapott, amely azt állitotta, hogy

Rimóczy József dr. tanácsnok ügyvédjénél, Kozslik István dr.-nál nagyobb értékü ékszereket helyezett letétbe, amelyek a zálogházból származnak.

A vizsgálóbiró *elrendelte az ügyvéd Arany János-utca 9. szám alatt levő lakásán a házkutatást, amelynek meglepő eredménye a vizsgálat ujabb kiterjesztését tette szükségessé a hatalmas panamaügyben.*

Az ügyvéd lakásán arany ékszereket, gyöngysort, egy automatapisztolyt, ezüst evőeszközöket és tálakat, továbbá két perzsaszőnyeget foglaltak le.

Kozslik István dr. elmondotta, hogy *a megtalált tárgyakat valóban ügyfele, Rimóczy József dr. helyezte nála letétbe, de ő teljes jóhiszeműséggel vette át a holmikat.*

Rimóczy József dr. ugyanis azt állitotta, hogy ezeket a tárgyakat *a nála a nyáron megtartott házkutatások során a rendőrség nem foglalta le és hogy azokat még Kolozsvárott szerezte, illetőleg családi örökségéhez tartoznak.* A lefoglalt értékeket beszállitották a rendőrségre. Vasárnap egész nap folyamán tartottak a rendőrségen a kihallgatások. Kihallgatták az ügyvéden kivül *Bartus* Bélát, *Vaktor* Gézát és *Willich* Andort, akik

a lefoglalt értékekről azt állitották, hogy azok a zálogházból származnak.

Beidézték a rendőrségre *Rimóczy* József dr. tanácsnokot is, aki viszont azt vallotta a rendőrségen is, hogy a lefoglalt értékek évtizedek óta voltak a birtokában. Az országos feltünést keltett miskolci zálogházi panamabotrány ügyében még érdekes fejlemények várhatók.

Bőrkabátot,
sport bőrruhát
elsőkézből, az ország legnagyobb bőr- és kész bőrruhá raktárából szerezze be.
PAVLIK, Tisza Kálmán-tér 27.

Sebesség mérőjét
kilométerszámlálóját megjavitja:
ÓRAGYÁR, Tömő-utca.

Az uj polgármester üdvözlése

Szendy Károly polgármester hétfőn reggel is korán megjelent hivatalában és előbb az ügyosztályvezető tanácsnokokkal folytatott megbeszélést, majd

az üdvözlő küldöttségek egész sorát fogadta.

Előbb a frontharcosok üdvözölték őt *Martsekényi* Imre vezetésével, majd a BSE küldöttsége [illegible] Vilmos tanácsnok üd[illegible]

A városházi adminisztráció vezetői közül egyébként ez idő szerint *Szendy* Károly polgármester tartózkodik Budapesten. *Sipőcz* Jenő főpolgármester, akinek a hivatalát ma délelőtt költöztették át véglegesen a régi városházáról, ahol *Sipőcz* 15 éven át dolgozott, az uj városházára,

a karácsonyi ünnepeket Balatonkenesén tölti.

Ugyancsak távol van a fővárostól *Liber* Endre alpolgármester is.

A gyógyszerek uj ármegállapitása

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a belügyminiszter rendeletét a gyógyszerek ármegállapitására vonatkozólag, amely *január elsején lép életbe.* Az uj árszabás az uj magyar gyógyszerkönyvhöz alkalmazkodik, amelynek érvénye szintén január elsején kezdődik. Az árak a gyógyszer-nyersanyagok árai szerint alakulnak, de *a közönség szempontjából az uj árak általában nem jelentenek lényegesebb változásokat.*

Az uj magyar festőművészet története

Genthon István diszes kiállitásu művészettörténeti könyve, amelyet a Magyar Szemle Társaság adott ki, föltétlenül hézagpótló munka, mert a magyar festés történetének olyan fejezetét fogja össze, amelynek eddig csak egyes eseményről készült monografikus irás. A barokrombolás korát követő klasszicizmus és a Biedermeier a magyar festőművészetet a bécsi politikai és társadalmi, tehát művészi kötöttségben találja. *Genthon* István nem ebből az alapból indul el, s ha ezt nem is hagyja figyelmen kivül, következtetései itt nem lehetnek tejesek. *További vonalvezetése már hiánytalan, szakavatott és olyan logikus, hogy könyvének ez a része művészettörténeti forrásmunka magaslatára emelkedik.* A beosztás szerinti negyedik fejezetig, amelyet *Genthon* romantikus realizmusnak jelöl meg, s két korban átfogó művészt állit pillérül: *Munkácsyt* az indulásnál és *Rudnay* Gyulát az innenső szélen, *Genthon* könyve szinte abszolut érték, de itt, készen még ma is élő forongó, fejlődő, ki nem alakult, tehát elbirálhatatlan irányokról van szó, — a könyv legfeljebb adattár s ebben a formában is egy kissé hézagos. Mielőtt a magyar piktura átment volna a Nagybánya és az impresszionizmus irányvonalába, helyesebben amig ez az irányzat nálunk tényezővé nem szélesedett, jelentkeztek erők, például *Magyar Mannheimer* Gusztáv, aki már a romantikus realizmust is megelőző historizmus és akadémia kötöttségéből lendült át iránytmutatóan az impresszionizmus felé. Nagybánya csak ezután jött. A könyv erről nem emlékezik meg, aminthogy az utolsó fejezetből, a stilustörekvésekből is számos olyan név és irányzat hiányzik, amelyeket — éppen mert forrásban lévő, erjedő korról van szó — nem lehet mellőzni, ha például *Czóbel* és *Kmetty* mint gyökök szerepelnek. Igy *Orbán* Dezső, aki a Nyolcak irányzatából egyedül forrott ki univerzális impresszionistává. *Perlrott Csaba* Vilmos, a szin és formaoldás tárgyilagosságának hirdetésével ma is jelentős helyen áll. *Kádár* Béla az impresszió visionárius előadásával páratlan. *Hermann Lipót.* Magyar Mannheimerrel rokonirányban evoluáló művészetével, élen halad. *Frank Frigyes* a szinimpresszió legerősebb kezü magyar tehetsége. *Scheiber* Hugó, a vonalimpresszió zsonglőrügyességü, szinte egyedülálló művésze és még néhány más művész, — teljesen hiányzik a könyvből, aminthogy a teljességhez tartozik az *Ume* kötezése a *Kút* mellett. S nem 800—1000 kiállító művész él Pesten, hanem 2400-nál több, néhai *Déry* Béla gyüjtési adatai szerint. Amit azonban ezeken kivül nyujt *Genthon* István könyve, az hivatott kéz munkája.

Boross Mihály.

— **Eljegyzés.** *Zichermann* Aneit Ungvárról eljegyezte *Schäfer* Andor, a Schäfer Testvérek cég beltagja (Debrecen). (Minden külön értesités helyett.)

IRODALOM ÉS ZENE.

a zsenikről emlékezik, akiknek alkotásai forrongásba hozták a lelkét és elméjét, márványszobroknál, de bizonyos, hogy a berlini „Sieges-Allee“ fehér kőtömbjeinél szebb monumentumai azoknak a „Nagyoknak“, akikről szólnak. Lenbach, Charlotte Wolther, Matkovszki, Zola az ő pszichejük teljes varázsával, erejével és lendületével bontakoznak ki a Harden irodalmi arcképeiben, aki lehet aggresszív, cinikus, kegyetlen, néha (mint a Tolstoj-ellenes) igazságtalan is, de mindig ember, a szellemi fejlődés legmélyebb, értékesebb és differenciáltabb korszakának a XX. századnak krónikusa. Nem tagadja meg Heinrich Heine-t, mert

Heléne: No-no, nem háború, nem ellenség. De mondjuk, én értem vállalna-e valamely súlyos következményt?

Bréant: Mindenre kész vagyok.

Heléne: Nem fogja meglepni, bármi történjék is.

Bréant: Mi sem lephet meg jobban kérdésénél.

Heléne: Akkor kapitány én viszont szeretem magát s ezt kijelentem itt férjem jelenlétében. Elfogadom házassági ajánlatát s e pillanattól vőlegényemnek tekintem.

Bréant (kezet csókol): Boldoggá tesz asszonyom. S a válópör?

Heléne: Remélem, férjem megfogja rövidíteni. (A grófhoz.) Úram, felkérem távozzék, mert a többi immár családi ügy s ön nélkül kívánatos. Szeretője várja. Nos, egy-kettő. Nem távozik? Antoinette, távozhat! Antoinette (el).

Heléne: Ha mindenáron maradni kíván, hát jó. Nos, kapitány, ha cserben nem hagyja bátorsága, érintse ajkával e vállat a férj jelenlétében.

Bréant: Szolgája vagyok démon, ha kell a halálig is. (Megindul.)

Roget (remeg dühében, ökleit összeszorítja).

Heléne: Megálljon. Tudja meg azt is, hogy elhagyott szeretője: Jeanette, töltött revolverrel lesi a mellékszobában, hogy meg mer-e engem ölelni. Hadd látom hát... egy férj és egy megcsalt szerető. Kóstolja hát forró-e az ajkam?

□ MAX HARDEN.

□ A „Kultura“ rövid vázlatban bemutatta multk
a nyers igazmondás legvéresebben vagdalodzó to
harcosát, a vörös borítékos bécsi „Fackel“ szerkes
tőjét, Karl Kraus-t, aki a „Chinesische Mauer“
és több más könyveiben vértserkentő ostorcsapások
mért a hazug társadalmi morál és a nagy pozec
köpenyébe takart emberi félszegségek és bűnök elfe
Talán stílszerű lesz, hogy a Karl Kraus szelle
hóhérmunkájának legillusztrisabb, le nem gyúrt szuje
jéről, a berlini Max Hardenről is beszéljünk p
rövid jellemző szóval, aki „Zukunft“ című lapjáb

réant: Ej, katona vagyok! (Megcsókolja.)
get (feléje ugrik és öklével a kapitány arcába
ap): A bátorsága megvolt, de az árát is meg kell
etnie. Elvárom önt éjfélkor a park pavillonnál.
réant (nyugodtan): Ott leszek. Alig egy óra már.
ézcsók. El.)

Nyolcadik jelenet.

Bréant nélkül.

get (szintén menni készül): Heléne, rávitt a lélek?
asznak hittél, aki szemeláttára tűri a becstelen-
get?
léne (szenvedélyes lelkesedéssel): Tudtam, hogy
jem így cselekszik . . .
get (kitörő örömmel): Hát szeretsz?
léne (odaadással): Imádlak.
get: Enyém leszesz?
léne (karjába omlik): Örökre, elválaszthatatlanúl.
gymást szenvedélyességgel ölelik.)
get: Várd meg tehát, hogy kettőnk közűl ki tér
sza. (El.)
léne (szinte önkivűletben): Győzelem és bosszú!
nette!

Kilencedik jelenet.

Roget grófnő és Jeanette.

léne: Csókolj meg édes, legyünk ismét jóbarát-
k. Éjfél után egyikünk úgyis özvegy lesz.

Függöny.

Arverés az antiktól a kortársig

KÁDÁR BÉLA MAGYAR HÍRLAP 1999. IV. 2.

A Kieselbach Galéria március 19-ei, vígszínházi festményárverése mintaszerű volt. Az árverésre felkínált kollekció éppúgy tartalmazott érdekes antik anyagot (egy kora-tizenkilencedik századi magyar festménypárra valósággal lecsapott a Magyar Nemzeti Galéria képviselője), mint kortárs vagy majdnem-kortárs magyar képzőművészek alkotásait. Az árverés utóbb említett vonása különösen üdvözlendő, hiszen nincs más út a kínálat (és a jobb magángyűjtemények) bővítése felé, mint az, amelyik közelebb vezet a mához. Konok Tamás, Méhes László, Peterdi Gábor, Kassák, Barcsay, Bernáth egy-egy jól eltalált művének ára a licitek során megsokszorozódott.

Ami pedig közbül, a század elejétől a hatvanas évekig jött létre, s került a Vígszínház fényárban úszó színpadára, az egészen különleges darabokat is tartalmazott. Több zseniális Gulácsy- és Uitz-mű is felbukkant, több milliós ajánlatokat kiváltva, és a hamisítási botrányokból mintha megerősödve került volna ki Rippl-Rónai: több alkotása is méltó áron kelt el. (Köztük a páratlan Kerti jelenet Somsicsék kertjében, amelyet állami védettsége miatt nem szerezhetett meg egy olyan külföldi vevő, aki kész lett volna leütési árának többszörösét is kifizetni érte.)

Amilyen szép Mattis-Teutschokat, Czóbeleket, Perlrottokat, Márffykat s amilyen remekmívű Czigányt kínált fel a Kieselbach Galéria tavaszi árverése, olyan halványak voltak ezúttal Berény Róbertjei.

Erős anyag vonult fel viszont az aktivista mozgalom oldalvizén hajózó Scheibertől, Kádár Bélától és Schönberger Armandtól. Ugyanezt mondhatjuk el a nagybányai és a szolnoki festőiskola szép számban felbukkanó, biztos kézzel válogatott munkáiról. Az úgynevezett római iskolát reprezentáló művek (Patkó, Kontuly, Szőnyi stb.) éppoly megérdemelt tetszést arattak, mint a szocialista művészcsoportba tartozó Dési Huber

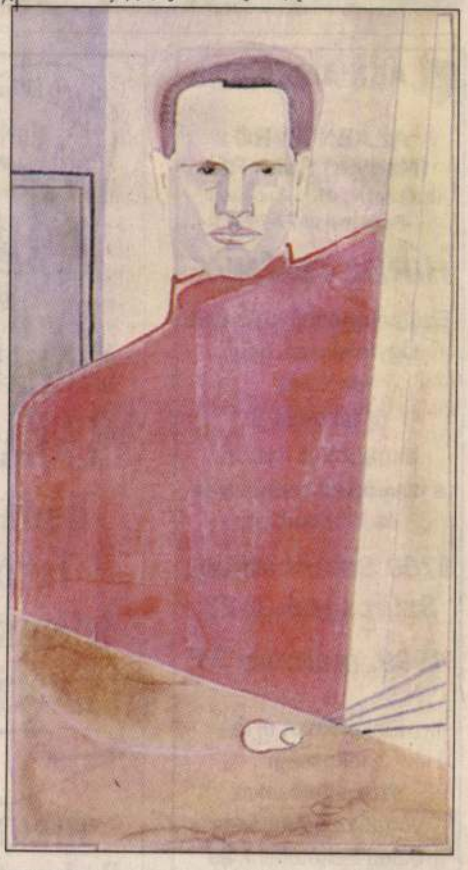

Dési Huber István: Vörös inges önarckép. Kikiáltási ára 100 ezer, a leütési ára 700 ezer forint volt

önarckép-temperája, amelynek ára a licit során meghétszereződött.

Mintaszerű volt az árverés végül azért is, mert két jó nevű brit s egy kiváló holland mestertől is felkínált huszadik századi művet.

• Hernádi Miklós

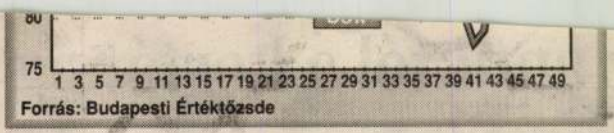

Forrás: Budapesti Értéktőzsde

átlagos eltérés értéke) ugyanis 2,5 százalék, míg a BUX indexé 3,24 százalék volt, ami csaknem egy százalékpontos

ABN·AMRO Bank

Az **ABN AMRO (Magyar) Bank Rt.**
(székhelye: 1133 Budapest, Pozsonyi út 77-79.)

HIRDETMÉNYE

Ezúton értesítjük Tisztelt Ügyfeleinket, hogy bankunk **új lakossági bankfiókot nyitott** a következő székhelyen és időpontban:

9700 Szombathely, Szűrcsapó út 23.

1999. március 24.

Fiókunkban új, a lakossági szolgáltatásokra vonatkozó Általános Üzleti Feltételeink és Hirdetményünk alkalmazandó, amelyek a bankfiókban megtekinthetők.

Via Pannonia

2000 helyen 200 féle újság!

HÍRKER Rt.

HÍRLAPÁRUS MUNKAKÖRBE

budapesti lakosok jelentkezését várjuk!

HÍRKER Rt.
Budapest IX. ker., Dandár u. 9-13.
(Janó Gabriella)

BAUMAG ÉRTI

A BAUMAG Általános Befektetési

NETTÓ ÉVI

Lekötési idő	10 000–490 000 Ft-ig 50
1 hónap	évi 18%
	(1,5%)
3 hónap	évi 20%
	(5%)
12 hónap	22%
24 hónap	(2x19)+1%

BELÉPÉS ÉS INFORM
IRODÁI

1075 Bp., Madách I. tér 4. Te
• 1173 Bp., Rákoskeresztúr, P
1202 Bp., Pesterzsébet, Nagys
283-3282 • 1123 Bp., Ugocsa
1113 Bp., Bocskai út 37. Tel
Szentendrei út 4. Telefon: 388-
2/a. Telefon: 308-0090 • 2040
Telefon: 06 (23) 430-335 • 201
Telefon: 06 (30) 948-1293 • 26
Tel.: 06 (27) 300-885 • 9024
(96) 419-473

LÉPJEN BE ÖN

A MAVAD Rt.

igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy évi rendes közgyűlé

1999. április 29-én 10 órára hívja össze.

A közgyűlés helye:

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Könyvtár Budapest
26 757

KÁDÁR BÉLA
1877 - 1956

Festő, grafikus, külföldön az egyik legismertebb magyar művész. 1896-tól bebarangolta Európa nagy kultúrközpontjait Bécstől Párizsig. Budapesten az Iparrajziskolában, majd a Mintarajziskolában, Münchenben szabadiskolákban tanult. A huszas években kapcsolatba került a berlini Der Sturm című folyóirat körül csoportosuló művészekkel. A folyóirat galériájában több nagysikerű tárlaton szerepeltek élénk színskálájú, leginkább a zsidó mesevilágból, kultúrkörből ihletődött festményei, grafikai lapjai.

SZÜRKE SZAMÁR
karton, tempera, 37x50,5 cm.
j.j.k.: KÁDÁR BÉLA
Ltsz.: K. 85.62.1.

FÉRFIPORTRÉ
karton, olaj, 43x34,5 cm.
j.k.l.: KÁDÁR BÉLA
Ltsz.: K. 85.63.1.

"Nem vagyok hajlandó az olcsó és romlott, pillanatnyi divatnak alávetett ízlést kiszolgálni, ami a maga illusztratív, sekélyes eseményi történésével téveszti meg az informálatlan szemlélőt...

A kép tárgyának ábrázolásával gondolattársít, szimbolizál, allegorizál, rámutat érzésekre, gondolatokra, tehát a tárgyak nem önmagukért vannak festve, és így bizony nem mindig tartják meg a maguk valósági alakját, színüket, helyzetüket, anyagszerűségüket, ahogy azt a laikus kívánja, hanem ahogy a művész által elképzelt mű azt kívánja, hogy végső fokon törhetetlenül egységes legyen harmóniában, ritmusban, színben, vonalban, kifejezésben és tartalomban" -

Kádár Béla

IRODALOM

Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
T.O.: Kádár Béla összegyűjtött munkái. Szabad Művészet. 1947. I. évf., 4. sz., 63.o.
-d-a-: Kádár Béla. Szabad Művészet. 1948. II. évf., 11-12. sz., 380.o.
Kádár Béla emlékkiállítása. MNG - 1971. Katalógus Bedő Rudolf előszavával.
Bedő Rudolf: Kádár Béla. Művészet. 1972. XIII. évf., 9. sz., 34.o.
Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállítása. Művészet. 1972. XIII. évf., 11. sz., 36-37.o.
Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet. 1987. XXVIII. évf., 11-12. sz., 56-61.o.
Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet. 1991. II. évf., 1. sz., 40-46.o.
E.M.: Kádár Béla festményei. Magyar Nemzet. 1991. április 12.

KÁDÁR BÉLA

MAGYAR HÍRLAP
2000. augusztus 17., csütörtök

Kádár–Scheiber–Schönberger-kiállítás

Nekem szülőhazám

Nekem szülőhazám... címmel három magyar származású, évtizedekkel ezelőtt elhunyt zsidó festő: Kádár Béla, Scheiber Hugó és Schönberger Armand kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők a Zsidó Nyári Fesztivál keretében, augusztus 27-étől egy héten át a Budapest Galériában. A festményeket ezúttal a három művész közös sorsa, stílusjegyei révén láthatja a közönség közös tárlaton.

A Budapest Galéria évről évre bemutatja a magyar képzőművészet zsidó reprezentánsainak magángyűjteményekben fellelhető alkotásait. A Zsidó Nyári Fesztivál ideje alatt látható kiállításon a festményeket ezúttal a három művész – Kádár Béla, Scheiber Hugó és Schönberger Armand – közös sorsa és művészetükre jellemző stílusjegyek egybeesése révén mutatják be közös kiállításon. Mindhármukra jellemző, hogy életükben kevés elismerést kaptak, a fasizmus éveiben üldöztetésben volt részük, és munkásságuk elismerésében a világháború után sem következett be pozitív változás.

Kádár Béla művészetét a kubizmus, a futurizmus, a szürrealizmus és a konstruktív törekvések jellemezték. Személyes kapcsolatba került többek között Chagallal és Picassóval, akikkel 1926-ban New Yorkban közös tárlaton is bemutatkozhatta műveit. A második világháború idején azonban pályája kettétört, mikor 1937-ben egyik festményét rányomtatták a harmadik birodalom kultúrpolitikusai által Münchenben rendezett, „Az elfajzott művészet" című kiállítás katalógusának a címoldalára.

Scheiber Hugó festményein – futurisztikus megjelenítésben – gyakran ábrázolta a cirkusz, a kabaré és a színpad világát. 1948 után a magyarországi kultúrpolitika az ő számára sem nyújtott lehetőséget a további szereplésre.

A harmadik művész, Schönberger Armand a kubizmus, az expresszionizmus és a futurizmus jegyében alkotott. 1944-ben munkaszolgálatra vitték, majd egy évvel később műtermét bombatalálat érte, és képeinek nagy része megsemmisült. A világháború után ismét megjelent festményeivel különböző kiállításokon: 1958-ban például gyűjteményes tárlatot rendeztek alkotásaiból a budapesti Műcsarnokban.

A három festő munkásságának értékét jelzi, hogy képeik rendkívül kelendőek az aukciókon. Egy-egy művük tulajdonosának lenni rangot jelent. Reprezentatív kiállítású olajképeik ára ma egy- és tízmillió forint között mozog.

DÉ

Üveggyöngyök

Múltkorjában egy küllelki rendelőben másfél órán át vártam egyetlen orvosi papírra. Ezalatt 3, azaz három gyógyszergyártó cég orvoslátogatója kért és kapott bebocsátást háziorvosomhoz. Nem töltöttek el bent sok időt, cégjelzéses kis csomagjaikat sikeresen hátrahagyva 10-15 perc múlva továbbálltak, mégis elgondolkoztam: ha egy városszéli orvosi rendelőben másfél óra leforgása alatt három orvoslátogató fordul meg, mennyien kopogtatnak be színes prospektusaikkal, mintaorvosságaikkal, repi ajándékaikkal vajon egy egész hét, hónap vagy év alatt? Miután e szűk mintát felszorozni nem érdemes, a válasz csak az lehet: nem kevesen. Ami az orvoskamara főtitkára szerint nem baj, hiszen az igazán jó orvosok csak akkor fogadják el ajánlásaikat, ha az egyezik saját elképzeléseikkel. Egy egyetemi kutató viszont állítja, sok orvost bizony igencsak befolyásolnak az odavetett „üveggyöngyök".

Akárhogy is, a gyógyszercégek marketingtevékenységének szigorítása nem az elsők között szerepel a kormány gyógyszerügyben tervezett és részben már végre is hajtott intézkedései között. Pedig ha komolyan gondolnák, hogy nem csupán az egészségbiztosító, de a betegek gyógyszerkiadásainak növekedését is mérsékelni kell, talán mégis ezzel kezdik. Mert be lehet ugyan fagyasztani az árakat és el lehet venni a támogatást a drága orvosságoktól, de ezekkel nagyrészt a biztosító jár jobban, és csak kis részben a betegek. Ők ezentúl is azt szedik, amit felírnak nekik és annyit fizetnek érte, amennyibe kerül. Nem (csak) az orvosok hibásak azért, hogy a betegek negyede nem képes kiváltani a neki rendelt orvosságot. S addig azért sem hibáztathatók, ha elfogadják, amit kapnak, amíg nem az ajándékért cserébe írják föl a receptet. Az egész valahogy még sincsen rendjén. Talán mert eddig minden gyógyszertámogatási „reform" lényege milliárdok megtakarítása volt. Gyorsan és lehetőleg sokat. És ebbe mindaz, amin nem lehet néhány hét alatt változtatni, nem fér bele.

Talán itt az ideje végre megreformálni a

A

A vitában megszól
ta tulajdonképpen
Majláth Mikes „v
sorolom – végül is
ciós konfliktusról
ső a politika világ
(vagy válik látható
– ebben az összefü
fiatalság, nem a
nem is a fiatal érte
nem kizárólag a F
ugyanis ismét azt
hogy a fiataloknak
ő generációs érd
Ami így nyilván
vagy nem így igaz

Ebből követk
nem a generáció
rajzáról, hanem a
bázisáról szól. A
azonban él az itt
tal bemutatott ge
túra is. Az ötven
kommunikációs
húszéves fiaikkal.
napi esetnek is tű
apák fejében a f
most valahogy ne
egy másik koros
„fiatal politikus"
lépésével.

Engem három
Vannak-e valódi
lamilyen vertikál
kötődő tagoltságl
Magyarországon?
korcsoportokat h
szakmákhoz, vár
zetekhez kötődő
Beszélhetünk-e
és politikai elitcsc
rő társadalmi tők
a kulturális tagol
dik le (ha egyálta
függetlenül megi

Piaci sikerek és/vagy művészettörténet

A Kádár-eset

Az élet és az utókor furcsán osztott Kádár Bélának a sikerből, a mellőzésből, az elismerésből és a figyelemből. Műkereskedelmi presztízse és művészettörténeti értékelése is mintha két, egymástól független, párhuzamos pályán mozgott volna, tudván tudva, hogy mindkét szférában más törvények uralkodnak. Kádár ráadásul azok közé a magyar művészek közé tartozott, akiknek sikerült jó időben, jó helyen tartózkodnia ahhoz, hogy a nemzeti kereteken túl a nemzetközi figyelemből is részesüljön. Ha a weimari időkben Herwarth Walden, az expresszionizmus fellegváraként is számon tartott Der Sturm galéria és folyóirat főszerkesztője nem figyel föl a munkáira, akkor nem jut ki Berlinbe, s a berlini kiállítás nyomdokvizén New Yorkba, a Brooklyn Múzeumba meg az Andersen Galériába, ahol többek között Archipenko, Kandinszkij, Braque és Picasso társaságában állított ki. Kállai Ernő azonban már a húszas években sem volt túlságosan elnéző vele; ellágyított konstruktivizmusát, nosztalgikus témáit egyszerűen csak képkellékeknek nevezi, és festészetét az ügyes, felületes zsonglőrködés tárgykörébe utalja (ám ugyanígy elveri a port a többi „expresszionistán", Scheiber Hugón és Mattis Teutsch Jánoson is).

Mindez persze nem változtatott azon, hogy Kádár Béla – sorsa itthoni, sikerekben nem túlságosan bővelkedő alakulása ellenére – a külföldi aukciósházak középmezőnyének állandó és jegyzett művésze lett. 1956-ban bekövetkezett halála után Münchenben, Amszterdamban, Milánóban, New Yorkban, Bostonban szerepelt egyéni és csoportkiállításokon, a hetvenes években pedig a kelet-közép-európai avantgárd iránt megindult érdeklődés vette szárnyára, majd a Magyar Nemzeti Galéria 1971-ben életmű-kiállítással tisztelgett emlékének. A hetvenes évek BÁV-aukcióin 10-15 ezer forintért lehetett olaj- és temperafestményeihez jutni, tíz évvel később a New York-i Christie's aukcióján egy grafikájáért 5000 dollárt fizetett egy gyűjtő. Bár mindez azt mutatja, hogy Kádár Béla művei külföldön összehasonlíthatatlanul jobb árat értek el a hazainál, mégsem kelhetett versenyre azokkal a kortársakkal, akikkel még életében kiállított.

A nyolcvanas években is érdekesen alakult a Kádár-művek eladása; 1987-ben a BÁV-nál még 70 ezer forint egy tempera leütési ára, 1989-ben a New York-i Sotheby's árverésén 20 ezer dollárért kelt el egy harmincas évekből való akt, de ugyanebből az időszakból egy svájci árverésen „csak" 3600 frankot adtak egy munkájáért. A kilencvenes évek elejének aukciós mutatói arról győznek meg, hogy a Kádár-képek ára emelkedni kezdett, és lassan elérni látszanak a nyugat-európai szintet. Az évtized végén a „sturmos" időszak iránti megnövekedett érdeklődés srófolta még följebb az árakat, mígnem Kádár harmincas évekkel kezdődő, habkönnyű dekoratív időszakának festményei sokszor egymillió forintról vagy még többről indulnak. Elvitathatatlan piaci sikerek az egyik oldalon, míg a művészettörténeti értékelés általában a húszas évek keményebb és koncentráltabb időszakára szeret hivatkozni, ha Kádárról esik szó. Ám éppen a legutóbbi aukciók tapasztalata mutatja, hogy még mindig folyamatosan bukkannak fel olyan alkotások, amelyek árnyalják a sarkított képletet és Kádár széles spektrumú életművén belül többszólamú megoldásokra és megnyilvánulásokra engednek következtetni.

A. K.

4500-tól 13 millió forintig

Válogatás Kádár Béla festményeinek magyarországi aukciókon elért áraiból

A festmény címe	Kikiáltási ár (Ft)	Leütési ár (Ft)	Árverező	Év
Téli táj lóval – tempera, papír, 50x60 cm, védett	800	4 500	BÁV	1971
Asztalnál ülő nő – tempera, papír, 29x46 cm	1 800	5 500	BÁV	1972
Lovak és aktok – olaj, karton, 53x82 cm	3 500	8 500	BÁV	1973
Fürdőző nők – tempera, papír, 72x94 cm	8 000	11 000	BÁV	1974
Anya gyermekével – tempera, papír, 89x59 cm	6 000	8 000	BÁV	1975
Lovas szekér téli tájban – olaj, karton 47x58 cm, védett	12 000	16 000	BÁV	1976
Csendélet virággal, gyümölccsel – tempera, papír, 80x60 cm	6 000	10 000	BÁV	1977
Két akt – tempera, papír, 100x70 cm, védett	12 000	22 000	BÁV	1978
Ló háztűznézőben – tempera, papír, 73x103 cm	10 000	15 000	BÁV	1979
Női akt csendélettel – tempera, papír, 47x29 cm	8 000	16 000	BÁV	1980
Kettős női akt – tempera, papír, 82x60 cm	18 000	28 000	BÁV	1981
Kalapos fiú – olaj, karton, 54x50 cm	8 000	13 000	BÁV	1982
Menyasszony macskával – tempera, papír, 70x50 cm, védett	8 000	28 000	BÁV	1983
Szerelmespár kutyával – tempera, papír, 81x58 cm	18 000	26 000	BÁV	1984
Kilátás az ablakból – olaj, karton, 70x57 cm	12 000	80 000	BÁV	1985
Virág és gyümölcscsendélet – tempera, papír, 78x58 cm	18 000	44 000	BÁV	1986
Zenélő társaság – tempera, papír, 30x46 cm	20 000	70 000	BÁV	1987
Fátyolos hölgy – tempera, papír, 102x73 cm, védett	60 000	130 000	BÁV	1988
Házi koncert – tempera, papír, 90x118 cm, védett	150 000	380 000	BÁV	1989
Barátnők – tempera, papír, 80x60 cm	80 000	280 000	BÁV	1990
Csendélet – akvarell, papír, 86x59 cm	150 000	360 000	Műgyűjtők	1991
Két nő a téren – vegyes technika, papír, 82x60 cm	250 000	600 000	Műgyűjtők	1992
Társaság déli tájon – olaj, vászon, 87x96 cm	300 000	850 000	Műgyűjtők	1993
Aktok – vegyes technika, papír, 86x60 cm	500 000	800 000	Műgyűjtők	1994
Kalapos nő gyümölccsel – tempera, papír, 71x48 cm	500 000	3 200 000	Nagyházi	1995
Lovas kompozíció – tempera, papír, 87x58 cm	1 100 000	2 000 000	Műgyűjtők	1996
Anya lányával – tempera, papír, 80x60 cm	950 000	5 500 000	Nagyházi	1998
Lombok rejtekében – tempera, karton, 51x108 cm	2 500 000	6 000 000	Mű-Terem	1999
Vacsora előtt – pasztell, papír, 64x47 cm	3 500 000	10 000 000	Kieselbach	2001
Zenélő hölgyek csendélettel – tempera, papír, 100x68 cm	3 000 000	13 000 000	Mű-Terem	2002

Gergely Mariann új monográfiájáról

Melankolikus utazás – az életben

Szokatlan dolog, de minél több konkrétum és adat áll rendelkezésünkre Kádár Béla életéről, minél alaposabb képelemzések visznek közelebb festészetéhez, személyisége annál megfoghatatlanabbnak tűnik. És minél illékonyabb egy alak, annál földhözragadtabb kérdések megfogalmazására kényszeríti az utána kutatókat. Kádár életművének eddig érvényben lévő kronológiáját néhány publikációból ismerhettük csak, az is fölöttébb hézagos volt. E hézagok közül most több is felszámolódott.

A Mű-Terem Galéria a Kádár Béla életmű-kiállítással párhuzamosan jelentette meg a művész monográfiáját. Gergely Mariann, a Nemzeti Galéria festészeti osztályának művészettörténésze alaposan, tudományos igényességgel kutatta a fellelhető forrásokat. A kész munka így impozáns album is egyben, nagy grafikai anyaggal, zömmel magángyűjteményekből származó festményekkel és számos olyan képpel, melyeket eddig csak korabeli újságok reprodukcióin lehetett föllelni. A szerző a teljes életmű összeállítására törekedett. Ennek alapjául a Szíj Béla művészettörténész által hátrahagyott diaanyag (egy tervbe vett monográfia kezdeménye) és két kiváló magyar magángyűjtő, Bedő Gábor és Keresztes László segítsége szolgált.

Ha a korabeli fotográfiákat nézzük, már egy fiatalon is öreg, a valóságot is valamiféle fátyolon át néző finom alakot látunk. A merengés Kádár Béla karakterének egyik alapvonása marad mindvégig. Érzelmes, esztétizáló alkat, a társadalmi és politikai eseményeken kívül áll, a dolgok csak úgy „megesnek" vele. Ám megadatott számára a könnyed festői termékenység, egész életében kitartóan rajzol és fest.

A szöveg három nagyobb fejezetben tárgyalja Kádár pályáját. Az első, Indulás és kibontakozás című rész végén már középkorú ember, negyvenhárom éves. A fejezettagolás ilyesfajta aránytalanságai jól rámutatnak a pálya egyenetlenségeire. Az életmű stiláris fejlődése szempontjából még csak a történet elején járunk. Már festett úgy, mint Rippl-Rónai, úgy, mint a neósok, mint Iványi Grünwald vagy Kernstok, s minden korszakban van egy-két kiemelkedő mű, ám a jellegzetesen hozzá köthető képnyelv csak ezután alakul ki.

Gergely Mariann több kérdést tisztáz Kádár pályájának korai szakaszával kapcsolatban. Amikor a művészettörténet-írásban felettébb elhanyagolt Kádár már a műkereskedelem kedvence volt, elterjedt az a nézet, hogy ifjúkorában Rippl tanítványaként dolgozott volna. A feltevés alapjául egy kettős (Rónai–Kádár) szignatúrájú kép szolgált, amely az 1990-es évek elején bukkant fel a piacon. Ennek kapcsán még az is felmerült, hogy Kádár néhány datálatlan enteriőrképe, amely motívumválasztásában Rippl hatását mutatja, talán a kaposvári Róma-villában készült. Gergely szerint Rippl és Kádár személyes kapcsolatát semmilyen korabeli adat nem igazolja, a stiláris hatás Rippl kiállításain érhette Kádárt. Hasonlóan foglal állást Kádár és Nagybánya viszonyában. Kádár nem szerepel a részletes nagybányai nyilvántartásokban, s egy templomteret ábrázoló képe tévesen jelent meg Nagybányai templom címmel. A neós festészet erős hatása ezúttal is a Nemzeti Szalon aktuális tárlatain keresztül érvényesülhetett. Lényeges új adat, hogy Kádár Kohner Adolf szolnoki ösztöndíját megnyerve 1910-ben egy évig a szolnoki festőtelepen dolgozott. Neós hangulatú, színes árnyékokkal festett falusi utcaképei és tájképei ehhez az évhez köthetők.

A monográfia plasztikusan rajzolja meg Kádár és két meghatározó támogatójának kapcsolatát. Az első Rózsa Miklós volt, aki a Művészház intézményének lelkes létrehozójaként 1909-től kezdve folyamatosan támogatta, kiállítási lehetőséget nyújtott neki és kiterjedt kapcsolatai révén megbízásokhoz is juttatta. Ebben a korszakban Kádárt igazi, monumentális festői feladatokra termett mesterként üdvözli a kritika. A kötet négy érdekes freskómegrendeléséről tudósít. A Szent Imre (volt Tétényi) Kórházban a legrégibb budai keserűvízforrás felett álló gyógyfürdőépületbe festett freskót. Ma két régi fotón már csak a sarkát látjuk a forrás tematikájú, allegorikus kompozíciónak. Vágó László építész irodájába, a Művészház lépcsőházába és az Izabella téri Magyar Színház mennyezetére is hasonlóan nagyméretű, leplekbe öltözött női alakokat tervezett. Csupa allegorikus mű, álmatag, modorosan mozgó, szecessziós aktokkal.

Kádár Béla: Pásztorok látogatása (Jelenet sárga tehénnel), 1926 körül
tempera, papír, 60x88 cm

Kádár Béla: Álomkép, 1940-es évek
tempera, papír, 47x30 cm

A változó manírok között családtagjairól fest akadémikus hangvételű portrékat. Feleségét sok képről ismerjük, ám a családi háttér csak töredékes adatok hálója marad. A fotók izgalmas század eleji családregényt sejtetnek, valódi személyiségekkel, ám történet helyett csak távirati jellegű híreket találunk. Nagyon szegény, német eredetű zsidó családba születik, hárman vannak testvérek. Az apa, Klug Mihály bőröket készít elő szűcsöknek. Innen indul útnak Kádár. Felesége Brauner Matild, két fiút és két lányt szül. Házasságkötésük után egy darabig fotónagyításból élnek. A gyerekek zenélnek, Százados úti műteremlakásukban gyakori a közös kamaramuzsikálás. Felesége a gettóban meghal, két fia a háború áldozata lesz. Kádárról a családtörténet sem árul el többet.

A második fejezet csupán nyolc év történéseit tárgyalja Az avantgárd vonzásában címmel. Ez a nyolc év meghatározó Kádár számára – tudatosan eldönti, hogy váltani akar, új, személyre szabott stílust keres, és meglepő frissességgel valósítja meg terveit. A nemzetközi avantgárd hatására expresszionista festő lesz, s ebben egy új támogató, a berlini Der Sturm Galéria tulajdonosa, Herwarth Walden kap kulcsszerepet. Kádár rendszeresen jár ki hozzá, kiállít, s Walden hisz benne. Rajta keresztül jut majd amerikai kiállítási lehetőségekhez is, mint a kelet-európai expresszionizmus képviselője. Ezek a külföldi szereplések alapozzák meg azt a nemzetközi jelenlétet, amely a műkereskedelemben a festő halála után kezd kamatozni.

A monográfia ezen a ponton nem vet fel egy érdekes kérdést. Tudniillik hogy a köztudottan urbánus Kádár folklorisztikus ihletésű festményeinek mi a forrása? Az 1926-os Nagy Berlini Művészeti Kiállítás tájékoztató füzetének néhány soros hitvallása szerint: „A valóságos élet hatalmába kerít. Rám törnek az emlékek, tehetetlen vagyok benyomásaimmal és érzéseimmel szemben. És evvel a teherrel kell művészetet teremtenem, világos, tiszta, abszolút művészetet." A kérdés azonban továbbra is fennáll: állhatnak-e személyes élmények e festői világ mögött, vagy falusi jeleneteinek motívumvilágát pusztán a német expresszionisták hasonló tematikájú képeiből desztillálta-e? Erre sem az életrajz, sem a tanulmány nem ad választ.

A szerző szerencsés meglátása, amikor az art deco festészet külföldi szakirodalmára hivatkozva kijelenti: „A húszas évek nemzetközi grand artjának korszakos felfedezéseiből a plakáttervezők és dizájnerek egy könnyen befogadható, dekoratív stílust alakítottak ki, ez hatott vissza a képzőművészeti formálás egyes motívumaira." A népies tematika kimerítése után, a Der Sturm Galériától távolodva Kádár egyszerűen art deco festő lesz, élvezettel ötvözve különféle felülethatásokat, s e dekoratív szemlélet kitölti hátralévő pályáját.

A harmadik egység életének utolsó harminc évét fogja át, amelyről A szépség dicsérete címválasztás nem sokat árul el, ám az életút eseményei között elkalauzolnak a leíró jellegű belső fejezetcímek. A gyöngysoros–kendős–zenélő babaszerű nők sziluettjei és a csendéletek között néhol akad egy-egy feszesebb kompozíció is. Kvalitásbeli megítélésükben a szerző tartózkodó, de tisztességesen megkeresi helyüket és nemzetközi párhuzamaikat.

Amikor az utolsó lapokon azt olvassuk, hogy a gettót túlélő, baloldali körökben mozgó Kádár az ötvenes évek elején könyvillusztrálásból élt és anyagi gondjai voltak, visszatekintve megint felmerül egy a földhözragadt kérdések közül: hogyan lehetséges, hogy ez az ember nemzetközi sikerei és hazai elismertsége ellenére tulajdonképpen mindig tehetetlenül szegény maradt? *(Ára 8000 forint; angol nyelven 10 000 forint.)*

ANDORKA JÚLIA

Kádár Béla

Beszélgetés Bojár Iván Andrással

Van-e, lesz-e magyar formatervezés?

– Az elmúlt évtizedben az Octogon főszerkesztőjeként az építészetet és a dizájnt tekintette tevékenysége fő területének. Mint művészettörténész miért ezt a két témát választotta?

– Már egyetemista koromban is az építészet érdekelt mint olyan komplex kérdés, amelynek kapcsán az emberi alkotás, teremtés, cselekvés szimbolikus módon jelenik meg. Az építést olyan általános metaforának látom, amelybe a kultúrateremtő emberi tevékenység sűrűsödik, emellett nyitott az élet minden vonatkozása, a képzőművészet, a gazdaság, a politika, a jog felé is. Sok más dologhoz kapcsolódik, ezért leginkább a filmhez hasonlítanám. A formatervezéssel lapszerkesztőként kerültem közelebbi kapcsolatba.

– Az Octogon által a közelmúltban rendezett első Design Szalon vagy az Iparművészeti Egyetemen tartott Design délután hátterében olyan szándék érzékelhető, amelyből a lapszerkesztésen túlmutató törekvésekre lehet következtetni.

– Az Octogon vonzáskörében jött létre az építészetkritikai műhely is, ami Magyarországon korábban nem létezett, illetve kritikai írások csak igen szórványosan fordultak elő. Célunk volt, hogy létrejöjjenek, kicsiszolódjanak a kritika szempontjai, a szóhasználata, a kategóriái. Ilyenek eddig nem voltak, ma sincsenek, de dolgozunk a kialakításukon és azon, hogy a magyar szellemi életben, a kultúra egyéb területein magától értetődően meghonosodjon a kritikai gondolkodásmód. Építészetkritikai tevékenységünk annak idején teljesen úttörő jellegű volt. Hatására olyan helyzet alakulhatott ki, amelyben például az internetes Építészeti Fórumon építészetkritikai pályázatot írnak ki, és megszűntek az egymást dicsérgető írások. Akkor működik jól egy kultúra, ha benne sokféle vélemény jelenik meg jól artikuláltan, és ezeket egymással ütköztetik.

– Beszélhetünk-e autentikus kortárs magyar építészetről, illetve ipari formatervezésről?

– Egyre erőteljesebb a lényegi módon helyi kötődésű magyar építészet. Ez nem annyira szubjektív és expresszív, mint Makovecz Imre személyes formanyelvével fémjelzett építészete, sokkal inkább kollektív tevékenység, gondolkodás, beleérzés eredménye. Az Ekler Dezső-, Janáky István-, Karácsony Tamás-, Janesch Péter-, Nagy Tamás-, Cságoly Ferenc-, Turányi Gábor-féle vonal felhasználja a modern építészet alaprajzban rejlő racionalitását. Megfelel a kis Magyarország léptékének, ugyanakkor érzelmes és anyagérzékeny. Tehát van olyan a hazai építészetben, ami autentikusan magyar. Ezenkívül megjelennek olyan tendenciák is, amelyek sokféle kapcsolatot tartanak fenn a világban fellelhető különféle irányzatokkal.

Hogy van-e magyar ipari formatervezés? Azt kell mondanom, hogy nincs, mivel ipar sincs – itt a bútorgyártásra gondolok. Ennek ellenére léteznek asztalosműhelyek, amelyek dizájnnal kezdtek foglalkozni és nagyon ígéretesek. Megemlíteném az Artikát, a Gepetto Stúdiót. Vannak olyan tehetségek, mint Lakos Dániel, aki 2000-ben nemzetközi díjat nyert, és lehetne még sorolni a további neveket. A magyar formatervezésnek az orvosiműszer-gyártás területén akadnak kiváló eredményei, bár a művelői kevésbé vannak szem előtt. A bútortervezésben és -gyártásban a világon mindenhol egyértelmű az olasz dizájn fölénye, de elsősorban ott, ahol nincs erős helyi dizájn. Nemzetközi mércével mérve e téren kétségtelenül az olaszok marketingje a leghatékonyabb. Az elektronika területén a Philips, a Braun, a Siemens formatervezői nagyon erősek, s a mobiltelefon-gyártókat fölösleges is felsorolni. A magyar dizájnerek jelenléte a hazai és külföldi piacon egyaránt szórványos.

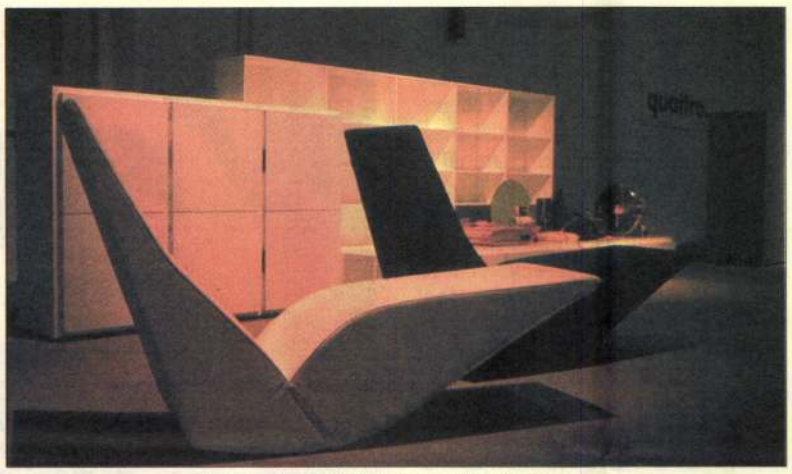

Capellini szobabelső, Jasper Morrison terve

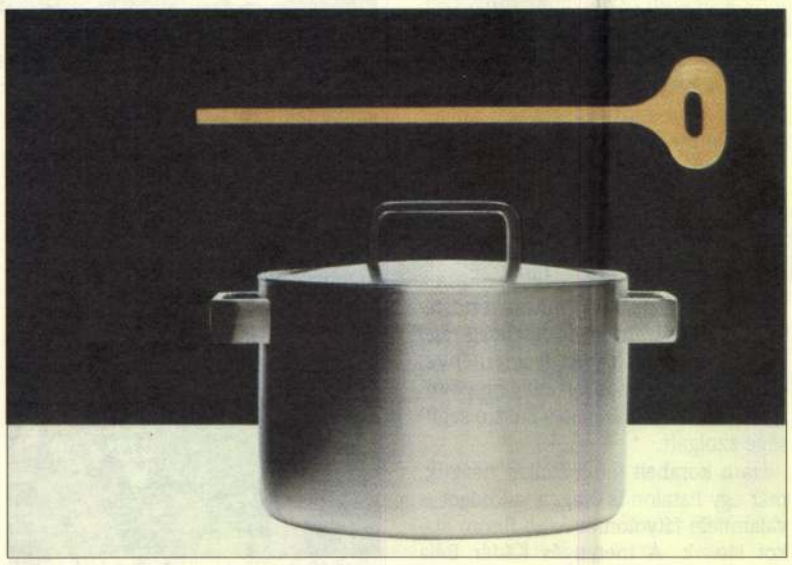

Seth-Andersson (főzőkanál) és Dahlström (fazék)

– Mit várhatnak a pályakezdő magyar iparművészek a nemzetközi mintára felállított Magyar Ipari Formatervezési Tanácstól?

– A nemzeti „design council”-ok világszerte innovációval és termékmenedzseléssel foglalkoznak. A magyar tanácsnak is az a célja és feladata, hogy a helyi formatervezés életét megszervezze, biztosítsa létezését, a fejlődés lehetőségét, illetve ezen belül különféle irányokat szabjon, illetve javasoljon. Munkájában nagyipari vezetők, a dizájnélet meghatározó személyiségei, rektorok, igazgatók vesznek részt azzal a céllal, hogy a ma még csak nyomokban megmutatkozó dizájn minél erőteljesebb legyen. Tevékenységi köréhez tartozik a pályakezdő magyar tervezők támogatása olyan formában, amelyben az általuk létrehozott projektek menedzselése – utaztatással, ösztöndíjakkal, szakkiadványokkal, könyvek, folyóiratok támogatásával, információszerzéssel – biztosítható.

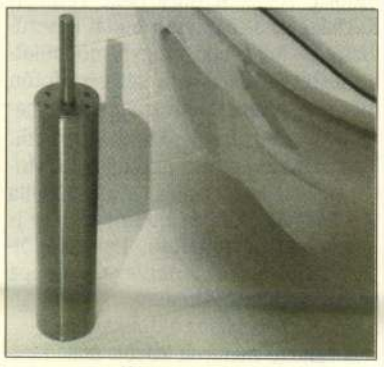

Boffibagni szaniterek

– Elképzelhető olyan független, egzakt viszonyítási rendszer, elv, amely alapján intézményesen eldönthető, melyik hazai irányzat érdemes a támogatásra?

– Itt ugyanolyan önszabályozó, önmagát korlátozó rendszerről beszélünk, mint a kultúra bármely más területén. Sok trend létezik, de nincs olyan ember, aki megmondja, hogy idén az áramvonalas formák menjenek, jövőre a kocka, idén az enyhén áttetsző műanyag, jövőre az esztergált juharfa. Korunkban a tervezés sokféle érvényes pályán fut, számos meghatározó alkotóval – a szakma nemzetközi egén Hahni Rashid, Jasper Morrison, Nick Crosby tartozik például a „csillagok” közé.

2002-nek is van a tárgytervezésben, formaalakításban olyan stílusa, amely 25, 30, 50 év távlatában is felismerhető lesz majd. Amikor benne élünk egy környezetben, ahol ipari tárgyakkal vesszük körül magunkat, olyan cipőkkel, magnókkal, laptopokkal, amilyeneket manapság használunk, nem látjuk, hogy ezek között van valamilyen lényegi formai azonosság, vagy hogy bizonyos jegyek mindegyiken megjelennek. Nincs olyan közvetlen összehangolási törekvés, hogy mondjuk egy cipő és egy autó hasonlítson egymásra. Ezek indirekt hatások. 80–100 év kell ahhoz, hogy ezeket egyértelműen látni tudjuk. Időben eltávolodva vesszük észre egy párizsi metróállomás díszítése és a korabeli gyümölcsöstál közötti nyilvánvaló kapcsolatot.

– A tömegtermelés prototípusainak megtervezése mellett vagy helyett itthon azt látjuk, hogy a magyar iparművészek nagy része stúdiókban, műhelyekben egyénileg vagy kisebb társulásokban dolgozik, mesterségesen elsorvasztott polgári kézműves hagyományaink (ékszerész-, ötvös-, ruha-, cipő- és lakáskultúra-szalonok) egyfajta folytatásaként. A példákból ítélve – Anda Emília ruhastúdió, Nart-Deco ötvösműhely, Medence-csoport, DNS-csoport – a formatervezésnek ez is érvényes útja, ahogyan bárhol a világon. Az egyedi igényű, polgári gyökerű hand made a mai kultúrában még mindig nagyon erős, sőt mintha egyre erősebb lenne. Tapasztalatai szerint stabilan kialakult-e az a réteg, életstílus, amelyikből a hazai formatervezés arculata, lendülete kibontakozhat?

– A dizájntermékek fogyasztója mindenhol a világon elsősorban a polgári középosztály, és ahogy Magyarországon ez egyre meghatározóbban kirajzolódik, úgy válik a magyar dizájn is egyre erősebbé.

VARGA MÁRIA

2002. 06.13–07.27-ig
„Fű”
BIKÁCSI DANIELA
festőművész és
GÁLHIDY PÉTER
szobrászművész kiállítása
VADNAI Galéria
1051 Budapest,
Mérleg u.12.
Tel./fax: 317 83 67
nyitva tartás:
k-p: 12–19h,
szo: 10–16h

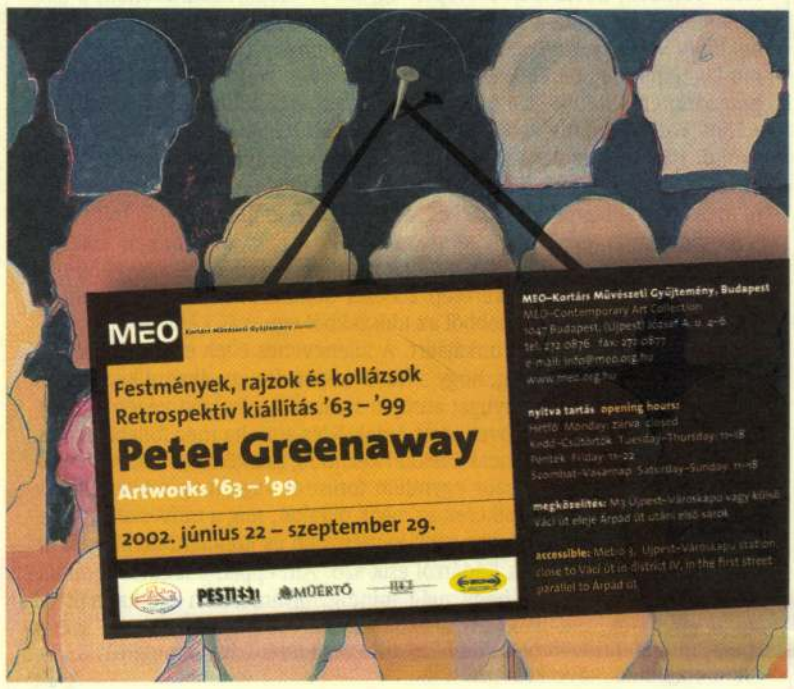

OPERA ANTIKVÁRIUM
1065 Budapest Hajós u. 7.
Telefon/fax: 332-0243

ORGOVÁN GALÉRIA
régiségek boltja
RÉGI és KORTÁRS ÉRTÉKEK, MŰTÁRGYAK ADÁSVÉTELE
1055 Bp., Szent István krt. 5.
Tel./fax: 331-3373

Abigail GALÉRIA
4. festményárverés

Abigail Galéria
1052 Budapest, Pesti Barnabás utca 4.
(bejárat a Váci utca 19–21. felől is)
Tel.: 235-0909, 06-30-933-7503, fax: 235-0908,
e-mail: galeria@abigail.hu, web: www.abigail.hu

2002. szeptember 19., 18 óra
Millennium Center aulája

Az árverési anyag megtekinthető szeptember 4-től 18-ig.

Festményfelvétel augusztus 3-ig.

•

Életöröm és nosztalgia II.
értékesítéssel egybekötött festménykiállítás augusztus 19-től 31-ig.

műkereskedés interneten
www. homegaleria .hu

Kádár Béla

Gergely Marianne Melankolikus utazás

Kádár Béla 1877–1956, 2002.

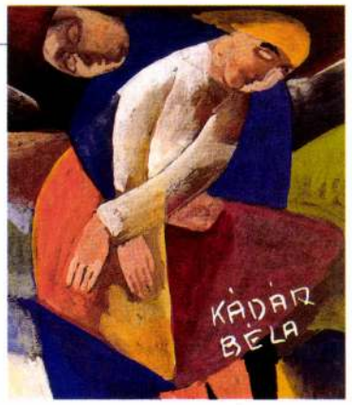

A 20. SZÁZADI AVANTGÁRD keletkezése és története nem írható meg az építészeti kapcsolatok és vonatkozások nélkül. Egyrészt mert a művészet forradalma az összművészet talaján született, másrészt mert akkor az építészet még az eufemisztikusan társművészeteknek nevezett képző- és iparművészeti műfajokhoz képest a legidősebb testvér szerepét játszhatta. A magyar avantgárd Moholy-Nagy, Péri László, Scheiber Hugó fémjelezte berlini – Herwarth Walden Sturm Galériájához köthető, ott „menedzselt" – nemzetközileg jegyzett csapatának negyedik tagjáról, Kádár Béláról jelent meg végre itthon is méltó munka. Szinte nemzetközi összefogással a Mű-Terem Galéria adta ki a kiállításához kapcsolódó monográfiát. A kötetet Gergely Mariann jegyzi, aki példás alapossággal tekinti át a festő életét és művét.

Kádár 1912-ben jutott műteremhez a Százados úti művésztelepen, ahol Medgyessy mellett idegennek, túl modernnek számított. A Művészházhoz tartozott, ezt a progresszív intézményt Rózsa Miklós újságíró, a Nemzeti Szalon titkára hozta létre. A Szegfű utcai – Zichy Jenő palotából lett – valódi Művészház átépítését a Nemzeti Szalont építő Vágó László tervezte. Mások mellett ennek díszítésére Kádár is festett terveket, ezek nem valósultak meg. De Vágó – később elpusztult – Attila utcai műtermét Kádár Béla dekoratív falképe uralta. A háború végén a katonai szolgálatot teljesítő Kádár 1918-ban levelet írt gróf Teleki Pálnak, az Országos Hadigondozó Hivatal elnökének, hogy felmentésével tegye lehetővé az Erzsébet Sósfürdő (Tétényi úti Szent Imre Kórház) ivócsarnokának kifestését. Ez a főmű még elkészülhetett.

KÁDÁR BÉLA FALKÉPE VÁGÓ LÁSZLÓ MŰTERMÉBEN

A kommün után Scheiber Hugóval együtt mentek Bécsbe, majd Berlinbe és Herwarth Waldennél világkarriert csináltak. Az addig kissé lenézően „dekorativnak" titulált Kádár részese lett az itt megforduló merész formakísérletezők újításainak. Képeinek bonyolult téri összefüggései Chagall akkor forradalmian új vízionárius emlékező technikájával rokoníthatók, és Kádár Bélát ma sokfelé jegyzik mint „magyar Chagallt". 1926-28-ban a New York-i Société Anonyme kiállításainak ünnepelt művésze volt – igaz, a nővérétől kapott ajándék hajójeggyel és öltöny nélkül érkezett New Yorkba. Az ott eltöltött év erőteljes építészeti és színházi díszlet-karakterű munkákat eredményezett, melyek ma amerikai képtárakban láthatók, és Huszár vagy Bortnyik architekturális festői világához állnak közel.

A 40-es években túlélt megaláztatások és két munkaszolgálatos fiának elvesztése után egyre magányosabbá válik. Az akkor már 70 éves mestert még egyszer megkísérti az építészet és a siker. 1947-ben részt vesz az épülő MÉMOSZ székház tanácstermét díszítő festészeti pályázaton. Madách Tragédiáját idéző, teátrális kultúrtörténeti tablója nem valósul meg. Elfeledve dolgozik még egy évtizeden át, például regényén és az ábécé történetének irodalmi-festői témáján, miközben Connecticutban már az avantgárd klasszikusaként ünneplik.

Gergely Marianne alapos munkán nyugvó Kádár Béla kötete igazi hiánypótló munka.

Sz. Gy. ▪

Mű-Terem Galéria, 265 oldal, 247 reprodukció, 18 archív fotó

Dr. Széll Mária Transzparens épületszerkezetek

„A TÉMAVÁLASZTÁS IDŐSZERŰ és szükségszerű. Az 1990-es évek elején részt vettem Finnországban, Helsinkiben a *Construction 2000* konferencián, ahol – mint jövendölés – megállapítást nyert, hogy a jövő építőanyaga az üveg lesz. Úgy tűnik, e futurisztikus megállapítás mindinkább valósággá válik. A jelentősebb új közösségi épületek külső fala gyakran szinte teljes egészében üveg (...) Napjainkban az épületek tervezésekor, az energia kérdése mindinkább primátus szerepet kap, ugyanis az építészmérnök az épületek létesítése során az ország energia-felhasználásának több mint 40 %-ával gazdálkodik vagy »garázdálkodik«" – írja a szakkönyv előszavában, mindjárt a téma legkényesebb kérdéseit ütköztetve Petró Bálint.

Maga a szerző, Dr. Széll Mária a könyv rendeltetését a hazai egyetemek és főiskolák épületszerkezettani tanszékeinek üveg és energia témában meghirdetett tárgyainak oktatásában jelöli meg. Ismeretanyagában Gábor László: Épületszerkezettan IV. kötetére támaszkodik. Lényegében tehát a „kályhától" indul, a legkorszerűbb mai példákon keresztül készíti fel a hallgatót vagy gyakorló építész olvasót az energiatudatos szerkezetválasztás és épületszervezés szabályainak alkalmazására.

Sz. Gy. ▪

Szerényi és Gazsó Bt., 212 oldal, 200 képpel

Sisa Béla
A Kárpát-medence fatornyai

HARANGLÁBAKAT, HARANGTORNYOKAT, ácsmestereinknek a történelmi Magyarország területén található remekműveit mutatja be ez a könyv. A szerző több mint három évtizedes kutatómunkáját adja közre benne, melyet harangtornyok helyreállításával indított el. A tornyok kultikus, eszmei funkciója, jeladó és útirányt jelző szerepe ma, a mobiltelefonok világában is megmaradt, így a tornyok története is érdeklődésre tarthat számot. A 365 oldalas könyv 512 tornyot mutat be. A kétnyelvű – angol és magyar – bevezető toronytörténet szerint ezek a tornyok az itáliai campanilék távoli rokonai. Az első európai harangtorony Itáliában 535-ben létesült, a napi háromszori harangozás a 18. századra lett általános.

A szerző közreadja a tornyok kör-négyszöges triangulás középkori eredetű szerkesztési módszerének alapgondolatát, ennek segítségével épített is Nyíregyházán harangtornyot. A kötetből megismerhetjük a tornyok szerkezeti elemeit is.

A Kárpát-medencét öt nagy tájegységre bontva – Dunántúl, Alföld, Felvidék, Tiszántúl és Erdély –, a történelmi vármegyékhez igazodva tekinti át a tanulmány. Tájegységenként betűrendes sorrendben tárgyalja a településeket, valamennyinek a jelenlegi ország szerinti névalakját is közli. A mellékelt térképen az említett helyek beazonosíthatók. Fényképen és rajzon ismerjük a római katolikus, görög katolikus, református és evangélikus tornyokat. A Dunántúl haranglábairól megtudjuk többek között, hogy általában kis méretűek, viszont különlegesen archaikus típusok is fennmaradtak. Az Alföldön ma inkább egyszerű, kisméretű haranglábak állnak, de a látképes ábrázolások szerint az 1700-as években itt is voltak hatalmas tornyok, mint például Jászberényben. A felvidéki területeken jelentős haranglábakat ismerünk. Itt található a legrégibb ismert korú harangláb, Kisazaron: 1619-ben épült. A Tiszántúlon különösen szép arányú, gyakran monumentális méretű harangtornyok készültek, ilyen a zsurlói vagy a lónyai. Erdély faépítészete emelte a legmagasabb szintre ezt a mesterséget, ennek példái állnak például Magyarsároson és Mezőcsávás on. Sajnos a két legjelentősebb harangláb elpusztult: a magyarbikali és magyarherepei.

A kötet nem csak a szakmának, hanem az érdeklődő nagyközönségnek és a külföldi olvasóknak is jól érthető, színes ismeretanyagot kínál, mind szerkesztése, mind kivitelezése vonzó olvasmánnyá avatja a régi magyar építészetre fogékonyabb olvasók számára.

Kármán Zsuzsa ■

Múzeumfalu Baráti Köre, Nyíregyháza-Sóstófürdő, 2001, 365 oldal

A második nyilvánosság

20. századi magyar művészet

A MÁSODIK NYILVÁNOSSÁG

AZ 1999-ES FRANKFURTI KÖNYVVÁSÁRRA Bécsben és Magyarországon is kortárs képzőművészeti galériát vivő Hans Knoll a bécsi Verlag der Kunstnál jelentetett meg egy jól szerkesztett, komoly tájékozottságról tanúskodó, bő jegyzetanyaggal is ellátott, tizenegy neves szakértő által írt tanulmánykötetet. A könyv – elsősorban a külföldi olvasó számára – jó áttekintést kínál a 20. századi magyar avantgárdról. Az utolsó évtizedekről egyenesen hiánypótló lehet a magyar érdeklődők számára is, ezért az Enciklopédia Kiadó most magyarul is megjelentette.

A klasszikus avantgárd és az építészet közhelynek számító összefüggései, ezek magyar vonatkozásai – Moholy Nagy, Péri, Forbáth vagy Molnár Farkas – is jól követhetők a tanulmányokban. De a válogatás adós marad az újabb idők efféle lehetséges – szerintem nagyon is létező – összefüggéseinek feltárásával. Noha egy külfölditől – ráadásul Hans Knoll eredetileg építész – kitelhetne egy a szokásost meghaladó rá(nk)látású keresztmetszet is. Az összképből körvonalazódna, és Pauer Gyula, Maurer Dóra, Szentjóby Tamás, Bak Imre, Jovánovics György, Erdély Miklós, Sugár János vagy Szirtes János egy-egy képben is megidézett művéből kitűnik, ezek szinte experimentális architektúraként is megközelíthetők. Mégis a kötetből – és az amúgy figyelemre méltó kronológiából – az építészet műfaja hiányzik. Csak a szokásos három név: Rajk László, Bachman Gábor és F. Kovács Attila említtetnek meg, pl. Szalai Tibor már nem. Az Óbudai Galéria 1982-es, Tendenciák-sorozatot követő Építészeti tendenciák kiállításáról sem kerül képbe senki, és maga a kiállítás – még a kronológiában sem – a terítékre.

Aki azonban ismeri, vagy akár csak e kötetből áttekinti a magyar klasszikus és újavantgárd törekvéseket, annak nem lehet kétséges az architektúrának az avantgárdban mutatkozó a priori szerepe. Míg a „Második nyilvánosság" címbe rejtett politika elsőbbsége valójában csak látszat, szekunder ügy –, bár úgy látszik, ma még hálásabb, populárisabb tényező.

Sz. Gy. ■

Enciklopédia Kiadó, 440 oldal, 146 ff. képpel

KÁDA

Kádár Béla

l.

Tamás Galéria

80. kiáll.

blk= kue
3000= 40169297
3100= Erkeder, Michael
3105= %Erkeder, Michel &
%Erkeder, Mihály
3140= m
3162= Goldschmied
2194= Rumänien
3200= Siebenbürgen
3300= 1718
3330= 1756.02.20
3420= Brassó
309a= MagyKépLex, 1915
309b= ^kuH.Klusch^ma, Siebenbürg
9995= 0022
kenn= hg
autr= Grotte, András
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 5
9900= 20020212
9990= xxx0
revi= created 18 Feb 2000/BRAND

Kádár Béla

l.

Tamás Galéria

80. kiáll.

Erzsébet u. 94. 2–34

Dunacséb

DUNGYERSZKY LÁZÁR, sörgyára, Dunacséb, Telefon: 2

Eger

Lőkös Béla sörkereskedő, Eger, Dobó-u 18. 3–02

Wagner Józsefné özv. sör-, bor-, és szeszárúnagykereskedő, Eger, Almagyar-u. 9. 3–29

Esztergom

Buri József Dreher sörraktár és füszerkereskedő, Esztergom Kossuth Lajos-u. 55. 1–94

Felsőgalla

Jakobi és Varga, bor és sörnagykereskedők. Felsőgalla 6

Gyergyószentmiklós

Czell-Szentgyörgy Sörgyár r.-t. tiókja, Gyergyószentmiklós, Gábor Áron-u. 1. T. 62

Gyoma

Lévay Ferenc, sörnagykereskedő, Gyoma. 79

Győr

-Haggenmacher első magyarországi részvény serfőzde r.-t. raktára. Győr, Andr-7. 8–87

és Hungária szikvizgyára Kecskemét, Jókai-u. 15 17

Keszthely

Forma László, sörraktára és ásványviz keresk. Keszthely, Tapolcai-ut 7. 2–71

Kiskunhalas

Várady Kálmán ifj. sörnagykereskedő, Kiskunhalas. 1-74

Kisujszállás

Kubiesek Márton sörraktáros, Kisujszállás, Deák Ferenc-u. 44. 1–35

Kisvárda

Juhász Gyuláné Dréher sörgyár lerakata, Kisvárda, Csalogány-u. 1. 1–37

Kolozsvár

Luther Sörgyár r.-t. kolozsvári sörraktár, Kolozsvár, Kandó Kálmán-u. 3. 37–44

***Stolz Ede* bor, sör és szeszesáruk nagykereskedése, Kolozsvár, Árpád-út 23. 31-13**

Szittya Erdélyi Magyar Kereskedelmi Rt. Kolozsvár, Horthy-u. 33. 20–72

***Ursus* egyesült kolozsvári és tordai sörgyárak r. t. Kolozsvár, Monostori-u. 2 6. 21-79 21-80**

Körmend

Unger László, Körmend 55

Klein … Nagy… u. 11.

Nagyv…

Dreh… mac… sörgy… Város… Zsigm… Sörgy… közpo…

Kőbány… r-t na… lőrak… dája … sörna… Nagyv… út 35. Fe…tőt… mérő

Nyireg…

Glück Mó… Ilona-u.

Öbecse

Gerbe… sörler… üzem,

MERK… gyár… Appo… u. 2.

Pápa

Szalay Ist… szesznag…

KÀDÁR BÈLA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jan.

P-9945

2.o.

1061

KÁDÁR BÉLA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P-9765

2.0.

Harkányba.[2]

Az almára vonatkozó propo
lesz szükség rá, mert az én fa
ha megmarad.

Szíves üdvözlettel

Fülep Lajos

Kàdàr Béla

Kieselbach
(129, 228, 229, 230, 233)

1997. 09. 19.

```
blk= kue
3000= 40169297
3100= Erkeder, Michael
3105= %Erkeder, Michel &
%Erkeder, Mihály
3140= m
3162= Goldschmied
2194= Rumänien
3200= Siebenbürgen
3300= 1718
3330= 1756.02.20
3420= Brassó
309a= MagyKépLex, 1915
309b= ^kuH.Klusch^ma, Siebenbürg
9995= 0022
kenn= hg
autr= Grotte, András
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 5
9900= 20020212
9990= xxx0
revi= created 18 Feb 2000/BRAND
```

Kádár Béla (1877–)

Kernstok Károly
(1873–1940)

Kmetty János (1889–)

Koffán Károly (1908–)

Korniss Dezső (1909–)

Koszta József (1864–)

Lossonczy Tamás
(1908–)

Martyn Ferenc
(1906–)

Márffy Ödön (1878–)

Medveczky Jenő
(1902–)

vód
Londonimagykiáll 1948

Kádár Béla

l.

Végvári Kolcok

58. l.

Tue 15th Oct. 1918.

I.

Travelling.

(Translation.)

Nowa-days travelling is not so simple as it was before the war. I *should like to travel to England, and therefore I went to an Inquiry-off

(*would)

Kádár Béla

koll. kiáll. a Fokusz
Galeriában
1947

cród

Nagy Tibor -
Kádár Béla gyüj-
temenyes kiállítása.
Kis Ujság. 1947.
máj. 3

Kádár Béla

A bajai muzeum törzsanyaga tartalmazza a
művész alkotásait.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek....
Művészet, 1975. junius - 7. . .oldal

KÁDÁR Béla

BERÉNYI Péter: Kádár Béla életmükiállitása. =
Magyar Nemzet, 1992. augusztus 24. VIII.

Bp., Mügyüjtők Galériája, 1992

Kádár-Konecsni M.D.K.

Vihar előtt c. képét restaurálták

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159. l.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. p. 1963.

Kádár Béla, festöm. MDK

Az élet. Repr.

A Müvészház felavató kiállitásából.

Repalotafela.

Kádár Béla, festő

M.D.K.

expressionistáink körül „úgy jár Franz Marc, Chagall, Kandinsky szinéire, mint légy a mézre. Eredmény: hezén a vízió abszolut lényegtelen dekorativitássá sekélyesedik."

Kállai Ernő: Magyarság és európaiság

KUT, I. évf. 1. sz. márc. 28. 1926. 7-13. old-ról

Idézve:
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina,

238. old.

MDK

Kádár Béla

Anyám, paszt.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 42.l.

4

Kádár Béla.

„Aktok" Tempera 17 x 25

Jelesve fent jobbra: Kádár Béla

Ürültázi ár: 3000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

0

Kádár Béla

„Erdőben" Tempera 30x47

Jelzése lent jobbra: Kádár Béla

Hátlapi ár: 3000 ft

BÁV 37.Művészeti Képaukció 1975 szeptember

Kádár Béla

Réti István, Vaszary János, Kádár Béla, Csók István, br. Hatvany Ferenc, Iványi Grünwald Béla, Feiks Jenő, Feiks Alfréd, Strobentz Frigyes, Karlovszky Bertalan, Koroknyai Ottó, Kimnach László, Tardos-Krenner Viktor, Kosztolányi Kann Gyula, Frecskay Endre művészek alkotásait mutatták be a "Rónai gyüjtemény" kiállitásán, melyet Kun Imre: Rippl Rónai Ödön" cimmel ismertet. Rippl Rónai József öcscse, városára, Kaposvárra hagyta háromszobás házából átalakitott muzeumot az itt felsorolt művészek alkotásaival együtt.
Munkácsy Mihály és Rippl Rónai József nevénél található a többi résztvevő művész, akik ebben a magánmuzeumban szerepelnek.

A HÉT, Bp. 1921. febr. lo. XXXII. évf. 5. sz.77-78. lap.

Kádár Béla

Szerepel a 28. képaukció listáján.

Engel Károly: Aukció-kritika; Műgyűjtő, 1972/4.sz. 57.l.

Kádár Béla

„Fiatal nő" Vászonfestmény

46x29 J. l. j.: Kádár Béla

Várható ár: 3000 Ft

BÁV 39. Képaukció katalógus 1976 május

Kádár Béla

Fürdő nőket ábrázoló képe a jelzett gyüjteményben.

-h-a- - Aktok Fekete Gyula gyüjteményében; Műgyüjtő, 1972. 1. sz. 29. l.

Kádár Béla.

A húszas években a Váci utca 11. szám alatti Fónagy-féle helyiségben munkái szerepeltek az itt rendezett kiállításon.

Füles, 1972. febr. 10.

Kádár Béla

„Magyar Képzőművészeti Vándorkiállitás" cimmel F.L. ir a zürichi Schlégl-Galéria "Ungarische Avantgard" c. kiállitásáról, mely Nyugat-Európa több helyén kerül bemutatásra. Horti Pál, Beothy István és felesége Anne Beothy-Steiner, Bortnyik Sándor, Kassák Lajos, Uitz Béla, Deák ~~Ebner Lajos~~,/ lap D'Ebneth Lajost ir valószinü tévedésből/ Kádár Béla és Schönberger Armand művészek nevét sorolja fel a cikk, melyet lásd: Kassák Lajos nevéhez, cédulájához csatolva.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni. 14.
XIX. évf. 24. sz. 6. lap.

Rádai Béla

Budapesten született 1877-ben, el-
hunyt Budapesten 1856-ban. Tanulmányait
a bpi Képző művészeti Főiskolán foly-
tatta.

Kőszeg Éva: Ungarische Avantgarde,
München, 1971. Oldalszám nélkül

Kondor Béla

1971-ben retrospektív kiállítása nyílt meg Budapesten.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Kádár Béla

Önarckép Olaj, karton 43,5 x 30

Védett

Kikiáltási ár: 3000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Kádár Béla

Fürdő nők Tempera 72x94,5

Választási ár: 8000 Ft.

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-é

Kádár Béla
(1877-1956)

„Akt tálcával"
Vízfestmény 45 X 29

Kiáltási ár: 1500 ft

BÁV 33. Müvészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Kádár Béla
festő

A 15 évvel ezelőtt meghalt Kádár Béla műveiből a Magyar Nemzeti Galériában emlékkiállítást tekinthetnek.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971.szeptember - 34.oldal

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
183,/.-KÁDÁR BÉLA: Fák,-tempera,papir,-77ú58 cm,-
Ltsz.68.569.- 308.old.

OMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története,
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkonyve. XIII. 1968.
Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
185./.-KÁDÁR BÉLA,- Vizitáció,-tempera,papir,-
87+ 59.5.cm.-Ltsz.68.571.-308.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
186, /, -KÁDÁR BÉLA, - Anyaság, -tempera, papir, -
82+ 59 cm. -Ltsz. 68. 572. - 308. old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története,
Uj szerzemények, II. 305. old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968.
Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
189./.-KÁDÁR BÉLA,- Alakvázlat I.,-tus,papir,-
20+17.5 cm.-Ltsz.68.575,- 308.old.

KOMBÁRT PÁLNÉ: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
190./,-KÁDÁR BÉLA,- Alakvázlat,II,-tus,papir,-25+ 17.5 cm,-Ltsz.68.576,- 308.old.

DOMBAY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
191,/.-KÁDÁR BÉLA,- Lovas,-tus,papir,-29.5+22.5 cm.-Ltsz.68.587.- 308.old.

OMBARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
187./.-KÁDÁR BÉLA,- Ülő aktok,-tus,papir,-10.5x10.5 cm.,- Ltsz.68.573,- 308.old.

ROMBARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 345 darabból álló
Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, ~~jxxx~~ grafikák.
197./.-KÁDÁR BÉLA,- Női akt fotelben,-lavirozott,
tus,papir,-29+21 cm.-Ltzs.68.583,- 308.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.-XIII.-1968.
Pécs,1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
182, /.-KÁDÁR BÉLA,- Lovas, tempera, papir, -102+73 cm.-Ltsz.68.568,-308.old.

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 308.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Q

Kádár Béla
festő.

"A kétlő alakokkal"
(repro)

Bedő Rudolf: Kádár Béla
Művészet, 1971. szeptember – 34 lap

MDK

Kádár Béla, festöm.

Fürdözök. Tempera.

Budai Izr. Nőegyl.helyis.-ben:OMIKE képzömüv.csop. tél
1944. febr.21.-márc.19. Kat. kiáll.

MDK

Kádár Béla

Huszárok, vf.
Fürdőző nők, temp.
" " of.
Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 23 l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Fürdö aktok. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1910.1.ok.sz. 26.l.

MDK

Kádár Béla: Fürdőzők, temp.

OMIKE Téli kiáll. A Budai Izr. Nőegylet helyiségeiben 1944. febr.21 - márc. 19.

MDK

Kádár Béla, festöm.

466. Falurészlet. Olf. 47x88
467. Nök a szabadban. Olf. 70x135. J.l.j.
468. Fürdözö nök. Olf. 42x44

Árv. Közl. 1933. [illegible] dec.hó. 4.rk.sz. 68.aukció. 25.l.

MDK

Kádár Béla

festő

Madách Szinház uj előcsarnokának freskóit festette.

273.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

M.D.K.

Kádár Béla

"Egy nagy gyógyfürdő-vállalat freskóin dolgozik, amelyek közül a legkisebb harminc méter hosszu"- mondja riportjában Iván Ede, amelyet a Százados-uti müvésztelepen dolgozó müvészekről irt "A telepi müvészek" cimmel.

Szinházi Élet Bp. 1918. aug. 25.-szept. 1.
VII. évf. 34. sz. 11-16. lapokon.

M.DK

Kádár Béla
nohán

Cs. Kovács László mestere
volt.

V. Pelizes Éva: Cs. Kovács László kiállításáról
Művészet, 1967. április - 42 kep.

KÁDÁR Béla

L.GY.: Kádár képei. = Kurir, II.évf.99.sz.
1991. április 12. 12.p ill.

Bp.-, Piktura Galéria, kiáll. 1991

KÁDÁR BÉLA

SZIJ Béla: Kádár Béla emlékének idézése. =
Uj Müvlszet, II.évf. 1. sz. 1991 40 - 46.p. ill. E.

LÁTOGATÓ

..... sz.

Név: .....

Lakás: .....

engedélyt nyert arra, hogy ..

.....

.....

vonatkozólag az MTA adattárába

lexikongyű

levéltári

a fennálló szabályok keretén b

Ezen engedélyt a kutatóteremb

A gyüjteményekben kutatott any

igazgatójától külön engedélyt

KÁDÁR Béla

E.M./Ember Mária/: Kádár Béla festményei. = Magyar Nemzet, LIV.évf.85.sz. 1991. április 12. 11. p.

Bp., Piktura Galéria, kiáll. 1991

KÁDÁR Béla

Hevesy Iván, Bp. 1922. Amicus, 31 l. 11 t. 23 cm
Uj müvészet 2.

KÁDÁR Béla

KENESSEI András: Kádár Béla: egy kiállitás képei és tanulságai. = Magyar Hirlap, 1992.augusztus 28. II.

Bp., Mügyüjtők Galériája, 1992

kat van

KÁDÁR Béla

1995 évi számvetés /írta Kemessei András/
XX. sz-i képek aukciós értékesítéséről
LÁSD: HELLER ÖDÖN

Magyar Hírlap: 1996 január 19. Péntek
18. oldal
„Klubfogok és várományosok"

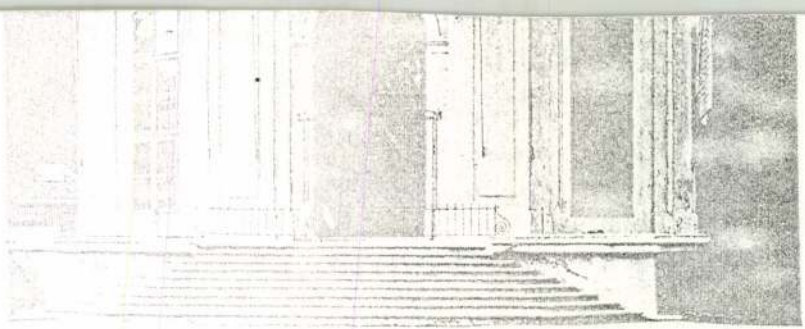

13 Jean Nicolas Jadot, Menageriepavillon im Schloßpark von Schönbrunn

Szeretettel meghívjuk

Kádár Béla

A PAPÍR KÉT OLDALA

c. kiállításunkra

megtekinthető '97 okt.25.-ig

HOME GALÉRIA Bp.,II.Csévi út 7/b. Tel.:200-4306

Nyitva: H-P: 10-18
Szo: 10-13

MEGHÍVÓ

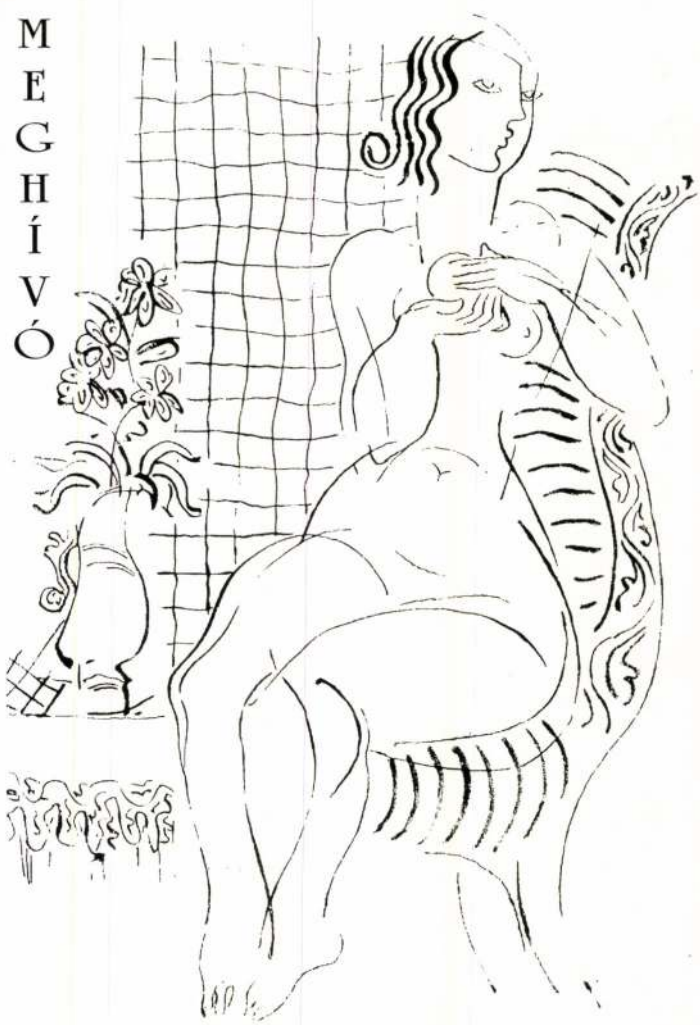

KÁDÁR Béla

F.K.: Remekművek a hátoldalon. = Vasárnapi Hirek, VII.évf. 11.sz. 1991 9. p. ill.

Bp., Chagall Galéria, kiáll. 1991

KÁDÁR Béla festő

L.RÉTI Anna: „Soha többé, soha többé..." =
Kurir, 1991 január 18. 6. p. ill.

M.D.K.

Kádár Béla
festő

237.) Aktok zöldben

238.) Olasz táj

239.) Hetivásár.

(Pomógym. Mur.)

Egyéb körtulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

16 l.

Kádár Béla (1877 - 1956)

„Anya gyermekével"

Tempera 83x57 telesve lent jobbra:

Kádár Béla.

Utiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Kádár Béla (1877-1956)

"Anya gyermekével"
Tempera 89x59 Jelenve lent jobbra:
Kádár Béla
Vételári ár: 6000 Ft

BÁV 37. Művészeti Képaukció 1975 szeptember

α

MDK

Kádár Béla, sz. 1877.

Két női akt szebadban, paszt.

Almásy -Tel. Int. 8. aukc. 1942. febr.

2o l.

MDK

Kádár Béla, sz. 1877.

Két női akt szabadban, paszt.

Almássy Teleki VIII. 1942.

2o 1.

(m – i):

1929. XI. 17

Kádár Béla kiállítása

Magyarország

legyenlítik, mint
aki kona nézve a leg-
szegebb a fiatalok között, de műszerinte mindig a megujei-
lást kevés legszélsőbb baloldalra állította s ezt mutat-
ják legujabb műveiei. Külföldön jobban ismerik és be-
csülik, mint idehaza. A berlini Sturm sok rikvé-
nek volt szintuje s legutóbb Amerikában kapot nagy meg-
becsülést.

E szerint a mikritikus szerint a legabszraktabb kon-
kában sem szakadt el teljesen a természettől, amelyben
most ismét közelebb került.

Amikor a legelvontabbnak látszott, akkor is csak
megelő. Játékos kedvel stilitálta a természeti motiva-

mokat, mücsi önkényel formált belőlük képalkotó elemeket.

Mostani kiállításán a Dracskóka kórtetőn mutatja ezt az eljárását

Legyalult képein és fáb rajzain jobban megtartja a termeszi formákat.

Női akt variációi bravuros kompoziciók, anufeken a női test dekorativ körvonalait szellemesen stilizálja. Bravurosan ügyeszeggel rajzol, technikája, anufeti szelvőrigs, stilusteremtő munyain edzett, a legkonzolultabb feladatok könnyed ártatlan megoldást tetnek lehetőre. Kifonott rajzbudosa előtt mira semmi technikai akadály.

Szélesítésre akar sölni, ezért tudatosan keresi a kiszélesítés hatását.

Kádár Béla, festő-grafikusművész (1897-1956).
Fludra Klára: Kérjegy.

Veszely Ferenc 1969-ben kapott diplomát a Képző-
művészeti Főiskolán, mesterei között volt Ká-
dár Béla, Konecsni György, Barcsay Jenő.

Művészet, 1988. jan. 29-old.

KÁDÁR BÉLA

emlitve ld. "Nyolcak"

Baracs Dénes: Régi modernek.

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/8.sz.22.o.

MTA IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET
Literatura Szerkesztőség

Ménesi ut 11/13

Budapest

1222

MTA IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET
Literatura Szerkesztőség

Ménesi ut 11/13

Budapest

1222

Kádár Béla, festő-grafikusművész /1877-1956/. 1. Folytatás

Kádár Béla, Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása.

1. Fa, házak előtt. /repr./

1 Kádár Béla: Fa házak előtt (

3. Félakt házak között /repr./

3 Kádár Béla: Félakt házak között

6. Kompozíció. /repr./

6 Kádár Béla: Kompozíció (fotó Kiss B.)

Művészet, 1987. nov., dec., 56-old. + 58-59-old.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Triptychon. - Aquarell
und Federzeichnung auf Papier,
9 x 20,8 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28.Nov. - 6.Dez. 1984.
Katalogus 587. Kép: Taf.198.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Fries - Entwurf. Kolorierte Tuschfederzeichnung auf Papier, 11 x 30 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. Nov. - 6. Dez. 1984.
Katalogus 589.sz.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Bilderkomposition.
Tuschpinselzeichnung auf Papier.
30,4x23,3 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. Nov. - 6. Dez. 1984.
Katalogus 590.sz.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Vegetabilisches und Architektur.
Tuschfederzeichnung auf Papier,
30 x 21,4 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. Nov. - 6. Dez. 1984.
Katalogus 591.sz. Kép[illegible].

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Sitzende. - Tuschfederzeichnung auf Papier, 29,9 x 23,7 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
Katalogus 592.sz. Kép a 103. oldalon.

Kádár Béla

Békés András: Egy szlovák aktivista
Schönberger Armand
emlékkiállítása

Újvidék, 1985. X. 4

xKd

Kádár Béla

Női fej, temp.

Műterem II. csoportkiáll. 1935.

Kádár Béla

Csendélet

Könyves Kálmán 1o4. kiáll. 192o-as évek.

Kádár Béla
Kompozició

Könyves Kálmán 103. kiállitás. 2 1.

Tar /Szabó/ 2

tották át. Állitólag alat
sárives ablak és a sekres
szám. Az egész épület töm
(000-0004) Lőréses fal veszi
alább hátsó kéthar adábar
körül épülhetett.
Belseje: A torony alatti
rat, jobbra a kórusfeljá
kaszos egy-egy hevederrel
fedve. Az első boltszakas
két pilléren áll, lent há
védje középen ivesen hajl
szélességü ablakfülke. A
kápolna néhány lépcsős
pületrész kapcsolódik. A
Sarkain élmegállitásos ta

MDK

Kádár Béla festő .

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.1.

Kádár Béla.

"Kompozició" tempera.

Képzőművészek Uj Társasága/kiállitás, Nemzeti Szalón 1938. október 30-november 13./katalógusból.

MDK

Kádár Béla

Muzsika, festm.

XX. század magy. festészetének kialakulása. Tanás Galéria XXXVI. kiáll. 1931 okt.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

Kádár Béla

Nő gyümölccsel
Balkonon
Fehérkalapos nő
Pirosgyöngyös nő
Mandolinos nő
Anya gyermekével

Festőművészek képzőművészeti kiáll. Pécs, 1938.
jan. ciml. 3 l.

MDK

Kádár Béla festő

Nőrablás, festm.
Fürdés után "

Mak. : Két festő kiállitása Budapesten. Épitő Ipar.
Épitő Művészet /36 sz,/ 1918. okt. 27. 287 l.

M.D.K.

Kádár

Vicki Baum: "Hotel Berlin" c. könyvének cim-
lapját tervezte, amelyet bemutat a lap hátsó
borító lapján.

Szinház, Bp. 1946. nov. 17. - dec. 3. II. évf
46. sz.

.D.E.

Kádár Béla

Szerepelt az I. nemzeti táblaton.

M. K. 1933. IV. 19.

Kádár Béla

Szerepelt az I. nemzeti tárlatón.

8 órai lijság 1933. IV. 20.

Kádár Béla

Szerepelt az I. nemzeti társaton.

M. 1933. IV. 20.

MDK

Kádár B.

1930. tiszteletbeli tag UME.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

MDK

Kádár Béla

Nőrablás, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

16 l.

MDK

Kádár Béla

Szövetkezet alakuló gyülésén, temp.

I. M. Képzőművv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.

9 l.

MDK

Kádár Béla

Pihenés, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
16 l.

MTK

Kádár Béla

Tájkép

A Gyűjtő, 5.sz. 1918. 1.

Kádár Béla

M.D.K.

1941 februárjában és októberében M.O.Sz. helyiségében tartott kiállításra a meghívást elfogadta.

Kemény Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 83 l.

MDK

Kádár Béla, sz. 1877.

Virág- és gyümölcscsendélet, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

1.

18

MDK

Kádár Béla

Lovas compositio, vizf.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 8 l.

MDK

Kádár Béla

Majális, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

23 l.

MDK

Kádár Béla

Tamás Galéria. 52.sz.

Kádár Béla

koll. kiáll. Belvedere

cvod
z

Az Ujság

1922. ápr. 30.

lak és bástyák védelmezik. Három kapu-
hidja fel van huzva, a „Porta piccola ner-
ta di Transiluania" (B) nyitva van s kö-
gymásra. A bástyák mindegyikén örnem
e" (A), a „Chiesa de' Lutherani" (E) s a
utcákon katonák járkálnak s a „La Piaz-
őrtorony ég. Az előtérben tábori sátrakat
látunk s jobbra az út mentén a kettős
árosan túl balra az „Acquedotto artificioso" (G)
k körül a „Fiume Taroza" (H) tör elő. Feli-

"

t. La Cattedrale" kezdettel és „I. Porta piccola

keretnek 14.3 : 20.7 s a rézlapnak 14.7 : 21. c/m
dal Sig. Co: Ercole Scala. In Modona

66/93 N° 25

Kádár Béla

Kell. ki áll a Műterem-
ben.

Irod Elek Artur: K. B.

Az Új Szó. 1918. okt. 20

Budapest:

A margitsziget:

E képsoportozatban
előtt a sziget vendégei sét
mere ~~látható~~ [Wappen
állomás (Tramway) s
ferstation]; balra a „Ve
kőkút" [Cascade] s g
haus] és a „Forrás" [
tai a már idézetteke

„A Margitsziget B
Die Margarethenins

Acélmetszet, méretei a v

Lefza T. 4312.

L látható.

Kádár Béla

kell. kiáll. Tamás
Galéria

Ujság. 1937. jan. 30
(e.a.: K. B. újabb
festményei.)

a várat és a hegy aljában a várost
letei közül a templomok és a ferencziek
lőnösen ki. Balról a hajóhid tűnik
tolyón mindössze hat csónak van átkelőben.
om fogatos paraszt szekér halad balra. A
csitan ülők közül a férfi széles kalapot
hord. Jobbra, a dereglyétől nem messze
nyt viselő úr alkudozik két paraszt-
egy hajós ül, ki fejét jobbjával támasz
pihenteti s kinek, úgy látszik, a de-
hátterben hegyek vannak. Feliratai

In Ungarn"

-"

Kunstanst. d. Bibliogr. Inst. in Hildbh."
erleger.

Kádár Béla

Koll. Kiáll-Tamás
Galéria

irod

Ujság. 1938 jan 14.
(e.a.: K. B. rajzai)

ö" partján lévő „Fortezza di Essech"-et (2)
lyek köröndjein ágyuk ~~láthatók~~ vasmak a „Bracchio
ú szembeötlő" „forte di Tarda per dif-
k bástyáin félholdas lobogók lengnek, a
largo 17" (1.) köti össze. A várnak épü-
das tornyai emelkednek ki (s a folyón egy sztorlás) s a „Bor-
lovas, több járó-kelő s egy hid felé tartó
diverse sentinelle per guardia del
em áll s a „Scala per calare giù nella
van megjelölve azon részen, hol a „la
hátterben hegyek hullámzanak. Fönt
erét tartja. Fölirata a lebegő mondat-

Ponte E Fortezza Di Essech

Sig:re E Pad:ne Sing:mo Il Sig:re Gio: Batta Sorer"

1. Ponto longo passi 8565 e largo 17" kerdettel és

alkeretnek 17.8 : 29.9 s a rézlapnak 18.8 : 30.4 c/m.

66/93 N° 29.

MDK

Kádár Béla festő

b: Festők, szobrászok. Esti Kurir, 194[illegible].
okt. 22. 7 l.

Kádár Béla
festő

M.D.K.

Anya gyermekével"

"Női akt"

"

Bianakció 1954. Budapest.

19l.

NDK

Kádár Béla

Csendélet, of.

Zene, pazst.

Árv. Köl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 25 1.

2o2. Dr. Kemény Imréné, bron
tul.

Kádár Béla MDK

Leány galambbal, tempera

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MDK

Kádár Béla

MDK

Dal, tempera

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

MDK

Kádár Béla

Iván Ede: A Müvészház uj palotája. Szabad Müvészet 1912.nov. I. évf. 1. sz. 3.l.

Kádár Béla M. [illegible] A.

Művei a Szazados úti művésztelep jubileumi kiállitásán

Három kiállitás

Szerszám- és Épipar 1965. jan. 25.

Kádár Béla MDK

Kompozició, repr.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

Kádár Béla MDK

Kompozició.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

Kádár Béla MDK

Komposíció.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítása

Kádár Béla MDK

Kompozició

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

Kádár Béla

Szerepel a bp-i magángyűjtemények kiállításán a Nemzeti Galériában

Vigília, 1964. 1 sz., 53 old.

Kádár Béla

Koll. Kiáll. Tamás-
galéria

vol
2

Ybl Ervin: K. B. fest-
meinyei. Budapesti
Hirlap. 1931. nov. 21.

530.sz.

19

ADVOCATURS-CANZLEI
Dr. DOHNÁL REZSŐ
ÜGYVÉDI IRODÁJA
Pázmány-utcza 5. — Pázmány-Gasse 5.
POZSONY.

A müemléke
ország

A nagytekinte
zett 479/902 számú átiratára t
az Alamizsnás szt. János ká
nes. elhelyezésére és esetleges hi

Jegyzet

3 Vasárnap

4 Hétfő

5 Kedd

Február 31 nap	**Vasárnap** **3** Balázs pk.	**Hétfő** **4** K. András p.	**Kedd** **5** Ágota sz. vt.

Jegyzet

30 Szerda

31 Csütörtök

1 Péntek

2 Szomdat

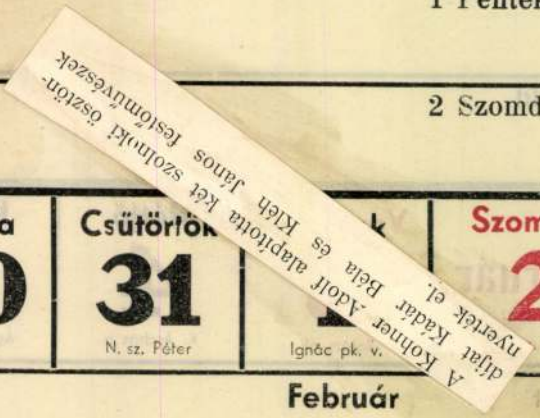

Szerda	Csütörtök	k	Szombat
30	31	1	2
Martina	N. sz. Péter	Ignác pk. v.	B. A.

Február

MDK

Kádár Béla

Rotapalotafela 18-2o 1.

Kádár Béla festőművész

a Szegeden élő Lucs-házaspár felszáz értékes festményből álló gyűjteményét felajánlotta a Móra Ferenc Múzeumnak. – E[gyűjteményhez tartozik a művész „Nő gyümölccsel" c. műve. [említve]

Szelesi Zoltán: Lucs gyűjtemény a múzeumban.

Délmagyarország, 1978 júl. 16.

Kádár Béla

Hiver gyula b ariatságot biotott
Kádár Bélával egy hi állettás
alkalmával.

Fejér Ervő: Álmok és realitások
Művészet, 1979. március – 2. lap.

Kádár Béla (1877-1956)

„Falusi jelenet" Tempera 58x76 cm
J.l.b.: Kádár Béla (Szerült)
Utáltási ár: 4000 ft.

BÁV 48.Müvészeti Képaukció Bp.1979.xx május

Kádár Béla (1877-1956)

„Városrészlet hiddal" o. Zarton 36x47 cm

J. l. b. Kádár Béla Kiállítási ár: 4000 ft

„Két akt" Tempera 100x70 cm

J. l. j.: Kádár Béla Védett.

Kiállítási ár: 12000 ft

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Kádár Béla festő
grafikus.

az É. és T. kalendáriuma cikkeb közöl róla

- Hamarosan megjelenik 2349.

Élet és Tudomány, Bp. 1976. XII. 3. XXXI/49.

Kádár Béla

"Kőhintés" cimmel Vadas József ir Mattioni Eszternek a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállitásáról.
A beszámoló során hat művész nevét emliti meg, mint akiknek művészete hatással volt Mattioni Eszter művészetére.
Elsősorban Pólya Iványról esik szó, mivel a hímeskő kompozicio ő nevéhez is fűződik. A szolnoki Művésztelepen dolgozik a harmincas években, ott ahol Pólya Iván. Pekáry István, Kovács Margit, Aba-Novák Vilmos ugyanugy hatással van Mattioni művészetére, mint Patkó Károly impresszionizmusa és Kádár Béla modernizmusa. Fenti cimü kritikát lásd: Mattioni Eszter nevéről. Élet és Irodalom. Bp. 1977. ápr.30. XXI. évf. 18. sz. 12. lap.

Kádár Béla

A Sturmban dolgozott

Alföld 1975/11/74

Aczél:Passuth:Magyar Müvészek az európai avant-garde-ban

MDK

Kádár Béla, festöm.

Család. Vizf.
Anya. "

v.Ernst Muz.-A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társasága
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13-28.
Kat.

Kádár Béla,

ifj. Lechner Ödön, Pap Emil, Juszkó Béla, Zádor István, Plány Ervin, Kiss Rezső, Királyfalvi Károly, Vészi Margit, Cserna Rezső, Kandó László, Littkei Antal müvészeket a Mücsarnok tárlatára "nagy kegyesen bebocsátották, mert "hóbortos"-nak nem talált tagjai a legujabb nemzedéknek, /szövegközti idézet a kritikustól/ akik megérdemelnék, hogy kongeniális emberek társaságában", szebb környezetben mutatkozhassanak a tárlatlátogató előtt, -irja Tövis: "A téli kiállitás" c. kritikájában, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

MDK

Kádár Béla, festő.

Mind egységesebben ötvözi össze Fajita, Hanimek és más párizsiak hatását megvesztegetően finom kifejező stílusszá.

Műes. – Nemzeti képzőmiv. Eráll. – Magy. Szemle, 1933.
XVIII. 2. – 164. l. – Gerevich.

Kádár Béla

vád

Gonda Béla ítj

A szolnoki művésztelep.

Budapesti Hírlap

1913. máj. 22

Kiadó Béla

Kiadót

P.N. 1929. IV. 28.

Kádár Béla

Koll. Miall. Tamás-
galéria

Ibl Ervin: Képzőművé-
szet. Bpesti Szemle
1932. 292, 293. l.
654 sz
A természet motívu-
mait teljesen átala-
kítja, raffinált de-
korativ érzékkel

jedésü irodalmi és közérdekü vállalatokba.

Szives intézkedéseiért előre is köszönetet nyilvánitva,

teljes tisztelettel maradunk

Budapest, 1902. julius hó.

Az Athenaeum könyvkiadó-osztálya.

1028. Az Athenaeum könyvnyomdája.

Kádár Béla

Rajz, 100 Ew

Kopalotafela 31. l.

Kőgolyók VII. 240.

Kádár Béla

Tagja volt a szol-
noki művészlelep-
nek.

Pécsváradi vár románkori alaprajza

V. 182.

Kádár Béla

Művészet,
1917. tav. füzet - 259, 260
1919. hadviselt művész füzet.
184, 187
1928. tav. füzet - 152, 154

Zsilinszky Mihály M. 68.

Kádár Béla

Kállai E. 123 – 124
, 126, 141, 64

- 57
ma-
—
3
6 oi),
ik
bar
alla-
7). —
al
lélet

⌈57 (6oi),

Kádár Béla

1930. az UME tiszteletbeli tagjává választotta.

UME 1931. évi Eiáll. Eat.

Vápun, mérétei 98.5
Pyrler Janos dokli

Bassanoban 1560-ban + ugyanott 1622

Py 38

apkeleti bölcsek. (Máté 2 r. 11) nézi

Jobbra egy emelvényen ül Mária és az
n fekvő gyermek Jézust, kit jobb kezével átkarolva
és a kinek feje körül dicsugarak fénylenek
i. Előttök a napkeleti bölcsek legidősebbi, ki
lt koronáját a lépcsőfokra tette le, térdre ereszke-
és a Megváltót szemlélve a kezében lévő arany
at és serleget készül átadni. A bölcsek körül
at, szamarakat és tevét meg a kísérethez
tartókat látunk. Ez utóbbiak a hozott ajándé-
k kibontásával vannak elfoglalva, melyekből
y kancsó, serleg és tál már a földre van kitéve.
nézőhoz háttal álló szolga mellett fehér kutya van.
yel. Mária mögött szt József a szamártól és
mellett
ttól jobbra foglalt helyet. A háttérben Betlehem
klás tája terül el, hol a középtérben jobbra a
i ereszt alatt egy fiatal embert, ki a történen-
ket nézi s a tetőn egy pávát veszünk észre; mig
ra az épületek előtt a beszélgető lovas és a két
log haladóval szemben kutyát veszünk észre.

./.

Kádár Béla

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 366
1930. 60. 564
1931. 109
1932. 61, 64
1929. 635

3434. ~~Lindberg Erik.~~
~~Sz. Stockholmban 18~~

Lelőlapján ~~a neveret~~

Lindberg Hilda me

Sima karimájú pe

domborm ~~medynek~~ mellig ~~látható~~, t
ábrázolva. Haját simára fésü
ruhája galléros. Felirata f
jobbra az e czélra szolgáló
LINDBERG 1903.

Bronz-dombormű, mé
Vétetett az 1907.
ján 150 Kán (160-907).--

III 3 -

2

Pl.

Vét 1907

Kádár Béla

1909. téli

ki II Nemzeti gz. lonban

Hegyek, pasztell 500 k

Hasza István szolgabirósági napidijas

V. 305.

Kádár Béla

1918. koll. Eiall.
Ernstnél

Kadár Béla

élet. koll.

Belvedere

1922. ápr

~~230/906~~.

~~Iván~~.

iggönyök.
nyök és falkárpitozás.

Kodály Béla

Kiállít

EK. 1932. I. i.

Kádár Béla

Kiállít

NÚ. 1930. XI. 1.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Kádár Béla

Kiállít

Sörü. 1932. I. 5.

Kádár Béla

Kiállít

GK. 1929. IV. 25.

Kádár Béla

Kiákít

Est 1932. I. 3.

Kodály Béla

Kiállít

Mo. 1932. I. 3.

Kádár Béla

Kiállít

Kisvár 1921. X. 11.

Kiadó Béla

Kiált.

EK. 1932. IV. 24.

Kádár Béla

Kiállít

PN. 1929. IX. 25.

Kádár Béla M DK

Kompozició, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Kádár Béla

Kiáltt

B. H. 1935. XII. 21.

MDK

Kádár Béla

Lestyán S.: Két kiállitás. "A jelenkori magyar képzőművészet reprezentánsai". Szabadság 1945. okt. 14.

Kádár Béla

Kiáhít

Bel. 1935. X. 8

Kódár Béla

Kiallít

N. Ú. 1935. X. 8.

Kodály Béla

Kiáltás

Nyíregyháza 1935. X. 6.

Kádár Béla

Kiáltsd

N. Ú. 1935. VI. 1.

Kádár Béla, festő

MDG

Néhány nép grafikai lap emlékeztet rá.

Murányi-Kovács Endre: A Szárados úti művészte-lep kiállítása a Nemzeti Galériában 9

NÉPSZABADSÁG 1965. jan. 24.

Kádár Béla M.N.K.

Müvei a kiállitáson

Kompozició

Anya gyermekével, repr.

Sárvvári Márta: A Szazados uti müvésztelep jubileum kiállitása a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. jan. 20. 1.

MDK

Káldár Béla,festőm.

a Tamás -Galériában aratta sikereit.

Tamás Henrik képszalonjának Jubileuma. /10 év/.
Magyarság.1938.okt.9. 2o.l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

A modern festöket képviseli ö is ezem a kiállitáson.

/Vigil/: Z Tamás /Tandlich/Galéria kiállitása
Magyarság. 1938 nov. 20. 20.1. /102.?/

Kádár Béla M.Ü.K.

Müvei a kiállitáson

A müvésztelep tagja

Kristóf Attila: A Százados uti müvésztelep fél . százados jubileuma

Magyar Nemzet 1965. január 17. 13.1.

Kádár Béla M.D.K.

Müvei a kiállitáson

S.M.: A Százados uti művésztelep jubileumi kiállitása
Magyar Nemzet 1964.január 20. 4.l.

Kádár Béla MDK

Trió, tempera

Anya és gyermeke, tempera

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Kádár Béla - Ger Károly

koll. kiáll. Bp. Belvedere

Mübarát 1922, II. 117. o.

Kádár Béla

Kiákit

MO. 1929. IV. 28.

Kádár Béla

Kiállít

N. Ú. 1929. IV. 28.

Kádár Béla

Kálmit

Mo. 1929. IX. 25.

Kádár Béla

Kiállít

Est 1929. IV. 28.

MDK

Kádár Béla

Leányok, olajfm.
Pityo partján, olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 46.l.

MDK

Kádár Béla

Pityo partján, olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 46.1.

MDK

Kádár Béla

Képmás, paszt.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 77.l.

Kádár Béla M.[illegible].K.

Művei a kiállitáson / grafikák/

Murányi-Kovács Endre: A Százados uti művésztelep kiállitása a Nemzeti Galériában
Népszabadság, 1965. január 14. 9.1.

Kádár Béla M.D.K.

A Százados uti müvésztelepen dolgozott

Kristóf Attila: A Százados uti müvésztelep félszázados jubileuma

Magyar Nemzet 1964. január 17. 13. l.

M.S.K.

mdk.

Kádár Béla

munkái a kiállításon IV. Galéria.

– dor XX Századi Magyar Művészet
Népművelés 1963. 8. sz

33. L

MDK

Kádár Béla

Tavasz, paszt.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

Kádár Béla

Tavasz, paszt.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

KÁDÁR BÉLA

Hegyoldal. Pastel.
Gondolkodó nő. Pastel.
Dunapart. Pastel.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll.ka t. 40.oldal

Kádár Béla MDK

Napfürdő, tempera

Hegyi táj, tempera

Romantika

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kédér Béla

Napfürdő, temperа

Hegyi tó, temperа

Romantika

Kádár Béla

Kiállít

Ujnép 1929. IV. 27.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Vasárnap. Tempera.
Hollandi leány. "

OMZ.Muz.-OMIKE Képzöm.csop. V.kiáll.
1943 szept.24.-okt.17. Kat.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Kompozició. Vizf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 41.l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Kompozició. Vizf. Jelzett.

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 26.l.

MDK

Kádár Béla

"Akt", tempera

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 8.o.

M. D. K.

KÁDÁR Béla festő
(1877 – 1956)

A weimári német művészetből indult ki, a berlini „Sturm" köréhez kapcsolódott

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-19.
Bp. 1958. 430. l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

a telepen dolgozott , az ujabb magyar müvészgárdához tartozik.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi müvésze. Szolnok a müvészetben.c.Emlékönyv/ifj. Gonda Béla szerkeszt./ a 25 éves jub.alkalmából. 1927.szept. 48.1.

MDK

Kádár Béla

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

MDK

Kádár Béla festőm.

Farkas Z: Téli kiáll. a Műcs.-ban. Vas. Ujs. 1910.47.sz.nov.2o. 966 l.

E. D. K.

KÁDÁR Béla festő

(1877–1956)

A weimari német művészetből indult ki, s a berlini „Sturm" körével kapcsolódott.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. B. 1962. 427. 428.

M.D.K.

Kádár Béla /1877-

591. Akt. Tollrajz. 28x36 papir

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
40. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Huszárok. Vizf.

Falurészlet. Olf.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 58.l.

MDK

Kádár Béla, festőm.
20. száz.

Lovak. Jel.l.j.: Kádár.
Pastell. 40x50

Munkások. Jel.l.b.: Kádár Béla. Pastell
25.5x 35.5

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. Kat. 25.1.

1924.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Interieur.	Olf.	46x36. J.l.j.
Tanulmány.	Tempera.	80x60. J.f.b.

Árv.Közl. 1930. 4.vk.sz. 55. szám. Kat. 25.l.

Kádár Béla

MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Kádár Béla festőmüv.

Öt magyar festőmüv. vett részt Newyorkban ... nemzetközi kiáll. Az Est 1927. ápr. 1. 9. l.

MDK

Kádár Béla, festöm.
20.száz.

Tájkép. Jelz.l.j.:Kádár Béla. Pasztell
48x59

Ernst Muz. autó.XVI. 1921. kat. 30.l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

470.	Huszárok.	Vizf.	60x67	
471.	Falurészlet.	Olf.	50x35.	J.l.j.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk.a. 27.1.

61.m márc

MDK

Kádár Béla

Hegyoldal.Pastel.
Gondolkodó nő.Pastel.
Dunapart.Pastel.

Képzőm.Társ.1909/10. téli kiall.kat.40.l.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Kompozició. Vizf. Jelz.

Árv. Csarn. 1937.okt. 83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 27.1.

< Kádár Béla >

Hevesy Iván:

< >. 8-r, 11 kép,
31 l. Bp. 1922

Gerstl (963)

polna. Lila.

ay. Borsószin.

k. Fekete.

ankfurt. Lila.

ce. 1934. 2. kötet. Ivoire.

akotta.

zöld.

X Városfejlesztés. Aranybarna.

ék.

ettem :

április hó 5.-én

Kádár Béla

Kmetty János

Kolozsváry Sándor

Kolozsváry Zsigmond

Kemény László

Lábner Emil

Martyn Ferenc

Mattyy Ödön

Papp Géza

Rafael Viktor

Schubert Ernő

Tóth Sándor

Vörös Géza

l Zilzer Gyula

Tamás galéria

modern magyar gráf.

XI

...isté jobbra néz, tojásdad medaillon. Hátra-
..., bojusza s körszakálla szőke; szeme kék. Öltö-
...nes mente vörös zsinórzással. Jobb vállától
...kete szíj halad Magyarország czimerét feltüntető
...nas láncza az oroszlánfej karikájába van akaszt
...s tiszti jelzése három aranycsik.

... 7:5.5 cm.
(157/91 N° V.)

Kádár Béla

Kol. kiáll

1.

Tamás Galéria

123 m. (1941)

ő tálló ○ jel gyárat vagy üzemet jelent.

s
nagy-
z
92

id
dék.
31-94

áru
-
2.
22-52

övid,
n-
-
hy M.
25-23

rövid-
vidék.
21-40

rövid-
ék II.
33-48
33-49

r,
jvidék,
24.
28-08

t és
Vesz-
1-59

rugók
pirál-
vitása
-11-21

Edelmann Jakab fiu ruhák, kabátok. Budapest IV. Kamermayer Károly-u. 3. 389-135

Forgács Hugó, Frakk, Smoking és felsőkabát kölcsönző. Bp. Dohány-u 68. 222-614

GUTMANN J. ÉS TÁRSA
VII. Rákóczi-út 12. ✱226-616
Férfiruhák — Gyermekruhák
„Elszakithatatlan" munkaruhák

Heltai
Jelmezüzem kft.
Filmgyárak és szinházak szállítója. Népviseleti-Díszmagyar-Báli jelmezek-Menyaszonyi ruhák. Tervezés, készítés, kölcsönzés. Budapest, VIII. Múzeum-krt 2. **140-463**

Holló Valéria **Népművészeti Műterme és népviseleti kölcsönző Bpest VIII. József-krt 69. 136-465**

Magyar Konfekcióművek r.-t. Budapest, VII. Károly király-út 3/c. ✱227-036

Mikulás **bőr ruha készitő festő és javitóüzem, Bp VII Akácfa-u. 27. 422-027**

Millei Zsigmond Budapest, VII. Garay-tér 11. 428-432

Neumann M. **ruhaüzlete. *Bpest, IV. Muzeum-krt 1/b.* üzlet: *185-412***
Engros osztály: 188-785
manipulátio: 185-683

Kolozsvár

„Alfa"*, Ruha és Szövetbeszerzési termelő és ért. szövetkezet mint a budapesti „Cserkészbolt" lerakata, Kolozsvár, Deák F. u. 2. *29-06

Neumann M. utóda, Boschán Géza, férfi- és gyermekruhaáruház, Kolozsvár, Mátyás király-tér 15. 24-31

Rubin Jenő férfi és gyermekruhák, szövetáruház, Kolozsvár Wesselényi-u. 34. 36-62

Rubin Miksa **ruhaüzlet, mértékutáni szabóság, Kolozsvár, Mátyás király-tér 11. *28-88***

Losonc

Szekeres Sándorné mezőmadarasi, úrinőidivat és egyenruházat, Losonc, Rákóczi út 20. 2-21

Miskolc

Plattner Károly és Lajos férfiruhaüzlet, Miskolc, Széchenyi-u. 62. 23-98

Székely, Győri és Morvay férfi ruhák és uri szabóság, Miskolc Széchenyi-u. 36. 23-87

Nyiregyháza

Hungária Ruhaház, Nyiregyháza Kossuth-tér 2. 22-10

Székely, Győri és Morvai férfi ruhakeresk. Nyiregyháza, Zrinyi Ilona-u. 2. 23-92

Pécs

Braun Géza ruhaszaküzlete és uriszabósága Pécs, Király-u. 32. Telefon: 37-69

Heinemann Testvérek női kabát, férfi- és gyermekruha-

KÁDÁR BÉLA, festő

Kunvári Bella gyüjteményét a Pécsi Janus Pannonius Múz
zeumnak adta. Kádár több jelentékeny művével szere-
pel. 303.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története,
Uj szerzemények; II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968.
Pécs, 1971.

Kádár Béla

Csendélet.

1932 főv új szerzem.kiáll Műcsarnok

BUDAPEST
TBC

Kádár Béla

ivod

RM

Kádár Béla

l.

Rimp. 288. l.
289. l

1

~~Ágotha Imre~~

~~Gaál József~~

Kádár Béla

Krieger Béla

Nagy Lázár

fenyőfépek után készítettek
a rajzokat az alábbi
mű részére.

Hampel József. A nagy-
szent-miklósi kincs.
Bp. 1884.

~~Gádor István~~

~~nobrázt~~

tovább

Kádár Béla

festő

koll. kiáll.

Tamás Galéria

55 sz. 1935. febr.

katalogusa nincs

meg.

Puhr Tivadar rum likör és szeszfeldolgozó üzem, Komárom, Ferenc József rkp 21 3-46

Szondra József, Komárom, Rákóczi-út 25. 2 25

Losonc

Első Losonci Rum- és Likőrgyár r.-t. Losonc, Füleki-u. 1/2. 5

Kállay Dániel vitéz, **rum- és likőrgyára, Losonc, Hitler-u. 7. 2-27**

Miskolc

Miskolc thj. város Bor- és gyümölcsszeszfőzdéje. Rum- és likörgyára. Miskolc, Vay-út 55. 20-12

Nyiregyháza

Kertész Antal, Nyháza, Debreceni-u. 2. 24-90

Kiss Mihály rum és likőrgyára, bor-, sör- és pálinkakeresk. Nyiregyháza Buza tér 1. 28-39

Pécs

Fleischer János, **Pécsi likőr-, rum- és szeszárúgyár,** Pécs, Szigeti-út 199. 29-84
Városi üzlet: Hal-tér 1. 38-18

Gorove Lajos, rum és likőrgyártó telepe, Pécs, Batthyány-u. 9. 13-64

Salak.

Budapest

Salak kereskedelmi és szállitási vállalat. Fekete és vörös-salak szállitás vagonban Bp. VII. Dohány-u 59. 224-408

Sapkák.

Budapest

Hoksáry József, **Bpest, VI. Teréz-körút 60. 119-920 Mindenféle katonai és egyensapkák. Fióküzlet: Bpest, VIII. Baross-tér 4. 137-840**

Landsmann S. sapkák nagyban Budapest, VII. Dob-u. 8. 427-647

Debrecen

Farkas Izsákné Debrecen Széchenyi u. 3 32-67

Miskolc

Gersey József, Miskolc Széchenyi-u. 46 57-1

Sapkakellékek.

Budapest

Paszternák Sándor Bp VI Laudon u. 6. 225-29

Kádár Bé

~~Berény Róbert~~

~~Czóbel Béla~~

~~Egry József~~

Kádár Béla

Márffy Ödön

Medgyánszky L.

Rudnay Gyula

Szőnyi István

Tornyai János

Vaszary János

l

Tamás Galéria

Magyar magánegyüttemények sorozatos bemutatása. 10 l. kiáll.

1938. nov.-dec

Kovács

463. Ismeretlen festő.
A XVII. századból.

463. Zrinyi Miklós halotti képe.

Mellig ~~látható~~, ~~[illegible]~~ j
haja, bajusza és körszakálla őszbeve
A háttér sorerszürke. ~~köszörü veszi körül.~~ ~~[illegible]~~

Vászon, átmérője 67 cm.
Az 1892: VI. 28-iki és 189
radalom részére Persiani Antal másc
teményből tévedésből adatott el. (10

463

904: V. 2.

~~Bán Edit~~

tovább Kádár Béla

koll-kiall

Tamás Galéria

144. sz 1943. márc-ápr

postatakarékpénztári csekkszámla száma:

SZÖVET- ÉS CSIPKEPLOMBÁK

SZÖVETJELZŐ FOGÓK.

TAKARÉKPERSELYEK.

ACÉLPLOMBÁK ÉS FOGÓK

LÁDAPLOMBÁK.

KALAUZ FOGÓK.

DISZPLOMBÁK min
sárgarézből aranyozva

Budapest

Garay János pénzszekrény és tüzmentes okmányszekrény és különleges zárüzem. A Bpesti Pénzszekrénygyári raktár és Hirsch és Tsa volt szállitója. Javitások és nyitások. Budapest, XIII. Béke- 99/a 493-486

PirknerBéla,irodai acélbútor ipar és gépkereskedelmi vállalat. Páncélszekrények, okmányszekrények és irodai acélbútorok gyártása.
Budapest, XIII. Petneházy-u. 72.
Telefon: 292-949

Ujkécske

KISS BÁLINT **szab. gyártmányai: „Egyeteme gyorspermetező" „Hidraulikus töltőkészülék" „Egyetemes permetező-csap" "Pomona iker- és hármasszórófej" Ujkécsk**

Perzsaszőnyegek.

(Lásd szőnyegek alatt is.)

Budapest

Antikart rt. **perzsa** szőnyegek vétele eladása Bp IV Pilvax köz 5/6. 184-411

Szahak Avanesián szőnyegkereskedő, Budapest, IV. Kossuth Lajos-u. 14/16

Kádár Béla

Bemutatott műve:

Ob. sz. „Tovas compositió", vízfestmény.

Bologh S.: A „Magyar Képzőművészetért",

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

Kádár Béla

Gl. kép Jelenet 1925 k. papír, akvarell

250 x 355 mm Bp. magántulajdon

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgardo-ban
Bp.1974 Corvina

MDK

Kádár Béla, festö

Csendélet. Jelzett. Olf.
Kompozició. " Vizf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz. 34.1.

MDK

Kádár Béla

Római Nemzetk. Kiáll. kat. 1911. 194-6.l.

MDK

Kádár Béla, festö

18o. Kompozició. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT.Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934.ápr.29.-
Kat. 1o.1. jun.17.

MDK

Kádár Béla, festö
1877-

Kettös nöi képmás. Jel. Tempera.

v. Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947
Kat. 17.1. okt.12-19.

MDK

Kádár Béla , festö.

Lovasok. Tempera.

Akt. Tempera .

Száz magyar müvész. - Föv.K éptár kiállitásai. XL.
Budapest. 1948.okt. Kat. 8.l.

Kádár Béla festő

Budapesti Szemle CCXXIV.
1932. 287-304. Gál Ervin: Kép-
zőművészet

Heinrich Ede

304, 739, 743, 754,

Kádár Béla

1.

Szépmüvészet

1943. 93.1.

BUDAP
42 I. -9
62

MDK

Kádár Béla

részt vett a Kortárs első kiállitásán.

Kassák LL: Az első müv.kongresszus köszöntése.
Kortárs, 1947. 5.sz. 132.l.

MDK

Kádár Béla, festö

Trió. Tempera.
Anya és gyermeke. " "

KMT.-Tavaszi kiáll. 1928. Kat. 11.1.

Kádár Béla

Részt vett a müncheni magyar tárlaton,
1972.-ben.

Bodri Ferenc: Magyar tárlat Münchenben

Nagyvilág 72/11 1755. old.

Kádár Béla

l.

Nemzetgyűlés

7, 52. l.

Kádár Béla

Irod

Miller ~~[illegible]~~ Gyula:

A mai magyar festé-
net főbb irányai.

Bp. 1933, 15. l. 20. l.

T.

Müemlékek

Kádár Béla

l. Illésy Iván:

Kádár Béla -

Bp. 1922.

Könyvtárunkban

Kádár (?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 684–686. l.

Téli tárlat.

Kádár Béla, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. k. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállí-
tás a Műcsarnokban.

Kadár Béla festő

Népszava 1919. jan. 15. 7. o.

Megalakult a Képzőművészek Szövetsége

Kádár Béla festő

Népszava 1922. május 9. o.
Kiállítás a Belvedereben

Kádár Béla festő 161

Budapesti Oklap 1882 II 22
53. q. 3. a.

L. műcsarnok díszítése

Kádár Béla

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

238. l.

Skokolay Béla: A budapesti KVT kollektív kiállítása.

Kádár Béla festö.

KUT.1927.3.sz.12:1:

Kádár Béla festö.

dijazva.

KUT.1927.II.3.sz.8.l.

Kádár Béla festö.

KUT.1927.2.sz.2-6.l.

Kádár Béla festö.

KUT.1927.1.sz.16.1.

Kádár Béla festö.

KUT.1926.I.1.sz.7-13.l.

Kádárfestő

Pásztortűr, 1927. 10 sz.

238. l.

Szokolay Béla: A budapesti KUT kiállítás

MDK

Kádár Béla

Női tanulmány, paszt.

Tájkép, vf.

Falurészlet, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 23 l.

Kádár Béla festő.

Magyar Nemzet.
1945. VI. 14. I. 36.
(: Benámoló :)

Kádár Béla festö.

Mibarát.1923.III.52.1.

Kádár Béla festö.

Mibarát.1922.II.117.l.

Kádár Béla festőművész.

8 órai Ujság.
1930. XI. 5., 4.
(: Bex. :)

Kádár Béla festő

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 10. sz. 332. o. kiállítási naptár

MDK

Kádár Béla

Tájkép, temp.

Amazon, temp.

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

MDK

Kádár Béla festőm.

KUT 1927. II. 2.sz. xyxvxvxyxy 4. l.

MDK

Kádár Béla

Kompozició, festm.

e.a: Szoc. művészek kiáll. Ujság, 1941. okt. 1.

MDK

Kádár Béla:

Betlehem
Egy pár ember
Nő csendélettel
Strand
Kompozició
Svábhegyen

Ernst Muzeum 1933. jan.

KádárcBéla:

MDK

Nő macskával
életöröm
Lovak és lovas
Akt
Kompozició

Ernst Muzeum 1933. jan, CXXXVI.

Kádár Béla /1877-1956/ MDK

A Zsidó Muzeum közlése

MDK

Kádár Béla festőm.

Szolnoki müv.telep kiáll. Vas. Ujs. 1910. 43.sz.
889-90. l.

MDK

Kádár Béla

Dutka M: Graf.művészeink a békéért. Magy. Nemz.
1952. okt. 3. 5.l.

MDK

Kádár Béla

Tamás Galéria, 1935. 61.sz. Modern m. akvarellek.

MDK

Kádár Béla

T.M: I. m. képzm. kiáll. grafikai művei.
Kis Újság, 1950. aug. 27. 7. l.

Kádár Béla, festő

MDh

Bohumil Kubista művészete emlékeztet Kádár Béla korabeli nyugtalan kísérleteihez.

Murányi-Kovács Endre: Csehszlovák festmények a Műcsarnokban

9.1.

Dn. 1963. jún. 7.

NÉPSZABADSÁG

Kádár Béla

ferszi

wod

Ujv. M. Zs. L.

445. l.

537
236
301.

301
227
74

Kádár Béla

vrd

Takács, Z. v. Aus-
stellung des Ernst-
Museums Pester
Lloyd. 1918. 35.
reggeli sz.

E Ph Kösl
1919. 291. l.

Kat. Henrik cs.

Csütörtök
16
Kat. Karmelh. B.A.

Prot. Valter

Péntek
17
Kat. Elek hv.

Prot. Elek

Szombat
18
Kat. Kamill hv.

Prot. Frigyes

29. hét

Izr. 28. S. Mat. M. 2. P.

Kádár Béla

Moll. kiáll Kovács Ákos szalonjában 1930.

irod 2

Ujság

1930. nov. 4.

(e. a.: K. B.)

Fiume Sana" (G) összefolyásánál a hegy
uzza, hol a „Moschea del Castello" (B)
mig a hegy aljában a „Città" (E) terül
ana"-val (F)
A várat s a várost kőfalak, köröndök
háttérben hegyek vannak, melyeken
nyában városok kötik le figyelmünket.
l hákom vitorlás hajó s egy csónak lát-
tjaú egy férfi siet s a szigeten a földön
. Fönt a magasban tizenkét madár
egő szalagon:

" kezdettel s „H. Borgo" befejezéssel magya-

etnek 14.3 : 20.3 s a réilapnak 14.6 : 20.5
dal Sig. Co: Ercole Scala. In Modona. 1686.

66/93 N° 18.

Kádár Béla

ivód

Bálint Aladár

Az Ernst-Múzeum csoportos kiállítása.

Nyugat 1918. I. 442. l. II. 898. l.

E Ph Kösl

1919. 291. l.

Kat. Lajos pk.		Izr. 1. Elul R. Kh.
Csütörtök **20** Kat. Sz. István kir.		Prot. István kir.
Péntek **21** Kat. Chantal Franc		Prot. Sámuel
Szombat **22** Kat. Timót	34. hét	Prot. Menyhért Izr. 4. S. Softim 1. P.

Kádár Béla

koll. kiáll. Tamás

~~SH-N~~ 16/III

Galéria

Iród

Ujság. 1941. máj. 31.

(c. a.: K. B.

festmenyei)

: 16. v. 4 pm.

n Eiriil egy Eonin, mely elé lé ló s
an fogva, halai. A Zofai Eiriélben a Lorm
bra egy másik parasszt vizel.

Buda-Pest:

Pest: a Nemzeti Muzeum.

Jobbra van a két emelet
vó portikussal, melynek oromfi
Középütt ül Pannonia kezeibe
geti a nemzet tetteit s a Hír
ős Dicsa ül; balfelől a Festés
előtt az országút (most Muzeum
cza ~~[illegible]~~ sarkát volt Libasinszky
cza szegletét képezett „Két Pisztó
Kecskeméti utcza nyilik sarka
Az előtérben, balról két talyi
épen itatja. Körülötte ketten a f
üveges mellett katona tiszt vo
mijaikat s a különféle csop
kimálgatja a sütemény s
ürtól alamizsnát kér. A
egy lovas ~~látunk~~ közeledi

Kádár Béla

koll. kiáll. Tamás
Galéria

erod
2

Ujsag. 1931. nov. 21.
(c. a.: K. B. kiállítása.)

598-ban:

„a Vérmező" felől feltüntetett várat és
török temetőn túl elhelyezett ágyúütegek
„der vor Statt"-ba (D) az ostromló keresztény
nak. Jobbra a Gellérthegyen „Das Block-
Türcken angesteckt vñ verlassen" (I.) A
Pest" (G) van, hová hajóhid vezet. A hátter
szigetet vesszük éfre, hol romok „Alt Ge-
n einer verwüsten Statt" (K.). Az előtérben
parancsnok lovagol a balról közeledő csapat
ökednek s balra az irányítu jelzése van adva.

der Haubtstad Ofen In Ungern Wie Die
rt gewest. Añ 1598. Mens: Octobri."
retü" magyarázat van: „A-Das Schlos
r Schiffprucken" befejezésel.
etei a vonalkeretnek 15.8:26.3 c/m

i.

Kádár Béla

Kompozíció lovakkal és alakokkal
1919. pg. temp. 280×365 mm

A Tanácsköztársaság képzőművészeti
vándorlásai.

Kádár Béla
festő

Katherine S. Dreier, 1926-ban
írta a Modern Art című köny-
vet, a huszas évek különböző terek-
véscisól. Ebben szerepel a művész
munkássága.

Passeth Kiesztina: Modern művészet Amerikában
Művészet, 1974. augusztus - 41 lap.

Kádár Béla

testő

~ műrei vannak a kaposvári mú-

zeumban.

Képzőművészeti elmanach 3. 108.

Corvina 1972

Kaidár Béla

79 éves

festő m.

(tüdő gulladás)

1956. I. 22.

Ráhosherestveri izr. temető

MDK

Kádár Béla, festöm.

Talyigások. Olf.

Mücs.- 1911-12.évi téli kiáll. Kat. 87.l.

M.D.K.

Kádár Béla /1877-

237. Aktok zöldben. Olajf. 45x60
238. Olasz táj. Tempera 40x50
239. Hetivásár. Olajf. 48x70

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség- jegyzékek. V. füzet. 16.l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Kádár Béla, festö

Napfürdö. Tempera.
Hegyi táj. "
Romantika.

Bp.Mücs.-OMKT Kenz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 26.1.

MDK

Kádár Béla,

a szabad grafikát pompás lapjaival képviseli.

K.A.: Az Iparművészeti Társulat Györgyi Kálmán emlékkiállítása.
Pesti Nap 16.1934 máj.19. 8.l.

Kádár Béla

Kompozíció lovakkal és alakokkal,
1919

A Tanácsköztársaság képzőművészeti
vásárlásai c. kiállítás 1969.

Kádár Béla

l.

Revai XX 739. l.

2B Könyvtár Gyűjtemény

935.

zágos Bizottsága

lvány	száma:	—	19 —
	kelte:	11/1.	1935.
	beérkezése:	11/6.	1935.

etek száma:

l elintézett szám:

száma:

száma:

a:

lvasta:

Kádár Béla

Havasy Iván =

Új csoportkiállítás
az Ernst-Múzeumba

Jelentkor 1918.

3-4 sz. 111. l

ACTIO CATHOLICA

1935.
szeptember 29.. 30., október 1., 2. 3.
mindenkor este 8 órakor

A

NEMZETI SZINHÁZBAN

ÚJHÁZY GYÖRGY
dramatizálásában

és

DR. NÉMETH ANTAL
igazgató rendezésében

A

MISSA SOLLEMNIS

Kádár Béla

Szód

Kassák Lajos

Kádár Béla

Munka 1937

54 [illegible]

BUDAPEST
939 FEB. 11-8
LEVÉLZÁRÓ

Kádár Béla MDK

Két alak, tempera
Compositió, tempera

Nemzeti Szalon 1936. febr-márc.8.
KUT kiállitás

Kádár Béla
festő
koll. kiáll. Debreczenben.

vród

Debreczeni Független
Ujság.
1913. jun. 12.

701. n

M.D.K.

Kádár Béla

A Szocialista Képzőművészek Tanácsá-
gának tagnévsorán szerepelt.

Vértes György: Művészek a szabadságért
Élet és Irodalom, 1962. márc. 17 – 31.

Kádár Béla.

koll. kiáll. Kar-
rajd dos Ákos szalonjában

Farkas Zoltán - Képki-
állítások a Tamás-
galériában és ~~Kardos~~ Kovács
Ákos szalonjában
Nyugat 1930. nov
16.

Kádár Béla

Thieme Becker
XIX. 409.l.
C Lyka

A m. kir. Kereskedelemügyi Miniszter ad II. 90.9
ez a küldemény kg-kint 2 filléres frankójegy

Feladó bizományos neve: .....

Lakhely: .....

Tartalma:

194..... hóról.

makulatura		Jegyzet az átvevő raktár részére
Magyar Nemzet köznapi		
" " vasárnapi		
Független Magyarország		
Hétfő Reggel		
Képes Sport		
Magyar Rejtvény Ujság		
Sztár		
Film, Szinház, Irodalom		

..... kgr.

..... drb csomag

Kádár Béla

Szárados ut, Művésztelep

Műcsarnok

1930. tav. Érall 15, 24. Kut Tajja

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: V. 22. *A. Brouwer:* Borozó parasztok. — 1873: V. 22. *A. Brouwer:* Bauernstube mit trinkenden Bauern. — 1876, 1878, 1879: XV. 639. *A. Brouwer:* Parasztszoba borozó parasztokkal. — 1881: 471. *A. Brouwer:* Parasztélet. — 1888: XVII. 566. *A. Brouwer:* A dohányzók. — 1896, 1897: XVII. 566. *A. Brouwer:* A dohányzók. — 1897: XVII. 566. *A. Brouwer:* Die Raucher. — 1898: XVII. 566. *A. Brouwer:* Les fumeurs. — 1901, 1904: XVII. 566. *A. Brouwer:* A dohányzók.

Kádár Béla festő

Századós-út, Művésztelep. Műcsarnok

1934. nemz. képzm. kiáll. 180.

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: XII. 24. *P. P. Rubens:* Alle Grade der kirchlichen Hierarchie in der Anbetung. — 1815: VIII. 51. *P. P. Rubens:* Alle Grade der kirchlichen Hierarchie in der Anbetung. — 1835: IV. 49. *P. P. Rubens:* Alle Grade der Geistlichkeit in der Anbetung. — 1844: IV. 50. *P. P. Rubens:* Alle Grade der Geistlichkeit in der Anbetung. — 1865, 1866, 1867, 1869: VI. 4. *Rubens P. P.:* Az egyházi rend minden fokozata imádásban.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: VI. 4. *Rubens P. P.:* Az egyházi rend minden fokozata imádatban. — 1873: VI. 4. *Nach P. P. Rubens:* Alle Grade der Geistlichkeit in der Anbetung.

Kádár Béla

Új Művészek Egyesülete

KMTÁRS művosoptok

1931 feb–márc kiáll.

IX. 21, 23

1933. nemz. képzm. kiáll.

287, 288, 289

Kádár Béla

XXVII. aukció
4 Gyűjtő. 1916. 45. l.
Tájkép, pasztell 60.—

Galgamácsa, rom. 2

69

Kádár Béla

rajza
repr.

Uj Idők 1945
megj. 8.

~~Badinyi Zoltán gyűjteménye~~

~~III. 81.~~

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállítás – Ernst-Museumban képével szerepel.

Fémes bábjáték-világba vezet az út... Magyar-Mannheimer repkénys udvarházától egyoldal fal választja el a két világot egymástól, az áldott csönd világát attól, ahol minden egymásnak megy s összevinga csörömpöl. Ha borjú nekimegy az anyjának s valahol egy akt emlőfán dugja ki a fejét, közvetlenül egy nagy szürke macska csodálkozó szemei alott.

A Tengel
1933.I.16.

Itt megint kezdődik valami, nem fontos, hogy mi, a vice az, hogy be sem fejeződik,

csak egy másik képen, ahol viszont megint elölről kez-
dődik. Szép szinesek ezek a képek, nagyon hasonlítanak
egymásra, valahogy úgy hatnak, mintha egy szusszra
készültek volna, egy ellenálhatatlan akarat hatása
alatt. A művész elindult és nem tudott megállni.
Gyűrűzött egyik képből a másikba, szinből szinbe,
akárca szivárvány.

Kádár Béla

festőmüvész

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - képével szerepel. Ultramodern kompoziciói most verzitettek dekoratív egységükből. Most inkább csak a másoktól eltanult modorosságokat találjuk meg bennük, mint a szépen összekomponált, a formákban elpergő szinfoltokat. Finom izlése azonban most sem hagyta öt eserben.

Budapesti Hirlap
1933.I.15.

Kádár Béla

1919 év végén Orbán Dezső Kabel Jenővel együtt Temesváron kiállítást szerveztek magyarországi festők és grafikusok műveiből, amiket ők hoztak Temesvárra. A kiállítok között szerepelt a művész alkotása.

dr. Bürger Ernő: (a hajdani Goór Pál) Orbán Dezső 90 éves.
Temesvár
Magyar Nemzet, 1974. dec. 1.

Kádár Béla festőművész

Kovács Ákos szalonjában kiállitásán képeivel vesz rész
Még ma is a balszárnyat képviseli,formanyelve német hatásokra emlékeztet,előadása franciás.Képeinek inkább a hatásában,sem mint festői tartalmában van lényege.Szellemes csevegő,ahogy elmondja,még a vérszegény mondanivaló is érdekes.És ha már semmi sem segit,raktárában mindig akad valami finom szinbeli vagy rajzbeli poen, ami megmenti a helyzetet.Az előadás különben kellemes ezeken a sokszor illusztrációszerü képeken: biztonság,

./.

Nemzeti Ujság
1930.XI.1.

delikát,szinharmoniák,könnyed és szellemes ötletek.
Ugy járkál ebben a világban,mint egy hóditó világfi,
dekadens rassz,finom mozdulatok,bonmok,a szellemesség
füstje,- de mikor az első büvölet pillanatai elmulnak,
a legtöbb dologra csak némi erőlködéssel emlékszik az
ember

Kádár Béla

A müvész alkotását kinálták eladásra
a Baseli nemzetközi müvészeti vásáron.

Magyar Hirlap 1981/4/12/9
Borbély:Basel előtt Budapesten

Kádár Béla
(Bp. 1877 – Bp. 1956)

„Kalapos fiú" o. karton 57,5 x 50 cm
J. f. p. Kádár Béla (Restaurált)
Kikiáltási ár: 8000 Ft

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Kádár Béla (1877-1956)

„Parkban álló nők" Vízfestmény 46x29,5 cm
J. l. j. Kádár Béla Kikiáltási ár: 6000 ft.

„Akt" Tempera 36x45 cm J. l. j. Kádár Béla (Sérült)
Kikiáltási ár: 6000 ft.

„Fürdőző aktok" o.v. 56x69,5 cm J. l. j.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 8000 ft.

„Női fej" Tempera 60x42 cm J. l. fp. Kádár Béla (Sérült)
Kikiáltási ár: 10000 ft.

„Városrészlet" o. karton 43x59 cm
J. l. j. Kádár Béla (Sérült) Védett.
Kikiáltási ár: 12000 ft.

Kádár Béla

BÁV SZ. Kapacitás Bp. 1980. december

Kádár Béla (1877-1956)

„Táncosnő" vegyes technika 43,5 x 30 cm
J. l. p. Kádár Béla (Sérült)
Kikiáltási ár: 4000 Ft

„Fürdőző" pasztell 43x50 cm J. l. G. Kádár Béla
Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 54. Képaukció Bp. 1981. május

Kádár Béla

Méltatás.

Hegyi Lóránd: Megjegyzések a Stúdió 1980-as
Művészet, 1981. február – 46. lap.

Kádár Béla, festő, grafikus

L.: Kossák

Lázár I.: Képzőmův. krónika 1105–1108.

Jelenkor, Pécs, 1980. dec. XXIII/12-

Kádár Béla, festő

L: Molnár Farkas

14

-: Kinek ajánlja 2. Csaplár Ferenc az Avantgarde

Nepszabadság, Bp. 1980 aug. 17.

Kádár Béla, festő

L: Vajda Lajos

– : Kul

Nincszabadság, Bn. 1980 aug 15 8.

Kádár Béla festőművész

Az óbudai Kiscelly-kastélyban látható az a kiállítás, amely az 1920 és 1930 közötti évtized magyar avantgárdizmusának dokumentumait és alkotásait mutatja be. Sok megoldásult és sok meg nem valósult törvet láthatunk olyan művészektől, mint Kádár Béla, Kmetty János és még sokan mástól.

Láttuk, hallottuk.

1980. VIII. 22. Kossuth 20,05 | S. J. |

Kádár

Acsay Judit: Keretben, kereten kívül
Beszélgetés Tóth Ernővel

Művészet, 1983. november

Kádár Béla, festő

l.: Berény Róbert

—: Magyar képzőművészeti kiállítások &
Népszabadság, Bp. 1981. okt. 31.

Kádár Béla

kiállítása Párizsban

Magyar Nemzet 1985. I. 17.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Verschrankt Sitzende.
Aquarellierte Federzeichnunh auf Papier.
29,3x21 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus **Lempertz**
605. Math. Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. nov. - 6. Dez. 1984.
Katalogus 583.sz. Taf. 99.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Reiter. - Aquarellierte Federzeichnung auf Papier.
29,7x23,2 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math. Lempertz'sche Kunstversteigerung
28. nov. - 6.Dez. 1984.
Katalogus 584.sz.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Mutter mit Kind.
Kolorierte Federzeichnung auf Papier.
29,8x21 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28.Nov.-6.Dez. 1984.
Katalogus 585.sz.

MD K

Kádár Béla, festö

Csendélet, tempera.

Az Alkotás Művészház XXXII. kiállításának katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1947. XII. 9-25.

KÁDÁR Béla

BERÉNYI Péter: Kádár Béla életmükiállitása. =
Magyar Nemzet, 1992. augusztus 24. VIII.

Bp., Mügyüjtők Galériája, 1992

KÁDÁR Béla

müve - 91.6. 62

Új Müvészet

KÁDÁR Béla

Négy figura tájnan, tempera, papir, 6ox9o - 91.4.24

Új Müvészet

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Drei Akte vor Teppich.
Aquarellierte Federzeichnung auf Papier
21x29,5 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung
28.Nov. - 6.Dez. 1984.
Katalogus 586.sz. Kép: Taf. 99.

KÁDÁR Béla festő

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp.OMKv.Ép.Muz.,1992

freskótav 1949 103.p.

toleztük.
r irigyelt testvérművészet,
okonjelenséget mutat. Az iroda-
ek arra veszélyre, amely e
részt az újszerűségben, az elő-
egyedül a művészi minőség
omtörténeti kutatások is hang-
ira kell a 18. század utolsó
olni, mint a ráépülő 19. század
"Irodalom és felvilágosodás"

szegezni kell a megelőző szakasz
e alkotásait, hangsúlyozva azokat
ilágosodás eszméinek behatolását
jelzik. Akár Hefele szombat-
ése illetve az ezeket az alko-

KÁDÁR Béla

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

44, 141, 143, 177 + ill

KÁDÁR Béla

Lovas c. Zépe [1930 ?]

5. 19, 20. p. + ill.

Új Mív. 1993

Kádár Béla

„Vázrenyelet lovasokkal" Tempera 78x62

J. l. j.: Kádár Béla

Utiáltási ár: 8000 ft

BÁV 43. Képaukció Budapest 1977. szeptember

Kádár Béla

„Nő gyümölcsös tállal"

Tempera 40 x 28 s. l. j.: Kádár Béla

Utáltási ár: 3000 ft

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977. szeptember

Kádár Béla

„Gendélet virágokkal és gyümölcsökkel"
Tempera 80x60 S. l. j.: Kádár Béla
Utáltási ár: 6000 ft.

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977. szeptember

Kádár Béla

„Téli utca" Tempera 54x65

S. l. j.: Kádár Béla (Sérült)

Tiláltási ár: 7000 ft

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Kádár Béla

„Mulatazók" o. karton 70 x 95

J. l. j.: Kádár Béla Védett

Kiáltási ár: 10000 ft.

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba, festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1982. 270.sz.-KÁDÁR BÉLA: " KÉT ÁKT ASZTAL MELLETT", cimü müve. p.o. 52+70 cm. 297.old

MONVÁRY PÉTERNÉ: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. réca, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. res mény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1980. 243.sz.-KADAR BÉLA: " LÓ AKTOKKAL", cimü müve. p. tus. 315+475 mm. 296.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Kádár Béla (1877-1956)

„Táj házzal" Tempera 58x68

J. l. j.: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 44. Képaukció Budapest, 1977. december

M.D.K.

Kádár Béla

Hertelendy István: "Születésnap" c. novelláját illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. juli.18-2
IV. évf. 29. sz.

Kádár Béla (1877-1956)

„Akt a szabadban" o.v. 62x36,5 cm

kikiáltási ár: 7000 ft.

„Menyecske virágos fejdísszel"

Tempera papíron 42,5 x 28,5 cm

j.l.l. Kádár Béla

kikiáltási ár: 10000 ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Kádár Béla

„Női arckép" Temperc 39x33 cm
J.l.j.: Kádár Béla kikiáltási ár: 7000 ft.

„Akt természetben" Vízfestmény 45x30 cm
kikiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus Bp.1980.május

Kádár Béla

„Női akt, csendélettel"
Tempera, 47x29 J. l. j. Kádár Béla
kikiáltási ár: 8000 ft.

„Földelő tavasz" o. farost 40x50 cm
J. l. j.: Kádár. kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus Bp. 1980. május

Kádár Béla (1877-1956)

„Barterház" o. karton 33x46 cm
J. l. l.: Kádár Béla Kikiáltási ár: 6000 ft.

„Pásztor" Tempera 34,5x48,5 cm
J. l. l.: Kádár Béla Védett.
Kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 52.Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

Kádár Béla

„Aratás" o. karton 46x62 cm
J. l. j. Kádár Béla
Kikiáltási ár: 10000 ft.

„Tavasz" o. karton 52x82 cm
J. l. j.: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 52. Képaukció katalógus Bp. 1980. szeptember

Kádár Béla (Bp. 1877 - Bp. 1956)

„Lány galambbal" és „Kutyával"

Tempera 48×32 cm J.l.j.: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 60. Képaukció Bp. 1983. május

Kádár Béla (Bp. 1877 - Bp. 1956)

„Nő parulagon" vízfestmény 57 x 38 cm J. l. p.: Kádár Béla
kikiáltási ár: 8000 ft.

—

„Ülő női akt" tusrajz 36,5 x 46,6 J. l. p.: Kádár Béla
kikiáltási ár: 4000 ft.

—

„Téli alkony" o. karton 52 x 59 cm J. l. b.: Kádár Béla
kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 59. Képaukció Bp. 1982. december

Kádár Béla (Bp. 1877 - Bp. 1956)

„Parkrészlet" tempera 52x59 cm J.l.j. Kádár Béla
Kiállítási ár: 6000 ft.

„Nő a Kerti napernyő alatt" tempera, 49x59 cm
J. l. l. Kádár Béla. Kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 59.Képaukció Bp.1982.december

Kádár Béla

Aukción:

Bela Kadar: Blumenstrauss.
Mischtechnik auf Papier, 46x29 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 ápr.
Katalogus 771.sz. 89. old.

Kádár Béla (1877 - 1956)

„Aktok" Tempera 70x100 cm
J. l. j.: Kádár Béla (Sérült)
Kiáltási ár: 10000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Kádár Béla

„Utcai muzsikus" Tempera

46 x 30 cm s. l. j.: Kádár Béla

Tiziáltási ár: 5000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Kádár Béla

„Akt a szabadban"

Tempera 60x80 cm J.l.j.: Kádár Béla

Vételár: 6000 Ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Kádár Béla, festő

Nagy szomorúsággal tudatjuk, hogy édesanyám, testvérem **Földényiné Kádár Zsuzsa**, a magyar festészet jelentős úttörőjének Kádár Bélának leánya 1978. március 14-én váratlanul elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1978. március 30-án ¾1 órakor lesz a Pestlőrinci új temetőben. Kádár Bodó.

–: Haldokrás

23.

Népszabadság, Bp. 1978. márc. 26.

Kádár Béla

„Fiatal hölgy" Tempera 47x30cm

S.l.j.: Kádár Béla

Ki kiállítási ár: 5000 ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Kádár Béla

„Utcai jelenet" o. vászon 50x67 cm

J. l. j.: Kádár Béla

Irányár: 8000 Ft.

BÁV 45. Képaukció Budapest, 1978. május

Kádár Béla (1877 - 1956)

„Lovastocsot a vásáron"

Tempera 52 x 96 J. l. b. : Kádár Béla

Ár : 8000 ft.

DÁV 41. Képaukció Budapest 1976. december

Kádár Béla

„Anyaság" Tempera 60 x 48

S. l. j.: Kádár Béla r. ár: 6000 ft.

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976.december

KÁDÁR BÉLA

Aukción:
Bela Kadar: Abstrakte Komposition.
Federzeichnung auf weissen Zeichnungpapier,
54,3x40 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz,
587.Math.Lempertz'sche Kunstversteigerung,
Dez. 1981. /Kunst des XX. Jahrh./
Katalogus 401.sz. 93.old.

Kádár Béla (1874-1956)

„Álló akt" Tempera 86x60 cm.

J. l. G.: Kádár B.

Kikiáltási ár: 6000 Ft.

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Kádár Béla, Jestő

L.: Ámos ?

—: Jestők - - - - 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. szept. 4.

Kádár Béla

„Nők asztal mellett"

Tempera 60 x 38 s.j.: Kádár Béla

Leírváltási ár: 6000 ft

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Kádár, festő

Pásztortűz, 1924. X. ésf. I. fele
76-79. l.

Tövisi Géna: Kulturalis szemle

Kádár Béla MDK

Hetivásáron, pasztell

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Kádár Béla

Cikk: Az új művészek egyesületének kiállitása.

Képzőművészeti Figyelő, 396.1.

?

Kádár Béla.

Részt vett a Müvészház által rendezett első kiállitáson 1909-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Kádár Béla.

1941-ben a Tamás Galériában kiállitották mü-
veit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kádár Béla.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1935-b

Bende J:
A Ké zőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Kádár Béla.

1939-ben a Tamás Galériában kiállitották müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek történetekézirat.

Kádár Béla.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1932-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kádár Béla.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1930-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Kádár Béla.

Kiállitást rendezett vele Lázár.

Lázár Béla :Müvészekről.
Lázár Béláné közlése.

Kádár Béla.

A Belvedere kiállitotta müveit 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Kádár Béla.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Kádár Béla.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1943-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kádár Béla.

A "Kut" müvészegyesület tagja.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története.

//1//

Kádár Béla

A Szociáldemokrata Párt 1942. febr. 1.-én a Népszava c. lapban, "Szabadság és nép" cimmel freskópályázati felhivást tett közzé. A beérkezett müvekből nagyarányu kiállitás rendezését tervezte a Szocialista Képzőművészek Csoportja. A pályázaton résztvevő képzőművészek közül a festők és grafikusok sora: Ámos Imre, Bálint Endre, Bán Béla, G. Beck Judit, Buti István, Dési Huber István , Diener Dénes Rezső, Faddi Förstner Dénes, Gedő Ilka, Gráber Margit, Háy Károly László, Jándi Dávid.
A művészek nevének folytatása a 2.-es cédulán következik.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

Kádár Béla

Az 1.-es cédula folytatása:
Kádár Béla, Kazár László, Kmetty János, Kondor György, Molnár Piroska, Nolipa István Pál, Perlrott Csaba Vilmos, Redner Renée, Reichental Ferenc, Román György, Schnitzler János, Sikuta Gusztáv, Sugár Andor, Szántó Piroska, Szin György, Tauber Blanka, Weisz György.
Szobrászok: Beck András, Bokros Birman Dezső, Farkas Aladár, Gádor István, Goldmann György, Kania István, László János, Révész Endre, Szabó Iván.
Pintér István: Szabadság és nép" c. részletes cikkét lásd: Ámos Imre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

Kádár Béla

4

emlék kiállítást rendez a Magyar Nemzeti Galéria július 31-én. A kiállítást Goda Gábor Kossuth-díjas író nyitja meg.

Magyar Hírlap 1971/208 Fald.

Kádár Béla

a Szocialista Képzőművészek Csapartjának kiállításaikon több haladó gondolkodású, de a csaporthoz nem tartozó művész is részt vett, így például a művész is.

-vánay-: Tárlat a munkásotthonban
Csepel, 1976. jan. 30.

Kádár Béla (1877 - 1956)

„Ló háztűznézőben" tempera 73x103 cm
s. l. j.: Kádár Béla
Ukáltási ár: 10000 ft.

BÁV 49.Képaukció, Budapest,1979.szeptember

Kádár Béla

„Első és utolsó szerelem" Tempera 80x60 cm
J. l. j.: Kádár Béla Várható ár: 10000 Ft

„Fiatalok" tempera 90x60 cm
J. l. j.: Kádár Béla Várható ár: 10000 Ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Kádár Béla, festő

L. Hincz Gyula

J.

P. Szücs J. Abstrakt optimizmus – optimista abstrakt.

Népszabadság Bp. 1980 okt 29.

KÁDÁR Béla

Bacchanaliaé.n. [1910k.]

Válogatás Füst Milán gyüjteményéből. Kat.
Bp.,PIM,1992 ill. + leirás

W x. 5.

KÁDÁR Béla

két festménye található
a Perčić-gyűjteményben

ld. kiváncelt Perčić 114. p.

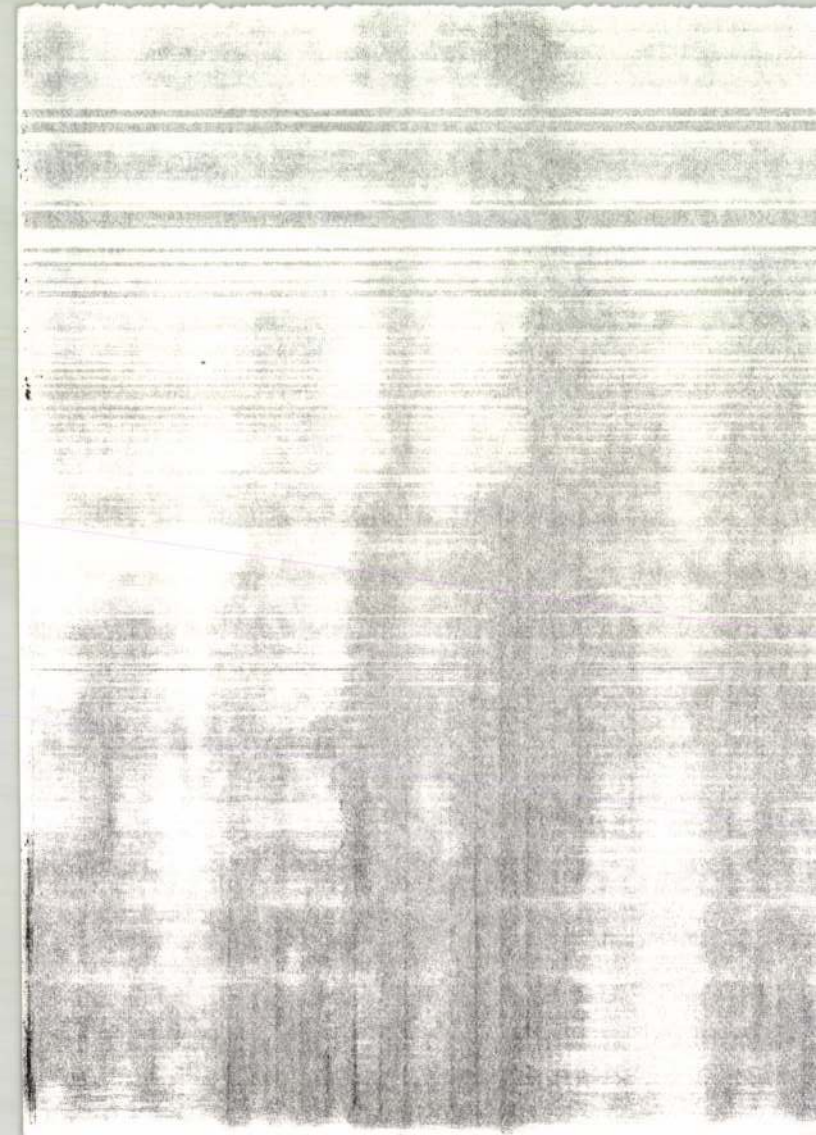

KÁDÁR Béla

Jelenet 190.000 Ft.

Vár Galéria, 1991.

M Nemzet 1991. dec. 9. 8. p.

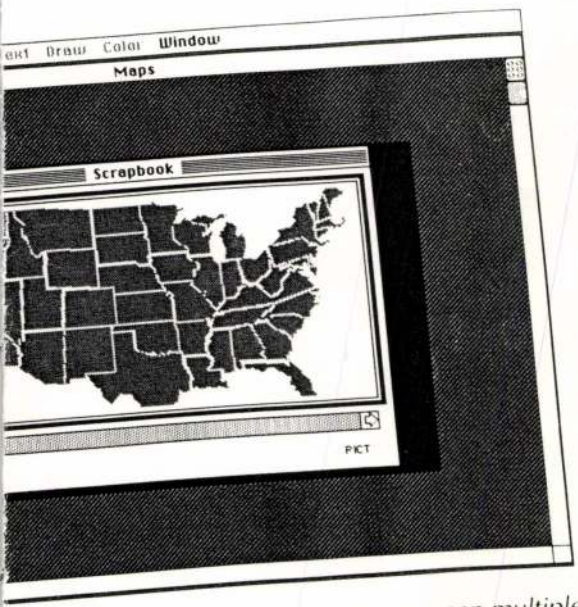

Macintosh Scrapbook feature lets you open multiple

Scrapbook are pushed to the right

Kádár
fedő

M.D.Ly

A negyedik levem falát díszetik
hartonjai.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 - 7 kap.

KÁDÁR BÉLA

GRAFIKA

HAULISCH Lenke: Az 1980-85 közötti uj szerzemények kiállítása Kiscellben. = TBM XXIV. Bp., 1991 236.p.

256.p

RE DOMANOVSZKY

tion was given the unanimous approval of critics, of the public and of buyers.

His first steps were not determined by fashion: he chose the neo-classic style as a suitable initiation. He kept it up only as long as he found it necessary, despite the fact that his first successes encouraged him to persevere. But he wished to progress further, and so he changed his genre and his style: since the middle thirties he has been designing tapestries. These were shown in two exhibitions in Budapest, and were awarded the diplôme d'honneur at the Paris World Exhibition in 1936.

The restless years of the World War drove him out of his peaceful studio and

KÁDÁR BÉLA

Műgyüjtők Galériájának 4. aukciója a Jókai Klubban
Belvedere. I. /1989/1. 1.n./

Az árverésen Cimer, Kislányportré cimü müvei
szerepeltek.

Kádár Béla, festő-grafikusművész (1877-1956). 2.) Folytatás.
3. Turok Margit: a magyar grafika külföldön, 1919-1933, Berlin

7. Kádár Béla: „Házak előtt", tus, akvarell,
23.4 x 30.2 cm, 1922. (repr.)

Művészet, 1989, 11-12., 45-old.

KÁDÁR Béla festő

A szabadkai Vinko Percic orvos magángyűjteményében található festménye. Kiállítv, 1990. pécsi Vasarely Múzeumban. ld. Bán András: Változó képek. Magyar Nemzet. 1990. márc. 23. 4.p.

Kádár Béla

A Galéria mecénásai

Magyar Nemzet
1986. 1. 14.

Kádár Béla

Művésztelep gazdát keres

Népszava 1985. VI. 15

KÁDÁR Béla festő

Nő állattal, tus, papir 40x30 cm

ld. Kállai Ernő: Uj magyar piktura. Bp.,1990.

/Hátul az oldalszám nélküli hirdetések
között a Piktura Galéria kinálatában ill./

alakitották ugyan a Müvelő-
Szövetség vezetői a Szövet-
ban a társadalmi ellenőrzés
d a mai napig nem vált gya-
kai Bizottságának 1972 őszén
tőségeket adott a szövetségi
Szövetség szerepének pontos
mennyiben lesz képes a szer-
. Az 1973. évi közgyülés nem
t, az új valasztmány pedig
ellentétekbe fulladt.
re a két régebbi vidéki köz-
bb csökkent a helyüket új

Kádár Béla

Sotheby's árverés

Magyar Nemzet 1987. IV. 9.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

KÁDÁR BÉLA

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1971. JÚLIUS 31-ÉN, SZOMBATON 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

GODA GÁBOR

KOSSUTH-DÍJAS ÍRÓ

MOND.

71 7 fnyv 14 2410

KÁDÁR BÉLA

Meghívó

Kádár Béla festőművész

→ Scheiber Hugó-ra

MŰVÉSZET 1985/19,12/
28
39

Kádár Béla, festőművész (1877–1956).

A New-York-i Medison sugárút. Minden bizonnyal a nemzetközi műkereskedelem és egyben a modern művészet egyik legfontosabb központja. Ebben a kicsi kis képtárban a Matignon galériában és a tulajdonos Paul Kövesdy lakásán a magyar avandgarde változatos és gazdag anyaga van összegyűjtve. – Kassák mellett Kádár Béla, Scheiber Hugo és Weininger Antal (Andor) is képviselve van, nem is akármilyen művekkel.

TV-híradó.

1984. IV. 20. TV 1-műsor, 19. 30 (id. Kiss Jánosné).

MDK

Kádár Béla

Kiállítások. Független Kritika, 1935. márc. 1.

5 l.

Kárdaí Béla fr

fenstrenge

Türr István Múzeum

→ Nagy István fr

MŰVÉSZET 1985/11-12/69

MDK

Kádár Béla, festöm.

Bán Edit szobrászm. -vel együtt állitott ki. K.B. magánygyüjteményböl származó rendkivül érdekes, gazdag, változatos és dekoratiy hatásu tempera sorozatot mutat be. Álomszerü, viziós világu, fölényes rajztudásra valló, finom kompozicióihoz egész sereg mesteri tollrajz csatlakoz

A Tamás Galéria uj kiállitása.
Esti Magyarország. 1943. márc.22. /Három kiállitás./

M.D.K.

Kádár Béla

"Legujabb kompoziója" cimmel egyik festményének repr.-ját és a müvészt egy másik képének festése közben mutatja be a lap Y. sign.-val megjelent, "A Századosuti Müvésztelep őslakóinál" c. beszámoló keretében.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. ápr. 19-25.
III. évf. 16. sz. 21. lap

Kádár Béla

Magyar Nemzeti Galéria
„Mecénásaink" c. kiállítása

Népszabadság, 1985. XII. 13

Kádár Béla, festőművész

Halápy János emlékkiállítása a szegedi képtárban látható. A festő pályájának elejéről – a 20-as évek végéről való munkái az akkori, már kissé megkésett párizsi és hazai modernség szellemében születtek. Perlrott, Bernáth, Egry, Kmetty, Gadányi irányában is keresnek utakat a fiatal Halápy munkásságától, de Kádár Béla irányába is. — A művész a harmadik utat választotta, a vibrálatos, oldott festőiséget, amely egyéniségének legjobban megfelelt.

Heitler László: Halápy János emlékkiállítása Szegeden.
Népszava, 1983. nov. 11. 6. old.

Kádár Béla, festőművész (1877–1956).

Ki vesz New-Yorkban Kassákot? A Matignon galéria tulajdonosa szerint senki; — Paul K. Kovesdy, azaz Kövesdy Pál mükereskedő ennek ellenére a Madison avenue-n lévő képtárában, sőt — galérialakásában gyűjtötte Kassák legjobban hozzáférhető műveit. Eladásra, szerencsére Kövesdy ariusi arz poetica-ja úgy szól, hogy a mükereskedők egy része amelyikhez ő is tartozik, hivatásszerűen, hüttel üzi mesterségét. Avantgarde mesterek műveivel kezdett foglalkozni Bortnyik Sándorral, Scheiber Hugóval, Kádár Bélával: terjeszteni, népszerűsíteni akarja őket, mert azt vállja, méltatlanul ismeretlen Amerikában az újító művészeti mozgalom magyar elcsapata.

Csák Elemér: Kassák New-Yorkban.

Új Tükör, 1984. jún. 24.

Kádár Béla (grafika)

Komporició terv 1910-es évek, temp. p. 28 x 36,5 cm. J.j.l.: Kádár Béla. M.N.G. ltn: 1919-590.

Anya gyermekkel, lap, p. 46,9 x 30,3 cm. J.j.l.: Kádár Béla. M.N.G. ltn: 59.123.

Csendélet 1932. Temp. p. 53 x 43 cm. J.j.l.: Kádár Béla. A műv. hagyaléka

Komporicio 1940-es évek. Tus p. 29,3 x 21,2 cm. J.j.l.: Kádár Béla. M.N.G. ltn: 59.124.

Szárados uti-művén telep kiállítás. Katalógust összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965.

66

Kádár Béla festőművész

1877-ben Bp. szül. és 1956-ban Bp. halt meg. A Zepr. Főisk. járt, majd München-ben (oftatta tanulma) ait. Gyűjt. Ziáll. volt Bécsben (1921), Berlinben (Sturm 1923, 1926) Bp. 1918, 1931, 1934, 1948. A Művésztelep alapító tagjai Zsé tartott, ott élt 1945-ig.

Szárados úti művésztelep Ziállítása, A Zat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta Bp. 1965

17

Kádár Béla

festőművész

K.U.T.kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. „Lovak" c. nagy vászna és „Kompozíció" ja a konstruktivizmus és fantazmagória érdekes produktuma

Pesti Hirlap
1930 I.12.

Kádár Béla

festőművész

[illegible] Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1930.[illegible].1[illegible].

Kádár Béla

Festőművész

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Szinte akadémikusan hat két nagy képe.

Magyar Hirlap
1930.I.12.

Kádár Béla

festőművész

KUT.Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel Legelvonatkozottabb, de egyben artintikusan ható kompozíciója, lovasképe finom ízlésű, kiváló alkotás. Szélén elhalványuló szincivel, mint falfestmény még jobban hatna, keret nélkül.-

Budapesti Hirlap
1930.I.14.

Kádár ~~György~~ Béla

szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

Sárai Újság 1930. III. 15.

M.D.K.

Kádár Béla

"Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek kiállitást az Ernst Muzeumban, amelyen művével szerepel a müvész a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf.
2. sz.

M.D.K.

Kedves Béla

"Képzőművészek a hadifogolyokért" címmel rendezünk kiállítást az Ernst Múzeumban. Amelyen művei szeretnénk a műveiből "Siess Adj Segítsz" akció keretében.

Szíves, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf.
2. sz.

MDK.

Kádár Béla

A Történelmi Emlékbizottságban való részvételéről

Magyar Nemzet 1967 márc.1.

Kádár Béla

szerepelt a dunaszerdahelyi Tavasi társaság.

EK 1930. III. 15.

Kádár Béla

Szerepelt a cliúcsomok Tavoni tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

Kádár Béla

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

MH. 1930. III. 15.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst-Múzeumban - képével szerepel. Kellemes, nemes ízlésű dekorativ képei vidámak és üdítőek.

Az Est
1933.I.15.

M.D.K.

Kádár Béla

"Az idősebb korosztály tekintélyei" között emliti meg a müvész nevét Berend Ilona: "A Kortárs kiállitása" c. beszámolójában. Három nagy müvésztelep kiállitói között szerepel müveivel a müvész.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. nov. 25.-dec. 1.
III. évf. 48. sz.

Kádár Béla (1877-)

Nőrablás.
Oljf.50x70.5 karton Ltsz:765.Sign.

Aktok.
Temp.57x74 papir Ltsz:3506.Sign.

Siratók.
Pastel 56x44 papir Ltsz:4237.Sign.

A Fővárosi Képtár haborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

3/.

MNK

Kádár Béla, festőm.

85. Keresztlevétel.

86. Nevető fiu.

87. Nörablás.

88. Szilaj lovak.

Ernst-Museum kiállitásai. XXX. 1918. Kat. 11.l.

4/.

Kádár Béla, festöm.

89. Küzdelem.

90. Pihenö nök.

91. Beiratkozás.

165- 171. sz.

Ernst Muzeum kiállitásai. XXX. 1918. 11.1. Kat.

MDK

Kádár Béla, festőm.

81. Fürdés előtt.

82. Kovácsműhely.

83. Tanulmányfej.

84. Nőrablás.

Ernst-Muzeum kiállításai. XXX. 1918. Kat. 11.1.

MDK

Kádár Béla, festöm.

77. Gyermekarckép.

78. Nyár.

79. Luca.

8o. Pihenés.

Ernst-Muzeum kiállitásai. XXX. 1918. Kat. 1a.l.

M.D.K.

Kádár Béla
festő

Méltatás.

Pogány Ö. Gábor: Csont Ferenc rajzai
Művészet, 1964. július – 38 kép

M.T.M

MDK

Kádár Béla, festöm.

Piroska és a farkasok. Repr.

Nemzeti Szalon. 1929. jan. -KUT.

Kádár Béla

Asztal körül /repr./

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp.1965.
képjegyzék

M.D.K.

Kádár Béla

Fényképét munkaközben hozza a lap Pekáry Dagmar interjuja keretében, melyet a müvésszel folytat. Elmondja, hogy kint élt Párisban, Berlinben és kiállitást rendezett az amerikai Brooklyn-muzeumbam.
Christian Brington "a modern müvészet lelkes barátja kivitette Amerikába"- a müvészt.
A kritika tollrajzait és akvarelljeit kiemeli.

Szinház, Bp. 1948 juni. 22-/ 28. IV. évf. 26. sz.

Kádár Béla

Tevékenységével részt vett a német expresszionista törekvésekben. Kiállítója volt a Sturmnak. Népiesen naiv művészetére Campendonk és Chagall is hatott. A „Sturm" reprezentatív retrospektív kiállításán több művével szerepelhetett.

91.l.

Kádár Béla MDK

Nőrablás, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Kádár Béla

MDK

Pihenés, olf.

Mücsarnok 1919 Hadviselt művészek kiáll.

Kádár Béla
festő

Miltalois

Szabó Iván A szárazdosuti műveszteleg.
Vök Lapja, 1970. felszínen – 7 szám

Kádár Béla?, testőr. mDK

a huszonnyolc műterem egyike az övé.

Farkas Zoltán: Budapest Fővárosi műteremházai. /A Százados-utcában./
Vas. Ujs. 1912. 32.sz. 59.évf. 646.l.

M.D.K.

Kádár

Karinthy Ferenc: "Kentaur" c. könyvének cimlapját tervezte, amelyet bemutat a lap báső cimlapján.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

M.D.K.

Kádár Béla

A „Fókusz" -ban rendezett kiállitást, amelyről
Berend Ilona: "Kiállitások" cimmel ir.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 29.-május 5. III.
évf. 18. sz.

.E.C.I

Master Bela

A "Forum" - cum redeaeti Kiallitest, amelyre
defend ilona: "Kiallitesek" cimmel ir.

Szimbéa, Bp. 1947. évf. 29.-méjus 5. III.
évf. 18. sz.

MDK

Kádár, festöm.

Petrovics államtitkár jelen volt a szürizésénél.

K. expresszionista képei láttán, örömmel állapitja meg, hogy a magyarhgladó irány nem a német expresszionizmus nyomán lépked tovább.

Petrovics jugoszláv államtitkár véleményéből...
KUT. 1927. II.évf. 1.sz. 15,16.l.

Kádár Béla

Oelnacher Anna: „Ma 25 éve, 1942. III. 29-én nyílt meg a – Szabadság és kép – Kiállítás."

Magyar Hírlap. 1967. III. 29.

Kádár Béla

Reprodukció:

Komposició, 1940-es évet

Százados uti művésztelep ziállítása,
a lat. összeáll. hap Erzsébet, Elischer
Brigitta i Bp. 1965

MDK

Kádár

Rabinovszky: KUT kiáll. N.Szal.ben. Nyugat,
1929. jan. 16. 146.1.

· Kádár Béla, festő, grafikus

A Progresszív Múzeumban láthatók művei.

Rózsa Gyula: „Kiállítás volt Zürichben"

7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 15.

Vadász Béla
festő

Művei szerepelnek a „XX. századi Magyar Művészet" kiállításon.

Passuth Krisztina: XX.századi magyar művészet.....
Művészet, 1973.julius - 11.oldal

M.D.K.

Kádár Béla

"Nőrablás" c. müvét emliti meg Tarkeövi kritikájában "A hadviselt müvészek kiállitása a Mücsarnokban" cimmel.

Szinház, és Divat, Bp. 1919. márc. 16. IV. évf
11. sz. 24-25. lap

MDK

Kádár Béla

Kőbánya, paszt.

Mücsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 41.l.

C9

Kádár Béla

festőművész

KUT.kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Legutóbb még egészen a transzcendentális határig jutott el, akiről igazán elmondhatni, hogy elment a Föld szélére s ott lelógatta a lábát; ma egészen meglep uj alkotásával. Két vágtató fehér ló, amelyek egymásba boxrulnak: ez a kép. Kompozicióban, vonalban, szinben, formában olyan hinetetlen bravur, amilyent a hozzáértők Kádártól joggal reméltek. Hol van ez az alkotás a négy hét előtti Kádártól, hogyan vágtat ez a két ló egy megujhodás felé.

Esti Kurir
1930.I.14.

V

MDK

Kádár Béla

Kompozició, o.

Oltványi Imre emlékkiáll. Tűrr I. Hus. Baja. 1963.

Kádár Béla

Szerepelt a Műcsarnok tavasi tárlatán.

VU 1930. III. 15.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - képével szerepel. Dekoratív tehetsége a friss színek és optimizmus új köntösében jelentkezik a tárlaton.

Magyar Hirlap
1933.1.15.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst- Muzeumban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.I.17.

Kádár Béla.

Három temperája szerepel a „Kut" társasági kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hírlap, 1924. ápr. 20.

Kádár Béla.

Képe szerepelt a Nemzeti Szalon-
ban rendezett KUT tavasi kiál-
lításán.

Nemzeti Ujság, 1927. ápr. 17.

Kádár.

Műre szerepel a KVT tavaszi tár-
latán, a Nemzeti Szalonban.

Reggel 1927. ápr 19.

KÁDÁR Béla

OMIKE 1909 – 1944

282, 283, 285, 299, 301, 505, 527, 549
563

Kádár Béla.

a KUT ötödik kiállításán műve szerepel, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Napló, 1924. ápr. 14.

Kádár Béla.

Müve szerepel a KUT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Ujság, 1924. ápr. 17.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon UME kiállításán tempera kompozíciójával szerepelt.

PN. 931. II. 1.

Kádár Béla

Nemzeti Szalonban az UME kiállításán kompozicióival szerepelt.

BH.931.II.1.

Kádár Béla

Kiemelik a Fénes Clubban rendezett modern Szállítám

P. N. 936 I. 17

Kádár Béla

1929-es KUT kiállitáson a Nemzeti Szalonban két régebbi chagallos képe szerepelt.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965 199.l.

Kádár Béla

Kiállított a Belvederében az 1922-es Derkovits-kiállítást megelőzően, korábban.

Körner Éva: Derkovits Gyula, Corvina, 1968, 22.l.

M.D.K.

Kádár Béla „festő"

rajzait és metszeteit körli a 20-as évek elején indult „Magas Trás" c. haladó nemzetiségi lap.

Szabolcsi Miklós: Fiatal életek indulója,
József Attila pályakezdése,
Bp.1963. Irodalomtörténeti Könyvtár II. 559. old.
(634 o.+ 47 fk.t.)

Kádár Béla
festő

Méltatás

Pogány G. Gábor: Pór Bertalanról
Művészet, 1970. október - 5 lap.

Ernst Heinzenn. 1945. okt.

Szoc. Dem. párt Egyszámú vérszerinti társasági

MDK

Kádár Béla

Szabadság és nép-kiáll. Csók-gal. 1962. V.

Kádár Béla

K

~~Farkas Istvánné~~

~~Kohner Ida~~

~~Ferenczy Noémi~~

~~Frank Frigyes~~

~~Gadányi Jenő~~

~~Graber Margit~~

~~Halápy János~~

~~Hiner Gyula~~ Tájkép

Kádár Béla Komposíció I-II Kápolna

Klie Zoltán Mélyút Csabdin Bicskei halastó

E. Kühner Ilse Fulu

l. Tamás Galéria

1935. 61. sz

Modern m. akvarellek

Kovács

M/Pg

ulva s balra vissza nézve. Piros bélésű
ssszú haja, szemöldöke s bajusza fekete s
t gömbe kardját tartja. Nyakravalója
ros s derekát kardkötője szorítja. Alól

son, méretei 58:39 c/m.

arcinis hó 20, kelt
~~[illegible]~~ -án (= 11254/93 sz. leirat alatján
t. és 23/93 ny. sz.).

állítássa engedtetett át (39/96),
ssza (416/96).
elszámolás elfogadtatott 1894: VII. 10-án a

K

Kádár Béla

~~Dési Huber István~~

465. l.

Sovább ~~Gyulassy Lajos~~

Kádár Béla

Pór Bertalan

466. l.

irod

Rabinovszky Máriusz

Kiállítások Füretje

Magyarok. 1947

5/P

Rueni Fajáriszedény VIII. 60

Kádár Béla

festő

koll. kiáll -

Kovács Ákos szalonjában

(VIII. kiáll)

Könyvtáramban

Kádár Béla

Kovács Ákos volonja

I. kiáll.?

l. könyvtáramban

Nr.	Anfangswort	Kronen	Nr.	Anfangswort	Kronen

KUNST-AUKTIONS-SALON

S. KENDE
TELEPHON 4813

WIEN, I.
ROTENTURMSTRASSE 14

LEO SCHIDLOF
TELEPHON 8904

AUFTRÄGE

FÜR DIE

KUNSTAUKTION .....

Von .....

.....

Nr.	Anfangswort	Kronen	Nr.	Anfangswort	Kronen

Kádár Béla

rajzai

Kollt. Kiáll.

Tamás Galéria 104. sz.

1939. jan.

Kádár Béla

koll. kiáll -

Tamás Galéria 123. sz

1941. junius.

Bttó 1258.- kg
Fa 37.74-"-
Nttó 1220.26
A rám tétel 635 Ft pr
A rám 1258 kg-ra
Mérlegpénz —
A rám
A rám 4-be 9267.94
Faktura érték 34.020.80
Költségek 261.80
49550.54
Forgalmiadó 3% 1306.51

Kádár Béla

koll. kiáll.

Tamás Galéria 144 n

1943. márc – ápr.

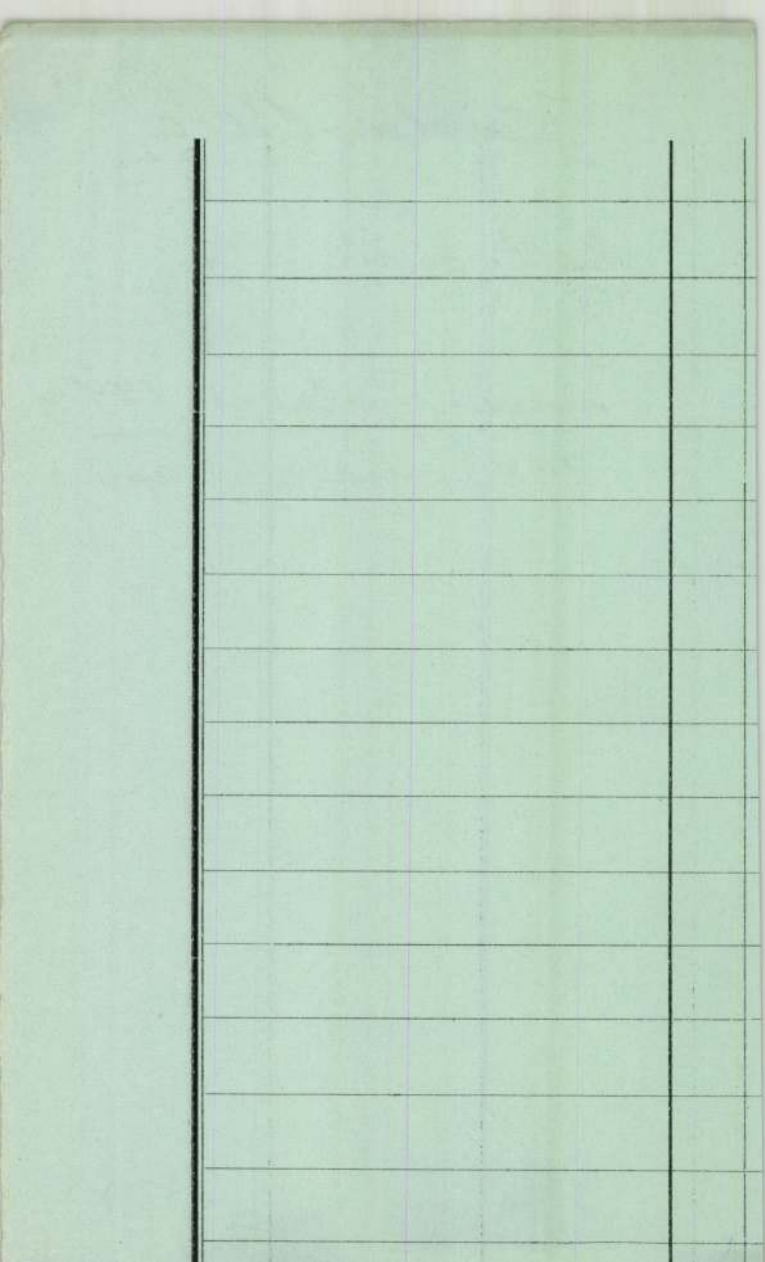

Kádár Béla

Árverési Csarnok ~~Kat.~~ aukció

31. sz. 1926 febr.

37. sz. 1927 márc.

Kord vasból VII. 245.

Kádár Béla

108. *Kádár* Béla: *Tehenes kép* (tempera) 1000 pengő.
109. *Kádár* Béla: *Tempera-kép.* 400 pengő.

Nemzeti Szalon 1929. jan.

Kut

107 Madonna zenélő angyalokkal, olajf. . 600.— P
108 Madonna, olajfestmény . . . . . 200.— „
109 Mozdulat tanulmány, ceruzarajz . . 60.— „
110 Madonna, ceruzarajz . . . . . 60.— „
111 Pálvölgy, ceruzarajz . . . . . 50.— „
112 Szürke város, olajfestmény . . . . 500.— „

ISPÁNKI JÓZSEF

113 Lovas, gipsz . . . . . 1200.— „
114 Ló, bronz, a Fővárosi Képtár tulajd.
115 Férfialak, gipsz, eladó.

JEGES ERNŐ

116 Monte Mario, tempera . . . . . 100.—
117 Barna Jani népballada, olajf. . . . 500.— „
118 Attila Róma falai előtt, olajfestmény, magántulajdon.
119 Pásztorok imádása, olajf., magántul.

KÁDÁR BÉLA

99 Kompozició, olajf. Eladó
100 Lovak, olajf. Eladó

Nemzeti Szalon 1930
Kut. Jan.

FŐTITKÁR:

SIDLÓ FERENC

TITKÁR:

PÁTZAY PÁL

PÉNZTÁROS:

ZÁDOR ISTVÁN

Kádár Béla

68	Két alak	tempera	300.–
69	Compositió	,,	

Nemzeti Szalon 1936
Kut febr-márc

k. Gerichtsgebäude und G

Haupt-Façade des

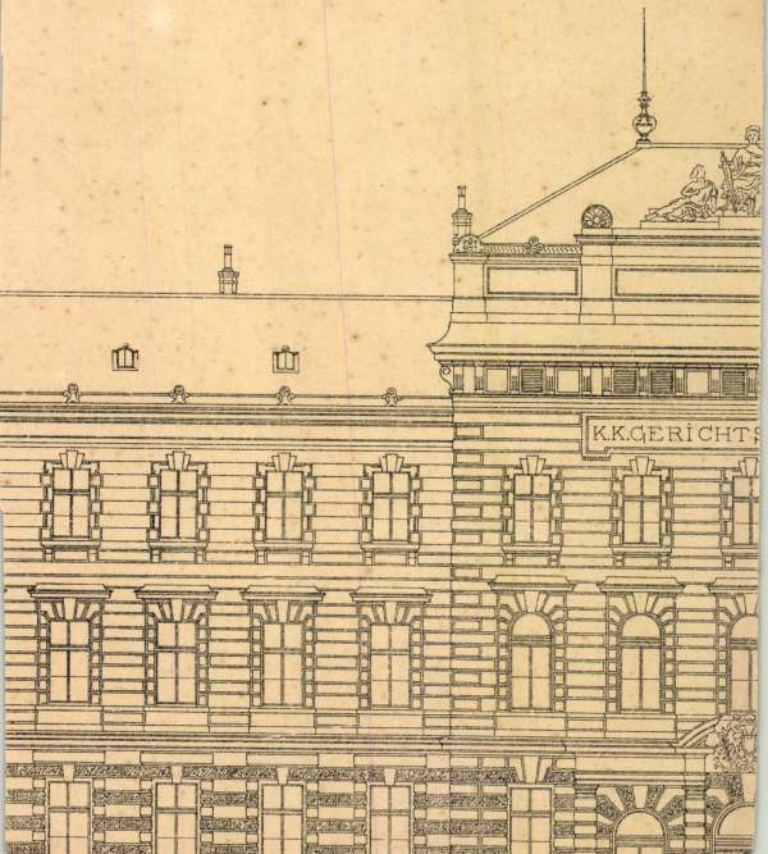

KÁDÁR BÉLA

86. Kompozició temp.

Nemzeti Szalon

1938

Okt. – nov

Kut

MEINL
KÁVÉ

SCHIFFER ÁRMIN
KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK
Budapest, Király-utca 79

Telefon: 144-485

Kádár Béla

Anya gyermekével, temp. 67×47,5

Reggeliző lány, temp. 43×32

30. Művészeti Képsorsjáték

1973.

Kádár Béla

Kompozíció, 1930 körül, rézm.

Modern Magyar Képtár, Pécs

Kádár Béla

Kompozíció, 1935. körül, f.t
59,7 × 82,5 cm

Modern Magyar Képtár, Pécs

Kádár Béla

„Virágrendélet"
Tempera 46×30 keretve lent
jobbra: Kádár Béla
Vételári ár: 3000 ft.

BÁV 36. Művészeti képaukció Katalógus 1975 május

Kádár Béla

nove cnlitve

Művészettörténeti értesítő 1972

74, 137 - 140. old.

Kádár Béla
festő

Kádár grafikák is szerepelnek a
Múzeumban

Romváry Ferenc: Pécs - a muzeumok városa.
Művészet, 1973.szeptember - 33.oldal

Kádár Béla

Egy kép a tárlatról

Országos Világ 1971/33 22 old.

Kádár Béla

Kompozíció repr.

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Kádár Béla

1. Kompozíció p. temp. 485 x 340 mm

2. Rácsos kompozíció p. temp. 235 x 297

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1979.

M.D.K.

Kádár Béla

"Nő csendélettel" c. művének repr.-ját bemutatja a lap az Ernst-muzeum kiállításáról.
/Sem a nevét, sem a mü cime nem olvasható egészen tisztán./

Szinházi Élet. Bp. 1933. január ~~1933~~ 29. ~~január~~-29
febr.4. XXIII. évf. 6. sz. 4o. lap

Kádár Béla

A Mübarát 1922.

117

Leány képe

1010. Velencei festő a XVIII. sz.-ból

Kádár Béla

életrajz

mod

Csokássy 95. l.

Lipót főherczeg.

Mellig, kissé jobbra, keretb
ban. Ingének gallérja széles. A f
gók közt babérkoszorutól körülvet
előtt álarcz. Felirata a kép alat

Leopoldus Ertz

és ezután jobbra: 28.

Rm., mér. a v

Szn.
332-9

Kádár Béla

7o-72. Kompozició, temp.

U.M.E. III. Őszi kiállítás. Nemz. Szal. 1931. febr.

1, 8 l.

Kádár Béla
Fürdő aktok, olaj

Árverési csarnok. 1939. 16 l.

emlékei. Gyöngyös, 19o3, 82
kori müvészetünkben. Magyar
Demkó Kálmán: Felsőmagyaror
században. Hadtörténelmi Kö
Sándor: Rajzok a török vilá
Kárffy Ödön: Az északnyugat
Bizottság jelentése. Hadtö
198 és 215 l. - Fekete Lajos
török levéltári anyaga. Leve
- Divald Kornél: A magyar i
153 l. - Borbély Andor: Adat
zolásához a XVI-XVII. század
XXXII-1932, 179 l. - Dornyay
Csákány várairól. Vasi Szem

VS. König Kelemen: Hatvzárévés ferences élet Dréczényben. Vác, 1931, 128 l. (répe 103 l)

MDK

Kádár Béla festő
Koncert, festm.
Társaság, "
Két lovas, "

rp: Három kiáll. Pesti Napló, 1935. febr.lo.18 l.

MDK

Kádár Béla, 1877-
Composition, temp.

Exhib London 1948.

Kádár Béla

Két alak, temp.
Compositio, "

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 3 l.

Kádár Béla

Kompozició, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1938. okt. 1.

MDK

Kádár Béla
Család, akv.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 1.

Kádár Béla
Anya, akv.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Kuz.
kiáll. 1945. okt. 3 - l.

Kádár Béla festő M.D.K.

1941 ben részt vett a szocialista művészek kiállításán a Vásárok csarnokában.

Bolros Biermann. Bp. é.n. 15,

MTA

Kádár Béla

Művészklub alakuló közgyülése. Uj Művészet,
1913. I. 3.sz. 2o l.

Kádár Béla

Kompozició, vizf.

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

4 l.

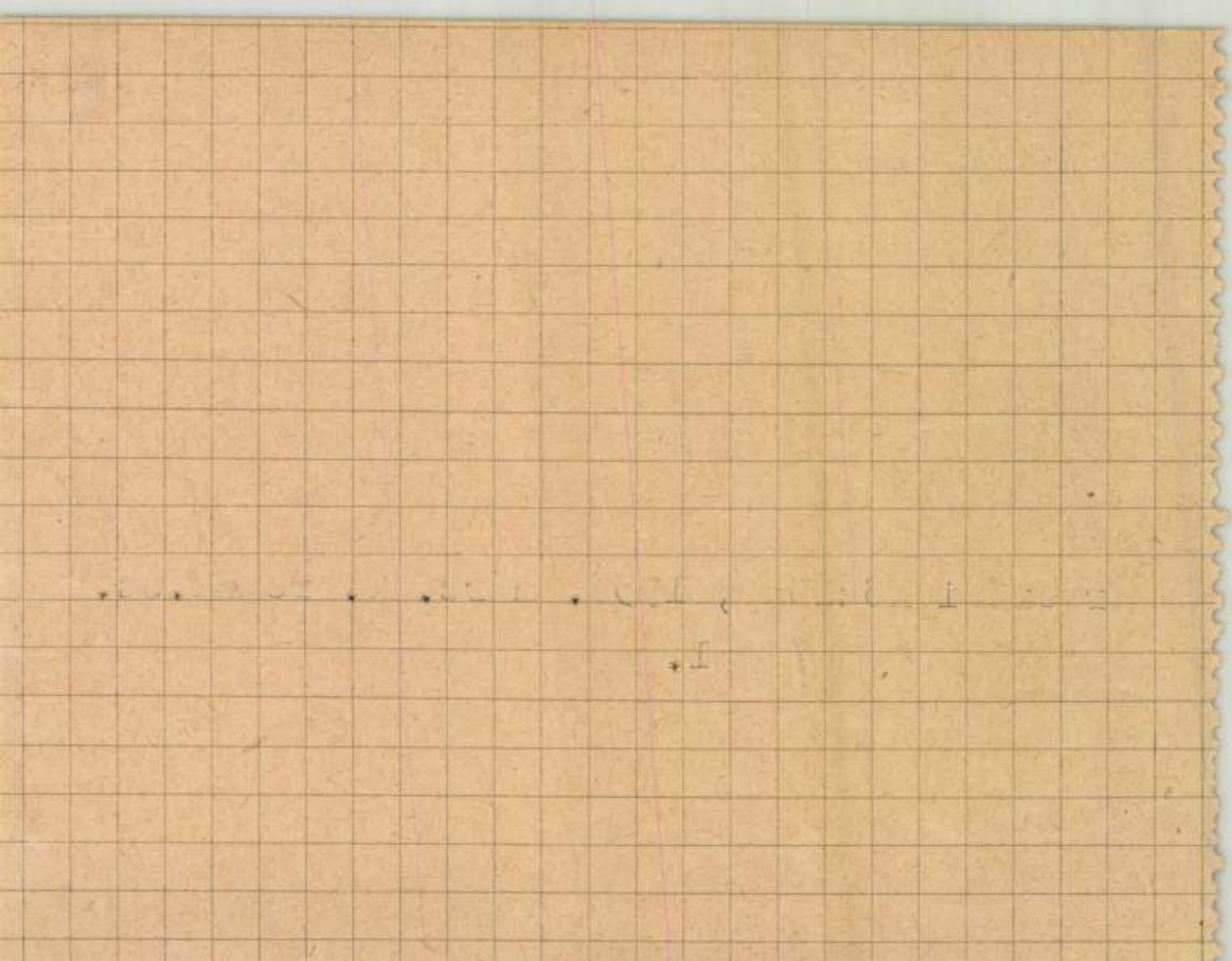

Kádár Béla

Tanáis Galéria. Modern magy. grafika XI. 1929. szept.

Tamás Galéria. XI. 1929. szept. Modern magyar grafika.

Kádár Béla

Modern magyar akvarellak. Tamás Galéria, 1935. 61. sz.

Kádár Béla /Fokusz/

Szegi Pál: Kiállitások naplója. Nagyvilág. 1947. máj. 1.

Kádár Béla

Emlék, temp.
Csendélet, "
Fürdő nők, "

Ötven művész kiáll. N.Szal. 1947. jun.
2, 6 l.

KÁDÁR Béla festőm

1923, Berlin, Sturm.

NN: neghalt Kádár B.

Modalmi Ujság 1956 VII ért. 6 n. febr. 17. 8 l.

MDK

Kádár Béla

Napfürdő, temp.

Hegyi táj, "

Romantika

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

26 1.

MDK

Kádár Béla, festő.

Tanulmány, temp.-

Árv. Közl. 1930 jun. 3. rk. sz. - 54. aukc. - 24. l.

MDK

Kádár Béla
Leány, temp.

1948.
Rippl-Rónai Társ. kiáll. N.Szal. ~~1949~~. dec.
8 l.

~~Gergely Tibor~~

Kádár Béla

Kernstok Károly

Lehel Mária

Lesznai Anna

Medgyessy Ferenc

Modok Mária

Molnár C. Pál

Medvázky Jenő

Pekáry István

Perlrott Csaba V.

Reiter László

l. Tamás Galéria

53-07.

Arvaló

439

456.

balra. Caputiuma piros, rövid haja
s arcza s bajusza leberetvált. Kék
keny s cappaja felett kettős láncon keresz-

péretei 68:55 cm.
Steiner Jakabról. –

. – Kifüettetett 1891: VI. 8-án. – Elszámolta-
elszámolást elfogadta az 1892: V, 22-diki 16647

MDK

Kádár Béla

Vasárnap, of.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.sukc.

25 l.

Kadarkúti Richárd, [ ]

L.: Kmetty F.

– : A hétvégi ... 9.

Népszabadság, Bp. 1977 febr. 12.

Kádár Béla

wod

Hevesy Iván

Futurista, expressionista, is kubista festészet.

Bp. 1919

27. I

Ra

Elektromos erős és gyengeáramu
rokat, izzólámpákat, villamos főző
de

Rád

Compl. készülékek, alkatrészek,
töltő-állon

Az amerikai JOHNSON gyár villa
butorfényn

Padlókefélő- és

mérsék

Kádár Béla

rőd

Kállaincuc

100–101, 103. l.

64. t.

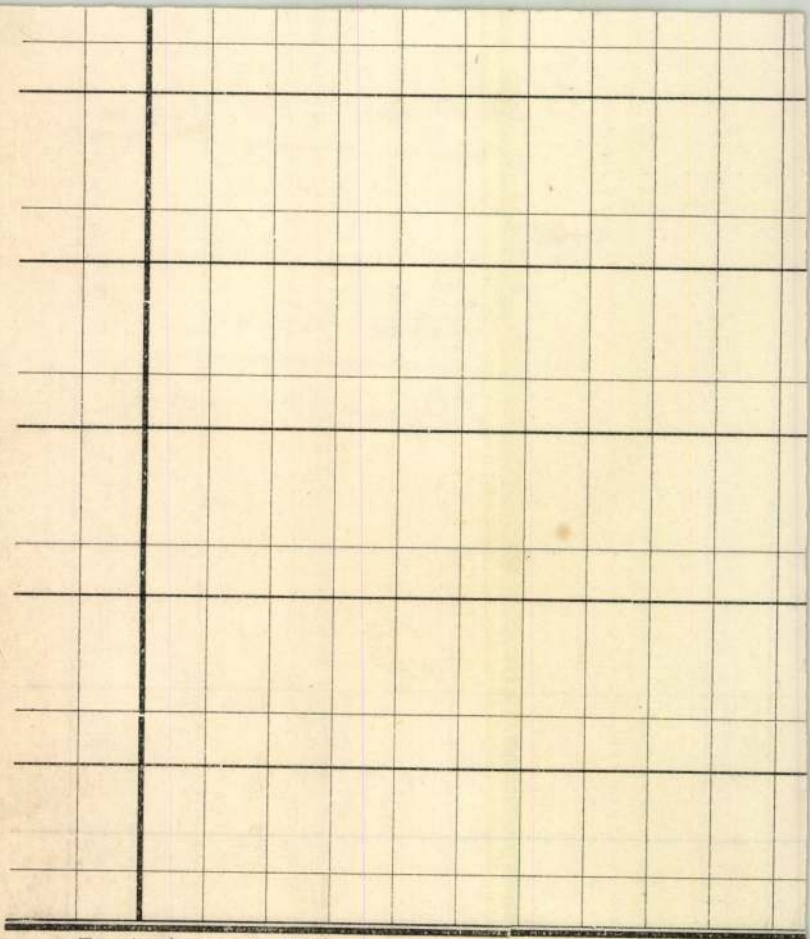

Egyetemi nyomda. 1912.

Kádár Béla

l.

A Mű

1927. 1. n. 48. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kádár Béla

kall. kiáll.
Kovács-Salon
1930. nov.
(második ebben az
évben 2)

Ybl Ervin: Kádár ki-
állítás. Budapesti Hír-
lap 1930. nov. 1.

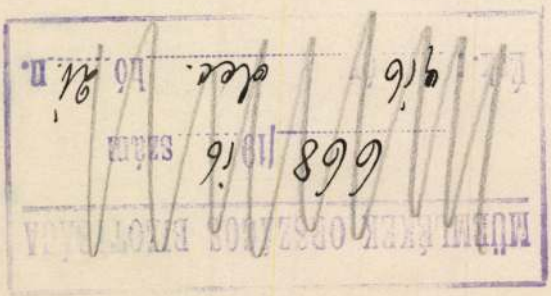

Nagytekintetü F

A visegrádi Salamontoronyban
latok leszámolását van szere
terjeszteni.

Október 12-iki jelentése
merült költségek összegét 16
lért, melyhez októberi havába
622.54 kor. kiadás járult és
el. Egyúttal benyujtom Biehn
mutatást, melynek igazolt vég
Az 1916 évben végzett munkál
összegre rúgnak.

A házilag végzett munkál
szeptemberi 407.91 kor. mara

Kádár Béla

vrád

koll. kiáll a Tamás-galériában

Hl Ervin: Kadár Béla kiállítása. Budapesti Hirlap

1929. nov. 17.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
36 /19 17 szám
Ibb: 917 ér jan. hó 19. n.

Zombor szabad királyi vár

229 szám

kbiz. 1916.

T e k i n t e

M ü e m l é k e k O r s z

Hivatkozáss

tesitjük, hogy a jegyzék Zombo

Kádár Béla

Magyar Nemzet
1945. szept. 21.

Kádár Béla festőművésznek szombaton, szeptember 22-én, 5 órakor tartandó műteremkiállítását Makay Margit, a Nemzeti Színház művésznője nyitja meg.

MDK

Kádár Béla

Kompozició, temp.

KUT; N.Gmal, 1938. okt.

MDK

Kádár Béla, festő

62. Tájkép, tempera

Omike - III. Képző m. kiáll. - 1942 január. - Fm.

MNK

Kádár Béla

Kompozició, vf.

Csendélet, of.

Árverési Kbzl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

27 l.

MDK

Kádár Béla festőm.

K.A: KUT kiáll. Pesti Napló, 1936. febr. 23. 12 l.

MDK

Kádár Béla

Kompozició

Kompozició

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
15 l.

MDK

Kádár Béla

Kompozició

Uj magy. müvészet keresztmetszete. Tamás Gal. 45. kiáll. 1932. ápr-máj.

MDK

Kádár Béla, festö.

szül. 1877

111. sz. "Black"

112. " Gouache.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948. April.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/ Katal. 2o.l.

MDK

Kádár Béla

Udvarrészlet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 28 l.

MDK

Kádár Béla

Aktok, paszt.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

21 l.

MDK

Kádár Béla

Vasárnap, of.

Reggeli, temp.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

29. 1.

Kádár Béla
Grafikus

M.D.K.

A kiállításon nékány grafikája szerepel.

Telepy Katalin: Az 50 éves Szárados úti művésztelep kiállítása.

Művészet, 1965. február - 12 kép.

Kádár Béla

festőművész

1934

Kádár Béla kiállítása

Egyetlen témája van *Kádár* Béla festmény- és rajzgyüjteményének, melyet most állít ki a *Szépművészeti Kiállítások* Mária Valéria uccai termeiben. A kiállítás tárgya: *az anyaság*. Anya és gyermeke — ezt ábrázolja *Kádár* valamennyi képe. Ennek a mély, emberi mondanivalónak legkülönbözőbb válfajait és variációit mutatják be erőteljes, leegyszerüsödött rajzai és finom, poétikus képei. E folyton fejlődő művész belső alakulásának új állomását jelenti ez a kiállítás. Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyilagosságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el *Kádár* Béla, akinek évek óta ez a legszebb kiállítása.

(F.)

Est

1934 I. 14.

Kádár Béla

Koll. kiáll. a Tamás Galériában XXXVIII. Kiáll. 1932

Kádár B. kompozíciói.

M. N. Muzeum Království VIII. 68.

Kádas Béla

gyűjt. kiállítása a Tanács
palotában. XV. kiállítás
(1929?)

Jegyzek

38.000.- M @ 136.80

1/2‰ a

Kádár Béla

Csendélet, olajf.

Tm. Bp. 1932.

Hadsereg:

Had- és szárny-seg

Az előtérben a
gédet látjuk lovagolni
szegéssel és rózsával; ke
ugyanilyen hajtókával
csikkal vagy passepoill
Kantyúval. Oldalukon
vállon van átvetve. A p
1." monogramm van. A
nik szemünkbe. Felirata

K. K. ~~Flügel~~

alól a jobb sarokban: „185
s legalól középütt: „Druck
lung Alois Leykun
Könyvnak, vonalkeretbe
Die K. K. österreich'sche
Gezeichnet und lithograp
Lefra: 3583. (fekete
4073 (szin

Kádár Béla

U. 701, 723,

Kádár Béla

U. 1008

Kádár Béla

1924. január
Der Sturm helyiségei-
ben Berlinben kollek-
tív kiállítást rendezett

es Übereinkommens gegen
die Eve" darstellendes
unbekanntes österreichi-
von Herrn Viceconsul
en zu haben.

Kádár Béla

U. 4337

~~Agyagmécses, római: 17. 111, 113,~~ ~~131~~ ~~216,~~ ~~279, 280.~~

238 : 470, a b)-nek 292 : 226 (91) és a

frescójának ~~xx~~ eredeti cartonja.
rjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978
4/98). Elszámoltatott 1899: II. 22-én
II. 4-én a 2075 szvsz. fogadta el.

00: XII. 5-én (550/900)

~~1865. Lotz Károly:~~

1865. Az Úr testet kápolnának ol

~~A kép~~ Felső részén megn
széttárva mennyei dicsőségben k
szenteket. Dicsfényében kereszt
kálla rövid; köntös bő és palá
zeifelett az Apokalypsis szerin
ugyanennyi gyertya ragyog; lába
dozat jele, Isten báránya van;
jobbján Máriát összetett kezekk
Jánost könyvvel és ludtollal, b
reszttel, Péter apostolt kulcso
nyájok fejét dicskör ékesiti. A
feltámadó jámborokat és szent é
Balról (b), a sirból kilépő alak
~~sellő~~ szent István, ~~kezében jog~~
~~kal~~, Kap usztán János ~~keresztbe~~
tekintenek a Megváltóra, a kire
~~[illegible]~~
szent Gellért ~~püspöki ornatusban~~
~~koronával~~ ~~jelvényével a~~ ~~bárddal~~
~~nos,~~ szent Margit és két ájtatós
ját elhagyó női alak ~~[illegible]~~ csop

és a fejét ájtatos

1898

Kádár Béla

a Kut törzstagja
1929. jan. kiáll. a Kutnak
2 festmény

Fischl Tóbiás á. ev. lelkész

IX. 7.

355. sz.

Ismételten felhivo
évekről fenmaradt államsegél
kuldött I. és II. sz. rovatos
lőséghez 8 napon belul beter
jék, mert ellenkező esetben

Kádár Béla

Tájkép, olaj

Budapest székesfőv. tulajd.

~~Bronzszobor talapzata, rónai~~

~~VI. 270~~

~~eszköz V. 34.~~

Kádár Béla

Irod
a
Bálint Aladár

Az Ernst Múzeum
csoportos kiállítása.
Nyugat 1918. márc.
1.

Kádár Béla

cród
z

Bálint Aladár:

Képek, szobrok.
Nyugat. 1922
junius 1.

Kádár Béla

Művészet 1910. 357

Magyar Művészet
1925. 366

Kétalapko

kettős

Kádár Béla

Münchet 1918. 75.

Koll. Erläut. a Mü-
tzenberg 1918 b

Kassai fajanszok IX. 62.

Kádár Béla

— **Kádár Bélának**, a magyar expresszionizmus jelentős művészének képeiből nyílt emlékkiállítás kedden New Yorkban, a Matignon-galériában. A kiállításon az 1956-ban elhunyt művész, Kassák és Moholy-Nagy egykori társa mintegy hatvan alkotását tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszava 1985. IV. 3.

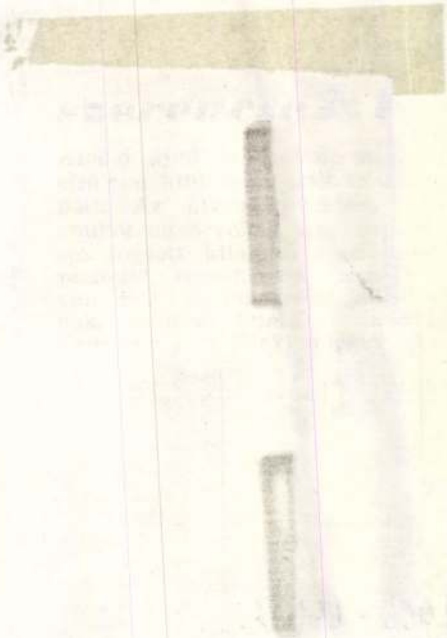

MDK

Kádár Béla, festőm.

kétfigurás képe /Repr. 214.1./ raffinált mondén kompozició. Kompozició a szó eredeti értelmében. Ravasz összetétele testnek, síknak, vonalnak, fényfoltnak, festészetnek s grafikának.

Rabinovszky Márius: Révész István gyűjteménye. Magyar Művészet. 1936. 214.1.

4

Kádár Béla

koll. kiáll. az Ernstben
1933 január

Egyéni vizionárius világát festi. Képeinek szine elnyeli a formát, képeinek alaptonusa a gyöngyszürke.

ÖVETEL		EGYENLEG		NAPOK	KAMAT-SZÁMOK		JEGYZET

Kádár Béla festő, grafikus

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 4. sz. 63. o.
kiállítások. - Kádár Béla ösne-
gyjtött munkái a Fókusz-galé-
riaban. /T. O./

Kádár Béla

Farkas Zoltán:
Kádár Béla kiállítása. Magyar Csillag
1943. 7. sz. 444. l.

Kádár Béla
festő

11

A művésznek 1928-ban volt kiállítása Amerikában. Stílusát dekoratív expressionizmusnak nevezhetjük.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971.szeptember - 34.oldal

4

Kádár Béla

a Váci utcai „Belvedere" kiállító-helyiségben mutatta be műveit.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972

2841

Kádár Béla

„Der Sturm" tárlatán mutatta be műveit.

Kassák Lajos: Az izmusok története,
Budapest, 1972. 315 l

U

80 l

Kádár Béla, festő 11

2

A Der Sturm rendezte meg 1923-ban berlini kiállítását. Kádár művészetét a weimari Németországban nagyra értékelték.

Hitler uralomra jutása után Kádár Bélát is az „elfajzott művészek" közé sorolták.

(Kristót): Az „elfajzott művész"

2.

ESTI HIRLAP, Br. 1971, aug. 3.

Kádár Béla
festő.

Kádár Béla műtermében tett láto-
gatás folytán kapott kedvet a fes-
tőhöz Kassák Lajos.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971.szeptember - 34.oldal

4

Kádár Béla

a berlini „Der Sturm" rendszeres magyar kiállítóművésze. Utóbb New York-ban rendezett kiállítást.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972

2611

Kadár Béla

reprodukciói szerepeltek az 1926-ban Budapesten megjelent „Dokumentum" című folyóiratban.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972.

2881

2/.

MDK

1.

Kádár Béla, festőm.

1921-ben Bécsben /addig gyakran kerül zsákutcába!/ - Scheiber Hugóval együtt Max Hevesinél rendezett kollektiv kiállitás alkalmával tisztázódik müvészeti világnézete s ekkor fejlödik tovább az expresszionista absztraktió felé/kissé Scheiber hatás!/. Innen egyenes ut vezet a Sturmban /Berlin /1923 öszén rend. kiáll. -ig.

E.G. I. 518.1.

Éber

Kádár Béla.

Bálint Aladár műelemzéseket nyújtó cikkében a berlini „Der Sturm"-csaport-hoz tartozó művészről írt.

Dérényi Iván: Bálint Aladár.

Látóhatár, Bpest, 1971. jún. 545 old. N

MDK

Kádár

Lyka Károly: Müvészház. Uj Idők 1909. 51.sz. 580-581.l.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
184./.-KÁDÁR BÉLA,- Akt kompozició,-tempera,papir,-
59+82,5 cm.-Ltsz.68.570.-308.old. 10. sz. kép

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története,
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968.
Pécs, 1971.

Kádár Béla, festő-grafikusművész (1877–1956). 1.) Folytatás.

B. Turok Margit: A magyar grafika külföldön, 1919–1933, Berlin.

A válogatás azon huszonöt magyar művész műveit ölelj fel, akiknek az életműve a századelőn valóban jelentős. Ők jelentettek a németországi emigránsok legnépesebb csoportját számukra a siker felé vezető utat a „Der Sturm" köre jelentette, amelyet a kiállítás alapján a Bauhaus felé vezető állomásnak is tekinthetünk. – A 25 magyar művész között szerepel Johan Hugó, Kádár Béla.

Az 1920-as évek második felében jelentkezik a Der Sturm galériájában Kádár Béla, Scheiber Hugó és Hincz Gyula. Ezen a kiállításon ők jelentik az átmenetet a Bauhaus irányába. – Moholy-Nagy, Péri László és Bortnyik mellett.

Művészet, 1989., 11–12, 43-old.

KÁDÁR Béla

Parasztlányka rózsafüzérrel, 1910, olaj, vászon, 79x68 - 91.1.40

Falusi körmenet, 1914 k., tempera, 45x68 - 91.1.41

Hidas városkép, 1910 k., olaj, dekli, 69,5x100 - 91.1. 43

Vágyakozás, 1924 k., tempera, papir, 35x44-91.1.44

Női akt házak előtt, 1936 k., tempera, papir, 80x60-91.1.45

A nő tét lebte, o.v. - 91. VIII.61

Tájjalakkal Reostével, pantell. 91. VIII.61.

Új Müvészet

—

KÁDÁR Béla

Két nő, 193o-as évek eleje, tempera, papir, 44,5x29,6 -
91.lo. 35

Új Müvészet

01 Művészet

Kádár Béla

festőmüvész

Csoportkiállitás - Ernst-muzeumban - képével szerepel. A megszimesedés útját járja s egyben absztrakciók világából helyenként visszatér egy önmegtagó természetlátásban. Így hatnak érdekességükkel s válhegyi látképe, egy nagyobb kompozíciója és macskás nője

8 Órai Ujság
1933.I.15.

Kádár Béla

festőmüvész

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - képével szere pel. Részint a szürrealizmus motivumaival kisérletezik, részben pedig dekoratív kompozicibkat mutat be, amelyek közül némelyik (Svábhegy) azt a hitet keltí, hogy ez a sokat változott festő végre megfogja találni a neki legmegfelelőbb műtajt's kitejező eszközöket.

Magyarország
1933.I.15.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - képével szerepel. Majdnem húszéves vajudás után az ő gyönyörködtető álomvilágába érkezett el. A természet nála fantasztikus elmosódásokba olvad át. A test formái, a rajz vonalai átformálódnak, örne fonódnak. Így születtek szépségs női aktjai, nulyeken semmi sem igaz, mégis elhihetők, szépek és finomak. Így születtek nála állatok, nulyek testében nincs csont, átlátszóan légiesek, mozgásukban

Pesti Hirlap
1933.I.15.

Embolyoynak, mégis állatok. Az ultrafinomságoknak olyan nagymestere, mint harmúse évvel előbb az osztrák Klimont mester. Pulajdonképen egy nőiesen lágy érzéről álmodozó.

Kádár Béla

(Bp. 1877 - Bp. 1956)

„Kötős női akt" Tempera 82x60 cm

J. l. j.: Kádár Béla Kikiáltási ár: 18000 Ft

„Templomba menők" o. karton 70x50 cm

J. l. j.: Kádár Béla 1924. Kikiáltási ár: 8000 Ft

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Kádár Béla
festő

4

A weimari német művészetből indult ki, hapsolódott a berlini „Sturm" köréhez.
A hitleri művészetpolitika, műveit indexkre tette s kiállította az „~~Entartete~~ Entartete Kunst" c. kiállításon.
A magyarország műv. tört. I. 516.
Gorsina 1971.

0)
(-10.)

1937. I. 31.

Kádár Béla ujképei a Tamás Galériában.

Pesti Napló 13. old.

Homónikus kilontakozást és tökéletes becsvárást emlit.

Az első esztétikai benyomás: a kis formátumat betöltő monumentalitás. Negyed-ív nagysága temperák olyan kegyszűrsitek, lényeget hangsulyozó, nagyonalu formákba tagoltak, akárba freskok lennének. Kártan komponálnak s egész felépítésükben szinte zenéleg ritmikusak. A végetti diszkó elemek finom részletezésén jövészt elhagytak és szükszava tömörséggel adják elő monodamicológiukat. A dikorati

vitás most a mégsiglott tör elő és ösmte dús lisó-
val telítődik

Az elvont fonnamselvtől közelebb körülnek a
valósól átkáltott emlékeihez. Ezen kívül eljutnak
ahhoz a szünbeli kivivőgzáshoz, amegher nem
szükséges a "szürkés alaphónus" ha valóbeli
ágyazás: a szünértékek fokozásnélkül is lehetséges

Kiváló rajzkérnége most is megmutatkozik, de a
rajzos elemek a tárta festőiség szolgálatába lépnek.
A külön hangsúly nélkül szegítik a műveni
kitelperedést

A festő mellett a költő is megjelenik, aki egyéni és-
zésem átszűrve mutatja fel a valóság jelenségeit
nem a valót. Ugyanis amak, egy mesét a

Kádár Béla 1

emlékkiállításával a Magyar Nemzeti Galéria végre nem indokolatlanul támaszt fel sok termes kiállításával méltán feledésre ítélt művészt, hanem olyan festőnek ad jól elhelyezett, szellős kiállításban teret, akiről méltatlanul feledkezett meg nemcsak a magyar múzeológia, hanem a művészettörténet írás is.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 2

Azok közé a művészek közé tartozott, akiket joggal tarthatunk a nemzetközi avantgarde egyidejű magyarországi képviselőjének, akik nem másodkézből vették át a kész eredményeket, hanem alkotó módon maguk is hozzájárultak ahhoz, hogy századunk ~~második~~ második évtizedének magyar festészete – mint annak idejen Rabinovszky Máriusz írta – részese volt a „páneuropai" művészetnek.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Rádai Béla 3

az élvonalba tartozott, és ebben tulajdonképpen kevesen osztoztak vele, mindenesetre kevesen azoknak a festőknek nagylétszámú seregéhez képest, akik rendszeresen konformista műveik dömping árujával árasztották el a Műcsarnok évente többször ismétlődő tárlatait. Ezek voltak a századelő és a Horthy-korszak reprezentánsai ők fejezték ki az uralkodó osztály műveszi ízlését, ők szolgálták a vásárlóképes kispolgárság igényeit.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 4

Ha egy művész nem ért egyet kora társadalmával, annak politikai gyakorlatával és uralkodó világnézetével, ha annak ellenlábasává válik, akkor a maga nézetének hangoztatására művészetével is fórumot keres: hatni kíván és társakat toboroz. S ha konfrontál társadalmával, úgy szembe fordul annak képzőművészeti reprezentánsaival is.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Rádár Béla 5

Ha ezenközben ezt mondja: én mást fogok festeni mint amazok, akkor festő létére ezt így fogalmazza: én másként fogok festeni. Ez a másként valóság látszatra stilaris, puszta formakérdés, de a festő számára végsősoron éppen ez, a megformálás mikéntje adja képének a tartalmát. A tartalom ugyanis nem azonos a ~~témával~~ témával. Az említett korszakok műcsarnoki festészetének témái: a csendélet, a tájkép, az akt. Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 6

Es megjelenési formájukban - elandalitó idill vagy tetszetős természetábrázolás. Kádár Béla ugyanazokat a témákat használja, mint ők; a társadalom tagadása nála nem uj témák megválasztásában nyilvánul meg, hanem abban, hogy a régi témák uj felfogásban, megformálásban, megitélésben jelentkeznek. A stilus - itélet a valóságról, és Kádár stilusával, formálásával és deformálásával is itélkezik.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hirlap 1971/214 6old.

Kádár Béla 7

Társadalmi állásfoglalása, vitája korával nem látványosan harcias, alighanem világnézetileg is körvonalazatlan; inkább érzelmi, semmint végiggondoltan értelmi jellegű. Az értelmes és tiszteséges polgár tiltakozik - lázadás nélkül - a minden világosan gondolkodó ember előtt nyilvánvaló anomáliák ellen.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 8

És éppen mert tiltakozása hiján van a lázadás robbantó, forradalmi erejének, nem tud lemondani arról az igényről, hogy képei szépek legyenek, hogy tessenek, hogy díszítsenek. A művészettörténet még nem mérte fel Kádár helyét a magyar művészet fejlődésének egészében, de monográfikusan sem dolgozta fel a művész belső fejlődéstörténetét.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 Gold

Rádai Béla 9

Hevesi Iván ugyan már 1922-ben részletesen méltatta a festő munkásságát, magyar nyelvű monográfia azonban azóta sem jelent meg róla. Éppen ezért kénytelenek vagyunk magunk is megelégedni azzal a lexikális tömörségű megállapítással, hogy művei nagyjából három csoportra oszthatók. Az első összetettebb periodusra, amelyben a kezdeti naturalista képeket Rippl-Rónai József hatására szecessziosabb szemlélet váltja fel.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hívlap 1971/214 6old.

Rádai Béla 10

egy másodikra, amelyben expressziv indulati töltésü, de a kubizmus racionális nyelvét is magába ötvözö müvei sorolhatók, igy azok is, amelyeket Herwath Walden berlini Sturmtárlatain állitott ki még a huszas évek elején, azokkal egyetemben, amelyek 1928-ban amerikai alkotó évei alatt az oftani kiállitáson kerültek a közönség elé.

Bojár Iván: Kiállitásról - kiállitásra.

Magyar Hirlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 11

Harmadik korszakát az 1931–43 közötti években szokták megjelölni, amelyben előző korszakainak törekvései szintetizálódnak és formailag tökéletesednek. (1946-tól 1956-ban bekövetkezett haláláig, félig vakon festett képei más megítélés alá tartoznak.) Úgy gondoljuk, hogy nem a napi kritika feladata, hogy egy kiállítás megtekintése kapcsán pótolja a művészettörténetírás hiányosságait.

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla 12

Maga a kiállítás pédig a rendezés fogyatékossága folytán nem ad módot arra, hogy világos itéletet alkossunk. Kádár ugyanis csaknem minden képét szignálta, de évszámmal csak keveset látott el, és ezt a hiányosságot a kiállítás rendezői – Bedő Rudolf és Szy Bélanem korrigálták sem a képek jelzőcédulain sem pedig a katalógusban.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra

Magyar Hirlap 1971/214 Cold.

Kádár Béla 13

Évszámok hiányában pedig nem lehet meghatározni a kronológiát, kronológia hiján pedig mind a művész belső fejlődésrajza, mind pedig a társadalom egészében és szűkebb helyén, a művésztársadalomban elfoglalt pozíciójának pontos kijelölése lehetetlen.

Bojár Ivan: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hírlap 1971/214 6 old.

Kádár Béla

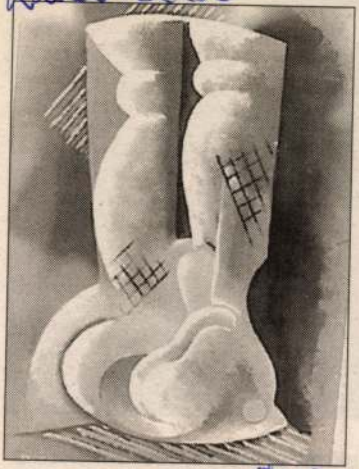

Kádár Béla: Csendélet

Fejér-m. i. Hírlap 197. dec. 12.

dolányi bérlet F. Ionesco: A

Kádár O.

Walden, Herwarth.

Az új festőművészet:
Expresszionizmus. H.
és é. n. Olcsó kiadás

M.D.K.

Kádár Béla /1877-

375.Nőrablás. Olajf. 50x70.5 karton.
376.Aktok. Temp.57x74 papir.
377.Siratók. Pastel 56x44 papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 26. l.

Kádár Béla.

1922-30-ig számos kiállítása a Sturm-ban. 1938-ban Párizsban az Egyesült Államokban. 1967-ben a következő kiállításon vesz részt: „Avantgarde Kelet Európában, Berlin, Körner Éva: Ungarische avantgarde. München, 1973.

Kádár Béla 7

volna, a kiállítás anyaga kevésse lá-
maszlja alá. Hogy Kassák Lajos „a
Kádár műterembe tett látogatásai foly-
tán kapott kedvet a festéshez" – ugyan-
csak megalapozatlan megállapítás.

D. I.: Képzőművészet.
Vigilia 1971/10 716old.

Kádár Béla 6

elmaradtak. A katalogus előszavát Bedő Rudolf - Kádár barátja és mecénása - írta. Bedőnek azokkal a szavaival, amelyek Kádár „biztos szinérzékére, nagy rajztudására és vonalainak harmoniájára" hívják fel a figyelmet készséggel értünk egyet azonban azt az állítását, hogy a művészt „lélektani problémák" foglalkoztatták D. I. Kejszőművészet.

Vigilia. 1971/10 716 old.

Kádár Béla

5

Kádár nem tudja elég tartalommal megtölteni kompozicióit, figurái túlságosan könnyűek, nem érezzük letük, jelenvalóságuk parancsoló szükségességét... Ha e művész a jelenségek mélyére szállhat – számottevő eredményeket fog elérni. Kádár azonban ritkán szállott „a jelenségek mélyére" s így a „számottevő eredmények" is D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1971/10 716 old.

Kádár Béla 4

mesterek formavilágából. Munkáinak jobbik része kellemesen dekorativ, hagyatékának másik része kevésbe kellemesen modoros. Amikor 1918-ban gyűjteményes kiállítást rendezett az egyik budapesti galériában, a tárlatot a Nyugat 1918 novemberi kettős számában Balint Aladár, a kiváló kritikus ismertette. Sajnos D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1971/10 716 old.

Kádár Béla 3

kellő eredetiség és koncentráció nélkül kamatozhatta a fél évszázad előtti párizsi, weimari és olasz művészeti áramlatok (kubizmus, konstruktivizmus, expresszionizmus, novecento.) vívmányait. bőven merit ve Marie Laurencin, Campendonk, Chagall, Jawlensky, Fouyita, Giuseppe Cesetti, Ubaldo Oppi s más neves külföldi D.I. Kepzőművészet.

Vigilia 1971/10 716 old.

Kádár Béla

Kállai Ernő, Rabinovszky) azonban jobbára a külzőséges modernizmus körébe utalták munkásságát. A Bedő Rudolf és Szy Béla által rendezett tárlatbár célja természetesen éppen az ellenkezője volt – a Kádár életmű másodlagos voltáról vallott véleményeket erősítette meg. Kádár szellemesen, bravurosan de D.I.: Képzőművészet.

Vigilia 1971/10 716old.

Kádár Béla

A két világháború közötti időszak ismert nevű, termékeny festőjének, Kádár Bélának 1877-1956] emlékkiállítását láthatták a Nemzeti Galériában augusztusban. Kádárt a 20-as években a Der Sturm című berlini avantgarde folyóirat munkatársai sokra becsülték - a legtekintélyesebb magyar művészeti írók (Lyka, D.Gy.: Képzőművészet.

Vigília 1971/10 716 old.

Kádár Béla

párizsi kiállításáról is megemlékezés W. Sauré-tól
1353.l.

Weltkunst, 1970.

Bedő Rudolf: Az 1970. évben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. Művtört.Ért.1972.1.sz.71-82.l.

74.l.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst Muzeumban - képével szerepel. Kecses, dekorativ, kellemes, sokszor csipkefinom. Mintha figurái színes fátylak transzparensén át lebegnének előttünk. Színeiben valami gyöngéd, mondain szenzualitás csillog.

Nemzeti Ujság
1933 I.15.

Kádár Béla

„Gobában ülő nő" o. Lanton 43x57 cm

s. l. j.: Kádár Béla (A lép hátoldalán vázlat)

Utiáltási ár: 7000 ft

„Leány fátyollal és virágollal" Tempera 51x59

s. l. j.: Kádár Béla

Utiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Kádár Béla

gyűjteményes kiállítása.
Rózsa Miklós előszavával.
Budapest, 1918. Műterem.
8-r, 12 l, fűzve.

Kádár Béla

H. 3. p. e.

—.20

Kádár Béla

neve cenlítve.

Dénényi Iván: Scheiber Hugó

Nagyvilág 73/10 1561. o.

KÁDÁR BÉla

Magyar Nemzet, 1991. április 12. 11.p.

Kádár Béla festményei

AMIKOR ELÉRKEZTEK hozzánk az első hírek — baseli Kunstmesséről, londoni aukciókról —, hogy *Kádár* Béla festményei micsoda árakon találtak gazdára, szomorúan állapítottuk meg, hazai művészetek hívei, hogy a XX. század magyar művészeti múzeumának hiánya mennyi veszteség forrása máris (és lesz még utóbb). Mert amíg ilyen intézmény nincs, és nem tud tisztességes árat fizetni a húszasharmincas évek műtörténeti szempontból még csak körültekintően el sem helyezett alkotóinak főbb munkáiért, addig a kiáramlás visszafoghatatlan — s idővel jóvátehetetlen lesz.

A belvárosi Piktúra Galériában most *Pető* Lilla művészettörténész összegyűjtött és felmutat mintegy hetven Kádár Béla-festményt, rajzokat, az 1877-ben Budapesten született és 1956-ban elhunyt művész alkotásai közül, s minden alkotói periódusából. Korai munkái között van egynéhány, amelyek a korai *Kandinszkijhoz* hasonlóan, bármily szerkezetesek is felépítésükben, népmesei ihletésűek. Más művein mintha a *chagalli* lágyságot, lebegést hozná szintézisbe *de Chirico* hideg keménységével. Vonzotta a nonfiguratív szemlélet, de talán mégis erősebb volt a látvány varázsa, miközben ezt a látványt eltávolította, s legszebb festményein párás atmoszférába burkolta, a konstruktív elemeket kihangsúlyozta, a színvilágot átértelmezte.

1971 augusztusában a Nemzeti Galériában *Bedő* Rudolf és *Szíj* Béla rendezte meg Kádár Béla emlékkiállítását, hogy „egész, egyedülálló életművének áttekintésére alkalmat adjon" — olvasom az akkori katalógusban —, mert Kádár Béla „csodálatosképpen saját hazájában nem találta meg a kellő visszhangot..."

E. M.

*

(Kádár Béla festőművész emlékkiállítása a Piktúra Galériában — V., Vitkovics Mihály u. 10. szám alatt — április 21-ig tekinthető meg.)

4

Kádár Béla

"Kitörés a toronyból" cimmel ir Szabó Gyula a müvész emlékkiállitásáról, melyet a Magyar Nemzeti Galériában rendeztek meg.
Kádár Béla "...a figyelmeztető csönd, a derüs életszeretet, a görög szépségeszmény poéziséne k mestere.." -mondja a kritika, s a továbbiak ban is behatóan analizálja a kort, melyben élt, annak hatását müvészetére, mostoha sorsát amin még a felszabadulás sem változtatott. 1956 elején hunyt el, „megromlott szemmel, szinte elfeledve.."

Élet és Irodalom, Bp. 1971. aug. 7.
XV. évf. 32. sz. 13. lap

4

2/.

MDK

Kádár Béla, festöm.

K.B. a naturalizmusból indult ki, melyet monumentalitás felé hajló dekoratív tendenciák követtek, majd kompoziciós törekvések váltották fel. Ezek csak kezdetleges stádiumban jelenitik meg K. gondolatait, készet alig találunk közöttük.
Erö, ötletgazdagság jellemzik e kezdetleges munkákat, e kvalitások a befejezett munkáknál halványak

Bálint Aladár: Kádár Béla, gyüjt. kiállitása. "Muterem".
Nyugat. 1918. nov. 1-16. 21-22. sz. 707-8. l.

3/. MDK

Kádár Béla, festöm.

Uj stilust jelentenek Kádár müvészetében klasszicista tusrajzai. Virtuóz ügyességét bizonyitják nemcsak a ruhátlan emberalak ábrázolásában, abban is, hogy tud más festök stilusában elhelyezkedni. Tusrajzaiból Matisse, s még inkább a neo-klasszikus picasso visszhangzik. Fürdö nöi pedig mintha Cézanne után sóhajtana. Bár már önmagát tudná adni, szerintünk Kádár ennél jóval különbet is tudna.

/e.a./: Kádár Béla festményei, Bán Edit szobrai.
Tamás Galéria.
Ujság. 1943. márc.24.

4/.

MDK

Kádár Béla, festőm.

Vázlatai életteljesek , mihelyt realizálódnak mon
vacsináltnak véjük az akciót. Hiányosságaik mellett
is a köznapi teremésen magasan felette állók e mun-
kák. Nem piacra dolgozó müvész kezenyoma érzik min-
den ecsetvonásán.
Feleségének arcképe biztató példát szolgáltat
arra nézve, h. erőit koncentrálva mire képes.
Értékes müvész, ki megérdemli,h. figyelemmel kisérjü
fejlödését.
Bálint Aladár: Kádár Béla gyüjt.kiállitása.
"Müterem".
Nyugat.1918. nov.1-16. 21-22. 707-8.1.

3/.

Kádár Béla, festőm.

Gondolatainak gazdagsága, kifinomult dekorativ érzéke nagy feladatok megoldására predesztinálják öt. Sajnos, nem tudja elég tartalommal megtölteni a kompozició szerkezetét, figurái tulságosan könnyüek, nem érezzük létük, jelenvalóságuk parancsoló szükségességét.

Bálint Aladár: Kádár Béla gyüjt.kiállitása. "Müterem". Nyugat.1918. nov.1-16. 21-22. 7o7-8.l.

Kádár Béla

„Társaság terben" Vízfestmény 16x19,5 cm

Védett. Kikiáltási ár: 3000 ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Kádár Béla (1877-1956)

„A oralád" Tempera kartonon

100 x 69,5 cm J. l. j. Kádár Béla (tézult)

Védett kiziáltási ár: 15000 ft

BÁV 54. Képaukció Bp.1981.május

Kádár Béla

„Anya és gyermeke" c. szines tarszajta
440 x 300 mm, Zülföldi ingt.

Passuth K.Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

151.old

Kádár Béla

Anya gyermekével, temp. 67×47,5, 4000 Ft

Reggeliző lányok, temp., 43×32, 2500 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

KÁDÁR BÉLA

festőművész kiállitást rendezett a Fészek Klubban. 1919 nyara után vonta magára a figyelmet, mikor Berlin felől ránktört az expresszionizmus ujabb hulláma.

Rabinovszky Máriusz: Budapesti kiállitások - Kádár Béla. Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 39. l.

MDK

2/.

Kádár Béla, festőm.

Gyüjt.kiáll. -t rendezett a Müvészházban, az Ernst-muz.-ban, legutóbb 1921-ben Bécsben és Münchenben. Megnyerte a szolnoki Kohner Adolf-dijat és 1912-ben a Müvészház Nemes Marcel-diját. Ezen a kiállitáson ujabb munkáit mutatja be, expresszionista törekvései nyilvánulnak meg. /A belső látás megjelenitése , ahol minden csak alárendelt eszköze az egyéni kifejezésnek./ A valóság formáit átformálja és hangsulyozza./

Belvedere: Kádár B. és Csér Károly szobrászm.gyüjt. kiállitására meghivó. - 1922.ápr.30-máj.14.

MDK

Kádár Béla, festöm.

Asztal körül. Repr 12.old.

A KUT tavaszi kiállitásából. 12.l.

KUT.1927. II. 2.sz.

2/.

Kádár Béla, festőm. MDK

Ujabb képein és rajzain különböző stilusok ismertetőjelei ütköznek ki. Nagyobb méretü temperaképei még szürrealista korszakából valók. Önkényesen bánt a természettel, szineikben is tőle függetlenek. Hogy mit ábrázolnak, még körülirni is nehéz, nemhogy meghatározni. Ezért is hallgat a katalógus. Szinkompoziciójukban van az érdemük.
Finom szinérzésü festő, ha ugy akarja. Bizonyitja ezt két virág- és gyümölcs csendélete.

(B.a.): Kádár Béla festményei, Bán Edit szobrai.
Ujság. 1943. márc.24.

1/.

Kádár Béla, festöm. MDK

a két világháboru közében Páris és berlin igézetébe került. Külföldön sikere is volt avval, amit a müvészetben "Uj"-nak neveznek. Abban a hitbe: élt, h. jó uton jár.

Mostani kiállitása tiz év válogatott gyüjteménye. A válogatást egy csöndben ,értékesen müködö gyüjtön végezte, a müvészetért áldozni tudó gyüjtö próbatétele is.

Tamás Galéria.

(e. a.) ;

Kádár Béla festményei, Bán Edit szobrai.

Ujság. 1943. márc.24.

Kádár Béla

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - képével szerepel. Dekorativ határon, álom szerűen elmosódott, finom és pikáns szinharmóniákat megszendítő képei - a Naturalisztikus előadással éles ellentétben - a valóság átköltött emlék - elemeiből épülnek fel, a legtisztább festőiség tárgyi elvonatkoztatottságával. Legujabb termése arról tanuskodik, hogy a

Pesti Napló
1933.I.15.

kitünő művére szinskálája kibővült és komponáló kézsége még inkább lehiggadt.

KÁDÁR BÉLA

Új Művészet
2004. január.
XV. évf. 1

KÁDÁR Béla

91 1. 40-46
2. 69
4. 25,26
8. 62-63
10. 32, 34, 35, 37, 79

Új Művészet

Kádár Béla, festőm.

Egyetlen témája mostani kiállitásának: az anyaság
"Anya és gyermeke" ezt ábrázolja valamennyi képe
Mély emberi mondanivalónak legkülönbözőbb válfajai
és variációit mutatják be erőteljes, leegyszerüsi-
tett rajzai és finom, poétikus képei. -Tul az exp
pressziónizmuson -nagyon bensőséges látásmódhoz
jutott el K.B.-Évek óta ez a legszebb kiállitása.

/B./: Három kiállitás. - A Nüvész. téli kiáll. -a. -
A Céhbeliek jub.kiáll. -a. - Kádár Béla kiáll
Az Est 1934.jan.14. 10.1.
Kádár B.kiállitása a Szépmüv.kiáll. -ok Mária Valér
utcai termeeiben

alkalmasint névelírás: H. Ulmer helyett!

K

~~Huszár Sándor~~

~~festő, Hollandiában~~

~~-ét~~

Kádár Béla

Moholy-Nagy Lajos

Peri László

Scheiber Hugó

festők

U. 4252

Ujság. 1927. jan. 4.

(Magyarok a Brooklyn Museum nemzetközi kiállításán.)

A kiállítás 1927. jan. 1. nyílt meg s azon fenti magyarok vettek részt.

lt erdő teljesen kopasz és a fák között
ése alól balra: Pállya C.

ki 92258 sz. leirattal 300 Kán (682/901).

Hevesy Iván: Kádár Béla

8°, 11K, 31L, Budapest, 1922.

Kádár Béla

Kádár Béla

rod
Hildeb 1931

421.1

Tekintetes

Barsy Adolf

~~*urhölgynek*~~
urnak

Budapest,

4 ker., Bokyovszky utcza 16 sz

Kádár Béla

Kell. kiállítás

Kovács Ákos szalonja

bar (Bank u. 7)

1930. márc –

Hol Erwin: Új művé-

szeti szalon. Budapesti

Hírlap. 1930. márc. 1.

Nagytekintetü Bizot

A budai vár középkori látk
cziójával foglalkozván tanul
Kriegsarchiv-és a Staatsbibl
datokat. Azzal a tisztelette
tü Bizottsághoz, méltóztassé
melylyel Bécsben az illetö i
egyben felhatalmazást adni,
zottság fényképtára számára

Budapest 1916 augusztus 14.

Kodály Béla

kiállít

Ek. 1931. X. 2.

MDK

Kádár Béla

Álló akt, temp.

Ülő akt, "

Könyves Kálmán 105. kiáll. M.posztimpresszionisták 1927. körül

1932.

Kádár Béla

l.

Lex Magyarország

267. b. l.

Kádár Béla

200 pengős díj Szop-
takás c. kompozíció-
jáért a Kut 1927
tavaszi kiállításon.

Kut 1927. 3. 27.

[illegible] Arnold Repgfujtemenye. Uj Magyar Sion II – 1871, 370 l.

Masolino

Kádár Béla

irod

Kut. 1927. II. 1 sz 16 l
(A Kut müveszeinek
sikere Newyorkban.)

Kádár Béla

1924-ben alakult Képzőművészek Uj Társasága /KUT/ tagja.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.

309.1

KÁDÁR BÉLA

Bedő Rudolf magángyűjteményéből 1971-ben a Pécsi Modern Magyar Képtárba kerültek „Lány hallal" és „Csendélet vázával" c. képei. (eml.).

JELENKOR, 1971. március

KÁDÁR BÉLA

6 db. tusrajza és monotípiája került 1971-ben Bedő Rudolf magángyűjteményéből a Pécsi Modern Magyar Képtárba. (ered.)

JELENKOR, 1971. március.

Kádár Béla
(1877 - 1956)

19. Kompozíció lovakkal és alakokkal 1919.
papír, tempera 280 x 365 mm
ltsz. 1919 - 590

A Tanácsköztársaság képzőművészeti vásárlásai
Székesfehérvár, István Király Múzeum 1966 dec.
Kiáll. zat. Bev.: Szabó Júlia

4

Kádár Béla, festő

Lány hallal és Csendélet vázával c. alkotásai a pécsi modern képtár bir-tokába került.

—: A Jelenkor krónikája 287-288.

JELENKOR, Pécs, 1971. március XIV/3.

Kádár Béla

Szerepel a K.U.T. Kiállitáson
a Nemzeti Szalonban

Est, 936 II, 23

Kádár Béla

Szerepel a K.U.T. Ziállításán a Nemzeti Szalonban

P.H. 936 11.25

Kádár Béla

Szerepelt a Tamás Galéria akvarell-kiállításán.

PM 1935. X. 6.

Kádár Béla

Szövetkezet alakuló gyülésén, temp.

Miccarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kádár Béla

Századadás-uti művésztelep aukciója.

N.U.934.IV.8.

Kádár Béla

Alkotása szerepel a Tamás Galéria magy.grafikai kiáll.-án.

N.U.934.XII.15.

Kádár

festőművész

Karácsonyi kiállitás - Tamás Galériában - résztvesz: képével.

Pesti Napló
1935.XII.22.

Kádár Béla
festő

A korábban feloszlatott szocialista képzőművész (soport 1941-es kiállításán, mint meghívott művész, résztvesz.

Haulisch Lenke: Paizs Goebel Jenő
Bp. 1968. Corvina 7-8. old.

MDK

Kádár Béla

Akt, toll

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Kádár Béla

Nőcsábász, o.

Aktok, temp.

Siratók, pa szt.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Müvészeti Lexikon

, 1602 -- München, 1666. márc. 4./:
ben. Családja ~~xxxxx~~ /--+ Szegedi

MDK

Kádár Béla

Aktok zöldben, o.

Olasz táj, temp.

Egyéb közületből elvesszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Kádár Béla

Hetivásár, o.

Egyób köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

Kádár Béla

A KUT 1927-es kiállitásán részt vett.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965. Bp.
192-97.l.

M.D.K.

Kádár Béla, festő (1877-1958)

a weimari német festészet magyar képviselői közé tartozott.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 950. old.

Kádár Béla

A terméneti festéskből indult el, de s minden divatos stílust végigszinalt. A Tavani Szalon zörönsége nem fogadta lelzeredéssel bemutatott műveit. A 30-as évek körül a Sturm halott zár Berlinben.

Lyka Károly, Festénetünk a két világháború közök. Bp. 1956.

75.

~~Kadányi Jenő~~ Kádár Béla

a tréfados úti műtermben lakott.
Legnebb dolgait Külön mappában,
gondosan őrizte, műgyűjtőnek sem
mutogatta, mert szigetből sem akart
megválni, holott nyomorúságosan élt
naládjával. Gadányinak az érté-
zelte.

Gadányi Jenőnek, így tőstént.
Bp. 1965.

4

Kádár Béla

MDK

Tavaszi pasztell

Micsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Kádár Béla

Hetivásáron.Pastel.
Testvérek. Pastel.

Műcsarnok, 1909.tav.kiall. 42.l.

Kádár Béla

MDK

Testvérek, pasztell

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Kádár Béla

Pityó partján, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 46.l.

MDK

Kádár Béla

Leányok, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 46.l.

OMKT

MDK

Kádár Béla

Képmás, pasztell

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállítás

U

Kádár Béla

MDK

Kubikusok, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

4

Kádár Béla

MDK

Talyigások, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

4

Kádár Béla MDK

Csendélet, pasztell

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Kádár Béla

Március. Olajf.
Fiam. Pastell.

Műcsarnok, 1912.tav.kiáll. 73.lap

U

MDK

Kádár Béla

Csendélet.Pastell.

Műcsarnok, 1912. tav.kiáll. 69.l.

4

MDK

Kádár Béla

Fiam, pasztell

Nicsarnok 1912. tavaszi kiállitás

4

Kádár Béla MDK

Március, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

4

Kádár Béla

„Anya gyermekével" cimü müve látható egy budapesti mügyüjtőnél. Kunváry:

- bozóky -: A private collection in Budapest. Daily News, Budapest, 1969. jan. 14.

61.

Kádás Béla

Művei vanna) dr. Kunvár. Bella gyűjteményében

Jürgen Weichardt: Eine ungarische Privatsammlung

Weltkunst (München) 1969 4 sz.

Kádár Béla

festőművész

Postatakarékpénztár műtárgy-aukciója - képével szerepel. A régi terem

Esti Kurir
1929.VI.11.

Kádár Béla

festőművész

Postatakarékpénztár gyűjtője - árverésre kerülő olajfestményeit 15-25 pengőre becsülték.

Ujság
1929.VI.9.

Kádár Béla

festőművész

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel, - szabáros mérs-balás-imitációival.

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon UME harmadik kiállításán szerepelt.

U.931.II.1.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon UME kiállításán festményeivel szerepelt.

(N.931.II.1.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon UME kiállításán festményeivel szerepelt.

PH-931-II.1.

Kádár Béla

Kompozicióinál nem a dekorativ hatás a lényeges, hanem a vonalvezetés és a formakeresés. Mivel mindkettőnek a mestere, játszva oldja meg a legnehezebb feladatokat is. Kifogyhatatlan fantáziával, játékos kedvvel, szenvedéllyel festi vásznain figuráinak tömegét. Tövis: Az Ernst Muzeum csoportkiállitásá"-ról közölt kritikájában igen komoly festőnek tartja, a jövő nagy igéretének, akinek a tárlaton bemutatott lovaskompozicióí, és az arcképe a kiállitás legérdekesebb és legtöbbet igérő darabjai közé tartoznak.

A HÉT, Bp. 1918. febr. 17. XXIX. évf. 7.sz. 106-107. lap.

Kádár Béla

50-éves művészi jubileuma alkalmából Gyűjt. kiáll. a Ferencz Klubban 21 képpel.

Szabad Művészet
1948. 380. l.

MAYR, JOSEPH CHRISTIAN (XIX. század)

Gróf Thun Leo osztrák miniszter

Jelezve lent balra: Jos. Christ. Mayr, 1857.
Vászon, olaj, 150×106 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 482. szám.

MINON UTÁN (XIX. sz., másolat)

Judit

Vászon, olaj, 134×95 cm. (38. szoba.)
Maszlaghy II., 231. szám.

NÉMET FESTŐ, XV. század vége

Ecce homo

Dürer hamis monogrammjával.
Fa, tempera, 46×31 cm. (38. szoba.)
Ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 676. l. — Maszlaghy II., 131. szám.

NÉMET FESTŐ, XVIII. század

Tanulmányfej

Vászon, olaj, 48×40 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 297. szám.

NÉMET FESTŐ, XIX. század

Tájkép pásztorokkal

Vászon, olaj, 105×173 cm. (Első emeleti fogadó.)
Maszlaghy II., 447. szám.

MDK

Kádár Béla

Füleky József: Tamás Galéria kiállitása. Művészet. 1933. ápr. 15. 6 l.

Kádár Béla

rod

Hildebrandt, Hans:
Die Kunst des 19. und 20.
Jahrhunderts. Wildpark-
Potsdam, 1931.
és e könyv ismertetésében
Rabinovszky Márius
Magyar Művészet 1932.
61. l.

Kádár Béla

Magyar festők sikere New-Yorkban. Őserő, 1936. II. évf. 16.sz. 21 l.

MDK

Kádár Béla

Rózsa Miklós: Modern magy. képtár. Bp.1911. képpel.

Kádár Béla

Lovasok, temp.
Akt, temp.

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 8 l.

Kádár Béla
festő

Népmeséink szinvilága modern
öszörödéssel vagyognak képein.
Ilyen a „Család szamarral", a
„Szöktetés" stb.

Berecz Miklós: Gyermeki hittel:...
Müvészet, 1971.november - 42.oldal

Kádár Béla

„Táj" tempera 67 x 92 cm

Vételári ár: 10000 Ft.

„Tanya" o. lemez 45 x 57 cm

J. l. jobbra: Kádár Béla

Vételári ár: 12000 Ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

MDK

Kádár Béla

Anya, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Kádár Béla

2 rajz (Pécs: modern magyar képtár) repró

Jelenkor 1968 III. 3, 4 old.

MDK

Kádár Béla

Család, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. ~~1956~~ 1945.okt.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon harmadik UME kiállításán temperáival szerepelt.

M.931.II.1.

Vádász Béla

Nemzeti Szalon UME kiállításain
képével szerepelt

NM.931.II.1.

Kádár Béla

Szerepelt a művészcsa

kiállításán

portok műcsarnoki

PH 1931.

II.22.

Kádár Béla

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PM 1931. II. 22.

Kádár Béla

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Ma 1931. II. 22.

Kádár Béla

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai lígság 1931. II. 22.

Kádár Béla

Szerepelt a művészcsoportot műcsarnoki ki-
állításán.

EK 1931-II-24.

Kádár Béla

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

M. H. 1931. II. 22.

Kádár Béla

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

3 K. 1931. II. 22.

Kádár Béla

festőművész

Tamás Galériában Gádor István kerámikussal közös kiállitás. Kádár Béla a legmondénebb modern festő, játékosan dekorativ, szinte ornamensekké stilizálta motivumait, többnyire női figurákat, aktokat. Szekszepiles piktura volt ez, modern és hatásos, uj enteriörökbe remeknül illő és könnyen divatba hozható képek. Félő volt hogy tehetséges müvészük véglegesen elspüüedhet az ügyes, felszines rutin kellemes mocsaraiban. Hál Istennek - mint ez a kiállitás bizonyitja - nem ez történt A müvész elég erős tudott maradni és tartalmat tudott

Magyarország
1935.II.10.

./.

adni a könnyed rutinnak.Elmélyitette ezt a szines, kedves,dekorativ,édes stilust és igazi festői értékekkel telitette,anélkül,hogy a leikus hivők utját megnehezitette volna képei felé.Tehetséges munka volt.

MDK

Kádár Béla

Leány, tempera.

Rippl-Rónai Társaság kiáll.Nemzeti Szalon
Művészeti Egyesület 1948.dec.12.-dec.26.
Kat.

Rudolf Bolz

Berlin, Tempelhof.

Kádár Béla

Tamás galériában rendezett modern rajziállításon vett részt.

Ujság 934. XII. 11.

Kádár Béla

festőművész

Tamás Galéria karácsonyi kiállitásán képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.20.

Kádár Béla

A II. nemzeti képzőművészeti kiállításon a Műcsarnokban szerepelt.

PN. 934. IV. 29.

Nádor Béla

A II. kerületi Állami Gyermekkórház
Budapest, Mártonhegyi út 5.

Pf.: 621. IV-36.

Kádár

festőművész

Mai Magyar Festők kiállitása - Tanis Galériában -
képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.IV.4.

Kádár (?)

festő

XX. 4.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 242. l.

a művésznő felvatója.

festészet (1900 - 1919) — Önálló táblakép

kádár (?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 242. l.

A Művészház felavatása.

MDK

Kádár Béla

Nő fátyollal, temp.

20.sz.i művek bp.i műgyűjteményekből. N.Gal.

1969. jul.

Kadar MDK

több magyar képzőművésszel együtt szerepelt a Salon Populist egy tárlatán.

Henri Heraut: Salon Populist

Journal de l'Amateur d'Art, 25 juin 1963.

Kádár házaspár

Külföldi kiállításokon nekrajzett

Nagymaros 1965 aug. 29

MDK

Kádár György

Szerepelt a Berlinben a művészszövetség pavilonjában /Unter den Linden/ rendezett magyar művészeti kiállitáson.

Csak egy fali képének fotojával.

"Vihar előtt" 1952 képét már azelőtt ismerték a németek.

Dr. Cay Brockdorf: Ungarische Kunst, ungarische Künstler.
BERLINER ZEITUNG 1962. szept. 18. 6. lap.

Kádár Béla (1877-1956)

Vízfestmény 34x24

Selesve lent jobbra: Kádár Béla

Ziziáltási ár: 2500 ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Ktalógus 1975 május

Kádár Béla, grafikus

Rajz:

Repr.

Kádár Béla: Modellek

[Hátró-kübő-borító]

XV.

JELENKOR, Pécs, 1972. Jelenkor 2

M.D.K.

Kádár Béla

"Generálisok" c. képét bemutatja a "Szinház Sz
Szeme Füle" c. rovat.
Rempr.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 22-28. III. évf.
17. sz.

M.D.R.

Kádár Béla.

A KUT tavaszi kiállítása beérkezett, a díjbizottság a két fővárosi vállalat egyenlített 200 pengős díját „Szaptatás" c. kompozíciójának ítélte oda. (emlitve.)

Pesti Hirlap, 1927. május 3.

Kádár Béla

Lovaskompozició

Uj magyar aquarellek, Tamás Gal. CXI. kiáll.

Kádár Béla

Szerepelt az I. nemzeti színházban.

E K. 1933. IV. 20.

MDK

Kádár Béla

Lovas compositio, vizfestmény

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7. - Jul.26. 8.l.

Kádár Béla

Vazlatkönyvéből

Repr.

Rózsa MSz. 61. l.

III

Kádár Béla

Asztal körül c.
kepe repr.

Az Ország
1943. maj. 8.

MDK

Kádár Béla

Szabad Művészet, 1947. 12.sz. 247. l.

Kádár Béla

Festményei vannak a
Rákóczi-palotai Múzeumban

Tóth Erzsébet: A 24 éves
múzeum-vezető

Magyar Nemzet 1969 II. 4

Kádár Béla, festöm. MDK

Millet-re emlékeztetö nagyon erös figurális képe komoly érték.

Müvészek.
B.A.: Zsidó festök kiállitása.
Mult és Jövö. 1921. XI.évf. 141.l.

Kádár Béla

festő rajzai

Tamás Galéria

104. kiáll. 1939.

jan. 15 – 30.

Katalógusa nincs

meg

céd

Kádár Béla

Kohán György

Márffy Ödön

Novotny Emil Robert

Pap Géza

Perlrott Csaba V.

Rafael Viktor

Rónay Ernő

Schönberger Armand

Szlányi Sajos

Szin György

Vadász Endre

Varga István, illosvai

Vaszary János

Vörös Géza

Tovább

Kaid
z Tamás Galeria
105. sz. 1939.

462. T. Terencz József:

Térdig van ábrázolva, áll (s kis
beretvált; rövid haja, bajusza s s
nek hüvelykújját kabátjába aka
ti. Nyakravalója felett piros sz
mellét hadi érem és szolgálati s e
jának gallérja s hajtókája tölepp
csik van. Oldalán kard lóg s a

Fa, méretei 45:

Vétetett: Wawr.

Ára 150 frt. ny. s

Elszámoltatott 1894.

VII. 10-én a 3135 szosz. leirat. (

Kádár Béla

vród
z

Népszava
1947. febr. 26

Klevesy Iván

Kádár Béla.
Új Művészet II.
Budapest, 1922. Amicus kiadás.
8-r, 31 l, képekkel, fűrol.
Ugyanez, más címlappal.

2 db.

Kádár Béla

H.3.p.e.

1.60

MDK

Kádár Béla

Uj Szin 1931. I. 48.l.

MDK

Kádár Béla, szXXXXXXX. festöm.

elöadásában még a szo.idabb festöi mondanivalók is érdekesek. /Kovács-Szalon./

/ a progresszivitás ban egységesen felvonuló baloldala a magyar képzömüvészetnek./
"Kompozició". /Nö derékig ábrázolva, fátyollal fején./

Kiállitások./ Tamás -Galéria, Kovács-Szalon/.
Uj Szin. 1931. I.évf. 45.l.

MDK

Kádár Béla

Tamás Galéria kiáll. Müvész-Élet 1933. ápr. 15. 6.l.

MDK

Csoportkiáll. a M.Szal.-ban. Művész-Élet 1933.

ápr. 15. 6.l.

M.D.K.

Kádár Béla, festő

nevét „... a multba visszafordult ... a klassrikus festészetbe belevesett" művészet körött említi Hevesy Iván

Közölve: MA. 1919. IV. 3. 39-40. old.
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina, 141. old.

Kádai Béla

Trió c. képe repr.

Az Est Hármas könyve

1929. I. k.

chelangelo: The Pietà of Rondanini. Plaster cast. Florence, Accademia 217
chelangelo: Detail of the Pietà of Rondanini. Rome, Palazzo Vimercati 219
rtrait of Vittoria Colonna. Title-page of the 1540 edition of her poems 221
ıe Altar of Vienna. Kunsthistorisches Museum, Vienna 222
ayer on the Mount of Olives. Wooden relief. Christian Museum, Esztergom .. 224
ıe Judas kiss. Wooden relief. Christian Museum, Esztergom 224
rrying the Cross. Wooden relief. Christian Museum, Esztergom 224
aster of Laufen: Carrying the Cross. Kunsthistorisches Museum, Vienna 225
ıe Adoration of the Magi. Wooden relief. Christian Museum, Esztergom 225
ath of the Virgin. Wooden relief. Christian Museum, Esztergom 225
ıe presentation in the church. Christian Museum, Esztergom..... 227
tail of the Altar of Vienna 227
C. Molnár; Illustrations to „Cyrano de Bergerac“ 229, 231, 235
C. Molnár: The Annunciation. In the possession of A. Mussolini, Milan 230
C. Molnár: Altarpiece representing St Emeric. In the Church of the Holy Ghost, Városmajor..... 232
C. Molnár: Detail of the St Emeric altarpiece 232
C. Molnár: Joseph sold by his brothers 233
C. Molnár: Archaeology 233
C. Molnár: The Annunciation 234
C. Molnár: The birth of Jesus 234
C. Molnár: Italian town 236
Székessy: Portrait of a woman 239
Székessy: Portrait of a man 239

Kádár Béla

rád
2

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Forum (magyar rész)

1937. 10. 1.

Révai István, de Reva, tokaji kapitány,

arczk. III. 35.

Kádár Béla

vrő

Fakas Zoltán:

Budapesti levél.

Forum - 1935. 103. l.

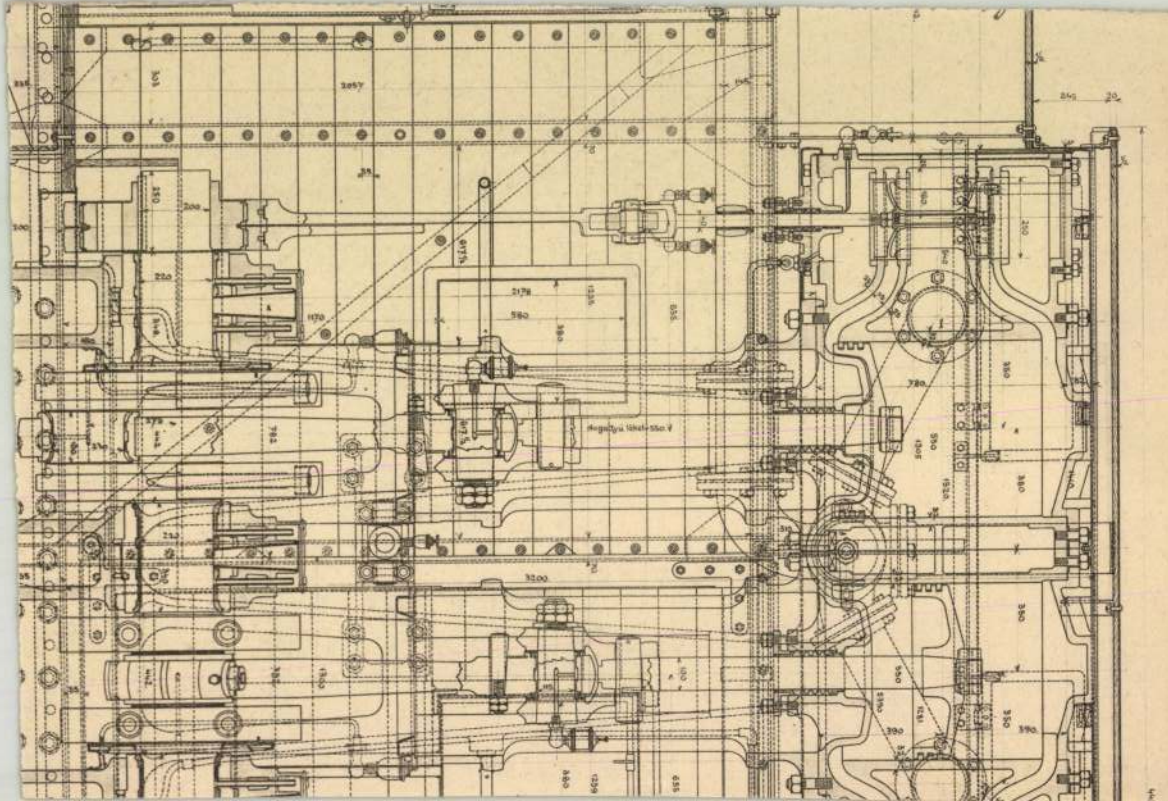

Kádár Béla

l.

Szent György Céh

XII. aukc. 36 m

SPECIÁL

Kádár Béla

képeiről Justus
György cikke
Munka
1934 jan. 17

Földvár, csetcháti VII. 137

— hosszúzugi VII. 137

— hajduszoboszlói VII. 137

MDK

Kádár Béla

Önarckép, festm.

Az önarckép, Alkotás Müvészhár, 1923. márc.

16 l.

MDK

Kádár Béla

Önarckép, graf.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc. 23. l.

Müv.dijak.

A Szinházi és Irodalmi Kulturszövetkezet és a König és Bayer kliségyár egyesitett 200 pengös dijat Kádár Béla nyerte. KUT tavaszi kiállitása.

KUT.1927.II.3.sz.8.l.

MDK

Kádár Béla

Falurészlet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 22 l.

Kádár Béla

Koll. kiáll

Forum. 1934. 71. l.

(Kádár Béla kiállítása.)

Kádár Béla

Raj (regr.)

A pécsi Modern Magyar Képtár Kun-vári-gyűjteményéből

Jelenkor XI. évf. 1968. dec. 12. 2. Borító II.

M.D.K.

Kádár Béla „festő"

nevét említi:

Szij Rezső: Az Amicus és Reiter László könyvművészete
Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 1-2. sz.
55. old.

Kádár Béla, festő

M.D.K.

nevét említik a Baranya megyei Muzeum Képzőművészeti kiállításánelhelyezett műveivel kapcsolatban.

Huba László: Budapest - Pécs - Mecsek

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 10. köt./ 38. old.

Kádár Béla

Rajz (repr.)

a pécsi Modern Magyar Képtár Kunvári-gyűjteményéből.

Jelenkor XI. evf. 12. sz. 1968. dec., borító III.

Kréder Béla

Raj (rézk.)

A pécsi Modern Magyar Képtár
Kunvári-gyűjteményéből.

Jelenleg XI. évf., 12. sz. 1968. dec. Boriskó I.

Kádár Béla

Festőművész

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel.

Est.
1930.I.12.

21

Kádár Dék

festőművész

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Két nagyobb komposi-ció

C órai Ujság
1930.I.19.

4

Kádár Béla

résztvett a Történelmi Emlékbizottság „Szabadság és Nép" elnevezésű fresko pályázatán és a szocialista képző művész csoportnak, a megnyitása után azonnal betiltott, kiállitásán.

Magyar Nemzet, 1967 III. 1. 5. o.

Kádár Béla

Nemzeti Szalonban a modern fiatalok UME kiállításán neve szerepelt.

Esl. 931. II. 1.

4

Kádár Béla.

A Nemzeti Szalonban rendezi a KUT tavaszi tárlatát, melyen műrci szerepelnek.

Esti Kurir. 1927. ápr. 14.

Kádár Béla

Nemzeti Szalon UME kiállításán szerepelt.

8.ó.4.931.II.1.

Kádár Béla

Nemzeti Szalonban az UME harmadik kiállításán neve szerepel.

MO.931.II.1.

KÁDÁR BÉLA

Külföldi aukción:

Béla Kádár: Frau mit Hund. - Tempera
auf Federzeichnung auf Papier.
30,6x21,2 cm. Sign.

Köln, Kunsthaus Lempertz
605. Math.Lempertz,sche Kunstversteigerung
28. Nov. - 6. Dez. 1984.
Katalogus 587.sz. Kép: Taf. 98.

Kádár Béla

l.

Intérieur

1913. 1. sz. 12. l

vételét előirja, ugyanakkor le
gaink egyes, taxative ott felso
ságokat közvetlenül is megkeres

Amikor tehát az emlit
kezésének figyelembevételével a
vetlenül intéznek megkeresést v
hoz, ami nyilvánvalóan csak abb
a kérdéses minisztertanácsi hat
hacsak az emlitett minisztertaná
litett eset nem forog fenn,-ninc
hazai hatóság válaszát a felette
minisztérium utján adja meg, han
szolgálja az, ha a megkeresett h
közvetlenül válaszol.

Kádár Béla

nevét emlitik a Katherine S. Dreier által kiadott „Modern müépet" című könyvben.

Passuth Kristina: Debut of László Moholy Nagy. Acta Historiae Artium, Budapest 1973. 1-2 u.

1428

Kádár Béla. MDK

Newyork legelőkelőbb kiállitóhelyiségében, az Anderson Gelleries nemzetközi kiállitásán képviselte a KUT müvészegyesületet.

A rendkivül érdekes, illusztrált nagy katalógus hozta Csonka-Magyarország térképét s a KUT jeles mestereinek arcképét.

A KUT müvészeinek sikere New Yorkban.

KUT. 1927. II.évf. 1.sz. 1

M.D.K.

Kádár

Müveivel szerepel a Fővárosi Képtár kiállitásán, amelyet a Dési Huber-Kör rendezett. "A magyar grafika loo éve" cimmel ir Berend Ilona a centenáris ünnepségek rendezésével kapcsolatban megnyitott tárlatról, amelyen több mint 4oo grafikai müvet mutattak be.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 6-12. IV. évf.
2. sz.

Negativ

Petrás: 472 Kerényiné

Kádár Béla: MÉMOSz pályázat terve

MDK

Kádár Béla, festöm.

kapta a Szinházi és Irodalmi Kulturszövetkezet
s a König és Bayer kliségyár egyesitett 200 pen-
gös diját, "Szoptatás" c. kompoziciójáért.

Nemzeti Szalon.- A KUT kiállitása. 1927.tav.kiáll.
9.1.

4

Kádár Béla

Részt vett a miskolci szabadiskola 1. évfolyamot végzett növendékeinek 1948-ban a Kossuth szálló-ban rendezett kiállitásán.

A képzőművészeti szabadiskola növendékeinek kiállitása.
Északmagyarország 1948. jun. 22. 4.l.

Kadár Béla

Szent György a sárkányölő

Repr.

Rózsa Miklós

Modern magyar képtár

Bp. 1911

a Műemlékek Országos Bizottságá-
iumi tanárnak családi pótléka ügyé-
m. kir. közigazgatási bíróság által
ozott itélet egy példányát az ira-
aló kézbesités végett megküldöm.
október hó 15.
eletéből:

Kádár Béla

Két alak c. képe

repr.

Magyar Művészet

1936. 151. l.

Kaiser Bolt

Chef chef (Tafe
Prof:

Margot Weichert

1936 - 1937

Kádár Béla

l.

Interieur

1913. 1. r. 3. l.

MAGYAR
TURISTA
EGYESÜLET

500/926.

T.

Müemlékek Országos

Folyó évi augusztus hó

Kádár Béla

festő -

A Japán kávéhárbeli Szemeji asztal-
társaság egyik tagja volt. A művész
1877-ben született. Tömör, szikszavú
ember volt, zártan oldotta meg kompo-
zicióit.

Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállitása.

Müvészet, 1971. október - 36.oldal

4

Kádár Béla
festő

Életművét 3 korszakra szoktár osztani.
Az első 1920-30 között, ezt a groteszk-
szegellemi, a másodikat a harmonia,
a harmadikat 1946-56 között az idekes-
ség.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971.szeptember - 34.oldal

4

Kádár Béla

vód

Bálint Aladár:

K. B. gyűjt. kiállítása. Nyugat 1918

II. 707. l.

Vasárnap **2** Kat. Gyez. B.-A.	FEBRUÁR 29 NAP	Prot. Karolin
Hétfő **3** Kat. Balázs pk.		Prot. Balázs
Kedd **4** Kat. Korz. András		Prot. Ráhel
Szerda **5**		Prot. Ágota

Kádár Béla

koll. kiáll. a Műtsem-
ben 1918 ban.

Művészet 1918. 75. l.

U

Nógrádvármegyei Múzeum

épitk. ügyc VI. 187

Kádár Béla

Magyar Művészet

1934. 345, 357. l.

(58)

Kádár Béla

Művészet, 1917. 6.1.

Kádár Béla

Irod

Művészet,
1939. 13. l. (K. B.
rajzai a Tamás Ga-
léria-ban.)

91. kép. *Matteo, Giovanni:*

MILÁNÓI ISKOLA, XVI. század közepe
Krisztus keresztelése
Fa, tempera, 73·5 × 58 cm.

MORAZZONE, PIETRO FRANCESCO (lombard festő, 1571—1626)
Szent Ferenc (94. kép)
Vászon, olaj, 118 × 67 cm.
Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magy Sion, XVI., 1885., 764. l. (Ann. Carracc — Maszlaghy II., 115. szám. (Anniba Carracci.) — Gerevich PA, 240. l. (Mora zone.) — Lepold — Lippay 55. l.

MUZIANO, GIROLAMO (római festő, 1528-1592)
Krisztus és a házasságtörő asszony
Vászon, olaj, 32 × 40 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magy Sion, II., 1871., 375. l. — Ipolyi Biha vármegye, 236. szám. — Lepold—Hom 96. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 77. szár — Lepold—Lippay 55. l.

Kádár Béla

Legyünk magyarok. Irta Kádár Béla. Szabad Művészet jan. 15.

1908

(Művészet 1908. 144. l.)

Budapest.

Az előtérben a sánczok m
sátrakat látunk, a középtért Bu
a háttérben pedig balra Ó Buda é
münket. Felirata fölül középüt

OFEN v. PEST.

a felső jobbsarokban: 232.
és az oldalt elhelyezett magyar
és befejezése: 12. S

Rm., mér. a vk. 6.1: 2

Kádár Béla

A MŰVÉSZHÁZ kiállitásáról a lap bemutatja három müvész képét:

Kádár Béla: "Arcképtanulmány" festménye bánatos arcu magányos nőt -pamlagon ülve- ábrázol.

Borszéky Frigyes: "Nyugalom" c. festményén viparti fa tövében görnyedten ülő öregasszony libákat őriz.

Litkei Antal: "Hazatérés" c. festménye egy ház kapuja felé tartó férfit ábrázol. "Tanya" c. rajzán téli táj behavazott kis házakkal. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 2. II. évf. 1. sz. 3, 4, 5, 14. lapokon.

KÁDÁR BÉLA

gyüjteményes kiállitása nyilt meg 1948. november 6.án a Fészek Klubban /Nagyatádi Szabó utca 36. sz./.

Kiállitások. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 44. l.

Kádár Béla

31 és 32. p. reprodukciók: „Falusi jelenet napsütésben" kb. 1913. pénztájz 30.5 x 23 cm.
„Vonító kutyák" kb. 1913. pénztájz, 16 x 24 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
München, 1971.

Kádár Béla

29 és 30. ss. reprodukciók: „Falu hold-világban" 1906, szénrajz,

„Falusi jelenet II." kb. 1913. akvarell

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971

Kádár Béla

27 és 28 sz. reprodukciók: „Női portré", kb. 1906., szénrajz, 47 x 34.5 cm.

„Önarckép ceruzával", 1906, ceruzarajz, 25.5 x 28 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Kádár Béla

25 és 26. sz. reprodukciók: „Falusi jelenet"
1903. gouache, 34 x 41.5 cm.
„Lucia nővér," 1905, ceruza rajz, 31 x 24 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
München, 1971

1 2

Kádár Béla

1921-ben Hugó Scheiberrel expresszionista művehet mutat be Budapesten. 1922 ben Hevesy Ivántól mű jelenik meg a mester kapcsolatban.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Kádár Béla

101 és 102 p. reprodukciók: „Lovaglóakt"
1930., tus, rajz, 30 x 38.5 cm.
„Akt asztalnál", k.n. 1920., pe, rajz, 30 x 22 cm.

Körner Éva: Ungarische Avantgarde,
München, 1971.

K.

Kádár Béla

99 és 100 p. reprodukciók: „Fehérke és fehér alakok fák alatt," kb. 1920. Lustajz, 24, x 31.5 c.m. „Utca jelenet" 1922, tempajz, 33.5 cm x 31.5 cm.

Kőpner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971

4

Kádár Béla,festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárnak Dr.Gegesi Kiss Pál gyüjteményéből sok müvet ajándékozott/Forgács Hann emlékgyüjt./Kádár két művel szerepel,Forgács Hann Baráti köréhez tartozott. 221.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar képtár története Új szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Kádár Béla, festő

Tamás Henriknek, a pécsi Tamás Galéria volt tulajdonosának 102 darabból álló gyüjteménye/36 művész/, 1959-ben került a Pécsi Modern Magyar Képtár tulajdonába. Kádár öt művel szerepel. 223.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 2191.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év altt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977.
164. sz. - KÁDÁR BÉLA: " CSENDÉLET SZOBORRAL" cimmü müve.
p. tempera, ~~84,95 mm~~. 295. old 297 x 468 mm

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR F. TIBOR

Forrás 1986.6.

Banner Zoltán

A szegek helye

Kádár F. Tibor festményei

A művész sohasem várja meg, amíg felfeszítik. A művész önmagát feszíti meg a vállalkozás (vállalás) felelőssége, kockázata, dimenziói arányában; a hegyet, az odavezető utat s kísérőit is megválaszthatja, csak a hollókat nem válogathatja meg, akik szemébe, arcába, szívébe vájnak s örömtelen életüket megszínezik a győzelmi mámorként átélt hullagyalázás eufóriájával.

Ettől a művész még boldog lehet, hiszen mindez életében történik, nem halála után, amikor már a szomjúság amúgy sem adna értelmet a szenvedésnek. A kötelező szenvedés nem romantikus járuléka, hanem hitelesítője az alkotó sorsának. Akinek nincs miért szenvednie, kitűnő plakát- és csomagolópapír-tervezővé válhat, s korunk egyre választékosabban hirdet és csomagol.

Szeretem a mai erdélyi művészetnek azt a nemzedékét, amelyet nem az életkori közelség, ugyanaz a rajtkő, az elindító iskola fűz egybe, hanem a hegy, az odavezető út s kísérőik, tehát mindaz, amit maguk választottak s akikhez, nem tudom meddig, de e pillanatban záró (bár nem utolsó) tagként zárkózott fel Kádár F. Tibor. (Néhány névvel éppen csak jelezni szeretném e nemzedéki tájegység határait: Plugor Sándor, Márton Árpád, Bardócz Lajos, Balázs Imre, Tőrös Gábor, Deák Ferenc stb.)

Ezek a művészek, akikhez Kádár máris életmű-vonásokban gazdag festői és grafikai sorozatokkal csatlakozik, mintegy 5—6 év alatt eldöntve formai problémáit és a festészet hivatásáról kialakított meggyőződését, ezek a művészek szinte a népi díszítőművészet motívumfűző folyamatossága és jelentésességi szintjén beszélik a sorsot vállaló emberi közösségek nyelvét; tehát azt általánosítják, amit személyesen is megélnek, alkotó tevékenységükből sohasem hiányzott a hős, s témáikban mitologikussá (tehát hősivé) fokozzák a lefegyverzett emberi gesztusokat.

Kádár szinte földfestékekkel szólaltatta meg egy adott pillanatban a felfedezett festői valóságot. Kalotaszeg pedig — szűkebb szülőföldje — ma már elsősorban divatjelenségként, nosztalgia és szintetikus anyagok, színek talmi csillogásaként merül fel az idők mélyéből, tehát lényegében nem képzőművészeti, hanem díszítőművészeti forrásként él tudatunkban. Ennek a helyzetnek a rehabilitására vállalkozott a festő, amikor megkereste e korántsem légies tektonikájú táj, tájegység rejtett emberi-társadalmi mozgató erőit, megnyilvánulásait, s mint az eke nyomán kiforduló régészeti emlékekből, töredékekből olvasó történész — rekonstruált magának egy minden ízében összefüggő törvényeknek engedelmeskedő, azonos törvények által meghatározott jelenkort.

Ábrázolási módszere realista és látomásos, de sem a szürrealista, sem az expresszionista részletezés vagy kiemelés hatásáért nem áldozza fel a témában eredetileg, vételében bennerejlő talányosság izgalmát. A Napot írásos minta borítja, a dombokat egy asszony hordozza a vállán. Ennek a földnek az arculatát mindig a nők határozták meg. Kádár kalotaszegi kompozícióin szinte kizárólag csak lányok és asszonyok szerepelnek, népviseletben, de nem az öltözék, hanem a tartás sugallja a pompát vagy a gyászt; ami a legsajátabb, az a legveszendőbb; mit őriz hát a hagyomány?; kalotaszegi képeiben festői eszközökkel kutatja ennek az emberi tájegységnek a legkevésbé „festői" mondanivalóját, s ebben a kontrasztban kovácsolódnak ki új, legszemélyesebb festői eszközei, a haragos zöldekben,

Az elismerő szavakat a filmterjesztés gyakorlata azonban még nem igazolja. Hiába, hogy a hosszú dokumentumfilmgyártás ma már nem egy kísérleti stúdió privilégiuma, még a legsikerültebb, a társadalmi önismeret számára oly fontos filmek sem találják meg helyüket a filmforgalmazás játékfilmcentrikus szerkezetében. Csupán az *Együttélés* látogatóinak száma haladta meg a százezer főt, s ezen nem is csodálkozhatunk, hiszen a mozi a dokumentumfilmet évtizedeken át csak kísérőfilmként tűrte meg, szigorúan kanonizált terjedelemben. E filmek csak egy árnyalt, funkcionálisan differenciált filmterjesztési hálózatban juthatnának el közönségükhöz, elsősorban a társadalmi forgalmazás keretein belül.

1984. április

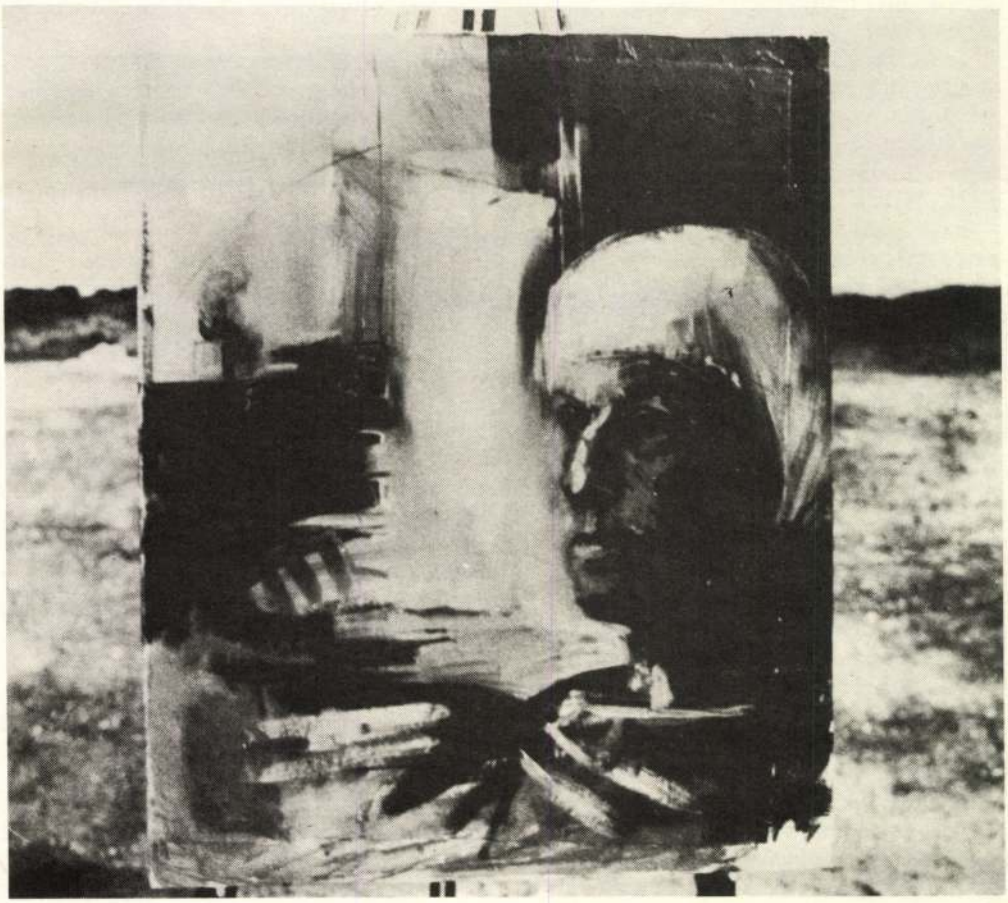

Nagy László

Búcsúzik a lovacska

forró barnákban tartott tájszínek, a földmunkaszerűen végzett bemetszések, az alakok fátyolos lebegtetése, s az építészeti részletek (ablak, tornác, bútorok, kapuk) metsző grafikai élessége. Noha átérzi az átalakulások kegyetlen logikáját, mégsem temeti, nem búcsúztatja s nem sírja vissza az ősi falusi életformát (bár érzékelhetően reá hullanak a rögök), hanem a menthetőt tapogatja körül ecsetjével, azokat a szellemi értékeket vonja látomásai fénykörébe, amelyeket csakis és pontosan ezek az emberek teremtettek, évszázadokon át, s amelyek, művészi meggyőződése szerint, nem múzeumi, hanem valóság-életteremtő-folytató minőségükben kellene tovább hassanak. Mint a nagy életművek, például az Adyé, a Bartóké, a Kodályé, a Madáché, a Szilágyi Domokosé, a Nagy Lászlóé stb., akikről külön képsorozatban, különös belső sugárzástól remegő portré-kompozícióiban készít leltárt: egyszerre érzékelteti gyűjtésük, forrásaik természetét és azokat az alkotói-összegző művészi vonásokat, amelyekkel e személyiségek arca eggyé válik, feloldódik, belesimul a közösség s az egyetemesség személytelenségébe.

Nemrég, váratlanul, Nagy László költői univerzumából táplálkozó, de eddigi művészi gondolkozásmódját felhangosító grafikai sorozattal jelentkezett a Korunk Galériában, de a *Szólítlak hattyú,* az *Inkarnáció ezüstben,* a *Búcsúzik a lovacska* stb. költői tereit saját alakjaival népesíti be; úgy tűnik, egy kis távolságra, lélegzetvételnyi szünetre volt szüksége ahhoz, hogy immár rendkívül jellegzetes festői tereit tovább mélyítse színben és dimenzióban egyaránt.

Munkáinak sajátosan drámai hatása a racionális és indulati elemek szétválaszthatatlan egybeforrottságából származik. Kádár F. Tibor az önpusztító világ kísérteteivel küzd, látomásait kísérteties tárgyi keretbe építi, s egyre sokarcúbban láttatja az ál-alakba öltözött rontás megnyilvánulásait. Hősei nem küzdenek, csak a veszélyt, a kísértést érzékeltetik. (Nem véletlen, hogy a legmegfoghatatlanabb anyag: a vegyi fegyver az emberiségre leselkedő legfélelmetesebb veszély.) Sokszor éppen egy tündökletes leányarc, a falusi ház hófehér falára hulló, vakító napfény-nyaláb, vagy a beszögezett kiskapu erezetig lemeztelenített deszkáinak a naturalista anyagszépsége a képzelet kalauza a mérhetetlen emberi veszteségek birodalma felé.

A művész elindult a hegy felé, s noha még nem érkezett a csúcsra, — a pusztulás, a pusztítás elé tárt tenyereken már kivehető a szegek helye.

Híreink

JELENKOR-EST KECSKEMÉTEN

A *Jelenkor* című folyóirat estjét rendezték meg 1986. április 11-én Kecskeméten, az Erdei Ferenc Művelődési Központban. Az esten *Szederkényi Ervin* főszerkesztő, valamint *Csorba Győző, Bertók László* és *Parti Nagy Lajos* vett részt. A pécsi folyóirat szerkesztői ellátogattak szerkesztőségünkbe is.

JÓZSEF ATTILA KÖR 1985

A fenti címen jelentette meg az Írószövetség József Attila Köre *Agócs Sándor* munkáját. A hasznos kiadvány a JAK 133 tagjának rövid életrajzát és írásaik bibliográfiai adatait közli. A füzetben emellett tanulságos statisztikai összeállításokkal is találkozhat az olvasó.

RÉGÉSZETI KIÁLLÍTÁS

A kerámiaművesség emlékei a Duna-Tisza közén *címmel nyílt kiállítás Kecskeméten, a Katona József Múzeumban. A megnyitót Schrammel Imre tartotta 1986. április 30-án; a kiállítást Biczó Piroska és Kulcsár Valéria rendezte.*

HELYREIGAZÍTÁS

Ez évi februári számunkban közöltük Henkey Gyula *A magyarság kontinuitása magyarországi népességek antropológiai vizsgálata alapján* című tanulmányát. A szerző kérésére az alábbi helyreigazítást adjuk közre: A 78. oldalon alulról a 7. sorban „csak 1—2%-ban" helyett „csak 1/2%-ban"; a 81. oldalon az 5. sorban „gyakori alapi típus" helyett „gyakori alpi típus", s végül a 85. oldalon a 31. sorban „szlovákoknak tartott törökös lakosok" helyett „szlovákoknak tartott törzsökös lakosok" olvasandó.

A felhők egy-egy percre szabadon engedték a holdat, ilyenkor a sötéthez szokott tekintetnek is járatai nyíltak.

Gyorsított egy ritkás részen, és aztán szinte futva osont már az újra lezuhanó sötétben is, birodalma volt az erdő, ismerte, járta, vadász a maga ösvényeit, gyönyörűség feszült az izmaiban.

Puhára taposott, mohatelep, gondolta, de már hördült cipője alatt a halálra ijedt bulldog, vicsorogva nekiugrott, a combjába kapott, és úgy maradt lógva, a húsába akaszkodva.

— A hétszentséges rongy eget, mi ez?! — üvöltötte, pedig már tudta. — Nem tud elereszteni! Szájzáras a takonypóc rusnya dög!

Lendült jobbjában a balta. Elsőre a saját térdét találta, másodjára még egyszer ugyanott. Harmadszorra aztán — de addigra már úgy hörgött, nyüszített, hogy azt sem tudta, melyik az ő hangja, melyik az állaté — szétloccsant a bulldog feje, tompa nagy zajjal, mint e földre ejtett görögdinnye, és a következő ütések már dögöt értek.

Eldőlt a szederindák között, lába szárán meleg áramokban folyt a vér, elájul azonnal, úgy érezte, de remegő ökleit egymáshoz nyomva, hasfalszakadásig megfeszülve, tekintetével az előbukkanó holdba akaszkodva eszméleten tartotta magát.

Talán egy órán át feküdt így — vagy csak két percnyi ideig —, aztán felült, és megpróbálta elválasztani magától a testéhez nőtt iszamos cafatot. A fogak azonban mélyen ültek, és sebei nem engedték, hogy hozzájuk férjen.

Nem akart megvirradni. Feküdt a széljárta akácosban, a körülötte zúgó sötét, idegen birodalomban, és tudta, hogy most valóban elkezdődött valami más.

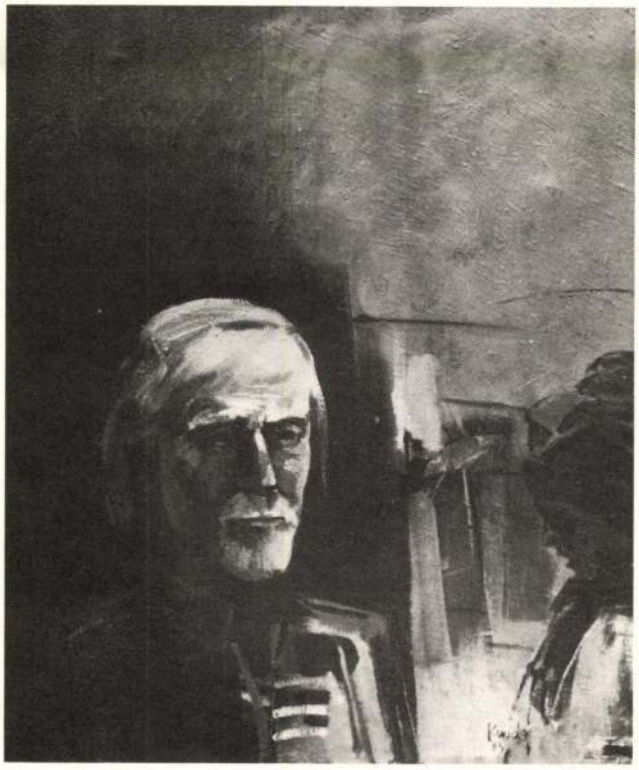

Kodály

Szilágyi Zoltán

Idézlek Gyula vitéz

gyula vitéz gyula vitéz
ozorányi házunkra nézz
sok a labanc kuruc kevés
hunnián

kántálók álköltők s egyebek
jöjjetek jövőtelenek
hisz mindenre van már keret
kaszni is kalit is

gábriellel fönn te perelj
hogy mindenkinek jusson hely
tiszta kéz tiszta fej
a nap alatt

lelkünk sarkantyúzzad
derűnk-örömünk hagyjad
ne jöjjön többé az éji osztag:
tört történelem

volt-padláson rozsmag fülelt
kaláccsá álmodva magát mert
feleltünk érte s értünk így felelt
ó veszélyes éj

még félem a hamis ló nyergét
rongyosnak a rongyos lelkét
hatalmasok kerítését
kerítésrontóm!

buzogányod gombja-nyele
bizodalmam jeruzsáleme
hát szűköljön kinek szégyene
állni meg előtted

mert soha nincsen kiegyezés
ha sok az örvény — a törvény kevés
futtatja lábunk ördögi hasmenés
kor és kór

Fityisz

Nagy költők közt
nem könnyű
kis magyar
verset írni
Mégis muszáj
a TEKINTÉLYnek
fityiszt mutatni
Rájuk ütni
s magunkon nevetve
sírni
Sírni?

Szilágyi Domokos

Csengey Dénes

Még egyszer ugyanott

A gyökerek, a szurdik meghasadozott löszfalából kinyújtózó gyökerek látványa hozta azt a baljóslatú sejtelmet, hogy az út egy nem is olyan rég elhagyott, temetetlen holtaktól, derékszögbe roppant gerincű testektől, gazdátlan végtagoktól zsúfolt csatatéren át vezet a növényzet zöld robbanásaiban remegő dombtetőre. Így látta magát: fiatal férfi siet fölfelé a torka felé mozduló kezektől, a karvastag diógyökerek bordaroppantó öleléseitől, a kiütközött, s aztán a földbe gyorsan visszamenekülve hurkot vető szőlőgyökerek ármányától, az almagyökerek hegyes nyársaitól fenyegetve, karosszéknek, függőágynak, a néhai Freud mester diványának kínálkozó szövedékek csábításának kitéve, minden lépésével cselvetéseket kerülve el, ajánlatokat utasítva vissza.

Amikor a szőlőhegy derekán kerékvágóvá sekélyedett szurdikból jobbra tért, már csak kétszáz méternyi útja volt a présházig, mégis úgy tűnt, lassabban jár végére ennek a rövid meredeknek, mint a várostól odáig megtett kilométereknek. A hőség megizzasztotta markában a kétaraszos tanyakulcsot, rozsdás verejtékcseppek cifrázták ki térde táján a fehér vászonnadrágot, mellén, hátán nedvesen megtapadt az ing.

A keskeny gyalogutat derékig érő gaz verte fel, amint belegázolt, szivárványos gomolyagban szállt róla a por, és nem oszlott, nem ült el a remegő levegőben, lépésről lépésre kísérte a fénypermettől csillogó sűrű felhő, melyben örvényeket mozgatott a kifújt cigarettafüst s az ismétlődő köhögés.

Fütyörészni próbált. A dallamfoszlányokat azonnal és nyomtalanul elnyelte a súlyos, tömör csend.

Halott nagyapja tíz éve megműveletlen szőlőjét, melynek a reggeli kávéból felpárázó emléke nekiindította ennek a kirándulásnak, egészen elfoglalta a domb koronájától lefelé kúszó akácos. Az iszalaggal egybeláncolt csemetelégió nemcsak lépteinek állta útját, hanem méla kószálásra, heverésző, felhők futását bámulva könnyebbedő tűnődésre készült képzeletét is meghőköltette. Egy hirtelen hátrahajlásra emlékezett reggel, arra a mozdulatra, amellyel a diófa alatt ülve elkerülte a legyintő pofont, és aztán a megiramodásra, nagyapja fújtató lélegzetére a háta mögött, nevetésre. Gagarinról beszélt akkor az öregembernek, az első űrrepülőről, aki jól körülnézett odafent, tehát biztosra mondja, nincsen Isten — ez az arcpirító hazugság tette esedékessé számára a játékos pofont, ez adott okot a kergetőzésre, később a birkózásra, és ez juttatta később megmagyarázhatatlan módon nagyapja eszébe s régi szorongást: „Meglátod, gyerek, egyszer még visszajönnek a svábok, visszaveszik a szőlőt, mi meg mehetünk a gázkamrába". Most elvágódik éppen az unokája nyomában csörtető öregember, iszalagbozótban fennakadva vergődik a fiúcska, akácsuttyó nyújtózkodik a zuhanyrózsából, melyen víz sohasem folyt keresztül, és valami édeskés, nehéz szag ül az egész vidéken, mint amikor a föld szerves anyagot emészt.

Hajlongva, meggörnyedve, olykor kúszva haladt a törpe vadonban, mozgékony készenlét hálója feszült ki a testében, s amikor úgy sikerült átugrania egy vaskos indafonadékot, hogy a levegőben terpeszbe rándulva a jobb lábát már-már megakasztó szőlőtuskót is kikerülve, és ugyanakkor a kulccsal jobbra-balra suhintva egy ölnyi akácsarjat is kétfelé hárított maga elől, halk, mély torokhangon felnevetett, és megfeszülve kiegyenesedett egy pillanatra.

Ekkor hördült rá, alig két lépésről, az iszalagbozótban hasaló kutya.

FORRÁS

tizennyolcadik
évfolyam
1986. június

TARTALOM

Száz éve született Bajcsy-Zsilinszky Endre

Pozsgay Imre	*1*	Helytállás Magyarországért
Kerényi Grácia	*6*	Útleírás (vers)
Vígh Károly	*8*	A Bajcsy-Zsilinszky-dráma problémái
		* * *
Lászlóffy Aladár	*16*	A holnap oxigénje, Metamorfózis, Kosztolányi, A szülőház megmaradt kemencéje (versek)
Dobozi Eszter	*19*	Spirális pályán (Lászlóffy Aladár: Ledőlési határidő)
Sárándi József	*25*	A moralizmus alkonya, A derűlátás kerékkötői, Per, Fityisz (versek)
Csengey Dénes	*28*	Még egyszer ugyanott (elbeszélés)
Szilágyi Zoltán	*34*	Idézlek Gyula vitéz; trónbeszéd helyett (versek)
Raffai Sarolta	*36*	Veronika (regényrészlet)
Pavlovits Miklós	*55*	Szegedi beszélgetések a tanyákról
Mezey László Miklós	*63*	A „népi triász" és az „újarcú magyarok"
Háztáji könyvespolc		
Szekér Endre	*73*	Cs. Szabó László: Őrzők
Füzi László	*73*	Demény János: Rézkarcok hidegtűvel
Pintér Lajos	*74*	Tari István: Homokba kapaszkodva
Kőhegyi Mihály	*75*	Lengyel András: A Szegedi Fiatalok dudari falutanulmányozása
Sümegi György	*76*	Két nagybányai
Goór Imre	*77*	Gross Arnold emlékkönyve
		* * *
Radics Péter	*78*	A kém ethosza (Szabó István: Redl ezredes, Dobai Péter: A birodalom ezredese)
Tóth Klára	*86*	Szociográfiai tendenciák a filmművészetben (Ne sápadj!, Földi paradicsom, Együttélés)
Banner Zoltán	*94*	A szegek helye (Kádár F. Tibor festményei)
* * *	*96*	Híreink

Kádár F. Tibor munkái a 27., 33., 85., 93. és a 95. oldalon. (A reprodukciókat László Miklós készítette)

SZÉPIRODALOM
SZOCIOGRÁFIA
MŰVÉSZET

FORRÁS

86·6

Kortárs XXXIV. évf.2.sz. 1990

Van-e szánandóbb, mint egy kuka? Általa önmagunkat szánjuk, saját *eshetőségünket*, hogy egyszer semmi másra nem használnak minket, mint szeméttárolásra. Van-e szánandóbb? Igen. Egy kuka mellett ülő vagy álló tépett, zsíros tolldíszű törzsfőnök... indián... A kirojtosodott frakk, zsakett úri kolduson. A „valaha jobb napokat látott" büszkeség.

Persze a *deklasszálódásnak* is van művészete. Egyfajta hiper-szupernaturalista

Páskándi Géza

Az Etnosz rongyai

Kádár F. Tibor munkái

ábrázolat vagy jelenlét. Szójátékkal akár *deklasszicizmusnak* is nevezhetnénk. Ámde muszáj meglátnunk ezen belül is *legalább* két irányzatot. Ha a pauperitásból kivész a patina, tehát a nyomorból a nemes szegénység, melynek egykor irodalma volt. A másik: a büszke nyomor, tisztes szegénység művészete, néha talán erkölcsi kultusza, mert ez is „Úrfelmutatás", nem csupán a guberáló művészet.

Hogy ez vagy az melyik másik, az dönti el: a lecsúszottban van-e a tartásosság, a régi rang csipetnyi adagja. Van-e még némi dac, ellenszegülés e tangóról vásárolt, csarnok kövéről fölszedett holmik birodalmán? Van-e nosztalgiájuk, s ez körüllengi-e őket? Emlékezzünk, milyen szinte himnikusan írt Heidegger a Van Gogh festette parasztlábbelikről. Egy pár bakancsba még a *Genézis* súlyos lépteit is beleképzeli, a *Maghordóét* és a *Magvetőét*... A Föld és a Szél közös alkotását.

No de a csövek közt, aluljárók labirintusában, városszéli szemétdombokon? Itt méltóságos dombbá gyűlhet-e sok-sok levetett büszkeség? Lehet-e tartásos például egy kihajított járom? Hisz már eleve mi volt rendeltetése, céliránya? Igen: a tartás nyomora és a nyomor tartássossága itt a kérdés. A nép – az Etnosz!? – többek között azt mondja arra, aki meghalt: „üresen hagyta csizmáját". Vagyis – a *gazdátlanság* ténye ... némiként megduplázódik a halál. E parasztbakancs tehát lehet egy halotté is. Este még szép rendbe letették... A használati tárgy itt viselőjével pusztul. No de akik az ellesett s a festményben újratalált tárgyakat – úgymond – *biográfiájuk* nélkül festik. A termő asszociációkból kisemmizett, a szenvtelenség klóros vizével, egyébbel lemosott tárgyak. Ez a *„deklasszicizmus"* egyik ága. A történelmi folyamatból kiragadott üresség, egyedülvalóság. *Kiszigetelés.*

De vajon a kétszer – gazdája és alkotója által is – kiüresített, „lecsúszott" tárgyakból gyűlhet-e az isteni méltóság Olümposz hegye?

A büszke szegénység, amely az egyetemes Ramaty felé indult, s elfeledte *tüchtig* rongyait, végül is mindenre kapható lesz. Hol van már a régi kódex: foltos ruha igen, rongyos nem, kopott igen, mocskos nem. Ebben még a válságok rátarti kora üzen nékünk. Nem a kutya szájából előráncigált, hanem az – úgymond – skatulyából előhúzott szegénység. Ő még nemcsak mások segítségére várt. A „segíts magadon, s az isten is megsegít" parancsát még nem feledte el. Nem volt akarattalan nyomor. Gerinctelen éhség. A művészet is

nyakkal, amint az ég felé, egyszerre ordítják és sikoltják: „Herr! Herr! Herr!" Emlékszel erre? (ennek a kórusnak a szerzője, úgy mondják, emberi alakban jelent meg a földön.) [Évekkel később, amikor egy budapesti Bach-előadásról számol be a Lussinban nyaraló Kodálynak, ugyanezek a gondolatok törnek ki belőle: *„A János-passió előadása bántóan rossz volt; érthetetlen, hogy ilyen hanyag és felületes kórussal ki mertek állni; a Mise tavaly sokkal jobban sikerült. A bevezető kar olyan lágy volt és szenvelgő, hogy egyenesen felháborító. Még mindig nem ismerik a »Kemény Bach«-ot? Ezeket a kórusokat, azt hiszem, úgy kéne tanítani, hogy a karmester külön-külön meggyőz mindenkit minden hang végzetes fontosságáról, a próbákon pedig kijelenti, hogy »piano nincs a világon, az ember éneke fortéval kezdődik«. Akkor legalább ordítanák azt, hogy »Herr! Herr! Herr!« vagy a szörnyű módon rossz magyar fordításban: »Úr! Úr! Úr!« (aminek semmi értelme sincs; gyalázat). A szólisták közül csak Basilides és Lindberg voltak jók; de a legjobb énekes is épp hogy elég jó Bach számára. (A szopranista bécsi vendég volt; Székelyhidi helyett pedig, beugrott valaki.) Úgy látszik, most már megindul a szélesebb körű Bach-kultusz, de még rossz kezekben van."* – K. Gy.]

Az a „fanatizmus", amelynek szele már a Mozart-könyv olvasóját megcsapja, ezekben a Bach-élményekben sűrűsödik teljes világnézetté. És ebben a vonatkozásban nemcsak Mozart, Hodler és Bach képviseli ugyanazt a művészi és etikai minőséget Szabolcsi Bence számára, Dosztojevszkij, Kodály és Bach neve, egy esztendővel később, éppen a Musikblätter des Anbruch számára a Mester kérésére írott legelső Kodály-cikkével kapcsolatban ugyanezt a művészeti-világnézeti láncreakciót váltja ki belőle.

Ún. zenei élet minimális. Csak Bachot hallgatok a Thomasban, és amennyire komisz zongorám megengedi, sokszor játszom a Duót. „A többi néma csönd." – Tegnap láttam két korált. Egyik így szólt: Christ ist erstanden. A másik így kezdődik: Mitten wir im Leben etc. (Ebben a legegyszerűbb és legrégibb formában még nem láttam.) – Róluk eszembe jutott egy Dosztojevszkij-hely, amelyet (mottónak) az Anbruch-cikkbe szerettem volna beleírni – de arra gondoltam, hogy tanár urat megharagítaná, tehát nem írtam le. Ahogyan németül olvastam: „Wenn es auch bei uns Sünde, Unwahrheit und Versuchung gibt, so gibt es irgendwo auf Erden doch einen Heiligen und Höheren; dafür hat er die Wahrheit, dafür kennt er die Wahrheit; also ist sie auf Erden noch nicht gestorben, aber wird sie einmal auch zu uns kommen und sich über die ganze Erde verbreiten, wie es verheissen ist." (Karamazoff I. V.) [„Ha nálunk bűn, igazságtalanság és kísértés uralkodik is, azért él valahol a földön egy szent, aki fölötte áll mindnyájunknak; az azért ismeri az igazságot, mert az épp őnála van, úgyhogy mégse vész ki ebből a világból, egyszer tehát majd hozzánk is eljön, és uralkodni fog az egész földkerekségen, ahogy ígérve vagyon." (Makai Imre ford.)]

olykor elfeledte a hordólakó, piszkos Diogenész már-már dölyfös filozófiáját, mellyel még a császárt is megleckézteti. A lázadni tunya és örökre (?) megfélemlített Etnosz. A zsarnok, ki a parasztbakancsból, sarkantyús csizmából maga „suszterolt" nyúlcipőt – etnoszának, hosszú sorozatban.

De elfogadjuk-e? A teljesen kiüresedett, kiüresített távlatot...

Kádár F. Tibor Kolozsvár felől jöve megállt a szíves Leányfalu kiállítótermében, miközben a kultúra igényes és óhajtó fészke, Veszprém otthont is adott néki... Határ felől jön, s másik határ közelébe indul. Valami mély lelki rokonsággal Erdélynek nyújtják kezüket – Berzsenyi, Babits, balatoni festők... Dunántúl...

Kádár F. Tibor festményei, rajzai: utolsó pillanat a kiüresedés, a szétszóratás előtt. Még büszke a kalotaszegi főkötő, még nincsenek az Etnosznak népviseleti „mocskos rongyai", még él a ballada itt-ott, és festőnk drámain, *expresszíve*, mint a valóban történelmi színpadon, a zord szelek, idők világát hozza elibénk. Adyval szólva: *Feszület, két gyertya, komorság*. Siratóasszonyok állnak tán mindenütt: tetemrehívást várnak, hogy tudják, kit kell elsiratni végül is. Vagy éppen síró önmagunkat? Ilyen maga az Etnosz, a természete.

Itt még felpirkadnak a közösség szertartásai, ünnepek... Húsvét... Búcsújárás... kenyérszegés, tánc, s a templomok. A behavazott Farkas utcai. Előtte az egykor kisantant-szellemű művészettörténészektől annyiszor vitatott Kolozsvári testvérek szobra. Prága és a Halászbástya után... Sárkányölő Szent György. Másolatként is hősin. Valaha az Egyetemi Könyvtár előtt állott... De minek lássa a növendék ifjúság a reneszánszelőző magyar gótika remekét naponta annyiszor, ha könyvben búvárkodik. Még jó, hogy az ökumenikus – akkor épp nem sanda – irgalom a protestáns templom elé fogadta. Hogy eddig nem pusztult el, alig tudható, kiken múlott végül. Ó, a pogány időkben szent volt a templom: török katona még „civilben" sem léphetett Bethlenék, Rákócziék templomába. S azóta? Túl a bugylibicskán Időnk *zsebében* kardvirágok (!) nyílnak.

A behavazott templom harangjai tán tompábban zengenek.

Amott a képeken a kétes szürke város, távolító, acélos, aljas-kék az ég, az utca is aljas-szürke s tán munkások a ködben. Képein, bár balladás a festő, ez nem balladai homály, egyértelműen fényhiány. Kategorikus kijelentése az állami sötétnek. S ebben a világban konokul újra meg újra felbukkannak a kalotaszegi lányok, népviseletben, büszke főkötővel. Utolsó pillanatfelvétel! Most még nem a *deklasszicizmus* témái ők! A rajzokon felbukkan a dísztelen, a nyereg nélküli ló és „lovacska", s általában a mezítelen test. Egy akt nem árulja el az iménti koldusöltönyt. A festő itt is kikerüli az Etnosz rongyait. A táj még nem egészen kifosztott. Még nem rohadt le a testekről a csipke. Maguk vállalják a mezítelent, vagy a sivár ipari tájban néha népviseletben járnak... Menedék. Látó szemünknek is.

Kádár F. Tibor azt teszi, amit kell: fenyegetőn tornyosít reményt.

(1989 ősze)

Jaj, a hó
feketedve kavarog a hó
még a fogaimat is
megőrlitek!

Jaj, a hó
Gyönyörűen kavarog a hó

A Művelődési Minisztérium nevében búcsúzom Király Istvántól. Ezt a főhajtó mondatot hitelesen folytathatom úgy, hogy búcsúzom a Művelődési Minisztérium és minden oktatási, művelődési, kulturális és művészeti intézmény nevében. A hitelesítő Király István, az ő, immár lezárult, de befejezhetetlen élete. A Tanár Úr élete. Sorsom kedvezéséből magam is diákja lehettem. Mint sokezren. Évtizedekkel ezelőtt is professzor volt, de akkor se, azóta se szólítot-

Pusztai Ferenc

Király István, 1921–1989

tuk, szólították másként, mindig csak tanár úrnak. Mert erre is megtanított bennünket. Arra, hogy nemcsak az ember, de a szó, a tanár is, büszkén hangzik. Rangjelző. S ezért követelményt támaszt – tanárnak, tanárjelöltnek egyaránt. Aki valaha is környezetébe, tehát vonzásába került, az tapasztalhatta, hogy Király tanár úr esztendők múltán is emlékezetében tartotta, sőt többnyire jelen sorsát is számon tartotta diákjainak. A tanári munkáról nemcsak felejthetetlen, emelkedett szavai voltak, életével, munkájával az ösztönző példát is megmutatta. Alkatában, hatásában ezt a vonást, a tanári karaktert éreztük, érezhetjük mindmáig meghatározó jelentőségűnek. A szellemi, a morális formálás célját, és vállalását.

Király István Ady Endre költészetével foglalkozó munkái közül, a világháborús éveket elemző *„Intés az őrzőkhöz"* címűt a kiadó a szerző addigi legjelentősebb művének ítélte. Ehhez a kötethez Király István pár soros ajánlást írt: személyes és irodalomtörténeti dokumentumértékkel. A rövid szövegben demonstratív erővel, tanári pedantériával ott áll a királyi életmű szemlélete, eszmei boltozatának két tartóoszlopa. Az egyik a többször megfogalmazott, megismételt módszertani elve, a világképelemzés. Az a meggyőződése, hogy az irodalomtudomány csak akkor töltheti be a hivatását, ha „érvényes, hiteles alternatívákat, döntéstípusokat, magatartásmintákat, életmódbeli orientációkat, értékvonzásokat, emberségpéldákat is keres". Ha a formai kérdések filológiailag aggályosan pontos föltárásán túl – szavai szerint – a „hogyan kell hát élni" kérdése is foglalkoztatja.

Ha a világban élő, a világát megélő ember világképét keressük és értjük meg, akkor természetesen a lehető legteljesebb, leghitelesebb és a leginkább hasznosítható ismeretre törekszünk. Király Istvánnál a lehetséges teljesség, az elérhető hitelesség mellett a hangsúly a hasznosításra, a hasznosulásra esett. Ezt szolgálták az előbbiek. S ezért kap kitüntetett fontosságot irodalomtörténeti szemléletében is a tanár, szavát idézve ismét: a „csöndes irodalomtörténész". Így lesz kulcsszó és kulcsfogalom a világkép mellett a tudós szellemi világában is a tanár. Említett könyvének ajánlása végső soron s ezért nekik szólt: „Szeretném – írta –, ha az általános s a középiskolák magyar szakos tanáraihoz

Elhangzott Király István temetésén, 1989. november 6-án.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kádár F. Tibor,
UTUNK
festőművész

1980 DEC 12

1021

A „másik" Kalotaszeg festője

Talán sosem volt annyira divatban Kalotaszeg, mint éppen napjainkban: közel és távol, városon és falun, családi otthonokban asztalon és fekvőhelyen kalotaszegi varrottasokat látni, s noha a festett bútor ritkább (nehezebb hozzáférni), a népi tányérokat, bokályokat szívesen rakják föl innen beszerzett tálasokra. Az utóbbi években Kalotaszeg a maga színes népművészetével egyre inkább képzőművészeti — elsősorban festői — téma is lett; az e tájról elszármazottak erős szálakkal kötődnek szülőföldjükhöz, de mások is szívesen fedezik föl a piros-kék-fekete írásosokban rejlő díszítő lehetőségeket, a velük otthonosabbá tett szobabelsőket, s persze a bennük élő sajátos embertípust is.

A folyamat nyilván nem új — Kalotaszeg évtizedek óta elbűvöli az oda látogatót. A Kalota partjára érve Ady is először erre figyelt fel: „Mennyi szín, mennyi szín, mennyi kedves / És tarkaságban annyi nyugalom / És fehér és piros és virító-sárga, / Izgató kék és harcos barna szín // S micsoda nyugodt, nagyságos arcok, / Ékes párták, leesni áhítók." A leányszemek ifjúságára emlékeztettek. Ma azonban más jelentése is van számunkra az Ady-sornak: „S reám nyilaz a nyugtalanság". Aki az egykéző, különféle (a legkevésbé anyagi természetű) gondokkal küzdő kalotaszegi falvakba rendszeresebben eljár, netán közvetlen felelősséget érez e népcsoportért, a szép, megnyerő színek mögött egyéb témákat is felfedezhet. Akár festői témákat, mint Kádár F. Tibor, a pályáján megfontoltan, következetesen haladó ifjú festőművész. Ősei révén ő is szülőföldjének mondhatja Kalotaszeget, s most, első egyéni kiállításán hűségének bizonyságát tárja elénk. Föltehetően ugyancsak a hagyományos csendéletektől és zsánerképektől indult el e szülőföld visszafoglalására, csakhogy amit ma festőileg vállal, távol áll már Körösfői-Kriesch templombamenőitől (legfeljebb a kép címe azonos); piros-barna csendéletében szintén újat kezd, pontosabban, úgy folytatja a hagyományt, hogy a régi anyagból valami mást próbál építeni. Függőlegesen tagolt diptychonján arra tesz kísérletet, hogy a táj és ember összefüggését tárja fel. „Kalotaszeg nem színes — konstruktív" — vallja Kádár F. Tibor, egyes kutatókkal összhangban. És e felismeréséhez következetesen, le tud mondani a színek kavalkádjáról, a barnákhoz közeledik.

No meg a szemekhez. A pártáról, a fersingről az arcra, a nézésre fordítja figyelmét. A töprengő, szomorú szemű kalotaszegi lány a világba és befelé, önmagába semmitnem-várón tekintő öregaszszony portréja már igazi remeklés. Amit korábban Ady, Bartók tartásában tekintetében keresett, ahhoz közelít legújabb festményeivel: a felszín mögé látni, felelősen gondolkozni — ezt tanulta tőlük, a legnagyobbaktól, ennek a festői kifejezését találja meg legjobb vásznain.

Nem félek kimondani, hogy Kádár F. Tibor első egyéni kiállításával a romániai magyar festők között nem akármilyen művészi rangot vív ki magának. Jóllehet nem a rang, hanem a tisztesség izgatja.

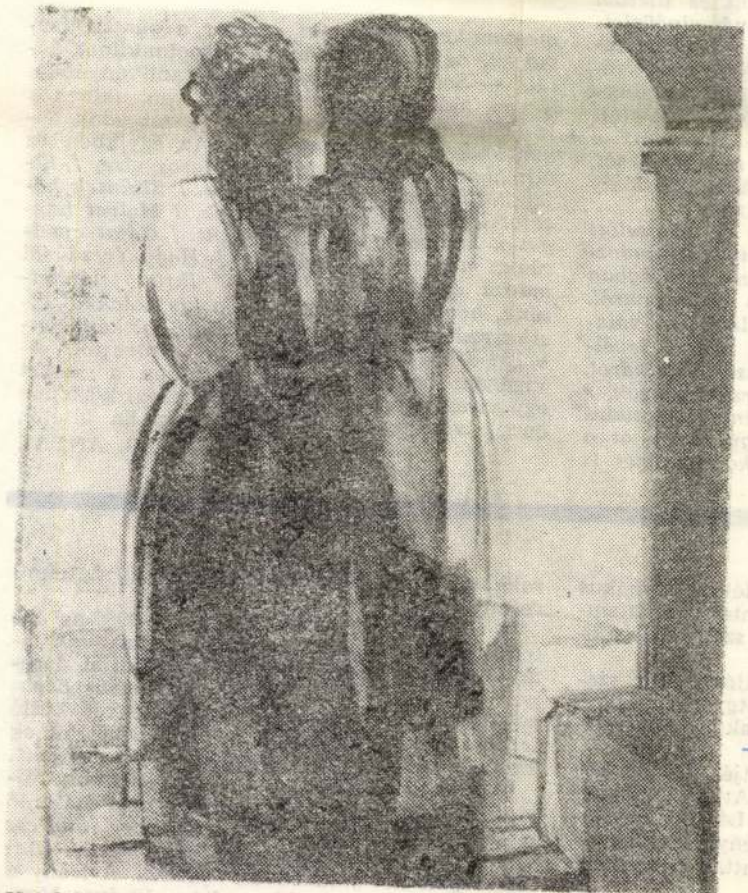

Kádár F. Tibor: Kapuban

KÁNTOR LAJOS

/ Hogy megkönnyebbítsd őszülő életem? // Anno 2000. Amikor majd ezt írom,/ Egy könnycsepp lesz előttem a papíron. / Benne szemed fénye dereng majd halványan. / Akkor már tudom, beteljesült-e vágyam? // Anno 2000 amikor ezt írom... / Ember, mondd: vajon valóban leírom? / Hallgatsz? Tudom. Nincs válasz e kérdésre. / Nem lehet jósolni soha az életre!" — Nekünk azonban mindig kell valamit válaszolnunk. Kívánjuk tehát: írhasson 2000-et. Mert leírni máris leírta, háromszor.

A. Z. — Kolozsvár: „Sokszor a filmekben is látható olyan jelenet, amelyben az emberek egymás hegyén-hátán valami nagyon érdekeset néznek; máskor ezeket a jeleneteket egy rögbi-játszma színterévé változtathatnók: a játékosok egymásba kapaszkodva marakodnak a bűvös valami után. Hát a mi esetünkben a bűvös valami egyáltalán nem látszik gömbölyűnek, sem tojás alakúnak, mivel nincs jól meghatározott alakja. De mi az az érdekes valami, amiért az emberek képesek egymás sípcsontjába rúgni, egymást lökdösni és illetlen szavakkal felruházni?! Tehát: a női cipőüzletben most érkezett áru, mindenki a pultnál tolakodik, veszekedik és esetleg jajgat, mivel jájós lábujjára tapostak." — Lehet, hogy a lábbeli nem annyira kézzelfogható dolog, mint amit a rögbijátékosok markolásznak, de azért a lábbeli alakja is emlékeztet a lábra, sőt, néha maga a láb emlékezik a lábbelire. Mely láb tudna feledni egy spanyolcsizmát?

P. J. — Marosvásárhely: „Két héttel ezelőtt írtam önnek első levelemet, melyben Sándornak neveztem el, s természetesen az újságban rögtön a tévedésemről írt, nem a versemről. Igazat adok önnek, de kérem, levélben válaszoljon, s írja meg véleményét, nem a levélcímzésről meg a bélyegragasztási technikáról, hanem a versemről. Amatőr versíró vagyok, s szeretném egy »szakértő« véleményét megtudni hogy érdemes-e folytatnom, vagy térjek át a költők neveinek gyűjtésére (akkor az önét is megtanulom). Bocsánat ezekért a gúnyos szavakért, de olvasván rovatát, megtanultam öntől." — Senki sem próféta saját tanítványában. S van, akinek a verse érdekes, van, akinek a levélcímzése. Különben én is igazat adok önnek: beszéljünk a verseiről. Az egyikben ez áll: *„Lassú, csendes folyású Maros vize, / Elfelejtettük, milyen az árvíz ize. / Eltűntek házaikról, kertjeinkről a nyomok, / Melyet hangosan hömpölygő vized hagyott. / Gátat emeltünk, medret mélyítettünk, / Hogy érezd jól magad egyedül, nélkülünk. / Ikrát telepítettünk, hogy ne unatkozz, / s a kis halakkal eleljátszadozz. / Felszárad az iszap, fel kertjeimből, / Vigágot ültettünk helyette tövestől."* — Vigágom nem lévén, megmutattam a verset egy virágismerősömnek. Azt mondta, közöljem önnek virágnyelven hogy őt nem ön ültette.

K. JAKAB ANTAL

Ki hitte volna ...

■ **hogy az Előre november 27-i Krónikája szerint „Vaddisznó szakította félbe a Bacău megyei Secuieni községbeli fogyasztási szövetkezet Capu Dealului-i raktárának dolgozóit." A borzalmas vérfürdő szerencsére... egyszerű elírás.**

Ki hitte volna ...

● Marosvásárhelyen eltemették a tragikus hirtelenséggel elhunyt Kicsi Antal irodalomtörténészt, a Tompa Lászlóról szóló első monográfia szerzőjét.

● A *Színtér*ában Tompa Miklós rektor számol be a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézet tanárainak és növendékeinek munkájáról.

● Csirák Csaba új szavalóestjén Áprily Lajos, Berzsenyi Dániel, József Attila, Kányádi Sándor, Kenéz Ferenc, Király László, Kosztolányi Dezső, Nagy László, Reményik Sándor és Sütő András szövegeket hallhattak a szatmáriak.

● A kolozsvári bábszínházban Kovács Ildi-

rakkban című tévéjátékát és a *Lady L.* című regényét.

● Christine Arnothy kapta az 1980-as Interallié-díjat *Toutes les chances plus une* című regényéért. Az 1980-as Femina-díjat Jocelyne François-nak ítélték oda *Joue nous Espana* című regényéért. Az első regényét közlő francia írónak járó díjat az idén Dan Franek kapta a *Les Calandes grecques* című művéért.

● Franco Zeffirelli, az egyik legszebb *Rómeó és Júlia*-film megalkotója most hasonló témát vitt vászonra, Scott Spencer *Endless Love* című regényének a feldolgozását. A film főszerepeit két „műkedvelő" játssza. A leány a 15 éves Brooke Schields, a fiú a 19 éves Martin Hewitt, egy parkolóhely őre.

A kitűnő magyar gyógyszereknek a nagyvilágban híre van — de Budapesten sokszor nincs

(Riport a 3. oldalon)

*

A pénznek a Vatikánban sincs szaga

(Riport a 3. oldalon)

*

Kevés a kéményseprő Budapesten

(Riport a 8. oldalon)

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

86. ÉVFOLYAM, 195. SZÁM ÁRA 60 FILLÉR 1958. AUGUSZTUS 19, KEDD

A népgazdaság minden ága részesedik a beruházási keret 1,3 milliárdos többletéből

Emelkedett a felújítások előirányzata is

A gazdasági bizottság az 1958. évi terv első félévi kedvező eredményei alapján az idei esztendő *9,5 milliárdos beruházási előirányzatát 1320 millió forinttal felemelte.* Molnár László, az Országos Tervhivatal beruházási főosztályának vezetője ezzel kapcsolatban a következő tájékoztatást adta a *Népszava* munkatársának.

— A népgazdasági terv teljesítése az első félévben *jól alakult* — mondotta —, s így módon lehetővé vált, hogy az életszínvonallal kapcsolatos célkitűzéseink megvalósítása mellett is több mint 10 százalékkal növelhessük a beruházások előirányzatát. A pótlólagos beruházásokra engedélyezett *1,3 milliárdos összegből a népgazdaság minden ágazata részesül,* az igények elbírálásánál azonban változatlanul az az elv volt a döntő, hogy a beruházások összhangban álljanak a hároméves terv célkitűzéseivel. Több mint 800 millió forint már folyamatban levő beruházások *meggyorsítását,* mintegy 250 millió forint pedig egy sor beruházás *ez évi befejezését* biztosítja. Mindez azt jelenti, hogy számos létesítmény befejezési határidejét közelebb hozhatjuk.

— A gazdasági bizottság nemcsak a beruházások, hanem a *felújítások* keretét is felemelte, ez utóbbit több mint fél milliárd forinttal. Jelentős intézkedése a gazdasági bizottságnak *a Beruházási Bank rövidlejáratú hitelkeretének csaknem 150 millió forinttal történő bővítése is.* Végeredményben tehát csaknem kétmilliárd forinttal növekedett az idei esztendő beruházásainak és felújításainak együttes előirányzata. **(gi)**

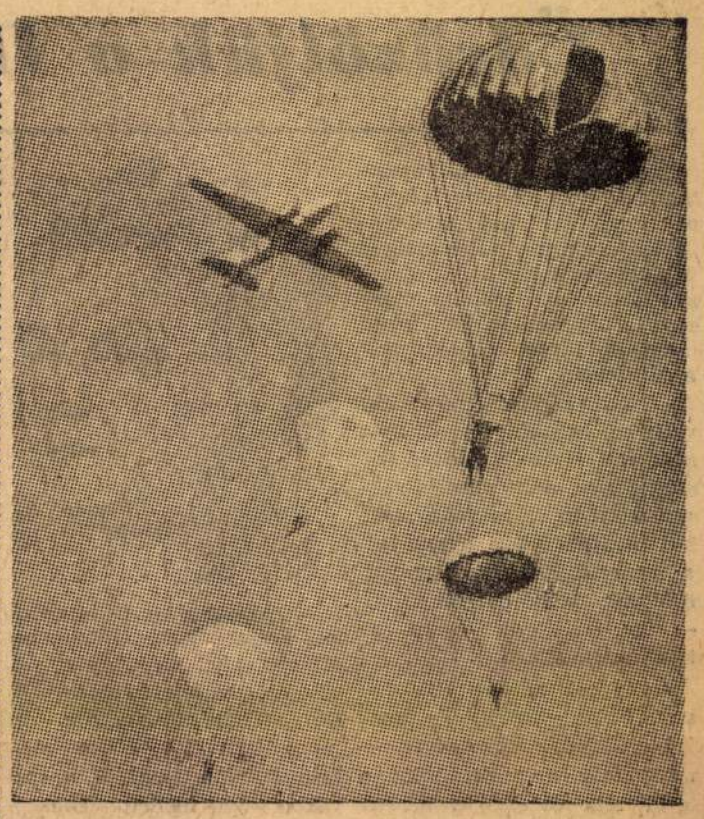

SZÁZEZER NÉZŐ! A Magyar Honvédelmi Sportszövetség nemzetközi repülő és ejtőernyős légiparádéján vasárnap délben a Budaörsi repülőtéren több mint százezer néző figyelte lélegzetvisszafojtva a repülés művészeinek bemutatkozását. Sokáig emlékezetesek maradnak a csehszlovák Tichy és a 21 éves Vesperinova bravúros mutatványai, a táncoló és virágot szóró szovjet helikopterek bemutatkozása, Kisely, Opitz és Fehér vitorlázógépen végzett kitűnő mutatványai és a mintegy 130 ejtőernyős színpompás csoportos ugrása. Képeink: A repülőgép — mint tarka virágokat — szórja az ejtőernyősöket. A közönség feszült érdeklődéssel figyeli az izgalmas mutatványokat, a bátrak sportját

(Gonda György felvételei)

Kormányhatározat a vaj fogyasztói árának leszállításáról

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány a szabványminőségű pasztőrözött vaj fogyasztói árát 66,—, illetve 65,— forintról kg-ként 56,—, illetve 55,— forintra leszállítja.

A jelen határozat 1958. évi augusztus hó 20. napján lép hatályba. (MTI)

Kiküldött munkatársunk távirati jelentése Beirutból:

„Beszivárogtam" Libanonba . . .

Beirut, augusztus 18.

Amikor néhány órával ezelőtt az autó maga mögött hagyta az Anti-Libanon hol kékbe, hol vörösbe játszó hegyláncait és elém sárgállott a tengerpart homokcsíkja — Beirut még csak rendetlenül, tengerpartra szórt fehér mozaikkockák sokaságaként, villanyira mutatkozott be nekem. Hogy mit mond a város, amiről szólnak és álmodnak lakói: csak ezután tudom majd meg.

Bagdadból érkeztem — via Damaszkusz.

Még számban érzem Szíria fehér szőlőjének mézízét, amellyel Dimas faluckában kínált egy nénike, amikor a lelkiismeretes útlevél- és vámvizsgálat után, átlépve az Egyesült Arab Köztársaság határát, a senki földjére léptem.

Negyedórával később feltűnik a libanoni határőr sisakja és az ENSZ-megfigyelők fehér jeepjéből kikandikáló, svédesen szőke katona. Únottan nézi, amint a levitézlett Chamoun elnök fekete svájcisapkás, nagybajuszú altisztje mogorván tapogatja végig zsebeimet (ehhez ugyan nincs joga): mit lehet tudni, hátha libanoni vízummal ellátott útlevelem két lapja közé préselve egy lőszeresláda »szivárog át« a felkelőkhöz.

De »szivárogjunk« tovább. A határőrtől talán 500 méternyire a libanoni autóbusz, amelyre átszálltunk, lassít és a sofőr kiszáll. Barátságosan szorít kezet két egalba — fekete zsinórral leszorított fehér kendőbe — burkolt fejű fiatalemberrel. Oldalukon amerikai gyártmányú géppisztoly tanúsítja, hogy a libanoni felkelők is hallottak Mao Ce-tung egykori híres mondásáról: az imperializmus elleni fegyveres

(Folytatás az 5. oldalon)

227 vagon idényáru a budapesti piacokon

A Nagyvásártelepre hétfő reggel 227 vagon és 31 tehergépkocsi áru érkezett. Az állami boltok hétfő reggel több fontos cikk árát leszállították. Így az almaparadicsomot 1,10 forintért, a gerezdes paradicsomot 90 fillérért, a zöldpaprikát 2,40 forintért árusították. Az őstermelők a csemegetengerit csövenként 60 fillérért kínálták.

Békehajóink Bécsben

Az osztrák béketanács titkárának nyilatkozata a Népszava számára

Kiküldött tudósítónk telefonjelentése:

Bécsben vasárnap és hétfőn békeharcosok százai adtak egymásnak találkozót. Az osztrák fővárosba érkezett két magyar hajó, a *Deák Ferenc* és a *Felszabadulás* megtelt a külföldi vendégekkel. A vasárnap *ismerkedéssel,* a hétfő már *megbeszélésekkel, tanácskozásokkal* telt el.

Hétfő este közös, *nagy nemzetközi kultúrműsort* adtak az osztrák bécsi filmzenekar, a magyar recski VIT-díjas zenekar, és a Német Demokratikus Köztársaság Népi Együttesének tagjai.

A nemzetközi dunai békeutat szervező osztrák béketanács titkára, *Steiger Ottó* a következő nyilatkozatot adta a Népszava munkatársának:

— Ez év elején *egy Budapesten tartott nemzetközi béketanácskozáson a bolgárok javaslatára* határoztuk el, hogy nemzetközi békeutat szervezünk a Dunán. A *4000 kilométeres úton* a 360 küldöttnek alkalma lesz majd megismerkednie a különböző országok életével, az ezekben az országokban élő, dolgozó emberek munkájával, szemléletével. *Mindnyájunkat fenyeget a háború veszélye.* Nekünk, egyszerű embereknek *arra kell törekednünk, hogy ezt a veszélyt elhárítsuk, békésen, az eddiginél szorosabb barátságban éljünk egymás mellett.*

— Ha összeismerkedünk, a küldöttek százain keresztül *milliók között alakul ki majd a barátság, jó viszony.* Mi, osztrákok, szeretnénk minél több ilyen utat létrehozni és *semlegességünkkel elősegíteni a világ békéjének ügyét.*

Hétfő éjszaka hajóra szálltak az európai országok küldöttei. A részvevők nagy elismeréssel nyilatkoztak a békeút tiszteletére újjáépített magyar hajóról, a Felszabadulásról amely a szakemberek szerint a *Duna egyik legkorszerűbb személyszállító hajója.* A küldöttek kedden Bratislavába érkeznek, ahol a csehszlovák politikai és társadalmi élet vezetőivel, valamint a pozsonyi üzemek dolgozóival találkoznak majd

Az alkotmány ünnepét Budapesten töltik a békehajók utasai

A békehajók mintegy 300 utasukkal szerdán délben érkeznek a Molotov térre. Itt a Hazafias Népfront, a Béketanács, a KISZ, a SZOT, az MSZBT és más tömegszervezetek, valamint a Kulturális Kapcsolatok Intézetének képviselői fogadják őket. Innen autóbuszokon a parlamenthez hajtatnak, ahol *Vass Istvánné,* az országgyűlés alelnöke üdvözli őket. Délután az utasok három csoportban részt vesznek több ünnepi előadáson. Este 8 órakor a Margitszigeten megnézik a János vitéz előadását.

Moldován Tamás

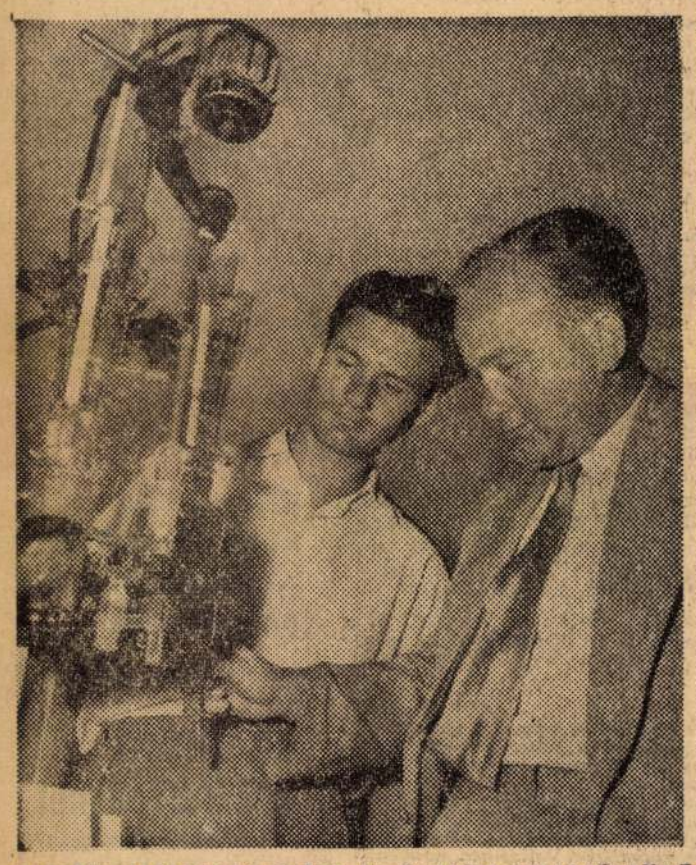

ÚJÍTÁSI KIÁLLÍTÁS NYÍLT AZ ÚJPESTI GYAPJÚSZÖVŐGYÁRBAN. A gyár kultúrtermében a tízéves újítómozgalom eredményeinek bemutatására tapasztalatcserével egybekötött újítókiállítást rendeztek. Képünk: Próbafestő-készülék, amelyen pontos mérések is végezhetők. Michalik Bélának, az Újpesti Gyapjúszövőgyár laboratóriumvezetőjének újítása

(MTI Foto — Lajos György felv.)

Az MSZMP küldöttsége Frédéric Joliot-Curie temetésén

Az *MSZMP* képviseletében *Fock Jenő,* a Politikai Bizottság tagja és *Jánossy Lajos* akadémikus Párizsba utazott, hogy részt vegyen *Frédéric Joliot-Curie,* a francia nép, a nemzetközi békemozgalom és a világ tudománya nagy halottjának temetésén.

*

A *Magyar Nők Országos Tanácsa* részvéttáviratot küldött a Francia Nőszövetségnek *Joliot-Curie* elhunyta alkalmából.

*

Frédéric Joliot-Curie-nek, a világhírű atomtudósnak és nagy békeharcosnak hirtelen elhunytát őszintén gyászolják a magyar dolgozók is. Számos az *Országos Béketanácshoz* intézett táviratban és levélben adnak ennek kifejezést.

Az Elnöki Tanács két törvényerejű rendelete

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa törvényerejű rendelettel hirdette ki a Magyar Népköztársaság kormánya és a Román Népköztársaság kormánya között 1957. december 17-én Bukarestben aláírt egészségügyi együttműködési egyezményt. Az Elnöki Tanács ugyancsak törvényerejű rendelettel hirdette ki a Hivatalos Mérésügyi Nemzetközi Szervezet létesítésére Párizsban 1955. október 12-én kelt egyezményt. (MTI)

Furulyaszó a Munkácsy-teremben

Az egész újság is kevés volna elmondani: mi minden megesett már az idők folyamán parlamentünk világos, Budára tekintő sarokhelyiségében, a nyolcszögű Munkácsy-teremben, a »Honfoglalás« roppant vászna alatt. Ilyesmi, mint tegnap, azonban aligha, bár a népművészet újabb és újabb megbecsült mesterei már nem első ízben gyűltek össze itt, hogy átvegyék a szeretetükről és megbecsülésükről tanúskodó kitüntetéseket.

A kitüntetés ezúttal is úgy történt, ahogyan az előző években, ennek már hovatovább tradíciója van, ha nem is olyan régi, mint a pingálásnak, szűrszabásnak, faragásnak. Ilku elvtárs csak éppen néhány kedves szóval köszöntötte Herczeg Mihályt, az öreg palóc faragót, Dérnét, a sárközi szövők szövetkezetének alapító tagját, akinek munkái még a brüsszeli világkiállításon is ámulatot keltettek, és a többieket.

Azután rendre átnyújtotta a »Népművészet mestere« címmel járó kitüntetést és háromhárommezer forintnyi pénzjutalmat András Lajosné kalocsai hímzőnőnek, Dér Józsefné bátai szövőnőnek, Döller József budapesti kosárfonó népművésznek, Herczeg Mihály erdőkertesi faragónak, Kádár Ferenc dévaványai népi hangszerkészítőnek, Sára Józsefné turai hímzőnőnek, Tamás Józsefnek, a híres szekszárdi fazekasnak, és Tóth Mihály felsősegesdi faragónak. Egyikük-másikuk csakúgy szó nélkül rázott kezet a miniszterhelyettessel, megint más mondott is hozzá valamit. Leginkább Tóth Mihály, ő sem többet, mint három mondatot, ilyenformán: — A mi művészetünket nem nézték a múltban »semmibe se«. Köszönjük, hogy most nagyon is sokra tartják, azért is vagyunk itt. Azt akarjuk, hogy érdemes legyen, hogy megismerje az ország és a világ is a mi népünk szép művészetét.

A többiek erősen bólogattak.

Azután történt, amire azt mondtam elöljáróban, hogy még nemigen esett meg ebben a szép és ünnepélyes teremben. Szerteoszlott a kedves, ünnepelt társaság uzsonnázni, koccintani, csevegni. Kádár bácsi rendkívüli igyekezettel magyarázta művészetének lényegét az érdeklődőknek, de ez így nem volt elég kézzelfogható, pontosabban füllel hallható. Benyúlt hát — mintha csak tárcáért, cigarettáért nyúlt volna — belső zsebébe, előkapta piros díszítéses, lakkozott, maga készítette pásztorfurulyáját, s valami nagyon szépen elfújta rajta előbb a »Húzd rá Sándor, galamb a párom« csárdást, majd egy szép népdalt, hogy »Kék ibolya búnak hajtja a fejét«. Aztán játszott még egyéb nótákat is, s mesélt — miniszterhelyettes, a filmhíradó operatőrje, az italokat kínáló felszolgáló mind őt hallgatta. Elmondta, miként készítette két esztendő alatt ökörszarvból roppant, kilencvencentis kürtjét, bodzából a furulyáját, s milyen nagy becset szerzett magának, hogy egy ízben megfújta a Lehel kürtjét, ami nem gyerekjáték. Mindezt csakúgy a falhoz támaszkodva, Árpád apánk lova patkójától egy méterre lejjebb, a »Honfoglalás« alatt.

Az ember nem is tudta, díjkiosztás-e vagy csakugyan honfoglalás, amit lát.

(rajk)

Kádár Ferenc

Üdvözöljük a III. országos bizalmi tanácskozást

Ma harmadszor ülnek össze országos tanácskozásra a szervezett dolgozók legközvetlenebb képviselői, a szakszervezeti bizalmiak. Ezt a tanácskozást heteken át üzemi, szakmai és területi megbeszélések előzték meg, amelyeken csaknem százezer bizalmi elmondhatta véleményét, javaslatait a szakszervezeti munkáról, a dolgozókat érintő gazdasági, termelési, szociális, kulturális és egyéb kérdésekről.

Az országos bizalmitanácskozások egyre fontosabb állomásai lesznek az egész szakszervezeti mozgalomnak, szinte tükörképét nyújtják az egész szakszervezeti munka fejlődésének. Az első tanácskozáson a vita még lényegében arról folyt, hogy meg kell teremteni a bizalmi tisztség megfelelő tekintélyét, az üzemi szervek adjanak nagyobb hatáskört a bizalmiaknak. A második tanácskozás már azt a bizalmiakra vonatkozó SZOT-határozatot vitatta, amely mindazt a jogot, hatáskört tartalmazta, amelyet korábban igényeltek, s amely az eredményes munkának legfontosabb feltételeit megteremtette. De a második tanácskozás már tovább is lépett. Célul tűzte ki azt is, hogy a bizalmiak vállaljanak nagyobb szerepet a dolgozók ügyeinek intézésében, ugyanakkor a szakszervezeti vezetőszervek foglalkozzanak sokkal többet a bizalmiak tevékenységét érintő kérdésekkel, támaszkodjanak sokkal jobban a munkájukra.

S ha most számba vesszük a két tanácskozás óta eltelt időt, megállapíthatjuk, hogy a kitűzött célok megvalósításában jelentősen előrehaladtunk.

A III. tanácskozás — az eddig elért eredményekre támaszkodva — újabb célokat tűz a bizalmiak elé. Szervezeti téren azt, hogy egészséges kapcsolatot építsenek ki a közvetlen gazdasági vezetőkkel: a művezetőkkel, továbbá teremtsék meg az élő, eleven — nem formális — szakszervezeti csoportélet alapjait oly módon, hogy az emberek ügyeinek intézésében, a fontosabb kérdések eldöntésében az egész csoport vegyen részt.

Mindezek előfeltételeképpen a tanácskozáson megbeszélik azt, mit vár az ország, a nép, a szakszervezet, mit várnak az emberek a jó bizalmitól. A küldöttek, gazdag tapasztalataikkal, hasznos javaslataikkal minden bizonnyal eredményesen oldják meg a tanácskozásra háruló feladatot. Ehhez kívánunk jó munkát és sok sikert!

Frész Ferencné a Pamuttextil Művek cérnázó üzemének egyik sarkában, a »berakóban« dolgozik, a kis műhely 22 dolgozójának szakszervezeti bizalmija. 1934 óta munkása a gyárnak, jól ismer mindenkit itt és mindent, ami azóta történt.

— Kis »kóceráj«, német cég volt ez azelőtt. Akkor még nem volt öltöző, fürdő és fejszárító stb., mint most. Gyakran porosan, mosakodás nélkül mentünk haza a gyárból, s nem szólhattunk semmit, örültünk, hogy dolgozhattunk — így emlékezik vissza az idős munkásasszony.

Azóta sok minden másképp van. Frész »mamit« — mert így szólítják munkahelyén — most már nemcsak mint a gyár régi dolgozóját, hanem mint a dolgozók ügyében is fáradhatatlan bizalmit tisztelik munkatársai. Tizenhárom esztendő óta választott képviselője dolgozótársainak, és mindig »van ideje« arra, hogy tegyen valamit az érdekükben.

— Igazságos és fáradhatatlan Frész »mami«. Mindenhol ott van, ahol rólunk van szó, elintézi, bármit kérünk tőle. De azt is megmondja, ha nincs igazunk. — Így vélekednek róla társai. S a szavakon kívül mellette tanúskodik négy kitüntető és elismerő oklevél is, amelyet mind becsületes, eredményes munkájával érdemelt ki. S ma az ország más üzemeinek küldöttei között ő is ott ül a III. országos bizalmi tanácskozáson.

Köpfler Imre a Gheorghiu-Dej Hajógyár bádogosműhelyének szakszervezeti bizalmija. Harmincnégy éve tagja szakszervezetnek, több mint három éve intézi társai ügyes-bajos dolgait, mint bizalmi. Elmúlt már 58 éves, de korát meghazudtoló fürgeséggel, nagy szorgalommal mutat példát munkatársainak még ma is a termelésben. Jó munkáját több kitüntetés is dicséri. Nagyobb ünnepek alkalmával büszkén tűzi fel többek között a »Szakma kiváló dolgozója« kitüntető jelvényt is.

De Köpfler bácsi a társadalmi munkából is lelkiismeretesen veszi ki részét. Az emberek az egész gyárban jól ismerik. Az a húsz dolgozó, aki csoportjába tartozik, minden kérésével bizalommal fordul hozzá. Nemcsak tanácsot, hanem segítséget is ad a felmerült problémák megoldásához. Nagy odaadással foglalkozik a hozzá tartozó fiatalok nevelésével is: már több kiváló szakmunkás került ki keze alól. Nagyrészt neki köszönhető, hogy a hajóbádogosműhely minden dolgozója tagja a szakszervezetnek, és része van abban, hogy az egész gyárban 95 százalékos szervezettséget értek el. Mint szakszervezeti társadalmi munkás is több esetben részesült dicséretben. A szakszervezet és dolgozótársai bizton számíthatnak rá. Egyik küldötte az Országos Bizalmi Tanácskozásnak.

Négy évtized a mozgalom szolgálatában

»Csak az öreg Karnernak kell szólni, majd ő elintézi.« E mondat minden szava úgy igaz, ahogy mondják és szinte már szólásmondássá vált a Klement Gottwald Villamossági Gyárban. A bizalmat Karner Ferenc, a középgépgyártás csapágyöntödéjének szakszervezeti bizalmija meg is érdemli. Hiszen már nyolc éve tölt be itt tisztséget és a múltban is, vagy negyven éven át, mint bizalmi képviselte a munkatársai érdekeit. Emiatt a régi időkben nemegyszer került az utcára. Bizony sokszor sírva fakadt a felesége, amikor látta, hogy már megint a szerszámosládával tér haza. De a hosszú évtizedes nehéz munkásélet nem tudta megtörni. Igaz, sima, hátrafésült haja őszbe vegyült már. Vállait sem úgy tartja, mint ifjú korában. Homlokán redők is sejtetik, hogy túl van már a hatvanon. Munkatársai gondjait-bajait azonban úgy ismeri, mint az utat, amelyen hazafelé jár. Pedig hát járja már jó néhány évtizede.

Egy emlékezetes összecsapás

Munkatársai jól emlékeznek még arra, hogyan szállt síkra annak idején egy fontos termelési probléma megoldása érdekében. Miről is volt szó?

A csapágyöntödében havi 85 000 forint volt a selejtkár. Nem egy módosítás történt a gyártásban, de a selejt csak nem csökkent. Szégyene volt ez az egész gyár kollektívájának. Egyik nap aztán beállított a csapágyöntő-műhelybe V. J., a gyártási ág akkori vezetője és magából kikelve kiabált:

— Hát meddig tart itt a selejtgyártás?! Mit gondolnak, miért kapják a bérüket?!

Karner bácsi akkor odalépett V. J. elé:

— Amíg a segédmunkásokkal öntetik a csapágyakat — mondotta —, addig ne várjanak jó minőségi munkát.

V. J. azonban kijelentette: szó sem lehet szakmunkások beállításáról. Takarékoskodni kell a bérrel — mondotta. — Karner bácsi nem nyugodott. Járt a szakszervezeti bizottsághoz, az igazgatóhoz, amíg bebizonyította, hogy V. J. helytelen bértakarékossága a kerékkötője a selejt megszüntetésének. Végül is a gyártási ág vezetőjét le kellett váltani — a csapágyak öntéséhez szakmunkások kerültek. Két hónap múlva már felére csökkent a selejt. És azóta — ezt a bizonylatok is igazolják — csak jó minőségű csapágyakat öntenek.

Már egy órával a munkakezdés előtt

Persze, Karner bácsi nemcsak a termelést, hanem a dolgozók ügyes-bajos dolgait is szívén viseli. Nagyrészt neki köszönhető, hogy a homokolóüzemben és a fémöntödében ma már korszerű elszívó berendezést szereltek fel. Hogy a légkapcsolóban a gépeken védőrácsok óvják a munkások testi épségét és a vagonforgatónál sem kell már senkinek sem félni attól, hogy megsérül. Sokan kérdezik:

— Hogy bírja mindezt idővel és szusszal az öreg?

— Erről, persze az öreg Karner nem beszél — mondotta Baranyai István, a szakszervezeti bizottság elnöke. — Hogy mindenre jut ideje, annak az a titka, hogy gyakran már egy órával a munkakezdés előtt is járja a műhelyeket és műszak vége után még egy ideig meg lehet találni a gyárban.

Az örökifjú Karner bácsi is azok közé tartozik, akik dolgozótársaik bizalmából ott ülnek a III. országos bizalmi tanácskozáson.

Tarai László

Éjjel a munkateremben, hajnalban az szb-irodán

Mindig frissen, fáradhatatlanul

A *Budapest 62-es postán* is elült a főváros forgatagának zaja. Csak a Nyugati pályaudvar mozdonyainak pöfögése és egy-egy villamos csilingelése veri fel időnként az éjszaka csendjét. A hatalmas első emeleti irányítóteremben szorgos postások dolgoznak, hogy reggel a sok-sok ezer levél a címzettekhez találjon.

Mit kell tudni a jó postásnak

A szekrényekben rengeteg apró rekesz. Ide rakják kerületek, sőt utcák szerint a leveleket az irányítók. Budapesten 2400 utca van. A jó irányító postásnak *kívülről kell tudnia, melyik utca melyik kerületben van és ha egy utca több kerületbe is átnyúlik azt is tudnia kell, hogy melyik számtól meddig tartozik egy-egy kerülethez.* Ezenkívül a jó postásnak itt *mintegy 2500 társadalmi, állami vagy rendőrségi címet is ismernie kell* (minisztériumok, szakszervezetek, kórházak, tanácsok, egyetemek stb), hogy a levelek közelebbi címzés nélkül is eljussanak rendeltetési helyükre.

Itt dolgozik *Nagy István* szakszervezeti bizalmi is. A posta kiváló dolgozója, több dicsérő oklevélnek tulajdonosa, akit mindenki csak a *»vigkedélyű Pista bácsi«*-nak becéz.

Egy grammal sem lehet több

Fürge ujjai között, mint szélben a falevelek, zizegnek a zárt borítékok és a levelezőlapok. Időnként egyet-egyet félre tesz. Ezeket megméri. A mérleg egyenként 21—23—22 grammot mutat. Ezeket bizony megportózza, mert súlyuk meghaladja a 20 grammot.

Nagy István ugyanis a portózóban dolgozik. Az a feladata, hogy a sokezer levél közül kiemelje azokat, amelyeket feladóik nem az üzleti szabályzatnak megfelelően láttak el bélyeggel.

Társával együtt *egy műszak alatt* (egy műszak 12 óra, utána 24 óra szabad) *több mint két és fél mázsa normál és mintegy 3000 darab nagyalakú levelet néznek át. Ezenkívül körülbelül 16 kilogramm »ömlesztett levelet« is.*

Egy éjszaka mintegy 1300—1400 forint értékben kénytelenek portózni. Bizony éberen kell őrködniük, hogy filléres tételekből ilyen nagy összeg gyűljön össze egyetlen éjszaka.

És reggel, mikor a többi hazamegy...

De mikor intézi, mint bizalmi, a szakszervezeti ügyeket, csoportjának ügyes-bajos dolgait, hiszen jóformán mindig másodperce foglalt? Pista bácsi — társai véleménye szerint — azok közé tartozik, akik szívükön viselik a postások sorsát. *Reggel, mikor a többiek már hazamentek, ő még a szakszervezeti bizottság helyiségében tárgyal, intézkedik.*

Csoportjába 20 dolgozó tartozik. Feladatokat is bíz rájuk — és szívesen hajtják végre. Igaz, őt sohasem látják fáradtnak — pedig már nem mai gyerek, 47 éves — de úgy mozog, mintha 30 sem lenne. Ha megkérdezik munkatársait, miért szeretik úgy a bizalmijukat, a válasz egyöntetű: *mert nemcsak kiváló szakkezelő, hanem áldozatkész, fáradhatatlan szakszervezeti bizalmi és csak tanulhatunk tőle.*

Bizonyára ezért jelölték a 62. Posta dolgozói küldöttnek a bizalmiak III. országos tanácskozására. Rászolgált erre a kitüntetésre.

Zsidai Pál

Nemzetközi munkásélet

A Komszomolszkaja Pravdában jelent meg ez a hirdetés: »Szükségünk van háromezer darukezelőre, körülbelül ötszáz gépészre, több ezer szerelőre, esztergályosra, elektrotechnikusra és távirányító szakemberre.« E mögött a hirdetés mögött az a rendkívüli fejlődés van, amely csak az elmúlt esztendőkben több mint négyszáz szénbányát, tizenhat kohót, huszonnégy martinkemencét, tizenhat hengerdét és gyapot-, cipő-, valamint más könnyűipari üzemóriások egész sorát emelte a Szovjetunióban. 1954-től 1957-ig 700 ezer fiatal fiú és leány indult el a szakszervezetek által megkötött szerződéssel a zsebében, hogy dolgozzon az új erőműközpontok építésén, a Donyec-vidéken, az észak és kelet most születő gyáróriásaiban, vagy az eddig még fel nem tört szűzföldeken.

*

A dán építőipari szakszervezetekhez tartozó kőművesipari tanulók egyik legutóbb rendezett nagygyűlésén megállapították, hogy a dán kőműveseknek jelenleg 50 százaléka munka nélkül van. Az ifjúmunkások kérték a szakszervezetet, hogy fokozza a küzdelmet az építőipari munkások foglalkoztatásáért és azért, hogy a most felszabaduló tanulók munkához juthassanak.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban a háború befejezése óta óriási léptekkel haladnak az ország megújulásának és fejlődésének útján. A szakszervezetek munkája megerősödött, nagyon sokat tesznek azért, hogy segítsék a szakmunkásképzést. Nagy lépést jelent ezen az úton, hogy az elmúlt esztendőkben közel hatezer ifjú mérnök és gépész tett képesítő államvizsgát.

*

A Szudáni Általános Szakszervezeti Unió felhívással fordult valamennyi szudáni dolgozóhoz, hogy tiltakozzanak a Szudánnak nyújtott amerikai segély felhasználása ellen. Az Unió a parlamenthez intézett beadványában az úgynevezett segélyegyezmény felbontását követeli.

*

Uruguayban az év első felében két nagy húsfagyasztó üzem csukta be kapuit és tett utcára hatezer munkást. A fémipari munkások több mint 50 százaléka van munka nélkül. 40 ezer építő, textilipari, gyapjúipari és kikötői munkás csak három-négy napot dolgozik egy héten.

*

Az argentin vasutasok vasárnap 24 órás általános sztrájkot hirdettek béremeléseik és más követeléseik kielégítéséért. A sztrájk következtében az egész országban megbénult a vasúti forgalom.

*

A venezuelai kormány bűnügyi nyomozóhivatala bejelentette, hogy »terrorista tervet« leplezett le, amely vezető venezuelai szakszervezeti funkcionáriusok meggyilkolására irányult. A rendőrség közlése szerint merényletet készítettek elő Gustavo Lares Ruiz, Jose Gonzalez Navarro és Juan Herrera ellen, akik a Szakszervezetek Országos Egyesítési Bizottságának vezetői.

*

A francia és az angol villamossági dolgozók szakszervezetei közös nyilatkozatban tiltakoztak azellen, hogy országaikban rakétakilövő támaszpontokat építsenek. »Egyetlen ilyen rakéta kilövése a robbanás központjától számított 100 kilométeres körzetben minden élőlényt elpusztítana. Újból emlékeztetni kell arra, mit jelentene az ilyen romboló fegyver London, vagy Párizs lakosai számára. Az emberiség érdeke most, küzdeni a nemzetközi feszültség enyhítéséért« — állapítja meg a tiltakozás, amelyet az angol Electrical Trade Union elnöke és főtitkára és a CGT-hez tartozó francia energiaipari szakszervezet főtitkára és főtitkárhelyettese írt alá.

A HARZ-HEGYSÉGBEN, GERNRODEBEN, a Német Demokratikus Köztársaságban van ez a gyönyörű üdülő, ahol a szakszervezeti tagok megtanulják: mindenki fiatal marad, aki vidám és derűs

Nagy-Budapest területén takó

IDŐS ÉS CSÖKKENT MUNKAKÉPESSÉGŰ NŐK RÉSZÉRE

állandó és könnyű otthoni foglalkoztatást biztosítunk

Felvételre jelentkezni lehet a

BUDAPEST KÖTŐ HTSZ-nél

szombat kivételével mindennap de. 8-tól 1 óráig Budapest, V., Semmelweis utca 17.

Két ember, egy intézmény

Mint *Az Est* más helyén olvasható, *Popovics* Sándort, a *Nemzeti Bank* elnökét, a Bank közgyűlésén újból elnökké választják és *Schober* Béla vezérigazgató szerződését öt esztendővel meghosszabbítják. Mind a két névben egy magyar világhír cseng. Mind a két név szimbólumává lett a magyar közgazdasági élet erejének és tekintélyének. Szakemberek... De nem az a legújabbféle szakembertípus, amellyel a háború utáni idők világkonferenciái ajándékozták meg a közgazdaságot. Popovics és Schober tekintélye, hogy úgy mondjuk, békebeli építkezés. Popovics Sándor nem hatalmától kapta tekintélyét a régi Magyarországon, de a hatalmának adott tekintélyt, már a régi Magyarországon is. Kormányzója volt az Osztrák-Magyar Banknak és elnöke lett a Magyar Nemzeti Banknak. A holnapé volt a tegnap, de nem lett a tegnapé ma — egyszerre az aznapé és az egész korszaké, a pénzpolitika legnagyobb idealistája és legnagyobb realistája egyszerre.

Neve nemcsak intézmény és nem is csak egy világgazdasági aranytartalék, ez a név — gyógyszer is: szinte varázserőként hatott a világgazdaság itthoni válságaiban. Ha az új idők viharai egy organizációjában is hagyományt, erőt és nemzetközi hatalmat képviselő jegybankrendszert találtak itt: az Popovics érdeme és Schober Béláé, aki mesteri diplomata és mesteri szervezőerő egyszerre a közgazdaságban — vezér és kombattáns, művész: a koncepcióban, energikus: a végrehajtásban. Amikor a Nemzeti Bank vezérigazgatói pozíciójába kerül, akkor már *Összegyüjtött Művei* vannak a magyar közgazdasági életben — elég a Pénzintézeti Központ megszervezésére utalni. Ez a két ember mentette meg közgazdaságunkat az átmenet megrázkódtatásától; amit Popovics Sándor és Schober Béla ezekben az időkben produkáltak, az csak erőkifejtésében az övék — eredményében az egész mai és holnapi Magyarországé. Ha a magyar közgazdasági élet földkérge megszilárdult a nagy világkaoszban; ha pénzügyi és hitelrendszerünk minden válság tűzpróbáját kiállta; ha pengőnk stabilitása a zegész magyar gazdasági élet értékállandóságát biztosította: ez túlnyomórészt a Nemzeti Banknak, Popovics Sándornak és Schober Bélának érdeme.

— Óvadéki sikkasztásért letartóztattak egy szállítmányozót. Az utóbbi napokban többen feljelentést tettek a főkapitányságon *Váradi* Tibor aradiuccai szállítmányozó ellen, aki tömegesen vett fel *kauciós alkalmazottakat*. Úgy foglalkoztatta őket, hogy minden házba elküldött egy embert *megkérdezni, nem költözködik-e ott vala i*. A költözködőkhöz azután *más megbizottakat* küldött, hogy rábeszéljék az illetőt: végeztesse Váradival a hurcolkodást. A kauciós alkalmazottak közül *többen visszakérték az óvadékot*, de *Váradi* nem tudott fizetni. *Összesen 2400 pengőt tartott meg az alkalmazottaktól*. Váradit szombaton beidézték a főkapitányságra és *kihallgatása után letartóztatták*.

— Angol humor. *Feleség: Tudod Herbert, hogy te álmodban beszélsz?*

— Férj: Mit akarsz, máskor úgysem beszélhetek.

— A kakas menyasszonya, a fa özvegye és más érdekességek a kínai sajtóból. A *United Press* pekingi tudósítója néhány érdekes szemelvényt közöl *a kínai napilapok hírrovatából:*

Ho-Juanból jelentik: *Csen-Hua* 74 éves paraszt tehenét elgázolta a vonat. A paraszt úgy szerette a tehenet, hogy nem akarta túlélni kedvenc állata halálát. *Felakasztotta magát.*

Li-Ven-Ce asszony örömében meghalt, amikor *száz ezüst dollárt* kézbesítettek neki, amit fia *Pekingből* küldött a számára.

Nankingból jelentik: A hadügyminiszter napiparancsban felszólította a kínai hadsereg tisztjeit, hogy *törekedjenek méltóságteljes egyszerűségre*. Az egyenruhákat ezentúl nem szabad külföldi anyagból készíteni, hanem *csak kínai textilneműekből*. Megszünnek a pompázó színű egyenruhák, a tisztek csakis khakiszínű vagy csukaszürke ruhát viselhetnek. *Tilos a lakkcsizma is.* Tiszti banketteken egy teríték nem kerülhet többe két és fél dollárnál. Ha valamelyik tiszt a másikat megajándékozza, az ajándék értéke nem haladhatja meg az egy és negyed dollárt.

Kantonból jelentik: *Si-Quang-Tung* fiatal kereskedő, aki Singaporeban van hosszabb üzleti úton, nem tudott hazatérni esküvőjének kitűzött napjára. *Ezért a vőlegény apja egy szép jólfejlett kakast szemelt ki, hogy a szertartáson a vőlegényt helyettesítse. A papok a kakassal adták össze a menyasszonyt.*

Nankingból jelentik: A külügyminisztérium épülete előtt elültetett *szilvafák az idén másodszor is kivirágoztak*. Miután a téli virágzás a babona szerint *új háború előjele*, a minisztérium intézkedett, hogy *a virágokat mindennap gondosan leszedjék a szilvafáról.*

Kai-Csangból jelentik: *Li-Kuo-Ce* asszony háromszor lett özvegy, és most negyedszer is férjhez akart menni. A papok azonban megjósolták, hogy még a negyedik férje is *hamar meg fog halni* és csak az *ötödik lesz hosszú életű*. Ezért az asszony *óvatosságból egy százéves mangófával kötött házasságot*. A faférjet az esküvő utána éjszaka egy *szélvihar gyökerestől kitépte a földből*. Az ötödik férjjelölt megijedt ettől, meggondolta a dolgot és bejelentette, hogy inkább nem veszi feleségül az asszonyt, aki ezek után *most egy fa özvegye*.

Egy pillanatra...

Megbukott az egyes. A kultuszminiszter meg akarja változtatni a középiskolák osztályzati rendjét — nem az egyes lesz a legjobb osztályzat, az ötös: öt pont... Az egyes megbukik. A szekunda persze szekunda marad és a jeles jeles marad. De mint ahogy az angol és francia intézetekben és nálunk is nem egy főiskolában a kitünő osztályzat helyébe öt pont kerül, az elégtelen — egy pont lesz és az általános tanulmányi eredményt az egyes tárgyakból kapott pontegységek összeegyeztetése révén állapítják meg. Ezt a reformot csak helyeselni lehet — ez valóban reform és nem ellenreform. Az egyes megbukik, — a jeles megmarad. A legkisebb szám lesz — a legelégtelenebb, aki csak egy pontot kap, pontot tehet: a szekunda mögé.

— Csillagászok a néptelen szigeten. A *Rengo-iroda* jelenti *Tokióból:* Január 15-én a *Kasuga* nevű japán gőzösön több *amerikai, japán, orosz és angol csillagász* kél útra Yokosuka kikötőjéből a *Morlock és Losap szigetek felé*, hogy ott megfigyeljék a február 14-iki teljes napfogyatkozást, amely mindössze két percig és öt másodpercig fog tartani. A megfigyelésektől fontos eredményeket várnak az *Einstein-elmélet igazolása szempontjából*. A megfigyelők kéthónapi élelmet visznek magukkal, mert a Morlock-sziget teljesen lakatlan, a Losap-szigeten pedig csak háromszáz benszülött lakik.

Ma reggel lehúzták a Bodó-kávéház redőnyeit

— Az Est tudósítójától —

Egy régi pesti kávéház redőnyeit húzták le ma reggel. A József körút és Baross ucca sarkán lévő Bodó-kávéház hosszú idő óta válsággal küzd. A kávéház alapítója néhány évvel ezelőtt *kivonult az üzletből* és a Vörösmarty téri Parisette kávéházat vette át. *Szunyog* Sándor lett az új tulajdonos, aki a kávéházat *nagy költséggel*

átalakittatta,

a renoválási kiadások azonban *nem térültek meg*. Részvénytársasággá alakult át a Bodó kávéház.

A híres régi budapesti kávéház ismét meghódította a közönséget. Jól ment az üzem, de *az előző tulajdonos házbértartozását már*

nem tudták törleszteni,

csak a folyó házbért fizették. A háztulajdonos, *Schubert* Frigyes műépítész, mintegy 15.000 pengő régi házbértartozás megfizetését követelte. Október 10-ig fizette a részvénytársaság

napi 50 pengős részletekben

a házbért, amikor azonban a részleteket nem a folyó bér törlesztésére ismerték el, hanem a régi házbértartozás törlesztésére, a bérfizetést megszüntették és a további bérösszeget *bírói letétbe helyezték*. A kávéházbérlő részvénytársaság és a háztulajdonos között *perre került a sor*, amelynek eredményeképpen

ma reggel félhét órakor végrehajtó jelent meg a kávéházban.

Néhány törzsvendég reggelizett ekkor, akik már tudták, hogy rövidesen sor kerül az üzem bezárására. Amikor a végrehajtó két ügyvéd és rendőr kíséretében a helyiségbe lépett, a főpincér *nyomban intézkedett, hogy húzzák le a redőnyöket és zárják be a kávéházat*. Ez meg is történt. Hétfőn leltározzák a kávéház berendezését és lehet, hogy *árverezésre is sor kerül*.

A főpincérek, pincérek, takarítóasszonyok, szakácsok, kukták, kávéfőzők pedig ma reggel óta munkanélküliek.

Tizenhat osztrák horogkeresztes visszajött Csehszlovákiából magyar területre

— Az Est tudósítójától —

Megírta tegnap *Az Est*, hogy a Magyarországra szökött osztrák nemzeti szocialisták elutazása megkezdődött. Materna és tizenkilenc társa Csehszlovákián keresztül igyekezett eljutni Németországba. Oroszváron lépték keresztül a magyar-csehszlovák határt. A csehszloák hatóságok azonban nem engedtek szabad utat a menekülteknek, hanem feltartóztatták őket.

Materna és még két társa ezidőszerint is Pozsonyban tartózkodik.

Tizenhatan azonban visszajöttek magyar területre. A visszatértek közül azokat, akik rendes útlevéllel vannak ellátva és az elutazáshoz megfelelő pénzzel rendelkeznek, *a magyar hatóságok nem tartóztatják fel.*

Ezeket nem utasították ki Magyarország területéről s ők saját elhatározásukból indultak el a kiutasított Maternával.

Akiknek azonban nincs útlevelük, vagy nem rendelkeznek az elutazáshoz megfelelő összegekkel, azokat a *pinkamindszenti iskolába a többi őrizetben tartott menekülthöz utalják.*

Munkatársunk érdeklődött a menekültekről az osztrák és német követségeken.

Az *osztrák követségen* arra a kérdésünkre, mit tudnak Maternáról és társairól, a következő felvilágosítást kaptuk:

— A követség az ügybe bekapcsolva nincsen, *a Magyarországra menekült osztrák horogkeresztesek ügye*

tisztán a magyar kormány ügye.

Kérdéssel fordultunk *a német követséghez is van-e a követségnek tudomása arról, hogy Materna és társai jelenleg hol tartózkodnak és jelentkezett-e az osztrák horogkeresztesek közül valaki a követségen?*

— A követségen senki nem jelentkezett, — kaptuk a választ — pedig abban a hiszemben voltunk, hogy föltétlenül jelentkezni fognak.

A követség tudomása szerint *Materna* jelenleg Pozsonyban tartózkodik, hogy onnan merre veszi útját, *nem tudjuk.*

Március elsején születik meg a XI. közigazgatási kerület

— Az Est tudósítójától —

Néhány nappal ezelőtt a belügyminiszter leiratban hozzájárult ahoz, hogy

a főváros felállítsa a tizenegyedik kerületi lágymányosi új elöljáróságot.

A belügyminiszter most rendeletben *1934 március elsejében* állapította meg azt az időpontot, amelytől kezdve a tizenegyedik közigazgatási kerületi beosztás érvényes lesz. *Ekkor megkezdi működését az új elöljáróság is.* Személyzetszaporítást ennek az elöljáróságnak felállítása nem jelent, mert a többi elöljáróságok meglévő személyzetéből állítják össze az új elöljáróság tisztviselői karát.

HÁROM KIÁLLÍTÁS

A Műcsarnok téli kiállítása

Akár téli, akár tavaszi kiállítás nyílik meg a Műcsarnokban, körülbelül mindig ugyanazoknak a művészeknek körülbelül ugyanolyan képeit látjuk. Az évek folyamán mindegyik műcsarnoki festő specializálta magát a festészetnek egy bizonyos ágában. Egyik a tájkép, másik a csendélet, harmadik a zsáner, negyedik a bibliai kompozició, ötödik az akt, hatodik az arckép specialistája. Kiválasztott műfaját mindegyik kitartóan és teljes otthonossággal műveli, azzal a szolíd ipari rutinnal, amely nem pályázik sem meglepő, sem megrázó alkotások teremtésére.

A megszokott világ tárul a néző elé a Műcsarnok vasárnap megnyiló téli kiállításán is tizenöt teremben, 532 műtárgyról.

Az első díszteremtől az utolsóig az a jólismert polgári nyugalom fogad, amelyet a Műcsarnok törzsközönsége már annyira megszokott. Azok akik ezt szeretik, ezúttal is meg fogják találni képekben és szobrokban mindazt, amit a Műcsarnokban kedvenc művészeiktől látni vágynak.

A Céhbeliek jubileumi kiállítása

Húszéves a »*Céhbeliek*« művésztársasága, ugyanolyan idős, mint a világháború. Ezerkilencszáztizennégyben alakult s az utolsó békeesztendő hiánytalanul átmentett finom művészi hangulatát érezzük az ünnepi kiállításon, amelyet huszadik születésnapján rendez a Nemzeti Szalonban. Ez az egyesület húsz esztendős életében nem zárkózott el a közben lezajlott művészi forradalmak elől, megfontoltan lépést tartott a korszerű fejlődéssel s így a ma este megnyíló kiállításon együtt látjuk ízléssel válogatott munkáit két generáció tehetséges művészeinek. Nemes hagyományokat képviselő öregek mellett bátor fiatalok, a főfalon az első elnök, *Körösfői Kriesch* Aladár néhány meghatóan szép képe. Körülötte: *Nagy* Sándor, *Nádler* Róbert, *Rudnay*, *Glatz*, *Zádor*, *Vass* Elemér, *Boldizsár* István, *Hubay* Andor, *Pólya* István, *Molnár* C. Pál, *Medveczky* Jenő, *Kontuly* Béla és a szobrászok: *Horvai*, *Sidló*, *Lux*, *Szentgyörgyi*, *Farkas Zoltán*. Csupa becsületes, jó művész, szimpatikus, szép kiállítás, pihentető hangulat. *(m.)*

Kádár Béla kiállítása

Egyetlen témája van *Kádár* Béla festmény- és rajzgyüjteményének, melyet most állít ki a *Szépművészeti Kiállítások* Mária Valéria uccai termeiben. A kiállítás tárgya: *az anyaság*. Anya és gyermeke — ezt ábrázolja *Kádár* valamennyi képe. Ennek a mély, emberi mondanivalónak legkülönbözőbb válfajait és variációit mutatják be erőteljes, leegyszerűsödött rajzai és finom, poétikus képei. E folyton fejlődő művész belső alakulásának új állomását jelenti ez a kiállítás. Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyilagosságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el *Kádár* Béla, akinek évek óta ez a legszebb kiállítása. *(B.)*

Hermann Ferenc és gyermekei **Erzsébet** és **István** megtört szívvel tudatják, hogy szeretett felesége, illetve édesanyjuk

Hermann Ferencné

szül. Böhm Teréz

e hó 11-én váratlanul, életének 71-ik, házasságának 46-ik évében csendesen elhúnyt.

Gyászolják még **Böhm Emil, Böhm Henrik, özv. dr. Rothbart Józsefné** testvérei, valamint az egész rokonság.

Temetése e hó 14-én, vasárnap ½12 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben fog megtörténni.

Látogatás a bécsi croupier-iskolában

35 növendék — Közöttük egy nyugalmazott altábornagy

Bécs, január hó
(Az Est bécsi szerkesztőségétől)

Az osztrák kormány elhatározta, hogy az idegenforgalom felélénkítésére *játékbankok felállítását engedélyezi*. Badenben, Semmeringen, Salzburgban lesznek ezek a játékbnkok, de a tiroli Igls, Kitzbühel, a Wörthi tó mellett fekvő fürdőhelyek is bejelentették, hogy *igényt tartanak a játékbankra*. Számolni leht tehát azzal hogy néhány hónapon belül, de mindenesetre még

az idei nyáron öt-hat játékbank nyílik meg Ausztriában.

Mit fognak játszani ezekben a kaszinókban? Chemin de fer-t, baccara-t, roulette-t és trente et quarante-ot — a bűvös szerencsejátékokat, amelyek eddig francia földre csalogatták a hazárdszórakozás híveit. Francia mintára alakulnak és rendeződnek be ezek az osztrák kaszinók is, — francia mintára fog bennük folyni a játék.

Hogy a zöld asztalokon simán és akadály nélkül peregjen a roulettegolyó és gyorsan, zökkenéstől mentesen járjon körül a »vasút«-nak (chemin de fer) nevezett mahagóni kártya-doboz: elsősorban képzett, ügyes, jó crupier-kra van szükség. Hogy mi az a croupier, azt mindenki tudja: a *játékot vezető kaszinói alkalmazott*, aki felügyel a játék menetére, vezeti a bank-licitálásokat, nyerés esetén *kifizeti*, vesztés esetén *behúzza* a tételeket, számontartja, buzdítja, lelkesíti a játékosokat.

Igenám, — de

honnan vegye Ausztria ezeket az ügyes játékvezetőket,

egyszerre mingyárt öt-hat kaszinóra valót is? Franciaországból lehetne őket importálni, van ott belőlük elég, — de erre gondolni sem lehetett. A francia ember elsősorban franciául tud és korunk csunya válsága még ebben is megnyilatkozik: *ime, itt egyszerre ötven-hatvan állás betöltésére van alkalom*, ezeket csak nem fogják idegen állampolgároknak adni!... Az osztrák játékbankokban tehát osztrákok lesznek a croupier-k. De hogyan készüljenek el a pályázók erre a mesterségre, amelyet a kártyaasztal mellett kell ugyan betölteni, de amelynek technikája van, fortélyai vannak, — szóval mint minden mesterséget: *ezt is tudni kell*.

Egy élelmes férfiú rájött korunk e szükségletére és

croupieriskolát nyitott Bécsben.

A Belváros szívében, nem messze az Operától, egy elegáns, modern bérpalota hatodik emeletén nyilt meg a croupieriskola. Az egyszerű polgári lakás nagy ebédlőjében van felállítva a katedra, — azaz: a rouletteasztal, egy eredeti rouletteasztal.

A roulette-asztal fejénél ül a »tanár úr«, — *egy igazi croupier*, aki az elmúlt nyáron Ostendében szolgált, a játékbankban, de az idén már nem alkalmazták, mert idegen állampolgár, osztrák. Ez a hivatásos croupier tartja az előadást arról, hogyan kell megindítani a roulettegépet, hogyan kell belejedobni a kis elefántcsont-golyót, hogyan kell áttekinteni, kezelni, fizetni, beszedni a tételeket? Franciául beszél,

mert az osztrák játékbankok hivatalos nyelve is francia lesz.

Kis mahagóni gereblye, a híres »rateau« van a kezében, azzal piszkál a játékosok orra előtt.

...Mert az asztalt bőségesen ülik körül játékosok, akik gondterhelt, sötét arccal figyelik az elefántcsontgolyó forgását-pergését. *Persze, nem komoly játékosok ezek:*

sőt éppen ellenkezőleg: ezek a növendékek,

akik csak azért »játszanak«, hogy a tanár croupier-nek módjában legyen őket az összes eshetőségekre kioktatni.

Az első bécsi croupier-iskolának eddig *harmincöt növendéke van*. Van közöttük kereskedő, elbocsátott hivatalnok, egy megszűnt bécsi nagybank cégvezetője, egy osztrák pincér, aki nemzetközi híres hotelekben szolgált, egy zsetonkezelő a Rivieráról, ahonnan szintén azért bocsátották el, mert idegen állampolgár, egy szolgálatonkívüli alezredes és végül egy nyugalmazott altábornagy, akit

a legmagasabb kitüntetéssel tiszteltek meg, amely valaha az osztrák-magyar monarchia idején kapható volt.

Dolgozni nem szégyen, — ez az elv és az kétségtelen, hogy a kaszinók kártyaasztalai körül mindenki szórakozik; — egyedül csak a croupier az, aki dolgozik.

A tandíj hatvanöt silling, — ennyiért lehet beiratkozni a bécsi croupier-tanfolyamra, ennyiért lehet megtanulni a bécsi Belváros egyik legfelső emeletén a croupir-mesterséget. *Öt-hatszáz silling havi jövedelmet remélnek a croupier-növendékek*, — ha álláshoz jutnak; mert az »iskolából« lejövet, a rateau kezelésének tökéletes birtokában, még mindig nagy kérdés: *hogyan lehet majd meg is szerezni egy ilyen jó állást, kinél kell kopogtatni, milyen összeköttetéseket kell megmozgatni*, hogy a croupier-iskolában sikerrel vizsgázott jelölt úr szájából az igazi kaszinó magas játékvezetői karosszékéből el is hangozzék a bűvös szó:

— *Faites vos jeux, Messieurs...*

Rutkay György

Stern (Csillag) Mórné sz. **Kupfer Irma** és férje **Stern (Csillag) Mór**, valamint gyermekeik **Klári** és **Margit** és a kiterjedt gyászoló család megtört szívvel, mély fájdalommal értesítik, hogy felejthetetlen édesanyja, anyósa és nagyanyjuk

özv. Bienenstok Lipótné

szül. Deutsch Regina

87-ik életévében, e hó 12-én, rövid szenvedés után elhúnyt.

Emlékét örökké kegyelettel őrizzük!

Temetés e hó 14-én délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Kedvezményes fürdőjegyek

Császár-fürdő: Gőz P 1.20 helyett	P —.90
Erzsébet sósfürdő: Kád P 2.— helyett	P 1.60
Szalónfürdő vagy pezsgőkád P 2.40 helyett	P 2.20
Hévizi iszappakolás fürdővel P 2.50 helyett	P 2.20
Hévizi iszappakolás lemosással 1.50 helyett	P 1.30
Hungária-fürdő: Gőz P 1.30 helyett	P 1.20
Uzsonnával P 1.40 helyett	P 1.30
Kádfürdő P 1.20 helyett	P 1.—
Körúti fürdő P 1.20 helyett	P 1.—
Lukács-fürdő: Iszap P 1.60 helyett	P 1.28
Rudas-uszoda: Vetkőzőszekrény P —.80 helyett	P —.64
Kabin P 1.20 helyett	P —.96
Szent Imre-gyógyfürdő (Rácfürdő): Gőz P 1.— helyett	P —.80
Széchenyi népfürdő P 1.— helyett	P —.80
2 darab jegy	P 1.45
Széchenyi- és Gellért-fürdők: Gőzfürdőjegy P 2.— helyett	P 1.60
2 darab jegy	P 2.90

Fenieken kívül kádfürdőjegyek stb

AZ EST-lapok

főkiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18-20, **fiókkiadóhivatalában**, V., Vilmos császár út 62

A HALOTT SZERETŐ

Bibó Lajos új regénye

Négy szerelem és egy házasság nyugtalanitóan emberi és fájóan szép története *Bibó* Lajos új regénye *A halott szerető*. A beteljesült és elhibázott szerelmek szimfoniájából kristálytisztán zeng ki az őszinte emberség himnusza, a gátlás nélküli odaadásé és a soha be nem teljesülhető vágyé.

A törékenyszépségű szelíd fiatalasszonyt egy alattomos betegség gyorsan elviszi, méltóságos és nyárspolgári férje eltemeti és elmerül mérhetetlen gyászába. Életét, úgy gondolja, az emlék ápolásának fogja szentelni, hagyni fogja, hogy a mély és szépen fájó szomorúság eltöltse életét. Szépséges szentként szerette feleségét és mérhetetlen gyásza kellős közepén megtudja, hogy az asszony megcsalta. Négy férfivel csalta meg, négy ismeretlen név és cím nyomja a lelkét. Elfelejteni mindent, bosszút állni, feleségé emlékét kidobni a lelkéből: ezt diktálja első percben mélyen megsebzett hiúsága.

Életébe nőket zsúfol, majd belelovalja magát egy szerelembe egy fiatal kis senki, a hivatal egyik könnyűvérű kis gépírónője iránt. A gyász, a megrázkodtatás és a megváltozott élet megtöri azt a pajzsot, amit a nyárspolgári élet tart követői elé, úi emberségében új finomságokra és érzésekre képes, közelebb jut az igazi szerelemhez a gépírónő oldalán, mint valaha az imádott asszony mellett... Dehát ő az asszonyt soha sem szerette így, ilyen gyengédségeket, ilyen érzéseket a halott és hűtlen asszony soha sem kapott tőle.

Az új felfedezés a halott asszony szeretői után hajtja. Torz kalandok, lealacsonyító mesterkedések, iszonyú erőfeszítések árán sorra megismerkedik és megbarátkozik a négy ismeretlen szeretővel és a négy férfi (most már barát) sorra elbeszéli élete nagy, titokzatos, soha ki nem hevert szerelmét a rejtélyes fiatal asszonnyal, aki nyomtalanul eltűnt mindegyik életéből.

A négy férfi egész életére rányomta bélyegét a kristálytiszta szerelem, amelyet nem torzított semmi konvenció, semmi merev forma. A méltóságos úr az éjjeli férfi-gyónások alatt lassankint rájön, hogy az ő szerelme csupa merevség, konvenció volt. A volt szeretők gyónásaiból és új szerelméből végre kitárul a szörnyű megismerés: ő csalta meg halott feleségét, ő volt az, aki nem adott neki emberi szerelmet. A halott asszony kinyitotta a szemét, a halott asszonynak köszönheti, ha majd igazabban tud élni. De vajjon az egyszer elmulasztottat jóvá lehet-e tenni? A regény felel és sejtet.

Túl a külső és belső cselekmény fonalán Bibó új könyvében a mai emberek egész galériáját adja, nyárspolgárok és művészek, vénlányok, fanyar feleség-cselédek, életművészek, kisnők, hivatalnok-bábok népesítik be könyvét, amely felett állandóan ott ködlik a halott szerető leheletfinom profilja. Ahogy Bibó a halott asszonyt megrajzolja öt-hat különböző korú és nemű ember szemén, az már a megelevenítés magasiskolája.

A halott szerető, az *Athenaeum* Magyar Írók sorozatának legelső kötete, közvetlen, meleg, emberi stílusával, korszerűségével, érdekfeszítően hömpölygő cselekményével programot ad, az új sorozat programját, amely a mai olvasónak a mai magyar írót akarja adni. Bibó Lajos írói pályájának pedig új állomását jelenti. A halott szerető, a pompás elbeszélő, a színes világképű író elmélyülő művésszé nő ebben a könyvében. **p. h. gy.**

*

A halott szerető most jelent meg az Athenaeum Magyar Írók című sorozatának első köteteként. A díszes kiállítású könyv ára 2.60 pengő.

MINDEN GYERMEK

nézze meg vasárnap de ½11 órakor a **Vígszínházban Lakner Bácsi gyermekszínháza** parádés előadását.

Színre kerül KIRÁLY ERNŐ fellépésével

ÉDES MOSTOHA

gyönyörű gyermekoperett 3 felvonásban.

LAKNER BÁCSI és IKASA tréfája

Kedvezményes jegyek

AZ EST-lapok kiadóhivatalában, Erzsébet körút 18-20

Kádár Béla

Koll. kiáll. Fränkel

Budapesti Hírlap

1934. Dátum levágva

— (Kádár Béla festményei.) Az anyaság ódáját zengi Kádár Béla sokféle változatban legújabb kiállításán. A néger anya épp olyan ösztönös rajongással szorítja magához kisdedét, mint az európai nő, akinek madonnaszerű, középkori elődjét Kádár Béla látományszerűen egyik képén szintén felidézi. Ismét újabb étappe az érdekes festő fejlődésében. Most elhagyja az ornamentálisan kikerekített, raffináltan elpengő stílust, melyen a figurálisok csokorba kötve, valószerűségüktől megfosztva alkottak érdekes színfoltot és fantasztikus vonalegyveleget, hogy közelebb jusson a természethez és emberibb, egyszerűbb lehessen. Természetesen ez is messze van a természetutánzástól és ez sem jelent végleges megállapodást Kádár Béla stílusának folytonos vándorútján. Tisztulni, formailag megoldódni kell fellazult festői előadásának, ha ismét el akarja érni előbbi modora bevégzettségét. Egyik teremben Kádár a festményekhez készült rajztanulmányait állította ki. Gyüjteménye a szépművészeti kiállítások Mária Valéria-utca 8. alatti helyiségben látható.

A m.kir.vallás és közokt.miniszter

a budapesti m.kir.IX. ker.állampé

ta!

Utasitom a m.kir.áll

egy részéről készitett fényké

sága részére 2000 koronáért m

művészet történeti irónak más

koronát bélyeges és a Műemlék

láttomozott nyugtára fizessen

molion el.

Kádár Béla (1887-1956)

Anyaság
1930-as évek közepe
Tempera, papír, 83x59 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest. 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajzvallomása. Művészet, 1987. 11-12., 56-61. oldal
- Szíj Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44. oldal
- Béla Kádár oeuvres de 1910 à 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája-Thebes Gallery, Budapest-Toronto. 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szíj Béla.

1934-ben a főváros egyik legismertebb kiállítóhelyén, a Fränkel József vezette Szépművészeti Kiállítások Helyiségében, ismertebb nevén a Fränkel Szalonban Kádár Béla rendhagyó kiállítással jelentkezett: egyik legkedvesebb és leggyakoribb motívumát, az anya gyermekével képtémát feldolgozó festményeit és grafikáit mutatta be.

"Mindegyik rajz és festmény ezt a címet viselhetné: Anyaság. Nagyon szép és felemelő, amikor egy annyira mai festő, amilyen Kádár Béla, erre az ősi Madonna-motívumra építi fel új törekvéseinek összes változatait ..."[1] - a korabeli kiállításkritika szerzője kiváló érzékkel mutatott rá Kádár Béla festészetének kettősségére, amely a klasszikus motívumok, a konvencionális kép témák és műfajok valamint az avantgárd művészet formanyelvéből merítő festői megformálás együttesében jelentkezik.

Anyaság című temperaműve, amely stiláris alapon az 1930-as évek közepére datálható, az anya gyermekével téma szűkszavú és meghitt feldolgozása. A gyöngyszürke alapon - amely Kádár 1930-as évekbeli képeinek alaptónusa - megjelenő nőalakot és az karjában tartott kisgyereket, leheletfinom színes és fehér kontúrok határolják. Az anyát és gyermekét sejtelmesen, aura-szerűen körülvevő világosszürke és zöld színű árnyékok elválasztják a figurakettőst az alap sötétebb árnyalatú szürkéjétől.

A Kádár kedvelt technikájával, temperával festett kép szürke alapszíne az ikonok aranyalapjához hasonlóan semleges territórium; a mű színes felületei, foltjai a nőalak és a csecsemő ábrázolásának részletein tűnnek fel. A kevés, de rendkívül erőteljes színnel, vörössel, sárgával és zölddel kiemelt test- és ruharészletek valamint a gyöngyházas-rózsaszínnel jelzett testfelületek egészéből felépülő figurák erőteljesen stilizáltak. A térd fölött elvágott nőalak és gyermeke stilizált jellege ellenére is őriz valamit a középkori Madonna ábrázolások plasztikus monumentalitásából. Az anya és a gyermek ellenkező irányú kézmozdulatai az ölelés és a rámutatás gesztusaiként is értelmezhetők, az anya tojásdad arcát derű lengi be.

Festészetében Kádár a modern és az avantgárd festészet különféle stílusaiból és tendenciáiból egyedi festői nyelvet, sajátos szintézist hozott létre. A Rippl-Rónai hatását mutató korai műveket, majd az 1920-as években, főként a berlini Sturm körében készült festményeket és grafikákat követően életművének középső szakaszában, képünk készülésének idején jelentkezik művein az izmusokon túli, jellegzetesen kádári formálásmód, az *Anyaság*ra is jellemző szintetizáló ábrázolás. Ahogy 1934-es Fränkel Szalon-beli kiállítását követően az Est kritikusa megfogalmazta: "Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyiasságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el Kádár Béla."[2]

Az európai festészet egyik legősibb témáját a maga együttlátó módján újrafestő Kádár Béla képe a Madonna gyermekével ábrázolás kései és profán örököse, az anyaság szimbolikus erejű megfogalmazása.

B.Á.

Jegyzetek:

[1] Pesti Hirlap, 1934. I. 16.

[2] Est, 1934. I. 14.

KÁDÁR BÉLA

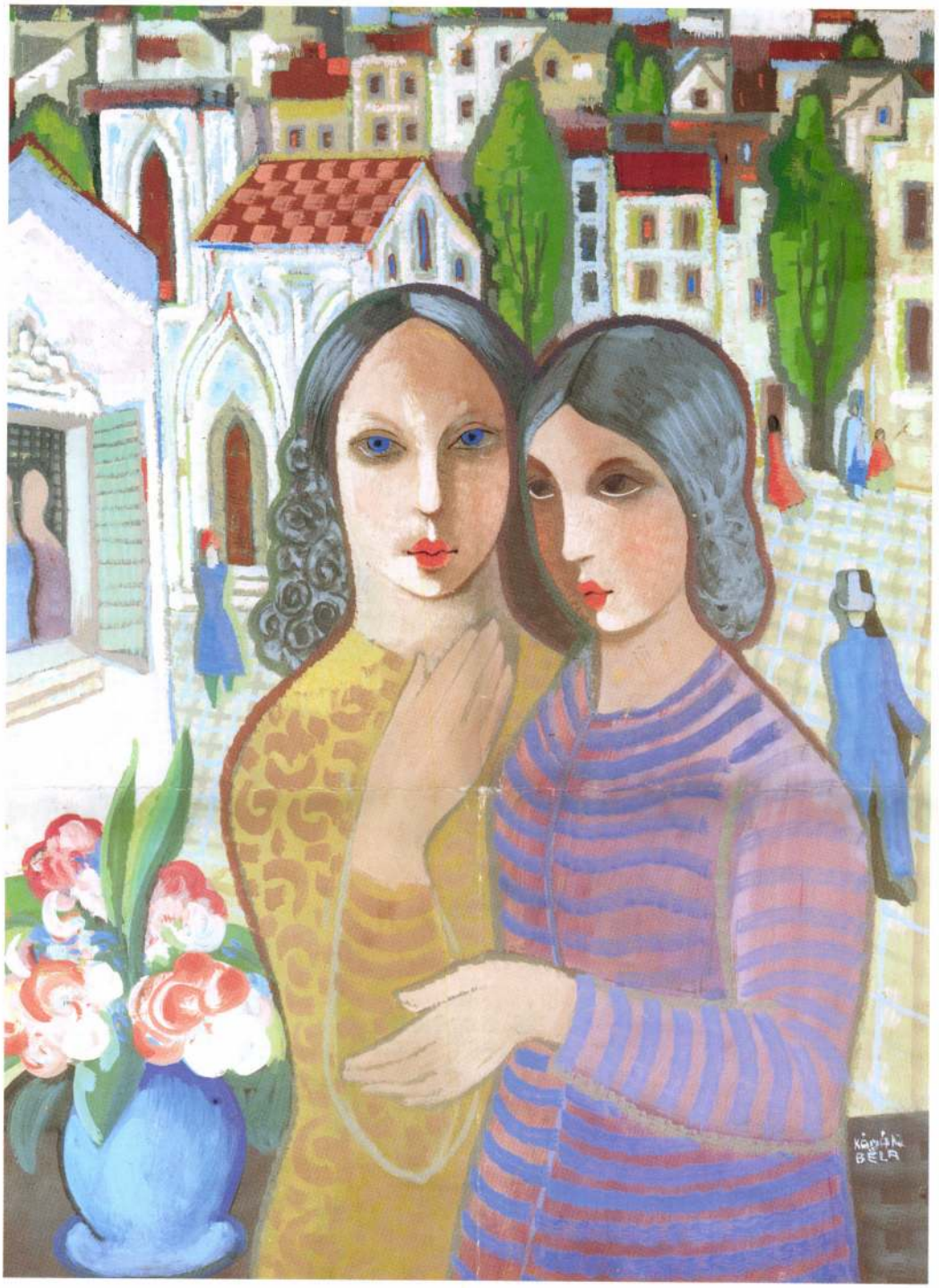

75.

75. ▲
Kádár Béla (1877-1956)

Barátnők
Tempera, papír 73x59 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft

76. **Vaszary János** (1867-1939)

Vitorlásverseny, 1920-as évek vége
Olaj, vászon 67 x 50 cm
Jelezve balra fent: Vaszary J.

Kiállítva:
- Szépművészeti Múzeum Magyar Mesterek, 1928. 36. számon
- Nürnberg, 1929 *Vitorlásverseny*
  Olajfestmény
  Érték: P. 1.400.
  Festő: Vaszary János

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft

Egy rebellis mester

Vaszary János az 1920-as években, egy párizsi utazását követően tért át a fekete alap helyett a fehér használatára. Az egyszerű technikai jellegű megállapítás mögött valójában az életmű talán legélesebb cezúrája rejlik, amely a festésmód átalakulásával párhuzamosan téma- és szemléletbeli változást is hozott. Az idősödő Vaszary karizmatikus személyiségének, örök-rebellis egyéniségének bizonyítékaként radikálisan átalakította festői nyelvét, és végérvényesen elkötelezte magát a modern nagyvilági élet festészete mellett. Ekkor, a 20-as évek második felében készültek a festő máig legnépszerűbb munkái, erre az időre esett főiskolai tanárkodásának és közéleti tevékenységének talán legharcosabb és legaktívabb periódusa. Ebben a korszakban vált Vaszary az újításra képes modern festő típusának magyarországi megtestesítőjévé: nem véletlen, hogy a főiskolai növendékei körében dúló, és az intézmény másik iskolateremtő mesterének, Rudnay Gyulának a tanítványaival konkuráló *„vaszaryzmus"* sem a Vaszary-féle festői stílus és módszer imitációját, hanem az ízig-vérig modern szellemiségben gondolkodó művészattitűd példájának követését jelentette.

A modern élet képei

A *Vitorlásverseny* a 20-as évek második felében készült vízparti jelenetek egyike. A festő fehér-korszakának egyik legkedvesebb témája a tenger- vagy a Balaton-parti élet ábrázolása volt. Vaszaryt kétségtelen délszaki vonzalmai ellenére sem a vízparti táj, a mediterrán természeti környezet ábrázolásának lehetősége vagy a téma konvencionális megjelenítésére jellemző tájképi effektusok lehetősége érdekelte. Vízparti képei szinte kivétel nélkül strand- és halászjelentek, életképek. Vásznain - az elsőként a 19. század végi francia festészetében megjelenő fürdőzőképek kései örökösein - a modern nagyvilági élet jeleneteit látjuk: elegánsan szabott fürdőruhákban jövő-menő nőket, vitorlásokat, teraszokat, labdázókat, napernyőket. Vaszary nem természet és civilizáció különbségét vagy ellentétét jelenített meg vízparti életképein számára a természet, a vízpart a társas érintkezés modern közegeként volt csak érdekes.

Yachtok és kontrasztok

A képünkön látható vitorlásverseny és az azt néző nőalakok is az elegáns társasági élet jellegzetes attribútumaiként jelennek meg. A nők magas sarkú cipője, modern fürdőruhája, tökéletesen diszfunkcionális, ámde jól mutató leplei és formás kalapjai társadalmi hovatartozásukat, modernségüket és nagyvilágiságukat reprezentálja. Ahogyan az képünkön is látható, Vaszary számára a vízparti életkép sok esetben szolgált ürügyként a meztelen vagy alig öltözött női test ábrázolásához. Nem mintha a mester szárazon ne művelte volna a női akt téma kimeríthetetlen variánsait, sőt. A *Vitorlásverseny* figurái a későbbi Vaszary képeken nagy számban megjelenő álló, egész alakos, magas sarkú cipőt és kalapot viselő nőalakjainak (*Akt a műteremben, Városi világítás, Akt a tengerparton, Modell*) az előképei. A *Vitorlásverseny* című olajfestmény Vaszary azon kevés képeinek egyike, amely nem a fehér és valamely élénk szín hatásos kontrasztjára épül, hanem egy tudatosan szűkre szabott kromatikus skála variációira: a nagy, nem homogén felületű foltokban festett vászon a fekete, a fehér, a kék, a barna és a sárga különféle tónusaiból építkezik. A kép hátoldalán található pecsét tanúsítja, hogy képünk *Yachtverseny* címen szerepelt a Szépművészeti Múzeum modern magyar festőket bemutató 1928-as kiállításán. A kiállítás Petrovics kezdeményezésére, az ekkor létrejött és a mai Képzőművészeti Főiskola (régi Műcsarnok) Andrássy úti épületében megnyíló *Új Magyar Képtár*, a 'magyar Luxembourg' bemutató kiállítása mellett, időszaki tárlatként volt látogatható.

Berecz Ágnes

Kádár Béla

— **Vita-est Kádár Béla kiállitásán.** *Ligeti* Pál müépitész november 26-án, kedden este fél 6 órakor a Tamás Galériában (V., Akadémia-utca 8.) vitával egybekötött tárlatvezetést tart, melynek kapcsán Kádár törekvéseinek létjogosultságát fogja tárgyalni. — Belépődij nincs.

NV. 1929. XI. 24.

4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 327-748, 340-776

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Kádár Béla festő

1024

KIÁLLÍTÁSI KALENDÁRIUM

— **BUDAPESTEN** a két lapzárta közti időszakban az alábbi kiállításokat rendezték: **„Hollandia a magasból"** a KKI kiállító termében — **Kádár Béla** festő emlékkiállítása a Magyar Nemzeti Galériában — **Berda Ernő** festő emlékkiállítása a Magyar Nemzeti Galériában — **Bér Rudolf** festő a Csók galériában.

— **VIDÉKEN** a következő kiállításokat rendezték: **Bozóky Mária** grafikus Szegeden a Nov. 7. műv. központban — **„Tiszai tájak"** Szegeden a Képcsarnok helyiségében — **Borsódy Ágnes, Papp János, Simó Ágoston** keramikus Kőszegen a Zwingerben — **Bozsó János** festő Nagykörösön a műv. központban — **Sz. Győrffy Klára** festő Tatabányán a Népházban — **Fabók Gyula** festő Balassagyarmaton a Mikszáth műv. központban — **Czimra Gyula** festő Gyulán az Erkel múzeumban — **Kovács Margit** kerámikus Győrött a Xantus János Múzeumban — **Bálint Endre** festő Győrött a műcsarnokban — **Varga Mátyás** festő Szegeden a sajtóház klubjában — **A hajdúsági nemzetközi művésztelep** tárlata Hajdúböszörményben a Hajdúsági múzeumban — **Bér Rudolf** festő Tokajban a pártházban — **Csorba Simon, Dombay Győző és Major Kamill** festő Balatonboglár a kastélymúzeumban — **Vén Jakab** festő Nagytétényben — **Iglay József** festő Vácott a Vak Bottyán múzeumban — **Tóth Sándor** szobrász (Szeged) Tokaj helytörténeti múzeumában — **Rékassy Csaba** grafikus Hódmezővásárhelyen a Tornyai múzeumban — **Bolgár grafika** Sárospatakon a művelődési házban — **Kutas Judit és Morelli Edit** festő Tokajban a pártházban — **Ecsedi Mária** festő és **Nagy Benedek** szobrász Velence klubkönyvtárában — **Vida Dezső** festő Siklós idegenforgalmi hivatalában — **Veres Gyula, Mezei István és Szabó István** festő Sajószentpéteren az 1. sz. ált. iskolában — **„Virág a képzőművészetben"** Debrecenben a Déri múzeumban.

1024

4

Szocialista MŰVÉSZETÉRT 5

A MAFILM-gyerekek a Keleti-tenger partján (Kormos Ti

csinál az mind igaz, az mind logikus és mélyen emberi. Máskülönben nem tudná velünk elhitetni azt, amit más gyengébb lábon járó, ingatag művész hiába próbálna hihetővé tenni.

Tájképein is mindig a jellegzeteset, a fontosat emeli ki. Felkutatja a mezőknek, hegyeknek, domboknak, erdőknek vázát, szerkezetét és e szerkezet uralkodik az érzékien szép tündöklő szinek együttese felett. Tihanyi mint kolorista is elsőrangú. Természetesen nem az olcsó kolorizmus kellékei, a naiv, gyermekesen kék, olcsó piros, émelyítő lila rikolt fel vásznain. Szinei túltömöttek, erőteljesek, tiszták és mélyen égő tűz forrósága áramlik ki mögülük. Tájképeiben többnyire a vidék valamelyik kiemelkedő, fontos részét emeli ki — például egy hegykúpot, a hegy lába mellől feltörő magános fát stb. stb. Ezt a karakterisztikus részt aztán kifejleszti, hangsúlyozza és alája rendeli a kép többi részét. Tájképei ezáltal annyira karakterisztikusak lesznek, arculatuk annyira emlékezetünkbe rögződik, hogy Tihanyi képei nyomán bátran útrakelhetnénk és rátudnánk ismerni e tájképek eredetijére.

Minden komoly művész az igazságot keresi, az utak természetesen végzetesen különbözők. Sok művész a legrövidebb utat választja, sokan hosszú kerülővel, zökkenővel tudják csupán megvalósitani törekvéseiket.

Tihanyi Lajos nem tartozik azok közé, kik egy ugrással ott teremnek a dolgok közepén és rövidesen rendet teremtenek az eléjük tornyosuló kérdések nagy tömegében. Nem átlátszó módon egyszerű. Hosszú tépelődés, fárasztó agymunka előzi meg mindazt, amit produkál. Görcsösen megmarkol mindent, szinte érezzük az ábrázolt dolgok vergődését, ahogy titkukat, létük lényegét feltárja, magábaszivja. Tihanyi komplikált művész és ki művészetét megakarja ismerni, meg akar vele barátkozni, annak le kell mondania arról, hogy e művészet célját, velejét rövid pillanatok alatt megismerje, le kell mondania a gyors élvezés könnyű gyönyörűségéről.

Ignotus szavait idézem: — minden irány jogosult, ha a művész meg tudja csinálni azt amit akar. Tihanyi megcsinálta. Eredményei a fiatal harcos magyar piktura jelentős értékei. Ő maga kivételes helyet biztosított magának és amily kemény egyenes művész, világos fejű, tudatos meg nem alkuvó egyéniség, biztosra vehető, hogy nem lankad el útja derekán.

BÁLINT ALADÁR

KÁDÁR BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

Kádár Béla, a háború előtt feloszlott Művészház kiállításain jutott először szóhoz. Hosszú szünet után ez év tavaszán az Ernst múzeum egyik csoportos kiállításán szerepelt néhány nem éppen szerencsésen összeválogatott munkájával. Ezúttal a Műterem vállalat termeiben rendezett nagyobbszabású kiállítást, ahol több mint száz képpel, egész falat betöltő rajz-sorozattal számol be munkásságáról, törekvéseinek sokféleségéről.

A művész fejlődését, leszámítva a kezdet kisérleteit, majdnem a maga teljességében elénk tárja e kiállitás anyaga. Kádár Béla a naturalizmusból indult ki, melyet monumentálitás felé hajló dekorativ tendenciák követtek, végül kompoziciós törekvések váltották fel e dekorativ irányt. E kompoziciók nagy része csak kialakulatlanul, a tervelgetés kezdetleges stádiumában jelenitik meg Kádár gondolatait, befejezett kész kompoziciót keveset találunk közöttük. Amekkora erő, ötletgazdagság, igazi piktori ösztön buzog a tervekben, annyira halványulnak, lankadnak e kvalitások a befejezett művekben. Néhol aztán irodalmi romanticizmus nyomja el a festői elemeket és Kádárt ilyenkor a múlt század ötvenes éveiben működő német festők elkésett követőjének kényszerülünk tekinteni, aki nem ismeri a festői forradalmak eredményeit és nem élte át annak tanulságait. Holott tudjuk, hogy nem így van. Gondolatainak gazdagsága, kifinomult dekorativ érzéke nagy feladatok megoldására predesztinálják őt. Sajnos, nem tudja elég tartalommal megtölteni a kompozició szerkezetét, figurái túlságosan könnyűek, nem érezzük létük, jelenvalóságuk parancsoló szükségességét. Szilárdan és életteljesen mozognak, gomolyognak a vázlatokon.

Mihelyst realizálódnak, játékosnak, mondvacsinálтnak véljük az akciót, szinpadinak az elhelyezkedésüket és a térrel való kapcsolatukat. Azonban még e hiányosságaik mellett is nagyon komolyak és a köznapi termésen magasan felette állók e munkák. A nagy koncepció ünnepiessége zeng ki a vásznakból, minden léhaságtól mentes, nem piacra dolgozó számító művész kezenyoma érzik minden ecsetvonásán. E művész ha szerencsésebb életkörülmények között, anyagi gondok súlyától felszabadulva a jelenségek mélyére szállhat, és nagy feladataival (mert kétségkívül nagyok) a jelentőségükhöz mérten birkózhatik meg, számottevő eredményeket ér el. Ez egészen bizonyos. Feleségének arcképe, hol jobban koncentrálhatta erőit és a téma intimitásánál fogva az elmélyülés lehetősége számára megadatott, biztató példát szolgáltat erre nézve.

Kádár Béla mindenesetre megérdemli, hogy figyelemmel kisérjük további fejlődését. Mert értékes művész.

BÁLINT ALADÁR

A VASUTASOK

A Nyugat e számának első cikke megemlékszik a szervezett magyar ipari munkásokról, hogy nagyszerű erkölcsük mit jelentett nemcsak a forradalom, hanem mit jelent a lábra álló új ország megállhatása számára. Hálátlanság volna ebben meg nem ismerni a magyar vonást, — ugyazon komoly becsületet, mely a magyar parasztban is most mindenütt fölkél rendszerző visszahatás gyanánt a fosztogató és gyilkos első őrületek után, s amely reményt nyit arra, hogy a harctér visszaözönlése sem lesz oly katasztrófális, mint amilyen vesztett háboru után természetes volna. De a szervezett munkások közt még külön kell megemlíteni a vasutasokat. Ezekről csak meghatottan lehet beszélni. Könnybelábadt szemmel s szerető bámulattal. Ha a magyar munkás beírta a nevét a történelembe, a magyar vasutasét alá kell húzni, virágot és babért kell köré festeni. Ha nem mindent, hát majdnem mindent nekik köszönhettünk: az ő rendületlenségüknek, az ő tudásuknak, az ő fáradhatatlanságuknak, az ő józanságuknak, éjjelt nappallá tevő kötelességtudásuknak. Kell ebben lenni valaminek a mesterségük kiválasztó hatásából. Valahogy úgy kell lennie, hogy a vasút nem tűr, nem tűrhet meg szolgálatában csak talpig egybert és tisztességes embert, aki nem az, azt egy hét alatt kilöki magából — vasúti szolgálatot csak becsülettel és tudással lehet végezni.

IGNOTUS

A NYUGAT HIREI:

Török Gyula fiatal elhalt kitünő barátunkról legközelebb fogunk méltóképp megemlékezni.

A Nyugat előadásai, melyek iránt közönségünkben nagy érdeklődés mutatkozik, december elejére halasztódtak el.

20 136 1938

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

CXXXVI.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV

BORBEREKI KOVÁCS ZOLTÁN,
HARANGLÁBI NEMES JÓZSEF,
KÁDÁR BÉLA, RUZICSKAY
GYÖRGY, WEIL ERZSÉBET
FESTŐMŰVÉSZEK ÉS

KISFALUDI STROBL ZSIGMOND
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

ELSŐ TEREM.

Ruzicskay György.

Igazi rajzolóművész. Az a rajzoló, akinek az élet gondolat, álom, képzelődés. Minden lapja telitve van az élet ihletéből. De nem áll oda a természet egy-egy jelensége elé, hogy annak pontos mását adja, hanem azt rajzolja, ami átsuhant a lelkén, amit az életből kikapott, ami benne gondolatokat keltett, az érzéseit felfokozta, a szivét meghatotta, a szellemét izgatta, az indulatok ezreit, az öntudat alól felburjánzó titkokat rajzolja, a misztikus hangulatokat, melyektől extázisba jön, rajzolja a rajzolhatatlant, a lélek legmélyén lappangó ösmeretlen érzelmeket, a rémület, a bánat, az élet ijesztő és

12. Tanulmányfej . . . . . 60.—
13. Neurasthénia . . . . . 60.—
14. Kishivatalnok . . . . . 70.—
15. Szélhámos . . . . . 60.—
16. Vasuti katasztrófa . . . . . 80.—
17. Az elégedett . . . . . 60.—
18. Vasárnap . . . . . 60.—
19. Ebéd . . . . . 70.—
20. Sikkasztó . . . . . 60.—
21. Karácsony a nagyvárosban . . . . . 80.—
22a. Szenvedő. (Részletek a *Szerelemkereső* c. rajzsorozatból. 110 lap. Sajtó alatt. Előfizetési ára 100 P.)
b. Háborus sikolyok. (Az albumból.)
23a. Rémület. (Az albumból.)
b. A haragos. (Az albumból.)
24. Tanulmányfej . . . . . 80.—
25a. Öltem! (Az albumból.)

MÁSODIK TEREM.

Magyar-Mannheimer Gusztáv.

Három évvel ezelőtt, 1929-ben, hetvenedik évében, nagy kollektiv kiállitáson mutattuk be — immár hatodszor — Magyar-Mannheimer művészetét. Azóta se szünt meg alkotni, sőt, ami meglepő! — szinte szemünk előtt frissült meg. A Greguss-dijról szóló jelentésében nemrég azt hangsulyozta Petrovics Elek, hogy a hatvanas években járó mestereink — a mi művészeti környezetünk fejlettségének bizonysága — folyton-folyvást elmélyednek. Tovább mehetünk s azt mondhatjuk, hogy ugyanezt látjuk a hetvenes években járó mestereinknél is. Igy jelesen Magyar-Mannheimernél. Dehogy

folytonos halk változatokban, hangzanak felénk. Csak aki figyelemmel nézi — külön-külön — egyes képeit, látja, mily gazdagok azok rejtett formákban, titokzatos árnyalatokban, édes finomságokban. Palettájából meriti melódiáit. Már egy alkalommal idéztem Van Gogh egy szavát: „Azzal kezdjük, hogy agyonkinozzuk magunkat abbeli törekvésünkben, hogy minél szigorubban kövessük a természetet és azzal végezzük, hogy csendesen a palettánkból meritünk, de abból lesz a természet". Menynyire áll ez Magyar-Mannheimerre. A szinekből alakitja ki ő a formát, a természet formáit, de a maga természetének formáit és igy lesz ő a természet szuverén urává. Az ő világa ékkövekből épült, szinálmokat mesél, kifogyhatatlan változatosságban. Ha a tiroli hegyek közé, a Balaton partjára, a Campagnába, az Adriára száll képzelete, mindenünnen álmokkal terhesen jő viszsza, a szinek véletlenségeivel játszva. Elképzelései tartják fogva. Egy pár szinfoltból tájak bukkannak elő,

39. Zivatar . . . . . 400.—
40. Ősz az Adrián . . . . . 600.—
41. Kis falu a Brenta mentén . . . . . 300.—
42. Felhős táj . . . . . 800.—
43. Vág völgye . . . . . 450.—
44. Női akt . . . . . 400.—
45. Flamand táj . . . . . 350.—
46. Bassano környékéről . . . . . 600.—
47. Tiroli táj . . . . . 600.—
48. Őszi táj. Magántulajdon.
49. Nyári nap . . . . . 700.—
50. Régi park . . . . . 700.—
51. Adria . . . . . 500.—

teremtik, emelik, gazdagitják. Érzéseit táplálják, képzeletét mozgásban tartják, lelkét áthatják. Mint telivér festő, aki ura szineinek, szinei frissitik fel ujra és ujra.

27. Róma környékéről . . . . . 700.—
28. Holdvilágos éjszaka Anacaprin. Az állam tulajdona.
29. Országut . . . . . 600.—
30. Fürdőző gyerekek a Balatonon. Magántulajdon.
31. Adria . . . . . 700.—
32. Karsztban . . . . . 250.—
33. Hangulat . . . . . 400.—
34. Őszi nap . . . . . 600.—
35. Quarnero . . . . . 600.—
36. Vágvölgyi táj . . . . . 700.—
37. Belga határon . . . . . 350.—
38. Olasz táj . . . . . 600.—

hanyatlik ő, dehogy ismétli önmagát. Aki végigtekint termében látható ujabb alkotásain, meglepetve láthatja, minő könnyedén, erőteljesen, szabadon bánik ecsetével. Ujra halljuk a lelkében lappangó zenét, az édes *bel canto* felzeng, szinte fiatalos hévvel, megnemesiti képzeletvilágát, melybe az élet árnyai elől menekül. Ez a lirai dal, mely szineiből száll felénk, művészetének alaphangja. Bárhogy is változtatta technikáját, — a miniatürszerü részletezésből a széles, szinte vadul száguldó ecsetkezelésig — egyazon lira hangzik ki alkotásaiból. Derü és szenvedés, titkos bánat és néma öröm — csupa változatos érzés — ott lappanganak titokzatos szineiben, finom formáiban és tónusainak misztikumában. Képzeletét élményei ihlették. Lelke tele van szinemlékekkel, melyekkel szabadon játszik. Megüt egy szint és melódiák szállanak a magasba. Szállnak, szállnak, örökös hangulatváltozatokban, mindig mást hall ki, mindig másnak érzi. Az élet telerakta keserüséggel, a művészet egyre ujjá szülte és uj és uj futamok,

b. Hangok és visszaverődések. (Az albumból.)
26a. Megnyugtató kérdések. (Az albumból.)
b. Szerelem. (Az albumból.)

MAGYAR MESTEREK MESTERMŰVEI

A KIÁLLITÁST RENDEZTÉK:

ERNST LAJOS ÉS DR. LÁZÁR BÉLA

Dr Lázár Béla Sulajolona.

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1933 JANUÁR HÓ

rettentő döbbenetét, álmokat és álmelkodásokat, revuleteket és valóságokat, a gyilkost és a szeretkezést, a lakomázót és a nyomorgót, mindent és mindent álomszerüen. Százszámra rajzolja ezeket az életnyujtotta valószinütlenségeket, de rajzolja oly halálos biztonsággal, mintha benne élne a láthatatlanban. *A magyar grafikai müvészet uj revelációjával állunk szemben.*

1. Hajléktalanok . . . . . 60.—
2. Megérkezés . . . . . 60.—
3. Fogják meg! . . . . . 50.—
4. „Szenzáció" . . . . . 70.—
5. Tanulmányfej . . . . . 50.—
6. Hangverseny . . . . . 70.—
7. Marólug . . . . . 60.—
8. Pánik . . . . . 60.—
9. Önarckép . . . . . 100.—
10. Mentőkocsi . . . . . 70.—
11. A hentes . . . . . 60.—

Kádár Béla

Pesti Napló 1939. jan. 15

— **Kádár Béla rajzai.** A *Tamás Galériában* ma délelőtt nyílik meg *Kádár* Béla festőművész gyüjteményes grafikai kiállítása. Az eredeti és kiváló tehetségű művész ezúttal rajzait mutatja be, amelyek épúgy dokumentálják mesterük fejlett dekoratív érzékét, gazdag képzelőerejét s kulturáltságát, mint régebbről ismert, expresszív lendületű festményei. A játékosan hullámzó, egyszerre díszítő és ábrázoló szerephez jutó vonal, a fölényes biztonsággal kezelt körrajznak szinte kalligrafikus szépsége fogja meg elsősoban a nézőt ezeken a lapokon, amelyek legszívesebben a mezítelen emberi test s a mozgó lovak formáit kötik kompozíciós egységbe, nem egyszer a görögökre emlékeztető egyszerűséggel és tisztasággal. Az előadás szükszavú tömörségében egyenesen klasszikus három lovas figurája: a változatos gyüjtemény legértékesebb darabja s legfelső színvonalát jelzi Kádár kiérett, nemes művészetének. A mai nehéz, részvétlen időkben az egész kiállítás őszinte, becsületes vallomásszámba megy, a meg nem alkuvó művészet önzetlen szolgálata mellett. —*i.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 AUG 20.

Kádár Béla

RKALAUZ

MÚZEUMOK

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM: A múzeum legszebb műtárgyai (Zichy Jenő kaukázusi és szibériai régészeti gyűjteménye, Közel-Kelet, Mongólia, Nepál, Pakisztán, India, Hátsó-India, Japán fametszetek és Indonézia művészeti tárgyai.)

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: (Anatóliai szőnyegek, Magyar és európai csipkeművészet. Az ötvösművészet remekei.)
Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM: A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 75 éve. Húszéves a „Sasad" Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet.
Nyitva: hétfő kivételével 10—17, vasárnap 10—18 óráig.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Kádár Béla emlékkiállítás (augusztus 22-ig). Berda Ernő-emlékkiállítás.
Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM: Magyar bútorművészet a XVIII. században, XV—XVII. századi európai bútorok. XIX. századi bútorművészet, gótikus bútorok. Kályha- és kályhacsempe kiállítás. Nagytétényi lapidárium. X—XVIII. századi elefántcsont-faragások.
Nyitva: szerdán, szombaton és vasárnap 10—18 óráig.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM: Arcok és otthonok. — Balla Demeter írói fényképeinek kiállítása. Révai Miklós emlékkiállítása.
Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Modern szoborkiállítás (augusztus 22-ig). Dürer emlékkiállítás (augusztus 22-ig). A középkor alkonya (augusztus 22-ig).
Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.

VÁRMÚZEUM — BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM: Pest-budai arcképek. Népművészetünk történetéből.
Nyitva: hétfő kivételével 10—19 óráig.

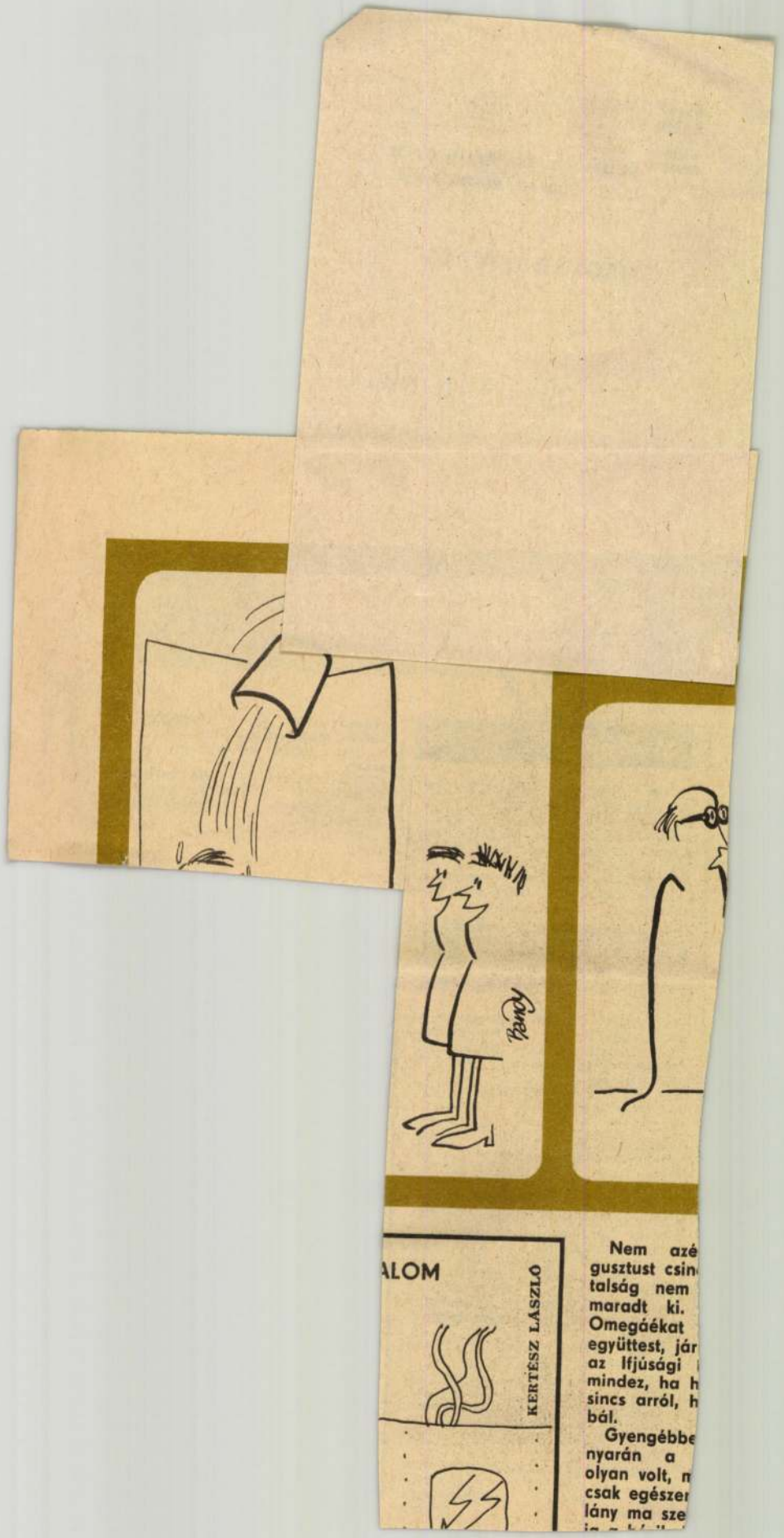

ALOM

KERTÉSZ LÁSZLÓ

Nem azé
gusztust csin
talság nem
maradt ki.
Omegáékat
együttest, jár
az Ifjúsági
mindez, ha h
sincs arról, h
bál.

Gyengébbe
nyarán a
olyan volt, n
csak egészer
lány ma sze

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUL 8

SOMOGYI NÉPLAP

Kádár Béla
grafikus

1021

— **Kádár Béla** grafikáiból nyílik kiállítás ma a Kaposvári Húskombinátnál. A grafikák a Somogyi Képtár tulajdonában állnak.

Kádár Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JUL 28

MAGYAR NEMZET

Kádár Béla festőművész emlékkiállítása július 31-én, szombaton délben nyílik meg a Nemzeti Galériában.

Kádár Béla

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1 JUL 28

— KÁDÁR BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁT szombat délben nyitják meg a Nemzeti Galériában.

1021

Növekszik a munkanélküliség

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 AUG 13

NÉPSZABADSÁG

Kádár Béla festőművész

1021

Kádár Béla-emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

Szombaton a Nemzeti Galériában ünnepélyes keretek között nyitották meg az 1956-ban elhunyt *Kádár Béla* festőművész emlékkiállítását. A tárlaton több mint 200 műve látható, közöttük az utolsó éveiben festett alkotásai.

A tárlatot Goda Gábor Kossuth-díjas író nyitotta meg, méltatta Kádár Béla értékes személyiségét, a művészetében jelentkezett újszerűséget, forradalmiságot.

nak és környezetének ... gá-
dájává.

Nem törvényszerű!

A végére hagytuk azt az „átkot", amely most Újpalotára éppúgy ránehezedik, mint annak idején a többi épülő fővárosi lakótelepre: *a járulékos létesítmények*

Kádár Béla

Magyar Hírlap

1986. III. 6.

Kádár Béla: Virágcsendélet

Kádár Béla:

61. Két nő, tempera ... ... 350 kor.
62. Négy alak, tempera ... 500 „
63. Falfestmény-terv, temp. 1600 „
64. Az élet, tempera ... ... 1200 „
65. Nyár, olajf. ... ... 900 „

Ropalotafela, 28 l.

Anonym, a XVII. sz.

Nádasdi, Frangepan és

Egz Warhaffte Contrafactur v
Berühmten drey Ungarischen Gra
schen Kayserl. Mayst. höchst = v
und Frangipani, mit beygefüg
massen selbige dem billich ergang
gezogen und dem 30 April, diese
bracht worden cz. lapon olykepen vannak
abrázolva, hogy a NADASTI, a FRAGIPANI
vezettnek kivegzése szemlélhető: O
So Gott Verhütet hat jelmononda
dete: DEmnach aus sonderbaren
fejezése pedig: und Gehorsam zu v

Rézmetszet, méretei

Ltn. 14234.
Szakl. 162-914
510-914-102.

NYÁRI KÉPAUKCIÓ

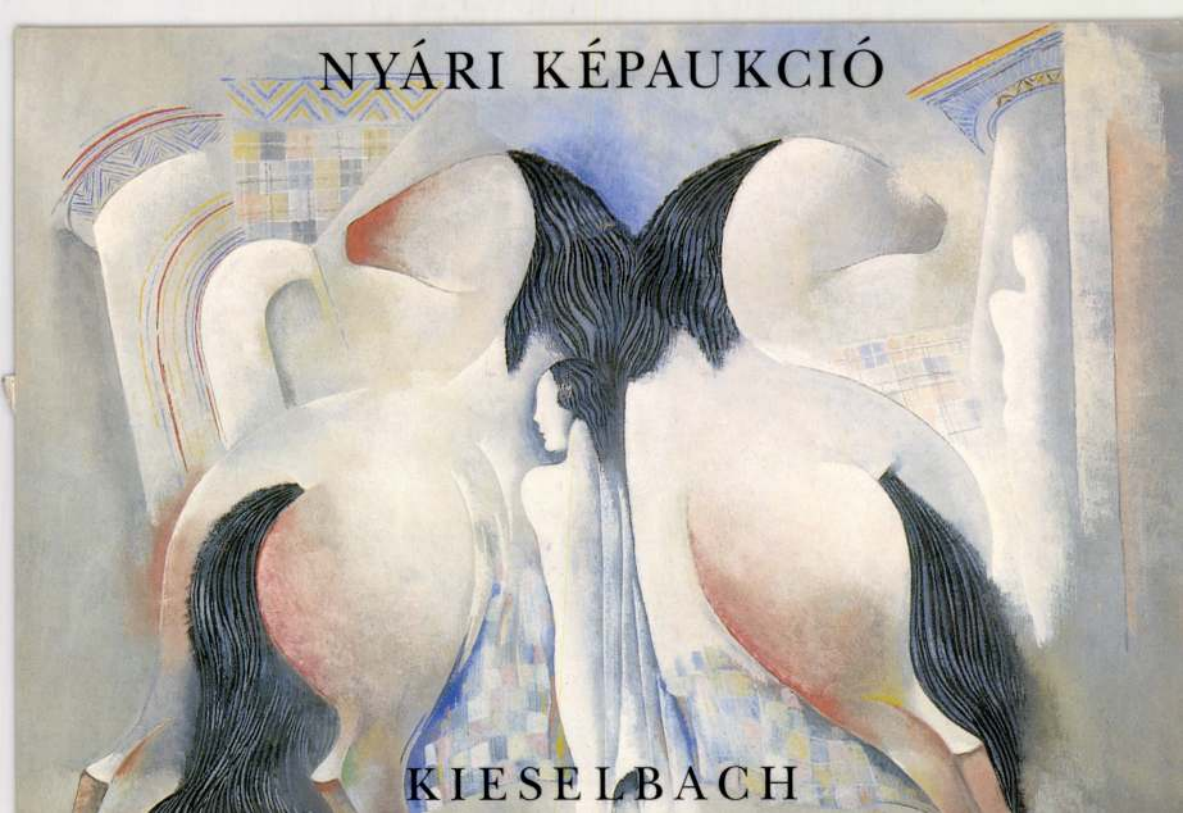

KIESELBACH

KÁDÁR Béla

A KIESELBACH GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt és barátait júniusi festményárverésének kiállítására, mely 1998. május 30-án, szombaton 10 órakor nyílik a Budapest V., Szent István krt. 5. szám alatt. A kiállítás megtekinthető 1998. május 30-tól június 11-ig minden nap 10–18 óráig.

Az aukció 1998. június 12-én délután 5 órai kezdettel kerül megrendezésre a Vígszínház színháztermében.

Katalógus és vételi információk kérhetők:
Kieselbach Galéria, Budapest V., Szent István krt. 5.
Telefon: 269-3148, 269-3149, URL: http://www.kieselbach.hu

KÖVETKEZŐ AUKCIÓ: SZEPTEMBER 25., MELYRE A FELVÉTEL MEGKEZDŐDÖTT ÉS AUGUSZTUS 20-IG TART.

The GALLERY KIESELBACH

cordially invites you and your friends to the exhibition of the summer painting auction. The opening ceremony commences at 10 o' clock a.m. 30th May 1998 at 5th Szent István krt, Budapest V. The exhibition is open from 30th May until 11th June every day from 10 a.m. until 6 p.m.

The auction will be held on 12th June 1998 at 5 o' clock p.m. at the theatre hall of Vígszínház.

Next auction: 25th September, 1998.

For further information and catalogue please contact
H–1055 BUDAPEST, 5 Szent István krt.
Phone: 00-36-1-269-3148, 00-36-1-269-3149
URL: http://www.kieselbach.hu

HYPOBANK

Kádár Béla (1877–1956): *Női akt lovakkal* (90x118 cm, tempera, papír) J. j.: Kádár Béla

1998. 05. 25

Sinkovits Péter
Úr részére
Új Művészet Szerkesztőség
Budapest
Báthori u. 10.
1054

rágják szét a hont (...) a Jordán partja mellől (..) jönnek megint a Duna partjára (...) még egyet rúgni a magyarba (...) Hát halld meg magyar az ezredik keresztyén magyar állami év ezer év ősi jussán és jogfolytonosságán alapuló, egyetlen életre vezető üzenetét: rekeszd ki őket! Mert

berben indítványozta ifj. Hegedűs – akkor még országgyűlési képviselő volt – mentelmi jogának felfüggesztését közösség elleni izgatás gyanúja miatt. Miután a parlament december 18-án felfüggesztette ifj. Hegedűs mentelmi jogát, a nyomozó hivatal idén januárban hallgatta ki

nusított jele...
Ugyanakkor utólago
helye. M. György elj
re, s bizonyítási indít
Ennek elbírálása még

Meghallgatással folytatódott a Globex-per

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

A Fővárosi Bíróságon szerdán folytatódott a Globex-ügyben sikkasztással, hűtlen kezeléssel, tőkebefektetési csalással és okirat-hamisítással vádolt *Postáné Vellai Györgyikének*, a Globex egykori vezetőjének meghallgatása. Postáné – akárcsak az első tárgyaláson – tagadta bűnösségét.

A vádirat szerint a Globex-ügyben – melynek összesen tíz vádlottja van – az értékpapírok kibocsátása és más cselekmények kapcsán az okozott kár meghaladja a 6 milliárd forintot. A károsultak között több önkormányzat, s több száz kisbefektető is van. A bíróság a szerdai tárgyalási napon az egyes vádpontok kapcsán kérdezte Postáné Vellai Györgyikét. A Globex egyik volt vezetője tagadta a vád azon állítását, hogy olyan fiktív szerződéseket írt alá, amelyek célja az volt, hogy a valóságosnál kedvezőbb színben tüntesse fel a Globex gazdasági helyzetét. Postáné Vellai Györgyike egyik másik vádpont szerint közreműködött több olyan értékpapír-ügyletben, melyben nem létező részvények cseréltek gazdát. Ennek kapcsán elmondta: a kollégái, akikben megbízott, akkor neki, illetve utóbb tanúvallomásaikban a hatóságoknak azt mondták, hogy léteztek azok a bizonyos részvények.

Postáné Vellai Györgyike arról is beszámolt, hogy a Globex 1998 kötvénynél – a váddal ellentétben – nem évi, hanem 18 havi futamidőre garantálták a 42 százalékos kamatot. Magánszemélyek egy nagyobb csoportja pedig határidős ügyletekben vásárolt értékpapírt, mely még nem járt le az ügy kipattanásakor, és vélhetően esedékessé válásakor a Globex ki is tudta volna fizetni a kisbefektetőket. A per várhatóan *Vajda Lászlónak*, a Globex egyik volt tulajdonosának meghallgatásával folytatódik.

Népszabadi 2002 Junius 6.

Kádár Béla művei a Mű-Te

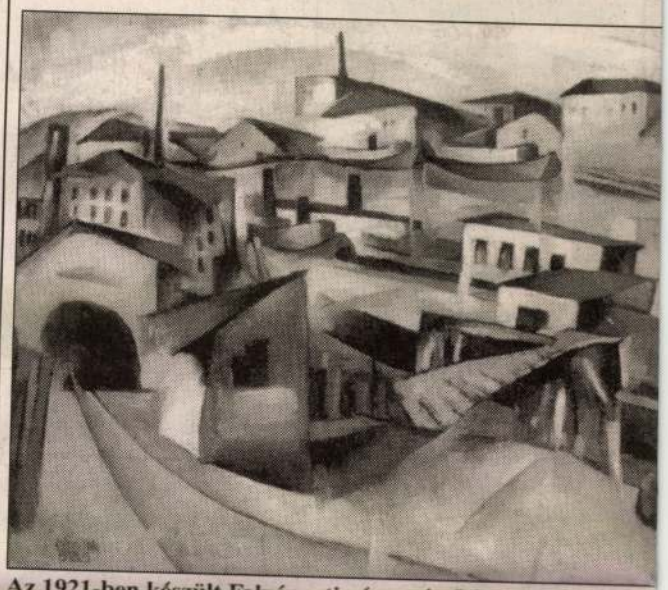

Az 1921-ben készült Folyóparti város című festmény

MUNKATÁRSUNKTÓL

Radnóti Sándor esztéta nyitja meg ma este a budapesti Mű-Terem Galériában a Kádár Béla műveiből válogatott időszaki kiállítást. A magángaléria a XX. századi jeles magyar alkotó hozzávetőleg 150 festményét, továbbá grafikáit tárja a látogatók elé. A galéria által most öszszegyűjtött anyag gy
keresztmetszetet ad a
lat július 13-ig tekinth

A kiállítással egyid
got egyébként a Ká
dolgozó monográfia i
legátfogóbb képet adj
járól, igen gazdag ké
rálva.

AZ a2 AZ AUTÓSLAP.
autó kattó

A LEGTÖBBEN VÁSÁROLJÁK.

A júliusi szám tartalmából:

- 56 modell megbízhatósági ranglistája
- Trükkök a rendszámmal
- Költség-összehasonlítás: Fiat Punto, Honda Jazz, Peugeot 206
- Teszt: Mercedes-Benz E-osztály, Volkswagen Polo, Renault Thalia
- Citroën-tulajdonosok mondanak véleményt autójukról
- A hónap vétele
- **Az év internetes autója szavazás:** www.auto2.hu

KÖNYVHETI DE
a Vörösmar
(Saxum, 17. p
Június 6., csütört
dr. Kende
Június 7., pe
16 óra: **Vekerd**
17 óra: **dr. Ken**
Június 9., vasárn
Éder Mária, dr. K
Popper Péter, Rans

Kádár Béla

...ette: az iratismertetésen
...lent meg, igaz, a gya-
... nem is kötelező.
...s igazolásnak sincs
...ött az iratismertetés-
...ványt terjesztett elő.
...g folyamatban van.

T. B.

...remnél

...vakorlatilag teljes
...z életműről; a tár-
...ető meg.
...ejűleg lát napvilá-
...dár-oeuvre-öt fel-
...s, amely az eddigi
...a a művész pályá-
...panyaggal illuszt-

...DIKÁLÁSOK
...rty téren
...avilon)

...ök 17 óra:
...Péter
...ntek
...y Tamás
...de Péter
...p 14 óra:
...ende Péter,
...chburg Jenő.

...DŐJÁRÁS-JELENTÉS

...apest	Alföld	Dunántúl	É-Magyaro.
...por ... fok	zápor 25 fok	zápor 25 fok	zápor 25 fok

...hány városban	
...ok	változó
...ok	zápor
...ok	zápor
...ok	zápor
...ok	zápor
...ok	borult
...ok	felhős
...ok	derült
...ok	zivatar
...ok	változó
...ok	zápor
...ok	zápor
...ok	zápor
...ok	zivatar
...ok	zivatar
...ok	változó
...ok	változó
...ok	változó
...ok	zápor
...ok	zivatar
...ok	zápor

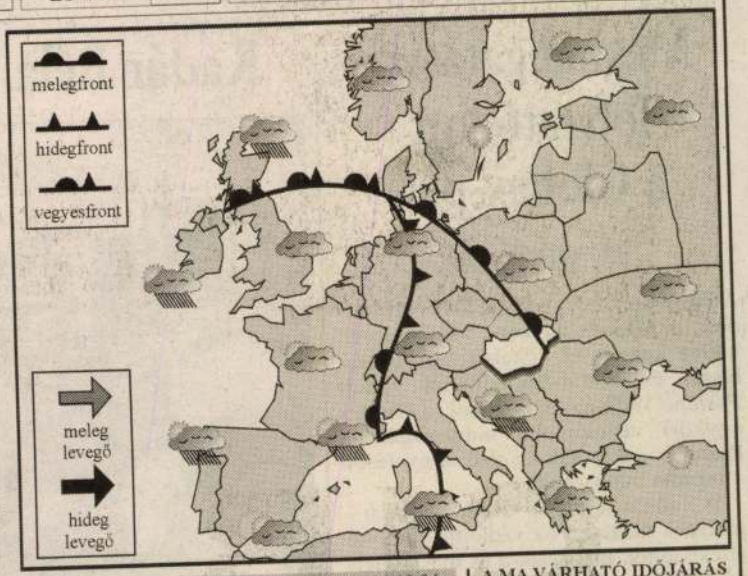

Készítette: OMSZ

Zalaegerszeg	22 fok
Sopron	24 fok
Debrecen	26 fok
Siófok	25 fok
Keszthely	23 fok

Duna	16-19 fok
Tisza	15-22 fok
Fertő-tó	21 fok
Balaton	20 fok
Velencei-tó	20 fok
Tisza-tó	21 fok
Szelidi-tó	19 fok
Atlanti-óceán	13-21 fok
Földközi-tenger	17-24 fok
Adriai-tenger	20-21 fok
Fekete-tenger	18-20 fok
Balti-tenger	3-14fok

Országos előrejelzés (5 napos):	06-90-304-304
A szolgáltatás díja: 180 Ft+Áfa/perc	
Általános élőszavas:	06-90-504-001
Repülésmeteorológia:	06-90-504-002
A szolgáltatás díja: 360 Ft+Áfa/perc	

A MA VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

Hazánktól nyugatra ciklon örvénylik, melynek áramlási rendszerében enyhe, nagy nedvességű levegő érkezik felénk. Így ma is nyári melegre van kilátás, de a gyakran erősen megnövekvő felhőzetből többfelé záporok, zivatarok fordulnak majd elő. A déli, délkeleti szél napközben megélénkül, gyakran megerősödik. A csúcshőmérséklet 22, 27 fok lesz.

Orvosmeteorológia: melegfronti hatás várható.

	Napkelte	Napnyugta
Nyíregyháza	4.37	20.26
Budapest	**4.48**	**20.37**
Szombathely	4.58	20.47

...JÁRÁSA

...akban to-
...yhe, válta-
...ő érkezik
...ségünkbe
...kul időjá-
...lhős, szín-
...napsütés-
...legutolsó
...nden nap
...vatarra. A
...ak, időn-
...lban a
...ok fölött
Sz...an is az
díj.

Péntek	Szombat	Vasárnap	Hétfő	Kedd
Min:16 *Max:26*	*Min:15* *Max:23*	*Min:14* *Max:26*	*Min:16* *Max:26*	*Min:16* *Max:24*
Néhol záporok, zivatarok.	Felszakadozik a felhőzet.	Kevés felhő, sok napsütés.	Többé-kevésbé napos idő.	Többfelé zápor, zivatar.

rágják szét a hont (...) a Jordán partja mellől (..) jönnek megint a Duna partjára (...) még egyet rúgni a magyarba (...) Hát halld meg magyar az ezredik keresztyén magyar állami év ezer év ősi jussán és jogfolytonosságán alapuló, egyetlen életre vezető üzenetét: rekeszd ki őket! Mert

berben indítványozta ifj. Hegedűs – akkor még országgyűlési képviselő volt – mentelmi jogának felfüggesztését közösség elleni izgatás gyanúja miatt. Miután a parlament december 18-án felfüggesztette ifj. Hegedűs mentelmi jogát, a nyomozó hivatal idén januárban hallgatta ki

ent meg, igaz, a gyanúsított jel… nem is kötelező. Ugyanakkor utólagos igazolásnak sincs helye. M. György eljött az iratismertetésre, s bizonyítási indítványt terjesztett elő. Ennek elbírálása még folyamatban van.

T. B.

Meghallgatással folytatódott a Globex-per

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

A Fővárosi Bíróságon szerdán folytatódott a Globex-ügyben sikkasztással, hűtlen kezeléssel, tőkebefektetési csalással és okirat-hamisítással vádolt *Postáné Vellai Györgyikének*, a Globex egykori vezetőjének meghallgatása. Postáné – akárcsak az első tárgyaláson – tagadta bűnösségét.

A vádirat szerint a Globex-ügyben – melynek összesen tíz vádlottja van – az értékpapírok kibocsátása és más cselekmények kapcsán az okozott kár meghaladja a 6 milliárd forintot. A károsultak között több önkormányzat, s több száz kisbefektető is van. A bíróság a szerdai tárgyalási napon az egyes vádpontok kapcsán kérdezte Postáné Vellai Györgyikét. A Globex egyik volt vezetője tagadta a vád azon állítását, hogy olyan fiktív szerződéseket írt alá, amelyek célja az volt, hogy a valóságosnál kedvezőbb színben tüntesse fel a Globex gazdasági helyzetét. Postáné Vellai Györgyike egyik másik vádpont szerint közreműködött több olyan értékpapír-ügyletben, melyben nem létező részvények cseréltek gazdát. Ennek kapcsán elmondta: a kollégái, akikben megbízott, akkor neki, illetve utóbb tanúvallomásaikban a hatóságoknak azt mondták, hogy léteztek azok a bizonyos részvények.

Postáné Vellai Györgyike arról is beszámolt, hogy a Globex 1998 kötvénynél – a váddal ellentétben – nem évi, hanem 18 havi futamidőre garantálták a 42 százalékos kamatot. Magánszemélyek egy nagyobb csoportja pedig határidős ügyletekben vásárolt értékpapírt, mely még nem járt le az ügy kipattanásakor, és vélhetően esedékessé válásakor a Globex ki is tudta volna fizetni a kisbefektetőket. A per várhatóan *Vajda Lászlónak*, a Globex egyik volt tulajdonosának meghallgatásával folytatódik.

Népszabadság, 2002. június 6.

Kádár Béla művei a Mű-Teremnél

Az 1921-ben készült Folyóparti város című festmény

MUNKATÁRSUNKTÓL

Radnóti Sándor esztéta nyitja meg ma este a budapesti Mű-Terem Galériában a Kádár Béla műveiből válogatott időszaki kiállítást. A magángaléria a XX. századi jeles magyar alkotó hozzávetőleg 150 festményét, továbbá grafikáit tárja a látogatók elé. A galéria által most összegyűjtött anyag gyakorlatilag teljes keresztmetszetet ad az életműről; a tárlat július 13-ig tekinthető meg.

A kiállítással egyidejűleg lát napvilágot egyébként a Kádár-oeuvre-ről feldolgozó monográfia is, amely az eddigi legátfogóbb képet adja a művész pályájáról, igen gazdag képanyaggal illusztrálva.

AZ Q2 AUTÓ KÉTTO AZ AUTÓSLAP.

A LEGTÖBBEN VÁSÁROLJÁK.

A júliusi szám tartalmából:

- 56 modell megbízhatósági ranglistája
- Trükkök a rendszámmal
- Költség-összehasonlítás: Fiat Punto, Honda Jazz, Peugeot 206
- Teszt: Mercedes-Benz E-osztály, Volkswagen Polo, Renault Thalia
- Citroën-tulajdonosok mondanak véleményt autójukról
- A hónap vétele
- **Az év internetes autója szavazás:** www.auto2.hu

KÖNYVHETI DEDIKÁLÁSOK
a Vörösmarty téren
(Saxum, 17. pavilon)

Június 6., csütörtök 17 óra:
dr. Kende Péter

Június 7., péntek
16 óra: **Vekerdy Tamás**
17 óra: **dr. Kende Péter**

Június 9., vasárnap 14 óra:
Éder Mária, dr. Kende Péter, Popper Péter, Ranschburg Jenő.

DA

eig!

civik
Különleges nyári ajánlat légkondi, ABS 4 légzsák új belsővel!
ált Széria, a fiatalos
lus kedvelőinek
hetetlen ÁRON!!

IDŐJÁRÁS-JELENTÉS

MA

Budapest	Alföld	Dunántúl	É-Magyaro.
zápor 24 fok	zápor 25 fok	zápor 25 fok	zápor 25 fok

Várható hőmérséklet néhány városban

Athén	28 fok	változó
Bécs	22 fok	zápor
Belgrád	29 fok	zápor
Berlin	24 fok	zápor
Ljubljana	25 fok	zápor
London	15 fok	borult
Madrid	21 fok	felhős
Moszkva	17 fok	derült
New York	31 fok	zivatar
Párizs	21 fok	változó
Pozsony	21 fok	zápor
Prága	22 fok	zápor
Róma	25 fok	zápor
Zágráb	26 fok	zivatar
Graz	21 fok	zivatar
Besztercebánya	25 fok	változó
Ungvár	26 fok	változó
Kolozsvár	24 fok	változó
Csíkszereda	19 fok	zápor
Újvidék	29 fok	zivatar
Trieszt	25 fok	zápor

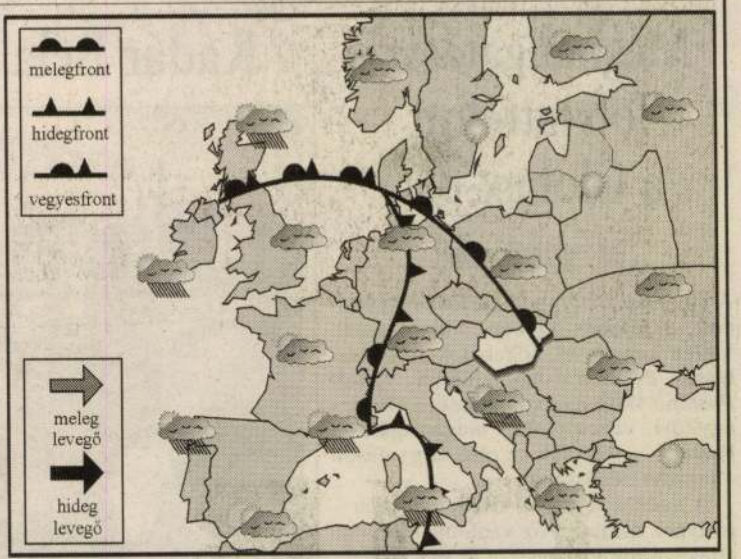

Készítette: OMSZ

Duna	16-19 fok
Tisza	15-22 fok
Fertő-tó	21 fok
Balaton	20 fok
Velencei-tó	20 fok
Tisza-tó	21 fok
Szelidi-tó	19 fok
Atlanti-óceán	13-21 fok
Földközi-tenger	17-24 fok
Adriai-tenger	20-21 fok
Fekete-tenger	18-20 fok
Balti-tenger	3-14fok

Esztergom	25 fok	Zalaegerszeg	22 fok
Nyíregyháza	26 fok	Sopron	24 fok
Békéscsaba	27 fok	Debrecen	26 fok
Győr	24 fok	Siófok	25 fok
Miskolc	25 fok	Keszthely	23 fok

Országos előrejelzés (5 napos):	06-90-304-304
A szolgáltatás díja: 180 Ft+Áfa/perc	
Általános előszavas:	06-90-504-001
Repülésmeteorológia:	06-90-504-002
A szolgáltatás díja: 360 Ft+Áfa/perc	

A MA VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

Hazánktól nyugatra ciklon örvénylik, melynek áramlási rendszerében enyhe, nagy nedvességű levegő érkezik fölénk. Így ma is nyári melegre van kilátás, de a gyakran erősen megnövekvő felhőzetből többfelé záporok, zivatarok fordulnak majd elő. A déli, délkeleti szél napközben megélénkül, gyakran megerősödik. A csúcshőmérséklet 22, 27 fok lesz.

Orvosmeteorológia: melegfronti hatás várható.

	Napkelte	Napnyugta
Nyíregyháza	4.37	20.26
Budapest	**4.48**	**20.37**
Szombathely	4.58	20.47

A HÉT VÁRHATÓ IDŐJÁRÁSA

Az előttünk álló időszakban továbbra is viszonylag enyhe, váltakozó nedvességű levegő érkezik dél, délnyugat felől térségünkbe. Ezért változékonyan alakul időjárásunk, lesznek erősen felhős, szinte borult időszakok, de napsütésben is lesz részünk. A hét legutolsó napját kivéve szinte minden nap számíthatunk záporra, zivatarra. A déli, délnyugati szél élénk, időnként erős lesz. Hajnalban a hőmérséklet általában 10 fok fölött alakul, és a délutáni órákban is az átlag közelében valószínű.

Péntek	Szombat	Vasárnap	Hétfő	Kedd
	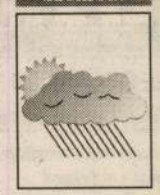			
Min:16 Max:26	Min:15 Max:23	Min:14 Max:26	Min:16 Max:26	Min:16 Max:24
Néhol záporok, zivatarok.	Felszakadozik a felhőzet.	Kevés felhő, sok napsütés.	Többé-kevésbé napos idő.	Többfelé zápor, zivatar.

rt. 23/k.; Tel.: (76) 401-218
edek u. 4.; Tel.: (93) 310-369
r 10.; Tel.: (42) 460-107
2) 251-806
135/a.; Tel.: (32) 441-666
17.; Tel.: (99) 329-519
59.; Tel.: (22) 500-986
.; Tel.: (62) 468-027
(56) 411-500
.; Tel.: (94) 511-777
9.; Tel.: (74) 472-473
út 58.; Tel.: (34) 313-370
.; Tel.: (27) 304-534
i út 72.; Tel.: (88) 425-176
, Zrínyi M. u. 99.; Tel.: (92) 596-027
506-406

1939

A TAMÁS-GALÉRIA CIV. KIÁLLÍTÁSA

V., AKADÉMIA UCCA 8

Van szerencsénk tisztelettel meghívni

KÁDÁR BÉLA

RAJZAINAK

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

amely január hó 15-én, vasárnap d. e. 10 órakor nyílik meg. Nyitva január hó 30-ig naponta 10-től 6-ig, vasárnap 10—2-ig.

Kádár Béla

Nagys.

Király Kálmán
tornak,

H.

Andrássy-út 75.

1021

~~Kádár~~ (?)
KÁDÁR
Béla

6,– Ft

SZÁMUNK SZERZŐI

BAJOMI LÁZÁR ENDRE
BÁRDOSI
NÉMETH JÁNOS
DALLOS ATTILA
DEMÉNY OTTÓ
ECK IMRE
EÖRSI ISTVÁN
KÁLDI JÁNOS
KEMSEI ISTVÁN
KISS FERENC
KOLOZSVÁRI
GRANDPIERRE EMIL
LÁZÁR ERVIN
NAGY L. SÁNDOR
ORDAS IVÁN
PÁL JÓZSEF
POMOGÁTS BÉLA
SZEDERKÉNYI ERVIN
SZESZTAY ZSOLT
TAXNER-TÓTH ERNŐ
THIERY ÁRPÁD
VASVÁRI ISTVÁN

KÉPEK:

BORSOS MIKLÓS
ECK IMRE
GOMBÁR JUDIT
KÁDÁR BÉLA
SUGÁR ANDOR
URBÁN GYÖRGY
VAJDA LAJOS

KADAR
BELA

KIESELBACH

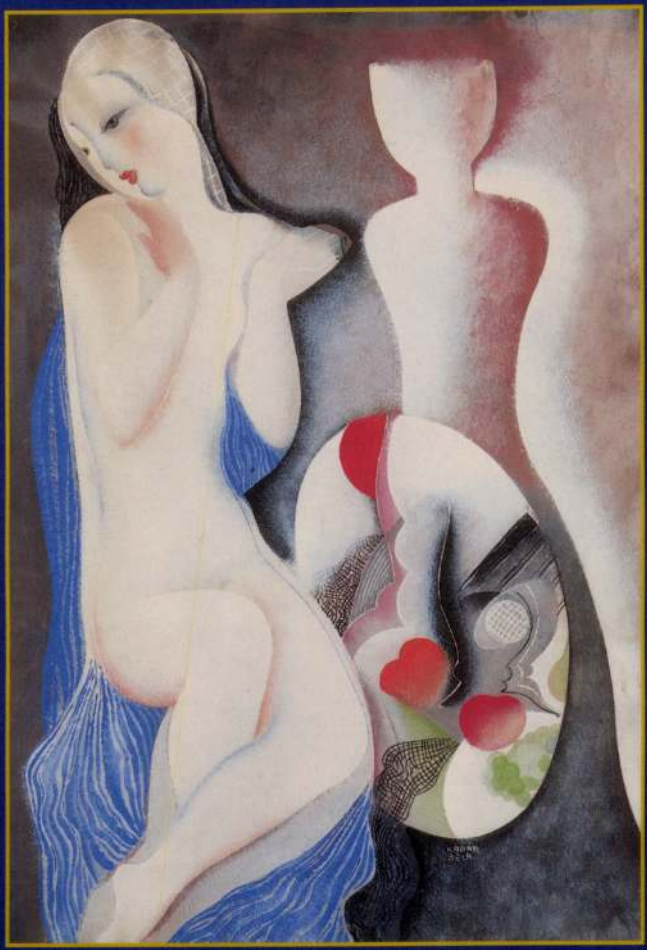

AUKCIÓ

Tisztelettel értesítjük, hogy
a KIESELBACH GALÉRIA
1997. szeptember 19-én 17 órakor tartja
őszi festményárverését a Vígszínház színháztermében.

Az árverésre július közepéig veszünk fel
neves magyar és külföldi festők alkotásait.

További információk: 1055 Budapest, Szent István krt. 5.
Tel.: 269-3148, Tel/fax: 269-3149

Cordially informes you,
the GALLERY KIESELBACH
organizes the autumn auction of painting, on Friday
the 19 th of september 1997 at 17 o'clock at the Vígszínház.

Futher informations in our Gallery:
Hungary, 1055 Budapest, Szent István krt. 5.
Phone/Fax: 00-36-1-269-3148, 00-36-1-269-3149

Kádár Béla: Tükrös női akt tükörrel (100x70 cm, papír-tempera) jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Kádár Béla

1021

Kádár Béla

6,— Ft

SZÁMUNK SZERZŐI

AMBRUS Z. MIKLÓS
BAJOMI LÁZÁR ENDRE
BARATÉ ROZÁLIA
BERTHA BULCSU
BODRI FERENC
CZILCZER OLGA
CSORBA GYÖZŐ
DEME TAMÁS
FEHÉR JÓZSEF ANDRÁS
GALAMBOSI LÁSZLÓ
KALÁSZ MÁRTON
KÁROLYI AMY
KOLTA JÁNOS
LÁNCZ SÁNDOR
MARAFKO LÁSZLÓ
MÓDOS PÉTER
PÁKOLITZ ISTVÁN
PÉCZELY LÁSZLÓ
POMOGÁTS BÉLA
RÁKOS SÁNDOR
RÓNAY LÁSZLÓ
TAXNER-TÓTH ERNŐ
THIERY ÁRPÁD
TÖLGYESI JÁNOS
VÁRKONYI NAGY BÉLA
VEZÉR MÁTYÁS
WEÖRES SÁNDOR

KÉPEK:

BERKI VIOLA
KÁDÁR BÉLA
KOCZOGH ANDRÁS
KOVÁTS ALBERT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1900 MÁR

JELENKOR

1021 Kádár Béla

– Ft

SZÁMUNK SZERZŐI

BAJOMI LÁZÁR ENDRE
BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS
DALLOS ATTILA
DEMÉNY OTTÓ
ECK IMRE
EÖRSI ISTVÁN
KÁLDI JÁNOS
KEMSEI ISTVÁN
KISS FERENC
KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL
LÁZÁR ERVIN
NAGY L. SÁNDOR
ORDAS IVÁN
PÁL JÓZSEF
POMOGÁTS BÉLA
SZEDERKÉNYI ERVIN
SZESZTAY ZSOLT
TAXNER-TÓTH ERNŐ
THIERY ÁRPÁD
VASVÁRI ISTVÁN

KÉPEK:

BORSOS MIKLÓS
ECK IMRE
GOMBÁR JUDIT
KÁDÁR BÉLA
SUGÁR ANDOR
URBÁN GYÖRGY
VAJDA LAJOS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JELENKOR
Pécs ...
1972 FEB.

6.– Ft

Kádár Béla

jó!

1021

SZÁMUNK SZERZŐI:

BERTHA BULCSU
BÉCSY TAMÁS
CZINE MIHÁLY
CSORBA GYÖZŐ
DEVÉNYI IVÁN
FUTAKY HAJNA
GARAI GÁBOR
GYERGYAI ALBERT
HÁRS ÉVA
JANUS PANNONIUS
KÁROLYI AMY
KENDE SÁNDOR
KISS DÉNES
KOLOZSVÁRI GRÁNDPIERRE EMIL
MARAFKÓ LÁSZLÓ
D. NÁDOR TAMÁS
NÉMETH TIBOR GYÖRGY
PROUST, MARCEL
RADNAI ISTVÁN
RÓNAY LÁSZLÓ
SIMON ZOÁRD
SOBOR ANTAL
TAKÁTS GYULA
WEÖRES SÁNDOR

KÉPEK:

BENE GÉZA
BOKROS BIRMANN DEZSŐ
KÁDÁR BÉLA
KERNSTOK KÁROLY
MARTYN FERENC
MÓSER ZOLTÁN

102 Kádár Béla

JELENKOR

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT — 1968

A TARTALOMBOL

CSORBA GYŐZŐ
GALAMBOSI LÁSZLÓ
KALÁSZ MÁRTON
KÁROLYI AMY
PÁKOLITZ ISTVÁN
WEORES SÁNDOR VERSEI

BERTHA BULCSU
ELBESZÉLÉSE

RÁKOS SÁNDOR:
ELFORGÓ ÉG

BAJOMI LÁZÁR ENDRE:
FRANCIA KRÓNIKA

POMOGÁTS BÉLA:
SARKADI IMRE

FIATAL KÖLTŐK,
ELBESZÉLŐK,
KÉPZŐMŰVÉSZEK

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA
SZÍNHÁZI LEVÉL
BUDAPESTRŐL

12

KADAR
EE 9

férfinek nem maradt ideje, hogy erőt vegyen a fellobbanásán, a leány pedig elkésett vele, hogy kivédje a gyöngéd támadást.

— Most rabom vagy.

— Hogyisne.

— Tartalak.

— Erisszen el kegyelmed.

— Nem erisztelek.

Zsuzsánna tréfás haraggal toppantott.

— Nem?

— Nem én.

Összenéztek. Csaknem ellenségesen szegezték a tekintetüket egymásra. A férfi testében, lelkében a fiatalság gerjedő tüze lángolt. Arca egyszerre megkeményedett, szeme mélyén örvény támadt, Zsuzsánna, mióta Zsigmond elment, nem ide gondolt. Bántotta a fény, nyugtalanította a mozgás, fárasztotta a tánc. Az ifjút megérintette az a fenyegető forróság, amely a leány dacos ellenszegüléséből áradt.

— Félsz tőlem? — kérdezte fojtott hangon.

A leány ajka megrándult:

Kendy nem fél, ha asszonyszemély is. Ezt kigyelmednek illik tudnia legjobban.

A férfi arcán vérhullám csapott át.

— Simogatásra is ostorral vágsz vissza?

Az udvari terembe vezető folyosó ajtajában megjelent Szentegyedi Gergely deák, az állami jószágok gubernátusa. Nyomában a törökpárti főurak, Kendy Gábor, Lónyai Albert, Gerendi János, Szilvássi Cseszeliczki Boldizsár, Iffju János, Erdélyország legjobbjai, valamennyi törhetetlen híve a törökkel való békességnek, ellenfele Rudolphus német császárnak, aki újból kísérletet tett, hogy megnyerje magának Zsigmond fejedelmet és rajta keresztül az országot a porta ellen.

Néhány lépésnyire tőlük az ölestermetű agg, az őszszakállú Geszti állott Bocskaival, a váradi főkapitánnyal, szokása szerint görbe kardjára támaszkodva. Apró, fekete szeme sötét lánggal égett bozontos, vastag szemöldöke alatt.

A levegőben a kitörni készülő vihar előszele reszketett. A rendek valamennyien tudták, hogy a mulatság cégér csupán. Zsigmond azért tereltette ide vendégségbe fél Erdélyországot, hogy nyájasságával megnyerje és bőkezűségével elkápráztassa a főembereket. A többség azonban, Kendy Sándor uram és párthívei, akik kezükben tartották Erdélyt és a kormányzást, mosolyogtak ezen az átlátszóan leleplezett fejedelmi udvarláson.

Szentegyedi, amikor megpillantotta Kendy Zsuzsánnát és Báthory Boldizsárt, ajkán gúnyos mosollyal odaszólt Geszti uramnak:

— Vetkezi már tollát a sólyom madár.

Az aggastyán elértette a célzást. Gyűlölte Kendy Sándort, fékezhetetlen, vad lobogással gyűlölte a pogányt. Keserű nyugtalansággal figyelte a két unokatestvérnek, Zsigmondnak és Boldizsárnak a vetélkedését halálos ellensége leányáért, Kendy Zsuzsánnáért.

— Vedlő jérce nem kőt ki tojást — vetette oda dölyfösen Szentegyedinek.

Zsuzsánna a kijárat felé fordult. Megpillantotta Baloghot, Zsigmond hadnagyát, aki ebben a pillanatban állt meg a küszöbön.

— Erdély elveszett... — suttogta magában. — Balogh visszatért az üzénettel Rudolphus császártól.

Megtapogatta ijjasát. Alatta ott érezte a tőrt, amelyet még odahaza rejtett a fehér ruha alá.

És már tudta, hogy ott lesz a másnapi találkozón.

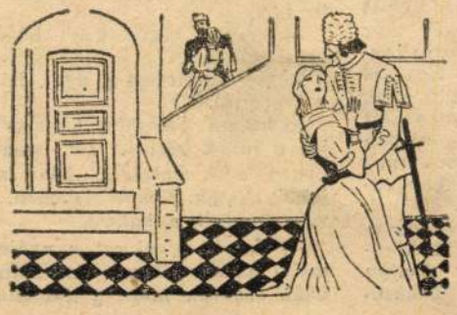

Isten elébe letenni

Februárvég —
valami lehetetlenség
történik mindjárt.
Duzzad a rügy,
az ágak az égbe markolásznak.
Minden lángol, feszül.
Ó, hogy akarnék
én is, én is
valami lehetetlenség lenni,
kitágulni, megtisztulni.

Ha Január-rém megy és Február-kedves jön,
a földről a téli szenny eltűn,
bün és mocsok —
én az erdőhátról hóvirágot hozok.
A zord árkokból dül a szent tavasz-szag —
Ó, hogy akarnék
én is, én is
valami új lenni,
újjá válni, megszületni.
Ha jönnek napvilágos ébredések.
Reggel ágyamból kikelek,
ragyog a kert.
A lég tiszta azur.
A fénylő fán kis madárka szól
s kalóz tavaszi szél suhint frissen, csípve
a fák közt és új lázakat szór —
Ó, hogy akarnék én is akkor
valami szép, ifjú, tiszta lázban égni,
föltámadni, felfrissülni,
megizlelni és megmutatni,
megteremteni és megalkotni,
a legigazabbat, a legélőbbet,
A legnagyobbat, a legeslegszebbet.

És Isten elébe letenni,
és világ elébe letenni,
és szivem elébe letenni,
és térdepelni és imádkozni,
és imádkozni és leborulni.

Bartalis János

A JÖVEVÉNY

Irta és rajzolta: Kádár Erzsébet

Még ma is emlékszem, milyen izgatóan szép tavaszi nap volt, az útról is aranyfelhő szállt fel, amikor apám az ismerős homokfutón a veranda elé hajtott. Leszállt, sebtiben köszöntött minket és már nyúlt is az ülés alá, ahonnan valami szürkésfehér gomolyagot emelt ki.

— Fríz bárány, — magyarázta, amikor talpra állította az ügyetlen és otromba kis állatot. — Húsvéti ajándékul hoztam, de nem pecsenyének. Itt ellegelhet a kertben és meglátjátok, akkorára nő, hogy a ti rackáitok elsétálhatnak a hasa alatt. Ahányan voltunk, egyszerre nekiestünk az ártatlannak, ölelgettük, simogattuk, becéztük.

Öt percen belül fodrászüzem alakult a kétes tisztaságú vadóc körül. Vendégek, háziak, cselédek és gyerekek mind ott kuksoltunk a veranda lépcsőfokain, egyik fogta, másik kefélte, fésülte a jövevényt, kád, szappan és drága esővíz várt rá, vitatkozva válogattunk kék, rózsaszín és piros selyemszalagok között: melyikből kössünk csokrot a nyakára?

XIV. Lajos király fürdőjénél sem asszisztálhatott nagyobb társaság. Ófensége undorral tűrte a szokatlan szépítő folyamatot. Időnkint nekirugaszkodott, botszerű lábaival egyet kalimpált, hogy kiszabadítsa magát ölelésünkből. Természetesen sikertelenül. Ilyenkor aztán furcsa, mélyhangú bégetést hallatott, amit mindannyiszor kettőzött gyengédségi rohammal jutalmaztunk.

— Mi legyen a neve? — tünődtünk. Magától érthető volt, hogy csak előkelő név illetheti.

Végre a Salamon névnél állapodtunk meg, tekintettel arra a mély bölcsességből fakadó türelemre, amelyet a neki fölöttébb terhes tisztogatás és kullancsirtás közben tanusított.

— Salamon lesz a neve, — mondogattuk. — Salamon király lesz: erős, nagy, uralkodó-dinasztia megalapítója.

Tálcával a kezében . . .

Másfél órán belül a vadócból valóban királyfi lett. Egészsége sem rendült meg a kultúra első támadásától. Hófehér, vattás selyemgyapja csillogott a napfényben, nyakán legdrágább fehérneműszalagom tündökölt. Még csengő is került a nyakravalóra a szerszámkamrából, a féltve őrzött ezüstveretű kumetszerszámról. Salamon elfoglalta birodalmát. Egyelőre a kertet jelölte ki neki a gyámhatóság. Nagy kert volt, amolyan angol kert néven nevezett bánáti vadon. Felhúzódott a hegy tetejéig, a ritkás gyümölcsösig, ahonnan a havasokig nyílott kilátás, délen mélyen lenyúlt a falu alá, latyakos, nedves rétbe, amelyből akkora ezüst nyárfák ágaskodtak az ég felé, hogy hárman összefogózva sem értük körül törzsüket. Fent ritkás, vadvirágos, lent buja, méregzöld fű nőtt, nyár közepén derékig is ért, még az utakat is belepte.

Salamon buzgón készült hivatására. Legelt, falt reggeltől estig, időnkint a fák fiatal rügyeiből kóstolgatott, vagy széttúrta a veteményes és virágos ágyakat. Szemmelláthatóan hízott és gyapja már zsíros aranyfényben tündökölt.

A kutyák: Baldúr, Samu és Öcskös, a három vig bohóc tisztelettel vegyes idegenkedéssel fogadták. Szörnyen érdekelte őket, négy-öt lépés távolságból követték és láthatón hosszasan beszélgettek minden apró szokásáról. Érezték, hogy különleges kegyben áll nálunk s kerülték a közelebbi barátkozást, nem tudván, nem botránkoztatnak-e meg minket faragatlan érintkezési formáikkal.

Salamonra a jólét jótevő hatást gyakorolt. Természetének derüsebb oldalait hozta felszínre. Leszokott a félelemről, közvetlen, barátságos és vidám volt. Minden alkalmat felhasznált arra, hogy kifejezze irántunk háláját. Nyomon követett, hozzánk dörgölőzött és ha leültünk a kerti padokra, szépen, szeliden ölünkbe hajtotta elegáns fejét. Közben rohamosan nőtt, mind elevenebb és pajkosabb lett. Kíváncsi és kalandvágyó, gyakran akaratos és makrancos, ha kedve ellen cselekedtünk. Elkényeztetett gyerek módjára viselkedett. Mindent megkóstolt, ami csak útjába került. Megette a piros himzőpamutot, a kertikalapomat, megrágta kedvenc könyvemet és egyízben még az aranyfestéket is kiette a festékesdobozból. Mindez csak használt egészségének. Már csodájára jártak a szomszéd faluból is. Jellemét kevésbé előnyösen befolyásolták az effajta túlkapások. Unatkozott.

Ő közeledett a kutyatársasághoz. Barátságos játékra ajánlkozott, majd hirtelen gonosz fondorlattal gorombán nekitámadt a kisebbeknek. Tekintélyét hamar elvesztette. A kutyák most már támadásba mentek át és egyelőre Salamon húzta a rövidebbet. Egy-két hétig vad hajszák színtere volt a kert, dobogott a föld, amikor végignyargalt az utakon, a virágágyakon, nyomában a lelkendező kutyahaddal. Közben csak nőtt tovább és az újfajta játékban edzette erejét. Bujócska-fogócska játékok járták. Ravaszsággal fogott ki ellenségein. Bokor mögé bujt, majd kiugrott, jobbra-balra száguldott, s miután felingerelte pajtásait, hirtelen behúzódott a konyhaépület vagy az istálló közelébe, ahonnan követőit elzavarták. Fríz családból származván, szarvai nem nőttek, de nyakának és lábának erejével így is félelmetessé tudott válni. Galád, gonosz tréfái voltak. Néha hosszú ideig leselkedett a ház sarkából, kivárta a pillanatot, amikor a kölyökfoxi egyedül vetődött arrafelé, ilyenkor hirtelen előtermett és úgy elagyabugyálta a szegény kiskutyát, hogy az visítva menekült. Később már ez a játék sem elégítette ki. A cselédeket szemelte ki tréfái tárgyául.

A konyhaépületből több lépcsővel megszakított, téglával kirakott járda vezetett a ház szuterénjében fekvő ebédlő felé. Salamon ide helyezte át leshelyét. Ha valamelyik lány tálcával kezében végigment a járdán, villámgyorsan mögé ugrott és térdhajlásába mért váratlan döfést. Szörnyű csörömpölés, jajveszékelés és szitkozódás támadt ilyenkor. Salamon biztos távolból, görbe orra körül játszó, kárörvendő mosollyal kísérte a hejehujját.

Baldur, Samu és Öcskös . . .

Beláttuk, hogy a helyzet tarthatatlan. Fájó szívvel bár, de elhatároztuk, hogy megválunk Salamontól. Kiküldtük a falusi nyájba, miután megegyeztünk a juhásszal, hogy háromszoros gomolyamennyiség jár a királyi kos után. Egy héttel később láttam. Arasznyira kimagaslott társai közül. Csapzott volt és szürke, de méltóságteljes. Új munkakörében szemmelláthatóan megtalálta testi és lelki egyensúlyát. Tudomást sem akart venni rólam, pedig mélyen megilletődve közeledtem feléje.

Beköltöztünk a városba, eladtuk a régi, kedves házat, a jól ismert földeket. Salamont a nyájnak hagytuk örökségül. Csak évek multán véletlenül vetődtem a faluba. A házról leszedték a vadszőlő-szoknyát, új román gazdája piros, sárga, kék haránteslkokkal mázoltatta be, a gazdasági épületeket lebontották, a nyárfákat, a zúgó, ezüst óriásokat kivágták. A régi fenyőknek, a gyerekjátszótérnek még helyét sem leltem. A földek is új külsőt öltötték. Az erdő helyén szántó, a régi búzatáblák helyén mély vízmosások, sovány legelők.

Leverten, szomorúan húzódtam a kocsi mélyére.

Ekkor közeledett a nyáj, hazatérőben a legelőről.

Kerestem Salamon kimagasló alakját a juhok között. De nem láttam. Csupa erős, hatalmas állat, széleshátú juhok, kosok. Csupa Salamon. A kocsis visszafordult a bakról.

— Tessék nézni ezt a nyájat. A legszebb a környéken. Csodájára járnak. Csak szarvuk nincs a kosoknak . . .

Kádár Erzsébet

festő

KÁDÁR ERZSÉBET

Hírlapíró, festőművész, novellista. — A Tükör-ben megjelent cikkei és novellái: A kád. — Feketekávé. — Magyar divat. — Vaktükör.

Tükör 1939. január.

könyvek négyszemközt

BÁN ZOLTÁN ANDRÁS • EGY ÚRINŐ

Kádár Erzsébet: Ritka madár
Ars scribendi – Századvég,
Bp. 1993, 365 o., 340 Ft

Régóta és jól ismerem Kádár Erzsébet novellisztikáját. Még Vas István ajánlotta, nem személyesen, de egyik pontos rajzú és biztos ítéletű vázlatában, mely most is ott áll a kötet elején. Valószínűleg a legjobb írás Kádár Erzsébetről, mindmáig ott lobog benne a felfedezés öröme, a megosztásra oly fontosnak vélt élmény friss mámora: olvassátok, olvassátok Ti is! Az először 1948 márciusában publikált rövid esszé alaptételét nem kezdhette ki az idő vagy a megváltozott ízlés: az írónő a Vas István szívéhez oly közel álló kismesterek közé tartozott, ám e nemben egyike volt a legnagyobbaknak. *„Sem folytatni, sem elfelejteni nem lehet"* – így szólt a nevezetes zárómondat, de Vas István, bár biztos ítésznek, ám rossz jósnak bizonyult. Mert bizony elfelejtettük Kádár Erzsébetet, méltatlanul és érdemtelenül. Neve még felsorolásokban is csak a legritkábban szerepel, nincs legendája, se mítosza; úgy tűnik, ez a csendes epika ma már hallókürttel sem észlelhető. Elbeszéléseinek új kiadása talán segíthetne valamit a dolgon, mert csak jámbor szándék a könyv hátsó borítójának kijelentése, miszerint novellái hozzáférhetők. Magam kb. tíz éve mindhiába keresem az antikváriumokban 1966-os gyűjteményes kötetét, a *Kegyetlenség*et.

Így hát nagyon hálásak lehetünk a kiadónak és a közreadó Kenedi Jánosnak az írónő publicisztikai életművének feltárásáért. Hisz novellái alapján alapos volt a gyanú, hogy tárcaíróként is ragyogót alkotott, de hogy az irodalomkritika területén is sikerült maradandót létrehoznia – ez felfedezésszámba menő meglepetés. Ma már korántsem divatos az effajta kritikaírás, többnyire recenziónak vagy „zsurnálkritikának" nevezik kissé megvetően. Elsősorban ízlésváltozásról van szó, hiszen Kádár Erzsébet bírálatai többnyire az akkori irodalmi élet legigényesebb lapjaiban, a *Nyugat*ban, illetve a *Magyar Csillag*ban jelentek meg, vagyis korántsem a bulvársajtóban. Manapság az esszé vagy a teoretikus megalapozású nagyobb tanulmány, a *dernier cri*, esetleg a novellisztikus jellegű, „avantgárd" műbírálatok jöhetnek még számításba. Szinte minden esetben elmarad azonban az ítélet, a bíráló állásfoglalása; a kritikus személyisége többnyire háttérbe szorul, kontúrtalanná lesz, vagy éppen túlárad, parttalanul szétterjed a megfogalmazás során. A rövid; pontos,

biztos ízlésű és ítéletű, az arányérzékre mindig ügyelő, a tárgyi tudást, az anyagismeretet evidenciának tekintő, az „ügy" szeretetétől és a művészet iránti alázattól áthatott, a közönséget és az írót egyaránt figyelembe vevő; világos és érzékletes, a legmagasabb igényeknek is megfelelő nyelven megfogalmazott kritika – nos, ez az, ami a legritkább madár manapság. Ez az elnagyolt jellemzés egyben kísérlet, hogy körülírjam Kádár Erzsébet kritikairói kánonját. Ez sok tekintetben azonos a *Nyugat* eszményével, melyet előszeretettel szoktak elméletellenesnek, roszszabb esetben impresszionisztikusnak nevezni. Az utóbbi vád persze könnyen lepereg Kádár Erzsébet – mondjuk így – cézanne-i szigorúságú és formaszemléletű műbírálatairól. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ennek a mindenekelőtt szenzuális világ- és művészetérzékelésnek nem volt még hétvégi kenyere sem a teória. A kritikát mindenekelőtt az irodalom, ha nem is feltétlenül a *szép*irodalom egy megnyilatkozási formájának tekintették – nagyon jellemző, hogy Osvát egyszerűen *„rossz írónak"* tartotta Lukácsot, ugyanakkor szinte tévedhetetlen minőségérzékét dicséri, hogy szinte minden írását közölte a *Nyugat*ban. Kétségtelen, hogy Kádár Erzsébet semmivel sem járult hozzá az irodalom elméletéhez. De vérbeli kritikusként, szinte zsigeri érzékenységgel észlelte egy mű erényeit vagy fogyatkozásait. Kis feladatot nem ismert, mindig teljes emberként fordult oda a Műhöz, legyen bár szó Móriczról vagy mondjuk – Bajkó Erzsébetről. Méltányosság és tapintat irányította, hisz saját tapasztalatából is jól tudta, hogy az írás *„fájó, goromba munka, nyaktörő játék"*. Így aztán birtokában volt a soha nem sértő vagy durva, ám határozott, mintegy kollegiális elutasítás művészetének is. Egyik legszebb példája ennek a Füst Milán regényéről közölt bírálata. Egy gyilkosan lényeglátó kérdéssel azonnal *A feleségem története* gyengéinek legközeléhez hatol: *„regényhősei nem színlelik-e őrültségüket az író előtt?"* És tovább faggatózik: *„Van-e olyan őrültség, szenvedély vagy akár csak érzés, mely ilyen kitartóan óvatos, örökké lábujjhegyen jár, suttogva beszél?"* A válasz legalább annyira szellemes, mint mélyenszántó: *„Ez a regény olyan, akár egy végtelen balettmutatvány. A figurák látszólag értelmetlen mozdulataikat gondos számítással végzik."* Hadd valljam itt be, hogy önző okokból is, már-már kéjesen olvastam ezt a recenziót: megfejtette számomra a régi talányt, melyre még Fülep Lajos nevezetes kritikája sem volt képes, hogy vajon miért is vonakodtam mindig Füst Milán regényétől.

Talán e néhány röpke idézet is igazolhatja Rónay Györgynek az írónő novelláiról adott jellemzését: *„nincsenek benne téves szavak."* A mostani kötetben közreadott pár

soros divatlevelekre, apróbb életképekre, novellacsírákra éppúgy igaz ez az állítás, mint a nagyregény felé utat nyitó Szentendre-portréra *(Egy város modellt áll)*. Se téves, se felesleges szavak – Kádár Erzsébet írásai a fegyelmezett mértéktartás nagyszerű példái. Bár a flaubert-inél kisebb megszállottsággal, de őt is a *mot just*, az egyetlen igaz szó eltalálásának vágya vezérelte. Így történt, hogy rövidke életművéből nincsenek elhagyható mondatok.

„És mennyire szereti a tárgyakat! Kaffka a tárgyakat választja tolmácsul, amikor hőseit vallatja." Önjellemzésként is leírhatta volna mindezt – mikor könnyű vonásokkal felvázolta egy függöny, egy esernyő, egy ódon szekrény, egy zenélődoboz portréját, mintegy beszélő csendéleteket festett, hogy aztán az *Egy régi selyemharisnyámról* szóló tárcájában megteremtse a műfaj egyik remekét, a társasági hírek, a báli beszámoló átszellemített, imbolygóan erotikus légkörű parafrázisát. Jóval több ez, mint afféle női pepecselés, a bizsulelkület önélvezete, inkább gyengéd, udvarias odafordulás a környezet esendőségéhez. *„Az én szívemben boldogok a tárgyak"* – írta jóval később egy másik úrinő, Nemes Nagy Ágnes.

„Én már nem ismertem nőket, csak görlöket" – mondta nem kis férfigőggel Márai. Túlzott és tévedett, hisz kortársai közt tudhatta volna Kádár Erzsébetet. Nem tagadhatom, hogy mennyi nosztalgiával, mi több, erotikus érdeklődéssel bámulom portréját, gyönyörűen ívelt, magas homlokát, lágy loknikba rendezett, gesztenyeszőke haját, a csábítóan szétnyíló ajkai közül előragyogó hibátlan fogsorát. „Rasszos nő", akkoriban így mondták ezt Pesten. Nem csicsergő csitri, de nem is a gőgjében fulladozó nagyasszony. Van benne valami törékeny méltóság, mely arra késztet, hogy egy pohárral kevesebbet igyunk a társaságában. Kissé félrevezető így hát a remek kötet címe. A *Ritka madár*ról szóló ornitológiai húszsorosnak ugyanis egy liba a „főhőse". Ha már mindenképpen madár, akkor inkább egy másik tárcacím: *Kócsag*.

■■■

BIKÁCSY GERGELY

Anna és Hanna

Ha nagyképű pózt ölthetnék, és méltó volnék ilyes pózra, ezt mondanám: egyik fiatalkorom szerelme, a másik felnőttkoromé.

Anna Karinától nem féltem, pedig talán húszévesen jobban fél az ember a nőktől, mint negyvenévesen, amikor Hannát először láttam. (Természetesen a filmvásznon). Minden néző, a kritikus is jól teszi, ha gyerek- és kamaszszemmel mered a vászonra, s ne szégyellje, hogy szerelmes a színésznőkbe. Mándy Iván remekműkötete, a *Régi idők mozija* csak így születhetett meg. Persze a mozis szerelemtől még nem válunk Mándy Ivánná, de ne szégyelljük, mert a film arra való. Ezért találták ki.

„Anna Karina úgy volt sztár és francia mozihősnő, mintha velünk járna az egyetemre vagy a munkahelyre itt Pesten, Prágában vagy akárhol Európában. Senki másnak nem hittük volna el, hogy egy utcalány bemegy a moziba, és sírva fakad a *Jeanne d'Arc* vetítésén. Ha lesz, ha van ennek a moziba járó nemzedéknek Mándyja, csak Anna Karináról tud majd úgy írni, mint Mándy Iván Lilian Gishről. A *Bolond Pierrot* s hősnője, Anna Karina is a hatvanas éveknek azt a soha be nem teljesülő ígéretét sugározta, melyre a középkorúvá aszalódó egykori ifjak sok szeretetteli nosztalgiával, még több alig levezethető gyűlölettel emlékezünk..." – írtam vagy tizenkét éve.

Lilian Gishnek persze most már örökké van egy Mándy Ivánja, Anna Karinának sajnos azóta sincs. Nehéz eldönteni, az ő hibája-e, vagy a fontosságát vesztő filmé, vagy másé.

Karina... Döbbentem olvastam Truffaut dühödt nyílt levelében, hogy Godard mennyit szenvedett ebben a házasságban. (Barátai állítólag minden csúf tettét megbocsátották Godard-nak, annyira szánták vergődését a kislányos Anna mellett...) A diáklányarc, a midinette és diáklány kamaszvonzását vegyítő bájos kislány, a *femme-enfant* arc bizonyára a szürrealistákat, Bretont is elragadta volna.

Isten tudja: ahogy évfolyamtársnőimtől se féltem igazán a főiskolán, úgy nem féltem tőle. Jellemzőnek tartom, hogy Glauziusz Tamás JAK-füzetekbeli kisregényében épp a Karinához hasonlító nőalak az egyetlen, akitől nem kell félni. S nyilván Anna Karina, nem pedig a valóságos modell miatt van így.

Két jelentős színésznőről szeretnék szólni, meg arról, hogyan sugározták mindketten a maguk évtizedét; s esztétika, műelemzés helyett a lélektan tájára sodródtam. De talán nem véletlenül. Hogy mi a legfőbb különbség Anna Karina és Hanna Schygulla között, az rendkívül egyszerű: tudniillik Schygulla mérhetetlenül jobb színésznő, mint a „nouvelle vague" kultikus „gyermek-nője". Itt sok minden további kutatni- és elemeznivaló egyszerűen nincs. Viszont a lélektan oldaláról valami mást is meg lehet ragadni, még ha leegyszerűsítve is, mást, mint a színművészeti-esztétikai elemzést segítségül híva (amihez így nőnap táján amúgy sem sok kedvem volna).

Maradjunk hát annyiban, hogy Hanna Schygullától meglehetősen fél-

tem. Szerettem, és féltem tőle. Vagy talán nem is szerettem igazán, csak lenyűgözött, és csodáltam, mint a jeges hegycsúcsokat. Pedig bevallom, álmaimban nem éppen jegesnek mutatkozott... Most vetítették a *Digót* a televízióban, két éve Fassbinder-ciklus pergett a Budapest-film art kinóiban. Ha valaki másodszor-harmadszor látja a *Maria Braun házasságát*, Fassbinder talán nem „legjobb", de kétségkívül legtökéletesebb filmjét, elmerenghet, mit köszönhet neki a „szörnyeteg" Fassbinder. A *Filmvilág* néhány éve folytatásokban hozta a Fassbinder életéről írt emlékezést. Gyomorkavaró, felzaklató, ijesztő dolgokra tárult ott közeli fény. A szadista-homoszexuális, kábítószerrab zseni mindenkit kedvvel gyötört, s társulatának, csapatának minden tagja olykor rettegett tőle. Csak Schygullát nem tudta gyötörni, csak Schygulla nem félt tőle. Egyenrangúak voltak.

„Marcipánmosoly tejszínhabbal – alatta a páncélöltözék" – írta róla, bár talán nem szó szerint idézem, MGP. Hát igen. Marcipán és páncéling: így együtt ez a kettő nem akármi.

Nézem a lexikont. Schygulla 1943 karácsonyán született Katowicében. '68-ban tagja Fassbinder Antiszínházának. Vagy húsz filmjében játszik. Egy francia író, Boussinot szerint a szorongás érzete adja játékának lényegét: mindig törékeny és erős egyszerre. „Sem pozitív, sem negatív: emberi." Ferreri, Saura, Godard, más jelentős rendezőknél is játszik később. Sauránál rendkívül gyenge formában van. Talán Godard-nál villan fel valami ijesztő tehetségéből, a *Passion*ban. De azért egyes-egyedül csak Fassbindernél tud önmaga lenni. Még olyan felemás filmet is, mint a *Lili Marleen*, átsugároz.

Jön egy időszak, néhány év, amikor menekül Fassbindertől. Magánéleti áldozat szerepére nem alkalmas. Keményebb, szikárabb, szúróbb hasonmása is lett e periódusokra Barbara Sukowa személyében. Ez a színésznő kiválóan helyettesítette a „kegyetlen Schygullát", de a gyengédséget alkatilag képtelen volt sugározni: annál azonban sokkal tehetségesebbnek látszott, hogy mára nyoma vesszen. (Vajon csak a magyar néző látóköréből?)

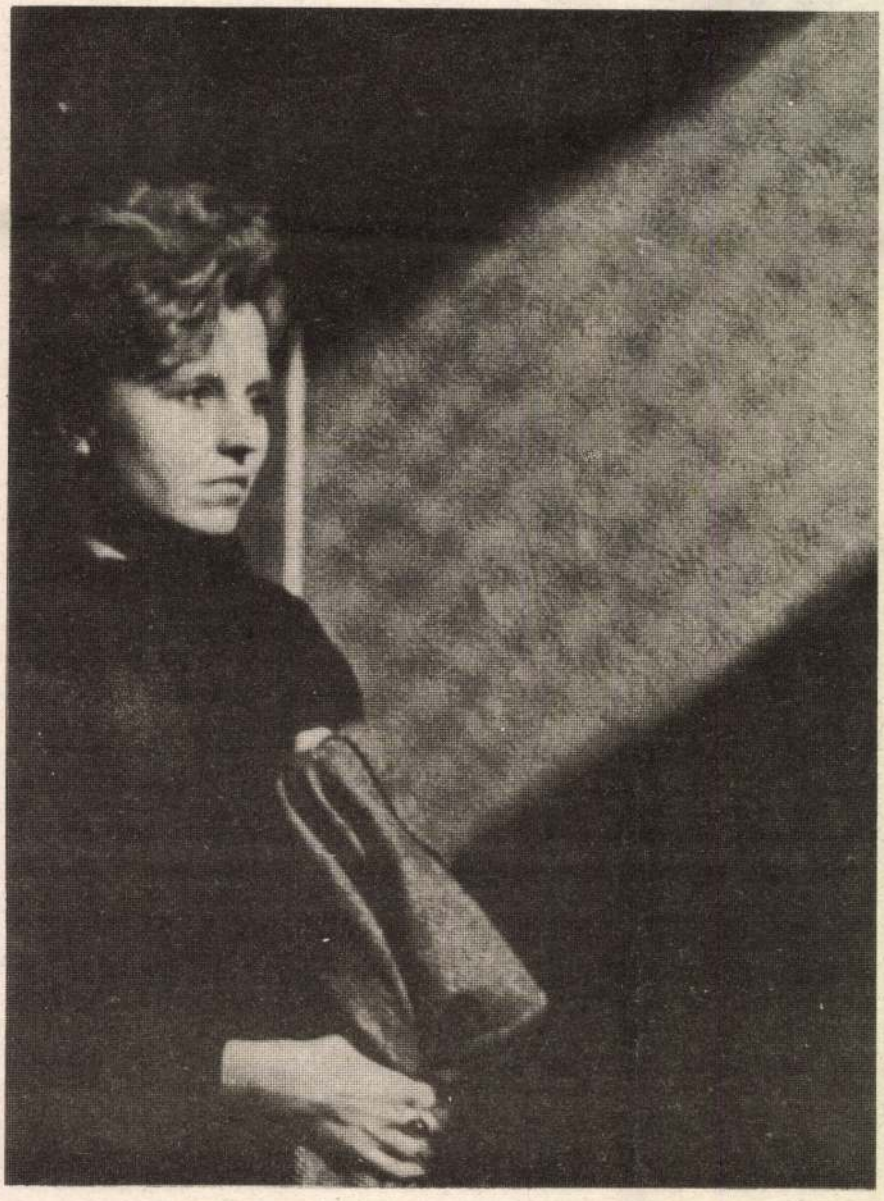

Isten és ördög, mennyország és pokol. A női princípiumnak e feloldhatatlan kettősségét minden férfiak által írt könyvből (és férfiak által ontott könnyből) ismerjük. Schygulla azonban egyáltalán nem a hagyományos romantikával éreztette és elevenítette meg e kettősséget. Mint Fassbinder maga, a legvadabb történetekben, a legbizarrabbul kimódoltnak tetsző helyzetekben is brechtien sültrealista marad. Ha Schygulla lehetett volna Brecht vezető színésznője, biztos vagyok benne, hogy a különös drámaíró kissé másfajta módon írt volna. Schygulla sír és nevet is, de sohasem forgatja romantikusan a szemét. Mindig figyel. Minél cukorbabásabban mosolyog, annál hidegvérűbb, józan és okosan gyakorlati tettre készül – bár nem mindig gazemberségre.

Semmi köze a hagyományos „végzet asszonya" klisékhez. A végzet asszonya nem okoz meglepetést: vele várjuk, sőt igényeljük a megaláztatást, a romantikusra stilizált pusztulást. Schygulla elnevetné magát ilyesmin, és örökre eltűnne. Nem szereti a butaságot. Előfordulhat, hogy józanul és hűvösen segít, vagy nagy jót tesz valakivel.

Frau Bundesrepublik – írta emlékezetes *Filmvilág*-beli kritikájának címéül annak idején Papp Zsolt. Az a rendező, aki csupán a marcipános, édeskés mosolyt látja meg Schygulla arcán, vagy aki csak a kemény, mindenkin átgázolni kész, a férfiaknál sokkal könyörtelenebb nőt, s a lényeg másik részét nem – az csak rossz filmet készíthet vele, mert hiszen a történelem és politika többbarcúságát sem érti, s nem tudja, miért és hogyan lett ez a babaarc Frau Bundesrepublik. És természetesen azt sem foghatja fel, hogyan válhatott a kültelki lumpenproletár Fassbinder amatőr színpados tehetségből Brecht utódává.

Maria Braun, a fogalom, a nem harci sikereibe, de a gazdasági jólétbe beleacélosodó és -szívtelenedő Németország. Tanárosan így is összefoglalhatjuk, de hála játékának, vele nem allegória lett a film, hanem hús-vér igazság, személyes sors és történelem együtt, szétbogozhatatlanul.

Anna és Hanna... Harminc évvel lettünk idősebbek, és száz évvel gonoszabbak.

■■■

KADÁR Emlékek

KÁDÁR ERZSÉBET

címet és az *Egy lélek lángolása és elhamvadása* alcímet viseli. Ebből a könyvből, második naplójából (1930—1932) idézek néhány mondatot:

„Az agyam most megint forrón lüktet, de nem várom meg, amíg lecsendesedem.

Meg kell, meg kell már írjam e borzalmakat, amelyek felgyűltek bennem és mind mélyülnek, partot ásnak, örvényt és kavargókat a lelkemben, az agyamban.

Nincs is hely már semmire bennem, felszívom a tollal, a betűkkel, mint ahogy egy tavat ki lehet szikkasztani.

*

Kádár Erzsébet (családi nevén Csernovits) Szabadkán született 1901-ben, s Budapesten lett öngyilkos 1946-ban. A fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban volt könyvtáros. Festőnek készült, s író lett. A Nyugat című folyóirat novellapályázatán tűnt fel 1936-ban, ezután különböző folyóiratok, lapok munkatársa volt. Válogatott írásait 1966-ban jelentették meg a *Kegyetlenség* című könyvben. De még életében is megjelent egy könyve, a *Harminc szőlőskosár* című elbeszéléskötete. *Kaffka Margit* után az egyik legszínvonalasabb magyar elbeszélőnőnek tartották abban az időben. Ahelyett, hogy munkásságát magam méltatnám, hadd idézzek sokkal méltóbb méltatóktól!

Bóka László így írt róla (*Arcképvázlatok és tanulmányok*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1962): *„Még mindig Kaffka Margitra voltunk büszkék, mint valami biológiai csodabogárra, s Berde Mária, Nagy Emma, Reichard Piroska, Szenes Erzsi, Szabó Mária, Török Sophie csak lassan-lassan győzött meg férfi-elnézésre nem szoruló tehetségével, hogy Kaffka Margit nem kivételes tehetség (Hajnal Anna, Nemes Ágnes, Szabó Magda még nem lépett a színre), amikor Kádár Erzsébet neve közénk csapott. Ez a keményen komponáló, rideg-pontos stiliszta mindjárt az utolsó próbatétellel kezdte: novellákat írt."*

Vas István pedig (*Tengerek nélkül*, Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1978): *„... művészete fontos vonásokkal járult hozzá nemzedéke munkájához: egyedül ő folytatta azt, amit Mikszáth, Lovik, Kaffka Margit és Krúdy elkezdett, rajzolta tovább a hanyatló dzsentri képét az első világháború után, könyörtelen élességgel és mégis belülről nézve, megfellebbezhetetlen hitelességgel... Sem folytatni, sem elfelejteni nem lehet."*

*

Érdekes, különös sorsú költőasszonyt hagytam a végére. Nagy idők nagy tanúja, később naggyá vált költők költőtársa volt ő; név a nagy nevek között. *Miklós Jutka*. Az 1908-ban megjelent s legendássá vált *A Holnap* című antológia egyik költője. (Még egy ugyanilyen című antológiát adtak ki, 1909-ben) A holnaposok teljes névsora: *Ady Endre, Babits Mihály, Balázs Béla, Dutka Ákos, Emőd Tamás, Juhász Gyula, Miklós Jutka.*

Miklós Jutkának a születési és a halálozási dátumával is gondok, félreértések, pontosabban félreismerések voltak. Berettyóújfaluban született, a korábbi lexikonok szerint 1886. október 29-én. Sokáig ez volt az elfogadott dátum. Mígnem, egy idős korában külföldről írt levele nyomán nem kezdtek utánanézni, így van-e, s kiderült — eljutva a hitközségi anyakönyvig is —, hogy korábban, 1884. szeptember 7-én született. (*A Magyar Életrajzi Lexikon* III. kiegészítő kötetében már ez a helyes dátum szerepel.)

Háromszor költötték halálhírét, természetesen a harmadik volt igaz. *Ruffy Péter* így ír erről *Világ*

gaim című könyvében (Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1979): *„Valóban sokáig él az, akinek halála hírét költik. Miklós Jutka életének kilencvenedik esztendejében halt meg, miután már kétszer leírtuk, eltemettük. A magyar diaszpóra évtizedeken át annyira nem volt belátható, ő is olyannyira rejtekezve élt, hogy az álhíreket ellenőrizni alig lehetett."* Végül is 1976. február 18-án halt meg Franciaországban; Ruffy Péter, amikor róla írt, még nem tudhatott a valódi születési dátumról. Miklós Jutka tehát életének kilencvenkettedik évében halt meg.

S mi volt a két dátum között, e hosszú élet során? Nagyon korán, már tizenöt évesen verselt. Jelentkezését, azaz költeményeit Ady Endre, Kaffka Margit, Révész Béla üdvözölte lelkesen. Első kötete *Versek* címmel jelent meg 1904-ben. Ady Endre írta róla a *Budapesti Napló 1905. március 24-i számában: „Csinos, formás első verseskönyve több mint egy poétai látogatókártya..." Élet Őfelségéhez* címmel 1908-ban megjelent a második kötete. Egy ideig még jelentkezik verseivel a lapokban és a folyóiratokban, de hamarosan áttér a fotóművészetre.

1910 és 1913 között Amerikában élt, és kitanulta a fényképészmesterséget. Hazatérve Nagyváradon műtermet nyitott, abból tartotta el magát az első világháború idején. Végül Párizsban telepedett le, s ott is fényképészműtermet nyitott. Férjhez ment *Van den Buche* belga mérnökhöz, akivel a marokkói Rabatban telepedtek le. Miklós Jutka ott kozmetikai szalont nyitott. Több mint fél évtizeden át ápolta rákbeteg férjét, s amikor az meghalt, leányával és két unokájával visszatelepült Párizsba.

Ami érdekes: Miklós Jutka idegenben mindössze négy verset írt. (A Holnap költőgárdájának műveiből viszont többet is franciára fordított.) Nem állhatom meg, hogy ne idézzek röviden egy korai, még A Holnap idején született verséből, s egy kintiből a négy közül. A korainak, az itthoninak a címe: *Szaharai éjjel*. Az első három versszaka:

Forró, lihegő szaharai éjjel.
Sphinx-lelkem alszik.
A gúlák felől
Sakálok nyújtott üvöltése hallszik.

Álmodom, hogy az izzó homokon
Egy ember vánszorog.
Nagymessziről jó.
Homlokáról vér és verejték csorog.

Megáll előttem a sívó homokba':
Téged kerestelek.
Álmaim hideg, bús, hallgatag szobra
Hát rádtaláltam. Hát fölleltelek.

S az egyik kinti verséből egy szakasz, amikor a nagyváradi Fő utcára emlékezik:

Burnuszok, fezek tömegében
Egy vágy legyint meg, orzón:
Be jó volna sétálni egyet
A Fő-utcai korzón.

Harmadik s egyben utolsó verseskötete 1971-ben jelent meg Budapesten, a Magvető Kiadónál, *Visszaölel a föld* címmel, saját válogatásában és bevezetőjével.

Mátyás István

EX LIBRIS

MARX JÓZSEF

Kádár Erzsébet: Ritka madár

Az Ars scribendi-sorozat kötete egy régi- új író publicisztikai- kritikai írásaiból ad válogatást. Kádár Erzsébetről van szó, akinek a portréját a kötetet kísérő tanulmányában Kenedi János rajzolja meg. A portretista portréját, hiszen legfőbb jellegzetességeként ő is és Vas István is, akinek 1948-as írását előszóként közli a kötet, az írónőnek azt a képességét — egykori festőnövendékről van szó! — említi, hogy látszólag könnyű kézzel tudott kitűnő arcképeket rajzolni.

Illetve Vas István a sok pályatársi dicséret közben (megvédendő Kádár Erzsébetet a naivitás vádjától) mond olyasvalamit is, ami ugyancsak szöget üthet az olvasó fejébe: az írónőben — többek között — „akaratlan okosság" is van. Ami nem jelent kevesebbet, mint hogy „Kaffka Margit után benne találkozott megint az alapvető nőiesség és a férfias művészet". Vagy úgy. „Szegény férfias művészet!" — sóhajtanánk föl a legszívesebben, s pironkodva bevallhatjuk, hogy a macho-öntudat a szelídnek látszó költőtől sem állt távol. Aztán Kádár Erzsébet írásait végigolvasva mégis azt kell mondani, hogy Vas István megfigyelése azért valami lényegesre utal. Csak egy példát! A kötet egyik legokosabb kritikája — kortársi bírálat 1942-ből — Füst Milán regényét, *A feleségem történetét* elemzi. Azt a regényt, amelyről hamarjában a *Lágymányosi istenek*ből Devecseri Gábor lelkesült szavait idézném: „A lényeg az, hogy a hölgy köré, aki e regény hősének, Störr kapitánynak a rögeszméje lett, kristályosodik — vállalva a rögeszmét — maga a könyv is. Az olvasó szinte látja, mint hintázik a kapitány mellüregében, a szívre erősített fájó kis hintán ez az apró hölgyalak, akár jelen van a valóságban is a kapitány közelében, akár nincs."

Az „akaratlan okos" Kádár Erzsébet másként látja a dolgokat. Idézi Störr kapitányt: „A téboly lakik az emberben, lakása a lélek mélyén van." Amit a kritikus még akceptálna, „de éppen az a baj, hogy kételkednünk kell: Füst Milán regényhősei nem színlelik-e őrültségüket az író előtt? Mintha akkor is komédiáznának, amikor törnek-zúznak", és finoman utal Störr kapitány ellenlélektanának forrására, Gide-re. S végül a legsúlyosabb ítélet: „a fojtott füstölgésű, tömör ízű régi versek költőjének regénye könnyű, kellemes olvasmány".

Vajon nem szentségtörés-e önmagában már az is, hogy nem rögtön utasítjuk vissza a „nőiességestől" elrugaszkodott véleményt, hanem egy mondat erejéig megengedjük Kádár Erzsébetnek, hogy elmarasztalása esetleg nem nélkülöz minden alapot? Az igazság azonban az, hogy bő húsz éve Huszárik Zoltán megkapta Füst Milán özvegyétől a lehetőséget, írna a könyvből forgatókönyvet, mert hátha tudná Störr kapitányt, ezt a Szindbád-rokont filmre vinni, hiszen a Krúdy-parafrázis (és benne Latinovits Zoltán) kongeniálisnak látszott még az ő szemében is, akinek horizontján csak férje emléke lebegett.

A Huszárik-emlékezések, pályarajzok nem szólnak arról a viaskodásról, aminek — mint dramaturg — tanúja lehettem. „Pipett", aki a dolgokkal ugyancsak sajátos kapcsolatban volt, a munka közben egyre azt kereste, miként bújhatna ki az alól az erkölcsi teher alól, amit *A feleségem története* esetleges megfilmesítése jelentene számára. „Üres, üres" — mondogatta azokra a filmnovella-változatokra, amelyeket a felvett honorárium belégeként mégiscsak el kellett készítenünk. Nem önmagát, nem a rendszert (mint sok kollégája), hanem a regényt okolta, amikor Störr helyett egy másik őrültre, Csontváryra „nyergelt át".

Vajon az *ő menekülésében* is volt igazság?

Mit mondhatnék többet és érdemibbet Kádár Erzsébet kötetéről, mint azt, hogy még ma sem mellőzendő „szemszög", különösen akkor nem, ha éppen valamely megcsontosodott klasszikusunk „szent" kötetét vesszük újra kézbe.

Jókor, jó helyen egy-egy régi szó is megfordul az írónő tollán. Mint például a „kis púpos kolna" (ami présházat tesz), ugyanis Kádár Erzsébet nyelvhasználatának döntő eleme a szakavatott szóválasztás. Amit úgy is ki lehet fejezni, mint az utószó szerzője (némileg talányosan): „Publicisztikáival a prózanyelv anyagszerűségét is tanulmányozta." *(Századvég — Nyilvánosság Klub, 1993, 356. oldal, 340 Ft.)*

Orbán Ottó: Cédula a romokon

A kötet alcíme — fontos eligazítás! — „Eszszék és egyéb arcátlanságok", ami kevésbé emelkedetten annyit jelent, hogy Orbán Ottó megunva a (mindenkori) hatalom packázásait, „elégtételt" vesz, és véleményét például kendőzetlenül kifejti arról a neobarokk úri vircsaftról, amelyet szerencsénk volt együtt átélni. S véleménye — máris felhívom a jövő történészeinek figyelmét ezekre az írásokra, hiszen belőlük pontosan rekonstruálható lesz egy „második koalíciós korszak" (az első 1945 és 1947 között volt) légköre — perdöntő: a kultúra emberei, kik az elmúlt harminc évet együtt húzták le, ostobán egymásnak feszültek. Fölfakadtak azok a sebek, amelyek rosszul varasodtak, s „pártharcok" formájában vett magának elégtételt a sorson sok írónak rest vagy tehetségtelen alak.

Orbán Ottó a legteljesebb zavarral nézi például Csoóri Sándort, aki híres-hírhedt esszéjében, a *Napfogyatkozás*ban olyan kérdéseket akar megoldani, amelyekben nem illetékes. Az 1990-ben visszhangtalanul maradt vitairat abból a szempontból is fontos essé, hogy bizonyosság rá, költő esszéírónk igazi nagy „mégis-optimista", akit fátuma nem tud — pedig mennyire igyekszik — a poklok küszöbére lökni. Csoóri Sándortól sem tudja elfogadni a világfájdalmat: „Csoóri a mindent elborító erkölcsi züllés iszaptengerének látja a hatvanas és a hetvenes évek nagyobb részét, én — írja Orbán Ottó — az erkölcsi válság tényét egy percig sem tagadva a tökéletlen társadalmi működés következtében beinduló és elszabaduló, mohó tőkefelhalmozás kevéssé szívderítő korának"; s megmagyarázza, hogy mit is ért tőkén: „tőkén mindenekelőtt a fejünkben fölhalmozott szellemi vagyont értve, a regényirodalomtól a számítástechnikáig és tovább, de oda értve a megkoplalt autót, házat, falusi közművet is".

Vagyis Orbán Ottó — s ez valóban arcátlanság azok szemében, akik saját rendszerváltó viszonyítási pontjukat egyéni történetükhöz is csak a merev elutasítással tudták megtalálni — méltányos. Amikor fölsorolja költészetünk óriásait, nem felejti ki Illyést, Jékelyt, Zelket, Nagy Lászlót és Juhász Ferencet. Nem véletlenül. Már 1980-as esszékötetében is (*Honnan jön a költő*) ő, aki a magyar versbeszédben mindenképpen újítóként lépett föl, az irodalmi folytonosság hívének mutatkozott. Kassáknak és Vasnak köszönte meg, hogy nem lett másodosztályú beatköltő. Egyébként is Orbán Ottó képes naphosszat költőkkel-írókkal társalkodni: műhelytanulmányokban, olykor csak apró jegyzetekben vall azokról, akik valamilyen formában hatással voltak rá. Igen, az írások az olvasóban „megképezik" annak az irodalmi életnek a fogalmát, amelyben az alkotók még figyeltek egymásra, amikor szeretetteljes — bár vesébe látó — paródiával tiszteltek meg egymás modorát, mint most Orbán Ottó, aki jó kritikusként láttatja például Déry Tibor őszikéjét, a *Napok hordalékát* „sóderként". Ez a paródia egyszersmind veszélyjelző monitor: a „süppedő fotel mélyén" elmélkedő íróra, hiszen indoka lenne rá, leselkedik a bölcselkedés fenevadja. Annyit tapasztalt, annyit látott már, hiszen az *eddig* hosszabb, mint az *innen el.* A privát ember ilyenkor óhatatlanul felpuhul, s hozzákezd a haszontalan parainézishez. Orbán Ottó azonban csak iróniáját élezi: megírja „doktori értekezését" arról, hogy milyenek a magyarok. Megoldja a sokat vitatott kérdést. Íme! „Ó, a magyarok, istenem, hát azok nagyon, de nagyon különös emberek. Az egyik ilyen, a másik olyan."

Bízvást állítható azonban, hogy Orbán Ottó — akit telefonon már összetévesztettek híres politikus névrokonával, s emiatt egyáltalán nem esett kétségbe — az egyik legkülönösebb olyan. Éljen! *(Magvető, 1994, 280 oldal, 360 Ft.)*

V. Bálint Éva: Rendiség a romokon

Riportkötet vagy inkább vélekedésgyűjtemény a „rendszerváltás" éveiből. Nem titkolt irányzatossággal: azok szólnak, akik valamilyen formában nem értettek egyet a „tulipános" párttal. Egyébként a szerző, aki a Magyar Hírlap munkatársa, s a riportok „napi" szükségleteket is kielégítettek, maga sem rejti véka alá a véleményét. Kérdéseivel, kérdései hátterét megvilágító magyarázataival egy pillanatig sem titkolja, hogy mire akar kilyukadni. Elsősorban a fasisztoid jelenségek újraéledése izgatja, amit V.Bálint Éva egyik, Szelényi Iványnal folytatott beszélgetésében nyíltan a konzervatív erők hatalomra kerülésével hoz összefüggésbe: „Milyen mértékben erősíti a rasszizmust, etnocentrizmust Nyugat-Európában, illetve Amerikában az, hogy Kelet-Közép-Európában jobbára ennek megjelenését elősegítő konzervatív kormányok kerültek hatalomra?" — teszi föl a kérdést úgy, hogy belőle kijöhessen akár az a válasz is: igen, ez nagy hatással van az amerikai rasszizmusra. Szelényi Iván azonban — akárcsak vitapódiumon ülne — ügyesen kitér az ilyen közvetlen hatás megállapítása elől, és megfordítja a kérdést: „Amerikában a kelet-európai nacionalista retorikának, az antiszemitizmusnak semmiféle hatása nincs, épp ellenkezőleg, az amerikai közvélemény nagy részét roppant aggasztja a kelet-európai nacionalizmusok éledése és az antiszemitizmus megjelenése."

Impozáns a megszólalók névsora: írók, filozófusok, a kultúra emberei mind. Köztük olyanok — például Pilinszky János, Fehér Ferenc és Nyíri Tamás —, akik már nem módosíthatják szövegeiket, s marad minden mondatuk olyan, amilyenre V.Bálint Éva cizellálta őket. Mert egyfelől igaz, hogy kemény kérdező, felkészült debatter (az újságírói „szükségleteket" alaposan túlhaladva), ugyanakkor lelkiismeretes publicista, aki — mint a könyv néhány „hangulatfestő" jegyzete, tárcanovellája tanúsítja — törődik az árnyalatokkal, s mellesleg jó filológus is, hiszen rajt nem kapható olyan tévedésen, felkészületlenségből adódó kérdező-válaszoló viszony túlkompenzálásán, amely egyes sztárriporterekre sajnálatosan jellemző.

A kötet kapcsán el lehet gondolkodni róla, vajon milyen a jó riportalany, aki előfeltételek nélkül „veszi a lapot", és összejátszik faggatójával, hogy érdekes produktum szülessen, vagy aki olyan, mint a szikla, és kérdésektől függetlenül is mondja, mondja saját szövegét, s akivel kapcsolatban a legtöbb, ami tehető, hogy a riporter a feltárulkozás helyét és idejét jól választja meg. Mindkét változat megtalálható a *Rendiség a romokon* lapjain, amelyek közül — nem merész a jóslat — jó néhány bekerül majd az írói életműveket összegző gyűjteményekbe. Mindenki ízlése szerint válogathat, ugyan ki a rokonszenves, ki az okos, és végül ki az, aki érzelmileg is megragadja az olvasót. Én a kötet csúcsának mindenesetre a Heller Ágnessel folytatott beszélgetést tartom. A tudós az amerikai társadalomnak a balsorsú magyarok számára fölöttébb idegen jelenségét, a *keep smiling*ot magyarázza meg: „Két eset van, amikor az ember lemezteleníti a foghúsát: amikor nevet, vagy amikor harap. Ha nevetésre mezteleníthem a foghúsomat, akkor azt üzenem, hogy nem fogok vicsorogni, és nevetek, ami szerfelett demokratikus dolog." Vagyis a demokrácia és a vidámság: egy tőről fakad. Ha valóban egy tőről fakad. *(Pesti Szalon Könyvkiadó, 1994, 287 oldal, 390 Ft.)*

Petschnig Mária Zita: Örökségtől örökségig

A konzervatív kormányzás mérlegét kétségkívül a leggyorsabban a Pénzügykutató Rt. közgazdásza, Petschnig Mária Zita vonta meg. A gyorsaság természetszerűleg még nem erény. Mindössze abból a szempontból jelentős, hogy a tudományos elemző munkának sem szükséges állandóan az események mögött kullognia. A „rálátás" lehet akár testközelből is alapos. Különösen akkor, amikor lényegi folyamatokról, a gazdaságról van szó.

Az elmúlt négy évben a kormányzó politikai elit részéről történtek kísérletek arra, hogy a társadalom fő sodrába ideológiai természetű kérdéseket emeljenek be. Antall József még az egyik 1993-as interjújában is a kérdést úgy exponálta, hogy „a gazdasági élet bajai (...) valahogy megoldódnak", de „a legnagyobb probléma az emberi mentalitásnak a megváltoztatása lesz", mert — folytatta az egykori miniszterelnök — a kommunizmus hatása az emberek értékrendjére nagyobb, mintsem a nyugati politikusok gondolnák. Nagy események — például II. János Pál pasztorizációs szemléje Magyarországon — kísérték ezt a törekvést, valamint nagy balfogások (Horthy Miklós hazai földbe való eltemetésének félállami szintre emelése). Érthető volt a szándék: a nemzetnevelés eszméjének fölkarolásával talpáról fejére állítani az ismert (és most merőben lecsupaszított formájában aposztrofált) marxista tételt: a lét megelőzi a tudatot. Ez nem sikerült. A reáliák, a gazdaság posztkommunista tömbje kifogott a tudati nevelést szorgalmazókon: a tömegek tudatában nem képződött meg a „harmadik utas" kapitalizmusképe. A politikai végeredményt már tudjuk.

Az *Örökségtől örökségig* ugyanakkor azt is értelmezni tudja, hogy miért nem sikerült elfogadtatni a társadalmi formációváltást: a gazdaságban a konzervatív kormányzás úgy gondolta, hogy „a velük kezdődő időszámítással megszűnt a válság, s ettől fogva minden jól alakul, mert »ők csinálják«". A könyv egyik legmeghökkentőbb fölismerése ezzel függ össze. „A pártállambeliek — identitásukkal ellentétben — minden lehetséges módon segítették a vállalati tulajdonlás erősödését, és eljutottak a privatizáció igenléséig is. A koalíciós kormány konzervatív, liberális, nemzeti azonosságtudata *ellenére* úgy viselkedett, mintha szocialista gazdasági elveket vallana." Röviden: a gazdasági átalakulás *lopakodóvá* vált, s a koalíció nem tette meg azokat a lépéseket, amelyekkel a kapitalizmus térhódítása nem csak az általános elszegényedéssel fenyegette volna az ország népességét. Jó példa erre a privatizáció keserves útja: a nagy állami vagyonkezelő holdingokkal éppen nem meggyorsult a privatizáció, hanem lassabb, drágább s valójában az újraállamosítás törekvéseinek hordozója lett.

Petschnig Mária Zita kritikája: totális bírálat. A hatalmas anyag egyberendezésének logikája azon a tételen nyugszik, hogy a Németh-kormány alatt megkezdett reformok a gazdaság „normál állapotváltásának" (Kornai János) feleltek meg, s azokat a lépéseket, amelyeket az akkori liberalizációs csomagterv tartalmazott, a gazdaság pontosabb ismerete, aktorai mentalitásának helytállóbb számbavétele előzte meg. Nem elemzi tehát azokat a *kényszereket,* amelyek az Antall- s utóbb a Boross-kormányt politikailag sarokba szorították. Ezt — gondolhatja joggal — megtették mások. Ugyanakkor a könyv következtetései, mint a félbemaradt híd eget öklelő vastraverzei, egyértelműen a jelen felé mutatnak. Vajon — hogy csak egy példát mondjak — az a kormány, amely erős népakarattal leváltotta az örökség elherdálóit, képes lesz-e tető alá hozni a költségvetés reformját, amit a szocializmusban az állami tulajdon túlsúlya miatt nem tudott megvalósítani, és az elmúlt négy évben — ne csodálkozzunk! — pontosan ugyanezen ok miatt nem született meg a költségvetési törvény.

S most? Tempora mutantur? Nagy érdeklődéssel várom, hogy a jelenlegi politikai osztály — a magyar bürokrácia történetében először — vajon kiszervezi-e önmaga alól azokat az „állami feladatokat", amelyek minden eddigi hatalom legitimitásának zálogát jelentették. *(Századvég Kiadó, 1994, 236 oldal, 480 Ft.)*

NÉMETH ZSUZSA:

Színház

A démonok bennünk vannak

Budapestre látogatott az egyik leghíresebb japán bábegyüttes, az *Avadzsi Bábszínház*. Előadásuk — a japán hagyományoknak megfelelően — felnőtteknek szólt. A műsor végén a művészek a „szereplőkkel" együtt lejöttek a közönséghez, és a nézők kezet rázhattak a bábokkal. Amikor az egyik női báb előzékenyen felém hajolt, megfogtam gondosan megformázott kezecskéjét, majd óvatlanul megsimítottam az arcát is. Ekkor a bájos kis fejen hatalmas nyílás támadt, a száj kitárult, a szemek kikerekedtek, a gyönyörű baba egy szempillantás alatt ijesztővé torzult.

A japán bábkészítők régóta tudják, hogy mindenkiben lakozik egy démon is. A külön mozgatható, fából faragott fejhez számos zsineg csatlakozik, melyekkel az arckifejezést — a száj, szem és szemöldök külön mozgatásával — meg lehet változtatni. Ezt és a jobb kéz mozdulatait irányítja az egyik színész, egy másik színész a bal kezet, a harmadik pedig a lábakat, a térdelést és a járást, illetve női bábóknál a kimonó libbenését. Egy-egy báb mintegy 10 kg súlyú, kisgyerek méretű, és mozgatásuk elsajátításához legkevesebb 7 évnyi tanulásra van szükség. A bábmozgatók — bár fekete ruhát öltenek, s fekete csuklyát húznak a fejükre —, jól látszanak a megvilágított színpadon. Az előadáshoz hozzátartozik, hogy a néző láthassa, milyen bravúros fogások révén születik meg a bábok naturalisztikus emberi mozgása.

Ahogy a műsorfüzet írja, a japánok esztétikája szerint a bábú, sokkal szebb, mint az emberi lény. Ennek az esztétikai szemléletnek a kialakulása, mint a legtöbb japán művészeti ág esetében, a hagyományos mítoszokkal van szoros összefüggésben. Avadzsi szigetén (innen az együttes neve) egykor a gazdagság istenének állt egy szentélye, melynek Dokunbo nevű papja sokszor és sikeresen engesztelte ki a haragvó isteneket. Ezért a tenger nyugodt maradt és bő fogást nyújtott a halászoknak. Amikor azonban a pap meghalt, a tenger újra háborogni kezdett, ezért Dokunbót fából megformálták, s ezentúl a fabáb lejtett rituális táncot a szentély előtt. A tenger megnyugodott s a halászokra ismét nagy zsákmány várt. E táncot az ötszáz éves Avadzsi Bábszínház a mai napig megőrizte és a sziget falvaiban halászfesztiválokon adja elő. Mi is láthattunk belőle részletet. Japánban régóta léteznek olyan színielőadások, melyek a mezőgazdasági ciklusokkal összefüggő, az istenek szándékát befolyásolni kívánó különböző rítusokból alakultak ki (*kagura, no*). Az Avadzsi bábjátékai ezekhez hasonlóan ma már inkább szórakozást jelentenek a japán közönségnek. A felnőtt nézők (akik párnákkal és ennivalóval ellátva érkeznek az egész napos eseményre) szakértő módjára figyelik az előadást.

Nem tudom, mit kezdenének a japánok a magyar szóviccek megértése nélkül azzal, amit a mi Vitéz Lászlónk művei palacsintasütőjével vagdalkozva, hogy elbánjon az ördöggel. Nyilván a magyar közönség sem lehet igazi szakértője egy Avadzsi-előadásnak. Ezért a színház nálunk csak 20-30 perces részleteket játszott a több órás, bonyolult cselekményű, néhány száz éves drámákból. Nem érthettük a japán szövegmondót *(gidaju)*, aki a zenészekkel együtt a színpad jobb oldalán ül. Így nem is értékelhettük teljességében a szövegformálás finom párhuzamait a bábok élethű (vagy némelykor nagyon is elvont) gesztusaival. Ám mégis lenyűgözve hallgattuk a beszélő torokhangjait és kifejező sipításait. Európaiként is érzékeltük, hogy a zenész — aki néha dobon, néha *kotón* (citeraféle) játszik, de főként *samiszenen* — milyen tökéletesen alkalmazkodik a szövegmondóhoz és a cselekmény ritmusához. (A samiszen háromhúros gitárféle, fontos hangszere a japán *kabuki* színháznak is.) Az aprólékosan kidolgozott bábmozgást, például a részeg figura csuklását és tántorgó táncolását nem-japánként is élvezettel követtük.

Az egyik drámarészletben pedig akadt egy olyan mozzanat, mely minden nép kultúrájában közös: hogyan torzítja el a szenvedély a jószándékú hős jellemét is. Egy féltékeny nő kedvese nyomába ered, s minthogy hiába kérleli a révészt, hogy vigye át, beleveti magát az útját álló folyóba. A vízben önmagát hatalmas kígyóként látja visszatükröződni, az őrült érzelem szörnyeteggé változtatta.

A kígyókat, démonokat máig sem sikerült kiirtani. Ismerjük őket jól, tudjuk, az egész világon ott élnek az emberekben és az emberek között. Az Avadzsi Színház estjén azonban kicsit megnyugodhattunk, hogy a művészet erejével azért *kézben* lehet őket tartani.

(1994. november 24-25. Budapest Bábszínház)

Magyar képzőművészek a párizsi MAC 2000 kiállításán

Tizedik alkalommal került sorra Párizsban a MAC 2000 (Manifestation d'Art Contemporain) kiállítására, ahol kortárs képzőművészek mutatják be legújabb alkotásaikat. A tíz napig reggeltől estig nyitvatartó szalon abban különbözik a többi hasonló jellegű rendezvénytől, hogy itt a művészek állandóan jelen vannak, s a velük való találkozás, beszélgetés közelebb viszi az érdeklődőt a képek, szobrok megértéséhez. A MAC 2000 népszerűsége évről évre nő. Míg az első alkalommal, 1985-ben 5000-en nézték meg, addig 1993-ban már 24 000 látogatót vonzott. A művészek számára a részvétel ingyenes, (a költségeket a Kulturális Minisztérium és Párizs városa fedezi), így nem csoda, hogy a bizottságnak 2500 jelentkező közül kellett kiválasztania azt a százat, aki részt vehetett a kiállításon. Három magyar képzőművész is lehetőséget kapott a bemutatkozásra.

Zsako Zoltán, kolozsvári művész, tizenkét éve dolgozik Párizsban. Arany- és ezüst bevonatú, műgyanta alapú, különleges technikai megoldással készült fémhatású domborműveinek fő témája az erotika.

Visy József szobrászművész, aki tíz éven keresztül sikeresen jelentkezett a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, miközben kőszobrászként dolgozott, 1981-ben beiratkozott a párizsi Művészeti Akadémiára, majd egy ideig Pierre Székellyel dolgozott együtt nanterre-i műtermében. A művészetben az ellentét foglalkoztatja, a színeké, formáké, felületeké. Kiállított szobrai a fekete, fehér, szürke és vörös márvány kombinációi. Épületszobrászként rendszeresen részt vesz francia kastélyok és műemlékek restaurálásában, mint például a párizsi Diadalív, a versailles-i kastély vagy Louvre felújítási munkáiban.

Visy József néhány hónappal ezelőtt Magyarországon is bemutatkozott, a veszprémi Művészetek Házában és a budapesti Széchenyi Könyvtárban volt egyéni kiállítása. *Kilár István* szobrainak anyaga a fa, a gránit és az acél. Alkotásainak visszatérő motívuma a gömb mint a Föld jelképe. A művésznek több köztéri szobra is van Franciaországban, melyek közül az egyik legjelentősebb, a „Kozmikus kaland", Párizsban, a Légügyi Minisztérium előtt áll.

Cserba Júlia

Együtt jobb

GARANCIA BIZTOSÍTÓ RT. AZ OTP CSOPORT TAGJA

OTP-Deutsche Leasing Kft

OTP BROKER RT.

OTP BANK

OTP BEFEKTETÉSI ALAPKEZELŐ Kft.

OTP Ingatlan Rt.

OTP Penta Tours Kft

OTP csoport. Részben is egész.

Nagy valláskalauz

Gerhard J. Bellinger, a dortmundi egyetem vallástörténet-professzora „670 vallás, egyház és kultusz, világnézeti-vallási mozgalom és társaság, valamint vallásfilozófiai iskola lexikona"-ként definiálja könyvét, amely „egyesíti a lexikon és a rendszeres történeti feldolgozás előnyeit". Figyelembe veszi a világ valamennyi kultúráját, népcsoportját, az őskori megalitikus vallástól a közelmúltban alakult szektákig. Gyakorlatilag 170 kiemelt szócikkben tájékoztat a további ötszáz egyházról, felekezetről, irányzatról. És ez a 170 szócikk némelyike sem önálló vallás, inkább összegezés (ázsiai, balti, ind, japán, kínai, óceániai, sémi, törzsi stb. vallások), avagy jelzés, felsorolás (arktiszi, elő-ázsiai, finnugor stb. vallások). A könyv előszavában kifejti, hogy az ember a „világ dolgainak átfogó értelmi összefüggését" keresve kialakítja világnézetét, s az emberi létezés értelemadó oka lehet „egy vagy több istenség személyéhez fűződő" valami világ fölötti, de lehet valami világon belüli, ateisztikus elképzelés is. Bizonyára ebből adódóan találjuk a vallások között az ATEISTÁK-at, s külön címszóban a VALLÁSTALANOK ÉS FELEKEZETENKÍVÜLIEK-et. A könyv kiemelten nagyobb terjedelmet szentel a buddhizmusnak, a hinduizmusnak, az iszlámnak, a kereszténységnek, az egyiptomi, a görög, az izraeli és a római vallásnak.

223 országban több mint másfél milliárd lélek vallja magát kereszténynek. A legnagyobb vallási közösség Bellinger professzor könyvében negyven oldalt kapott. Elsőnek Jézus Krisztus életútjával és tanításával foglalkozik, majd a keresztény hitvallásokról, közösségekről tájékoztat. Részletesen szól a keleti egyházakról, a katolikusokról, anglikánokról és a protestánsokról; s az utóbbiak több európai és amerikai válfajáról. A továbbiakban a keresztény egyházak hitvallását, dogmatikáját taglalja, majd a szertartásokat, a keresztény ünnepeket, az egyházszervezeti szabályokat veszi sorra, bemutatja az istentisztelet alkalmára készült különféle templomformációkat, épületeket; végül a vallási irodalom bőségét, sokféleségét szemlélteti.

A görög vallás, címszaván túl, több misztériumkultuszra is kitér, így többek között az Adonisz-, a dionüszoszi, az eleuszisi, a szamothrakéi, az orphikus misztériumkultuszra, s külön címszó utal a homéroszi, a krétai–mükénéi vallásra és a hellenisztikus vallásokra. Fejlődésében mutatja be az egyiptomi vallást: a különböző királyvárosokban, az egymást követő/váltó dinasztiák során miként alakul, melyikük miért és hogyan kerül előtérbe, válik uralkodóvá. Külön címszó foglalkozik az Izisz- és Ozirisz-misztériumokkal.

Külön-külön szócikk foglalkozik az IZRAELITA VALLÁS-sal és a ZSIDÓSÁG-gal. Az előbbit Jákob új nevéhez fűzi, amelyet Ő az Istennel történt viaskodása után kapott (Izrael – Isten harcosa, illetve: aki Istennel harcolt). Jákob–Izrael után tizenkét fiát, majd ezek utódait is izraelitáknak nevezik, ez „az izraelita-zsidó vallástörténet első fejlődési szakasza", amely a babiloni fogságig tart. Ugyanis Salamon halála után kettészakadt a Dávid király teremtette egységes zsidó állam; s 722-ben elbukott Izrael, 587-ben Juda. Lerombolják a templomot, s két ütemben asszír, illetve babiloni fogságba hurcolják a két külön ország népét. A zsidóság-szócikk szerint eredetileg csupán JÚDA törzsének tagjait jelölték a jehudi-zsidó szóval, később e déli ország lakóit is, majd miután „a babiloni fogságot követően Júda vezető szerepet játszott" az izraeliek körében, ezért a zsidó szót alkalmazták „az egész nép jelölésére". Ekkor rögzítik a TÓRA törvényeit, mint az egységes zsidó állam alapjait, Ezdrás és Nehemiás irányításával. A szerző részletesen ismerteti a vallási pártokat, mozgalmakat, eközben megtudjuk, hogy a zélóták (vakbuzgók) robbantják ki a zsidó–római háborút; hogy a farizeizmus mentette meg a zsidóság vallását a nagy zsidóháború (Kr. u. 66–70), majd a Bar Kochba-felkelés (Kr. 132–135) után; hogy Noé egyik dédunokája volt ASKENÁZ (Ter 10,3), a jiddis nyelvet beszélő askenázik „névadója"; s a szefárd-zsidóság neve is bibliai eredetű (Ter 10,3). Érdekes: A MOÁBI VALLÁS kapcsán Bellinger nem említi, hogy a moábiták ősatyja MOÁB, Lót idősebb leányának atyjától származó gyermeke (Ter 19,37).

A nagy világvallásokról már eddig is több átfogó tanulmányt publikáltak, érdemes foglalkoznunk az e könyvben oly bőven elénk tárt új vallásokkal, különösen az ifjúsági vallásokkal. Ez utóbbiak kiváltó oka nagyrészt azonos. A serdülőkorral járó identitászavarok kizökkentik a fiatalok egy részét a hagyományos családi, iskolai és munkahelyi kötelékekből. Szabadulni igyekeznek a szabályokba merevült szokásrendszerekből; a modern társadalom konfliktusait feldolgozni képtelen egyedek megnyugvást, „testre szabottabb" eligazodást keresnek. Új vallási közösségekbe, szektákba „tévednek", ahol egy karizmatikus vezető szuggesztív akaratátvitelével koherens közösséggé kovácsolódhatnak. Kialakulhat egy akolmeleg testvéri közösség, amelyben otthon érzik magukat. Ezeket az ifjúsági szektákat, pszichocsoportokat, új vallási közösségeket az USA-ban bomlasztó vallásoknak is nevezik. Ugyanis, aki belép egy ilyen ifjúsági szektába, feltűnően nagy változáson megy át. Elhagyja szüleit, iskoláját; vagyonközösségi csoportéletet él, fokozatosan átalakul személyisége. Az új közösség vezetője egész életvitelükre vonatkozóan feltétlen engedelmességet követel, átprogramozza nemcsak fizikai létüket, de lelki életüket is – elvesztik egyéniségüket, akarat nélküli bábokká, kiszolgáltatott nyájjá alakulnak, akiket törvényellenes tettekre is felhasználhatnak.

Gerhard J. Bellinger könyve hosszas tanulmányozásra érdemes, tudományos lelkiismerettel megírt, s ezzel együtt is olvasmányos munka. Adatokban, statisztikákban is gazdag; szemléletes képanyaga pedig a képzőművészet, a régészet, a mitológia irányába is kitágítja érdeklődésünket. Terjedelmes irodalmi tájékoztató, Múzeumok és könyvtárak jegyzéke, valamint két külön mutató segíti az olvasó eligazodását. *(Akadémiai Kiadó)*

FRIDECZKY FRIGYES

Kádár Erzsébet: Ritka madár

Publicisztikai kötet élére a szerkesztő rendszerint programadó, vagy legalábbis kiemelkedő írást választ címnek. Kenedi János ezzel szemben egy szellemes, ámde jelentéktelen jegyzet éléről kölcsönzi az Ars scribendi sorozat legfrissebb kötetének emblémáját. Az olvasóban ellenállhatatlanul felötlik a gondolat: talán a szerző, Kádár Erzsébet egyedi alkatát, életútját és egyszeri tehetségét kívánta a szerkesztő ilyen, kissé frivol módon érzékeltetni. Irodalmunk és sajtónk történetében valóban *„ritka madár"* az effajta sokszínű, sokműfajú és mégis mindvégig egyetlen húron, hangszeren játszó tehetség. Kádár Erzsébetnek, akár cikket írt, csevegést, kritikát vagy elbeszélést – egyetlen műfaja, meghatározó attribútuma saját asszonyisága volt.

Életénél csak pályája volt rövidebb: mindössze egy bő évtized. Festőnek készült, könyvtárosként kereste a kenyerét és grafikusként került irodalomközelbe, szerkesztőségi kollégák közé. 1936-ban a Nyugat novellapályázatán tűnt fel és 1946-ban maga tett pontot élete végére. A két korszakos dátum között egy tisztázatlan, az utószóban sem említett kitérő: a Nyugat felfedezettje és kritikusa, K. E. a negyvenes évek elején (még 1944-ben is) a Milotay István szerkesztette, jobboldali Új Magyarország cikkírója.

A Nyugat és a Magyar Csillag kritikusának lenni akkor is rang volt, ha az elemzésre méltó nagyok mellett és helyett gyakran azóta az irodalom süllyesztőjébe hullott névtelenekre kellett tehetségét, frappáns mondatait pazarolnia. Mesteréről, példaképéről, Kaffka Margitról tudjuk, hogy annak idején szerkesztői szemére is vetette: igaztalannak, méltatlannak érzi, hogy örökké *nőírókat* kap bírálatra! Nem tudom, vajon Kádár Erzsébet zokszó nélkül vállalta-e a „nőirodalom" specialistájának hálátlan szerepét, vagy ő is berzenkedett ellene, de tény, hogy gúzsba kötve is remekül táncolt: erős a gyanúm, hogy kritikái nemegyszer élvezetesebbek a megbírált regényeknél. A méltó feladat viszont az elemzésen túl, vallomásra is ihleti: Kaffka Margitról vagy Babits nőalakjairól szólva, saját írói problémáit, helykeresését is taglalja. Kaffka Margitnak frappáns módon a szemére veti, hogy az érzékeltetésre vesztegette el az idejét, és nem jutott el az önkényes teremtésig. Ez a megállapítás azonban sokkal inkább érvényes Kádár Erzsébetre, mint Kaffka Margitra. Olyannyira, hogy akár kalauzunk is lehet a kötet olvasásakor.

Látni és láttatni ugyanis jobban, megbízhatóbban tudott, mint komponálni. A megfigyelés és láttatás készsége tette képessé arra, hogy a jelentéktelen témákról is szemléletesen, ergo érdekesen írjon. A divatlevél, sőt a „divatmorzsák" műfaja az újságban is közelebb áll a szolgáltatások területéhez, mint az irodalomhoz. Kádár Erzsébet számára azonban az öltözködés, a lakberendezés is az asszonyi élet – tehát: az élet – része. Amikor ruhákról ír, viselőikre figyel. Számára a divat a társadalmi értékskála, a munkamegosztás része és következménye, a stranddivat – az esztétika marginális területe. Ahogyan idézett Kaffka-esszéjében is fontos, helyenként meghatározó szerepet tulajdonít az író és a tárgyak viszonyának, az ember számára is a maga teremtett és választott környezetében válik teljessé. Az *újságíró* K. E. híven leírja az év, az évad pongyola- vagy frizuradivatját, de az *írónak* az is feltűnik, hogy az asszonyok többsége élete háromnegyedét egyetlen pongyolában éli végig, és a nők frizurája – valójában önvallomás. A divattudósítás viszont alkalom az ars poeticára: *„Semmi pongyolaságot a pongyolában!"*

Ezt a követelményt Kádár Erzsébet önmagára is kötelezőnek érzi: divattudósításaiban, a mai nyugati lapok népszerű „lifestyle" (életstílus, vagy inkább életmód) rovataiba kívánkozó csevegéseibe is módszeresen pontos, kifejezésmódjában elegáns: jelzői eredetiek, mint az elegáns hölgyek ékszerei. Következtetései érdekesek, de nem hoznak lázba. Akkor sem, ha tudjuk, ha érződik, hogy a divat csak ürügy, a konvencionális női téma csak kiindulópont, a történet pedig jobbára csak vezérfonal – keret. A lényeg az emberi viszonyok, szenvedélyek és lélekállapotok rajza. Szíve és tehetsége szerint Kádár Erzsébet nem a szoknyadivat leg-

újabb hullámairól, hanem *egy életforma mulandóságáról* kíván tudósítani.

És itt jutunk el az újságíró mindennapi tevékenységének irodalmi vonulatához. Nem véletlen és nem is szerkesztési hiba, ellenkezőleg: az életmű iránti tisztelet indokolja, hogy Kenedi János a korábbi novellaskötetekben publikált Kádár Erzsébet-írásokból és jó néhányat beválogatott a publicista kötetébe.

Köztudott, hogy műfajonként más-más színen és szinten vonják meg az újságírás és az irodalom határát. Míg a riportregény és az irodalmi riport a köztes műfajok közé sorolható, és a jeles írók publicisztikájától manapság nem illik megvonni, elvitatni az irodalmi státust, az epikus jellegű, történeteket is tartalmazó tárcák, portrék – bizonyos szinten felül – egyszerűen „átsorolódnak" az írói művek közé. Kádár Erzsébet lapokban publikált történetei a legszigorúbb mércével mérve is novellák, esetenként regény-expozíciók, vagy regényvázlatok. Az esemény – pontosabban a folyamat – amelyről az írói vénával, tehetséggel rendelkező hírlapíró (vagy a lapok kenyerére kényszerült író) tudósít: egy életforma halódása és vége, a magyar Cseresnyéskert udvarházának bedeszkázása. Ezekben a hajdani kastélyokban nemcsak a tárgyi emlékeket őrző, a régi szekrények deklasszálódtak, de a szegénység küszöbére került családok is. Az erdélyi emlékeket, ízeket zsigereikben őrző, új hazai viszonyok között talajtalanná lett emberek kallódása, a *szegényországból* menekülni szándékozó parvenük *gazdagország* kapujában meglesett, bizonytalan topogása, a faluról városba özönlő *„magánnagybirtokosok"* boldogtalansága – olyan hiteles kordokumentum, ahol a mai áthallásokért nem a szerző a felelős.

A realista társadalomrajz és az impresszionista kifejezésmód keresztútján született vázlatokhoz képest, kész és teljes értékű irodalmi műnek számít az a levélregény – *A ködbevesző hős* – amelyet Kádár Erzsébet szeretve tisztelt felmenőjének, Damjanich Jánosnak szentel. A romantikus szerelmi történetet hitelesítő dokumentumanyag filmrendezők figyelmére érdemes, ma is lebilincselő olvasmány.

„Sem folytatni, sem elfelejteni nem lehet" – búcsúztatta Kádár Erzsébetet majd fél évszázaddal ezelőtt a nemzedéktárs, Vas István. Azóta az élet kivételesen rácáfolt a költőre: K. E. portréteremtő művészetét, kifejezésbeli eleganciáját, a dokumentumok felhasználásának módszerét még csak akad, aki folytatja, de a novellistát – akinek tudtommal 1966-ban jelent meg utolszor kötete – mégis, máris elfelejtették. Ezért is volt indokolt, jó választás az újságírói életmű bemutatása ürügyén Kádár Erzsébet megidézése. (*Ars scribendi–Nyilvánosság Klub–Századvég, Budapest)*

FÖLDES ANNA

SZÍNHÁZ

Goldoni: A kávéház

Amióta Strehlernél hó hullott a velencei terecskére, komorra hangolt Goldonival nem lehet meglepni a színházi közönséget. És hogy A kávéház című darabja hó nélkül is teli van hideggel, azt sem lehet már felfedezni.

Igaz, *Mohácsi János*t a felfedezés aztán cseppet sem érdekli. Ilyen tenyeres-talpas, durva színházi tankot én még nem láttam jónak; rossznak annál többször, annyiszor, hogy már-már a módszert magát tartottam színházra alkalmatlannak.

Mohácsi rendezőként olyan, akár egy daráló, csak éppen – úgy tűnik – bármit nyomnak be felül, alul mindig ugyanaz jön ki: *itt rossz.* Hogy csak a legutóbbi példákra hivatkozzam: Jókai, Goldoni egyre megy neki, mindig azt darálja: a világ gonosz és azzá tesz.

Ez eddig elég hervasztó, ha másért nem, hát mert unalmas. Mohácsinál azonban nemcsak erről és ennyiről van szó, nemcsak a végeredményről, hanem az útról, melyen eljutunk addig; az meg jó. Éppen Goldoniját látva felmerül ugyan a kérdés, hogy meddig lehet ezt még ismételgetni, úgy, hogy közben változatlanul jó legyen – ez azonban Mohácsi problémája.

A kávéházból még vagy öt Mohácsi-féle mondat sem fut le, amikor valamire valaki azt mondja: szar. Mondanak később cifrábbakat is, legtöbbször azt, hogy *hosszú.* Ez durva káromkodás, szidalom, minimum azt jelenti, hogy valamit nem érdemes elmagyarázni, mert: 1. akinek mondanák, úgysem értené, mert hülye, 2. aki mondaná, az a hülye, 3. minek itt még beszélni, amikor mindenki hülye. Az irodalminak cseppet sem nevezhető szövegről alább még lesz szó.

Ami a figurákat illeti, azokra az eredeti mű eredeti szerzője tán nem ismerne rá – mi igen. Megvan Ridolfo, a kávéház tulajdonosa, félős békebeli alak, aki, haladván a korral, az emeleten kuplerájt működtet stabil kurvákkal. Megformálója, *Lugosi György* néha zenél; nem sikerült eldöntenem, ezt vajon Ridolfóként teszi-e, de ez nem is bizonyult lényegesnek. Pandolfo kártyabarlangja persze játékterem. Pandolfo mai egyenruhát: mályvaszín zakót, zöld nadrágot, fehér zoknit, és kigombolt ingnyakra kötött nyakkendőt visel – máris mindent tudunk erről az alakról.

Don Marzióról nem elsősorban a ruhája, hanem a kísérete árulja el, hogy ki ő; a két izomagyú, sötét szemüveges alak – egyikük döglöttzöldben, másikuk fáradt barnáslilában tartva – ugrásra készen figyeli a don minden szavát, mi meg tudjuk: felkapaszkodóban lévő Keresztapa ő, aki egyelőre maga tartja szemmel az eseményeket, és maga főnökli ezt a cseppet sem baráti őrző-védő szolgálatot. *Gyuricza István* többnyire fapofával és fahangon működteti őt, s oly álságos emberséggel, hogy az embert kicsit kiveri a víz.

Eugenio – akiről a színlap annyit közöl, hogy „nemcsak hogy a kártya, hanem még a nők is" – különösebb átpofozás nélkül került át Goldoniból, lévén emberi archetípus. Szenvedélyének nem a tárgyai, hanem maga a szenvedély a mozgatója – *Kelemen József* rendkívül hatásos „táncjelenetben" sűríti a rendező és a saját mondandóját erről, amikor minden fogadkozása ellenére egy játékos velencei szellő mégiscsak befújja őt a kártyabarlangba.

Flaminio, aki Leandro gróf álnéven merül el a kártyabarlang, illetve a kávéház közönségében, miközben főfoglalkozásként Lisaurának, a táncosnőnek csapja a szelet, homályos alaknak mutatja magát. Ezért sem Goldoninál, sem Mohácsi verziójában nem jár nagy elismerés: gyáva és sunyi kis férj „heppiendje" jár neki.

Placida és Vittoria, a két feleség (Eugenióé és Flaminióé) szintén Goldoni-közelben tartatik; vannak songjaik, replikáik, amelyek modern kiábrándultságról árulkodnak, akárcsak az, hogy a végén csöppnyi elégedettség nélkül viheti ki-ki haza kicsapongó férjecskéjét.

Komoly kar szolgál még arra, hogy bővített mondattá tapossa szét az „itt rossz" lakonikus állítását. Kurvák, maffiózók, zenészek – akiknek rossz a kávé, és bódultan térnek vissza egy, a tea felfedezésére tett expedícióból, hogy tovább vedeljék a kávét; akiknek rossz a csizma, az itáliai, a hosszú, de nincsen helyette másik; és rossz a kávéház, szét is verik. Akkurátusan, alaposan. *Khell Zsolt* díszlete megint csak remekül játszik; még kanális is dereng a háttérben, és még a szétverést is állja.

Mohácsi színházának nyelve: törtmagyar. Egy lerobbant, szétesett, szilánkosra zúzott nyelv, amely egyrészt a hasonló közérzet adekvát kifejezőeszköze, másrészt kelti, indukálja is azt. Ez a nyelv gazdag is, szókincsben, árnyalatokban egyaránt, csak éppen mind a szókincs, mind az árnyalatok a leépültség, az elsivárosodás, a reménytelenség megérzékítésére hivatottak. Zeneiség is lakozik benne, nem nagyon dallamos, de songokra jó, miként komor-komoly mondandó kifejezésére is. Valamint rengeteg benne az explicit humor, a szóvicc, a favicc – és Mohácsi végtelenül otthonosnak mutatkozik ezen a terepen. E végtelenséget némiképp konkretizálja az a körülmény, hogy az előadás terjedelme, a jelenetek belső ideje esetleges: az egész lehetett volna fél órával több, de egy órával kevesebb is, a gondolatiság sérelme nélkül.

Nem kétlem, hogy számos darab áll készen arra, hogy ebbe a Mohácsi-féle darálóba kerüljön. Mindaddig jó színház születik belőlük, amíg az előadások jelentésesen és jelentékenyen különbözni tudnak egymástól. Mohácsi színházi világának másik vonulata, az operett alighanem tovább bírhatja a bornírtság és blődség duplafenekű – az „eredetivel" szórakoztató, a stílusjátékkal pedig ezen túlmutató – interpretációját, mint a klasszikusok vagy félklasszikusok.

Tévedés ne essék: nem azon aggódom, hogy Mohácsi mit művel a drámával. Azt művel vele, amit akar és nem szégyelli, mindaddig, míg közöl vele valamit, ráadásul ilyen nyomatékkal, szellemesen, érzékletesen.

A kaposvári előadás végén don Marziót elzavarják a kávéház romjai közül – neki meg amúgy sincsen itt dolga tovább. Nem járhat még messze, amikor Lisaura – aki halványan a védelmébe veszi őt, mondván, „magát szeretik itt", meg (Pandolfónak) „maga nem ismeri azt az embert" – kimondja azt az összetett mondatot, amiről ez A kávéház szól, amiért működésbe jött ez a daráló, és ami, ahogy kell, az előadás legvégére került: „De nekem jó, ha rossz."

CSÁKI JUDIT

Shakespeare: Szentivánéji álom

Sok rétege van ennek a darabnak, Jan Kott óta tudjuk. A műsorfüzet Peter Brookot idézi: az egyik világon belül egy másik található és azon belül még egy. És ez nemcsak olyan metafora, miszerint a színház – rejtvény. Shakespeare itt labirintusokkal játszik. Először is itt a földi és alvilági királyi pár. Théseus-Hyppolita és Oberon-Titánia – párhuzamos sorsok, talán egyazon viszony megkettőzései (ilyen előadás is volt már); aztán itt a két-két szerelmes, összevissza cserélődnek, s közben boldogtalanok, miközben azt hiszik, élvezik a kergetőzést; aztán a mesteremberek, s végül Pukk, aki mindent összekavar – szándékosan?, szeleburdiságból?, netán segíteni akarásból? Ki tudja.

Gothár Péter remek újítása, hogy ezúttal Pukk áll az előadás középpontjában *(Csákányi Eszter* alakítása az est legnagyobb élménye: igazi polifon

Kádár Erzsébet
Kritika 1992/1

VIII. kamaraszínházi találkozó

A zsűri választott

Idén talán a pénzhiány okozta, hogy nem tellett határon túli színház vendégszerepeltetésére a *VIII. kamaraszínházi találkozó* szervezőinek. Akik megszokták, hogy újvidéki, erdélyi vagy messzebbről jött, portugál, finn társulatok előadásait is láthatják a tavaszti fesztivál ezen kevés prózai eseményeinek egyikén, most *„be kell érjék"* a hazai színházak produkcióival. E találkozónak az az értéke és érdekessége, hogy elhozza a fővárosba a vidéki színházak legjobb kamaraprodukcióit, méghozzá azokat, amelyeket az előzetes nevezések után a kritikusokból, színházigazgatókból és rendezőkből álló zsűri meghívására érdemesnek tart. Érthető tehát, ha ezek az egyszeri és kiválasztott alkalmak mindig telt házakat vonzanak.

Az idei zsűri: *Bálint* András, *Koltai* Tamás, *Mészáros* Tamás, *Csáki* Judit, *Nánai* István, *Meczner* János és *Bencze* Zsuzsa, most is négy darabot választott ki, ezeket március 18. és 24. között három fővárosi színházban láthatja a közönség. Az *Arany János Színházban* a debreceni *Csokonai Színház* mutatja be március 18-án *Parti* Nagy Lajos *Ibusár* című darabját, amelyet *Pinczés* István rendezett. Március 22-én a *Merlinben* a *Szegedi Nemzeti Színház O'Neill Utazás az éjszakában* című drámáját játssza, *Lukáts* Andor rendezésében. Egy nappal később, 23-án este az esemény főrendezője, a *Radnóti Színpad* ad otthont a szolnoki *Szigligeti Színház* vendégjátékának. *Becket Godóra várva* című művét *Tompa* Gábor színrevitelében láthatja a közönség. Március 24-én ugyanitt a veszprémi *Petőfi Színház* mutatja be *Pinter A gondnok* című darabját, amelyet *Vincze* János rendezett.

Hogy országjáró színházi körútja során a zsűri valóban a legkelendőbb darabokat válogatta-e ki a kínálatból, arról dönthet majd a színházi kínálattal alaposan elkényeztetett fővárosi közönség.

(h. k.)

Köszönöm, Budapest?!

A belga televízió filmje fővárosunkról

Köszönöm, Budapest! címmel egyórás filmet forgatott fővárosunkról a belga televízió, amelyet szerdán mutattak be a sajtó képviselőinek a *Magyar Televízió* székházában. Öt évvel ezelőtt kezdték a forgatást, de mire bemutatták volna, Budapest nagyot változott. Ezért a stáb ismét munkához látott, amelyet most fejeztek be.

Az első filmkockákon a Moszkva téri emberpiac nyers valóságával ismerkedhet meg a néző – a munkáért toporgó emberek vaskos magyar szavait híven követik a flamand feliratok. A filmet mindvégig borongós-elégikus hangulatú zene kíséri, amely jól illik a képek mondanivalójához: a rendszerváltozás pillanatainak eufóriája elmúlt, az emberekből kiveszett a lelkesedés, eluralkodott rajtuk a csüggedés. A város együtt pusztul lakóival: eltűnnek a szemet gyönyörködtető, finoman kimunkált apró részletek, amelyek az egykori polgárok ma már regényesnek tűnő életének és álmainak emlékét őrzik. Sorra húzzák le a redőnyt a patinás fel a fejüket az amerikai stílusú gyorséttermek. A kultúráját, múltját felszámoló város romjain virágzó külföldi kereskedőréteg és a terjedő szegénység végleteit hangsúlyozza a film.

A magyarországi forgalmazás jogdíja a *Fekete Doboz* szerkesztőségét illeti, cserébe a helyszínek kiválasztásában és előkészítésében nyújtott segítségért. A rendező és a producer – mint elmondták – *szádékosan provokatív* műsort állított össze, de véleményük szerint a huszonnégy órás nyersanyagból még lehangolóbb képet tükröző kockákat is válogathattak volna. Úgy godolják, a negatív jelenségekre a kívülálló irányíthatja legőszintébben a figyelmet. A figyelemfelkeltés szándéka miatt nem vették be műsorukba a növekedés, az öröm és a szépség mozzanatait. Az ábrázolt jelenségek szerintük bármely átalakuló nagyváros gondjai lehetnek, és senki nem tiltakozna ellene, ha valaki Brüsszelről hasonlóan provokatív filmet készítene.

Eltűnt arcok

Kádár Erzsébet, a gáncstalan novellista

A mai olvasók java része már nem tud róla. A tegnapiak és tegnapelőttiek közül is csak az ínyencek emlékeznek rá. A céhbeliek és beavatottak azonban sokatmondón bólintanak: egyike a ritkán szóba kerülő, jelentős íróknak, afféle rejtett tartaléka a hazai novella értékeinek. S igazában nem is olyan távoli, az *Illyés–Márai*-nemzedékhez tartozik, csak épp fél évszázada zárult le pályája, 1946-ban.

Egyetlen kötetre való novella őrzi nevét, az 1944-ben, a

Franklin Társulat

kiadásában megjelent *Harminc szőlőskosár*: tizenöt elbeszélés, kétszáz oldalon. A csekély példányszám és a megjelenés éve, mikor a háború elér hozzánk, elég magyarázat a néma fogadtatásra. Az 1966-os posztumusz gyűjtemény *Kegyetlenség* címen ismét a korábbi darabokat foglalja össze, megtoldva még hat írással. Közülük három a könyv legeljére került – nyilván régebbiek, de az író kihagyta őket –, három a végére, ezek 1944 és 46 között születhettek, de lényeges vonással nem gazdagítják a képet. Az *úgy, amint volt*, végérvényű portrét ad *Kádár* Erzsébetről. Ha búvópatakként is, jelen van, hatóerejét bizonyítja, hogy újra meg újra fölvillan tudatunkban.

A legenda képződését megindíthatja a kis terjedelmű, hirtelen befejeződő életmű, még serkentőn is hathat a körülötte lebegő titok: mi minden maradt beváltatlan egy szivárgó vagy nyitva felejtett gázcsap komisz szeszélyéből! De be kell érnünk a megírt elbeszélések válaszával, és azokból négy-öt gáncstalan remeklés; ott a helye egy elképzelt magyar dekameronban.

Íróként meglehetősen késve indult: a *Nyugat* 1936-os novellapályázatán tűnt föl. Eredetileg festőnek készült, a főiskolán *Szőnyi* István növendéke volt. Látásmódja, érzékletes megjelenítőkészsége, színek, formák iránti hajlama rajta hagyta nyomát írásain is, tájak, városképek eleven fölidézése árulkodik első választásáról. Önarcképe hűvösen nyugodt, egyételmű intellektuális fiatal nőt állít elénk, szemlélődő tekintetű, kiegyensúlyozott teremtést. Figyel. A világra, a természeti és emberi jelenségekre, komolyan és megvesztegethetetlenül. Jobb keze derekára kapcsolva, arcán elnyomott mosoly árnya, amint saját magát is tetten éri, s a tárgynak kijáró pontossággal rögzíti majd a vásznon. Nincsen kora, valahol harminc és negyven között készülhetett a portré. Nagyjából novelláival egy időben, s ugyanazzal az elszántsággal: kivallatni a modellt.

Kegyetlen volna? Ahhoz túlságosan humánus és kulturált, de amit éles szemmel fölfedezett, azt nem homályosíthatják el az érzelmek: nevükön nevezi azokat is. Mert mélyre lát az emberi kapcsolatokban, a nyilvánosságnak szánt gesztusokban, a szavak hangsúlyában, s érti a hirtelen megvillanó vagy eltűnő tárgyak beszédét is. Egy gyémántfüggő, egy jegygyűrű vagy karlánc olyasmit is kikottyant, amit viselője szívesen elhallgatna. Nem egy novellájában

Önarckép

ezekre a talizmánként viselt ékszerekre bízza, hogy kipattantsák a titkot: egy emberpár közt meglazuló vagy épp születő érzelem jelképévé nőnek, szinte *corpus delictivé* lényegülve.

Igen, a változás vagy az azt megelőző, megzavarodó pillanat vonzza magára az író pillantását, mikor megkezdődik valami, szinte észrevétlenül megjelenik az első hajszálrepedés az addig ép házasság, szerelem vagy akár az otthonnak érzett falak iránti ragaszkodás szilárd biztonságán.

Társadalmi közege e novelláknak jórészt a századelő már bomló hazai dzsentrivilága. Ebben nőtt fel *Kádár* Erzsébet, ezt ismeri gyökeréig. Eredetei neve: *Csernovits*. Kései leszármazottja

Csernovics Arzén

főpapnak, a törökök elől Magyarországra települt, Szentendrén gyökeret vert szerbek vezetőjének. Egyik cikkében megemlíti, hogy nagyapjának nővére *Damjanich* Jánoshoz ment feleségül. Írói névválasztásával függetleníteni kívánja magát a magyar nemesi rangot szerzett ősöktől is. Szentendre pedig inkább képzőművészeti vonatkozásaiban érdekli; izgalmas, szellemes beszámolót ír egy ott töltött nyaráról.

Írásművészetének varázslata azonnal megejt: az első mondatokkal bevonja olvasóját áramkörébe. A tátrai szanatóriumban utókúrán lévő asszonyt meglátogatja férje, s együtt töltött napjuk örömét megmérgezi egy ott üdülő fiatalember fölbukkanása, s az apró, finom jelek a különben ártatlan fiatal nő viselkedésében – megszületik köztük a féltékenység (*A sellő*). A frissen elfoglalt, elegáns várbeli lakás parkettája fölpúposodik: a rejtély nyitja a telken kivágott diófa csonkja, mely új életre kel, s gyökerét is ki kell irtani (*A diófa*). Az első világháború után megszállt délvidéki magyar város francia parancsnokát időnként titokzatos, lefátyolozott hölgy látogatja meg. Találgatják, ki lehet? Aztán az idős, konzervatív főispán magánkérésével megy el az ezredeshez, s megpillantja csuklóján lánya ismerős aranyláncát (*Férfiak*). A pusztuló

erdélyi kúria

falai közt céltalanul tengődő, régi birtokoscsalád ráébred, hogy ottlétük puszta haladék, de még vadászgat a környéken a gazda, s tilalmi időben ejt el egy gidát (*Az utolsó őzbak*). Megannyi egzisztenciális dráma, mesteri sűrítésben. *Kádár* Erzsébet mintha tolvajlámpással világítana be alakjainak lelkébe, s egy kényszercselekvés, elvételt szó vagy hangsúly lobbantja föl előttünk a készülő tragédiát. Mindezt a műfaj szűk, magyarázkodást nem tűrő szerkezetében. Kiúttalan kelepcébe tévednek, soha többé nem lehetnek azok, akik addig voltak. Remek építésű, pontosan megrajzolt alaphelyzetek, öntörvényű figurák, női szemmel észrevett parányi részletek finomsága és kikerülhetetlensége, mindez együtt, anélkül, hogy az író kilépne tartózkodó tárgyilagosságából: ennyi novelláinak utánozhatatlan bravúrja. S a titok, hogy a mutatvány természetesen hat, önmagát okolja meg, mert másképp nem is történhetett.

Novelláin kívül a *Nyugatban* megjelentek könyvbírálatai, hazai és francia prózaírókról. Ugyanitt publikált egy tömény, eleven *Casanova*-drámát. Kevésből jelentőset alkotni – ez lehetett *ars poeticája*. A mellékest, halványat meg sem írta. Vagy megsemmisítette, ami nem elégítette ki ízlését? Találgathatjuk. De igazat kell adnunk *Vas* Istvánnak: *„Így is a leggazdagabb, legtökéletesebb elbeszélőink közé tartozik. Sem folytatni, sem elfelejteni nem lehet."*

Vidor Miklós

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

KÁDÁR Ernőbet

Meg kell vennünk a lakásunkat, de miből?

Amint járom az utcákat, bekukkantok a VII., VIII., X. kerületi házakba, s amit ott látok, igen lehangoló. Sok épületben a „gangok" fel vannak dúcolva gerendákkal, a lakások ablakai üveg helyett papírral vannak befedve.

Mi, akik már nyugdíjasok vagyunk tudjuk, hogy az előző negyven évben az állam épitette a lakótelepeket, s ezekben a lakásokat a munkások ingyen kapták. Ez volt a gyakorlat a negyvenes évektől az 1980-ig terjedő időkig. Napjainkban a házak állaga már igencsak megromlott. Ez érthető is, mert amelyik házat 1920-ban építették, s az utóbbi tizenöt évben csak „felügyelték", természetes, hogy romlott az állapota. Ezeket a lakásokat akarják most velünk megvetetni.

A rendszerváltás sok újat hozott, például az önkormányzatokat is. Most ezek is gondban vannak, mert nincs pénz a felújításra, renoválásra, esetleg beruházásra. Azt ők is tudják, hogy a lakbéreket nem lehet a csillagos égig emelni, mert akik nem bírják azt fizetni, azokkal mit tehetnek? Kilakoltatják őket az utcára vagy a kapu alá? Mert ebben az országban nagyon sok a kisnyugdíjas, de a kiskeresetű fiatal is, és rengeteg a munkanélküli, aki nemhogy nem tudja megvenni a rozoga házban lévő lakást, de nem tudja fizetni a lakbért, a villanyt, a gázt, a fűtést sem. Az is igaz, hogy miért kellene az önkormányzatoknak rendbe hozatni az 1920-ban épült házakat? De azokat az embereket sem lehet erre kötelezni, akiknek kenyérre sem telik. Példának a József Attila, és a Kerepesi úti lakótelepet hoztam fel, ahol a lakók nyolcvan százaléka idős, szegény ember. Mi is nyugdíjból tengetjük az életünket feleségemmel. Ebből a kevés pénzből hogyan, és miért vegyünk meg egy rozoga, rossz állapotban lévő lakást?

Galló Mihály
Budapest

Ifj. Wekerle a katedrán

Wekerle Sándorról szóló cikkükhöz szeretnék néhány észrevétellel kapcsolódni.

Fia, ifj. dr. Wekerle Sándor követte atyját a tudományos pályán: a közgazdaság és pénzügytan tanára volt a főiskolai rangú, kitűnő hírű Budapesti Kereskedelmi Akadémián. A Tanácsköztársaság beköszöntével ifj. Wekerlét is – sok más kollégájával együtt – eltávolították a katedrájáról, helyét egy élénk észjárású, tehetséges fiatalember, *Mahler* Lénárd foglalta el. Ő, bár marxi vizeken evezett, nem habozott magyarázataiban kemény oldalvágásokat osztogatni, ha azt tapasztalta, hogy a Tanácsköztársaság idején hibás rendelkezéseket hoztak.

A Tanácsköztársaság összeroppanása után hirtelen visszacserélődött a tanári kar. Záróvizsgát 1919-ben tehát a visszatért „kapitalista" professzorok előtt kellett teni. Ez némely tantárgynál, például a közgazdaságtannál nehézséggel járt... Magam is ebbe a helyzetbe kerültem: Mahlert hallgattam, Wekerlénél vizsgáztam. Az intézet vezetősége és a professzorok azonban lojálisan igyekeztek ezeket a nehézségeket áthidalni.

Dr. Rapcsák Lajos
Budapest

Hét turulunk volt

A múlt év novemberében igen sokat hallottunk, olvastunk a magyar médiákban a Bánhida feletti, most helyreállított turulról. Sajnos azokban a közlésekben, amelyeket én láttam, hallottam, olvastam, egyetlen szó sem esett arról, hogy Magyarország területén nemcsak egy turul volt, hanem hét. Amennyire elő tudom varázsolni az ötven évvel ezelőtt emlékezetembe elraktározottakat, ezek a következő helyeken állottak: Vereckénél, Nyitra felett a Zobor-hegyen, Dévénynél, Bánhida felett, Zalatna mellett, a Brassó feletti Cenk-hegyen és Pétervárad vagy Zimony mellett. Ha a helyek felsorolása hibás, annak a megtanulás óta eltelt ötven esztendő az oka. A kiigazítást szívesen veszem, ha valaki a korabeli forrásokban megtalálná a felállítási helyek pontos felsorolását.

A hét turult a millennium emlékére állították fel, de ezekből csak a bánhidai maradt meg, a többit 1918–19-ben az országot megszálló hatalmak, sok más magyar emlékkel együtt, elpusztították.

S. J.
Budapest

Pontosítás

A „fekete" klarinétkirály?

– A jeles művész ezeket mondta tollba a *Magyar Nemzet* riporterének: „1971-ben zenei fesztiválon vettem részt New Yorkban, ahol együtt léptem fel a virtuóz fekete dzsesszzenésszel, Benny *Goodman*nel és zenekarával... a fesztiválon a zenészek kikiáltottak klarinétkirállyá. Sajnos a Benny Goodmannel való barátságom megszakadt, mert a fekete zenész röviddel a fesztivál után meghalt". Csakhogy: Benjamin (Benny) David Goodman (született 1909. május 30., meghalt 1986. június 13.) a sok kiváló néger dzsesszzenész között a jóval kisebb számú, világhírre szert tett fehér bőrű muzsikusok egyike volt. Az említett fesztivált pedig szerencsére még 15 évvel, aktívan zenélve élte túl. (*Dr. S. L.* Cegléd)

– Lapjukban megjelent dr. *Király* Béla írása „Több magyar is kapott Becsületrendet" címmel. Arról ő sem tudott, hogy édesapám, néhai dr. *Kelecsényi* Ferenc tulajdonosa volt a Becsületrend „Fekete Csillag" keresztjének. Dr. Kelecsényi, a polyglott újságíró (kilenc nyelven beszélt), annak idején a budapesti francia követség sajtóattaséja volt évtizedekig és a hetenként megjelenő „Gazette de Hongrie" című lap alapítója és főszerkesztője. Követségi munkája és hetilapja alapján érdemelte ki ezt a kivételes kitüntetést, mely halála után birtokomba került. (*Kelecsényi Katalin* Budapest)

– A Mensa Hungaricus című cikkük – nyelvérzékem és nyelvtudásom alapján – meghökkentett. A „mensa" szó nőnemű, tehát nem „hungaricus", hanem „hungarica" a helyes jelzője. Nem kötelező a latin nyelv ismerete, de ha használjuk, ellenőrizzük, mit írunk. (*S. A.* Budapest)

– Azt írták – valószínű, hogy a távirati iroda jelentése alapján –, a második világháború után Dunaújvárosban nem épült templom. Ez nem felel meg a valóságnak: 1982–85 között Dunaújvárosban új református templom épült, Szabó István Ybl-díjas tervező tervei nyomán. (*Kassai Sándor* református lelkipásztor, Dunaújváros)

Vallásos oktatás

Ne visszafelé lépjünk

„Hittanóra a templomban, sekrestyében" címmel lapjukban megjelent írással kapcsolatban szeretnék néhány gondolatot felvetni. Elsősorban a Dél-Afrikai Köztársaságban szerzett tapasztalataimról szólnék.

Tulajdonképpen megdöbbent, hogy a XX. század végén ezen a témán rágódnak, vitatkoznak otthon. Mert valóban a komolyabb, igazi hittan-, illetve vallási oktatásnak a templomban van a helye. Kivéve természetesen a felekezeti iskolákat, a különböző egyházak által fenntartott iskolákat. De mivel általában azokba sem csak „hittestvéreket" vesznek fel tanulónak, azt ugyan kijelentik, hogy például keresztény szellemben nevelik a gyerekeket, a más vallásúaknak az istentiszteleten nem kötelező részt venni.

A Dél-afrikai Köztársaságban az általános iskolákban jobbára van „vallásos oktatás" (így nevezik) s ezt maga a tanítónő tartja; heti egy óra az órarendben (ami = 30 perc!). Tehát nem a régi magyar értelemben vett „iskolai hittanóra", melyet pap (lelkipásztor) tartott. Ezen az iskolai órán a gyerekek a Bibliával ismerkednek, az Ótestamentum és az Újtestamentum legendáit, történeteit, szereplőit ismerik meg. Elolvassák gyerekeknek írt könyvekből, s rajzokat készítenek a különböző kis történetekhez. Tehát nem csak Jézus és az Újszövetség köré fonódik a vallásos oktatás. Ez pedig csak hasznukra válik, mivel jól tudjuk, hogy a bibliai történetek és szereplők ismerete fontos az irodalom, képzőművészet és komolyzene gyakori témáinak megértéséhez éppúgy, mint a görög és római mitológia s szereplői.

Azok a családok és gyerekek, fiatalok, akik ennél mélyebb, igazi vallásos oktatást, nevelést igényelnek, igazi „hittanórát", azok igenis a templomban, a sekrestyében, a parókián kapják meg. De nem a „fűtetlen templomokban", mint az említett cikk szerzője írja, hanem az egyház oktató- és klubtermeiben, ifjúsági szobáiban. Ezenkívül még megemlíthető, hogy minden angol nyelvű országban közismertek a Sunday Schoolok, (vasárnapi iskolák), ahol vasárnap délelőttönként lelkipásztorok vagy önkéntes foglalkozásvezetők korosztálytól függően játékos vagy komolyabb vallási oktatásban (nevelésben) részesítik a gyerekeket, fiatalokat. Nem fontos moziba vagy síelni menni vasárnap délelőtt vagy délután – akinek igénye van rá, menjen a vasárnapi iskolába pár órás foglalkozásra. De hivatalos hittanórának nincs helye az állami iskolákban, az órarendben! A hitoktatás mindenkinek magánügye – a vallási és világnézeti szabadságot így is fel lehet fogni, s mivel vitatkoznak a témán, gondolom, Magyarországon sokan ezt így gondolják. Szomorú lenne, ha visszafelé lépnének s nem előre egy modernebb, demokratikusabb megoldás felé. Az alapvető emberitársadalmi normatívákat, a tízparancsolat eszméjét, tisztességet és becsületet nem csak a hittanórákon lehet elsajátítani.

Szabó Bea
Cape Town

Olvasószolgálati irodánkban levelezési rovatunk munkatársai személyesen is átvesznek olvasóinktól kritikai észrevételeket, vitacikkeket, panaszokat – szóban vagy írásban – minden szerdán 16.00–18.00 között.

Címünk: VII. kerület, Erzsébet krt. 6. Telefon: 122-1484, 269-6662, 269-6663.

0715

HATOS LOTTÓ HATOS LOTTÓ

A Budapest Magyar Állami Társadalombiztosítási Igazgatósága ceglédi kirendeltsége

Kádár Ferenc a Zsigá

hosszú és három láb széles gyékény, egy rézüst, amelyben fa-szén parázslik, egy teáskanna, néhány apró csésze és evőpálcika, néhány kis pohár a rizsbor számára, ez minden. A gyékényeken térdelnek, guggolnak, fekszenek, esznek, alszanak, a gyékények mégis hófehérek, mert cipőben nem szabad a házba lépni, az étkezés is úgy történik, hogy az étel nem eshetik a földre. Tisztaságszeretetük már majdnem vallásos kultusz. Még a legszegényebb házban is van fürdőkamra: a naponként háromszori fürdés a legforróbb vízben, nem tartozik a ritkaságok közé.

A teafőzés szertartása

Japán a szertartások országa. A nap szertartással kezdődik: öregek, fiatalok meghajolnak a császári pár fényképe előtt, amely betonfülkében — nehogy eléghessen — ott van minden házban. Ezt a szertartást még a modern Japán is elvégzi minden reggel. A gyárakban a munkásság oszlopokba tagolva, apró céduláról olvassa hangosan a császár isteni eredetéről szóló tanítást és földig borul a tenno képe előtt, mielőtt megkezdené a munkát. Ugyanez megy végbe a kaszárnyákban, az iskolákban, a hivatalokban és a sportpályákon. A japáni a virágot is bizonyos szertartás keretében helyezi el vázában, de szertartás keretében történik a teafőzés is.

A teaszertartást állítólag buddhista szerzetesek hozták magukkal Kínából a 8. század derekán. Érthető, hogy ott is, Japánban is teakultusz fejlődöttt ki, hiszen a teától függött az egészségük, az életük. A vizenyős lapályokon a víz ihatatlan, csak forralva és teával ízesítve élvezhető. Ha nincs, vagy kevés a tea, ugyanolyan inség fenyeget, mintha a rizstábla nem fizetne eléggé. Ezért fordul a japáni olyan vallási áhitattal a tea felé.

Előkelő háznál a teaszertartás e célra fenntartott szobákban zajlik le. A szoba falai a legértékesebb fából készülnek, padlóját a legfinomabb gyékények borítják. A felszerelés minden darabja régi és nagyértékű. A gyékényeken kis vánkosok, a szoba közepén rézmedence, amelyben fekete és fehérre mázolt fa-szén izzik. A medence fölött lóg a vasból vert teakatlan. A teafőzés szertartása alatt nem szabad beszélni. A házbeliek és a vendégek néma meghajlással lépnek a szobácskába, hangtalanul bocsátkoznak le a párnákra és lehúnyt szemmel, magukba mélyedve figyelnek a katlanban forró víz zubogására. Az európainak halvány sejtelme sincs arról, mi mindent hall ki a japáni fantázia ebből a zubogásból. Negyedóra múlik el így, végül nesztelenül kinyílik egy ajtó és belép rajta a ház leánya, jobbkezében a fekete lakk teadobozzal, baljában egy serleggel, amelyben a teaport péppé keverik. Minden lépése, minden gesztusa előírásos; évekig tanulta, hogyan kell mozognia a teaszertartás alatt. Meghajol a vendégek felé, övéből piros selyemkendőt húz elő, azzal letörli a teadoboz fedelét. Azután — mindezt kimérten és szertartásosan — kis bambuszkanállal teaport hint a csészécskékbe, arra forró vizet önt, majd odalépked a vendég elé, térdre borul és a csészét leteszi a gyékényre. Most a vendégen a sor. Mély meghajlással átveszi a kortynyi zöld teát, jobbtenyerébe helyezi az edényt és baltenyerével oldalról megtámasztja. Így viszi a szájához a teát, amelyet három kortyra kell az utolsó csöppig elfogyasztania.

Amikor minden egyes jelenlévő megkapta a teáját, az ifjú hölgy mélyen bókol az egész társaság előtt, letakarja a tüzet, ezzel a teaszertatás véget ért. Most szabad a beszéd. Ebben a hangulatban természetesen nem lehet szó olyan diskurzusról, amilyen a mi zsúrjainkon divatozik; ebben az áhitatban gyér és nagyon halk szavak esnek. Dícsérik a teát, magasztalják a fennköltséget, ahogy a házban a tradíciót tisztelik, megnézik és megdícsérik a ház legbecsesebb ékességeit, az ősökről maradt teafőző-katlant, a bambuszkanálkát, az apró csészéket és a lakk teadobozt. Néhány perc mulva megszólal a láthatatlan gong, mire a vendégek felkelnek a vánkosokról és hangtalanul kivonulnak a teaszobából.

Bölcseség van ezekben a számunkra furcsa ceremóniákban: az ember megáll a mai élet rohanásában, szándékosan lefékezi magát és egy csendes órára magába száll. A házigazda ezekben az áhitatos percekben nem gondol vendégeivel s a vendégek elfeledtik a házigazdát, a környezetet, mindent, ami csak külsőség. Bárhol vannak, kínálnak számukra egy csendes órát, egy szigetecskét a modern élet bolond örvénylésében, s a japáni ezt a pihenőt hálásan fogadja. Ezeket a néma perceket mindenki a maga módján tölti meg tartalommal: a tudós magasan szárnyaló gondolatokkal, az egyszerű ember a fenyőerdők zúgásával. De valamennyien egyedül vannak önmagukkal. Ez az, amiben nekünk oly ritkán van részünk . . .

A tea leforrázása. *Az edénybe töltött pépet a háziasszony gyors mozdulattal leönti forrásig hevített vízzel, azután addig keveri egy bambuszkanállal, amíg zöld színűvé nem változik. A tea most sűrű, pépszerű, hasonlít a spenótleveshez. A teát gyors mozdulattal így kell elfogyasztani. Tej, rum vagy csak cukor hozzáadása is Japánban ismeretlen. Elvenné a tea zamatát.*

Búcsúznak a vendégek. *A teaszertartás a legnagyobb csendben végetért. Az utolsó percekben váltottak ugyan néhány szót, de ez a kevés is a teának szólt. Dícsérték az italt és a vendéglátást. Dícsérték az eszközöket és a virágot, amely a teaszoba fülkéjében állt. Napi dolgokról nem beszéltek, nem volt pletyka, tehát nem volt sértődés sem. Ideális vendégeskedés volt.*

AKTUÁLIS FURCSASÁGOK

DÉVAVÁNYA

Legtöbb magyar ember úgy tartja számon, hogy Magyarországon a mai napig két igazi, ősi arculatú pusztaság maradt fenn: a Kecskemét-melletti Bugac és Hortobágy, a debreceni polgárok híres pusztája. A harmadik nevezetesebb ilyen területről, Ecseg-pusztáról már kevesen hallottak, pedig ez a terület is megérdemelné, hogy az egész országban mindenki tudjon róla. Ecseg-puszta három híres kunsági hely — Dévaványa, Turkeve és Karcag — határában terül el és a legmagyarabb ősfoglalkozásnak, a pásztorkodásnak éppenúgy őrzi a nyomait, mint Hortobágy vagy Bugac. 1896-ban, a millenniumi kiállításon az egész világ megcsodálta a híres ecsegi „kontyos kunyhót", a pásztorok ősi építményét. Ecseg-pusztán csikóskodott Fintа Sándor, aki ma amerikai egyetemi tanár és a legjobban keresett ottani szobrászok egyike. Különös, művészhajlamú pásztoremberek éltek mindig Ecsegen. A pusztai élet úgy hozza magával, hogy a pásztorkodó ember reggeltől-estig ráér mindenféle farigcsálással bíbelődni. Mintha csak Fintа Sándor példája lebegne a mostani pásztorok előtt, közöttük is van ilyen művészi hajlamú ember. Dévaványa község csordásai, Kádár Ferenc és Kádár Zsiga, igazi remekbekészült állatalakokat, ostornyeleket, tülköket faragnak. Faragásra legtöbbször körtefát használnak, mert szerintük ez a fa engedelmeskedik legjobban a faragókésnek. A művészi hajlamú csordások faragásait messze vidéken szívesen vásárolják.

PRESSER

Különös és középkorba illő módon végeztek ki legutóbb egy asszonyt az itteni bányászok. Ez az asszony esztendők óta állandó zavarokat és ellenségeskedést szított a kis telep lakossága között — a nyelvével. Mary Chuck, egy idős özvegyasszony, aki négy férjét temette már el, egész napját azzal töltötte, hogy embereket, családokat uszított egymásnak. Üldözési rögeszméjében egyik gyalázatos csínyt a másik után követte el. Jó darabig senki sem tudta, honnan erednek az igaztalan pletykák, de később leleplezték a veszedelmes némbert, aki azonban nem hajlott a figyelmeztetésekre s legutóbb is olyan lehetetlen helyzetbe hozott egy fiatal leányt, hogy annak vőlegénye azonnal elköltözött a telepről. A leány öngyilkos lett s halála után kiderült ártatlansága. Ezt megtudta a vőlegény is, aki visszatért Presserbe, fellármázta a falut, a felbőszült lakosság előkerítette a némbert, félig agyonverte, aztán a telep egyetlen terén máglyát rakott és szabályszerűen elégette. Mire a csendőrség a szörnyű tettről értesült és gépkocsikkal lesietett a faluba, a pletykás nőnek már csak megszenesedett holttestét találta a máglyán.

PÁRIZS

„Ausztráliában is van vadnyugat" — írja a „Paris-Soir". Igaz ugyan, hogy az ausztráliai vadnyugat meglehetősen keleten van, abban a szögletben, ahol az Alexandraföld, Queensland és Dél-Ausztrália találkozik, de mint a cikkíró igen találóan megjegyzi, az ottani „Wildwest" oly tökéletesen megegyezik az amerikaival, hogy — eltekintve a lovaktól — semmi különbség nincs közöttük. A francia ujságíró szerint az ausztrál-vadnyugaton nem vadlovakat, hanem kengurukat lasszóznak, ha pedig nem ezt teszik, akkor birkák szerepelnek a „vadnyugati lovasok" műsorán. Az ausztrál-pásztorlegények elképzelhetetlen ügyességgel, messze túlhaladva gyorsaságban a cowboyokat, tökéletes biztonsággal fogják el az elbarangoló vagy megvadult birkákat. Mert megvadult birka is van! A nyugodtan legelésző állaton egyszerre csak izgalom vesz erőt, megcsökönyösödik és amilyen gyorsan csak lehet, messzire elszalad. Ha ilyenkor nincs kéznél a birka-cowboy, akkor a megvadult állatról végleg le lehet mondani. A cikk írója egy alkalommal végignézett egy ausztrál-vadnyugati népünnepélyt Fort Phillipben, amelyről őszinte csodálattal nyilatkozott. Az ausztrál-cowboy harminc méter messziről megfogja kötélvetőjével a birkát és tíz méterről akármelyik faágat eltalálja. Az ausztráliai vadnyugat eddig teljesen ismeretlen fogalom volt Európában, de az újságíró érdekes és néha lélekzetelállítóan izgalmas cikkei során szinte az olvasó elé varázsolja ezt a jellegzetes foglalkozási ágat, amelyet Amerikában cowboynak, Ausztráliában sheepboynak, Magyarországon csikósnak neveznek.

A Nagykunság művészei. *A képünkön látható két dévaványai csordás, Kádár Ferenc és Kádár Zsiga, körtefából remekbe készült állatszobrokat, ostorfogóeket és mindenféle dísztárgyakat farag. Az őstehetségű faragóművészeknek egyetlen szerszáma a hegyes bicska; az előttük lévő dísztárgyakat és szobrokat mind ezzel az egyszerű szerszámmal faragták ki.* (Eötvös felv.)

Európa egyetlen elefántbőr-kikészítő üzeme. *A képünkön látható hatalmas elefántbőrt Mainz mellett, Németország egyetlen elefántbőr-timárjánál készítik ki. A hatalmas állat bőre éppen felpuhításon megy keresztül; ezután még egész sereg aprólékos eljárás következik, mielőtt a hatalmas bőr kitömött elefánttá alakul és bekerül valamelyik európai múzeumba.*

OBBIA

Mario Marini, olasz Afrika-kutató elmondja, milyen érdekes tapasztalatokra tett szert az olasz keletafrikai bennszülöttek között. Megfigyelte többek között, miként építenek maguknak az itteni négerek rövid félóra leforgása alatt igen csinos és rendes házat. Mindenekelőtt lándzsákkal és más hegyes karókkal mély lyukakat vájnak a földbe s ezekbe vékony, karcsú élőfákat ültetnek. Ezek a fák tulajdonképpen a ház falait alkotják összeölelkező ágaikkal. Az ágakat a keresztbefutó karókkal kötik össze s ezzel a ház durva felépítése meg is történt. Most liánokkal és egyéb igen rugalmas nehezen szakítható indákkal kötik össze. Azután a tetőt helyezik rá, ami nem más, mint gyékényszerűen összefont sás, valamint nagyobb falevél. Miközben a tetőt, amely esőálló, elhelyezik, mások kitömik a ház falréseit száraz fűvel s máris készen áll a hajlék, amelybe rendszerint be is költöznek. A bennszülöttek mindezt nem egészen harminc perc alatt készítik el.

MAINZ

A sokféle furcsa foglalkozási ág között is ritkán hall az ember elefántbőrfeldolgozóról. Még Afrikában vagy Indiában, az elefántok hazájában könnyebben el lehet ilyen foglalkozást képzelni, de Európában az elefántbőr-feldolgozás a legritkább és legfurcsább mesterségekhez tartozik. Elefántbőr-timár egész Európában csak egy van, a németországi Mainz mellett. A különös foglalkozású timármester a cirkuszok és állatkertek elpusztult elefántjainak bőrét készíti ki nagy szakszerűséggel. Az elenfántbőr főképpen a múzeumok számára becses, mert a legtöbb elpusztult elefánt kitömve folytatja pályafutását valamelyik nagyváros múzeumában. A vastagbőrű állat kitömése rendkívül nehéz és sok szaktudást kívánó munka, úgyhogy egy-egy kitömött elefánt elkészítése hosszú hónapokig eltarthat. Az egész munka legfontosabb és talán legnehezebb részét, a lenyúzott elefántbőr kikészítését és a megfelelő vastagságra való elvéknyitását az egyetlen német elefántbőr-timár műhelyében nagy szakszerűséggel végzik.

HAMBURG

A maga nemében páratlanul álló útépítést jelentett be a közelmultban összeült hamburgi szakértekezleten a német autóműutak birodalmi főfelügyelője, Heisel kultúrmérnök. A megbízott közlése szerint az illetékes hatóságok elhatározták, hogy közvetlen autóműutat építenek Klagenfurttól Münchenig és egyharmadára rövidítik az úttávolságot Karintia és a bajor főváros között. A tervezett autóműút, amely észak-déli irányban szelné át Dél-Németországot, két helyen fogja az osztrák Alpokat áttörni s mind a két helyen egy-egy nyolckilo-

Tolnai Világlapja 1942. jun. 3. (22. sz.)

jótékony ugyan, de ez a humanitás rendszerint *egyoldalú*. Inkább az osztrákok javát szolgálja. A titkár egy volt bakafőhadnagy, aki nagyon is katonásan intézi a jóindulatot kívánó ügyeket.

A nyomorgó magyarok, akiknek haza kellene térni — főkép diákok, művészek — nagyon ritkán kapnak vasúti jegyet.

— De előbb fizessen be huszonhat frankot — mondják a nagyvagyonú egyletben — vagy különben *menjen gyalog haza.*

Gyalog — esetleg télvíz idején! Persze a fiatalemberek, akiket a tudnivágyásuk, vagy megélhetési körülményeik hajszoltak a kimenetelre — hajótörésük után, elcsigázva nem tudnak három hónapos gyalogtúrára vállalkozni. Gyakran *züllés, öngyilkosság, kórház* következik. De itt még a kórházba is oly nehéz bejutni! A szegény ördögök — miután honfitársaik jótékonyságát a maguk szűk körében már kénytelenek voltak kiaknázni — alig számíthatnak arra az intézményre, amelynek kötelessége volna a spontán gyámolítás. S ha nagynehezen kapnak vasúti jegyet, a borvirágos orrú intéző öt frankot ad melléje útiköltségül.

Mérsékelten szólva: kívánatos lenne, hogy a segítő-egyesület célzatos egyoldalúsága megszűnjék. Azok a szegény nyomorgók nem mehetnek panaszra a budapesti m. kir. belügyminisztériumhoz, amely — úgy látszik — ellenőrzés nélkül adja a pénzt. Az elhúnyt gróf Khevenhüller-Metsch nagykövet ideája volt, hogy az egylettel kapcsolatban kórház épüljön, mert főkép a magyarok ritkán találnak gyors segítőkre. Megtörtént legutóbb, hogy két szerencsétlen asszony — akinek férjei nem tudtak munkához jutni — rettentő nyomorban nagybeteggé lett és az egyik holt gyermeket szült, a másiké pedig nemsokára kiszenvedett. Az éhhaláltól véletlenül csak a magyar egylet mentette meg őket, pedig a gazdag segítőegyesület hivatása és kötelessége lett volna.

tommal csak az ősz *Bertha* Sándor él még. Az első elnök Zichy Mihály volt, amíg az orosz cár udvarába nem hívta, a második Munkácsy Mihály, akinek Magyar Báljain rendkívül előkelő közönség szokott megjelenni. Aztán Kádár Gábor, a nagyrabecsült litográfművész és gróf Eszterházy Pál következett, most pedig Návay Aladár az elnök, akit tíz éve egyhangulag választanak meg a tisztújításkor.

Nyolc évvel ezelőtt olyan botrányok és inzultusok is voltak napirenden, hogy a klubot be kellett zárni. Egy erőszakos csoport ugyanis mindenáron szocialista egyletet akart belőle csinálni. Azóta, hogy újra megnyílt a klub, nem néz politikai vagy társadalmi felfogást, hanem csak magyar otthon akar lenni. Estéket, felolvasásokat, szinházi előadásokat rendez s ilyenkor zsufolásig megtelik a nagyterem. Szép könyvtára van, amelyet nemrég félezernél több kötettel gyarapított a Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa. Szociális tevékenysége abban áll, hogy a körülményeihez képest tanácsal és pénzzel támogatja a magyarokat. Kimerítően válaszol a Magyarországból hozzája fordulók kérdezősködésére. Ingyenes francia nyelvoktatást ad heti két estén. A két franknyi tagsági díjért negyven napig betegsegélyt küld orvossal, akit az egylet fizet. A vagyon most hetvenezer franknál több, amely értékpapirokban pesti bankoknál van s a kamatokból fizetik a folyó költségeket. Az egylet dolgait hat év óta Lendvay Károly — több magyar lap levelezője — intézi s gondoskodik arról is, hogy a Párisba vetődő szegény művésznövendékek tagsági díj nélkül látogathassák a klub helyiségét, amelyben már az összes hazai újságok olvashatók.

*

Sokszor botrányos, elkeserítő incidensek játszódnak le az osztrák-magyar segítő egyesületben, amelyet a két állam kormányai egyaránt támogatnak. Az egylet

Tábori Kornél Párisi magyar-
jai, Bpest K. n.

The 21th
Oct 1949.

I.

Hungarian Industrial Exhibitation in Mosc
(Translation into Hungarian)

Tíz hónapon belül már a harmad
alkalom a Szovjet unióban kiban
tani a zászlót a Central Parkban
a moszkvai fajó parton. A mu
évben Czeskoslovakia és Finland
tartott [illegible]

Kádár Gábor

l.

Farkas Mihálylevelei

203. l.

226. l.

Kádár Gábor

A képzőművészeti társulat műlapja. A képzőművészeti társulat új műlapja *Benczur* Gyulának «Mályvák közt» című szép festményének szinnyomatu másolata. A festményt — viritó mályvák közt játszó amorettek — a műcsarnok 1890-iki őszi kiállításából választották ki, s a sokszorítás *Kádár* Gábor Párisban élő hazánkfia műtermében készült, a szines nyomást is ott végezték. Nagyon sikerült szép munka, életteljes szinekkel, puha, finom részletekkel, melyek megfelelnek az eredeti művészi hatásának. A képet most küldözik szét a társulat tagjainak, kik értékes műlapot nyernek benne, mely minden szalonnak díszére válik.

Vas. Ujs. 1892.

177. 1.

Kádár Gábor

A képzőművészeti társulat választmánya a nyári szünet után e hó 23 ikán ült össze először gr. *Andrássy* Tivadar elnöksége alatt.

Bemutatták a társulat jövü évi műlapját, mely nagy szines nyomat, *Benczur* Gyulának «Mályvák között» czimü, a mult évben arany éremmel kitüntetett festménye után. A szines reprodukcziót Kádár Gábor hazánkfia készíti Párisban. A próbanyomatról a

1891. 640. l.

VASÁRNAPI UJSÁG.

társulat művészi bizottságának ülésén maga Benczur Gyula is úgy nyilatkozott, hogy minden várakozáson felül jól sikerültek. A zágrábi országos kiállítással kapcsolatban a *horvát képző- és iparművészeti társulat* által rendezett képzőművészeti kiállitásra, a társulat tulajdonából 29 és az egyes művészek részéről átengedett 18, összesen tehát 47 festményt küldött. A nevezett horvát társulattól magyarul irt levél érkezett, melynek felolvasását a választmány rokonszenvesen fogadta. A magyar testvéri egyesületnek hódoló köszönetet fejez ki, s azt mondja — hivatkozva a sajtóra, — hogy a kiállítás a magyar művészet részvéte nélkül távolról sem érte volna el a tökélynek azt a fokát, a melyen ma megelégedettséggel látják a művészet bármely nemzethez tartozó barátai. Azt az ohajtást is kifejezik, hogy a képzőművészeti társulat minél több tagját üdvözölhessék körükben. A választmány egyhangulag elhatározta, hogy melegen meg fogja köszönni a szives meghivást és a társulat tagjait felkéri, hogy mentül számosabban látogassák meg a zágrábbi kiállítást. A társulat iránti érdeklődés folytonos növekedéséről tett örvendetes tanuságott, hogy az igazgatóság *32 új tagnak belépését* jelentette be.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.

BH. 930. V. 6.

tordai Kádár Gábor

Új műkincsek a Nemzeti Múzeumban

Kádár Gábor hagyatéka.

Egynéhány esztendő híján ötven éve lesz, hogy *Trefort* Ágoston volt a magyar közoktatásügyi miniszter, aki éppen olyan erős törekvéssel iparkodott kultúrfölényt biztosítani Magyarország számára, mint azt most teszi *Klebelsberg* Kunó gróf. Trefort nagyrabecsülte a német kultúrát, legtökéletesebbnek azonban a franciát tartotta és amikor nagy fáradsággal, sok küzdelem után elérte, hogy megalakult az *Iparművészeti Múzeum* és életre hozta a *Felső Ipariskolát*, négy kiváló fiatalembert szemelt ki, akiket Párizsba küldött, hogy ott a következő művészeteket tanulmányozzák, az *acél-, fa-, rézmetszetet, az üvegfestészet és a selyemszövés művészetét.*

A négy kiváló fiatalembert névleg: *tordai Kádár Gábort, Krieger* Bélát, *Schwertner* Zsigmondot és *Simkó* Józsefet 1885-ben küldötte ki három esztendőre 500 forint ösztöndíjjal és azzal az igérettel, hogyha jól elvégezték a dolgukat, itthon kinevezi őket a felsőipariskolára tanárnak.

Kádár Gábor számára a *sokszorosító* művészetet jelölte ki Trefort és Kádár Krieger Bélával (ezzel a korán elhunyt zseniális fiatal művésznövendékkel) együtt került a híres Lemercier-céghez.

Kádár Gábor gyorsan haladt előre és mire kiküldetése és ösztöndíja lejárt, már közel *ötvenezer frankot* keresett a Lemercier-cégnél — külön munkákkal. Mikor a három év letelt, Kádár jelentkezett Trefortnál, aki azonban csak óradíjas állást kínálhatott neki, mert *nem volt üresedés.* Kádár így visszament Párizsba, újra jelentkezett a Lemercier-cégnél és néhány év mulva megépítette saját műintézetét a Rue Falguieres-en, amely még ma is a legelőkelőbb sokszorosító műintézet Párizsban.

*

A háború alatt Kádár, aki *megtartotta magyar állampolgárságát*, Svájcba menekült és a műintézetet felesége, egy francia asszony vezette tovább. A háború után visszatért Párizsba. Mikor a béketárgyalások után megtudta, hogy Erdély, — mely szűkebb hazája volt — a románoké lett, közel volt a kétségbeeséshez. Elkeseredve mondotta:

— *Nem azért maradtam egy félszázad óta külföldön is magyar embernek, hogy most életem alkonyán bocskoros oláh legyek!*

Megkérte e sorok íróját, intézze el otthon az ő optáns ügyét és hogy kimutassa az őshaza iránt való ragaszkodását, megigérte, hogy *gyönyörű bibliofil könyveket ad a magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának.*

Alig néhány hét mulva gyászjelentés érkezett Párizsból. Kádár özvegyének értesítése volt, hogy *férje meghalt.* De nemsokára tavaly új esztendőre újabb levelet küldött az özvegy *Coron-ból* (Maine et Loire) arról a birtokról, ahol Kádár Gábor örök álmát alussza. Tudatta, hogy férje halála előtt megemlítette neki, hogy a Nemzeti vagy Szépművészeti Múzeumnak *ajándékba szánta könyvtárának legremekebb műveit.*

BH. 930 V/6

A krakói magyarokat [illegible] sét nagyon előmozdítják az ottani magyarok, így a már említett *Kappel* Gyula ezredes, valamint *Schabl* Miklós ny. kapitány.

Varsóban szintén erősebben indult meg most a magyar-lengyel kultúrális munka. A Báthory Istvánról nevezett Lengyel-Magyar Egyesület, melynek élén *Krzeminski* mérnök áll, pompásan sikerült ünnepet rendezett március 15-én, melyen igen előkelő közönség vett részt a többek közt ott volt *Zaleski* külügyminiszter s *Matuszewski* pénzügyminiszter.

Ezenkívül azonban a varsói rádió is adott külön magyar estét, melyet vagy kétszázezer lengyel hallgatott aznap este.

A varsói egyetemen is megerősödött a magyarság. Eddig — tizenkét év óta — *Divéky* Adorján látta el ott a magyar lektorátust és adta elő a magyar történelmet. Most *Korompay* Manó ny. kapitány vette át a lektorátus vezetését, Divéky pedig nagyobb óraszámmal fogja előadni a magyar történelmet, mint magántanár.

Korompay a lektorságon kívül még a lengyel irodalom termékeinek magyarra való átültetésével is foglalkozik s jelenleg *Kossak-Szczucka* Zsófiának — a lengyel *Tormay* Ceciliának — *A fügvész* című könyvét fordítja.

Kádár Gábor

— (Rendkivül értékes könyvgyüjtemény érkezett Párisból a Nemzeti Muzeum könyvtárába.) *Kádár* Gábor özvegye, férje utolsó kivánságához hiven, megküldte a párisi magyar követség utján a férje müintézetében készült legszebb könyveket. *Kádár* Gábort *Trefort* Ágoston küldte ki Párisba, hogy ott az acél-, fa-, rézmetszetek, valamint az üvegfestészet és a selyemszövés müvészetét tanulmányozza. *Trefort* az akkor alakult Iparmüvészeti Muzeumnak és felsőipariskolának akart kiváló szakembereket nevelni. *Kádárnak* azonban nem sikerült itthon elhelyezkednie. Páris első sokszorositó müintézetéhez került, a Lemercier-céghez. Majd később megalapitotta a Rue Falguiéresen saját sokszorositó müintézetét, amelyet Páris egyik legelső müintézetévé fejlesztett. Ebből kerültek ki azok a könyvek, amelyeket most *Kádár* özvegye a Nemzeti Muzeum Könyvtárának adományozott. E könyvek a nyomdatechnikának, a sokszorositómüvészetnek csodálatos remekei. A Nemzeti Muzeum Könyvtárának legszebb könyvei közé tartoznak. *Kádár* hazájához való ragaszkodásának jeléül mindvégig megtartotta magyar állampolgárságát, s emiatt a háboru alatt menekülni is kényszerült Svájcba. E nagyértékü adománnyal az ő neve és özvegyének neve a Muzeum Könyvtára nagy barátainak, jótevőinek sorába került. *Klebelsberg* Gunó gróf kultuszminiszter és *Hóman* Bálint dr. muzeumi főigazgató meleghangu levélben köszönte meg az özvegynek a nagy adományt. A Könyvtár igazgatósága ősszel kiállitani készül a gyüjteményt, hogy a sajtó munkásai a bibliofilek, müvészek, könyvkötő- és nyomdaiparunk mesterei megtekinthessék, s hogy a nagyközönség egy külföldre szakadt szorgalmas és kiváló magyar ember adományában a hazaszeretetnek és a Nemzeti Muzeum iránti szeretetnek mindig, de napjainkban különösen követésre méltó példáját szemlélhesse.

NU.930.VII.?

N.U.930.VII.?

gazdag szolgálat után megvált a váli főszolgabirói állástól és nyugalomba vonult. Az ünnepségen a megye részéről megjelent Havranek József alispán, Halász Géza megyei főjegyző, Jeszenszky Antal központi főszolgabiró, Korniss Elemér és Milosevics Miklós árvaszéki ülnök és Taisz Andor aljegyző. A váli járás minden községe a főjegyzők és a községi birók vezetése mellett megjelent küldöttségekkel képviseltette magát. Az ünnepséget a Dreher-kastély nagytermében társasebéd fejezte be.

Szeghalmon a „Király-erdőben" táborozó 198. sz. rákospalotai „Pál"-cserkészek julius 13-án, vasárnap délután müsoros cserkészünnepélyt rendeznek.

Élelmiszerpiac

Élelmiszerárak a székesfőváros nyilt piacain és a vásárcsarnokokban. Kiskereskedelmi árak: Marhahus: rostélyos, felsál kg 200—340, leveshus kg 160—320,

kőztetné eredetiségéből. Éppen a befejezetlenség, a részletes kidolgozás mellőzése az, ami a vázlatnak jellemző sajátsága, ellentétben a kész alkotással, melynek a vázlat úgyszólván csak akkordjait szolgáltatja. Azért keresik, azért veszik oly előszeretettel nagy művészek vázlatait, mert azok saját életrajzuknak legjellemzőbb lapjai, hamisítatlan okmányai annak, hogy lelkükben hogy alakult meg a kép, miről utólagosan átdolgozott vázlatok tanuságot nem tehetnének. Ha valaki kész képet rendel, úgy jogosítva érezheti magát esetleg arra, hogy ki nem dolgozott részletei ellen kifogást emeljen vagy valamely hiányzó alkotó résznek pótlását követelje De a vázlatnak több vagy kevesebb részletbe menő kifejlesztése annyira a művészi szabad fölfogás és módszer egyéni mérlegelésének körébe tartozik, hogy ennek a többnek, vagy kevesebbnek meghatározása merő lehetetlenség. Aki valamely vázlatot vett és ugyanazt a vázlatot meg is kapja, meg nem tagadhatja a vételár kifizetését azért, mert részletesebb kidolgozásra tartott igényt.

A vázlat és a kész kép közötti átmenet incommensurabilis határok között mozog, tisztán a művész egyéniségétől függő fokozatokat jelöl s azért nincsen az a bíróság és nincsen az a szakértő fórum, mely a vázlatnak tényleges kifejlesztése és a vevő által képzelt részletesebb kidolgozás közt való értékkülönbséget megállapíthatná. A kézzel fogható és értékben is kifejezhető különbséget csak is a teljesen befejezett kidolgozás szolgáltathatná, de akkor a vázlat egyszerűen megszűnnék vázlat lenni s ezért nem volt arra még példa s nem is lehet, hogy az, aki nem kész képet, de vázlatot vett meg, a vételár kifizetését megtagadhassa azért, mert bármily címen részletesebb kidolgozásra tart igényt.

Szinte csodálkoznunk kell azon, hogy *Kádár* Gábor is részese ennek a pörnek az elmondott művészietlen fölfogásból kiinduló alapon. Szívesen használjuk föl az alkalmat arra, hogy a *Kádárról* megjelent téves adatokat, melyek szerint eredetileg mint festőnövendék élvezett volna Párisban művészi ösztöndíjat s később hivatásához hűtlenné vált s nyomdászszá lett volna, helyreigazítsuk. *Kádár* Gábor a magyar iparművészeti iskolának volt jeles tanítványa, a művészi sokszorosításra képezte magát, s úgy a magyar intézetnek, mint kiváló képességének és törekvésének csak becsületére válik, hogy amikor ösztöndíjjal Párisba került, oly sikeresen dolgozott, hogy jelenleg a jól ismert Lemercier-cégnél a művészi sokszorosítás vezetője, fényes jövedelemmel. A francia elsőrendű erőkkel versenyezve, Kádár több remek munkának, így a páratlan fényűzéssel kiállított Tissot-féle bibliának kiadását biztosította a Lemercier-cég számára s nagy tökélyü színes reprodukcióí a mérvadó kritika teljes elismerésében részesülnek.

Kádár, aki tudtunkkal *Munkácsynak* nagy tisztelője volt s a pörös vázlatok vételárából a reá eső első részletet meg is fizette, talán még meg fogja akaszthatni azt, hogy a szerencsétlen mester jogait vele szemben is pörrel kelljen megvédeni. De ha ez be nem következik, az esetben nagy elvi jelentőséget kell tulajdonítanunk a fölvetett kérdésnek nemcsak Munkácsy pörének szempontjából, de általában azért is, hogy a jogszolgáltatás művészeink érdekeivel ne jusson ellenkezésbe s azért érdeklődéssel várjuk a kereskedelmi és váltótörvényszék döntését, mely a hozzáértők véleményét nem fogja mellőzhetni.

Széljegyzetek a modern művészetről.

IV.

Az előbbiekben foglalkoztunk azokkal a körülményekkel, amelyek a modern művészetet tulajdonképpen modernekké tették, a következőkben egynéhány példával fogjuk illusztrálni, hogy tulajdonképpen milyen is ez a modern művészet. E célból egy kissé elemeire kell bontanunk a művészet két ágának, a szobrászatnak s festészetnek az alkotásait s oly kérdésekkel foglalkoznunk, amelyek részint a kompozició részint a technika szempontjából esnek megbírálás alá. Meg kell keresnünk a teret, amelyből a modern művészet tárgyát veszi, bár akadtak művész írók is (Wilhelm Trübner), akik mindenáron csökkenteni akarják a *művészet tárgyának* szerepét, akik egyáltalában lényegtelennek tartják, hogy mit ábrázol a kép s fődolognak csak azt, hogy hogyan ábrázol a kép valamit.

Ez a nézet csak kivételes esetekben állja meg helyét, de legtöbb esetben számba kell venni azt az intellektuális ténykedést is, amelyet a művész tárgyának kiválasztásával s felfogásával végez. Hogy a tárgy megválasztását a kompozició egyéb elemével, azután a kivitellel, színhatással, technikával egyenrangba helyezik, az ellen nem lehet kifogásokat emelni, mert aki ismeri a módozatokat, amelyek mellett egy kép vagy szobor megszületik, az tudja majd a fejlődés egyes stádiumait fontosságuk szerint

tési módot rendszeresítenők. Hány ember van, aki nem mer vagy nem akar, vagy nem képes egy képért egy kerek summát készpénzben kiadni, de rögtön kész volna a műtárgyat megvásárolni, ha azt havi tízharminc forintnyi részletfizetésre megkapná. Az a széles polgárosztály, amelyre itt gondolunk, ezt a részletösszeget meg sem érzi s örömmel megy bele a vállalkozásba.

Ime néhány mód, amelylyel lendíteni lehetne művásárunkon. Egyik sem új, tehát ki van próbálva. Csak hozzá kell látni az életbeléptetésükhöz. Nem utópia egy sem, csupa egyszerű, világosan megérthető terv, amely másutt már ebben vagy abban a formában gyakorlatban van és jól gyümölcsözik.

A tárgy fontossága megkívánja, hogy ne késsünk e szempontok megvitatásával s esetleges korrekturájával. Mert nem szabad felednünk, hogy itt egyformán szó van úgy a művészek érdekeiről, mint a közönség művészi, nemesebb kulturájának emeléséről.

Lyka Károly.

Munkácsy pöre.

E címen megemlékeztünk már a napilapok nyomán arról, hogy *Munkácsy* Mihály, a reménytelenül beteg világhírű művész nevében ügygondnoka *Zsilinszky* Mihály államtitkár kénytelen volt pört indítani *Roheim* Ödön dr. és *Kádár* Gábor ellen a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék előtt azért, mert a nevezettek még a millénium évében *Munkácsynak* összes készletben levő műveit (32 festményt, vázlatot és rajzot) 220.000 frankért megvásárolták, de a vételárat mostanig sem fizették meg. Az ügy bírósági elintézés alatt lévén, nem tartottuk volna föladatunknak, hogy részletesebben hozzászóljunk, ha az alperesek védekezésüket egész terjedelmében nyilvánosságra nem hozták volna s ezzel nemcsak a nagy mester szerencsétlen sorsa iránt érdeklődők figyelmét idézték föl, de egyszersmind a nagyközönség fóruma előtt oly természetű kérdéseket is bolygattak meg, melyek a művészeket, érdekeik megóvása szempontjából, a legközvetlenebbül érinthetik. Ezért, hiteles értesüléseink alapján, a pör általános érdekü egyik mozzanatával még egyszer kívánunk tüzetesen foglalkozni.

A vételár megfizetésének megtagadását az alperesek a többek között azzal is okolják meg, hogy *Munkácsy* az adás-vevési alku megkötésekor állítólag azt a szóbeli kijelentést is tette, hogy eladott vázlatait utólag még át fogja dolgozni. Tudjuk, hogy *Munkácsy* fényes művészi pályáját azóta súlyos betegsége megakasztotta; az egész magyar nemzet mélyen fájlalja legnagyobb művészi géniuszának idő előtti elhomályosulását. Sajnos, tisztában kell lennünk azzal, hogy az ő mesteri ecsetjét, mely annyi remek alkotással növelte nemzetünk iránt a művelt világ becsülését, kiragadta a tragikus végzet, soha sem lankadt kezéből. Ha tehát tett is volna valamely igéretet arra, hogy eladott vázlatain még dolgozni fog, azt többé nem teljesítheti. A vevők busásan kárpótoltaknak érezhetnék magukat *Munkácsy* állítólagos mulasztásáért; mert hiszen az ő szerencsétlensége a vevők anyagi előnyére válik. Amióta kétségtelen, hogy ujabb műveket tőle nem várhatunk, az ő legcsekélyebb alkotásának az ára is csak emelkedhetik.

A vevők az eladott harminckét darabnak nagyobb részét tényleg átvették; ismeretes, hogy azokat Brüsszelben kiállították s hír szerint néhányat el is adtak. De még az átvett tárgyak árát sem fizették meg, pedig ezt a kötelezettséget aligha lehet vitásnak elképzelni. Az át nem vett tárgyakról lehet e szerint csak szó s azokra nézve merülhet csak föl nézetünk szerint a művészeket általában érdeklő s már bevezetésül jelzett az az elvi kérdés, hogy lehet-e bármely befolyással a szerződésileg megkötött vételi alku érvényesítésére egy oly szóval tett állítólagos igéret, mely az eladott és megvett vázlatnak utólagos átdolgozásától föltételezné a vételár kifizetését. E kérdéssel szemben a leghatározottabban tagadó álláspontra kell helyezkednünk.

Aki némileg be van avatva a művészi munka egyes fázisaiba, tudhatja, hogy a vázlat alatt mit kell érteni. A művész első gondolata a vázlatban születik meg. Többé vagy kevésbbé kifejlesztett jelzése ez a formáknak és a színfoltoknak, melyek az alkotandó kész kép alapjául szolgálnak. A vázlaton keresi a művész a csoportosítás fővonalainak arányosságát s az egymásba ütköző színek hangolását, anélkül, hogy a részletes kidolgozásban kimerítené erejét. A hozzáértő szemében éppen az adja meg a vázlatnak báját és üdeségét, hogy a művészi ihletnek első és közvetlen megnyilatkozása s az szállítaná le értékét, ha a későbbi átdolgozás kivet-

Művészet. 1899. 28 sz.

Kádár Gábor

4.

gresszus tagjainak emlékül ajánlotta s köztük szétosztatta. *A Műbarátok Körének* 250 példányt bocsájtott rendelkezésére, hogy tagjai közt szétossza. Miután azonban ugyanezen képeket a tagok a *Magyar Műkincsekben* már megkapták, a választmány a példányok értékesítését határozta el. Ez azonban nem sikerült; s a példányok 1898-ban tagsági illetménykép a tagok közt szétosztattak; egy-egy példányt jutatván a főbb hírlapoknak is. A mű ára akkoriban 15 frt volt.

DÍSZÍTŐ MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS TERVE.

Az 1894. év folyamán valamely kiállítás rendezésének kívánsága merült fel s Pejacsevich Katinka grófnő indítványozta is, — ami el is fogadtatott — hogy egy díszítő-művészeti kiállítás rendeztessék az 1895. év elején. Az indítványozó grófnő felkéretett, hogy Feszty Árpáddal és Kirchner kisasszony díszítő-művésznővel, Radisics J. pedig, hogy Rónai-Rippel festőművésszel lépjenek érintkezésbe. A rendező-bizottság a megnevezett három tagon kívül br. Lipthay Béla elnökből és a *titkárból* állott. Pejacsevich Katinka grófnő tevékenysége nem ismert fáradságot, nem kímélt időt s erős akaratereje mindent megmozdított, hogy a kiállítás sikerét biztosítsa. Nagy gondot adott maga a helyiség kérdése is, hol a kiállítás megtartható lett volna, még Feszty panorámája is szóba jött. A Kör maga is rajta volt a siker biztosításán s ennek érdekében 3000 frt érték erejéig való vásárlást biztosított a kiállító művészeknek s felhívást is intézett hozzájuk, a kiállításban való részvételre. Sajnos azonban, hogy minden igyekezet dacára, pénz hiányában a Kör egymaga nem bocsájtkozhatott a kiállítás létesítésébe, mert csak az előmunkálatok folyamán tünt ki annak költséges volta. Nem volt más hátra, mint kísérletet tenni itt is arra, hogy biztosítási alap szereztessék olyformán, hogy az aláíró az aláírt összeg erejéig szaba-

A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMPLOM TORNYA MÁTYÁS KIRÁLY CZÍMERÉVEL.

Fordúlj meg ismét s menj a sűrűjébe,
Ösvénytelen taposva lágy füvit —
Egy halkan csörtető patakhoz érve,
Hajolj le, kóstold s csöpje megüdit.
Haladj tovább, mind szebb s szebb helyre érsz itt
Majd sűrükön, itt-ott tisztáson át;
Fölebb, fölebb! — egész az Ámon-bérczig,
Hol legszebben mutatja meg magát!

Leszáll az est . . . Homály és néma csend ül
Az erdő mélyén és az ormokon.
De jobbra-balra öt harang megcsendűl
És haza intve szól a tornyokon,
Már kél a tele hold a hegy megűl,
A csillagok a kék égen ragyognak,
A fürdő népe is mind összegyűl
S hol jártak, mit láttak: arról gagyognak.

A társaság élénk lesz; valamennyi
Szív, ajk megnyílik, dal a dalra zeng,
Bűvös zenén oly édes elmerengni . . .
Majd tánczra kelnek, mely vigan kereng.
Éjfélt üt . . . A Kőház fölött a légben
Halk suhogás — két árny ott lebegő . . .
Mi vonzza ide őket? — Tán csak éppen
Az üdítő víz — s ez a levegő!

Szász Károly.

«MAGYAR MŰKINCSEK.»

E czím alatt az ezredévi nemzeti örömünnep alkalmából nagybecsű irodalmi vállalat keletkezett. A mind tartalmánál, mind külső kiállításánál fogva igazi díszműben a *Műbarátok Köre* kívánta a magyar műkincseket irásban és képben ismertetni.

A *Műbarátok Köre* maradandó emléküvé tette működést, midőn a «Magyar Műkincsek» czímű díszmunka kiadására magát elhatározta.

E munka a művészeteknek: építészetnek, festészetnek, szobrászatnak s a művészi iparnak hazánkban, valamint a bécsi udvari gyűjteményekben lévő legkiválóbb magyar vonatkozású régi emlékeit öleli föl, czélúl tűzve ki az ország művészeti alkotásokban való gazdagságának föltárását úgy a hazai közönség, mint a külföld előtt. Hivatva lesz e vállalat arra is, hogy a nemesebb izlést terjeszsze, a művészi tehetségek fejlesztése és utbaigazítása körül szolgálatokat tegyen.

A díszmű már külsejével elárulja, hogy létrehozásánál rendkívül finom ízlés párosult nagy áldozatkészséggel. Előkelő egyszerűsége, az egésznek a magasabb könyvdiszítő művészet elveit érvényesítő kiállítása egyaránt bizonyítja a szerkesztők műizlését.

Igaz ugyan, hogy lelkes irói és művészi gárda szolgáltatta az anyagot; azonban ennek czélszerű elrendezése, az illusztrácziók kiválogatása s az egésznek kellő alakba öntése sem közönséges feladat volt. *Radisics* Jenő szerkesztői előszavában elmondván a vállalat keletkezésének történetét, hálásan emlékezik meg a szerkesztő-bizottság támogatásáról, s különösen szerkesztőtársának, *Szendrei* Jánosnak, a kör buzgó titkárának mond köszönetet, ki lankadatlan buzgalommal fáradozott a munka létrejötte körül s a szerkesztőnek mindenben legkitartóbb segítsége volt. S a mű külsejéről szólva, jegyezzük még föl, mint igen jellemző művelődéstörténeti adatot, hogy akadt egy magyar nyomda, a *Franklin-Társulat*, mely a vállalat czéljaira Bocskay nevű XVI. századbeli magyar betűfestő fenmaradt rajzai után külön stilszerű betüket öntetett s a melyeket mindaddig nem fog más nyomtatványain használni, míg ez a díszmunka befejezve nem lesz. Ez a magasabb becsvágy a *Franklin-Társulat* nemes hagyományainak teljesen megfelel, s a nevezett intézet szakigazgatója, *Hirsch* Lipót mindent elkövetett, hogy e ritka díszű mű tipografiailag is méltó kivitelben kerüljön a közönség elé. A műnek külföldre kerülő franczia nyelvű példányai révén a hazai könyvnyomtatás szélesebb körben arat dicsőséget. Hasonlóképen diadala ez a mű a magyar sokszorosító iparművészetnek is. A *Kádár* Gábor műtermében készült műmellékletek, *Morelli* kitünően sikerült fametszetei teljesen megfelelnek azoknak a követeléseknek, melyeket egy ilyen drága kiadvány iránt méltán lehet támasztani. Szóval minden tényező megtette a magáét, hogy összhangzó, stilszerű alkotás jöjjön létre.

Az eszme legelső megpendítője *Szana* Tamás volt, a ki fölhívta a Műbarátok Körének figyelmét hazánk eléggé még mindig nem méltatott és nem ismert műkincseire, a melyek különböző gyűjteményekben, családok és kolostorok birtokában vannak, s a melyeknek ismertetése míg egyrészt sok új adalékot szolgáltatna a magyar művészet fejlődésének ismeretéhez, másrészt újabb bizonysága volna hazánk régi kulturájának.

A *Műbarátok Köre* az eszmét csakhamar magáévá tette, s különösen az elnöknő, gróf *Dessewffy* Aurélné, született Károlyi Pálma grófnő már 1892-ben teljes erejével hozzá fogott a megvalósításhoz. Finom érzéke, széles látóköre s az egész lényét eltöltő nemzeti érzés csakhamar beláttatta vele, hogy a Műbarátok Köre a nagy nemzeti ünnep alkalmából legméltóbban egy ilyen kiadványnyal léphet föl. A grófnő fáradhatatlan volt az eszme népszerűsítésében; bámulatos leleményességgel hódított meg újabb és újabb köröket a vállalat részére. Sikerült is egy év alatt összegyűjteni az alapfedezethez szükséges összeget. Ennek az összegnek összegyűjtése ebben az esetben igazán nagyon fontos része volt az egész vállalkozásnak, s *Dessewffy* Aurélné grófnőn kívül első sorban *Csáky* Albinné, özv. *Károlyi* Alajosné és *Zichy* Nep. Jánosné grófnőket illeti a gyorsan kivivott siker érdeme. 1893-ban 30,000 forint volt együtt a kiadvány czéljaira. De nemcsak ennyi volt az anyagi fedezet; fejedelmi bőkezűség is járult növeléséhez. Emich Gusztáv azt indítványozta, hogy a munkába föl kellene venni az uralkodó-ház magyar műkincseit is. Királyunk Ő Felsége pedig nemcsak megengedte azok közlését, hanem lehetővé tette, hogy az azzal fölmerülő kiadások ne terheljék a kört, s az uralkodó-ház műkincsei ismertetésének költségét nagylelkűleg sajátjából megajánlotta.

Ilyen előzmények után bocsátotta ki a kör elnöknője az aláirási felhivást 1894 január hóban. Érdekes e felhivásnak az a része, a mely a kiadvány czélját jelöli meg: «Mi magyarok is dicsekedhetünk — úgymond — magángyűjteményekkel. A magyar arisztokráczia, a nemes családok egy része a külfölddel folytatott gyakori és élénk érintkezés alatt kastélyaiban, udvarházaiban sok értékes tárgyat halmozott össze s ezek a tárgyak itthon mintákúl szolgálva, újabb, ezúttal már hazai eredetű műkincsek létesítésére szolgáltattak alkalmat. A kik a nagyobb külföldi gyűjteményekkel ismerősök, nem egyszer fájdalommal tapasztalhatták, hogy azokban hány magyar eredetű tárgy van, melyek a századok folyamában, háborús idők, egyes családok kihalása, elszegényedése következtében vándoroltak idegen földre s lettek idegen nemzetek kincseivé.

«Mindez azt mutatja, hogy nálunk már korán kifejlődött a szép tárgyak szeretete s a tehetősebb magyar családok értékes műtárgyakkal már régebben is örömest diszítették otthonukat. Fajunk eme szép jellemvonása még ma is megvan. Főuraink kastélyai, palotái olykor egész kis múzeumok s a régibb és újabb, külföldi és hazai eredetű műkincsek igen érdekes gyűjteményeit rejtik magukban. Igen is, rejtik, mert a nyilvánosságnak ritkán van róluk tudomása; a közizlés terjesztésére, fejlesztésére eddig nem tettek és nem is tehettek szolgálatot. A Műbarátok Köre, mely első sorban a jó izlés terjesztését irta föl zászlajára, s maradandó alkotások létesítésére törekszik, ennek a körülménynek megfontolásából indúlt ki, midőn elhatározta,

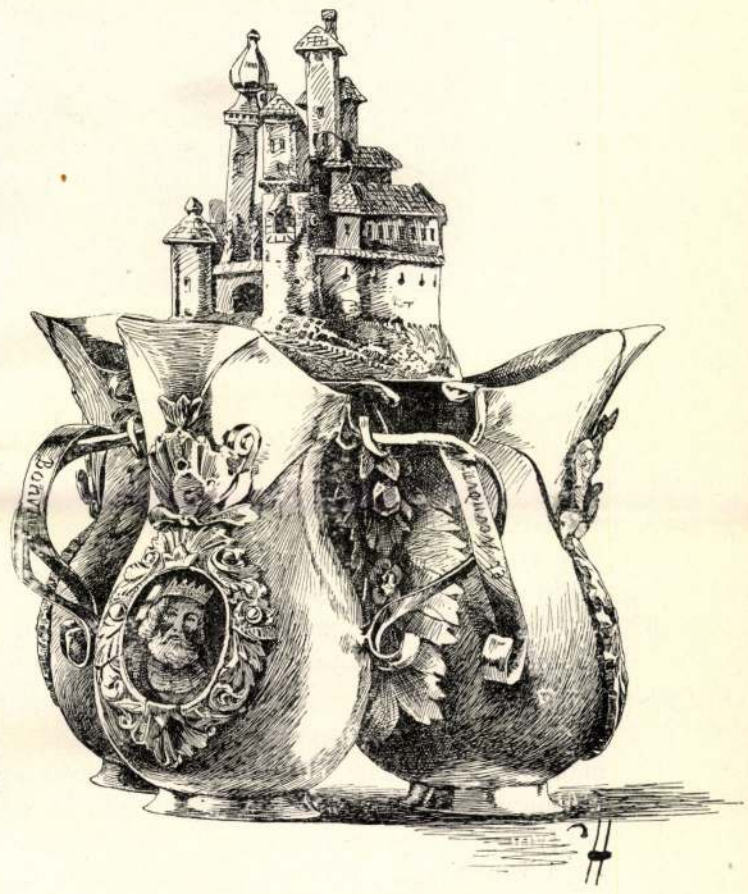

HÁRMAS KANCSÓ, FEDELÉN KRASZNAHORKA VÁRÁNAK MÁSA.
(Andrássy Géza gróf tulajdona.)

A Műbarátok Köre kiadásában megjelent «Magyar Műkincsek» czimű díszműből.

hogy ezeket a nyilvánosság elől elzárt műkincseket tulajdonosaik engedélyével szélesebb körben is megismerteti egy «*Magyar Műkincsek*» czimű nagy díszmunkában, mely fönnállásunk ezredéves ünnepélyére jelenik meg, hogy ez által is dokumentáljuk, hogy a kulturnemzetek sorában nemcsak hivalkodó ambiczióval, hanem teljes joggal is helyet foglalhatunk.»

A nagyközönséghez intézett eme felhivással egyidejűleg, mely arról is értesített, hogy a műből 600 magyar és 200 franczia példány készül, s hogy csak a 200 franczia és 100 magyar példány kerül könyvárusi forgalomba (ára 150 frt), a többi a tagok illetményeként osztatván szét, a szerkesztő-bizottság elnöke, gróf Csáky Albinné a munkatársakat szintén körlevéllel kereste föl, a melyben a jelzett szempontokat és a mű által elérni óhajtott czélt fejtegette.

S mind e sok készülődés eredményeként most már két nagy kötete áll előttünk a «Magyar Műkincsek»-nek. Az első Budapest műkincseinek van szentelve, a második az uralkodóház magyar műkincseit és a magyar hadi emlékeket ismerteti. Megannyi hivatott szakember tolmácsolása mellett haladhatunk végig a két kötetben nemzeti multunk sok dicső emléke előtt.

A szerkesztő, *Radisics* Jenő bevezető czikke után *Jókai* Mór lendületes és emelkedett hangú «Előszó»-ja nyitja meg a kötetet.

Utána *Szana* Tamás ír tartalmas és érdekes tanúlmányt a «magyar gyűjtőkről és gyűjteményekről.» Végig vezet a magyarországi gyűjtők és gyűjtemények egész során Gutkeledi Vid mestertől kezdve, a ki 1263-ban a csatári monostornak egy bibliáért Mura melletti birtokát és Somogy vármegyében Lapócz helységbeli részjószágát adta, a legújabb időkig. Különös figyelemmel fejtegeti a magyar műizlésben hosszú időn át észlelhető olasz hatást. Részletesen szól a magyar-olasz érintkezésekről, főuraink olaszországi tartózkodásáról s leirja ezek egyik-másikának olaszországi palotáit is. Így a gróf Berchtold Antal által megszerzett Contarini-palotát, mely egyike volt mindig Velencze leghíresebb palotáinak. «A Bramante stiljében 1504-ben épült kettős palota 125 terme és lakószobája — úgymond — valóságos múzeuma volt a ritka és értékes művészeti alkotásoknak. A termeket aranyozott régi bőrtapéták és gobelinek, ódon bársony-, selyem- és aranyszövetek, a szőnyegek közt veronai Scaliger- és Rafael-kartonok után készült darabok borították; az ablak festett üvegei XVI. századbeli művészektől származtak s a falakon háromszáznál több faragott aranyos tükör- és képkeret függött. A szobák renaissance butorzata a híres Brustolini műve volt s az állványokat és szekrényeket majolika, régi khinai, szász és bécsi edények, muránói középkori üvegek, zománczos és bronzművek, etruszk korsók leptéknek el.» S leírja a magyar főúr velenczei palotájának szobor- és festmény-gyűjteményét is. Főuraink műkincseiből is több jellemző darabot mutat be e mű.

Ezután dr. *Toldy* László Budapest építészeti műemlékeiről értekezik, dióhéjban a főváros építészettörténetét nyújtva az aquincumi római teleptől kezdve. Az ehhez tartozó képek közül bemutatjuk a Mátyás-templom egyik részletét és a lerombolt u. n. Zsigmond-tornyot. Ez utóbbi a Zsigmond király által építtetett királyi várlaknak legtovább megmaradt része.

Hampel József a Magyar Nemzeti Múzeum műkincseit mutatja be a tőle megszokott alapossággal. A szerkesztő, *Radisics* Jenő pedig az iparművészeti múzeum gazdag gyűjteményeit ismerteti, a melyeknek kitünő elrendezése első sorban az ő buzgalmát és szakértelmét dicséri.

György Aladár a főváros könyvtárairól nyújt érdekesen megrajzolt képet. Dolgozatához a nevezetesebb magyar nyomdatermékek sikerült hasonmásai vannak csatolva s könyvtárépületi emlékeink közül a budapesti központi papnövelde még a pálosok idejéből származó könyvtárának képe látható, a múlt század barokkizlésének egyik legépebb emléke.

A TURCSÁNYI-SZOBA RÉSZLETE AZ EZREDÉVI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSBÓL. (XVII. SZÁZAD.)

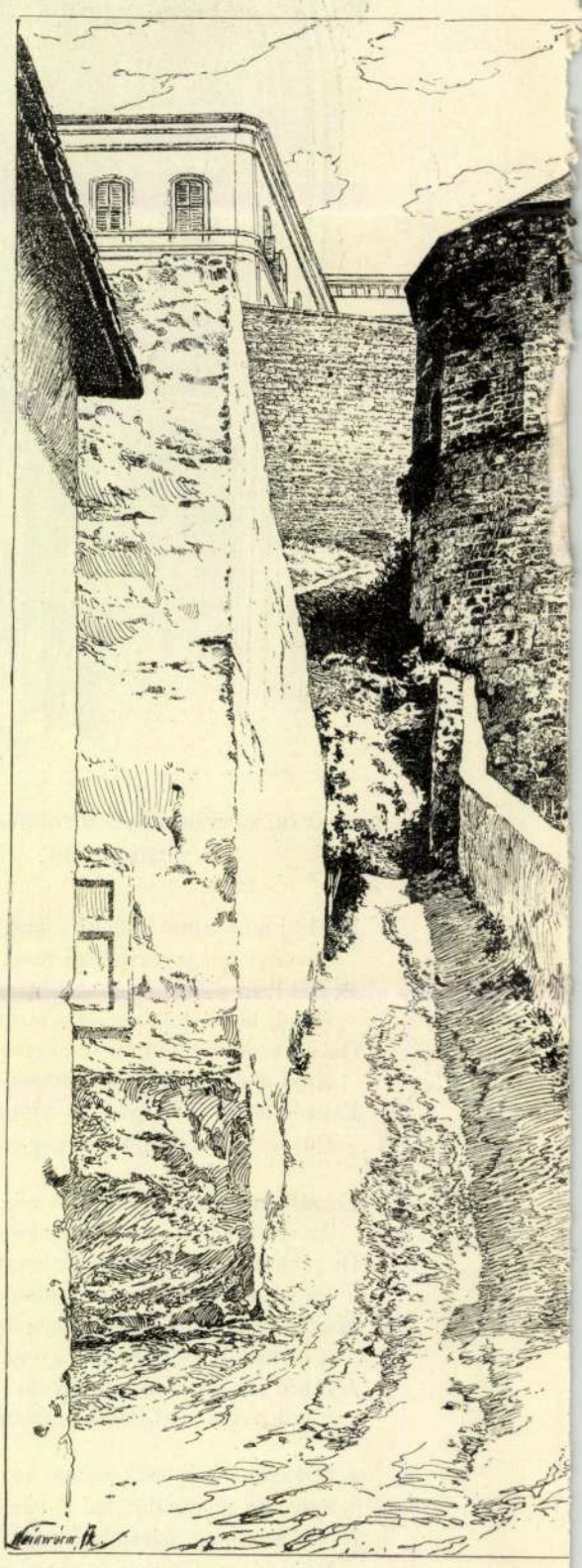

A LEROMBOLT ZSIGMOND-TORONY BUDÁ

A MŰBARÁTOK KÖRE KIADÁSÁBAN MEGJELEN

Szalay Imre, az ezredévi történeti kiállítás történeti főcsoportjának volt igazgatója, erről a kiállításról ír e díszműben. Természetesen le kellett mondania a részletes ismertetésről, s inkább egynémely tanúság levonását tűzte maga elé czélúl. A népies magyar diszítési motivumok szempontjából vizsgálja a kiállítást. Czikkét, melynek illusztrácziói közűl a XVII. századból való Turcsányi-szobarészletet s egy szintén ebből a korból való faragott és festett ház birtokában levő magyar, vagy magyar vonatkozású műtárgyakról szól, hanem kiterjeszkedik mindazokra a pontokra, a hol a magyar művészet a Habsburg-ház történetében valami réven előfordúl. Igy részletesen szól a III. Frigyes császár bécs-újhelyi udvarában működött három magyar mesterről. A legrégibb volt közöttük Pusika Péter építőmester és kőfaragó, kit a császár 1439-ben hivott meg, s a kit a késői gót korszak legkiválóbb mesterei közé soroznak. Művei közűl a bécs-újhelyi várudvar czímertáblái és saját maga által kőbe faragott arczképe maradtak ránk. A második az erdélyi Hosszúfaluból származó Langenauer Zsigmond ötvös volt. Egy másik újabb magyar mester a dr. *Szendrei* János irt. A magyar hadi életről ad igen élénk képet ebben a dolgozatában. Nem először foglalkozik ezzel a kérdéssel. Az ezredévi kiállítás gazdag hadtörténelmi anyagáról irt nagy munkája is ezen a téren mozog.

Keresztűl vezet a magyar hadviselés egész történetén s ezzel kapcsolatban nemcsak darabról-darabra bemutatja a bécsi császári udvari fegyvergyűjtemény minden magyar vonatkozású hadtörténelmi emlékét, hanem bemutatja ezeket alkalmazásukban is. Dolgozata mindvégig élvezetes és tanúságos olvasmány s különösen a régi magyar tornákra nézve nyújt sok új és becses anyagot.

N, A BUDAI HEGYEK FELŐL TEKINTVE.

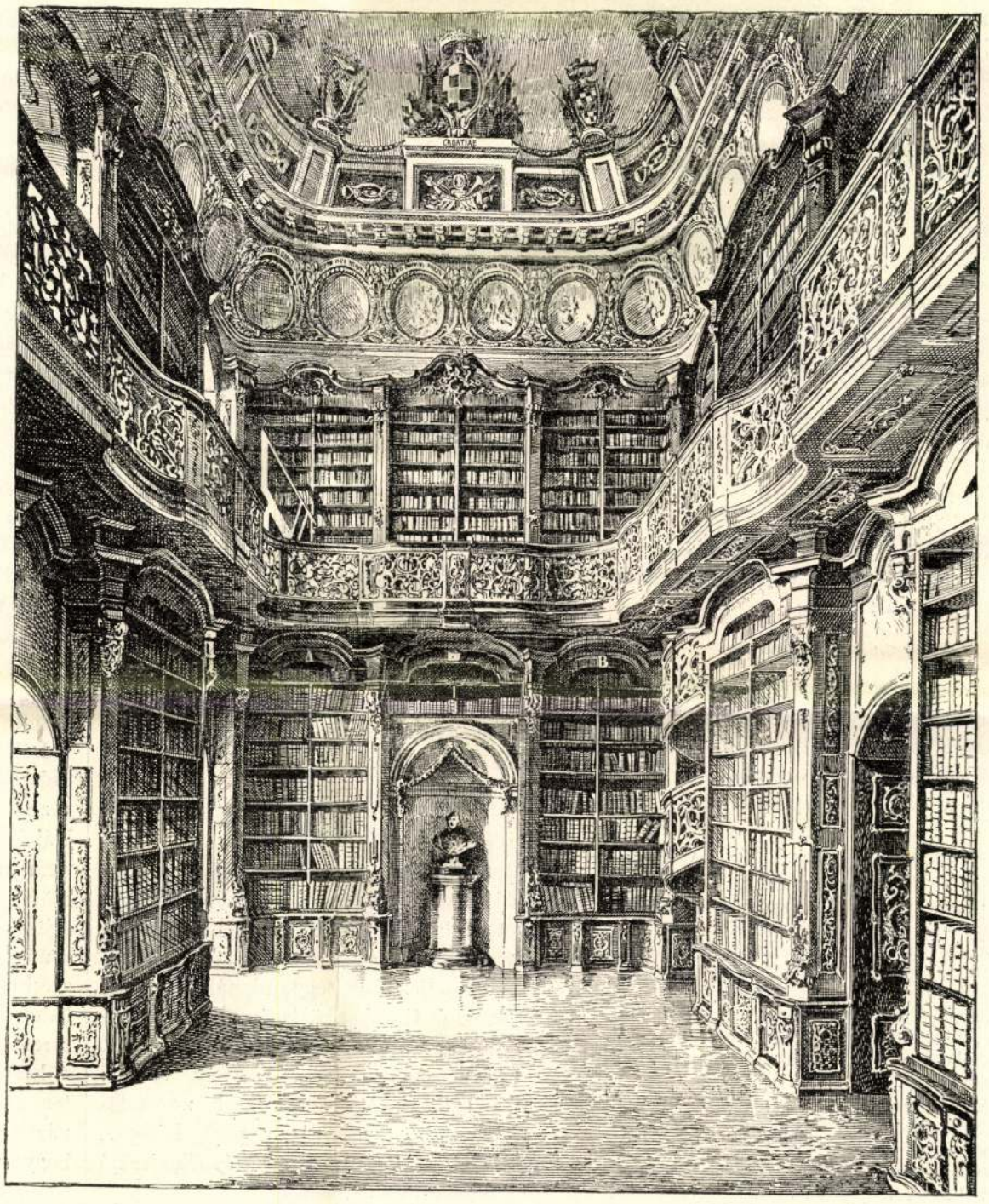

A BUDAPESTI KÖZPONTI PAPNÖVELDE KÖNYVTÁRA. (XVIII. SZÁZAD.)
Berendezését a pálosok készítették. Tölgyfa, faragott.

T «MAGYAR MŰKINCSEK» CZÍMŰ DÍSZMŰBŐL.

magyar mennyezetes ágyat mutatunk be, e szavakkal végzi: «A tenger mélyéből partra vetett kincshez hasonlóan számos, eddig ismeretlen, vagy csak kevesek által ismert hazai műtárgyat tett közismeretűvé az ezredévi országos kiállítás történelmi főcsoportja; ezeknek javát képekben örökítettük meg. Múzeumaink a hazai műipar termékeinek gazdag tárházai; ápoljuk, fejleszszük a hazai diszítő motivumoknak újabban már ismét divattá váló alkalmazását. Kiállításunk megmutatta a módját, miképen alkalmazták azt elődeink s miért ne dokumentálnók önállóságunkat ebben is? Legyen történelmi kiállításunk, miként sok más irányban, akként ebben is követésre méltó kalauz».

A második kötetben terjedelmes tanúlmányban ismerteti *Böheim Vendel* a Habsburg-ház magyar műkincseit. De nemcsak az uralkodócsászár udvarában Mikó János festő volt, kitől szintén fenmaradt nehány emlék Bécs-Újhelyben. A magyar vonatkozású műkincsek, továbbá a magyar-osztrák művészeti érintkezések ismertetése, a mi még alig volt eddig irodalmilag tüzetesen tárgyalva, a mű második kötetének majdnem felét teszi. A Pusika Péter bécs-újhelyi házán kívül mutatványúl közöljük itt a könyvből a következő rajzokat: II. Lajos magyar király vértezete, Zrinyi Miklósnak, a szigetvári hősnek fegyverzete, sisakja, szablyája és dolmánya, Báthory István erdélyi fejedelem vértezete s egy a XVI. századból származó érdekes ötvösmű, mely egy magyar lovas vitézt ábrázol. Mindezek az uralkodó-ház gyűjteményeiből valók.

A második kötetnek még egy terjedelmes dolgozatáról kell megemlékeznünk, a melyet

A «Magyar Műkincsek» eddig megjelent két kötetét 107 szövegközti képen kívül 42 színes és rézmetszetű önálló műmelléklet ékesíti. A műmellékletek igen szabatosan készített kicsinyített képekben is le vannak másolva, melyek a műmellékleteket óvólag borító selyempapirra nyomtatvák. E kicsinyített képekből is bemutatunk néhányat.

Mindezek után nem kívánhatunk egyebet, mint hogy a műnek hátra levő része is ezekhez hasonlóan sikerűljön. A Műbarátok Körének későbbi nemzedékek is hálára lesznek kötelezve e kiadványért, mely a nemes ízlésnek és nemzeti érzésnek díszes emléke marad.

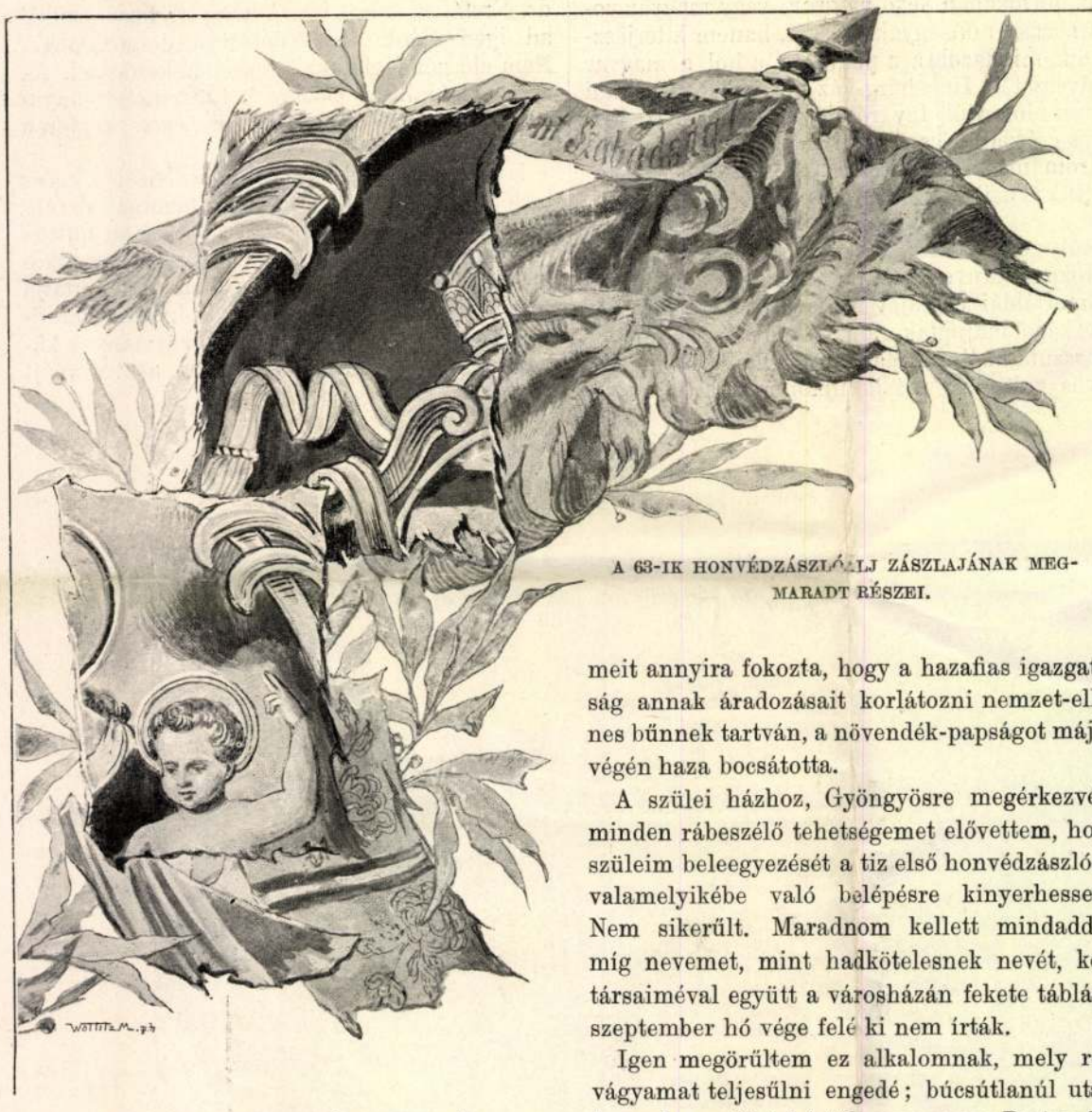

A 63-IK HONVÉDZÁSZLÓALJ ZÁSZLAJÁNAK MEGMARADT RÉSZEI.

1867-iki fénykép után.

BENICZKY ALAJOS.

FÖLJEGYZÉSEIM HONVÉDÉLETEMBŐL.*

Beniczky Alajos 1848/9-iki honvédszázados emlékiratai.

Belépésem a hadseregbe.

Mint hazánk egyik előkelőbb nemesi családjának elszegényedett ivadékát, az 1848 márcz. 15-ike az egri papnevelő-intézetben talált. Az akkori idők szabad szelleme a papnövelde falain is áthatolva, a növendék-papság honfiúi érzelmeit annyira fokozta, hogy a hazafias igazgatóság annak áradozásait korlátozni nemzet-ellenes bűnnek tartván, a növendék-papságot május végén haza bocsátotta.

A szülei házhoz, Gyöngyösre megérkezvén, minden rábeszélő tehetségemet elővettem, hogy szüleim beleegyezését a tiz első honvédzászlóalj valamelyikébe való belépésre kinyerhessem. Nem sikerült. Maradnom kellett mindaddig, míg nevemet, mint hadkötelesnek nevét, kortársaiméval együtt a városházán fekete táblára, szeptember hó vége felé ki nem írták.

Igen megörültem ez alkalomnak, mely régi vágyamat teljesűlni engedé; búcsútlanúl utaztam el a szülei háztól, egyenesen Pestre, hol mint önkéntes, a Károly kaszárnyában jelentkezvén, a többi önkéntesekkel együtt zászló alá állítottak s a haza iránti hűségre föleskettek. Ez papi öltönyben történt s nem kis feltünést keltett. Fölavatásom után a nevezett kaszárnyában levő «Honvédelmi főparancsnokság» irodájába vezényeltek s ott mint tiszteletbeli őrmestert alkalmaztak.

Irodai szolgálatom a honvéd-főparancsnokságnál.

A főparancsnokság személyzete Pándy alezredes, Farkassányi százados és Angyal főhadnagyból állott, kik mellé az irodai teendők végzésére kívülem öt őrmester volt beosztva, s a szolgai teendők teljesítésére egy ordonáncz káplár, egy őrvezető és tizenkét közlegény voltak állandóan berendelve. A két előbb nevezett főtiszt és a szolgaszemélyzet régi katonák voltak; Angyal főhadnagy és mi őrmesterek, nevezetesen: Bucsányszky (fölszentelt pap), Béressy, Jakubik, Raksányi, Obendorfer és én (Beniczky) voltunk csak valódi honvédek.

Őrmestertársaim között a ruhatárból kapott honvéd-egyenruhában igen esetlenül nézvén ki, másnap a főparancsnoktól engedélyt kértem hazautazásra, hogy magamat saját költségemen fölszerelhessem.

Az engedély egy kényszer-útlevélből állott, melylyel hazaérkezésem után a városi hatóságnál jelentkeznem kellett, mely ha nyolcz napon túl otthon maradtam volna, köteles leendett állomásomra kísértetni; azonnal ráismertem erről a főparancsnoknak, mint volt osztrák tisztnek gyöngédségére.

Hat napi otthon tartózkodásom után kellőleg fölszerelve, szüleim belenyugvásával állomásomra visszatérve, a kényszer-útlevél értelmében a nyolczadik napon a főparancsnoknál jelentkeztem, ki szemeivel végig mérvén: egy «rechts um»-mal utasított az irodába.

Őrmestertársaimmal, — kiket mint meggyőződtem, az enyémhez hasonló honfiui érzelmek vezéreltek, — az irodai szolgálatot a főparancsnok túlszigorú bánásmódja mellett is eleinte elég kellemesnek találtuk.

A szolgálat legnehezebb része, az úgynevezett «inspekczió» volt, melyet 24 óránként felváltva akként tartottunk, hogy déli 12 órától másnap déli 12 óráig, sem nappal, sem éjjel az irodából eltávozni nem volt szabad, mely idő alatt a beérkezett sürgönyöknek a főparancsnok vagy szárnysegéde magánlakására, az ordonánczok által való azonnali expediálását szigorú felelősség mellett kellett teljesíteni. Efféle szolgálatunk éjjeli ellenőrzése a főparancsnok által nem volt ritka eset!

Nem annyira ezen szolgálat egyhangúsága, mint inkább a főparancsnoknak «tintanyaló», «húzza ki magát», «hordja el magát»-féle megszólításai oly undort keltettek bennem a katona-élet iránt, hogy helyzetem megváltoztatásának módjairól kezdtem gondolkozni. Ebbeli czélom elérésére a véletlen csakhamar meghozta a kedvező alkalmat. November hó utolsó napjainak egyikén az inspekczió reám következett.

Déli 12 óra után néhány perczczel, midőn az ordonánczok menázsuk elköltése végett eltávoztak a parancsnok szobájából, következő kiáltás hallatszott az irodába: «Inspekcziós strázsamester!» Összeszedvén magamat, mint czövek állottam meg előtte. Végig jártatván rajtam fürkésző szemeit, egy levelet adott kezembe, mondván: «Ezen sürgős levelet küldje azonnal Budára a honvédelmi miniszterium katonai osztálya főnökének, Nádassy Sándor ezredes urnak».

Erre én következőleg szólaltam meg: «Jelentem alássan, alezredes ur, az ordonánczok menázsra mentek». Mire ő boszúsan utasított, hogy a sürgős levelet személyesen vigyem azonnal és a válaszszal, melyet ő be fog várni, siessek vissza, «rechts um marsch».

Sarkon fordúlva távoztam s gyors léptekkel haladtam a katonaság részére gyalog közlekedésre már akkor bepadlózott lánczhidon át föl a budai várba, a volt General-Kommando épületébe, mely most a magyar miniszterium helyiségeül volt berendezve.

Egy ajtón, melyen Nádassy Sándor ezredes neve volt felírva, bekopogtatva, az előszobában egy rokonszenves fiatal honvéd-kapitány állott fel dolgozó-asztalától, ki tőlem — katonás jelentésem után — a postakönyvet által vette, s a belőle kivett levéllel az ezredes szobájába nyitott, honnan egy rövid percz múlva visszatérvén, hozzám közeledett s nevemet kérdezte.

Nevemet és rangomat megmondván, leültetett, s körülményeimről tudakozódván, a többiek közt azt is megkérdezte: mint vagyok megelégedve állásommal?

Adandó őszinte feleletemért előre is bocsánatát kérve, elmondám, hogy szivesebben tűr-

* Ez emlékiratokat a következő levéllel vettük:

«Megboldogúlt édes atyám, néhai beniczei és micsinyei Beniczky Alajos nyugalmazott királyi főmérnök, 48—49-ben honvédszázados volt s a szabadságharczot a 63-ik honvédzászlóalj kebelében küzdötte végig, eme zászlóalj alakításától annak Klapka hadtestével együtt Komáromban történt kapitulácziójáig. Honvéd életéről szóló emlékiratait a «Vasárnapi Ujság» rendelkezésére bocsájtván, a következő életrajzi adatokat jegyezhetem föl azoknak írójáról:

Atyám, ki az ősrégi Beniczky-családnak katholikus ágából származott, 1828 január 5-én született Gyöngyösön; atyja Beniczky János és anyja Fábry Anna a papi pályára szánták. A békés reverendát azonban csakhamar a honvéd atillával cserélte fel. A szabadságharcz lezajlása után a budai úgynevezett «iparisko1á»-ban folytatta tanúlmányait; 1854-ben megszerezvén a mérnöki oklevelet, a Tisza-szabályozásnál vállalt állást, hol a felső Tiszai átmetszési munkálatokat vezette Vásáros-Namény-nál; 1859-ben gulácsi Gulácsy István beregmegyei alispánnak Karolin leányát nőül vette, s az alkotmányos világban 1869-ben Lónyay Menyhért felszólítására állami szolgálatba lépett. Forrón szeretett nejének halála után nyolcz évvel, 1879-ben másodszor is megnősülvén, 1880 júliusában a közpályától visszavonúlva nyugdíjba ment és Szabolcsmegyében családjának zilált birtokviszonyaival és gazdálkodással foglalkozva, Szabolcsmegye társadalmi életében is élénk részt vett. 1892 augusztus 17-én húnyt el Borsodmegyében Ózdon, veje, dr. Okolicsányi János házánál. Munkás életében pihenést nem lelve, a közelmúltak csalódásaira feledést nem találva, immár az ózdi kis temetőben aluszsza örök álmait. Följegyzéseit, melyeket már részben Ózdon 1887-ben, részben Nagy-Kalászban régi jó barátja Kállay András szabolcsmegyei földbirtokos — a későbbi főispán — házánál 1889-ben irt meg, van szerencsém a «Vasárnapi Ujság»-nak tisztelettel átengedni; ugyszintén lerajzolás végett beküldöm a 63-ik honvéd-zászlóalj zászlajának néhány foszlányát is, melyeket anyám ereklyeként kegyeletesen megőrzött. — *Beniczky Barnabás Adalbert.*»

Kádár Gábor

3 ornamentális rajza
repr.

Rajztemlékl
1883 IV. évf.

ZLEMÉNYEK

úvek megbirálására alakitott jury tagjait Brolly
ivadar, Pozsony sz. kir. város polgármestere, okt.
ó 29-ére és 30-ára hivta össze Pozsonyba. A Mú-
eumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége ré-
zéről a jury munkálataiban Szalay Imre h. orsz.
őfelügyelő és dr. Hültl Dezső orsz. felügyelő vet-
ek részt. Az ülések eredményéről a következőkben
zámolunk be:

A biráló-bizottság Brolly Tivadar polgármester
inöklete alatt a már emlitetteken kívül Kertész K.
óbert épitész, műszaki tanácsos, mint az Orsz.
épzőművészeti Tanácsnak, Fritz Oszkár műépitész,
int a Magyar Mérnök- és Épitész-Egyesületnek
s Ágostos Emil épitész, mint a Magyar Épitő-
űvészek Egyességének kiküldöttje, továbbá Po-
sony város részéről Dobis Jenő városi főmérnök,
alamint Fe[illegible] Sándor és Eremit Lajos ottani épi-
észek tagoj[illegible] állott.

A pályázat határidejére nyolcz pályázó jelent-
ezett. A pályázók szabadságára volt bizva saját
[illegible] alatt pályázni. Az épitkezésre

E pályamunkák beható részletes megbirálás után
első díj *Wälder Gyulának*, a második díj a «Kultura
jeligés pályaműnek itéltetvén oda, felbontatott
jeligés levélke, amelyből *Meller Lajos* és *Mell*
Dezső budapesti műépitészek nevei kerültek ki.

Megvételre a bizottság a «Fadrusz» jeligéj
pályatervet ajánlotta a városnak, amelynek közgyű
lése lévén hivatva a megvétel iránt határozni,
jeligés levél felbontható nem volt. A biráló bizot
ság azonban, kimondván azt, hogy kivitelre e terve
egyike sem teljesen alkalmas, az elnöklő polgá
mesternek ajánlotta, hogy a két díjazott s illetőle
a megveendő pályaterv szerzői között márczius 1-é
lejárandó határidővel s egy díjnak a kitűzésév
szűkebb pályázatot hirdessen, hogy a pályázó
újabbi műveiket a múzeumi czéloknak jobban meg
felelő szerkezetben nyujthassák be, miáltal a várc
abban az esetben, ha ez az újabb pályázat se
volna teljesen kielégitő, nem lenne kénytelen
megbizást kiadni. A szűkebb pályázat eredmény
kimenetele esetén az épitkezéshez az 1911. év őszé
lehetne hozzáfogni.

Az Országos Főfelügyelőség 1910. júniu 28-iki ülése.

Jelen voltak: Szalay Imre h. orsz. főfelügyel
elnöklete alatt dr. *Ferenczi* Zoltán, dr. *Hültl* Dezsé
dr. *Krenner* József, *Mihalik* József, *Radisics* Jen
dr. *Semayer* Vilibáld orsz. felügyelők és *Winkl*
Elemér főfelügyelőségi titkár. *Előadó: Mihalik* Józse

Kádár Gábor

KÉT MECÉNÁS

Ezekben a sívár időkben, melyek elsorvasztják az adakozókedvet és egyre ritkábbá teszik a műpártolás legmagasabbrendű formáit, jólesik kiemelni két nevet, két egyszerű polgári nevet, amelyek a mindennapi szürkeségből világítanak elénk. Egyik *Szabó Géza* neve. Valahol a távoli Keleten él. Eddig nem is tudott róla, hogy nekünk is van keletázsiai múzeumunk. Most, hogy hírt szerzett róla, nyomban felajánlotta a Hopp-múzeumnak értékes ajándékait. Már el is küldött tíz bronztárgyat, melyek a múzeum elsőemeleti kínai bronzai közt kaptak helyet. A másik mecénás a nyugati nagy metropolisban, Párizsban töltött egy életet. *Kádár* Gusztáv ez, a nagyon ismert francia remek bibliofilkönyvek kiadója. Kádár nemrég meghalt s özvegye most egy gazdag sorozatú szebbnél-szebb könyvpublikációt küldött el a Nemzeti Múzeumnak. Csodálatos szépségű mappák, díszítménygyüjtemények vannak köztük. Kádár még életében óhajtotta ezeket az ajándékokat a múzeumhoz eljuttatni, hálából azért, hogy magyar barátai erdélyi honpolgársága elvesztése után magyarországi optánsügyét kedvezően intézték el.

A Műgyüjtő
1930. 194-l

Az élet, az utca k[illegible]e csak f[illegible]ésemet s meg vagyok győ[illegible]ve róla, hogy ez az iskola senől sem beszél olyan eleven nyelven, mint éppen Párizsban.

De sem időm, sem kedvem hozzá, hogy sokat beszéljek magamról, vagy munkáimról, keletkezésük idejéről, az engem ért befolyásokról, életem részleteiről, elméleteimről, — kinek nincsenek elméletei — reményeimről, művészetről való hitemről, stb. De mégis meg akarok mondani egyet, hogy minden művész között, — elevenek és holtak között, — Van Gogh-ot, az embert és festőt szeretem legjobban.«

Ennyi az egész. Boldog gyermekkor, mestere az élet s minden művészek között Van Gogh áll hozzá a legközelebb. És 41 éves. S mennyit látott meg! Mennyit érzett át! És mennyit dolgozott! Az egyén egyáltalán nem érdekli. Típusok, tömegek, szimbólumok. A rendőr: vicsorgó fogú véreb. A nyárspolgár: megelégedett pókhas. Regényeinek hőse mindig ugyanaz a szikár, hosszúlábú, szélesvállú, borotvált arcú alak, alighanem a művész maga. A nők sablonos nőalakok, csak az érzéki szerelem céljait szolgálják. Hanem amit tömegben, mozgásban, eleven utcaképben adni tud, abban csak egy művészet érheti őt utól: a mozi. S itt idéznem kell Thomas Mannt, akitől megkérdezte egyszer az ujságíró, hogy melyik mozidarab indította meg legjobban s ő azt felelte rá: Masereel. S mikor ezt mondta, Masereel Imakönyvére gondolt, erre a talán legszebb könyvére, amelyben benne van minden, ami Masereel lelkét és művészetét teszi, amit szeret. Az utca, a gép, a nő, a játszó gyerekpajtások, köztük kis szerecsen gyerekek, exotikus állatok. Egyik képen mint modern Szent Ferenc, a kövezett utcán prédikál a madaraknak, konfliskocsisok nagy ámulatára. Félreérthetetlen mozdulattal fordít hátat a díszes ornátusba öltözött papnak, de

190..... évi ..... oszt. sz.

II

Kádár Gábor

Az orsz. tanítási iskola novendéke 1880-ben az iparmiészeti rajból másodrendű ezüst érmet nyert. A jövő miész nemzedéke. Képzőmiészeti szle 1880. 106 l.

Osszesítése

azon bevételeknek és kiadásoknak, melyek a ..... pénzügyi kerülethez tartozó adóhivataloknál, az alapítványi alapok javára, illetőleg terhére, 190..... évi ..... hóban előfordultak.

Folyó szám	Az alap megnevezése	F pén
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

nővére a pesti dúsgazdag Hirschnek, aki báró Hatvany leányát vette feleségül.

Sokat lehetne írni Landauról, a magyar születésű, világhíres bankárról is, aki roppant vagyonát egészen a maga szorgalmával és tehetségével szerezte. Mint szegény ifjú került Budapestről Bécsbe, hogy ott valami állást keressen. Különös módon érte el a célját. A bécsi ujságokban hirdetést tett közzé, amely körülbelül így szólt:

> **Állást keres** egy fiatal ember,
> aki jól tud németül, franciául,
> olaszul és angolul s e mellett a
> csizmatisztításhoz is kitünően ért.

A különös hirdetés, amelyben minden munkát nemesnek tartó s a dologtól nem félő ember szólalt meg, fölkeltette Rothschildnak, a világhirű bankárnak figyelmét, aki azután magához hivatta Landaut és állást adott neki. S nem is csalódott meg benne. Landau idő multán jobbkeze lett jóltevőjének, s Olaszországban és Konstantinápolyban sok éven át képviselte a Rothschild-céget. Az utolsó évtized óta azonban visszavonultan élt könyveinek és értékes műgyüjteményének, mely Firenzének egyik látványossága. Magyar honpolgárságát mindvégig megtartotta s a magyar fővároshoz való ragaszkodásának több jótékonysági alapitvánnyal is bizonyságát adta. Amikor meghalt, a kívánságához képest Budapesten, a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

Az otthon lenézett Finály pedig vezetőszerepet visz a nagy internacionális vállalkozásokban és a társadalomban. Pazar estéin a köztársasági elnök is nem egyszer megjelent s a Comédie Française, a nagy Opera tagjai koncerteznek. Támogatja a magyar művészeket. Az egyik leányát, aki több milliót kapott hozományul, egy Darcy nevű író vette nőül. Közepes író, de ősnemesi familiából származik. Maga Finály

Tábori Kornél: Páris magyarjai, Bpest é. n.

már rég naturalizált francia és ki is keresztelkedett. Keveset tud magyarul.

A nagy Banque Ottomane egyik legfőbb tisztviselője *Klapka* György tábornok fia, aki édes anyjával együtt lakik — a magyaroktól elzárkózva. Előkelő francia társaságokban nagyrebecsülik „Madame de général Klapkát."

Saját bankja van a börze mellett (Rue Vivien 22) *Razsovicsnak*, aki több évtizede jött ki. Valaha nyomorgó zsidó tanitó volt, ma nagytekintélyű coulissier. Erős magyar érzésű ember.

Mindenütt ismerik a *Back* és *Orosdy* exportcéget, amelynek hatalmas üzlete van Konstantinápolyban is. Báró Orosdy Fülöp testvére és sógora alapították. Az exporteur commissionaire urak ma jóformán egy kukkot se tudnak magyarul.

Szép poziciója van itt *Arányi* Miksa dr.-nak, aki tíz évvel ezelőtt még a Newyork biztositó társaság pesti igazgatója és magyar országgyülési képviselő volt, ma pedig a rue Pelletier 2. száma alatt, a Newyork párisi palotájában dirigál. Sok hazai nexusát megtartotta és rendes párisi levelezője Az Ujság-nak.

Gyönyörü karriért csinált a fiumei származású *Cunrády* Félix, aki a világ egyik legnagyobb pénzintézetének, a Crédit Lyonnais-nek igazgatója. Kevesen tudták róla, hogy magyar ember, amikor Bonsonnal és Finályval együtt Budapestre jött, hogy elintézze a nagy fővárosi kölcsön ügyét. Jelentékeny állása van még *Szilágyi* bankdirektornak, aki azonban elköltözött Londonba és ott az orosz bank vezetője.

*

Másfajtájú üzletemberek sorában is akad szerepvivő magyar. A legkiválóbb nyomdai és litográfiai műintézetek közé tartozik a *Kádár* Gáboré, a rue Falguiere 42. száma alatt. A többi közt Kádár csinálta a hires Lewy-féle kiadványokat és a Spitzer-féle

katalógust. Ez a nevezetes, nyolcvan milliónál többet érő, főképp hadi muzeum tíz kötetes ismertetője, amelyben sok becses emléke található a mi történelmi, hadi dicsőségünknek is.

Nincs olyan fajtája a sokszorosításnak, amit a Kádár-féle intézet ne kultiválna. Ott született meg Munkácsy nagy festményeinek, a Honfoglalásnak és az Ecce homo-nak művészi reprodukciója is. Kádár most készült el tömérdek artisztikus képpel, amely Návay Aladár dr. kereskedelmi attasénak Magyarországot ismertető francia nyelvű könyvét díszíti.

Van itt még aztán egész sereg kitűnő magyar üzletember, akikről Budapesten alig tudnak. A különféle párisi magyar cégek közül például említésre méltóak: Berger és Neumann (rue Lafayette), Eugéne Decsényi (Cité Trevise), Zirner ékszerészek, Frank Ferenc (rue des Tournelles), Ferenci és Kelemen (Boulevard Magenta) könyvkereskedők, Névery János (Faubourg St. Antoine) bútorkereskedő, Hennel Albert (40. rue de l'Echiquier), Singer (rue Montorqueil), Kleinberger Ferenc (9. rue de l'Echelle) régi festmények árúsítója.

Ujabban sok fiatal kereskedő jön ide hosszabb tanulmányútra s néhány érdekes esetüket is hallottam. A többi közt elküldött Párisba egy derék ifjút a budapesti könyvkereskedők egyesülete. Félesztendő mulva hosszú levelet írt haza a fiatalember. Beszámolt a tapasztalásairól, kitűnő állása van már és aztán kérte, hogy küldjenek ki még egy fiatalembert. Nem baj, ha franciául nem is tud. Ő hálából, amiért Párisba segítették, hat hónapig ingyen ad neki lakást, kosztot. Csak egy föltételt köt ki: az illető hat hónap mulva kövesse a példáját, épp úgy támogasson egy fiatal kollégát.

Ha minden szakmában akadnának ilyen fiatalemberek . . .

* * *

A tudomány és irodalom terrenumán kevés magyar dolgozik idekint.

Doyenjök *Bertha* Sándor, az ősz író és zeneszerző, aki alapító és tiszteletbeli tagja a Magyar Egyesületnek. Bertha régi és előkelő családból származik. Édes apja Deák Ferenc meghitt embere volt. Amikor Bertha Párisba került, ott Beust volt a monarchia nagykövete. A diplomata mint szenvedelmes zenész kereste és nagyrabecsülte a Berthával való összeköttetést. Beust idején lett a követségnek „informátora" is majd nagy zeneiskolát nyitott. A hetvenéves öreg úr egyaránt sokat dolgozott a zene és az irodalom terén. Sokszor előadják a müveit ma is, az Opera Comique-ben pedig színrekerült *Mathias Corvin* című operája. Egész sereg cikket írt a Revue des deux mondes-be és más előkelő folyóiratokba, szakadatlanul a magyarság érdekében. Tíz évvel ezelőtt nagy föltünést keltett a *Magyars et Roumains* című könyve, aztán *La Hongrie moderne* című történelmi műve.

Az első és sokáig egyetlen honfitársunk volt Bertha, akinek darabját előadták Franciaországban. Megemlíthetjük itt, hogy szinrekerült *Blaskovich* Sándor volt képviselő műve is, de ez úgy történt, hogy az író-honatya bőven rendelkezett anyagi eszközökkel s egyszerűen kibérelt egy színházat. Bertha operája azonban protekció nélkül való, jelentős sikert aratott. Az öreg úr különben tömérdek értékes cikket is írt magyar lapokba. Hosszú pauza után végre komoly sikerrel is bevonult a magyar színmű-irodalom 1911. telén *Lengyel* Menyhért „Taifun"-jával, amelyet tudvalevőleg *Le typhon* cimmel adtak elő a Theatre Sarah Bernhardt-ban. Erről tudhat eleget a magyar közönség, hazai botrány is hozzájárult a bevonulás érdekességéhez, miután a szerző és a darab első fordítója, Adorján Andor közt affér támadt . . .

cozó művész kezéből került ki. Értéke mintegy 600 frt. A második díjat Czóbel Minka versének ítélték oda 12 női- és 19 férfiszavazattal. A *„Műbarátra"* 8 női és 11 férfi, Aggházy K. két dalára pedig 17 női és 4 férfiszavazat esett.

E művészversenyen kívül nagy érdeklődést keltett több műkedvelő tag által készített és Pejacsevich Katinka grófnő által gyűjtött mintegy 30 műtárgy, művészi kivitelű festmények, akvarellek és festett legyezőlapok kisorsolása is a jelen volt tagok közt. E műtárgyak művészei voltak: gr. Erdődy Gyuláné, Inkey Nessi, gr. Lázár Jenő, Pejacsevich Jolán grófnő, Senyei Melanie bárónő, gr. Széchenyi Imréné, Vécsey Paulina bárónő, Végh Gyula s Zichy Leona grófnő. Kétségtelen, hogy nemcsak a nyerők vittek magukkal kedves emléket, hanem sikerült e sorsolás által bizonyos kis művészi verseny alapját is megvetni, minek emelése céljából jövőre már külön pályadíj kitűzése is tervbe volt véve. A Műcsarnok díszítése is megfelelt az estély fényes sikerének. A termek díszítését Telepy Károly végezte. Radisics J. és gróf Andrássy Tivadar szőnyegeket és gobelineket adtak s lehetőleg mindenki hozzájárult a dísz emeléséhez. Az estély éjfél után ért véget. Költsége, miután a művészek szívességből működtek közre, mindössze is csak 600 frtba került.

Dalműbarátok

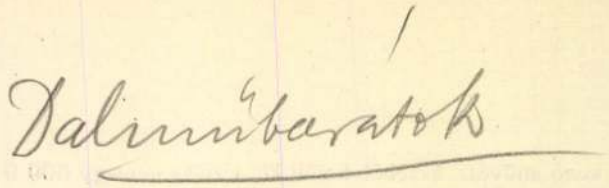

A „MAGYAR MŰKINCSEK."

A honfoglalás ezredéves ünnepének közeledtével közéletünk összes tényezői, közöttük a tudomány, irodalom és a művészetek is lázas tevékenységet fejtettek ki, hogy mulasztásainkat pótolva, úgy a külföld előtt, mint önmagunk előtt kultúránk ezredéves képét a maga igaz valójában és a nemzethez méltóan tüntessék fel.

A *Műbarátok Köre* néhány évi fennállása alatt is már nem egy jelét adta annak, hogy az ezredéves ünnepélyeken részt vegyen s célját és hivatását feltüntesse. Amint láttuk, már a Király-hymnusra hirdetett, de sikertelen maradt pályázat; a torna- és lovagjáték terve; a lakberendezések tárlata iránt indított mozgalom; az ezredéves ünnepélyek rendezésének átvétele vagy abban való ténykedés, mind ezt az irányt szolgálták, s ha nem is kerültek kivitelre, tőle nem függő okokból történt. De ez nem csüggesztette, mert nem feledte, hogy tevékenységét inkább maradandó emlékű alkotásokban kell keresnie s azt ebben meg is találta. Oly feladatot tűzött ki tehát maga elé, melynek kivitele csakis a társadalom kiválóbb elemeinek együttes közreműködésével érhető el. Ehhez pedig önmagában bírta erejét, mert már összeállításában is tagjai társadalmi helyzeténél fogva, melyben a szellem, a születés és vagyon egyenlő erővel jelentkezik, oly széleskörű összeköttetéssel és befolyással bír, mely egyenkint is, de kivált összességében hatalmas tényezőnek nevezhető.

Elhatározta a Kör, hogy egy nagyszabású munkát ad ki, mely nemcsak a tagokat lesz hivatva több évi

tagsági illetmény fejében fényesen kárpótolni, hanem a hazai irodalmat is oly művel fogja megajándékozni, mely páratlanul áll s amely a maga szövegében és fényes illusztrációiban megmutatja a külföldnek és a jövőnek, milyen fényes és művészettől áthatott volt a letünt századokon át a magyar élet s mily magas fokon áll itt az irodalom és művészet ma.

E nagyszabású mű, melynek kiadására magát a Kör elhatározta, a *„Magyar Műkincsek"* című mű volt, Körünk egyik legnagyobb, maradandó emlékű és értékű alkotása; kivitelében pedig páratlan dísze a magyar irodalmi és művészi munkának.

Igen nagy mulasztás lenne, ha Körünk 25 éves történetében e mű keletkezésének, fejlődésének s befejezésének főbb mozzanatait, — itt-ott a kisebb részleteket is — amint azt a jegyzőkönyvek és az iratok elém tárják, elő nem adnám.

A mű megvalósításának eszméje nem egy pillanat szüleménye volt. Az eszmét — miután előbb hosszasan érlelte — Szana Tamás, a Kör tagja vetette fel. Szóba hozta a hazánkban heverő nagybecsű művészi kincseket, a multak fényes maradványait, melyek szerteszéjjel lappanganak az országban elrejtve, ismeretlenül, sokszor magától a tulajdonostól sem ismerve valódi értékét.

Szana eszméje megtetszett, vonzott, s a nagy díszmunka gondolatának csakhamar mindenki meghódolt. Gróf Dessewffy Aurélné, a Kör elnöke volt a vállalat legbuzgóbb híve, s az egészet mintegy sarkpontjává tette elnöki működésének.

Formálisan a kérdés 1892 április 20-án tartott választmányi ülésen vetődött fel, melyen az *elnökön* kívül részt vettek: br. Lipthay Béla és br. Révay Gyula alelnökök, továbbá: Aggházy Károly, Feszty Árpád, Krauszné Wahrmann René, Radisics

Jenő, br. Révay Gyuláne, Szana Tamás, Végh János, gr. Wenckheim Frigyesné, Wohl Janka, Zala György és a *titkár.*

Ezen az ülésen indítványozta az elnök a nagyszabású mű kiadását, mely szakszerű leírásban, legszebb illusztrációkkal Magyarország régi műkincseit ismertesse, értve alatta a kisebb műkincseket, melyek a magánosok birtokában vannak, s amelyek akár Magyarországon készültek, akár külföldről hozattak be s befolyásolták az itteni ízlést. Miután pedig ez sokba fog kerülni, inkább néhány éven át kevesebbet nyujtson a Kör tagjainak tagsági illetménykép, hogy azután egy monumentális művel léphessen fel.

Ez az egyszerű, keresetlen szavakba foglalt indítvány volt az első hivatalos kiindulási pont.

A választmány az indítványt elvileg egyhangúlag elfogadta s kimondta, hogy egy bizottságot fog kiküldeni s az előmunkálatokat már ez év őszén megkezdi; elhatározta azt is, hogy e célra az 1892. évre 3000 frtot, a következő évekre pedig évenkint 4000 frtot ajánl fel a Kör jövedelmeiből; elhatározta még azt, hogy a műnek francia kiadása is legyen.

Megalakult a szerkesztőbizottság is. Elnöke gr. Csáky Albinné lett; tagjai: Emich Gusztáv, Feszty Árpád, Szana Tamás s Szendrei János, a Kör titkára. A mű szerkesztésével Radisics Jenő bizatott meg. A fővezetés önként érthetően gr. Csáky Albinnét illette meg, aki mintegy hivatva volt e nehéz feladatra már nagy műveltsége, fogékony lelke, kitartása s nagy tetterejénél fogva is.

A kérdés egyre fejlődik, érlelődik, úgy hogy 1893 március 2-iki végrehajtó-bizottsági ülésen Radisics már egy vázlatos tervezetet is közöl költségvetés kíséretében; ezek szerint, ha az előadott programm elfogadtatik, a már rendelkezésre álló összegen felül még

19,000 frtra, vagyis mintegy 50,000 frtra lesz szükség a mű teljes kivitelére. Erre az elnök a legközelebbi üléseken azt indítványozta, hogy miután a Lakberendezések Tárlata elmaradt, az erre aláírt 37,020 frt értéket képviselő *garanciális alap* vétessék igénybe a vállalat számára akként, hogy eziránt az aláírók elsősorban kérdeztessenek meg. Ennek végrehajtásával az elnökség bizatott meg. Ez a kezdőlépéseket azonnal megtette, de lépései eredményéről akkor fogok szólani, amikor a mű költségeiről teszek majd említést.

Ha tekintjük a díszmű első tervét, a mű talán 50,000 frtba sem került volna. Közben azonban Emich Gusztáv, a szerkesztőbizottság tagja 1893 május 17-én tartott ülésben azt indítványozta, hogy a mű teljességének és értékének emelése céljából kéressék fel *Ő Felsége* annak megengedésére, hogy a mű keretében az uralkodóház tulajdonában lévő, valamint a bécsi udvari gyűjteményekben őrzött magyar és magyar történeti vonatkozású műkincsek is ismertessenek meg ugyanoly díszes alakban, amilyen a miénk lesz. Az elfogadott indítvány kieszközlésével az elnökség bizatott meg. De mivel ezáltal a munka költségei tetemesen emelkedtek volna, elhatároztatott az is, hogy ezen részre a költségtöbblet engedélyezését *Ő Felségétől* kérik. A kérelmet gróf Dessewffy Aurélné elnök, br. Lipthay Béla és Révay Gyula alelnökök, továbbá gr. Csáky Albinné, özv. gróf Károlyi Alajosné, gróf Wenckheim Frigyesné és gr. Zichy N. Jánosné szakbizottsági elnökök nevében és aláírásával gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter terjesztette közvetlenül a *Felség* elé, melegen ajánlva azt. Megnyerte a miniszter az eszmének gr. Trautmansdorf-Weinsperg főkamarásmestert is, aki alá az összes udvari gyűjtemények és múzeumok tartoztak.

Az eredmény csakhamar meglett. A miniszter már

októberben tudatta, hogy *Ő Felsége*, különös tekintettel az alkalomra, amelyre a munka megjelen, a kérelmet mindkét irányban teljesítette. *Ő Felségének* ez engedélye s nagylelkű adománya, mely a legfelsőbb udvartartási javadalmazásból a magyar művészeti célokra szánt és a magyar miniszterelnök kezelése alatt lévő alapból *21,000 frtot* tett ki, hálával és örömmel fogadtatott. Ez adománnyal a kiadvány sokkal szélesebb alapra állhatott.

Eközben az elnök a főrangú világ több hölgytagjával gyűjtötte a biztosítási alapot, mint alább olvasni fogjuk; Radisics Párisban járt, tárgyalt Kádár Gáborral a műmellékletek sokszorosítása miatt; összeállítják az írók névsorát, s általában nem volt a szerkesztőbizottságnak tagja, aki e felette szétágazó munkában a legtevékenyebb részt ne vett volna. Így lehetett csak, hogy októberben már egy kialakult tájékoztató programm készült. E programm egész terjedelmében s ennek alapján gr. Dessewffy Aurélné elnök aláírásával 1894 januárban egy tájékoztató küldetett szét a tagoknak, majd februárban egy másik gr. Csáky Albinné szerkesztőbizottsági elnök aláírásával a munkatársaknak.

Programm többféle is volt, ami természetes. Ma már, szemben egy kész munkával, fölöslegesnek találom a programm részletes ismertetését. Mellőznöm kell az imént említett két tájékoztató tartalmának előadását is, melyek szépségüknél fogva megérdemelnék bár, hogy a Kör 25 éves történetében helyet foglaljanak, de terjedelmük ezt nem engedi meg, s így elég legyen arra utalnom, hogy azok a mű *„Bevezetés"* című részében egész terjedelmükben olvashatók.

Annyira azonban mégsem szoríthatom össze e történetet, hogy éppen a Magyar Műkincsek tervbe vett főbb irányáról, céljáról, tartalmáról és terjedelméről, az

1894 március 6-án aláírt évi jelentés nyomán rövid ismertetést ne adjak. Ez a főbb pontokban a következő:

„Hazánkban egyes testületek vagy magánosok birtokában található műtárgyakról a tudomány szigorú követelményeinek megfelelő rendszeres munkát közrebocsájtani még nem lehetett. A *Műbarátok Köre* tehát olyan könyvet kíván adni a közönség kezébe a *Magyar Műkincsekben*, melyet mindenki gyönyörrel lapozhasson, melyből mindenki okulást meríthessen. Sorba veszi a haza különböző vidékeit, s ahol egy templomot, zárdát, főúri kastélyt vagy udvarházat talál, melyben ismertetésre méltó gyűjtemény van, külön fejezetet szentel az arra érdemes tárgyak bemutatására egyszer szűkebben, másszor gazdagabban illusztrálva. Hogy egy-egy fejezetbe vagy füzetbe egy vagy több gyűjtemény ismertetése kerül-e, azt az anyag gazdagsága és érdekessége határozza meg.

A munka főanyagát azonban művészeti és műipari tárgyak szolgáltatják, melyekről kimerítő tájékoztató jegyzéket adni a tárgyak gazdagsága miatt csaknem lehetetlen. Felöleli a képzőművészetek szebb alkotásait éppúgy, mint az ötvös- és agyagművészet kiválóbb termékeit; bemutatja a művészi kézre valló fegyvereket, éppúgy mint a stílszerű szobaberendezéseket, bútordarabokat; az öltönyök, fényűzési cikkek éppúgy figyelembe vétetnek, mint a szövő- és hímzőipar egyéb művészeti érdekességgel bíró termékei. Emellett a megindítandó díszmű nemcsak a nyilvános épületek művészi részleteit mutatja be, hanem bemutat egyes kastélyokból és magánházakból is szebb részleteket, minők például: a stílszerű homlokzatok, lépcsőházak, artisztikusan díszített termek vagy nem ritkán ezekben a termekben egyes festőien berendezett zugolyok. Szóval, hogy minden helyet találjon a műben, ami a művelt ízlésű amatőrök és gyűjtők érdeklődését szokta tenni. Mindezen

tárgyak műértékét alaposan, de egyúttal vonzóan írt cikkek, esetleg tanulmányok magyarázzák az olvasónak. A *Magyar Műkincsek* olyan könyv lesz, mely a szemnek gyönyörűséget szerezve, mintegy belopja elménkbe a műtörténeti ismereteket.

Hogy ily munkában nagy szerepet játszanak az illusztrációk: azt a tárgy természete hozza magával. A *Műbarátok Köre* minden buzgalmát arra fordítja, hogy a Magyar Műkincsek könyve illusztrációk és kiállítás tekintetében a magyar irodalomban egyedülálló mű legyen. Nem kímél sem fáradságot, sem költséget, hogy ezt a tervet a legnagyobb szigorúsággal megvalósíthassa. Az egyes műtárgyak másolatainál — mindig a tárgy természetéhez alkalmazkodva — a reprodukáló művészet összes újabb vívmányait igénybe veszi: a fametszést, a rézkarcot éppúgy, mint a heliogravuret, vagy a több színben való nyomtatást. Ahol a tárgyak bemutatásánál művészek ónjára vagy ecsetjére lesz szükség, mindig arra törekszik, hogy elsőrangú hazai erőket foglalkoztasson.

A munka az eddigi megállapodások szerint nagy negyedrétalakban öt kötetre fog terjedni. A kötetek füzetekben vagy félkötetekben előre meg nem állapítható időszakokban fognak megjelenni és tekintettel lesz az ezredéves kiállításon felmerülő anyagra is.

A mű első kötete a Budapesten levő műkincseket fogja tartalmazni. A bécsi műkincseknek a második kötet jut. A harmadik kötet hazánk nyugoti részére, a negyedik pedig Felső-Magyarországra fog kiterjeszkedni, végül az ötödik Erdélynek lesz szánva.

Lesz az öt kötetben körülbelül 110 önálló, részben színes műmelléklet s számos szövegrajz.

A kötetekből 600 magyar és 200 francia példány készül, s a Kör tagjai a munkát tagsági illetmény fejében ingyen kapják. Csak a francia példányok s a

magyar kiadás megmaradó példányai kerülnek — amennyiben magánúton el nem adathatnak — könyvárusi forgalomba. Jelezve van, hogy a műre a Kör 250 frttal előfizetést nyit".

Ezek voltak a programm főbb pontjai.

Jóllehet a munkával minden irányban folytonosan foglalkoztak, mégis lassan haladt előre, amin azonban nem lehet csodálkozni az annyifelé szétágazó s a technika annyiféle ágával foglalkozó s igénybe vevő munkánál. Majd a színnyomatok nyomása, majd a papir, a betűk, egyik-másik munkatárs vagy író betegsége vagy más okú késedelme, főkép pedig a művészeknek az országos kiállítás körüli nagy elfoglaltsága voltak a késedelem okai. Csak akkor látjuk valójában a számtalan akadályt, ha az iratokat olvassuk, s csak akkor értjük meg úgy a Kör intézőinek, mint több tag türelmetlenségének fel-feltünő jeleit. Az utóbbiakat meg is kellett nyugtatni, hogy az elmaradt tagsági illetményeket bőven fogja kárpótolni a készülő munka, s ezért legyenek türelemmel. Az a szándék, hogy az ezredéves kiállításra már az egész munka elkészüljön, nem volt kivihető, sőt az 1895 decemberére igért I. kötet sem jelenhetett meg. Sürgetik is minden oldalról s legalább egy mutatványfüzet szétküldését kívánják, ami meg is történt, sőt 1896 elején szétküldhető volt már az 1—3. füzet is. E 3 füzet, valamint a magyar és francia prospektus az ezredéves kiállításon is bemutattatott.

Az I-sö kötet ⟨négy füzetből állott⟩ 1897 év végén jelent meg; ugyanakkor sajtó alatt volt a II-ik kötet s a mű francia kiadása is.

Az elnök 1898 elején indítványozta, hogy a mű gyorsabb megjelenése céljából a tartalmi becsérték fenntartása mellett az eredetileg tervezett *5 kötetről 3 kötetre szállíttassék le,* miáltal időben és költségben is nyerünk. A választmány az indítványt egyhangulag elfogadta.

Az 1898. évi közgyűlés is közelebbről érdeklődik, részletes jelentést kíván az ügy állásáról s ilyet jövőre is kíván.

A II-ik kötet befejezése és szétküldése után Radisics Jenő az 1899 május 20-iki választmányi ülésen a szerkesztésről lemondott, mert sok más elfoglaltsága miatt kellő időt nem szentelhet a műnek. Sajnálattal vette ezt tudomásul a választmány, s eddigi működéseért hálás elismerését s osztatlan köszönetét fejezte ki. Egyúttal a III-ik kötet szerkesztésével dr. Szendrei János titkárt bízta meg, aki már a II-ik kötetben is társszerkesztője volt Radisicsnak.

A III-ik kötetre nézve Radisics J. tett az 1900. év elején részletes előterjesztést és költségvetést. Gróf Dessewffy Aurélné elnök a mű céljaira korábban felajánlt 10,000 koronás előlegét e kötetre is fenntartotta s bejelentette, hogy a *Magyar Műkincsek* ügyét teljes befejezéseig, — miután külföldre utazik — dr. Forster Gyula fogja vezetni.

A műnek 5 kötetről 3 kötetre leszállítása, természetesen az eredeti programmon lényeges változást okozott, nevezetesen, hogy a III.—V. kötetre szánt anyagot a befejező III-ik kötetbe kellett foglalni és pedig akként, hogy az csak a már beszerzett és előkészített anyag közlésére szorítkozzék, nehogy a Kör anyagi ereje minden más irányú működése megbénításával még sokáig e műnél legyen lekötve. Szendrei a III-ik kötet szerkesztője mindazáltal igyekezett a programmnak megfelelni, amennyiben a szövegben foglalkozott behatóbban a Nyugoti- és Felső-Magyarország, valamint Erdély műemlékeivel és műkincseivel. Műmelléklet és szövegkép e kötetre már kevesebb esik, de ennek mentségéül szolgáljon a mű mielőbbi befejezésének szüksége s hogy újabb kiadásokra költség már nem engedélyeztetett.

Nézzük most a kiváló munka *belső tartalmát* s aztán *kiállítását*, mellyel a *Műbarátok Köre maradandó emlékűvé tette működését s dokumentálta, hogy kultúrnemzetek sorában teljes joggal helyet foglalhatunk.* De el kell ismernünk azt is, hogy a műnek a legnagyobb fényt és értéket *Ő Felsége* már említett engedélye és adománya kölcsönözte. A II-ik kötetben foglalt emlékek a magyar állam ezeréves fennállásának ünnepélyére először tétetnek közzé magyar nyelven és *Ő Felsége* által, ami csak hazafias örömmel tölthet be minden magyar szívet.

Az *I-ső kötetet* Radisics Jenő szerkesztette. A kötet tartalmát Radisics *„Bevezetés"* című cikke után Jókai Mór emelkedett hangú *„Előszó a mi műkincseinkhez"* című cikke nyitja meg. Utána Szana Tamás tanulmánya következik a *„Magyar gyűjtők és gyűjtemények"*-ről. Ezt követi dr. Toldy László cikke: *„Budapest műkincsei"*; majd dr. Hampel József mutatja be röviden *„A Magyar Nemzeti Múzeum műkincsei"*-t. Ezt követi Radisics Jenő szakszerű értekezése: *Az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum gazdag gyűjteményei"* címmel. György Aladár *„Könyvtárainkról"* ír, s végül Szalay Imre *„Az ezredéves kiállítás történelmi főcsoportjai"* címen nyujt ismertetést. A szöveg terjedelme 126 oldal. Kiegészíti a kötetet 19 önálló színes műmelléklet és 56 szövegrajz.

A *II-ik kötet* kizárólag a *bécsi műkincseknek* van szánva. A kötet első lapján olvassuk, hogy az *I. Ferenc József Ő cs. és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebb támogatásával jelent meg.* A kötetet szerkesztette: Radisics Jenő, a Kör titkára dr. Szendrei János közreműködésével. Ebben az első cikk Böheim Vendelnek *„A Habsburgház műkincsei"* című terjedelmes tanulmánya, melyben az uralkodóház birtoká-

ban levő s nagyrészt a bécsi udvari múzeumokban feltalálható magyar eredetű, vagy magyar vonatkozású műtárgyakról s azon műtörténeti érdekességű dolgokról értekezik, melyek az uralkodó Habsburgház történetében mint különösen magyar vonatkozásúak előfordulnak. Az eredetileg német nyelven írt dolgozatot dr. Schack Béla fordította magyarra. A második kötetben még egy terjedelmes dolgozat van, melyet dr. Szendrei János írt *„Magyar hadi élet"* címen. A szöveg terjedelme 158 oldal. Kiegészíti e kötetet 22 önálló színes műmelléklet és 51 szövegrajz.

A *III-ik kötet*, mely már dr. Szendrei szerkesztésében jelent meg, a következő cikkeket foglalja magában: dr. Szendrei Jánostól *„Előszó"* Mihalik József: *„Magyarország vidéki műkincsei"* és ismét dr. Szendreitől *„Erdély műkincsei"*. Szövege 94 oldal. Kiegészíti e kötetet 13 önálló színes műmelléklet és 29 szövegkép.

*

A munka előállítására az *„Athenaeum"* és a *„Franklin-Társulat"* tettek ajánlatot s az utóbbi fogadtatott el.

A kötetek külső borítéka kemény hártyapapir a Kör aranynyomású domborcímerével. A papirra nagy súlyt helyeztek. Azt akarták, hogy minden tekintetben méltó legyen a munkához. A hazai papirgyárak nem tudták a kívánt minőséget előállítani; végül hosszas keresés után a világ egyik leghíresebb gyárával a *Balston & Co.* maidstone-i *Whatmann*-féle papirgyárral sikerült sok kísérletezés után oly papirban megállapodni, mely a legkényesebb ízlést is kielégíti; tisztán a *Műbarátok Körének* készült s annak víznyomatú címerével ellátva, a kizárólagos tulajdon bélyegét viseli magán s a kereskedésben sohasem fog előfordulni.

A *betűket* illetőleg a Társulat a munka céljaira *Bocskay* XVI. századbeli magyar betűfestő fennmaradt

rajzai után külön stílszerű betűket öntetett s ezekkel nyomatta a munkát. Általában a *Franklin-Társulat* nyomdája sokban hozzájárult a mű külső díszéhez s méltán megérdemelte a dícséretet, melyben részesült. Ez a társulat nyomatta a műnek külföldre kerülő francia nyelvű példányait is. A francia fordítást Sasvári Ármin és Horn Ede végezte. Diadala e könyv a magyar sokszorosító iparművészetnek is. Kádár Gábor párisi műtermében készültek a műmellékletek. A fametszeteket Morelli Gusztáv és Buccarich József készítették s teljesen megfelelnek azoknak a követelményeknek, melyeket ily drága kiadvány iránt méltán lehet támasztani. Megtette mindenki a magáét, hogy összhangzó stílszerű alkotás jöjjön létre. Kádár Gáborról, kinek műintézetéből kikerült műmellékletek díszítik a munkát, meg kell említenem, hogy Kádár magyar származású művész, aki 1884-ben szakadt el tőlünk s Párisban telepedett le, hol szorgalmával, tehetségével ma a legelső francia műintézet tulajdonosává vált.

A könyv ára a kötetek számának alábbszállása következtében szintén csökkent. A három kötet ára 150 frt. lett, vagyis kötetenként 50 frt. Később azonban, amint ráfogok térni, a tudományos intézetek, múzeumok, könyvtárak stb. 60 frt kedvezményárban kapták meg az I. és II-ik kötetet.

A két első kötet elkészültekor Körünk elsősorban *Ő Felségére* gondolt. A megjelent kötetek díszesen, de nemes egyszerű ízlésben maroquinbőrbe kötve küldöttségileg adattak át Ő Felségének. Az I-ső kötet átadatott 1897 végén. A küldöttség tagjai voltak az *elnök*, a *szerkesztő*, a *szakbizottsági elnökök* s a *titkár*. A II-ik kötet 1899 május 15-ikén adatott át. A küldöttség tagjai voltak: gr. Apponyi Albert alelnök, Radisics Jenő és Szendrei János titkár. Mindkét küldöttség bejelentette eljárása eredményét a

választmánynak s tudatta, hogy *Ő Felsége* a köteteket kegyesen fogadta s azokról elismerőleg nyilatkozott. Hivatalos értesítések is jöttek, hogy *Ő Felsége* a köteteket hitbizományi könyvtára számára elfogadta s köszönetét tolmácsoltatta. A harmadik kötet megjelenése után szintén átszolgáltatott.

Stefánia özvegy trónörökösné hasonlókép köszönettel fogadta a művet.

A bécsi főudvarmesteri hivatalnak a bécsi műtárgyakról szóló II-ik kötetből 5 magyar és 20 francia példány küldetett ajándékba valószínűleg azért, hogy a külföldi uralkodókhoz jussanak.

Körünk tagjai az *1896. évi tagsági illetménykép kapták* a munkát, mely bőven kárpótolta műszerető tagjainkat, ha néhány évig a rendszeres tagsági illetmények kiszolgáltatása szünetelt is. Az új rendes tagok közül azonban csak azok kapták meg, akik legalább 6 évre kötelezték magukat a tagságra.

A hírlapok s a munka írói, — ez utóbbiak ívenkint 40 frt tiszteletdíjban részesültek, — a munka költséges volta miatt nem kaptak tiszteletpéldányt.

Nagy gondot okozott a megmaradt példányok elhelyezése. Könyvárusi útra Kilián Frigyes vett át vagy 100 példányt. A francia példanyok átvételére nem sikerült hamar megállapodásra jutni sem Kádár Gáborral, sem a külföldi cégekkel. Emich Gusztáv és Hornyánszky Viktor cégek a maguk részéről mindent elkövettek azok előnyös külföldi elhelyezésére, míg végre Karl W. Hierseman lipcsei cég vette át azokat.

A magyar példányok még rendelkezésre álló kötetei elhelyezése körül Dessewffy Aurélné grófné tevékenysége valóban bámulatos volt. Felhívásokat, magánleveleket küldött minden irányba, a miniszterekhez, a Horvát bánhoz, egyetemekhez, könyvtárakhoz, hatósá-

gokhoz, főpapokhoz, főurakhoz is. Fáradozása eredménnyel járt, mert a megrendelések egymás után jöttek. Csak néhányat említek meg. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a legnagyobb előzékenységgel 5 példányt rendelt meg és pedig a Magy. Nemz. Múzeum, az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum, az Orsz. Iparművészeti Iskola, a M. kir. festészeti I. mesteriskola és a Mintarajz-iskola számára. Felhívta egyúttal a műre a középiskolák figyelmét is. Megrendelték a budapesti és a kolozsvári tud. egyetemek, a m. kir. József műegyetem. Darányi Ignác miniszter 6 példányt rendelt meg a műipari intézetek és szakiskolák könyvtárai számára. Számosan rendeltek magánosok is. Legyen elég ennyi, mely eléggé bizonyítja a mű iránt támadt érdeklődést.

*

Nem lenne teljes a történet, ha nem írnám meg azt is, hogy *hogyan állott elő a műre szükséges tetemes költség* s hogy *mibe került* az egész vállalkozás?

A költségekről gondoskodni, bizonyos eshetőségekre fedezetet biztosítani, a folyó kiadásokra készpénz fölött rendelkezni nehéz feladat volt. De a lelkes buzgalom minden akadályt legyőzött.

Említettem már előbb, hogy a tervbe vett, de elmaradt Lakberendezési tárlat biztosítására 37,020 frt biztosítási alap gyűlt össze és hogy gr. Dessewffy Aurélné elnök indítványára elhatároztatott, hogy *ez alap a Magyar Műkincsek kiadásának biztosítására* használtassék fel.

A feladat nem volt könnyű, mert nemcsak új beleegyezést kellett nyerni az aláíróktól, hanem új aláírókat is kellett szerezni. De nem telt bele egy év, sikerült a Kör tagjai s más lelkes műpártolók körében elegendő aláírást gyűjteni biztosítási alap formájában. A gyűjtők élén gr. Dessewffy Aurélné elnök állott, hozzá

sorakoztak gr. Csáky Albinné, özv. gróf Károlyi Alajosné és gr. Zichy N. Jánosné. E kis társaság, minden feltünést kerülve, barátaikhoz, ismerőseikhez fordultak szóval, vagy keresetlen formájú levélben elmondva, mit szeretne kivinni a *Műbarátok Köre* s hogy a siker attól függ, lesz-e visszhangja az eszmének a tagok és műbarátok kebelében s hajlandók lesznek-e pénzügyi veszteség esetében ezekből bizonyos részt, vagy akár az egész összeget, az aláírás erejéig elvállalni. Mindannyian elvállalták. Az ily módon nyert biztosítási-alap 41,760 frtot tett ki. A buzgó gyűjtők ezzel az eléggé meg nem hálálható fáradozásukkal lehetővé tették a mű kivitelét.

Aláírtak a biztosítási alapra kisebb nagyobb összegeket, hogy csak néhányat említsek fel:

Gróf Apponyi Lajos, gróf Csáky Albin, gróf Csáky Albinné, Dessewffy Aurél gr., Dessewffy Aurélné grófné, Hieronymi Károly, br. Hornig Károly püspök, br. Josipovich Imre, József fhg Ő Fensége, Lukács Béla, Lichtensten herceg, Stefánia özvegy trónörökösné, özv. gr. Pálffy Pálné, herceg Pálffy Miklós, Seher-Thoss grófné szül. Apponyi Margit grófnő, Schlauch Lőrinc, Szilágyi Dezső, Szlávy József, Tisza Kálmán, gr. Wenckheim István, gr. Zay Albert stb. stb.

Ehhez járult *Ő Felsége* 21,000 frtos adománya.

Maga a *Műbarátok Köre* az 5000 frt helyett öt év alatt 1892-től 1896-ig *19,000 frtot fizetett.* Ezek mellett számításba vétetett az eladott példányok után várható jövedelem is.

Szükséges volt azonban a folyó kiadásokra jelentékenyebb összegű készpénzre is. A *Magyar Általános Hitelbank* 1894-ben az elnök személyes hitelére 25,000 frt folyószámlahitelt nyujtott 1896 december 31-iki lejárattal, ami azonban meghosszabíttatott 1899 december 31-ig.

A mű I. és II-ik kötetének s ezzel együtt a francia kiadásnak megjelenésével a gond csökkent; e kötetek kiadásai fedezve lettek s már csak a III-ik kötet költségeiről volt szó.

Gr. Dessewffy Aurélné elnök, hogy a mű kiadása körül semmi fennakadás ne legyen, még 1899-ben *5000 frt kamatnélküli kölcsönt ajánlott fel* s ez összeget a III-ik kötet költségeire is fenntartotta azzal a kijelentéssel, hogy amennyiben a III-ik kötet költségei az előirányzatot meghaladnák, az 5000 frtból 2500 frt erejéig teljesen lemond a mű javára. A választmány hálásan köszönte meg elnökének abbeli áldozatkészséget.

A III-ik kötet költségei biztosítva lévén, kimondatott, hogy a biztosítási alap igénybevételére most már szükség nincs s így az az aláíróknak köszönet mellett visszabocsájtatik. Az aláírási ívek vissza is küldettek.

A sok és nehéz munka s némi aggodalom után jól eső érzést kelthetett, midőn az 1899-iki évi rendes közgyűlés Neugebauer László indítványára, majd az 1900. évi közgyűlés dr. Berzeviczy Albert indítványára *az elnöknek, a közreműködőknek s a titkárnak a Magyar Műkincsek* érdekében kifejtett buzgó tevékenységükért köszönetet mondott, különösen az elnöknek nemes áldozatkészségeért is.

A *Magyar Műkincsek* ügye valójában csak 1902. évben nyert végleges befejezést, midőn a III-ik kötet is megjelent s szétküldetett. A most már teljes munka még meglevő készleteit elnökünk egy helybeli könyvárusnak adta el, úgy hogy 1903. év elején már egy példány sem állt rendelkezésre. A Kör titkári hivatalában csupán egy példány van.

Az egész vállalat közel 70,000 frtba = 140,000 koronába került. A végleges pénzügyi eredmény 601 frt 56 kr. = 1203 K 12 f. jövedelmi felesleget mutatott fel. A számadás kérdése a Kör adminisztrációjától füg-

getlenül intéztetett s ez okból a vállalat pénzügyi része a Körnek sem költségvetéseiben, sem zárszámadásaiban nem szerepel.

Az eredeti toll- és egyéb kézi rajzokat, fényképlemezeket, felhasznált és fel nem használt kliséket *az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum* vette meg.

A munka kiválóságát bizonyítja az is, hogy úgy a napilapok, mint a szaklapok, képes folyóiratok, — hazaiak, külföldiek egyaránt, — mind a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak róla s igen terjedelmesen ismertették a rajzok közlésével.

Éveken keresztül nagy áldozatot hozott a Kör e vállalat érdekében, lemondott hosszú időn át a pillanatnyi siker látszatáról, de oly alkotást mutatott be, mely maradandó becsű s mely a *Műbarátok Körének* nevét és működését bizonyára megörökíti a magyar irodalom történetében.

A *Magyar Műkincsekkel* kapcsolatban befejezésül még csak annyit említek meg, hogy egyes antiquariusoknál ma már csak elvétve kapható meg a teljes munka. Egy ilyennek az ára 150 kor. Egyes kötetek ára 20, 30 korona, egyes műlapok ára 1 kor. Francia kiadás ára 150 márka.

Kádár Géza

nagybányai festő

lásd

Mikola András

csomagjában

APTI KÖNYV
PEST VIII. STÁHLY-UTCA 1. I

nyi Gyula dr.
zeti Muzeum tit-
. úrnak

7.IV.4. BUDAPEST

Sorrzám	Név	Születési hely	Születési év	A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
	V. Közgazdaságtudományi doktorok. (Az egyéves közgazdasági tanfolyamot végezték.)				
1	Altmann Béla	Balkány	1896	1937	23
2	Burghardt József	Budapest	1900	1938	24
3	Csécsi Nagy László	Szeged	1899	1938	26
4	Kovács Dezső	Miskolc	1902	1938	29
5	Lakatos István	Berettyóújfalu	1901	1937	22
6	Mészáros Mihály	Nagyperkáta	1894	1938	28
7	Némethy Ferenc	Nagyvárad	1895	1938	27
8	Schweng Loránd	Beszt.-bánya	1905	1938	30
9	Winkle Nándor	Budapest	1899	1938	25

XV.

NÉVJEGYZÉKE

ama végzett hallgatóknak, akik az 1937/38. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen mérnöki, építészmérnöki, gépészmérnöki, vegyészmérnöki, bányamérnöki, vaskohómérnöki, fémkohómérnöki, erdőmérnöki, mezőgazdasági, állatorvosi vagy közgazdaságtudományi oklevelet szereztek.

Sorszám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
	I. Mérnökök.				
1	Alföldy György	Perecseny	1908	1937	251
2	Antal Dezső	Budapest	1899	1925	265
3	Arday-Janka Barnabás	Budapest	1911	1938	274
4	Bajó István	Szekszárd	1912	1938	279
5	Bartsch Lajos	K.-félegyháza	1910	1938	280
6	Bártfai Szabó Kálmán	Vajdahunyad	1910	1938	265
7	Berg Artúr	Budapest	1915	1938	269
8	Burger László	Nagykőrös	1915	1938	297
9	Csapó Gyula	Budapest	1914	1937	247
10	Cseh Ernő	Lazony	1908	1938	305
11	Czigelbrier László	Alsórétfalu	1909	1938	281
12	Ditmayer József	Rákospalota	1911	1938	298
13	Dörre Pál	Budapest	1914	1938	282
14	Ernyei László	Budapest	1910	1937	248
15	Fogarasi Károly	Ágostonfalva	1911	1938	266
16	Fóris Gyula	Nagyszalonta	1908	1937	256
17	Grünhut Imre	Pestszterzsébet	1912	1938	275
18	Hais Tasziló	Budapest	1908	1937	249
19	Hajdu József	Kápolnásnyék	1911	1937	262
20	Halácsy László	Temesvár	1915	1938	276
21	Heincz János	Óverbász	1896	1938	267
22	Hollós Imre	Gálszécs	1911	1937	263
23	Kadocsa Lajos	Budapest	1911	1938	299
24	Karafiáth László	Budapest	1916	1938	277

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	Az oklevél keltének éve	Az oklevél száma
25	Káldor István	Budapest	1915	1938	270
26	Kántor László	Iván	1910	1938	271
27	Kárpáti Elemér	Sopron	1912	1938	283
28	Kiss Gyula	Győr	1911	1938	273
29	Kiss Lajos	Pomáz	1911	1938	304
30	Kovács Kálmán	Szilasbalhás	1908	1937	257
31	Kürti István	Zágráb	1912	1938	296
32	Kürti János	Zágráb	1915	1938	272
33	Lipták János	Békéscsaba	1913	1937	252
34	Madas Imre	Szolnok	1914	1938	285
35	Marót Gyula	Budapest	1913	1938	286
36	Mendik Antal	Debrecen	1910	1937	250
37	Misnay József	Budafok	1904	1938	300
38	Morava Endre	Szeged	1913	1937	253
39	Nyilas Miklós	Kolozsvár	1913	1938	268
40	Oroszlány István	Marosv.-hely	1914	1938	287
41	Oszetzky Egon	Bar.-szentistván	1914	1938	301
42	Pintér Andor	Szabadka	1908	1937	258
43	Pour Ernő	Zólyombrézó	1914	1937	261
44	Rácz Iván	Pécs	1913	1938	278
45	Richter Antal	Miskolc	1911	1938	288
46	Ruszkay Endre	Székesfeh.-vár	1915	1938	302
47	Scholtz Zoltán	Kegye	1913	1938	289
48	Seibriger Emil	Marosv.-hely	1907	1938	290
49	Szászhelyi Péter Pál	Budapest	1913	1938	291
50	Szerdahelyi Zoltán	Kassa	1911	1938	292
51	Szita Mihály	Héhalom	1910	1938	284
52	felsődobszai és sztankóczi Sztankóczy Imre	Miskolc	1911	1937	254
53	Szücs Miklós	Debrecen	1913	1938	293
54	Thuránszky Miklós	Arad	1915	1938	294
55	Varga János Jenő	Budapest	1909	1938	295
56	Varsa Ferenc	Nagykikinda	1909	1937	259
57	Vécsei János	Budapest	1898	1937	260
58	Zimányi László	Szabadka	1903	1938	303
59	Zorkóczy Ödön	Moson	1903	1937	255
	II. Építészmérnökök.				
1	vitéz Bene Gábor	Budapest	1913	1938	120
2	Benedek László	Pécs	1907	1938	131
3	Berey János	Budapest	1914	1938	127
4	Bitskey György	Budapest	1908	1938	128

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	Az oklevél keltének éve	Az oklevél száma
5	Csaba Attila	Budapest	1915	1938	124
6	Diebold Kálmán	Pestszterzsébet	1912	1938	129
7	Fellner Tibor	Újpest	1913	1938	130
8	Püspök Zoltán	Budapest	1911	1938	121
9	Gajer Gyula	Budapest	1912	1938	113
10	Hack Győző	Gyoma	1914	1938	132
11	Hetényi Antal	Budapest	1911	1938	114
12	Karvaly Imre Leó	Budapest	1904	1937	112
13	Kádár Géza	Nagyszalonta	1911	1938	115
14	Kárász György	Budapest	1915	1938	133
15	Keller Mihály	Budapest	1910	1937	107
16	Knitl Jenő	Szeged	1913	1938	122
17	uhrini Kovách Kocsárd Ákos	Ipp	1899	1938	134
18	Legány Zoltán	Magyaróvár	1911	1938	135
19	Molnár Aladár	Budapest	1911	1937	104
20	Morauszky András	Nyíregyháza	1911	1937	105
21	Nagy Béla Zoltán	Petrilla	1911	1937	106
22	Nagy Pál	Erzsébetváros	1915	1938	125
23	Novotny Rezső	Nagyenyed	1913	1938	117
24	Palcsik Sándor	Kassa	1899	1937	110
25	Papp Gyula	Nyíregyháza	1896	1938	123
26	Rainer Gábor	Szeged	1914	1938	136
27	Sághy Gábor	Koronczó	1899	1937	108
28	nemes Schneider Lehel	Budapest	1914	1937	109
29	Strasser Géza	Budapest	1900	1937	111
30	Szoyka Pál	Budapest	1915	1938	116
31	Szrogh György	Csömör	1915	1938	137
32	Telepy Miklós	Budapest	1912	1938	126
33	Wieszner Géza	Budapest	1914	1938	118
34	Wollmann Károly Frigyes	Beszterce	1910	1938	119
	III. Gépészmérnökök.				
1	Ágoston István	Újpest	1907	1938	364
2	vitéz Barkay József	Pozsony	1914	1938	326
3	Barna István	Gyöngyös	1912	1938	319
4	Barta Ferenc	Újpest	1910	1938	320
5	Bäcker Zoltán Tamás	Budapest	1912	1938	336
6	Beretvás Károly	Nagykőrös	1905	1938	365
7	Bódy Gyula	Busócz	1904	1938	387
8	Bognár Géza	Budapest	1909	1937	316
9	Boldisár György	Szakoly	1910	1937	290

Kádár Géza

okl. építészmérnök

szül. Nagyszalonta 1911.

Oklevelét nyert 1938

József nádor 1937/38.

208. l.

I. II.

Timár Ákos I. II.
Tóth István I. II.
Tóth Jenő Balázs II.
Tóth Lajos I. II.
Tóth Magdolna I. II.
Truzsinszky Géza I. II.
Udvarhelyi József I. II.
Ursziny Endre I.
Valóczi László I. II.
Vándor Ferenc II.
Varga Ernő I. II.
Varga István I. II.
Varga János I. II.
Vass Ferenc I. II.
Virág József I. II.
Wimmer László I. II.
Zala Júlia I. II.
Zalay Géza I. II.
Zemplén Ilona I.
Zemplényi Erna I. II.
Zimányi Alajos I. II.
Zsigmond Adél I. II.

D) Egyéves közgazdasági továbbképző tanfolyam

a) *Rendes hallgatók:*

Ásványi József I.
Bertóty István II.
Elek György I. II.
Ferdinánd László I. II.
Fischer Béla I. II.
Hevesi József I. II.
Hoffmann Jenő I.
Kásás Andor II.
Király György I. II.
Klein Béla I.
Kleiner József Miklós I. II.
Kopácsy József I.
Krompecher László I.
Lovas József I.
Madas Imre I. II.
Marnó János II.
Mikolay Miklós I.
Moldán Ferenc I. II.
Reischl Ágoston I. II.
Rödönyi Károly I.
Szabó László I. II.
Zucker János I. II.

E) Vendéghallgató.

KÁDÁR GÉZA

132.

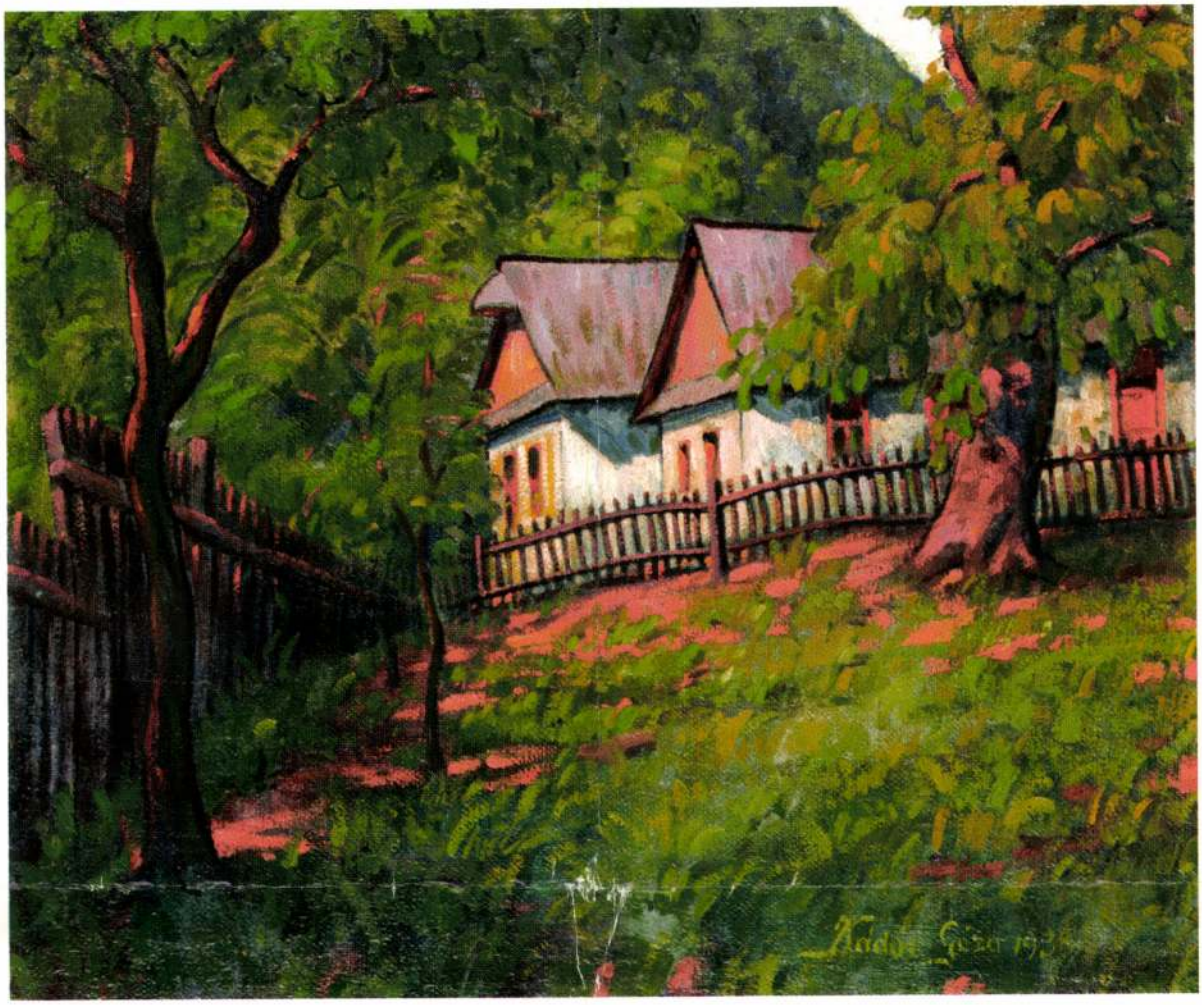

132. ▲
Kádár Géza (1878-1952)

Árnyas utca
Olaj, vászon 66x79 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Géza 1938
Kikiáltási ár: 600.000 Ft

130.

130.▲
Kádár Géza (1878-1952)

A Fő utca télen
Olaj, vászon 39,5x50 cm
Jelezve balra lent: Kádár Géza 1933
Kikiáltási ár: 180.000 Ft

131.▼
Litteczky Endre (1880-1953)

Piros háztetők
Olaj, vászon 34x50 cm
Jelezve balra lent: L.E.
Kikiáltási ár: 120.000 Ft

131.

KÁDÁR GÉZA

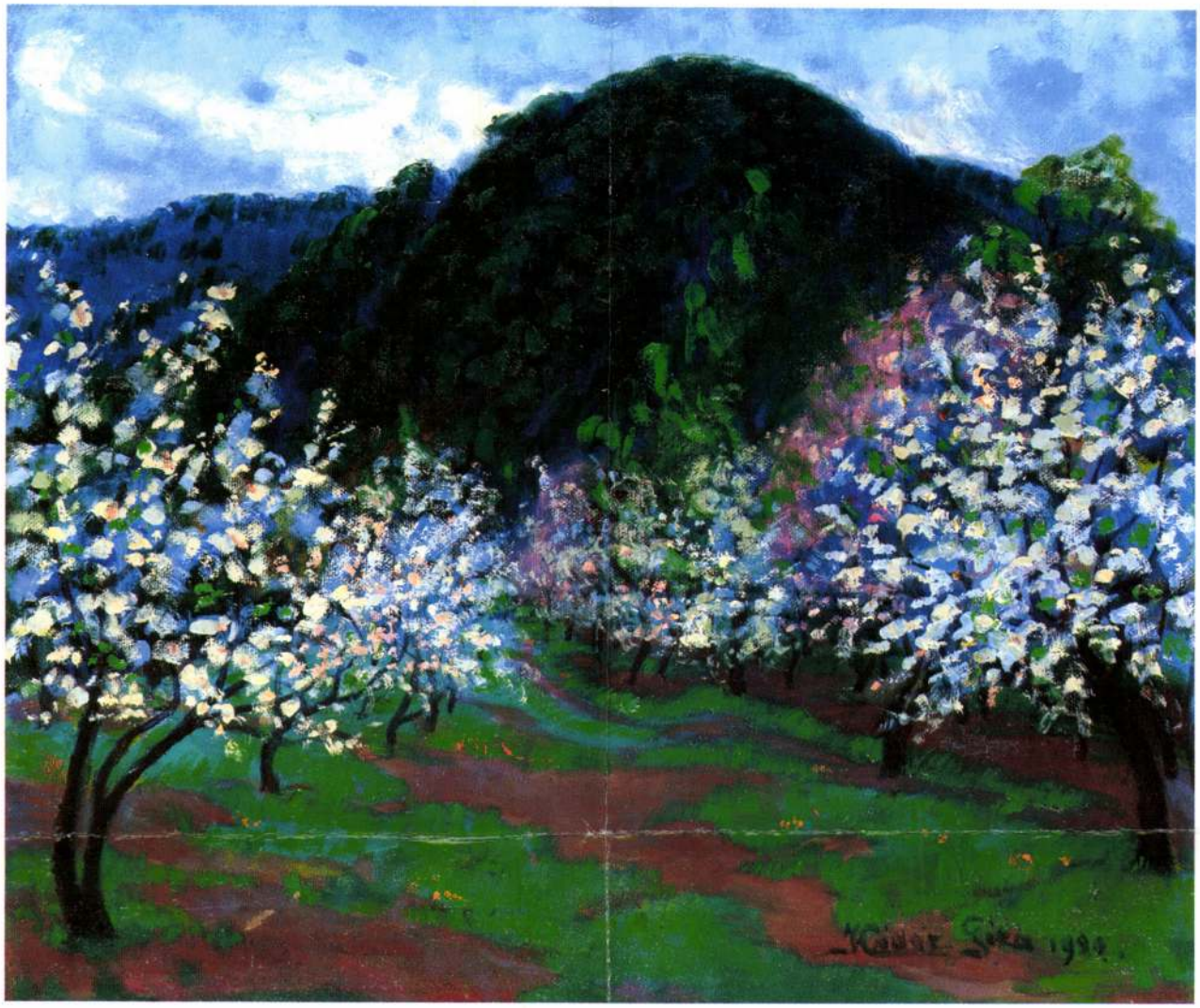

90. ▲
Kádár Géza (1878-1952)

Virágzó fák
Olaj, vászon 50,5 x 61 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Géza 1920
Kikiáltási ár: 340 000 Ft

91.

91. ◀
Mund Hugó (1892-1962)

Virágcsendélet
Olaj, vászon 75 x 101,5 cm
Jelezve jobbra fent: Mund Hugó
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

92.

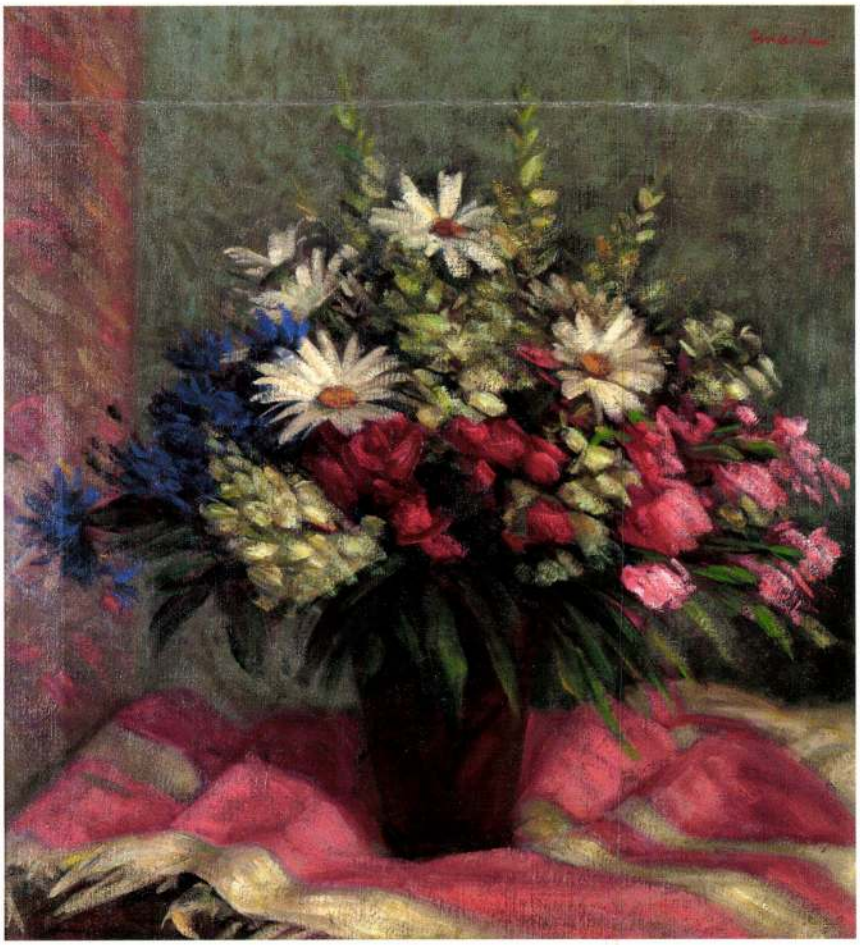

92. ◀
Mikola András (1884-1970)

Tavaszi csokor
Olaj, vászon 60 x 55 cm
Jelezve jobbra fent: Mikola
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

KA'DA'R Géza

118. ▲
Kádár Géza (1878-1952)

Téli hideg Nagybányán
Olaj, vászon 83x86 cm
Jelezve jobbra lent: NB. Kádár Géza 1929
Kikiáltási ár: 650 000 Ft

119.

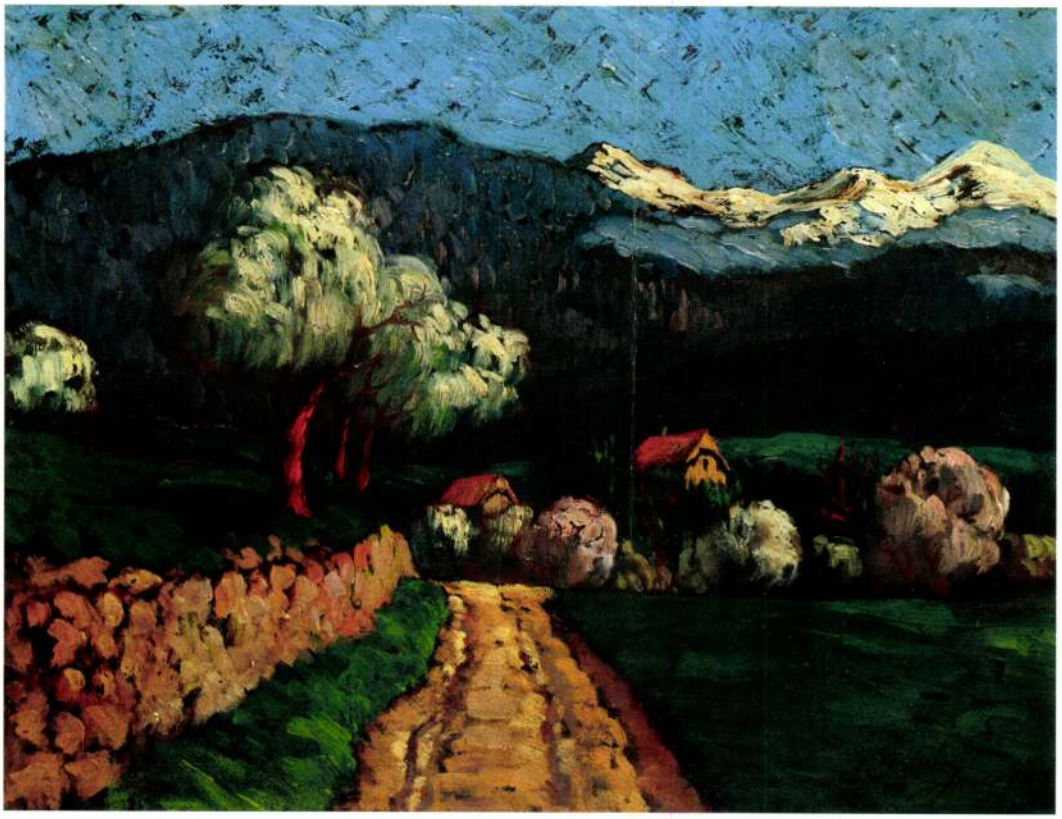

120.

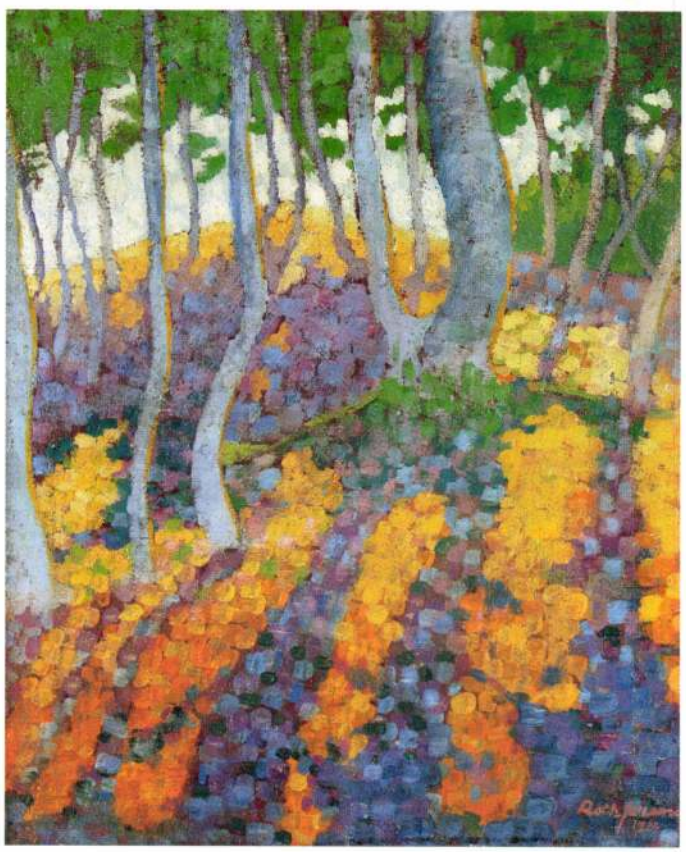

119.▲
Pechán József (1875-1922)

Virágzó orgonabokrok
Olaj, karton 45x54 cm
Jelezve jobbra lent:Pechán József
Kikiáltási ár: 300 000 Ft

120.◀
Róth Ferenc

Napsütötte erdő
Olaj, vászon 52x43 cm
Jelezve jobbra lent: Róth Ferenc 1923.
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

Kádár Géza

152	Kora tavasz olajf.	400.—
153	Téli naplemente „	250.—

Nemzeti Szalon

1917. május.
tav. tárl.

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:

PETROVICS ELEK

35

37

37 ◆ KÁDÁR GÉZA (1878–1952)

Nagybánya a kertek felől

69 × 84 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 250 000 Ft

LAJOS GÉZA

11

12

12 ▪ BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Folyóparton

26 x 33 cm
Olaj, vászon, kartonon
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky
MNG 890/1961

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

KA'DA'R GE'ZA

163

163 • KÁDÁR GÉZA (1878–1952)

Pirosruhás lány árnyas parkban

99 × 99 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Kádár Géza 1917
Kikiáltási ár: 650 000 Ft

IRODALOM:
Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig., MissionArt Galéria, Miskolc, 1992.
Murádin Jenő: Nagybánya. A festőtelep művészei., Miskolc, 1994
Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából, Magyar Nemzeti Galéria, 1996

„Kádár Géza földije és tanítványa volt Hollósy Simonnak. Mesterétől azt a többletet, a festői tudást kapta ajándékba, amely iparművészeti alapképzettségével kiegészülve egyéniségét formálta véglegessé. Így élt – nyáron templomfestéssel kereste kenyerét, télen a festészetnek áldozva. Ezért van az, hogy hagyatékában a téli képek, a havas nagybányai tájak föltétlen túlsúlyban vannak. (…) Talán csak Krizsán János ismerte még olyan bensőségesen a kárpáti tájat, a Gutint, a Nagybányát határoló erdős hegyek titokzatos világát mint ő." (Murádin, 49.–50.). Az itt látható festmény minden szempontból üdítő kivétel, vagy legalábbis ritkaság Kádár Géza életművében. Nem téli tájkép, és nem a Nagybánya környéki erdőket, hegyeket ábrázolja. A parkrészlet napfényesen intim világa Krizsán János két képével is rokonítható; az *„Ősz a parkban"* és a *„Festőnő"* című festmények színpompás atmoszférájával. A *„Parkban"* ugyan nem őszi, hanem buja, nyári vegetációt mutat, amelyet meghitté a pihenő női alak bája tesz, ugyanúgy mint Krizsán képét az elmélyülten dolgozó festőnő figurája. Kádár Gézának ez a szép impresszionista kompozíciója nem mentes a neósok hatásától sem; ezt ragyogó, merész színei bizonyítják. A „lázadó" fiatalok (Czóbel Béla, Perlrott Csaba Vilmos, Boromisza Tibor) egyébként jól érezték magukat Kádár Géza házában, ahol feleségével, a Bartók-tanítvány Hevesy Erzsébettel élt. A saját életében megteremtett harmóniának ragyogó művészi kifejezése a *„Parkban"* című alkotás.

K. G.

164

165

164 • WALTHER STANKIEWICZ

Alpesi táj, 1886

53 × 72 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: M. V. Stankiewicz Walther 1886
Kikiáltási ár: 550 000 Ft

165 • EDVI ILLÉS ALADÁR (1870–1958)

Folyópart

34 × 50 cm
Olaj, karton
J. b. l.: E. Illés A.
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

GARDELLI magyar lesz

Lamberto Gardellit délelőtt tizenegyre várják. A mester kérése: csak semmi felhajtás, hírverés. Így aztán a szirénázó rendőrautó láttán üdvözlésre sietők csalódottan torpannak meg: a rendőrök ezúttal balesethez sietnek. A világhírű karmester pedig pár pillanattal később tolmácsnője fehér Daciájából kászálódik ki.

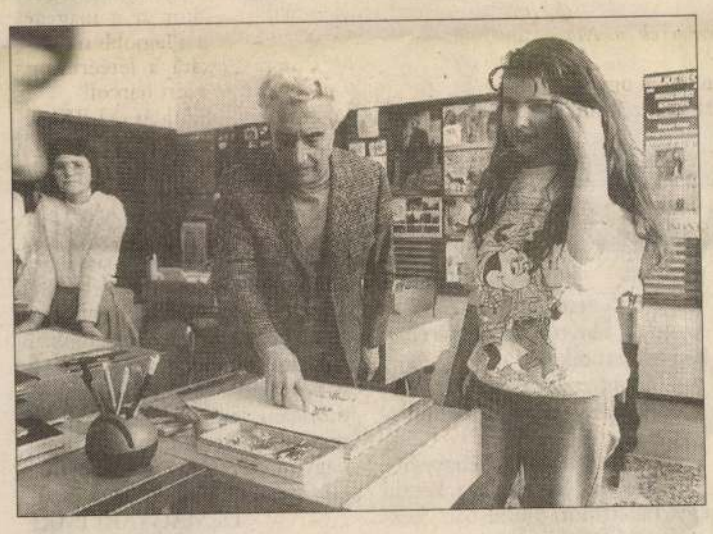

Az iskola kapujában két ünneplőbe öltözött kisfiú áll. Felettük a tábla: Doktor Török Béla Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon.

A világ egyik legnagyobb zenésze a nagyothalló gyerekekhez jött. Azokhoz, akik a hangok özönéből csak egy töredéket érzékelnek, s akikhez a muzsika mégis eljut, ha „kerülő úton" is. Azt biztosan nem tudják, ki is ez az ősz hajú, mosolygós bácsi, akit gondosan megtanult kis köszöntőjük könnyekre fakaszt, de azért boldogan mutatják be nekik tudományukat. Lamberto Gardelli mindent megnéz. Csodálattal figyeli a legkisebbek ritmusos bemutatkozását, a németórát: beszélget a gyerekekkel és a tanárokkal. A zeneteremben több időt tölt, lenyűgözve figyeli, hogyan barátkoznak a tanulók a hangszerekkel.

Felesége, Elma asszony is vele van, és csak úgy ontja az ötleteket, hogyan is lehetne segíteni az iskola lakóin. A legnagyobb segítség persze az a koncert lesz, amelyet a Nagyothalló Gyerekekért Alapítvány javára rendeznek karácsony előtt, s amelyen a mester készséggel vállalta a fellépést. A folyosón látható rajzok újabb ötletet szülnek: kiállítást lehetne rendezni belőlük a koncert előtt. Elma Gardelli szerint egyik-másik akár képeslapon is megjelenhetne.

Magyarul keveset beszél a mester, de – mint mondja – jó lesz vigyázni vele, mert mindent megért. „Kis piszok!" – adja közre egyik, már nálunk tanult mondatát, nagy nevetésre fakasztva kísérőit.

Lamberto Gardelli velencei születésű, jelenleg svéd állampolgár, de szeretné megkapni a magyar állampolgárságot is. Talán hogy annyi szép magyarországi koncert után egy kicsit a magunkénak is érezzük.

Azt mondja, az a legfontosabb, hogy ezek a gyerekek boldognak látszanak. Az ő gyermekkora szomorú volt, korán elvesztette a szüleit, ám most van oka az örömre, hiszen van már egy unokája. Imádja a kis-

HULEJ EMESE

AUTÓSVILÁG

A LÉZER LÉPÉST VÁLT

Rovatunkban sorra bemutatjuk a jelentősebb autóforgalmazó cégeket. Ez alkalommal a Lézer Kft. kerül sorra, amely 1990 januárjában a hazai autókereskedők sorában az elsők között kínálta egy márka teljes típusválasztékát forintért. Amikor belevágtak a Citroën-üzletbe, akkor még maguk se gondolták, hogy hamarosan a francia cég hivatalos képviseletévé avanzsálnak. Mégis így lett, s májustól országos kereskedői és szervizhálózattal, immár önállóan kínálják a Citroëneket.

Egyre inkább a vállalkozók érdeklődésének előterében: az áruszállítók

A Citroën kocsikért lehet lelkesedni és lehet őket nem szeretni, ám észrevétlenül elmenni mellettük soha nem lehetett. Ez a francia márka az autó történelemkönyvébe többszörösen is beírta a nevét. Kezdte a fronthajtás meghonosításával és folytatta a különleges rugózási rendszerekkel. A legendás Citroën TA 15 CV-modell az első nagy sorozatú elsőkerék-meghajtású személykocsi volt még a 30-as években, húsz esztendővel később pedig a futurisztikus DS ejtette ámulatba a világot. Volt aztán egy rút kiskacsájuk, a vagy hatvan esztendőt megélt 2 CV, amely pont akkor múlt ki, amikor a remekbe szabott XM az év autója lett. Ma 28 féle típusuk és típusvariációjuk készül a személygépkocsik osztályában, de a teljes gyártmánypaletta, amely felöleli a speciális és az áruszállító kocsikat és a kisbuszokat is, ennek a többszöröse.

Amikor a magyarországi Lézer Kft. 1989 novemberében belevágott ezeknek a kocsiknak a hazai értékesítésébe, lényegében csak nevét és kereskedői rutinját adta a Gödöllői Gépgyár üzleti konstrukciójához, meséli *Váradi Gábor*, a cég PR-főnöke. Egészen mostanáig úgy is hirdették magukat, mint akik megbízásból kereskednek a Citroënekkel, az idei tavasz azonban változást hozott a Lézer autós üzletágában. Mondhatnánk, lépést váltottak és immár mint a Citroën hivatalos gyári képviselete, *saját üzlet- és szervizhálózattal* kapcsolódnak be a magyarországi autópiacba.

Egy kétségtelenül jónak mondható üzletmenet ösztönözte a céget erre a döntésre. Tavaly a „forintos" értékesítés első évében, bemutatóterem és saját raktárkészlet nélkül is közel 500 kocsit adtak el, ahogy mondani szokás, katalógusból. A legkelendőbb az AX és a BX típuscsalád volt, de akadt a Citroënre vágyódó magyarok között néhány, aki a nyugati világban is státusszimbólumnak számító XM csúcsmodellt vásárolta bőrüléssel és számtalan extrával. Mesélik, hogy az emlékezetes taxisblokád után mindenki csak dízelmotoros Citroëneket rendelt, tartva a benzin csillagászati árától.

Gyarmati Lajos, a Lézer autós üzletágának igazgatója nem is titkolja, hogy a Citroën nem a legolcsóbb kocsi, még annak ellenére sem, hogy a közvetlen gyári kapcsolat révén a nagykereskedői „lépcsőt" kihagyva alakítják áraikat, ami mindössze 4 százalékos árrést jelent.

Mindenesetre a jövőben rugalmasan szeretnék követni egyrészt a gyári árak mozgását, másrészt az árfolyamváltozásokat, ami *esetenként árcsökkentést* is jelent a Lézer-Citroënek esetében. A jövőre nézve további jó hír, hogy ezentúl a megrendelésnél már nem a vételár 80 százalékát kérik előre, hanem 60 százalékkal kell „megelőlegezni" a kiszemelt autót.

Most, hogy önálló márkaképviselők lettek, saját raktárkészletet is tartanak, ami azt jelenti, hogy az alapmodelleket itt nyomban lehet kiválasztani és elvinni. Ez körülbelül 120 kocsit jelent, természetesen a magyar piacon legkeresettebbekből, de mint mondják, „csalétekként" raktároznak majd egy-két XM álomkocsit is. Az érdeklődés a Citroënek iránt mindenesetre nagy, úgyhogy legfeljebb 60 napos raktári „forgással" kell számolniuk. Aki pedig nem találja az elképzelt színű és felszereltségű autót, annak 2-3 hónap alatt beszerzik azt.

Citroënt egyébként ettől a hónaptól kezdve már nem csupán Budapesten lehet vásárolni. Májustól a fővárosban három Citroën-kereskedő, illetve -szakműhely teheti ki a hivatalos gyári feliratot, vidéken pedig kezdetnek Debrecent, Szegedet, Keszthelyt és Balatonfüredet kapcsolták be a Lézer-Citroën bizományosi hálózatba. A gyár teljes célszerszámkészlettel, típusdokumentációval, alkatrészjegyzékkel és mikrofilmes nyilvántartással segíti magyarországi eladóit és szakműhelyeit, pontosan úgy, mint Franciaországban vagy bárhol másutt.

Gyarmati Lajos igazgató egyébként kérdésünkre elmondta azt is, hogy a képviselet beindítása előtt felmérték a teljes hazai Citroën-állományt. Úgy 5-6000 különféle korú és típusú Citroënt regisztráltak, és természetesen ennyinek a javításával és alkatrészellátásával számolnak. Komplett raktárkészlet tartására természetesen nem rendezkedhetnek be, de a liberalizált gépkocsialkatrész-import adta új lehetőségek jóvoltából, minden Citroën-tulajdonos szívesen látott ügyfél lesz a Lézernél. Sőt! Azt is tervezik, hogy ha felfut az üzlet, megkezdik *a régiért újat akciót*, az öregebb modelleket visszavásárolják, felújítják és méltányos áron kínálják a kisebb pénzű vásárlóknak.

Azért a sok jó hazai Citroën-hír kapcsán maradt egy nyitott kérdésünk is: *mikor lesz végre a fővárosban egy igazi Citroën-bemutatóterem?* Mert, legyen bármilyen korszerű is a hadseregtől bérelt XV. kerületi központi szakműhely és raktár, az mégiscsak katonai objektum, ahova az ember nem tud fesztelenül és jó szájízzel belépni. Még egy reménybeli Citroëntől elvarázsolva sem...

TAR ANDRÁS

A Citroën álomválasztéka – ma már sokaknak elérhető

KÁDÁR Gergely ipam.

GYŐRI BALETT: Borotvaélen táncolni

Nemrég – a *Mikes Lilla* vezette Korona Pódium és a tízéves Inter-Európa Bank szervezésében – az Operettszínházban szerepelt a Győri Balett. A kulturális intézmények a nagy színházaktól az amatőr társulatokig egyre inkább borotvaélen kényszerülnek – e szempontból mindegyik élenjáró – táncolni, szinte napról napra bizonytalanabb a fennmaradásuk. Így van-e ez egy világhírű együttesnél is, vagy a koreográfiába be kell építeni a borotvaélen táncolást is? Szorosan összefügg-e tánc és pénz?

– Úgy vélné az ember, egy világhírű együttes működésének szinte automatikusan megvannak az anyagi feltételei is. De manapság semmi sem biztos, az ilyesmi a legkevésbé, úgyhogy megkérdezem: nehezíti-e a munkájukat, s ha igen, mennyire, a pénzhiány? Mennyire vannak támogatókra szorulva?

– Jelen pillanatba nagyon. Ez csupán azért nem okoz ijedtséget, mert mi az elmúlt tizenegy évben, azaz egész tevékenységünk során rá voltunk szorulva a támogatásra. Az az állami szubvenció, amit kaptunk és kapunk, a felére sem elegendő annak, amire szükségünk van. Mindig a külföldi utak révén szereztük meg, ami hiányzik. Ez is oka, hogy az elmúlt négy hónap alatt kilenc turnén vettünk részt. Az egyik legfontosabb támogatónk a bayreuthi ünnepi játékok vezetősége, *Wolfgang Wagner* úrral az élen – ő *Lisz Ferenc* dédunokája és Wagner unokája. Továbbra is ott áll a hátunk mögött, 1994-ig megvan a pontos bayreuthi programunk.

– Olyan támogatójuk is akad, mint egy bank vagy mint egy nagyvállalat?

– Igazából nem.

– A művészi alkotómunka feltétele a szabadság, s ezen anyagi szabadságot is kell értenünk. A koreográfiák, jelmezek, díszletek tervezésénél mennyire visszafogó a szűkös pénzkeret?

– Teljes mértékben tudni kell, hogy az ember miből főzhet.

– Lehet, hogy olykor más lenne egy produkció, ha több pénz juthatna rá?

– Az igazság az, hogy még soha nem engedtem ezért az igényeimből. Ha nincs pénz, akkor az ember olyan produkciót hoz létre, amihez nem szükséges költséges díszlet, költséges jelmez. De azt elképzelhetetlennek tartom, hogy ha látványra, pazar kiállításra van szükség, akkor ez a látvány anyagi okok miatt szegényesebb legyen annál, amilyennek lennie kell. Ez bűn lenne minden szempontból.

– Tehát minden eddigi produkciójuk olyan, amilyennek elképzelte?

– Igen.

– Viszont akadnak olyan elképzelései, amelyek eddig pénz híján nem valósulhattak meg?

– Pontosan így van.

– Például?

– Izgat a Gulliver, szeretném megcsinálni táncszínházban.

– Milyen zenére?

– Montázszenére, mint sok más koreográfiámat. Nagyon megkedveltem egy amerikai zeneszerzőt, George Winstont, az ő műveit is használnám, s más huszadik századi alkotóéit. Winston zenéjére készült az Emlék a fényről, amit márciusban mutattunk be.

– Ez a terv mennyire irreális?

– A jelen pillanatban teljesen.

– És a megvalósítható tervek?

– Mozart Reviemjére készül egy balettfilm, júniusban kezdődnek a felvételek. Csodálatos zene, hihetetlen teljesítményt követel – különben nem szabad hozzányúlni. Készülök a bayreuthi munkára. Egyszer azt is szeretném táncszínházban elmondani, amit József Attiláról gondolok. És őszre mégiscsak nagyon szeretném megcsinálni a Gullivert…

D. MAGYARI IMRE

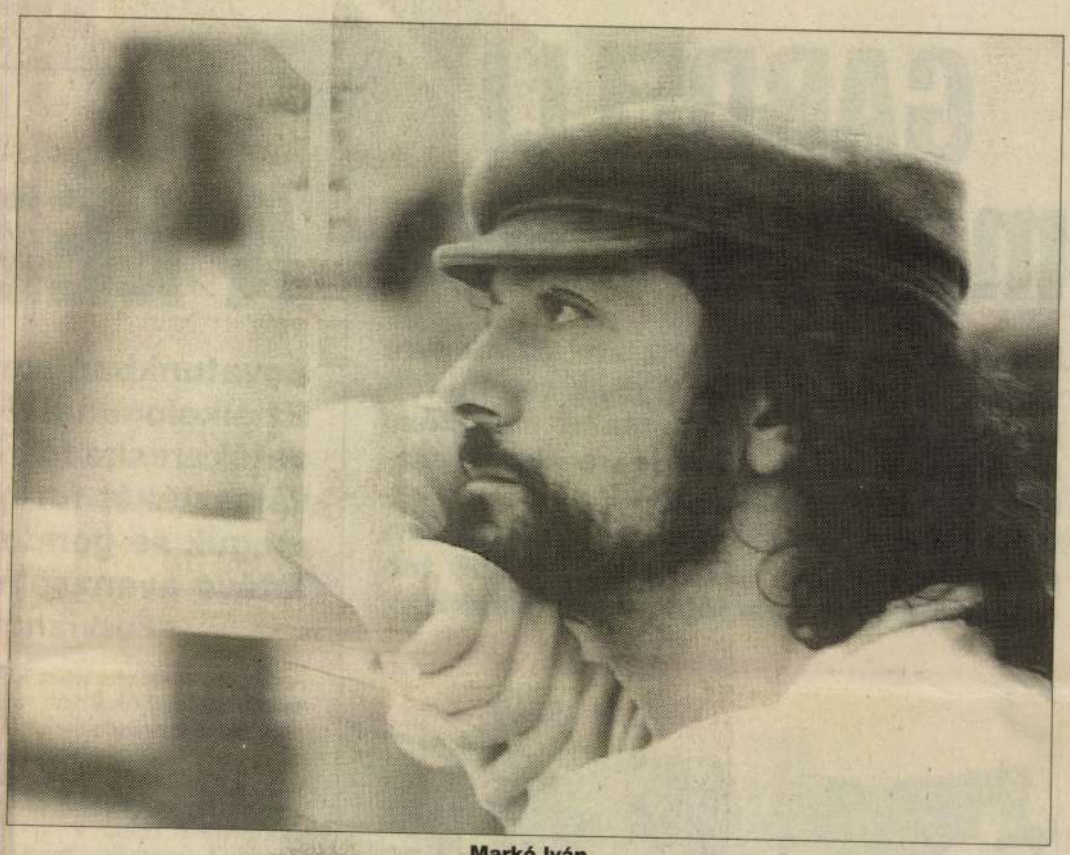

Markó Iván

Csöngettek, madame!

A szerelmesek: Détár Enikő és Zana József

Giselle igencsak szemrevaló, nem csoda, hogy beleszeretnek. Mellesleg független is. Georges ugyancsak jóképű, így hát a szerelem kölcsönös. Csakhogy Georges már nem független. Ez az elején senkit sem zavar, azaz zavartalanul dúlhatnak az érzelmek. Csakhogy egyszer csak megszólal a csengő, s ezzel vége a zavartalanságnak. Nem is csupán a feleség jelnik meg a színen, hanem az anyós és a család többi tagja is. Az ebből eredő bonyodalmakról szól *Francois Campaux* kétrészes vidám komédiája, amelyet vasárnap este mutat be a Vidám Színpad Kis Színháza. *Détár Enikő, Lorán Lenke, Simorjay Emese, Csonka András és Zana József* játssza a főbb szerepeket, a rendezés *Zsudi József* munkája.

A színlap egyebek között Maupassant-t idézi: „A társaságban nem halnak meg az emberek a nevetéstől. Nem tudnak nevetni. Tessék elmenni egy színházba, majd meglátják, milyen az igazi nevetés." Vasárnap este elválik, vajon Maupassant megállapítását igazolja-e a Vidám Színpad-i bemutató…

Világpályázaton nyert

Nem álom volt…

Fantasztikusnak is mondható magyar siker született Londonban. Kádár Gergely, a Képzőművészeti Főiskola elsőéves hallgatója egy világpályázaton második helyezést ért el.

Az Európa Ujjáépítési és Fejlesztési Bank emblémájának megtervezésére írt ki nemzetközi pályázatot a 39 tagország művészeti főiskolái tanárainak és hallgatóinak. A pályázók egy rövid, stencilezett ismertetőt kaptak, ebből megtudták, hogy az idén alakult európai bank azzal a céllal jött létre, hogy segítse a közép- és kelet-európai országokat a gazdasági előrehaladásban és a demokrácia újjáélesztésében. Az emblémának tükröznie kellett, hogy a bank a szabadság, a béke és az emberi jogok szolgálatában áll, továbbá, hogy környezetvédelemmel is foglalkozni kíván. A megkötések szigorúak voltak: az embléma nem tartalmazhat egyetlen betűt sem, és még stilizáltan sem kísérelheti meg magában foglalni a bank nevét. Ezen túl lehet figurális vagy absztrakt.

Uj-Zélandtól Marrokkóig kétszázhúsz képzőművészeti főiskoláról küldtek be terveket. Londonban a zsűri hatszáznyolcvanból választott ki hármat, a látvány, illetve a mellékelhető szászavas magyarázat alapján. Az első díjat egy ausztrál professzor nyerte, a másodikat megosztva egy ír végzős főiskolás és Kádár Gergely, 19 éves budapesti diák. (Harmadik díjat nem adtak ki.)

– Legalább hetven vázlatot csináltam – újságolja Gergely –, mire rátaláltam erre a félig zárt, félig nyitott formára, amellyel a bőségszarut akartam jelképezni. Az egyik zöld lett, a környezetvédelemre utalva, a másik kék, amely a béke színe. Középen az arany gömb a legnemesebb színnel az embert jelképezi. Egyébként az utolsó percig nem akartam beküldeni a rajzot, végül mégiscsak borítékba tettem, apám unszolására. Olyan hihetetlen az egész, hogy még most sem hiszem el igazán.

– Londonban vette át a díjat?

– Igen, küldtek repülőjegyet, és egyszercsak ott találtam magam a bank beiktató ünnepségén. Ez külön része volt a ceremóniának. Ott volt a brit miniszterelnök, a díjakat *Václav Havel* adta át. Nagyon csodálkoztak, hogy ilyen fiatal vagyok. Jólesett, hogy *Németh Miklós* gratulált elsőként. Ő egyébként a bank alelnöke. Rengeteg újságcikk jelent meg rólam, és kaptam egy 1775-ből származó Európa-metszetet, amelybe belegravírozták a nevemet. Most mindennap megnézem, mert csak így hiszem el, hogy nem álom volt az egész…

BAYER ILONA

PREMIER

Csodás vagy, Éva!

William Somerset Maugham, a negyedszázaddal ezelőtt elhunyt, hírneves angol regényíró és színpadi szerző (mellékesen gyakorló orvos és nem mellékesen titkosszolgálati ügynök) igencsak csodálkozna, ha – egyfajta csodának köszönhetően – megtekinthetné a Játékszín újdonságát, a Csodás vagy, Júliát, mert az joszerivel csak az alapötletében emlékeztet az 1937-ben írott Színház című regényére, amely egy „öregedő színésznő szerelmi vetélkedésének lélektanilag hiteles, drámai története". (*Kassai Kulcsár Istán* lexikon tömörségű jellemzése.)

Hát ha még értené is a párbeszédeket, a darab szolid humorát, a telibe találó bemondásokat és a szellemes dalszövegeket! Bár a korabeli amerikai slágerekből összeállított zeneszámok ismerősek lennének a számára. Vérbeli angol úriemberhez méltóan még a szerzői honorárium nagy részéről is lemondana *Verebes István* javára, aki – bár a színlapon csupán „alkalmazóként" szerepel – úgyszólván vadonatúj vígjátékot, sőt komédiát írt és rendezett az ő drámai hangvételű szerelmi háromszög történetéből. Táncokkal, dalokkal és magánszámokkal fűszerezve. (Az 1962-ben készült, és nálunk is nagy sikerrel játszott osztrák–francia filmváltozat Csodálatos vagy, Júlia címmel *Lili Palmerral* a címszerepben is csak hasonlít a mostani Verebes-változathoz.)

Az előadás végén pedig elsőként gratulálna *Almási Évának*, aki valósággal lubickol a testére szabott, vitathatatlanul az ő számára írott szerepben, ismét bebizonyítva egyéniségének sokszínűségét, csillogó tehetségének sokoldalúságát, amelyet – sajnos – mostanában alig van alkalma felmutatni a színpadon. No és *Pásztor Erzsi!* Akit hol „felfedeznek", hol meg „elejtenek" a szereposztók! Bár prózai színészként van elkönyvelve, parádés alakítása az úgynevezett könnyű műfaj sztárjait is leiskolázza. Egy-egy szemvillantását, vállrándítását, hangsúlyozását tanítani kellene – nem csak a főiskolán!

Kettőjük mellett jobbára csak „labdafeladási" feladatot kell megoldania az ezúttal mackós humorú *Szilágyi Tibornak* és a szép hangú *Kishonti Ildikónak*. Ígéretes tehetség *Szokolai Péter*, ám szereposztási tévedés volt a Júliát megbabonázó szépfiú megszemélyesítését *Zubornyák Zoltánra*, ellenlábasát pedig *Prókai Évára* bízni.

A Játékszín most is kifogott egy biztos sikerszériát. Hangsúlyozzuk: ismét, mert ennek a saját társulat nélküli miniteátrumnak szinte valamennyi, telt házakkal játszott produkciója kellemes meglepetés, igazi színházi csemege, színészi jutalomjátékok színhelye. Kár, hogy a vendégszereplők „otthoni" elfoglaltsága miatt nehéz az egyeztetés. Mint most is. Május 5-én volt a premier, de csak 14-én lesz a második előadás. No de sebaj, legfeljebb késik a jubileumi bankett…

GARAI TAMÁS

HXPO
ifabo BUDAPEST
Nemzetközi Iroda- és Kommunikációtechnikai Szakvásár
1991. május 7–10.
Nyitva: naponta 10–18 óráig
Találkozzon a jövőjével
A Budapesti Nemzetközi Vásárközpontban
Budapest X., Dobi István út 10.
Bejárat az I, II, III-as kapunál
A legkorszerűbb iroda- és kommunikációs technikák bemutatóján – többek között – az USA, Ázsia és Távol-Kelet legújabb eredeményei tárulnak a vásárlátogató elé.
Élvezze Ön is a világ élvonalbeli kiállítóinak első budapesti kiállítását.
EGY PROGRAM, AMELY KÖNNYEN MEGVALÓSÍTHATÓ
Viszontlátásra az IFABO-n!

A folyamat nyilván nem új — Kalotaszeg évtizedek óta elbűvöli az oda látogatót. A Kalota partjára érve Ady is először erre figyelt fel: „Mennyi szín, mennyi szín, mennyi kedves / És tarkaságban annyi nyugalom / És fehér és piros és virító sárga, / Izgató kék és harcos barna szín // S micsoda nyugodt, nagyságos, arcok, / Ékes párták, leesni áhítók." A leányszemek ifjúságára emlékeztették. Ma azonban más jelentése is van számunkra az Ady-sornak: „S reám nyilaz a nyugtalanság". Aki az egykéző, különféle (a legkevésbé anyagi természetű) gondokkal küzdő kalotaszegi falvakba rendszeresebben eljár, netán közvetlen felelősséget érez e népcsoportért, a szép, megnyerő színek mögött egyéb témákat is felfedezhet. Akár festői témákat. Mint Kádár F. Tibor, a pályáján megfontoltan, következetesen haladó ifjú festőművész. Ősei révén ő is szülőföldjének mondhatja Kalotaszeget, s most, első egyéni kiállításán hűségének bizonyságát tárja elénk. Föltehetően ugyancsak a hagyományos csendéletektől és zsánerképektől indult el e szülőföld visszafoglalására, csakhogy amit ma festőileg vállal, távol áll már Körösfői-Kriesch Aladár templombamenőitől (legfeljebb a kép címe azonos); piros-barna csendéletben szintén újat kezd, pontosabban, úgy folytatja a hagyományt, hogy a régi anyagból valami mást próbál építeni. Függőlegesen tagolt diptychonján arra tesz kísérletet, hogy a táj és ember összefüggését tárja fel. „Kalotaszeg nem színes — konstruktív", vallja Kádár F. Tibor, egyes kutatókkal összhangban. És e felismeréséhez következetesen, le tud mondani a színek kavalkádjáról, a barnákhoz közeledik.

KÁDÁR F. TIBOR

No meg a szemekhez. A pártáról, a fersingről az arcra, a nézésre fordítja figyelmét. A töprengő, szomorú szemű kalotaszegi lány, a világba és befelé, önmagába semmit-nem-várón tekintő öregasszony portréja már igazi remeklés. Amit korábban Ady, Bartók tartásában, tekintetében keresett, ahhoz közelít legújabb festményeivel: a felszín mögé látni, felelősen gondolkozni — ezt tanulta tőlük, a legnagyobbaktól, ennek a festői kifejezését találja meg legjobb vásznain.

Nem félek kimondani, hogy Kádár F. Tibor első egyéni kiállításával a romániai magyar festők között nem akármilyen művészi rangot vív ki magának. Jóllehet nem a rang, hanem a tisztesség izgatja.

KÁNTOR LAJOS

MENYASSZONY I.
olaj, vászon — 120×100
MENYASSZONY II.
olaj, vászon — 85×70
SZOBABELSŐ
olaj, vászon — 46×35
CSENDÉLET
olaj, vászon — 69×49
KALOTASZEGI LEÁNY
olaj, vászon — 63×53
ÜNNEPLŐBEN
olaj, vászon — 70×50
TEMPLOMBAMENŐK
olaj, vászon — 70×50
HAZATÉRŐK
olaj, vászon — 64×54
SZÁRHEGYI DÉLUTÁN
olaj, vászon — 90×71
ADY ENDRE
olaj, vászon — 90×70
BARTÓK BÉLA
olaj, vászon — 90×70
GYÖKEREK
olaj, vászon — 96×59
VÁSZONTEREGETŐK
olaj, vászon — 90×70
KÖRMENET
olaj, vászon — 43×40
MENYASSZONYFEJ
olaj, fa — 27×19
KAPU ELŐTT
olaj, vászon — 63×54
ABLAK ELŐTT
olaj, vászon — 66×55
NAPRAFORGÓ
gouache, fa — 64×47
SZŐVŐ ASSZONY
olaj, vászon — 40×20
KOMPOZÍCIÓ
olaj, vászon — 40×44
SZÁRHEGYI KOVÁCS
olaj, vászon — 65×55
TORNAÓRA
olaj, fa — 24×17

147.

KORUNK GALÉRIA

1980. NOVEMBER

I. P. Cluj, Mun. Cluj-Napoca, 1980-7118, 500 ex.

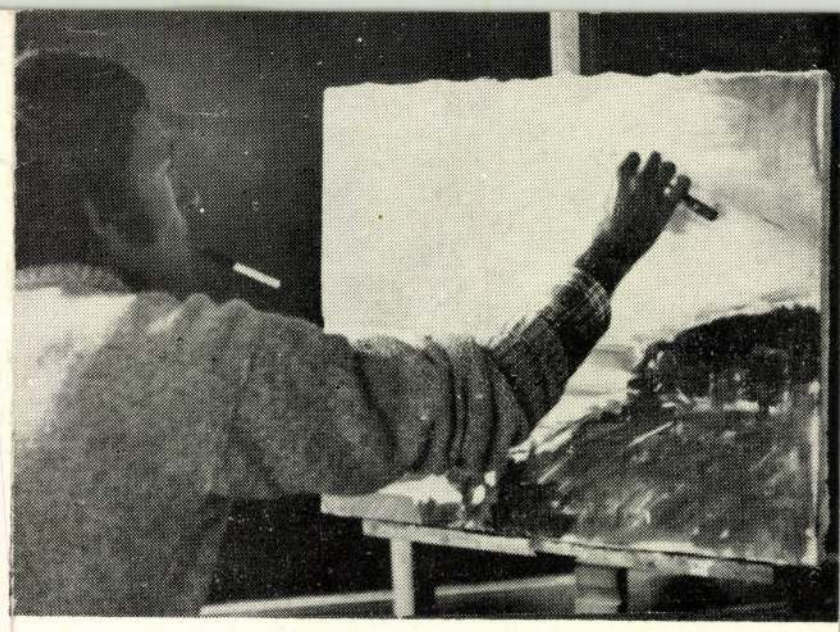

A „MÁSIK" KALOTASZEG FESTŐJE

Talán sosem volt annyira divatban Kalotaszeg, mint éppen napjainkban: közel és távol, városon és falun, családi otthonokban asztalon és fekvőhelyen kalotaszegi varrottasokat látni, s noha a festett bútor ritkább (nehezebb hozzáférni), a népi tányérokat, bokályokat szívesen rakják föl innen beszerzett tálasokra. Az utóbbi években Kalotaszeg a maga színes népművészetével egyre inkább képzőművészeti — elsősorban festői — téma is lett; az e tájról elszármazottak erős szálakkal kötődnek szülőföldjükhöz, de mások is szívesen fedezik föl a piros-kék-fekete írásokban rejlő díszítő lehetőségeket, a velük otthonosabbá tett szobabelsőket s persze a bennük élő sajátos embertípust is.

0 x 190 cm, 4-es
E., alatta védjegy.
Ágnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
ég.

4 x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szőtte
a. Tímár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
9.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

:

78. 130 x 195
b.f. HL CM
t
on.

x 600 cm, 4-es
4. Szőtte Hidvégi

Tibor Kórház.

zsef:

4 cm x 464 cm,
IJ SZE, szőtte
lye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

-XII., XIV., XVIII.,
XXX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
in Gyula: XXVI.

18., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
ánosné: 4., 12., 13.,
32. id.
ics Ferenc: 2.
Susits László: 17.
nyi Gyuláné: 35.

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés húsz éve. 1960-1980
Tevan 1994

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Eta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Kádár György

KÁDÁR JÁNOS MIKLÓS

Országos képzőműv. kiáll. '84

Kádár János Miklós: 11óra 59 perc
(olaj)

Kádár Farkas Farkas

Artner Tivadar: Festők a Tisza partján

Népszabadság, 1984. VIII. 24.

Kádár Ferenc, népművész

MDK

A 69 éves dévaványai földmíves nemrég kapta a népművészet mestere címet. Ősi népi hangszereket készít. Legutóbb ökörszarvából faragott kürtöt s erre pásztor- és vadászjeleneteket festett. Művét a Néprajzi Múzeumnak ajándékozta.

—: Röviden

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 5.

6. l

Kádár Ferenc, [népművész ?] MDh

68 éves dévaványi parasztember. furulyákat
kénit nádból, bodzából. fúró-faragó szermester.
Széket, ~~[illegible]~~ faragott, képet festett.
Bünkeséje egy kajla ökörszarv = kürt, rajta
szines képek: Árpád apánktól a szovjet katonákig.

—: Régi hangszerek, öreg mesterek

10. l.

Népszabadság, bp. 1959. jún. 19. [Vidéki]

MDK

Kádár Ferenc és Kádár Zsiga,
két dévaványai csoriás
faragóművészek

Az ősi tehetségű faragóművészeknek egyetlen szerszáma a heyges bicska. Körtefából remekbekészült állatszobrokat, ostornyeleket és mindenféle dísztárgyat faragnak.

Kép 22.l.

A Nagykunság művészei.
Aktuális furcsaságok. -
Tolnai Világlapja. 1942. jun.3. 22.sz. 22.l.

Kádár Ferenc MDK
hangszeres

"A Népművészet Mestere" címmel lett kitüntetve.

Esti Hirlap 194 sz. 1958. aug. 19. 6 old.

MDK

Kádár Ferenc

hangszeres

1958 Alkotmány ünnepe alkalmából
megkapta a Népművészet Mestere oklevelet és
jelvényt.

Magyar Nemzet. 1958. VIII. 19.

MDK

Kádár Ferenc, dévaványai népi hangszerkészitő

a népmüvészet mestere.

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958, aug. 19.

MDK

Kádár Ferenc, népművész,
[Jafaragó
festő]

A népművészet mestere. Sokoldalú művész: nádsípon, tárogatón, bürökszárból készült dudán stb. is játszik. Híresek jafaragásai, tájképei.

— : Nádsíp művész 8

ESTI HIRLAP Bp. 1969. márc. 27.

KÁDÁR F. Tibor

Pannovszky Mihály: Kádár F. Tibor képeiről.
= Magyar Fórum, II. évf. 24. sz. 9. p.

n, az Akadémiai Könyvtár
oka/t tisztelettel meg-

KÁDÁR F. TIBOR
festőművész

Boldizsár Zeyk Imre:
Egy csoportos tárlatlátogatásról.

Művelődés, XXXVII.évf. 5.sz. 1984 május
14-15.old., képekkel.

KÁDÁR F. TIBOR

Kántor Lajos:

Kalotaszeg három utján. /A Korunk Galéria kiállitása Balázs Péter, Györkös Mányi Albert és Kádár F. Tibor müveiből./
Utunk, XXXIX.évf. 3.sz. 1984. jan.20.
7. oldal.

KÁDÁR F. Tibor

rajzai ld.

Új Horizont, 1990. 1. n.

1954

F. Tombor Ilona: Csitár, Endrefalva, Nádujfalu, Piliny, Rimóc, Szalmatercgyarország müemléki topográfiája. 3. Budapest : Akadémiai Kiadó, 1954. 1[7]. 225 - 226, 228 - 229, 269 - 271, 28[8] 423, 426 - 427. p., ill.

Tombor Ilona: Rómer Flóris utijegyzetesitő, 1954 2. sz. 276 - 278. p.

Tombor Ilona: Domanovszky György: M[ű]velt Nép Könyvkiadó, 1953. [ism.] 1954 2. sz. 312. p.

KÁDÁR F. Tibor *85*, **18**
Kolozsvár, 1946. április 23.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő és grafikus
(1989 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Kádár F. Tibor

Miklósi Sikes Csaba: Várlat egy pályalépcsőn.
= Utunk, 1985 máj. 22. 7.

1945 u.

Architektur, als auch der konsequente Auf
Architektur unmaßgeblich. Ausgangspunkt s
die vorhandenen homogenen Flächen, wobei
Netz umso großmaschiger wird, je größer d
Aus diesem eingeschränkten Vorstellungskr
die Uneinheitlichkeit der Dekoration der
daß nämlich neben die heroische Säulenarc
maschige Rastergliederung an den Längswän
kommt und ungeachtet dieser Tatsache in d
ein mit den Säulenhallen zusammenhängende
architenisches Konzept verfolgt wird. Uns
Betrachtung der Sala Clementina wird das
Raumillusion und Flächenkomposition im Aug
Innerhalb eines vom Künstler einmal enge
oder Dekorationstypus erwarten wir eine
keit und Logik im Verhältnis der Teile z
sich und innerhalb der Hauptschauwand no
Pr gen, die offensichtlich zusammenhänge
die Seitenschiffe der Halle so schmal, d

Kádár Gergely Benedek gyermekrajzoló

L: Banga Ferenc

Harangozó M: Gyermekrajzok ünnepén 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. szept. 18.

Kádár Gábor ,litograf. MDK

Magyar klub ,magyar otthon magyar müvészek részére.Tiz év e egyhangulag Návay Akladár az elnök.Az első elnök Zichy Mihály volt,

Munkácsy után Kádár Gábor, a magyrabecsült litografus müvész következett.

A klubnak szép könyvtára van, melyet nemrég felezernél több kötettel gyarapitott a Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa.

Tóbori Kornél: Páris magyarjai. Epest. 12.cz. 21-22.1.

Kádár Gábor, MDK

A Mübarátok Köre kiadásában megjelent "Magyar Mükincsek" c. díszü diadala a magyar sokszorosító iparmüvészetnek. A Kádár Gábor mütermében készült mütermében készült mümellékletek, Morelli kitünően sikerült fametszetei teljesen megfelelnek azoknak a követelményeknek, melyeket egy ilyen drága kidvány iránt méltán lehet támasztani.

"Magyar Mükincsek", Mübarátok Köre kiadása.
Vas. Ujs. 1899. 46.évf. 34.sz. 563-565.l.

MDK

Kádár Gábor, festöm.

Engedélyt adott a király, h. a koron. jelvények
röl fényképek rajzok készülhessenek, miután a
szakemberek szerint ezekröl megbizható rajzaink
nincsenek.
A Mübarátok Köre adta ki a diszes nagyértékü munkát
cime: A magyar koronázási jelvények. 1896.
A mellékletek nagy fénynyomatu képek, melyek K.G.
párisi müterméböl kerültek ki.

A magyar koronázási jelvények.
Dalmübarátok. 97.1.

3/.

Kádár Gábor, festöm.

A müvészi sokszorositásra képezte magát. Be
csületére válik a magy.intézetnek s törekvésének,
hj amikor ösztöndijjal Párisba került oly sikeresen
dolgozott, h. a lemercier-cégnél a müvészi sokszo-
rositás vezetöje lett fényes jövedelemmel.
A páratlan fpnyüzéssel kiállitott Tissot-féle
bibliának kiadását biztositotta a Lemercier-cégnek.
Nagytökélyü szines reprodukciók a legteljesebb elis
résben részesültekó - Munkácsy pörében K.G. is ré-
szes. /Még a millenium évében Roheim Ödön dr. és K.G.
megvették Munkácsynak 32 festményét, vázlatot,rajzo
de a vételárat csak részben fizették ki, alig egy
részletét./
Munkácsy pöre.
Mücsarnok. 1899. 28.sz. 431-432.l.

M.T.D.K.

Kádár Gábor, festőm.

Helyre kell igazitanunk azt a tévedést is, mely szerint K.G. eredetileg mint festőnövendék élvezett ösztöndijat Párisban s később hivatásához hüzlen lett s nyomdászszá lett volna. -
K.G. a magy.iparmüv.isk.-nak volt jeles növendéke.

Munkácsy pöre.
Mücsarnok. 1899. 28.sz. 432.l.

1/. MDK

Kádár Gábor, fwstöm.

Részese volt wgy pörnek müvészietken gelfogásból kiinduló alapon. / Valaki aki vázlatot vett, a kifizetésnél megtagadja a vételár kifizetését, mert részletesebb kidolgozásra tartott igényt. A vázlat egyszerüen megszünnék vázlat lenni, ws ninca az a bíróság mrly a vázlatnak a vevötöl képzelt részletesebb kidolgozás közötti értékkülönbséget megállapitaná./

Munkácsy pöre.

Mücsarnok. 1899. 28.sz. 432.l.

MDK

Kádár Gábor
(Paris)

sokszorosítja Benczúr Gyula: „Hályvák között"
c képét. 1891.

MDK-A-1- 1/2906.

MDK

Kádár Gábor

L.K: Magyar mükincsek. Mücs. 1899. 7-8 l.

Székesfehérvár

Ságvári Endre tér 1. Ház, kéte

/Székesfehérvár V és MV. Bp. 1

Kádár Béla (1877-1956)

„Piacon" o. Zarton, 35x50 t. l. j.
Kádár Béla

Tizíttatási ár: 6000 ft.

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Kádár Béla: Hidas városkép
City Scene with Bridge, dekli, olaj,
69,5 × 100 cm, 1910-es évek

Székesfehérvári Tanács

Székesfehérvár, Városi Képtár
Deák gyűjtemény
Fotó: Sulyok Miklós

ROZSICS ISTVÁN
GALÉRIA

KADAR BÉLA

Rozsics István
meghívja Önt

KÁDÁR BÉLA
(1877-1956)
Lovas aktok
és más mesterrajzok
egy budapesti magángyűjteményből

1997. november 7-én, pénteken, 19.00 órakor
a Hotel Marriott Pergoláján
Budapest, V. Apáczai Csere János u. 4.

Akadályoztatás esetén
Rozsics István Galéria
2661000/898
2668214
3687164

Megtekinthető
1997. november 27-ig
hétfőtől péntekig
11-től 17 óráig

Kádár Béla

egyéni helyet tölt be a magy. pikturában. Két temperájával vesz részt a kiáll.-on

(g. i.): A magy. posztimpressz.-tár graf. kiáll.-a
E. Z. 931. XIV. 4

4

Kádár Béla

egy dekorativ esendéletet állitott ki.

A magy. poszimpresszionistár II. kiáll. -a.

E. K. 931. XI. 4?

(1)

Kádár Béla

A Maros megyei működvelő képzőművészek kiállításán
részt vett műveivel.

A Hét, 1971. ápr. 9. 2. évf. 15 sz. 9 p.

Kádár Béla festőművész

Magyar postimpressionisták kiállitása - képével vesz részt

Esti Kurir 1931.X.2.

4

Kiállítások

Tamás Galéria. Kádár Béla gyűjt. kiáll. 1932.

Budapesti Szemle CCXXV. 1932. 287-304. o. Ybl Ervin: Képzőművészet

Hauszmann Alajos épitén

457,

Festészet.

Kádár Béla: "Szoptatás."

díjazva.

KUT.1927.II.3.sz.8.l.

Kádár Béla tárlata a Kovács halomban.

---

8 Órai Ujság.
1930. XI. 5., 4.
(: Bek. :)

Kádár Béla

Borszéky Frigyes, Kacziány Adrienn, Lechner J. Ödön, Balázs Vera, Kövér Gyula, Littkey Antal, Plány Ervin, Kőváry Szilárd, Tibor Ernő és Bakos Tibor művészek a Tavaszi Tárlaton vesznek részt. Rm.: "Nemzeti Szalon" cimmel több kiállitásról ad számot, közöttük az "Erzsébet-téri palota termeiben" az itt felsorolt tak szerepelnek, akik tehetséges müveikkel feltünnek, s amint a kritika megjegyzi: a Tavaszi Tárlat egész aratása "egy marék virág". /idézés tőle/.
A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o. lap.

U

Kádár Béla

Ujból bebizonyitotta, hogy freskó-festőnek született, csak nincsen alkalma hozzá,- mondja kritikájában Jean Preux: "Zsürimentes kiállitás" cimmel, a Müvészházban rendezett kiállitáson szereplő müveket ismertetve.

A HÉT, Bp. 1911. szept. 3.
XXII. évf. 36. sz. 583. lap.

Kádár Béla

Bató József és Jakobovits Arthur festőművészek szerepelnek a Mücsarnok téli kiállitásán.
Jean Preux: "A jubiláris tárlat" cimmel ismerteti a részt vevő müvészeket és munkáikat. "A legmodernebb tendenciának figyelemre méltó képviselőiként"emliti meg a három müvészt.

A HÉT, Bp. 1911. dec. 24. XXII. évf.
52. sz. 851-852. lap.

U

Kádár Béla

Medgyesy Zoltán, Feiks Jenő, Feiks Alfréd, - a Művészház csoportos kiállitásán bemutatott- müveit a lap Művészet c. rovatában közölt kritika méltatja. Örvendetes jelenségnek tartja, hogy a Művészház körül egy egészen következetes, ragaszkodó kis gárda tömörül, s mint ilyen a Művészház törzskarát reprezentálja.

A HÉT, Bp. 1912. május 3. XXIII. évf. 18. sz. 295. lap.

4

Kádár Béla

Székely Andor, Márffy Ödön, Zádor István, Bednár János, a fiatal Záhonyi Jenő, Lakatos Arthur, gr. Zichy István, Remsey Jenő, Páldy Zoltán művészeket sorolja fel Jean Preux: Művészház c. kritikájában, s megállapitja róluk, hogy ennyi tehetséges fiatal művész, ennyi kvalitásos képpel, még eddig nem szerepelt egy megnyitó kiállitáson.
Kádár Béla képeiről sajnálattal mondja, hogy nagy kár, hogy az idegen művészek, a letünt korok hatása, az ő képein "érződik meg a legélesebben." január 26.

A HÉT, Bp. 1913. XXIV. évf. 4. sz. 62-63. lap.

Kádár Béla

Körmendi Frim Ervin, Jekel Mária, Mikola András alkotásai feltétlen figyelmet érdemelnek, - mondja kritikájában j.p.: "A Müvészház kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1914. febr. 22. XXV. évf.
8. sz. 126-127. lap.

M

Kádár Béla

Az Otthon Klubban, az Irók és Ujságirók kiállitó termében rendezett kiállitásról számol be Fóthy János: "Három kiállitás" cimmel a Művészet c. rovatban.
A tárlaton szereplő művészek közül felsorolja a kiemelkedő tehetségeket:
Diener -Dénes Rudolf, Kádár Béla, Belányi Viktor, Révész Ferryman Ferenc, Schönberger Armand, Scheiber Hugó.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 20.
XXXI. évf. 38. sz. 605. lap.

Kádár Béla

Kiállítás Parisban a Franka Berndt
galériában
Az avantgardista nemvisnet magyar
o-n 1910 és 1930 között

Népszabadság, 1985.1.17

KÁDÁR BÉLA

JÁM április 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977. 163.sz. KÁDÁR BÉLA: "CIRKUSZ", c.müve. é. akvarell. 453+294 mm. 295.old

KOMJÁTY FERENC: A Modern Magyar Képtar története Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. Bedő-gyüjtemény, 1971. 49.sz.-KÁDÁR BÉLA: "ZÖLD-SÁRGA KOMPOZICIÓ", c.müve. p. tempera. 482+338 mm. Ltsz. 71.19.293.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Museum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1971. 50. sz. -KÁDÁR BÉLA: "KOMPOZICIÓ", c. müve. p. tempera. 482+338 mm. Ltsz: 71.20. 293. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. Bedő-gyüjtemény, 197[illegible].
57.sz,-KÁDÁR BÉLA:"LEÁNY HALLAL",c.müve.p.tem.600x753
mm.Ltsz:72.52. 2 93.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény-, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1972. 75. sz.-KADAR BÉLA: "RAGSOS KOMPOZICIÓ", o. müve, p. tempera. 235+297 mm. Ltsz: 72.70. 294. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmény-, grafikák alkotják ebből a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1972. 74.sz.- KÁDÁR BÉLA: "ÜLŐ AKT II." c, müve. p. monotypia. 292+212 mm.-Ltsz: 72.69. 294.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1973.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar képtarba. restmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 254. sz.- KÁDÁR BÉLA: "ÜLŐ AKT", cimü müve. p.tus. 290+209 mm. 296. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj eredmények III. 287-old

A Janu[illegible] Muzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-7[illegible]. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981.

263.sz.-KADAR BÉLA: " NOI FEJ", cimü müve. p.akvarell. 467+300 mm. 297.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 262.sz.-KADAR BÉLA: "LOVASOK", cimü müve. p.tus. 300+467 mm. 297.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981.
258.sz.-KADAR BÉLA: " NŐI FEJ KÉZZEL", cimü müve.
p.akvarell. 457+295 mm. 296.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287-old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel az anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1980.
241.sz.-KÁDÁR BÉLA: " NŐI PORTRÉ" , cimü müve. p.akvarell
ø 458+294 mm. 296.old

KONVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. Bedő-gyüjtemény, 1980. 242.sz.-KÁDÁR BÉLA: "NŐALAK", p. tempera. 347+208 mm. 296.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 255.sz.-KÁDÁR BÉLA: " MOSÓ NŐ", cimü müve. p.tus. 293+210 mm. 296.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287-old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 266.sz.-KADAR BÉLA: "AKTOK", cimü müve. p.tus. 470+300 mm. 297.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba.resmény,grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot.A Bedő-gyüjtemény, 1981. 267.sz.-KADAR BÉLA: " ZENÉLÖK", cimü müve. p.tus. 470+300 mm. 297.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 261.sz.-KÁDÁR BÉLA: "LEÁNYFEJ", cimü müve. p.tempera. 467+300 mm. 297.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltassal ~~kerülxa~~ 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel az anyagot. A Bedő-gyüjtemény. 1981.

260.sz. -KÁDÁR BÉLA: " BESZÉLGETŐK", cimü müve. p.akvarell. 294+461 mm. 297.old

ROMVÁNY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 259.sz.-KÁDÁR BÉLA: "MESE", cimü müve. p.tus.300+469 mmm. 297.old

KOMJÁTY PÉTER: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. rész, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint [illegible]dő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern magyar Képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977. 145.sz.-KADAR BÉLA: "AKTOK", c.müve.-P. tempera. 87.5-60 cm. 295.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a modern magyar képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 19[illegible]. 144. sz. -KADAR BÉLA::"ULO NOALAK", c.müve. p. tempera. 88+60 cm. 295. old

MOMVARY FERENC: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KADAR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977. 143.sz.- KADAR BÉLA: "CSENDÉLET SZOBORRAL" ,c.müve.
p.tenera, 63+82 cm. 295.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1973.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint he dő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. restmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977. 146. sz.- KADAR BÉLA: "ANYA GYERMEKÉVEL" c, müve. p. temp. 88+59 cm. 295. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződésbe szerint Bedő Rudolf gyüjteményé
nek meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt
kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény, grafika alkotja
zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 19??.
147.sz.-KÁDÁR BÉLA: "LEÁNY ALMÁVAL" ,c.müve.p.tempera.
86+58.5 cm. 295.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

1/49/sz./-KADAR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977.
149.sz.-KADAR BÉLA: "BESZÉLGETOK", c.müve,- p. tempera.
81.5460 cm. 295.old

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatarozott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba,Festmény,grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot.A Bedő-gyüjtemény,1979. 208.sz.-KADAR BÉLA: " két nő", cimü müve.p.akv. 467+300 mm. 296.old

KOMVARY FERENC: A Modern magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve. XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KADÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja gömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1975. 111.sz.-KADAR BÉLA:"FOTELBAN ULO AKT I-II".p.tus. 296+235 mm.Ltsz:75.181-2. 294.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények II. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1976. 124.sz.-KÁDÁR BÉLA: "ÜLŐ ÉS ÁLLÓ AKT I.", cmüve. p. tus. 293+210 mm. ~~xxxxxxx~~ 295.old

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar képtár története
Uj szerzemények III. 287.old.

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve. XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14-év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1976.
125.sz.-KADAR BÉLA: "ÜLŐ ÉS ÁLLÓ AKT II." ,c.müve.p.tus.
293+210 mm. 295.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint B[illegible]dő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba,festmény,grafika alkotja zömmel a kivalasztot anyagot.A Bedő-gyüjtemény,1977.
148.sz.-KÁDÁR BÉLA: "KOMPOZICIÓ", c.müve. P.tempera.
60+86 cm. 295.old

KONYARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltassal 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika a lkotja -ával a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1977. 16?-sz.- KÁDÁR BÉLA: "LOVAS KOMPOZICIÓ", c.müve. p. temp. 295+208 mm. 295.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyűjteményének megnatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény-, grafikak alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyűjtemény, 1972. 73.sz.-KÁDÁR BÉLA: "ÜLŐ AKT I". c. műve. p. monotypia. 296+212 mm. Ltsz: 72.68. 294.old

[illegible]: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotjá zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1972.
58.-KÁDÁR BÉLA: "CSENDÉLET VÁZÁVAL", c.müve. p-temp. 850+60
mm. Ltsz: 72.53. 293.old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. Bedő-gyüjtemény, 1972. 61.sz.-KÁDÁR BÉLA:"MODELLEK", c.müve. p.tus. 466+300 mm. Ltsz:72.56. 294.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjtemények vétele, vagy ajandékozas révén gazdagodik, ill. esetenként vasarlások utjan gyaraodik. 1968-tól 1973-ig kb. 1500 darabbal nőtt a gyüjtemény anyaga. Ezekből képek jegyzéke. restmények:
21. sz.- KADAR BÉLA: " CSENDÉLET VÁZAVAL", cimü müve. p. tempera. 850+600 mm. -Ltsz: 72. 53. -IV. tábla. 199. old. rekete repr.

ROMVÁRY FERENC: A modern Magyar képtár története
Uj szerzemények, III. 287. old

A Janus Pannonius Museum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1973.

KÁDÁR BÉLA, festő
~~666~~-

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
196,/.-KÁDÁR BÉLA,- Négy női akt,-lavirozott, tus, papir,-23+30 cm.-Ltsz.68.582,-308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár törtlnete
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,-X XIII.-1968.
Pécs,1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
195./.-KÁDÁR BÉLA,- Fürdés után I-II,-lavirozott, tus, papir,-29+ 23 cm.-Ltsz.68.581,- 308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,-X XIII.-1968.
Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményeinek jegyzékéből.

A közölt képek jegyzéke:

10.-/.-KÁDÁR BÉLA,- Akt kompozició.-papir, tempera. 60+82 cm.-Ltsz.68.570.-Kunvári gyüjtemény. Fekete repr. 304.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 345 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
194./.-KÁDÁR BÉLA,- Alakok lóval,-tus,papir,-
29.5+21 cm.-Ltsz.68.580.- 308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,-X XIII.-1968.
Pécs,1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
193,/.-KÁDÁR BÉLA,- Ülő női akt,-tus,papir,-
29+ 22.5 cm.-Ltsz.68.579.- 308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,-X XIII.-1968.
Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
192,/.-KÁDÁR BÉLA,- Fekvő női akt,-tus,papir,-
23+29.5 cm.-Ltsz.68.578.- 308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,-X AIII.-1968.
Pécs,1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kuhvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
198, /, -KÁDÁR BÉLA, - Lóraszálló, -akvarell, papír, -
46.5+ 30 cm. -Ltsz.68.584, - 308.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.-XIII.-1968.
Pécs, 1971.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 643 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
188./.-KÁDÁR BÉLA,- Kétalakos kompozició,-lavirozott, tus, papir,-34+20 cm.-Ltsz.68.574,-308.old.

ROMBÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

Kádár Béla, festő

Megemlítve.

Jurij Skrobinec: Ismeretlen Egyszer-képek Kárpát-Ukrajnában M. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 22. 11

Kádár Béla, festő

Emlékkiállítása júl. 31-én
nyílik meg a Nemzeti Ga-
lériában.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1971 [júl.] 28.

Kádár Béla
festő

A lódzi Modern ~~Művészeti~~ Múzeumban
rendezett magyar kiállításon részt vett
a művén.

-.- Magyar művészek külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal.

Kádár Béla
festő

Életműve 3 korszakra vszlik. Az
első korszak kb. 1920-1930 közötti,
amelyre Sturm kiállítását és az
amerikai utat ölelt fel

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971. szeptember - 34.oldal

V

Kádár Béla festőművész

emlékkiállítása július 31-én

nyílik a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1971 július 28.

4. old.

Kádár Béla festőművész

Emlékkiállítása nyílt

a Nemzeti Galériában

Népszava 1971 augusztus 1

10. old.

Kádár Béla, festő

Júl. 31-én nyitották meg emlékkiállítását.
(Több mint 200 műve látható a tárlaton.)

— : Kádár Béla emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

6.o.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 1.

Kádár Béla

2

„Sirató asszonyok"

„Apró szemű nő mellképe" c.

műveí emlétve

Magyar Nemzet 1971 augusztus 17

4 old.

Kádár Béla

Kerepel „A XX. sz. magyar festészete" c. Távlatos

A Nemzeti galériciban

Petőfi Rádió
1971 III. 14

Kádár Béla. 1

Zóta című cikk a 4. oldalon

„Kádár Béla emlékkiállítása a Nemzeti Galériában" V

Magyar Nemzet 1971 augusztus 17
4. old.

Kádár Béla
festő

Kádár Béla a Nyugat viszonyai
közt volt a piktúra avant garde
előhírnöke. A kiállítás zömét figu-
ratio absztrakció-sorozat alkotja

Berecz Miklós: Gyermeki hittel:...
Müvészet, 1971.november - 42.oldal

4

Kádár Béla
festő

A népmesei elem az „Ülő pisos akt"-ban is felfederhető. Kompozicióh egész sorában ott a ló, férfiakkal, vagy nőkkel.

Berecz Miklós: Gyermeki hittel....
Müvészet, 1971.november - 42.oldal

4

Kádár Béla
festő

A „Tehenek hid előtt" cimű festménye szürrealista-természeti megjelenítésnek tűnik.

Berecz Miklós: Gyermeki hittel:...
Művészet, 1971.november - 42.oldal

4

Kádár Béla

festő -

Kádár Béla félig vakon fejezte be életét 1956-ban. A tíres évek elsősiherei után Kádár Béla leinyegében ~~[illegible]~~ nyugati emigrációban élt.

Berecz Miklós: Gyermeki hittel.....

Müvészet, 1971.november - 42.oldal

4

Radák Béla festő

A Magyar Nemzeti Galériában volt kiállítása.

Berecz Miklós: XXXXXXXXXXXXXXXX. Gyermeki hittel. . .
Művészet, 1971. november 42. oldal

4

Kádár Béla, festő

Júl. 31-én megnyílt emlékkiállítása a Nemzeti Galériában.

— :o Kádár Béla

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. júl. 31. 4

Kádár Béla, [Aesto]

Emlékkiállítása júl. 31-én
nyílik meg a Nemzeti Galériában.

— :□ Kádár Béla . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971 júl 28.

Kádár Béla

Soras compositió, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1941 Gjúli

4

Kádár Béla

a Nemzeti Galéria idén megrendezi emlékkiállítását.

M.T.I. belföldi hírek, 1971. jan. 19.

4

Kádár Béla
festő

Kádár Béla világa álomszerű meseország, Ennek szépség és életőrömv elemeit bontja lie. Lélektani problémáit sunik és vonalak harmóniája hiveli.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971.szeptember - 14.oldal

4

Kádár Béla
festő

Ekkor Kádár Béla absztrakt képeket
mutatott be, Magyarországon még
senki sem festett ilyeneket.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971.szeptember - 14.oldal

4

Kádár Béla
festő -

1920-1930 között állandó kiállítója volt a berlini Sturmnak. Itt művei sok sikert hoztak számára. Munkáit a múzeumokban őrzik.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet,1971.szeptember - 34.oldal

4

Kádár Béla
festő

A művész 1877-ben született Buda-
pesten. A főiskolán tanult és 1910-ben
Kolmer díjat kapott, továbbá megbízást
a Magyar Szinkárba freskó festésre.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971. szeptember - 34. oldal

7

Kádár Béla
festő

15 évvel ezelőtt halt meg Kádár Béla festőművész. Ez az időpont adott aktualitást annak, hogy a Nemzeti Galéria kiállítást rendezzen anyagából.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971. szeptember - 34. oldal

4

Kádár Béla
festő

Az ő világa álomszerű meseország. Művészetét biztos szinérzéke és nagy rajztudása jellemzi. Lélektani problémáit szinek és vonalak harmoniája közvetíti

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971.szeptember - 34.oldal

Kádár Béla
festő

"Ülő piros akt"
"Két fiú, két lió"
"Fél akt kiárak kiötte"

repro

Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállitása.
Müvészet, 1971. október - 36.oldal

4

Kádár Béla
festő

A berlini Sturm kiállításain, az 1928-as évi amerikai kiállításokon sok bizert aratott Kádár Béla

Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállítása.
Művészet, 1971. október - 36.oldal

4

Kádár Béla

Rajz (repr.)

a pécsi Modern Magyar Képtár Kunvári-gyűjteményéből.

Jelenkor XI. évf. 12. sz. 1968. dec., borító IV.

Kádár Béla
festő

Kádár absztraktságában soha-
sem-tért ki a képszerűség, alap
principiumaitól, Művészete sa-
játos, ellet a magyar festiszet
sajátosságaitól.

Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállitása.
Művészet, 1971. október - 36. oldal

4

Kádár Béla
festő

A „Sivatóasszony" annú szecessziós temperáján egyetlen arc váltakozik különböző életkorokban. Humanizmusának lényege az volt, hogy nem engedett a maga egyéni sé gébol.

Goda Gábor: Kádár Béla emlékkiállitása.
Müvészet, 1971. október - 36.oldal

Kádár Béla
festő

Stílusát dekoratív expressziónizmusnak nevezhetjük. Képalkotásának állandó meghatározója a kompozíció és a konstrukció felépítés volt.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971. szeptember - 34.oldal

Kádár Béla
festő-

Élet művének első korszakára
jellemző a groteszkség, a má-
sodikra a harmonia, a har-
madik korszakot az érdekesség
jellemzi.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971. szeptember - 34.oldal

Kádár Béla

"Müvészház" cimmel Tövis számol be az ujonnan létrejött müvészegyesület, a Müvészház kiállitásán szereplő müvészek munkáiról: Kádár Béla ritka formaérzéke, „raffináltan delikát szinharmoniái, meglepően eredeti, dekorativ tehetséget sejtetnek. Formanyelve szinben, vonalban egyaránt sziporkázóan szellemes és stilizálásában nyugodt, előkelő, sohasem erőszakos. Nem virtuóz, hanem müvész s ebben van fejlődésképességének garanciája. Ő is, -mint a kiállitás többi szereplője-, a Müvészház felfedezettje." Itt mutatkozik be először a Müvészház ifju gárdájának első csoportja, közéjük tartozik a müvész is.
A HÉT, Bp. 1909. dec. 12. XX. évf. 50. sz.
831-833. lap.

Kádár Béla

Nyitott ablak

Tempera 34x49

Kikiáltási ár: 4000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-2

Kádár Béla
festő -

Kádár Béla 1877-ben született Budapesten. A főiskolán tanult. 1910-ben Kohner díjat kapott. Továbbá Megbízást ca Magyar Színház freskóira.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971. szeptember - 34. oldal

Kádár Béla (1877-1956)

„Anya gyermekével" Tempera 102x75 cm
J.l.f.: Kádár Béla Kikiáltási ár: 12000 Ft

„Templom" o.v. 90x67 cm J.l.b.: Kádár Béla
N. Berza
Védett Kikiáltási ár: 12000 Ft

BÁV 51. Képaukció katalógus Bp. 1980. május

Kádár Béla
festő-

Életművének második korszaka
1930-1943 ig terjed, ez a hat művé-
szetének legjelentősebb része. A harma-
dik korszak 1946-1956 évre jut.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971. szeptember - 34.oldal

Kádár Béla
festő

"Két ló alakokkal"
" (repro)

Bedő Rudolf: Kádár Béla
Művészet, 1971. szeptember – 34 lap.

Kádár Béla

A kaposvári múzeumban levő képei nem kapcsolódnak a városhoz.

Szabó Júlia: Rejtett kincsek a kaposvári múzeumban; Képső művészeti Almanach 3. Cornina 1972, 108. l.

Kádár Béla festő M.D.K.

Lovasok. tempera. hüv. tul.
Akt. " " "

Kár magyar művész. kiállítás
kat. Bp. 1948, 8

Notre-Dame

Marie-Thérèse

Jean-Pierre

Jean-Marie

Marie-Thérèse

Jean-Pierre

Jean-Marie

MK

Kádár Béla, sz. ~~1788~~ 1877.

Virág- és gyümölcscsendélet, karton

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. 18 1.

M.D.K.

Kádár Béla

festő

591) ~~akt~~

Somogym. Mur.

Egyéb közületi tulajdonból elvont műtárgyak jegyzéke. 40 l.
Budapest, 1952.

Kádár Géza
festő

M.D.K.

240) Tél.
(Somogym. Mun.)

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke. A
Budapest, 1952. 16 l.

Mádár Béla
Kompozició, paszt.

N.Szal. III. aukc. 1924. 7 l.

MDK

Kádár Béla

Épitők, rajzsorozat

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll. Ernst Muz. 1953. szept. 9.1.

Kádár Béla

Tamás-galériában Kollerth-
kiállítása.
(m-i.) Kádár Béla kiállí-
tása. Magyarország
1931. nov. 21.
U. 3131

SZERENCSÉS ESETBEN:

500.000 P

Jutalom:

300.000 P

FŐNYEREMÉNYEK:

200.000 P

100.000 P

50.000 P

40.000 P

30.000 pengő

25.000 pengő

és sok nyeremény à

20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000 pengő stb.

A készpénznyeremények összege egy sorsjáték alatt, mely 5 osztályból áll,

7 millió 722.000

pengő.

1933. 12867. LEGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

mullban sok számottev

a 200.000 pengős,

sorsjegyekre szerenc

A XXXI. m. kir. osztálys

50

Egyetlen mód

arra, hogy kis összegg

A mellékelt sze

nek számait tartalmazz

a kiválasztott szerencses

fo

megrendelje, *hogy az*

Nyeremény

Hiv

Egész sorsjeg

ar. P 24.–

Abban a remén

hogy a nagy nyeremén

Minden második s

Nagy nyerési

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Kádár Béla

erőd

Ki-kicsoda?

379. l.

NYOMTATVÁNY

címnek

Budapest

5

Kadár Béla

Művészet 1918.
75.

11

Károly Félix 1831-ben vett 40 líras

aranya IX. 104.

MDK

Kádár Béla

a KUT Művészetanácsának törzstagja

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

MDK

Kádár Béla

Szoptatás, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

MNK

Kádár Béla

Interieur, temp.

Asztal körül, "

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

4

Kádár Béla

MDK

Tél, tempera,

Nyár, tempera

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

4

MDK

Kádár Béla, festöm.

"Asztal körül" Repr. 12.1.

A KUT tavaszi kiállitásából.- KUT. 1927. 2.sz.
12.1.

MDK

Kádár Béla

Falurészlet, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 46.l.

M

MDK

Kádár Béla, festőm.

"Kompozició" c. müve egyik értéke a kiállitásnak.

Sz.I.: A KUT kiállitása.-Nemzeti Szalon.
Nemzeti Ujság. 1938.okt. 30. 27.1.

Kádár Béla, festöm. MDK

470. Huszárok. Vizf.

471. Fa urészlet. Olf.

Arverési Könlöny. 1932. 1. rk. sz. 27.1.

MDK

Kádár Béla festőművész

A Képzőművészek Uj Társasága rendes közgyülése előtt törzstagválasztó ülésén, uj törzstagnak választotta.

Cikk: A Kut uj törzstagjai.

Nemzeti Ujság, 1927.márc.17. 12.l.

1/.

MDK

1.

Kádár Béla, festöm.
Bpest.1877.

Kezdetben naturalista képeket fest. Rippl-Rónai hatása alatt fejlödik. Az Ernst-Muz.-ban 1918. rend.gyüjt.kiáll.-ig számtalan hatás eredöje alkot tásainak stilusa. Kisérletezni kezd, uj utakat próbál.

E.G. I. 518.l.

Kádár Béla

Művészeti lexikon
370. l.

Mikulik Tamás:

Mellig s kissé ba
sza s szakálla ösz
atillajáu hét ding
széles gallérja s szeg
Fortuna
e
~~körirata~~ és a Ke
Thomas Mik
Personalis p
Vászon, méretei
Gr. Csáky Lápló

Kádár Béla

U. 4252.

b. Szűzkör folyamodván Konrád
i visszavonulnak.

[illegible] fülkében, hajfürt a boldogsá-
nely előtt balról térd István térdel
ából [illegible] [illegible] [illegible]

Kádár Béla

1909. dec. kollektív
kiáll. a Művészházban

Katalógus

~~Andrássy Gerő gróf IV. 82, 83, 116.~~

Kádár Béla

koll. kiáll. Fränkel-
niel
1934

erod

Ujság. 1934. jan. 13
(e.a.: K. B. gyüste-
meinjes kiállítása.)

4

Mary Ann Reynolds

4

Kádár Béla

koll. kiáll. Debrecen

vód

Debreczeni Független

Ujság

1913. jun. 8

(Medgyessy – Sassy –

Kádár

egyittes kép. – és

nobor – mükiállitás.)

723. n.

4

égi nyomda Budapest.

MDK

Kádár

Farkas Z.: Budapest főváros müterembérházai.
Vas. Ujs. 1912. 32. sz. 646.l.

MDK

Kádár Béla

"Akt", tempera

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.1.

VI

Kádár Béla

Alkotása, a szfőv.képzőm.-i gyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.19.

KODAK BRIA

Kádár Béla festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállítása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállítási termében - képével szerepel.

Nemzeti Újság 1931.V.3.

Kádár Béla

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MO. 1931. II. 22.

Kádár Béla, festőm.

is szerepel műveivel.

Kázkilenc magy-képzőmův. vesz részt a veneziai kiállításon

N. U. 932. III. 27.

n

Kádár Béla

Alkotása, a szfőv. műgyüjteményének kiáll.-
án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Кафедра Ваја

MDK

Kádár Béla, festőm.

282. Kompozició. Vizf. Jelzett.

Árverési Közlöny. 1937. okt.rk.sz. 27.l.

MDK

Kádár Béla

/ma-lász./: Madách-emlékmü és Szent László lovas-szobor készül a Százados-uti müvésztelepen. Esti Ujság 1939. aug. lo. 7.l.

Kádár B

az expresszionizmus magyar képviselője külföldön.

Szigeti József dr.: Esztétikai kislexikon.
Budapest, 1969.

95.

MDK

Kádár Béla

Hetivásáron, paszt.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 42.l.

N

MDK

Kádár Béla

Testvérek, paszt.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 42.l.

4

Kádár Béla.

Építőmunkásokat ábrázoló rajzsorozatát láthattuk az Ernst-Múzeumban rendezett Békeplakát és Őszes Tervgrafikai kiállításán.

Magyar Nemzet, 1952. Okt. 3. 4

Kádár Béla

MDK

Csendélet

Micsurnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

4

Kádár Béla
– festő –

M

Méltatás.

Petőfi Iván: Bálint Aladár
Művészet, 1966. július – 17 lap.

N

3/.

1.

MDK

Kádár Béla, festőm.

Nyugtalan egyéniség, igyekszik lépést tartani a legujabb törekvésekkel az expresszió hangsulyozó irányával, anélkül, h. Kandinszky tiszta absztrakciójáig eljutott volna. Tudatosan deformálja a képi téma.

Hevesi Iván:

Irodalom: K.B. Bp. 1922.-Németh.

E.G. I. 518.1.

Kádár Béla

MDK

Pityo partján, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

M

Kádár Béla MDK

Leányok, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Kádár Béla, festőm.

552. Kompozició. Jelz. Vizf.

Árverési Közlöny. 1936. 2.sz. 41.l.

MDK

Kádár Béla

Kőbánya, paszt.

KMTárs. 1909/1o. téli kiáll. kat. 41.l.

h

MDK

Kádár Béla

Körmendi: A modern magyar festészet c. cikkében (megjelent az amerikai Magazine of Art c. művészeti folyóiratban) Kádár Béla művészetéről is.

Cikk: A "Magazine of Art" a modern magyar festészetről.

Pesti Napló, 1939.jun.28.

Kádár Béla

A fiatal müvészek közül a figyelemre méltó neveket sorolja fel a Müvészet c. rovatban közölt beszámoló, mely a Mücsarnokban rendezett, Tavaszi Tárlatot ismerteti:
Karczag Zoltán, Kampis János, Egry József, Burghardt Rezső és Kádár Béla vásznait érmes megemliteni.

A HÉT, Bp. 1917. ápr. 8.
XXVIII. évf. 14. sz. 223. lap.

MDK

Kádár [Béla], festő

Németh Lajos kömpéről szólva
értékeli művészetét a cikk.

Miklós Pál: A modern magyar képzőművé-
szetről 20-25. v.

KRITIKA, Bp. 1969 március VII/3.

Kádár Béla festőművész

Ernst Muzeumban a Tamás galériában 23 kompozicióját állitja ki

8 Órai Ujság 1931.XI.22

Kádár Béla

Utcepel a Kölni

Osteuropäische Avantgarde Ausstellung

Magyar Nemzet 1970 december 31

4. old.

Kádár Béla

„Komponció" c. kéjre nézegyel a KUT kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

h

Nemzeti ~~Szalon~~ lipág 1938 x. 30

Kádár Béla

Kiállítása lesz a Galériában

Karczag László: A Nemzeti galéria
Kiállításai 1971-ben

Körolrahmarott 1971 I. 8.

Kádár Béla

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán szerepelt.

NU.930. III.15.

n

Nemzeti Szalon.

U.M.E.

Uj Művészek Egyesülete.

III. budapesti representativ kiállitása.

katalogus: 1.- pengő

1931. II. 1 – II. 10.

Az Est ✓ 1931. II. 1.

U.N. ✓ 1931. II. 1.

Kádár Béla

festőnek Kölnben az
„Osteuropäische Avantgarde" c.
kiállításon

Neue Zeitung 1971 I. 22

n

MDK

Kádár Béla, festő

A Nemzeti Galériában még nem volt
Kádár Béla-emlékkiállítás.

R. Gy.: Kire emlékezzünk?

M. &.
h

Népszabadság, Bp. 1971. március 21

Kádár Béla

Lechner, Zádor István, Tichy, Schütz Julia, Tibor, Pálinkás, Stróbl Zs., Gyenes Lajos, Vadász Miklós, Jávor Pál, Frecskay Endre, Bednár János, Benjámin, Márton Ferenc, Littkei, Kasnya Béla, Kató nevü müvészeket sorolja föl Tövis: "Balatoni és egyéb képek" cimmel, a Nemzeti Szalon kiállitásáról. Ezek azok az „ambiciózus, tehetséges, modern fiatal müvészek, akik magukban, kongeniális környezetben, sokkal értékesebben reprezentálódhattak volna". Majd élesen birálja a Szalon vezetőségének müvészeti politikáját a fiatalokkal kapcsolatban,-azokat a hatalmon lévő üzletembereket, akik a felsorolt és hozzájuk hasonló tehetségeket kihasználják saját érdekükben.
A HÉT, Bp. 1908. szept. 27. XIX. évf.
39. sz. 631. lap.

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeum Kunvári Gyüjteménye 340 darab. Kiemelkedő művekkel is büszélkedik. Igy KÁDÁRNx-nak több művével is/10.sz.kép./.303.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar ^éptár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968, Pécs, 1971.

n

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjteménynek 1960-ban megnyilt, bővitett kiállitásán szereplő müvek jegyzéke:
KÁDÁR BÉLA: "Anya gyermekkel". Vászon, olaj. 100+90 cm
Jelzés kivül jobbra: Kádár Béla. Ltsz: 59.114. 186.old

SARKADINÉ, HÁRS ÉVA: A Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjtemény 181.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1961. Pécs, 1962

KÁDÁR BÉLA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjteménynek 1960-ban megnyilt, bővitett kiállitásán szereplő müvek jegyzéke:

KÁDÁR BÉLA: "[illegible] Figurák".
Papir, tus. 27+20 cm. Jelzés, jobbra lent: Kádár Béla.
Ltsz: 57.198. 186.old

SARKADINÉ, HÁRS ÉVA: A Modern Magyar Képtár, Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjtemény 181.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1961. Pécs, 1962

n

4

Kádár Béla, festő

2

A kiállítás legmékrebb képe a Szatóasszonyok (1912.); ez, meg a Város nélén, Városvén hiddal II., Viszontlátásra, Szöktetés, Néger fej és más művei igazolják, hogy Kádár „röpke egy évtized alatt minden avantgard-irányzatot kipróbált és felhigított. (V.ö.: Tigris Négerekkel. További példák: Légies akt, Négy nő, Ülő akt, Anya gyermekkel, Hegyoldal stb. – Összegezés: Meg-nyílt egy nem túl igényes kánikulai kiállítás a Nemzeti Galériában. Rózsa Gyula: Avantgard rózsapírral

7.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 10.

4

Kádár Béla festő

Kapcsolatba került Chagallal, Picassoval, Kandinszkyval és Kokoschkával. 1928-ban sikerrel rendezték amerikai kiállításait.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.
Művészet, 1971. szeptember - 34. oldal

Kádár Béla
festő

1920-30 között állandó kiállítója
volt a berlini Sturm-nak. Itt
művei sok sikert hoztak számára,
ezeket több német múzeum falán
látjuk.

Bedő Rudolf: Kádár Béla.

Müvészet, 1971.szeptember - 34.oldal

4

könyv

Fizetés helye	Lejárat			Kelet	
	év	hó	nap	év	hó

Váltókészlet

Kibocsátó	Elfogadó	
	neve	lakóhelye
gya Albert	Helemen Gy.	hb.
József	Hertész I.	hb.
Tary Ede	Baranyai Z	Szeged
Sándor	Berkes D.	Cegléd

Rádai Béla

Festészete - akár gazdag alkotókedvét, akár fölényesen könnyed rajzhidását vagy frappáns koloritját és merész fantáziáját tekintjük - jelentős része annak a magas európai szintű művészi örökségnek, melyet hazánk legkiválobb festői hagytak reánk.

(b.e.) Rádai Béla emlékkiállítása a Galeriában.

Ország-Világ 1971/33 22 old.

Kádár Béla 3

Különböző és változatos művészeti irány-
zatokat befogadó korszakai sem bont-
hatták meg azt az egységes természet lá-
tást, költőiséget és tiszta humanizmust
tükröző szemléletet, mely még a szerkezetük-
ben megbontott tárgyakat, hájakat vagy a
szándékosan deformált figurákat ábrázoló
képein is megnyilvánul.

(b.e.) Kádár Béla emlékkiállítása a Galeriában.

Ø

Ország-Világ 1971/33 22 old

Kádár Béla

Gazdag életművének válogatott darab-
jaiban gyönyörködhetünk azon a kitünö-
en megrendezett s szinte ünnepi jellegü kiál-
litás~~ban~~ amelyet a Galeriában Goda Gábor
nyitott meg a művészt s művészetét méltató
és jellemző mondataival.

(b.e.) Kádár Béla emlekkiállitása a Galeriában

Ország-Világ 1971/33 22 old.

Kádár Béla

Az öt teremben elhelyezett mintegy kétszáz kép hiven szemlélteti Kádár Béla életútjának, kiszélelezésének, utkeresésének állomásait - a berlini Sturm korszakától kezdve a népművészeti és dekorativ elemeken, a stilizált és szecesszios müveken át az absztrakcióig s a szürrealizmusig.

(-b.e.) Kádár Béla emlék kiállitása a Galériában

Ország-Világ 1971/33 22 old.

Kádár Béla, festő

n

1

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában nyílt meg. – Natura lista festőként indult s a hetvenes években az avantgarde-művészet egyik képviselője lett. Jelentős mozzanat fejlődésében a Der Sturm c. folyóirattal való kapcsolata (Kristóf): Az „elfajzott" művész

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 3.

Kádár Béla

Egry József, Plány Ervin, Góth Móric, Borszéky Frigyes, Boromisza Tibor, Kádár Béla, Litkei Antal, Vészi Margit, Liipola Yrjö, Kisfaludi Stróbl Zsigmond és Gaiduschek Erzsi, azok a müvészek, akik részt vesznek a MÜVÉSZHÁZ kiállitásán, melyet Margitay Ernő ismertet s közli, hogy a Váci-utcai uj müvészeti Egyesület első kiállitását nyitotta meg.

Kádár Béla: Tizenöt képpel szerepel a tárlaton. Szines vedutáit kiemeli a kritika.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 2. II. évf. 1. sz.
24. lap.

MDK

Kádár Béla

munka 1937. 54. sz.

Kádár Béla

MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

4

Kádár Béla kiállítása 1943.-

Bp.- Tamás galéria.

Magyar Csillag, 1943. III. évf.

7. sz. 444. l. - Farkas Zoltán: Kiállí-

tások.

Kádár Béla Kiállítása – 1943.

By. – Tamás Galéria.

Magyar Csillag 1943 IV. 1.

III. évf. 7. sz. 447. o.
Farkas Zoltán: kiállítási kritikája.

Kádár Béla

grafikus

Művészet, 1939. IV. köf. 23. sz. 13. l.

Kádár Béla rajzai a Tamás Galériában.

U

Kádár Béla

Szerepel a K. U. T. kiállítás a Nemzeti Szalonban.

P. N. 936 11. 23 N

Kádár Béla

Alkotása szerepel a magyar művészi sorsjáték nyereménytárgyainak kiállitásán.

Est, 936. XII. 3.

Kádár Béla
festő

M.D.K

Hevesy Iván írt könyvet
munkásságáért.

Faragó Kázmér: Meghalt Hevesy Iván
Élet és Irodalom, 1966. febr. 5 - 8 lap

N

Kádár Béla

Szerepel a K. V. T.
kiállításán a Nemzeti
Szalonban.

M.O. 936 II/23

Kádár Béla

Szerepel a K. V. T.
kiállításán a Nemzeti
Szalonban.

N. V. 936 II. 22

Kádár Béla

-nak a Munka c. folyóiratban 1933-34-ben publikált
műveit említi

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége
Művtört. Írt. 1972. 2. sz. 124-132. l.

137-138. l.

Kodály Béla

Műveit a 20-as években gyűjtötte Réthei István.

Dévényi Iván: In memoriam Réthei István; Műgyűjtő, 1973/2.sz. 64.o.

Kádár Béla

festő

„Fa hárak előtt" (repro)

Bereczi Miklós: Gyermeki hittel . . .

Művészet, 1971. november – 42 lap

Kádár Béla, festő

1

A Nemzeti Galériában megrendezett emlékkiállításának ismertetése, festészete kérdéses mozzanatainak elemzése s a végső következtetés: „nem egy nagy festő és egy igényes közönség egymásra találásának vagyunk tanúi, csupán egy felszínes festészet és egy felszínes írlés ösztalálkozásának."

Rózsa Gyula: Avantgard rózsapírral

7

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 10.

Kádár Béla

koll. kiáll. Tamás Galéria

irod

Ujság. 1943. márc. 24.

(e.a.: K. B. festménye, Bán Edit nobrai.)

Kádár Béla

4

erőd
2

Az Ujság
1912. ápr. 28.
(e. a.: A Művészház
csoportos kiállítása.)

4

Sinibaldo Ibi: (élt a XV. szá

A szent háron

A h
Gállú Atyaiste
ra emeli és bal
feje felett a mon
felé a szentlel
(Két-két angyal
mellett két
ornátusban könyvet
Káta vetett piros
cső fokán a jelzés ez
: „SI

Temper
Ara 7

148

4485
7
3139 5

80/6

268.

MDK

Kádár párisi hazánkfia.

A sokszorosító művészetből dr. Térey Gábor tanul-
ságos kiállitást rendezett. Metszetek és könyomá-
után szinezéssel készült lapok.

A magyar szines nyomásu képek leginkább Kádár
műterméből kerülnek ki.

Szines metszetek kiállitása az országos képtárban
Vas.Ujs. 1901.48.évf. 50.sz. 813.l.

Nem Kádár Béla!
másik Kádár
Párizsban élt.

Kádár Béla

egy festményét (stilizált állaton nyargaló alak, élénk piros, sárga kék ruhákban) látta Ék Sándor a Sturm Verlag potsdamerstrassei kiállítóhelyiségében, a 20-as évek elején.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K., 246 l., képes.

204. l.

Kádár Béla, festő

4

Hat tusrajza, monotípiája
került a pécsi képtár grafikai
gyűjteményébe.

— : A Jelenkor krónikája. 287-288.

JELENKOR, Pécs, 1971. március XIV/3

Kádár Béla, festő MDH

A Magyar Színház (Izabella Tér)
„eredeti freskóit Kádár Béla
alkotta."

Kristóf Károly: Ahol Sara Bernhardt és
bajos Gizi öltözött 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1964 aug. 18

Kádár Béla

A TAMÁS-GALÉRIA LXXX. KIÁLLITÁSA

V, AKADÉMIA UCCA 8

Van szerencsénk tisztelettel meghívni

Kádár Béla

festőművész

gyüjteményes kiállitására,

amely január hó 31-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg. Nyitva február 8-ig, hétköznap délelőtt 10 órától délután 6-ig és vasárnap délelőtt 10 órától 2 óráig.

Ez a meghívó a kiállítás bármely napján 2 személyre belépőjegyül szolgál.

CODEX NYOMDA

n

TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

AKADÉMIA UCCA 8

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán ur

H

Andrássy ut 75/I 110

KÁDÁR Béla

WEICHARDT, Jürgen: Kádár undx Scheiber beim "Sturm". = Weltkunst, Jg.54. 1984 Nr.6. 737. p.ill.

1862 / 1828-1836 között főkamcellár

42 / Veszprém vármegye alispánja és követe

/ Bács vármegye alispánja és követe

magyar király

- 18o5 / német költő, drámairó

38 - 1855 / osztrák rendőrminiszter, az udvari kémhálózat kiépitője

/ Baranya vármegye követe

4 - 1616 / angol drámairó

1/. MDK

Kádár Béla, festőm. - Csor Károly szobrászm. gyüjteményes kiállitására: Meghivó

K.B. szül. 1877. Bp. Részben a bp.-i Képzőm. Akadémián, részben Münchenben Knirr Henrinél tanult. Beutazta Német-, Fr. O.-t, Belgiumot, Hollandiát. Hosszabb időt töltött Antwerpenben és Párisban, 1899-től 1905-ig. Kiállitott a Műcs.-ban, a Nemz. Szalonban és a Művészházban/1900-1914./

Belvedere. - Kádár B. festőm. és Csor Károly szobrászm. gyüjt. kiáll. 1922. ápr. 30-máj. 14.

Kádár Béla rajzkiállítása, — Tanács Galéria Bp., 1939.

Művészet, 1939. IV. évf. 23. sz. 13. l.

Kádár Béla rajzai a Tanács Galériában.

Kádár Béla

Munkacsok

1907-8. téli kiáll. 124

1909. tav. kiáll. 356, 365

1909-10. téli kiáll. 141, 142
144, 145

1910-11 téli kiáll. 290, 299

1911-12. jub. kiáll. 834, 867

1912 tav. kiáll. 522, 589, 591, 649

III

706 (1881)
813 (44)

zaki fal. ⊥ (nak, a ki) baljat az üllőre Hámasztott Kalapácsok nyugtatja, fátyolja

és a ki a jobbról álló

zével a házi ipart karolja át ~~és baljat~~
~~nyugtatja~~ ~~nyugtatja~~ a gyári ipar hó-
térdére lett ~~hasztott~~. A Genius ⊥ ~~fátyolja~~
ztelen, redős bő ruháját a derékon szé-
rülcsavartan hordja. A házi ipar ser-
kezeiben guzsalylyal ~~meg~~ és orsóval, ~~és~~ lá-
látszik. A gyári ipar pedig hát ~~fal álló~~ rá fordult
(11) fogót a földre dobta és köpenyét térdén

cm.
áki falán balra lévő fresco eredetije.
rjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978 sz.
8). ~~a vételár~~ Elszámoltatott 1899: XI. 22-én
II. 4-én a 2075 sz. fogadta el. (111/900).
o: XI. 5-én (550/900).

125

KÁDÁR BÉLA

Wechselwirkungen – Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik

Szöveg: 58, 60, 62, 93, 94, **95-97**, **122-124**, 240, 573.

Kép: 13.

Kádár Béla

Belvedere
1922 apr. 10 – máj. 14.
Koll. Kiátt.
Eletrajz, 107 mm

Hevesy Iván könyve
Kádár Béla ról.
Kiadta Amicus.

M. 375

1/. MDK

Kádár Béla, festöm.

A háboru e.ött feloszlott Müvészház kiállitásain jutott elöször szóhoz. 1918 tavaszán az Ernst-Muzeum egyik csoportos kiállitásán szerepelt nem éppen szerencsésen összeválogatott munkáival. Most több mint száz képpel , egész falat betöltö rajz-sorozattal számol be munkásságáról.

Bálint Aladár: Kádár Béla gyüjt.kiállitása. "Müterem". Nyugat. 1918.évf. 1-16. 21-23.sz. 707-8.l.

Kádár Erzsébet, Pécs

Megemlítve.

Berthes Bulcsu: Interjú Illés Endrével

483-493.

JELENKOR, Pécs, 1972. június

XV
6.

Kádár Erzsébet

Szentendrét ábrázoló képe Illés Endre gellértlugji otthonában van elhelyezve.

Illés Endre: Két oroszlán közt.

Új Irás, Budapest, 1941. 11. 139. old.

Kádár Endréné

festő, rajzoló

1929. Párizsban élt.

„Már néhány napjobb kiállítása volt Párizsban" írja e cikk

Literatura

1929. 162. l.

K á d á r E n d r e
festő

Pesti Napló
1918. okt. 20. (f.g.): Tihanyi Lajos, K. E.)

Kádas Endréné

alaprajz

1922.

Címmisk 1930. 84. l

Kölcsey Ferencz:

Mellig, kissé ba
lonban. Feje elől kop
kálla leberetvált. Jobb
átvetett ~~kab~~ köpenyé
alatt

„KÖL

Tametszet, méret

Magyar irók arc
III. Füzet, pag. 79. N° x

~~Ferenczi Sándor~~ épitész

Kádár Endréné

Momai Imre: Egy

csináljuk magyar piktorok

--- Párisban. Literatura

1929. 159-162. l

arcképpel

u. itt ír még a következőkről:

Kolozsváry Zsigmond festő 1939

Zilser Mula festő

~~Diener Dénes Rudolf~~

Tihányi Lajos

~~[illegible]~~

Rátz Alfréd

Szenes Andor

Kádár Endréné

~~Basch Andor~~

~~Ferenczi Sándor épitész~~

Kőtelezettsége mellett Tö-

rök Ferenc Alexander kerei-

ner kiszalvámos pri mél-

tóztassék.

Budapest, 1939 febr. 7

Kz

92 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Abai r.k. plébános 200 P. – ős segély Sb.

A beadva

Melléklete

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Összeolva

Kádár Gábor

grafikus Párizs

Lajos

Magyar Könyvszemle

1931. 79. l.

Kádár Gábor

A párisi Lemercier-cégnél müködő magyar müvész készitette el Benczur Gyula arany éremmel kitüntetett festményének,-a "Mályvák között" c.- mását, mely a Társulat idei mülapjaként szerepel.
A lap nagyra értékeli a müvész munkáját.

A HÉT, Bp. 1891. szept. 27.
II. évf. 39. sz. 631. lap.

KÁDÁR GÁBOR, festő, grafikus

Az ő biztatására Készitette el Munkácsy az"Ecce homo"-t. Kádár segitette eladását és hazai bemutatását is. Kádár műtermében készült a mű első rézkarc reprodukálása. Szinesnreprodukcióban is ő sokszorositotta. 635.old.

SÁRDY LÓRÁNT: Az"Ecce homo"-Munkácsy Mihály festményének restaurálása 635.old.

A DEBRECENI DÉRI MUZEUM ÉVKÖNYVE, I. 1969.
Debrecen, 1970

~~Ágotha Imre E.~~

nincs léd

~~Bacskay Béla~~

Kádár Gábor

Krieger Béla

Kovács Géza

Nagy Lázár

Passuth Ödön

valamenyinek számos illusztrációja az alábbi nőben

Radisics Jenő. Orsz. Magy. Iparmuvészeti Muzeum. Képes kalauz a gyűjtemenyekben. Bp. 1885.

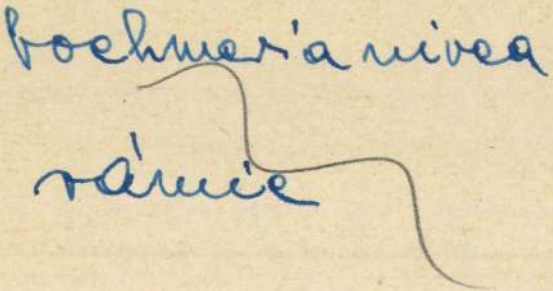

MDK

Kádár Gábor

Baalbek. Festette Ligeti Antal. Szín. sokáz
Kádár Gábor. Az Orsz. Magy. Képzőm. Tars. műlapja
1891-ben.

SzmKT 59 154.1.

Rádár Gábor rajztanár-festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 3. 4

Művészeti ösztöndíjak adományozása

T.Kádár Gábor, festön-münyomdász
Páris

perben áll Munkácsy Mihály feleségével ki az egész felajánlott vételárat követeli K.-tól, bár a félbenmaradt vázlatokat M.M. sulyos betegsége miatt nem tudta befejezni.
Kádár mint ösztöndijas festö-növendék került ki Párisba, de a festömüvészet terén nem boldogult.

Müvészéti Hirek. - Munkácsy pöre.
Mücsarnok. 1899/. 27.sz. 424 l. és 425.l.

K. 2. *Gábor*, grafikus, • Boitza (Hunyad vm.) 1859 okt. 19. A bpesti mintarajziskolában és Párizsban tanult, hol állandóan megtelepedve, nagyhírű grafikai műintézetet alapított. Több magyar díszmű (Az ötvösség remekei, Magyar műkincsek stb.) műlapjai K. műhelyében készültek.

rafordult, de szembe néz.
:möldöke és körszakálla
nántgallérú piros atillá-

— Lelt. sz. 682. — Értéke
-féle ereklyemúzeumból. —
kat l. a 62. lapon az 593
s 23-án (107–95). — Átvételi
másul vette az 1896 április

Kádár Gábor

1879/80. I. I. szakosztály

szül. Boitzán (Hunyad m.)

1859 okt. 19. Rk. 1879. ben tette le az érettségit a gulafehérvári püspöki liceumban

1879/80. II. I. szakosztály

Csánky Dezső II. 240

Kádár Gábor, grafikus,

szül. 1859 X. 19 Boitzán

(Hunyad vm.). A bpest. muta-

rajziskolában és Párisban ta-

nult, hol állandóan megtele-

pedve, nagy hírű grafikai inte-

tete volt. Több magyar díszmű

~~[illegible]~~ (Az otvorsége remekei,

Magyar műkincsek stb.) műlapjai

vála kerültek.

Kádár

az Arch. Ert. 1883. évf. ben
vom tőle nehány igen ügyes
tollrajz.

Kádár Gábor

mil. Boitzau 1859 okt. 19

1883/84. I. III. nakoritály

1883/84 II. " "

Harczi fejszér, bronzkori II. 132.

Kádár Gábor

l.

Rákoskeresztúr 1896

348. l.

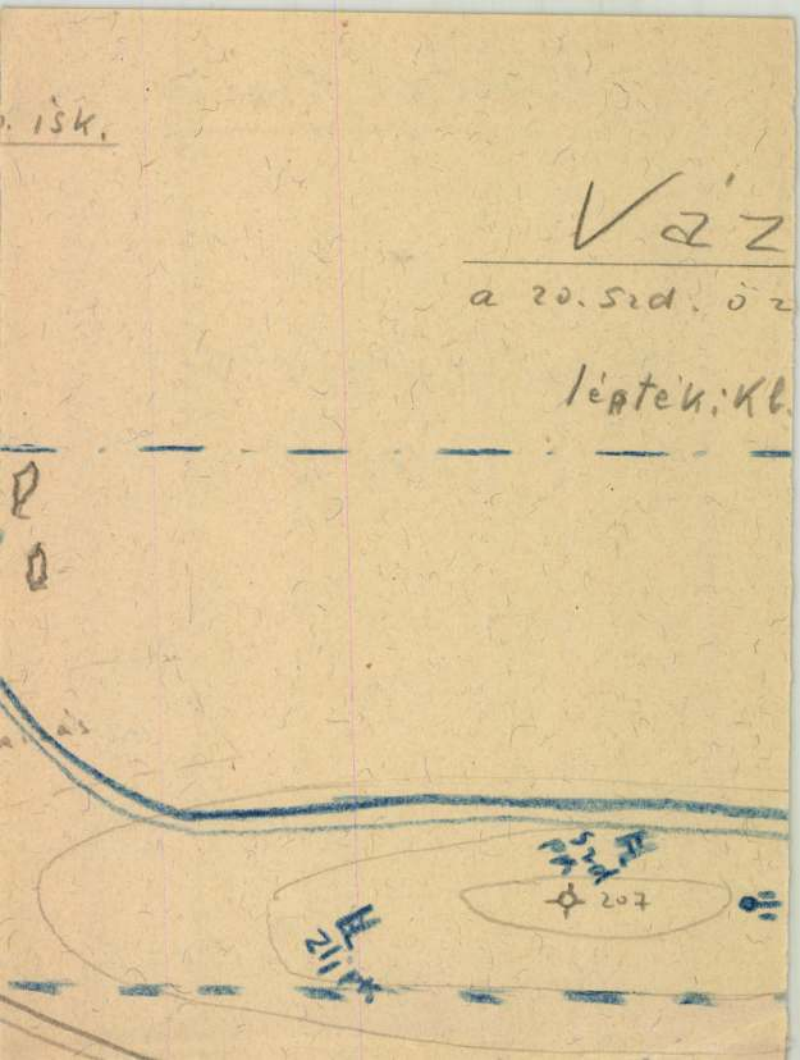

. isk.

Váz

a 20. szd. ö z

léptek: Kb.

207

Kádár Gábor

Ernst verlag az Esterházy herceges trakmos kincstarába

Fenti rajza utan

Sanier litografiája

Pul Rad

I 28 l

Őshoni állati Koponya VII. 143.

Kádár Gábor

1.

Művészi Ipar

1893. 56-1.

Komárom vármegyei Könyvtár működése

1913-ban VIII. 144, 145.

Kádár Gábor

festő

1899 – 1900.

Éimisk 1930. 84. l.

rdult ~~[illegible]~~, díszes keretben, melynek fölül karikája
nek körül ~~[illegible]~~ elöttgrófi koronával ~~[illegible]~~.
hosszú, szakálla leberetvált. Körülcsavart nyak-
gallérú kabátja zsinóros. Felirata a kép alatt

SEF"

."

keretnek 17:12.1 cm.

0.

ei s életrajzai. Pest, Heckenast Gusztáv, 1857.

. № XVI.

294/95 № 14.

Kádár Gábor

Lásd

Műcsarnoki nyom-
tatvány kiáll. Cat.

100.- l.-

)AVID.
rvár.)

Kádár Gábor

A magyar származási Spitzer, akinek Párisban magyhírű gyűjteménye volt, több kötetből álló folió alakú díszmunkát adott ki muzeumáról, számos rézmyomatu és színer táblával. Ezeket fenti bázankfia készítette Párisban.

Szendrei Tanoydr:
Magyar hadtörténelmi emlékek a Kultöldi muzeumokban
Hadtört. Közl
1925. 451. l

KARCSA

Templom

Történelmi repertorium... Századok, XXI–1887, 773 l.

Kádár Gábor

wód

Horánszky Lajos

Párizsi magyar emlékek.

Budapesti Szemle

1937. okt. 4. 26. l.

194. kép. *Thuribulum, XII. század.*

TÁL,
a Bűnbeesés trébelt jelenetével és körirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29·5 cm.
Gerevich PA, 260. l. — Egyhműv. kiá
1930., 401. szám.

TÁL,
Ádám és Éva trébelt alakjával.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Agnus Dei trébelt képével és felirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 39 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Szent György trébelt képével és felirattal.

Kádár Gábor

~~reproduktor~~
grafikus

Fővárosi Lapok 1896. márc. 30., 6. old.
(Művészetek. Albumlapok.)

Kalmán

Kádár Gábor

grafikus - Párisban

Színes reprodukciót
kerített Munkácsy
Honfoglalásáról.
1893-ban

Petrovics Elek:
Munkácsy Mihály
levelei Szinvecsánye
Miklóshoz.
Budapesti Szemle
1941. 760. sz. 148. l.

Kádár Gábor

irod

Táb Párismagy 21. l. ~~24,35.~~

Párisban a legkiválóbb nyomdai és litografiai műintézetek közé tartozott az ő üzeme. A többi közt ő csinálta a hires Lewy-file kiadványokat és a Spitzer-féle katalognot. K. készítette Munkácsy Konfoglalásának és Ecce homo-jának művészi reprodukcióját is. Kádár most (1910?) készült el tömérdek artisztikus képpel amely Návay Aladár dr. kereskedelmi attasénak Magyarországot ismertető francia nyelvű könyvét díszíti

Táb Párismagy. 34, 35. l.

REICH MIKLÓS
VILLAMOSSÁGI CIKKEK RAKTÁRA
ÉS MŰSZAKI IRODÁJA
RÁDIÓ- ÉS GRAMOFON NAGYKERESKEDÉSE
LAGER ELECTROTECHNISCHER
ARTIKEL UND TECHNISCHES BUREAU
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45.
Nagymező-utca sarok

Telefon: 14-4-72 és 27-2-67

Nagys.

Dr. Szentiványi Gyula úrnak,

Budapest.

Szondy-u. 98/b. sz.

Kádár Gábor

1879/80 - 1883/84

Ferkèpzomfoiskèvk

98. l.

Kádár Gábor

irod

Dalmíbarátok

65, 84, 91, 92, 97 l.

Kádár Gábor

szül. Boitzán (Hunyadm.)

1859 okt. 19.

1880/81. I. – II. szakoszt.

1880/81 II. " "

1881/82 I. III. " "

1881/82 II. " " "

1882/83 I III. " "

1882/83 II. " " "

Hermánd h. n. IV. 11.

Kádár Gáborné
Mirich Anna
textil művezető
l.

Budiparrajzisk
1938-39. 22. l
U. o. 1939-40. 24. l.
U. o. 1940-41. 17. l
U. o. 1941-42. 16. l.

Buda ostroma:

A Vérmező felől föl
áll s a magyar csapa
falak felé. Az előtérben
lyen négy gyalogos jött
lovas ~~[illegible]~~ látható. Az eg
s jobbra négy lovastiszt

Olajfestés, vász
Az 1848-dik

1896. IV. 23-án az erré
honnan 1896. XII. 31-

M.D.K.

KÁDÁR Georgius

mutuariorum magister

Máramarossziget

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136. l.

K3

KÁDÁR GÉZA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

503-504
Szöveg : 53, 56,
Kép : 445,

Kádár Géza

életrajz

Murádin Jenő: Nagybánya. A festőtelep
művészei. Miskolc, 1994, 49 – 50.

KÁDÁR Gyéza

M.D.K.

1916. ben Nagybányán dolgozott

Téti: Nagybánya.. Dp. 1954. 532.1.

KÁDÁR Elek festő

M.D.K.

1915.ben Nagybányán dolgozott

cf: Nagybánya... Bp. 1954.331.l.

MDK

Kádár Géza

P: A festők városában... Pesti Napló, 1934. márc. 25. 35.l.

MDK

Lóránth L: Csók István... Esti Kurir, 1944. febr. 21. 5.l.

Kádár Géza

MDK

felszólalása az értekezleten.

--: A győri képzőművész csoport értekezlete.
KISALFÖLD. 1958. dec. 19.

MDK

Kádár Géza

Nagybányai táj

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Kádár Géza MDK

épitészmérnök, született Nagyszalonta, 1911

az oklevél keltének éve 1938 száma 115

József nádor 1937/38

MDK

Kádár Géza,

1908-ban az iskolában dolgozott.

1911-ben iskolán kivül "

1912-ben " " "

A szabadiskola ideje. /1908-1912./ 84.88, 90.l.

MDK

Kádár Géza

Kora tavasz, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

117 l.

MDK

Kádár Géza

Proletár lakások, melyekben boldogság terem,of.

Tavasz, of.

Börtsök-Réti, Nagyabányai kiáll. kat. 1912.

116 l.

MDK

Kádár Géz a

Cineráriák, of.

Bürtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat.
1912. 115 l.

MDK

Kádár Géza

Szegény ember parkja, of.

Téli tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
118 l.

KÁDÁR Géza

01 11. 72

Új Művészet

MDK

Kádár Géza, 2o.sz.

Gesztenyefák

Ernst Muz. 23. aukc. 1923. 25.1.

M.D.K.

Kádár Géza /1878-

240. Tél. Olajf. 52x62

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet, 16. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Kádár Géza MDK

Napsütötte hegyoldal, ősszel, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Kádár Géza MDK

Boglyák egy őszi délután, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kedélyes üdvözlet

Boglyák egy barát délutánja, alf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kádár Géza: (Erdőrészlet)

Grafika

Jel. j.o: Kádár Géza

MDK

Kádár Géza

. Tél, o.

Egyéb köstulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

Kádár Géza MDK

Őszi szinharmónia, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Kádár Géza

Nagybányai táj. 1904.
Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 34.1.

MDK

Kádár Géza

Tájképe a kiállitáson.

Művészet, 1917. 6.1.

Kádár Gézu Jestő
Kisalföld 1958 dec. 19. 4 oldal.-

KÁDÁR GÉZA

Új Művészet

1996/szept

45.o.

A papirost - ha megrendelté
a Féja-könyv papirosanyagát szer
s ugy kell kicserélni, a kicseré
ár esetleges különbözete mellett

Megirtam azt is, hogy a köt
adó.

S végül megirtam, hogy - h
felhivást, előzetes és bolti ár
árat ne is emlitsék benne, csak

Köszönöm figyelmeztetéseide

Sylvesternek[3] távirat

Kádár Géza MDK

Nyár, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Kádár Géza MDK

Nagybányai utca téli napsütésben, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Kádár Géza MDK

Csöndes, békés kis proletárlakások a télben,

olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Shádár Géza festőművész Máramorszi-
geten tartott kiállitást

Pásztortűz, 1923. IX. áf. I. r.
479. l.
Kultur-krónika

Máramarossziget (itt rendezett hi állitást Kádár Géza)

Pásztortűz, 1923. IV. évf. I. r.

479. l.

Kulturkrónika

KÁDÁR Géza
Máramarossziget, 1878. augusztus 9.–Nagybánya, 1952.
Nagybánya, München, festő

Banner Erdély

Banner Erdely

M.D.K.

KÁDÁR Elza festő

1914.-ben Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

M.D.K.

KÁDÁR Elza festő

1908-ban Nagybányán A szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328.l.

M. D. K.

KÁDÁR Géza festő

1912-ben Nagybányára ment, ott
le is telepedett

Réti István: A nagybányai művésztelep.
Bp. 1954. 267. l.

M.D.K.

KÁDÁR Géza festő

1912-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybány... Bp. 1954. 330.l.

M.D.K.

KÁDÁR Ilona festő

1911-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

Kádár Géza

A modell, olaj
Tanulmányfej, olaj
Napsütött téli tájkép, olaj
Fenyvesek alján, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.
XXXIII.vidéki kiáll. 1908. 13 l.

-4

burán vitka

ális tetőzetet tartják. Felette ~~bájos~~
tus keresztelése. Vörösréz ovális fe-
, hatszögletes mellvéddel, XVIII. szá-
rany szinü, klasszicista formáju lám-

- Borovszky 7o l.

en, mely a templom mögötti hegyen hu-
kereszt, köztük egy szép régi kettős-

visége.

a Gyürky-család számára, később a

a fekszik. Nagy, régi angol parkban,

Az **Antik-Mix Galéria és Árverezőház**
meghívja Önt és kedves családját
az **1. Művészeti Árverésre**

Megnyitó: 1998. November 27-én 17.00 órakor

A kiállítás megtekinthető a Kupolateremben:
1998. November 28. - December 2.

Nyitvatartás: 10.00-18.00 minden nap

Árverés a Színházteremben:
1998. December 3: 17.00
1998. December 4: 17.00

Cím: Budapest XII. Csörsz u. 17.
(volt MOM kultúrcentrum)

Antik-Mix Gallery and Auction House
invites you your family to their
1st ART AUCTION

Opening Ceremony: 27 November 17.00

Exhibition is in the Cupola Hall
28 November - 2 December

Opening hours: 10.00-18.00 every day

Auction is in the Theatre Hall
3. december 1998: 17.00
4. december 1998: 17.00

Address: 12th district, Csörsz utca 17.
(ex MOM Culture Center)

Meghívó

KÁDÁR Géza

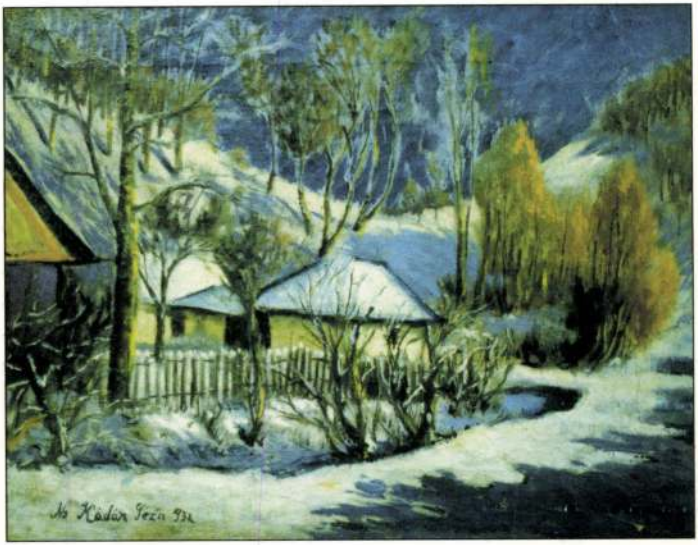

ANTIK-MIX
Galéria és árverezőház
Budapest V., Párizsi u. 9. • Telefon: 317-1595
Budapest VI., Aradi u. 12. • Telefon: 269-3222

Kádár Géza

Nagybányai kiall. kat.
1912

84

Rákóczy György, I-ső, 1645-ben kelt

cessionalese IX-93.

Kádár Géza

Mucsarnok festő Nagybánya

1914. tav. kiáll. 170, 177, 448

1915-16. tél. kiáll. 111.

1916. Tav. kiáll. 88.

1917. tav. kiáll. 269

Rudnón

Szobrok, XV. sz. beli magyar, (VI. 11.

Kádár Géza

Nagybánya 1912

124

Újpesti városi szolgák és tüzoltók
önképző köre VI. 227

Kádas Géza

Nagybánya k. k. 1912

90

Telep, Kádártai római VI. 186.

Kádár Sára

Nagybánya k. k. 1912.

88

Ujguineai vadtörzsek

VI. 1.25.

Kádai

K. 3. *Géza*, festő. * Máramarossziget 1878 aug. 9. Münchenben és Nagybányán tanult, azután Nagybányán telepedett le. 1914—17. többször résztvett a bpesti Műcsarok tárlatain.

Ke. Gy. I. 519. l

Ismeretlen festő.
A XIX. századbó

682. Gáspár András.

(látható, kissé de szem

Mellig, jobbra fordul? Előr
körszakálla fekete, szeme szürke. Pászom
hátra csapta.

Vászon, méretei 62.7: 47 c
Az 1848/49-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8-

904: v. 4.

KÁDÁR Géza festő

12. 22. p. Nagybánya látkép.

Új Művészet 1992

Kádár Géza

A két világháború között a nagybányai művésztelep tagjaként a Berger-, a Siller-, és a Jencsaics-cukrándában állította ki műveit.

A Hét, 1973. jan. 12. 4. evf. 2 sz. 9 p.

M.D.K.

KADÁR Géza festő

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

KÁDÁR Géza festő (1976-1952)

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

élhagyi 162-163. + Ele

Kádár G.
(nem Béla ?)

XXIV. aukció
A Gyűjtő 1915. 172. l.
Virágcsendélet,
akvarell 21×21.
25.–

PRIVINAGLAVA (Grerém)

Templom és kolostor

Kéne VV 1884, 29.l.

KÁDÁR Gergely iparm.

BAYER Ilona: Világpályázaton nyert... /beszélgetés Kádár Gergely iparművésszel/. = Kurir, II. évf. 124.sz. 1991. május 8. 12.p

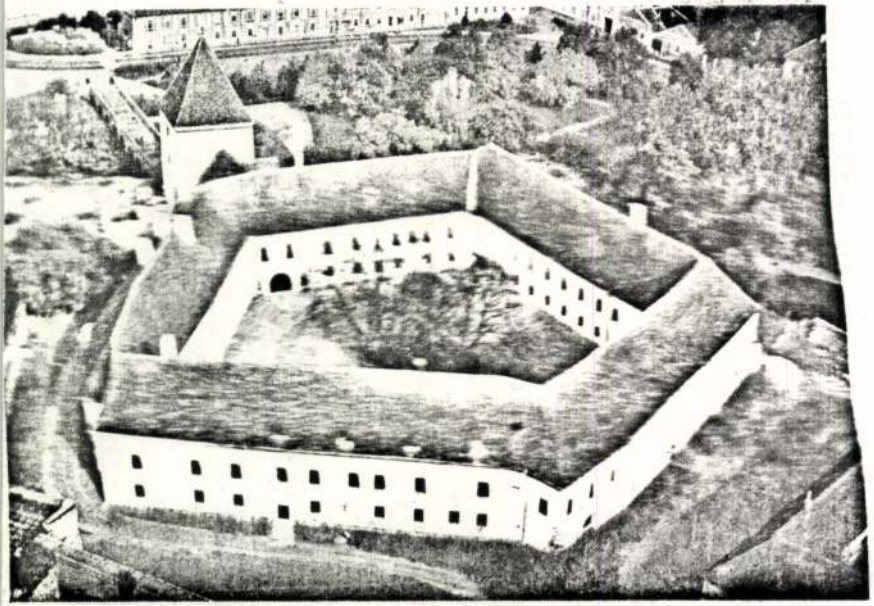

18. Sárvár

Kádár Gusztáv

gyüttes
vod
Nas. Ny 1889. 404e

KÁDÁR F. TIBOR

Kántor Lajos:

A "másik" Kalotaszeg festője. /KÁDÁR F. Tibor festőművészről./

Utunk, XXXV.évf. 50./1676./sz. 1980. dec. 12. 7.old., képpel.

Kádár F. Tibor, festőművész

Az 1980-as kolozsvári őszi tárlaton szerepel a művész „Kőbánya" c. háromszíntes kompozíciója (említve).

Banner Zoltán: A kolozsvári őszi tárlat területe.

Utunk, 1980. nov. 28.

Kádár Ferenc

KÁDÁR FERENC kerámia-reliefjeinek kiállitása a marosvásárhelyi Apolló teremben.
/rövid hir./
Utunk, XXXIII.évf. 43./1565./sz. 1978. okt. 27. 8.old.

Kádár Gusztáv. MDK

..a pályázatokra kerülvén a sor, jelentér:

a Hollán -pályadijból ,mely az egyesületi közlöny
ben megjelent legjobb értekezésnek van szánva
Kádár Gusztáv 100 frankos /?/ dijat nyert.

A mérnök- és épitészegylet évi közgyülése...
Vasárnapi Ujság. 1880. 23. sz. XXXVII.évf. 377.

Kádár Gustáv

államvasúti mérnök

cikke.

lásd

MMÉE Közl

1886. 539 és kv. ll.

629 és kv. ll.

1880-as években

több cikke

jelent meg e

folyóiratban

Negyed

C. 62

1 köt. 8 r.

Ipolyi

Arnold.

A történelem s a magyar történelmi nemzet.

— elnöki megnyitó beszéde a magyar történelmi congressusnak Budapesten 1885 julius 3.-án tartott ünnepélyes közgyülésén.

1 — 23 ív

Gy. Kádár

A Magyar Képzőművészeti Főiskola festészeti osztályán professor

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966 I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 22. l.

KÁDÁR György

91 2. 62
3. 27

– Új Művészet –

Kádár ~~Béla~~. Gyötgy

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás első termében látható majd „Vihar előtt" c. képe, melyet Konecsni György-gyel alkotott.
(említve)

Magyar Nemzet, 1957. Okt. 31.

Kádár ~~Béla~~ György

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon kerül bemutatásra Konecsni György-gyel készített „Vihar előtt" c. képe, mely a Dózsa-féle parasztlázadás egyik jelenetét ábrázolja. (emulzió).

Kis Újság, Budapest, 1957. Okt. 31.

Kádár. György

festőművész.

A múlt évi képzőművészeti kiállításon konecsnivel közösen/alkotott festménye szerepelt, amelyen Dózsa György ábrázolta tiszapárti táborában. (említve.)

Esti Budapest, 1952. Dec. 9. 8

Kádár Gyula

a Grafikus Alkotó Közösség, harminc [illegible] önellátó, közel ötven tagú, vezetője Kollár György, néhány művész nevét, mint tagot említi: Ilincz Gyula, Barcsay Jenő, Berki Béla, Kádár Gyula, Kass János, sőt legujabban Amerigo Tot is tag.

Ami a számok mögött van – Csendélet raktáron II. rész

1980. júl. 11. Kossuth 21.30 /VGné/.

Kádár Gyula

A Grafikus Alkotó Közösség, harminc éve önellátó, közel ötven tagú, vezetője Kollár György, néhány művész nevét, mint tagot említi: Hincz Gyula, Barcsay Jenő, Berki Béla, Kádár Gyula, Kass János, sőt legujabban Amerigo Tot is tag.

Ami a számok mögött van – Csendélet raktáron II. rész

1980. júl. 11. Kossuth 21.30 /VGné/.